

Merhabarev

Markar Esayan 06.06.2008

Daha önce herTaraf sayfasında sıkça görüldüğüm için bir 'merhaba' yazısı yazmak ne kadar anlamlı, bilmiyorum. Ama bu köşede ilk kez arzı endam ederken, adabımuaşeret gereği lafa ortadan dalmak da istemedim. Öncelikle merhaba... Ermenicesiyle parev. Türkiyeli ve Ermenistanlı fotoğraf sanatçılarının ortak bir projelerinin adıydı Merhabarev. İstanbul'u Ermenistanlı, Erivan'ı ise Türkiyeli fotoğraf sanatçıları resmetmişti. Zannediyorum her iki ülkede sergisi açıldı ve kitabı da yayımlandı. Bu adı seçmelerinin nedeni şüphesiz halklar ve ülkeler arasında olmayan bir ilişkiye değil, bilakis, tam da var olan, lakin kazaya uğramış, dolayısıyla görmezden gelinen bir tanışıklığa gönderme yapıyordu. Acaba tayin edilmiş olandan, militan siyasetin bakışından farklı kareler yakalanabilir miydi? Sanatçılar bunu denedi ve çok da güzel başardılar bunu.

Bu kelime oyunlarını, semboller dünyasında kuralları eğip bükmeyi pek seviyoruz. Bir sözcüğü alışıldan farklı bir anlamda kullanmak, iki zıt kavramı yeni türettiğimiz bir kelimede yan yana getirmek, ses benzerliklerinden yararlanarak iki dilden sözcük türetmek, önden harfler atmak, heceler eklemek, birleştirmek... Mahalle aralarında özellikle berber isimlerinde sık rastlanır. Ortak dükkân açan girişimciler kendi adlarındaki harflerden oluşan bir kelime türetilip dükkânlarına isim olarak verirler. Bir aralar Yu-Ma-Tu diye bir elektronik eşya markası vardı. Önce Japonya veya Uzakdoğu'dan gelen bir üretici zannetmiştik. Meğerse kurucularının isimlerinin ilk iki harfinden oluşan bir kelimemiş.

Tabii bu eğilimin, bu çabanın bir anlamı var. Bir arada olmak zor çünkü. Hayatı paylaşmak zor... Kime, ne kadar güvenirsin, sana güvenmezlerse nasıl, güvenirlerse ne hissedersin. Hakkını korumak ve sana ait olana sahip çıkmakla, paylaşmak arasındaki sınır nerededir? Bize adaletsizlik yapıldığında göz mü yummalı, yoksa her defasında mücadele mi etmeliyiz? Gerçekten seviliyor mu, yoksa kullanılıyor muyuz? İhtiyaçlarımızın biz söylemeden karşılandığı, hiçbir aracıya, hesaba ve korkuya yer olmayan, loş, sıcak, güvenli ana rahminden çıktıktan sonra, hayat boyu süren ciddi bir şok bu. Hepimiz o ilk şokun etkileriyle boğuşuyoruz; kaybettiğimiz vaat edilmiş toprakları özlüyoruz.

İşte bu kadar zor olmasından ötürü olsa gerek, gerçek yaşamda zorlandığımız karşılaşmaları dilin semboller dünyasında deniyoruz ilkin. Merhabarev... Bir kelimede hem farklılıkları, hem de benzerlikleri görmek mümkün. Yan yana geldiğinde hem Türkiyelilere, hem de Ermenilere anlamlı geliyor. Harf sayısını ayarlayarak eşitliği de, adaleti de kolayca sağlamak mümkün. Ayrıldıklarında anlamları kaybolmuyor, birleştiklerinde de hoşluk oluyor.

Ama daha önemlisi ne oluyor biliyor musunuz? Korkularımızla yüzleşiyoruz. Size bir sır vereyim: Hepimiz çok korkuyoruz hayattan... İnsanlara tam da bu yüzden ihtiyacımız var. Birbirimize destek olmak, kendimizi beğendirmek, arzu edilmek, kabul görmek, kavga etmek önce, sonra barışmak ve bu yaşamı sürekli anlamlandırmak için. Çok ilginçtir ki bu korku, bizi bir insan ya da bir yaratığa dönüştürecek potansiyele sahip. İnsanın, yanındaki insanı yok edilmesi gereken bir tehdit veya kendi şifasının membası olarak görmesi arasında çok riskli bir ilişki var.

Hülasa, köşenin ismi de bu yüzden 'Arada'... Üzerine hangi anlamları yükleyeceğiniz, önüne ve arkasına neler koyacağınız sizlere kalmış. 'Arada', çünkü değişik konumlar, duygular, iç içe geçmiş kimlikler ve yaşamlar üzerinde sürekli hareket halinde olma durumunu önemsiyorum. Hayatın tüm iyimserliği ve yaratıcı potansiyellerin de bu aradalıklığın bir ürünü olduğunu düşünüyorum.

Biz 'küçük' insanların geniş zamanlara, geniş alanlara hükmetme imkânımız pek yok; ne yaparsak iki arada, bir derede yapacağız.

05.06.2008

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

?ifreler çözüldü, saflar tutuldu

Markar Esayan 12.06.2008

İki gün evvelki Bugün gazetesinde, 2005 yılında Hulki Cevizoğlu'nun Ceviz Kabuğu programında naklen Müslümanlığa dönen papaz İlker Çınar'ın, uzman çavuş rütbesiyle istihbarat elemanı olarak çalıştığı, Çınar'ın misyonerlik yaptığı süre boyunca sigorta primlerinin de düzenli biçimde kurumca yatırıldığı haberi vardı. Haberde de değinildiği üzere bu program gerçekten de ülkedeki misyonerlik tartışmalarını ateşlemişti. Televizyonlardaki misyonerlik yayınlarından etkilendiğini söyleyen 16 yaşındaki bir genç Rahip Santoro'yu öldürmüş, sürekli ekranlara yansıyan bu yayınların içinde örtülü ve açık şekilde yapılan 'Türkiye'yi bölmeye çalışan misyoner teşkilatlara milli refleks verin' çağrısı, Malatya Yayınevi Katliamı'yla karşılığını bulmuştu.

Oysa bu programlarda dile getirilen, veri olarak sunulan bilgilerin çoğu doğru değildi. Sahte Pastör İlker Çınar'ın ?ifre çözüldü kitabında yer alan ve programda da zikredilen Türkiye'de 40 bin ev kilisenin olduğu, misyoner teşkilatların ülkeyi bölmek üzere 73 milyar dolar bütçe ayırdığı tafsilatları, tahmin edersiniz ki gerçek dışıydı. Türkiye'de yaşayan ve sayıları birkaç binle sınırlı Hristiyan Türklerin bu dezenformasyonu göğüsleme güçleri olmadığı gibi, hayatları gün geçtikçe daha da zorlaştı. Çoğu dinadamı ölümle tehdit edildi, saldırıya uğradı. Kısa bir süre evvel, Ankara Kurtuluş Kilisesi'ni basan üç genç, Pastör İhsan Özbek'i bulamayınca, "O papazı öldüreceğiz" diyerek etrafa ateş açtılar. İhsan Özbek zaten uzun süredir ölüm tehdidi alıyordu ve Hrant'ı koruma talep etmediği gerekçesiyle neredeyse kendi ölümünden sorumlu tutan zihniyet, Özbek'e uzun uğraşlarından sonra ancak 'çağrılı' koruma tahsis etmişti. Yani bu üç genç kiliseyi bastığında Özbek orada olsaydı "Bir dakika" deyip emniyeti arayacak, kendisine tahsis edilmiş koruma da olay yerine gelip kendisini bekleyen gençleri emniyete sevk edecekti.

?imdi şu tespiti hemen yapalım: Bu iddiaların doğru olmadığını, iddiaları gündeme getirenler zaten biliyor. 2006 yılından itibaren peş peşe gelen cinayetlerin 'iklim' ve spontanelikle açıklanamayacak ortak bir izleği var. Türkiye'nin AB üyeliğini, olgunlaşma yolundaki demokrasisini ve halkın ağırlığını koymaya başladığı siyaset zeminini kırmayı hedefleyen bir yapılanma bu. Eylemlerin hedeflerine baktığınızda Türkiye'nin en hassas olduğu konulara nokta atışı yapıldığı açıkça belli oluyor. ?emdinli bombalanması Kürt sorununa, Danıştay saldırısı laiklik hassasiyetine, Hrant Dink, Rahip Santoro ve Malatya cinayetleri AB üyeliği, 1915'le yüzleşme ve azınlıklar meselelerine, Ankara Ulus Çarşısı'nın bombalanması halkın huzur ve güven duygusuna planlı bir saldırı niteliği taşıyor.

Türkiye'de son yıllardaki bu kutuplaşma çoğumuzu haklı olarak endişelendirse de, aktörlerin yerini ve rengini belirginleştirmede diyalektik olarak kaçınılmaz ve önemli bir işlev de üstleniyor. AKP'nin politikalarını benimsememek, AKP'ye ve AB'ye karşı olmak ayrı, bunları bertaraf etmek üzere darbeden, Ergenekon ve onun işlediği cinayetlerden medet ummak ayrı bir şey. Farzımuhal, üniversiteye türbanla girilmesine karşı olmak, Anayasa Mahkemesi'nin kararına katılmayı, siyaset zeminini zayıflatan, halk iradesini Meclis dışına havale eden CHP tutumunu desteklemeyi gerektirmiyor. Halk gün geçtikçe bu farkı daha net görüyor, notunu alıyor. Diğer yandan, sürekli manipüle edilen siyaset zeminindeki daralmalar, AKP'yi demokrasiye biraz daha mecbur kılıyor. AKP ve Tayyip Erdoğan, kora kor bir mücadele içinde olduklarının, AKP'nin infaz kararının çoktan verildiğinin

farkındalar. AKP'nin bu farkındalıktan ne kadar ivmeleneyeceği, 'uzlaşmalardan' ne denli uzak kalacağı, demokrasi anlayışlarını ne kadar evrenselleştirecekleri sanıldığı gibi ülkenin değil, daha çok onların siyasi geleceğini belirleyecek.

Hâsılı, ne olursa olsun, ne bedel ödenirse ödensin, Türkiye çetecilerin olmayacak.

12.06.2008

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tapu Çetesi ve adalet anlayışımız...

Markar Esayan 20.06.2008

Taraf gazetesinin, olağan hale gelen cinayetler, hak ihlalleri ve türlü adaletsizlikleri rutin algısına sokmama konusunda vicdani reflekslerini kaybetmemiş bir okuyucu kitlesine sahip olduğunu biliyorum. Taraf'ın gazetecilik anlayışı, manşetleri ve odağına aldığı diğer haberler de böyle bir alışmamışlığın, hazmedememişliğin bir ürünü. Eğer insan uygarlığı bu mevhibeye sahip olmasaydı, kendi fikrî ve vicdani duyarsızlığı içinde kurur gider, yok olurdu. Düzen haline gelse de, başkalarını hedef alsada, ortak bir uzlaşının duyarsızlık örtüsü ile kamufle edilse de, adaletsizliğe şaşırmak, öfkelenmek ve bununla hiçbir şekilde uzlaşmamak insan olmanın en önemli kıstaslarından birisi. Adaletsizliklerin ayrı âlemlere savurduğu bizler, ancak bu talebimizi ısrarla sürdürerek aynı dünyada buluşabiliriz yeniden. Hepimizin tüm farklılıklarıyla yan yana yaşayabildiği, güvenli ve adil bir dünyaya gerçekten inanarak.

Polisiye filmlerden pek hazzetmem. 'Alışamama' huyum yüzünden olsa gerek 'dizi'lerle de aram pek iyi değildir. Ancak bir süre evvel, bir ekonomi kanalında yayınlanan iki polisiye dizinin müptelası olduğumu fark ettim. Merak etme duygum güçlü ya, neden özellikle bu dizileri takip ettiğime dair düşünmeye başladım. Sonra bu dizilerin çok zekice düşünülmüş iki temele oturtulduğunu fark ettim. Adaletin hızlı ve kesin bir biçimde tecelli etmesi ve tüm gerçeklerin önünde sonunda gün ışığına çıkacağıyla ilgiliydi bunlar... Dizilerin ilki, aniden ortadan kaybolan kişilerin hayatta kalmaları için çok kritik olan ilk saatlerde bulunması teması üzerineydi. Diğerinki ise, bilakis, 'adaletin' zamanında görmezden gelmiş olduğu, üstünü bilerek örttüğü eski dosyalar, üzerinden yirmi, otuz, kırk yıl geçmesine rağmen özel bir birim tarafından yeniden açılıyor, hayatlarını kurbanlarının mahvı üzerine kurmuş olan suçlular, ileri yaşlarında yakalanıp hapse konuyorlardı. Genellikle gerçeğin zuhur ettiği bu son sahnelerde gözlerimin nemlendiğini, içimde hasar görmüş adalet duygusunun güdük bir tatmin yaşadığını hissediyordum.

Geçen hafta gündeme düşen haberler arasında Tapu Çetesi Operasyonu'nu okur ve ayrıntılarını incelerken benzer hislere kapıldım. Aralarında Beykoz tapu müdiresi, muhtarlar ve doktorların da bulunduğu çete, kendilerini MİT ve Kültür Bakanlığı yetkilisi süsü vererek varlıklı yaşlı ve gayrimüslimleri tespit ediyor, önce hile ve tehditle mallarını üzerlerine geçiriyor, sonra da bu kişileri öldürüyorlarmış. Beykoz tapu müdiresi ve diğer 'yetkililer', paylaşılması yasak bilgileri çeteye ulaştırır, çetenin katlettiği kurbanların ölümlerini tabiileştirmek de çete üyesi doktorlara düşmüş. İstanbul Emniyet Müdürü'nün "Yaşlılara sahip çıkın, tapuya gidip bir kontrol edin" uyarısı yapması şüphesiz takdire şayandı. Lakin gittiğimiz tapu müdürü ve müdiresinin başka bir tapu çetesi üyesi olma tehlikesini nasıl bertaraf edeceğimiz konusunda bir açıklama yapılmaması bir eksiklik olarak dikkat çekti.

Hâsılı, Türkiye'de bu çetelerden çok var. Hatta bu gidişle, bir çeteyle bağlantısı olmayan kişiler azınlıkta kalacaklar bu ülkede. Çetelerin ortak özelliği, devlet mekanizmasında yuvalanmış görevliler ve onlarla yakın

ilişkili kişiler tarafından kurulmuş ve devletin olanaklarından faydalananıyorsa olması. ‘Derin devlet’ tanımıyla formüle ettiğimiz bu zihniyetin bir ‘ahlak’ olarak ülkenin önemli bir kısmına sirayet ettiğini kabullenmek gerekiyor. Tapu çetesinin liderinin Ermeni kökenli olduğu iddiası –eğer doğru ise- bu tespitimizin doğruluğunu daha da sağlamlaştırıyor. Aynı ahlakı paylaşan kişiler, sanki alınlarında Kabil’in nişanı varmışçasına, nerede ve kim olurlarsa olsunlar birbirlerini buluyor, aynı dili konuşuyor ve kendilerine sahip çıkacak olan zihniyete güveniyorlar. Hrant’ı katleden O.S’nin televizyonlara yansıyan ve Taraf’ta da analizi yapılan rahatlığı ve özgüveni, bu ahlakın ne kadar içselleştirildiğinin bir kanıtı değil mi?

Bu durum öyle rastlantıyla hâsıl olmuş bir şey değil. 1910’larla birlikte ülkeyi bir çete gibi yönetmeyi, bunun için de cinayet ve kırımları yöntem olarak kullanmayı seçen İttihat’ın zihniyeti bu. Mustafa Kemal’in vefatından sonra etkinliğini yeniden arttıran bu zihniyet, muteber olanın ne olduğunu alttan üstten ve sürekli vazetti. 1915’in en büyük tapu operasyonu olduğunu, bu operasyonun Varlık Vergisi, 6-7 Eylül Olayları, 1964 Mübadelesi, Trakya Pogromu, 36 Beyannamesi ile azınlık vakıflarının mallarına el konulması uygulamalarıyla devam ettiği bir vaka değil mi? Birbirleriyle ideolojik ve yöntemsel bir süreklilik arz eden bu hadiselerin hangisinde adalet vardı? Bu ayıpların hangisiyle yüzleşildi?

Türkiye demokrasisinin olgunlaşması, devlet mekanizmasına sızmış çetelerden ve her yere sirayet etmiş bu ahlaktan kendini sıyrmasına bağlı. Bu olmadıkça, hepimiz bir çetenin ya üyesi, ya da hedefi olma tehlikesi altındayız.

19.06.2008

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Geçmişin hayaletleri...

Markar Esayan 26.06.2008

Psikanaliz, sorgulanmamış ya da bilinçdışı engellerden, yani artık işe yaramayan ve özgürlüğü kısıtlayan eski ilişki ve düşünce kalıplarından kişinin serbest kalmasını amaçlayan bir yöntem. Psikanaliz ve bu yaklaşımın kurucusu Freud’a göre, kişinin türlü rahatsızlıkları ve davranış bozuklukları bilinçdışında bastırılan istenmeyen duygulardan kaynaklanıyor. Psikanalize ciddi eleştiriler gelmesine rağmen, herhangi bir şikâyetle psikiyatraya gidenler, genellikle bu yöntemle karşılaşır. Geçmişte yaşadığınız türlü travmaların bugüne yaptığı olumsuz etki, ancak o travmanın kökeni ve hatırasıyla yüzleşilerek giderilebilir çünkü.

Yıllar evvel ilk kez yurt dışına çıktığımda, insanların genellikle güler yüzlü oldukları dikkatimi çekmişti. Birbirlerine gülümsüyorlar, tanımadıkları insanlara selam veriyorlar ve bedenlerinin tüm jestlerinden doğal bir mutluluk yayıyorlardı çevrelerine. Ülkelerin, kentlerin ve her mekânın kendine has bir ruhu vardır; o ruh, sadece o an var olan değil, geçmişten o ana akan bir yaşamın hûlasası olarak mekânlara sızar. Oysa benim ülkem böyle değildi. Benim ülkem insanı çoğunlukla gergin, mutsuz ve asık suratlıydı. Korku, şüphe ve şiddet, gündelik yaşamın tüm hücrelerine nüfuz etmiş, insanları ele geçirmişti. İnsanlar, her travmada biraz daha içine kapanarak ve kapandıkları o dar hücrelerin dışında kalan her şeyi tehdit algılayarak yaşıyorlardı. Bunun toplumun hasta olduğuna dair bir belirtiler dizisi olduğunu anlamak öyle kolay da değildi; çünkü böyle bir yaşam tarzı neredeyse norm haline gelmişti. Bununla birlikte, bir zamanlar bizlerin bir arada, tutkulu ve mutlu bir şekilde yaşadığımızı şayialar da vardı. Bizler görmemiştik; ama büyüklerimiz böyle bir yaşantıya dair hoş hikâyeler anlatıyorlardı bize, gözlerinde bizlere acıyan bir ifade asılı olduğu halde.

İnsanlar hastalandığında doktora gider ve şifa ararlar. Peki, toplumlar rahatsızlandığında ne olur?

Zannediyorum toplumlar da bireylerden farklı bir yol izlemiyor. Travma yaşıyor, bu travmayla sağlıklı bir yüzleşme yapamadığımız takdirde de hastalanıyoruz. Gündelik yaşam, kalitesini ve zenginliğini gitgide yitiriyor, iletişime değil, sadece çatışmaya cevaz veren bir 'dil' geliştiriyoruz. Bu dilin klişeler, ezberler ve tabulardan oluşan diyalektiği, geçmişle yüzleşmeyi imkânsız kılıyor. Bu durumu iyi analiz eden tahakküm teknolojileri, kendi varlıklarını sürdürmek üzere bu ahlaksız imkândan sonuna dek ve arsızca faydalanıyorlar. Travmaların yaşandığı tarihsel kırılmalar üzerine kaba kuvvet ve şantajlarla dokunmuş karanlık bir örtü atıp, toplumun gerçeklerle karşılaşmasını, dolayısıyla özgürleşmesini istemiyorlar.

Türkiye işte böyle bir cenderenin içinde onlarca yıldır adeta inliyor. Estetize edilmiş tarih anlatısı, sadece yüzleşilmekten imtina edilen konuları değil, tarihin olumlu olumsuz tüm gerçekliğini paket halinde reddediyor. Böylelikle, geçmişimizin tüm pozitif kaynaklarından da şüphe duyar hale geliyor, gün geçtikçe fakirleşiyoruz. Bu deli gömleğinden sıyrılmaya, konuşmaya, tarihini ve kendini keşfetmeye çalışan Türkiye, birilerini çok korkutuyor. Onların korkusu önceliğimiz değil. Lakin siyasi görüşümüz ve gelecekteki Türkiye tahayyülümüz ne olursa olsun, bu zehirli zihniyeti ne kadar içselleştirdiğimizi irdelemek gerekiyor. Bu zihniyet bu ülkede bir 'ahlak' yarattı ve biz o 'ahlak'tan hiç de münezzeh değiliz. Türkiye'nin önünü açacak zihniyet kırılması da, çetelerden değil, bizlerden gelecek bu yüzleşmeyle olacak.

O zaman hep beraber iyileşeceğiz.

26.06.2008

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kutsallarımızla yüzleşme arifesinde

Markar Esayan 03.07.2008

Evvelsi gün yapılan ve basının daha çok ikinci dalga Ergenekon operasyonu olarak verdiği, lakin gözaltına alınanlara bakıldığında daha çok 2003-2004 yılındaki Sarıkız ve Ayışığı darbe hazırlıklarıyla ilintili kesime odaklanan gözaltılar, gerçekten de Türkiye'nin tarihinde bir ilk olma özelliğini taşıyor. Türkiye tek parti iktidarından çok partili rejime geçtiğinde, ülkenin yönetimini halka havale edecek bu gelişme darbeler sürecinin startını da vermiş oldu. Bu süreç, soğuk savaş döneminde komünizm, seksenlerden sonra da şeriat tehlikesi ve Kürt sorunu üzerinden aldığı ivmeyle meşruiyet kazandı. Bu meşruiyet, tabandan gelen sosyo-politik kaynaklı bir demokrasi talebinden ziyade, küreselleşmeyle birlikte dünyanın her ücra bölgesine sirayet eden ekonomik motifli bir yakınlaşmanın direktiği liberal piyasa kodları sayesinde sarsılmaya başladı. Anadolu'da yaşanan ekonomik kalkınmanın açtığı yoldan çeperden merkeze doğru başlayan bu halk yürüyüşü, darbeler tarihindeki birikmiş sivil itaatsizlik bagajını da arkasına alarak AKP ile partileşti ve kendi orta sınıfını yarattı. Elit laiklerin mevzilendiği büyük kentlerde yaşayan 'vatandaş'lar ile düne kadar mezralarda gözden uzak çile dolduran 'halk'ın bu 'karşılaşması' oldukça sancılı oldu. Bu sancı ile Ergenekon yapılanmalarını örtüştürmek kesinlikle doğru değil. Ancak Cumhuriyet mitinglerinde alanları dolduran vatandaşlar, kendi yaşam biçimlerinin ve Atatürk Türkiye'si'nin tehlikede olduğuna bu kesimce inandırılmış ve ajite edilmişti. Demokrasinin ehil olmayan bir 'halk'ın elinde zorluklarla elde edilmiş hakların kaybedilmesine yol açacak bir silaha dönüşeceği fikri, halk iradesini bloke edecek müdahalelere de eski itibarının geri verilmesi gerekliliğini ima ediyordu.

Geldiğimiz noktada ise, siyaset ve toplum birkaç ana grup içinde kutuplaşmış görünüyor. Bir yanda darbe planlarına cevaz veren, Ergenekon tipi yapılanmaları 'tehlike anında çekilecek bir kol' belleyen kesim, öte yanda ise AKP'nin siyaset zemininde kalmaya çalışan lümpen demokratlığını tek çare gören diğeri. Ancak bu kutuplaşmanın tam ortasında yer alan çok geniş bir kitlenin ise akılları gün geçtikçe daha da karışıyor. 'Ne

darbe ne şeriat' diyerek darbecileri ve AKP'yi hiçleyen bu geniş kesimin parlamentoda bir temsiliyeti, yani siyaset üzerinde görünürlüğü ve söz hakları yok. Bu sıkışmanın, --kutuplaşmanın doğası gereği- söz konusu geniş kesimi yutma olasılığı oldukça yüksek. Ancak sıkışan ve akıllı karışan bu kesimlerin Ergenekon operasyonları gibi ivmelerle yaşanabilecek bir yüzleşmenin çok ciddi potansiyeli olabilecekleri de gündelik yaşamın bir imkânı olarak not edilmeli.

Türkiye halkları, uzun yıllar bellek kaybıyla yaşadıkdan sonra bilinci yerine gelen bir insanın yaşadığı şoku yaşıyor bugün. Donmuş bir zaman algısı ve mutlak gerçekler dünyasından, küreselleşme ile bugünün dinamik dünyasına göz açan bizler, artık reşit olma arzusu ile reşit bir yaşamın sorumluluğunu alma korkusu arasında yalpalıyoruz. Bu geniş kesim içinde herkes var: 'Sıradan' vatandaşlar, iş çevreleri, esnaflar, işçiler, kadınlar, askerler, bürokratlar, öğrenciler... Öyle varsayıyorum ki, kimse bu ülkede sürekli darbe olsun, kapatma davaları, Ergenekon soruşturması ve bildirimlerle ülkenin yedeği olmayan önemli kurum ve mercileri yıpransın, ülkenin en yoksul ve en zengin kentleri arasında iki bin beş yüz kat gelir farkı olsun istemiyor. Ancak kutuplaşma arttıkça korkular devreye giriyor ve vicdan - akıl - etik arasındaki bağlantı kopuveriyor. Korku herkesi ilihine kadar ele geçiriyor ve normalde demokrat, eşitlikçi ve barışçı olan bizler, birdenbire kendi kutuplarımızın uzlaşmaz ve gözü kara militanları haline geliveriyor, 'şeriatla yüzlerce yıl geriye gideceğimize, darbeyle on yıl kaybedelim' diyecek bir nevroza sürükleniyoruz.

Oysa, dünya görüşümüz ve etnik kimliğimiz ne olursa olsun, sorunlarımızı dile getirme ve çözme konusunda sivil alan yaratmak ve bu alana hep birlikte sahip çıkmak konusunda ortak bir değer yaratmak zorundayız. Yaşadığımız ülkede sokaklarda özgürce gezmenin de, üniversiteye türbanla girebilmenin de garantisi Ergenekon zihniyeti veya lümpen demokrasi değil, tüm hassasiyetleri kapsayacak, tüm talepleri kucaklayıp çözüme kavuşturacak evrensel hukuk ve demokrasi ölçülerini hedefleyen siyasi bir zemin olmalı. Bu zemini oluşturmak ve onu tek muteber alan olarak kutsamak, herkesin kendini ait ve güvende hissedeceği uygar bir ülkeye sahip olmak için tek çare gibi gözüküyor.

Kötümserliğe gerek yok; Türkiye uzun vadeli grafiklerde hep demokrasiye doğru hareket ediyor.

03.07.2008

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Şimdi bana kaybolan yıllarımı verseler

Markar Esayan 10.07.2008

Darbe planlarının havalarda uçtuğu, suikastların, ölüm timlerinin, çetelerin birbirine karıştığı olağanüstü günler yaşıyoruz. Güzide ülkemizin pek çok yerinde –dikkatinizi mutlaka çekmiş olmalı- sürekli olarak bir uyuşturucu, silah veya yolsuzluk çetesi ortaya çıkıyor ve çete üyelerinin arasında –sanki bir kuralmışçasına- devletin şu veya bu kurumuna sızmış 'görevliler' bulunuyor. Ergenekon operasyonlarında tutuklanan 'önemli' isimlerle birlikte, kanunsuzluğu ve suçu devletin böğrüne hançer gibi saplamış zihniyet, bir süpernova ihtişamında son temasını sergiliyor-adeta. Tarihi günler yaşıyoruz... Bir çürümüşlüğün kendi cüssesinin altında ezilen oburluğunda, kendi kendini tüketen kanserleşmişliği içinde debeleniyor ve yuvalarından uğramış gözlerimizle kendimizi yakın bulduğumuz ilk kişinin yakasına yapışıp soruyoruz: 'Bize neler oluyor böyle?' diye... Şaşkınlık... İyi de neden şaşkınlık anlamıyorum. Hani biz hukukun tüm evrensel kurallarını benimsemiş, demokrasisi tıkr tıkr işleyen bir ülkedik de, ben mi heba ettim kendi kendinibilmezliğimde bunca yılımı? Yıllardır birbirimizin etini ekmeğimize katık yapıp yiyoruz biz. Gözlerimizin önünde 35 insan Madımak'ta naklen yakılırken, kaç kişi normal hayatına devam edemedi, isyan duygusuna kaç kişi gem vuramadı bu ülkede?

Madımak'ta 35 İNSAN ölmüşken, iki otel görevlisini hesaptan düşüp 33 aydınımız yakıldı diye feveran edenler de, neyin tepkisini nasıl veriyorlardı, düşündüler mi mesela? Diyorum ki, bir utanç ayini düzenlemeli ve hep birlikte yeniden geri kazanmalıyız utanma kabiliyetimizi. Kendini bu çürümüş zihniyete en bulaşmamış, en mesafeli hisseden en ÇOK utanmalı mesela. Ama bir de öyle alınganınız ki! Bir de öyle alınganınız ki, kimseye laf etmeye gelmiyor. Dün Hrant'ın ardından köşelerinde gözyaşı dökenler bugün Ergenekon zanlıları için neredeyse ağıt yakıyor. O zevat, Hrant adım adım hedefe çekştirilirken tek bir kelime yazmamış, çizmemişlerdi lakin. Hatırlatma mı istersiniz? Şu cümleler Akşam gazetesinde 1 Haziran 2005'te yayımlanan makalesinde, MHP'nin başına geçmeye tevessül ederken ayar verilip, sesi soluğu kesilen bir akademisyene ait. Yazısında 'Ermenici' diye niteledikleri ise, Türkiye'de ilk kez Bilgi Üniversitesi'nde düzenlenen Ermeni Konferansı'na katılan zevatın tümü. Kendinizi bir Samast, bir Hayal, bir Tuncel yerine koyun ve okuyun. Ermenicilerin gerçek niteliği ortaya konulmalı ve onlara öyle davranılmalıdır. Bu davranış aşağılama, küçük görme, görmezlikten gelme, küçümseme, tiksinti ve gerekir ise en ağır şekilde milli zeminde hakaret etme olmalıdır. Esasen, Türk hukuk sistemi bu davranış bütünü emretmektedir. En nihayetinde Hrant'a milli zeminde en ağır şekilde 19 Ocak'ta hakaret edildi; iki kurşunla... Ama bu yazıların hiçbirine tepki verilmedi, hiçbir savcı o sıra gani gani örneklerine rastlayabileceğiniz bu açık suçlara işlem yapmadı. MHP'nin tosuncukları 'bir gece ansızın gelebiliriz' diye Agos'un kapısına dayandığında, Hrant'a destek olmaya gelen bir avuç dostu vardı yanında, o kadar. Şimdi Taraf'ın haberlerinden öğreniyoruz ki, tüm bunlar Ergenekon'un toplumu biçimlendirme ve darbe ortamı sağlama planlarının bir parçasıymış. İlk Ergenekon operasyonundan sonra Ali Bayramoğlu'nu arayan üst düzey emniyet yetkilisinin yalancısıyım. Ne demişti emniyet görevlisi? "Hrant'ın kanı yerde kalmadı. Hrant'ı Ergenekon öldürdü. Biliyoruz ama, henüz kriminal delil bulamadık." Eh zaten adamlar öldürmeden evvel bir Hrant'a haber vermemişlerdi cinayeti. Bilinecek tabii. Şimdi anlıyor musunuz Hrant'ın faili malûm cinayet davasında zanlılar ve avukatları niçin o kadar lakayt? Hayal'in avukatı Ogün'e "Agos'un önünde seni telefonla ikinci kez arayan Etyen Mahçupyan mıydı" diye sorabiliyor; cevabı da "Yok Jennifer Lopez aradı" diye gelebiliyor. Şu özgüvene, şu işleyişe, şu zihniyete bakar mısınız? Böyle bir sahneye hangi uygar, demokratik hukuk devletinde şahit olabilirsiniz ki? Susurluk skandalından sonra bir başbakanın çıkıp "Bu millet uğruna, ülke uğruna, devlet uğruna kurşun atan da yiye de her zaman bizim için saygıyla anılır. Onlar şerefli dirler..." dediği bir ülkede, kendisini kim daha güvende hisseder? Çeteciler mi, yoksa güvercin tedirginliğine hapsolmuş biz 'sıradan' insanlar mı? Hâsılı, bugün olanlar dün de oluyordu. Bugün olup da dün olmayan şey, adaletin ilk defa dokunulmazlara dokunmaya tevessül etmesidir. Bu ülkede asıl şaşırtıcı olan da budur.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kimler hayatta olacaktı?

Markar Esayan 17.07.2008

Taraf

manşetine taşıdı, Yasemin Çongar da yazdı. MİT bundan beş yıl önce, yani 2003'te Başbakanlığa Ergenekon çetesinin şemasını içeren 'çok gizli' ibareli bir yazı göndermiş ve bu oluşumun ivedilikle araştırılmasını salık vermiş. Bu belgenin 2 temmuz tarihinde şu anki Ergenekon soruşturmasını yürüten mercilere ulaştırıldığını aynı haberden biliyoruz. Yasemin Çongar'ın dünkü yazısına göre ise, Ergenekon soruşturmasında yer alan bir istihbaratçı, bu belgenin zamanında değerlendirilmiş olması halinde, ülkede, özellikle 2006 yılından beri yaşanan pek çok cinayet ve yıkıcı eylemin yaşanmayabileceğini ima etmiş. Özellikle de Hrant Dink suikastına değinmiş. 'Biz bu operasyonu bir değil, iki yıl önce başlatsaydık, belki Hrant bugün sağ olacaktı' demiş.

Hatırlarsanız, evvelki hafta *Taraf*'ın manşetine de taşıdığı Neşe Düzel'in Ali Bayramoğlu ile yaptığı söyleşide benzer bir bilgi vardı. Ergenekon operasyonunun ilk dalgasından sonra Ali Bayramoğlu'nu arayan üst düzey bir emniyet yetkilisi 'O sizin yakın arkadaşınızdı, bilin ki onu Ergenekon öldürdü. Kanı yerde kalmadı' mealinde sözler sarf etmişti.

Çok üzücü. Çok sarsıcı ve düşündürücü sözler bunlar...

Ama maalesef doğruluk payı oldukça yüksek... Ergenekon operasyonları 2003 yılında başlayabilmiş olsaydı, bugün Hrant dâhil pek çok insan yaşıyor olacaktı. Danıştay cinayeti, Malatya katliamı, Santoro suikastı, Şemdinli, Diyarbakır bombalamaları gibi burada saymanın mümkün olmadığı pek çok yıkımı yaşamayacaktık belki de.

Peki, bu belge neden işleme konmadı? AKP neden bu çetenin üzerine o dönemde gitmedi? Siyasi hesap mı yaptı? Gücü mü yetmedi? Korktu mu?

Bilemiyoruz.

Bildiğimiz, her şeyin birden bire 2003 yılındaki bir MİT raporuyla ortaya çıkmadığı. Akla gelen sorular şunlar: Daha evvel devlet içinde yapılanmış, teşvik edilmiş, devlet adına kurşun atıp kurşun yemiş imtiyazlılardan mürekkep bir çete yok muydu? Susurluk'un üzeri neden kapatıldı? Toplumdan gelen 'Sürekli aydınlık için bir dakika karanlık' talebi, nasıl oldu da 28 Şubat'ın toplumsal meşruiyetini sağlayan bir araca dönüştü? Maraş, Çorum, Malatya ve Sivas Alevi katliamları gerçekte kimlerin işiydi? 12 Eylül darbesinin ertesi günü her yerin sülman olması ilahi bir mucize sonucu mu oldu? Org. Sabri Yirmibeşoğlu 6-7 Eylül Olayları'nın Özel Harp Dairesi'nin 'muhteşem bir işi olduğunu' söylerken, Ergenekon'un, NATO konsepti çerçevesinde kurulan bu bölümün sivil unsurlarının bağlandığı bir yapı olduğunu ifşa etmiş olmuyor muydu?

Bu zincir daha ne kadar geriye gidiyor acaba?

O zincir nereye gidiyorsa gitsin, biz şimdilik bugüne bakalım. Ergenekon operasyonları ve iddianame karşısında medyanın bir kısmının çetenin varlığını küçümseyen, alaya alan yayınları ve muhalefetin Ergenekon'u sahiplenilen anlaşılmaz tutumu gerçekten dehşet verici. Bugün *Taraf*'ın manşetinde gördüğünüz Ergenekon'un 1999 tarihli yeniden kuruluş belgesini okuyan herhangi bir kimsenin, söz konusu operasyonların AKP'nin laiklerle giriştiği bir düellodan ibaret olduğunu düşünmesi, sırf bu nedenle taraf olmamak gerektiğini savunması kafa karışıklığından çok daha öte bir savrulmayı ifade ediyor. Akıllı, vicdanlı yerinde olan herhangi bir gazeteci veya siyasetçinin, devleti bir çeteye dönüştürmekte kararlı olan, bu amaç uğruna akla hayale gelmeyecek zehirli fikirler üreten ve uygulayan bir zihniyete kendini yakın hissetmesi mümkün müdür?

Devletin tüm organlarının çetelerden arınması, Türkiye'nin gerçek bir hukuk devleti ve gerçek bir demokrasi olması yönünde tarihi bir fırsat var önümüzde. Ergenekon davası ne AKP'nin keyfiyetine, ne de Ergenekon zihniyetini içselleştirmiş, aslında ciddi bir etik bunalımına düşmüş kesimlerin engelleme çabalarına kurban gitmemeli. Hrant Dink öldürüldüğünde, 19 Ocak'ın ülke için bir milat olacağı konusunda sıkça yazdık. Bunu Hrant'ın dostumuz, canımız olduğu, onu diğer kayıplardan daha öncelikli saydığımız için değil, bu zihniyetin korkunçluğu ve pespayeliğinin Hrant'ın suikastı ile artık görünür hale geldiği, bu görünürlüğün topluma bir yüzleşme fırsatı dayatacağını, bu fırsatın da ülkeyi aşağı veya yukarı doğru kıracağı öngörüsüyle yaptık. Nitekim bizim bu öngörümüzü doğrularcasına, Ergenekon operasyonunda vazife alan istihbarat elamanı, Hrant'ın suikastındaki kasta varan ihmallerin sistemde bir silkinme ihtiyacı doğurduğunu, bu silkinmenin yarattığı çatlaktan sızan ışığın da Ergenekon'un üzerine düştüğünü ifade ediyor.

Doğru, bu operasyonlar bir sene önce yapılışaydı Hrant ve nice masum insan şu an belki hayatta olacaktı. Bunu bilmek çok acı. Ancak bugün yapılıyor olması, pek çok masum insanın yaşamasının da garantisi demek.

Biraz insaf ve biraz ciddiyet lütfen.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Günahı olmayan ilk taşı atsin

Markar Esayan 24.07.2008

Girdap, Atabeyler, Küre, Sauna, Nemrut, Gece Kuşu, Meltem, Sarmaşık, Kumpas, İhale, İnşaat, Tapu, Hijyen, Hisar, Mavi, Süpürge, Dolunay, Ayışığı, Son Nokta, Arka Sokaklar... Bunlar 2007-2008 yıllarında emniyet güçlerinin düzenlediği ve tam 395 çetenin çökertildiği operasyonlardan sadece birkaçının ismi. Bu operasyonlarda beş binin üzerinde çete üyesi yakalanmış, dile kolay. Çetelerin Türkiye'deki yıllık ciroları ise 20 milyar doları buluyormuş. Bu operasyonlar –neden daha önce değil?- Başbakan Erdoğan'ın özel talimatıyla başlamış. Çetelerin bir kısmının, çetelerin şahı Ergenekon güdümünde olması, Ergenekon'un da Başbakan ve partisini hedef alması, darbe planları yapması önemli bir motivasyon olmalı.

Bunu yıllardır *Agos*'ta, bir süredir de *Tarafa*ta yazıyorum. Çeteler her ne kadar bir bir çökertiliyor, Ergenekon operasyonlarıyla derin yapılanmaların üzerine kararlılıkla gidiliyorsa da, düşünmemiz gereken çok ciddi bir sorununuz daha var.

O sorun ne mi?

BİZLERİZ...

Kimse alınmasın diye kendi mazimden trajikomik bir hikâye anlatarak açıklamaya çalışayım.

Seksenli yıllardayız. Tatil günlerinde hevesle babamın dükkânına yardıma gidiyorum. Babam semtin en eski ve saygın esnafından, çevresi geniş. Bir gün dükkâna babamı tanıyan bir zabıta memuru geliyor. "Müsü Aram, sizinle özel bir hususta görüşmek istiyorum" diyor. Babam hemen çay söylüyor, adam konuşmaya başlıyor. "Müsü Aram, biz Etiler sırtlarında, Küçükarmutlu'da bir arazi işine giriyoruz". Babam saf saf, "Hayırlısı olsun" diyor ama, bir yandan merak ediyor, adamın gerçek niyeti nedir diye... Zabıta memuru pişkince konuşmaya devam ediyor. "Şimdi," diyor "biz istiyoruz ki, aramızda hiç çürük çarık, görgüsüz, ahlaksız, alt tabakadan adam olmasın. Çevireceğimiz tepede, adam başı bir dönüm olmak üzere on beş kişilik bir grup olacağız. Aramızda memurlar, doktorlar ve saygın esnaf var. Bir kişilik boş yerimiz kaldı. Onu da sana teklif etmeye geldim. Konu budur."

Babam durumu anlıyor anlamasına da, yine de şaşkınlığını gizleyemiyor. Bunca yıldır sadece yağmalanmış bir azınlığın ferdi olarak, bu çokkültürlü arazi mafyasından davet almak belli ki onda da kısa devre yaratıyor. "Peki," diyor 'tapusu hisseli mi yoksa münferit mi? Bize kaç mal olacak?"

Zabıta memuru sırtıyor. "Müsü Aram," diyor "biz devletten zengin miyiz? Elin kıroları gelmiş en güzel yerleri bir bir kapatıyor. Biz doğma büyüme İstanbulluyuz, bir dikili ağacımız bile yok. Bunlar son fırsatlar. Ne tapusu, ne parası!"

Babam adama 'nezaketinden' dolayı teşekkür ediyor. Ancak bedelini ödemedi bir şey almanın prensiplerine aykırı olduğunu söylüyor. Adam bir süre daha ısrar ettikten sonra bakıyor ki olmayacak, "Peki," diyor "o zaman bize sizinkilerden (gayrimüslimleri kastediyor) itimatlı bir arkadaş tavsiye edebilir misiniz? Aramızda her kesimden birileri olsun istiyoruz."

Daha sonraları adamın Campanella'nın *Güneş Ülkesi*, ya da Thomas More'un *Ütopyası*'ndan etkilenmiş bir yarı entelektüel olup olmadığını çok merak ettim. Ey güzel ülkem benim. Çetelerin en sofistikesi ile karşılaşmama olanak verdiğin için minnettarım sana.

Bu hatırayı nedense iki gün evvelki grup toplantısında CHP lideri Baykal'ın Ergenekon davasını kıyasıya eleştirdiği konuşmasını dinlerken birdenbire hatırladım. Ergenekon çetesi ile yatıp kalktığımız bu günlerde, işte adı üstünde, adam öldüren, bomba patlatan, darbe planlayan bir örgütün ortaya çıkması karşısında yaşanan panik ve şaşkınlığın nasıl bir izahı olabilirdi ki!

İçimizdeki Ergenekon ruhu olmasındı sakın?

Bence öyle... Ergenekon, işlenmiş tüm suçların kumbarası gibi, geçmişin bir kâbusu gibi birden çöktü üzerimize. Hrant'ın katledilişindeki ağır suçluluk hissi de bu psikoloji ile ilgili bir şeydi. Hepimiz uzun yıllardır aslında bir çete düzeninde yaşıyorduk. Çoğumuz da bir şekilde bu çetelerle zihinsel ya da 'ahlaki' bir bağ taşıdığımızın farkında değildik. Bu bağ, irili ufaklı suç ortaklığı üzerinden çalışan bir network gibi tüm ülkeyi kapsama alanına aldı. Çete zihniyeti, yaşanan her adaletsizlik, yüzleşilmeyen her haksızlıkla birlikte içimize daha da işledi. Ergenekon operasyonundan çok beklentili olduğumdan, AKP'ye çok güvendiğimden değil, ama ilk defa böyle kapsamlı bir 'dokunuş' yaşıyor bu ülkede. Bu dokunuşun kendisiyle hesaplaşmamış her kişiyi tedirgin etmesi de biraz da bundandı belki.

Gayrimüslimlerin, Alevilerin, Kürtlerin, kadınların, çocukların, fakir fukaranın, yani tüm 'öteki'lerin eti kemiğiyle işleyen bir kıyma makinesine 'düzen' dedik çünkü. Başbakanların asıldığı, devletin kendi vatandaşını tehdit gördüğü, darbelerin muteber olduğu, idam edilmek için çocukların yaşının büyütüldüğü, katliamların, suikastların üzerinin örtüldüğü bir ülkede mutluluk oyunu oynadık.

Böylelikle, gerçekte kaos olanı düzen diye kutsamış olduk.

Hülasa, hem cellât, hem kurban olduk. İsa'nın dediği gibi, günahı olmayan ilk taşı atsın şimdi...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sessiz ve derin yürüyüş

Markar Esayan 31.07.2008

Terörist her eylemden, masum insanlara yönelmiş her saldırıdan sonra, etrafı milyonlarca kişinin yüreğinden kopup gelen devasa bir öfke dalgası kaplar.

Güngören patlamasından sonra da bu böyle oldu. İnsanın en özel mülkiyeti olan yaşam hakkına saldıran teröristler, yaşamlarını çaldıkları insanların feci görüntüleriyle, yakınlarının çığlıklarıyla evlerimize kadar girdiler, yüreğimizi korku, keder ve öfkeyle doldurdular.

Amaçları da buydu zaten.

Saldırı, tabii ki kurulu düzeni istikrarsızlaştırmayı, insanların güven duygusunu zedelemeyi amaçlıyor. İnsanların yaşamlarının tehlikede, var olan düzenin de bunu korumakta aciz olduğuna inandıkları nokta, kaosun başladığı an çünkü.

Dolayısıyla, böyle bir saldırı sonrasında ülkeyi yönetmekle görevli mekanizmaların bu tuzağa düşmemek üzere sorumlu davranmalarını, hamasete kaçan açıklama ve davranışlardan uzak durmalarını bekliyorsunuz.

Tabii gerçekten dürüst ve samimi olanlarının.

Ama bir de bakıyorsunuz, ebedi ana muhalefet partisi başkanı Deniz Baykal, "Tepkini çok yüksek düzeyde ortaya koy, ayağa kalk" çağrısı yapıyor halka.

İyi cesaret doğrusu...

Ergenekon iddianamesinde yer alan iddialara göre, darbeye ortam hazırlamak isteyen Vatansever Kuvvetler Güç Birliği Derneği, Kürt nüfusun yoğun olduğu Mersin gibi kentlerde bu amaçla bayrak yürüyüşleri düzenliyor. Burada provokasyon amaçlı bayrak yakma eylemleri gerçekleşiyor. Daha sonrasında aynı oyun Diyarbakır'da tezgâhlanmak isteniyor. Hazırlanan dev bayrak il il dolaşılıyor. Hatta Ankara'daki Cumhuriyet Mitingi'ne de gönderiliyor. Amaç bir Türk-Kürt çatışması çıkarmak. Amaç kaos yaratıp demokratik düzeni kesintiye uğratmak.

Böyle bir ortamda vatandaşların bu hassasiyetini sokağa tahvil etmek, o vatandaşların hayatını tehlikeye atmak anlamına gelmiyor mu? Düzenlenecek bir yürüyüşün gerçekten "sessiz" olacağını, yüz binlerce kişinin güvenliğini, olası provokasyon girişimlerini emniyet güçlerinin önleyebileceğini Sayın Baykal nasıl garanti edecek? Nitekim Baykal'ın bu çağrısına "Biz kaç kişiyiz" platformundan bir grupla icabet eden Tuncay Özkan'a, esnaf tarafından "Bütün bu olayları çıkaran sizsiniz" diye laf atılması sonucu çıkan arbedeyi polis güç önledi.

CHP Merkez Yürütme Kurulu, bu yazı yazılırken "sessiz miting" görüşmeleri yapıyordu. Büyük olasılıkla bu yönde karar verecekler. Bizi şaşırtmayacaklar...

Gelelim Başbakan'a.

Dedik ya, Ergenekon'un amacı bir Türk-Kürt çatışması çıkarmak. Güngören saldırısı sonrası Başbakan Tayyip Erdoğan'ın olay yerindeki ilk açıklaması ise şöyle:

"Terör örgütleri ve onların temsilcilerinin halktan desteğini kaybetmesi lazım. Bunu başarmamız lazım. Eğer teröre destek veren siyasi örgütlere halk desteğini devam ettiriyorsa o zaman terör, gücünde zaafa değil, kuvvet bulmaya devam eder."

Bu açıklama ne anlama geliyor? Erdoğan'ın bazı vatandaşların teröristlerin arkasındaki siyasi oluşumlara destek verdiği, terörün bu nedenle bitirilemediği şeklindeki açıklaması "aramızdaki" teröristleri işaret etme tehlikesi taşıyor mu? Mesela -kastedilen PKK ise- bütün Kürt kökenli vatandaşları töhmet altında bırakmıyor mu?

Böyle bir açıklama toplumsal barışa ne denli katkıda bulunabilir? İyi düşünmeli.

Kapatma davası kararının "mesajı"

Yazı biterken, bütün ülkenin büyük bir gerginlikle beklediği AKP'yi kapatma davasının sonucu açıklandı. Sürecin sakatlığına doğru orantılı olarak mahkeme tamamen siyasi bir karar verdi. Altı üyenin kapatma, diğer dört üyenin AKP'ye verilen hazine yardımının 1/2 oranında kesilerek uyarılması şerhiyle kapatma aleyhinde oy kullanması ve sadece bir üyenin kapatmayı şartsız reddetmesi kararın ne denli siyasi olduğunu da göstermekte. Mahkeme Başkanı Kılıç'ın, bu kararın hangi "anlamları" içerdiğinin üzerinde bu kadar durması, ülkeyi bu kararın içerdiği mesajlarından ders almaya davet etmesi, bu tip davaların gerekli anayasa değişiklikleriyle, önlerine hiç gelmemesi gerektiği yönündeki sözleri, ülke demokrasisi ve hukuku açısından tarihe geçecek bir ikircikliği ifade ediyordu. Doğru ya, şayet söz konusu olan siyasi bir davaysa, bu davanın mahkemeye hiç gelmemesi gerekliydiyse, mahkeme neden bu iddianameyi kabul etti? Ya da hukuken haklı temellere dayalı bir kapatma talebi, hangi nedenlerle reddedildi?

Anayasa Mahkemesi bu ülkenin en yüce yargı makamı. Mahkemenin arada kaldığını açıkça ifade etmesi ise, hukukun evrenselliği, tarafsızlığı ve bağımsızlığı hakkında hiç de iyi bir “mesaj” olmadı.

Yani benim mahkemedan aldığım “mesaj” bu oldu.

Kimse, başta benim gibi kapatmaya şiddetle karşı olanlar, bu kararın demokrasiye katkı sağladığını, kararın ülkenin önünü açtığını, rahatlattığını iddia etmesin lütfen.

Mahkeme AKP’yi ne kapattı ne de kapatmadı.

Biz de ne zaten demokrasiyiz ne de değiliz.

Ne acı!

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yüzleşme yoksa, uzlaşma var

Markar Esayan 07.08.2008

Ergenekon davası ile yatıp, Ergenekon davası ile kalkıyoruz. İddianame ve eklerinden devşirilen haberler her gün gazetelerde boy boy yer alıyor. Hem Ergenekon, hem de AKP’nin kapatma davası üzerinden süren gelişmeler ciddi bir altüst oluşu da beraberinde getiriyor. Bu altüst oluşun kimyasının henüz bir yüzleşmeyi içermediği kesin. Yaşananların nasıl bir süreçte nereye doğru evrileceği ve buradan nasıl bir sonuç çıkacağı ise belirsiz. AKP’nin kendine demokratiği, kapatmadan beter Anayasa Mahkemesi kararının, partinin kendisi dahil neredeyse tüm kesimler tarafından siyaseti rahatlatacak, ülkenin önünü açacak bir demokrasi hamlesi olarak algılanması, demokrasi ve hukukun evrensel boyutunun Türkiye’de hangi pespayelikte algılandığını da ortaya koyuyor. Ergenekon güçlerinin önderliğini yaptığı, halkın bir kısmının da peşine takıldığı Cumhuriyet mitingleriyle, AKP’yi bitirme, darbe ortamı hazırlama günlerinde bu pespayeliğin ta dibine vurmuştuk zaten. Onca tartışmadan sonra “satılmış” liberallerden geriye kalan “çağdaş, laik, demokratik” kesimin ulaşabildiği en ileri nokta, “ne darbe, ne şeriat” mottosuyla, bir geçeklikle bir hezeyanı eşitlemek ve böylelikle yüzleşme ima eden imkânları iğdiş etmek olmuştı.

Rektör atamalarında zuhur eden zihniyet

“Uzlaşma” kelimesinin işlenmiş ve işlenecek günahların suç ortaklığını ima ettiği bir ülkede, kapatma davasından sıyrıldıktan hemen sonra AKP’nin demokrasiye radikal bir dönüş yapacağını varsayanlar bu ümitlerini hangi gerekçelere dayandırıyorlar bilemiyorum. Önlerine defalarca gelen MİT raporlarını, Ergenekon bulgularını görmezden gelen, o konjonktür içinde “zamanlama” veya “siyasi” hesap yapanların, aradan geçen süre zarfında yitip giden yaşamların hesabını da vermeleri gerekmiyor mu? Anayasa Mahkemesi’nin hukuk tarihinde emsali olmayan kararıyla kapatılmaktan kurtulmayı Ecevit yasasına borçlu olan bir siyasetin, 12 Eylül darbe anayasasını değiştirmemesini, bilakis, rektör atamalarıyla vesayet zihniyeti ve militarizmin imkânlardan en az ulusalcı şürekâ kadar iştahla faydalanmasını nasıl açıklayacağız? Farzımuhal, görev süreleri dolan 21 rektörün yerine atama yapılırken, seçimlerde en çok oyu alanlardan sadece 12 adayın rektör seçilmesi, diğerlerinde siyasi tercihlerin ön planda gözükmesi, gerçekliğine hiç inanmadığım “ülkede laikliğin tehlikede olduğu” savından çok daha endişe verici bir savrulmaya işaret etmiyor mu? Bu nedenle, AKP’nin özellikle ilk döneminde demokrasiye doğru atılan her adımı ilkesel olarak desteklerken, bu adımların gerçek bir zihniyet farklılaşmasının ürünü olup olmadığı konusundaki şüphelerimizi giderecek çok da fazla malzememiz olmadı elimizde. AKP’nin ancak kendi meşruiyetinin sarsılmaya başladığı noktada demokrasiye sarılır, parçalı

görüntüsü, belki de olası bir kapatmanın ülkenin geleceği için daha hayırlı olacağı fikrini akla getirmiyor değil. Aslında daha çok ciddi bir ahlaki çöküntüyü açık eden bereketli uzlaşmaların diyarında, AKP'nin kurtlara yem olmamasının en güçlü sigortası, partiyi AB üyeliği ve evrensel demokrasi anlayışının yedeğinde tutacak bir yalnızlık olabilir belki, kim bilir? Küresel konjonktür gereği ülkenin yönünün uzun vadede her halükârda demokrasiye doğru olacağını, AKP'nin, diğer siyasi aktörlerin ve tüm bürokratik aygıtın bu süreçte dönüşüm geçireceğini varsayıyoruz. Lakin öznesi değil nesnesi olduğumuz bu ağır çekim "demokratikleşme" sürecinde, ödeyeceğimiz bedel ne olacak, kaç kişi daha ölecek, kaç hayat daha sönecek sorularının cevabı boşlukta sallanıyor hâlâ, öteye beriye doğru.

Uzlaşma çadırlarından çıkmadan

Gerçekten de ödenen bunca bedelin ve yaşanan bunca sarsıntının ülkede yaşanacak bir zihniyet kırılmasını henüz içermediği ortada. Sosyolog Şerif Mardin'in dediği gibi, Cumhuriyet'in iyi, güzel ve doğruyu tarif eden bir değerler sistemini, derinlikli ve kuşatıcı bir ahlaki yaratamadığı doğru. Lakin Mardin'in ve pek çoklarının hemen eklediği gibi, bunu yapamamasının nedeni Cumhuriyet'in henüz yüz yıllık "yeni" bir proje olmasıyla açıklanabilir mi sadece? İyi, güzel ve doğru, tam da gerçek bir yüzleşmeyi talep etmiyor mu varlığını sunmak için? Yüzleşmeleri reddeder ve sıkıştığımız her noktada bir evvelki pozisyonumuz ne olursa olsun topluca uzlaşma çadırlarına koşuştururken, isterse bin asır geçsin, evrensel değerleri içselleştirmek mümkün mü?

Doğrudur, eğer çevresel felaketler izin verir de dünya hâlâ yörüngesinde dönüyor olursa, önümüzdeki elli veya yüz yıl içerisinde bugünden daha iyi bir noktada bulunabiliriz. Ancak mecbur olunan, içselleşmeyen, dünya hegemonlarının realpolitikine uygun pragmatik manevralarla örtüşen bir "ilerleme" her zaman radikal geri dönüş tehlikelerini de içerecektir. Oysa fırsatı satın alabilir, zamanı geri çekebiliriz. Ben büyük bir şehvetle, geçmişin hayaletlerinden kurtulmayı, özgür, müreffeh ve güvenli bir ülkede yaşamayı istiyorum. Bunu sadece torunlarım için değil, kendim için de istiyorum.

Üstelik hemen istiyorum.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Büyük sohbetlerin 'küçük insanları'...

Markar Esayan 14.08.2008

Gürcistan Devlet Başkanı Mikheil Saakaşvili, bölgede uzun yıllardır dönen tüm oyunlar bir yana, Oset halkının taleplerine şiddetle cevap verme yolunu seçerek iki bin insanın ölümüne yol açtı. Savaş bölgesinden gelen o korkunç resimlere bakarken merak ediyorum; acaba Gürcü "talented" lider Saakaşvili, Batılı yeni hamilerine güvenip bu operasyonu planlarken neden olacağı insan kaybını hiç hesaplamış mıydı? Aldığı kararda bu unsur en küçük bir ağırlığa sahip olmuş muydu?

Ya da Putin, Gürcüleri cezalandırmak, şaşkın Saakaşvili'nin kendisine gümüş tepside sunduğu "Büyük Rusya geri dönüyor" efsanesini sahneye koymak için kaç Oset, Gürcü, Çeçen, Abhaz veya Rus'u gözden çıkarabileceğini düşünmüştü acaba? Bu "sayılar" hesaplanıyor muydu gerçekten? Alınan kararlarda, "sıradan, küçük insanların" ödeyeceği bedeller ne kadarlık bir etkiye sahipti? Mesela, Medvedev ile Putin arasında şöyle bir konuşma geçmiş olabilir miydi?

- Medvedev, oolum, bu Saakaşvili fena çuvalladı. Fırsat bu fırsat, vakit kaybetmeden hemen davranalım diyorum.

- Tamam da Putin'im, olası bir müdahalede acaba kaç kişi ölür, nasıl olur bu iş?

- Oolum fırsat diyorum, büyük Rusya diyorum, petrol diyorum, sen ne diyorsun. Büyük Petro Petersburg'u kurarken 150 bin serfi gözünü kırpmadan feda etti. Rusya böyle büyük oldu. Titre ve kendine gel. İmparatorluk diyorum, petrol diyorum! Dönüşümüz muhteşem olacak diyorum.

- Haklısın be Putin'im. Alışcaz, daha yeniyiz, sen de celallenme hemen.

Büyük, küçük, gelişmiş veya gelişmekte olan ülkeleri yöneten liderler için insan hayatının değeri neydi acaba, nedir?

Cevabı tarih veriyor zaten. Sayılardır sadece onlar... Belgelerin, istatistik raporlarının, savaş senaryolarının üzerinde birer mürekkep lekesinden ibarettir “küçük insanlar”.

Irak'a “demokrasi” getirip, ülkesine petrol götürmek için bir milyonu aşkın insanın öldüğü ve daha fazlasının öleceği operasyonun mimarı Bush, Gürcü-Rus savaşı için “21. yüzyıla yakışmıyor” buyurmuş. Hoop elimizi yıkayıverdik hemen. Bush'tan giderayak insanlık dersleri...

Dönelim şenlikli ülkemize...

Milletçe ağır çekim seyrettiğimiz Tuzla cinayetlerinin son perdesinde, üç işçinin öldüğü son facia benzer soruları akla getirmiyor mu? Toplam 105 işçinin hayatını kaybettiği sözde kazalarda, belli ki aynı diyaloglar sürüyor kapalı odalar ardında, ya da aynı “ahlakın” sağladığı networklerde dönen telepatik sohbetlerde. Ve sonuçtan da belli ki oluyor ki “küçük ve sıradan” insanların hayatlarının hiçbir önemi yok bu sohbetlerde.

Tuzla'da devlet onaylı bir insan mezbahasında işçilere kısıyor sürekli. İnsanın değeri, paranın, siyasi hesapların üstüne çıkamıyor bir türlü. Geçen yazılarda değindiğim üzere “İçimizdeki Ergenekon” da işte bu zihniyet çarpıklığının ülkede her yere, her kesime sirayet ettiğini gösteriyor. Yine aynı çarpık zihniyetle yapılan yollardaki trafik kazalarında –mesela Avcılar İstanbul Üniversitesi kampusu önündeki E5 bölümünde- kâfi miktarda insan ölmeden üstgeçit yapılamamıştı mesela. Belli ki insanları feda etmenin bir oranı var ve o oran, tüm vicdani ve akli değerlerin dışlanmasıyla bulunuyor.

40 bin kişinin can verdiği 17 ağustos Marmara Depremi'nin 9. yıldönümünde Konya'da 18 kız öğrencinin ölüyor olması, insan yaşamının değerinin hangi vicdan dışı pespayelikte algılandığını da ortaya koyuyor. İnşaat Mühendisleri Odası'nın resmî belgelere dayandırdığı açıklamasına göre ise, depremin üzerinden geçen dokuz koca yıldan sonra 1738 okuldan 114 tanesi, 46 hastaneden 2'si, 55 öğrenci yurdundan ise sadece 5'i güçlendirilmiş. Öte yandan Ardahan'ın Göle yolu üzerinde devlet ihalesiyle Yurt-Kur tarafından yaptırılan 300 kişilik "yeni" öğrenci yurdu, henüz inşaat halindeyken çöküyor. "Kazada" üç işçi yaralanıyor. Aynı inşaatla daha önce de bir işçinin üzerine düşen kalıplar yüzünden yaralandığı, ancak inşaatın hâlâ devam ettiği ortaya çıkıyor. Bu yurdun faaliyete geçtikten sonra çökmesi halinde, 300 öğrencinin ölebileceği hakkında acaba yetkililer ne düşünüyor, ne gibi bir işlem yapıyor?

Bu, sadece ihmalle, bilinçsizlikle, kötü rastlantılarla açıklanabilecek bir şey değil. Bu bir tür ruh, ahlak, vicdan kurumuşluğu... İnsanı değerler skalasının en tepesinde değil, sadece rakam veya kâğıt üzerindeki bir mürekkep lekesi olarak gören zihniyet, dünyada da, ülkemizde de aynı yöntemleri uyguluyor. Ve bizler, işte tam da bu zihniyet yüzünden cehennem gibi bir dünyada yaşıyoruz. Kendi ellerimizle kurduğumuz, kendi cehennemlerimizde...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türkiye Ermenistan ilişkilerinde ambargo kalkıyor mu?

Markar Esayan 21.08.2008

Bir süredir Türkiye ile Ermenistan ilişkilerinde bir yumuşama trendine girildiği gözleniyor. Geçen temmuz ayının 8'inde İsviçre'nin Bern kentinde iki ülkenin diplomatlarının bir araya geldiği haberi Dışişleri Bakanı Ali Babacan tarafından "Kuşkusuz bu temas trafiği iki ülke arasındaki ilişkiler açısından önemli. Burada önemli olan, diyalog yoluyla, yapıcı bir yaklaşımla ilişkilerin nasıl normalleştirileceğinin görüşülmesi. Sorunlar vardır. Güncel sorunlar vardır, 1915 olayları ile ilgili görüş ayrılıkları vardır. Ancak bunların diyalog yoluyla ele alınması esastır" sözleriyle doğrulanmıştı. Bakanın ifadelerinden de anlaşılacağı üzere bu görüşmeler ilk değildi. Dışişleri tarafından görevlendirilen diplomatlar bir süredir Ermeni meslektaşlarıyla görüşme trafiği içindeler. Görüşmeler sadece üçüncü ülkelerde yapılmıyor. Yine temmuz ayında Türkiye'den bir heyet temaslarda bulunmak üzere Yerevan'a gitmişti.

Bu temaslar özellikle gizli tutuldu. Türkiyeli ve Ermenistanlı diplomatlar bu konuda demeç vermemeye, medya önüne çıkmamaya itina gösterdiler. Sürecin olgunlaşmadan sekteye uğramaması için alınan bir önlemdi bu. İki ülke arasındaki ilişkilerin çok ciddi ve yüklü bir tarihsel bagajı var. Buna ilaveten Karabağ sorunu nedeniyle Türkiye'nin Ermenistan'la olan ilişkilerine Azerbaycan tarafından ambargo konulmuş olması, temasların gizliliğindeki bir diğer önemli etken. Azeriler, soydaşları gördükleri Türkiye'den bu konuda kan kardeşliği muamelesi bekliyor ve Karabağ sorunu çözülmeden, Ermenistan'la Türkiye'nin ilişki kurmasına şiddetle karşı çıkıyorlar. Ermenistan'ın cezalandırılması sürecinin devam etmesi, çözüm olarak diplomatik kanalların tıkalı, iki ülke arasındaki sınırın da hiçbir anlamlı sürece bağlanmadan kapalı tutulması bir büyük devlet olarak Türkiye'nin bölgedeki hareket alanını kısıtlıyor. Son gelişmeleri AKP hükümetinin bu kısıtlılığı aşmak için strateji oluşturma çabası olarak okumak mümkün.

Diğer yandan hayatın öngörülemez gelişmeleri de bu yakınlaşma için çeşitli fırsatlar sunuyor. Abdullah Gül, dünya kupası elemelerinde aynı gruba düşen iki ülke arasında 6 eylülde oynanacak ilk maça Ermenistan Devlet Başkanı Serj Sarkisyan tarafından davet edildi. Gül, hemen yanıt vermemekle birlikte "değerlendiriyoruz"

şeklindeki açıklamasıyla teklife açık kapı bıraktı. Gül'ün Yerevan'ı ziyareti sembolik olarak şüphesiz çok önemlidir. Nitekim sevgili Hrant'ın cenaze merasimine katılmaları için zamanın Dışişleri Bakanı olan Gül'ün ılımlı diaspora önderlerine ve Ermenistan hükümetine davet gönderdiğini hatırlıyoruz. Cenaze törenine Ermenistan Dışişleri Bakan yardımcısı Arman Giragosyan'ın ve diaspora temsilcilerinin katılması ve bu süreçte peşi peşine gelen diyalog çağrıları, bu durumun Ermeni dünyasında bir karşılığı olduğu yolunda önemli bir iradeyi işaret ediyor.

İşte tam da bu süreçte AKP hükümetinin Ermeniler'le 1915 kırımları üzerinden açılan cephenin başkumandanının, yani Türk Tarih Kurumu Başkanı Yusuf Halaçoğlu'nun yerine liberal-mütedeyyin tandanslı Ali Birinci'yi getirmesi, açıkça telaffuz edilmese de Türkiye'nin Ermeni politikasında yeni bir stratejiye geçtiğinin habercisiydi. Başbakan Erdoğan ve Cumhurbaşkanı Gül, Ermeni sorununun var olan içe kapanmacı, topyekûn reddiyeye dayanan yöntemlerle çözülmeyeceğinin sağduyusuna sahipler. Bu operasyon, Türkiye'nin bu meselede şahin cephesini kapatıp, ılımlılarının etkin olacağı diyalog zemini tercih ettiği anlamını taşıyor. Bu çok önemli...

Özal, radikal bir politika değişikliği öncesinde ortaya bir cümle atar, bu çıkışının neden olduğu çalkalanmayı izleyerek stratejisini ona göre kurardı. İşte bugüne değin sessiz devam eden temaslar, Erdoğan'ın Rus-Gürcü savaşı ertesinde ortaya attığı Kafkas Paketi'ne Ermenistan'ın da dâhil edilebileceğini telaffuz etmesi ile yeni ve daha ciddi bir yörüngeye oturdu. Erdoğan'ın dün Azerbaycan'a gitmeden hemen önce bu teklifi seslendirmesi, Azerbaycan ziyaretinde konu hakkında nabız yoklayacağı anlamına geliyor. Böylelikle her büyük ülke gibi, konjonktürün en verimli şekilde kullanılması niyetinin sergilendiği ortaya çıkıyor.

Hem Azerbaycan, hem de Türkiye'de yaşayan Azeriler Karabağ savaşı nedeniyle ciddi bir öfke ve mağduriyet duygusu içerisinde. Bu nedenle Türkiye'nin Ermeni açılımlarına karşı da tepki duyuyorlar. Bunun Karabağ'ı ve Azerbaycan'ı satmakla eşdeğer olduğunu düşünüyorlar. Öte yandan Türkiye'de varlığını kangren olmuş sorunların çözülemesliğine endeksleyen ulusalcı zevat da aynı tavrı paylaşıyor. Türkiye uzun zamandır Ermenistan'la olan ilişkilerinde bu kesimlerin ambargosuyla zaman ve alan kaybediyor. AKP anlaşıyor ki bunu fark etmiş durumda.

AKP bu oyunu doğru okuyabilecek pratik zekâyâ sahip. Ancak devamı nasıl gelir, izleyip göreceğiz.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bu köşelerin tek kıymetiharbiyesi

Markar Esayan 28.08.2008

Eşimle birlikte üye olduğumuz Surp Vartanants Ermeni Korosu 2002 yılında Sezen Aksu'nun projesi olan "Türkiye Şarkıları" konserlerine katılmış, bu proje kapsamında 30 ağustosta Efes Antik Tiyatrosu'nda, 1 eylülde Aspendos'ta, 28 ekimde ise Brüksel'de konserler vermiştik. *Türkiye Şarkıları*'nda Ermeniler'den başka, Kürtler, Rumlar ve Yahudiler de yer alıyor, Sezen de hem kendi repertuarını seslendiriyor, hem de eşlikçi grupların şarkılarına orijinal dillerinde iştirak ediyordu. Sezen'in amacı, o eşsiz sanatçı duyarlılığıyla, sıkı sıkıya kapanmış diyalog yollarını müziğin evrensel diliyle zorlamak ve *"Aslında ne kadar çok, ne kadar benzer ve ne kadar zengin"* olduğumuzu yeniden hatırlatabilmektir. "Tehlike" hemen fark edilmiş olmalıydı ki, 30 ağustosta yapılacak Efes konserinden önce zamanın Ege Ordu Komutanı Orgeneral Hurşit Tolon –Ergenekon duyarlılığıyla olsa gerek- *"Böyle bir konser için bugünü mü buldular? 31'inde, 1'inde yapsınlar"* diyerek konsere ambargo koymaya çalışmıştı. Lakin Sezen *"Bu birliktelik de, bu konser de 'özel' değil. Bu bizim kendi gerçeğimiz, bu toprakların kendi gerçeği, doğal birlikteliğidir"* diyerek bir santim bile kıvılcıkmamıştı yerinden.

Şimdi anlatacağım detayı seneler evvel *Agos*'ta kısmen yazmıştım; lakin *Taraf* okuyucuları da öğrensın isterim. Yanılmıyorsaın Aspendos'taki konserdeydi. Son hazırlıkları yapıyorduk. Kuliste hummalı bir telaş vardı. Ermeni korosu olarak otantik olsun diye tasarlanmış –ayinlerde kullanılanları andıran- çakma kilise entarileri giymiş, ortalıkta koşuşturuyorduk. Derken konserde yer alan Kürt gurubundan biri eşimle benim yanıma geldi ve *"Tarihte halkum size çok acı çekti. Komşularımıza sahip çıkamadığımız gibi, onların kanına da girdik. Atalarımızın sizin atalarınıza yaptığı tüm fenalıklar için özür dilemek istiyorum. Belki faydası yok ama, ben kendi adıma çok üzgünüm. Bunu bilin ve özrümü lütfen kabul edin"* dedi.

Hiç beklemediğimiz bir anda yaşadığımız bu *"Karşılaşma"* bizi derinden sarsmıştı. O an özür dilemek kadar, dilenen bir özrü kabul etmenin de ne kadar zor olduğunu fark ettim. Özür dilemek için belirli bir olgunluğa erişmenin şart olduğu kadar, bir özrü kabul etmenin de aynı olgunluğu gerektirdiğini o zaman anladım. Bir Ermeni olarak benden 1915 kıyımları konusunda dilenen başka özürler de olmuştu daha evvel. O an yine fark ettim ki, hepsini de yüzeysel bir tavır ve içimdeki öfkeyi kamufle etmesi için harekete geçirdiğim bir donuklukla savuşturmuştuım. Hiç de hazır değildim benden özür dilenmesine; hatta bunu içten içe neredeyse arzulamıyordum bile. Üstelik bir milletin kaderiyle böyle oynanmış olduğu, aynı zihniyetin hiçbir pişmanlık göstermeden süreklilik arz ettiği bu ülkede Ergenekonlarla boğuşurken, birkaç duyarlı ve onurlu insanın özrünün hükmü neye geçerdi ki! Neyi değiştirdi? En nihayetinde onlar da benim gibi olsa olsa "azınlık"tı.

Bu özürlerin asıl yüzleşmeyi sulandıran, vakanın ciddiyetini azaltan bir tuzak içerdiğinden bile kuşkulandıım.

Ammavelakin o konuşma benim için milat oldu. O günden sonra dışımdan çok kendi içime bakmaya başladım. Mağduriyetin insanı kör eden şeytani bir gücü vardır. Bunun benim üzerimde de işlediğini fark ettim. Bir de şunu fark ettim: Bu ülkede yaşıyor olmama rağmen, aslında bu ülkeye ait hissetmiyordum kendimi. Bunun benim dışımda gelişen, beni öteleyen, ötekileştiren ırkçı politikalarla ilgisi olduğu kadar, farkında olmadan geliştirdiğim bir protesto biçimi olduğunu gördüm. Beni kabul etmeyen, beni yabancı sayan, acılarımı alay edenleri ben de yok sayıyordum. Ama kimdi onlar? Ben kiminle, kimlerle kavga ediyordum? Kime küsmüştuım? Bunların hepsi muğlaklı ve bu muğlaklık bir kara delik gibi her şeyi yutmaya hazırdu. Anladım ki, ait olmaya şiddetle ihtiyaç hissettiğim "memleket"imi de yutmuş, beni yersiz yurtsuz, köksüz bırakmıştı.

Bunları fark ettim.

Son günlerde köşelerde hayâsızca kullanılmaya başlayan Hrant işte bu yüzden çok özel bir kişiydi. Benim şu yakın zamanda keşfettiğimi, Anadolu duyarlılığı ve pürüzsüz vicdanıyla çok önceden görmüş ve biz hepimize "Hasta" olduğumuzu söylemişti. Bizler, özür dilemesini de, bir özrü kabul etmesini de bilmeyenler hasta olmayıp ta başka ne olabilirdik ki! Yaşamın sürekliliğini sağlayan tüm insani duyguları, kendi mağduriyet öfkemizin içinde boğup, aslında hiç inanmadığımız barış ve kardeşlik nutuklarını atar ve dinlerken kendi ikbal veya hırslarımızdan başka ne düşünebilirdik?

Hrant, o Kürt dostum bizimle konuşmadan ve içimdeki kendi yüzleşmemin fitilini yakmadan katledilseydi, büyük bir olasılıkla bugün bu yazıyı yazıyor ve bu memlekette yaşıyor olmayacaktım. Şu bilgiyi de hep bastırmak zorunda olacaktım: Ben hükümlerimi çoktan vermiştuım; dünyaya o hükmü hüküm kılan bir deliller silsilesi olarak bakmaktaydım. Öyle bir gözlük takmıştuım ki, olan her şey benim haklılığımı vaaz etmekteydi.

Birbirimizin foyasını çıkarmaya, en demokrat, en haklı ve en ahlaklı olanın sadece biz olduğumuzu ispat etmeye bunca istekli olmadan, kendi içimizdeki katiller, sapkınlar, kindarlar, diktatörler, tamahkârlarla yüzleşsek dünya belki biraz değişecek. Süregelen bunca tartışmanın ve bu köşeleri dolduran onca tafsilatın da tek kıymetiharbiyesi, nefret ve önyargıları bir nebze olsun azaltmaya varsa katkısı; yoksa gerisi laf kalabalığı...

Bizi gerçek bir demokrat ya da birinci sınıf bir şarlatan yapan işte bu kadar ince bir çizgi.

Gül Yerevan'a gider mi, 6-7 Eylül tekerrür eder mi?

Markar Esayan 04.09.2008

Bu başlık hasta yatağımda ateşle yatar ve ne yazacağımlı düşünürken, yarı uykulu bir anda "indi" bilincimin ara bölgesine. Belli ki iki soru arasında bir bağlantı kurmuştu tüm kontrol hallerimden kurtulan muhayyilem. Yıllar evvel lisede okurken değerli tarih hocama sormuştum bu soruyu pat diye. Cumhurbaşkanı Gül'ün Yerevan'a gidip gitmeyeceğini değil tabii, o sıralarda böyle bir şeyi hayal etmek mümkün bile değildi. O günden bugüne, bu ülkenin aldığı mesafeyi, vicdanı ve hafızası yerinde olan kimse inkâr edemez, etmemeli de... Sevgili tarih hocama "Bu ülkede bir daha 6-7 Eylül olur mu" diye sormuştum. Kendisi –bildiğim kadarıyla- Türk'tü, vicdanlı adamdı, tarihi biliyordu; ona bu soruyu tüm cesaretimi toplayıp sormamın nedenleri bunlardı. Vereceği cevabın ehemmiyeti benim için çoktu.

Önce gözlerinde bir bulutlanma oldu, sonra da kendini hemen toparlayıp, asla, ama asla böyle bir felaketin bir daha vuku bulmayacağını söyledi. "Ama" dedim, "bundan nasıl emin olabilirsiniz?" Çünkü ikna edilmek istiyordum. Buna ihtiyacım vardı. "Olmaz" demişti. Bu ülke değişti, değişiyor. O günler geride kaldı..."

Anılarımı estetize etmeyeyim. Aslında biraz da hocamı sıkıştırmaktı niyetim. Türkiye'de her zaman yeni bir 1915'in, yeni bir Varlık Vergisi'nin ya da yeni bir 6-7 Eylül'ün meydana gelmesinin mümkün olduğuna inanıyordum. Çünkü o genç yaşma rağmen, tüm bunları planlayan ve icra eden iradenin halktan değil, erkten geldiğini biliyordum. Aynı erk bu ülkede iktidar olduğu müddetçe, benzer hadiselerin yaşanması için sadece konjonktürel bir çalkalanma yeterliydi. Tam o sıralar, bir cemaat vakfının yöneticiliğini yapan babam sürekli sıkıştırılıyor, tehdit alıyordu. Bunu hocama anlatmam tabii ki mümkün değildi. Onun çok uzak olduğunu düşündüğüm bir yaşam, bizim her gün içinde debelendiğimiz bir kâbustu. Ama yine de onun bu içten cevabına inanmak istiyordum.

Aradan yirmi küsur yıl geçti. Babam bir Ermeni olarak hayatını tükettiği bu ülkede yaşadığı zor hayatın neticesinde erken yaşta öldü. Ermeniliğini ağır bir küfe gibi sırtında taşıdığı hayatında ömür tüketen pek çok karşılaşma yaşadı. 1955'in 6 Eylül günü, yeni açtığı altı metrekaarelik kunduracı dükkânını korumak üzere kapının önüne çıkmıştı. Güruh Tarlabası'ndan Turan Caddesi'ni takip ederek Yenişehir'e inmiş, onun dükkânının da bulunduğu çarşıya sapmıştı. Bana bu hikâyeyi anlattığında neden böyle bir çılgınlığa giriştiğini sormuştum. Çünkü eline bir sopa almış, o kendinden geçmiş kalabalık güruha karşı durmuştu. Bana, o dükkânı açabilmek için kolundaki saat dâhil her şeyini sattığını söylemiş, "Fakirlik canıma tak etmişti oğlum, dükkânımı o çapulculara karşı korumasaydım aklıktan ölecektim zaten" demişti.

Sebebinin bu naifliği beni çok ama çok üzmüştür. Hâlâ da üzülürüm...

Yağmacı grup babamın küçücük dükkânının önüne geldiğinde duraksamış; artık babamın bir deli olduğuna karar verdiklerinden mi, yoksa dükkânın yağmalanacak tarafı olmadığından mı bilmem, onu es geçip hemen yanındaki Rum mezeciyi kırarak yollarına devam etmişlerdi. Babam o ve ertesi gün elindeki sopayla dükkânının önünde nöbet tutmuştu. O iki gün hayatından kaç yıl götürdü bilmiyorum. Çok sarsıldığı yıllar sonra bile belli oluyordu.

Ama herhalde bundan da kötüsü, yaşananları içine atmak, paylaşamamaktı. O günlerde pek tabii ki ülkenin muhtelif yerlerinde pek çok toplumsal kesim kendi başka kâbuslarını yaşıyorlardı. Aleviler, Kürtler, komünistler,

kadınlar, eşcinseller, fukaralar, çocuklar, hayvanlar ve diğerleri... Bu memleketin çatısı belli ki yanlış kurulmuştu. Kaybeden çok, kazanan ise hep aynı belli kesimdi.

Biz bunu bugünlerde yeni yeni anlıyoruz. Yaşadığımız tüm acıların aslında bizi ortak kıldığını, bizi ayıran, öteki kılan zihniyetin önünde sonunda içten bir paylaşım, merkezinde sevgi ama hep sevgi olan bir samimiyetle yenilgiye mahkûm olacağına inanıyorum. Varsın enayilik, naiflik görülsün, ne çıkar?

Gül Yerevan'a gider mi? 6-7 Eylül bir daha olur mu? İki soru neden aklıma peşi peşine geldi bilmem. Abdullah Gül'ün Yerevan'a gitmesi, bu ülkede 6-7 Eylül'lerin bir daha yaşanmasını biraz daha zor kılacakmış gibi geliyor bana. Bu ülkenin değiştiğini, halkı hep hakir gören, iktidarı ondan esirgeyen, ırkçı yöntemlerini halka mal etmek isteyen erkin artık daha kısıtlı bir alana sıkıştığını, her gün biraz daha yalnızlaştığını gözlemliyorum. Kendimi mi kandırıyorum? Bu nasıl mümkün olabilir? Sevgili dostum Hrant Dink bu zihniyet tarafından daha geçen sene katledilmedi mi? Gerçek katiller hâlâ serbest değil mi?

Tam da bu yüzden inanıyorum bu ülkenin geleceğine. Biz öldürmeyi değil ölmeyi, nefreti değil sevgiyi, intikamı değil affetmeyi, çalmayı değil emeği, savaşı değil barışı seçtikçe, ama bunu samimiyetle ve dürüstçe yaptıkça hiçbir güç mani olamayacak bu ülkenin özgürleşmesine.

Ne dersiniz o halde, bu ülkede 6-7 Eylül'ler bir daha olur mu? Biz olmaz dersek olmaz. Susar, birbirimize sahip çıkmaz, karşı koymazsak olur. Halkız biz çünkü, gücümüz büyük...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

1915 kazasının karakutusu

Markar Esayan 11.09.2008

Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün Ermenistan ziyareti, bir maç vesilesiyle ve ışık hızında gerçekleşmiş olmasına rağmen iki ülkenin donmuş ilişkilerinde bir milat, Türkiye'nin kendi siyaset geleneğinde de önemli bir kilometre taşı oldu. Ziyaretin hem Türkiye hem Ermenistan hem de dünyada yarattığı heyecan, şüphesiz tam da bu ilişkisizliğin tahammül ve istiap hadlerini fersah fersah aşmış olmasının bir sonucuydu. Yüzyılın başında yaşanan büyük trajedinin neticesinde, sanki o uğursuz karede donmuş, Hrant'ın deyimiyle 1915 metrelik kör bir kuyunun içine düşmüş "halkların kardeşliği"nin yeniden gün ışığını görme çabası olarak da algılandı geniş kesimlerce. Yaşı yetmeyen, etnik kimliğiyle veya herhangi bir noktadan (son nefesini verirken Ermeni olduğunu "itiraf" eden bir anneanne ile mesela) konuyla ilişkilendirilmeyen kişilerin bu ziyaretin kıymetiharbiyesini anlamaları pek kolay değil. Sevgili Delal Dink, Erivan'a giden yegâne milletvekili Ufuk Uras'a "Babam bu günleri görseydi sevinçten çıldırırdı" demiş ya, işte öyle bir duygu potansiyeline sahiptir, iki halkın ayrı düşmüşlüğünden ızdırap duyanların hisleri. Ermeni kelimesinin küfür olduğu yılları, 1915 veya başka bir kırılma anının konuşulmasının kendi aramızda bile nasıl yasak, nasıl yakıcı, ama konuşamamanın çok daha hasta edici olduğu günleri iyi hatırlarım. Çok uzun süre geçmedi o günlerin üzerinden. ASALA'nın Türkiyeli bir diplomatı katlettiği bir günün hemen ertesinde, bugün basın özgürlüğünden dem vuran *Hürriyet* ve benzeri gazetelerin nasıl tahrik edici, nasıl hakaretamiz manşetler attığını, o günlerin sabahlarında yan komşumuzla göz göze geldiğimizde başımızı eğip nasıl mahcupça kendi yolumuza gittiğimizi iyi hatırlarım. 1982 yılında yine bir ASALA suikastı neticesinde, cinayetleri protesto etmek için kendini Taksim meydanında yakan Artin Penik isimli Ermeni vatandaşın ölüm döşeginde pespayece kullanılışını, ama en kötüsü de, Ermeni cemaati olarak rövanş isteyen ilahların sunağına sunulan bu kurban neticesinde üzerimizdeki o lanet olası baskının nasıl birden hafiflediğini de hatırlarım.

Ve utanırım nedense...

Neyse, inanınız çok da meraklı değilim bu konuları yazmaya. Ama bizden önceki nesiller çözmediği için bizler cebelleşmek durumundayız bu sorunla. "İnsan" olmanın çok basit kurallarının –hani dürüstlük, mesuliyet, hataları kabullenme ve telafi etme ahlakı gibi- ilk biz keşfediyormuşçasına yeniden ve teker teker geçmek zorundayız üzerinden. İlla öç, intikam ve rövanş isteyenlere dostluğun her eve lazım olduğunu onların anlayacakları dil ve gerekçelerle anlatmak, yani işin içine reel politik, daha çok para, daha çok güç, bir koyup üç beş almak gibi "kayganlaştırmacılar" eklemek durumundayız sürtünmenin etkisini azaltmak için.

Yani karmakarışık hisler içindeyim farkında olduğunuz gibi, sevinç ve sitem yan yana. Bir yandan sergilediğimiz bunca kepezilik, kaybedilen zaman, öte yandan da birden beliriveren ümitler, göveren hayaller...

Bu ara taksimden sonra, yine o tarihî cumartesi gününe dönmek istiyorum. *Habertürk* kanalında canlı yayında maçın ve ziyaretin değerlendirmesini yapıyoruz. Programın moderatörü Didem Yılmaz, başarılı. Konuklar *Akşam* gazetesinden Ahmet Kakinç ve İstanbul Üniversitesi'nden Ahmet Han. Hâlâ hastayım ama memlekette Ermeni az olduğu, gün de pek debdebeli olduğundan kıramadım gittim programa. Biz tatlı tatlı iki lafın belini kırarken AKP grup başkanvekili Mustafa Elitaş'la telefon bağlantısı kuruldu. Cumhurbaşkanı'nın ziyaretini nasıl değerlendirdiği sorulduğunda verdiği cevaplar, Başbakan Erdoğan'ın Aydın Doğan'la giriştiği kavganın üslubunu belirleyen o bildik kavgacı, içe kapanmacı ve reaksiyonist zihniyeti ifade ediyordu. Sayın Elitaş bu ziyareti Sarkisyan'ın Gül'e, yani Ermenistan'ın Türkiye'ye kurduğu art niyetli bir tuzak olduğunu düşünüyor, Gül'ün bu ziyarete –ya da reste- cevap vermekle oyunu bozduğunu söylüyordu. Konu gündeme geldiğinden beri AKP'lilerin "Bu AKP'nin değil, Sayın Cumhurbaşkanı'nın tasarrufudur" yaklaşımı, partinin böyle siyasi bir açılıma pek de hazırlıklı olmadığını, Ermeni politikasında AKP'nin hâlâ bütünlüksüz, bilgisiz ve kafaların da karışık olduğunun bir göstergesiydi. Cumhurbaşkanı Gül gibi, Elitaş'ın da soykırım kelimesini önüne "sözde" olmadan telaffuz edememesi ve diğer kanaatleri, iç kamuoyuna karşı ziyarete mazeret oluşturma endişesinden kaynaklanıyordu.

Tabii ki bir siyasi parti kamuoyunun eğilimlerini politika oluştururken gözetmek durumunda. Ancak AKP, Gül'ün Erivan ziyaretine mesafeli kalmakla kamuoyundan ziyade muteber devlet geleneğini önemsemiş gözüküyor. Çünkü bırakın AKP'yi, ziyarete şiddetle karşı çıkan MHP ve CHP'nin tabanı bile bu ziyarete yüzde altmış gibi oranlarla destek verdiler. Ziyaretin hemen sonrasında yapılan araştırma da aynı oranları destekliyor. AKP tabanında bu oranlar yüzde yetmişlere dayanmış vaziyette.

Hülasa, AKP bu ziyareti çok daha cesurca sahiplenmeli, Kıbrıs'taki kararlı pozisyonunu bu noktada da kurmalıydı. Umarız bundan sonra daha kararlı ve net olurlar. Çünkü bu açılım Türkiye'de yaşayan bir avuç Ermeni veya şu dillere pelesenk olan "iki milyonluk fakruzaruret içindeki Ermenistan"ı memnun edecek bir bağışı ifade etmiyor gerçekte. Ermeni meselesi ve şüphesiz 1915, Cumhuriyet döneminde yaşanan ve hâlâ mustarip olduğumuz zihniyet zehirlenmesinin karakutusunu ihtiva ediyor. O karakutu vicdanların derinliğinde bulunup bir açılabilirse, göreceksiniz bu ülkeyi kimse tutamayacak.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Redd-i zemin gerçekleşmeden

Markar Esayan 15.09.2008

Son günlerde Başbakan Tayip Erdoğan ve Aydın Doğan arasında baş gösteren kavga, Türkiye'deki derin devlet yapılanmasının ekonomik karakterini yeniden düşünmek için bir fırsat yaratıyor. Bu tartışma ile ortaya saçılan ilişkilerin, kullanılan jargonun ve işleyiş sistematığının ülkede şaşkınlık yarattığını söylemek ise çok zor. Hepimiz bu işlerin nasıl yürüdüğünü biliyoruz çünkü. Bu bir sapma değil, ana yolun kendisi. Erdoğan-Doğan

kapışmasını *Gazeteport*'ta değerlendiren ex *Hürriyet* yazarı Emin Çölaşan "*Peki [Doğan] beni niçin susturdu? Beni niçin Hürriyet'ten kovmak zorunda kaldı*" diye soruyor mesela ve "*Tayyip ve AKP iktidarının baskısı nedeniyle*" diye cevaplıyor. Çölaşan'ın iddiasına göre Doğan Grubu, Tayyip iktidarına yıllar boyu en büyük desteği vermiş, bu durum Çölaşan'a *Hürriyet*'te yazarken açık seçik, yüzlerce defa söylenmiş. "*Başbakanı, maliye bakanını, TMSF'yi fazla eleştirme. Bizim onlarla önemli işlerimiz var*" denmiş. Şöyle devam ediyor Çölaşan: "*Hürriyet'te çalışan muhabir arkadaşlarımın tamamı tanıktır. İktidarın hoşuna gitmeyecek dört dörtlük belgeli haberler gazetede kullanılmaz, çöpe atılırdı. Korku dağları bürümüştü. Gazeteci arkadaşlarımız sinirden kahrolur, bazısı çıkmayan haberlerini 'Abi bari bunu sen yaz' diye bana getirirdi. Patronun emektar kalfası Ertuğrul Özkök yazılarımı sansür ederdi. Biz Hürriyet'te yıllarca bu koşullarda gazetecilik yaptık.*"

Çölaşan kan kusarken kızılık şerbeti içtim der ama "*İstifa Ettim Ey Halkım Unutma Bizi*" demez ve bu çirkin zeminden kovulana dek ayırmazken, Erdoğan da kavga konusu yaptığı görüşmeleri, yazılan mektupları, iddiaya göre de ilgili kurumlara yapılan tehditleri tıpkı Çölaşan gibi "zamanı gelince" açıkladı. Başbakan tam da bu coğrafyanın karakterini yansıtarak "*Bir yanağımıza vurana, gel kardeşim öteki yanağıma da vur demeyiz biz. Kırarız o elleri*" mealinde bir söz söyledi ilk konuşmasında. Asıl anlamı şiddete şiddetle cevap vermek daha çok şiddet üretir olan İsa'nın "*Bir yanağına vurana öteki yanağını çevir*" bu sözünü daha önce bir kez daha sarf etmişti. Belli ki çok sevmiş Sayın Başbakan bu sözün karikatür halini; kendisini bu ters yüz edilmiş sözün iyi tasvir ettiğini düşünüyor. Böylelikle anlıyoruz ki, AKP'nin tüm değişim iddialarına rağmen bu coğrafyada muteber olan paradigma kırılabilmiş değil. Erdoğan da, Doğan da ve memleketin önemli miktardaki geri kalanı da aynı zemin üzerinde yer alıyor. Zemin aynı olunca, o bataklığın tüm zifti, pisliği ve balçığı herkese bulaşıyor. Şemdinli savcısının arkasında duramayan, ama kendi kapatma davasında "demokrasi ve hukuk savaşı" veren AKP'nin Ergenekon davası ve savcılarına sahip çıkıp çıkmayacağına duyduğumuz şüphe, bu zemin farklılaşmasının meydana gelmemiş olmasından kaynaklanıyor. Korkular hiç de boşuna değil anlayacağınız...

Bu zeminin karakteri, cumhuriyet rejiminin sosyo-ekonomik ideolojinin kendisinden farklı değil. Ayhan Aktar hocanın *Varlık Vergisi ve Türkleştirme Politikaları* isimli kitabını okursanız, şimdi bir kanser haline gelen bu "ahlakın" bünyeye nasıl zerk edildiğini de anlayacaksınız. 1925'lerde tasfiye edilmeye başlayan, kültürü, yani esas olarak dil birliğini merkez alan milliyetçilik ideolojisinin yerini, "ırk" birliğini esas alan etnik soslu bir anlayışa terk ettiğini görüyoruz. Dolayısıyla, artık gayrimüslimler "vatandaş" olarak görülmezler. Ancak tehcirlerden ve mübadelelerden asgari etkilenen İstanbul ve nispeten de İzmir'de ekonomi bu gayri Türk ve gayri vatandaşların hâkimiyetindedir hâlâ. Bu unsurların "Türklerle" yer değiştirmesi hedeflenir. Sermaye Türkleştirilmelidir. Bu anlamda her türlü hukuk ve insaf dışılık uygulanır. Zaten mübadele sırasında buradan gönderilen 1 milyon 200 bin Rum'un malları Balkanlardan gelen 400 bin muhacire verilecekken, Ankara çevresine hare kuran pek çok imtiyazlı devletlûlar ciddi zenginlik elde etmişler, savaşın tokadını yemiş zavallı muhacirler ise avuçlarını yalamışlardır.

Nitekim yağmalanan tüm gayrimüslim malları bu ülkenin yeni ekonomi burjuvazisinin sermayesini oluşturmuştur. Yine Ayhan Aktar'ın aktardığına göre, bu hazıra konma "ahlakı" nedeniyle yeni oluşan milli tüccar beklenenden tembel davranmış, birbirleriyle rekabet etmek ve üretmek yerine Ankara'dan alacakları yağlı ulufelerin peşine düşmüşlerdir. Tam da bu yüzden Kamu İktisadi Teşebbüsleri'nin (KİT) kurulmasına gidilmiş, ahlak aynı ahlak olduğu için buraları da kısa sürede arpalık haline gelmiştir.

Bugün ve yarın sayfalarımızda okuyacağınız Neşe Düzel'in A-G Araştırma Şirketi'nin sahibi Adil Gür'le yaptığı söyleşide benim yazdıklarımın istatistikî verilerini de okuyacaksınız. Mesela geçmişte hiçbir iktidar yolsuzluk nedeniyle değişmemiş, seçmenlerde dürüstlük faktörü sanıldığı gibi önemli değilmiş, Türkiye'de halk gittikçe modernleşirken, muhafazakâr görünenlerin oranı artmış. Geçmişe göre daha az oruç tutan, daha az namaz kılanlar, işlerini rahat görebilmek için daha dindar görünürlermiş

Hülasa durum budur, yüreği olan yüzleşsin.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ahmed Rıza Bey'e kulak verin

Markar Esayan 18.09.2008

Geçen yazımda Neşe Düzel'in A&G Araştırma Şirketi sahibi Adil Gür'le yaptığı söyleşiden birkaç tespit aktarmıştım. Sizlerin de dikkatinizi çektiğini tahmin ettiğim üzere, üzerinde önemle durmamız gereken birkaç konu var ki, biraz sonra size aktaracağım Sayıştay raporuyla adeta örtüşüyor. Hatırlarsanız, Gür, geçmişte hiçbir hükümetin yolsuzluk nedeniyle düşmemiş olduğunu söylüyordu. Buna bağlı, ya da bu tespiti doğrudan etkileyen bir etken olarak da, seçmenlerin siyasete bakışlarında dürüstlük faktörünün sanıldığı gibi önemli olmadığı araştırma sonuçlarına yansımıştı. Buradan çıkartılabilecek sonuç ülke insanımızın ve siyasetçilerin büyük bir çoğunluğunun dalavereci olduğu değil şüphesiz. Ancak ülkede ciddi bir yolsuzluk geleneği olduğu da ortada. Gün geçmiyor ki, içinde neredeyse ülkenin tüm kesimlerinden birer numunenin olduğu, başını da mafya tipi yapılanmalarla el ele vermiş görevlilerin çektiği bir çete ortaya çıkmasın. Bu tablodan –çoğunlukla sivil siyasetin altını oymaya da hizmet edecek şekilde- her zaman siyasetçiler sorumlu tutuldu. Ancak Ergenekon iddianamesinden de anladığımız kadarıyla durum pek de öyle değil. Söz konusu siyasetçilerin ne kadar "sivil" ve ne kadar "siyasetçi" oldukları şüpheli olduğu kadar, buzdağının görünmeyen kısmında ülkenin gerçek iktidar sahiplerinin bolca yer aldığını görüyoruz.

Yine geçen yazımda bu yolsuzluk geleneğinin bir sapma değil, ana yolun kendisi olduğunu yazmıştım. İttihatçılardan devralınan nüfusun ve sermayenin Türkleştirilmesi operasyonu, yolsuzluğu, "hainlerin malı mülkü helaldir" zihniyeti üzerinden ekonominin bir parçası haline getirdi. Konuyu bir yerinden mutlaka Ermenilere veya diğer gayrimüslimlere getirmek gibi bir derdim yok. Bir okur "Ya biz Türkler hiç mi iyi işler yapmıyoruz, bu kadar mı kötü bir milletiz!" diye tatlı tatlı sitem etmiş. Bu sitemi ediyor, çünkü beni, belki bilerek, belki de fark etmeden kafasında tasavvur ettiği "millet" fikrinin dışında görüyor. Ona göre ben bu analizleri bu ülkenin bir vatandaşı ve bu ülkenin yazarı çizeri olarak değil, bir dış unsur, yani taraf olarak –ve aslında art niyetle- yapıyorum. Dolayısıyla, okurun tahayyülünde kendini de içinde gördüğü "millet" kümesinin içinde yokum. Bu onun suçu değil. Bu ülkenin vatandaşlık tanımı, "öteki" kılınan kitlenin üzerinden yapılmış. Türk olan, aslında biraz da Ermeni, Rum, Yahudi vs. olmayan, Türkçe'den başka anadili bulunmayan demek çünkü.

Marx'ın doğru tespitiyle sosyal ve siyasal her yapı, ekonomi üzerine şekillenir. Altyapıda ekonomik sistem yer alır ve ekonomik koşullar belirlendikten sonra bu yapıya göre üst yapı denilen politikalar kararlaştırılır. Ülkenin ekonomik sistemi el koyma üzerinden temellenince, bu zihniyet de Cumhuriyet tarihi boyunca öncelikle gayri Türk olanların mallarına, bu tükenince de devletin kendisine yönelen bir yağmayla devam etti. İşte muteber politikalar da bu ekonomik altyapıya göre belirlendi. Yani ne Varlık Vergisi, ne 6-7 Eylül, ne de Trakya Olayları konjunktürel birer kaza; aslında bu ekonomik altyapının direttiği ve sürekliliği olan bir politik anlayış. Böyle olunca da, bu ayıplarla, insani yönü ne denli zorlayıcı olursa olsun yüzleşmek mümkün olmuyor. Çünkü yüzleşmek demek, bu ideolojiden kopmak ve tabii ki verilen zararların telafi edilmesi demek...

Gelelim Sayıştay Genel Kurulu’nun 2007 Hazine İşlemleri Raporu’na. Sayıştay Hazine Müsteşarlığı bünyesindeki iş ve işlemlerde, devlet borçları, iç ödemelerle ilgili muhasebe işlemlerinde tespit ettiği usulsüzlükleri TBMM’ye sundu. İşte rapordan birkaç başlık: 1- İş ve Osmanlı bankalarının kurucu hisseleri kayıp. 2- Bütçe giderlerinde şişirme var. 3- İmzasız mali işlemler söz konusu. 4- 10,8 milyon YTL’lik altının kaydı yok. 5- Halkbank’ın hesapları karman çorman. 6- Kıymetli evraklar kayıp. 7- Mali tablolar güvenilirmez. 8- Bazı hesaplar gerçektir... Liste böyle uzayıp gidiyor. Devletin en önemli kurumlarından biri, adeta bakkal hesabıyla iş görüyor ve Sayıştay durumu tespit ederek lüzumlu önlemlerin alınmasını, sorumluların cezalandırılmasını talep ediyor.

Bunu ihmal veya iş bilmezlikle açıklamak mümkün mü?

Bir örnek da tarihten verelim ve bu zihniyetin sürekliliğini bir kez daha görelim. Eylül 1915’te, tehcire tâbi tutulan Ermenilerin geride bıraktıkları malların akıbeti hakkında bir kanun-u muvakkat (kanun hükmünde kararname) çıkarılır. Bu kararnamenin anlamı, tehcire uğramış olanların bütün mal ve mülklerinin tasfiye edileceği, dolayısıyla mallara devletçe el konulacağıdır. Konu Meclis’te tartışılırken, Ahmed Rıza Bey, cesur çıkışlar yaparak malların yağmalanması etrafında oluşturulan suç ortaklığına dikkat çeker ve kürsüden şöyle konuşur: “Bu bir zulümdür. Beni kolumdan tut, köyümden dışarı at, malımı mülkümü de sonra sat, bu hiçbir vakitte caiz değildir. Bunu ne Osmanlıların vicdanı kabul eder, ne de kanun. Ermenilerin malı kısmen yağma edildi. Kuvve-i Teşriiye Kanunu reddedinceye kadar elde bir şey kalmayacak. Yapılmış şeylerin hepsi yapılmış olacak.”*

Evet, yapılmış olan her şey yapılmış oldu. Olan da sadece Ermenilere değil, hepimize oldu.

*Yusuf Hikmet Bayur, *Türk İnkılabı Tarihi*, Cilt III, Kısım III, s. 48-49.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

DTP davasında kuzuların sessizliği

Markar Esayan 22.09.2008

Başbakan Tayyip Erdoğan’ın Doğan medyası ile tutuştuğu ve ana fikrini “Biz bir yanağımıza vurana gel öteki yanağımıza da vur demeyiz, anlayışımız bu değildir” şeklinde verdiği kavga pek çok önemli gündem konusunu da öteleli. Büyük bir ayıp ve siyasi tehlike olarak neredeyse ülke gündemini hiç meşgul etmeyen DTP’ye açılan kapatma davası, deyim yerindeyse gümbürtüye gitme tehlikesi ile karşı karşıya. DTP Genel Başkanı Ahmet Türk ve parti Hukuk Komisyonu Başkanı Bengi Yıldız kapatma davasındaki son sözlerini söylediler. Siyasi partiler ve seçim yasalarını değiştirmemekle siyasetin içine düştüğü çelişkiden şikâyet ederek mahkemeye “Bari siz sağduyulu davranın ve bizi kapatmayın” dediler.

Oldukça hazin ve nafil bir çağrı...

DTP'nin savunması tam da partinin siyasi pozisyonunun naifliğini özetler gibiydi. Gerçekten de siyasi alanın her fırsatta daraltılmaya çalışıldığı, 367 kararı, google taramasıyla iktidar partisinin kapatılmaya kalkışıldığı ve geceyarısı muhtıralarıyla sürekli taciz edilen bir siyasi alanda, ülkenin doğusunda kan akmaya devam ederken hâlihazırdaki aradalıklığıyla bir Kürt partisinin etkili siyaset yapabilmesi neredeyse mucize. Meclis polisinin bile DTP'li vekil ve konuklara saygısızca tutum alabildiği, eski genelkurmay başkanı Büyükanıt'tan tutun, Siirt emniyet müdürüne değin muteber devletluların DTP'li milletvekillerinin elini bile sıkmadığı, Bahçeli-Türk tokalaşmasının ise takdirle karşılandığı bir ülkede, Kürt sorununu çözmek üzere anlamlı ve etkin siyaset üretmek gerçekten güç. Bu DTP'nin varlığını anlamsız hale getirmiyor şüphesiz. Bilakis, Türkiye gibi doğusunda çatışmaların ve suikastların sürdüğü (buradan da Musa Anter'e selam olsun) ülkede bir Kürt partisinin Meclis'te yer alabilmesi bile başlı başına bir güvencedir. Ancak devletten Kürt konusunda samimi bir yüzleşme ve zihniyet kırılması beklemek Marquez'in yüzyıllık yalnızlığını ima ettiğine göre, DTP'nin veya yerine kurulacak yeni partinin siyaset yapma alanını nasıl genişleteceğini yeniden kurgulaması gerekiyor.

Savunma konuşmasında Türk'ün de şikâyet ettiği üzere, "PKK'ya terörist de" baskıları gerçekten de cümlelerin anlamından öte, bir dayatma olduğu için kabul edilemezdir, doğru. Ancak DTP'nin PKK konusundaki aradalıklı tutumu da uzun süre taşınabilecek bir pozisyon değil. Türk'ün savunmasında başvurduğu "PKK, Kürt sorununun ve Kürtlere yapılan haksızlıkların bir sonucudur" ve "Savcı, Öcalan'ın demokratik açılımlarını dinleseydi bu davayı açmazdı" argümanları belki başka evrenlerin üstün zekâlı uygarlıklarında bir anlam ifade edebilir. Bizde ise kapatmayı hızlandırmaktan, savcının deliller dosyasına ilave "bir suç kanıtı" olarak girmekten öte bir anlam taşımaz. Türk'ün takdirle karşılanan "Silahlara veda edilsin, silahla çözüm olmaz" çıkışı maalesef belirli bir olgunluğa ulaşamadı. Çünkü PKK bölgede hâlâ çok etkin. DTP'nin ise bu manevrayı yapabilecek ne gücü, ne de bu konuda bir iç birliği var. Bu nedenle ülkede DTP'nin kapatılması konusunda en demokrat kesimlerde dahi bir atalet var. Çünkü söz konusu aradalıklı durumun Venedik Kriterleri'ne göre partiyi –Türk'ün savunmasında yer almasına rağmen- ofsaytta bıraktığı düşünülüyor. Partinin şahinler kanadından gelen provokatif açıklamalar, bu maddenin DTP için çalıştırılmasının önünde engel oldu. Şahinler partiyi adeta sabote ettiler.

Geçen haftalarda HerTaraf sayfamızda Nezir Akyeşilmen'in "*Türkiye'ye de Gandhi gerek*" adlı bir makalesi yayımlandı [26 ağustos]. Akyeşilmen'in "*Türkiye'de çeyrek asırdır süren bu anlamsız şiddete son verecek, onun yerine pasif direniş veya sivil itaatsizliğe başvuracak güçlü bir iradeye ihtiyaç vardır. Şiddetsiz mücadele basittir, fakat ayrımcı, dışlayıcı, gayri ahlaki ve gayri insani anlayış sahiplerine karşı silahtan daha etkili bir yöntemdir. İşte bu nedenle Kürtlere, daha doğrusu Türkiye'ye bir Gandhi gerek*" saptaması tam da Kürt siyasi hareketinin ihtiyacı olan açılımı ifade ediyor. Başbakanın "Biz bir yanağımıza vurana öteki yanağımızı çevirmeyiz" sözünün aksine, kalıcı barış için tam da bunu yapmak gerekiyor. Burada belki Akyeşilmen'in "Bize bir Gandhi gerek" önermesi yerine, "Bizim kendi Gandilerimizi ortaya çıkaracak yeniden değerlendirme sürecine ihtiyacımız var demek" lazım. Çünkü Kürt sorununda bu yaklaşımı seslendiren Kürt aydınları her zaman var oldu. Ancak çoğu ölümle tehdit edildi ve maalesef yalnız kaldılar.

Kürt sorunu bu ülkenin çok ciddi bir sorunu. Ancak yıllar da geçse bu anlayışla çözülmeyecek ve pek çok günahsız genç yaşamını yitirmeye devam edecek. Bu insanı isyan ettiren bir kehanet. Dikkat ederseniz konunun diğer tarafı, yani

devletin Kürt politikası hakkında pek fazla söz etmedim. Çünkü Kürt sorununu yaratan zaten JİTEM gibi derin yapılanmaların Kürtlere uyguladığı zulüm. Kürtler barış için mücadele etmeye her halükârda mecburlar. Ama yöntem ne olacak?

Yöntem belli; şiddetin her türünü baştan reddeden sivil itaatsizlik ve pasif direniş. Kanı dökülse dahi kan dökmeyen, sağ yanağına vurulduğunda sol yanağını çeviren, lakin hakkını aramaktan hiç vazgeçmeyen sivil bir inat. Tarih bize kalıcı tüm barışların bu yöntemle elde edildiğini gösteriyor.

Çok çetrefil ve zor bir konu, biliyorum. Kürt halkının doğuda nasıl bir işkence gördüğünü, yakılan, boşaltılan köyleri de, oradan göçenlerin büyük şehirlerde nasıl bir yaşam mücadelesi verdiğini de biliyorum. Ama siz kimseye bakmayın; sağ yanağınıza vurduklarında, sol yanağınızı çevirin, göreceksiniz bu sorun ancak o zaman çözülecek...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

New York'ta tarih yazılırken

Markar Esayan 25.09.2008

Türkiye Ermenistan yakınlaşmasının ilk meyveleri Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün Erivan ziyaretinin üzerinden çok geçmeden alınmaya başladı. Maçtan hemen sonra iki ülkenin dışişleri bakanları Babacan ve Nalbandyan uzunca bir görüşme yaptılar. Ardından da Türkiyeli ve Ermenistanlı diplomatlar İsviçre'nin Bern kentinde biraraya geldiler. Yapılan temaslarda New York'ta bugün gerçekleşmekte olan üçlü görüşmelerde ele alınacak konular üzerinde duruldu. Özellikle Karabağ sorununun çözümü yönünde açıklanacak ortak bir deklarasyonun hazırlıkları yapıldı. Bu gelişmeler, iki ülke arasındaki yeni açılımın arkasında güçlü bir irade olduğunun en sağlam ispatı. Şunu sabitleyelim; futbol ilahlarının Türkiye ve Ermenistan'ın ilişkisizliğine isyan etmesiyle kazara oluşan bir süreç değil bu yaşadıklarımız. Gül'ün ziyaretinden önce de dışişleri diplomatları Bern'de biraraya gelmiş ve yakınlaşmanın parametreleri üzerinde çalışmışlardı hatırlarsanız.

Kısacası, senaryosu belki de finaline değin yazılmış bir hikâyenin ilk bölümlerini izlemeye başladığımızı söylemek mümkün. Çünkü Türkiye ve Azerbaycan'ın Ermenistan'la yaşadığı sorunların "ekonomik" ömrü tükendi. Büyük enerji yatırımlarının yapıldığı bölgeye Gürcistan krizi ile Rusya'nın gölgesinin daha güçlü biçimde düşmesiyle yumurtaların tek sepete konmuş olduğunun anlaşılması, ABD, AB ve Azerbaycan dâhil tüm ülkeleri rahatsız etmekte. Gürcistan'ın fiili olarak üçe bölünmesiyle birlikte hem var olan boru hatlarının güvenliğine yeni alternatifler getirmek, hem de Nabucco gibi yeni projelere daha güvenli bir güzergâh bulmak zorunlu hale geldi. Bu pazarlığa açık bir konu değil. Avrupa'nın Rus gazına mahkûm olmasını ve Rusya'nın bu bölgede kendi güç ve prestij alanlarını daraltacak siyaset geliştirmesini önlemek isteyen ABD için Türkiye-Ermenistan yakınlaşması hiç olmadığı kadar önem taşıyor. Haritaya baktığınızda göreceğiniz üzere, güvenlik sorunu yaşayan Gürcistan ile ABD'nin ezeli düşmanı İran arasında yalnız ve sadece küçük Ermenistan yer almakta. Bu tespit doğru olmalı ki, maçtan hemen sonra Hazar Bölgesi doğalgazını Avrupa ülkelerine taşıyacak olan Nabucco projesine Ermenistan'ın da katılması yönünde ABD ve Avrupa ülkelerinden Türkiye'ye teklif yapıldı. Tabii ki bu da bir rastlantı değildi.

Bugün New York'ta görüşen Babacan-Nalbandyan ve Medvedyarov görüşmesinin geri planında kısaca bu gelişmeler var. Şayet Gürcistan krizi patlak vermese, Ermenistan dışında güvenli başka güzergâhlar bulunabilse, veyahut da Karabağ sorununda savaşı ima eden en kötü seçeneğin bölgedeki istikrarı Rusya lehine değiştirme potansiyeli olmasaydı, bu yakınlaşmanın gerçekleşmesi için başka baharları beklemek zorunda kalabilirdik. Gül'ün Erivan ziyaret kararında tabii ki Amerika ve AB'nin tesiri var. Siyaset de böyle bir şey. Burada Türkiye'yi sadece izleyen değil, ama rol alan, hatta yönlendiren tutumu nedeniyle kutlamak gerekir. Türkiye'nin Ermeni konusunda kompleksli tutumundan vazgeçiyor olması önümüzdeki kısa sürelerde önemli mesafeler alınacağını da bir göstergesi. Büyük ihtimalle Azerbaycan'da 15 Ekim'de yapılacak seçimlerden sonra süreç daha da hızlanacak. Sevgili Cengiz Çandar yıl sonuna kadar Karabağ meselesinin çözüleceğini, Türkiye-Ermenistan sınırının da açılacağını öngörüyor. Ben süre konusunda o kadar iyimser değilim. Rusya faktörü, sürecin çok dikkatli ve dengeli götürülmesini gerektiriyor. Rusya'nın bu gelişmelerden memnun olacağını ve sadece izleyici kalacağını ummak temenni olur. Nitekim, Medvedev'in bu yıl üç kez görüştüğü Aliyev'e Rusya'yı enerji projelerinden dışlamama şartıyla Karabağ sorununda Azerbaycan'a daha "aktif" destek vereceğini vaat ettiği biliniyor. Buna ilaveten Azerbaycan'ın tüm gaz üretimini satın alma teklifi de, Rusya'nın oyunda kalmak için nasıl bir ihtiras duyduğunun bir kanıtı. İlham Aliyev babası kadar deneyimli olmasa da, Rus politikasında onun dengeli politikasını üstlenmiş görünüyor. Bu tekliflerin aslında bir şantaj olduğunun, Rusları reddetmenin de, ya da kapılarını Ruslara ardına dek aralamanın da ayı ile yatağa girmekten farksız olduğunu biliyor.

Aynı şey Ermenistan için de geçerli. Erivan'ın her ne kadar istekli olsa da batıya doğru keskin bir dönüş yapması pek mümkün değil. Bu durum Türkiye ve Azerbaycan'la sorunların tamamen çözülmesi halinde bile geçerli. Şayet bu aşama çok hızlı geçilir ve Rusya bu süreçten tamamen dışlanırsa, Karabağ sorunu üzerinden Rusların bu bölgeye ikinci bir müdahale yapması bile mümkün görünebilir. Dolayısıyla, enerji projelerinin ivediliği ne olursa olsun, bu sürecin çok daha dikkatli yönetilmesi gerekiyor.

Tüm bunlar New York'ta bugün gerçekleşecek üçlü görüşmelerin "tarihî" sıfatını hak etmesini engellemiyor. Türkiye dış politikasında devrim yapıyor, yıllardır izole yaşamının bedelini ödeyen Ermenistan yeni bir sayfa açıyor, Azerbaycan ise duygunun hâkim olduğu bir siyasetten, aklın yönettiği bir sürece geçişin heyecanını tadıyor.

Hepimize hayırlı olsun.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Atatürk ve Hrant Dink...

Markar Esayan 29.09.2008

Başlığa bakıp sakın telaşlanmayın; bu yazı Atatürk ile Hrant Dink arasında benzerlikler kurmaya çalışacağım bir yazı olmayacak. Böyle bir kalkışmanın bu ülkede nasıl cezalandırıldığını bizzat Hrant'ın katliyle iyi biliyoruz. Diasporaya hitaben kaleme aldığı "*Sizi zehirleyen Türk düşmanlığından artık kurtulun*" temalı yazısı, –kim bilir nerede, ne zaman- Hrant'ın kalemi kırılınca arşivlerden aranmış, bulunmuş ve sürülmüştü ölüm sahnesine. Benim tüm niyetim, aynı güne denk gelen iki haberi –sadece yerden tasarruf için- aynı yazıda ele almak. Nedir onlar? İlki Erivan'daki Soykırım Müzesi Direktörü Hayk Demoyan'ın Atatürk'ün İzmit'te rast geldiği bir tehcir kafilesini kurtardığına yönelik söyleşi, diğeri de aynı günkü manşetimizde yer alan Hrant'ın öldürüleceği istihbaratının Trabzon İl Jandarma Komutanı Albay Ali Öz

tarafından gizlendiğine dair yeni bir tanığın dinlendiği mahkeme haberi. Elinizi vicdanınıza koyun ve söyleyin; Allah için aralarında en küçük bir ilinti, herhangi benzerlik var mı bu iki konunun?

Her ne kadar Asaf “Renkler hızla kirleniyordu, birinciliğini beyaza verdiler” demiş olsa da, bir sürü yaramazlık yaptıktan ve masumiyetimizi yitirdikten sonra, dinlenmek, yaralarımızı sarmak ve yeniden başlayabilmek için o en temiz noktaya geri dönmek zorundayız. O yerde, her şey mümkün olduğunca masum ve nötr, dolayısıyla herkesi kapsayan bir evrenselliğe sahip olmalıdır. Psikanalistler bunu anne karnındaki döneme özlem olarak açıklar, kutsal kitaplar tövbeyi öne çıkarır, bilim ise aklın daha yaşanabilir kıldığı daha iyi bir geleceğe atıfta bulunur. İşte belki de biz Türkiyeliler için Atatürk aynı işlevi görmektedir sık sık. Olabildiğince bizden, lakin bize dair tüm menfiliklerden arı kalabilmiş, bu yüzden de büyüklüğü bu denli kabul görmüş biridir o. Biz ona bu rolü atfeder, ondan da bu rolü oynamasını bekleriz. Bu bence iyi bir şeydir.

Dolayısıyla Atatürk’ün yüzlerce, hatta binlerce Ermeniye ölüm yollarından geri döndürmesi ile ilgili bir belgenin ortaya çıkmasının beni ne kadar mutlu ettiğini tahmin edersiniz. Umarım Norveçli bir din adamının tanıklığına dayanan bu belge doğrudur. Hem olmasa ne yazar? Nasıl olsa yıllarca çakma bir tarih anlatısını gerçek diye okumaya alıştık. Üstelik bile bile yaptık bunu. Varsın doğru olmasın, ama biz onu bile bile doğru kabul edelim. Yeniden başlayabilmek için, bizim masumiyetimizin tohumu da bu olsun. Madem henüz Ermeniler ve Türkler, daha “sıradan” ve daha “küçük” insanların o kara günlerde birbirlerine nasıl sahip çıktıkları hikâyelerini okumaya, o hikâyelerde yeni başlangıçlar, yeni teselliler bulmaya hazır değiller, bırakalım bu zor görevi de Atatürk üstlensin. Baş her sıkışan, kendine her meşruiyet arayan onun güvenli kanatlarının altına sığınmıyor mu? Varsın, bu sefer de böyle olsun.

***

Gelelim Hrant Dink cinayetine. Hrant’ın suikastında ihmal ve kastı bulunan ciddi bir istihbari ağın varlığı ilk günden beri göze çarpıyor. Dink ailesinin avukatları süren ana davaya bu önemli boyutu ekleyebilmek için adeta çırpınıyorlar. Avukatlar, aralarında İstanbul Emniyet Müdürü Celalettin Cerrah’ın da bulunduğu sekiz emniyet görevlisi için soruşturma izni vermeyen İstanbul Bölge İdare Mahkemesi hâkimleri hakkında Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu’na (HSYK) şikâyetle bulunarak adli ve idari soruşturma açılmasını talep etti. Cinayetin Trabzon ayağında görülen ihmal davasında ise Yüzbaşı Hüsamettin Polat, Hrant’ın öldürüleceği bilgisinin cinayetten yedi ay önce Trabzon İl Jandarma Alay Komutanı Albay Ali Öz’e iletilildiğini, ancak Öz’ün bu ihbarı sakladığını ileri sürdü. Öyle ki, Albay Öz, Polat’ın cinayeti araştırmasını önlemek için istihbarat odasının şifresini değiştirtmiş, cinayet ihbarını yapan Yasin Hayal’in eniştesi Coşkun İğci’ye ise tehdit mesajları göndermiş. Polat bu yönde ifade veren dördüncü asker oldu. Ancak Öz hakkında hâlâ açılmış bir dava yok ve kendisi hâlâ Bursa’da görevini sürdürmekte.

Açıkçası, Dink suikastı davası, en az Ergenekon davası kadar bu ülkenin kaderini tayin edecek bir öneme sahip. Ortada devletin güvenlik birimlerinin bir bölümünü kapsayan çok ciddi iddialar var. Her iki davanın da seyrinden benim çıkardığım sonuç, bu davaların yavaş yavaş klasik bir terör örgütü yapılanmasını deşifre etmesinden öte, ülkeye hâkim olmuş zehirli bir zihniyetin belirli belirsiz silüetini ortaya çıkarmaya başlamış olmasıdır. Özellikle Ergenekon davasına başta CHP ve kimi şaşkın ve hisli köşe yazarlarının duyduğu tepkinin altında da, Kafka’nın *Dava*’sına benzer bir içselleştirmeyle kendini davanın sanığı görmelerinin yattığını düşünüyorum. Hrant’ın adım adım ölüme götürüldüğünde

sesini soluğunu çıkarmayanların, onun ölümünden sonra bir yandan ağtlar yakarken, bir yandan da –görünürde- gözaltıların etiğini şiddetle eleştirmelerinin altında bence bu zihinsel bağ var. Eğer dava biraz daha ilerleyebilir ise, sadece resmen yargılananlar değil, bu ülkede her yere sirayet etmiş bu zihniyetten nasibini almış koca bir topluluk olarak hâkim karşısında bulacağız kendimizi.

Belki de buna ihtiyaç vardır, kim bilir...

Bir iddiaya göre Atatürk bir yarbayken yüzlerce Ermeni'yi kurtarıyor, başka bir iddiaya göre ise bir albay bir cinayete bile bile göz yumuyor. Bir yanda bir sürü insan tehciye giden komşularını kurtarmak için kendi canlarını tehlikeye atıyor, başkaları ise onların malına, namusuna, canına kastediyor.

Ümit ve düş kırıklığı, iyimserlik ve öfke, yüzleşme ve inkâr, paylaşmak ve güvercin tedirginliği... Hepsini topladığınızda, işte, hayat ediyor...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Süleyman'dan Faust'a insanlık trajedisi

Markar Esayan 02.10.2008

Kitab-ı Mukaddes'in entelektüel anlatımı en güçlü, en şiirsel ve en nevrotik bölümlerinden biridir Süleyman peygamberin *Vaiz* kitabı. Hz. Süleyman, hayatın, iktidarının, bilgisinin tüm nimetlerini sonuna dek kullanabilme “şansına” sahip olmuş, kendini de “göklerin altında olan” her şeyi araştırmaya adanmıştı. Ona göre bu uğraş Tanrı'nın insanlara oyalansınlar diye verdiği zahmetli bir işti. Uzun çabalarının sonucunda, insan ömrünün kısa ve çelişki dolu, sonuç olarak da yaşamın “boş” olduğuna karar verdi. Vaiz bölümünün ilk sözleri, bu neticenin manifestosu gibidir:

“Her şey boş, bomboş, bomboş!” diyor Vaiz. Ne kazancı var insanın, / Güneşin altında harcadığı onca emekten? / Kuşaklar gelir, kuşaklar geçer / Ama dünya sonsuza dek kalır. / Güneş doğar, güneş batır / Hep doğduğu yere koşar. / Rüzgâr güneye gider, kuzeye döner / Döne döne eserek hep aynı yolu izler. / Bütün ırmaklar denize akar, / Yine de deniz dolmaz. / Irmaklar hep çıktıkları yere döner / Her şey yorucu, sözcüklerle anlatılamayacak kadar. / Göz görmekle doymuyor / Kulak işitmekle dolmuyor. / Önce ne olduysa yine olacak / Önce ne yapıldıysa, yine yapılacak / Güneşin altında yeni bir şey yok. Var mı kimsenin “Bak bu yeni!” diyebileceği bir şey? / Her şey çoktan, bizden önce de vardı. / Geçmiş kuşaklar anımsamıyor / Gelecek kuşaklar da kendilerinden sonra gelenlerce anımsanmayacak.

Süleyman, buna benzer uzun dizeler boyu içini döktükten ve tüm uğraşlarını “Her şey boştu ve çabalarım rüzgârı kavramaya benziyordu” diye özetledikten sonra, sanki mecbur kalınmış bir uzlaşmaya çekilerek, bu hayatta en

doğrusunun, insanın ailesi ile birlikte huzur içinde günlerini geçirmesi olduğuna karar vermişti. Lakin Hz. Süleyman, – pek bilinmese de- ileri yaşlarına doğru putperest bir kadına âşık oldu ve hayata gözlerini bir tanrıtanımaz olarak kapattı. İçindeki çelişkiyi daha uzun taşıyamamış olmalı.

Onun hikâyesini Faust’un dramına çok benzetirim. Süleyman’a antik bir Faust, ya da Faust’a modern bir Süleyman demek de mümkün. Adına hayat denen belirsiz bir zaman sarmalı halinde uzanıp giden şeyin nasıl algılanacağı, nasıl yaşanacağına dair, ama daha da çok fanilikle nasıl baş edileceği konusunda her iki fenomen de benzer yolu seçmiştir. Faust da, felsefeyi, tıbbı, doğa bilimlerini, teolojiyi araştırmış, gençlik ve olgunluk çağını yeryüzünün sırlarını çözmek için tüketmiştir. Süleyman’ın itiraf edemediği, ya da kendisinin de bilmediği şey, “Göklerin altında olan” her şeyi araştırma arzusunun, sonsuz yaşam, daha da doğrusu, dünya üzerinde mutlak iktidarını kurma isteği olduğudur. İnsan iktidarı, sonlu olmakla defoludur. Süleyman’a göre iktidarın mutlak olamamasının nedeni, –o zaman Foucault yoktu- insanın faniliğidir. Süleyman aslında, sonsuz iktidar sahibi Tanrı gibi olmak istemiştir. Tıpkı Faust gibi...

Faust’un Süleyman’a göre farkı, iktidarın aracı olarak “bilgi”nin elde edilmesinin düşünsel bir faaliyetten, bilimsel bir sürece evrilmiş olmasıdır. Doğa artık bilgiyle dize getirilebilir ve onun hegemonyasındaki “sonsuz iktidar” geri alınabilir hale gelmiştir. Bu Lucifer’in Tanrı’ya ihanet ederek şeytana dönüşme süreciyle örtüşür. Faust, Mefistofeles’le, yani şeytanla pazarlığa girer. Hayatının sonbaharındaki Faust gencecik bir delikanlı olur ve ruhu karşılığında ondan – Foucault ne yazık ki hâlâ doğmamıştır- “iktidar” edinir. Doğayı dizginlemek, ırmaklara, okyanuslara, rüzgâra söz geçirmek için gereken güçtür bu... Faust dünyayı tıpkı Tanrı gibi yeniden yaratacak, modern insanın Tanrı karşısındaki yengisini ‘âdemi Genesis’le sağlayacaktır.

Faust, büyük bir inanç ve şevkle giriştiği doğayı kontrol etme sürecinde insanoğluna büyük bedeller ödetir. Suların akışını değiştirmiş, yeryüzünü şekillendirmiş, dünyayı nasıl görmek istiyorsa o hale getirmiştir. Mamafih, bunun sonsuz bir kaynaktan gelmediğini, yaratırken aslında yıktığını, tam da insan-tanrı arasında bir ucubeye dönüştüğünü fark edince anlar. Kaybettiği masumiyetini köylü güzeli Gretchen’e olan tutkusu ile geri kazanmaya çalışsa da, bu insani yeteneğini çoktan kaybetmiştir. Gretchen’i adeta yok eder.

Goethe’nin Faust’u modern insanın trajedisidir. Goethe, Alman toplumunun ve modern insanın tutku ve düşlerini Faust’ta çok güzel betimlemiştir. Öyle ki, Alman askerler dünya savaşına giderken ceplerine İncil yerine Faust’u koymaktadır. Ancak o askerlerin çoğu evlerine dönemez. Dönenlerse büyük bir umutsuzluk içine düşer, “parlak” bir projenin çöküşüne tanık olurlar. Günümüzde de vicdansız aklın ürettiği soykırımlar, faşizm, gelir adalesizliği ve savaşlar “önlenemez” damgasını yemiş vaziyetler. Açgözlülüğün bir sonucu olarak patlayan ve Amerika’dan dünyaya doğru yayılan ekonomik kriz için harcanan fonların yüzde biri ile dünyadaki açlığın sona erdirilebileceği, ilerlemeci insan aklının “gerçek” kabul etmediği bir veridir.

Faust hatasını anlamış ve pişman olmuştu. Acaba bizlerin de hata yaptığımızı anlamak ve geri dönmek için zamanımız olacak mı?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Uğursuz akitler memleketi

Markar Esayan 06.10.2008

Ne kadar acımasızca sıkıştırıyorlar değil mi? Üstelik bizleri adeta aptal yerine koyarak yapıyorlar bunu. DTP'nin kapatma davasında son aşamaya geçilmiş, sınırötesi harekâta uzatma Meclis'e gelmiş ve Altınova'da tehlikeli bir etnik "karşılaşma" yaşanmışken, yine nokta atışı yapıyorlar ve bu yazının yazıldığı an itibarıyla on beş can alıyorlar aramızdan. Tam on beş canımız daha gidiyor, hani ahalinin hayatta kalabilmesi için ejderhalara kurban vermenin kural olduğu o masallarda olduğu gibi... Öyle uğursuz bir akittir ki bu, bunca feryada, bunca öfke ve kedere rağmen, bir yanımızla aslında biliyoruz ki, içimizde bir yerlere tekabül eden bir meşruiyeti de vardır bu düzenin. Çünkü öyle olmasa, bu uğursuz tekerrürlerin mantığını kırmak için bir şeyler yapmamız beklenir bizden; ama olmuyor. Aynı karakol beşinci kez PKK tarafından basılıyor ve biz diğer dördünde ne yapıyorsak, aynı şeyi yapıyoruz. Ve beşincisi geliyor...

Adını hatırlamıyorum; ben küçükken televizyonda bilim kurgu bir dizi vardı. Nükleer savaştan sonra dünya yüzeyinde yaşamak mümkün olmadığından insanlar yerin altında bir uygarlık kurmuşlar, yöneten sınıfın yeni kurallarına da çarçabuk intibak etmişlerdi. Her şey sıkı disiplin altındaydı. Evlenmek, çocuk yapmak, yer değiştirmek gibi yaşamın merkezindeki pek çok eylem, konseyin kısıtlayıcı kurallarına tabiydi. Ama en yıkıcı olanı, insanların yaşam süresinin otuz beş yıl ile sınırlı olmasıydı. Otuz beş yaşına gelen daha gencecik insanlar, dînî bir ritüel eşliğinde bir çember oluşturuyorlar, sonra ışınlanma gibi bir ışık oyunu neticesinde yok oluyorlardı. Konsey, gereklilik-güvenlik-meşru baskı denklemini öyle başarılı kurmuştu ki, kimse –eski yaşamlarını hâlâ hatırlıyor olmalarına rağmen- bu düzene eleştiri getirmiyordu. Tahmin edersiniz ki, konsey üyelerinin hepsi de bu genel kurallardan muaf, yaşlı insanlardı.

Oysa tabii ki başka türlü olabilir; her zaman daha iyisine ulaşmak için düşünme, deneme şansımız vardır. Ama biz yokmuş gibi yaşıyor, kendi çocuklarımızı, yine kendi bencilliğimiz adına ejderhaların önüne ittiriveriyoruz kutsanmış ritüeller eşliğinde. Oysa bu çatışma bitebilir. Bu çatışma bitirilebilir. Bunun için anlamlı siyasetler üretmek yerine, üzerimize doğru gittikçe semirerek ve daha güçlü gelen bu tehlikeli çığın izlemekle, şu an için güvenli bir mesafede olduğumuza şükretmekle yetiniyoruz. Bizi yok etme potansiyeli olan sorunları konuşamaz kılmanın peşindeyiz hep. Bunu sadece devlet mi yapıyor? Hayır... Hepimiz de katkıda bulunuyoruz. Ya susarak, ya da muteber olan şiddet diline sahip çıkarak. DTP'nin göz göre göre kapatılması sürecinde utanç verici bir sessizlik içindeyiz. Diğer yandan PKK'nın gerçekte ne olduğunu konuşamaz durumda ve şiddetin her türlüşünü birden reddetmekte acizlik içindeyiz. Son saldırının, Kürt sorununun siyasi zeminde çözülmesi çabasına darbe, DTP'nin kapatılmasına da omuz vermek olduğunu yeterince gür ve etkili söyleyemiyoruz.

Geçen yüzyılda Ermenilerin başına tıpatıp aynısı gelmedi mi? Osmanlı, kendi yıkılışını, bizzat yıkılmasına neden olan zihniyetle önlemeyi seçtiği için Ermenilerin vatandaşlık taleplerini bir güvenlik sorunu gördü ve şiddet yolunu seçti. Onlarca yıl süren vandallıkları, katliamları bizzat Sultan Hamid örgütlüyor, el altından bölgedeki başıbozukları sivil

Ermenilere karşı kışkırtıyordu. 1915’e bir günde gelinmedi... Tıpkı Kürt sorununda bu günlere bir anda gelinmediği gibi... Yine mi aynı hatayı yapacağız? O zaman Ermenileri nasıl “bizden” değil de, düşman ve yabancı, taleplerini de bir ihanet olarak gördüysek, Kürtleri de mi öyle göreceğiz?

Önceki gün Önder Aytaç ve Emre Uslu’nun köşesinde ulusalcı bir dergiden alıntılanmış bir Kürt sorunu “analizi” vardı. Kısaca Kürt “istilacıların” ülkeyi nasıl sinsice bir oyunla ele geçirdiği anlatılıyordu. Gerçekten de ürkmemek, dehşete kapılmamak elde değil. Aynı yazıda bahsedilen bir milletvekili ile etkili bir devlet görevlisinin diyaloglarında geçen ve çözüm olarak Kürtlerin güneye doğru tehcir edilmesi önerisinin, geçen yüzyıl başlarındaki İttihatçı zihniyet ile nasıl tıpatıp örtüştüğü sarıh değil mi? Bunlar şu an için gerçekleşme olasılığı düşük görünen marjinal fikirler gibi gelebilir çoğumuza; lakin buna uygun bir ortamın hazırlanması için Ergenekon zihniyetinin nasıl çabalar içinde olduğunu bilmiyor değiliz. Altınova’da olan şey, Murat Belge’nin dediği gibi, -vatandaşların sağduyusu sayesinde- bugüne kadar olmamasına şaşırmanın gereken bir uğursuz çabanın ürünü.

Ermenilerin bu ülkeden sürülmesi ile daha güvenli, daha huzurlu ve daha mutlu olmadık. Hâlâ geçmişin hayaletleri ile boğuşuyoruz. O zamanlar nasıl ki tarlasında çapa yapar, dükkânında saya diker, atölyesinde demir döğer, evinde gözleme açarken toplanıp ölüm yollarına düşürülen Ermenilerin hiçbir günahı yoktuysa, yakılan, boşaltılan köylerinden büyük şehirlerin yollarına düşen ya da ekmek parası yüzünden aynı güzergâhı izleyen Kürtlerin de bu olanlardan ötürü hiçbir günahı yok. O gün birbirimize sahip çıkmadık, bari bunca bedel ödedikten sonra, şimdi, şimdi birbirimize sahip çıkalım. Barış adına her türlü şiddeti reddeden bir zihniyet kırılması yaratalım.

Angela Carter’ın “Sirk Geceleri” romanının son sözleri ile bitsin bu yazı:

“Hem birbirine güvenmekten daha güzel ne var ki şu dünyada!”

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ekmek kartı uygulaması neden kaldırıldı?

Markar Esayan 09.10.2008

Sizi en çok hangi sahneler hüznlendirir bilmem. Ben yemek yiyen birini her gördüğümde çok kederlenirim. Bu sahnede insanın en naif, masum ve en korunmasız halini görürüm çünkü. Hayatta kalmanın en basit ama o en kadim eylemini yapıyordur o an. Bu hassasiyet belki çok ama çok eski anıma dair bir şey. Yedi sekiz yaşlarındaydım, ailece bir restorana gitmiştik. Gecenin ilerleyen saatlerinde bir ara, sepetinde yanlış hatırlamıyorsam gül satan bir kadın geldi yanımıza. Yanında da küçük bir kız çocuğu vardı, takriben benim yaşlarımdaydı. Babam kadından çiçek alırken, o kız çocuğu ile göz göze geldik. Annesinin şalvarına yapışmış, delici bakışlarla süzüyordu beni. Alışveriş süresince birbirimizin gözlerinin içine baktık. Hiçbir şeyin bilincinde olacak yaşlarda değildik. Belki de kız sadece öylesine bakıyordu bana.

Ama ben onun gözlerinde cehennemi gördüm. Açlığı, yalnızlığı, adaletsizliği gördüm. Ya da o an anlamını asla bilemeyeceğim bir suçluluk hissi duydum da, sonradan adlarını koydum, her neyse...

O günden beri huzursuzum.

Evvvelsi gün gazeteden öğlen yemeği için çıktım. Yolda Kadıköy zabıta binasının önünde bir kalabalık gördüm. Sırada bekleyen, ara ara sıra kapma yüzünden birbirine kızan, her hallerinden oldukça yoksul oldukları belli, çoğu kadın ve çocuklardan oluşan bir kalabalıktı bu. Yaklaşıp sordum neden beklediklerini. Kadınlardan biri, Büyükşehir Belediyesi'nin ücretsiz ekmek almak üzere kendilerine verdiği kartları iptal ettiğini, teselli için de –bir seferlik- 100'er YTL'lik alışveriş kartı dağıtılacağını söyledi. Sabah saatlerinden beri kuyrukta bekliyorlardı. Belediye'nin üç yıldır sürdürdüğü bu hizmet sayesinde her gün üç ekmek alabilen bu insanlar, artık bu imkândan mahrumdular. Çok üzgün ve de kızgındılar.

Karınlarına her gün hiç olmazsa kuru bir ekmek girmesinin garantisi olan bu çok yerinde hizmetten 60 bin kişi faydalanıyormuş. Kim düşündüyse çok iyi etmiş. Ama kaldırmakla da çok ciddi bir hata yapmışlar. Baştan böyle süreli mi planlandı, yoksa maliyet ağır gelince mi vazgeçildi bilmiyorum. Ama bu hatadan mutlaka geri dönülmeli, gerekirse kaynak yaratmak için çarelere başvurulmalı. Umarım Büyükşehir Belediyesi bu konuda hassasiyet gösterir ve bir girişimde bulunur.

Olamadık Sayın Demirel

Çarşamba günü Yavuz Donat'ın *Sabah*'taki köşesinde Süleyman Demirel'in Büyük Anadolu Vakfı'nda yaptığı konuşmadan alıntılar vardı. Bir oksimoron olarak –bu terimin moronlukla filan ilgisi yok, iki zıt anlamlı kavramın yan yana kullanılmasına deniyor; “dilsiz vaiz”, “barışsever Bush” gibi- Demirel “Yeni dünya düzenine giderken Türkiye ne yapmalı” konulu bir konuşma yapmış ve şöyle demiş “Türkler Kürtlere, Kürtler Türklere düşman gibi bakmasın... Bu ülke kimden neyi esirgiliyor?.. Vali, general, milletvekili, bakan, başbakan, cumhurbaşkanı olmak istediniz de olmadığınız mı?”

Aktütün'de henüz 17 kayıp vermiş, Altınova ve Adana'da Türk-Kürt çatışması provaları yapılırken, ne derinlikli, ne samimi, yeni dünya düzenine ne münasip açılımlar değil mi? Tabii ki Türkler ve Kürtlerin birbirini düşman görmemesi temennisine biz de canı gönülden katılırız da, devamına katılmamız mümkün değil. Bu düzen pek çok vatandaşından içinde temel hak ve özgürlüklerin de olduğu pek çok şeyi esirgedi. Zaten Demirel bu soruyu herhalde “bizlere” sormuyor. Ben orada olsaydım “Hayır Sayın Demirel, biz bu ülkede ne vali, ne general, ne bakan ne de başbakan olduk; hatta şu anda bu ülkede bana bir tane Ermeni muvazzaf subay, bir bürokrat, hadi onu geçtim, belediyede kadrolu bir temizlik görevlisi dahi gösteremezsiniz” derdim. Sorunun Ermenilikle sınırlı olduğunu da zannetmiyorum. Muteber vatandaş tanımına münasip özelliklere sahip olmayan kimseye bu ülkenin olanakları açık değil. Kürt sorunu da tam buradan kaynaklanır, ülkemizde akan kan bir türlü dindirilemezken, “Yediğiniz önünüzde, yemediğiniz arkanızda, rahat

durun da oturun yerinizde” sözünün çözümlerin önündeki en büyük zihniyet engeli olduğunu düşünüyorum. Bu sözler, zaten kendinde hata görmeyen, sorumluluğu ve suçu hep mağdura yükleyen bir zihniyetin ifşası.

Kısa bir süre sonra devletin muteber olmayan Kürt vatandaşlarının, yani DTP’lilerin Meclis’ten nasıl kovulacağına şahit olacağız. Muteber vatandaşlar, tabii ki bakan da, başbakan da olabilirler, sorun yok. Ama bu ülkede muteber olanın olmayanla gerçekten eşit olacağı güne değin, huzur olmayacaktır. Sorun gerçekten bir samimiyet ve ahlak meselesi. Ben kimsenin bu ülkede nasıl dalavereler döndüğünü, nasıl adaletsizlikler yaşandığını, geçmişte ve günümüzde nasıl hatalar yapıldığını bilmediğini düşünmüyorum. Lakin ayrıcalıklar tam da bu bilmişliğin üzerine oturunca, buradan anlamlı bir sonuç çıkmıyor. Bu yazıyı yazarken sınırötesi harekât tezkeresi görüşmelerinde AKP’li Nihat Ergün konuşuyor ve büyük Türk milletinin etnik öğelerini sıralarken Türk, Kürt, Çerkes diye herkesi saydıktan sonra, –Lozan’ı kastederek- gayrimüslim azınlıklara özgü haklara kimsenin özenmemesini tavsiye ediyor. Böylelikle gayrimüslimleri vatandaş görmediğini itiraf etmiş oluyor. Cemil Çiçek ise yakalanan PKK’lıların çoğunlukla Türk olmadığını söylerken, “Aralarında sünnetlisi var, sünnetsizi var” diyerek hem bazı PKK’lıların Ermeni olduğunu ima ediyor, hem de muteber vatandaşlığın tanımını yapıyor.

Sünnet mi olsam acaba? Muteber olur muyum Sayın Bakan?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Düşük kodlu vatandaşlık

Markar Esayan 13.10.2008

İnsanın adı çıkmasın bir kere. Dünyanın bir ucunda bir fenalık olsa gelir bulur yapışır yakanıza. Ermeniler, bu sefer de Antalya Aksu İlköğretim Okulu’ndaki bir taciz meselesinde ortaya çıkmışlar. Müzik öğretmeni Sevil Ü’nün okul müdürü Mehmet K. tarafından taciz edildiğini iddia etmesi üzerine –Mehmet K’nın kendi talebiyle- açılan soruşturmanın tutanağında müdür hakkındaki suçlamaların listesi de varmış. Basına yansıdı ama yineleyelim:

1- Okul müdürü Mehmet K’nın Allah’a inanmadığı, Ermeni olduğu,

2- Bayrağa saygısının bulunmadığı,

3- Öğle yemeklerinde ayrına rakı koyup içtiği

4- Öğretmen Sevil Ü’ye sarkıntılık ettiği...

Soruşturma sonucunda bir taciz durumu olmadığı sonucuna varılmış, lakin devlet memurunun itibarını sarsan davranışları nedeniyle müdürle öğretmeni aylık kesme cezasına çarptırılmışlar. Onlar da karşı dava açmış. Vesaire, vesaire, vesaire...

Müfettişlerce taciz yoktur saptaması yapıldığına göre, aylık kesme cezası belli ki geriye kalan iddiaların müspet görülmesi nedeniyle verilmiş; yani Ermenilik, ateistlik, hainlik ve zındıklık...

İlköğretim müfettişlerinin soruşturmayı bu minvalde ilerletmelerinde şaşılacak bir durum yok. Kutsal bir eğitim kurumunun başındaki ve altındaki görevlilerden ne beklenir? Muteber vatandaş olmaları tabii... Muteber vatandaşlık tanımı nedir peki? Yukarıdaki ithamların tam tersini bünye ve ruhlarında taşıyan, buna göre davranan kişiler, yani, Ermeni ve ateist olmayan, yurtsever ve “mümin” kişiler... (Ne yapsak, Baskın Hoca’nın Lahasümüt’ünü nasıl indragandilesek? Kendimize mal edelim diye yeni bir tanım mı uydursak?) Hah buldum! TÛMÛSÛ... Türk-Müslüman ve Sünni. Benimkinde laiklik eksik oldu ama, *Antalya’da zuhur eden vatandaşlık kodu vak’ası, daha ziyade bir Türk-İslam sentezinin ifşası*. Kafiye oldu, güzel...

Türküyle, Kürdüyle, Çerkesiyle, Azerisiyle, Çeçeniyle...

Son yazımın son dakikalarına denk gelen (ne güzel bir kelimedir bu *denk gelmek*, kafaya dank etmeyle bir ilişkisi var mıdır?) ve fazla üzerinde duramadığım, akılötesi, pardon sınırötesi harekât görüşmelerinde iki AKP milletvekili, yani Nihat Akgün ve Cemil Çiçek’in konuşmasında, tam da Antalya’da arzıendam eden müfettişlerin zihniyeti zuhur etti. Akgün, büyük Türk Milleti’nin etnik bileşenlerini sayarken yukarıdaki sıralamayı yaptı ve ben “Yahu yine bizi ıskaladılar, hay bin kunduz! Bir gün de “Milletimiz, Türküyle, Kürdüyle, Çerkesiyle, Ermenisiyle, Ezidisiyle, Rumu, Megreliyle, Mihellimisiyle ayrılmaz bir bütündür” deseler, dişimi kıracağım filan derken...

Ya meğer ben ne halt etmişim! Meğer, milletvekilim gayrimüslim azınlıkların “haklarına” özenen Kürtlere, “Özenmeyin olum, akıllı olun” diyesiymiş. “Siz kurucu ögesiniz onlara bakmayın” diyesiymiş. Yani mecburiyetten iki ayrı grup oluşturmuş; büyük Türk milleti kümesi ve içimizdeki gayrimüslim azınlıklar kümkümesi. Ardından da Cemil Çiçek çıkmaz mı? O da demez mi ki, “Bu PKK’lıların hangisi Türk? Çoğu, hatta üçte ikisinden fazlası Türkiye vatandaşı değil, üstelik yakalananlar arasında sünnetlisi var, sünnetsizi var...”

Cem Yılmaz’ın tabiriyle, Be careful! Vatandaşlık tanımının çük üzerinden yapıldığı bir ülkede yaşıyoruz.

Efendim? Evet, Cemil Çiçek hükümetin adalet bakanı olarak Ermeni Konferansı’nı düzenleyenler için aynı kutsal kürsüde “Bizi arkadan hançerlediler” diyen kişidir.

Ve aslında bu da bir vatandaşlık tanımıdır; hançer üzerinden...

Bir de, ben bir yazı yazmıştım. “O eski güzel günlerin hatırı için” gibi vıcık vıcık bir başlığı vardı. “Yahu biz de bu ülkenin vatandaşı değil miyiz? (değilsiniz dangalak anla artık!) Neden Cumhurbaşkanı, Başbakan bizim yortularımızı kutlamaz?” diye bir konusu vardı. Sonra bu benim mütevazı arzuma basına “Ermeniler Noel kutlaması talep ediyor” diye yansıdı. *Talep ve Ermeniler*, amanın yarabbi! Bu iş toprak ve tazminat talebine kadar gider vallahi. “Yahu ben ne halt yedim” diye düşündüm yine. Sonra *Taraf*’a Cumhurbaşkanlığı bir açıklama göndermiş. Yasemin beni aradı, açıklamayı ilettiler. “Cumhurbaşkanı Hristiyan vatandaşların Noel’ini 24 Aralık’ta zaten kutladı, ikinci kez kutlamak adaletsizlik olabilir” dendi dedi. Ben de “Onu biliyorum, Noel’i 24’ünde kutlayan Hristiyanlar için memnunum, ama Türkiye’nin en kalabalık Hristiyan grubu (telaşa mahal yok, sadece elli bin kişi) Ermeniler Noel’i Ocak’ın 6’sında kutluyor, çok mu zor o gün de bir mesaj yayımlamak ve içinde Ermeni vatandaşların Noel’ini kutlarım” diyen bir cümle kurmak?” dedim. O da “Hmm” dedi.

Şimdi Sayın Cumhurbaşkanım, Sayın Başbakanım, Sayın Bakanım ve yüzümüze bakmayanlarım. Siz bizi büyük Türk milletinin etnik bileşenleri içinde saydığınızda, mesela yortularımızı kutladığınızda, evet, buna pek alışık olmayan biz öteki vatandaşlar manevi olarak çok mutlu olacak, ama benim asıl derdim o değil. Benim için daha da önemlisi...

Evet, benim için daha da önemlisi, istihbarat müdürleri ve emniyet amirleri önlerine gelen cinayet ihbarını “Düşük kodlu” diye kenara itmeyecek.

Mesela, Hrantlar öldürülmeyecek, yaşayacak...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Düşük kodlu bir dava...

Markar Esayan 16.10.2008

Hrant Dink cinayeti davasının yedinci duruşması 13 ekim pazartesi günü yapıldı. Cinayetin üzerinden 21 ay geçmiş olmasına rağmen henüz anlamlı bir ilerleme sağlanabilmiş değil. Trabzon’daki davanın ana dava ile birleştirilmesi talebinin reddedilmesi, Trabzon İl Jandarma Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Şube Müdürü Yüzbaşı Hüsamettin Polat’ın “Jandarma İstihbarat görevlileri Şimşek ve Şahin’in, Dink olayında görevlerini tam olarak yaptığını, Albay Ali Öz’ün ise olayda ihmalden öte bir sorumluluğunun bulunduğunu” ifade etmesinden sonra daha da önemli hale geldi. Bu iki davanın ayrı yürümesi, Albay Ali Öz hakkında henüz bir girişimde bulunulmaması, pazartesi günkü duruşmada ise, Ramazan Akyürek’in Tuncel ile ilgili teknik takip ve incelemelerine ilişkin, 75 sayfası “devlet sırrı” ve “özel yaşam” gerekçeleriyle gizli tutulan 90 sayfalık raporun yeniden istenmesi talebinin de reddedilmesi umut

kırııcı. Dink davası ile ilgili askerlere dokunulduğu, lakin emniyet görevlilerine ilişilmediği saptaması da doğru değil. Şu an itibarıyla dokunulan kimse yok çünkü. Davanın geldiği noktada ve sürecin de daha da uzayacağı öngörüldüğünde, kamu vicdanının dava bitmeden kendi kararını vereceği bilinmelidir. Şüphesiz bu yargı için iyi bir görüntü değil. Adalet, zamanında ve tam olarak tecelli ettiğinde adalet olur, bunun aksi kamuoyunda suçluların kollandığı izlenimi yaratır.

19 Ocak gününden itibaren Hrant Dink suikastının bir milat olacağı konusunda çokça yazı yazdım. Milat sözcüğü belki olumlu bir tını içeriyor olabilir. Ancak “yeni” bir dönemin açılışını ima eden milat kelimesi tek başına o “yeni”nin nasıl bir içeriği olacağını söylemiyor. Değişimin kolay ve kısa sürede gerçekleşeceği gibi bir hayalciliğe de sahip değiliz. Orhan Pamuk’a karşı planlanan suikasttan polisin haberdar olması ve müdahale edilmesi, akabinde Ergenekon soruşturmasının başlaması ve 301’in nispeten şekle şemale sokulmasının Dink suikastının sonrasına denk gelmesi rastlantı değil. “Peki, elde bunca istihbarat varken neden Hrant Dink aynı ihtimamı görmedi” diye sorarsanız, cevabı basit; çünkü o düşük kodlu bir vatandaştı. Polis önüne gelen bu ciddi istihbaratı düşük kodlu diye kenara koymuştu.

Nitekim Hrant Dink de “Niçin hedef seçildim?” başlıklı son yazısında kendisine açılan davada uygulanan bu çifte standarttan hukuk yönünden şikâyetçi olmuştu. Dink’e açılan dava bilirkişi raporunun “suç unsuru yoktur” tespitine rağmen mahkûmiyetle sonuçlanmıştı. Tabii burada etik bir yanlışlığa düşmekten de kaçınalım. 301’den beraat eden dostlarımız için de, Orhan Pamuk’un sıkı bir biçimde korunmasından da büyük mutluluk duyuyorum. Burada söz konusu olan sadece –Ergun Babahan’ın dün yazdığı gibi- “Pamuk’u kurtarıp Dink’e boş vermek” değil. Bu zaten belli... Bu “değişimin” içinde Dink suikastından alınan dersler olduğu gibi, suikastın yarattığı tahmin edilemez infialin “işimizi doğru yapalım”ı zorlaması da var. Yani, nereye dönerseniz dönün, pek de güvenemeyeceğimiz bir tablo ile karşı karşıyayız. Dava bu anlamda en az Ergenekon kadar önemli. Adalet, kamu vicdanından daha hızlı davranıp bu ırkçı cinayeti tüm yönleriyle ortaya çıkarmazsa, bu ülke asla hedeflediği demokrasi düzeyine ulaşamaz. Hrant Dink ölümüyle ülkesine çok önemli bir fırsat verdi. Bu fırsatı umarım iktidar doğru kullanır. Umarız AKP, siyasî hesaplarını bu davanın dışında tutar ve sorumlu tüm resmî görevlilerin, Dink suikastında ihmal, kasıt, planlama ve azmettirme yönünden yargılanıp ceza almasının iradesini ortaya koyarak miladın artı yönde olmasında ciddi bir katkı sağlar.

Nitekim AKP tüm hukuk ihlallerinde aynı iradeyi göstermek ve açık olmak durumunda. Erdal Ceber’in gördüğü şiddet sonucu yaşamını yitirmesi sonrasında Adalet Bakanı Mehmet Ali Şahin’in özür dilemesi ülke tarihinde bir ilkti. Bu özürün cinayete karışan 19 görevlinin açığa alınması ile desteklenmesi de umut verici; ama yeterli değil. Nitekim özür de, soruşturma da, Ceber yaşamını yitirdikten sonra ve basının hadiseyi görmeyi, önemsemeyi seçmesi ve gündeme getirmesi sonucu oldu. Peki ya diğerleri? Ya geçmişte yaşamını yitiren onca kişinin hakları ne olacak? Polis kaynaklı şiddet, yaralama ve öldürme olaylarının 2007’nin mayıs ayında *Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu*’nun genişletilerek, polise geniş yetkiler tanınmasını sağlayan kanunun çıkmasından sonra arttığını unutmayalım. Nitekim –Engin Ceber’in protesto ederken gözaltına alındığı- Ferhat Gerçek’in polis kurşunu ile vurulup felç kalması hadisesi de bu kanunun çıkmasından sonraya rastlıyor. Geçen yılın ekim ayında Malatya’da bir kişinin polis tarafından öldürülmesi, kasım ayında Feyzullah Ete isimli vatandaşın kalbine aldığı darbe ile ölmesi, yine aynı ay Baran Tursun’un polis kurşunu ile yaşamını yitirmesi sadece özür değil, adalet de talep eden devlet kaynaklı şiddet örneklerinden sadece birkaçı.

Yol uzun, irade zayıf, ama ümidimiz hâlâ var...

Saroyan ve Gomidas

Markar Esayan 20.10.2008

Kültür ve Turizm Bakanı Ertuğrul Günay, ailesi bir Anadolu göçmeni olan Ermeni asıllı Amerikalı yazar William Saroyan'ın (Aram Karaoğlanyan) Bitlis'teki evinin restore edilerek müze haline getirileceğini açıkladı. Biliyorsunuz, UNESCO 2008'i Saroyan yılı ilan etmiş, özellikle Amerika, Ermenistan ve Ermenilerin yoğun olarak yaşadığı diğer ülkelerde yıl boyunca çeşitli etkinlikler düzenlenmişti. Geçenlerde kültür ekimizde Saroyan'ı doğum günü münasebetiyle kapak yapmış, müze haberini de 17. sayfamızda genişçe görmüştük. Günay'ın bu girişimi gerçekten övgüye değer. Türkiye'nin Ermeni politikasında değişikliğe gitme sinyallerini verdiği, ancak sürecin ana hatlarının henüz "niyetli" olmaktan öte çok da kesin kontürlere sahip olmadığı bu günlerde, böyle bir girişim oldukça önemli. Çünkü, siyasi arenada devam eden çabalar bir yana, halkların kaybettikleri ortak dili ve tarihi bulmada ortak değerlerin hatırlanması ciddi bir terapi etkisine sahip. Saroyan 1964'te Türkiye'yi ve Bitlis'i ziyaret ettiğinde hemşerileri tarafından nasıl sıcak karşılandığını, Saroyan'ın ne denli mutlu olduğunu yakında Aras yayınevinden çıkacak ve gezinin yakın tanığı Fikret Otyam'ın izlenimlerini de içeren Saroyan kitabında okuyabilir, şahit olabilirsiniz. Saroyan, bir Anadolu yazar olarak yaşamın tüm hallerini insan denen imbiğin geçireceği yorumlayan, halkları ırklar kümelerine ayrılmış parçalı bir resim değil, evrensel duygu, vicdan ve akıl mirasına göre bir bütünlük halinde algılayabilmiş bir yazar. Bir şans eseri olarak 1915'in hemen öncesinde ülkeden ayrılan ailesinin Amerika'da doğan ilk üyesidir. Ne Türkçe, ne de Ermenice bilir; ama öz be öz Anadoluludur, Bitlislidir.

Günay'ın niyeti çok anlamlı ve güzel. Lakin Bitlis'te restore edilerek müze yapılacak bir ev henüz ortada yok. Çünkü ev ya kayıp, ya da yıkılmış olmalı. Bitlislilerin 1964'te kendisini coşkuyla karşılamalarından bu konuda istekli olacaklarını öngörebilsek de, ülkedeki malûm Ermeni ve diaspora alerjisi nedeniyle bu projenin arkasında durmak ciddi bir siyasi iradeyi gerektirebilir. Bu iradeye, Saroyan'ın barışçı kişiliği, tarihsel vakaları birer terime, sözcüğe indirgemeye karşı olan insani tutumu yardımcı olacaktır. Ancak paradoksal olarak, gerginliklerin sürmesinden yana ve Türkler ve Ermenilerin yeniden barışmasına dair sıkıntıları olanların, tıpkı Hrant Dink gibi, Saroyan'ın zehirden arınmış insani dilinin ne denli etkili olduğunu bilmediklerini varsayamayız. Hrant Dink Ermeni olduğu kadar, düşmanlıkları eriten, kalplerden kalplere kolayca yol bulan bu dili yeniden keşfedebildiği için öldürüldü çünkü.

Saroyan'ı doğum günü nedeniyle kapağımıza taşımıştık dedim. Bugün elinizde olan kültür ekimizin kapağındaki Gomidas Vartabed'e de, ölümünün 73. yıldönümü vesilesiyle yine kapağımızda yer verdik. Daha evvel "Paris'te Ermenilerin kin anıtı açıldı" haberleriyle adını ilk kez duyduğunuz, Ergenekoncuların heykelini bombayla patlattıkları Gomidas hem kederli ortak tarihimizin en önemli tanıklarından, hem de kurbanlarından. Öz be öz Anadolu, tıpkı Saroyan ve isimsiz diğer yüz binlercesi gibi. 1915'te sadece Ermeni olduğu için alınıp meçhule götürülen yüzlerce Ermeni aydını arasında yer alıyordu. Onların çoğu Anadolu'nun ıssız köşelerinde İttihatçılar tarafından infaz edildiler. Gomidas, bir müzik adamıydı ve hayatını beste yapmaya, Anadolu ve Kafkaslarda söylence şeklinde yüzlerce yılı kat etmiş, lakin kaybolma tehlikesiyle yüz yüze kalmış mayaları, türküleri, Ermenice, Türkçe, Azerice, Kürtçe ayrımı yapmadan notaya geçirmişti. Avrupa'da tanınan, payitahtta da çok ciddi bir itibarı olan bir etnomüzikolog ve bestekârdı. Türk Ocak'ında konferanslar verir, Prens Abdülmecit ve dönemin Osmanlı entelijansiyasından büyük hürmet görürdü.

Nitekim tutuklanıp infaz edilmek üzere Çankırı dolaylarına götürülürken, başta yakın dostu Halide Edip olmak üzere gösterilen yoğun çabalar sonucu ölüme ramak kala İstanbul'a getirilmişti. Ancak maalesef birlikte yola çıktıkları arkadaşlarının gözü önünde katledilmeleri ve yolda tanık olduğu nice vahşet Gomidas'ın ruhsal dengesini bozdu. Aslında, onun aklının bu korkunç "gerçekliği" bu şekilde reddettiğini, kabul etmediğini de söylemek mümkün. Birkaç sene İstanbul'da kalan Gomidas, kendisini yeniden götürecekleri korkusuyla gittikçe kötüleşince, eş dostun parasal yardımıyla Paris'e götürüldü. Ville de Juif adlı bir psikiyatri hastanesine yerleştirildi daha sonraları. Akli dengesi hiç düzelmedi. 22 Ekim 1935'te basit bir enfeksiyonun ilerlemesi sonucu vefat etti.

Gomidas evinden alındığı o uğursuz gün zaten ölmüştü.

Çok fazla örneğe gerek yok. Gomidas 1915'in bizler üzerinde nasıl bir yıkım yarattığının ortak hikâyesini barındırır. 1915'ten arta kalanların nasıl bir dram yaşadığını Saroyan ve Gomidas üzerinden rahatlıkla anlayabiliriz. Saroyan ve Gomidas, bize yabancı, düşman dünyaların değil, bu toprakların insanıydı. Sadece Ermenilere değil, hepimize karşı işlenmiş büyük bir suçun kurbanlarıydı onlar. Sevgili Hrant'ın söylediği gibi, iki kardeş halkın kaderini 1915 metrelik kör bir kuyuda tutsak tutacağımıza, ortak tarihimizi ortak değerlerimizin hayatları üzerinden konuşmaya başlayabilsek, çok daha anlamlı ve önemli mesafeler kat edebileceğiz.

Sayın Günay ve diğer yetkililere hatırlatalım: Gomidas Vartabed Kütahya doğumludur. Yeterli irade ve istek olursa, tarihin dumanı hâlâ tüten yıkıntıları arasından onun da evi kolayca bulunabilir.

Bu düşleri kurmaya dünden çok daha yakınız.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Taraf: Herkesin ortak derdi

Markar Esayan 23.10.2008

Geçen salı *Birgün* gazetesinde yayımlanan Rıdvan Akar'ın "*Taraf'ın tarafında olmalı mıyız?*" başlıklı yazısı, *Birgün* ve *Taraf* gazeteleri arasındaki "soğukluğu" giderme amaçlı iyi niyetli bir yaklaşımı ifade ediyordu. Özellikle, herkese durduğu yeri seçmesinin buyrulduğu, devlet söyleminde muteber olanın ve olmayanın tanımlandığı ve buna münasip olarak pozisyon alınmasının beklendiği sert bir ortamda sahalarımızda –yoksa vicdanlarımızda mı demeli?- görmek istediğimiz türden bir yazıydı okuduğumuz. Ancak yazıdaki birkaç tespite itirazım olacak.

Rıdvan Akar'ın ne kadar *Birgün*'ün "içinden" bir yazar olduğunu bilmiyorum. Onun bu görüşlerinin gazeteyi temsil edip etmediği, *Birgün* ve çevresini "Ergenekoncu" olarak niteleyen yazıların *Taraf*'ı ne kadar temsil ettiği ile de simetrik olarak ilgili çünkü. Doğrudur, bir manşet, bir gazetenin ideolojisini temsil eder, ama köşe yazıları

için bunu kolaylıkla söyleyebilir miyiz? Yani özetle, “Yiyin birbirinizi” manşetini veya *Birgün*’ün *Taraf*’ı haksızca manşetine taşımasını bir köşe yazısına eşitleyip, buradan gazeteler hakkında bir sonuca varabilir miyiz?

Köşelerde ve yorum sayfalarında nasıl yazılar çıkarsa çıksın bizi bağlamaz türünden bir kolaycılığa gitmek gibi bir niyetle söylemiyorum bunu. *Birgün*’e yapılan haksızlık beni de vicdanen üzmüştür. 68 sol ve feminizm tartışmalarında kimi zaman hâkim olan üslup ve ataerkil, tepeden bakışa da kesinlikle katılmıyorum. Ancak şunu çok iyi biliyorum; bu gazete, bu tartışmalarda herkese sayfalarını açtı. Tartışma karşılıklı sürdü. Üslup konusundaki sapmalar ise, “kem söz sahibine aittir” deyişine uygun olarak gazeteyi değil, yazarların kendisini bağlar. Yoksa çok sevimli bir maskeyle içimize yerleşiverecek bir sansürcülükle kucak kucağa buluveririz kendimizi. *Taraf*, bunun olacağı son yer.

Öte yandan Akar’ın, “siyasetin düşmanımın düşmanı dostumdur mantığını içermeyeceği, duruşu bozmadan, müttefikiniz veya haksızlığa uğradığınızı düşündüğünüz kesimlerle dayanışma ve ortak tavır/akıl üretmenin mümkün olduğu” fikri de sorunlu geliyor bana. Eğer tartıştığımız şey gazetecilik ise, “siyaset yapma”, “ittifak” ve “dayanışma” laflarına da ihtiyatla yaklaşmak gerekir. Çünkü gazetecinin işi haber yapmak, ama bunu dürüst ve cesur bir biçimde icra etmektir. *Taraf* bunu tüm iyi niyetiyle sürekli deniyor. Bence Rıdvan Akar’ın da takdir ettiği üzere çok da iyi başarıyor bunu. Burada, örneğin –mesela Aktütün meselesinde- taraf olunacak şey, *Taraf* gazetesi değil, gerçeğin kendisidir. Şahsım adına da *Birgün* gazetesi ve diğerlerinden bekleyebileceğim, *Taraf*’a “destek” olunması veya “kırgınlığın” sona ermesi değil, Aktütün ve benzeri haberlere aynı gazetecilik refleksiyle sahip çıkılması olur. *Birgün*’ün bu imkânlara sahip olduğunu biliyorum. Bir cemaat, bir kurum veya partiden değil, bir fikirden yana olmak arasındaki farkı artık keşfetmek zorundayız. Bunu yaptığımızda doğal olarak aynı yerde buluşacağımız da ortada.

Nitekim Rıdvan Akar’dan hemen bir gün sonra Kürşad Kahramanoğlu’nun “*Taraf, önünü gördü mü?*” başlıklı yazısı tam da bu zihinsel alışkanlığımızı açık eder nitelikteydi. Kahramanoğlu uzunca tuttuğu giriş peşrevinde Türkiye’de hiçbir şeyin kolay kolay değişmemesinden ötürü köşe yazarı olmanın ne kadar sıkıcı olduğundan dem vuruyordu. Bu çok sevilen ve sıkça başvurulmuş bir klişedir. Bu tespiti biraz sonra kullanmak üzere şimdilik burada bırakalım. Yazıda aslında ilginç olan ve yeni bir şey yok; yazar, bizim “Paşasının Başbakanı” manşetini Erdoğan’ın konuşması sonrası yaşanan bir düş kırıklığı ile AKP’nin kimin başbakanı olduğunu nihayet idrak etmiş olmak şeklinde yorumluyor. Ona göre *Taraf*, güvendiği dağlara kar yağınca böyle bir noktaya geldi ve bu manşeti atmak zorunda kaldı.

Kahramanoğlu’nun bu tespiti, tam da yazının başında tarif ettiği yeknesak dünya algısı ile ilgili. Ona göre bu ülkede hiçbir şey değişmiyor. Güneş altında yeni bir şey yok. Dolayısıyla, ülkede her şey kendini tekrar etmek durumunda. Yani geçmişle sürekli bir randevulaşma durumu söz konusu. Böyle bir algılaşmanın gerçekten yeni olan bir şeyi fark etmesi de pek mümkün değil. *Taraf*’ın yayınları karşısında basın ve çoğu çevrelerin çektiği sıkıntı da bu ön kabul. Birileri ortaya çıkıp haberden ve fikirden yana gazetecilik yaptığında, buna kendi dünya algılarına göre bir tanım bulmak, bir çekmeceye mutlaka yerleştirmek zorundalar. Dolayısıyla, Ergenekon davası gibi *Taraf*’ın yayınları da, mutlaka başka türlü bir niyetin, gizlice kurulmuş ittifakların, şaibeli sermayelerin sayesinde mümkün olabiliyor. Lakin *Taraf* gazeteciliği ile bu iddiaları boşa çıkardıkça yeni argümanlar bulmak gittikçe zorlaşıyor.

Rıdvan Akar'ın Aktütün haberciliği sonrasında *Taraf*a yaklaşımın bir tür turnusol kâğıdı işlevi gördüğü tespiti oldukça doğru. Yaşanan süreç de bu anlamda oldukça faydalı. Başbuğ'un "*Yerinizi seçin!*" komutundan sonra, zannederim çokça seçenek yok önümüzde. Ya "büyüklerin" sözünü dinleyecek ya da gerçeği bilme arzusunun yanında yer alacağız.

Bu da aslında basit bir ahlak sorunu.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kriz ve para aklamanın etiği

Markar Esayan 27.10.2008

Dünyayı hallaç pamuğu gibi atan ve mali piyasalardan reel sektöre gittikçe daha sert sirayet etmeye başlayan ekonomik kriz için Türkiye'nin nasıl önlemler alacağı merak konusuydu. Hükümet çeşitli vesile ve makamlar aracılığıyla "2001 krizinde gerekli önlemleri aldık, paniğe gerek yok" açıklamaları yapıyor, başta TÜSİAD olmak üzere kimi ekonomi çevrelerinde ise bu açıklamalar yetersiz bulunuyordu. Bulunuyordu, çünkü 2001'in aksine, döviz açığı konusunda hazinenin riski, özel sektöre nazaran oldukça düşüktü. Özel sektör global krize ciddi bir döviz açığı ile yakalanmıştı. Kriz derinleştikçe, borçlarını çevirmek için dış borca ihtiyaç duyan bankalar ve büyük şirketler, hem ucuz para bulmakta, hem de ödemelerde güçlük çekeceklerdi. TÜSİAD'ın açıklamaları, Aydın Doğan'la yeni kavgadan çıkmış Başbakan Erdoğan tarafından "yanlı" bulunuyor ve sert biçimde karşılık alıyordu. Ona göre, bu açıklamalar siyasi ve art niyetliydi. Tavırları AKP'yi yıpratmaya yönelikti.

Ancak hükümetin kendine güvenli açıklamaları, krizin dünyadaki boyutunun öngörülenden daha vahim bir hal alması ve özel sektörün çökmesi halinde AKP'nin iktidarının da riske gireceği fark edildiğinden olsa gerek, daha temkinli bir dile dönüşmeye başladı. 2009 yılının Türkiye'nin dış borç geri ödemesinde en yüklü portföye sahip olduğu (11,6 milyar dolar) ve özelleştirmelerden gelecek gelirin tahminlerin altında kalacağı hesaba katılınca, para bulmanın sadece özel sektör için değil, hükümet için de en zor mesele olacağı anlaşıldı. IMF ile yeni bir anlaşmanın yapılacağı rivayetlerinin daha net konuşulmaya başlaması da bu günlere denk geldi. Hasılı, 2001 önlemlerinin 2008 global krizi için yeterli olmayacağı anlaşıldı.

En nihayetinde, Başbakan Erdoğan ve Maliye Bakanı Unakıtan, kriz önlemleri çerçevesinde yurtdışındaki bankalarda dolaştığı söylenen yaklaşık 150 milyar dolarlık "yerli" ve "renkli" paranın ülkeye dönmesi için bir yasa çıkarma hazırlığında olduklarını açıkladılar. Buna göre, artık yurtdışındaki parasını getirenlerden paranın kaynağı sorulmayacaktı. Unakıtan, "Bu paraların ülkeye getirilebilmesinde onlarla ilgili herhangi bir inceleme yapılmayacak. Herhangi bir şey sorulmayacak" dedi ki, bunun güzel Türkçemizdeki tercümesi şuydu: Devlet "para aklayacak"tı.

Zaten Erdoğan da “Karapara gelirse ne yapacaksınız” sorusuna, “Riski üzerimize alıyoruz, uyuşturucudan gelen paraları kapsam dışında tutmaya çalışacağız” mealinde sözler ederek durumu sabitledi. Nitekim aynı yönteme 2002 yılında başvurulmuş, ancak siyasi riski yüksek, AKP’nin meşruiyetini de yeterli görmeyen para sahipleri bu girişime itibar etmemişti. Murat Yetkin’in *Radikal*’deki köşesinden aktardığına göre bir başka para aklama operasyonu 1983 yılında yapılmış, Nisan 1983 itibarıyla 110 milyar liralık bir para Ziraat Bankası’nın kasalarına girmişti. Yetkin, Kasım 1983’te iktidar olan Özal’ın işe bu sıcak parayla başladığını söylüyor. Bunun dışında sık sık çıkan aflarla, belli bir bedel karşılığında af kapsamındaki dönemlerle ilgili devletin denetleme yetkisi askıya alınır. Böylelikle kurum ve gerçek kişiler, kazançlarına dair hesap sorulma riskinden belirli bir bedel karşılığında kurtulmuş olurlardı.

Bu tür ekonomik bir hamleye kategorik olarak karşı değilim. Ancak hükümet her ne kadar karaparanın bu affın kapsamı dışında tutulacağını beyan etse de, herkes biliyor ki, böyle bir operasyonda paranın “rengini” ayırt etmek neredeyse imkânsız. Bir yanda ülkenin doğusunda, uyuşturucu, göçmen, kadın ve silah kaçakçılığı üzerine oturan kirli bir savaş sürer ve yüzyılın davası olarak nitelenen Ergenekon çetesinin ekonomik faaliyetleri adı anılan gayrimeşru ekonomik faaliyetler üzerinden cereyan ederken, bu yapılanmaları açığa çıkaracağı umulan bir hükümetin böyle bir para aklama operasyonuna girişmesinin ne denli etik ve siyaseten ne denli doğru olduğu en azından aceleye getirilmeden sorgulanmaya muhtaç bir konu.

Tabii bu durum AKP ile sınırlı bir durumdan ziyade belirli bir zihniyetin cevaz verdiği bir savrulma. Nitekim, şu anda bu “renkli” paraları elinde tutan dış ülkelerin de paranın kaynağı konusunda son derece rahat davrandığı da ayrı bir tespit. Şayet söz konusu ülkeler kendilerine gelen bu paraları ekonomilerine katmak yerine, işlem yapıp adaletin denetimine sunsaydılar, biz de bugün böyle bir afla gelecek paranın rengi konusunda şüphe içinde olmayacaktık. Zaten söz konusu kanun tasarısı AKP hükümetinin orijinal fikri değil; Amerika’dan kopya... Krizin anavatanı olan bu ülke, bir süre evvel Amerikan menşeli paralarına “Evine dön” çağrısını yaptı. Bu paraların kaynağını sorgulanmayacağı teminatını verdi ve pek çok vergi muafiyetiyle de bu çağrısını ciddiye alınabilir hale getirdi.

Söz konusu para olunca, tıpkı özgürlük gibi, acil durumlarda pek çok etik ve insani değer güvenliğe, refaha feda edilebileceği açıkça görülebiliyor. Burada Özgürlük/Güvenlik ikilemine benzer bir Ekonomi/Etik paradoksu ile karşı karşıya kalındığı aşikâr. Ama her paradoks nihayetinde insan düşüncesinin bir ürünüdür. İnsan çoğunlukla mecburiyetten değil, bir tür gönüllü seçimden ötürü seçeneklerini ikiye indirir.

Açıkçası, Türkiye’ye dönen renkli paralar yeni faili meçhuller ve yeni Ergenekonların finansmanında kullanılabilir mi diye çok merak ediyorum. Merak ettiğim diğer bir mesele de, buna net bir şekilde “hayır” diyemiyorsak, söz konusu zihniyetin ne kadar içimize işlemiş olduğu. Ekonomiden ziyade öncelikli asıl derdim bu.

Bu soruları duyan olur mu acaba?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Cumhuriyetin 85 yılda yarattığı "bilgelik"

Markar Esayan 30.10.2008

Dünkü 29 ekim gazetelerinden biri, sürmanşetine taşıdığı Cumhuriyet Bayramı haberinin altbaşlığına şöyle yazmış: *Türkiye, Cumhuriyet'in 85'inci yaşına ilk günün enerjisi ve 85 yılın bilgeliğiyle giriyor...* Manşetinde ise tecavüzcü tenorun tecavüz serisine adaletin nasıl cevaz verdiği haberi var: *Tecavüzcüye teşvik kararı...* Manşetin içindeki kutuda da Antalya'da, merhum Çağdaş Gevik'in üzerinde atış talim yapan polisin haberi yerleşmiş: *Durmayınca tek kurşunla öldürüldü...*

85 yıllık bilgeliğin altına iyi düşmüş bir Cumhuriyet tablosu doğrusu.

Gazete bir de 29 Ekim eki hazırlamış, 85 yılın muhasebesine girişmiş. Ekin kapağında, bandanası ve yüzü ay yıldızla kaplı bir holigan var. Hiç de 85 yılın muhasebesini yapacak sağduyulu birisine benzemiyor bu genç. "85!" diye kocaman haykırıyor kendine güvenle. Gazetenin başyazarı ise, *Türkiye Cumhuriyeti Devleti vatandaşı olmanın heyecanı* başlıklı bir yazı yazmış. Türklerin *devlet'e* olan tutkularına bir manzume döşenmiş. Türkler üzerine tespitlerde bulunan ve adını vermediği bir gözlemcinin sözlerini aktararak, Osmanlı'nın yıkılışı ile kaybedilen topraklardan Anadolu'ya göç eden Türklerin geldikleri yerlere hiç özlem duymadıkları, ancak buna koşut olarak, Osmanlı'dan ayrılıp kendi ülkelerini kuranların ise ayrıldıkları topraklara hasret duyduklarını söylüyor. Yazıya göre bunun nedeni basit: Türkler tarihsel geleneği ve genetik olarak "Devlet" fikrine heyecanla sahip çıkıyorlar. Diğerleri böyle bir haslete sahip olmadıklarından olsa gerek, o eski mutlu günleri özliyorlar. Ne bilgece bir tespit değil mi?

Cumhurbaşkanı Gül, Başbakan Erdoğan ve Deniz Baykal'ın bayram mesajları da üzerinde hassasiyetle durulması gereken unsurlar içeriyor. *"Cumhuriyetimiz, temelinde harcı oluşturan milli irademiz ve miras aldığı tarihi hasletlerimiz sayesinde, bugün ilk günkü gibi vakur ve sağlamdır"* diyen Cumhurbaşkanı, 29 Ekim'de iki resepsiyon vermek zorunda kalan kişi aynı zamanda. İlk resepsiyon devlet protokolüne, eşsiz olarak veriliyor. Nedeni tabii ki başörtüsü. Eşlerin katılacağı diğer resepsiyon ise akşam yapılıyor.

Cumhuriyetin 85. yılında bilgece alınmış bir karar doğrusu...

Başbakan Erdoğan ise *"Bugünkü kutlamaları, milletimizin hiçbir ferdini dışarıda bırakmadan Cumhuriyetimize sadakatimizi göstermek için fırsat olarak görüyorum"* diyor. Başbakan belli ki iyi bir şeyler söylemek istiyor. Öyle bir şey söyleyeyim ki, herkesi kucaklasın diye bir niyet seziliyor. Ama onu kafasındaki değerler skalasına göre, herkesin "içeride" olacağı kümenin ortak hususiyeti "sadakat" olmalı. "Sadakat" yoksa, vize alamıyor, dışarıda kalıveriyorsunuz. O sadakat hissiyle, "Yerinizi seçin!" komutuna ilk reaksiyonu veren de kendisi olmuştu zaten. Söylediği ile yaptığı çelişmiyor, tutarlı.

Son bilgece söz de Baykal'dan. *"Günümüz, 'Cumhuriyet de bizim, demokrasi de, Atatürk de bizim. Laiklik, Kürdümüz, Boşnağımız da bizim. Alevimiz ve Sünnimiz de bizim' deme günüdür."* Belli ki, Baykal da iyi bir şeyler söylemek istiyor. Bayram günü çünkü... Gün, birlik beraberlik ve sevinç günü. Ama en nihayetinde, ağız yürekten taşanı söyler. Söz, "mülkiyet" üzerinden kurgulanmış. "Sen," diyor Baykal, devletin en inançlı savunucusu ve temsilcisi olarak, "sen benimsin". Gün, mülkiyetinin kimde olduğunu ikrar ve sadakatini ispat etme günüdür...

İşte böyle sadakat beklenen bir günde Ayvalık'ta düzenlenen Cumhuriyet koşusunda beş bin metrede ikinci olan genç kız "maalesef" başörtülü çıkıyor. Yarışmacılara madalyalarını vermek üzere kürsüye yaklaşan alay komutanı başörtülü genç kızı görünce "Olur mu böyle şey" diyerek kızıyor ve dönüp yerine oturuyor. Sadece o mu, törende hazır bulunan mülki amirlerin hiçbiri duruma müdahale etmiyor. Herkes sus pus. Kızlar şaşkın bir biçimde bir süre bekliyor ve üzüntüden ağlamaya başlıyorlar. Üstelik, olaya tanık olan yerel gazeteciler komutanın bu bilgece davranışını "Helal olsun" diyerek bilgece alkışlıyorlar. Kızlar ödülleri alamadan Cumhuriyet kutlaması yapılan alanı terk ediyorlar...

Bizler cumhuriyeti işte bu bilgelik ve coşkuyla kutlarken, Çeberler hapishanelerin demir kapısına vurularak

öldürülüyor, neredeyse her gün bir veya daha fazla talihsiz kadın, arkasına ataerkil zihniyetin desteğini alan erkekler tarafından katlediliyor, Anayasa Mahkemesi Meclis'i vesayete alan kararlar alıyor, işkencelerin ardı arkası bir türlü kesilmiyor, başörtülü kızlar eğitim haklarını kullanamıyor, başını resmî görevlilerin çektiği çetelerin sonu bir türlü gelmiyor...

Bir de bu aymazlığa bilgelik diyorlar, insanın zoruna en çok bu gidiyor...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Çük üzerine cuk oturan zihniyet... Ya da "Ecelle yarış"

Markar Esayan 03.11.2008

Oldukça uzun zaman evvel başrolünü Peter Fonda'nın oynadığı orijinal adının kim bilir ne olduğu "Ecelle yarış" isimli bir korku filmi seyretmiştim. Öyle "korkuturken düşündüren" türden bir film de değildi, ikinci sınıf değerlendirmesini bile hak edeceğini zannetmiyorum. Ama o zaman için yeni sayılabilecek "No way out" temasını, yani çıkış yok hissini çok güçlü veriyordu. Filmde bir grup arkadaş karavanlarıyla uzun bir yolculuğa çıkıyor, aracın bozulması sonucu –atıyorum- Dakota'nın grotesk bir kasabasına sığınıyorlardı. Lakin –yine atıyorum- arabanın bilmem nesi bozuk olduğu ve parçanın da bir türlü bulunamaması nedeniyle kasabada konaklamak zorunda kalınıyordu. Kasaba aslında –sürekli sallıyorum, çünkü ayrıntıları hatırlamıyorum- zombilerin kasabasıdır. Zombiler bu grup üyelerini teker teker avlamaya, onları zombi veya her ne haltsa ondan yapmaya başlar. Peter Fonda bu labirentten kurtulmak için çabalarken, kasabanın polisi, avukatı, ihtiyar heyeti, ombudsmanı dâhil olmak üzere herkese ulaşır, ammavelakin, bu güler yüzlü, güzel insanların da o en nihai noktada, onları "dönüştürmek" isteyen aynı tarikatın üyeleri olduğu ortaya çıkar. Peter Fonda ve sevgilisi kendi imkânlarıyla sonunda kasabadan ayrılmaya muvaffak olurlar. Lakin, film, Peter'ın sevgilisinin de zombileşmiş olduğuna dair bir son sahne kazığı ile biter.

Benim için son günlerin Türkiye'si ve aslında dünyası da böyle bir yer...

Bakmayın siz törenlerde, mitinglerde havada uçuşan hamasi laflara, Türkiye an itibarıyla çürümüş bir zihniyetin elinde limon gibi sıkılan bir ülke. Tıpkı benim kâbuslarıma hâlâ giren şu film gibi, gittikçe kutuplaşan bir ortamda herkes yerini yavaş yavaş yeniden seçiyor. Bu yerlerin azaları, birbirlerine karşıt veya zıt veya rakipmiş gibi görünse de, uyuyan iktidarın silkinmesiyle rollerini oynamak üzere yeniden ve yeniden istihdam ediliyorlar.

AKP teslim oldu, ya da, zaten...

AKP hareketinin ilk dönemini biçimleyen ana etken, mağduriyet duygusuydu. Mağduriyetin kimyasının önemli bir bileşeni de, mağdur edenin bulunduğu merkezden mümkün olduğunca çepere savrulmuş olma durumudur. Bu uzaklaşma, merkezi objektif bir biçimde eleştirebilme, sorunların adını koyabilme ve çözüm üretebilme perspektif ve imkânını da bahşeder. Türbandan başlamak üzere Cumhuriyet'in mağdur ettiği epey kalabalık bir nüfusa sahip "zenci"lerin AKP ile iktidar olması da, bu merkez-çeper ayrışmasından sızan ışık, AB süreci ve küreselleşmenin ekonomik ittirmesinin örtüşmesiyle mümkün oldu. Yoksa AKP, en az Cumhuriyet elitleri ve ulusalcılar kadar ataerkil damara sahip ve demokrasi özürsüydü, bunu –Şemdinli örneğinden de biliyorduk. Uyuyan iktidar, iktidarının tehlikede olduğunu hissettiği noktada uyandı. Kış uykusundan her darbede bir uyandığından, ilkin AKP'yle 30'lu yılların zihniyeti ile mücadele etti. Bu aşama AKP'nin demokrasi neferi kesildiği, muhtıralara karşı babalandığı, 30 model CHP'nin de giderek irrasyonel bulunduğu dönemdi.

Ancak, bu stratejinin AKP'yi daha da güçlendirdiği, iplerin elden tamamen kaçmak üzere olduğu anlaşılınca, ustaca bir manevrayla, yani kapatma davasında AKP'yi şeklen açık tutup, aslen kapatarak partiyi iyice merkeze çektiler.

Merkezde kucak kucağa

AKP'nin altı sağlam bir ideoloji ve felsefe ile beslenmemiş hareketini ehlileştirmek bu açıdan oldukça kolaydı. Nitekim, şimdi yerel seçimlere aylar olmasına rağmen, Erdoğan bir yandan Diyarbakır, Van ve Yüksekova'da hoş ama içi tamamen boş devlet söylemini tekrarlarlarken, bir yandan da DTP ve PKK'nın özdeşleştiği iddiasının altını çizerek ve aslında ihtilaf vazederek Kürt meselesindeki ilk açılımını gittikçe terk ediyor. Neydi o söylem? Kürt sorununun Türkiye'nin bir sorunu olduğunu kabul eden, özeleştirici yapan, devlete karşı bireyi yücelten bir zihniyet... Erdoğan'ın Kürt bölgesinde tam söyleyemediğini Cemil Çiçek Amasya'da Türk bölgesinde tamamlıyor, AKP'nin dönüştürülmesinin son çivilerini de çakıyordu. Cemil Çiçek'in, AKP'nin Kürt politikasının restorasyonu anlamına gelen sözleri, bu sorunun bir iç mesele değil, bir dış kaşıma olduğunu vazedyordu, şöyle ki:

"Türkiye kendi işini kendi görür hale geldiği, büyük yatırımları başlatmaya gayret ettiği bir dönemde, bu tip eylemleri ortaya koyuyorlar ve bilesiniz ki, bu terör örgütleri taşeron örgütlerdir, başkalarının değirmenine su taşırlar. Bugün bölücü terör örgütünün üçte biri Türk vatandaşı değil. Kimi sünnetli, kimi sünnetsiz, kimi Suriyeli, kimi Avrupa'dan gelmiş, kimi Iraklı. Kimi de Türkiye'den kandırılmış insanlarla beraber beynelmilel güçler, bunları bir manivela olarak kullanıyor ve Türkiye'nin gelişmesini engellemeye çalışıyor."

Bu boş sözler gerçekten inanılarak söylenecek gibi değil. Kürt meselesini çuk üzerinden dışarıya havale etmek, her türlü ataerkil, ideoloji yoksunu ve şiddete cevaz veren zihniyete ortaklığıyla Kürtleri de kolayca manipüle etme imkânını sağlıyor. Yüzyılın başında Ermenilerin başına ne gelmişse, Kürtler de o noktaya doğru hem itiliyor, hem de anlaşılmaz bir biçimde o noktaya kendiliklerinden kaykılıyorlar. 1908-1911 süreci karbon kopya edilmiş halde tekrarlanıyor. Kürtler ne kadar da mağdur edilseler, isyanlarının gerekçesi ne kadar haklı ve insani de olsa, kendilerini mağdur edenin dilini taklit ederek kendilerini ifade edemeyecek, hep kıskırtan, kandırılan ve işbirlikçi taraf olacaklar.

Hülasa, sonuna kadar ve zırlı zırlı ataerkil ve şiddet tapınmacısıyız. Küçük çocuklara, kadınlara, korunmasızlara ve madun kesimlere sürekli tecavüz ediyoruz.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Obama ve Erdoğan

Markar Esayan 06.11.2008

Obama nihayet başkan oldu. Amerika tarihinin ilk siyah devlet başkanı seçildi. Önemli mi? Evet çok, ama çok çok önemli. Seçim sonuçları, sadece Irak'ta bir milyondan fazla cana mal olmuş bir utanç dönemini kapatmakla kalmadı, Amerika gibi ırkçılıkla iki yüz yıldır mücadele eden ve oradaki her gelişmenin dünyanın gerisine hızla

sirayet ettiği dev bir ÷lkede yepyeni bir sayfa açtı.

Biliyorsunuz biyolojik cinsiyet dışında, bir de toplumsal cinsiyet denen bir olgu var. Simone de Beauvoir'ın, "kadın doğulmaz, olunur" demesiyle bir çığır açıldı. Bu önemliydi, çünkü modernite öncesi dinî referanslarla ötekileştirilen kesimler, kadına sahip olunmasının binlerce yıllık pratikleri üzerinden yağmalanmış, köleleştirilmiş, öldür÷lmüşken, modern zamanlarda ise ataerkil zihniyet, aynı pratiği sömürgecilikte tepe tepe kullanmıştı. Toplumsal cinsiyet diğer tüm tahakküm ilişkilerinin temelidir, tüm eşitsizlikler bunun üzerinden kurgulanır. Tahakküm ideolojileri, tahakküm kurdukları kesimleri önce kadın konumuna yerleştirir, sonra da onun üzerine tüm tasarruflarını uygular. Ataerkiye göre kadınlar, bir yandan inisiyatifleri olmayan, mantık kullanamayan, aklıevvel, çocukvari, naif varlıklardır, öte yandan da sinsi, dengesiz, ne yapacağı önceden kestirilemeyen insanlardır. Her iki durumda da "eksik"tirler. Diğer tüm sosyal ilişkiler, ataerkinin öngördüğü bu cinsiyet kodlamasını model alır ve kadın/erkek karşıtlığı üzerinden kurgulanırlar. Dolayısıyla, tahakküm altındaki, sömür÷len, ezilen tüm kesimler kadının bu toplumsal konumunu paylaşırlar.

Hâsılı, Obama'nın başkan olması da dünya için bu yönüyle daha ciddi bir kırılmayı ifade edebilir.

Zaten Obama da bir siyah olarak hikâyenin farkındaydı ki seçim stratejisini bu anlayış üzerine kurmuştu. Seçim sonrası konuşmasında kendisine oy veren 106 yaşındaki Ann Nixon Cooper'dan bahsederken onun köleliğin kaldırılmasından sonra, ancak ırkçılığın şiddetle devam ettiği bir dönemde, kadınların ve zencilerin oy kullanamadığı bir dönemde doğduğunu, ABD'den şüphesi olanlara karşı genç, yaşlı, zengin, fakir, Demokrat, Cumhuriyetçi, siyah, beyaz, Latin Amerikalı, Asyalı, Amerikan yerli, eşcinsel, eşcinsel olmayan, özürlü ve özürlü olmayan bütün Amerikalılar tarafından, Amerikalıların, sadece bir bireyler topluluğu, kırmızı ya da mavi eyaletler topluluğu olmadığını, daima "Amerika Birleşik Devletleri" olacağını söyledi Obama.

Obama'nın Martin Luther King'in "hayalini" gerçekleştiren bir muzaffer olarak yaptığı bu konuşma, bu günleri hayal eden yüz binlerce kişi tarafından sevinç ve gözyaşlarıyla dinlendi.

Benim de aklıma tabii ki kendi memleketimin durumu ve kendi başbakanımın son günlerde yaptığı konuşmalar geldi. Amerika siyahlaşırken, bizim siyahlarımızın oylarıyla iktidar olan AKP'nin rengi ne âlemdeydi acaba? Amerika'da böyle bir devrim gerçekleşirken, bizdeki değişim nereye doğru seğirtiyordu?

AKP'nin Michael Jackson sendromu

Geçen günkü yazımda belirttiğim gibi, Erdoğan ve AKP, cumhuriyet döneminin yeni ÷lke projesinde ötelenen ikinci sınıf veya yok sayılan kesimlerinin ekonomik tabanlı isyanıyla hükümet olmuştu. AKP ve tabanına "zenci" benzetmesi yapılması da bu anlamda açıklayıcıydı. AKP ilk döneminde, ideolojik olarak dinî referanslar dışında altını tam da dolduramadığı bu mağduriyet duygusu ve askerî-bürokratik elitlerin önünde meşruiyet kazanma dürtüsüyle AB çıpasına sarıldı. Açıkçası, çoğunluk AKP'nin laik düzeni yıkmakla ilgili olası gizli ajandası ile pek meşgulken, beni asıl endişelendiren AKP'yi mağduriyet üzerinden "siyah" ve "kadın" kılan pozisyonu ne zaman terk etmeye kalkışacağıydı. Ataerkilliği, totaliterliği ve cinsiyetçiliğiyle yüzleşmeyen, demokratlığı sadece ekonomi kodlu ve varolan iktidara ortak olma imkânı olarak gören bu hareketin hangi noktada kırılacağı benim için daha önemliydi.

Evet, Amerika'da bir devrim oldu; bizde ise bir karşıdevrim hızla devam ediyor. AKP'nin ilk döneminde alınan ciddi mesafeler, partinin statükoya olan tapınmacılığı sayesinde kolayca geri alınıyor. Obama ve Erdoğan'ın konuşmaları arasındaki çarpıcı fark bunu açıkça ispatlar nitelikte. Erdoğan Kürt vatandaşlarının bir kısmına "ya

sev, ya terk et" diye dayılanır, Kürt göstericilere pompalı tüfekte ateş eden semttaşını "sabrın da bir sınırı var" diye savunurken, aslında bir siyahken beyazlaşmaya, toplumsal olarak kadın pozisyonundayken erkekleşmeye çalışıyor. Tıpkı Michael Jackson'ın beyazlara benzemeye olan tutkusunun kaderi gibi, sonuçta ortaya çıkacak şey, herkesin uzak durmaya çalışacağı bir "sıradanlık", orijinallerinin yanında ancak ibret olacak bir işe yaramazlıkta yitip gitmek olacak.

AKP'deki bu ciddi "renk" kayması kapatma davası ile iyice su yüzüne çıkmış görünüyor. Güce hürmet, mağdur, muhalif AKP'yi ehlileştiriyor, rengini daha yükseklerden gelen "yerini seç" emriyle daha da açıyor. Medya ile kavga ediyor, yeni anayasa için isteksizleşiyor, şiddet söylemini meşrulaştırıyor, vatandaşlarını "çek git" diyerek taciz ediyor. Bununla da kalmıyor; "daha çok doğurun" diyerek bizlerin en özel alanına müdahale etmeyi dahi kendine bir hak görüyor.

Dün açıklanan AB'nin Türkiye İlerleme Raporu teker teker tüm bu tespitleri içeriyor. Ancak bu zihniyetten başka türlü bir sonuç da çıkmayacak gibi duruyor. Bakalım bizim Obamalarımız ne zaman siyaset sahnesinde boy gösterecek?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

"Beyazlaşma" Ermenistan politikasını da etkileyecek mi?

Markar Esayan 10.11.2008

Türkiye ile Ermenistan, tarihlerinde barışa ve iyi komşuluk ilişkilerine ilk defa bu kadar yakın mesafede duruyorlar. Cumhurbaşkanı Gül'ün Ermenistan Devlet Başkanı Sarkisyan'ın davetiyle Yerevan'a gitmesi, ardından Sarkisyan ve Aliyev'in Moskova'da buluşarak Karabağ sorununda müzakerelerin yoğunlaştırılması ve sorunun barışçıl yollarla çözülmesine dair bir deklarasyon imzalaması hiç de tesadüfi, birbirinden bağımsız ve ehemmiyetsiz hususlar değil. Denilebilir ki, bölgede neredeyse tüm aktörler, –Rusya'nın pozisyonu opsiyonel olmak şartıyla- bölgede Karabağ'da barışın sağlanması üzerinden bir etki alanı kazanma mücadelesi veriyorlar. Rusya ve Gürcistan arasında yaşanan çatışma, bu bölgede Rusya'nın varlığının ihmal edilebilirliğinin ne kadar zayıf bir zeminde durduğunu gösterdi. Bölgede var olan ve var olması planlanan enerji yatırımları, etnik bir bulamaç olan Kafkasların istikrarlı hale getirilmesini de zorunlu kılıyor. Ermenistan ve Azerbaycan'ın, AGİT-Minsk grubuyla 1994 yılından beri alamadıkları mesafeyi Moskova'da bir anda alabilmeleri ve Rusya'nın "garantör"lüğünde bir saldırmazlık anlaşması imzalamaları aslında şu anlama geliyor: Rusya, "bölgede ben yoksam, savaş ve kaos var" diyor.

Opsiyonelden kastım buydu.

Dolayısıyla, Türkiye, Ermenistan ve Azerbaycan arasında bir barış döneminin açılması düne göre çok daha karmaşık bir süreci ifade ediyor. Bu da içinde soykırım sorunu, kapalı hudut kapısı olmak dışında, bölgedeki Amerikan, AB, Rus menfaatlerinin dengeye gelmesi, buna bağlı olarak Karabağ başta olmak üzere tüm etnik sorunların ve öte yandan da Hazar denizine kıyısı olan ülkelerin kıta sahanlıklarının yeniden gözden geçirilmesi gibi siyasi ve ekonomik pek çok riskli ögenin birlikte düşünülmesini gerektiriyor.

Buna göre, bugüne değin Kafkasların üvey çocuğu olan, her türlü projeden dışlanan Ermenistan, dün olmadığı kadar önemli hale geliyor. Ermenistan da bunun farkında ve durumu en kazançlı şekilde hanesine yazmak istiyor. Ancak bu hiç de kolay olmayacak. Ermenistan, her an değişme tehlikesi taşıyan bölgesel dengelerde alacağı yanlış bir pozisyonun, devlerin çizmeleri altında un ufak olma riskini içerdığını biliyor. Bu nedenle, Rusya'nın başat rol üstlenmediği hiçbir oluşumun içinde Ermenistan'ın da uzun süre kalması mümkün gözüküyor.

Azerbaycan için de durum aslında çok farklı değil. Gürcistan'a inen demir yumruk, en çok bu ülkeyi tedirgin etti. Tüm ümidini petrol ve doğalgaz kaynaklarından gelecek gelire bağlayan bu ülke, Rusya'nın dengeleri değiştirme gücüne bir kez daha tanık oldu. Bu nedenle Karabağ sorununun bir çözüme ulaşmasını Azerbaycan da istiyor. "Moskova Anlaşması"nın bir tür Rus blokajı olduğunun Bakü de farkında. Azerbaycan, Ermenistan'a kıyasla kaybedecek çok daha fazla şeyi olduğunu biliyor. Olası bir savaşta, Rusya'yı ihmal eden ve Obamalı ABD'ye de gereğinden fazla yanaşan bir Azerbaycan'ın çokça bir şansı yok. Rusya'nın böyle bir durumda – Gürcistan örneğinde olduğu gibi- ayağına gelen bu fırsatı Azerbaycan'a karşı kullanmak için hiç tereddüt etmeyeceği tecrübe ile sabit.

Türkiye ayağına yeniden dönersek...

Türkiye Petrosyan'la kapısına gelen fırsatın telafisini yapmaya çalışıyor. Ancak yukarıda da açmaya çalıştığım gibi, sorun artık 1990'lardaki şartlarından çok daha kompleks ve çok daha karmaşık değişkenlere bağımlı. Bu durum Türkiye'nin işini zorlaştırdığı kadar, iyi hesaplanmış hamleler için de yeni fırsatlar doğuruyor. Bunların başında, Türkiye-Ermenistan ilişkilerindeki Azeri ambargosunun, buna bağlı olarak iç kamuoyu baskısının hafiflemesi geliyor. Türkiye, Ermenistan'dan gelen barış mesajlarını algılamaya artık daha açık. Nitekim Ermenistan Dışışleri Bakanı Nalbantyan'ın son açıklamaları tam da bu anlamda daha verimli tüketilebilir.

Nalbantyan, yeni şartların kendi ülkesindeki izdüşümünün getirdiği imkânla, iki ülke arasındaki en önemli sorun, yani soykırım meselesi hakkında oldukça cesur açıklamalar yaptı. Nalbantyan Türkiye ile ilişkilerinde soykırımı ön şart olarak öne sürmediklerini açıklayarak "Yirmi ülke soykırım kararı almış, elli ülkede daha alınsa ne olacak? Biz ilelebet komşu olacağımız Türkiye ile dost olmak istiyoruz" diye konuştu. Ermenistan soykırımın kabulünün ön şart olmadığını zaten hep söylüyordu; ancak parlamento kararları hakkındaki bu yeni görüş, iki ülke ilişkilerinde diasporanın şahin kanadının etkisinin azalacağını gösteriyor.

Türkiye bunu iyi süzmeli.

Türkiye-Ermenistan ilişkileri, her ne kadar dünden çok daha iyi bir noktadaysa da, dikensiz gül bahçesi değil. Ermenistan'ın Dağlık Karabağ meselesi Türkiye'nin Kıbrıs meselesine tıpatıp uyuyor. Yani bu ülkede herhangi bir hükümetin Karabağ'da 1991 öncesindeki pozisyona geri dönmek gibi –istese bile- bir lüksü yok. Zaten Nalbantyan da, Türkiye'nin Karabağ konusunda böyle bir ön şartı olmayacağını ümit ettiğini söylüyor. Öte yandan sözlerine Karabağ'ın ilkesel olarak bağımsızlığını ilan edebileceğini de ekliyor. Önümüzdeki günlerde bu konu, üç ülke arasında yumuşayan havayı sertleştirme konusunda en ciddi etken olacak gibi.

Tabii bir de AKP'de son zamanlarda hasıl olan devletçi renk değişiminin Ermeni meselesine nasıl sirayet edeceği konusu var. Türkiye'deki devletçi resmî tutum, öncelikle Kürt, Ermeni ve Kıbrıs meselelerinde mevzi tutuyor. "Ehlileşen" ve rengi gittikçe "beyazlaşan" bir AKP'nin bu üç fay hattında radikal kararlar alıp uygulaması da izlediği yeni rotada gittikçe zorlaşacak gibi görülüyor. Çünkü bu üç fay hattındaki olası kırılmalar, ulusalcı devlet iktidarının tedavülden kalkması demek.

Bu noktada Türkiye'nin Ermenistan politikasında ciddi paradokslara açık karasız bir alan oluşuyor. Bakalım süreç nasıl gelişecek.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Vecdi Gönül'e teşekkür borçluyuz

Markar Esayan 13.11.2008

Milli Savunma Bakanı Vecdi Gönül'ün Brüksel'deki Türkiye Büyükelçiliği'nde 10 Kasım Atatürk'ü anma töreninde yaptığı mübadele açıklaması "infialle" karşılandı. Infial derecesi bizim beklentilerimizin altında kalsa da, ben hem bu açıklama, hem de açıklamaya gelen tepkilerin azlığı hakkında daha farklı bir görüş bildirmeye çalışacağım. Ama önce bakanın konuşmasını bir hatırlayalım:

"Bugün eğer Ege'de Rumlar devam etseydi ve Türkiye'nin pek çok yerinde Ermeniler devam etseydi, bugün acaba aynı milli devlet olabilir miydi? Bu mübadelenin ne kadar önemli olduğunu size hangi kelimelerle anlatsam bilmiyorum, ama eski dengelere bakarsanız, bunun önemi çok açık ortaya çıkacaktır. Bugün dahi Güneydoğu'da verilen mücadelede bu 'nation building'de kendilerini mağdur sayanların katkısını, özellikle tehcir sebebiyle mağdur sayanların katkısını reddedemeyiz. O halde (Türkiye'nin) gerçekten çağdaş, medeni ve aydınlanmış insanların ülkesi olabilmesinde Cumhuriyet'in başlangıcındaki prensipler çok önemliydi."

Bakanın samimiyeti

Gerçekten de, ideolojinin, tehcir mübadele gibi opsiyonları "Tehlike anında kır" kutucuklarının içinde daima yer alır ve aciliyetin durumuna göre kullanılır da. Nitekim yöntem, bu ideolojinin iktidara geldiği Balkan Savaşı'ndan itibaren de Ermeni tehciri başta olmak üzere sıkça kullanılmıştır. Sadece 80-90 sene öncesinde değil, 1934 Trakya Yahudi pogromu, 1939 Çift Kur'a askerlik, 1942 Varlık Vergisi, 1955 6-7 Eylül Olayları ve 1964'te 40 bin Rumun sınır dışı edilmesinde de bu devlet prensibi hiç tereddüt edilmeden uygulamaya sokulmuştur. Bu durum "bizde" öfke uyandırabilir. Ama çığ öfke, gerçekliğin olgunlaşmasının elverişli şartlarını ortadan kaldırma tehlikesi de içerir. Bizi yüzeysel bir tatminle meşgul eder. Oysa gerçeklerle yüzleşmek için ihtiyacını en çok duyduğumuz imkânları, bu tip ambalajından uygun bir anı kollayarak fıskıran samimi ifşalar içerir.

Mamafih, Bakan Gönül'ün açıklamalarını iki bölüm halinde analiz etmek daha doğru görünüyor. Tehcirin ve mübadelenin uluslaşma için bir yöntem olarak kullanıldığı, başarılı olduğu, bunu gerçekleştirenlere minnet duyulması gerektiği kısmıyla bence son derece samimi bir tespittir. Bu görüşün Türkiye'de kıyamet koparmasını beklemek ise saflık olur; çünkü bu ülkede önemli bir kesim buna yürekten inanır. Kurulan cumhuriyetin yeni bürokrasisi, tam da bu mübadelelerin boşalttığı alanı doldurmuş, kendi iktidarını bu şekilde kurgulamıştır. Haliyle, bu alanı meşgul edenlerin, kendilerine bu imkânı bahşeden prensiplere duydukları minnet son derece anlaşılabilir bir durum olmalıdır.

Açıklamanın ikinci bölümüne gelince; Gönül'ün, tehcirden mağdur olanları –yani Çiçek'in sık sık "sünnetsiz PKK'lılar var" diyerek ima ettiği Ermenilerin- Kürt meselesine ilişirme çabası, bizi 90 sene öncesinde tehcirin altyapısının kurulmasındaki mantığa götürüyor. Dolayısıyla, Gönül'ün "Ben 80 sene öncesini kastetmişim"

çarkı, onun –doğru değil ama- samimi bulduğumuz ifşasının bir diğer yüzünü de ortaya koyuyor. Hayır; kastedilen 80 sene olup biten bir uygulama değildir. Söz konusu olan sürekliliği olan bir zihniyettir. Çünkü bu eylemlerin meşruiyeti, ulus-devlet kurmak için tehcir ve mübadele edilecek kesimler hakkında böyle tevatürler üretilerek kurulmuştu. Ermeniler, Rumlar ve Süryaniler hep ihanet eden düşman ve zararlı unsurlardı. Bugün de çoklarına göre hâlâ böyledirler. Ancak sayıları Allahtan azaltılmıştır. Gerçekten de, bugün bu ülkede milyonlarca Ermeni, Rum, Süryani olduğunu tahayyül etmek böyleleri için düşünmesi bile korkunç bir kâbustur.

Çağdaş, medeni ve aydınlanmış

Bir itirazımız da Cumhuriyet'in bu başlangıç prensiplerinin gerçekten çağdaş, medeni ve aydınlanmış insanların yaşadığı bir ülke yaratmış olduğu tespitine olacak. Bunun böyle olmadığını anlatmak için uzun uzun cümlelere gerek yok. Hrant Dink cinayetinin bu prensiplerle hareket eden yetkililerce hazırlandığı, Başbakanlık Teftiş Kurulu raporunun bugün gazetede okuyacağınız ayrıntılarında açıkça ifade ediliyor. Ermeni bir vatandaşın öldürüleceği istihbaratı ısrarla değerlendirilmiyor, ölüm listesinde adı geçtiği halde korunmuyor, bilakis, Türk düşmanı olarak yaftalanmasına bizzat aracılık edilerek mahkemelerde linç edilmesine göz yumuluyor. Susurluk, Şemdinli ve Ergenekon ise ortada...

Hâsılı bence hem Erdoğan'ın, hem Çiçek'in hem de Gönül'ün son ifşaları çok kıymetli ve yararlıdır. Bu kişileri günah keçisi seçip olayı estetize etmeye hiç gerek yok. Nasıl bir ülkede, hangi prensiplerle yönetildiğimiz bizi yönetenlerce bu samimiyetle açıklandıkça ve bize bu ülkede vatandaş olmanın hangi prensiplerle uyum sağlamak şartıyla mümkün olduğu "Ya sev, ya terk et" açık kalpliliğiyle tebliğ edildikçe, bizler de bu ülkede kalmak veya gitmek arasındaki ölçünün muğlaklığından kurtulup ne yapacağımıza karar verebileceğiz.

Böylelikle bizim gidişimizle bu ülke hem daha sıkı bir ulus olacak, hem de biz sürekli aşağılanmak ve hedef gösterilmekten kurtulacağız.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Korkuyorum, o halde varım!

Markar Esayan 17.11.2008

Saygıdeğer okuyucular teveccüh ediyorlar ve bu köşede yer alan yazılara sıkça görüş gönderiyorlar. Bu tür geri beslemelerin, kendini tepeden vazeden tanrı-yazar hastalığına kaptırmak istemeyen her kalemkâr için önemi büyük. Çünkü aslında burada yapılan benim için en nihayetinde bir "muhabbetleşme"dir. Yazıyı yazmaya oturduğumda, karşımda açılan beyaz sayfada pek çok siluet görürüm; okuyucuların siluetlerini... Bir sözle hayatların değiştiğini bilirim; benimki pek çok kez böyle değişmiştir çünkü. Her ilişkide olduğu gibi, yazar-okur ilişkisinde de eşitlik, saygı ve özenin şart olduğunu, benimle nasıl konuşulmasını, bana nasıl davranılmasını istiyorsam, bu köşeye konuk olacaklara da aynı şekilde davranmayı esas almaya çalışırım. Hiç görmediğim yerlerde, hiç bilmediğim koşullarda, hiç karşılaşmadığım insanların yazdıklarını okuması beni çok heyecanlandırır, bundan onur duyarım. Yazdığım her yazı, roman veya şiirden sonra, içime doğru yolculukta bir durağı daha arkamda bırakmış olduğumu, içimdeki öteki ben'i biraz daha didiklediğimi hissederim.

Kişi en çok, kendini kendisinin şaşırtmasından haz alır çünkü.

Lakin insanın kendisinden bahsetmesi zordur. Hele bunu beyaz ve boş bir sayfada binlerce siluetin bakışlarını üzerinizde hissederken yapmak daha da zordur. Ya anlatmak istediğinizin çevresinde dolanır ve yazının (veya muhabbetin) sonunda kendinizi çok açken kötü bir yemek yemişçesine rahatsız hissedersiniz, ya da gereğinden fazla lakırdı etmiş olmaktan ötürü pişmanlık hisleriyle boğuşursunuz. Çok samimi görünen bir dil, doğruların söylendiğinin delili olmadığı gibi, kendiniz hakkında çok özel bir gerçeği, tek bir yalın kelimenin içine saklayabilir, böylelikle o çok özel hazinenin, ona en layık kişi-ler tarafından tüketilmesini de garanti edersiniz.

Kendiniz hakkında yazmak, zifiri karanlıkta elinizde sadece sizi aydınlatan bir fenerle dolaşmak gibidir. Sizi herkes görür, ama siz, kimler tarafından görüldüğünüzü bilemezsiniz. Tehlikelerle, şeytanlarla, rekabet ve sevgisizlikle dolu bir dünyada aslında hep saklanmak, belki de annenizin karnındaki o “mükemmel” ortama dönmek istersiniz. Öylesi daha güvenli gibi gelir. Ama ona da yaşamak denmez. Yaşadığınızdan kimsenin haberi yoksa, aslında canlı olduğunuzu kim ispat edebilir ki!

Hem öyle büyük sözlere de aldanmamak gerekir; herkes kendi var oluşu için didinir. Yazar da kendini var etmek için yazar. Her kim, her neyi eyliyorsa, önce kendine şu dünyada sığacağı ve neden olmasın, sığma sözcüğünün kifayetsiz kalacağı daha geniş alanlar açmak için yapar.

Bu içgüdü ne bencillik, ne de açgözlülüktür. İnsan olmanın temel eylemidir. Bu içgüdüğü hor görenler, aşağılık ve bencil bir uğraş olarak bastırmaya çalışanlar, sonunda büyük patlamalar yaşar ve birinci sınıf faşistlere dönüşürler. Kendilerinden sakındıklarını, başkalarının da elde etmesine engel olmak için yaşam alanlarını dinamitler, yaşanmaz hale getirirler.

Tabii ki, daha sık görüleni bu kutsal içgüdüğü abartanlardır. Bu dünyada kendilerine fazlasıyla yer açanlar, bu yeri muhafaza etmenin, daha fazla alanı işgal etmekle mümkün olduğuna inanırlar. Paylaşmak onlar için bünyeye virüs, evin içine düşman almak gibidir.

Bu dünyada tüm yapıp etmelerimizin arkasında işte insanın bu doğası vardır. Biz genellikle bunu yok sayarız. Kendimizi kutsal ve yüce değerlerin devasa gölgesinde öznesizleştiririz. Bunun nedeni suçluluk duygusu, vicdan muhasebesi ve sorumluluklardan –işimize geldiği veya gelmediği anlarda- sıyrılmak içindir. Vatan sevgisi, din, milliyetçilik, hayır işleri, ebeveynlik, iş aşkı gibi kutsal kavramlar bize kendi arzularımızı kamufle edecek bol bol malzeme sunar. Yaşamdan en çok korkanlar, içten içe ölümü en çok arzulayan bu dünyanın cesaretlerine hayran kaldıkları kişilerdir en çok.

Bu kutsal alanlar, yaşamdan kaçanlar için sığınak vazifesi olarak kullanılmıştır sık sık.

Oysa Willam Saroyan’ın dediği gibi, ödlekler belki de en çok cesur olanlardır. Varlığının sorumluluğunu sırtlama cesaretini gösterenler, ipi göğüsleyecekleri ve yaşam sahnesinden çekilecekleri o ana değin sürekli korkarlar:

Zarar görmekten ve aslında en çok da zarar vermektense...

Belki de, kulağımıza fısıldananların aksine, ya hep ile ya hiçin, öldürülmenin veya öldürmenin arasında her zaman bir üçüncü bir seçenek vardır. Korkuları ve arzuları ile yüzleşebilenlerdir bu dünyada barışın temsilcileri. Barış isteyenler, yaşamak, iyi yaşamak ve başkalarının da iyi yaşamasını arzu edebilen, bunu da kendi içyüzüne itiraf edebilenlerdir.

O zaman ne diyelim son söz olarak?

Korkuyorum, o halde varım...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ben Gönül'ün zenginliği değilim!

Markar Esayan 20.11.2008

Savunma Bakanı Vecdi Gönül Brüksel'de yaptığı feci açıklamadan sonra konuşmaya devam ediyor. Önce "Ben seksen sene öncesini kastetmiştim" dedi, sonra da ilk açıklamasındaki ikinci bölümün incisi "Düşünün, Ege'de Rumlar, Türkiye'nin pek çok yerinde Ermeniler devam etseydi, acaba böyle bir milli devlet olabilir miydi?" lafı için, "Tenkit edileceksem bir tek o soru için edilebilirim, diğerleri tarihsel gerçeklerdir" diye buyurdu.

Bakan bu soruda da maksadı aştığını düşünmüyor aslında. Söylemek istediği sanki şu: Bu söylediğim de doğrudur ama, Türkiye henüz bu kısmını hazmetmeye hazır değil. Tenkit etmeniz mümkün, ama haklı değil...

Bakan Bey gibi az ve öz konuşan yetkililerin bu tür ifşaatlarını, politik gündeme göre pozisyon değiştiren siyasilerinkinden –Sayın Baykal'ın yeni türban söylemi, Bahçeli'nin de Alevi ve Kürt "açılımları" gibi- daha ciddiye almak gerekir. İki tip politikacı arasındaki en önemli fark, konjonktüre göre değişebilir ve asla değişmez politikalar üzerindeki duruşlarıdır. Devlet ideolojisinin kırmızıçizgilerini ifade eden ile, o çizgilerin sınırları içinde kalan alandaki gündelik değişimlerin tezahürleri arasında ciddi farklar vardır. CHP gibi devletçe "itibarlı" bir partinin türban konusunu siyaset ve özgürlükler bağlamından koparıp, folklorik bir görselliğe indirgeyen açılımının, –ilkın partinin kendi kurmayları tarafından tepki görse bile- gündelik, ya da daha fenası, resmî ideolojiyi sağlamlaştıran hileler içerdiği bilinir. Bu nedenle, Erdoğan'ın "Velev ki türban siyasi simge olsun" söylemi ile, Baykal'ın son türban söylemi arasında böylesi hayati bir fark vardır.

Bir yerlerde Gönül'ün bu sözlerinin aslında mübadele üzerinden Atatürk'ün kendisini tartışmaya açmaya yönelik olduğuna dair zorlama bir yorum okudum. Bence bu doğru değil. Çünkü şöyle tarihî bir gerçek de var ki, mübadeleye Türkiye'yi davet eden Yunanistan'dı. Lozan görüşmeleri öncesi, hâlâ İngiliz ve İtalyan kontrolünde olan Ege'deki adaların ilhak edilmesinin garantisi, Ege ve Anadolu'nun diğer bölgelerindeki Rumları adalara yerleştirmekten geçiyordu. Venizelos da Türkiye gibi kendi azınlıklarından kurtulmak istiyordu. Türkiye bu teklifin üzerine atladı tabii. Venizelos, mübadele sonrası Yunanistan nüfusunun nasıl saflaştırıldığını en az Gönül samimiyetiyle ve oranlarıyla açıklamıştır.

Ama tabii seksen sene evvel olmuştur tüm bunlar. Gönül'ün bu çarkı, bu laf Yunanistan'da edilmiş olsaydı gerçekten anlamlı olabilirdi. Çünkü bu komşu ülke bizim yapamadığımızı yaptı ve kendi tarihiyle yüzleşti. Darbecilerini yargıladı mesela; evet, bir de AB'ye üye oldu...

Tekrar etmekte fayda var; Gönül'ün ifşaları birer pot, ya da nevi şahsına münhasır eksantrik görüşler değil, hâlâ hesaplaşılammış, bu nedenle de dolaşıma girme potansiyelini yitirmemiş bir devlet geleneğinin ana hatları. Geçenlerde bir okuyucu, ülke tarihinde yaşanmış pek çok tarihsel kırılmayı –Varlık Vergisi, 6-7 Eylül olayları gibi- ilk kez bu tartışmalarda işittiğini yazıyordu. Doğrudur... pek çokları için de öyledir. Öyle olması da maktuldür.

O zaman geçen yazımın başlığında yer aldığı gibi, Bakan'a gerçekten "teşekkür" borçlu olduğumuz ironisini tekrarlayabiliriz. Sayesinde pek çok vatandaş ülkede gerçekte nasıl bir tarih yaşandığını öğrenmiş oluyor. Sorun o tarihin nasıl olduğundan çok, o tarihi biçimleyen zihniyetin bugün hâlâ varlığını sürdürüyor olması.

Siz bu ülkede Ermeni, Kürt, Alevi, Kıbrıs sorunlarının hangi zihniyet yüzünden bir türlü çözülemediğini zannediyordunuz ki?

Bakan bir de şöyle demiş: Azınlıklar, bugün zenginliğimizdir. Elbette vergilerini veriyorlar, askere gidiyorlar, ihracatımızda önemli yardımları var. Kaldı ki böyle olmasa bile, hiçbir iş yapmasalar bile, bu insanların ülkede yaşamaya hakları var. Yani 'Biz müsamaha ediyoruz da burada yaşıyorlar' değildir, hakları var. Bu ülke üzerinde hakları var, bu haklarının gereğini biz onlardan istiyoruz, onlar da bizlerden istiyorlar. Sözlerimi şöyle tamamladım: AB üyesi olmaya çalıştığımız bir zamanda, yabancı sermayeyi cezbetmeye çalıştığımız bir zamanda, bunları bugünün olayı gibi anlatmak fevkalade yanlıştır."

İşte size bir test. Bu "hoş" sözleri normal, hatta olumlu karşılıyorsanız, bu zihniyeti içselleştirdiğinizi anlayabilirsiniz. Olsun, üzülmeyin, olur öyle şeyler.

Bakan ümitsizce ilk açıklamasını toparlamaya çalışıyor hâlâ. Ama nafile; bu sözlerdeki zihniyet yine ilk açıklamasını teyit eder nitelikte. Sözlerde kurulan azınlık-çoğunluk hiyerarşisini deşifre etmeye bile gerek yok. İçimizdeki "yabancılar" kötü davranırsak maazallah "yabancı" sermaye ülkeye gelmez, AB'ye üyelik de hayal olurmuş. Zaten cümlelerdeki "bizler" ve "onlar" kurgusu, azınlıkların dış unsur olduğunu açık ediyor. Bir de şu zenginlik meselesi var tabii. Bu sözcük bir yandan azınlıkların çoğunun zamanında ekonomiyi ele geçirmiş varlıklı kişiler olduğuna gönderme yaparken, bir yandan da azınlıkları nesne konumuna indiriyor. Bakan bizleri birer zenginlik, yani "mal" olarak sahipleniyor. Devlet-azınlık ilişkisini bu sefer de mülkiyet ve menfaat üzerinden kuruyor. Seksen sene sonrası için hiç de fena sayılmaz ha!

Biliyorsunuz, Bakan Gönül daha evvel de "Türk kadını evinin süsüdür, erkeğinin şerefidir" gibi bir ifşaatta da bulunmuştu. Süs, zenginlik... Bunlar her zaman el değiştirebilecek, ikame malzemesi (mübadele gibi) olabilecek, varlığı donduran, ötekileştiren, nesneleştiren kavramlar...

Hâsılı, başkaları nasıl görmek ister bilmem ama, ben ne süsüm, ne de başkasına ait zenginlik.

Herkes kadar vatandaşım, o kadar.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türkiye'nin ikircikli Ermeni politikası

Markar Esayan 24.11.2008

Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün Erivan'ı milli maç münasebetiyle ziyareti ile gayriresmî de olsa ete kemiğe bürünen Türkiye-Ermenistan yakınlaşması bugün Edward Nalbantyan'ın Karadeniz Ekonomik İşbirliği (KEİ) teşkilatının İstanbul zirvesi nedeniyle Türkiye'ye gelişile yeni bir boyut daha kazanıyor. Herhalde diplomasi tanrıları da bu yakınlaşmaya sıcak bakıyorlar ki, Ermenistan'ın dönem başkanlığı tam da bu sürece denk geldi.

İki ülke arasındaki ilişkilerin resmî boyutu, aslında yakınlaşmanın başladığı tarihten evvelki durumuyla bir fark taşıyor. Ama gerçek durum pek de öyle değil. Bu ziyaret, yeni sürecin bir ürünü ve Gül'ün Ermenistan seyahatine bir cevap niteliği taşıyor. İki ülke arasındaki hikâye öyle yüklü tarihsel bir bagaja sahip ki, özellikle Türk tarafı bu açılımın resmî bir nitelik kazanmasının zamanlamasını tayin etmede çok titiz davranıyor. Burada Azerbaycan'ı incitmemek, iç kamuoyuna da bunca yıldır Ermenistan ve Ermenilik hakkında sayısız dezenformasyon yükledikten sonra bu ani yakınlaşmayı anlatabilmenin zorluğu gibi etkenler de var.

Ancak bu gerekçeler zannediyorum bu mahcubiyeti açıklamakta tek başına yeterli değil. Ermenistan açılımını, tıpkı Kürt politikası, türban meselesi, askerle ilişkiler, AB üyeliği çalışmaları ve yeni anayasanın hazırlanması gibi konularda çark eden bir AKP'nin üzerinden değerlendirmek gerekiyor. Öte yandan Gül'ün Erivan ziyareti de AKP'nin değil, Serj Sarkisyan'ın teklifi, Türk Dışişlerinin muazzam gayreti ve Gül faktörü ile gerçekleşmişti. Hatta geçenlerde de yazdığım gibi, ziyaret günü benim de katıldığım bir televizyon programına bağlanan bir AKP milletvekili bu daveti bir tuzak olarak değerlendirmiş, "oyunlarını boşa çıkardık" diyerek partinin Ermenistan ilişkilerine bakışının hangi irtifalarda seyrettiğini göstermişti. Erdoğan ziyaret öncesi ve sonrası Gül'ün tercihini kerhen destekleyen heyecansız beyanatlarda bulunmuş, hatta bu olumlu havanın iç kamuoyunda maksimum bir biçimde tüketilmesi, Erdoğan'ın tam o güne denk getirdiği Doğan-medya kavgası nedeniyle mümkün de olmamıştı.

Doksanlı yıllarda Petrosyan'ın "ön koşulsuz ilişki kuralım" teklifinin Türkiye tarafından nasıl heba edildiğini yazmıştık. Ancak zaten Petrosyan'dan sonra gelen Koçaryan Hükümeti de, bize yansıtılan aksine Türkiye ile önkoşulsuz ilişki kurulması politikasını sürdürdü. Yani Ermenistan bağımsızlığını ilan ettiği 1991 yılından beridir tutarlı bir Türkiye politikası izliyor. Bu durum, Türkiye'nin hem AB hem ABD hem de diğer ülkelerle olan ilişkilerinde hep önüne konuyor. Türkiye'nin Ermenistan'a "soykırımını reddet, ondan sonra ilişki kuralım" teklifi etik olmadığı kadar, uygar dünyaya anlatılabilecek bir şey de değil. Çünkü Ermenistan bunun simetrisini Türkiye'nin önüne koymadı. Ancak Erdoğan'ın Ermenistan'a yaptığı "Ortak tarih komisyonu kuralım" teklifi gerçekten de Erivan'da soğuk karşılandı. Bu yine kamuoyuna yansıtıldığı gibi masadan kaçma manevrası değil. Sarkisyan'ın on gün kadar önce *Frankfurter Allgemeine Zeitung* gazetesine verdiği demeçte bunun nedenini şöyle anlatıyor: "İlişkilerin başlaması için 'ortak tarih komisyonu' kurmak doğru bir yöntem değil. Çünkü bu hükümetler dışında ilerlemesi gereken, uzun sürelere muhtaç sıkıntılı bir süreç. İkinci dünya savaşından sonra birbirleriyle ciddi sorunlar yaşayan Avrupa ülkeleri ilişki kurmak için böyle komisyonlar kurmadılar. Böyle bir girişim, faydadan çok zarar getirebilir."

Bu gerçekten önemli bir tespit. Erdoğan'a fısıldanan bu "zekice" ve "parlak" fikir kulaklara hoş gelse de, hükümetlerin güdümündeki böyle bir girişim büyük olasılıkla fiyasko ile sonlanacak, var olan ilişkilerin düzeyini de geriletecektir. Nitekim 2001 yılında kurulan Türk-Ermeni Uzlaşma Komitesi'nin (TARC) faaliyetleri de, bu kuruluşun Uluslararası Geçici Adalet Merkezi ITCJ'den "1948 BM Soykırım Sözleşmesi geriye dönük olarak uygulanabilseydi, 1915 Ermeni olaylarına soykırım denebilir mi" sorusuna görüş istemesi ve verilen raporun "evet" cevabını içermesiyle kadük kalmıştı. Büyük olasılıkla Sarkisyan'ın öngörüsüne münasip olarak "ortak tarih komisyonu" böyle bir netice verecektir.

Öte yandan, Ermenistan ve Ermeniler için 1915 tartışması çoktan bitmiş, hukuki sıfatı belirlenmiş bir konu... Türkiye için de durum farklı değil. Bugün 1915 olaylarına soykırım demek 301'e giren, Hrant gibi insanların öldürülmesine kapı açan dava ve linç süreçlerini içinde barındıran bir suç ve tabu. Mehmet Ali Şahin'in yazar Temel Demirer hakkında 301'den dava açılması iznini neredeyse karara bağlayarak ve "devletime katil dedirtmem" seviyesinde vermesi, "ortak tarih komisyonu"na Türkiye'nin hazır olmadığını gösteriyor. Batılı ülkelerin Türkiye'nin bu teklifine olumlu bakmaları da, teklifin tutarlılığından çok, Türkiye'nin bundan iyisini

yapma potansiyelinin –şu an için- zayıf olmasından kaynaklanıyor.

Bugün Babacan'la ilişkilerin daha ileri bir seviyeye taşınması için formüller üzerinde konuşacak Nalbantyan'ın geçenlerde yaptığı "Yirmi ülke soykırım kararı almış, elli ülkede daha alınsa ne olacak? Biz ilelebet komşu olacağımız Türkiye ile dost olmak istiyoruz" açıklamasının çok önemli olduğunu düşünüyorum. Evet, Ermenistan 1991 yılından beri soykırımın tanınmasını Türkiye'ye bir önkoşul olarak dayatmadı ama, soykırım kararlarının parlamentolardan geçmesini Türkiye'yi sıkıştıracak bir koz olarak da olumlu karşıladı. Bu pozisyon değişikliği, Sarkisyan'ın "ortak tarih komisyonu" hakkındaki görüşleri ile paralellik içeriyor. Türkiye Ermenistan açılımında eğer samimiyse, bu önemli değişikliği fark etmeli ve Erivan'ın bu jestini fark ve takdir ettiğini belli etmeli.

Türkiye henüz ne kadar önemli ve büyük bir ülke olduğunun farkında değil. AKP hükümeti Ermenistan politikasında kendi dışışleri ile arasındaki kalite farkını bir an evvel gidermeli.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Herhangi bir köşe yazısı

Markar Esayan 27.11.2008

Duyarlı olmak mı?

Ya duyarlarsa?

Karşılaşma I*

Sabah evden çok hızlı çıkıyorum. Bir an evvel gazeteye gitme arzusu ve kafamdaki "yapılacaklar" listesinin yeniden gözden geçirme telaşıyla, kendimi çevremden soyutlayarak sokakta hızla yürüyorum. Bu sabah da işte bu haletiruhiye ile evden çıkıp adımlamaya başladım. Ben böyle yürürken sağımdaki bir pencereden "Bakar mısınız?" diyen yaşlı ama çok hoş ince bir kadın sesi duydum.

O an, bunun son günlerin birkaç sabahında tekrarlanan bir durum olduğunu fark ettim. Ben bu çağrıyı birkaç sabahtır duyuyor, ama kafamdaki düşüncelerin önceliğinden sıyrılamayarak yola devam ediyordum; o düşünceler ki, aslında çevresine, ülkesinin sorunlarına ve insanlara duyarlı birisi olduğunu farz eden bir kişiye, yani bana aitti. Bir kez daha ikiyüzlülüğüm ve bencilliğimle yüzleşiyordum. Göz ucuyla bu yaşlı kadını daha önce de görmüştüm. Büyük bir ihtimalle ya para, ya da beni "gereksiz yere meşgul" edecek bir yardım isteyecekti...

Güçük vicdanım beni rahatsız etti. Birkaç adım attım, sonra durdum ve geri döndüm. Radoşose dairesinin demir parmaklığının ardındaki o yaşlı kadının suratına "baktım." "Buyurun ne istemiştiniz?" dedim. Elim cebimde, isteyeceği parayı, ya da, isteyeceği "iyiliği" zamanım olmadığı için ikame edeceğim parayı tutuyordum. Bir on lirayı çoktan gözden çıkarmıştım. Bu para, küçük vicdanımın muhasebe servisinin hesabına göre birkaç gündür bu kadını görmezden gelme kusurunu telafi edecek bir miktara denk düşüyordu.

"Buyurun ne istemiştiniz?"

“Evladım söyler misin? Bugün günlerden ne?”

Sarsıldım. Murat Belge’nin Arat’ın yazısını okuduktan sonra sarsıldığı kadar belki, sarsıldım. Çok koydu bu soru bana. Yaşlı kadın benden bugünün hangi gün olduğunu soruyordu sadece. Gri gözleri pırıl pırıl parlıyordu. Yüreğim acıdı. Kıvrıldı, büküldü, acıdı yüreğim.

“Çarşamba” dedim.

Gri gözleri bulutlandı. Dudakları müstehzi bir biçimde büküldü. Bu cevap, zamandan kopmuş, büyük olasılıkla sevdiklerinden, çevresinden de kopmuş yalnız bir ruhun yaşadığı dünyadan bizim debdebeli dünyamıza bakışın bilgeliğiyle doluydu.

Konuşma ihtiyacı hissettim. “Bir ihtiyacınız var mı,” diye sordum.

“Hayır evladım,” dedi. “Demek bugün çarşamba?” diye cevabımı yineledi.

“Evet çarşamba” dedim.

Sonra gözlerini benden aldı. Herhalde hayatında çarşambaların, perşembelerin veya diğer günlerin bir anlamı olduğu günlere doğru, daldı gitti. Ben de yoluma devam ettim. Biraz daha düşünceli, lakin yine telaşla yürüdüm güzergâhımda.

***

Karşılaşma II

Dünkü bu karşılaşmanın bir önceki günü çarşıda yürüyorum. Oda arkadaşım Yasemin’e bir kulaklık bakacağım, sürpriz. Malûm, gazete gürültülü. Yazı yazarken konsantre olmak için bulduğumuz bir yöntem bu. Kulaklığı takıyor, sevdiğimiz müziği açıyor ve yazımızı yazıyoruz. Yasemin’in istediği türden bir kulaklığı bir türlü bulamadım. Öğle toplantısına on beş dakika var ve geri dönmeliyim. Şansımı son kez denemek için bir mağazaya giriyorum. Kulaklıklara bakarken çalışanların sohbetine kulak misafiri oluyorum. Çünkü konuşmalar arasında sık sık “Ermeni” sözcüğü telaffuz ediliyor. Ortak bir arkadaşlarından bahsediyorlar galiba.

“Yok oğlum, o Ermeni değil. Bana kaç kez söyledi Ermeni olmadığını.”

“Ermeni ya, ben biliyorum, ailesini tanıyorum, dönme onlar.”

Üçüncüsü lafa giriyor.

“Hadi canım, ne Ermenisi. Adam dini bütün bir Müslüman. Babası da MHP’li. Öyle Ermeni mi olurmuş?”

İçimden yanlarına yaklaşıp, “Ermeni olsa ne çıkar,” diye sormak istiyorum. Ama hem toplantı saati geldiğinden, hem de aradığım kulaklığı bulamadığımdan acelem var. Dışarı çıkıyorum.

***

Karşılaşma III

Aynı günün akşamı eve dönüyorum. Caddede ilerlerken hemen birkaç adım arkamda yürüyen iki kadının diyalogu dikkatimi çekiyor. Konuşan kadın belli ki bir haksızlığa uğramış, canı yanmış, arkadaşına dert yanıyor.

"Bu ülkeye şeriat lazım. Bize demokrasi ne gerek! Bak adamı salıverdiler hemen. Olan bize oldu. Derdimizi dinlemediler bile."

Diğeri söze giriyor heyecanla. Belli ki o da uğradığı haksızlıklardan mustarip. Omzumun üzerinden kadınlara bakıyorum. Dar gelirli oldukları her hallerinden belli. Düzgün ve temiz giyimli, ama yüzleri asık insanlar. Memleketimin çoğu sakini gibi, mutsuz ve öfkeli insanlar.

"Tabii," diyor. "Adam hırsızlık mı yapmış; hangi elinle çaldın diye soracaksın, keseceksin sonra o eli. Bak bakalım bir daha yapıyor mu?"

"Yapar mı? Hiç yapar mı? Yapmaz tabii..."

Haftanın herhangi bir gününde, bu ülkede yaşayan herhangi birileriyle karşılaşan herhangi bir yazarın yaşadığı üç karşılaşmayı okudunuz.

*Her üç karşılaşma da kurgu değil, gerçektir.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hodri meydan!

Markar Esayan 01.12.2008

Zannediyorum, Ergenekon davası, olur da arkasına güçlü bir siyasi irade alır ve Susurluk kazasını da içerecek şekilde genişleyebilirse, son durağı bu nokta olmayacak. Ve yine zannediyorum, bu işin arkası bir çorap söküğü gibi gelecek. Hrant Dink suikastı, Santoro cinayeti, Malatya katliamı gerçek anlamda aydınlığa çıkarılacak.

Sadece bunlar mı?

Öldürülen Kürt işadamları ve siyasiler, Madımak ve Gazi mahallesi katliamı, Üzeyir Garih, Özdemir Sabancı, Ahmet Taner Kışlalı, Çetin Emeç, Turan Dursun, Bahriye Üçok, Uğur Mumcu ve Musa Anter faili meçhulleri derken 80 darbesinin iç yüzüne kadar varacak iş.

Ama bir başlayınca, durmak mümkün olmayacak. Çünkü farkına varılacak ki, tüm bu cinayet ve katliamlar kesintisiz ve uğursuz bir geleneği izliyor. Devam edilecek tabii. Maraş, Çorum, Malatya katliamlarının müsebbipleri bir bir ortaya çıkarılacak.

Eğer "adalet" gerçekten ADALET olursa, eğer birileri artık gözlerimizin önünde on yıllardır süren bu ağır çekim savaşa bir dur demek isterse ve eğer bu gerçekten mümkün olursa...

Çözülen her bir suikast, karanlıkta kalan her bir katliamın içyüzü, savcılar zincirinin bir evvelki halkasına götürecektir.

Bütün darbelerle yüzleşilecek. O darbelerin on binlerce isimsiz kurbanlarının mezarlıklardan yükselen ADALET nidaları son bulacak, huzur gelecek...

***

Mesela, Hrant Dink'in katil zanlıları ile, Sabahattin Ali'yi öldüren Ali Ertekin'in işverenlerinin aynı şirket olduğu anlaşılacak.

O en organize, en derin aygıt...

Sonra, ne bileyim, 6-7 Eylül, Trakya Olayları, Varlık Vergisi, Dersim derken...

Bir de bakılacak ki, Cumhuriyet'in tüm gözü yaşlı çocuklarının davaları bir bir yeniden açılmış.

Savcıların işi de pek kolay olacak. Onlar aslında birer faili meçhul değiller çünkü.

Hepsi de faili meşhur onların.

Hepimiz iyi biliyoruz aslında, kimin ne yaptığını, nasıl yaptığını...

***

Benden uyarması; bir başlarsa, gerisi çorap söküğü gibi gelir bu işin.

Bir de tadını alırsak milletçe, arınmanın, gerçeğin lezzetini adaletin tatlı kaynağından.

Ne 1915'i kalır bu işin, ne Adana Katliamı, ne Teşkilat-ı Mahsusa'sı, ne de Hamidiye Alayları'nın yaptıkları.

Zeki Bey'in, Ahmet Samim'in, Hasan Fehmi'nin, Tefik Nevzat'ın, hatta İştirakçi Hilmi'nin, Silahçı Tahsin'in, Ali Kemal'in katilini anında enseleriz vesselam.

Elimizle koyduğumuz gibi.

O, orada duruyor çünkü.

Uğursuz bir yüzyıl boyunca hep durdu orada.

***

Bir çete ile hukuk devleti arasındaki fark nedir?

Evrensel hukuku şiar edinmiş bir yargı sistemi ile yetkisini hep bir zümreden yana ve kötüye kullanan bir erkin arasında ne fark vardır?

Hizmet ettiği vatandaşlarını kendi işvereni, kutsalı olarak gören ile hayatı kendine emanet edilmiş bir vatandaşın kafasını hücre kapısına vura vura öldüren bir kurum nasıl farklar taşır?

Özgür bir bilgi kanalı değil de, gerçeği gizleyen, insanları hedef gösteren, darbelerin hazırlayıcılığı yapan, kadın yazarların apış arasını hedef alan bir "medya" arasında ne gibi farklar olabilir?

Ve, tüm bu düzenden beslenen bir ekonominin patronları ile uygar olabilmiş bir ülke ekonomisinin iktisadi aygıtlarının işleyişı arasında nasıl zihniyet farkları bulunur?

***

Basit bir farktır bu aslında. "İnsan" olmakla olamamak arasında yapılan anlık bir karardan filizlenir ve tüm bir ömrü biçimler bu tercih.

Etiketinizde ister Müslüman, ister ateist, ister erkek, kadın, eşcinsel, solcu, Ermeni, kemalist yazsın...

SİZ!

İnsan mısınız, değil misiniz?

Cevap verilecek soru budur!

Biyolojik bir tesadüf değil, hayatın her bir tercihte getirip dayattığı bir seçimdir bu.

İnsan olmak!

***

Bu ülke bir çeteye teslim olmayacak, o çete ne kadar içimize işlemiş, karışmış olsa da.

Yağ ve su gibi, iç içe olsak da, karışmayacağız birbirimize.

Çok iyi insanlar var bu ülkede çünkü.

Hrantlar yetiştirdi bu ülke. Anterler, Nesinler yetiştirdi...

Bir de isimlerini duymadığımız on binler var, yüz binler var.

Okulun önünden kaçırılıp zorla uyuşturucu verilen, tecavüz edilen, fuhşa zorlanan kızını bağrına basan, akraba ve töre baskısına rağmen biriciğini koruyan Diyarbakırlı o baba var.

Her kuruma sızmış onca "vatansever" rüşvetçinin yanında, üç kuruş on paraya işini iyi yapmaya gayret eden, kötüyü kendine mazeret kabul etmeyen bir sürü onurlu öğretmen, asker, hademe, savcı, esnaf, sağlık memuru var bu ülkede.

Göz göre göre gelen cinayeti, yüzbinlercesiyle “Hepimiz Hrantız, Hepimiz Ermeniyiz” diye lanetleyen bir bilgelik var bu ülkede.

Kurutamadılar ruhumuzu işte! Bitmedi, bitemedi, bitirilemedi insanlığımız.

Bu ülkede, her sabah yatağından kalktığında, tüm kahrına rağmen, insan olmayı tereddütsüzce seçen milyonlar var.

Hodri meydan!

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ermeniliğe dair...

Markar Esayan 04.12.2008

Ermeni olmayı meslek edinmiş değilim. Lakin Ermeniliği yakama yapışmış bir illet olarak da görmüyorum. Ermenilik, içi milliyetçiliğin hayali değerleri ile dolu bir ayrışma hissinden ziyade, bir azınlık durumu üzerinden dünya tarihi ve günümüzdeki tahakküm ilişkilerinin mantığını daha iyi anlamaya yol açtı bende. Sonuçta, kimlik ve sosyal statünüz ne olursa olsun, kendinizi kendi tercihlerinizle yine siz kuruyorsunuz. Mağdur eden ile mağdur edilenin faşizmi arasında ciddi bir akrabalık söz konusu. Aynı şekilde, elindeki tahakküm imkânlarından tiksinen, buna mukabil, mağduriyetin masum faşizmine de kendini kapatan pek çok insan var ve bu tercihleriyle dünyanın hâlâ yaşanır bir yer olmalarını sağlayanlar da esas olarak onlar.

Bunu neden mi söylüyorum? Ermenilik, Türkiye’nin geçmişi ve bugününde, bu ülkede “olanın” ve “olacakların” anlaşılmasında adeta bir karakutu vazifesi görüyor da ondan. Bir tezim var; Türkiye’nin Ermeniliğin tüm tezahürleri ile bu kadar ilgili ve hassas olması, ne diaspora, ne Ermenistan, ne soykırım iddiaları, ne de bu ülkede yaşayan bir avuç Ermeninin can sıkıcı varlığı ile ilgili. Bir Ermeni sempatzanı veya düşmanı olmanız fark etmiyor; Ermeniliğin ifade ettiği anlamlar bütünü’nün yüklü bagajı herkesi çok yakından ilgilendiriyor. Dünya üzerinde hiç Ermeni kalmasa bile bunun önemi Türkiye ve halkları için ehemmiyetinden bir şey kaybetmez.

Böyle olmalı ki, Türkiye’de Ermenilikle ilintili tartışmalar hiç eksik olmuyor. Ermenilik kimisi için kendi millî kimliğinin inşa edildiği alan, kimisi için de kaybedilen kimliğin, kişisel tarihin yasını tutmanın ritüellerini ihtiva ediyor. Sonuçta, 1915’te yaşanan o büyük kırılmanın mağduru sadece Ermeniler değil ki! Türkler, Kürtler, Çerkesler olmak üzere hepimiziz. Orada neyi yitirdiysek, hep birlikte yitirdik; bize ait olan hayati bir şeyi yitirdik. Bu, 1. Dünya Savaşı sürecinde hayatını kaybeden beş milyon Müslüman için de, Balkanlardan Türkiye’ye kanlı ve acılı bir tehcirle akan Müslüman göçmenler için de aynen geçerli. Bize ait olan bir şey, aniden kesilip alınıyor bizden. Mağduruz, ama konuşmuyor, tüm bu hadiselerden ötürü duyduğumuz aslında o içi boş suçluluk hissiyle boğuşuyoruz. Sanki olan her şeyden sadece biz sorumluymuşuz gibi.

Aslında aynı yerde olmamız gerekirken, kendimizi karşı ve düşman pozisyonlarda konumluyoruz. Lakin yan yana geldiğimizde, biraz tahammül edip birbirimizi dinlediğimizde, duygularımız, özellikle de isyan hislerimizin ne kadar benzer olduğunu hemen fark ediyoruz. Sahip olduğumuz hisleri başkaları da paylaştığı için onlara düşman olmak, onları tehdit görmek, aslında kendimize kurduğumuz zalimce bir tuzak değil mi? İnsanız biz! Ermenilik, Türklük, Kürtlük, Musevilik, Hristiyanlık, Müslümanlık... tüm bu kimlikler çok değerli olmakla birlikte,

tarihsel süreçlerde pişmiş, belki de tesadüfi olarak gelip bize yapışmış elbiseler, derimiz değil. Düşünsenize, bugün Türkiye’de daha doksan sene evvel Müslüman, Kürt, Türk, Alevi olmuş on binlerce Ermeni asıllı insan var. Kaydı Yusuf Halaçoğlu’nda var, arzu eden istesin ondan. Şu an bu kişiler kendilerini ne olarak görüyorlar, nasıl hissediyorlar? Onları hissettikleri ve oldukları “şey” için kim suçlayabilir? Bu bizim ortak hikâyemiz. Acılı, ama bir o kadar da değerli...

Kimlikler çok önemli, eyvallah. İnsanların inancına da kimse karışamaz. Ama tüm bunlar insanın içine hapsedildiği, kapatıldığı birer hücre mi olmalı? Yoksa bireyden topluluğa, yerelden evrensele yolculuk ederken taşıdığımız bize dair çok hoş nüanslar mıdır onlar? Yani kalabalıkta fark edilmek, kaybolmamak için... Büyük bir şölen düşünün. Hani şu son olimpiyatların açılış törenindeki gibi... İnsanlığın şöleni... Tek renk ve tipte insanların donuk ifadeler ve mekanik hareketlerle icra ettiği bir nümayişe şölen denebilir mi?

Yani ne olurdu, şu ülkede birkaç milyon da Ermeni, Yahudi, Süryani, Rum yaşasaydı? Ne olurdu, bize dair ne varsa tarihin keskin virajlarından geçerken döküp saçmadan, heba etmeden bugüne kadar taşımayı becerebilseydik! Bakan Gönül’ün iddia ettiği gibi, daha mı zengin, daha sıkı bir “ulus” mu olduk oramızı buramızı sürekli budayarak? Bugün ülkenin en zengin batısı ve Kürtlerin yaşadığı en fakir doğusu arasında 2.500 kat gelir farkı var da, daha mı mutluyuz, daha mı güvendeyiz, biz “sıradan” ve “küçük” insanlar olarak yaşadığımız yerlerde?

O nedenle yazdıklarımın bir kısmı Ermeniliğe bir yerinden mutlaka dokunuyor. Yoksa 1915’in hukuki olarak nasıl tanımlanacağı gibi konular umurumda bile değil. Ancak, “Ermeniliğin”, biz Ermenilerin maddi varlığını ve sorunlarını da aşan ölçüde, bu ülke için büyük imkânlar içerdiğini düşünüyorum.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bahçeli ile Türkeş’in farkı

Markar Esayan 08.12.2008

Milliyetçilik çok netameli bir kavram. Tıpkı dinler gibi, insanların en özel alanlarına, ruhlarına, evlerine, yüreklerine ve akıllarına vizesiz girebilme maharetine sahip. Modernitenin din karşısındaki en büyük “zafer”lerinden biridir ulus-devlet ve bunun kutsal alanını, kutsal sözünü yaratan milliyetçiliği kurgulayabilmesi. Dinin insan ruhunda tutunduğu alan ile milliyetçiliğin hitap ettiği yer genellikle de kesişir. Lakin milliyetçilik, modern bir kavram olarak dinin evrenselliğini yadsır, kendini verili bir millet tanımının içine hapseder. Dinin evrensel olma iddiası milliyetçilik ideolojisinin en büyük düşmanıdır. Türkiye tarihinde de her ne kadar Türk-İslam sentezi sıkça denenmiş olsa da, Müslümanlığın evrensellik iddiası nedeniyle birkaç adım attıktan sonra kısa devreye uğrar.

Mamafih, milliyetçiliğin dinin organizasyon yeteneğine öykünerek geniş kitlelere yaptığı ideolojik sesleniş, küçümsenmeyecek denli güçlüdür. Ulus-devlet kavramının din veya evrensellik karşısında önünde sonunda yenilgiye uğrayacağını düşünenlerden değilim. Ulus-devlet yapısı ve onun harcı olan milliyetçilik, küreselleşme gibi güçlü konjonktürlerden menfi etkilense ve etki alanlarında kayıplara uğrasa da, insan uygarlığının artık hiçbir zaman yok sayamayacağı bir olgu olarak çok uzun yıllar –ama dönüştürerek, ama yeraltına inerek, sonra tekrar çıkarak- mevcudiyetini koruyacak gibi duruyor.

Deprem dedenin nasihatini hatırlarcasına “milliyetçilikle” yaşamaya alışmak zorundayız hâsılı.

***

Ben yazıya tam bu minvalde devam edip milliyetçiliğin bu “imkân”lar sayesinde insanları ırka, kana, harsa göre tasnif ettiği gibi, acılarını da tasnif ettiğini söyleyecek, lafı da 1915 kayıpları hakkında düzenlenen “Özür diliyorum” kampanyasına getirecekken, MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli’nin söz konusu girişim hakkındaki zehir zemberek açıklaması geldi.

Muhtelif sıfatlara sahip işbirlikçi mihraklar

Bahçeli, bu girişime önyak olan kişilerin “Ermenilerden özür dilenmesi” amacıyla başlatmak istedikleri kampanyanın, “yozlaşma ve çürümenin ulaştığı vahim durumu göstermesi bakımından ibret verici” olduğunu söylemiş. Şöyle de devam etmiş: “Adlarının başına yerleştirilen muhtelif sıfatlarla kamuoyuna seslenme imkânı bulan işbirlikçi mihraklar, hayati millî çıkarları ucuz pazarlıkların malzemesi haline getiren AKP iktidarının oluşturduğu teslimiyetçi zeminden cesaret almakta ve özür talep etme noktasına kadar cüret kazanmaktadır. Ortada utanacağımız bir suç ve adına özür dileyeceğimiz bir suçlu yoktur. Hiç kimsenin, mirasçısı olduğumuz ecdat yadigârını aşağılama, suçlu gibi tanımlama ve özür talep etme hakkı ve haddi değildir. Ancak bu talebin ısrarı halinde kimin kimden özür dilemesi gerektiği yeniden tartışılmalı, Ermenilerce mezalime maruz kalan milletimizin, suikasta kurban giden Osmanlı devlet adamlarının, katledilen Cumhuriyet diplomatlarının ve henüz acıları çok yeni olan Karabağ katliamlarının özrünü beklemek, en doğal ve tarihî hakkımızdır.”

Ne iyi olurdu Bahçeli bizi şaşırtsaydı, değil mi? Mesela Türkeş’in tam da 1993 yılında Karabağ savaşının en kanlı günlerinde Ermenistan Devlet Başkanı Petrosyan’la Paris’te buluşması gibi... Görüşmede nelerin konuşulduğunu, buluşmayı ayarlayan Samson Özararat şöyle anlatıyor: “Paris dönüşü Türkeş’le birkaç kez yeniden buluşup neler yapılabileceğini konuştuk. Kesin bir plan yapmadık. Bu, bir tür beyin fırtınasıydı. Değişik seçenekleri konuştuk aramızda... Karşılıklı diyalogun çoğaltılmasını, gidip gelen heyetlerin arttırılmasını düşündük. Sınırın açılmasını ve halklar arasında karşılıklı ziyaretlerin yapılmasını... Türkiye-Ermenistan sınırına 1915’te ölenlerin anısına müşterek bir anıt dikilmesi de konuşuldu. Anıtın Ermenistan’a bakan yüzünde Türkçe, Türkiye’ye bakan yüzünde ise Ermenice ‘Verdiğimiz acılardan dolayı üzgünüz’ yazacaktı.”

Türkeş acaba Bahçeli’nin bu açıklamasında iddia ettiği gibi işbirlikçi bir iç mihrak mıydı? Ecdatlarını mı aşağılıyordu?

Hiç zannetmiyorum.

Türkeş, şartların bugünkü kadar elverişli olmadığı o sert günlerde dahi, sorunun böyle hiçbir şey söylemeyen homurtularla değil, karşılıklı diyalog ve birbirini anlamaya çalışmakla çözülebileceğini kavrayan bir liderlik örneği sergiliyordu.

İki zihniyet arasındaki kalite farkı ne kadar belirgin değil mi?

Tarihi ecdadın yazdığı pür-i pak bir destan olarak tahayyül eden ve “bizler-onlar” cenderesinde sıkışmış bir zihniyete tekabül eden bu tür demode bir milliyetçiliğin kendi tabanına bile seslenmekte kifayetsiz kaldığı bir çağda yaşıyoruz artık.

Belki merhum Türkes'in fark ettiği gerçek tam da buydu, ne dersiniz?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İklimleri yaratanların mesuliyeti

Markar Esayan 11.12.2008

Çok ilginç. Geçen yazıda konu ettiğim 1993'te Paris'te gerçekleşen Türkes-Petrosyan görüşmesini kamuoyunun bildiğini varsayıyordum. Oysa gelen maillerden bunun hiç de böyle olmadığını fark ettim. 2005 yılında Can Dündar bu buluşmanın hazırlayıcısı olan Samson Özararat'la yaptığı görüşme sonrası olayın hikâyesini dizi halinde köşesinde yayımlamıştı. Bunun öncesi ve sonrasında da basına yansıyan geniş bir haberler silsilesi mevcut. Demek ki, ya önemsenmemiş, ya da belirli bir rahatsızlık yaratıp görmezden gelinmiş. Öyle ya, zamanlaması ve buluşmanın aktörleri itibarıyla ezber bozan bir niteliği var durumun. Arasına kan girmiş iki düşman devletin liderleri, birisi kendi ülkesindeki en sert ve en milliyetçi akımın başındaki Türkes, diğeri ise, Ermenistan'ın Karabağ kökenli devlet başkanı Petrosyan.

Nitekim bazı okuyucular da alınmış: "Türkes, ülke tarihinde çok karanlık sayfalarında rol almış, azınlıklara korku salmış, sol kesime de büyük zararlar vermiş bir figür. Bahçeli hiç olmazsa o geleneği nispeten terk etti, ülkücüleri sokaktan topladı, derin devlet mekanizmasından örgütünü geri çekti" diyenler oldu.

Kafamız ne kadar karışık değil mi?

Bugün Cumhurbaşkanı Gül'ün bir maç için Yerevan'a gitmesini tarihî bir olay olarak kutsarken (ki öyledir), Türkes'in Karabağ'da kan gövdeyi götürürken aldığı diyalog çağrısına kulak tıkamamış olmasını kategorik olarak "değersiz" addetme eğilimi taşıyoruz. Bu girişimin, Türkiye-Ermenistan yakınlaşmasına en mesafeli, hatta şiddetle karşı duran bir kesimin önyargılarını kırmak adına önemli bir adım olduğunu göremiyoruz.

Madem kamuoyu pek bilmiyor görüşmeden biraz daha ayrıntı verelim. Bu görüşmeye neden ihtiyaç hissedildi, amaç neydi sorusunun cevabı da çok ilginç bir detayı gündeme getiriyor. Buluşmayı organize eden Samson Özararat, Rusya'nın 1993 yılı başında Ermenistan'a yardımı durdurmasıyla Fransa'da oluşturulan bir yardım derneğinin başındaydı. Krizi barış adına fırsat görerek, Ermenistan'a Türkiye'nin buğday göndermesi ve ilişkilerin geliştirilmesi için Ankara'yla temasa geçti. Ankara ilkin tereddüt etti. Milliyetçilerin ve Azerilerin tepkisinden çekiniliyordu. Azeriler insani yardıma karşı çıkmadı. Yerevan da yardımı kabul etti. Milliyetçilerin tepkisini bertaraf etmek için de Türkes'e görüşme talebi iletildi. Türkes talebi memnuniyetle kabul etti.

Türkiye, o dönemde Ermenistan'a 41 bin ton buğday gönderdi. Bu çok hoş bir jestti...

Meral, Öymen, Kiler, Gönül ...

Samson Özararat'ın Ankara'da yaptığı ilk görüşmede Türkes'in sarf ettiği "... 1915, bu 600 yıllık ilişkinin bir kazasıdır. Olaylarda yabancı devletlerin çok dahli vardır. Buradaki insanları kullanmak istemişlerdir. Bizimkilerin de kabahatleri var, ama şimdi yapılması gereken bu kazayı telafi edip eski dostluğu devam ettirmektir" sözleri bugün pek çok politikacının söylemi ve düşüncesinden –maalesef- çok daha ileri bir noktada. Vakıflar Kanunu

görüşülürken CHP'li Bayram Meral ve Onur Öymen "Azınlıklar istiyor diye, Agop'un mallarını vereceksiniz" diye feveran ederken MHP'nin bildik söylemlerini fersah fersah aşıyorlardı. Bitlis'te Saroyan'ın doğduğu evin müze yapılmasını arzu eden Ertuğrul Günay'ı eleştiren AKP Bitlis Milletvekili Vahit Kiler ise, Bitlis'i ta 1905'te terk eden Saroyan ailesini "çeteci" ilan ediyor ve 68 binden fazla insanın öldürülmesinden mesul tutabiliyordu. Vecdi Gönül ise malûm, tehcir ve mübadeleyi Türk ulusal kimliğini yaratan bir mucize olarak kutsadı daha geçenlerde.

Böyle bir akıl ve vicdan tutulmasında, 15 sene evvelki bu görüşmenin değeri olmaz mı?

Hamza Yerlikaya nasıl değişti?

Geçenlerde Sivas Milletvekili Hamza Yerlikaya'nın samimi bir beyanı vardı. Türkeş-Petrosyan görüşmesine yakın yıllarda, Avrupa Şampiyonası'nda karşılaştığı Ermeni rakibi ile yaptığı müsabakayı anlatırken şöyle diyordu: "... Türkiye ile Ermenistan ilişkileri çok gergin. O zamanlar bizim kanımızın da hızlı aktığı dönemler. Bir Ermeniyle maçıımız oldu. Ermeniye minderden, podyumun altına doğru kasti bir şekilde atmıştım. Bugün bakıyorum bana çok cahilce geliyor. Spor gerçekten dostluk, kardeşlik, birleştirici unsur. Yani kinle nefretin olmaması gereken, ama mücadele olacak, mücadele her safhasında olacak, ancak ideolojik tavır ve davranışların olmaması bence daha makul ve kalıcıdır diye düşünüyorum."

Peki, Hamza Yerlikaya nasıl değişti? Cevabı aslında kendisi veriyor. "O zamanlar Türkiye-Ermenistan ilişkileri çok gergindi, bizim de kanımız kaynıyordu..."

Gergin ilişkiler sadece Hamza'ninkine benzer "masum" tepkilere neden olmuyor. Hrant gibi barış insanlarının canına mal olan "iklim"leri yaratıyor. O iklimleri de, tavır ve söylemlerinize bizzat siz inşa ediyorsunuz.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Baykal ve ahlaksız iyimserliğimiz

Markar Esayan 15.12.2008

Kerliferli, bol titrli uzmanlar Deniz Baykal'ın çarşaf açılımını öyle ciddiye aldılar ki şaşırmamak elde değil. Ali Bulaç'ın ortaya attığı "Baykal Gorbacov olabilir mi," sorusu ciddi ciddi tartışılıyor. Bu temelsiz heyecanın tabii ki bir sebebi var. AKP'nin ilk döneminde işgal ettiği demokratikleşme alanını yine aynı kararlılıkla tahliye etmesinin demokrasi ve reformlara susamış –dar- kesimde çok ciddi bir hayal kırıklığı yaratmış olması gibi. Türkiye demokrasi karşıtı güçlere direnme ve iktidarı alma enerjisini kendi kendine imal edebilecek demokratik hassasiyete henüz sahip değil. AKP'nin askere karşı meşruiyet engelini aşabilmek üzere AB çıpasına sarılması bir kırılma gibi algılandı. Lakin AKP, AB konusundaki kararlılığını da yitirince durum iyice vahimleşti. İşte tam da bu esnada, Deniz Baykal'dan çarşaf, Devlet Bahçeli'den de Alevi açılımına dair hamleler geldi. Böyle olunca da, AKP'nin boşalttığı alanın CHP tarafından doldurulup doldurulamayacağı tartışılmaya başladı. Allahtan henüz MHP'ye böyle bir rol biçecek bir çılgın çıkmadı. Tartışma Baykal üzerinden gidiyor.

Bulaç, Baykal ile Gorbacov arasında bir analogi kurabilmek için kendini epey zorlamış. Teorisi şu: Gorbacov da Baykal gibi totaliter devlet geleneğinin içinden gelmişti; mümkün olsaydı düzeni devam ettirmeyi tercih ederdi, lakin artık sistem tık nefes olmuştu ve SSCB'nin Reagan'ın Yıldız Savaşı Projesi'ne cevap verecek gücü

kalmamıştı. Dolayısıyla, aynı görüşü paylaşan asker ve KGB'nin de desteği ile vaziyet halka izah edilebildi ve değişim mümkün oldu.

Bulaç ve Gorbaçov benzetmesini anlamlı bulanlar, Baykal'ın da böyle bir gestalt switch yaşamış olabileceğini, düzenin artık böyle devam etmeyeceğini öngörerek, kendini yeni duruma uyarlama bilgeliğini gösterme olasılığının bulunduğunu iddia ediyorlar. Böylelikle istemeye istemeye de olsa, denize düşen yılanı sarılır misali, Baykal'ın kendini kurtaracak hamleyi yapmayı kurnazca öne aldığını iddia edenler bile var.

Tüm bu analizler temenni olmayı aşamayacak naiflik ve biraz da ikiyüzlülük içeriyor. Öncelikle Baykal böyle bir vizyonu üstlenmenin –Gorbaçov'un aksine- halk nezdindeki iktidar olanaklarına sahip değil. Yeni Genelkurmay Başkanı'nın askerinin gücünü açık darbelerle sürdüremeyeceğini anladığını, o çok eleştirdiği postmodern yöntemlere –medya ve STK kuşatmasına gitmek gibi- yöneldiği doğru, ancak Baykal burada ancak bir piyon olabilir ki, iddia edebileceğimiz en ileri nokta, Baykal'ın böyle bir role askerî ve sivil bürokrasi tarafından davet edildiğidir.

Ama ben buna bile katılmıyorum. Çünkü benim de sık sık başvurduğum, halkın, onu yönetenlerden çok daha değişimci olduğu ve tabandan gelen bu değişim talebinin yukarısını da önünde sonunda demokrasiye doğru evireceği tezi, bir veri olmaktan öte yine bir temenniden öteye geçme şansına sahip değil. Cumhuriyet tarihinde değişime ve demokrasiye doğru hamlelerin hep sağ partilerden geldiği saptaması da gösterişli bir balondan ibaret. 1946-50 ve 1950-60 süreçleri, tıpkı Özal ve Erdoğan dönemleri gibi demokratik bir talepten çok parsanın paylaşımında Cumhuriyet elitlerine bir başkaldırıyı ima ediyordu. Demokrasinin kendisinin dert olduğu değişim talepleri ise, –Ecevit'in CHP'yi halkın partisi haline getirme çabaları, 12 Mart muhtırasına mesafe koyması, ilk defa kontrgerilladan bahsetmesi, 12 Eylül'e karşı çıkması gibi- ne kadar cılız da olsa dönemin solundan gelmiştir. Sağın askerî vesayete yatkınlığı ile de hemen iğdiş edilmiştir.

Dolayısıyla, Türkiye'de iktidar erkini elinde bulunduranların AKP'nin de teslim olmasıyla halktan bir korkusu kalmamıştır. Halkın demokrasiye müdahalesi seçimden seçime veya darbelerden sonra en doğru partiye oy atmakla sınırlıdır ülkemizde. Türkiye bir uzlaşmalar ülkesidir. Kimse kuruluşu irdilemez, oradaki suçlarla yüzleşmez. Burada harcı iyi karılmış bir suç ortaklığı vardır çünkü. Bu nedenle de Türkiye'de rejimi biçimlendirecek bir halk müdahalesinin nesnel şartları bir türlü olgunlaşmaz. Halkın talebi, hâlâ tepeden biçimlendirilmektedir.

Zaten biz de böyle bir ikiyüzlülüğü paylaşmamış, hatta –kendi adıma- bunu da itiraf etmemiş miydik? “Hele bir AB yoluna koyulalım, kervan yolda düzülür misali, AB kaldırıcıyla reformları ve onun sonuçlarını tattıkça, ülkede bir demokratik gelenek oluşur belki, sonrasına da bakarız” dememiş miydik?

Kolaycılık, hazır konma, tepeden inme kolay çözümler içimize işlemiş bizim. O kadar ki, Baykal türü bir “demokrasinin” peşine takılmaya bile hazırız. Baykal'ın son “açılımı” da, tıpkı MHP'nin Alevi açılımı gibi, AKP'nin davayı satması sonucu yerel seçimlerden mümkün olduğunca AKP oyu çalmak için oysa, o kadar.

Yüz kızartıcı bir durum. Hepimiz adına kara bir tablo. Sizin içinizi sınıyor mu bilmem ama, ben kendi adıma bu ahlaksız iyimserliğimizden çok utanıyorum.

Ben de özür dilerim

Markar Esayan 18.12.2008

Gündem Ermenilerden özür dileme konusuyla çalkalanıyor. Herhalde bunu normal karşılamak gerekiyor. Öyle ya, içinde Ermeni'nin geçtiği her cümle veya Ermeni sözcüğünün sadece kendisi bile dikkatin o yöne çevrilmesi için yeterli bu ülkede. Söz konusu metin de içinde özür, duyarsızlık, inkâr, vicdan, adaletsizlik gibi pek çok yüklü kelime ihtiva ettiğinden taraflı tarafsız pek çoklarının bir süre için duralamalarına yol açtı. Böyle bir girişime kategorik olarak karşı duran kesimler dışında, –ki onlar da zaten hemen karşı bildiriler yayımlamaya başladılar-, bu tereddüt durumu oldukça anlaşılır. Öyle ya, zaten özür dileme olgunluğu ve bilincinde olan bir kişi, neden kendisini 1915'in müsebbipleri ile bağlantılı hissetsin, o korkunç eylemleri hiç onaylamamış, bundan acı duymuş bir kişi neden özür dileme gereği duysun ki!

Ben de bir Ermeni olarak ASALA cinayetlerinden dolayı kendimi hiç suçlu ve sorumlu hissetmedim. 1915'ten sonra Rus ordusuyla gelip doğuda Müslümanları öldüren katillerle de bir empati geliştirecek halim yok. Bilakis, her iki dönemde katledilen tüm insanlar adına, en az 1915'te öldürülen Ermeniler için duyduğum acı kadar keder ve üzüntü var içimde. Böyle bir dünyada yaşadığım için çok kederliyim. Hepsi için, Habil'den beri öldürülen her bir can için çok üzgünüm. Hani bir faydası olacaksa, "Önce Ermeniler özür dilesin" diyenler var ya, eğer samimiyseler, hiç gocunmadan da özür dilerim; özür dilerim.

Söz konusu kampanyayı başlatanların büyük kısmı yakın dostlarım. Bu konuya emek harcayan, risk alan, böyle bir tabuyu tartışmaya açma yürekliliğini gösteren kişiler. Sanırım Ermenilerden özür dileyecek, İttihatçılarla gönül bağı hissedebilecek son kişiler yine onlar. Bildiriye imza atanların da –şu an itibarıyla 11 bin kişi civarında- herhalde tamamı böyle hisseden kişilerden oluşacak. Bu, hepimizin içinde yer aldığı o en büyük aile olan insanlığa karşı işlenmiş tüm suçlara karşı takınılan ahlaki ve vicdani bir duruştur.

Öyle ki, bu ülkede bir daha kardeş kardeşe düşmesin, ülke bir daha o karanlık günleri yaşamasın.

Yoksa, değil böyle bir özür kampanyası, Türkiye bu konuda tam ve eksiksiz bir yüzleşme yaşasa dahi Ermenilerin 1915'te yaşadıkları yıkımı telafi etmek mümkün değil. Önemli olan, bu zihniyetin Türkiye'de bir daha böyle bir çılgınlığa kalkışmasını önleyecek bir aydınlanmayı sağlamaktır. Bu yüzleşme Türkiye'de maalesef yaşanmadı. Beni en çok tedirgin eden de bu. Biz 1915 ile hakıyla yüzleşebilseydik, o zihniyeti yargılayıp içimizden bu illeti söküp atabilseydik, bugün çok daha demokratik, çok daha müreffeh ve güvenli bir ülkede yaşıyor olacaktık. Belki kısa cumhuriyet tarihimizde yaşanan pek çok katliam, kırım, darbe, gelir adaletsizliği, cinsiyetçilik, töre cinayetleri, Ergenekon yapılanmaları yaşanmayacaktı. Kişisel olarak beni yıkan bir acı olarak da, yüzde yüz eminim ki sevgili Hrant da bugün hayatta olacaktı. ***

Hâsılı, bu imza kampanyası benim de dillendirebileceğim itirazlarıma karşın, demokratik olgunluğumuzu geliştirme yönünde sembolik ama ciddi bir işlev yükleniyor. Sorunun varlığını kabullenme yönünde, görüşümüz ne olursa olsun hepimiz için faydalı bir etkiye sahip. Bunları konuşuyoruz ve dünya yıkılmıyor. Nitekim Cumhurbaşkanı Gül de konu hakkında oldukça sağduyulu görüşler ifade etti. Kampanyayı düzenleyenlerin ve buna karşı çıkanların düşünce özgürlüklerini kullandıklarını, bunun komşu Ermenistan'la yaşanan son açılıma da faydalı olduğunu ima etti. Doğrusu da budur. Ermeni konusunda Türkiye'nin bildik içe kapanmacı, hırçın ve savunmacı politikasını sürdürmesini isteyenler hem Ermenistan'la gelişen ilişkileri, hem de böylesi sivil inisiyatifleri "davayı satmak" olarak yorumluyor, bunun Türkiye'nin soykırım iddiası konusunda elini zayıflattığını iddia ediyorlar. Oysa bu açık bir yanılgıdan ibaret. Bilakis, Obama döneminde –eğer tüm dert

soykırımın ABD tarafından kabul veya reddedilmesi ise- bu tür açılımlar Türkiye'nin prestijini yükseltecek bir kalite farkını içeriyor.

Ama tabii bir de Başbakan Erdoğan'ın açıklamaları var. Erdoğan şöyle demiş: "Herhalde onlar böyle bir soykırımı işlemiş olacaklar ki özür diliyorlar. Türkiye Cumhuriyeti'nin böyle bir sorunu yok. Yani eğer ortada böyle bir suç varsa suç işleyen özür dileyebilir. Ama ne benim ne ülkemin ne milletimin böyle bir sorunu yok..."

Lakin bu heyecanlı açıklamanın şöyle bir problemi var. Bir yandan 1915 siyasilerin değil, tarihçilerin işi diyecek ve Ermenistan'a gerçeklerin ortaya çıkması için ortak tarih komisyonu kurmayı önereceksiniz, diğer yandan da böyle bir sorunumuz yok diyerek kişisel kanaatinizle tarih yazacaksınız. Konu sizin için tartışmalı olabilir, o zaman tutarlılık adına kendi kanaatinizi de arkadaş sohbetlerinize saklamanız gerekir.

Hem kim sizden özür dilemenizi istedi ki?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Özürleri ayarlama enstitüsü

Markar Esayan 22.12.2008

Geçen akşam kıymetli dostlarım Kürşat Bumin ve Yıldıray Oğur'un *tvnet*'teki programlarına (Diyalojik) konuk oldum. Konu tabii ki şu "Özür diliyoruz" sivil girişimiydi. *Tvnet*, Yeni Şafak gurubu bünyesinde, mütedeyyin-demokrat kesimin ilgi gösterdiği bir televizyon kanalı. Ben imza girişiminin etrafında kopan tartışmaların iki bölümde değerlendirilmesi gerektiğini, ilkinin girişimi boğmaya yönelik faşist bir grup, diğerini de 1915 tabusunun kırılmasına yönelik olumlu bir gelişme olarak değerlendirdiğimi söyledim. Böyle bir girişimin on sene evvel Türkiye'de hayal bile edilemeyeceğini de sözlerime ekledim.

Ekledim de, yine de duygularım ikircikliydi. 1915'i, neredeyse bir asır sonra bile özgürce tartışmamak, özürleri, acıları ve felaketleri, kronolojik, kategorik ve hiyerarşik bir anlayışla hazmetmeye çalışıyor olmak beni hüzünlendiriyordu. Girişimi imzalayan veya imzalamayanların, kampanyayı kerhen destekleyen, ya da hoş görenlerin "özür" kelimesi hakkındaki dilbilime yaslanan tahlilleri, önce bir tutam empati, sonrasında ise "ama"lar zinciri ile devam eden itirazları, yalan yok, epey düşündürdü beni...

İnsani duygularımız, vicdan, inanç ve aklımızın ne denli haciz altında olduğunu ortaya koyan acıklı bir yönü de var bu yaşadıklarımızın. Çok basit insani değerleri, hayatın, inancın, ahlakın en basit açılış şartlarının bile böyle el yordamıyla, böyle bir ikirciklikle tartışılıyor olması sizce de hazin değil mi? Standartlarımızın bu kadar naif olması sizi de hüzne boğmuyor mu?

***

Geçen yazımda ASALA militanlarının ve çetelerin öldürdüğü insanlar için de hiçbir fark gözetmeden keder ve üzüntü duyduğumu, hiçbir sorumluluğum olmadığı halde eğer bu kişilerin yakınları ve torunları için bir anlamı, onları iyi hissettirecek bir tesiri olacaksa özür dilemekten asla çekinmeyeceğimi yazmıştım. Ama'lara sığınmadan özür de dilemiştim.

Yazı üzerine bir sürü tebrik maili aldım. Gazetenin biri manşetine taşıdı, televizyonlar haber yaptı. Şaşırdım doğrusu. Kederlendim de...

Nasıl olmasını bekliyorlardı? Nasıl düşünmemizi bekliyorlardı? Bu en basit vicdani duruş, insan olmanın en düşük standardı değil miydi? Bir insan, bir cinayet veya katliam karşısında üzüntü duyuyorsa, bunun tebrik edilecek, heyecan ve sevinçle karşılanacak bir tarafı nasıl olabilirdi?

Ama ben biliyorum ki, madalyonun her zaman iki yüzü vardır. Bu duygunun da bir anlamı olduğunu biliyorum. Çünkü bu ülkede hepimiz özür ve anlayış bekliyoruz. Hepimizin onuru, yaşam hakkı çığnendi bu coğrafyada. Kendini mağdur hissetmeyen yok. Özür açlığı içindeyiz hepimiz. Tıpkı kıtlık bölgesinde yardım kamyonlarının etrafında öbekselen kızgın kalabalıklar gibiyiz. Hepimiz adalet, özörlere açız ve bize tenezzöl edilenin hem yetersiz, hem de öncelikle bizim hakkımız olduğuna inanıyoruz.

Ama bu durumu aşmanın, bir dev adım atarak, yüreklerimizi hepimizi de içine alacak denli ferahlatmanın vakti gelmemiş midir? Kendi özürümüzü almak için girdiğimiz kuyrukta birbirimizin üzerine çıkmadan, dövüşmeden daha sakin ve düzgün bir duruş yok mudur?

***

Hafta boyunca girişim hakkında nasıl çekincelerim olabileceği de sıklıkla soruldu. 1915 gibi bu ülkenin toplumsal vicdanını derinden etkileyen, Ermenileri yurtlarından eden, yüz binlerin hayatına mal olan, binlerce yıllık kültürel mirası Anadolu'nun her metrekaresinden kazıyan bir facianın üç samimi cümleyle nasıl giderilmesini bekleyebilirdim ki? Bu o insanlara haksızlık olmaz mıydı? Öte yandan, böyle bir tabunun gündeme gelmesiyle kopacak hengâmenin, hele hele Hrant Dink'in planlı bir cinayete kurban gitmesinden sonra ülkedeki bir avuç Ermeni'yi tedirgin edeceğine yönelik endişelerim, bu girişime karşı çıkma hakkını verir miydi bana? Bir tabuyla, bir insanlık suçuyla bir asır boyunca yüzleşememenin vebali, bunu şimdi yapmak isteyenlerin boynuna mı olacaktı?

Şüphesiz hayır. Özgür iradelerini ortaya koyanların, geçmişin acılarını telafi etmek için kendilerini cesurca ortaya atanların vicdanlarına ipotek koymaya kimsenin hakkı yok.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Resmî, gayri resmî ırkçılara secere...

Markar Esayan 25.12.2008

Size biraz kendimden bahsedeyim...

Büyükbabam Markar Ağa, Sivas'ın merkeze bağlı Tavra köyünden. Babaannem Sima Sultan ise Divriğili. Kaderin bir cilvesi, askerliğimi tam da bizim köye hâkim bu iki tepenin üzerinde bulunan Sivas 17. Er Eğitim Tugayı'nda yaptım. Şu Yılmaz Güney'in de askerliğini yaptığı meşhur Temeltepe denilen bu yer, Tavra deresinin geçtiği vadinin yanında bulunur. O tepeleri ben de bir süre asker olarak bekledim ve köyümüzün harabe kilisesinin bulunduğu o yamaçlara saatlerce bakıp düşünme fırsatım oldu. Kilise uzun süre cephanelik olarak kullanılmış; ben oradayken kapalıydı. Köyde ise tabii ki artık Ermeni kalmamıştı ve birkaç göçmen ailenin yaşadığı terk

edilmiş, virane bir mezra görünümündeydi.

Babamın ailesinin 1915 Büyük Felaketi'nden nasıl kurtulduğunu, babamın ve nadir akrabalarımızın anlattığı bölük pörçük hikâyeleri birleştirerek, ancak tahmin edebiliyorum. Babamla bu konuyu konuşma güçlüğüümüz yoktu, lakin çocuk yaşta ailenin dağılmış olması anlamlı bilgilerin azlığına yol açmıştı. Bildiğim kadarıyla oldukça varlıklı biri olan büyükbabam Sivas-Tokat arasında değirmencilik işiyle uğraşır, un fabrikası işletir, bunların yanı sıra Sivas'ın Müslüman eşrafının ileri gelenlerinden Halis Bey'le de ortaklık edermiş. Büyük bir ihtimalle onun nüfuzu sayesinde ailenin hiç olmazsa bir kısmı hayatta kalabilmiş olmalı. Ancak Halis Bey ölünce, bu koruma imkânından mahrum kalmış ve ağabeyinin çağrısı ile 1920'lerin ortalarından sonra Yerevan'a göç etmiş. Burada büyük bir maddi yıkıma uğrayıp yeninden Türkiye'ye dönmeye karar vermişler. Bunlar çok uzun ve detaylı hikâyeler, geçiyorum.

Memlekete dönüş yolunda büyükbabam babama dokuz aylık hamileymiş. Markar Ağa yolda doğum olur diye dönemin en rahat ve en güvenli güzergâhını seçmiş ve Tiflis üzerinden İstanbul'a giden trendeki bir vagonu – her an doğum olabilir düşüncesiyle- aileye tahsis ettirmiş. Büyükbabam Sima Sultan İstanbul'a değin dayanmış. Babam İstanbul'a vardığımız gün Beşiktaş'ta doğmuş. Yıl 1929. Doğum günü ise bilinmiyor. Yayam babama "Dut mevsimi yeni başlamıştı" dermiş. Yani mayıs ayı olmalı. Biz babamın doğum gününü 15 mayıs günü kutlardık.

Büyükbabam elindeki birkaç kuruşu bugün Pangaltı'da, şu an yerinde İş Bankası olan binada (eski Tan Sineması karşısı) kahvehane açarak kullanmış. Markar Ağa, Şener Şen'in *Züğürt Ağa* filmindekine benzer bir dramlar silsilesi ile kısa sürede tüm parasını tüketmiş. Babam altı yaşındayken kapıcılık yaptığı binanın bodrum katında vefat etmiş.

Baba kısmı özetle böyle...

Annem ise 1943 yılında Kütahya Tavşanlı'da doğmuş. Annesi Çerkes, babası ise Sünni Türk'müş. Onun da babası arkasında üç yetim bırakarak genç yaşta ölmüş. Anneannem çocuklarına bakabilmek için İstanbullu bir stajyer hekime temizliğe gitmeye başlamış. O sıralar 3-4 yaşlarında olan annemi de yanında taşımak zorundaymış. İstanbullu çok zengin bir ailenin oğlu olan bu hekim annemi çok sevmiş. Kendi annesini de ikna etmiş ve çocuğun zayı olmaması için evlatlık edinmiş. Bu doğru bir kararmış çünkü annem kadar şanslı olmayan dayım ve teyzem genç yaşta aynı yaşta veremden ölmüşler. Anneannem ölümleri kabullenmeyi reddetmiş, ruhsal dengesini gittikçe yitirmiş. Ben çocuk yaşlardayken şeker hastalığından ve aklını yitirmiş halde hayata gözlerini yummuş.

Babam ve annem işte böyle bir yaşamdan İstanbul'a savrulmuş iki yetimdi. Babam, annemle bin bir güçlkle açtığı kundura dükkânına alışverişe geldiğinde tanışmış ve birbirlerine âşık olmuşlar. O sıralar annem tek çocuğu ile boşanmış bir kadın olarak yaşama tutunmaya çalışan bir dul, babam da iki başarısız evliliğinden olan üç çocuğu ile yaşam mücadelesi veren bir esnafmış. Babam ve annemim evliliğinden ise ben ve kız kardeşim meydana gelmişiz. O dönemde bir Ermeni ve bir Türk'ün evlilik yapmasının ne manaya geldiğini tahmin edersiniz. Her ikisinin de zaten bir avuç kalmış akrabaları bu kabul edilemez evlilik karşısında onları tecrit etmişlerdi. Sonradan yumuşayan birkaç akraba hayatımıza girdi. Bir tanesi amcam, diğeri de annemin dayısı oldu. Öz dayımı veremden ölmeden evvel birkaç kez görmüştüm. Teyzemi hiç görmedim. Halam ise, babam ve amcam vefat ettikten sonra yumuşadı; ancak ömrü vefa etmedi. Benimle helalleştikten birkaç gün sonra öldü.

Gördüğünüz gibi, yazar olmaktan başka fazlaca bir şansım yoktu. Çocukluğum ve gençliğim boyunca bu hikâyelerle baş etmeye çalıştım. Bir yandan da bu sarsıcı hikâyelerin sadece bizim aileye mahsus olduğunu düşünüyordum.

Ama öyle değil.

Resmî, gayri resmî tüm ırkçılarımıza duyurulur.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ortadoğu'da barışı kim istemez?

Markar Esayan 29.12.2008

Filistin yine kan gölüne döndü. İsrail'in Gazze Şeridi'ne yaptığı hava saldırısının kanlı bilânçosu an itibarıyla 271 insan kaybına işaret ediyor. İsraili yetkililer her ne kadar saldırıların sivilleri değil, Hamas'ı ve askerî noktaları hedef aldığını söylese de, topu topu 360 kilometrekarelik Gazze Şeridi'nde tam bir buçuk milyon kişinin yaşadığı düşünüldüğünde, böyle bir saldırının çok yüksek oranda sivil kaybına yol açacağını öngörmemek mümkün değil. Hanuka bayramının sürdüğü ve Şabat'a denk gelen bir günde böyle büyük çaplı bir hava saldırısı, Hamas'ın 19 aralıkta sona eren ateşkesi yenilememesi ve sonuncusunu geçen çarşamba gerçekleştirdiği füze saldırılarına misilleme olarak yorumlanıyor. Bir diğer bilgi de, saldırının gerçekleştiği cumartesi günü Hamas'ın askerî kanadının önemli bir toplantı yapacağı istihbaratının İsrail güvenlik birimlerine ulaşmış olması.

Anlayacağınız, insanoğlu mesele savaşmak ve kan dökmek olduğunda, her türlü önceliği bir kenara koymakta mahir.

Öte yandan önümüzdeki ay Filistin'de parlamento, şubatta ise İsrail'de erken genel seçimler var. Kimi analistlere göre Hamas, El Fetih ve Mahmut Abbas'ın –Batı Şeria'da- defterini dürmek için altı aylık ateşkesi özellikle yenilemedi. İddia o ki, Hamas, İsrail'in kanlı müdahalesine çanak tutarak Abbas'ı sıkıştırmak istiyor. Aynı zihniyetin İsrail'deki izdüşümünde ise, aslında çatışmadan yana olmayan Olmert, Hamas füzeleriyle gittikçe güçlenen sertlik yanlısı Likud'un önünü kesmek için gerektiğinde nasıl şahinleşeceğini son saldırılarla göstermiş olmuş. Ortada 300'e yakın ölü var. Ama eğer bu analizler doğruysa, kendi halklarının güvenliği ve refahında sorumlu olması gereken liderler, dökülen kanı seçim malzemesi olarak görüyor olmalı. Korkunç!

Son çatışmaları anlamak için ocak 2006'daki seçimlerde Hamas'ın iktidara gelmesinden sonraki İsrail ve ABD politikalarına bakmak lazım. Doğru, kimse –özellikle Yahudilerden- Hamas'ın, Greenpeace türü örgütler kategorisi içinde algılanmasını bekleyemez. Lakin, Hamas, haklı mağduriyet üzerinden haksız şiddet uygulayan bir örgütken, 2006 seçimleri sürecinde 1967 sınırlarını temel alan uzun süreli bir ateşkes teklifiyle dünya kamuoyunu şaşırtmıştı. ABD ve İsrail, seçimleri El Fetih'in kazanması için Batılı bir ülkede, hele kendi ülkelerinde asla mazur görülmecek gayrimeşru yöntemlere başvurmaktan kaçınmadı. Hâlbuki Hamas seçimleri işgale karşı direnişi Batı demokrasilerinde görmeye daha çok alışık olduğumuz güçlü bir toplumsal örgütlenme ve fakirlere yönelik ciddi projeleri hayata geçirerek kazanıyordu.

Nitekim ABD ve İsrail'in arzu etmediği bir biçimde Hamas'ın iktidara taşınması Filistinlilerin cezalandırılmasını

gerektirdi. Gazze'deki şiddet ABD desteği ile sistematik bir biçimde artırıldı. Yasal fonların Filistin'e aktarılması engellendi, kuşatma sıklaştırıldı, hatta Gazze'ye verilen su bile kesildi. Ancak bununla da yetinilmedi. El Fetih'in Hamas'a karşı bir askerî darbe yapması için Abbas hem desteklendi, hem de silahlandırıldı. Ancak planlananın aksine, Hamas haziran 2007'de El Fetih'e karşı ciddi bir askerî başarı kazandı. Bu gelişmeden sonra Gazze adeta açık bir hapishaneye döndü. Son İsrail saldırısı da, uzun süredir Gazze'ye insani malzemelerin ulaşmasını engelleyen ablukanın kaldırılmasından bir gün sonra gerçekleşti. Çok kötü ve zalimce bir şaka gibi...

Oysa, ABD nüfusunun büyük çoğunluğunun ve dünyanın geri kalanının da desteklediği, uluslararası mutabakata dayalı iki devletli çözüme ABD Başkanı Clinton'ın son günlerine denk gelen 2001 yılında çok yaklaşılmıştı. 2001 ocak ayında ABD, otuz yıllık reddiyeci politikasından uzaklaşarak Mısır'ın Taba kentinde sürdürülen müzakerelere açık destek vermişti. Müzakerelerin, İsrail Başbakan'ı Ehud Barak'ın çekilmesiyle sonuçsuz kalmasına rağmen, barışın aslında mümkün olabildiğine dair bir kanaat de oluşmuştu. Bakalım kendi web sitesinde İsrail konusunda süper-şahin olarak takdim edilen Obama'nın başkanlık döneminde gelişmeler nasıl bir seyir izleyecek?

Tüm olumsuzluklara rağmen barış her zaman mümkün. Hele hele böylesi umudun azaldığı, kan dökülüp, nefretin arttığı günlerde belki buna daha çok inanmak lazım. Sorun şu ki, başta Amerika olmak üzere, halkların arzusu iktidarların tercihlerine bir türlü yansımıyor. Oysa Hamas'ın iktidarı belki Filistin'de barışın sağlanması için ciddi bir fırsat olarak kullanılabilirdi. ABD ve İsrail Hamas'ı devirmek için gayrimeşru yöntemlere başvurmak, Hamas'a kabul edemeyeceği belli olan koşullar dayatmak yerine Filistin halkının demokratik iradesini ciddiye almayı deneseydi, Hamas siyasi zemine tamamen çekilebilir, her iki kesimdeki uzlaşmazlık ve savaş yanlılarının soluğu kesilebilirdi.

Barış tercih edilmedi. Oluk gibi kan akmaya devam ediyor ve bundan tüm taraflar da sorumlu.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yeni yıl ve Özkök'e özür yazısı

Markar Esayan 01.01.2009

Yılın son yazısı ister istemez yazana mesuliyet yüklüyor. Zaman sayaçlarının zilini çaldığı, bir evvelki "es"ten beridir biriken vicdan muhasebelerini yeniden hesaba getirme vaktinin geldiği böyle günlerde yazı yazmanın baştan çıkarıcılığını küçük görmeyin. Oysa bu köşenin bekçisi "özel günler"le sorunu olan bir yazar. Bizde, her yılbaşı, her Noel, her yortu veya her bayram, hatta kendini fark ettirmeden her hafta yanı başımızda bitiveren şu pazar günleri, öyle böyle değil, esaslı gerilim günleriydi. Mutlaka canımızı sıkacak, bizi kederlendirecek bir şeyler –kavga, dargınlık vs.- olurdu. Bu günler yaklaşırken hepimiz gerilir, bu gerilim evdeki elektriği iyiden iyiye yükseltir, o "büyük" gün geldiğinde de, ya babam, ya da annem o büyük kavganın, bazen ise daha da kötüsü, o delici, yakıcı sessizliğin fitilini ateşlerlerdi. Bunun üzerinde de düşünmedim değil. Buldum tabii nedenini, yıllar sonra. Böyle günlerde babam ve annem geriliyor, panikliyor, öfkeleniyorlardı; çünkü...

Çünkü ne yapacaklarını bilmiyorlardı. Bir aileleri olmamıştı. Vazife, mesuliyet ve zorunluluklar onları maskelemekten, –bu özel günler sayesinde- bir anlığına vazgeçtiğinde ne yapacaklarını gerçekten bilmiyorlardı. Bu bilmezlik onları öfkeliendiriyordu. Baba kokusunun bir çocuğa verdiği güveni, bir anne dokunuşunun tüm korkuları dağıtan o esenliğini hiç hissetmemişlerdi. Alamadıklarını verme zamanı

geldiğinde, şaşkınlıklarının nedeni buydu. Bir de, asla kabul edemeyecekleri o diğer şey: Öfke... Kendilerinden esirgenen şeylerin, kendi çocuklarına kendileri tarafından verilebileceği ihtimaline duyulan öfke... Ve en nihayetinde de suçluluk hissi. Sevgisiz büyüyen çocukların hayat boyu en yakın arkadaşı olacak o zehirli dost...

Maalesef bu yazdıklarımı pek çoğunuz çok yakından hissediyorsunuz. Çünkü bu ülke, her şeyden evvel bir öksüzler, bir yetimler ve tehcirler ülkesi. Eğer siz değilseniz bile, anne ve babanız, onlar değilse, onların anne ve babaları böyle bu ülkede. Hikâyesi buradan gelen bir ailenin, çekilen acı ve sıkıntıları aile hafızası ve psikolojisinden atması en az birkaç nesil sürüyor. O da eğer kendi üzerinde düşünmeye ve o uğursuz zincirin bir halkası olmaktan imtina etmeye niyetiniz varsa.

***

Klavyenin başına aslında Ertuğrul Özkök'ün 30 aralıktaki *"Marjinal gazete, marjinal devlet"* yazısı hakkında bir şeyler çiziktirmek için geçmiştim. Özkök, Gazze saldırıları üzerine ayın 29'unda attığımız *"Rab'bin sana bunu emretmiş olamaz"* manşeti ile *Vakit*'in aynı günü *"İsrail'i kahret ya Rabbi"* manşetini aynı torbaya atıvermiş, herhalde iki manşetin tek ortak kelimesi olan 'Rab'den yola çıkarak bizi din ve gazete işlerini birbirine karıştıran, taassuba, şiddete yatkın, marjinal ve ırkçı gazeteler grubuna sokmuştu.

Ancak, sabah erken klavye başına geçtiğimde, belki konuya devam eder diye yeni (dünkü) yazısını da okuyayım dedim. *Taraf*'la ilgili yazısı, bizim yazı işlerinde mizah konusu olmuştu. *Hürriyet* okurunun iki manşet arasındaki ciddi farkı göreceğinden de zaten emindik. Ancak iddia da vahimdi, ciddiye almak gerekirdi. Özkök yine her zaman yaptığını yapıyor, "düzen ve iktidar tapınmacılığı"nı "kitle gazetesi olma sorumluluğu" olarak yutturmaya çalışıyordu. "İsrail'i savunan tek bir yazı yok" diyordu mesela; böylelikle diğer gazetelerin ilk fırsatta nasıl Yahudi düşmanlığı yaptığını, okurun bilinç dışına adını vermeden sızdırıyordu. Halbuki "kitle gazetelerinin" çoğunda, -aynı gün bizim gazetede de- olayın çok yönlü analizlerini bulmak pekala mümkündü. Ama bunun ne önemi vardı ki!

Lakin bu makaleden ziyade, dünkü *"Dj arkadaşlar lütfen"* başlıklı yazısı beni çok daha sarstı. Samimiyet maskesi takmış imtiyazlı sınıf feylesofluğuyla eşi Tansu Hanım'ın *"İnsanların işini kaybettiği, kaybetmeyenlerin de her gün kaybedecekmiş kâbusunu yaşadığı günlerde ben evimi ışıklandırمام"* itirazı üzerine yeni yılda malikânesinin ışıklarını yakamadığından şikâyet ediyor, çocukluğunun, olgunluk dönemlerinin mutlu aile tablosunu gözümüzün içine sokarak tanrıyazarın "insan" doğasını bize sunuyordu. Böyle alçakgönüllü bir insanı kim sevmezdi ki! Her durumda en iyisini düşünen, umut gerektiğinde umut, ama'lar gerektiğinde empati kutusunu tereddütsüz açan, insanla insan, tanrılarla da tanrı olan bir teslis varken karşımızda, biz kifayetsiz ve kötü niyetli yarınların ne hükmü olabilirdi?

"Bu yıl aralık ayı karanlık geçti benim için" diyor evini ışıklandıramayan ışıklar ve kitle yönetmeni; Türkiye Cumhuriyeti tarihinin medar-ı iftihar *Hürriyet* gazetesinin genel yaygın müdürü Özkök...

Verdiğimiz rahatsızlık için özür dileriz senden.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hrant Dink cinayeti ve tırnak içindeki devlet

Sevgili Hrant Dink'i bu hayattan, sevdiklerinden ve dostlarının yanından tehcir ettirmelerinin üzerinden iki sene geçti. Dink ailesinin avukatlarının kanırttıra kanırttıra çabalamalarının sonucu bu cinayetin işleneceğini, işlenen cinayetin bir numaralı azmettiricisi Yasin Hayal'in eniştesi Coşkun İçci'den tam altı ay evvel öğrenen dönemin Trabzon İl Jandarma Alay Komutanı Albay Ali Öz'e dava açıldı. Hrant Dink'in bu yaşamdan tehcir ettirileceğinin bilgisini aldığı anda, astlarının ifadesine göre Ali Öz, "Bunu sonra konuşalım" demiş. Soruşturma dosyasındaki "İhmal" ve "istihbarat tarihini cinayetten sonraya alan belgede tahrifat yapıldığı" yönündeki iddialar Öz'ün komutasında vazife gören Astsubay Okan Şimşek, Uzman Çavuş Veysel Şahin, Yüzbaşı Metin Yıldız ve diğer yandan da Coşkun İçci ve hatta Yasin Hayal'in babasının ifadelerine dayanıyor. Tüm çabalara rağmen Trabzon'da devam eden Astsubay Okan Şimşek, Uzman Çavuş Veysel Şahin ve şimdi de Ali Öz'ün de yargılanacağı mahkeme İstanbul'daki ana dava ile birleştirilmedi. Bu olmadığı gibi, davanın ağır ceza mahkemesine alınması da mümkün olmadı. Üstelik Albay Öz'ün aslında TCK'nın 83. maddesiyle düzenlenen 'kasten öldürmenin ihmalî davranışla işlenmesi' suçundan yargılanması ve istenen cezanın da altı aydan iki yıla değil, 10 yıldan 25 yıla kadar hapis olması gerekiyordu. Bırakın bunu, başsavcı iki yıllık ceza talebinin "azıcık" artırılması talebini dahi uygun görmedi.

Hrant Dink cinayetinin tüm yönleriyle açığa çıkarılması yönündeki isteksizlik, fütursuzca ve kamufle edilmeye bile gerek görülmeyen bir densizlikle sergileniyor. Cinayete resmî kurumlarda vazifeli görevlilerce yapılan katkı, Meclis İnsan Hakları Komisyonu bünyesinde kurulan Hrant Dink Cinayeti Araştırma Komisyonu ve Başbakanlık Teftiş Kurulu'nun raporlarında da sarıh biçimde telaffuz edildi. Ancak varolan iklim, ki Dink'in hayatına mal olacak uğursuz rüzgârları getiren de odur, cinayeti planlayan, azmettiren, yolunu açanlara kol kanat germeye devam ediyor. Ana davada sanıkların sergiledikleri lakayt ve küstah tavırların, onları mahkemeye taşıyan jandarma aracının kaportasına yapıştırılan "Ya sev, ya terket" çıkartmasıyla zuhur eden tercihin resmî özünden güç aldığı da bir gerçek. Yani onlar aslında Hrant Dink'i öldürmekle vatana hizmet ettiklerini düşünüyorlar ve uğruna cinayet işledikleri "devlet" in kendilerine sahip çıkacaklarından emin gözüküyorlar.

Nitekim "devlet" in kanalı TRT'de yayınlanan ve BBP bağlantılı yapımcılar tarafından hazırlanan "Şahların Labirenti" adlı "belgesel" de, Hrant Dink, Maraş katliamı sorumluları arasında gösterilerek bir kez daha infaz ediliyor. Kamuoyundan gelen tepki üzerine "Bizim bu belgeselle alakamız yok. Ökkeş Şendiller'in sözleri ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilmelidir" mealinde özrü kabahatinden büyük bir açıklama yapan "devlet" in kanalı TRT, aynı bölümü inadına bu kez de TRT-Int kanalında yayımlıyor. Hatırlarsanız bir başka "devlet" yetkilisi Giresun Jandarma Bölge Komutanı Dursun Ali Karaduman da bir şehit cenazesinde konuşurken "Bugün Amerikan Senatosu, Fransız Meclisi, İngiliz Lordları, Avrupa Birliği Parlamentosu, şehidimizi katledenler için bir kınama mesajı göndermedi. Onlar ancak hainler öldüğü zaman kınama mesajı gönderirler" demiş, cenazeye katılanlar da "Hepimiz Mehmet'iz, hepimiz Türk'üz" sloganları atmışlardı.

Tabii böyle bir "devlet" söyleminin gerekli iklimi yaratmakta yeterli olmayacağı aşikar. Durduğu yeri bilen medya ve emekli kanaat önderleri de bu iklimlendirmeye katkı sunmakta yarışıyorlar. Kimin ve neyin muteber olup olmadığının ve bu iklimde kimlerin yaşamaya layık ve muktedir olabileceğinin ölçüleri ortaya konuluyor. Mesela medyanın en büyük iklimlendirme kliması *Hürriyet*'in yazarlarından Ege Cansen özür diliyorum kampanyasına çatarken TRT'nin yaptığını yapıyor ve "Ermenilerle ortada hiçbir gerginlik yokken, aydınların gazına gelip, kaleminden zehir damlatan gazeteci Hrant Dink'in öldürülmesi gibi utanç verici elim bir olay yaşandı. Bildirinin, benzeri vakalara psikolojik zemin hazırlamasından korkuyorum" diyerek neyin yapıldığında ne ile karşılaşacağımızı bize bilgelikle söylüyor. Böylelikle beklenen mesajlar "devlet" in türlü mekanizmalarından halka vazedilirken, iklimdeki olası değişimlerin de önüne geçilmiş oluyor.

Bu ülkedeki devlet, tırnak içindeki devletten yakasını kurtarmadan hiçbirimize huzur yok. Bu huzursuzluk kriz yüzünden yılbaşında malikânesini ışıklandıramayan Ertuğrul Özkök'ün yaşadığı mutsuzluk ile faili meçhullerin ailelerinin ocağına düşen ateş arasında çok geniş bir alanı kaplıyor.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Alnımızdaki Gazze nişanı

Markar Esayan 08.01.2009

Gazze için daha ne yazılabilir bilmiyorum. Orada hem öldürülen, hem de öldürenin yerine kolaylıkla koyabilirim kendimi çünkü. Hissettiğim insan uygarlığına karşı duyduğum Sartre'vari bir bulantı sadece. Kendimin de içinde olduğu bir uygarlığa karşı duyduğum tiksinti, her gün gazetede Gazze'den gelen fotoğrafların hangisini kullanacağımıza karar vermeye çalıştığımız anda kendime yöneliyor ve her şeyimle "kapanmak" istiyorum. Düğmemi kapatmak ve beni kozasında büyüten bu uygarlıkla tüm ilişkimi kesmek istiyorum. Mümkün mü? Değil? Bu hisler nasıl hisler? Tabii ki bencilce. İsyanının, haksızlığa tepkisinin merkezine yine kendini koyan o y(c)üce insan! O benim, o sizsiniz. Gazze'de ölen ve öldürenin ben ve siz olduğumuz gibi...

Hepimiz katil ve kurbanlarız aslında.

Cellât ve kurban olmanın uğursuz zincirinin geçmişten geleceğe doğru nasıl yol aldığına bir baksanıza. O zincir önünde sonunda bir yerinden sizi de yakalıyor. Yakalamakla kalmıyor, kendine, kendi var oluşuna katıyor. Kabil kardeşi Habil'i haset yüzünden öldürdüğünde Allah onun alnına bir Kabil nişanı koymuştu. Öyle ki o nişanı gören ona ilişmesin. Kabil korkuyordu çünkü. Önce Allah'ın, sonra da öç almak isteyen başkalarının canını alacağından korkuyordu. Hiç böyle düşünmemiştim. Allah kendi yarattığı nesli korumak için mi koymuştu o nişanı, yoksa Kabil'i çok sevdiğinden mi? Şimdi düşünüyorum da, belki de öç zincirini ta baştan kırmak için yapmıştı bunu. Kabil'den ziyade, ondan öç almaya niyetli ruhları lanet altında yaşamaktan esirgemek için.

Aynaya dikkatlice bakarsanız, alnınızdaki o Kabil nişanını siz de göreceksiniz.

Çünkü insanoğlu hiçbir şeye sahip çıkmadı, öç "hakkı"na sahip çıktığı kadar. Başbakan Erdoğan'ın dediği gibi "Ölenlerin ahı yerde kalmayacak" oldu hep. Keşke kendimizi temize çıkarmak için bu kadar hevesli olmasaydık. Keşke kurbanlarla empati geliştirirken başka kurbanların ortaya çıkmasına yol açan düşünce yapımızı gaddarca eleştirebilseydik. Baksanıza, dünyanın en çok mağdur edilmiş bir halkı, dünyanın en çok mağdur edilmiş başka bir halkıyla yıllardır savaşıyor. İnsafsızca öldürülen altı milyon Yahudi'nin kanı pahasına kurulmuş İsrail devleti, binlerce yıllık komşusuna yok oluşu, yıkılışı reva görüyor.

***

Köşe yazılarına, politikacıların açıklamalarına bakıyorum bir de. Bir kısmı çok üzgün, bir kısmı çok öfkeli, bir kısmı ise her şeye rağmen oldukça nazik; dengeli bir dil kullanmaya özen gösteriyorlar. Bir de Erdoğan var. Ve onun sert açıklamalarını fazlaca kişisel ve duygusal bulanlar var sonra. Onlara göre böyle açıklamalar Türkiye'nin yüksek menfaatlerini tehlikeye sokuyor. Türkiye'nin Gazze katliamı konusundaki "nitelikli figüran" rolünü bile fazlaca tedbirsiz bulanların başında *Hürriyet*'in başyazarı Oktay Ekşi geliyor. Gazze konusunda İsrail'e bu kadar yüklenen Türkiye'nin, yarın Ermeni soykırımını tasarısı Kongre'ye geldiğinde hangi yüzle Yahudi

lobisinden yardım isteyeceğini soruyor. PKK konusunda İsrail'le yapılan işbirliğini unutmakla suçluyor. Tanrı-yazar Ertuğrul Özkök ise yine en "steril" pozisyonu çoktan almış vaziyette. Erdoğan'ın *"Biz dedeleriniz, ecdadınız kovulduğu zaman sizi kalkıp da bu topraklarda ağırlayan, bu topraklarda misafir eden Osmanlı'nın torunları olarak konuşuyoruz"* feci lafına, *"Yapılan iyiliğin diyeti istenmez"* diyerek cevap verirken uzun uzun, o sihirli sözcüğü son cümlede fıskırtıveriyor: *"İnşallah ileride bunun diyeti Türkiye'ye ödetilmez."*

Doğru, Erdoğan çoğu zamanki gibi çiğ, katır kutur. Avrupa'da çoktan Yahudilere saldırıların başladığını, Türkiye'deki Yahudi vatandaşların da çok tedirgin olduğunu düşünmekten uzak. Diğer yanda *Vakit* gazetesi *"Terörist Yahudi yine bebek vurdu"* sürmanşeti ile İsrail devletinin savaş tercihinin bütün rizikolarını ülkede yaşayan her bir Yahudi'nin sırtına bir hançer gibi saplıyor. Sözde zulme isyan eden bu zehirli zihniyet, masum insanları hedef göstermekten zerre beis görmüyor. İşte adalet arayanların gerçek ve çirkin yüzü!

***

Ve doğru, öldürmenin hiçbir meşruiyeti olamaz. Zalim zaten vuruyor. Ama dünyadaki kanı sürekli dökülen mazlum halkların, bu böyle olduğu için kan dökmeye hakları olamaz. Neden olamaz? Çünkü bu bir çözüm değil. Tarihte kan dökerek kan dökmenin durdurulduğu hiçbir örnek yok. Kurbanlarla empati kurmadan önce, katillerle "empati" kurmak, yani bizlerin de yaptığımız ve yapmadıklarımızla katillerin önünü açtığımızı, aslında "katiller" olduğumuzu anlamamız lazım.

Hem öldüren, hem de kurbanız çünkü. Rollerimiz her an değişiyor.

Bu uygarlığın bana vermiş olduğu oç alma hakkını reddediyorum. Haklı olsam bile hakkımın göz göre göre yenmesini, öldürmek yerine ise ölmeyi tercih ediyorum. Bu uğursuz zincirin kırılması adına, çocuğumu öldürenin çocuğunun yaşamasını istiyorum. Ekmeğimi çalanın karnı hep doysun istiyorum.

İnsan uygarlığına ve kendime karşı duyduğum tiksinti ile baş edebileceğim tek yol bu. İçimdeki katil ve zorbayla yüzleşmek ve bağış dilemek.

Öldürdüğümüz tüm çocuklardan...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Seçenekler nasıl ikiye iner?

Markar Esayan 12.01.2009

Son yazımda Gazze konusunu işlerken şiddetin her türlüsünü, her durumda, yani haklılığın insan öldürmeye cevaz verdiği, hatta bu uygarlığın seküler ve seküler öncesi çağlarının değerleriyle de kutsandığı pozisyonlarda bile reddetmek gerektiği konusunda yazmıştım. Yazdım çünkü buna hem aklım, hem de tüm yüreğimle inanıyorum. Üstelik bunun, Kutupyıldızı gibi bize doğru yönü gösteren, lakin kendisine asla ulaşamayacağımız hayali bir hedef olduğunu düşünmeden, mümkün olduğuna yürekten inanarak yazdım. Bu argüman, hele hele dünyanın en kanlı yüzyılından çıkıp, dünyanın daha kanlı diğer bir diğer yüzyılınla girdiğimiz, Gazze'de bebeklerin, Irak'ta bir milyon insanın "barış ve demokrasiyi tesis etmek" iddiasıyla katledildiği bir ortamda çok da sağlam durmuyor, farkındayım. Ama tam da uygarlığımızın ikiyüzlülüğünün yattığı noktada durur bu

algılama. “Doğru”yu yapmak ister gözükersünüz. Bunun için önce doğrunun bulunacağı havuza bakarsınız. O havuzda sürüsüyle seçenek vardır. O havuza nasıl baktığınıza da, oradaki seçenekleri nasıl “iki”ye indireceğinize de, sonra da o “iki” seçenekten sizi “doğru”ya ulaştıracak kararı verme aşamasına hangi usullerle ulaşacağınıza da siz karar verirsiniz.

Hayat insanları ve toplumları çok güç durumlarda bırakır. Kurbanlarını en vahşi biçimde öldüren bir seri katilin idam edilip edilmeyeceğine, üç yaşındaki bir çocuğa tecavüz eden ve öldüren bir kişinin toplum vicdanında açtığı yaranın en adil biçimde nasıl kapatılacağına karar vermek zordur. Hiroşima ve Nagasaki’ye atom bombası atan ve binlerce kişinin ölmesine ve nesillerin sakat kalmasına yol açan ABD de, bu zor kararın verilmemesi halinde, devam edecek savaşta çok daha fazla insanın öleceğini, bu şekilde aslında *daha az insan öldürerek daha fazla insanın ölmesinin* önüne geçildiğini iddia etmişti. Hatta bu çok zor kararı alabilenlerin fedakâr erdemlilikleri de oldukça övülürdü. Diğer pek çok örnekte de toplumları için kendilerini feda eden, kan dökmek uğruna daha büyük felaketlerden kitleleri esirgeyen kişi ve tarihî olayların hikâyesi bizleri mest eder.

Ancak “an”ın üzerinden zamanlar ve zamanlar geçtikten ve bizler o “an”a daha soğukkanlılıkla bakma imkânına eriştikten sonra, su yüzüne çıkan “yeni” bilgilerin de yardımıyla anlarız ki, aslında başka seçenekler de pekâlâ mümkündür. Nitekim Başkan Roosevelt öldüğünde Manhattan Projesi’ni (atom bombası) kucağında bulan Truman’ın savaşın bitirilmesi için yapılan diplomatik görüşmelerin kapsamında, stratejik planlardan, savaş sonrasına dönük hesaplardan da haberi yoktur mesela. Çünkü kendisinin de günlüğünde yazdığı gibi, uluslararası ilişkilerle ilgili değildir o, Dış İlişkiler Komitesi’nin toplantılarına ve çalışmalarına katılmamış, hatta incelememiştir bile.

Truman seçenekleri ikiye indirmiş ve kararını vermiştir: Savaş bitirilmeli, 2323 cana mal olan Pearl Harbour’ın intikamı alınmalıdır. Atom bombası iki şehirde toplam 250 bin kişinin hayatına mal oldu. Altı milyonu Yahudi, yirmi milyonu ise SSCB vatandaşı olan toplam elli milyon insanın öldüğü bir savaş ortamında Truman’ın cebinde böyle çılgınca bir kararı almanın meşruiyetini sağlayan iktidar ve özgürlük kartları vardı çünkü.

Gazze’de savaş hâlâ devam ediyor ve ölenlerin sayısı her gün katlanıyor. Katlanan bir diğer şey de halkların birbirine olan nefreti. Dünyada Yahudi düşmanlığı ABD’ye duyulan nefretten aldığı ivme ile tavan yapmış vaziyette. Ben, bir insandan ırkı yüzünden nefret eden, onun mahvını dileyen bir kişinin, Filistin’de ölenler için duyduğu üzüntüsünün samimiyetine de inanmam. Sevgi, merhamet ve barış, nefretle dolu bir yüreğin mukimi olmamıştır hiçbir zaman. Filistin’de birbirini öldüren iki halkın şiddete tapmaları da bilmeli ki, ne nefsi müdafaa, ne de var olma hakkı, savaşmanın son seçenek olduğu yalanını örtemez. Birbirimizi öldürmeme seçeneğine her zaman sahibiz. Ama öldürüyoruz. O zaman katilleriz. Özgürlük savaşçısı veya barış elçileri değil.

Ben kendimi, seçeneklerimi ikiye indirirken hep ahlaksızlık yaparken yakalıyorum. Kendi bencilliğim ve arzularımın önceden belirlediği sonuçları öngörüp, sonra onları unutkanlık kuyusuna yuvarlayıp, karar verme anında onların sözde iradem dışında beni yönetmesine izin veriyorum. Bu bana özel olarak açılmış bir bilgi değil. Hepiniz de kendinizden bunu biliyorsunuz.

O yüzden bizler de mesulüz, bizler de katilleriz diyorum. Seçeneklerimizi indirirkenki ahlaksızlığımız, içimizde, şiddeti o veya bu nedenle bir yöntem olarak benimsediğimiz için...

Dink cinayeti ve Ergenekon davası

Markar Esayan 15.01.2009

Hrant Dink 19 Ocak 2007'de ırkçı ve planlı bir suikastla öldürüldü. Bu suikast, Cumhuriyet tarihimizde faili meçhul kalan 17 bini aşkın cinayetin utanç listesindeki yerini alması diye Dink Ailesi avukatları var güçleriyle çabalyor. Aile avukatlarından Fethiye Çetin *Sabah* gazetesine verdiği röportajda, süren davada bir buçuk yıldır bir arpa boyu yol alınamamasından duyduğu sıkıntıyı ifade ediyordu. Aynı sıkıntıyı paylaşan Hrant Dink'in eşi Rakel Dink ise, Nisan 2007'de Başbakan Erdoğan'a bir mektup yazmış, cinayet dosyasında yer verilmeyen çok önemli bulguların incelenmesini talep etmişti. Bu yardım çağrısı üzerine Başbakan Erdoğan'ın talimatıyla harekete geçen Başbakanlık Teftiş Kurulu'nun Dink cinayetiyle ilgili yaptığı inceleme ve araştırmalar tam 1,5 yıl sürdü. Ortaya 27 klasör ve 200 sayfalık bir rapor çıktı. Araştırma kapsamında 30'u kamu görevlisi toplam 46 kişi ile görüşüldü. Raporun önemli ayrıntıları evvelki gün gazetemizde de yer aldı.

Başbakanlık Teftiş Kurulu'nun Dink Cinayeti Raporu, Meclis İnsan Hakları Alt Komisyonu ve İçişleri Bakanlığı müfettişlerinin raporlarıyla ortak bir özellik taşıyor. O da, dönemin Trabzon Emniyeti ve Jandarma İl Alay Komutanlığı üzerinde yoğunlaşan çok ciddi iddiaların bu raporlara da "mutlaka araştırılmalı" şeklinde yansımış olması. Müfettişlerin 11.04.2008 tarihinde yaptığı görüşmede, Erhan Tuncel'in, cinayetden önce Trabzon Emniyeti'ne suikast hazırlığı bağlamında Dink'in fotoğraflarını verdiğini, Yasin Hayal'in cinayeti işlettirmeyi planladığı Zeynel Abidin Yavuz ve cinayet sanığı Ogün Samast'ı da deşifre ettiğini söylediği kayda geçiyor. Öte yandan yine Tuncel'in, Dink cinayetini iki kez değil, ilki 2005 yılının ekim ayında olmak üzere en az üç kez ihbar ettiği belirtiliyor. Bu bilgilerin İstanbul Emniyeti'ne de iletildiği, "devamı gelecek" denen bilgilerin güncellenmediği, takibatının da yapılmadığı söz konusu raporlara yansımıştı. Jandarma'ya, cinayetden altı ay evvel Yasin Hayal'in Hrant Dink'i öldürmek için –silah bulmak üzere- harekete geçtiği bilgisini veren Coşkun İğci'nin ihbarı da, ortaya "ihmal"ın Jandarma yönünden boyutlarını ortaya koymuştu.

Hadi, buralarda Emniyet ile Jandarma arasındaki rekabet, koordinasyonsuzluk ve "iklimsel" ihmal vardı; peki "Hedef Şahıslar Programı" adı altında ülkede risk altındaki kişilere yönelik tüm istihbari bilgileri havuzunda toplayan ve buna göre risk altındaki kişileri koruma programına dahil etmekle görevli İstihbarat Daire Başkanlığı ne yapmıştı? Rapora göre, Başbakanlık Teftiş Kurulu'nun bu sorusuna kurumdan gelen cevap şu olmuştu: "*Yasin Hayal'in Hrant Dink'e yönelik bir eylem planladığı ihbarları Dink'in bu programa alınmasına yeterli bulunmamıştır.*" Evet, Dink programa kayıtlı değildir, dolayısıyla korunmasına ve önleme çalışması yapılmasına da lüzum görülmemiştir.

Cinayetden hemen sonra bazı çevrelerin koruma talep etmemiş olmakla Dink'in kendisini cinayetden mesul tutmaya kalktığını hatırlayınca, müfettişlerin bu tespiti daha da anlamlı hale geliyor. Olan bitenden bihaber Hrant Dink korunma talep etmemekle neredeyse kendi kendini öldürtmekle itham edilirken, elinde en az üç ciddi istihbarat olan yetkililer Dink'i korumaya gerek görmemişti.

Ergenekon operasyonlarının son dalgasında Sivas'ta bir Ermeni vatandaşı öldürme planı yaparken yakalanan zanlıların Susurluk sanığı eski özel hareketçi İbrahim Şahin tarafından azmettirildiği iddiaları basına yansıdı. Öyle ki, dinlemeye takılan suikast planının deşifre olmasıyla hedef şahıs korumaya alınırken, yapılan son operasyonla da suikast hazırlığındaki şüpheliler tutuklandı. Bu Ermeni şahısla birlikte, İbrahim Şahin'in evinde ele geçen suikast listesindeki 12 kişinin de hayatı bu operasyonla kurtulmuş oldu.

Peki, 2007 Ocakı ile bugün arasında ne fark vardı? Emniyet güçleri çok daha imkânlı mı çalışmaktaydı? Yoksa

tüm bu devlet organizasyonundan sorumlu akıl, başka türlü mü düşünmeye başlamıştı?

Evet, Ergenekon soruşturması Hrant öldürülmeden evvel başlasaydı, çok büyük ihtimalle bugün hayatta olacaktı. O halde o hep kendime sorduğum soruyu şimdi size de sorma zamanıdır: Tuncay Güney'in 2001 yılında Adil Saçan'a verdiği ve dün naklen yayınlanan ifadeleriyle deşifre olan Ergenekon ve bu ifadelere dayalı MİT'in 2003 yılında hem Başbakanlık'a, hem de Genelkurmay'a gönderdiği "çok gizli" ibareli Ergenekon şeması ve dosyası soruşturmaya dönüşmek için neden senelerce bekledi? Bu bir hazırlık-izleme-dinleme süreciyse, neden Sivas'ta olduğu gibi, bunca ihbara rağmen Hrant Dink korunmadı?

Hâsılı, umarız Ergenekon davasının ilerleyen süreçlerinde bu sorularımızın cevabını bulma imkânına da erişiriz. O güne ve Dink cinayetinin tüm safha ve yönleriyle ortaya çıkmasına değin, tüm faili meçhullerin akıbetini takip etmekle mükellefiz. O yüzden bu pazartesi Agos'un önünde toplanıyoruz.

19 Ocak saat 15'te. Hrant'ın düştüğü yerde...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir milat olarak 19 Ocak

Markar Esayan 19.01.2009

Hrant hakkında yazmak benim için çileli bir iştir. 19 Ocak gününü, onun "haberini" aldığım anı tamamen unutmak istiyorum çünkü. Dizlerimin bağı çözülürken, kanım gibi, zamanın da donduğu, durduğu o anı, aklımı kaçıracığımı, kalbimin duracağını hissettiğim o anı, unutmak istedim hep.

Ama bugün 19 Ocak. Güvercin aklığına kırmızının sıçradığı o anın ikinci sene-i devriyesi. Yazmakla mükellefim. Dostumun hatırası, ona olan boyun borcum adına, bencilliğimi aşmak ve birkaç nafile kelime çiziktirmek zorundayım. O anı, onun "haberini" aldığım o uğursuz anı hatırlamak zorundayım.

Büyük bir şok karşısında, devam eden yaşama refleks vermek zorunluluğuyla beynimde başka bir mekanizma devreye girmişti. Sanki o anı idrak etmesem zaman geriye alınabilecek, Hrant belki bir evvelsi gün üşütüp işe gitmeyecek, pusuda bekleyen tetikçiler, onları bir yıldır yakından takip eden, gelen ihbarları anlık paylaşan Emniyet ve Jandarma teşkilatının kusursuz koordinasyonu ile kısıvrak yakalanacak, böylelikle Hrant gök ve yeryüzünün mükemmel işbirliği ile başımızda durmaya, yaşamı anlamlandırmaya, ülkemize yiten inancımızı bize yeniden kazandırmaya devam edecekti.

Ya da, sadece veda yazısında değil, yıllar evvelki bir makalesinde de değindiği "sahte cennetler"e göç etmeme inadını kırıp geçici bir tehciye çıkacak, o, memleketinde yaşama özgürlüğünü elinden alan zihniyeti deşifre eden yazılarını biricik Agos'una gönderirken, ülkede bildiğimiz süreç gelişecek, onu çalan kör, vicdansız, ahlaksız yapılanma Ergenekon soruşturmasıyla yakasını ucundan ele verecek, onun da adının yer aldığı suikast planları, law silahları, krokiler ve tetikçiler ele geçecek, Hrant da cennetin sahtelerinde bir süre vakit geçirdikten sonra kendi hakiki memleketine dönebilecekti; sağ salım...

O ânı mümkün olduğunca uzatmaya çalıştım. Ayağa kalkabildiğimde, haberi alır almaz çılgınlar gibi direksiyon sallayıp işyerime koşan eşimin yardımıyla dışarı çıktık. Yürüme mesafesindeki Agos'a doğru adımlamaya

başladık. Ayaklarım geri gidiyordu. Hiçbir şey konuşamadığımızı hatırlıyorum. Ayaklarım geriye gidiyordu; çünkü oraya eriştiğimde ölüm gerçeklik kazanacaktı. Zamanın geriye alınabilme olasılığı tamamen yok olacak, ben de tahmin ettiğim o otomatik, biyonik sürece teslim edecektim kendimi.

Hrant'a, Agos'taki köşemde yazdığım yazılarla destek olmaya çalıştığım ortak davamız, yaşamın darlıklarını aşma çabasıydı. Görünür, konuşur, yaşar hale gelebilmek... Gerçek insan olmak... İdare etmemek, mış gibi yapmamak, kıvırmamak, amaları hayatımızdan çıkarmak, yıkılan köprüleri onarmak, kaşıkla kazarcasına sabırla, inançla, ama öncelikle sevgiyle yapmak tüm bunları. Onun kanatları altında biz güvenle yaşarken, tüm riski onun aldığından bihaberdik. O belki farkındaydı. Ama onun insana, ülkesine olan güveni ve bu ülkenin onun samimiyetini, söylemek istediğini anlayabileceğine olan inancı, korkularının onu korumasını engellemeye muvaffak olmuştu.

Agos'a vardığımızda, yüzleşmeye korktuğum o zalim gerçeklik oradaki yüzlerce kişinin tanıklığında mühürlenmiş oldu. Son yıllarda bizden epey çekmiş olan darlıklar, canlanıp boğazıma sarıldı yeniden, hepimizin üzerine çullandı.

Hrant gitmişti. Güvercine dokunmuşlardı...

***

Son olarak Hrant'a açılan dava ve sancılı sürecin geciktirdiği onuncu yıl kutlamasında görmüştüm onu. Daha bir ay bile geçmemişti Agos'un doğum gününü kutladığımız o büyülü gecenin üzerinden. Zannediyorum Aydın Engin'in köşesinden verdiği açık muhtıra ve benim de taciz maillerim sayesinde mümkün olmuştu bu yemek. Hem Agos'un yaşını, hem de onu aldığı çeşitli ödülleri kutlayacaktık. Eşim Natali ile altıncı evlilik yıl dönümümüze denk gelmişti kutlama. Ben bunu yanımızda oturan Raket'e öylesine söylemiş, Raket'in bunu yetiştirmesiyle, Hrant anında sahnede bitivermişti. Güzel sözleriyle onurlandırdı bizi, ülkeyi daha iyi günlerin beklediğini anlattı uzun uzun. İhtiyacımız olan şeyleri söyledi o kendine has üslubuyla. Biz de inandık ona. Hrant böyleydi. Başkalarının mutluluğunu kendi mutluluğu sayardı. İnsanları kendi yüreğine, kendi heyecanına, kendi sevgisine katardı.

Onu tanımak, değişmek demekti.

Sonra birlikte göbek attık sahnede. Hrant, Etyen, Ali, Kürşat ağabey ve diğer tüm dostlar karşılıklı oynarken, sanki ülkemizin aydınlık geleceğini kutluyorduk. Felaketin ne kadar yakınımızda olduğundan habersizdik.

***

Hrant'ın bedenini bizden çalmalarının üzerinden tam iki yıl geçti. 19 Ocak bu ülke için bir milat oldu. Onun katlinin uyuşuk ve kaderci donukluğumuzu tuzla buz etmesiyle ülkede bugün çetelerin üzerine gidilebiliyor. Suikast listeleri ele geçiriliyor, insanlar ölmeden korunuyor, kurtarılıyor.

Biz de her 19 Ocak'ta donukluğumuzu, tembelliğimizi yenerek saat tam üçte, onun düştüğü yerde olacağız. Hrant'a olan gönül borcumuz için; Hrant için, adalet için...

Benim de bir hayalim var

Markar Esayan 22.01.2009

Amerika'nın 44. Başkanı Barack Hussein Obama yemin ederek görevine başladı. Ulusal Park'ta iki milyona yakın ABD vatandaşının katılımıyla gerçekleşen töreni "imrenerek" hatta deyim yerindeyse ağzımın suyu akar halde izledim. Martin Luther King o tarihî "I have a dream" yani "Benim bir hayalim var" konuşmasını 1963'te yine Washington'da yapmıştı. O gün King'i dinleyen ve onun temennilerini paylaşan 200 bin kişi arasında şüphesiz beyazlar da vardı. Ama evvelsi gün izlediğimiz o devasa, coşkun kalabalık, "kısa" sayılabilecek bir süreden, büyük bir bilgelik çıkartmış bir ulusun her kesiminden gelen insanlarından oluşuyordu. İmrendim ve kışkandım... King'in *"Bir hayalim var benim. Gün gelecek, dört büyük çocuğum, derilerinin rengine göre değil, karakterlerinin yapısına göre değerlendirilecekleri bir ülkede yaşayacaklar. Bugün bir hayalim var benim"* sözlerinin Obama'nın şahsında cisim alarak tüm dünyaya umut olması, insanoğlunun King'in hayallerinin bile aşabileceği bir ilerleme potansiyeli olduğunu ortaya koyuyordu. Hayatımda ilk kez birisinin yerinde olmak istedim. Obama'nın değil, onun yemin törenini izlemeye gelmiş King'in oğlu Martin Luther King III'ün yerinde olmak istedim. Bir hayali miras bırakan babasının gerçekleştirmiş düşlerinin hasadında, o an hissettiklerinin sahibi olmak istedim. Bu hayalin "gerçek"leşmesini mümkün kılan o devasa halk desteğinin sarhoş edici rüzgârı beni de nefessiz bıraksaydı, ben de kendi ülkemde bunu yaşayabilseydim keşke diye hayıflandım.

Sonra, kendi vatanıma döndüm. Buna yakın bir şeyler yaşamış mıydım diye hafızamı yokladım. O duyguyu anlamama yardım edecek tahayyülden maada, küçük de olsa bir deneyimim olmuş muydu? Evet, ben de çok hayaller kurmuştum. İlk romanım *Şimdinin Dar Odası*'nda bu ülkeye gönül vermiş, lakin yaşadığı ırkçı deneyimlerle yorulmuş, hayalleri eprimiş ve bu eprimenin zihnini de elinden almasıyla hayatını yitirmiş gömlekçi Nişan Usta'yı almış, ülkenin başbakanı yapmıştım. Bir hayal kurmuştum ve bu hayal bana bile cüretkâr geldiği anlarda direnmiş, "Neden olmasın" diye sormuştum.

Neden olmasın?

Ama dediğim gibi, o hayali besleyecek deneyimlere sahip değildim henüz. Sonra oldu bir tane. Keşke olmasaydı. Bedeli çok ağırdı çünkü. 19 Ocak 2007'de sevgili Hrant Dink katledilmiş, onun hayalleri iki kurşunla yere çakılmıştı. Agos'ta acımın zehrini gözyaşlarıyla akıtmaya çalışırken, bir iki saat geçmeden kapının önünde binlerce kişi toplanmış, Hrant'ın yere çakılmaya çalışılan hayallerini, elbirliğiyle, düşen bir sancak gibi omuzlarının üstünde yeniden yükseltmişlerdi. 23 ocak günü ise daha büyük bir kalabalık, tam 200 bin kişi Hrant'ı uğurlamak için Agos'un önünde toplandı. Cenaze arabası ağır ağır yerinden kıpırdadığında, Hrant'ın naaşının arkasından, alkışlarla, "Hepimiz Hrant'ız, hepimiz Ermeniyiz" diyerek yürümeye, suikastların ve cinayetlerin kirlettiği kaldırımları, yolları kutsamaya başladı.

Bir arınma, bir barışma, bir iyileşme ayini gibiydi...

Yüreğimdeki keder ve öfke ile, o kalabalığın benliğimi saran coşkusu beni tereddüde düşürmüştü. Sanki oradaki coşkuya kendimi bıraksam Hrant'a ihanet etmiş olacaktım. Sonra, onun hayallerini düşündüm. Yaşamına mal olan hayallerini... Onun bizi muzip ama nemli gözlerle izlediğini düşündüm. "Ben kafama koyduğumu yaparım oğlum" dediğini işittim. "Benim gibi insanlar vazgeçmez, canını verir, ama sözünden dönmez. Bak nasıl da yan yana getirdim sizleri. Türkü, Kürdü, Ermenisi, kadını, çoluğu çocuğu, başörtülüsü, laiği, askeri, memuru, zengini, fakiri, benim acımda birleştiniz, kutsadınız kardeşliği. Bir gün böyle bedeller ödemeye gerek kalmadan da yapacaksınız bunu" dediğini işittim.

Bence 23 Ocak 2007, Amerika'nın 28 Ağustos 1963'üne tekabül eder. Rakel'in konuşması King'in kurduğu hayallerle birebir örtüşür. Mucizevidir; çünkü inançtan ve sevgiden kaynaklanmıştır. Milattır; çünkü 23 Ocak, yan yana, eşit ve onurlu bir yaşamın iradesini iki yüz bin kişinin varlığıyla mühürleyen tarihî bir gündür. O gün bir anlaşma yapılmış, toprağa bir tohum atılmıştır.

Günler, mevsimler geçer. Siz o tohumu unutursunuz. O tohum vicdanların bağrında ufak ufak, yavaş yavaş filizlenir. Hiç ummadığınız, hiç beklemediğiniz bir anda toprağı deler, baş verir, görünür olur, meyve olur, yaşam olur.

O yüzden varımızı yoğumuzu kaybetsek bile, vazgeçmeyelim hayallerimizden, kuşku duymayalım insana olan inancımızdan.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir Ergenekon sanığı olarak, SİZ

Markar Esayan 26.01.2009

Ergenekon davası mümkün olur da bir kazaya uğramaz yoluna devam edebilirse, ülkenin büyük bir kısmının sanık sandalyesine oturduğunu göreceksiniz. Sadece devlet adına kurşun atıp kurşun yemişler takımı ve onların yargı, siyaset, sivil-askerî bürokrasi, ekonomi dünyası, medya, STK'daki destekçileri değil, muhtemelen şu yazıyı okuyan siz sıradan vatandaşın da Ergenekon davasında sanık olması muhtemel. Kafka'nın *Dava'sına* benzer gerilimli bir sanıklaşma süreci yaşıyoruz. Herkesin kafasının böylesi karışık olması, adı henüz konmamış olsa da, bu sürecin çoğumuzu kapsama alanına alma potansiyeli taşıdığını belli belirsiz hissetmemizden olsa gerek. Ergenekon kovuşturmasına başta Baykal olmak üzere gösterilen bu yüksek empati duygusuna da bu açıdan yaklaşmak lazım.

Ne demişti 2005 yılında Demirel: "Derin devlet devletin kendisidir." Encümen-i Dâniş'in başkanı eski TBMM Başkanı Necmettin Karaduman ne dedi daha geçenlerde: "Derin devlet vardır ve gereklidir..."

Doğrudur, derin devlet vardır. Ve evet, muhtemeldir ki o derin devlet devletin ta kendisidir. Eğer Ergenekon davası bir zihniyet kırılmasını ima ediyor ve devletin böylesi türünün artık deşifre edilmesi gerekliliğine yönelik sağlam bir iradeyi taşıyorsa, emin olunuz, gelip sizi şafak vakti evinizden almasalar dahi, siz, kimi zaman bilerek, kimi zaman da devletin kirli imkânlarına doğallıkla iştirak etmekle sanık koltuğuna oturmuş hissedeceksiniz kendinizi.

Daha doğrusu hissetmelisiniz?

Çünkü bu davanın ilerlemesi vatandaş olarak sizin bu sanıklaşmaya olan gönüllülüğünüzle mümkün olacak. Çünkü Ergenekon sıkça tekrarlandığı gibi soğuk savaş döneminin başlangıcında NATO ve CIA'nın kurduğu bir örgüt değil sadece. Bizim başka bir hikâyemiz var. Sadece bize özgü çok eski bu hikâyenin tamamını okumakla mümkün Ergenekon ve kendisi derin olan devletimizin varlık kodlarını anlayabilmek.

Yine sıkça tekrarlandığı ve emsal kabul edildiğı gibi, İtalya'daki Gladio'nun çökertilme süreci de

Türkiye'dekinden pek çok farklılıklar içeriyor. Orada Gladio tam kırk senelik faaliyet süresinde parlamento ve yargının haberi olmadan varlığını sürdürmüş, 1972 yılında Pateano'da bir araca konulan bubi tuzağı nedeniyle üç jandarmanın ölmesi sonrası tetiklenen süreçte doksanlı yıllarda tamamen temizlenebilmişti. Oysa bizdeki, çetelerin hâkimiyetine girmiş bir devletin hikâyesidir ki, kökü ta Hamidiye Alayları'na, Teşkilat-ı Mahsusa ve İttihat ve Terakki'ye, daha sonra da kesintisiz bir şekilde ta bugüne ulaşan bir sürece işaret eder.

Yani İtalya ve kendi Gladiolarını temizleyen diğer ülkeler, devletlerinin içlerine sızmış, kısmen himaye görmüş, soğuk savaş süresince faaliyet yürütmüş çetelerle mücadele etmişken, Ergenekon sürecinde bizler, bizzat böyle evrimleşen bir devlet aygıtıyla, yani aslında kendimizle mücadele ediyoruz. Bu anlamda Demirel ve Karaduman'ın derin devlet tasviri, Ergenekon'u sadece sanıklarıyla kısıtlı gören dar bakıştan çok daha tutarlı bir yorumu ima ediyor. Başbakanlık Teftiş Kurulu Başkan Vekili Kutlu Savaş'ın 1996 tarihli Susurluk Raporu'nu okursanız, devlet eliyle işlenen cinayetlerin –delilleriyle birlikte- çetelesiyle karşılaşacaksınız.

Tıpkı Ecevit'in 1974 yılında Türk Gladiosu ile karşılaşması ve işi biraz kurcalamaya başladığında savunma bakanı tarafından "Ecevit çenesini tutmalı, bildiği bir şey varsa konuşmamalı" sözleriyle uyarılması gibi, bu rapor da derin devletin gerekliliğine inanan devletlular tarafından örtbas edilmişti. Uzun bir suskunluk döneminden sonra geçen gün konuşan eski Faili Meçhul Cinayetleri Araştırma Komisyonu Başkanı Sadık Avundukoğlu da 1975-1990 dönemi arasında işlenmiş 908 faili meçhul cinayet teşhisi yapmış olduğunu söylüyordu. Yardım istemek için gittiği dönemin İçişleri Bakanı Nahit Menteşe'nin kendisine "Ne yapacaksın, karıştırma bu işleri" dediğini, hazırladığı raporu sadece ABD Büyükelçiliği ve Ecevit'in incelemeye değer bulduğunu da ekliyordu sözlerine.

Peki devletin tüm bu rapor ve tespitlerin karşısındaki savunma refleksi neden kaynaklanıyor? Bu çok önemli bilgiler, kendisi ile çete arasına mesafe koymuş bir demokratik ülkede ortaya çıksa, ortalık birbirine girmez, failer bir bir adaletin önüne çıkmaz mıydı? Neden olmuyor? Neden Ergenekon davasına karşı böylesi güçlü bir itiraz var bu ülkede?

Neden eli kanlı bir suç örgütü ile bu kadar kolay empati kurabilirken, 15 bin faili meçhul ve tarihimizde işlenmiş sayısız suçun kurbanlarıyla aramıza kolaylıkla mesafe koyabiliyoruz?

Bu soruların cevabı, sadece Ergenekon davasında yargılanan 98 kişiyi değil, hepimizi sanık sandalyesine oturtmaya aday. Bu da kötü bir şey değil; aklanmak için, yüzleşmek ve daha temiz bir geleceğe doğru adım atmak için bir fırsat.

Şimdi başlayın bakalım, bu "devlet"le yaşadığınız şahsi hikâyenizde yer alan suç ortaklığının çetelesini dökmeye.

Yapmıyorsanız da, usul, şekil tartışmalarını ardına sığınmayı, "Saygın insanlar hedef seçiliyor!" çığırkanlığını bırakıp asıl fikrinizi söyleyin, "Ben böyle bir devletten yanayım" deyin.

Daha ahlaklı değil belki ama, en azından daha tutarlı olursunuz.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ah biz Doğulular!

Markar Esayan 29.01.2009

Dünkü *Taraf*’ın ekonomi sayfasında Kanadalı nl bilimkurgu yazarı Robert Sawyer’ın “*Krizden bankalar ve şirketler sorumlu*” başlığıyla yer alan görüşleri oldukça ilginç tespitler içeriyordu. Sawyer, krizi sosyal sorumlulukların ihmal edilmesinin doğurduğunu, küresel ekonomi aktörlerinin sorumlu birer vatandaş gibi davranmadıkları için bu duruma düşmüş olduğumuzu vurguluyordu.

Oldukça doğru bir tespit.

Çok değil, daha birkaç yıl evvel bizler için de bilimkurgu tadında algılanan çevre sorunları artık dünya için gözardı edilemeyecek bir gerçekliğe sahip. Ve bu gerçeklikle, dünyayı geçen seneden beri yakıp kavuran global mali krizin ilişkisi, “bilimkurgu” konseptinden çok daha ciddi bir zeminde analizi hak ediyor. Sawyer, şirketlerin “Başkasının üzerindeki etkisi ne olacak” diye düşünmeden, her şeye rağmen kâr elde etmek amacıyla hareket ettiklerini söylerken de haklıydı çünkü. Misal olarak otomobil endüstrisini veriyor Sawyer ve bu endüstri kolunun her zaman gelişecek bir sektör olarak görülmesinin de yine aynı mantığın sakat bir ürünü olduğunu belirtiyordu. Herkesin evine kapandığı internet çağında, petrol kaynakları tükenir ve karayolları bunca arabayı artık kaldıramazken toplu taşıma sistemlerinin daha çok devreye girmesini öneriyordu Sawyer.

Dikkatimi çeken çok enteresan bir karşıtlığı size de hatırlatmak isterim. Son kriz biliyorsunuz finans sektöründen kaynaklandı. Şişmiş, aslında var ve karşılığı olmayan değerler balonu artık taşınamaz hale gelince piyasa kendini düzeltme hareketine geçti. Oysa burada kazanılan devasa paraların bir karşılığı tabii ki vardı; müsriflik ve bencillikle heba edilen dünyanın doğal zenginlikleri ve günde bir doların altındaki gelirle hayatta kalmaya çalışan dünya nüfusunun üçte birinin sefilliği...

Bu anlamda global krizin tek olumlu yönü, bu azgın üretim ve gözü dönmüş tüketim alışkanlıklarının tahribatı ve sürdürülemezliğiyle yüzleşmek olabilir ancak. Obama dahil dünyanın etkili aktörlerinin bu türden azgın bir mekanizmanın dişlileri arasına çomak sokup durdurmalarını ve yeni üretim biçimlerini hemen devreye sokmalarını beklemek de saflık olur. Varolan sistemin sürdürülebilirliğinin mümkün olmadığı son krizle ortaya çıktı çıkmasına ama, acaba dünya liderleri harekete geçmek için ikna olabilecek mi? Üstelik Türkiye’nin de aralarında olduğu gelişmekte olan ülkelerin zenginleşme taleplerindeki “*Geç kaldık diye ne günahımız var*” direncini aşmanın, gelişmiş ülkeleri ikna etmekten daha zor olduğu ortadayken, bu ne kadar mümkün?

Oysa dünya hızla zaman kaybediyor. Kazandığımız paraları çarçur edeceğimiz başka bir dünya henüz bulamadığımıza göre, gezegenimize daha özenle yaklaşmak ve çevresel felaketlerden mesul olan gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeleri bu yönde global bir halk hareketiyle zorlamak gerekiyor. Obama gibi liderlerin varlığı, ancak o zaman bir şans olarak kullanılabilir. Çünkü Bush Amerika’sı şu kıytırık Kyoto sözleşmesine bile imza atmaktan imtina etmişti hatırlarsanız.

Ancak, bunun olması halinde bile geri dönülemeyecek çizgiyi çoktan geçmiş olabiliriz. İklimsel değişiklikleri inceleyen uzmanların *Ulusal Bilim Akademisi* dergisinde yayımlanan raporunda, atmosfere salgılanan CO2’in durdurulması halinde iklimin 200 yıl içinde kendini yenileyeceğine olan inancın yanlış, gerekli sürenin en az üç bin yıl olduğu açıklandı. Sanayi devrimini baz alırsak, demek ki insanoğlu 150 yılda dünyamıza üç bin yıllık zarar vermeyi başarmış.

Davos’ta milyonlarca kişiye kazık atmış parlak CEO’lardan mahrum başlayan Dünya Ekonomik Forumu’na katılan liderler pek tabii ki krizden bu yönde bir ders çıkarmak yerine, karaya oturan sistemi yeniden

yüzdürmeye çalışacaklar. Ama bir forum daha var. O da Brezilya'nın Amazon kenti olan Belem'de toplanıyor. "Başka bir dünya mümkün" sloganıyla toplanan foruma tüm dünyadan yaklaşık 100 bin kişi katılıyor. Amaçları son krizle daha da görünür olan çarpıklığa dikkat çekmek ve alternatif kalkınma modelleri geliştirilmesi gerekliliğine dünya liderlerinin dikkatini çekmek.

Lakin Dünya Sosyal Forumu'na sadece 5 Güney Amerika lideri katılıyor; kalanları Davos'ta çünkü.

Keşke dünya politikasında Türkiye'nin hak ettiği yeri alması için önemli çaba gösteren AKP hükümeti, bu foruma üst düzeyde bir katılım gösterse, hatta Başbakan bizzat kendisi gitseydi bu foruma.

Türkiye'de çeteler, darbeler, faili meçhuller ve suikastlarla cebelleşirken bize ne kadar uzak, ne lüks konular bunlar, değil mi? Oysa tüm dünyayı birden yok edecek devasa bir suikast, hepimize birden ve ağır çekimle tam yüz elli yıldır sürekli icra ediliyor. Hayal etsenize bir, ülkeyi tüm çetelerden temizlemiş, demokrasinizi ve ekonominizi nihayet evrensel değerler skalasına yükseltmişsiniz ki, dünyanın vadesi birden doluveriyor. Mükemmel anayasanız, tıkr tıkr ve doğru işleyen yargı sisteminizle öylece nefessiz kalakalıyorsunuz.

Ah biz Doğulular, hep geç kalıyoruz. Hep ama hep...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Davos'taki van minitta neler oldu?

Markar Esayan 02.02.2009

Başbakan Erdoğan, Olmert'in kendisiyle görüşmesinden beş gün sonra Gazze'ye bomba yağdırmasını hâlâ hazmedebilmiş değil. Kasımpaşa'da böyle durumlarda gider şahsın kapısını çalar, ya da iş dönüşü yoluna dikilir, hesabı bir şekilde dengeye getirirsin. Gündelik hayat pratiktir; sorunlar çok bekletil-e-mez, yaşam zordur, işleri evrime bırakma lüksü yoktur. Erdoğan gibileri de bu gündelik hayatın kuralları içinden gelmiş gözü kara tiplerdir. Pratik olmak ve harbilik; bu mahallenin iyi kabadayılarının düsturudur.

Ve biz biliriz ki, *küçük insanlar* iyi kabadayıları her zaman sever...

Küçük, sıradan insanların dünyayı anlama biçimleri ile *büyük insanların* dünyayı yönetme biçimleri arasında var olduğu söylenen "akıl" farkı, aslında o kadar da abartılacak gibi değildir. Erdoğan doğru yerde doğru hamleyi yaptı. Yine katır kutur, yine üslupsuz. Ama o kazandı. Çok ucuza kapatıp, yüzde bir milyon kârla sattı. Arap dünyasının Nasır'ı olabilir, hatta ve hatta, Arap dünyasında Gazze'de 22 günde öldürülen 1300 kişinin yarattığı ve kendi kukla liderlerinin temsil edemediği öfkenin gazını almış olmakla, bölge barışına katkıda bulunmuş, o gün ölecek bir kısım Müslüman ve İsraililerin birkaç gün daha yaşamasını sağlamış bile olabilir. Gerçi Olmert orantısız güç kullanma özgürlüğüne her zaman sahip olduklarını yeni açıkladı ama, sözle yapılabileceklerin de bir sınırı var değil mi?

Öyle ki, Erdoğan'ın Peres'e koyduğu postadan en çok memnun olan İsrail'in kendisi bile olabilir. Siz bakmayın Demirel ve Oktay Ekşi gibilerinin realpolitik fişteklemelerine; Türkiye'ye hiçbir şeycikler olmaz. Yukarıdaki tezim doğrudur. İran'ın Hamas'ın üzerindeki hâkimiyetini kıran, Blair'e "Hamas'la masaya oturmamak hataydı" dedirtebilen Erdoğan...

Ne diyordu Gazzeli o kadın? "Sırf intihar bombacısı olsun, intikamımızı alsın diye çocuklar doğurup büyüteceğim" diyordu.

Sokak böyle bir yer. Erdoğan o yakıcı öfkeyi alıp, katır kutur da olsa, daha insani bir yere koydu.

Herkesin kazandığı oyun, en iyi oyundur.

* * *

Lakin, Erdoğan'ı Peres'e posta koyarken izler ve bu manzaranın tahlilini yaparken, bunlardan çok önce, aklımdan ilk olarak şu geçti:

"Ulusalçılar yandı" dedim. Laikçiler, darbeciler, Ergenekon sempatizanları yandı. Yıldırım Oğur da öyle düşünmüş olmalı, bugün (dün) benim aklıma düşenlere çok güzel tercüman olmuş, okuyunuz oradan. Davos'taki son Erdoğan operasyonu ile, ulusalçıların güya emperyalizme karşı verdikleri savaştaki öncü rolleri de, piyasaya çıkan daha genç, ama çok daha yetenekli bir oyuncu tarafından çalındı. Ezbere bildiği için yaptığı işe saygısını yitirmiş her ruh yorgunu gibi, onların yerini de taze oyuncular aldı. Geçmiş olsun.

Farkında mısınız bilmem. Türkiye Davos çıkışıyla başka bir şeyi daha yendi. Soğuk savaş döneminde Türkiye'ye biçilen, bizim 1930 model ulusalçılar tarafından da pek benimsenen "küçük ölçekli, stratejik piyon" rolü, daha gerçekçi olan orta ölçekli stratejik oyuncu rolüne revize edildi. Çünkü Erdoğan tüm bunları gelişigüzel yapmıyor. Erdoğan halkı da, siyaseti de biliyor. Üzgünüm, bu böyle, kabul ediniz. Batı pragmatizmine, Doğu'lu bir yorum getiriyor Erdoğan. Gazze için okullarda düzenlenen bir dakikalık saygı duruşu rezaleti ve Nazi dönemine yapılan yakışsız atıflara da "Antisemitizm suçtur, Yahudi vatandaşlara kem gözle bakanlar karşılarında beni bulur" diyerek ayar getiriyor.

Erdoğan halkı biliyor, hatalarını düzeltme kabiliyetine sahip.

Sizin için üzgünüm. Ama daha iyisini yapmadığınız müddetçe, elimizdeki en iyisi budur arkadaşlar. Erdoğan bir taşla, batıya göç eden koca bir kuş kafilesini indirdi aşağıya.

Zavallı CHP... Elindeki tek kurşunu Kılıçdaroğlu ile kullanıp martta AKP'yi İstanbul'da vurup biraz morallenmek istemişti. İçlerinde bulup bulabildikleri halk adamı profiline en münasip aday da oydu. Sen onca dosya aç, televizyon tartışmalarında cebelleş, Baykal'ın nefretini çekme pahasına kendini parlat, İstanbul'da fellik fellik çamurlu mahalle ara, ararken de yıkım yapılan mahalleye gir, "Şimdiye kadar neredeydiniz!" diye bir de posta ye, Erdoğan Davos'ta van minıtta işi bitirsin. Van minıtta, yerel seçimlerde alacağı oyu en az üç-beş puan artırsın.

* * *

Gelelim bize. Erdoğan'ın üslubunu yakışsız, katır kutur bulanlara... Başka nasıl olmasını bekliyorduk ki! Hele sabır. Türkiye'yi seksen yıldır yöneten elitlerimizin bunca yılda vardıkları nokta Ergenekon avukatlığı, muhaliflerin geldiği son nokta da "Yiyin birbirinizi" oldu. Erdoğan'ın Milli Görüş'ten Davos'a yaptığı yolculuk kaç sene sürdü? Yedi mi, on mu, on beş mi? Daha fazla değil. Ben de bu ülkeden Olof Palme, Willy Brandt gibi liderler çıksın isterdim. Ama o noktaya gelecekte varmanın rotası bu değişimden geçiyor, Ergenekon

kutsayıcılığından değil.

Küçük ve sıradan bir insan olarak Davos'ta benim gördüğüm buydu. Kafanız biraz çalışıyorsa, bundan sonra van minit olsun, daha ciddiye alırsınız *küçük insanları*.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Güz ve sancısı

Markar Esayan 05.02.2009

6-7 Eylül 1955 günü rahmetli babam zar zor açmış olduğu küçücük kunduracı dükkânını korumak için kapının önüne çıktığında neler hissettiğini anlatmıştı bana. *"O dükkân hayatta kalmak için son şansındı, kol saatime kadar her şeyimi satmıştım o dükkânı açmak için"* diyerek izah etmişti kalkıştığı bu çılgınlığı. Kalabalık, Turan Caddesi'nden Yenişehir Çarşısı'na indiğinde eline bir keser kapıp kapının önüne dikilmişti. Güruh çarşıdaki dükkânları tek tek yağmalayıp babamın önüne geldiğinde durmuş, çapulcuların lideri şahısla babamın bakışları kilitlenmiş, babamın gözündeki hayatta kalma kararlılığının ölümü göze almış vahşiliği bozguncuyu ikna etmiş olmalı ki, yağma babamın dükkânını atlayarak yan taraftaki Rum mezecinin üzerinden bir silindir gibi geçerek devam etmişti.

İşte *Güz Sancısı* filmine kafamdaki bu resimle gittim. Çünkü belleklerdeki tazeliğini henüz yitirmeyecek kısa bir zaman dilimi öncesinde yaşandı bu hadise. Filmin etkileyici başlangıç kareleriyle de yerimde hafifçe kaykıldım. Beni sarmasını beklediğim o sarsıntıya hazırlanmak için verdiğim gayri ihtiyari vücut tepkileriydi bunlar. Ancak film bitip de kendimi dışarı attığımda hissettiğim şey, hayal kırıklığının ötesinde bir iç sıkıntısı oldu.

Böyle bir film çekmeye kalkışmanın türlü zorluklarının ve bu zorluklara rağmen bu işe girmenin değerini teslim ediyorum. Basında filmle ilgili çıkan yorumlar da zaten genellikle buradan kaynaklanan pozitif ayırmıcılıkla –ve gönüllü körlükle- kaleme alındı. Ancak bunu da abartmamak gerekir. Nihayetinde 6-7 Eylül olayları reddedilen bir tarihî olgu değil. 1915 için çalışan inkâr mekanizması bu hadise için o denli güçlü çalışmıyor. Yani demem o ki, 6-7 Eylül'ü deşifre edecek çok daha muhalif bir duruşla çekilmesinde risk olmayan bir konu, neredeyse devlet söylemini tekrar edecek bir klişe ve stereotip kolajına dönüşmüş. Düşünün, filmde çıkınca aklınızda kalan tek kötü karakter, kendi öz torununu satan Rum babaanne oluyor. Milli romanların vazgeçilmez stereotipi, orospu azınlık kadını Elena ve onun filmde neden bu yola giriştiği nedensiz kalmış Rum babaanne tiplerini, resmî ideoloji tarafından tahakküm edilmiş kolektif bilinçaltımızı yansıtıyor. Bizans filmlerinin vazgeçilmez "şeytani" sembolü haç da, kendi oyunculuk gücünü zorlarken dahi vasata erişemeyen Beren Saat'in koynunda film boyunca gözümüze sokuluyor. Yeni başlayanlar için ders 1: Türkiye'de bir zamanlar Rumlar yaşırdı, bu kadınlarının çoğu hafif meşrepti, Rumlar Hristiyandır ve Hristiyanlar da haç takarlar...

Elena, yağmalanan sokaklarda göğsündeki haçla bir sürü gözü dönmüş yağmacının arasından bir melek gibi süzülerek biraz sonra tecavüz edilip öldürüleceği kuklacı dükkânına doğru hülyalı hülyalı ilerliyor. O sırada, kuklacı dükkânının sahibi Rum amca ise, işyeri kırılıp dökülürken yağmacıların arasında dikilmiş nostaljik hayallere dalıyor. Zaten filmde üç Rum kahraman dışında dönemi yansıtacak toplum yapısına dair hiçbir iz yok. Filmdeki kısıtlı karakterler bile derinliğine işlenmemiş, yan karakterler ise aniden ortaya çıkıp, kısa repliklerini ifa ettikten sonra kayboluyorlar. Asker kıyafetlerini giyerek yağmacıların önüne dikilen ve "Ben şu şu birliğin komutanı tuğgeneral bilmem kim" diyerek adamları evin önünden kovalayan iyi Türk karakteri, insana o

günlerin dayanışma duygusunun sahiciliğini vermekten ziyade, yüzeyselliğiyle kalp sıkıntısı yaratıyor.

6-7 Eylül'ün sadece Kıbrıs meselesine indirgenmesiyle, o güne değin neredeyse kesintisiz bir süreklilik arz eden ırkçı-İttihatçı zihniyet atlanmış, ama daha kötüsü istenmeden de olsa aklanmış oluyor. 6-7 Eylül'ün ne tür bir derin devlet organizasyonu olduğunu öğrenebilmekten mahrum kalıyor, eğer bir ön bilginiz yoksa, bunun sadece konjunktürel ve emprovize bir kaza olduğuna ikna oluyorsunuz. Zaten basında filminden yola çıkılarak "Birkaç yüz gözü dönmüş insanla sınırlı olan bu sevimsiz olay" şeklinde yer alan değerlendirmeler de bunu izah eder açıklıkta. Filmde tüm bu olayları tezgâhlayan kişi olarak gezinen bürokrat Kenan, yağmanın ortasında esrareniz şahsa telefon açarak "Hadiseler kontrolden çıktı. Böyle olmayacaktı" diyor ve pişmanlığıyla seyircinin sempatisini kazanıyor.

Tamam, biz dönem filmi çekemiyoruz. Ancak bu film bir aşk hikâyesini anlatıyor ise, bunun da tadını alamıyorsunuz. Ne dönem, ne de bir aşk filmi bu. Sanki bir dizi filminden en iyi kareler seçilerek aceleyle bir kolaj yapılmış. Beyoğlu'nda o dönemin atmosferini yaratmanın zorluğunu anlıyorum. Ama bu iyi bir dönem filmi çekememenin mazereti olamaz. Son dönemde izlediğim en iyi filmlerden biri olan *Sonbahar*, 2000 yılındaki "Hayata Dönüş' Operasyonu"nda öldürülen, hapishanelerde işkenceden geçirilen insanların dramını anlatıyordu. Jandarma kayıtlarından alınan kısa bir görüntüden başka bir kare yoktu operasyona dair. Yönetmen kötü sahneler kurmak yerine, tek bir kahramanın iç dünyasına derinlikle nüfuz ederek bize orada ne olduğunu, nasıl olduğunu ustalıkla aktarabilmişti.

Hâsılı, tarihimizde pek çok acılara mal olmuş, binlerce kişinin hayatını karartmış bir kırılma ânı, klişeleri, stereotipleri ve resmî söylemin yüzleşme yüzeyselliğini yerine daha da çakarak peyzazperdeye taşınmış. Yönetmen Giritlioğlu ve tüm ekibin iyi niyetini saklı tutarak, bu ülkede her alanda hep ama hep vasata mahkûm edilişimize isyan ediyorum.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Güz ve sancısı

Markar Esayan 05.02.2009

6-7 Eylül 1955 günü rahmetli babam zar zor açmış olduğu küçücük kunduracı dükkânını korumak için kapının önüne çıktığında neler hissettiğini anlatmıştı bana. "O dükkân hayatta kalmak için son şansımdı, kol saatime kadar her şeyimi satmıştım o dükkânı açmak için" diyerek izah etmişti kalkıştığı bu çılgınlığı. Kalabalık, Turan Caddesi'nden Yenişehir Çarşısı'na indiğinde eline bir keser kapıp kapının önüne dikilmişti. Güruh çarşıdaki dükkânları tek tek yağmalayıp babamın önüne geldiğinde durmuş, çapulcuların lideri şahısla babamın bakışları kilitlenmiş, babamın gözündeki hayatta kalma kararlılığının ölümü göze almış vahşiliği bozguncuyu ikna etmiş olmalı ki, yağma babamın dükkânını atlayarak yan taraftaki Rum mezecinin üzerinden bir silindir gibi geçerek devam etmişti.

İşte *Güz Sancısı* filmine kafamdaki bu resimle gittim. Çünkü belleklerdeki tazeliğini henüz yitirmeyecek kısa bir zaman dilimi öncesinde yaşandı bu hadise. Filmin etkileyici başlangıç kareleriyle de yerimde hafifçe kaykıldım. Beni sarmasını beklediğim o sarsıntıya hazırlanmak için verdiğim gayrı ihtiyari vücut tepkileriydi bunlar. Ancak film bitip de kendimi dışarı attığımda hissettiğim şey, hayal kırıklığının ötesinde bir iç sıkıntısı oldu.

Böyle bir film çekmeye kalkışmanın türlü zorluklarının ve bu zorluklara rağmen bu işe girmenin değerini teslim ediyorum. Basında filmle ilgili çıkan yorumlar da zaten genellikle buradan kaynaklanan pozitif ayırmıcılıkla –ve gönüllü körlükle- kaleme alındı. Ancak bunu da abartmamak gerekir. Nihayetinde 6-7 Eylül olayları reddedilen bir tarihî olgu değil. 1915 için çalışan inkâr mekanizması bu hadise için o denli güçlü çalışmıyor. Yani demem o ki, 6-7 Eylül’ü deşifre edecek çok daha muhalif bir duruşla çekilmesinde risk olmayan bir konu, neredeyse devlet söylemini tekrar edecek bir klişe ve stereotip kolajına dönüşmüş. Düşünün, filmde çıkınca aklınızda kalan tek kötü karakter, kendi öz torununu satan Rum babaanne oluyor. Milli romanların vazgeçilmez stereotipi, orospu azınlık kadını Elena ve onun filmde neden bu yola giriştiği nedensiz kalmış Rum babaanne tiplerleri, resmî ideoloji tarafından tahakküm edilmiş kolektif bilinçaltımızı yansıtıyor. Bizans filmlerinin vazgeçilmez “şeytani” sembolü haç da, kendi oyunculuk gücünü zorlarken dahi vasata erişemeyen Beren Saat’in koynunda film boyunca gözümüze sokuluyor. Yeni başlayanlar için ders 1: Türkiye’de bir zamanlar Rumlar yaşardı, bu kadınlarının çoğu hafif meşrepti, Rumlar Hristiyandır ve Hristiyanlar da haç takarlar...

Elena, yağmalanan sokaklarda göğsündeki haçla bir sürü gözü dönmüş yağmacının arasından bir melek gibi süzülerek biraz sonra tecavüz edilip öldürüleceği kuklacı dükkânına doğru hülyalı hülyalı ilerliyor. O sırada, kuklacı dükkânının sahibi Rum amca ise, işyeri kırılıp dökülürken yağmacıların arasında dikilmiş nostaljik hayallere dalıyor. Zaten filmde üç Rum kahraman dışında dönemi yansıtacak toplum yapısına dair hiçbir iz yok. Filmdeki kısıtlı karakterler bile derinliğine işlenmemiş, yan karakterler ise aniden ortaya çıkıp, kısa repliklerini ifa ettikten sonra kayboluyorlar. Asker kıyafetlerini giyerek yağmacıların önüne dikilen ve “Ben şu şu birliğin komutanı tuğgeneral bilmem kim” diyerek adamları evin önünden kovalayan iyi Türk karakteri, insana o günlerin dayanışma duygusunun sahiciliğini vermekten ziyade, yüzeyselliğiyle kalp sıkıntısı yaratıyor.

6-7 Eylül’ün sadece Kıbrıs meselesine indirgenmesiyle, o güne değin neredeyse kesintisiz bir süreklilik arz eden ırkçı-İttihatçı zihniyet atlanmış, ama daha kötüsü istenmeden de olsa aklanmış oluyor. 6-7 Eylül’ün ne tür bir derin devlet organizasyonu olduğunu öğrenebilmekten mahrum kalıyor, eğer bir ön bilginiz yoksa, bunun sadece konjunktürel ve emprovize bir kaza olduğuna ikna oluyorsunuz. Zaten basında filmde yola çıkılarak “Birkaç yüz gözü dönmüş insanla sınırlı olan bu sevimsiz olay” şeklinde yer alan değerlendirmeler de bunu izah eder açıklıkta. Filmde tüm bu olayları tezgâhlayan kişi olarak gezinen bürokrat Kenan, yağmanın ortasında esrarengiz şahsa telefon açarak “Hadiseler kontrolden çıktı. Böyle olmayacaktı” diyor ve pişmanlığıyla seyircinin sempatisini kazanıyor.

Tamam, biz dönem filmi çekemiyoruz. Ancak bu film bir aşk hikâyesini anlatıyor ise, bunun da tadını alıyorsunuz. Ne dönem, ne de bir aşk filmi bu. Sanki bir dizi filmde en iyi kareler seçilerek aceleyle bir kolaj yapılmış. Beyoğlu’nda o dönemin atmosferini yaratmanın zorluğunu anlıyorum. Ama bu iyi bir dönem filmi çekememenin mazereti olamaz. Son dönemde izlediğim en iyi filmlerden biri olan *Sonbahar*, 2000 yılındaki “Hayata Dönüş” Operasyonu’nda öldürülen, hapishanelerde işkenceden geçirilen insanların dramını anlatıyordu. Jandarma kayıtlarından alınan kısa bir görüntüden başka bir kare yoktu operasyona dair. Yönetmen kötü sahneler kurmak yerine, tek bir kahramanın iç dünyasına derinlikle nüfuz ederek bize orada ne olduğunu, nasıl olduğunu ustalıkla aktarabilmişti.

Hâsılı, tarihimizde pek çok acılara mal olmuş, binlerce kişinin hayatını karartmış bir kırılma ânı, klişeleri, stereotipleri ve resmî söylemin yüzleşme yüzeyselliğini yerine daha da çakarak beyazperdeye taşınmış. Yönetmen Giritlioğlu ve tüm ekibin iyi niyetini saklı tutarak, bu ülkede her alanda hep ama hep vasata mahkûm edilişimize isyan ediyorum.

Diyarbakır'daki o beyaz Toros

Markar Esayan 09.02.2009

Dünkü *Taraf*'ın manşetindeki resme bakabildiniz mi? 11 köylünün önce kurşunlanmış, sonra da yakılmış vücutları yan yana dizilmişti. Resim gerçekliği öyle zorluyordu ki, yanık vücutların kokusunu almak mümkündü sanki. Gördüğüm, içine girdiğim bir Marquez romanının tahayyülümde oluşturduğu bir resim değil, ya da bir Kurosawa filminin grotesk bir sahnesi değildi, gerçek bir hikâye, gerçek bir katliamın fotoğrafıydı.

1996 yılında Şırnak Güçlükönak'ta o minibüsü çevirmişler, içindekileri önce taramışlar, belki de yarı canlı halde yakmışlardı o zavallıları. PKK baskını denmiş, ama PKK eylemi üstlenmeyi reddetmişti. Çünkü saldırı tıpkı Bingöl'deki 33 askerin öldürüldüğü döneme denk geldiği gibi, PKK'nın ikinci kez tek taraflı ateşkes ilan ettiği bir zamanda gerçekleştirilmişti.

Dönemin hükümetinin İnsan Haklarından Sorumlu Devlet Bakanı Adnan Ekmen bizzat kendisi ilgilenmişti hadiseyle. Başta yöredeki aşiret reisi, korucubaşı olmak kaydıyla pek çok tanıktan bilgi almıştı kendisine. "PKK değildi" deniyordu, arkasında kontrgerilla var deniyordu. Deliller ciddiydi. Ekmen, Başbakan Yardımcısı Deniz Baykal'a gitmiş olayı anlatmıştı. Aldığı cevap çok ilginçti: "Bir zarar görmeyeceksen, üzerine gidebiliyorsan git" demişti Baykal. "Peki ya Başbakan Çiller? Ona da anlatsam, yardım etse?" demişti Ekmen. "Onun başı çok kalabalık, bu işle uğraşamaz" demişti Baykal.

Doğru, biliyoruz, Çiller'in o dönem başı pek bir kalabalıktı...

11 köylü kurşunlanarak, yakılarak öldürülüyor. Bir bakanınız size geliyor ve diyor ki "Bu işin arkasında devlet var."

Aldığı cevap bu oluyor. Yani üstüne gitme deniyor kibarca.

Böyle düzen olur mu?

Böyle vicdan olur mu?

Böyle siyasetçi olur mu?

***

Bir beyaz Toros var; ne yapsın, imkân buna yetmiş, o kadarı sağlanmış. O Toros mütemadiyen Diyarbakır'da vazifeye çıkıyor. Toros'un istiap haddi, bir seferde en fazla üç kurbanı taşımaya yetiyor. Toros mütemadiyen kurban taşıyor, kurumuş dere yataklarına, ıssız yol kenarlarına, arazilere atılmış cesetlere dönüşüyor o yolcular. Bir beyaz Toros sürekli olarak Diyarbakır'da dolaşıyor, dolaşıyor, dolaşıyor.

Bazen PKK ile hiçbir ilgisi olmayan (sahi, olsa ne olur?) genç sevgililer oluyor o beyaz Toros'un yolcuları, bazen hedef şahsın yanında kazara askerlik şubesinde bulunan amca ve o hedef şahıs, yeğeni. Abdülkadir Aygan tüm bunları detaylarıyla anlatıyor. "Savcı araştırsın" diyor.

Ama “devlet” onu İsveç’ten isterken, PKK’lı olarak evrak düzenliyor.

***

Ne kadar ceset, ne kadar katliam, ne kadar zorbalık ve riya biriktirdik şu kısacık geçmişimizde? Polise taş atan el kadar çocuklara “21 ila 31 sene” hapis istemiyle dava açabildik de, beyaz Toroslarla hayat karatanlara kahraman muamelesi yaptık. Utanmadık... Hadi utanmadık, Allahtan da korkmadık. Hadi bu düzeni, bu devranı aldık kıvırdık cebimize koyduk; ama hani olur ya, Allahtan da, ahtan da, mazlumun bedduasından da korkmadık.

Biz ne olduk böyle? Nasıl bir ülke kurduk?

Dün manşetteki o resme bakın bir daha. Akmerkez’i düşünün. Kanyon Alışveriş Merkezi’ni düşünün, Göltürkbükü’nü düşünün, Kordon’u, Boğaz’ı, Kalamış’ı, bir cumartesi gecesi cıvı cıvı İstiklal, bir pazar öğleden sonrası Bağdat Caddesi’ni, Bebek sahilini düşünün. Orada eğlenen, para harcayan, güvenli bir yaşamın tüm olanaklarını kullanan insanları düşünün. Yeni yılda kriz nedeniyle malikânesinin ışıklarını yakamamaktan mustarip olan Ertuğrul Özkök’ü düşünün. Sonra bir de Diyarbakır’ı, Şırnak’ı, Dağlıca’yı gözünüzün önüne getirin. Sizin için beyaz bir Toros’un ne anlamı olabilir ki! Ama beyaz bir Toros gördüğünde kanı donan, faili meçhuller cezasız kaldığı için hâlâ aynı korkularla yaşamak zorunda kalan o insanları bir düşünün.

Aynı ülkede yaşadığınızdan utanın. Ben utaniyorum. Bu zulme, bu gaddarlığa, bu adaletsizliğe seyirci kalan herkes, utansın. O dönem Celal Başlangıç’la birlikte konunun üzerine giden Şanar Yurdatapan şöyle diyor: Basın toplantıları yapıp feryat ettik, Orhan Pamuk, Yaşar Kemal bizlere katıldı. Ancak o aşamalarda sanki bir yerden emir geldi ve bu konu büyük medya tarafından örtüldü, bir daha yazılmak istenmedi.

En çok da bunları görmeyen, üzerini kapatan, yazmayan medya utansın.

***

Nazi döneminde ırkçı politikalara karşı çıktığı için hapse atılan muhalif bir rahibi ziyaret eden meslektaşı sorar ona: Şaşırdım açıkçası hapse düşmene. Ne oldu da içeridesin? Cevaplar hapisteki rahip, “Ben neden burada olduğumu biliyorum da, asıl sen neden dışarıdasın?

Siz neredesiniz? Kimsiniz? Ya da...

Beyaz bir Toros gördüğünüzde ne hissediyorsunuz?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yağmanın adı ekonomi olunca...

Markar Esayan 12.02.2009

Taraf'ın evvelsi günkü manŖetinden duyurduğu 17 Aralık 2003'te kararghta yapılmıŖ Karam Mehmet-Ersöz grŖmesi herhalde üzerinde durulması gereken önemli bir hadise. Türkiye'de ekonomiyi yönlendiren ve ellerinde tutan "iŖadamları"nın "devlet"le kurdukları iliŖkinin içyapısını anlamak için bu dokuz sayfalık metin tıpkı dn *Sabah*'ta Umur Talu'nun yaptığı gibi bir yakın okumayı ve analizi hak ediyor. Oysa, Sarıkız ve AyıŖıėı gibi, AKP hkmetini devirmek üzere hazırlanmaya alıŖılan darbe ortamının en sıcak günlerinde, elinde ülkenin en büyük GSM operatörünü bulunduran, bankacılık, petrol, otomotiv, medya gibi alanlarda da söz sahibi bir grubun patronunun adeta hesap verircesine Ersöz ve Uğur tarafından saatlerce adeta sorguya çekilmesi, medya desteğinin devamı ve Tuncay zkan'ın yeniden iŖe alınması için söz vermesi, grubun kendi gazeteleri baŖta olmak üzere medyanın pek de ilgisini çekmedi.

Belli ki, bu tip iliŖkiler oldukça kanıksanmıŖ. ŖaŖırtıcı olmaktan uzak hale gelmiŖ.

Bu çok anlaŖılır. AnlaŖılır, nk Türkiye'de ta en baŖından beri, yani ekonominin millileŖtirilmesi politikasının milli ideolojinin temel taŖlarından biri haline gelmesinden beri bu sistem aynen böyle iŖledi. 1915'te grlen Ermenilerin, Süryanilerin, Balkan savaŖından sonra Ege ve daha sonrasında mübadelelerle, pogromlarla ülkeden kovulan Rumların, Yahudilerin, Ermenilerin malları, Balkanlardan, Kafkasya ve Rusya'dan gelen periŖan haldeki Müslüman muhacirlere ya da fakir halka değil, önce 1915'te baŖat rol oynayan İttihatçı zümreye, daha sonra da Ankara ve çevresinde hare kuran eŖrafa daėıtılmıŖtı. Hatta Meclis tutanaklarında, bu dağıtımın adaletsizliği üzerinde kopan ciddi tartıŖmalara sıkça rastlamak mümkündür.

Seçilen yol kirli bir yoldur. Milli ekonominin üretime, buluŖa ve alıŖmaya değil, yağmaya dayalı bir hazıra konmaya dayanması milli tüccarın da ahlakını bozmuŖtur. Milli tüccar ve iliŖkide olduğu devletllar zenginleŖmiŖ, ama ülke sanayii ve mteŖebbisliėi güdük kalmıŖtır. Hatta yle olmuŖtur ki, cumhuriyet, milli tüccarından beklediği sanayileŖme hamlesinin bir türlü gerekleŖmediėini görünce Kamu İktisadi TeŖekklleri'ni kurarak bu hamleyi devlet eliyle gerekleŖtirmeye kalkmıŖtır. Lakin onlar da "devletin malı deniz yemeyen keriz" mantığıyla aynı zihniyetin kurbanı olarak büyük karadeliklere dnŖmŖlerdir.

Bugünkü tabloyu, mazimizdeki bu sürecin üzerinden geçmeden doğru değerlendirmek mümkün değil. Medyanın ve ekonomi çevrelerinin kısa cumhuriyet tarihindeki tüm antidemokratik kırılmalarındaki yüz kızartıcı dahli ve rolü, tam da bu mal paylaŖımındaki suç ortaklığına dayanır. Dolayısıyla kapalı devre ekonomik sistemin geçerli olduğu doksanlı yılların baŖına değin, durum kendini ağır çekim gerekleŖen konjonktüre adapte ederek varlığını srdrmŖtir. Tabii takdir edersiniz ki, tam da bu kirli iliŖkilerin görünür olması manasına gelecek demokratikleŖme süreci dıŖ desteğin de sayesinde hep kadük kalmıŖtır.

Ancak, soğuk savaŖın bitmesi, kreselleŖme ile deėiŖen dünya Ŗartları, dünyanın tamamının bir pazar haline gelmesi, buna bağlı olarak milli tüccar ve milli devletin tekeline yükselen Anadolu sermayesinin partisi AKP ile ciddi bir rakibin oyuna katılması iŖleri deėiŖtirdi. İçeriğini tam da anlayamadığımız bir biçimde baŖlayan Ergenekon davası ile devletin bağırsaklarının bir bölümü açığa ıktı. Buradan dŖen ıŖık bize Ŗimdi bu iŖlerin nasıl yürüdüğüne dair fikir edinmemizi sağlayan bir fırsat sunuyor.

Bu konuda Süleyman YaŖar'ın geçen günlerde kŖesinde yer alan değerlendirme, Karam Mehmet-Ersöz grŖmesini daha iyi anlamamıza yardım edecek bir tespit içeriyordu. Bizdeki bir kısım iŖadamı diyordu YaŖar, üretmek ve yeni ekonomik buluŖlar yapmak yerine devletle iŖ görmeyi alışkanlık haline getirdiler. Siyasi olarak AKP'nin karŖısına askeri koyarken, ekonomik olarak da IMF'yi diretiyorlar.

Cumhuriyetin ilk yıllarında gayrimüslimlerden milli tüccara ve bürokrasiye yapılan servet devri, azınlıkların

kaynakları tüketilince devletin kendi zenginliğine yöneldi. Suç ortaklığı üzerinden kendini meşru kılan bu yağma düzeni ülkede böyle bir ahlak yarattı. İşte bu ahlak nedeniyledir ki, Ersöz-Karamehmet görüşmesi medyada yankı bulmuyor.

Çünkü bir şekilde herkes sıranın kendine geleceğinden korkuyor.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sarı Gelin provokasyonuna one minute...

Markar Esayan 16.02.2009

Sarı Gelin türküsü Anadolu'da yaşayan halkların iç içe geçmişliklerinin, yüzlerce yıllık bir arada yaşama kültürünün önemli sembollerinden birisidir. Tıpkı pek çok türkü, yemek, halkoyunu gibi, Anadolu'nun eşsiz zenginliği Sarı Gelin'i de anonimleştirmiş, onu bir Ermeni, Kürt veya Türk türküsü olmaktan çıkarmış ve "bizim" olana çevirmiştir. Benim buna hiç itirazım yok. Varsın bir Ermeni türküsü "bizim" türkümüz olsun, onu herkes sahiplensin. Ama bizim olanı, o "biz"i dağıtacak, o "biz"i bozmaya niyetli bir girişime alet etmeye sonuna kadar itirazım var.

Hele söz konusu çocuklar olunca...

1915'in 90. senesinde Ermeni iddialarına cevap vermek amacıyla Genelkurmay'ın hazırlattığı "Sarı Gelin" belgeseli, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2008 yılının baharında tüm okullara gönderilmeye başlanmıştı. Prosedür ağır işlediğinden olsa gerek bazı okullara –bu arada Ermeni okullarına da- Milli Eğitim Bakanlığı'nın genelgesi on gün kadar önce ulaşmış. Bakanlığın okullardan talebi, bu belgeselin çocuklara izlettirilmesi değil sadece; çocuklar üzerindeki etkisi üzerine okul müdürlüklerinden bir de sonuç raporu isteniyor. Bu raporların bakanlığa ulaştırılmasının son tarihi de mart başı olarak belirlenmiş. Hatırlayacaksınız, aynı belgesel TRT'de de yayımlanmış, hatta Ergenekon soruşturmasının altıncı dalgasında gözüaltına alınan ATO Başkanı Sinan Aygün'ün finansman desteği ve özel çabasıyla da *Time* dergisi DVD'yi 600 bin adet olmak üzere okuyucusuna dağıtmıştı. *Time* daha sonra "belgeselin içeriğini bilmiyorduk" diyerek okuyucusundan özür diledi. Sinan Aygün ise bu gelişmeyi "Biz Ermeni lobisine golü attık, meğer kalede *Time* dergisi varmış" şeklinde değerlendirmişti.

Yani belgeselin ardındaki zihniyet bu kadar basit ve pespaye.

Söz konusu DVD, kapsamlı, objektif ve iyi niyetli bir tarih araştırması olmaktan öte, devletin 1915 konusundaki reaksiyoner, sonucu baştan öngören önyargıların bilimsellik iddiasıyla ve "belgesel" makyajıyla ve sadece kendi "vatandaşına" belletme girişimi olarak tasarlanmış. Hatta, inandırıcılığı artırmak üzere belgeselde yer verilen Hrant Dink gibi konu hakkında en doğru yerde duran kişilerin görüşleri kesilip biçilmiş, Dink'in kendisi de buna tepki göstererek bir daha böyle girişimlere katkıda bulunmakta daha dikkatli olacağını söylemişti. Belgeselin Ermenilere karşı zaten var olan önyargı ve nefreti körükleyeceği, şiddeti özendireceği, konunun sakın bir şekilde tartışılabilir hale gelmesini engelleyeceği yönünde çokça da yazı yazıldı. Burada daha fazla yer vermeye gerek yok.

1915 karakutusu öyle bir anlamlar bütününe sahip ki, Ermeni konusu söz konusu olduğunda "devletin" neredeyse tüm birimleri aynı yerde hemen konumlanıyor. AKP ve Başbakan'ın Ermeni konusundaki aldığı

pozisyonun yumuşak karnı, resmî tezden özde değil, sadece söylem olarak uzak durmaya, ya da sorunu reelpolitiğe ayarlı bir pragmatizmle karşılamaya çalışması. Oysa bu alanda AKP'nin üstleneceği köklü bir zihniyet değişimi, 1915 karakutusunun açılmasına, yani Ermeni sözünü çok aşan bir kırılmalar silsilesine yol açacak. Erdoğan'ın bakanlıklar terminolojisinden "sözde" lafını kaldırtması, Ermenistan'la yeni bir açılıma gitme cesareti övgüye değer olduğu kadar, nihai noktada, işte Milli Eğitim Bakanlığı'nın çocukları terörize edecek söz konusu genelgesi, ya da Savunma Bakanı Vecdi Gönül'ün tehirci öven konuşmasına sessizlikle verdiği destek, reddiyeci resmî tezle aslında aynı noktada buluşuyor. Bu, AKP'nin totaliter zihniyetle ayrışma –varsa- çabasının ikircikliğini ortaya koyuyor. Aynı ikircikli zihniyet Türkiye'nin Gazze tepkisinde de ortaya çıkmıştı. AKP bir yandan Gazze'deki ateşin sönmesi için önemli adımlar atarken, diğer yandan da ülke içinde 15 milyon çocuğu ölenler için saygı duruşuna çağırmıştı. Bunun neden yanlış ve neden çok tehlikeli olduğunu AKP anlamaktan hâlâ uzak.

Uzun lafın kısasını söyleyeyim: Bebeklerden katil yaratan karanlık işte bu kafayla çöktü bu ülkenin üstüne. Çocuklara Hrant Dink'e silah sıktıran, Santoro'yu öldürten, Malatya'da Hristiyanları koyun gibi boğazlatan ırkçı iklim böyle yaratıldı. Davos sonrası Sudan Devlet Başkanı El Beşir'in 200 bin insanın ölümüne yol açmak suçlamasıyla Uluslararası Ceza Mahkemesi'nde yargılanmasını engellemek için strateji kurmakla meşgul olan AKP'nin, Ermenilerin Sarı Gelin belgeselinin okullardan geri çekilmesi talebiyle Başbakan Erdoğan'a yazdıkları dilekçeye göz atmalarını da şiddetle tavsiye ederim.

Başbakan'dan bir one minute da Sarı Gelin belgeseline bekliyoruz, en azından tutarlılık adına...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Başbakan'a Sarı Gelin mektubu

Markar Esayan 19.02.2009

Sayın Erdoğan,

Yaşım ya on üç, ya on dördtü. Bizim cemaatin Milli Eğitim'e bağlı bir okuluna gidiyordum. İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden talimat gelmiş. Çağaloğlu bilmem ne müzesinde Ermenilerin Türklere yaptığı mezalimin fotoğraf sergisi varmış, "devlet", Ermeni liselerinde okuyan tüm öğrenciler bu sergiyi gezsin, tarihleriyle yüzleşsin emri vermiş. Talih bu ya, okulun en munis, en demokrat hocasını da başımıza vermişler, zavallı bizden daha tedirgin, ne yapacağını, nasıl davranacağını bir türlü kestiremiyor. Hangi hastalıklı zihniyet böyle bir şeyi akıl eder, hangi vicdanla buna onay verir akıl erecek gibi değil. Birkaç arkadaş itiraz ettik, girmedik sergiye. Hoca gammazlasaydı bizi, büyük bir ihtimalle eğitim hayatımız sona erecekti.

Buna benzer hisleri sizin de yaşadığınıza eminim; bu ülkelerin üvey evlatları olarak.

Bahsettiğim olayın üzerinden çeyrek asır geçti. Ülke değişiyor diye ümitlenirken, şimdi de *Sarı Gelin-Ermeni Sorununun İç Yüzü* diye bir belgesel belası çıktı başımıza. Tüm okullarda gösterilmesi için 17. MGK toplantısında "Asılsız Ermeni İddialarıyla Mücadele" kapsamında Genelkurmay tarafından "kamuoyunu bilgilendirmek maksadıyla" önerilmiş, daha sonra da parası yine bizzat Genelkurmay'ca ödenerek 56.388 tane satın alınmış. O DVD'ler Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nca tüm okullara öğrencilere izlettirilmek üzere gönderilmiş. Tarih 10/1/2008. Geçen yıl boyunca da belli ki pek çok okulda gösterilmiş. Ama yine belli ki, "Ne

oldu bu belgesel işi" diye okulları tekrar uyarma ihtiyacı hissedilmiş ve gösterimlerin "sonuç raporları" okullardan Bakanlık'ca talep edilmiş.

Eğitim sisteminin düştüğü duruma mı üzülürsün, askerin bu işlerde ne işi var diye mi düşünürsün, hadi Ermenileri düşünmedin, bunca çocuğun psikolojilerinin ne kadar zarar göreceğine mi yanarsın?

Siz sözde belgeseli izlediniz mi, Eğitim Bakanınız izledi mi Sayın Başbakan?

Alay eder gibi de, belgeselin adını *Sarı Gelin* koymuşlar. Zalimliğe bakar mısınız? Bizi birleştiren kutsallarımızla nasıl alay ediyorlar! O türkü bizim ortak tarihimizin özeti. Orada birlikte çektiğimiz tüm acıların tınısı var. Sevgili Hrant'ı andığımız günde Agos'un önünde o türkü çalıyor, Ermenice, Türkçe, Kürtçe... Böyle bir vicdansızlık olabilir mi? Buna izin veren bir "devlet" uygar ve demokratik olabilir mi?

Gelelim sözde belgeselin içeriğine... Sayın Erdoğan, şundan emin olunuz ki, bu belgeseli seyredenler, bırakın çocukları, aklı başına ermiş olgun insanlar dahi olsa Ermenilere düşman olacak, hatta intikam hırsıyla dolacaktır. Sözde objektiflik adına yer verdikleri birkaç Ermeniye bile tahammül edemeyip görüşlerini kesip biçmişler, kendi tezlerini doğrular hale getirip montajlamışlar. Bunu da o kadar pespaye yapmışlar ki, insan bu zihniyetin ardında beliren o çirkin silüetin cüretinden ürüyor. Düşünün, 15 milyon öğrenci, hem de çoğu daha iyi-kötü, doğru-yanlış ayırmını yapamayacak, kendini koruyamayacak yaştaki küçük çocuklar, sakallı bir dedenin Ermenilerin bir çocuğun kafasını babasının gözü önünde nasıl kestiklerini ağlaya ağlaya anlatışını izleyecekler. Bilim insanı sıfatındaki kişilerden –her bölümde defaten tekrarlanmak üzere- "İnsanlık tarihinin en karanlık sayfalarını yazan Ermeniler", "Din Ermenilerde her zaman teröre hizmet etmiştir", "Ermeniler kimliklerini suikastlarla kazanmışlardır", "Ermenilerin tarihi Türklere yapılmış katliamlarla doludur", "Ermenilerde suikast ve terör geleneği vardır", "İnsanlık tarihinin en karanlık sayfalarını yazan Ermeniler", "Ermeniler Nazi subayı olarak Yahudi soykırımının ön saflarında yer almışlardır" gibi "bilimsel" cümleler duyacaklar.

Belgeselden çıkan tek sonuç, Ermenilerin bu dünyadan derhal tehcir edilmesi gereken şeytani varlıklar olduğudur. Bu açıkça ırkçılıktır, cinayete, baskıya, pogroma zemin hazırlamaktır. Sadece Ermenilere karşı değil, hepimize karşı işlenmiş bir suçtur. Sayın Başbakan, bir yandan "1915 sorunu iki tarafın üzerinde henüz fikir birliğine varamadığı bir konudur, tarafsız tarihçilerce incelensin, ortak tarih komisyonu kurulsun" deyip, diğer yandan artık ırkçılığın dibine vurmuş bir yalanı gerçek diye el kadar çocuklara seyrettirilmesine göz yumamazsınız. Bu ahlaki olmadığı gibi, siyaset olarak da Türkiye'yi küçük düşüren bir yanıştır.

Sayın Erdoğan, işte bu zihniyetle zehirlenen gençler bu ülkede karanlık güçlerin maşası olup cinayetler işlediler. Hrant Dink'i vuran çocuk "Ermeniye öldürdüm" diye bağırdı, hatırlayınız. Bu ülkenin karakolunda katil zanlısının bayrak önünde kahramanlık fotoğrafları çekildi. Malatya'da üç günahsız insan Hristiyan olduğu için boğazlandı, Rahip Santoro 17 yaşında bir çocuğa öldürtüldü. Bunların hiçbirisi rastlantı değildi. Bu belgesellerle bebeklerden katiller yaratan bir karanlık besleniyor.

Sayın Başbakan, bu belgeselin sadece Ermeni okullarından değil, tüm okullardan geri çekilmesini talep ediyoruz sizden. Sadece bu da değil, madem Milli Eğitim Bakanı Çelik belgeselle ilgili bir genelge yayımlamadıklarını söylüyor, o zaman nasıl olup da Bakanlığın izni ve haberi olmadan böyle zararlı bir belgeselin tüm okullarda gösterilebildiğini soruşturmak da hükümetinize düşüyor.

Yanılıyor muyum?

Kendi devletinden korkanların ülkesi

Markar Esayan 23.02.2009

Bir ülke düşünün. Vatandaş kendi devletinden iliklerine kadar korkuyor. Kendisini önce "kendi" devletinden korumak için önlemler alıyor. Benim, sizin vergilerinizle istihdam edilmiş karanlık adamlar, 17.500 faili meçhul gerçekleştiriyorlar, bu sadece Meclis raporuna giren sayı.

Son gözaltılar hariç, yaşları 13-18 arasında 250'den fazla ÇOCUK Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Bildirgesi'ne aykırı olarak yargılanıyor. Dayanağı 2006 yılında çıkan Terörle Mücadele Yasası ve "Bu en hassas günlerden geçtiğimiz bir dönemde, milli birlik ve beraberliğimiz söz konusu olunca kimse çocuk olamaz" maddesi. Bir diğer utanç maddesi 301'den ise 8 çocuk hüküm giymiş. Yani 8 çocuk Türklüğü alenen tahkir ve tezyif etmiş.

Bravo... (Alkış sesleri...)

Geçen günkü manşet resmimize baktınız mı? Polis Diyarbakır'da çocukları yan yana dizmiş, ellerinde milli devlete doğru atmış olabilecekleri taşın izini arıyor. Polis o izi tespit ederse –demek polisimizin doğaüstü yetenekleri var- çocuklar 21-36-40-56 yıl hapisle yargılanabilirler. O anda oluyor her şey. Anlık bir karar belki o çocukların yıllarca hapiste yatmasına yol açıyor.

Şaka değil, absürd bir film değil, bunlar bu ülkede oluyor.

Sonra, o Diyarbakır, Silopi, Şırnak sokaklarından çok "daha güvenli" bir yer geliyor gözlerimin önüne: Beyoğlu Fitaş Sineması önü. 19 yaşındaki Ece, arkadaşlarını beklerken 7,5 metrelik devasa camın altıncı kattan düşmesi sonucu ağır yaralanıyor. Hâlâ hayati tehlikeyi atlatabilmiş değil, canım Ece'nin ecelle mücadelesi devam ediyor.

Metrobüs hattının iki yanındaki çelik korkuluklar doğru hesaplanmadığı için, kazada savrulan iki motosikletlinin kafası kopuyor; düzeltilmediği için hâlâ, daha da kopacak, bugünden biliyoruz.

Bir önemi var mı?

Peki, Dilara'yı hatırlayan var mı? Hani Zeytinburnu'nda logar kapağı açık unutulduğu için kanalizasyona düşüp cesedi denizden çıkarılan 5 yaşındaki canım Dilara'yı...

Kasten öldürmenin ihmali davranışla işleme cenneti* canım ülkemde, böyle sayısız, isimsiz, yüksek yüksek tepelerden bakıldığında cisimsiz bir sürü insan telef olup gidiyor...

Kötü bir düzen bu. Adalet gözü, vicdan gözü kör bir düzen bu.

***

Bir Toros marka beyaz otomobil, beyaz bir minibüs, devlet parası ile alınmış. Benim, senin paramızla alınmış.

Taktım kafaya, kusura bakmayın. Hani devlet toplu alımlar yapar ya; polis teşkilatına, askere, belediyeye. Resmî

araba deyince aklımıza hemen onlar gelir hani. Beyaz renkli bir Toros'la işliyor cinayetlerini derin düzen. Bu kadar basit. Herkes biliyor. Savcılar rapor ediyor Adalet Bakanlığı'na, MİT biliyor, Emniyet biliyor, itirafçılar itiraf ediyor.

Hrant Dink'in öldürüleceğini bir sene evvelinden tüm Pelitli ahalisi biliyor. Jandarma'ya, Emniyet'e, İstihbarat Daire Başkanlığı'na, İstanbul'a, Ankara'ya, her yere ama her yere geliyor bilgi. Yasin Hayal, uğursuz hayalini herkesle paylaşıyor, paylaştıkları da istihbaratla paylaşıyor. "Ermeniye öldüreceğim" diyor. Daha ne yapsın?

Göz göre göre öldürtüyorlar Hrant'ı. ÖLDÜRTÜYORLAR. Meclis İnsan Hakları Komisyonu, Başbakanlık Teftiş Raporu'na giriyor. *Kasten öldürmenin ihmali davranışla işleme cenneti* ülkemde, istihbaratı yok sayan Albay Ali Öz'e "ihmal"den dava açılıyor; altı aydan iki yıla kadar hapis istemiyle.

Adana'da, Diyarbakır'da taş atan çocuğa 21, 36, 40, 56 yıl, istihbaratçı görevliye koruma ya da, terfi veriliyor ülkemde.

***

Kamuoyunun tepkisi şiddetlenince, Ermenilerin ne kadar aşağılık, sapkın ve kallesiz olduklarını belge ve bilim adamlarının görüşleriyle ispatlayan *Sarı Gelin Belgeseli*'nin sekiz ay önce dağıtımının durdurulduğunu açıklıyor Milli Eğitim Bakanlığımız. Bu öyle bir açıklama ki, Bakanlığın belgeselin arkasında durduğunu hemen anlıyorsunuz. "Öğrenciler için değildi," diyor, "öğretmenlere yardımcı materyal olarak asılsız soykırım iddiaları hakkında gerçeklerin anlaşılması için hazırlanmış" diyor; "ama" diyor, "amacı dışında kullanılmıştır, dağıtım durdurulmuştur" diyor.

Oysa Milli Eğitim Müdürlükleri ocak ayında okullara genelgeler göndererek çocuklara izletin ve sonuç raporlarını gönderin emri daha bu ay gidiyor, gösterimler de devam ediyor. Sorumlu bir veli şubat ayının 13'ünde belgeseli izleyen çocuğunun "Ermeniler bizi kesti mi baba," diye sorular sorduğunu iddia ederek bakanlığa suç duyurusunda bulunuyor.

Başbakan Erdoğan Diyarbakır ve Maraş'ta halka sesleniyor: Ayrımcılık yapmadık, yapmadık...

Bravo! (*Alkış sesleri...*)

***

Meryl Streep ve Philip Seymour Hoffman'ın başrollerini paylaştıkları *Doubt* (Şüphe) adlı filmde Rahip Flynn ve Rahibe James arasında geçen bir konuşma:

Rahip Flynn: İnsanlığının peşinde olan insanlar vardır, rahibe. Kalbindeki ışığın zayıflık olduğunu söylerler, onlara inanma. Zalim insanların eski bir taktiğidir, iyiliği erdem-namus adı altında böyle yok etmek. Sevgi kötü bir şey değildir.

Not: Milli Savunma Bakanı Vecdi Gönül beni arayarak "Sarı Gelin' provokasyonuna one minute" başlıklı yazımda geçen [AKP'nin] "Savunma Bakanı Vecdi Gönül'ün tehirci öven konuşmasına sessizlikle destek vermiştir" cümlesine itiraz etti ve asla böyle bir cümle kurmadığını, bu ve mübadele ile ilgili sözlerinin oradaki muhabirin marifetiyle yanlış aktarıldığından yakındı. Gönül, tüm vatandaşların eşit olduğuna inandığını, sadece

dönemle ilgili bir tespit yaptığını, böyle şeyleri övmek gibi bir niyetinin olamayacağını söyledi. Söz verdim, aktarıyorum.

* Bir türlü işletilemeyen TCK 83. maddeden ilhamla.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bu da Kürtlerin Davos'u olsun

Markar Esayan 26.02.2009

DTP'nin Meclis'teki grup toplantısında Kürtçe konuşma yapması, bir ahlaksızlık abidesi olan "medya"mızın üzerindeki eprimiş örtüyü bir kez daha aşağı çekti. 1991'deki Kürtçe yemin törenine benzer bir linç ayini beklentisinde ve ümidinde olan medya Meclis önünde pusu kurdu ama, nafile, pek ekmek çıkmadı. Televizyonların gün boyu yaptıkları kriz yayınına rağmen, çünkü gazetelerin ilk sayfalarına baktığınızda, sözde "Kürtçe Krizi"ne pek teveccüh edilmediği görülüyordu. Mesela *Hürriyet* haberi ilk sayfada hiç görmemiş, iç sayfalarında da DTP'den ziyade Erdoğan'a yüklenen bir başlık atmıştı. Hükümet yanlısı gazeteler ise neredeyse aynı yerden emir almışçasına benzer, mahcup, ama DTP'yi yeren haberi küçük alanlarda savuşturdular.

Tabii bunda siyaset zemininin 1991'li yıllara göre oldukça güçlenmiş olması ve siyaseti manipüle edecek –28 Şubat benzeri- oluşumların gücünü önemli ölçüde yitirmelerinin payı büyük. Bahçeli başta olmak üzere, muhalefet partilerinden gelen eleştirilerin de, AKP'nin Kürt açılımına –ve özellikle TRT Şeş üzerinden- vurmakla –bu kalibrede partilere de munasip düşecek şekilde- seçim öncesi yapılması zorunlu hareketler olarak garipsememek gerekir. CHP'li Özyürek'in –bence bu konuda sorgulanması gerekli asıl konu olan- *Meclis TV*'nin, Türk konuşurken yayını kesmesini sansürcülük olarak değerlendirmesi, Onur Öymen'in anadilde konuşmayı insan hakları meselesi olarak gördüklerini söylemesi bence azımsanmayacak olgunluk örnekleridir.

Gördüğünüz gibi CHP'ye özel bir antipatimiz yok.

Şimdi gelelim Türk'ün "Geçmişin hatalarını tekrarlamayacağız, dersimizi aldık" sözüne atıfla kendisine yapılan "sözünde durmadı" eleştirilerine... Öncelikle, 1991'deki Kürtçe yemin töreninde bir hata ve suçlu aranacaksa, o da aşağılıkça engellemeler sonrası Meclis'e zar zor girebilen milyonlarca Kürt'ün temsilcisi bir partinin deneyimsiz ve heyecanlı milletvekilleri değil, herhalde onları linç eden, yok yere yıllarca hapiste sürdüren bu ülkenin totaliter zihniyeti olmalı. Ahmet Türk, TRT Şeş ve bölgeye yapılan yatırımlar ve güçlü vaatlerle atak halindeki AKP'ye karşı mutlaka bir hamle yapmalıydı. Bunu da bence zamanlaması, seçtiği mekân, konuşmanın dayandığı –BM Anadil Günü gibi- şık gerekçeler ve konuşmanın barışçıl içeriği ile çok da ustaca yaptı. Bunun adına uygar ülkelerde "siyaset" deniyor. Bir halkın en tabii hakkını gasp edeceksiniz, sonra da o halkı temsilen Meclis'e giren bir partiye, hem de seçim öncesinde zamanlama uyarıları yapacaksınız. Temel hakların kullanılması konusunda zamanlama çekincesi olmaz, uyarı da. Olsa olsa bu konuda Kürtlerden özür dilemek gerekebilir. O da olacak tabii. Yavaş, yavaş...

Meclis TV'nin yayını kesmesini TBMM Başkanı Köksal Toptan her ne kadar "Anayasa ve Siyasi Partiler Kanunu açık" diyerek savunsa da, kazın ayağı hiç de öyle değil. Meclis'te Kürtçe –veya herhangi başka bir anadilde- konuşmayı engelleyecek yasal bir mevzuat yok. Anayasa'nın 3. maddesi resmî dili tanımlarken, diğer dillerin konuşulmasına yasak getirmiş olmuyor. Siyasi Partiler Yasası'nın zaten tartışmalı olan ilgili maddesinin de

Meclis'i içerecek denli genişletilmesi, muğlâklığı gideremediği gibi, olayın anlamsızlığının altını daha koyu hatlarla çiziyor.

Tabii burada aslolan Bahçeli'den gelen sert açıklamalardan ziyade, Erdoğan'ın nasıl bir tepki göstereceği. Şüphesiz Erdoğan bunun bir seçim yarışı ve yapılanın da siyaset olduğunun farkında. Bir yandan TRT Şeş'i yayına sokarken, bir yandan Bahçeli türünden o eski puslu günleri hatırlatacak bir saldırganlığa kalkışacağını zannetmiyorum. İnşallah yanılmam. Diğer yandan Erdoğan'ın, Türk'ün bu hamlesini boşa çıkaracak bir çıkış da yapması gerekir. Erdoğan'ı Kürt politikasında ciddi bir sınav bekliyor. Türk öyle başarılı bir taktik uyguladı ki, her durumda kazanan DTP olacak gibi. Erdoğan ya özgürlüklerden yana çıkacak ve Kürt sorununda ciddi bir direnç daha kırılmış olacak, ya da tepki verecek ve Güneydoğu'da DTP lehine ciddi bir oy kaybına razı gelecek. Eh, siyaset zor zanaat, ama izleyenler için de bir o kadar keyifli.

Bu işler böyle, tabular bir kırılmaya görsün, domino etkisi o alandaki tüm saçmalıkları bir bir görünür hale getiriyor. Ahmet Türk, haklı olarak "Başbakan bile Kürtçe konuşuyor, ben konuşunca mı suç oluyor," diye soruyor. Doğru... Kürtçe konuşmanın kabul edilemez türden bir şey olduğu algısı Türk'ün bu çıkışı ile güncellenmiş oldu. Geç oldu, güç oldu, ama oldu.

Öte yandan, DTP'nin sadece Meclis'te Türk'e Kürtçe konuşturarak tabanına yönelik etkili bir politika oluşturması mümkün değil. PKK'yı silahsızlandırma konusunda sessiz ve derinden devam eden, ABD ve AB'nin de desteğini alan Eve Dönüş Planı'nda partinin çok daha belirgin bir pozisyon alması gerekli. Gün geçtikçe olgunlaşan bu plan karşısında DTP'nin tavrı nedir? Parti plana karşıysa bunu gerekçeleri ve alternatif önerileriyle birlikte açıkça anlatmalı, değilse de katkısını mutlaka sunmalı. Kürt sorunu AKP ve DTP'nin oy kaybı taşınamaları ve mutlaka işbirliği gereken çok öncelikli bir konu çünkü.

Her halükârda, baskınlardan, köy yakmalardan, şehitlerden konuşmak yerine, sorunun çözümüne yönelik siyaset analizleri yapıyor olabilmek bile önemli bir kazanç.

Nereden nereye...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türkiye'nin kaza ile imtihanı

Markar Esayan 02.03.2009

Ne kadar acınacak haldeyiz. Dokuz insanın öldüğü bir uçak kazası karşısında, insanın tüm kılçıklı kabuklarından sıyrılmasını sağlayan şu kederli günlerde dahi nasıl da ikircikli ve karmakarışığız. Siyasetçimizle, bürokratımızla, medyamızla, nasıl da çürümüşüz, nasıl da taponlaşmışız.

Kazaya ilişkin inanılmaz gündemi takip ederken, aklıma eski bir hatıram geldi. Devam etmeden sizinle de paylaşayım, konuyla ilgili çünkü...

Babam çok ağır bir felç geçirmişti. Hayatımız aniden değişmiş, onun hayata tutunabilmesi için ailecek seferber olmuştuk. Deyim yerindeyse, pamuklar içinde bakıyorduk ona. Sabahlara kadar başında nöbet tutuyor, hayatımızın büyük bir kısmını hastanelerde ve yüreğimiz ağzımızda geçirmemize rağmen, küçük ama mucizevî

iyileşme emareleri ile inanılmaz teselli buluyorduk. Doktorların tüm olumsuz öngörülerine rağmen babam kısa sürede inanılmaz bir biçimde toparlandı. Ayağa kalktı, bastonla tek başına yürümeye, hatta gazete okumaya bile başladı.

Sonra bir gün, eve geçmiş olsuna misafirler geldi. Babamdan üzülmessin diye sakladığımız bir ölüm haberini, çok sevdiği kuzeninin öldüğünü babama pat diye söylediler, engel olamadık.

Babam o gece çok ağır bir felç daha geçirdi, birkaç ay süren çok ağır bir süreçten sonra da öldü.

***

Kaza olduğunda biz de gazetede herkes gibi televizyondaki görüntü ve haberleri izliyorduk. Yerde iki cansız bedenın üzerlerine beyaz örtü serilmiş halde durduklarını, internete düşen fotolarda ise paletli araçların üzerinde cansız bedenlerin taşındığını görmüştük. Uçağın hali ortadaydı. Türk asıllı bir tanığın, polis akrabasının telsizden en az bir ölü olduğunu duyduğunu söylediğini canlı yayında milyonlarca kişi ile birlikte ben de kendi kulağımla duydum...

Tam o esnada Türk Hava Yolları Müdürü Kotil ve Ulaştırma Bakanı Yıldırım "Ölü yok", "Büyük bir başarıdır bu" açıklamaları yapıyor, Başbakan da tarihe geçen "Hamdolsun, mutluyuz" sözünü getiriyordu arkasından.

Acaba o anda, ülkenin en yetkili kişilerinden duydukları bu sahte müjde ile sevinen aileler, kısa bir süre sonra kazada dokuz kişinin öldüğünü öğrendiklerinde, hele bir de bu kayıpların kendi akrabaları olduğunu anladıklarında, nasıl bir ülkede yaşadıklarını düşünmüşlerdi?

İşte böyle kriz anlarında, devlet geleneğinin insani yönünün zayıflığı ve hazırlıksızlığı çok daha çıplak ve görünür hale geliyor. Ama ders alıyor muyuz acaba? Pek değil.

Her şey anlaşıldıktan sonra Ulaştırma Bakanı'nın açıklaması bunu ispatlıyor çünkü. Bakan, vazoyu kıran çocuğun kediye suçlaması gibi, Hollandalı yetkilileri mesul tutuyor, ama kendini tutamıyor ve "Ne yani, ölüleri artırma gayretinde mi olmalıydık?" diyordu.

Hadi istifa müessesesi size uzak, mezhebinize uygun değil; bir özür dileyin, hatanızı bir kez kabul edin yahu! Korkmayın, bir şey olmaz. Alt tarafı bir özür... Böyle bir anda, demagojinin bu kadar dibine vurmaya ne lüzum var?

"Ölüleri artırma gayreti içinde mi olmalıydık!"

Tabii, sizden bunu istemiştik çünkü. "Ölüleri arttır!" demek istemiştik sizi eleştirirken, doğru anlamışsınız, bravo!

***

Peki ya medya? Bu ülkenin medyasının büyük bir bölümü her gün türlü vesilelerle insanlık suçu işler. Bunu sadece 28 Şubat postmodern darbesi gibi süreçlerde aktif ve gönüllü biçimde rol alarak değil, oradan doğru her yere sirayet eden bozulmuş bir vicdanla, her alanda yapar. Sadece Hollanda'da değil, Batı'daki pek çok ülkede ölenlerin isimleri öncelikle ailelerine bildirilir, ancak onların izni olursa kamuoyuna açıklanırken, bizim şaşkın televizyon spikeri Hollandalı bakandan canlı yayında ölenlerin listesini açıklamasını ister mesela. O anda

önemli olan sadece bu "bilgiyi" elde etmektir çünkü, nelere yol açacağı da bir o kadar önemsizdir. Tıpkı babama ölüm haberini veren o kendini bilmez gibi, durup bir düşünmez, ben ne yapıyorum, ağzımdan çıkanın bedeli nedir, kim öder diye, düşünmez.

Sonra medyamız için ölenlerin milliyeti de önemlidir. Ölenlerin kaçta kaç Türk'tür? Ona göre üzülmünecek, Hollandalı yetkililer buna göre yargılanacaktır. Ortılığı birden bire uzmanlar ordusu kaplar. Ne kadar çok vorteks –büyük uçakların arkasında bıraktıkları hava akımı- uzmanı vardır öyle, şaşarsınız. Karakutu açılmadan kesin bir sonuca ulaşmanın mümkün olmadığı bilindiği halde, sırf haber yapmak için, sırf ucuz milliyetçilik adına "Uçağı kule düşürdü" diye manşetler atılır. Pilotlar ilk andan itibaren spekülasyonlar üzerinden "kahraman" ilan edilir. Olası bir pilotaj hatasında ise o kahraman pilotların birer haine dönüşmesi ise dakika almayacaktır, o da zaten o günün malzemesi olarak seve seve tüketilecektir.

Kazanın haberini *Hürriyet* "Nazar değdi" diye verir. Manşetin spotu şöyle başlamaktadır: "Son yıllarda yaptığı atılımlarla dünyanın en büyük havayolları arasına giren THY'nin Tekirdağ uçağı Hollanda'da piste saniyeler kala anlaşılamayan bir nedenle..."

Sabah gazetesinin çiçeği burnunda Genel Yayın Yönetmeni Erdal Şafak'ın o günkü köşe yazısının ismi ise "THY'ye güvenin"dir. Yazı şöyle bitmektedir: "THY'ye güvenin, zerrece korkmadan THY ile uçmaya devam edin. Biz öyle yapıyoruz, bundan sonra da öyle yapacağız."

Tanrım! Bu kâbus ne zaman bitecek?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hoşça kal Yusuf Ağabey

Markar Esayan 05.03.2009

Hastalandığından bile haberimiz yoktu. Sonra, gazetede sabah toplantısında onca haber arasında sunuluverdi öylesine; "Şair, söz yazarı Yusuf Hayaloğlu tedavi gördüğü hastanede bu sabah hayata gözlerini yumdu..." diye...

Küçük bir çılgılık atıvermişim.

İlk sayfaya da o küçük haberi ben yazdım. Aynı soğuklukta, içeriksizlikte ve isteksizlikle... 19 kelimelik bir yere Yusuf ağabeyimin ölüm haberini sıkıştırıverdim.

Ölüm böyle işte... Hiç beklemediğin yerde, sıkıştırırverir insanı, alır elinden varını yoğunu.

İzlemekten, izin vermekten başka çaren yoktur. Fırtına geçtiğinde, elinde kalanla yola devam edersin, o kadar.

Eşimle Yusuf ağabeyi yâd ederken, "Her sabah uyandığımda, aynı hayata göz açmak beni çok şaşırtıyor, sersemliyorum, bize nasıl bir oyun oynandığını çok merak ediyorum" dedim. O da bana, "Bırak ucuz felsefeyi, al işte, ölüm gerçek" dedi.

Ölüm tüm sözleri boğan uğursuz bir karadelik gibi...

* * *

Nevzade’de hep beraber içtiğimiz, sonra onun Cihangir’deki ofisine gidip şiir ve edebiyattan konuştuğumuz geceyi hatırlıyorum. Hani büyük insanlar vardır, kabı, alanı, yaşamı dar gelir, görünmeyen o duvarları esnetmek için homurdanırlar sürekli, yüzlerinde hep bir hoşnutsuzluk ifadesi vardır.

Öyleydi o gece Yusuf Ağabey...

O öfkenin, o darlığın isyanını okuduk, dinledik ondan. Tek tesellimiz de bunu onun gibi iyi ifade edenlerin ruhumuzu yüceltmesiydi. Bu gaddarlıklar, sahtelikler, adaletsizlikler memleketinde... Bize, adını koyamadığımız, bir türlü anlatamadığımız o bizim acılarımızı anlattı Yusuf Ağabey; çok da iyi yaptı bunu. 12 Eylül faşizminde boğulan suskunların isyankâr ve onurlu sesi oldu. Ahmet Kaya ile birlikte, kaset satan seyyarcılardan, fabrikalara, gecekondulardan, semt kahvelerine, üniversitelerden, yeni boy gösteren varsıl sitelere değin yüz binler, içlerindeki muhalif ruhu onların eşsiz yorumlarıyla diri tuttular.

Önce Ahmet Kaya’yı linç ettiler, sonra Yusuf ağabeyi kanser.

Bir dönem gerçekten kapandı.

* * *

Bu memleketin adam olup olamayacağını bilemiyorum. Çok zor, güç gözüküyor bana. Size karşı ikiyüzlü olamam, sahte iyimserlik sunamam. Sürekli bir biçimde savruluyorum, bir sarkaç gibi, iyiden, kötüden yana. Çünkü bu ülkenin evlatları hep erken ölüyor. Öldürüyoruz onları... Fırıldakları başa, insan gibi insanları yerin dibine geçiriyoruz. Suskunuz, kapalı ve donuğuz, Neruda’nın çuhadan kuğusu gibi...

Nâzım’ı yarım yüzyıl sonra vatandaşlığa alıyor, Ahmet Kaya’yı linç edenleri yargılamadan, o zihniyetle yüzleşmeden, mezarını ülkeye getirelim diyoruz.

Bize bu kadarıyla yetinin diyorlar.

Sahtekârlık ruhumuza işlemiş bizim. Ne solcusu solcu bu ülkenin, ne demokrati demokrat, ne de Müslümanı gerçek Müslüman. Köşelerinde, söylevlerinde, sohbetlerinde solculuk, demokratlık, iman dersleri verenler, birbirlerini yiyorlar şöhret için, mevki için, para için. Sıra merteği kendi gözüne batırmaya geldiğinde, en usta dansöz kıvraklığında yumuşayıveriyor sözler, uzlaşmalar diyarı memleketimde. Sayısız cinayetin, katliamın, soykırımın üzerinde, pişkin pişkin mutlu, müreffeh gelecek tahayyülleri kuruyoruz.

Görüyorsunuz, görüyorum. Hissediyorsunuz.

O yüzden Yusuf Hayaloğluları, Hrant Dinkler, Ahmet Kayalar, Kâzım Koyuncular gittiği zaman, hani başka türlü koyuyor bu ölümler insana. Pusulamı, doğruya, insana olan inancımın ölçüsünü, terazimi kaybediyorum.

Her ölüm erkendir tamam da, hep erken ölüyor onlar, erken öldürüyoruz onları. O yüzden, bir türlü adam olmuyoruz.

* * *

Ölümü üzerine *Ekşi Sözlük*'te yazılmış bir yorumla bitsin bu yazı.

"Hayatımızın tam ortasından geçmiş bir adamdı kendisi, yüreğimizin en derinlerinde söylediğimiz şarkıların söz yazarıydı. Gençliğimizi, toyluğumuzu bu adamlarla yaşadık biz. Büyümeye çalışırken yanı başımızda duruyordu, elimizden tutuyordu. İsyan edebilmeyi öğrendiysek, az bir şey vicdanımız varsa bu adamın da muhakkak payı vardır. Bazı şarkılarını korsan dinledik. Telif hakkını ödeyemedik ama inan kaset alacak paramız yoktu. Vardıysa da sigaraya yatırıyorduk. Hakkını helal et Yusuf Hayaloğlu. Toprağın bol olsun, mekânın cennet olsun."

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Henüz o elinizi göremedik Sayın Bakan Çelik

Markar Esayan 09.03.2009

Bilmem farkında mısınız? Hani başında olduğunuz bakanlığa bağlı okulların bir bölümünde, ayrımcı, art niyetli, şiddet öğeleriyle yüklü ve pedagojik açıdan da çocukları travmaya sürükleyecek görüntülerle dolu bir belgesel gösterildi. Adı [sözde] *Sarı Gelin* olan bu [sözde] belgeselin okullarda gösterildiği ortaya çıkınca da, oldukça güçlü sayılabilecek sivil bir itiraz yükseldi bu vicdansızlığa. Her tarafı kevgire dönmüş, hiçbir inandırıcılığı kalmamış bir resmî tezin yorgun gövdesini birkaç adım öteye sürükleyebilmek adına, çocuklarımızın zehirlenmesine göz yumuldu. Soyutlama, tarihsel olayları bağlamına oturtma, kendi güvenlik filtresini devreye sokma kabiliyetini henüz edinmemiş binlerce çocuk, sayısız Ermeni sözcüğünün eşliğinde kan, ceset, katliam görüntüleri seyretti, yaşlı nur yüzlü sakallı dedelerden Ermenilerin Türkleri nasıl kestiklerini ayrıntılarıyla dinledi.

Siz de, çocuklarımızı emanet ettiğimiz bir devlet büyüğü olarak buna rıza gösterdiniz.

Ortalık karışınca bakanlığınız evlere şenlik, ne dediği anlaşılmayan bir açıklama yaptı. DVD'nin doğrudan ders aracı olarak değil, tarih öğretmenlerine "yardımcı materyal" olarak gönderildiği, yapılan incelemede belgeselin doğruların anlaşılmasında faydalı olabileceğinin anlaşıldığı, lakin eğitim materyalinin kullanımı sırasında amacını aşan uygulamaların ortaya çıktığı görüldüğünden bizzat sayın bakan tarafından olaya EL konulduğu, yarısı dağıtılan DVD'lerin diğer yarısının dağıtımının durdurulduğu...

Vay, vay, vay, vay...

Şimdi, bu belgesel zararlı mı değil mi, bakanlık bu uygulamayı eleştiriyor mu, yoksa sahip mi çıkıyor anlaşılıyor mu Allah aşkına? Kullanılan bu dil, başvuru bu muğlaklık, içten içe onaylanan, lakin açıkça savunulamayacak bir eyleme yönelik tepkilerin savuşturulması çabası gibi durmuyor mu? Faydalı olduğuna karar verdiğiniz söylediğiniz, öğretmenlere yardımcı materyal olarak sunduğunuz bir belgesel nasıl amacını aşan uygulamalara konu olur? Bu ne demek? Öğretmenlerin derslerinde kullanmak üzere fayda göreceğini düşündüğünüz bir belgesel, aradan öğretmenleri çekip doğrudan öğrencilere gösterdiğiniz zaman nasıl zararlı hale gelir?

Nitekim bu muğlak açıklamadan sonra değişen hiçbir şey olmadığı birkaç gün önce ortaya çıktı. Bunca kıyametten sonra Kadıköy'deki bir Ermeni Okulu'na "Belgeseli göster, sonuç raporlarını da 6 Mart'a kadar

gönder” emri gitti İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü’nden. Yazının altında imzası olan müdür, sizin beyanınızın aksine, uygulamanın durdurulması yönünde üstlerinden hiçbir talimat almadıklarını söyledi. Size ulaşan *Taraf* muhabinine “Lüzumsuz bir gayret örneği, Milli Eğitim Müdürlüklerine izlettirilmemesi talimatı vermiştim, olaya el koyuyorum” dediniz, ÜÇÜNCÜ kez. İlk açıklamanızda da, durumu sekiz ay önce fark edip, olaya EL koyduğunuzu söylemişiniz zaten...

Belli ki EL altındaki on binlerce öğretmen de, milyonlarca öğrenci de ideolojik propaganda deposu olarak görülüyor. İsrail saldırıları sonucu öldürülen 1300 Gazzeli için de milyonlarca öğrenciyi saygı duruşunda bulundurdunuz. Resim ve kompozisyon yarışmalarını da son anda geri çektiniz. Ona da aynı nedenlerle, çocuklarımızın dimağına düşmanlık, önyargı, nefret tohumları ekeceği, zaten ağır hasar almış birlikte yaşama kültürüne zarar vereceği, onların psikolojilerinde onulmaz yaralar açacağı için itiraz etmiştik. Tüm bunları neden yanlış olduğunu size daha ayrıntılı anlatmaya gerek var mı?

Sizden taleplerimiz

Allahın hakkı üçtür. Üç kez bu olaya EL koyduğunuzu söylediniz. Lakin hâlâ o mukaddes elinizin tesirini görebilmiş değiliz. Madem sekiz ay önce duruma müdahale ettiniz ve belgeselin gösterilmemesini istediniz, o zaman bu fecaatin bunca ay devam etmesinin nedenlerini ortaya koyacak, sorumluların cezalandırılmasını sağlayacak bir iç soruşturma açmanız yerinde olacaktır. Dağıtılmış olan o DVD’ler hâlâ okullarda fitne ve düşmanlık ekmeye YARDIMCI olacak MATERYALLER olarak kullanılmaya hazır beklemektedir. Bu DVD’lerin de toplatılması emrinizi duymayı çok arzu ediyoruz sizden. Ama bununla da bitmiyor sizden taleplerimiz.

Çünkü okullardaki hem belgesel, hem de Gazze nümayişleri ile milyonlarca çocuğun muhayyilesinde Filistinli, Türk ve Müslüman düşmanı, şeytani bir Yahudi ve Ermeni imgesi yaratıldı. Şimdi onun acısını biz çekeceğiz. Güvercin tedirginliğimiz biraz daha artacak. Bir Ermeni veya muteber olmayan başka Öteki’ne zarar verdirmenin telkin süresi daha kısalmış olacak. Bebeklerden katiller yaratmanın maliyeti biraz daha yükselmiş olacak.

O zaman, var mısınız şu işe gerçekten el koymaya ve bu doksan yıllık zehirli devlet geleneğini kırmaya? Var mısınız tüm bu uygulamaların yarattığı tahribatın giderilmesi için rehabilitasyon programları, birlikte yaşamayı, çok kültürlülüğü özendiren kampanya, kitap, BELGESEL, film gibi YARDIMCI MATERYALLER hazırlatmaya?

Yapılması gereken budur çünkü.

Siz bu taleplerimizi bir yerine getirin, ben de sizin “Van’da Ermeni Mezalimi” adlı kitabınızı imzalattırmak için makamınıza kadar geleceğim, söz...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

MGK’da alınan karar bakan Çelik’i aşıyor mu?

Markar Esayan 12.03.2009

Açıkçası şu *Sarı Gelin* belgeselinden bana fena halde gına gelmiş durumda. Bakan Hüseyin Çelik’in net bir biçimde “Belgeseli geri çektik, inatla gösterenler lüzumsuzluk örneği sergiliyorlar, olaya el koyuyorum”

demesine rağmen, maalesef mart ayının 10'unda, yani iki gün önce, Ortaköy Ermeni İlköğretim Okulu'na BEŞİKTAŞ İLÇE MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ'nden "Size yazı yazdık. 'Genelkurmay'ın hazırlattığı Sarı Gelin belgeselini belirlenen günlerde öğrencilere gösterin, gösterdikten sonra da bize rapor yazın' dedik. Ammavelakin hâlâ göstermediniz, hemen gösterin ve bize rapor edin!" diyen yeni bir yazı gitti.

Şimdi bu belgeselden de, belgeselin zararları üzerinde de artık konuşmak istemiyorum. Sadece anlamaya çalışıyorum. Sayın Çelik, koca bir ülkenin milli eğitim bakanı, olaya üç kez el koyuyor. Açık ve net bir biçimde "Emir verdim, gösterilmeyecek" diyor. "Gösteriliyor ama" diyoruz, şaşırıyor ve kızıyor, "Olmaz öyle şey, lüzumsuzluk örneğidir" diyor, yeniden "el koyuyorum" diyor. İçimize bir nebze su serpiyor.

İki gün sonra –adeta alay edercesine- okullara milli eğitim müdürlüklerinden yazı gidiyor tekrar. "Belgeseli hâlâ göstermediniz, takipteyiz, izletin, rapor edin" diyor yazı.

Belli ki bakan Çelik'in şifahen söylediği sözler yazılı bir belgeye dönüşmemiş.

Ama neden? Göz göre göre kamuoyuna yalan söylenmeyeceğine göre, bakanın beyanı nasıl icraata dönüşmez?

İçinden çıkılması zor bir durum değil mi?

Madem durum budur, geriye birkaç seçenek kalıyor. İlki, ki hiç mantıklı değil, bakan Çelik aslında DVD'lerin okullarda gösterilmemesinin gerekçelerine ikna olmuş değil. Lakin kamuoyunun tepkisinden, AB sürecinde gereksiz bir pürüz yaşanmasından çekiniyor, bu nedenle yazılı bir emir göndermiyor müdürlüklerine. İşin kendi mecrasında yürümesine göz yummuş oluyor.

Bir diğer olasılık ise, bakanın "durdurma" talimatına bürokratlarının direniyor olması. Bu mümkün müdür? "Yüzdük yüzdük kuyruğuna geldik, talimatı geç işleme koyar, amacımıza da ulaşmış oluruz" diyen bir bürokrasiye sahip olabilir miyiz? Gönül rahatlığıyla "yok canım, olur mu öyle şey" diyemiyorum tabii. Lakin yine de bana pek olası gelmiyor.

O zaman?

O zaman belki ortada daha ileri, daha meşakkatli bir durum var.

İlk iki olasılık akıldışı olduğuna göre, ortada bakan Çelik'i aşan bir durum var.

Belli ki işin zihni altyapısında Türkiye'nin yüz yıllık kadim bir azınlık politikası var.

***

Biliyorsunuz, bu belgeselin gösterim kararı 17. Milli Güvenlik Kurulu toplantısında alınmıştı. MGK, önünde "milli" sözcüğü olan her türlü mesele ile meşgul olur, iştiğal eder.

Ermeni sorunu da tabii ki en "milli" konulardan biridir.

Düşünün, cumhurbaşkanı, başbakan, genelkurmay başkanı, kuvvet komutanları, dışişleri bakanı, içişleri, adalet,

milli savunma bakanı ve lüzumlu hallerde çağırılmış olan diğer bakanlar, ülkenin en "önemli" güvenlik konularını konuşurlar bu toplantıda.

15 mart 2007'de toplanan 17. MGK toplantısında alınan belgesel gösterim kararı da, Milli Eğitim Bakanlığı'na "uygulansın" diye 17 aralık 2007'de gönderilmiştir.

MGK'da alınan bir karara Milli Eğitim Bakanlığı'nın direnme şansı var mıdır? MGK kararı ile okullarda gösterilmesi süre giden belgeseli geri çekmek isterken, tek başına karar alma özgürlüğüne sahip midir Sayın Milli Eğitim Bakanı?

Açıkçası bilmiyorum.

Bakalım tarihe geçecek bu yönetim garabeti ne zaman ve nasıl sonlanacak?

***

Okullar Bakanı dikkate alsın

Tabii, bu varsayımlar, sayın bakan Çelik'in kendini ve bakanlığını tüm kamuoyu önünde bağlayan açıklamalarını boşa düşürmüyor. Bakan bu belgeselin amacı dışında kullanıldığını ve gösterimin de durdurulması talimatı verdiğini açıkladı bir kere. Öyle ki, okullar bakan Çelik'in bu açıklamasını genelge hükmünde kabul ederek, milli eğitim müdürlüklerinin talimatını yerine getirmeme hakkına sahiptirler. Müdürlüklere eğer yazılı emir gitmemişse bu sayın bakanın mesuliyetindedir.

***

Transseksüel arkadaşımız Ebru'yu öldürdüler

Ben bu yazıyı yazarken, arkadaşımız Ebru Soykan'ın kendisini ölümle tehdit eden eski erkek arkadaşı tarafından boğazı kesilerek öldürüldüğü haberini aldım. Ebru üç kez bu şahıs hakkında suç duyurusunda bulunmuştu. Ölüm göstere göstere geldi, buldu Ebru'yu.

Bu ülkede kadın, transseksüel, travesti, çocuk, dövmeli, küpeli, fakir, velhasıl tüm "ötekiler" bu kadar kolay öldürülebildiği için çok üzgünüm. Bugün Kazancı Yokuşu Başkurt Sokak'taki evinin önünde saat 13.00 ve akşam saat 19.00'da toplanılıyor.

Bilginize...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Her oy satılıktır...

Markar Esayan 16.03.2009

İlginçtir, AKP'nin yoksul vatandaşlara yaptığı kömür, beyaz eşya, erzak yardımlarına öfkeyle karşı çıkanlar, sadece AKP'yi değil, bu yardımları kabul eden vatandaşları da hedef alıyorlar. Yardım meselesine tepkili olanlar sadece CHP'liler de değil, püriten burjuva ahlakına hapsolmuş zevat da hem AKP'nin şarklı kurnazlığına, hem de göbeğini kaşıyan, reyini bir file erzaka veyahut birkaç çuval kömüre, ya da bir kalem beyaz eşyaya satan terli, kokan, Türkçeyi aksanlı konuşan milyonlara karşı tiksinti besliyorlar.

AKP seçmenini böyle tasavvur etmeyi tercih ediyorlar.

Halbuki, burada parlamenter demokrasinin temel bir kuralı işlemekte. Çünkü oy satılıktır. Oy, bir değişim, trampa aracıdır. Size en çok faydayı sağlayacağına inandığınız partiyle ilişkiye geçer, vaadin gerçekleşeceğine dayalı, sözsüz bir akit yapar ve oyunuzu SATARSINIZ.

Evet, oyunuzu satarsınız.

Parlamenter demokrasilerde partiler, seçmenle girdiği ilişkide, onları vaatlerini yerine getireceklerine ikna etmek için, bir miktar ön hizmet de sunabilirler. Bu şekilde seçimi kazandıklarında nasıl bir politika izleyeceklerine dair bir ipucu da vermiş olurlar.

AKP de bunu yapıyor. AKP bu oyunu iyi oynadığı için mi bunca hiddet?

Üstelik, kimisi için zelil bir yardım olan birkaç torba kömür, bir file erzak, o yardımı alanlar için yaşamla ölüm arasında ince bir pamuk ipliği manasına gelmektedir.

Belki haberiniz yok ama, halkımızın önemli bir kısmı da bu durumdadır.

Biraz "gündelik yaşam sosyolojisi" okusaydınız, siz de şu basit kuralı öğrenecektiniz: Sıradan, küçük vatandaş, gündelik yaşamın bilge filozofu, maharetli taciridir. Hep doğru karar verir. İş şansa bırakmaz.

Ortaya sürdüğü kendi hayatıdır çünkü.

Seçimler de, sıradan, küçük insanın boy gösterdiği nadir anlardır. Baskı ve hile dolu 1946 seçimlerini ve askerin demir yumruğunun gölgesindeki açık seçim - kapalı oyla yapılan 1982 Anayasa oylamasını saymazsanız, ülkemizin sıradan ve küçük insanları her zaman en isabetli tercihlerde bulunmuşlardır.

Çok sıkıştırırsanız, "Gandhi, Brandt, Obama Türkiye'de seçime girdi de oy vermedik mi?" derler size, susarsınız.

***

Türkiye yeniden kurulurken...

Tabii, bu yardımların seçim sonuçlarına yapacağı etkinin kendisi kadar, yardımın doğasının yaptığı İslami çağrışım da elitleri çok kızdırmaktadır. Onların "sadaka kültürü" diye aşağıladıkları şey, aslında İslam geleneğinde bulunan yardımlaşma kültürünün ta kendisidir. Aynı yardımları Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği veyahut Türk Hava Kurumu yaptığında bir sorun olmayacaktır. Ama İslami dayanışmayı ima eden bir organizasyon, post-ittihatçı elitlerin çağdaşlık-laiklik-demokrasi mantrasını altüst etmekte, cumhuriyet projesinin zaafalarını hatırlatmakta ve kazanımların da geri alınabileceği korkularını depreştirmektedir.

Bunlar kimin kazanımlarıdır acaba? Belli ki evlerine 2009 yılında çamaşır makinesi girenlerin değildir onlar.

Neyse, biz gözyaşlarımızı akıta akıta, soğanın zarlarını soymaya devam edelim.

Post-İttihatçı, post Enverist elitteki yerleşik durağan dünya algısı, kendi mkemelliğine ikna olmuşluktan kaynaklanır. İekli zıtlıklarla çalışan bir tepkiselliği vardır. Batı karşısında yaşanan çöküşün nedenini ve o "rmş" ve "köhne" modern öncesi arkaik dünyanın tüm olumsuz bagajını İslam kelimesine yükler. Halk, Post-İttihatçı elitlerin İslam'la girdikleri mücadelenin her zaman farkında olmuş, yzeyssel kamuflle numaralarını da hiçbir zaman yutmamıştır. Elitlerin bir kolu olarak Türk solu da aynı hastalıktan mustarip olduğundan Türkiye'de her zaman muhafazakârlık güçlü olmuştur. Kemalizm kendi eleştirisini yapamadığı, 1915'in örtbas edilmesi üzerinden post-İttihatçı ve post-Enveristlerle sarmaş dolaş olduğundan, kendisini bir ideoloji olarak yeniden üretememiş, içine doğru büzülmüş, gündelik hayatı terk etmiştir. Kemalizm, dinin imkânlarını kararlı bir biçimde reddederken, Cumhuriyetle ciddi bir dönüşüm geçiren dindarlık, kendi modernliğini yaratmış, İslam'ın evrensel değerlerini, gündelik hayatın zindeliği ile harmanlamıştır.

Düşünün, sadece dinin moral değerlerini uygulayıp, biraz da dünyada neler olup bittiğine dikkat eden derme çatma bir koalisyon partisi olan AKP, CHP'ye birkaç tur bindiriyor. Bunun anlamı, iki binli yıllarla birlikte zorlu geçen bir dönemin daha kapanmış, yeni bir tadilat sürecinin başlamış olduğudur. Bu gerçekliğin ciddi bir kesimi iliklerine kadar titrettiğini biliyorum. Ancak tam da bu yüzden, yani tehlikede olduğunu düşündüğünüz yaşam biçiminizi korumak için vesayet rejimlerinin bindirilmış kıtaları olmaktan vazgeçmek, siyasi zemine yaklaşmak, sizi gerçek anlamda temsil edecek bir partinin çıkacağı toplumsal hareketliliği sağlamak zorundasınız.

29 Mart yaklaşıyor ve şayet AKP'li değilseniz, korkularınızı fişteklemeyen, günün gerçeklerine dayalı bir alişverişle oyunuzu satacağınız bir partiniz yok!

Durup üzerinde biraz düşünmeyi hak etmiyor mu bu durum, bugüne değin sözde "ağdaş, laik, demokratik" Cumhuriyet'in üzümünü yiyip bağını sormayan sevgili vatandaşlar?

Ediyor, ediyor, hem de nasıl...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ergenekon belgeleri ve suç psikolojisi

Markar Esayan 19.03.2009

Günlük tutma ve belge saklama meselesi, Ergenekon soruşturması sürecinde oldukça merkezî konuma yerleşti. Haliyle "bir suça iştirak etmiş, bu suçun parçası ve uygulayıcısı olmuş kişiler neden günlük tutar, niçin belge, bilgi biriktirirler," sorusu da ister istemez kafaları kurcalıyor. Doğru ya, bu belge ve kayıtlar, zden rnek'in bilgisayarından çıkan Darbe Günlükleri ve Mustafa Balbay'ın bilgisayarından ıkma Sivil Darbe Günlükleri

örneğinde olduğu üzere bizzat bu kişilerin kendi aleyhine kanıt oluşturmakta, davanın ana konusu ve delilleri arasında yer almaktadır.

Bu konu önemli... Çünkü kimileri bu durumu "Kişi işlediği suçu delillendirmekten doğal olarak kaçınır, bilakis, delilleri temizlemeye çalışır, o halde bu günlük ve belgeler tartışmalıdır, şaibelidir" şeklinde yorumluyorlar. Birileri ise günlük tutma veya belge saklama vaziyetinin psikolojik bir ihtiyaçtan kaynaklandığını, bu ihtiyacın böyle bir savsaklamaya neden olduğunu ileri sürüyorlar. İlk argüman tabii ki sorunlu. Kişinin işlediği suçun delillerini ortadan kaldırma eğilimi içinde olması, bireysel suçlarda, yani yasadışı eylemin tasarlayıcısı ve uygulayıcısı tek bir kişi ise belki bir anlam ifade edebilir. Oysa kolektif suçlarda bu ilke asla işlemez.

Kolektif suça iştirak etmiş olan kişi, riskli bir durumda kendini korumak, kolektif amacın gerçekleşmesine dayalı ortaklığın –başarısızlık halinde- dağılması, veyahut ganimet, mevki dağılımdaki olası bir anlaşmazlıkta koz olarak kullanmak üzere elinde mutlaka belge, bilgi tutmak ister.

Bu kişisel kanaatim değil. Bu eğilim kolektif suçun belirgin bir doğasıdır. Tarihsel örnekler de bu görüşü destekler mahiyette.

Mesela, 1915-1918 Ermeni katliamlarının en önemli aktörlerinden Dr. Nazım ve Bahaeddin Şakir'in, 1. Dünya Harbi'nden yenik çıktıktan ve hükümetten düştükten sonra ilk işleri, İttihat ve Terakki Fırkası'nın İstanbul'daki parti binasından bütün belgeleri kaçırpıp yok etmek olmuştur. İttihatçıların 1915 ile ilgili önemli bilgi ve kayıtlarda topyekûn bir temizlik yaptıklarını biliyoruz. Lakin, Ermeni katliamları sorumlularının 1919-1922'deki İstanbul Divan-ı Harbi'ndeki yargılamalarında, otantikliği bizzat bu yazışmalarda imzası bulunan şahıslarca onaylanmış belgelerin mahkemeye ulaştığı, bu yazışmaların ana deliller kapsamında yargılamalara etki ettikleri de vakidir.

Hatırlayınız, Silopi kayıpları döneminde Şırnak İl Jandarma Komutanı, Eruygur döneminde ise Jandarma İstihbarat Başkanı olan Ergenekon zanlısı Levent Ersöz'ün geçen ocak ayında Ankara'da yakalandığında üzerinden şifreli belgeler ve çok sayıda CD-DVD çıkması dikkati çekmişti. Bu belge ve DVD'lerin mahiyeti henüz bilinmiyor. Ancak altıncı dalganın bir gün öncesinde THY'nin tarifeli uçağıyla Moskova'ya kaçan, sahte kimlikle Ankara'nın göbeğinde prostat ameliyatı olmaya çalışırken yakalanan bir kaçağın üzerinde şifreli belge ve DVD'ler çıkması garip gelmiyor mu size de?

İşin psikoloji faslına gelince...

Bu işlerin psikolojik bir yönü de var tabii. Özellikle, ciddi bir erke, mesela Ergenekon gibi devlet aygıtının imkânlarına yaslanan kolektif suçların bir özelliği de, devletin sınırsız gücünü kendisiyle özdeşleştiren suçlularda açığa çıkan megalomanidir. Bu kişiler, kafalarında devlete atfettikleri zamansız ve sonsuz gücün tasarrufçuları olarak kendilerini doğal bir dokunulmazlık ve erişilmezlik içerisinde tahayyül ederler. Nasıl etmesinler! Türkiye'de yaşanan bunca darbe ve faili meçhuller cezasız kaldığı gibi, devlet adına kurşun atanlar da istisnasız olarak kollanmış, hatta ödüllendirilmişlerdir.

Ancak tüm bu konfor, söz konusu kişilerin temkinsiz davranmalarına yol açabilir.

Öte yandan, böylesi kişiler haklılıklarına öylesine inanır, yaptıklarının suç değil hizmet olduğunu öyle kanıksarlar ki, suç "yüce amaç"ın gölgesinde metamorfoza uğrar ve zıddına, mesela bölücülük vatanseverliğe, yıkıcı eylemler iyiliğe, cinayetler de kahramanlığa dönüşür. Kişide herhangi bir ruhsal sorun yoksa, suç ham ve

çıplak haliyle işlen-e-mez çünkü. Psikoloji, vicdan ve diğer içsel süreçleri atlatmak için, suçu bu mekanizma ile dönüştürür.

Balbay'ın günlüklerinden okuduğumuz Şener Eruygur'un şu sözleri, söz konusu psikolojiyi çok açık anlatmakta: "Biz artık yaralı bir kuşuz. Bir şey denedik, olmadı. Belki hayal gördük. Toplum bizim düşündüğümüz noktada değil. Yine de yapılabilir, ona bakmak gerekir. İnsan çok üzülüyor, bunca çaba harcadık bir şey yapamadık. Yine de ateşi söndürmemek gerek."

Bu sözlerdeki melankolinin altında saklı kibir, özgüven ve öfke, her türlü çılgınlığa cevaz veren bir patolojiyi tasvir ediyor. Sorun bu insanların hastalanmasında değil tabii; asıl sorun, bu patolojinin sorgusuz sualsiz bu ülkeyi elinde bir limon gibi sıkabilmiş olması.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Medyasever darbeciler darbesever medyacılar

Markar Esayan 23.03.2009

Ergenekon tutuklususu *Cumhuriyet* gazetesi yazarı Mustafa Balbay'ın *Tempo24* internet sitesinden kamuoyuna yansıyan günlükleri, medyanın çirkin yüzünü tüm açıklığıyla gözler önüne serdi. Bu ülkede hiçbir darbe, siyasi cinayet, kargaşa veya katliam derin devletin parmağı olmadan gerçekleşmediği gibi, medyanın desteği olmadan da mümkün olmadı.

Bizler bunu dün de biliyorduk.

İttihatçı *İtidal* gazetesinin fişteklediği 1909 Adana katliamları, *İstanbul Ekspres* gazetesinin ateşini yaktığı 6-7 Eylül yağmalamaları, 1934 Trakya olaylarını hazırlayan Atsız'ın *Orhun*, Atilhan'ın *Milli İnkılâp* dergisi, Madımak katliamında "Müslüman mahallesinde salyangoz satıyorlar" diye manşetler atan mahalli-faşist gazeteler...

Bu kifayetsiz derlemede *Hürriyet*'e özel bir yer açmamanın en başta bu gazetenin kadim çizgisine haksızlık olacağını düşünerek...

Ama hangisini sayalım? Ahmet Kaya'nın Kürtçe klip çekmeyi arzu ettiğini söylemesi üzerine başlatılan linç kampanyasında başı çekip "Vay şerefsiz!" manşeti atmasını mı? Mersin'deki bayrak yakma olayının "hassasiyetini" önce atlayıp, Genelkurmay bildiriye çakınca "Bayrak olayı kurşun yarası gibi, acısı sonradan çıkıyor" diye yazılar yazabilen Ertuğrul Özkök gibi yayın yönetmenlerine sahip olabildiğini mi?

Tetikçi, omurgasız "bir takım faaliyetlerde" bulunmanın adının gazetecilik olamayacağını, Ergenekon davasından sızan dokümanlar, Levent Ersöz-Mehmet Emin Karamehmet görüşmeleri, Balbay'ın günlükleri sayesinde idrak etmedik mi bu ülkede?

Bu kadar yakından...

Ve elinizde tuttuğunuz şu ince gazete, *Taraf*, her şeyden evvel böylesi bir medya türüne duyulan tiksinti-bulanti hisleri ile kurulup, kurtlar sofrasına dalmadı mı? Ve ne ayıptır ki, ikinci, üçüncü bir *Taraf* çıkartacak

babayiğitlikte ne bir Başar Aslan, ne Ahmet Altan, ne Yasemin Çongar, ne de Alev Er çıkartıyor henüz bu ülkenin kafası karışık demokrat zümresi...

Düşünsenize, darbe yapmaya muvaffak olamayınca "Biz bir yaralı kuşuz, enseyi karatmayalım, inşallah bir dahaki sefere" diyen melankolik paşa-lar ve "gazeteci" akılverenleri amaçlarına ulaşabilmiş olsaydı, pek çok kişi bugün hayatta olmayacak, yüz binlerce muhalif hapishanelerde işkenceden geçecek, iyice gecikmiş darbenin biriktirdiği öfkeyle, belki de yaşadığımız onca darbenin toplamından çok daha fazla kurban verecek, bedel ödeyecektik bugün, yalan mı?

Doğan grubu gazetelerinin medar-ı iftiharlarından Hasan Cemal 2003-2004 döneminde bir darbe olmamasını üç nedene bağlamış son yazısında: (1) Özkök Paşa'nın kararlılığı. (2) Başta darbe yanlısı olan paşaların Özkök tarafına kaymaları. (3) ABD'nin darbeye karşı olması.

Bir (4.) madde koyamamış yazısına Cemal, olsa tabii koyardı. (4) "Medya" diyememiş, İspanya'da darbeye direnen bir *El País* örneği verememiş. Nasıl desin? O sıra *Cumhuriyet*'in başını çektiği "gazeteler", ortamı darbelendirmekle meşgul, gazete patronları da sık sık karargâhlara tekmil vermeye gidiyorlar.

Taraf ise tarih sahnesinde yok henüz.

Ya bugün?

Dünkü Ayça Örer'in *Sabah* gazetesi ombudsmanı Yavuz Baydar'la yaptığı harika röportajı satır satır bir kez daha okumanızı şiddetle tavsiye ederim. *Sabah* gazetesinin genel yayın yönetmeni Erdal Şafak'ın hiç okumamış olmayı dileyeceğim o talihsiz yazısını, yani devletin menfaati öncelikli olduğundan ellerine gelen bir haberi nasıl yayımlamadıklarını, yayımlamamayı bırak, hafızalarından bile nasıl sildiklerini ballandıra ballandıra anlattığı o feci yazısını soran Örer'e, Baydar şöyle cevap veriyor.

"Gazetecinin başvuracağı iki en yüce makam vardır: Akıl ve vicdan. Gazetecinin devleti bunlardır..."

Ahmet Hakan gibi, Balbay konusunda Nadya Komanaçi'nin bile belini kırabilecek bir oynaklıkla saf değiştiren steril yazarlarla dolu bir medyanın göbeğinde, Baydar, Aköz, Talu gibilerinin (isimlerini sayamadıklarım alınmasın) kızgın çölde birer vaha olduklarını biliniz.

Evet, asker kendisini toparlamalı ve içindeki darbeci cuntaların hangi saiklarla oluşabildiğini, nerede hata yaptıklarını tahlil etmeli ve kendisini toplumun önünde eleştirme olgunluğunu göstererek, yenilenmeli. Doğru yerde, sivillerin hizmetinde yer alacağı yerde durmalı.

Ama peki ya medya? Bunca günahın, yiten giden bunca Ahmet Kayaların, suikastların, hırsızlıkların günahını kim ödeyecek, hesabını kim verecek bu ülkede?

Türkiye'de bundan sonra darbe olur mu?

Özkök Paşa bu soruya "artık olmaz" demiş.

"Lüzumsuz tevazu enayiliktir" sözünü hatırlayarak biz de medya adına cevaplayalım:

Taraf gibi gazeteler çoğaldıkça olmaz.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kürt sorunu ve geçmiş tecrübeler

Markar Esayan 26.03.2009

Türkiye'nin Kürt sorunu, pek çok açıdan 19. yüzyılın ilk çeyreğinde filiz verip, 1. Cihan Harbi'nin elverişli ortamında yapılan temizlikle "kökten" çözülmeye çalışılan Ermeni sorunu ile benzerlikler taşır.

Hızlı gidelim; sorun EŞİTLİKLER meselesini, bürokrasi ve bürokrasiye sırtını vermiş ayrıcalıklı zevatin içine bir türlü SİNDİREMEMIŞ olmasıdır.

Türkiye bürokrasisi -söylemleri bir kenara bırakır, uygulamaya bakarsanız- ülkede yaşayan herkesin eşit, ama gerçekten eşit olduğunu iki yüzyıldır içine sindirebilmiş değildir. Algılamada oluşan bu kısa devre, hem sorunların, hem de çözümsüzlüğün ana kaynağı olmuştur.

Osmanlı'nın, şer'i hükümler ve pragmatizm ile harmanlanmış sosyo-ekonomik düzeninin, Avrupa'dan esen özgürlük-eşitlik-kardeşlik rüzgârlarına direnememesinin hazin hikâyesidir bu.

Kabil'in, kardeşi Habil'i öldürmeye karar verdiği andır o. Sebebi ise basittir: Paylaşmaya karşı isteksiz olmak. Ayrıcalığı, eşitliğe, tahakkümü özgürlüğe tercih etmek. Bunu yapmak için de elindeki devlet gücünü gayrimeşru usullerle devreye sokmak...

"Altın kural"ı bilirsiniz; altını olan kuralı koyar.

Artık altın Osmanlı'nın elinde değildir. Dünyanın nasıl bir yer olacağını artık Batılılar söylemektedir. Üstelik o Batılılar "ulus-devlet" denen son model bir cihaz geliştirmiş, bu cihazdan yoksun Osmanlı ise gittikçe zayıflayan, devlet disiplininin uzaklaşan bir kaos coğrafyası haline gelmiştir.

Tanzimat'la birlikte gayrimüslimlerle eşit olma fikrini içine sindiremeyen sadece taşradaki Müslüman eşraf ve Kürt aşiretleri değildir; devletin içinde de buna ciddi bir direnç vardır. Ermeniler için sonun başlangıcı, saray ve bürokrasi ile taşra derebeylerindeki bu duyguların karşılıklılığı olur. Abdülhamid, gözlerini Osmanlı'ya diken emperyalist güçlerden ülkesini ve hanedanını koruma çabasında, dönemin ahlakına münasip olarak yanlış yolu seçmiştir.

Ermenilerin güvenlik ve eşitlik talepleri ısrarla tehdit ve bölünme sinyali olarak algılanır. Abdülhamid, Batılıların Osmanlı'yı bu sorunlar üzerinden manipüle etme ahlaksızlığına, aynı silahı içeride kullanarak, yani ikili siyasetle direnir.

Bir taraftan reformlara onay verirken, diğerk tarafta Ermeni bölgesindeki katliamlara cevaz verir. 1908’de başa geçen İttihatçılar da aynı yöntemi benimser, 1909 Adana katliamında yapılan provadan sonra, Ermeni sorununu 1915’te “kökten” hallederler.

***

Ne trajiktir ki, Ermenilerin yok edilmesi sürecinde Hamidiye Alayları, Teşkilat-ı Mahsusa ve yerelde rol oynayan Kürtler de, o günlerden beri aynı siyasetin kurbanı olmaktadır. Başlarına Ermeniler gibi topyekûn bir felaket gelmemiş olması, Müslüman ve kalabalık olmaları kadar, konjonktürel elverişsizlik ve Kürtlerin Türkiye’nin sınırlarını aşan bir coğrafyaya yayılmış olmaları nedeniyledir; Allahtan ki...

Yıl 2009... Tartıştığımız ve önemli bir ilerleme olarak gördüğümüz şey Cumhurbaşkanı’nın ağzından “Kürdistan” lafının çıkabilmiş olmasıdır hâlâ. Irak Anayasası’nda bu bölgenin resmi adı olan bir terimin Gül’ün ağzından çıkıp çıkmamış olması çok önemlidir; çünkü bu, yukarıda izah ettiğim asırlık zihniyetin terk edilip edilmediğini anlatacak bir işaret anlamına gelmektedir.

AKP’nin Kürt açılımı ve buna bağlı olarak toplanacak olan Kürt Konferansı’nın önemini reddetmek mümkün değil. Herkesin ortak dileği Kürtlerin güvenlik ve eşitlik taleplerinin karşılanması ve çekilen acıların bir son bulması... Kürt sorununun çözülmesi vesayetin sonlanması ve siyasetin güçlenmesi anlamına geldiği için Ergenekon zihniyetinin de tarihe gömülmesi demek.

Lakin...

Burada, arkasına ABD-Barzani-Talabani desteğini almış AKP pragmatizminden kaynaklanan bir dayatmanın, sorunun nihai çözümü anlamına gelmeyeceğini, DTP ve PKK’nın dışlandığı bir sürecin de çözüm değil, tahakküm olacağını bilelim. Şu gerçeikle daha serinkanlı yüzleşmek için artık hazır olmalıyız: PKK, Kürt halkının önemli bir bölümü için onların sesini duyuran, sorunlarını siyasileştiren bir örgüttür. Ahmet Altan’ın Mandela-Apo benzetmesi de bu gerçeğin altını çiziyordu.

Evet, ister kızın, ister köpürün, Apo, Kürt sorunun kamuoyunda konuşulmasını sağlayan bir lider ve Kürt kimliğinin önemli bir parçası görülmektedir. Bunun yok sayılması, barış planının başlı başına ölü doğması ve önemli bir fırsatın kaçması demek olur.

Barışa en yakın olduğumuz zamanları yaşıyoruz. Türkiye artık ikili politikalardan vazgeçip, muğlak süreç ve söylemleri terk etmeli, sorunu çözmeye yönelik kararlılığını göstermelidir. “Af” ve “Kürdistan” gibi kelimeleri daha cesur telaffuz eden bir AKP, barış çabalarının mecrasından sapması ve barışı engelleyecek girişimlerin karşısındaki en güvenilir siyaseti sergilemiş olacaktır.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Seçmen AKP’yi “düzeltti”

Yazının başına oturduğumda sandıkların yüzde altmış beşlik bir bölümü açılmış durumdaydı. AKP'nin Türkiye genelindeki İl Genel Meclisi oy oranı yüzde 39,25 olarak gözüküyor, bu da partinin 2004 seçimlerinde aldığı oyun üç puan altına düştüğünü gösteriyordu. Yirmi gün evvel *Taraf*'ta Neşe Düzel'e konuşan A&G Araştırma Şirketi sahibi Adil Gür'ün tahmini neredeyse noktası noktasına tutmuş durumda. Öyleyse Adil Gür'ün oy kaybını bağladığı saikları da hatırlamak gerekiyor. Neydi onlar?

Gür, özellikle krizden etkilenen kesimlerde bir "kızgınlar koalisyonu" oluştuğunu, bu koalisyonun AKP'yi cezalandırma eğilimiyle, AKP'nin karşısındaki en güçlü adaya yöneldiğini iddia ediyordu. Bu tercihin ideolojik değil, tamamen ekonomik nedenlere bağlı olduğunu ileri süren Gür'ün, işini kaybeden, geleceğe endişeyle bakan kesimlerin seçimde AKP'ye karşı en güçlü partiyi destekleyeceği tahmini tutmuşa benziyor.

Ancak bu "ekonomik" değerlendirme tek başına yeterli değil gibi geliyor bana. Özellikle doğuda AKP'nin DTP karşısında neredeyse silinmesi, tamamen ideolojik nedenlere dayanıyor. AKP'nin ilk dönemindeki özgürlükçü politikasından etkilenen Kürt vatandaşlar, Erdoğan'ın devlet söylemine ciddi mesafe koyan üslubundan etkilenmiş ve çözüme olan susamışlıklarıyla bu partiye teveccüh etmişlerdi. Ancak AKP ve Erdoğan, ikinci iktidar döneminde AB sürecindeki soğumaya paralel, kırmızı çizgili siyasetlerde statüko ile arasındaki farkı gittikçe daha belirsiz hale getirdi. Doğudaki meseleyi tamamen ekonomik formüllere indirgeyen pragmatik bir politika benimsendi. TRT-Şeş gibi açılımlar, ülkede iyi niyetle Kürt sorununun barışçıl bir biçimde nihayetlenmesini arzulayan kesimlerde yarattığı heyecanı, Kürtler arasında yaratmadı. Çünkü AKP Kürt açılımı konusunda ketum ve muğlak bir tutum sergiledi. DTP'nin ve PKK'nın devreden çıkarılacağı korkusu, bölge halkında güvensizlik yarattı. Tabii Erdoğan'ın devlet söylemiyle DTP'yi hedef alan konuşmaları bu güvensizliği iyice arttırdı. AKP döneminde çıkarılan Terörle Mücadele Yasası'nda yapılan değişikliklerle el kadar çocuklara örgüt üyeliğinden 20 yıl hapis cezası verilmesi gibi tam da devletle örtüşen diğer AKP uygulamaları da işin tuzu biberi oldu.

Şu da görünen bir gerçek ki, AKP, 27 Nisan muhtırası, 367 haksızlığı, laiklik çatışması gibi rüzgârlar olmadığında aslında olması gerektiği noktaya, yani bu seçimlerdeki oy oranına doğru "düzeltiliyor". Bu seçimlerde bu gerilimler yoktu. AKP'ye fazladan bir 7-10 puan teveccüh edecek AB kararlılığı da olmayınca AKP "hak ettiği" noktaya geriledi.

Gür'ün şu tespitine de sonuna dek katılıyorum: AKP'nin yüzde 40'ın altına düşmesi parti için çok ciddi bir dağılma riski anlamına geliyor. Ekonomik krizin önümüzdeki 2010 yılını –ve hatta 2011'i de- etkileyeceği düşünülürse, AKP'nin dağılmamak için mutlaka bu seçim sonuçlarından ders çıkarması, AB üyeliği, buna bağlı olarak Anayasa değişikliği gibi kaldıraçlarla partiyi yeniden demokrasi rayına oturtması lazım.

Şunu da unutmamak ve yiğidin hakkını teslim etmek lazım. AKP bu ülkede cumhuriyet tarihi boyunca görülmemiş bir demokrasi ve değişim hamlesini de gerçekleştirmiş bir partidir. Ancak bu parti hâlâ totaliter, statükocu devlet zihniyeti ile bağlarını koparabilmiş değil. 1 Mayıs'taki polis terörü, taş atan çocuklara reva görülen insafsız cezalar, *Sarı Gelin Belgeseli* gibi İttihatçı zihniyete göbeğinden bağlanan uygulamalar, Tuzla Tersanesi'nde ölen onca kişiye karşı sergilenen duyarsızlıklar, anayasa değişikliği konusundaki isteksizlik, kadrolaşma konusunda verilen tehlikeli sinyaller, Erdoğan'ın hızla uzaklaşması gereken uygulamalar.

Demokrat çizgisine sahip çıkan bir AKP'ye Ergenekoncuların devletin içinden tamamen söküleceği, siyasetin temizlenip, vesayetten ve darbelerden medet ummayan temiz muhalefete kavuşana değin ihtiyacımız var.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Seçime dair ilk kamuoyu yoklamamdır

Markar Esayan 02.04.2009

Seçimden bir evvelki gece eşimin akademisyen arkadaşlarıyla yemekteydik. Kaçınılmaz olarak seçim ve siyaset konuşuldu. Yemeğe katılan dostlarımız arasında yaptığım seçim yoklamasında Akın Birdal İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nı oy çoğunluğuyla alıyordu. Hatta 22 Temmuz'da AKP'yi destekleyen, lakin çocuklarının ısrarı üzerine bu sefer Kılıçdaroğlu'na oy vermeye niyetli bir hocamıza da mahalle baskısı yaptık. Kendisi akli hür, vicdanı hür bir kadın olduğu için "Hocam, CHP yani, lütfen, size yakışmaz" türü derin analizlere dayalı itirazlarımız hemen iş gördü. Lakin kendisi AKP'ye de oy vermek istemiyordu. Pek çok demokrat gibi Gül'e yapılan haksızlık, askerin muhtırası ve partinin ilk dönemindeki demokrat açılımları nedeniyle 22 Temmuz'da AKP'yi komplekse girmeden desteklemişti. Sonraki süreçte, AB üyeliği ve doğu sorunundaki yamulmadan sonra bu emanet desteği geri çekmeye karar vermişti. Hocamızın da bize katılmasıyla Akın Birdal küçük grubumuzdan yüzde yüzlük bir destek almış oldu. O gece sevgili Birdal aramızda olsaydı eminim keyiflenirdi, lakin akıllı birisi olduğu için İstanbul Belediye Başkanlığı'nı cepte görmezdi.

29 Mart'ta eşim de ben de oy kullanmadık. Bölgede Baskın Oran gibi içime sinen bir aday olmadığı ve AKP hakkında ben de hocam gibi düşündüğümünden, içimizde seçim heyecanı yoktu. Çevremiz genellikle oy tercihleri konusunda bize danışır. Bu sefer ne onlar sordu, ne de biz 22 Temmuz'daki gibi bir çabada bulunduk. Eşimin anne ve babası oylarını Kılıçdaroğlu'na vermiş. Benim annem ne yaptı, inanın sormadım. Eşimin kardeşi ve karısının tercihi AKP olmuş. Eşim, "İyi bari, annem ve babamın oyları ile kardeşim ve karısının oyları birbirini götürmüş oldu" dedi. "İyi" dedim. Daha da konuşmadık...

***

Seçimden bir gün sonra Leyla Gencer'i anma konserine gittik. Cumhuriyet projesinin öncelikli uygulama alanı olan "Batılı, çağdaş ve laik" kadın modelinin sembol isimlerinden biri olarak görülen efsanevi opera sanatçısı Leyla Gencer'e adanmış gecede, Lütfi Kırdar Konser Salonu hıncahınç doluydu. Şıklık, zarafet ve zenginlikle yarışan yüzlerce cumhuriyet elitinin uzun zamandan beri gerili haldeki yüz hatlarını AKP'nin oy kaybından ötürü biraz olsun gevşemiş buldum. Bu hayırlı gevşeklikle, hep birlikte Rossini dinledik. Arada karşılaştığımız modacı arkadaşımız ise bize dert yandı. Annesi "Oğlum bu sefer mutlaka oy kullanacaksın, bu takunyaalılardan kurtulmak için Kılıçdaroğlu'na oy vereceksin" diye başının etini yemiş. Siyasette hiç tarağı olmamasına rağmen oy kullanmak zorunda kalan dostumuz pek dertliydi. Bir ara, AKP'yi hedef alan seçim usulsüzlükleri haberlerinden bahis açtı, ben de dostumuza 1946 seçimlerinde İnönü'nün CHP'sinin yediği haltları anlattım kısaca. Bilmiyormuş, "Hmm" dedi. Birbirimizi dostça genelledikten sonra diğer tanıdıkları aramak üzere ayrıldık.

***

Salona geçer geçmez dünya tatlısı iki dostumuza rastladık. Orada bulunan yüzlerce cumhuriyet elitinden çok daha köklü bir aileden geldiğini bildiğim "Bembeyaz Türk" dostlarımdan teki AKP'yi kastederek "Bizim parti fena çuvalladı, ne dersin?" dedi. Cevaben "Yok yok, iyi oldu. Erdoğan akıllı adam, partinin içindeki vesayetçileri temizlerse AKP'nin yeniden toparlanacağını görecektir. Ha, görür de buna cesaret edemezse, o zaman 'bizim'

partimiz olmaz artık" dedim. "Bizim parti" lafının komikliğine gülerек diğer tanıdıklarla rastlaşmak üzere birbirimizden ayrıldık.

***

Dün öğle yemeğinde ise Kürt asıllı arkadaşım la seçim sonuçları üzerine konuştuk. Benim gibi arkadaşım da DTP'nin başarısından büyük memnuniyet duymuştu. Lakin, DTP'lilerdeki "AKP'nin dersini nasıl verdik" havasını da çok yanlış bulduğunu söyledi. Ona göre, evet, AKP'nin kimlik siyasetini bir güvenlik meselesi halinde sunması, bölgedeki köklü sorunlara hizmet üzerinden pratik ve yüzeysel şekilde yaklaşması problemliydi. Ancak Türkiye Doğu sorununu çözecekse, özgürlükçü çizgisine yeniden kavuşan bir AKP'nin büyük bir şans olduğunu görmezden gelmenin de tutarlı olmadığını düşünüyordu. Ya Cemil Çiçek'in şu "Ermenistan sınırına dayandılar sözüne ne diyorsun?" dedim. "Erdoğan'ın biraz akı varsa partinin içindeki bu mayınları temizler" dedi.

"Hmm" dedim.

Ayrıldık.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Obama, Zeytuni Hala, Türkler ve Ermeniler

Markar Esayan 06.04.2009

Dün gece itibarıyla ülkemize ziyareti başlayan Obama'nın halası Zeytuni Onyango'nun ABD'den sınır dışı edileceğine dair haberleri okuyunca, Obama'nın başkanlığının dünya için ifade ettiği anlamla bir kez daha yüzleştim. Zeytuni Hala'nın sınır dışı edilmesi kararında olduğu gibi, can yakarkenki haliyle bile eşitlik uygulamalarına ne denli hasret kaldığımızı ayımsadım. Amerikan demokrasisi, babası Kenyalı bir Müslüman olan siyahi bir vatandaşı başkanı olarak seçerken, onun göçmenlik şartlarını taşımayan öz halasını da sınır dışı etme kararı alabiliyordu. Karar şimdi temyizdeymiş. Avukatları, Zeytuni Hala'nın Kenya'ya dönmesi durumunda ona zarar vererek ABD'ye mesaj göndermek isteyenlerin çıkabileceği savıyla sınır dışı kararını önlemeye çalışıyorlarmış.

Peki, yüzlerce yıldır bu coğrafyada yaşayan Markar Esayan veya onun çocuğunun bu ülkenin –mesela- genelkurmay başkanı olma olasılığı nedir?

Ya cumhurbaşkanı, başbakan, dışişleri bakanı?

Söyleyeyim; yüzde sıfır! Koca bir SIFIR!

"Senin gözün de amma yüksekteymiş" diyorsanız eğer, mesela, Türkiye'de bir tane Ermeni temizlik işçisi – alınmasınlar ama- yani bildiğiniz çöpçü göstermenizi isterim sizden.

Yıllar evvel bir tane vardı. Allem kulem edip atmışlardı adamı belediyeden. *Agos*’ta haberi çıkmıştı, iyi hatırlarım.

Gösteremezsiniz, zahmet etmeyin yok.

Ben de genelkurmay başkanı olmak istemiyorum zaten. Malum, yapıma ters.

Çözmüş olduk mu meseleyi?

Ama işte, bir Ermeninin genelkurmay başkanı olamadığı bir ülkede, o Ermeninin mutsuzluğundan öte başka bir şeyler de oluyor; benim de anlatmak istediğim temelde bu zaten.

O ülkede demokrasi tam anlamıyla bir türlü yerleşmiyor, mesela.

***

Vesselam, işte o siyahi, babası Müslüman Afrika kökenli Obama, Türkiye’de nihayet... Ne ilginçtir ki, Obama’nın Türkiye ziyaretinin en önemli gündem maddelerinden biri de başkanın 24 Nisan’da, 1915’te hayatını kaybeden Ermenileri anarken soykırım kelimesini telaffuz edip etmeyeceği... Bir de şüphesiz Kongre’ye gelen Ermeni Soykırımı Yasa Tasarısı var. Türkiye, her iki riskli konuyu da hasarsız atlatmanın hazırlığı ve de yüksek gerilimi içinde. 1915 meselesi Türkiye’nin en çok zorlandığı konulardan biri. Sorun sadece soykırımcı bir halk olarak damga yeme olasılığı ve kabulün sonrasında gelecek taleplerin ülkeyi zor durumda bırakma korkusu değil. Çünkü diasporada dahi, küçük marjinal bir kesim dışında, kimse Türkleri bu felaketten topyekun mesul tutmuyor, tutamaz da. Konuyla ilgili herkes bu facianın Osmanlı’nın son döneminde, savaş ve dağılma koşullarında, darbelerle iktidar elde etmiş bir kısım İttihatçının, yani o zamanın Ergenekoncularının marifeti olduğunu biliyor.

Sorun, 1919-1922 arası Divan-ı Harb-i Örfi’de yargılanıp Ermeni kitalerindeki rolleri nedeniyle hüküm giymiş pek çok İttihatçının Anadolu’daki Müdafaa-i Hukuk ve Kuvva-i Milliye hareketine karışıp, önemli roller üstlenmesidir. Mustafa Kemal, 1915’te payı olanların da aralarına karıştığı İttihatçıları –biraz mecburiyet, biraz da örtüşen ideolojiler gereği- hem kullanmış, hem de İzmir suikastı gibi vesilelerle zaman zaman budamıştı da. Lakin onlar her zaman Türkiye’nin yönetilmesinde pay sahibi oldular. Bugün Ergenekon olarak da anılan bu zevat, ayrıcalıklarını korumak üzere geçmişte Ermenilere ne yaptılarsa, Cumhuriyet tarihi boyunca da onu yapmışlardır.

O yüzden 1915 sorunu Türkiye için çözülmesi en zor meseledir ve uzun bir süre daha öyle olacaktır. Telaşlanmayınız, Obama 24 Nisan’da büyük bir ihtimalle soykırım sözcüğünü kullanmayacak. Danışmanları, Obama’nın kulağına Türkiye’nin 1915 konusunda pire için yorgan yakacağını mutlaka fısıldamış olmalıdır. Erdoğan da Londra’da yaptığı konuşmada “Türkiye olarak sözde Ermeni soykırımını kabul etmemiz mümkün değil. Olmayan bir şeyi kabul etmemiz hiç mümkün değil” gibi bir açıklamayla Obama’ya, gerektiğinde resmî ideolojinin en inkârcı versiyonuna hızla dönebileceğini göstermeye çalıştı. Aynı konuşmada Erdoğan Ermenistan’a 1915’te ne olduğuna dair ortak bir tarih komisyonu kurulması teklifinde bulunduğunu, lakin hâlâ bir cevap alamadığından yakınıyordu. Tutarlı olmak gibi bir derdiniz olmadığında hayat ne kadar kolay değil mi? Gazze’de ölen 1200 Müslümanın hesabını Davos’ta sorarken, diğer yanda yüz binlerce Afrika kökenli Darfurlunun ölümünden sorumlu El Beşir’e sahip çıkabilme imkânını ancak böyle bir konfor sağlayabilir çünkü.

Hâsılı, Türkiye bu sene de Obama'nın soykırım sözünü telaffuz etmemesini sağlayabilir, Kongre'deki tasarı da rafa kaldırılabilir. Umarız bu sayede kapalı sınır açılır, iki ülke birbirine yakınlaşır ve Karabağ sorunu da kan dökülmeden çözülür. Azeri kardeşlerimizin kalbi kırılmaz, Nabucco projesine halel gelmez, Erdoğan'ın ağır ağabey karizması çizilmez. Bunların hepsi de Obama'nın ağzından çıkacak bir kelimedenden çok daha önemli.

1915'te Ermenilerin başına gelen büyük felaket mi?

Biz onu Ortak Vicdan Komisyonları'nda kendi aramızda hallediyoruz, merak etmeyiniz.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Obama ziyareti ve Ermeni konusu

Markar Esayan 09.04.2009

Obama, Meclis'te yaptığı konuşma sonrasında "Neden yeteri kadar alkış almadım?" diye hayıflanmış. Bush'unkilerden çok daha yetkin danışmanlarca hazırlandığı belli olan etkili konuşmasının herkesi mutlu edeceğini ummuş olmalı ki, şaşırmış. Danışmanları her ne kadar derslerini iyi çalışmış olsa da, "1915 sorunu artık bu Meclis'te rahatça konuşulabilmeli" türünden "zararsız" bir cümlelerin bile ne kadar sarsıcı, altüst edici olduğunu tahmin edemeyecek bir konfordan geliyor Obama. 1971 yılına kadar zaten açık olan ve Kıbrıs sorununa koştur olarak hukuksuz bir biçimde kapatılan Heybeliada Ruhban Okulu için ise "Burayı açmak inanç ve ifade özgürlüğü hakkında hem içeriye, hem de dışarıya çok güçlü mesajlar verir" demesi, üstelik bunu bir Bahçeli'nin, bir Çiçek'in burnunun dibinde yapması bu konforun verdiği rahatlıktan olmalı.

Ammavelakin, Obama da koskoca ABD başkanı, "Amerikan Başkanı olarak konuşuyorum", "Kendi tarihimizden biliyorum, bu dediklerimi siz de yapın, iyi olacak" diye üstten üstten konuşuyor. Adam siyahi ve adı da hani şu göbeğini kaşıyan bizim zencilerde pek yaygın rastlanan Hüseyin diye, ezilip büzülmeyecek ya! Garibim bir DEP'li milletvekili, ya da RP'li bir başörtülü Merve Kavakçı değil ki kovasin Meclis'ten, alasın dokunulmazlığını aşağı, senelerce hapislerde süründüresin. Ya da, nerede merhum Ecevit gibi bir cesur yürek, çıksın kürsüye "Burası devlete meydan okunacak yer değildir. Bu hanıma haddini bildirin!" diye haykırarak rejim düşmanlarını geri püskürtsün. Ancak Bahçeli gibi arkadan atar tutarsınız, o kadar.

***

İşin aslı, Obama bizim Meclis'imizde Türkiye'nin tüm kırmızıçizgilerinin üzerinden usta bir buz patencisi maharetiyle kaydı geçti, değişim ve diyalog dersleri verdi. Konuşulabilirlik, yüzleşilebilirlik, samimiyet, dürüstlük, gerçeklik, iyi niyet, kendine, insana, geleceğe inanç ve iyimserlik... Bunlar güzel şeyler; üstelik Obama'nın Superman'in memleketi Kripton'dan alıp getirdiği mevhumlar da değil. İnsanlığın ortak değer ve duyguları. Onlara bizler de sahibiz. Tercih etme iradesi bizim. Evet, değişebilir, iyi gitmeyen şeylerin önüne geçebilir ve daha mutlu olabiliriz. Obama sadece bunu hatırlattı.

Gelelim yine Ermeni konusuna... Obama'nın ziyaretinden önce de söylemiştim, kayda geçsin diye bir kez daha söylüyorum: Merak etmeyiniz, Obama 24 Nisan'da SOYKIRIM demeyecek. Koskoca iki milletin sekiz harflik bir kelimeye sıkışması ne trajik! Obama –hem de Çankaya'da- Gül'le birlikte katıldığı basın toplantısında bu kelimeyi kullandı bile. "1915 konusundaki görüşlerim belli, kayıt altında" dedi, daha ne desin? Gül hemen söz

alarak, büyük bir ustalıkla Türkiye'nin resmî görüşünü yineledi; böylelikle hem bu önemli ziyaretin, hem de Ermeni açılımının gölgelenmesi tehlikesini bertaraf etti, ama...

Keşke şu üstünlük ve aşağılık komplekslerimizden çoktan kurtulabilmiş olsaydık. Bir yandan aşağılık hisleriyle boğuşuyor, bir yandan da bunun biriktirdiği öfkeyi üstünlük kompleksiyle atmaya çalışıyoruz. Dolayısıyla değişime direnç gösteren, iletişim kabiliyeti sakatlanmış, gerçekler dünyasından kopuk öfkeli bir haletiruhiyeye hapsoluyoruz. Türkler ve Ermeniler, bu toprakların kardeş kıldığı iki halktır oysa. Kürtler, Lazlar, Çerkesler de öyle şüphesiz. Bir Ermeni olarak söylüyorum, bütün dünya kabul etse, tüm parlamentolardan geçse dahi, Türkiye'deki kardeşlerimin tesellisi olmadan 1915'in bende açtığı yaraları iyileştiremem. Benim ailem, evim, yurdum burası. 24 Nisan'larda –ve tüm içtenliğimle söylüyorum ki, Asala kurbanları, 1. Dünya Harbi'nde ölen beş milyon Müslüman ve intikamcı Ermeni çetecilerin öldürdüğü Müslümanlar için de- hep birlikte yas tutamazsak, acılarımızda bile birleşemezsek, biz nasıl gerçekten bir millet olabiliriz ki?

Hâsılı, Türkiye ve Ermenistan, aralarındaki soğukluğu giderme ve ilişki kurma adına tarihî bir fırsat yakaladı. Geçen yılın nisan ayından beri iki ülkenin diplomatları gizli ve yoğun bir görüşme trafiği içinde yeni dönemin zeminini oluşturuyor. Bu iradenin şimdi ortaya çıkmasının basit bir nedeni var: Her iki ülke için de ilişkisizliğin maliyeti artık taşınabilir olmaktan çıktı. Dolayısıyla 24 Nisan atlatıldıktan sonra Ermenistan'la sınırın açılması ve karşılıklı diplomatik ilişki kurulması yüksek olasılık. Obama'nın, K. Irak'tan Aliyev'i telefonla araması, bu işin daha fazla ertelenemeyeceğinin kanıtı. Türkiye, Azerbaycan'ı kırmadan ve Aliyev'i de Karabağ hassasiyeti nedeniyle zora düşürmeden bu güç işi başarmak istiyor. Sarkisyan-Aliyev arasındaki son restleşme de liderlerin kendi iç kamuoylarına yönelik bir hamlesi ve bu işin ne kadar çetrefil olduğunun da kanıtı.

Ancak tüm işaretler akliselimin gerçekleşeceği yönünde. Hareketli günlere hazır olalım.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Güçlükonak savcısını buldu mu?

Markar Esayan 13.04.2009

Yeni Aktüel dergisinden Mehmet Korkmaz'ın bir gazetecilik başarısı olan haberi hemen dikkatimizi çekmişti. Korkmaz, 1996 yılında 11 köylünün Şırnak'ın Güçlükonak ilçesinde katledilmesi hadisesi esnasında 52. DYP-CHP koalisyon hükümetinin İnsan Haklarından Sorumlu Devlet Bakanı olarak görev yapan Adnan Ekmen ile görüşmüş, PKK'ya mâl edilen bu korkunç katliamın aslında JİTEM'in işi olduğunu birinci ağızdan gündeme taşımıştı. Derginin bu haberi basında neredeyse hiç görülmemiş, *Sabah* gazetesi ise haberi çok kısa olarak iç sayfalarına adeta gömmüştü. Gerçi konu da, iddialar da yeni değildi. Hadise vuku bulduktan sonra başını Celal Başlangıç, Şanar Yurdatapan, Ercan Kanar ve Münir Ceylan'ın çektiği bir grup aydın bölgeye ziyarette bulunmuş, köylü ve koruculardan katliamı PKK'nın değil, JİTEM'in yaptığına dair –yanmış cesetleri tanınamayacak halde bulunan 11 köylünün kimliklerinin sapasağlam askerden çıkması gibi- önemli bilgiler elde edilmişti. PKK eylemi üstlenmemiş, zaten zamanlaması da PKK'nın ikinci ateşkes dönemine ve Avrupa Parlamentosu'nda PKK konusundaki görüşmeye denk gelmişti.

Tıpkı PKK'nın tek taraflı ateşkes ilan ettiği 1993 yılında Bingöl'de gerçekleşen 33 askerin öldürülmesi olayında olduğu gibi, uğursuz ve aleni konjonktürel bir örtüşme söz konusuydu.

Aktüel'in haberi üzerine Taraf'ın Ankara bürosu muhabirlerinden Adnan Keskin, Adnan Ekmen ile yeniden görüştü. Gazetemiz o söyleşiyi 7 Şubat 2009'da Ekmen'in ağzından "11 köylüyü JİTEM yaktı" manşetiyle verdi. 1996 yılında olayın sorumluları değil, takipçisi olan aydınlar yargılanmış, Ekmen ise tanıkların haklı korkusu ve hükümet ortağı, Başbakan Yardımcısı ve CHP Genel Başkanı Deniz Baykal'dan gerekli desteği almadığı için susmayı tercih etmişti. Baykal kendisine "Bir zarar görmeyeceksen, üzerine gidebiliyorsan git" demişti. Baykal, Ekmen'in Başbakan Çiller'le görüşme arzusuna da "Görüş ama, başı çok karışık, ilgilenemez" diyerek ve en önemlisi, 11 köylüyü derin devletin yok ettiği yönündeki bunca güçlü delilleri TBMM gündemine taşımayarak bakanını yalnız bırakmıştı.

İşte o Baykal'ın "avukatıyım" dediği Ergenekon davası olmasa, ne Ekmen, ne de diğer tanıklar bir bir konuşmaya başlamayacaktı. Babası Güçlükönak'ta katledilen Meryem Demir, *Yeni Aktüel* ve *Taraf*'ın yayınlarından sonra 4 Mart 2009'da *Milliyet*'ten Ümit Aslanbay'a konuşup şunları söyledi: "Babam Ali Nas zorla korucu yapılıncı, korucu olmaya zorlanan amcası ve dayısının çocuklarıyla firar etti. Beş firari Tori-Dargeçit'te yakalandılar, Güçlükönak Karakolu'nda bir hafta işkence gördüler. Serbest bırakılmalarından kısa bir süre sonra iki asker ve bir sivil babamı eve gelip götürdüler. Sonra katliam oldu. Bize bu işi PKK'nın yaptığını kabul etmemiz halinde maaş bağlanacağını söylediler, kabul etmedik. Baştan yargılama olması için her şeyi yaparım. Suçlular ortaya çıksın istiyorum..."

Bu satırları Yasemin Çongar martın 13'ünde "Güçlükönak savcısını arıyor" diyerek yeniden köşesine taşıdı. Adnan Ekmen de 1996 yılında susmak zorunda kaldığı için çok üzgün olduğunu, ama artık Türkiye'nin Ergenekon davası ile önemli bir fırsat yakaladığını ifade ederek savcılara çağrıda bulunuyordu: "Gerekirse yeniden tanıklık yaparım..."

Beklenen haber geçen gün Diyarbakır Başsavcılığı'ndan geldi. Bir süredir basında çıkan haberleri derleyen başsavcılık, özellikle Adnan Ekmen'in ifadeleri ve son olarak Ergenekon sanığı Levent Göktaş'ın devre arkadaşı olduğu belirtilen Z.S. adlı kişiden gelen Güçlükönak katliamını Ergenekon'a bağlayan ihbar mektubunu da dikkate alarak dava dosyasını yeniden açtı. Buna göre olayla ilgili adı geçen, dönemin tüm yetkili, asker ve tanıklarıyla yeniden görüşülecek, deliller yeniden değerlendirilecek.

Bu çok ama çok iyi bir haber.

Biliyorsunuz, katliamın mümkün olduğu halde gerekli biçimde soruşturulmadığı ve aydınlatılmadığı gerekçesiyle Türkiye AİHM tarafından ceza almıştı.

Güçlükönak olayı, Bingöl'de 33 askerin öldürülmesi, Madımak, Gazi, Maraş katliamları ve Hrant Dink, Uğur Mumcu gibi sayısız faili meçhullerin aydınlatılması, Türkiye için hayati önem taşıyor. "Ulus devletin bekası", "devletin bölünmez ve ayrılmaz bütünlüğü", "laik-çağdaş-demokratik tam bağımsız Türkiye" gibi kalıpları ağızlarından düşürmeyenler, ülke için asıl tehlike ve asıl bölünme riskinin böylesi insanlık suçlarına, terör ve katliamlara devletin alenen bulaştırılması olduğunu görmeliler. Devlet, Ergenekon davası ve diğer savcılarının yeniden açtığı kapanmış dosyalar marifetiyle suçtan ve şiddetten mutlaka arınmalıdır. Kendi vatandaşını katleden bir düzen ayakta kalamaz. Adaleti orta malı yapan bir zihniyet çürümüştür, deşifre edilmesi ve tarihe gömülmesi gerekir.

Güçlükonak gibi pek çok katliam ve faili meçhul savcılarını arıyor. O savcılara destek vermek de siyasetçisi, bürokrati, askeri, gazetecisi olarak, cinayetlerden medet ummayan, bu ülkenin demokratik ve huzurlu bir memleket olmasını dileyen tüm ahlaklı ve dürüst insanlarına düşüyor.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Çatışma yorgunluğu...

Markar Esayan 16.04.2009

Genelkurmay Başkanı Orgeneral İlker Başbuğ'un Harp Akademileri'nde yaptığı konuşmaya *Taraf*'ın attığı "İlimli vesayet" manşeti üzerine gazetenin tüm yazarlarına gönderilen bir mailde şöyle yazıyordu:

Vatan hainleri! Mütareke basınını bile geçtiniz...

Gerçekten de gazetelere şöyle bir göz gezdirdiğinizde, hem manşetlere, hem de köşe yazarlarının yazılarına hâkim olan bayram havasını fark etmemek mümkün değildi. Başbuğ'un konuşmasında özellikle tehlikeli bulduğunu zikrettiği Gülen cemaatinin gazetesi *Zaman* bile haberi "Genelkurmay Başkanı'ndan yeni açılım" başlığıyla verirken, *Taraf* yine oyunbozanlığından geri durmayarak bu bayram havasını bozan yegâne gazete oluyordu.

Açılım üzerine açılım müjdesi veriyordu tüm manşetler...

İtiraf etmek gerekir ki, *Taraf*'ın, bir genelkurmay başkanını tüm ülkenin soluğunu tutarak izlemesinin, onlarca kanalın bunu naklen yayınlamasının, davetli 190 gazetecinin çoğunun klavyelerine mutluluk gözyaşları akıtarak konuşmayı gazete ve köşelerine taşımasının neden "garip" ve neden "acınası" bir durum olduğunu anlatabilmesi o kadar da kolay değildi.

Ama evet, maalesef garip ve acınası bir durumdu bu. Kral çıplak demek yine *Taraf*'a düşmüştü. Bu durum gazeteyi biraz daha yalnızlaştırabilir, *Taraf*'ın üzüm yemeyi değil, bağcıyı dövmeyi amaçlayan, askerle kafayı bozmuş bir gazete olduğu klişesi güçlenebilirdi.

"Vatan" bu halde olunca, "hainlik" de *Taraf* gazetesinin payına düşecekti tabii...

***

Genelkurmay Başkanı Başbuğ'un konuşması, doğrudur, önemli bir hadisedir. Türkiye'nin önündeki dönemin nasıl şekilleneceğine dair ipuçlarını değerlendirmeme lüksünüz olamaz. Şundan daha beş altı sene önce tüm kuvvet komutanlarının darbe planları yaptığı darbeder bir ülkede, askerin daha sağduyulu ve daha demokrat olması ihtimalini ima edebilecek mesajları, şüphesiz "haberdir". Tüm bunları yok sayamazsınız. *Taraf* da yok saymadı zaten. Ama duruşunu ve içinde bulunduğumuz durumun garipliğini iki sözcükle özetleyiverdi:

İlimli vesayet...

Sorun Orgeneral Başbuğ'un konuşmasında değil tabii, lakin hiçbir olgun demokraside ülke, genelkurmay başkanının iki dudağından çıkacak sözlere böylesi kilitlenmez. Yok, kilitleniyor, ertesi gün tüm manşet ve köşelerde böylesi kutsanıyorsa, o rejimin adı olsa olsa ilimli vesayettir.

Bu tabloyu sekte bir savrulukla değerlendirip, "bunların hepsi Stockholm Sendromu'na tutulmuş üniformaperesetler" diye kestirip atmak da başka bir sığığa savrulmak olur. Hani Fehmi Koru bile iki saatlik konuşmayı gözlerini kırpmadan dinlediğini yazıp, "Bizim ordumuz peygamber ocağıdır" sözüne tav oluyorsa, bir başka 28 Şubat mağduru Nazlı Ilıcak davete nasıl sevinip heyecana kapıldığını, bir aksilik olacak da geç kalacak diye nasıl paniklediğini anlatıyorsa, bu önemli bir psikolojik durumu ifade eder.

Bu, telif hakkı Ahmet Altan'a ait olmak üzere, çatışma yorgunluğudur. Bu, ülkede yıllardır hep ölümle, hep adaletsizlikle, hep baskıyla yaşamının, büyük riskler alıp, hayatını ortaya koyarak doğru olduğuna inandığını savunmanın, amma velâkin, sık sık sukutuhayale uğramanın verdiği "yeter, bu ülke düzelsin artık" isyanının diri tuttuğu büyük beklentidir.

Türkiye'deki demokratlar, onlarca yıldır bu düzenin ruhlarını kurutmaması, statükonun cezbedici konforuna kapılmamak için büyük mücadele veriyorlar. *Taraf*'ta yakında okuyacağınız söyleşisinde Joost Lagendijk, Murat Belge'yi 1980'lerden tanıdığını, o zamanlar da demokrasi için mücadele veren Belge'nin bugün hâlâ buna devam ettiğini, bunun da Türkiye'nin bu konuda pek de aşama kaydedemediğini gösterdiğinden bahsediyordu.

Sekiz yüz bin kişilik silahlı bir gücün en tepesindeki kişi, sizi karşısına dizip geçmiş bir asrın nasıl okunması gerektiğini, gelecek bir yüzyılın da nasıl olacağını dikte ediyorsa, bu konuşmada yeni bir dönemi ima eden olumlu ipuçlarını aramaya kalkmak, bu uzun yolcuğun verdiği yorgunluktan olsa gerektir.

İlk yurtdışı yolculuğumda yüzleşmişim o duyguyla. Bir ülkenin sokaklarında, kim olduğun, nasıl giyindiğin, hangi dine, ırka, ideolojiye ait olduğun önemli olmadan özgürce dolaşmanın nasıl bir his olduğunu ilk kez deneyimlemek sarsmıştı beni. Sizden saklamayayım, karım yürüyüşümün bile değiştiğini, sakinleştiğimi söylemiş, ben de şöyle bir hüzünlenmişim.

Çünkü bu, insanın sırtında yüz ton yükü yaşaması demektir; bu, bir insanın sevgili Hrant'ın o güzelim metaforunda olduğu gibi, kendi ülkesinde güvercin tedirginliğinde dolaşmak zorunda bırakılması demektir. Bu biraz da, koca bir hayatın heba olması demektir.

Bu, insanda ciddi bir çatışma yorgunluğuna neden olur. Ama o yorgunluğu gidermenin yolu ilimli vesayetin konforuna sığınmak değil, demokrasiyi güçlendirmektir.

Bu gazeteciliği de, haberciliği de, davetlere icabet etme nezaketini de aşan bir durumdur.

Tahakkümle barış olur mu?

Markar Esayan 20.04.2009

DTP'ye yönelik operasyonlar başladığında ve iki genel başkan yardımcısı dahil çok sayıda partili tutuklandığında aklıma hemen 1993'teki 33 teskereci askerin katledilmesi ve 1996'daki 11 köylünün öldürüldüğü Güçlükönak katliamı geldi. Her ikisi de PKK'nın tek taraflı ateşkes ilan ettiği bir döneme denk gelmiş ve barış umutlarının tükenmesine yol açmıştı. Her iki olaydan sonra bölgede şiddet yeniden tırmanışa geçti ve sayısız ocağa ateş düştü.

Nitekim bu sefer de, Erbil'de PKK'nın silah bırakması için çağrı yapılmasının da ihtimaller dahilinde olduğu Kürt Konferansı öncesi ve PKK'nın 1 hazirana kadar ateşkes ilan ettiği bir esnada söz konusu operasyonlar başladı. DTP'nin seçimlerde gösterdiği başarı, kafasının üzerinde Demokles'in kılıcı gibi sallanan kapatma davasının gölgesinde bu partiye hem moral olmuş, hem de aslında barış için önemli bir fırsat sunmuştu. PKK ile masaya oturma fikri ile sorunu olan "devlet"in, Kürtleri nesne olarak görmekten vazgeçip, sürecin başat öznesi olarak, DTP ile siyaset zemininde sorunu çözebilmesinin imkânı doğmuştu. Tabii bunu "imkân" ve "fırsat" olarak görenler de bizleriz. Belli ki, Türkiye'deki "Devlet koalisyonu", yani kırmızıçizgilerin belirleyicisi sivil-askerî bürokrasi ile AKP hükümetinin oluşturduğu akıl aynı fikirde değildi ki, operasyonlar geldi.

Zaten seçimlerden hemen sonra "Devlet koalisyonu"nun bağlantı noktası ve bir bileni Cemil Çiçek, DTP'nin Ermenistan sınırına dayandığını söyleyerek durumun söz konusu koalisyonca nasıl algılandığını ortaya koydu. Bu, demokratik kuralların normal işlediği bir ülkede acil istifa nedeniydi. Başbakan Erdoğan ise Britanya yolunda vicdanının sesini dinleyerek "Olmaz öyle şey" diye tepki gösterdi önce. Derken Genelkurmay'ın haftalık basın bilgilendirme toplantısında Tuğgeneral Metin Gürak'ın ağzından Çiçek'e destek geldi. Gürak "Seçimler hakkında bir yorum yapmamız mümkün değildir" dedikten hemen sonra "Ama bu, seçimler üzerinde düşünmemize engel değildir" diyerek askerin yorumunu ortaya koydu. Başbakan Erdoğan'ın bence son DTP-PKK operasyonlarıyla çok yakından ilgili olduğunu tahmin ettiğim açıklaması ise kareyi tamamladı. Kendisine Genelkurmay'ın seçimler hakkındaki "yorumu" soruldu. O da ne ilginçtir ki aynı Gürak gibi, önce "Bunu değerlendirme yetkisi bende değil" dedi, lakin hemen sonra Çiçek ve Gürak'ın sözlerini tamamlayan görüşlerini ifade etti: "Hangi şartlarda nasıl bir seçim yaşadığımızı açıkladık. Yani tehditlerle bir seçim yarışı orada yaşanmıştır. Vatandaşlar evlerinin altından atılmış mektuplarla ciddi tehditler almıştır. Yani buna demokratik ortamdır diyemem. Sıkıntılı bir ortamda ne yazık ki Güneydoğuda bir seçim yaşanmıştır."

Şimdi deniyor ki, operasyon en az iki senedir planlanıyormuş. Operasyon başladığında bu sözü televizyonlarda ve ajanslarda o kadar çok işittim ve okudum ki, "artık yeter" diyesim geldi. DTP'nin PKK ile olan ilişkileri bizim gibi on yıllarca bu meselenin gündemde olduğu bir ülkede son üç yıldır araştırılıyorsa, kim inansın buna? Bu operasyon tam da barış sürecinin hiç olmadığı kadar olgunlaştığı bir döneme denk geliyorsa, burada şüphelenmemek, ya da yürütülen "Barış" sürecinin "doğası" hakkında bir sorgulamaya gitmemek mümkün mü?

Nitekim tam da operasyonların başladığı ve son sürat ilerlediği esnada, Kürt asıllı Irak Devlet Başkanı Talabani şöyle bir açıklama yaptı: "Irak anayasasına göre ülke sınırları içinde silahlı mücadelelere izin vermemiz mümkün değil. PKK silahlı mücadeleye devam etmek istiyorsa, bunu kendi ülkesinin topraklarında sürdürmeli, bizi karıştırmamalı.

Lakin bizim PKK ile savaşmak gibi bir politikamız da olamaz."

Bu ne anlama geliyor? Bu aslında son operasyonların Irak yönetimi tarafından da rahatsızlıkla karşılandığının bir işareti. Türkiye'nin, DTP ve PKK'yı, ABD, AB ve askerden aldığı destekle es geçerek, pragmatizme ve tahakküme dayalı bir "barış" planı uygulamak istediğinin de deşifresi. Türkiye'nin PKK ile masaya oturması kolay değil. Zaten tam da bu yüzden DTP gibi Meclis'te gurubu bulunan ve Kürtleri temsil etmeye nispeten ehil bir siyasi partinin desteklenmesi zorunlu hale geliyor.

DTP ve PKK ilişkisi, PKK'nın bölge halkı üzerindeki tesiri bilinmeyen bir olgu değil. Bu olgunun üzerine bugün gidiliyor olması "Devlet Koalisyonu"nun çözümü algılama ve çözme mantığında bir değişiklik olmadığını gösteriyor. Operasyonlarla DTP üzerinde baskı kurmak, DTP ve PKK'yı ayırıştırmanın yolu değil. Böyle bir barış tahakkümü kısa vadede iş görür gibi gözükse de, devlet koalisyonunun mantığı aynı kaldıkça Kürt sorunu gerçek anlamda çözülemez.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Dink cinayetinde tutunamayanlar

Markar Esayan 23.04.2009

Hayatımızın değiştiği günlerdi. Bizim için artık hiçbir şeyin eski masumiyetine bir daha kavuşamayacağını anladığımız günlerdi. Çünkü Hrant Dink öldürülmüştü. Çoğumuzun hayatında derin izler bırakmış, bizi suskunluğun derin vadisinden çıkarıp "dile getiren" "Hakikat Anlatıcımız" gazetesinin önünde katledilmişti.

Sevgili Hrant'ın o kaldırımdaki ömrümüz boyunca hafızalarımızdan asla kazınmayacak görüntüsü kısa metrajlı sayılamayacak bir filmin son karesi gibiydi. O filmin senaryosunun nasıl sinsice yazıldığını, nasıl sahneye konduğunu o haftaki *Agos*'un arka sayfasında "Nasıl hedef seçildim" başlığıyla Hrant Dink bizzat yazmıştı.

Etrafında sinsice örülen çemberin nasıl daraldığından bahsediyordu o yazılarında sevgili Hrant. Sabiha Gökçen haberini *Agos*'ta yayımlamasıyla kendine yönelik linç kampanyasının aniden nasıl başladığını anlatıyor, kendisini "güvercin tedirginliğine" hapseden olayları bir bir sıralıyordu.

Her şey, Sabiha Gökçen'in Ermeni asıllı olduğu haberi *Hürriyet*'te 21 Şubat 2004 tarihinde *Agos*'tan alıntılanarak manşetten verildiğinde başlamıştı. Ülkede yer yerinden oynamış, nihayetinde "Böyle bir sembolü amacı ne olursa olsun tartışmaya açmak, milli bütünlüğe ve toplumsal barışa karşı bir cürümdür" diye Genelkurmay Başkanlığı'nın bildirisi gelmişti.

Hrant Dink İstanbul Valiliği'ne çağrılıp, vali yardımcısı ile esrarengiz iki şahsın huzurunda Sabiha Gökçen'in Ermeni asıllı olduğuna yönelik haberden duyulan rahatsızlık çerçevesinde daha sorumlu davranmaya davet edilmişti, hemen sonra.

Tesadüf, valilik ziyaretinin ertesi gününden itibaren birçok gazetede birçok köşe tetikçisi, Dink'in Ermeni kimliği üzerine yazmış olduğu deneme serisinin içinde geçen "Türk'ten boşalacak o zehirli kanın yerini dolduracak temiz kan, Ermenilerin Ermenistan'la kuracağı asil damarında mevcuttur" cümlesini cımbızlayıp, bununla Türk

düşmanlığı yaptığını ortak bir kampanyayla dile getirmeye başlamışlardı.

Bu yayınların ardından, bugün Ergenekon davası tutuklularından olan İstanbul Ülkü Ocakları İl Başkanı Levent Temiz'in önderliğindeki grup Agos'un önünde "Hrant Dink, bundan sonra bütün öfkemizin ve nefretimizin hedefidir, hedefimizdir" diyerek Dink'i açıkça tehdit etmiş, tam tekmil orada olan medya olayı görmezden gelmişti (*Kanal 7* ve *Özgür Gündem* gazetesi hariç).

Benzer bir gösteri yine Agos'un önünde "Asılsız Ermeni İddialarıyla Mücadele Federasyonu" olarak anılan bir grup tarafından tekrarlanmıştı. Ardından o güne değin adı sanı duyulmamış Büyük Hukukçular Birliği ve onun başkanı Kemal Kerişsiz, Dink hakkında suç duyurusunda bulunmuştu.

Tüm bu süreçle paralel olarak, kendi ifadesiyle Dink "Hiç işlemediği Türklüğü aşağılamak suçundan" üç ayrı bilirkişi raporunun "Suç unsuru yoktur" görüşüne rağmen –Ergenekon kovuşturması için titreyen hassas vicdanlara tekrar hatırlatılır- 301'den haksızca mahkûm edilmişti.

Evet, tüm bunları koca bir utanç belgesi olarak bizzat Hrant'ın kendisi yazmıştı. Belki de o yazılar "bardağı taşıran" son damla olmuştu, kim bilir.

Demek, tüm bu gelişmeleri yakından izleyen Ogün Samast, yere düşen bayrağı kaldırmaya tek başına karar vermiş, Pelitli'den İstanbul'a gelmiş, Agos'u, Hrant'ı koca İstanbul'da eliyle koymuşçasına bulmuş ve vurmuştu.

Bunlara inanmamızı istediler bizden.

Tam da aynı günlerde *Hürriyet* Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Özkök son duruşması geçen pazartesi yapılan Dink cinayeti davasının bugüne kadarki çizdiği rotayı adeta o günden öngören bir yazı yazacaktı. 20 ocak tarihli yazısında "Bu olayın 'mecup bir gencin' işi olduğu iddia edilirse, asla inanmayalım. Evet, bu defa inanmayalım. O adamın eline silahı veren kim, onu bulup yakasına yapışalım" diyen Özkök, çok değil 23 ocaktaki yazıda şöyle yenilemişti fikirlerini:

"Günlerden beri televizyon televizyon dolaşıp hep şunu söylüyorum: 'İnşallah, bu, gerçek bir örgüt işi çıkar. Eğer birbirini dolduruşa getiren mahalle kabadayıları ise işimiz daha zor.' Korktuğum başımıza geldi. Kendi kendine misyon yüklenmiş, bir abinin dolduruşuna gelmiş, daha 20 yaşına gelmeden tam anlamıyla 'looser', 'tutunamayan' durumuna gelmiş bir genç. Psikolojisini öyle iyi okuyabiliyorum ki. Cinayeti işledikten sonra en önemli iki delili, silahını ve beyaz beresini atmamış. Polis bile hayretler içinde. Hiç kendi kendinize sordunuz mu: 'Niye bunları atıp delilleri yok etmemiş?' Cevabı çok basit. Trabzon'a dönüyor. Orada arkadaşlarına övüne övüne, 'Hrant Dink'i ben öldürdüm' diyecek. Büyük bir ihtimalle arkadaşları, 'Atma lan' diyerek dalga geçecekler. Yani inandıramayacak. İşte o nedenle delillerini de getiriyor. Sırf arkadaşlarını ikna edebilmek için..."

Özkök üç günde çözmüştü cinayetin tüm içyüzünü...

***

Geçen pazartesi Hrant'ın mahkemesi vardı. Mahkeme heyeti müdahil avukatların cinayette sorumluluğu bulunabilecek resmî görevlilerin tanık olarak dinlenmesi talebini "dosyaya yenilik getirmeyeceği" gerekçesiyle reddetti.

Hrant Dink öleli iki yıl üç ay oldu. Ortada üç tane tutunamayan gençten başka hiçbir şey yok.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Medz Yeghern kimin felaketi?

Markar Esayan 27.04.2009

Öngörüldüğü gibi oldu; Obama, Ermenilere yönelik uygulanan 1915 Tehcir ve katliamlarının 94. sene-i devriyesine mahsus yaptığı konuşmada soykırım sözcüğünü telaffuz etmedi. Bunun yerine hukuki bir karşılığı bulunmayan, ancak tınlaması bakımında soykırımı çağrıştıran Medz Yeghern, yani Büyük Felaket terimini tercih etti. Obama'nın yazılı metninde iki kez geçen bu terim, oldukça net ifadeler içeriyordu: "94 yıl önce 20. yüzyılın en büyük gaddarlıklarından biri başladı. Her yıl Osmanlı İmparatorluğu'nun son günlerinde katledilen ve ölüm yürüyüşüne zorlanan 1,5 milyon Ermeni'yi anıyoruz. Medz Yeghern, Ermeni halkının yüreklerinde yaşadığı gibi bizim hafızalarımızda da yaşmalıdır..."

Bu ifadeler "inkâr", "ikrar" ve "tarihine yüzleş" baskısı arasında sıkıştırılmış Türkiye'yi de, 94 yıldır başlarına gelen bu büyük felakete tanınma ve saygı beklerken yürekleri iyice acılaştıran Ermenileri de tatmin etmekten uzaktı. Beklenen oldu; Diaspora'nın haşinleri, Obama'yı döneklilikle suçlarken, Türkiye de çok da sık yaşanmayan bir yek seslilikle Obama'ya tepki verdi. Lakin "ölümü görüp sıtmaya razı olmuş" bir haletiruhiye de özellikle Gül, Erdoğan ve Dışişleri'nin açıklamalarının satır aralarında gizliydi.

Ancak, Türkiye'nin çok fazla zamanı da yok. Türkiye, "yalancı çoban" durumuna düşmemek için Ermeni açılımında ima ettiği adımları atmak, 1915 konusunda da akliselim bir süreci başlatmak zorunda. 1915'te yaşananları yeniden keşfetmek, bu keşfi de ideolojik ve inkârcı reflekslerden arınarak yapmak durumunda. Tarih tabii ki siyah ve beyaz değil. Ancak Türkiye'nin var olan 1915 tezlerinin, konunun dünyaya anlatılmasında bir geçerliliği yok. Çünkü estetize edilmiş tasavvurlara dayalı resmî tez, tehcirin ve ölümlerin temeline Ermeni isyanlarını koymakla, zorla yer değiştirmelerin, kadın, çocuk ve mallara el koymanın BM'nin soykırım sözleşmesindeki soykırım tanımına girdiğini görmeyecek denli körleşmiş halde. Bu statik pozisyon, Diaspora hiçbir şey yapmasa dahi 1915'in yüzüncü yılına kadar ABD başta olmak üzere soykırım iddialarının zincirinden boşalmış bir şekilde kabul görmesine yol açacak. Bosna'da yedi bin Müslüman'ın katledilmesini, Gazze'yi, Darfur'u, Ruanda'yı ve daha adı bile duyulmadık bölgesel küçük çaplı katliamları soykırım olarak kabul eden dünyanın, "Ama soykırım terimi 1948'de icat edildi, geriye işletilemez!" itirazıyla 1915'i bu tanımın dışında tutması zor.

Cumhurbaşkanı Gül'ün, Obama'nın konuşmasında "Hayatını yitiren milyonlarca Müslümanı da anmalıydı" tepkisinin naifliği, Türkiye'nin Ermeni konusunda giydiği deli gömleğinin hem terzisinin adını, hem de bundan çıkış yolunun ipucunu barındırıyor. O dönemde Osmanlı'nın hızla kaybettiği topraklarda milyonlarca Müslüman şüphesiz Ermeniler kadar acı çektiler, soykırıma uğradılar. Sağ kalanlar Anadolu'ya göçtü, orada Ermenilerle karşılaştı. Osmanlı'yı Turancılık ve yobazlık karışımıyla yeniden diriltmeye kalkan bir kısım İttihatçının da ya Kafkas, ya da Balkan kökenli olması rastlantı değildi. Onlar, bu dinamikleri Ermenilere karşı zalimce kullandılar. Denilebilir ki, Balkan Savaşı trajedisi dahil tüm insan ve toprak kayıplarının yarattığı öfke ve korkunun hedefi Anadolu'daki Hıristiyanlar, bilhassa Ermeniler oldu. Ermenilerin 1915'te Van'da, Tehcir sonrasında ise Rusların indirdiği bölgelerde yaptıkları intikam katliamları, 1915'e dünyanın ilgisini çekmek için

masum insanları öldüren Asala'nın yaptıkları da aynı derecede utanç verici, lanetlenecek cinayetlerdi.

Ama unutmayın, nihayetinde Türkler ve diğer Müslüman halklar topraklarında yeni bir ülke kurdular ve yaralarını sardılar. 1920'lerin ortasına kadar bir olgu olan, hatta 1919'dan itibaren birkaç sene de olsa bu topraklarda 1915 kurbanlarını Türklerle ortaklaşa anma şansına sahip olan Ermeniler tam bir yüzyıla yakındır acılarıyla baş başa yaşıyor, nesillerini sürdürmeye çalışıyorlar. Soykırım iddiaları bırakın ABD'yi, Mars'ta bile kabul görse, Ermeni ve Türklerin birbirleriyle helalleşmeden iyileşmeleri imkânsız. Bu tespit, hayatını iki halkın kardeşliğine adanmış ve bu yolda atılan tüm olumlu adımların zeminini hayatı pahasına döşemiş olan büyük insan Hrant Dink'e ait. Velhasıl, Türkiye bu Büyük Felaket'i kendi kaybı olarak görmeye ve bu gaddarlığın mesulleri ile arasına mesafe koymaya başladıkça çözüme yönelik radikal bir adım atmış olacak.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

1 Mayıs ve üzerimizde dolaşan hayaletlere dair

Markar Esayan 04.05.2009

1 Mayıs'ı televizyon kanallarında izlerken, tabii ki öncelikli heyecanım herhangi bir ölümlü olayın yaşanması riskinin "makul" seviyede de olsa var olmasıydı. Saatler biraz ilerleyip, göstericilerin ve polisin tutumlarıyla günün ruhu kendini belli edince endişemin dozu azaldı ve yazışlarında çaldığımız 1 Mayıs, Bella Ciao ve Gündoğdu marşlarıyla o eski günlerin güdük coşkusuna evrildi. 1 Mayıs 1977'de 34 kişinin ölmesine yol açan silahların ateşlendiği o zamanki Inter Continental, bugünkü The Marmara Otel'i'nin 19. katından Genç Siviller'in açtığı pankartı görünce bırakın "makul kalabalığı", makbul bir azınlığın dahi doğru sözü söyleme zekâ ve cesaretini gösterdiğinde ne derece etkili olabildiğine bir kez daha şahit oldum. "1 Mayıs 1977'de buradan ateş edenler bulunsun" yazmışlardı Genç Siviller pankartlarına. Bu kadar net ve basit. "Katiller bulunsun!"

Anarşizme her zaman belli bir sempatim oldu. Devleti, bürokrasiyi, statükoyu da pek sevmem. Böyle olunca, kaldırım taşlarını söküp polisle çatışan arka sokak göstericilerinin de ruhunu önemserim. Kapalı meydanları ele geçiren halkın enerjisi bende ümit doğurur. Vatandaş, hele hele bizim gibi totaliter devletlerde haklarını söke söke almalı, alanlarını genişletmeli, dikta aygıtlarını ehliileştirmeli, devleti kendi hizmetkârı haline getirmelidir.

Ama ya amaç?

Gazeteye gelmek üzere cebelleşirken o sabah, Dolapdere'de bir polise hangi yolların kapalı olduğunu sordum. Genç polis, "Vallahi ağabey, ben Samsun'dan geldim, bilmem buraları" diye cevap verince, içim burkuldu. "Kahrolsun!" dedim "içimdeki şu insan sevgisine!" Polis, üniforma dememiş, empati kurdurmuştu emperyalist, totaliter, işbirlikçi egemen güçlerin şu son halkası şu üniformalıyla! Dedim ki içimden, "Bu çocuk göstericileri kovalarken ara sokaklarda kaybolur yahu!"

Kurtuluş'ta, Pangaltı'da, Bomonti'de, Dolapdere'de arabaların, evlerin camlarını kıran o çocukların bir amacı var mıydı? Yüz elli yıl önce "Katı olan her şey buharlaşıyor, komünizmin hayaleti Avrupa'nın üzerinde dolaşıyor" diyen Karl Marx'ın gördüğü pencereden mi görüyorlardı her şeyi? Bu değişimde onların da söz hakkı olmasına, ya da bilakis olmamasına dair miydi tepkileri? Düzene tepkileri vardı belli ki. Peki, o düzeni yeterince deşifre edebilmişler miydi? Küreselleşme, iklim değişiklikleri, kısa dönem ve yedek subaylığı kaldırma hazırlıkları ya da buharlaşa buharlaşa içindeki Kemalist ve militarist katılığı ile ortada çırpılçıl kalan "SOL" üzerine bir

düşünceleri var mıydı? Peki ya 1977’de öldürülen 34 kişinin, yani Taksim Meydanı’nı anlamlı kılan o adaletsizliğin kendisi hakkında Samsunlu kavruk polise bilye atmak dışında bir “eylem koymayı” planlamışlar mıydı? Bir gün öncesinden Kurtuluş’un arka sokaklarına sopa zula etmenin dışında, “emek” vermişler miydi? Omuzlarının üzerindeki kürenin içindeki beyinlerine sürekli tecavüz edenleri görebilmişler miydi?

Hâsılı, bir sivil olmanın hem yakıcı hem de değiştiren mesuliyetini göğüslemek gibi “devrimci” bir düşünceleri olmuş muydu?

Benzer şeyleri Kürtler için Bejan Matur söylüyordu Ayça Örer’le yaptığı müthiş röportajda. DTP ve Kürtlerin geniş bir kesiminin mücadele stratejilerinde faili meçhuller konusunu ön plana koymadıklarını, DTP’nin de kendilerini mağdur eden milliyetçiliğe koşut bir milliyetçiliğe savrulduğunu tespit ediyordu. DTP hızla bu milliyetçilikten sıyrılmalı, PKK’yı siyasete eklemlemenin yolunu demokrat, barışçı ve değişimci ruhu yakalayarak bulmalıydı. Şahsım adına “mağdura” olan sempatimden ötürü DTP’nin –hele AKP’nin statükoyla örtüşen söylem ve eylemlerini düşününce- seçim başarısını sevinçle karşıladım. Lakin bu başarı Matur’un dediği gibi değişimi kavrayan, çözüm öneren, siyaset yapmakla elde edilen bir mücadele ile değil, AKP’yi cezalandırma arzusu ve Kürtleri ötekileştiren devlet politikasını meşrulaştıran bir propaganda ile birlikte geldi. Bu bence Kürtlerin gerçek potansiyeli, onları doğru anlatan gerçek hikâye değil.

Bugün gazetemizde okurlarıyla ilk kez buluşacak olan Nabi Yağcı, Neşe Düzel’e verdiği röportajda, geçen yüzyılda görece sınıf mücadelesinin tarafı olan solun en büyük bunalımının bugün neyin tarafı olduğu sorusuna cevap veremiyor oluşu olduğunu söylüyordu. Değişime direnen her yapı gibi, gittikçe statikleşen, statikleştikçe “gerçek”likten kopan her zihniyet totaliter olmak zorundadır. Dünyayı olduğu gibi değil, tahayyül ettiği gibi görmenin konforu sadece bu bakışla kutsanabilir çünkü.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Halkın değil, devletin töresi

Markar Esayan 07.05.2009

Ne güzel de buldular ismini; törerizm diye de steril bir başlık attılar ki, statüko mabetlerine mürit yetiştiren iletişim bölümlerinin öğrettiği ilk düsturdur bu: Steril ol! Yanından, kıyısından dolaş. Çok şey söyle, ama içinde işe yarar hiç bir şey olmasın. Muteber görüşü vazedenden iktidarın eteklerinden sana doğru düşen kırıntıların şifresini iyi çöz, çöz ki, olur da bir yanlış anlamayla veya gazeteciliğin o vahşi hızında olur da bir hata yapıp “gerçeğe” ama yalnızca gerçeğe susarken bir sürçülisan etmesin.

Ne şık bir buluştu ‘Törerizm’ diye özetlemek Zancırt (Bilge) köyünde 44 canın solduğu katliamda olan biteni. Ne şıktı katliam sonrası Zancırt köyünü bir Tarantino filminin setine benzetmek. Hürriyet’in empati kralı, steril genel yayın yönetmeni kendisini bu sefer de Sevgi’nin yerine koymuştu mesela. “Kendimi Sevgi’nin yerine koydum” diye başlık atmıştı yazısına.

Niye böyle yaptığını açıklamak için de “Kendimi ne bir katilin, ne de bir avcının yerine koyabilirim. O yüzden katili anlamaya da çalışamam. Anlayamadığım için de hafifletici neden bulamam. Töreymiş, tahrikmiş hiç anlamam. Kendimi bir tek, o yan odadaki kızın, Sevgi’nin yerine koyabilirim” demişti.

Oysa Özkök, Hrant Dink'in öldürüldüğü

19 ocak 2007 tarihinden sadece dört gün sonra Ogün Samast için şöyle yazmıştı: "Psikolojisini öyle iyi okuyabiliyorum ki. Cinayeti işledikten sonra en önemli iki delili, silahını ve beyaz beresini atmamış. Polis bile hayretler içinde. Hiç kendi kendinize sordunuz mu: 'Niye bunları atıp delilleri yok etmemiş?' Cevabı çok basit. Trabzon'a dönüyor. Orada arkadaşlarına övüne övüne, 'Hrant Dink'i ben öldürdüm' diyecek. Büyük bir ihtimalle arkadaşları, 'Atma lan' diyerek dalga geçecekler. Yani inandıramayacak. İşte o nedenle delillerini de getiriyor. Sırf arkadaşlarını ikna edebilmek için."

Sorulması gereken onlarca sorudan, bu soruları seçmişti yazar. O gün, Ogün'ün yerine koyması gerekmişti kendisini, bugün ise Sevgi'nin.

Yöre halkının ne kadar ilkel, olayın ne kadar münferit olduğunu tek bir kelimeyle bize fısıldayan 'Töre'ye göre, amcaoğlunun önceliği olan Sevgi'yle evlenme hakkı, teyzeoğluna verilince katliamın patlak verdiğini yazıyordu gazeteler özetle. Çiçeği burnunda Dışişleri Bakanı

Ahmet Davutoğlu'na göre ise olay münferitti. Cumhurbaşkanı Gül daha ilk anlarda böyle bir ilkeliğin ve vahşetin izah edilemez olduğunu söyleyerek, katliamın öznesini bize tarif etmişti. Ha, bir de "Şimdi dünyaya rezil olduk" haletiruhiyesi vardı. Çağdaş, laik, demokratik bir ülkeye hiç yakışmazdı böyle görüntüler.

Nimet Çubukçu böyle bir Türkiye'yi reddedercesine "Kan davasına uymuyor, ABD'deki okul baskınlarına daha çok uyuyor" diye estetik bir Batılılık atfetmişti, Zangırt köyünde kurulu Tarantino film setinde akrabalarınca öldürülen 44 kişinin can verdiği katliama...

Eh, olay çok sarsıcı, herkes durumu kendince açıklamaya, katliamdaki insani boyutu da ıskalalamaya çalışıyor. Ne yaparsın ki, her vakada bizlere bu olayı nasıl göreceğimizi, nasıl tepki vereceğimizi, olayın sosyolojik boyutlarını

De Certeau'dan, Weber'den, Strauss'dan alıntılarla izah etmek için genelkurmay başkanlarının basını bilgilendirme toplantısı yapması da pratik değil.

O nedenledir ki, NTV'deki Yazışları programında her gün *Taraf*'ın manşetleriyle cebelleşen, Çıplak Kral'ı görünmez gardiroplarından çıkardığı giysilerle yeniden giydirme telaşındaki Ruşen Çakır'ın, "Dün JITEM işi diyorlardı, tutturamayınca bugün korucu işi demişler. Tamam, adamlar korucu çıktı, eh doğru silahları da devletin silahları ama..." sözlerini Mirgün Cabas "Ama bölgedeki silahların fazlalığı da bir etken tabii" diye düzeltme ihtiyacı duyduğunda hissedilen öfkeden ziyade bir acıma hissi oluyordu.

1 gelin, 44 cenaze...

Sabah gazetesi böyle görmüştü katliamı.

Bu kadar net!

Bir gelin, 44 cenazeye mal olmuştu. Bu da Zangırt Katliamı Puzzle'ını tamamlamak için bize gerekli son parça olan 'ataerkinin' yerine şıp diye geçmesi demekti. Zaten bölge milletvekillerinden birisi de "Olayın arkasında kesin kadın parmağı vardır. Bölgede kadınlar çok cahil, erkeğinin başını 'hadi ne duruyorsun' diye yemiştir"

diye ilk günden sufle vermemiş miydi?

Oysa ne kadar sade anlatabilirdik bu durumu değil mi? PKK ile mücadele kapsamında koskocaman bir bölgenin tüm sosyo-ekonomik dengesiyle nasıl oynandığını, koruculuk sistemi adı altında ise, Abdülhamit döneminin Ermeni can ve mallarını hedef alan Hamidiye Alayları'na benzer bir şiddet makinesi kurulduğunu, bölgede tehlikeli bir sınıf yaratıldığını, bu sınıfın dışında kalan kesimlerin yağmaya açıldığını, bu durumun korkunç bir intikam hissine yol açtığını...

Sonra, 1995 yılında Çelebi ailesinde sekiz kişinin katledilmesine yol açan bir katliam daha yaşandığı, olayın PKK'ya yıkılıp örtbas edildiği, son katliamın Köye Dönüş Projesi ile mallarına yeniden sahip çıkmak isteyen aynı ailenin "yeni" korucuları ile, malları kadastro ile üzerine alan 'daha eski' korucu üyeleri arasındaki son episod olduğu...

Tüm bunların çevresinden dolaşmak için önce terörist, olmadı törerist icat edeceksiniz tabii.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Oya Baydar'ın ardından

Markar Esayan 11.05.2009

Açıkkçası sevgili dostum Gökhan Özgün *Taraf*'taki harikulade yazılarına ara verdiğinde ona da biraz kırılmadım değil. Lakin veda yazısındaki gerekçeleri o kadar geçerli ve insaniydi ki, ona karşı kırgınlığım hemen uçup gitti. Üstelik o ayrılırken pılısını pırtısını toplamadan, çekmeceleri açık ve boş bırakmadan gitmiş, kısa bir süre ayrı kalacağı evinden, işte ancak o kısa süre idare edecek kadar eşya alıp götürmüştü yanında. Hatta, gerektiğinde kendine "dur" diyebilmenin, Ertuğrul Özkök, Serdar Turgut örneklerinde olduğu gibi, kendini fetişleştirmeye kurban giden nice gazeteci-yazar için nasıl bir emniyet supabı olabileceğini uygulamalı olarak göstermiş olmasına da müthiş saygı duydum, daha sonraları.

Ama itiraf etmeliyim ki Oya Baydar'a biraz kırgınım...

Oya Baydar'la bir iki telefon görüşmesi dışında pek sohbetimiz olmadı. Lakin kendini, yazdığı çok kıymetli romanlardan, verdiği demokrasi mücadelesinden ve bu yolda ödediği bedelden ötürü çok iyi tanıy ve saygı duyarım. *Taraf*'ta yazmaya başlaması gazetede mutluluk vesilesi olmuştur. Nitekim yazılarına son vermesi de o oranda bizi üzmüştür. Çünkü Oya Baydar olması gerektiği yerden vakitsizce ayrılmıştır. Bu şekilde tam da ayrılmasına vesile olan itirazların tartışma yaratma ve hepimizin bundan yeni fikirler üretebilme şansımız da heba olmuştur.

Kırgınlığım da tamamen bundandır.

Oya Baydar'ın bu gazetede cevap hakkını kullanacağı bir köşesi artık olmadığı için benim de onun yazılarında ileri sürdüğü fikirlere cevap verme özgürlüğüm kısıtlanmış oldu böylelikle. Bu kısıtlılığı aşmak adına, eğer cevap verme ihtiyacı hissederse, ona kendi köşemi istediği zaman sonuna kadar açacağımı bilmesini isterim.

Bu ülkede Oya Baydarlar ve Ahmet Altanlar kolay yetişmiyor. Ben onlardan daha gencim; ama bir Ermeni ve

edebiyatçı duyarlılığına sahip olmakla bu ülkenin gerçeklerini çok küçük yaşında gördüm, veya görmek durumunda kaldım. Çok ama çok uzun yıllar, bugün onların yazdığı gerçeklerin bile bile sümenaltı edilmesinin acısını çektim. Bu acının, Ahmet Altan'ın köşesinde yer verdiği Kürt gencinin mailinde kendini ortaya koyduğu gibi ne kadar isyan ettirici olduğunu, yürekleri nasıl acılaştırdığını da iyi bilirim.

Bir de şunu gördüm. İnsan doğru bildiklerini tekrarlamakla değil, kendindeki yanlışları ayıkladığında değişiyor. Değişim başladığında darlıkların nasıl genişlediğine, şifanın nasıl geldiğine şahit oldum. İnsanın kendini yıktıkça, korktuğunun aksine kimliğinden, kendine yapıldığını düşündüğü adaletsizliklere adalet talep etme hakkından hiçbir şey yitirmediğini, sadece ümidinin çoğaldığını fark ettim.

Uzun yıllar bu ülkeden iyi bir şey çıkmayacağına inandım. Böyle inandığım için de, kendimi bu ülkeye dair her şeyden uzak tuttum, soyutladım. Türklüğe, Kürtlüğe, Müslümanlığa bakışım çoğunlukla ikircikli ve menfi oldu. Milli maçlarda spikerin ırkçılığı ve dışlayıcı diline koşut olarak karşı takımı tuttuğum çok zamanlar oldu mesela. Bu ülke madem benim canımı yakmış, madem beni yabancı saymış ve dışlamıştı, ben de onu yabancı ve zararlı saydım. Dolayısıyla bu "yabancı" ülkede sadece konaklıyor olma statüsüyle, olan her menfi gelişme benim önyargılarımın bir ispatı, yaşanan müspet gelişmeler de, altındaki daha menfi şeytanları saklayan bir kılıf gibi gözüktü gözüme.

Ve maalesef, çoğunlukla da önyargılarımı destekleyen çok şey yaşandı bu ülkede; benden önce de, benimle birlikte de...

Bunlar gerçektir. 1915 gerçektir, 6-7 Eylül gerçektir, Hrant'ın katli gerçektir...

Bendeki kırılma, içimde bizzat bana ait olan önyargılarıma karşı isyanı, onlara karşı çıkan iç sesi beslemekten imtina etmemekle mümkün oldu. Kendimi önyargılarımın panzehirlerine kapatmamayı seçerek, insana dair en önemli erdeme de sahip çıktım. Bütün maharetim budur. Gerisi...

Gerisi işte Hrant Dink, Ahmet Altan, Yasemin Çongar, Oya Baydar, Murat Belge, Gökhan Özgün (parantezin içini sizler doldurun, yerim dar) gibiler sayesinde gerçekleşti. Tüm insani zaafı da, rekabeti de içinde barındıran, ancak değişmez olarak genellemeleri, toptancılığı, adaletsizliği, eşitsizliği, hırsızlığı, ayrıcalıkları reddeden ahlaklı ve cesur yazılar, benim için panzehir oldu.

Sizin için olmadı mı?

Şimdi Oya Baydar *Taraf*'ı bıraktı. Doğru mu yaptı? Hayır, yanlış yaptı. Köşesini boş bıraktı. Ondan öğreneceklerimizi, onun bizden öğreneceklerini yarım bıraktı.

Son yazılarında katılmadığım fikirleri vardı.

Bunların hepsini etraflıca, *Taraf*'lıca tartışabilirdik.

Yazık oldu.

Küçük adımlar demişken...

Markar Esayan 14.05.2009

Taraf'ın "Barış için 20 kolay öneri" manşeti oldukça teveccüh buldu. Fikrin ardında gazetenin Genel Yayın Yönetmeni Yardımcısı Yasemin Çongar vardı. Ankara ve İstanbul servislerimiz de oldukça iyi çalıştı. Hemen uygulanmasında hiçbir engel olmayan, kutuplaşma yaratıp asıl amacı gölgede bırakmayacak öneriler yazarlarının masasında birikti. Biz de bu öneriler arasından yukarıdaki mantığa münasip bir seçme yaptık. Bölgedeki arıcıların güvenlik nedeniyle yer değiştirmelerinin engellenmemesi dahil (şimdi gelen bir habere göre, Tunceli'de şehir merkezindeki ve askerî güvenlik bölgesindeki tüm meralar hayvancılık ve arıcılığa kapatıldı) 20 öneri manşetin spotlarında böylelikle yer aldı.

Lakin konu böylesi ağır bir yüke sahip olunca, o konuyu konuşmak da, fikir beyan etmek de öyle çok kolay bir mesele olmaktan çıkıyor. Yıllardır tarafların alışık oldukları bir pozisyon var. Bu pozisyonların kendine dair farklı diller ve dünya algıları yarattığını hatırlamak gerekir. "Barış" sözcüğü, Kürt meselesi ile ilgili tüm çevrelerde kendi evrensel gösterileninden (signified) çok farklılaşmış yüklere, endişelere sahip. Zaten bu da sorunun önemli bir bileşeni. *Barış*'tan çıkardığımız mana birbiriyle örtüştüğü an anlaşma zeminine en yakın olduğumuz an oluyor.

"Barış için en münasip zamanlarda olduğumuz" fikri kendi ülke gerçeğimizde doğru bir saptama olabilir. Ama belli ki böyle bir konjonktürel elverişliliğin olasılığı dahi Bahçeli ve Baykal'ın konuşmalarında kendini gösterdiği üzere ortalığı karıştırmaya yetiyor. İhanet sözcükleri hemen dolaşıma sokuluyor. Cumhurbaşkanı Gül'ün "yakında iyi şeyler olacak" derken neyi kastettiği sorulur ve bu konuda bilgi sahibi olunmadığı böylelikle ikrar edilirken, bilgi sahibi olunmayan bir konuda ihanet gibi kesin yargılarda bulunmanın çelişkisi bu yıllanmış şarkının detone solistlerini çok rahatsız etmiyor. Yoksa itiraz "yakında iyi şeyler olabilecek" olmasına mı diye sormadan edemiyor insan.

Taraf gazetesinin manşetine taşıdığı 20 madde Kürt sorununu tamamıyla tarif etmeyi amaçlamıyor. Bunların çözülmesi halinde sorunun tarihe gömüleceğini beklemek de saflık olur. *Taraf*'ın önerdiği, yıllanmış, kana bulanmış bir sorunun yarattığı güvensizliği bertaraf etme yolundaki "niyet" in bir an evvel ete kemiğe bürünmesini sağlamanın, böylelikle oluşacak yeni-temiz zeminde hep beraber barışı konuşmanın yolunu açmaktan ibaret.

Burada taraflara düşen, sorunu siyaset malzemesi olarak görmemek, genellemelerin, beylik sözlerin ötesine geçmek ve niyetin olgunlaşmasına elini taşın altına sokan katkılar sağlamak. AKP, kendi içindeki milliyetçi-statükocu kanadı ve MHP, CHP diğer partilere kaçabilecek –kanımca ihmal edilebilir olan- oyları hesap etmenin ötesine geçmeli. Bahçeli ve Baykal'ın kısmen haklı olduğu muğlaklığını gidermeli. Kürt, Ermeni, Kıbrıs sorunlarını çözebilen bir partinin ülkenin onlarca yıllık politik geleceğine damga vuracağını, kısa vadede kaybedilebilecek oyları hayal bile edemeyecekleri oranda geri alacağını görmeli. Kaldı ki, hiç bir siyasi başarı, ülkede akan kanın durmasını sağlamış olmanın vicdani huzurunun ötesine geçemez.

Kürt sorununun çözümüne yönelik sunulan önerilere baktığınızda, tüm bu sorunların bugün hâlâ gücünü koruyan devlet mantığından kaynaklandığını da görüyorsunuz. Üstelik bunların önemli bir bölümü en asgari insan haklarının "güvenlik" gerekçesiyle gaspından doğmuş. İnsanları anadillerinde konuştuğu için hapse atan

bir zihniyeti terk etmenin kime ne zararı olabilir ki? Bölgede sırtını bir şekilde devlete dayayarak sözümona vatana hizmet adına yirmi bine yakın faili meçhul yaratanların vicdani mesuliyetini taşımak zorunda mıyız? Bu sorunu yaratan devlet mantığını terk etmedeki bu mahcubiyeti anlamak gerçekten de çok kolay değil. Güven artırıcı adımları sıralarken Başbakan Erdoğan'ın Meclis'te grubu bulunan seçilmiş bir partinin başkanıyla, yani Ahmet Türk'le görüşmesi gerekliliğini ilk sıraya koymak bile bir başına düşündürücü. Her şeye bu kadar geriden başlamanın bedelini yıllardır ödüyoruz zaten.

Yazı tamamlanırken Başbakan Erdoğan'ın Bakü gezisinin ayrıntıları gelmeye başlamıştı. Bir diğer yıllanmış mesele olan Ermeni konusu... Erdoğan, Karabağ işgali sona ermedikçe sınırın açılmayacağını kesin bir dille telaffuz etti. Zannederim çözümsüzlüğün devamından yana olanlar derin bir nefes almış olmalılar. Halbuki, tıpkı Kürt sorununda olduğu gibi, bu meselede de atılabilecek en maliyetsiz adımdı sınırları açmak. Ermeni açılımında da, tıpkı Kürt açılımında olduğu gibi muğlaklığını gideremeyen Türkiye, böylelikle geri adımlar atmanın konforunu da bırakmamış oluyor.

Zannederim Kürtleri de tedirgin eden en önemli husus, Türkiye'de Abdülhamid döneminden beri devlet siyaseti olarak benimsenen bu muğlaklık politikası...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Devletimizin kötücül zaman makinesinde...

Markar Esayan 18.05.2009

Hafızanızı biraz zorlarsanız, Tayyip Erdoğan'ın Gdansk'tan salladığı "Ermenistanlı kaçak işçileri gerekirse geri göndeririz" tehdidinin yeni olmadığını hatırlarsınız.

Aynı tehdidi Tansu Çiller 2000 yılında ABD Temsilciler Meclisi'nde görüşülen Ermeni Soykırımı Tasarısı'na tepki olarak kullanmıştı. Daha sonra bu öneriyi 2006'da Şükrü Elekdağ, 2007'de -sıkı durun- AB Uyum Komisyonu Başkanı AKP'li Yaşar Yakış yineledi ve sahip çıktı.

Basında ise Ermenistanlıların sınır dışı edilmesi konusunda ön plana çıkan gazete "Ermenilerden özür diliyoruz" kampanyasındaki "millî" duruşuyla dikkati çeken *Zaman* olmuştu. Kadir Dikbaş 13 Ekim 2006'da, Prof. Dr. Kemal Çiçek de 14 Ekim 2007'de [*Zaman*'ın yorum sayfasında] öneriyi savunan yazılar yazmışlardı...

Göçürülecek Ermenilerin sayısı önce 70 bin olarak açıklanmış, sonra 40 bine düzeltilmişti. Kaynak bir türlü açıklanmadığı için "Acaba Türkiye vatandaşı Ermeniler de mi kastediliyor" sorusu akıllara takıvermişti.

Belki de takılsın istenmişti.

Malûm, burası Türkiye...

Sayın Erdoğan Gazze'deki Filistinli kıyımına tepki verdiğinde 500 sene evveline, yani İspanyol Yahudilerinin Osmanlı'ya sığınmalarına referans verirken, Ermeni konusunda da dokuz yıl geriye gidip Çiller türü bir politik "duruşa" sahip çıkıverdi.

Geri geri gitmeye bir başlarsanız, bu kötücül zaman yolculuğundaki bir dahaki sıçrama noktası da hep belirsiz kalır.

Bir bakmışsınız Yunan pasaportlu 40 bin Rum'un bir günde 20 dolarla sınır dışı edildiği 1964'e sıçramışsınız, bir bakmışsınız 6-7 Eylül 1955'e, ya da kararnamesi bile olmayan tehcirin uygulanmaya başladığı 27 Mayıs 1915'e...

Belli mi olur?

Bu tip kötücül devlet politikaları her zaman devleti yönetenlerimizin elinin altında olmuştur çünkü. Erdoğan gibi Bakü'de "Karabağ işgali bitmeden sınır açılmaz" deyip elinizdeki en önemli kozu kaybettiğinizde, durumu toparlamak için "acil durumda kırım" önlemlerine sarılırsınız.

Türkiye'de çok zor şartlarda ekmek parası kazanmaya çalışan 40 bin gariban insanı, Ermenistan'ı sıkıştırmak için koz olarak gördüğünüzü belli etme noktasına kolayca iniverirsiniz.

Çünkü onları belli ki bu "zor zamanlar" için ülkede tutmuşsunuzdur. Yoksa Türkiye zaten uyguladığı göçmen politikasında Doğu-Batı ayrımı yapan ve Doğu'dan gelenlere iskân hakkı vermeyen bir ülkedir.

Erdoğan, Bakü açıklamasıyla sorunun arabulucusu değil, tarafı olmuştur. Pozisyonu Azerbaycan'ın pozisyonudur. Bunu yapabilmesinin tek geçerli bir nedeni olabilir. O da Ermenistan tarafından Karabağ'ın hemen boşaltılması konusunda sağlam bir teminat almış olmasıdır.

Erdoğan'ın açıklaması üzerine konuştuğum Erivan'daki kaynaklara göre, bu sözü veren hiçbir hükümet Ermenistan'da iktidarda kalmaz. Nitekim hem Sarkisyan, hem de Nalbantyan, Türkiye'nin Karabağ sorununa taraf olma çabalarının olumsuz etkileri olabileceğini açıklamakta gecikmemişlerdir.

Ama daha da önemlisi, Türkiye'nin boşalttığı pozisyonu Rusya'nın doldurmuş olmasıdır. Erdoğan'ın 'Soruna müdahil ol' çağrısına Putin "Dağlık Karabağ konusundaki görüşümüz, tarafların bu ihtilaf konusunda karşılıklı kabul edebilecekleri bir anlaşmaya ulaşmalarıdır. Tarafların kabul edeceği bir çözüm konusunda da Minsk sürecine dahil olan ülkeler sadece yardımcı olurlar" şeklinde cevap vermiş, Erdoğan'ın son açıklamasını paylaşmadığını bizzat Erdoğan'ın huzurunda deklare etmiştir.

Erdoğan bu tarihî gafiyla sadece Rusya'nın elini güçlendirmekle kalmamış, Ermenistan'da zaten sınırların açılması ve yol haritasındaki belirsizlik nedeniyle var olan kafa karışıklığını daha da artırmıştır. Bu açılımı arzulayan Ermenistan yönetimini içeride çok zor durumda bırakmıştır.

Biliyorsunuz, Dağlık Karabağ dışında kalan ve halen Ermeni güçlerinin işgali altında bulunan Azeri bölgelerinden kaçmak zorunda kalan bir milyonu aşkın mülteci çok zor şartlarda yaşamaktadır. Ve yine biliyorsunuz ki, bu yedi reyonun boşaltılması konusunda taraflar önemli bir aşama kaydetmişti.

Dağlık Karabağ konusu ise yüzlerce yıllık bir sorunun bakiyesidir. Her iki tarafın da bölge hakkında kendine göre bir tarihi ve hak iddiaları vardır. Böyle karmaşık bir sorunda züccaciye dükkânına giren bir fil konforuyla hareket edemezsiniz.

Ama tabii ki, masaya koyduğunuz sınırları açma vaadini geri çektiğinizde onun yerine ikame etmesi için 40 bin

Ermenistanlıyı sınır dışı etmeyi telaffuz edebilen bir zihniyetin, insanlık dışı şartlarda yaşayan bir buçuk milyon Azeri göçmenin bir an evvel evine dönebilme şansını belirsizliğe ötelemesi çok da şaşırtıcı olmasa gerektir.

Ne diyorum biliyor musunuz? Siz bu kafayı hiç değiştirmeyin emi. Baktınız işler sarpa sarıyor, zaman makinenize binin, 40 bin Ermenistanlıyı sınır dışı edin. Olmadı elinizde hâlâ elli bin kadar da Türkiye Ermenisi var. Kırık dökük vakıfları, biraz malları da var devletten koruyabildikleri. Onlar için de ikinci bir çakma Emval-i Metruke kararnamesi çıkarır, dağıtırsınız.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yaşam ve ölüme dair

Markar Esayan 21.05.2009

Dün mezarlıktaydım...

Tam 104 yaşını görebilme şansına erişmiş bir akrabam, yaşadığı gibi, sessiz, soylu, ardında bıraktığı yılları, yaşamı adeta kutsayarak son nefesini verdi.

Hep babası gibi ölmeyi, yani son nefesini aklı başında, lakin acı çekmeden vermeyi dilerdi. Bunu da sık sık yinelerdi.

İster inançlı olun, ister inançsız, sık sık yinelediğiniz sözlerin duyulduğunu hesaba katın derim ben.

Dua yerine geçer, dilek yerine geçer, duyulur.

Tam 104 yıl yaşamıştı. O dünyaya geldiğinde Abdülhamid henüz tahttaydı. O da zengin bir ailenin kızı olarak İstanbul'da doğmuştu.

Evlerinde verilen partilerde onun ve kız kardeşinin piyano çalıp, ayyarlar seslendirdiklerini anlatırdı mesela.

Sonra 2. Meşrutiyet, Balkan Savaşı, Birinci Cihan Harbi ve tehcirli yıllar...

İstanbul'daki sürek avından uzak kalmışlar, ama servetlerini yitirmişlerdi.

Uzun hikâye...

Hayata tutunmanın bir abidesi gibiydi. Tek sevdiği adam onu kilisenin mihrabı önünde yalnız bırakıp da gelmeyince, bir daha aile kurmaya girişmemiş, bekâr kalmıştı.

Altmış yaşında Amerika'ya hayat kurmaya gitmiş, seksen yaşına dek burada çocuk bakıcılığı yaparak yaşamıştı.

Ülkesine döndükten sonra da yirmi dört yıl daha yaşadı.

Bir ömre iki, üç, belki dört yaşam sığdırmıştı.

Son birkaç ayı netameliydi. Ama her zaman bakımlı olmuştu. Kuaförünü aksatmaz, kendine özen gösterir, şık giyinirdi.

O temiz İstanbul Ermenicesinden hiç taviz vermedi, tabii Ermeniliğinden ve geleneklerinden de...

Onunla Türkçe konuşan Ermeniler, nereden kaynaklandığını bilmedikleri bir rahatsızlık duydular hep. Türkler ise, o aksanlı Türkçesi, pembe yanakları ile ona hayranlık besler, görmek için sıkça eve gelirlerdi.

En iyi anlaştığı kişilerden biri yeğeninin torunuydu.

Aralarında tam yüz yıl fark vardı.

Onları birlikte oynarken seyrederken duygulanmamak, yaşama dair bir şeyler düşünmemek elde değildi. Aynı hisleri, günleri sayılı derecede hasta olan babamın yeni doğmuş torununu kucağına aldığı o sahneyi izlerken hissetmiştim.

İkisi de konuşamıyordu işte.

Yaşama ve ölüme bu kadar yakın iki insan!

Tüm dramımızı özetler gibi...

***

Ölüm hakkında, o sadece çok yakınlarıma geldiğinde düşünenlerden olmadım hiç. Küçüklüğümünden beri, evrendeki çürüme prensibi dikkatimi çekmişti. Çevreme baktığımda, bu prensibin yaşama vurduğu damgayı görmemek mümkün değildi. Sonra, insanların tüm yapıp etmelerinin altındaki sebebin bu prensibe dayalı olduğunu fark ettim. Herkes aslında o son lahza ile ilgili eyliyordu. Ya içlerindeki ölümcül saatin tiktaklarından kaçmak, ya da bilakis, ona meydan okurcasına sonsuzluğa öykünen kalıcı işler bırakabilmek için.

Bir de yücelme hissi vardı.

Uzun süre bu hisse takıntılı kaldım. Beni benden alan bir müzik dinlediğim, sözünü ve duygusunu tam membaından bulmuş iyi bir şiiri yazarken, açılışını yaptığım bir hikâyenin basit bir öznesi olmayı başardığım anda veya sevişirken yaşadığım o hissin sırrı neydi acaba diye...

İstesem başkasına sorabilir, kısa yoldan bulabilirdim aradığımı.

Sonra buldum, sizin de tahmin ettiğiniz o cevabı.

Ölüm ve kifayetsizlik...

O korkudan en uzak kaldığınız anlardı onlar.

Sonra bir şey daha anladım.

En yüce insan seven insandır. En mükemmel yücelme hissi, insanın kendi endişesini aşıp, yüreğini başkasının varlığına, iyiliğine açtığı andadır.

En anlamlı yaşam da, böyle değerlendirilmiş bir hayattır.

Sevgiyi tek düstur yapmak. Birbirine sahip çıkmak. İyi şeyler düşünmek, iyi şeyler yapmak, iyi olmak, kendinle cebelleşmekten hiç vazgeçmemek.

Ve öylesine mümkün ki...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Erdoğan'ın 'tarihî' konuşmasına güzelleme

Markar Esayan 25.05.2009

Sayın Başbakan nevi şahsına münhasır bir kişi doğrusu.

Türkiye'de geçim derdiyle gurbete düşmüş 40 bin Ermenistanlı göçmen için "Ne yapalım, sınırdışı mı edelim, ama yok yok etmeyiz" türünden lafları ettikten kısa bir vakit sonra, başbakan düzeyinde Türkiye'de bir ilki gerçekleştirdi.

Erdoğan Düzce'de mayınlar konusunu değerlendirirken "Yılarca farklı etnik kimlikte olanlar ülkemizden kovuldu. Acaba kazandık mı? Üzerinde düşünmek lazım. Bu aslında faşizan bir yaklaşımın sonucuydu. Bu hatalara zaman içerisinde bizler de düştük. Ama akliselim ile düşününce şuralarda ne yanlışlar yapmışız diyorsunuz" deyiverdi.

Eleştirmesini bildiğiniz gibi, iyi işlerin altını çizmek de gazeteciliğin, yazarlığın değişmez düsturu olmalı.

Erdoğan'ın bu açıklaması, Türkiye standartları düşünüldüğünde oldukça ileri bir adımdır, bu doğru. Konuşmayı değerlendiren aydın ve azınlık temsilcileri ihtiyatlı da olsa konuşmayı tarihî bulmuşlar. Sevgili dostum *Apoyevmatini* gazetesinin sahibi Mihail Vasiliadis *Vatan* gazetesine görüş bildirirken "Bu sözleri çok duyduk, icraat görelim" minvalinde konuşmuş, sonra şu sözü de etmeden duramamış:

"Azınlıklar bugünü bayram ilan etsin."

Vatan gazetesi aynı haberin kutusu olarak Erdoğan'ın sözleri ile Savunma Bakanı Vecdi Gönül'ün 'milli devletin oluşumunda Anadolu'nun mübadelelerle temizlenmesine yönelik' güzellemeyi mukayese etmiş, 'azınlık düşmanı resmî ideolojide bir kırılma mı oluyor' sorusunu aklımıza düşürmeyi amaçlamış.

Açıkkası, genelkurmay başkanlarının basını karşısına dizip, bakın biz daha demokratik olduk türünden

konuşmalarını heyecanla karşılayanların demokratlığını nasıl sorunlu buluyorsam, 2009 yılının dünyasında, AB üyeliği arifesinde, ama en çok da 'geçmişle hesaplaşma, özür dileme' çağı olarak mühürlenene bu yeni yüzyılda, çoktan tamamlanmış olması gereken yüzleşmelerin sadece 'söz' olarak zuhur etmesine de çok heyecanlanamıyorum doğrusu.

Ama önemsiyorum, azıcık daha iyi hissediyorum kendimi; bu da benim yüzleşmem gereken saflığım olsun.

Geçen haftaki, Erdoğan'ın 40 bin Ermenistanlı üzerine yaptığı konuşmayı eleştiren yazımı şu sözlerle bitirmiştım.

"Ne diyorum biliyor musunuz? Siz bu kafayı hiç değiştirmeyin emi. Baktınız işler sarpa sarıyor, zaman makinenize binin, 40 bin Ermenistanlıyı sınır dışı edin. Olmadı elinizde hâlâ elli bin kadar da Türkiye Ermenisi var. Kırık dökük vakıfları, biraz malları da var devletten koruyabildikleri. Onlar için de ikinci bir çakma Emval-i Metruke kararnamesi çıkarır, dağıtırsınız."

Öfkeli sözlerdi bunlar. Sadece Erdoğan'ın bu gafına yönelik değil, vicdandan, akıldan, demokrasiden bu kadar geriye düşmeye karşı, göz göre göre devletin bu kötücül aklına hâlâ tutunan zihniyete yönelikti.

Sorun sadece Ermeniler, Rumlar, Süryaniler de değildi ki; aynı kötücül devlet aklı, onunla hesaplaşmadığı için başta Güneydoğu, kadına ve diğer cinslere yönelik ayrımcılık, darbeler, çift başlı ve tarafgir yargı sistemi, gelir adaletsizliği, işsizlik, yolsuzluk gibi sorunları bizzat üretiyor, kendi iktidarını bu adaletsizliklerin yüceltilmesi üzerine kuruyordu.

Çünkü geçmişimizle yüzleşmemiş, suçluları cezalandırmak yerine onları devletin çeşitli kademelerine serpiştirmiştik. Zamanla bu bir ahlak yarattı.

Bu ahlak hâlâ geçerli bir norm güzide ülkemizde.

Adaletsizlik, hırsızlık, şiddet ve baskı zemininde 'aydınlık ve refah bir ülke' hayali kurmak, bu ahlaqsızlığa ortak olmak demek, beyhude uğraşmak demek, bunu hâlâ anlamadık.

Başbakan Erdoğan'ın bu önemli konuşmasını tarihî kılacak, günü bayram edecek olan, bu sözleri destekleyecek cesur adımlardır şüphesiz. Evet, bu ülkede faşizan pek çok uygulama oldu. Sadece azınlıklara değil, bütün halka karşı.

Ermenisi, Alevisi, kadını, homoseksüeli, çocuğu, fakiri, engellisi, Müslümanı, başörtülü, Hristiyanı, Musevisi, ateisti, solcusu ve düşünürüyle...

Yıllarca kendi devletimizden dayak yedik. Hem de ne dayak!

Hangisiyle doğru dürüst yüzleştik ki, söyler misiniz?

Yüzleşmemek, onaylamak demek, ortak olmak demek, tarihin tekerrür etmesi demek!

Nesiller geldi geçti, binlerce can, ümit heder oldu gitti, yazık!

***

Erdoğan "Yıllarca farklı etnik kimlikte olanlar ülkemizden kovuldu. Acaba kazandık mı? Üzerinde düşünmek lazım" demişti.

Pardon? Kazanmak mı?

Evet evet, Erdoğan'ın dediği gibi, üzerinde düşünmek lazım...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İttifaklar çatırdarken körlük analizi

Markar Esayan 28.05.2009

Söylemek istediğim tam da buydu.

Üstelik Agos'u da kapsayan on yıllık köşe yazarlığı serüvenimde de, romanlarımda da, ana tema olarak bunu sürekli yazdım.

Geçmişin hayaletleri günümüzü nasıl da rehin alıyor. Tam unuttuk, geçmişe gömdük, önümüzde yeni temiz bir sayfa açtık derken...

Meclise bir mayın yasa tasarısı geliyor.

Başbakan "farklı kimlikleri ülkeden kovmak faşizanlıktı" diyor.

Alevi açılımı, Ermeni açılımı, Kürt açılımı derken...

Hoop, birdenbire kendimizi 1915'te, 1955'te, 1964'te, 1977'de, 1993'te buluveriyoruz.

Sadece Suriye sınırına değil, tarihimizin bütün bir hikâyesine de nasıl görünmez mayınlar döşenmiş, yeni yeni anlıyoruz. Şaşkın haldeyiz. Bu hesaplar nasıl denk gelecek, yüzleşme başladığında adaletin terazisi nasıl dengede kalacak diye.

Bu duygularda hiç haklılık payı yok mu? Var elbette. Şöyle ki...

Geçenlerde Bilgi Üniversitesi İletişim Bölümü'nde konuk hoca olarak davetli gittiğim derste, Ermeni konusunu anlattıktan sonra, öğrencilerden biri sordu.

"Bizim ailemiz de Balkan Harbi döneminde Arnavutluk'tan sürgün gelmiş. Çok zengin olan ailemizin her şeyine el konmuş. Peki, bizim gasp edilmiş haklarımız ne olacak?"

Ona dedim ki, "İşte tam da bu! Herkesi bu zihniyet mahvetti. Aynı zihniyetin mağduruyuz. Bunu fark etsek yeter zaten. İnsanı da, acıları da bir görsek, yeter."

Açıkkası, geçmişte olanların tazmini yönünde kişisel bir beklentim yok. Benim tek isteğim, bu ülkede, ya da dünyanın herhangi bir yerinde bir daha o acıların yaşanmaması.

O Ermeni bilge kadının 1915 için dediği gibi "O günler gitsin, bir daha geri gelmesin."

Keşke buradan giden gayrimüslimlerin tüm malları Balkan Harbi'nden, Kafkaslarda Rus faşizminden tokat yemiş, kendini can havliyle Türkiye'ye atmış milyonlarca Müslüman göçmene yâr olsaydı. Düşünün, sadece Türk-Yunan mübadelesinde göçen bir milyon iki yüz bin Rum'a karşılık, Yunanistan'dan sadece dört yüz bin Müslüman geldi Türkiye'ye.

Giden Rumların mallarının çok azı bu garibanlara gitti. Onlar bu ülkede çok acılar, perişanlıklar çektiler. Üstelik Cumhuriyet tarihi boyunca ciddi bir asimilasyona uğradılar. Yeni bir hayat kurmanın bedelini, kimliklerinden vazgeçmekle ödediler.

Benim babam Ermeni, annem Çerkes. Çerkesler böyle yazmama kızmasınlar, hangi boydan olduğunu bilmiyoruz çünkü. Annem de bilmedi hiç, anadilini bilmediği, öğrenemediği gibi...

Tüm o mallar ayrıcalıklı bir kesimin bilançosunda şu an. Türkiye halklarının sırtına soykırımın, mübadelelerin, 1955'in, Alevilere, Kürtlere yapılan zulmün utanç küfesini yüklemeye çalışanlar da onlar.

Ben hiçbir halkın, bile isteye bu adaletsizliklere, kime ve kim tarafından yapılırsa yapılsın destek çıkacağını kabul etmem, edemem.

Sorun, bu tarihî olayların nasıl anlatıldığı, ya da tabiri caizse halka nasıl yutturulduğu ile ilgilidir. Siz Ermeniye, Rumu seksen yıl boyunca hain diye yaftalar, tarihte yapılan insanlık suçlarını da vatan hizmeti, mümessillerini de kahraman ecdat diye yüceltirsenez, halk buna inanır.

Bir de şu olur: Suç güncellemiş, bugüne taşınmış, bizim sırtımıza yüklenmiş olur.

***

Başbakan'ın faşizm açıklaması ile başlayan kafa karışıklığına bir de bu dezenformasyon kaynaklı körlükle birlikte düşünmek lazım. Doğru, Türkiye'de geçmişle ilgili her tartışmayı başlamadan boğmaya çalışan kör edici zihniyet, güçlerini ve varsılıklarını tam da tarihin bu kırılmalarında devşirdikleri için bunu yapıyorlar.

Peki ya geri kalan milyonlar?

İhsan Dağı'nın iki gün önceki "Gâvursuz memleket olur mu" yazısında "Dürüst olalım, kim aklından; 'İyi ki de şimdi İstanbul'un 70 milletvekilinin tümü Müslüman' diye geçirmiyor? Neredeyse herkes memnun şimdiki 'arılık-duruluk'tan... Çünkü derinliklerde hepsi de Türkçü" derken, körlükleri gideren böyle bir yüzleşmenin şartlarının geçmişte oluşmamış olduğunu, insanların kendilerine anlatılan hikâyeye göre hissedip düşündüklerini hesaba katıyordu umarım.

İsa Mesih, Hristiyanların "tahrif edilmiş" İncil'inde "Kör olsaydınız, günahınız olmazdı, ama şimdi 'Görüyoruz' dediğiniz için günahınız duruyor" der.

"Görüyoruz" diyenleri, gerçeklere bile isteye kör kalanlar olarak tespit ediyor bu sözler. İnkârcılığı bile isteye kendi menfaatleri için seçenleri.

Gerçeklerin tüm arılığı ile önümüze serildiği tarihî günler yaşıyoruz. Körlüğün mazeretinin kalmayacağı önemli günler bunlar. Başbakan'ın bir sözü bakın nasıl da alışıldık ittifakları darmadağın ediyor.

Eğer bir gün başarır da geçmişin tüm hayaletleriyle yüzleşirsek, hep beraber ve hâlâ aynı ahlaksızlığa sahip çıktığımızı görürsem, bu memlekette bir gün bile durmam, duramam.

Ama ülkem ve insanları için hâlâ ümitliyim ben.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Üç gazete, bir araştırma

Markar Esayan 01.06.2009

Mutlaka dikkatinizi çekmiştir. Dünkü gazetelerin bir kısmında Bahçeşehir Üniversitesi ve İngiltere Dışişleri Bakanlığı'nın desteğiyle Prof. Dr. Yılmaz Esmer yönettiği "Radikalizm ve Aşırılık Araştırması"nın sonuç ve değerlendirmeleri yer aldı. Konuyu manşetinden gören *Milliyet*, *Cumhuriyet* ve *Zaman* gazetelerine üstünkörü bakacak olsaydınız, aynı konu hakkında birbiri ile zıt sonuçlara ulaşmış iki farklı araştırmadan bahsedildiğini düşünürdünüz.

Belki de düşündünüz.

Söz konusu manşetler şöyleydi:

Milliyet: Hoşgörü çok uzakta

Cumhuriyet: Farklılıklara kapalı toplum

Zaman: Türkiye'de 'mahalle baskısı' yok

Doğrudur; sorulara muhatap olan tüm grupların cevapları, hangi yüzdelikte yer alırlarsa alsınlar önemli bilgiler, mesajlar ihtiva eder.

Lakin bu bilgiler, bağlamında ve araştırmanın bütünü gözetilerek değerlendirilmediğinde, hedef grup hakkında yanıltıcı, çelişkili, tutarsız yargılara ulaşılması da kesinlik kazanır. Tabii amaçlanan bu ise, istatistikler çok elverişli

bir imkânlar dizisi sunar.

Nitekim, *Zaman* gazetesi manşetine dayanak olarak "Toplumdan baskı gördünüz mü" sorusunda mezhebi ve laikliği nedeniyle baskı görenlerin oranının yüzde dört, dinî inancı nedeniyle baskı görenlerin ise yüzde beşte kalmasını almış. *Milliyet* ve *Cumhuriyet* gazeteleri ise aynı araştırmada "Nasıl bir komşu istemezsiniz," sorusuna "İçki içen, nikâhsız yaşayan, eşcinsel, ateist, Yahudi ve Hristiyan komşu istemem" cevaplarının yüksek oranlarını görmeyi tercih etmiş.

Oysa mutlaka bu araştırmanın bir analizi var. Bu sonuçları nasıl değerlendirmek gerektiğine dair bir rapor var. Gazeteler bu rapora erişmek veya erişmişseler bile araştırmayı buradan görmek için hiçbir çaba sarf etmemişler.

Kendi görmek istedikleri Türkiye'yi muştulayan sonuçları öne çıkarıp, o sonuçlarla zıtlıklar gösteren tespitleri ya yok saymış, ya da iç sayfada gizlemişler.

Çünkü Türkiye'yi, Türkiye halklarını onların gördüğü gibi görmemizi istiyorlar.

Nitekim araştırmanın yöneticisi Yılmaz Esmer'in, "19 yıl evvel yapılan araştırma sonuçları ile mukayese edildiğinde milliyetçilik ve dindarlıkta bir artış yok" açıklamasını *Milliyet*'in hiç görmediğini, *Cumhuriyet*'in ise savsakladığını, yine Esmer'in, "Toplumsal baskı gördüğünü söyleyenlerin oranları büyük çıkmadı. Önemli gibi görünmüyor ama 50 milyon insanın yüzde beşi iki buçuk milyon insan yapar. Bu da önemli bir rakamdır" sözlerini ise *Zaman*'ın iç sayfada kaybettiğini fark ediyoruz.

Oysa Prof. Esmer'in bu tespitleri, her üç gazetenin de manşetlerini düşürür, geçersiz kılar bana göre.

Şayet önyargılı değil, ya da toplum inşasına heveslenmiş değilseniz tabii.

Üstünde düşünmeye değer olduğu için birkaç örnek daha vermek istiyorum.

Mesela *Milliyet*'in iç sayfada "Kadına bakışta kara tablo" başlığını desteklemek için kullandığı verilerden biri aynen şöyle:

"'Kız evlat mirastan erkek evladın yarısı kadar pay almalıdır' yargısını deneklerin yüzde 12'si, 'Kesin doğru' yüzde 24'ü 'Doğru' olarak niteledi." *Zaman* gazetesi bu soruya yer vermemiş, lakin verseydi yorum şöyle olabilirdi şüphesiz: Deneklerin yüzde 64'ü miras paylaşımında erkek-kız çocuk ayrımına karşı çıktı.

Cumhuriyet ise manşetin mesajını destekleyecek soruları seçerken biraz 'özensiz' davranmış. İç sayfada bireylerin kendilerine en yakın hissettiği ülkelerin sıralandığı soruya gelen cevapta Ermenistan ve İsrail de var çünkü. Başka bir soruda ise deneklerin yüzde 80'i olası bir terörist saldırıyı önleyecek bilgiyi sağlayacak olsa bile tutuklulara işkence yapılmasına karşı çıkıyor mesela.

Bu cevaplar farklılığa kapalı, totaliter, zenofobik bir topluma uymayan sonuçlar doğrusu...

***

Zaman, *Cumhuriyet* ve *Milliyet* gazetelerinde bir haber üzerinde yaşanan bu ayrı düşmüşlük şüphesiz bu

gazetelerle sınırlı değil. Bu genel bir sorun. Hepimizin içine işlemiş totaliter kodlardan kaynaklanıyor. Çoğumuz iyi bir ülke tahayyül ederken, kendimizi merkez konumda görmekten, kendi önceliklerimizi merkeze almaktan bir türlü vazgeemiyoruz. Mağdurken bile aynı totaliter zihniyeti üretmeye devam ediyoruz. mlerimiz, özgürlüklerimizi çoğaltan evrensel düşünceden değil, ait olduğumuz toplumsal kesimin değer ve ihtiyaçlarıyla sınırlı. Türkiye'nin sorunlarını tespit ederken de yerel, benmerkezci tahlillerle felaket senaryoları üretiyor, gerçeklikten çok uzaklara savruluyoruz.

Araştırma sonuçlarına daha objektif baktığınızda, Prof. Yılmaz Esmer'in tespitinde olduğu gibi, bu duygusallığın ve kafa karışıklığının cevaplarda ortaya çıktığı kolayca fark ediliyor. Güzel ve huzurlu Türkiye tahayyllerimizin bu kadar ayrı düşmüşlüğü, belki de bu amaca ulaşmaktaki en büyük engel.

Amma velakin, çelişkilerin bunca çok olması, köklü değişikliklerin de kuluçkaya yattığının bir habercisi kanımca.

İyimser olmak gerekirse tabii...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kürt Sorunu'nda tarihî fırsat mı?

Markar Esayan 04.06.2009

Değerli dostum mit Kardaş'ın *tekiler İçin Sivil İtaatsizlik Rehberi* isimli kitabında yer alan şu saptama çok sade, ama bir o kadar çarpıcıydı:

"lke tarihimizde uzlaşmayla çözülmüş hiçbir ihtilaf yoktur."

Bu kadar basit.

Yoktur.

Peki neden?

Nedeni basit. Osmanlı-Türk modernleşmesi, halkı nesne olarak gören totaliter zihniyeti paylaşmakta ciddi bir doku uyumu gösterir. Lakin Türk modernleşmesi, Osmanlı'dan farkla, sadece devleti ve bürokrasiyi değil, halkı da biimlemeye tevessül etmiş, tepeden tırnağa yeniden kurguladığı sosyo-politik, sosyo-kültürel yaşamı pazarlığa açık olmayan bir "seçenek" olarak "tebaasına" dayatmıştır.

Türkiye'nin hem tarihine, hem de kültürel dokusuna uymayan bu deli gömleğine sığamayanlar "Türk" olarak addedilmemiş, Türk olmamanın karşısına da vatan hainliği yerleştirilmiştir.

Devletin balyozu bu kesimler üzerine sürekli olarak inmiştir.

Dayatma, uzlaşmayı dışlar. Devleti bir dayatma teknolojisi olarak gördüğünüzde de, halktan gelen talep ve şikâyetler isyan olarak algılanır. Hizmet aracı olmaktan çıkıp, karar verici elitin mikserine dönüşen devlet aygıtı, programlandığı gibi çalışır.

Yani kıyar.

Ermeniye kıyar, Kürdü kıyar, kadını kıyar, eşcinseli kıyar.

Ve her zaman haklıdır.

Şimdi de "Kürt sorununda tarihi fırsat", "yakında çok iyi şeyler olacak" türünden bir iklime girmiş durumdayız. Hepimiz barışı çok arzuluyoruz. Herkes ölümlerin bir an evvel durmasını istiyor çünkü. AKP hükümetinin son icraatları ve Cumhurbaşkanı Gül'ün açıklamaları ile yukarıdaki türden kötücül devlet aygıtıyla kökten ayrışan bir yönetme aklının ortaya çıkıp çıkmadığı konusunda ümit beslemek istiyoruz.

Ama bilmem, ne kadar doğru yapıyoruz?

Geçen günlerde Başbakan Erdoğan'ın yakın danışmanlarından Yalçın Akdoğan'ın *Star* gazetesinde çıkan "PKK çözüm istiyor, ya DTP?" adlı makalesi, "Kürt sorununda yakında iyi şeyler olacak" adlı torbanın içini "nasıl" doldurduğuna dair önemli ipuçları içeriyordu. Bu yazıdan birkaç önemli tespiti sıralamak istiyorum.

1- Sosyal, ekonomik ve kültürel alanda atılan adımlar önemlidir, lakin sorunu tek başına çözmeye yetmez.

2- Kürt sorununu çözmek için öncelikle PKK'nın etkisizleştirilmesi gerekmektedir.

3- Askerî, siyasi ve diplomatik çok yönlü çalışmalar neticesinde PKK terör örgütünün giderek izole konuma gelmesi ulaşılan olumlu durumu göstermektedir.

4- AB, ABD, Irak Merkezî Yönetimi ve Kuzey Irak Yerel Yönetimi'nin PKK'ya karşı takındığı Türkiye yanlısı pozisyon ortaya bir fırsat koymaktadır.

5- Bu durum PKK'yı silah bırakmaya zorlayacaktır.

6- Terör örgütüne yönelik olarak hükümet, cumhurbaşkanlığı ve genelkurmay arasında geçmişte hiç olmayan bir uyum söz konusudur.

Görüldüğü üzere, Kürt sorununda tarihî fırsat olarak pazarlanan şey, jakoben laiklik üzerinden statüko ile çatışan AKP'nin, Kürt konusunda "Evet bu iş sadece silahla olmuyor, silahın yanına biraz da kültürel motif ekleyelim" noktasına gelen TSK ile benzer aklı paylaşması ve bölgede Türkiye lehine gelişen konjonktürel şartlardan başka bir şey değil.

DTP de, PKK da bu nedenle temkinli. Savaşta herkes yoruldu. Ama aslanla aynı yatağa girerken dikkatli olmaya çalışıyorlar. Çünkü önerilen uzlaşma, barışma değil, kendi barışını dayatma. Kürtlere bunca yıldır kan kusturan zihniyetin özeleştirisi yapılmış değil çünkü. Kürt, Türke henüz eşit hale getirilmiş de değil. Dağlardan "Ne mutlu Türküm Diyene" yazılarının silinmesi türünden öneriler sembolik olarak önemli, anlamlı. Ama devlet henüz vatandaşını ayıran, onlara eziyet eden ideolojisinden tövbe etmedi. Atılan adımların sadece bir makyaj

mı, yoksa bu ideolojiden radikal bir kopuş mu olduğu konusu ise muğlak.

Lakin, devlette böyle radikal bir ayrışma beklerken, PKK ve Kürtler de şiddetin ağır yükünü paylaşmayarak, bu zihniyeti ülke ve dünya kamuoyu önünde yalnız ve çıplak bırakmak durumunda. Silahtan boşalan yeri, uygar dünyanın yücelttiği ve şiddetten çok daha etkili olan sivil itaatsizlikle doldurmalılar. Çünkü mazlum halkların, tıpkı Filistin sorununda olduğu gibi, güçlü ulus-devletler karşısında silahlı mücadele ile varabilecekleri bir zafer yok. Üstelik bu hem insani, hem de ahlaki değil. Sizi mağdur eden zihniyetle aynı yöntemleri kullanmak, süreç içerisinde güçlünün kazanmasını garanti etmek demek.

Kürtler ve Türkler arasında bunu gören önemli bir kesim var. Benim konu hakkındaki iyimserliğim de şimdilik buradan kaynaklanıyor.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bizim seçkinler ve onların Majidleri

Markar Esayan 08.06.2009

Prof. Dr. Füsun Üstel ve Doç. Dr. Birol Caymaz'ın önemli çalışması **Seçkinler ve Sosyal Mesafe** adlı araştırmayı okur ve daha sonra bizim gazete için kısa bir haberini yazarken nedense o filmi hatırladım sık sık.

"Avrupa sinemasının vicdanı" sıfatını alarak haklı bir ün yapmış olan Michael Haneke'nin 2005 Cannes ödüllü *Caché*, yani *Saklı* filmiydi bu.

TV'de edebiyat programları yapan Georges (Daniel Auteuil) ve eşi Anne (Juliette Binoche) on iki yaşındaki oğulları Pierrot (Lester Makedonsky) ile ayrıcalıklı lakin huzursuz burjuva yaşamlarına devam ederken, kapılarının önünde bir videokaseti bulurlar. Georges'un evini cepheden kaydetmiş bir kasettir bu. Sonrasında birkaç kaset daha bırakılır evin önüne. Bu kasetlerden birindeki kayıt, uzun yıllar evvel Georges'un iftiralari yüzünden baba evinden kovulan Cezayirli evlatlık Majid'le (Maurice Benichou) yeniden buluşturur onu.

Georges'un altı yaşında girdiği kıskançlık krizi Majid'in yetimhaneye gönderilmesine yol açmıştır. Fransa nasıl Cezayir'in hakkını gasp ettiyse, Georges da, Majid'in hakkını gasp etmiştir.

Majid'in evden kovulması için uydurduğu hikâyeler, Georges için sürekli tekrarlanan kâbuslara dönüşmüştür. Haneke, Cezayirli 'Ötekî'ne yönelik Batılı önyargıyı öyle güzel vermiştir ki! Korkuların, şüphelerin, açgözlülüğün, kıskançlıkların nasıl anlatı (tarih) haline geldiğini, sonra o anlatıların nasıl gerçek olarak kabul edildikleri, o "gerçek"ler üzerine nasıl soykırımlar, talanlar inşa edildiğini...

Nitekim Majid, videoları onun çekmediğine bir türlü ikna edemez Georges'u. Evlerine gelen kanlı el çizimleri (ki bu resimler kâbuslarında tekrarlanan ve sadece Geroges'a özel görüntülerdir) bardağı taşıran son damla olur. Polise giden Georges, Majid ve oğlunun yaşadığı sefil evi bastırır. Majid'in ısrarlı diyalog ve aklanma talepleri, Georges'un korkularını, tehditlerini bir türlü aşamaz.

Öteki'nin sözü değersiz, varlığı önemsizdir seçkinler için...

Nihayetinde, Majid, Georges'u evine çağırır.

"Bu kasetlerle hiçbir ilgim yok. Buna senin de tanık olmanı istedim" der ve kendi boğazını keserek intihar eder Majid.

Georges'un gözleri önünde.

Majid öldükten sonra "video" –ki video aslında Georges'un suçluluk duyguları ve bastırmaya çalıştığı vicdanını temsil etmektedir- kaydına devam eder. Son sahne, Georges'un daha altı yaşındayken küçük Majid'e yönlendirdiği korku, güvensizlik, öfke ve suçluluk hislerinin, eşi ve oğlu Pierrot ile kurduğu ilişkide kendini tekrarladığını bize fısıldar gibidir. Video, Pierrot'nun okuduğu okulun girişini çekmektedir çünkü.

Pierrot'nun, babası Georges'a kendisi ile kurduğu ilişki biçimine duyduğu öfkenin bir tezahürüdür belki de her şey...

***

Seçkinler ve Sosyal Mesafe adlı araştırma, hani şu Robert Kolej gibi çok prestijli okullarda okuyan, orta-orta-üst gelir grubuna dahil, ülkenin iktidar mekanizmasına adam yetiştiren, kendilerini "laik-çağdaş-demokratik" cumhuriyetin "değer"lerinin taşıyıcısı gören kesimler üzerinde yapılmış.

Yani şu bizim yerli Georgeslar üzerinde.

Sormuşlar yerli Georgeslara; yerli Majidler, yani gayrimüslimler, Kürtler ve İslâmi kesim hakkında ne düşünürler diye. Eksik olmasınlar, gayrimüslim azınlıkları pek sever olmuşlar. Nedeni basit. Onlar da kendini azınlık hissederlermiş artık. Yaşam biçimleri, Batılı kültürleri (Anadolu'nun gayrimüslimleri sapına kadar Doğuludur halbuki) ile kendilerine en yakın gördükleri "öteki"lerdendir onlar. Üstelik, azalan sayıları ve sıfır çeken temsil güçleri ile seçkinlerle rekabet etme güçleri kalmamıştır artık.

Kürtler de zaten çocuk gibidirler. Nereye çekersen oraya giden, tembel lakin tehlikeli. Onları en çok İslâmi kesim sinirlendirmektedir lakin. Bu densiz köylüler, hadlerini bilmemiş, kentleri çekirgeler gibi işgal etmiş, seçkinlerin sadece "yüksek" kültürlerini değil, yüksek ayrıcalıklarını da tehdit eder hale gelmişlerdir.

Araştırmada, "Cumhuriyet balosunda görmek istemem Gül'ü, orada beyaz Türklüğüm çıkar, elim ayağım oynar" diyor bizim yerli Georgeslardan biri...

***

Grand Palace'ı, Köln Katedral'ini, Rijkmuseum'u ilk gördüğümde hayranlığımı gizleyememiştim. Sonra çoğunu gezdim Avrupa'nın. Hayranlığım kat be kat arttı.

Tüm o muhteşem yapıların temelinde, Afrika'nın, Asya'nın, Güney Amerika'nın ve tüm diğer kolonilerdeki milyonlarca garibanın kemikleri vardı oysa.

Bizim seçkinliğimizin altında da, kendi Majidlerimizden çalınmış haklar ve kendi Majidlerimizin iskeletleri var.

Bu bir lanet, benden söylemesi.

Helalleşmeden bu dünyada kimseye huzur yok.

Herkesin hayatı ona zehir edecek bir Majid'i var çünkü.

Ve şu uğursuz video durmadan çalışıyor.

Kabil'in kardeşi Habil'i öldürdüğü günden beri.

Sürekli.

Kaydediyor...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Modern olmayan bir şey

Markar Esayan 11.06.2009

Bir akademisyen dostum, Batı uygarlığının Doğu'dan radikal bir biçimde ayrışarak ezici bir üstünlük kurduğu modernite süreci hakkında konuşurken "kanserli doku" benzetmesini kullanmıştı bir keresinde.

Biliyorsunuz, kanserli dokular normal hücrelerden çok daha hızlı çoğalır.

Batı, tıpkı vücuttaki kanserli hücrelerde olduğu gibi gelişme ve yayılma hızını görülmemiş şekilde arttırarak vücudun tüm organlarını, Batı dışı dünyayı ele geçirmeye başlamıştı; Rönesans ve sonrasındaki Aydınlanma süreci ile.

Batı'nın gerçekleştirdiği bu bilinç sıçraması, tıpkı uzayda varolduğu söylenen solucan deliklerinde öngörülen yolculuk gibi, Batı'nın, belki binlerce yıl sürececek bir gelişim hikâyesini hızlı çekimle birkaç yüzyılda, hatta daha da az bir sürede gerçekleştirmesini mümkün kıldı.

Doğu, Batı'nın bu değişimini fark edebilmek için bile uzun yıllar beklemek durumunda kaldı. Değişimin gücü kendini tüm sarsıcılığıyla ortaya koyduğunda, Batı, modernitenin tüm teknolojileriyle Doğu'nun en mahrem bölgelerine çoktan yerleşmişti bile.

Evrenin merkezinden Tanrı'yı çekip, akıllı ve onun türevleri olan Gelişim ve Zaman'ı koyan Batı, binlerce yıllık hantallığına tiksinerak baktığı modernöncesi tüm değerleri kategorik olarak hiçledi; hatta paket halinde kendi tarihinin çöplüğüne gömdü.

Lakin o kocaman paket içerisinde, hurafeler kadar, vicdan ve modernizmin ölçüp biçemediği, insana ve onun dahili yaşamına dair pek çok hayati değer de vardı.

Aklın, bilimin ölçüp tasnif edemediği tüm olguları kategorik olarak böyle dışlaması, “Radikal Aydınlanma” olarak tanımlandı; hatta, Aydınlanma’nın parlak zaferler elde ettiği en güçlü dönemlerinde bile eleştirildi.

Lakin, aklın zaferleri o kadar parlak, insana getirdiği yenilik ve kolaylıklar öylesine şaşıaalıydı ki, bu eleştirinin etkin olması için soykırımlar çağının gelmesi gerekiyordu.

Aklın ve Yeni İnsan’ın yeryüzünü cennet kılacağına yönelik özgüven, iki büyük dünya savaşı ve milyonlarca insanın tarih boyunca görülmemiş bir kan gölünde boğulması ile yerle bir oldu.

Batı, bilimsellik adına vicdan ve etikten bağımsız kıldığı aklıyla, Doğu’nun toprağına, kanına girdi. Uygarlık götürmek adına gittiği Batı dışı dünyaya, gücünün ona verdiği cüretle müdahale etti, doğrusu, tarumar etti.

Batı dışı dünyanın Batı’yla mücadele etmek üzere kendi özgün taktiklerini üretme zamanı da, fırsatı da pek olmadı. Ya Türkiye, Japonya gibi Batılı olma çabasına girişip paradoksal bir kimlik bunalımına kendisini teslim etti, ya da daha edilgen bir pozisyonda kaderinin Batı tarafından çizilmesini izledi. Cetvelle çizilmiş Ortadoğu ve Afrika haritaları bunun en dramatik sembolüdür.

Peki, bugünler için daha fazla ne diyebiliriz? Batı kendi ilerlemesinin ve buna bağlı hegemonyasının kendi limitine ulaştı mı? Yine bir Batı paradigması olan küreselleşme, Batı’nın hegemonyasını bir yandan arttırırken, bir yandan da –yine paradoksal olarak- Doğu’nun yükselişine imkân sağlıyor mu?

Veyahut en can alıcı soru olarak, Doğu için Modernizm ve onun ardıl türevleri dışında, başka türlü bir dünya tasarlamak mümkün olabilecek mi?

Doğu kendi Rönensansını, kendi Aydınlanmasını yaratabilecek zihnî ve ekonomik düzeye ulaşabilecek mi?

Ya da sürekli Batı’ya öykünerek, Batı gibi olmaya çalışarak onu yeniden yeniden mi üretecek? Doğrusu, insanın kendini verili zaman dışında düşünememesi gibi, Batı’nın tanımları dışında kendimizi yeniden kurmanın diline, yöntemine ve aslında daha da önemlisi, bunun “hayali”ne ulaşmak mümkün mü?

Bunlar önemli sorular... Bugün Türkiye veya dünyanın herhangi bir bölgesinin sorunlarını konuşurken, bu hikâyenin damga vurduğu zeminin üzerinde tartışıyoruz. Filistin, Ermeni, Kürt, Tamil, Ruanda, Afganistan sorunları ya da çevre felaketlerinden bahsederken, yukarıda özetlenen hikâyeyi bilmeden anlamlı bir tespit yapmak pek mümkün değil.

Batı, “karanlık çağından” Antik Yunan’a kadar gerilip sonra da ileri zıplayarak kurmuştu kendini. Doğu da aynısını mı yapmalı? Geçmişte kendi altın çağını aramak, modernitenin damgasını vurmadığı özgün biçim ve özlere ulaşmak, sonra onun üzerinden yeni bir zihin ve düşünce dünyası kurmak mümkün mü?

Taklit olmayan bir şey, “modern olmayan bir şey” yapmak mümkün mü?

Açıkçası bilmiyorum. İliklerine kadar modern bir çağın ve yaşam biçiminin ürünüyüm çünkü. Tıpkı sizler gibi...

Bugünkü varlığın üzerindeki modern katmanı kazıyarak yeni bir başlangıç yapmak olası görünmüyor bana. Ama insan uygarlığının girdiği çıkmazı aşmak için Doğu'nun katkısına dünyanın ciddi biçimde ihtiyacı var.

Modern olmayan bir şey?

Üzerinde düşünmek bile heyecan verici bence.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bu sese kulak verin

Markar Esayan 15.06.2009

Türkiye toplumu ergenlik çağını arkasında bırakıp, reşit olmanın hudutlarını geçen bir gencin ruh haline bürünüyor hızla.

O yaşların deli ruhuna uygun gel-gitler yaşansa da, geri dönülemeyecek, geri alınamayacak bir süreçtir bu.

Herkes kendinden bilir, bu yaşlardaki ergenin en büyük mücadelesi vesayete karşıdır. Kendini birey olarak ortaya koymanın mücadelesini verir genç.

Üzerindeki tahakkümleri reddetmek, kendi arzusuna göre bir gelecek kurmak en büyük hayalidir.

Kimi zaman açık ve hırçın, kimi zaman da anne ve babalarının ötesindeki aklıyla, onların eprimiş iktidarının altını kurnazca, sakince oyan "taktik"lerle yapar bunu.

Hâlâ ona karşı çalışan iktidarın güçlü araçlarını işlevsizleştirerek kendine işlevsellik kazandırır.

Zamanın ruhu gencin yanındadır çünkü.

***

Taraf'ın Mehmet Baransu imzalı "AKP ve Gülen'i Bitirme Planı" haberine gelen tepkiler, özellikle de Doğan Medyası'nda gördüğü ilgi, reşitliğini gün geçtikçe pekiştiren bir toplumun dinamizm ve taleplerinin her türlü toplum mühendisliğini, yani vesayetleri nasıl gözden düşürdüğünü de ortaya koymuyor mu?

Düne kadar her türlü vesayeti açıkça kutsayan, meşrulaştıran, cilalayan gazete ve başyazarların, TSK'dan açıkça hesap soran mucizevi değişimlerini, ak sakallı nur yüzlü demokrat bir dedenin rüyalarında kendilerini ziyaret etmesine borçlu değilsek şayet...

Bu değişimin sebebi ne olabilir ki, halktan başka!

Bir süredir bir ses duyuyorum. Halkın içinde yaşayan, halktan, sıradan bir reşit, Cahit Koytak'ın kendini tanımladığı gibi, yoksul bir şair, yazar olarak, sesler duyuyorum.

Otobüste, metroda, vapurda, lağım kokan çarşısında Kadıköy'ün...

Trafikte, sinemada, Beyoğlu'nda, piknik yerlerinde, kampuslarda, parklarda...

Bir ses duyuyorum.

"BU ÜLKE BENİM İSTEDİĞİM GİBİ OLACAK, 'BEN'İM ÜLKEM OLACAK" diyen bir ses bu.

***

Bu sesin etkileyiciliği, gürlüğünden maada, herkesin içinden, yüreklerden kaynaklanması. Hiçbir yayın yasağının duyulmasına engel olamayacağı bir frekanstan yükselen bir iradenin, arzunun sesi bu.

Özgürlük, daha fazla özgürlük talep ediyor.

Adalet, etik, şeffaflık, eşitlik, saygı, zenginlik talep ediyor.

Sadece askerden de değil.

Kof siyasetçiden, lumpen yerel yöneticiden, ahlak bekçisi kanaat önderinden, ayrıcalık-mevki tutkunu uzmandan, gerçekleri kendine yosma eden sözde bilim insanından, ahlaksız gazetecisi, yazarından, işine saygı duymayan, emek vermeyen sanatçısından, memurundan, hocasından...

Bu kendi yaşamına, yaşadığı çevreye, dünyaya sahip çıkan, onu biçimlendirmeye aday reşit bir "gencin" sesi. Benden söylemesi; gelecek, zamanın ruhundan, değişimden yana. Bu sesi duyanlar kalıcı, duymamakta ısrar edenler gidici olacak. Bu gidiş, tüm cilaların sökülüp, altındaki kokuşmuş, çürümüş iskeletin sergilendiği bir nümayiş şeklinde vuku bulacak.

O zaman ne diyelim: Akli olan bu sese kulak verir...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Milli Eğitim Bakanı Çubukçu'ya dilekçe

Markar Esayan 18.06.2009

Hatırlarsınız, kısa bir süre önce "asılsız Ermeni soykırımı iddiaları"na cevap verme kapsamında Genelkurmay'ca hazırlanmış sözde *Sarı Gelin* belgeselinin okullarda gösterilmesi konusu kamuoyunda genişçe yer almıştı. Bu belgesel, o yaşlardaki çocuklarımızın psikolojisini bozacak denli şiddet öğeleri içermesi ve kendisini 1915

konusunda resmî tezin en pespaye versiyonuna yaslamasından ötürü sorunluydu. Dönemin Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik, konu kamuoyuna mal olunca DVD'lerin kalan kısmının dağıtımının durdurulduğunu açıklamıştı. Bu mahcup da olsa iddiamızın kabulü anlamına geliyordu. Lakin bu açıklamadan sonra "belgeseli gösterin, sonuç raporlarını da İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerine gönderin" yazıları okullara gitmeye devam etti.

Hâsılı, bakanlık durumu idare ediyor, kamuoyuna yasak savan bir açıklama yaparken, uygulamanın aynen devam etmesine ise göz yumuyordu.

"Asılsız soykırım iddialarıyla mücadele" kapsamında bu belgeselin okullarda gösterilmesi kararı 17. MGK toplantısında alınan bir karardı ve belli ki bakanlık bu kararın eziciliği ve kamuoyundan gelen tepkilerin arasında kalmıştı.

Biz gücümüz yettiğinde bunun neden yanlış olduğunu anlatmaya çalıştık. Bir yandan "1915 tartışmalı bir tarihî olgu, tarih komisyonları kuralım, son sözü tarihçiler söylesin, herkes de buna tâbi olsun" derken, diğer yandan akla, bilime ve vicdana sığmayan zihnî çarpıklık ürünü bir belgeselle çocuklarımızın ideolojik olarak zehirlenmesinin, Ermenileri bir kenara koyun, yavrularımıza yönelik büyük bir haksızlık olduğunu açıklamaya çalıştık.

AK Parti gibi sürekli meşruiyet sıkıntısı yaşayan, bu meşruiyet krizinin ima ettiği alanlar dışında statükoyla kolayca zihniyet birliği kurabilen parçalı bir siyasi hareketten daha fazlasını beklemek de hayalcilik olurdu zaten.

Nitekim *Taraf* Gaziantep muhabiri Seyfi Genç'in uyarısıyla fark ettiğim bir gelişme bu tespiti tasdik eden yeni bir fiyaskoyu ortaya çıkardı.

Konu şu: Milli Eğitim Bakanlığı 14.04.2009'da yapılan değişiklikle İlköğretim 8. Sınıf İnkılap Tarihi kitabının 7. ünitesini değiştiriyor. Ders kitaplarında yer alan ayrımcılık içeren ifadelerin giderilmesine yönelik bunca girişime ve AB üyeliğinde yol haritası niteliği taşıyan Ulusal Program'da yer alan "Ders kitaplarında ayrımcılık içerebilecek ifadelerden arınması da dahil olmak üzere müfredatın yeniden gözden geçirilmesi çalışmalarına devam edilecektir" taahhüdüne rağmen, bakın değiştirilen ünitenin, Türkiye'ye yönelik tehditler bölümünde "Misyonerlik Faaliyetleri" başlığı altında neler yer almış:

Misyonerlik faaliyetleri

Misyonerlik, sıradan bir inanç yayma faaliyeti değildir. Misyonerlik, düşünce ve düşünceyi ifade etme özgürlüğü kapsamında değerlendirilemez. İnsanları din değiştirmeye zorlayan sistemli ve organize bir harekettir. Misyonerler dini amaçların yanı sıra siyasi, kültürel ve ekonomik amaçlar da taşırlar. Dış güçlerden, bazı sivil toplum kuruluşlarından ve kendi çevrelerinden sağladıkları büyük maddi destekle amaçlarını gerçekleştirmeye çalışırlar. Misyonerler, insanların ekonomik zorluklarını istismar ederler. Kendi inançlarına ait metinleri, değişik dillere çevirerek insanlara ücretsiz dağıtır ve gerektiğinde yazılı ve görsel medyayı propaganda aracı olarak kullanırlar. Devletimizin ve milletimizin milli birlik ve bütünlüğüne yönelik tehdit oluşturlar.

Korkunç değil mi?

Bu ifadelerin Ergenekon soruşturması çerçevesinde ele geçirilen bir andıç belgesinden çıktığını söyleseydim, zannederim kimse pek şaşırmasdı. Muhabirimiz Seyfi Genç'in gönderdiği bu bölümü Milli Eğitim Bakanlığı

Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın internet sitesinden de kontrol ettim. Sizler de siteye girerek soldaki sütundan müjdelenen bu yeni üniteyi okuyabilir, gerçekliğini kontrol edebilirsiniz.

Metin üzerine söyleyecek fazla bir şey yok. Metin öncelikle dinî özgürlükleri ve dini tebliğ etme hakkını koruma altına alan Türk Ceza Kanunu'nun 115. maddesiyle ve Anayasa'nın paralel maddeleriyle çelişiyor. Yani kendi çocuklarımızı kanunlara ve Anayasa'ya aykırı hareket etmeye teşvik eden bir eğitim veriyoruz, bravo!

Lakin sorun bundan da çok öte. Çocuklarımızı ve gençlerimizi devlet eliyle böyle zehirleyerek yeni Malatya misyoner katliamları, Rahip Santoro ve Hrant Dink cinayetlerinin psikolojik alt yapısını hazırlıyoruz. Yeni Emre Günaydınlar, Ogün Samastlar, Yasin Hayaller yetiştiriyoruz kısaca.

Asıl suç olan bu!

Yeni Milli Eğitim Bakanı Nimet Çubukçu'ya görevinde başarılar diliyor, gereğinin yapılması dileğiyle dilekçemi vicdanının önüne bırakıyorum.

Herhangi bir beklentiden değil, tarihe not düşmek adına...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ya içindesindir çemberin, ya da...

Markar Esayan 22.06.2009

Dışında yer alacaksınız pek tabii.

Ama biraz daha açalım biz yine de...

Geçen günlerde Almanya'nın kuzeyinde yayın yapan *NDR* kanalında sonbaharda yayınlanacak bir belgesel için yaptığımız çekim öncesi görüşmede sarf ettiğim bir cümle, yapımcı Eric Friedler'ın çok ilgisini çekti.

Şöyle demiştim: "Bir Ermeni asıllı gayri vatandaş olmakla, bu ülkenin hem içindeyim, hem de dışında."

"Bu ne demek açar mısınız," diye sorunca Eric...

"Cumhuriyet'in, kendi uygulamalarında ortaya çıkan 'muteber vatandaş' tanımı beni ve benim gibi bu vatandaşlık tanımı içinde yer alamayanları, yani asimilasyona direnenleri dışlıyor" diye cevapladım onu.

"Yani?"

"Yani bizler, kendi ülkemizde sürgüne çıkan göçmenler olarak yaşıyoruz. Bunun haklar yönünden bedeli oldukça büyük. Ancak ödenen her bedelde olduğu gibi, paradoksal olarak bir de getirisi oluyor tabii."

“Nedir o?”

“Ülkene, ülkenin içinde olduğun halde dışarıdan bakabiliyorsun. Muteber vatandaş tanımı içinde yer alan ama bunu elinin tersiyle iterek ‘dışarıda’ kalmaya çalışan onurlu insanların verdiği zorlu çabanın daha azını sarf ederek, sana sunulmuş hazır konfordan yararlanıyorsun.”

“Ahlaklı kalıyorsun!”

***

Öteki’ler, özellikle Ermeniler gibi ötekinin de ötekisi olan bir etnisite üyesi için ahlaklı olmak kadar kolay bir şey olamaz Türkiye’de.

Vatandaşlık haklarımdan yararlandırılmamam, beni bu ülkenin ahlaksız ilişkilerinden de koruyor, doğal olarak.

Mesela, evet, Anayasal hiçbir engelimi olmamasına rağmen muvazzaf bir subay bile olamıyorum. Bir olabilsem, belki TSK içindeki cuntalara ben de katılacağım, ülkenin benden yana çalışan aygıtlarını korumak için zıvanadan çıkacağım.

Ya da, bir tapu müdürü olabilsem, ya da bir belediye meclis veya imar komisyonu üyesi...

Anasını ağlatacağım memleketin, dulun yetimin hakkını öyle bir yiyeceğim ki, işkembem ortadan yarılacak. Ergenekon’un doğal bir üyesi olacağım. Talimat bile beklemeden, bulunduğum görevde her türlü hokkabazlığı yapacağım. Öyle ki, korusun, kollasın beni. Korku, şiddet perdesini tüm suçlarımın üzerine çeksin. Zifiri karanlığında, zengin, besili bir sürüngen gibi yuvarlanayım mutlu mutlu, kendi pisliğimin içinde...

Olmuyor... Kendi yurdumda sürgün, ahlaksızlık “hakkım” bile alınmış elimden.

***

Her suç, ortaklığını geniş tuttuğu ölçüde meşru kılınır.

Türkiye’de tehcir, mübadeleler ve sermayenin millileştirilmesi sürecinde yaratılan burjuvazi, bu suç ortaklığının kutsayıcısı olmuştur.

Sonrasında ise Demokrat Parti, belki bilinçli, belki de bir “adalet” tesisi olarak, Anadolu’nun halk yığınlarını bu suç ortaklığına davet etmiştir, ellilerin başında.

CHP eliti ve burjuvazisinin elinden kurtulmuş azınlık ganimetinden arta kalanlar, Anadolu’dan gelenlerce talan edilir. Demokrat Parti ve Adalet Partisi, buradan türeyen taşra burjuvazisinin üzerine oturtur siyasetini. “Sol” ise, geniş bir kesimiyle cunta veya bizzat ordunun yapacağı darbelerden yere düşecek iktidar kırıntılarının düşleriyle yatıp kalkmaktadır o sıralarda...

Hagop’ta, Yorgo’da sömürülecek mal kalmayınca, hazine arazileri açılır talana. Bakınız, Türkiye’de gecekondular sorunu... Yapıların yüzde sekseni imarsız, kaçaktır. Bakınız özellikle 12 Eylül sonrası Demirel döneminde kevgire

dönen Sosyal Sigortalar Kurumu'na. Otuz yaşında on binlerce kişi emekli edilir bu ülkede...

Suç ortaklığına davet edilirler. Ahlaksızlığa davet edilirler.

Biz nasıl bu hale geldik zannediyorsunuz?

Asıl değişim ise, bu suç ortaklığı yapısının soğuk savaş sonrası küreselleşen dünyanın sosyal ve ekonomik gerçeklerine cevap veremiyor oluşuyla yaşanır.

Daha fazla insan, ganimet dağıtmakla doyurulamayacak denli çok sayıda gayri vatandaş merkeze ağırlığını koyar. Zenginlik, hak, hizmet talep eder. Üstelik, kendi imkânlarıyla dünyayla entegre olur; ganimete konarak değil, üreterek zenginleşmenin tadını alırlar.

Suç ortaklığı çökmektedir artık. Ankara'ya değil, dünyaya bakan, teknolojiyi kullanan, üstelik Cumhuriyet'in muteber vatandaş tanımına uymayan geniş bir kesim merkeze doğru yürür.

Şimdi Türkiye'nin geleceği, bu yeni kuruluşun eski ahlaksızlıklardan ne denli münezzeh kalacağı ile ilgili.

Uzlaşmalardan, ittifaklardan, suç ortaklıklarından ne kadar uzak durabilecekleriyle...

İzliyor olacağız. Emin olana kadar da, o çemberin dışında kalacağız. Böylelikle o çemberi anlamsız kılacağız. Onurlu ve konforlu yokluğumuzla...

Bedeli ne olursa olsun.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Belgeyi bırak, Taraf'ı soruştur

Markar Esayan 25.06.2009

Taraf'ın yayımladığı Mehmet Baransu imzalı "AKP ve Gülen'i Bitirme Planı" haberine konu olan "İrticayla Mücadele Planı" belgesi konusunda Askerî Savcılık nihayet bir açıklama yaptı.

Tam on iki gün sonra...

Öncellikle bu belgenin, Ergenekon sanıklarından emekli Albay Levent Göktaş'ın avukatlarından eski asker Serdar Öztürk'ün ofisinde yapılan aramada ele geçtiğini, belgenin delil olarak Ergenekon savcılarının elinde olduğunu hatırlayalım.

Savcılık özetle "İrticayla Mücadele Planı" adıyla anılan belgenin altında imzası bulunduğu iddia edilen Albay Dursun Çiçek hakkında hiçbir yan delile ulaşılamadığını ve bu nedenle kovuşturmaya gerek olmadığını

söylüyor.

Bu kararın en büyük gerekçesi belgenin aslının elde edilememiş olması. Uzun açıklamayı tek bir cümleye indirgemek mümkün.

Belgenin aslı yoktur, o zaman delil de yoktur.

Böylelikle Askerî Savcılık soruşturma dosyasını Genelkurmay ve Çiçek yönünden kapatıyor.

Lakin ortada fotokopi de olsa ciddi bir belge var. Belgenin aslının "henüz" ortada olmadığı zaten baştan beri biliniyordu. Askerî Savcılık görevsizlik kararını verirken, ortada duran belgeyi sivil yargının ne yönden kovuşturulacağını raporun sonunda tavsiye ediyor.

"Ergenekon davası soruşturması sürecinde ele geçmiş söz konusu belgeyi" elde eden

Taraf gazetesi muhabiri ve gazete hakkında sivil savcılığa suç duyurusunda bulunuluyor.

Gerekçe ise Türk Silahlı Kuvvetleri'nin hedef alındığı...

Zaten bu kısmını değerlendirme dışında bıraktığınızda raporun geri kalanında Askerî Savcılık'ın ve Genelkurmay'ın belge konusunda ilk günlerde yaptığı açıklamanın neredeyse aynısının tekrarlandığı ortaya çıkıyor.

Yani Askerî Savcılık ve Genelkurmay ilk günlerde ne diyorsa, raporunda da bunu "delillendirmiş".

Mesela, Albay Çiçek'in Askerî Savcılık huzurunda verdiği imza örneğinde yanıltıcı imza kullanmasını ayrıca incelettirmeye gerek görmemiş savcılık.

Düşünün, şüpheli albay, imza üzerinden giden hayati bir soruşturmada "farklı" imza atıyor, lakin Askerî Savcılık, belgenin aslı elde edilemedi gerekçesiyle bu çok önemli unsuru ihmal edilebilir buluyor.

Sadece bu mu?

Raporda hem Jandarma Kriminal Daire Başkanlığı, hem Adli Tıp Kurumu, hem de Emniyet Kriminal Polis Laboratuvarı raporlarında Albay Çiçek'ten alınan imza örnekleri ile belge üzerindeki imzanın benzerlik gösterdiği bildirildiği halde, Askerî Savcılık için "yan" da olsa delil niteliğine kavuşamamış nedense.

TÜBİTAK'ın incelemesinde ise çok daha önemli bir detay mevcut. Deniyor ki, "Belgenin orijinalinde bulunmayan unsurların belgeye sonradan eklendiğine ilişkin olağandışı bir görüntüye rastlanmadığı..."

Yani TÜBİTAK şu çok tartışılan Albay Çiçek'in imza örneğinin başka bir belgeden alınıp, söz konusu belgeye iliştilmiş olduğu iddiasını çürüten bir görüş bildiriyor.

Diğer yandan belgenin Albay Çiçek'in görevli olduğu Genelkurmay Harekât Başkanlığı bölümünde hazırlanıp hazırlanmadığı ile ilgili incelemelerin 12 haziranda başladığı raporda yer alıyor.

Oysa şüpheli Dursun Çiçek'in evindeki arama 17 haziranda, yani incelemenin başladığı 12 hazirandan beş gün sonra yapılıyor. Evde ele geçen kişisel dizüstü bilgisayar, cd, disket ve cep telefonlarında belgenin içeriği ile örtüşen bir belge ve bilgiye rastlanmıyor.

Epey uzun bir süre...

Askerî Savcılık'ın görevsizlik kararı vermesinde tüm gerekçeler, gelip belgenin fotokopi olmasına, aslının elde olmamasına bağlanıyor.

Yukarıda saydığımız TÜBİTAK'ın "belgede tahrifat yoktur" ve Jandarma, Polis ve Adli Tıp'ın "imzalar arasında benzerlik görülmektedir" tesbitleri birleştğinde ortaya çıkan yoğun şüphe, belgenin fotokopi olmasıyla cevaplanıyor.

Üstelik bu albay 2006 yılında ortaya çıkan "Sosyete Andıcı" altında imzası olan bir kişi.

O andıç konusunda Genelkurmay'ın ne gibi bir soruşturma yaptığını bilmiyoruz henüz.

Ama şunu biliyoruz, o albay aynı görevde çalışmaya devam etmiş.

Askerî Savcılık, raporlardaki bu delilleri ve albayın "farklı" imza atmasını es geçerek, *Taraf*'ı ve muhabirini sivil savcılığa ihbar etmekle görevini tamamlıyor. "Bende problem yok" diyor.

Şimdi top sivil savcılıkta. Sivil savcılık mutlaka Albay Çiçek'in ifadesini alacak ve yukarıda üzerine gidilmeyen açıkları bir bir sorgulayacak.

Hepimizin istediği gerçeğin ortaya çıkması. Bunun, bugünün teknolojisiyle mümkün olduğu konusunda uzmanlar hemfikir. Gerekirse belge yurtdışına da gönderilir.

TSK'ya yönelik bir komplo varsa, bu da ortaya çıkarılır. Bunun, belgenin TSK bünyesinde hazırlanmış olması kadar Türkiye demokrasisine faydası olacaktır.

Hâsılı, on iki günlük bekleyişten sonra dağ fare doğurdu.

Kimsenin tatmin olduğunu zannetmiyorum.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Belgeyi bırak, Taraf'ı soruştur

Markar Esayan 25.06.2009

Taraf’ın yayımladığı Mehmet Baransu imzalı “AKP ve Gülen’i Bitirme Planı” haberine konu olan “İrticayla Mücadele Planı” belgesi konusunda Askerî Savcılık nihayet bir açıklama yaptı.

Tam on iki gün sonra...

Öncellikle bu belgenin, Ergenekon sanıklarından emekli Albay Levent Göktaş’ın avukatlarından eski asker Serdar Öztürk’ün ofisinde yapılan aramada ele geçtiğini, belgenin delil olarak Ergenekon savcılarının elinde olduğunu hatırlayalım.

Savcılık özetle “İrticayla Mücadele Planı” adıyla anılan belgenin altında imzası bulunduğu iddia edilen Albay Dursun Çiçek hakkında hiçbir yan delile ulaşamadığını ve bu nedenle kovuşturmaya gerek olmadığını söylüyor.

Bu kararın en büyük gerekçesi belgenin aslının elde edilememiş olması. Uzun açıklamayı tek bir cümleye indirgemek mümkün.

Belgenin aslı yoktur, o zaman delil de yoktur.

Böylelikle Askerî Savcılık soruşturma dosyasını Genelkurmay ve Çiçek yönünden kapatıyor.

Lakin ortada fotokopi de olsa ciddi bir belge var. Belgenin aslının “henüz” ortada olmadığı zaten baştan beri biliniyordu. Askerî Savcılık görevsizlik kararını verirken, ortada duran belgeyi sivil yargının ne yönden kovuşturulacağını raporun sonunda tavsiye ediyor.

“Ergenekon davası soruşturması sürecinde ele geçmiş söz konusu belgeyi” elde eden

Taraf gazetesi muhabiri ve gazete hakkında sivil savcılığa suç duyurusunda bulunuluyor.

Gerekçe ise Türk Silahlı Kuvvetleri’nin hedef alındığı...

Zaten bu kısmını değerlendirme dışında bıraktığınızda raporun geri kalanında Askerî Savcılık’ın ve Genelkurmay’ın belge konusunda ilk günlerde yaptığı açıklamanın neredeyse aynısının tekrarlandığı ortaya çıkıyor.

Yani Askerî Savcılık ve Genelkurmay ilk günlerde ne diyorsa, raporunda da bunu “delillendirmiş”.

Mesela, Albay Çiçek’in Askerî Savcılık huzurunda verdiği imza örneğinde yanıltıcı imza kullanmasını ayrıca incelettirmeye gerek görmemiş savcılık.

Düşünün, şüpheli albay, imza üzerinden giden hayati bir soruşturmada “farklı” imza atıyor, lakin Askerî Savcılık, belgenin aslı elde edilemedi gerekçesiyle bu çok önemli unsuru ihmal edilebilir buluyor.

Sadece bu mu?

Raporda hem Jandarma Kriminal Daire Başkanlığı, hem Adli Tıp Kurumu, hem de Emniyet Kriminal Polis Laboratuvarı raporlarında Albay Çiçek’ten alınan imza örnekleri ile belge üzerindeki imzanın benzerlik

gösterdiği bildirildiği halde, Askerî Savcılık için “yan” da olsa delil niteliğine kavuşmamış nedense.

TÜBİTAK’ın incelemesinde ise çok daha önemli bir detay mevcut. Deniyor ki, “Belgenin orijinalinde bulunmayan unsurların belgeye sonradan eklendiğine ilişkin olağandışı bir görüntüye rastlanmadığı...”

Yani TÜBİTAK şu çok tartışılan Albay Çiçek’in imza örneğinin başka bir belgeden alınıp, söz konusu belgeye iliştilirilmiş olduğu iddiasını çürüten bir görüş bildiriyor.

Diğer yandan belgenin Albay Çiçek’in görevli olduğu Genelkurmay Harekât Başkanlığı bölümünde hazırlanıp hazırlanmadığı ile ilgili incelemelerin 12 haziranda başladığı raporda yer alıyor.

Oysa şüpheli Dursun Çiçek’in evindeki arama 17 haziranda, yani incelemenin başladığı 12 hazirandan beş gün sonra yapılıyor. Evde ele geçen kişisel dizüstü bilgisayar, cd, disket ve cep telefonlarında belgenin içeriği ile örtüşen bir belge ve bilgiye rastlanmıyor.

Epey uzun bir süre...

Askerî Savcılık’ın görevsizlik kararı vermesinde tüm gerekçeler, gelip belgenin fotokopi olmasına, aslının elde olmamasına bağlanıyor.

Yukarıda saydığımız TÜBİTAK’ın “belgede tahrifat yoktur” ve Jandarma, Polis ve Adli Tıp’ın “imzalar arasında benzerlik görülmektedir” tesbitleri birleştğinde ortaya çıkan yoğun şüphe, belgenin fotokopi olmasıyla cevaplanıyor.

Üstelik bu albay 2006 yılında ortaya çıkan “Sosyete Andıcı” altında imzası olan bir kişi.

O andıç konusunda Genelkurmay’ın ne gibi bir soruşturma yaptığını bilmiyoruz henüz.

Ama şunu biliyoruz, o albay aynı görevde çalışmaya devam etmiş.

Askerî Savcılık, raporlardaki bu delilleri ve albayın “farklı” imza atmasını es geçerek, *Taraf*’ı ve muhabirini sivil savcılığa ihbar etmekle görevini tamamlıyor. “Bende problem yok” diyor.

Şimdi top sivil savcılıkta. Sivil savcılık mutlaka Albay Çiçek’in ifadesini alacak ve yukarıda üzerine gidilmeyen açıkları bir bir sorgulayacak.

Hepimizin istediği gerçeğin ortaya çıkması. Bunun, bugünün teknolojisiyle mümkün olduğu konusunda uzmanlar hemfikir. Gerekirse belge yurtdışına da gönderilir.

TSK’ya yönelik bir komplo varsa, bu da ortaya çıkarılır. Bunun, belgenin TSK bünyesinde hazırlanmış olması kadar Türkiye demokrasisine faydası olacaktır.

Hâsılı, on iki günlük bekleyişten sonra dağ fare doğurdu.

Kimsenin tatmin olduğunu zannetmiyorum.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Halkın MGK'sından çıkan On Emir

Markar Esayan 02.07.2009

Ortalık beylik laflardan geçilmiyor.

Yok, tarihî günler yaşıyor muyuz?

Yok, kritik bir eşikten geçiyor muyuz?

Yok, çok hassas günlermiş bunlar...

Türkiye ne zaman hassas, tarihî, kritik günlerden geçmiyordu ki! Her zaman tedirgin olacak, heyecanlanacak, korkacak bir şeyler bulunurdu zira. Rahmetli babamın şu sözleri hep kulağımda çınlar: "Oğlum," derdi, "burası hastalıklı bir ülkedir. Akşam yatar, sabah bambaşka bir ülkeye uyanırsın. Kendini buna göre kolla".

İyi de, böyle de yaşanmıyor ki baba.

Ülke tarihî günler yaşıyormuş. Hadi canım sen de! Klişeler cenneti ülkem benim. Darbe ürünü bir MGK toplanıyor diye, nefesimizi tutup bekleyecekmişiz. 10 generalle, 10 siyasetçi karşı karşıya oturacak, benim geleceğim hakkında ne konuşulacak diye televizyonun başında bekleyeceğim, heyecanla, yüreğim küt küt, öyle mi?

Hayır efendim öyle değil.

Benim değil, senin yüreğin küt küt atacak, seçimde sana oy verecek miyim, bir dönem daha hükümet edebilecek misin diye. Senin yüreğin küt küt atacak, artık bu halk darbelere cevaz vermiyor, işimi iyi yapayım, dulun yetimin hakkından artırılıp bana verilen parayı, daha da önemlisi, bana emanet edilen yüz binlerce ana kuzusunun üzerine titreyeyim diye.

Sen hizmetkârsın. Halkın hizmetkârsın. İster başbakan ol, ister genelkurmay başkanı, ister bürokrat, ister belediye başkanı, ne istersen ol.

Giydin mi o ateşten gömleği, vatandaş senin efendindir. Hizmet etmenin onuru, hizmet ettiğin kişinin memnuniyetinden, mutluluğundan gelir.

Hizmet eden mi daha üstündür, hizmet edilen mi?

Öyleyse...

Arkana, benim etimle, kanımla, terimle, canımla verdiğim iktidar emanetini alıp, beni hor göremezsin, bana tahakküm edemezsin, istemediğim şeyi bana dayatamazsın.

Da-ya-ta-maz-sın!

Çağların olgunluk mevsimine geldik. Hiçbir şey kutsal, dokunulmaz, tartışılmaz değil artık. Binlerce yıldır deniyoruz bu şeyleri. Oluk oluk kan, ter akıttık bu kadim hazine için.

İnancıma, kimliğime, cinsiyetime, taleplerime, hayallerime, acılarıma, tarihime, fikirlerime, özgürlüğüme ve hatta türlü türlü şımarıklığıma saygılı olacaksın. Halkın emirlerine harfi harfine itaat edeceksin.

Sesimi kısabilir, dayak atabilir, hapislerde süründürebilir, hatta canımı dahi alabilirsin.

Geçmişte az mı yapıldı?

Ama halkım ben!

Halk sonsuzluktur.

Halk Tanrı'nın gaddar Firavunlara lanet olarak gönderdiği çekirge sürüsü, kum fırtınasıdır. Akıllı kâhya, onun arzusuna göre davranır, onun memnuniyetini gözetir. İktidar esasını parlatan, halkın gözlerindeki mutluluğun ışıltısıdır.

Kral ay ise, halk onun güneşidir.

***

Şimdi dünya halkları dünyayı biçimliyor.

Faşist Bush'un defteri dürülüyor, yerine siyahi demokrat Obama geliyor.

Şimdi halk Türkiye'yi biçimliyor.

Darbeciler yargılanıyor, darbe hevesleri kursaklarda kalıyor.

Hiçbir iktidar, hiçbir ordu, hiçbir hükümet bu güçle baş edemez. Türkiye'deki bu değişimin altında halkın talepleri var. İlk defa değişim toplum mühendislerince değil, halkın iradesinden geliyor. Halk asker kıışlasında dursun, elini siyasetten çeksin istiyor. Halk siyasetçisinden her türlü vesayete karşı durmasını, siyasetin ve Meclis'in tek yöneten aygıtı olmasını istiyor.

Öyle ki, o koltukları istediği kişilere emanet etsin.

O yüzden ne genelkurmay başkanlarının yaptığı basın toplantıları ilgilendiriyor beni artık, ne de MGK'da nelerin konuşulduğu.

Eğer biraz aklınız varsa, asıl siz halkın MGK'sına kulak verirsiniz. Halktan birisi olarak halkın MGK'sından çıkan On Emri sızdırayım size o zaman. Kulağı olan işitsin!

Halktan başka efendin olmayacak!

Halkına hürmet edeceksin!

Darbe yapmayacaksın!

Katletmeyecek, faili meçhul etmeyeceksin!

İşkence yapmayacaksın!

Adil olacak, adalete tâbi olacaksın!

Ayrımcılık, ırkçılık, cinsiyetçilik yapmayacaksın!

Halkın emanetine hıyanet etmeyeceksin!

Çalmayacaksın!

Komşunun toprağına, malına göz dikmeyeceksin!

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Akan Ermeni kanı da olsa

Markar Esayan 06.07.2009

"Türkiyeliyim... Ermeniyim... İliklerime kadar da Anadoluluyum. Bir gün dahi olsa, ülkemi terk edip, geleceğimi 'Batı' denilen o 'Hazır özgürlükler cehennemi'nde kurmayı, başkalarının bedeller ödeyerek yarattıkları demokrasilere, sülük misali, yamanmayı düşünmedim. Ülkem Sivas için ağılarken ağladım. Ülkem çeteleriyle boğuşurken, boğuştum. Kendi kaderimi ülkemin özgürlüğünü yaratma süreciyle eşledim. Şu anda yaşayabildiğim ya da yaşayamadığım haklara da bedavadan konmadım, bedelini ödedim, hâlâ da ödüyorum. Ama artık..."

Basının bir takım kalemşorlarının 'Bizim Ermenilerimiz' pohpohlamalarından da, 'İçimizdeki hainler' kışkırtmasından da bıktım. Normal ya da sıradan yurttaş olduğumu unutturan dışlanmışlıktan da, boğarcasına kucaklanılmaktan da usandım..."

***

Sevgili dostum Hrant Dink "Ruh halimdir" isimli bu yazıyı 5 Haziran 1998'de yazmış. Dink 19 Ocak 2007'de öldürüldü. Bugün, işte yukarıdaki satırları yazabilmiş büyük bir Türkiye aydınının katlediliş davasının 10. duruşması görülüyor.

Dink suikastı, bu denli tepki ve nefret çeken bir cinayet davası olmasa, hâkim büyük bir ihtimalle hükmünü çoktan verir, tetikçi ve görünen azmettiricileri cezalandırır ve dosyayı kapatırdı.

On duruşmalık seyre bakarsanız, aslında öyle de yapması gerekiyor. Çünkü tutuklu yargılanan beş kişinin ötesine geçemeyen dava, uzun süredir aslında patinaj yapıyor. Dink ailesi avukatlarının duruşma öncesi basın mensuplarına verdikleri bilgilendirme toplantısında, cinayetten sonraki ilk iki ayda ele geçen ve cinayetin arkasındaki derin yapılanmayı aydınlatma yönünde çok önemli olan delillerin üzerine gidilmediğinin altı çizildi.

Nitekim, avukatların soruşturmanın bu yönde ilerlemesi talepleri istikrarlı bir biçimde geri çevrilmiş, yargılama, Samast-Hayal-Tuncel üçgeninde sıkıştırılmıştı. Avukatlar, mahkemece kabul gören taleplerinin ise muhatap kurumlarca ya karşılanmadığını, ya da tatmin edici cevaplar verilmediğini, bu durumun, cinayetin asıl faillerinin ortaya çıkmasını engellemeye çalışan 'derin' bir iradenin varlığını gösterdiğini ifade ettiler.

Oysa Başbakanlık Teftiş Kurulu ve Mülkiye müfettişlerinin hazırladığı raporlarda, Trabzon, Samsun, İstanbul Emniyetleri ve Trabzon Jandarma İstihbaratı hakkında çok ciddi ithamlar vardı.

Doğru ya, Dink'e suikast yapılacağı 2005 yılının sonundan itibaren defalarca ihbar edilmişti. Hayal'in suikast için tetikçi ve silah aradığı biliniyordu. Telefonlar dinleniyordu. "Devlet" her şeyi izliyordu.

"Devlet", Hrant'ın öldürüleceğini en az bir buçuk sene evvelinden biliyordu!

Peki, önlerine istihbarat yağan, bu istihbaratlara göre önleme çalışması ve Dink'i korumaya alması gereken bu "devlet" in görevlilerine ne oldu?

Dink suikastı ile ilgili istihbarat bilgilerini işleme koymayan, cinayetten sonra ise sahte belge düzenleyen Trabzon Jandarma Komutanı Albay Ali Öz dışında hiçbir yetkili hakkında açılmış bir dava yok!

"Devlet", özellikle Emniyet ve MİT'teki yetkililerini adeta özel bir korumaya almış gibi...

Başbakanlık Teftiş Kurulu ve Mülkiye müfettişlerince ihmalleri belirlenen, soruşturma ve dava açılması istenen yetkililer için anlamlı hiçbir adım atılmış değil.

Ne dönemin Trabzon Emniyet Müdürü, ne Mülkiye müfettişleri raporuna göre "en alt kademedен en üst kademeye kadar cinayette sorumlulukları bulunan" İstanbul Emniyeti, ne hakkında ön inceleme istenen İstihbarat Daire Başkanlığı C Şubesi Müdürü, ne Dink'i İstanbul Valiliği'ne çağıran vali yardımcısı ve burada Dink'i tehdit ettiği iddia edilen MİT görevlisi hakkında yapılmış bir işlem var.

Bırakın takibatı, çoğu düğmeye basılmışçasına terfi aldı.

Yazının başına alıntıladığım Hrant'ın o harika yazısındaki temennisi, maalesef kendi cinayet davasında boşa çıkacak gibi. Yani bu dava, terk etmemek uğruna canını verdiği memleketinde değil, sahte cennetlerin mahkemelerinde, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde teraziye gelecek. Dink Ailesi avukatları, AIHM'in,

cinayette ihmalleri bulunanlar hakkında Türkiye’de yapılan şikâyetlerin sonuçsuz kalması üzerine, Trabzon, İstanbul, Samsun Emniyetleri ve Trabzon Jandarması hakkındaki dosyaları incelemeye aldığını, bunun yanı sıra, Türkiye’ye Dink’in yaşamını koruma görevini yerine getirip getirmediğini ve kendisine Ermeni olduğu için ayrımcılık yapıp yapılmadığını, tam da bu ayrımcılığın cinayet davasının kendisine de etki edip etmediğini sorgulayacak.

Ve şüphemiz olmasın, süreçte bir değişiklik olmazsa, Türkiye AİHM’de Dink cinayeti için ayrı, ihmaller için ayrı, cinayet davasının kendi içindeki kifayetsizliği için ayrı ayrı mahkûm olacak.

Konuyla ilgilendiğini bildiğim Başbakan Erdoğan’a, bu davanın daha ciddiye alınması gerektiğini, Dink cinayetinin, Ergenekon davası ve partisini hedef alan darbe planlarından ayrı düşünölemeyeceğini hatırlatmak isterim. Erdoğan ve hükümetinin, darbe yapan, faili meçhullere imza atan, kendi vatandaşını öldüren, yağmalayan türden “devlet”ten kendini ayırtırma çabasında samimi olduğuna inanıyorum.

Bunun en kestirme yolu, bu türden“devlet” cinayetlerini ifşa ve mahkûm etmektir. Kendine yakın-uzak, sivil-asker ayrımı yapmadan suçluları adaletin eline teslim etmektir.

Akan Ermeni kanı da olsa, hepimizin hayrına olan formöl budur.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AKP nasıl kurtulur?

Markar Esayan 09.07.2009

Yazının başına Çankaya Köşkü’ne gönderilen asker kişilerin sivil mahkemelerce yargılanmasını sağlayacak kanunun Cumhurbaşkanı Gül tarafından onaylanıp onaylanmadığı henüz belli değilken oturdum.

Yani siz bu yazıyı okurken her şey çok değişmiş olabilir.

Peki, neler olabilir?

Birinci olasılık Gül yasayı aynen onaylar.

İkinci olasılık Gül yasayı onaylar, lakin TSK’nın itirazları ve Anayasa’ya uyumluluğu açısından gözden geçirilmesini tavsiye ettiği hususları yasaya ilişitir.

Üçüncü ve en zayıf olasılık olarak Gül yasayı veto eder, Meclis’e geri gönderir.

İlk iki olasılığın gerçekleşmesi halinde olacakları tahmin edebiliyoruz. CHP ve belki de onun peşine takılabilecek MHP, kanunu Anayasa Mahkemesi’ne götürür. Konu tıpkı başörtüsü serbestisi olarak bilinen Anayasa değişikliği sürecinde olduğu gibi, bir rejim bunalımına tahvil edilir. AKP bunu mümkün olduğu kadar

AB'ye uyum ve demokratikleşme dinamiğine oturtmaya çalışır, kutuplaşmadan mümkün olduğunca yararlanmak için de vesayet yanlısı parti ve lobilerin kendilerini mağdur ettiği temasını işler. Lakin adımları aceleci ve pragmatik attığı için başörtüsü değişikliğinde olduğu gibi, ikinci ve daha okkalı bir gol yemiş olur.

Yıpranma süreci hızlanır.

Ama –yasanın veto edilmesini de şu noktada analizimize katarak- mesela şunu yapamaz: Değişikliğin –hele onay Köşk'ten “şerhli” gelirse- mahkemeden dönmesine neden olacak Anayasa'nın 145. maddesini de kapsayan bir Anayasa değişikliğine gidemez; ya da Cengiz Çandar'ın dünkü yazısında tavsiye ettiği üzere, bu değişikliği referanduma asla götüremez.

Çünkü AKP'nin gündeminde ne topyekûn, ne kapsamlı, ne de ilgili maddeleri kapsayan bir Anayasa değişikliği vardır. Erdoğan, “Meclis'in kalanı bu kadar isteksizken neden taşın altına elimi sokayım, neden yıpranayım, en nihayetinde ben de oy hesabı yapan siyasi bir partiyim” küskünlüğü içindedir.

Oysa AKP'yi ilk dönemine ve eski gücüne döndürecek yegâne çıkış noktası, topluma ve siyasete iyi anlatılmış, arkasına güçlü bir halk desteği almış, AB sürecinin paralel ivmelenmesiyle ilerleyen yeni bir Anayasa hazırlamaktır.

Demokratikleşme ve sivilleşme konusundaki reformlara hız kesmeden ne pahasına olursa olsun kararlılıkla devam etmektir.

Günü kurtarmaya yönelik pratik yamalar yerine, köklü değişiklikleri ilk döneminde olduğu gibi gerçekleştirmektir.

Ancak görünen o ki, AKP, ilk dönemindeki bu tavrı tutturmak yerine “statüko”yu karşısına direk almaktan imtina ediyor. *Taraf*'ın ortaya çıkardığı AKP'yi Bitirme Planı gibi darbe planlarının kamuoyuna yansımalarıyla kamuoyunda demokratik tepki oluştuğunda ise, TCK'da yapılan dar kapsamlı son değişiklik gibi, kolay kaybedebileceği cepheler açıyor.

Anayasa'da yapılmaya çalışılan başörtüsü değişikliği gibi, TCK'daki son değişiklik de, kapsamlı bir demokratikleşme programına oturtulmadığı için toplumsal mutabakattan çok kutuplaşmayı artırıyor.

Partideki bu yamulmanın nedenleri arasında, açılan haksız kapatma davası ve Anayasa Mahkemesi'nden çıkan kapatmaktan beter beraat kararı, ikinci bir davanın Deniz Feneri e.V. üzerinden açılacağı söylentisi, partiye karşı darbe hazırlıkları belgeleri, hatta Erdoğan'a yönelik suikast girişimi ve Erdoğan'ın kulağına giden, lakin bizim bilmediğimiz nice nice başka kalkışma hazırlıkları sayılabilir.

Son günlerde dillere iyice pelesenk olan “uzlaşmayı” vesayeti savunanlarla değil, demokratikleşme yolunda halkla yapmayan bir siyasi hareketin kaderi, cüceleşmekten başka bir son olamaz.

AKP bunu başaramaz, siyaset sahnesinden çekilirse, halk yerine bir yenisini koyar mı?

Onu da bekleyip göreceğiz.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İki Türkiye ve içinde 'Ermeni' geçen iki dava

Markar Esayan 13.07.2009

Türkiye, cumhuriyetin yüzyılına doğru hızla ilerlerken, giydirildiği deli gömleğinden, şiddet sarmalından, vesayet cenderesinden, faşizmin en başat düsturu olan "devlet için millet" anlayışından aritmik bir hızla uzaklaşıyor.

Biraz kulak kabartırsanız, vatandaşa zulüm eden devletin totaliter yanının, vatandaşın topyekûn hizmetine giren uygar devlete dönüşürken çıkarttığı çatırdama seslerini duyarsınız.

Meşrebimizce oluyor; iki ileri bir geri, ama en nihayetinde, olması gereken oluyor.

Dikta, vesayet, cinayet düzeni son buluyor...

Bireyler özgürleştikçe, devlet ehlileşiyor...

Bu utanç ve zulüm düzeni, tüm bu yıllar boyunca, demokrasi ve eşitlik için söylenmiş her söz, yürünmüş her adım, ödenmiş her bedelin üst üste eklenmesiyle kırılmakta.

Ahmet Samim'den, Sabahattin Ali'den, Nâzım'dan, Musa Anter'den geçen, oradan Hrant Dink'e kadar ulaşan bir onur çizgisi hep oldu bu ülkede.

Devleti kendi vatandaşlarını taramak için bir mitralyöz gibi kullananların yanında, lafı hiç dolandırmadan söyleyen, bu açık faşizmin karşısına dikilen aydınlar, bürokratlar, siyasiler, hâkimler, hatta askerler oldu.

Artık ibre demokrasiden, düşünce ve fikir hürriyetinden yana...

Bunu en iyi konformistlerin (düzene uyanların) pozisyon değiştirmelerinden anlarsınız.

Batan gemiyi terk eden fareler gibidirler onlar.

Eskinin sıkı vesayetçileri, yeni demokrasi havarileri oluyorsa...

Vesayet ve totalitarizm üretip satan şirket hisselerinden hızla çıkıp, eşitlik, özgürlük ve adalet hizmeti sağlayıcılarına yöneliyorlarsa...

Değişim, direncin belini kırıyor demektir.

***

“Ermenilerden Özür Diliyoruz” kampanyasını fikir hürriyeti kapsamında değerlendiren Cumhurbaşkanı Abdullah Gül için CHP’li Canan Arıtman, “Gül, cumhurun, yani Türk milletinin cumhurbaşkanlığını yapsın, etnik kökeninin değil. Gül’ün anne tarafından etnik kökenini araştırın, görürsünüz” demişti.

Gül de ne yazık ki, kendini önce Ermeni olmadığını kanıtlamak mecburiyetinde hissetmiş, sonrasında da Arıtman’a 1 TL’lik manevi tazminat davası açmıştı.

Arıtman’ı, Gül’e 1 TL tazminat ödemeye mahkûm eden mahkemenin, aslında sadece Arıtman’a değil, hepimize ders verecek ileri bir mantıkla yazdığı gerekçeli kararı açıklandı evvelki gün.

Ankara 2. Sulh Ceza Hâkimi Rabia Arıkan 1915-1918 yıllarında Ermenilerin başına gelen ve yüz binlerce Osmanlı vatandaşın ölümüne mal olan Tehcir’e ideolojik değil, insani yaklaşarak “istenmeyen olaylar” şeklinde, bu konuda duyarlılık gösterenlerin Özür Kampanyası’nı ise düşünce özgürlüğü kapsamında değerlendirdi...

Buna ilaveten, Türkiye halklarının etnik çeşitliliğinin bir zenginlik olduğunu belirtti...

Cumhurbaşkanı Gül’ün Ermeni kökenli olmasının da hiçbir şeyi değiştirmeyeceğinin altını çizdi.

Yani Gül’ün ilk elde söylemediğini söyleyip, “Ermeni olsa ne olur?” diyebildi.

Bu, hâkimlerin üzerindeki ideolojik baskının da hafiflediğini gösteren bir kanıttır.

Çünkü iklim demokrasiden yana dönmüştür.

Değişim geçiren her düzende olduğu gibi, çelişkiler, garabetler içeren aritmik bir dönemdir bu aynı zamanda.

Bu kararı Yargıtay bozabilir de.

Ama bu gidişatı etkilemez.

***

Hatırlarsınız, Hrant Dink’i ölüme götüren yolun en kritik kilometre taşlarından birisi, sekiz bölümlük yazı dizisinden cımbızlanan bir sözü üzerine mahkûm olmasıyla döşenmişti.

Bilirkişi raporu “suç unsuru yoktur” şeklinde görüş belirttiği halde mahkûm edilen Hrant Dink, son yazısında, bu ısrarın Ermeni kökeni ile ilgili olduğunu söylemişti.

Aynı mahkeme, Dink’in canı alındıktan sonra, bu sefer Agos’un Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Arat Dink’i ve Sarkis Seropyan’ı 301’den mahkûm etti.

Gerekçeli kararda şu ibare geçiyordu: “Sanıkların ayrı ayrı kişilikleri dikkate alınarak cezalandırılmalarına...”

O gün oradaydım. Utançtan yerin dibine geçmiştim. Ne bir Ermeni, ne de bir Türkiyeli olarak; ben insanlığımdan utanmıştım.

Şimdi ise Dink cinayetinin görüldüğü mahkeme, mağdurların örselendiği, sanıkların kendilerini “evinde” hissettikleri bir steril fanusa dönüşmekte hızla.

Katil zanlısı Samast mahkemede “Beş yıl sonra gününüzü görüşünüz” diyerek aileyi ölümle tehdit etmekte, sözlerin tutanaklara geçirilmesi için dahi büyük bir enerji gerekmekte. Sanıkların lakayt, tehditkâr ve rahat tavırları, değişen Türkiye’nin utanç manzarası olarak durmakta.

Bu türden kepezeliklere bundan sonra da rastlanabilir kuşkusuz. Ama her gün daha az, daha da az olacak ve adaletsizlik yapanlar, devleti suç aleti gibi kullananlar bedel ödemek zorunda kalacaklar.

Ayrımcılığı tescilleyen 1 TL’lik o kararda olduğu gibi.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Daha çok yol var

Markar Esayan 16.07.2009

Alperenlerin Topkapı Sarayı’nın kapısına dayanıp “Kutsal mekânda şarap içtirmezuk temalı” bir patırtı koparması, kim derdi ki hayırlara vesile olacak gelişmelere yol açacak diye.

Hayırdan kastım, Kültür Bakan Günay’ın hadiseye koyduğu kreşendo tepki şüphesiz.

Eğer Alperenler bir komponun parçası olmuş ve olacaklarsa, Günay, devleti temsilen onlara “Dur!” demiştir.

Benim “vatandaşım” devletine saygılıdır. Onun sözünden çıkmaz.

Ülkemin tarihini bunca yıl okudum, ulaştığım gerçek şu oldu:

Bu ülkede devletin haberi olmadan hiçbir halt işlenmez. Onun müsebbibi bazen gizlenmeye tenezzül etmeyen devlet olur, bazen de kendini devlet yerine koyan derin devlet adacıklarının derebeyleri olur.

***

2 Temmuz 1995 günü Sivas’ta, Temeltepe’de askerliğimi yapıyordum. Günler evvelinden teyakkuza geçmiştik.

O gün Sivas’ta ne kadar kadrolu asker, polis varsa şehir merkezine yığmışlardı.

Olay çıkmasın diye...

Madımak oteli, yattığım ranzadan on beş dakikalık yürüme mesafesindeydi.

1995'te binlerce askeri ve polisi "olay çıkmasın diye" merkeze yığan devlet, iki sene evvel 37 kişinin yakılmasını seyretmişti.

Bugün Ergenekon sanığı olan zamanın lk Ocakları İstanbul İl Başkanı Levent Temiz ve beraberindekiler Agos'un kapısına dayanıp, "Nefretimizin hedefisin. Bir gece ansızın gelebiliriz" dediklerinde, bir devletl da çıkıp, bırakın "yaratık" düzeyinde azarlamayı, soruşturma açmayı, "Oturun oturduğunuz yerde" deseydi...

Emin olunuz, tıpkı Alperenlerin Biret'e özür dilemeye gittiği gibi, onlar da iek yaptırıp Agos'a gideceklerdi.

Özür dilemeye...

Hrant'a yönelik, düğmeye basılmışasına başlayan nefret kampanyası da balon gibi snecekti.

***

Burası totaliter, ataerkil bir coğrafyadır.

Bireysellik, zgr irade sinek gibi ezilmiştir.

Suçun yapısı da buna göre killenmiştir.

Mesela Türkiye'de seri cinayet vakaları pek görülmez.

Sözümona bireysel suçlar dahi, çoğunlukla ataerkil, cinsiyetçi zihniyetin kutsamasını arkasına alanlarca, o en eski "teki"ne, kadınlara, çocuklara, fakirlere yönelik işlenir.

Bizde örgütlü suç makbuldür, makbul tescilli örgütler makbuldür.

Devlet bugün suçun arkasından çekiliyor.

Yavaş yavaş yapıyor bunu. Yeterli mi, hayır!

Ergenekon davası, TCK'daki asker kişilerin sivilde yargılanmalarının nn açan değişiklik, AKP'nin ilk dönem reformları, AB yeliği ivmesi, kapitalizmin küreselleşme ile savaşa dayalı sömürü düzeninden, "barışa" dayalı sömürü düzenine geçmesi...

Nasıl açıklarsanız açıklayın.

Bir sivil toplum örgütünden arkadaş, Ergenekon soruşturmasının başlamasıyla kendilerine gelen tehdit mesajlarının neredeyse sıfıra indiğini söylüyordu geçen gün.

12 Eylül 1980 darbesinin hemen ertesini tüm terör eylemlerinin bıçak gibi kesilmesiyle benzer şeyler midir bu, düşünmek gerek.

Bence bir benzerlik kurulabilir.

İlkinde, işi o günlük bittiği için doksanlı yıllarda Kürt sorununu "çözmek" üzere JİTEM'in cinayetleri başlayana değin, bir süreliğine...

Günümüzde ise o tür devletin, devletin içinde barınmasına artık tahammül kalmadığı için, umarım uzun süre.

***

Türkiye gibi totaliter, ataerkil, bireyleşmenin iğdiş edildiği ülkelerde her şey yüzeysel ve basittir.

En basit sorunlar bile yıllar ve yıllar sürer.

Kimse neden çözülemediğine akıl erdiremez.

Çünkü sorun, genellikle sorunu arzu eden iradeden kaynaklanır.

Uzun yıllar sürer ama "irade" halkta olmadığı için kökleşmez.

Bu paradoksal bir avantaj da sunar.

O zehirli irade değiştiğinde, sorunlar da çözülür olur birden.

***

Türkiye'nin kısa sürede durulacağını, kurumsal, toplumsal yarılma ve kutuplaşmaların kısa sürede şifa bulup, eşit birey ve vatandaşlık temelinde iç barışın tesis edilmesini kısa sürede ummak fazlaca iyimserlik olur.

Yüzyıllardır birikmiş sorunları var bu ülkenin. Hak ve adalet eşit paylaştırılmadığı, bir tür iç sömürge mantığı egemen olduğu için kimyamız tamamen bozulmuş durumda.

Her kesim kendi iç odasında, kendine göre savunma ve dayanışma yöntemleri geliştirmiş sıranın kendine gelmesini bekliyor.

Ezmek veya ezilmek için.

Korunmasız kalanlar en çok bedeli ödeyenler. Onları yukarıda saydım.

Laik, Müslüman, sivil, asker, kadın, erkek, başörtülü, ateist birbirimize güvenemediğimiz için, cennet gibi bir ülkede birbirimizin cehennemi oluyoruz.

Hâsılı, önümüzde daha uzun bir yol var.

Mızrak çuvala sığmıyor artık

Markar Esayan 20.07.2009

Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı'nda özel yetkili bir savcı tarafından, başlarında Kayseri Alay Komutanı Cemal Temizöz bulunmak üzere yedi sanık hakkında hazırlanan 104 sayfalık iddianameyi okudunuz mu?

Hani 48'i 1993-1995 yılları arasında olmak üzere toplam 55 faili meçhulün nasıl katledildiğini en ince ayrıntısına kadar anlatan iddianameyi...

Hani, HSYK'nın sadece Ergenekon değil, Fırat'ın Ötesi'ndeki karanlığa ışık tutmaya çalışan savcılar da kapsayan yer değiştirme ısrarından payını alacaklardan biri olan davanın iddianamesi...

İnfazların hangisine üzülesiniz, hangisine isyan edesiniz şaşıyorsunuz. Bazen yüreğim bunları okumaya dayanamayacak zannediyorum. Göğsüm daralıyor. İnsanlığa hep sağlam tutmaya çalıştığım inanç, ağır darbeler alıyor.

Silopi'de kendi halinde dolaşan ne Türkçe, ne de Kürtçe bilen o Arap çocuğu, o Beyaz Toros'a bindirip, götürüp infaz ediyorlar.

Suriye uyruklu iki kişi, daha iyi şartlarda yaşarız ümidiyle Jandarma'ya gelip muhbirlik karşılığı vatandaşlık talep ediyorlar. Belli ki ya söyledikleri fos çıkıyor, ya da bu kirli savaşın konsensüsle görmezden gelinen bilgilerine sahipler.

Sınıra götürülüp infaz ediliyorlar.

İtirafçıların köy köy dolaşp "Şu, şu, şu" diye parmakla gösterdikleri köylüler, PKK'lı diye alınıp Hizbullah'ın üssü olan Kuştepe köyüne getiriliyor, burada işkence gördükten sonra kurşunlanıyor, yakılıyorlar.

Eski itirafçı Aygan'ın beyanlarını hatırlayın. Diyarbakır'da dolaşan o genç sevgilileri hatırlayın. Kadın itirafçının bir parmak işaretiyle nasıl öldürüldüklerini.

"Gözaltına" alınan yeğenini kurtarmak için Jandarma'ya giden amcanın nasıl tutulduğunu, ikisinin birden nasıl infaz edildiğini hatırlayın.

Neden, niçin? Hangi hakla! Hangi adalete istinaden! Ne cüretle!

İnsanın, yargısız infazın bile bir etiği olmalı diyeceği geliyor.

Yıldıray Oğur ne isabetli yazmış dün. "Ya Temizöz bir cani değil de, bir görevli çıkarsa ne yapacağız" diye soruyor.

Yani Albay Temizöz, "Ben bunu keyif için değil, üstlerimden aldığım emirle, vatana hizmet için yaptım derse" ne olacak?

Mızrak artık çuvala sığmıyor. Güneş balçıkla sıvanmıyor. *Taraf*'ın ortaya çıkardığı 1994'te Şemdinli Derecik'te 12

korucunun infaz edilmesi gibi trajediler, artık örtbas edilemiyor.

1999 yılında açılan JİTEM davası için ifade veren Hanefi Avcı, Oğur'un sorduğu soruya cevap verircesine bakın ne diyor.

"JİTEM diye bir örgüt vardır. Hatta Diyarbakır Asayiş Kolordu ve Alay Komutanlıkları'nda tahsis edilen yerlerde JİTEM levhaları asılıydı. Bu kişiler asayiş değerlendirmelerine JİTEM Komutanları sıfatıyla katılırdı. JİTEM adına yasadışı olarak yapılan öldürme ve adam kaçırma gibi faaliyetlerin, bu kişilerin üstlerinin bilgisi dahilinde olmadan işlenmesi söz konusu olamaz."

Bugün ise yine kendi ifadesinden Cem Ersever'in kurucularından olduğu JİTEM tarafından nasıl öldürüldüğünü anlattığı bölümleri okuyacaksınız *Taraf*'ın sayfalarında.

Bu ifadelerin bir kısmını *Vatan* gazetesi manşet yaptı. *Hürriyet* ve *Milliyet*'te de bu haber yer aldı.

Bu önemli bir hadisedir. Merkez medyanın bu cinayetleri manşetine taşıması, ağırlık merkezinin vesayetten demokrasiye doğru yer değiştirdiğinin ifadesidir.

Türkiye'nin değiştiğinin en önemli kanıtıdır.

Geçen yazımda belirttiğim gibi, devlet cinayetlerin arkasından yavaş yavaş çekiliyor. Bunu devletin kirlenmiş, suç makinesine dönüşmüş hücrelerini açığa çıkararak, hatta bugün başlayan Ergenekon davasında olduğu gibi darbecilerini yargılayarak yapıyor.

Türkiye aslında yeniden kuruluyor.

1912'de İttihatçı Gladionun parti içi darbeyle açtığı zelil parantez nihayet kapanıyor.

O zamanın JİTEM'i, Teşkilat-ı Mahsusa ile, Ermeni meselesini böyle çözmeye kalkmışlardı.

Madem Ermeni sorunu diye bir şey vardı, Ermeniye ortadan kaldırdığınızda sorun da kalmazdı.

Nitekim bunda muvaffak da oldular. Dönemin konjonktürü buna cevaz vermiş, Ermeni meselesi adına tehcir denen cinayetlerle hallolmuştu.

Ne büyük şans ki, Kürtler Ermenilerden daha şanslı.

Dünya böyle bir çılgınlığa müsaade etmiyor artık.

Dünya katilleri finanse etmiyor, onlara itibar ve koruma sağlamıyor artık.

Türk ve Kürt çocukları bu ülkede eşit ve huzurla yaşayabilecekler yakın gelecekte.

Ödediğimiz bedel ne kadar büyük olsa da, gelecek için umutlu olmak her şeye bedel.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sabah gazetesinin ayıbı

Markar Esayan 23.07.2009

Biliyorum, çok daha öncelikli, daha ciddi konularımız var.

Ama gelin, 20 temmuzda, bu ülkenin en çok satan gazetelerinden birinin göbeğinde gördüğüm ve görür görmez titrediğim manşet haberi üzerine dertleşelim sizinle.

Arada kaynayıp gitmesin diye...

Gazete: *Sabah*.

Manşet: DELİ DİYE DİYE DELİRTTİLER!

Haber ise şu...

Bursa'da bir psikiyatri servisinde sözleşmeli memur olarak çalışan Sefaniye Narin isimli kadın "Polisliğini elinden alacağım. Seni, benim bilirkişi olarak tanıdığım psikolog B. Ş'ye sevk ettireceğiz" dediği polis memuru kocası Mehmet Narin'e boşanma davası açar. Kocanın iddiasına göre de bu kişiye muayene ettirilir. Hemen sonrasında Adli Tıp'a sevk edilen Narin'e bu kurumca paranoid kişilik bozukluğu teşhisi konur ve boşanma gerçekleşir. Mehmet Narin deli olmadığını ispatlamak için sekiz hastane dolaşır ve sağlam raporu alır sonunda. Sonuç değişmez. Uzun süre polislik yaptığı halde maaş alamaz, mağdur olur. AİHM'e başvurur, mahkeme davayı görüşmeyi esastan kabul eder.

Olay bu minvalde ilerlerken, kızını görmek isteyen Mehmet Narin kayınvalidesi tarafından geri çevrilir. Kızı telefonda babasına "Deli Mehmet" der üstelik. Gazete haberinde bu bölüm şöyle geçer.

"Z. babasına 'Deli Mehmet' deyince Narin çığına döndü. Z'nin sözleri, Mehmet Narin'i adım adım cinnete ve cinayete götüren yedi yıllık uzun süreçte bardağı taşıran son damla oldu. Eşiyle sorunlar yaşadığı dönemde yakın çevresine, 'Bana deli diyorlar. Ben deli değilim. Ama madem deli olduğumu düşünüyorlar bir delilik yapacağım' diyen Mehmet Narin, eski karısı Sefaniye Altın'ı 24 Nisan 2009'da Bursa Esentepe'deki otobüs durağında ruhsatsız tabanca ile beş el ateş ederek öldürdü."

Hem manşetin lafı, hem de haberin sunuluş dili itibarıyla Sefaniye Narin'in ölümü hak ettiğine ikna olmamız beklenmektedir âdeta. Mehmet Narin o kadar mağdur edilmiştir ki, cinayeti işlemeye mecbur bırakılmıştır. Yıllar süren bu mağduriyet silsilesinin en ehemmiyetsiz ayrıntısı, işlediği cinayettir.

Gazetelerin yazışları bazen muhabirin haberini farklı açıdan değerlendirir, onu yeniden kurgular. Gazetelerde sık görülen sıkıntılı bir durumdur bu.

Lakin haberi yapan muhabir Abdurrahman Şimşek'in *"Kızı Z'nin sözleri Mehmet Narin'i adım adım cinnete ve cinayete götüren yedi yıllık uzun süreçte bardağı taşıran son damla oldu"* türünden kurgusu, bu ayıbları yazılarıyla paylaştığını gösteriyor.

"Şeytan kadın, saf erkek" ön kabulü ve erkek egemen, cinsiyetçi işletim sistemimizin en etkin olduğu alandır medya. Kadını metalaştıran, şeytanlaştıran, ötekileştiren, madunlaştıran...

Onun hayatını, haklarını önemsizleştiren...

Hatta kadına karşı işlenen suçları aklayan...

Ortada, deli olmadığını ispatlama mücadelesinde sekiz rapor alan bir polis memuru var. Önceden yakınlarına söylediği gibi, planlayarak, taammüden karısının canını almış ve suçüstü yakalanmış.

İddia olmayan gerçek bu!

Ama haberde en önemli konu muğlak. Öldürülen eşin yakını olduğu iddia edilen ve usulsüz rapor düzenleyen bu psikolog kadın kim? Hangi kurum adına düzenlemiş bu raporu, belli değil. Kesin olan mahkemenin boşanma kararına esas aldığı asıl raporun Adli Tıp'a ait olduğu.

Eğer bu rapor şaibeliyse, haberin Adli Tıp'ın yaptığı usulsüzlük üzerine kurulmuş olması gerekmez miydi?

Adli Tıp'ın denetlemeye alındığı bu günlerde asıl skandal bu değil mi?

Yok, eğer bunlar sadece paranoid kişilik bozukluğu raporu ile eşinden boşanan ve cinnet geçirerek onu beş kurşunla öldüren kocanın iddiaları ise...

Bu nasıl bir haber sunuşu, nasıl bir manşet, nasıl bir cinsiyetçilik, nasıl bir vicdan!

Ortada canı alınmış bir kadın var.

Hikâyenin kadın kısmı nerede?

Adli Tıp, mahkeme süreci hakkındaki gerçekler nerede?

Gazetecilik, katil veya mağdurla empati kurmak değil, haberi tarafsız ve tüm öğeleriyle, ayırımcı olmayan bir dille okuyucuya sunmak değil mi?

Değil tabii. Bu ülkede hâlâ değil.

Şimdi hepimiz *Sabah*'ın bu haberiyle Sefaniye Narin'in kocasına büyük bir kumpas kurduğuna, onu kendini öldürtecek kadar tahrik ettiğine inanıyoruz.

Oysa aynı haber yine Mehmet Narin'in mağduriyeti üzerine, cinayetle doğrudan bir ilişki kurmaya böyle lüzum hissetmeden kurulabilirdi.

Bu haber –eğer varsa- kocanın mağduriyetini de gölgeliyor çünkü.

Lakin, yaşamını kaybetmekten daha büyük bir mağduriyet var mı?

Şimdi *Sabah* gazetesine, söz konusu Adli Tıp raporunun düzmece olduğunu ispatlamak düşünüyor.

Sabah gazetesinin okur temsilcisi sevgili dostum Yavuz Baydar yıllık izinde olduğu için bu konu dikkatinden kaçmış olabilir.

Sevgili Yavuz, lütfen bu yazıyı bir okur mektubu olarak değerlendir ve tatil dönüşü bir ilgileniver.

Bu ülkede kadınlara yönelik şiddet bu zihniyetin arkasında semiriyor çünkü.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ermenistan'la futbol diplomasisi buraya kadar

Markar Esayan 30.07.2009

Kaderin ne hoş bir tesadüföydü.

Onlarca yıl sırtını birbirine dönmüş iki ülkenin futbol takımları, Dünya Kupası ön elemelerinde aynı gruba düşmüştü.

Ermenistan-Türkiye ön eleme maçı 6 Eylül 2008'de Yerevan'da (Erivan) oynanacaktı.

İki ülke arasındaki en güncel ve aslında tek önemli sorun Karabağ meselesiydi.

Yani aslında Türkiye'nin Ermenistan'la değil, Ermenistan'ın Azerbaycan'la arasındaki bir meseleydi.

2007'deki AGİT-Madrid toplantısından beri Türk ve Ermeni dışişleri bürokratları –dikkat çekmemeye de özen göstererek- iki ülke arasında yeni ve ciddi bir açılımın zemin taşlarını döşemeye çalışmaktaydılar.

İki ülke de prensipte bu ilişkisizliğin artık “sürdürülebilir” olmadığını farkındaydı.

Dünyada sorun çözme veya sorunlardan büyük ülkelerin menfaat sağlama siyasetinde ciddi bir anlayış değişimi yaşanıyordu. Barış artık savaştan daha çok para ediyordu.

1993 yılından beri Türkiye, Azeri kardeşlerinin baskısına boyun eğerek Ermenistan'a ambargo uyguluyordu. Sınır kapatılmış, diplomatik ilişki kurulmamış, Ermenistan büyük enerji projelerinden sarfınazar edilmişti.

Petrosyan, “Soykırım ihtilafını donduralım, önkoşulsuz ilişki kuralım” diyerek Demirel'e uzattığı el havada

kaldığı için 1998 yılında iktidarı kaybetti.

Korkulan olmadı. Yerine gelen Koçaryan yönetimi de Türkiye ile “önkoşulsuz” ilişki kurulması iradesini sık sık ortaya koydu. Sarkisyan da öyle...

Ancak Türkiye’nin özellikle 1915 felaketi üzerinden algıladığı ve kötücül bir dezenformasyonla yaratılmış “Ermeni” olgusunda yaşadığı travma, aşılması gereken asıl psikolojik eşiği ifade ediyordu.

Cumhurbaşkanı Gül’ün Yerevan ziyareti, bu psikolojik direncin kırılması üzerinde miladi bir tesir yaratması umuldu. Hatta, iki ülke arasındaki buzların erimesini isteyenlerce de belki gereğinden fazla anlam yüklemesi yapıldı.

İkinci maç ekim ayında Türkiye’de Gül’ün memleketi Kayseri’de yapılacaktı. Sarkisyan, Gül’ün daveti üzerine Türkiye’ye gelebileceğini ima etmişti.

Ancak Sarkisyan evvelki gün yaptığı açıklamada, Ankara, ilişkilerin düzelmesi yönünde adım atmadıkça bu ziyaretin mümkün olamayacağını söyledi.

On bir aylık süreçte, bu iyimser tablonun böylesine tersine dönmesindeki sebepler nelerdi peki?

***

Öncellikle Gül’ün ziyaretinden sonraki Ermeni açılımının izlediği seyir neticesinde Ermenistan’da Türkiye’ye duyulan güvensizlik çok ciddi oranda artmış durumda.

Başbakan Erdoğan’ın Azerbaycan ziyaretinde sarf ettiği “Karabağ işgali bitmeden sınırlar açılmaz, diplomatik ilişki kurulmaz” yönündeki net açıklaması, kırılmanın ana eksenini oluşturuyor.

Nitekim “Komşularla sıfır sorun” ilkesinin mimarı Dışişleri Bakanı Ahmet Davudoğlu da, Karabağ’da barış sağlanmadan Türkiye-Ermenistan ilişkilerinin sağlam zemine oturamayacağı yönündeki bilinen görüşünü tekrarladı yazarımız Amberin Zaman’a.

Yani, Türkiye, Azerbaycan’ın baskısına boyun eğerek, Ermenistan’la ilişkisini, bu üçüncü ülkeye endeksleme politikasına geri döndü. Türkiye’ye cesaret veren diğer bir husus ise Ermenistan’ın köşeye sıkışmış, anlaşmaya doğru güdüldüğü varsayımıydı.

Ermenistan’da bugün, Gül’ün Yerevan ziyaretiyle başlayan açılımın, 24 Nisan konuşması öncesi Obama’nın soykırım sözcüğünü telaffuz etmesini engellemek için tasarlanmış bir tuzak olduğu görüşü hâkim.

Aramızda kalsın, bu konuda Ankara adım atmadıkça ABD’de bu kanaat güçlenecek, seneye 24 Nisan’da Obama rövanşı Türkiye’den alacaktır.

Yani Ermeniler kendilerini kandırılmış, Karabağ konusunda sıkışmış, Türkiye’yi de Azerbaycan’ın sözünden çıkmayan bir yalancı çoban olarak görüyorlar. Türkiye ile açılım ve Karabağ müzakereleri, Ermenistan’da Ermeni diplomasisinin bir yenilgisi olarak kullanılmaya başlandı bile.

G8 zirvesinden sonra Beyaz Saray'ın açıkladığı Madrid Çerçevesi, Karabağ'ın statüsünün belirlenmesi konusunu içermediği için Ermenistan tarafından reddedildi.

En son 17 temmuzda yapılan Aliyev-Sarkisyan görüşmesinden de bir sonuç çıkmadı. Aliyev zaten Karabağ'a özel statü verilmesinin telaffuz edilmesine bile karşı.

Pazarlık, pazarlığın olması gerektiği unsurlarla yürümüyor. Türkiye sınırları açmak, diplomatik ilişki kurmak gibi son derece basit, naif, yol açacak adımları dahi atmaktan imtina ediyor. 1998'de Petrosyan'ın istifasıyla yaşanan talihsizlik, bu dönem de Sarkisyan'ın kellesini alabilir.

Ermenistan'dan istenen Karabağ konusunda savaştan önceki duruma geri dönmesi.

Böyle bir anlaşmayı Ermenistan'da hiçbir hükümet imzalayamaz.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Postmodern bir iç savaş

Markar Esayan 03.08.2009

Hükümetle HSYK arasında, Ergenekon savcıları ve Fırat'ın öte tarafındaki "devlet" cinayetlerini soruşturan savcıların değiştirilmesi üzerinden kopan fırtına, her şeyden öte, bir hesaplaşmayı ima ediyor.

Yani kimse, özellikle de HSYK ve YARSAV üyeleri "yargının tam ve adil bir biçimde işlemesi için mücadele veriyoruz" demesin.

Affedersiniz ama, "yemezler."

Bu, korakor bir bilek güreşi.

Açık bir darbe yapılamamasının sıkıntıları bu. İktidarın ellerinden kayarak halka geçmesinin karın ağrısı.

Ah bir darbe yapabilselerdi... Kendi işlerini askere bir gördürebilselerdi... Doğu'da faili meçhullerine devam edebilselerdi rahat rahat... En yeteneksiz senaristlerin bile daha iyisini becerebileceği türden, postmodern darbe kumpasları kurup, AKP'yi kurda kuşa yem edebilselerdi...

Ha, bir de ellerinde bir sihirli değnek olaydı da, dünyadaki tüm değişim rüzgârlarını tersine estirip, o eski güzel günlere, 30'ların, 40'ların faşizimli yıllarına bir dönebilselerdi. Bu cicili bicili, kibar, çağdaş, uygar, kentli beyaz bürokratlarımızın takkesi düşüp kellerinin görünmesine de hacet kalmayacaktı. Onların pis işlerini dün olduğu gibi başkaları görecekti.

***

Ola ki, Ergenekon davasının kendisi Türkiye'yi değiştiriyor sanılmasın. Ergenekon davasının açılabilmiş olmasının kendisi, zaten değişen, değişmiş bir Türkiye'nin sonucudur çünkü.

Ammavelâkin, darbeci paşaların, faili meçhulcü devlet görevlilerinin yargılanması bu süreci hızlandıracaktır.

Bu dava, Cumhuriyet'in doksan yıllık bütün suçlarını, ayıplarını yargılama yolunda genişliyor. Doksan yılın bütün suçlarında aynı ahlaksız zihniyet aynı biçimde davrandı çünkü. Savcılar nereye el atsa, aynı hortlakla karşılaşıyor, pislikler ortaya saçılıyor. İddianamenin dağınıklığı da, odaksızlığı da bundan.

Bu davadan yargı ve adalet anlamında net bir sonuç beklemek haksızlık olur. Dava, bu davanın açılabilmiş olması ile, kendi misyonunu tamamlamıştır. Yeni devlet, eski devleti sanık sandalyesine oturtmuş, bileğini bük müştür.

***

Kemalistler, özellikle de CHP'nin derbeder seçmenleri arasında laikliğin, çağdaş kazanımların tehlikede olduğuna inanan bir kesim var. Bu kesim, zaman geçtikçe rehabilite oluyorlar ve olacaklar. Korkularının gerçektelemediğini gördükçe bu boş hezeyanlardan vazgeçeceklerdir. Onlar iyileştikçe, talepleri değişecek, bu talepler, siyasetin türlü cenahlarında vesayetten bağımsız güçlü partilerin doğmasına yol açacak. Siyaset daha da güçlenecek.

Ancak bu korkuları bizzat yayanların buna gerçekten inanmadıklarını biliyorum. Onlar kendi ayrıcalıklarından vazgeçmek istemiyorlar. Bu yaptıklarının tek bir ismi var. Ahlaksızlık! Doğu'da 17.500 faili meçhule, kendi ayrıcalıklarını yitirmemek adına sırt ve vicdan çevirmek ahlaksızlıktır çünkü. Ergenekon'a sırf bu yüzden fasa fiso demek ahlaksızlıktır. On yıl boyunca binlerce meslek okulu öğrencisini, başörtülü kızları üniversite hakkından mahrum etmek ahlaksızlıktır. Yargıyı ülke tarihi boyunca istedikleri gibi eğip büküp, işlerine gelmediğinde ise feryat etmek ahlaksızlıktır.

***

Bugünlerde herkes pek bir kibar. HSYK da, YARSAV Başkanı da, hukuktan, ihlallerden dem vuruyorlar. Tartışma ve kavga sanki asıl mesele hukuk ihlalleriymiş gibi sürüyor. Kendimizi kandırmayalım. Oysa korakor bir iktidar mücadelesi bu. Ankara, İstanbul, Diyarbakır ve her yerde, eski ve yeni devlet, eski ve yeni zihniyet, ahlaksız seçkinlerle, halkı temsil eden yarı demokratik güçler savaşıyor. Bu oyunun kuralını AKP koymadı. Ama Allah için, oyunu iyi oynuyor. Onları kendi silahları ile vuruyor. Bizim yaşadığımız postmodern, uygar bir iç savaş. Hepimizin özlediğı türden bir yargı ve uygar bir ülke ise, bu hesaplaşma bittikten sonra.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Özkök'e inat, 21. Kolay Adım Özalp'ta anıt açmak olsun

Markar Esayan 06.08.2009

Ertuğrul Özkök, gazetecilik piyasasını ve hitap ettiği okuyucu profilini iyi bilen, akıllı bir genel yayın müdürü. Her devrin adamı olmak çok meşakkatli bir iştir. İşte Özkök bu yorucu mesaiden de bıkmayan birisi. Her pozisyon değiştirdiğinde, geçmişte neden öyle, bugün de neden böyle davrandığını –kâh çocukluğundan örnekler vererek, kâh ailesinin etnik kökenlerini faş ederek- öyle naifçe anlatır ki, ondaki bu kişisel gelişim çizgisine imrenmemek mümkün olmaz. Özkök öylesine empatik, öylesine sterildir ki, lüzum hissettiğinde vahiy tadında çiziktirdiği kendisiyle yüzleşme yazılarıyla deri yeniler, kabuk değiştirir adeta. Kozasından rengârenk bir kelebek gibi taptaze çıkıverir karşımıza.

Lakin bu arada ülkenin en çok satar, en çok etkiler gazetelerinden birinin müdürü olarak attırdığı manşetler çoktan vazifesini görmüş olur.

Ama olsun, dün dündür, bugünse bugün.

***

Bu tür yazılar yazmaktan hazzettiğimden değil, Özkök böyle "etkili" bir zat olduğu için arada köşeme konuk ediyorum kendisini. 4 ağustos tarihli "Belediye Başkanı'na açık mektup" başlıklı yazısını okuduğumda, kırmızı alarm lambaları beynimde çalmaya başladı çünkü.

"İşte" dedim, "O meşhur Özkök yazılarından birisi daha!"

Özkök'ün, Özalp'in DTP'li belediye başkanına "kardeşim" diye seslendiği yazısı, 1943'te öldürülen 33 suçsuz köylü için yapılması planlanan anıt hakkında.

Biliyorsunuz, Kürtlerle adeta alay edercesine ilçedeki Jandarma Garnizonu'na 2003 yılında Mustafa Muğlalı Paşa'nın adı verilmişti.

Sürpriz değil, 2003-2004 dönemi ordu içindeki cuntanın AKP'ye karşı darbe hazırlığı içinde olduğu en civcivli yıllar. Bu zalim girişim AKP'de de bir karşılık bulmamıştı maalesef.

Peki, Mustafa Muğlalı Paşa kim? 33 köylünün kurşuna dizilmesi hadisesindeki rolü ne?

Olay, Kürt sorunu denen şeyin, devletin hastalıklı bir suç makinesine dönüşmesiyle nasıl bir ilişkisi olduğunu da ortaya koymakta özel bir öneme sahip.

Söz konusu yıllarda Türkiye-İran sınırında sıkça yaşanan hayvan hırsızlığı olaylarını önlemek için devlet önlem almak ister.

O önlem ne mi olur? İran'daki aşiret reislerine misilleme yapılacaktır. Devlet, olur a, suçüstü yakalanmasın diye İçişleri Bakanı Recep Peker, Van Valiliği'ne Jandarma'nın kontrolünde eylem yapacak bir çete kurulması talimatı verir. Evet, bildiğiniz çete! Bu çete sınırı geçip suç işleyecektir. Aşiret reislerine ait binlerce hayvanın gasp edilmesiyle doğan zelim kâr, kaymakam ve çete üyeleri arasında paylaşılmaya başlanır.

Yani bildiğiniz JİTEM, bildiğiniz kontrgerilla, ya da daha geriye giderseniz, bildiğiniz Teşkilat-ı Mahsusa, ya da Hamidiye Alayları... Güneydoğu'da yaşanan kirli savaşın uyuşturucu ve silah kaçakçılığı üzerinden yarattığı

muazzam para.

Amma velakin, iki bin koyununa el konan İran Kürdü Mehmedi Misto çetin ceviz çıkar. Türkiye dostudur. "Malımı verin, yoksa ben alırım, devletiniz rencide olur" diye haber gönderir. Kaymakam "Gelir koynundaki karını da alırım" diye cevap gönderince Misto baskın koyar, 500 koyun kaldırır.

Olayla ilgisiz Milalengiz köylülerinden 40 kadarı tutuklanır. Hadise büyüyünce telaşlanan Kaymakam, Van Valiliği'ne "Sınırdan Rus askeri girdi" raporu gönderir, Ankara da telaşlanır, bölgeye Mustafa Muğlalı Paşa'yı gönderir. Paşa serbest bırakılan 35 köylünün yeniden gözaltına alınmasını, sınıra götürülüp keşif yaptırılmasını, gerekirse silah kullanılmasını emreder.

Bu yarı açık bir infaz emridir. Gözaltına alınan 33 köylü 30 Temmuz 1943 günü sınır taburu komutanlığına bağlı iki manga tarafından sınırdan kurşuna dizilir. Muğlalı Paşa ancak DP'nin güçlendiği ellili yıllara doğru yargılanır. İdama mahkûm edilir. Yargıtay kararı bozar. Yirmi sene mahkûmiyete çevirir. Paşa hapishanede 1951'de vefat eder.

***

İşte Özalp'te DTP'li belediye başkanı Murat Durmaz'ın yapılmasını gündeme getirdiği 33 köylü anıtının hikâyesi bu...

Ertuğrul Özkök "Kürt Açılımı'na zarar verir" diye bu anıta karşı çıkıyor. Diyor ki, "Arkadaş, bu gereksiz şovdan vazgeç. Eğer herkes kendi acısını, kendi kinini, kendi ıstırabını canlı tutmaya kalkarsa, biz bu barışı neyin üzerine kuracağız?"

Böyle sorulmuş bir soruya hangi yürek dayanır?

1949'un şartlarında dahi idama mahkûm olmuş, 33 masum köylünün ölümünden birinci dereceden mesul şahsın adını garnizona veren zihniyetin provokasyonu orada dururken, Özkök, Kürt açılımının olası başarısızlığını, Belediye Başkanı'nın sırtına yükleyiveriyor.

Devleti arkasına alan yetkililerce öldürülmüş insanların anısına saygı göstermeyi "kin" olarak sunuyor. Cinayet ve adaletsizlikler hepimizin ortak meselesi değilmiş gibi, "Herkes *kendi* kinini, acısını canlı tutmaya çalışırsa" diyerek bilinçdışımıza "bizler, onlar" ayrımını sokuşturuyor.

Özkök'ün formülüne göre barış ancak unutmanın üzerine kurulabilir. Oysa biliyoruz ki, kalıcı barış, bilakis, karanlıkta kalan, göz yumulmuş ayıplarla yüzleşmekle mümkündür.

O zaman, Özkök'e inat, *Taraf*'ın Kürt sorununun çözümü için yapılmasını teklif ettiği "20 Kolay Adım"a bir yenisini de ben ekliyorum.

O garnizonun adı hemen değiştirilsin. Bu provokasyondan mesul olanlar adalete hesap versin ve o anıt devletin katkısıyla hemen inşa edilsin.

Ondan sonra unutmayan namerttir.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bozuk düşüncede samimiyet kurmak

Markar Esayan 10.08.2009

Hükümete ve Ergenekon davasına şüpheyile bakanların önemli bir kısmı, Kürt meselesi, AB üyeliği, dış politika, kısmen kadük olsa da Ermeni açılımı, demokratikleşme ve diğer reformları AKP'yi atlayarak açıklama gayreti içerisinde.

İşi biraz daha ileri götürenler resmin tamamına bakıldığında AKP'nin sadece bir figüran olduğunu, aslında konjonktür ve dış güçlerin bu işi kendi menfaatleri ve karanlık emelleri için peydahladığı ve işin sonunda ise ülkeyi büyük bir kaosu beklediğini düşünüyorlar.

Böyle düşünenler arasında samimi olanlar ve olmayanlar ayırımına gidersek...

Samimi olmayanların gerçekte AKP'den kurtulmak için bu korkuları, çoğunun temelsiz olduğunu bile bile fişteklediğini söyleyebiliriz. Ayrıcalıkların ve söz konusu büyük menfaatin tekeliyi yitirmeme mücadelesinde her türlü yol mubah çünkü.

Devleti devlet yapan en önemli unsurlardan biri olan "Şiddet kullanma tekeli"ni, demokratikleşme yönündeki her türlü girişimi ve sesi kırmak için zalimce kullanan bu kesim, artık bu zelil konfora büyük oranda sahip değil bugün.

Üçüncü Ergenekon iddianamesinde örgütün gerçekleştirdiği kanlı eylemler arasında Danıştay cinayeti başta olmak üzere, Cumhuriyet Gazetesi bombalamaları ve hatta Madımak faciası da mevcut. Savcılar, Madımak katliamı ile ilgili yeni görüntülerin ele geçtiği ve iddianamenin eklerinde bu görüntülerin yer aldığını notlamışlar.

Örgütün planlayıp, çok şükür ki gerçekleştirmedikleri eylemlere bakıldığında, kötücül bir zekânın hesap ettiği bir provokasyonun tüm inceliklerini görebilirsiniz. Yargıtay'a, Başbakan Erdoğan'a, Ermeni Patriği Mutaftyan ve azınlık hedeflerine, Alevi liderlere, DTP'lilere, NATO tesisine, dönemin Genelkurmay Başkanı Büyükanıt'a, Fehmi Koru'ya, Orhan Pamuk'a ve en nihayetinde alışveriş merkezleri, yani halkın doğrudan kendisine...

Hedeflerin temsil ettikleri toplumsal kesimleri birleştirdiğinizde ortaya ne çıkıyor biliyor musunuz?

Türkiye!

Türkiye'nin tüm kesimlerini huzursuz edecek, içe kapanmalarına ve birbirlerine daha da düşman olmalarına yol açacak, tüm ülkeyi paralyze ederek, sadece bu vicdansız eylemlerin müsebbiplerini güçlü ve özgür kılacak eylemler bunlar.

Bu nedenle, ister taraftarı, ister muhalifi olalım, tercihlerini bu karanlığın aydınlatılması ve oy hesabını aşarak Kürt meselesi gibi konularda çözüm için risk alan AKP'ye hakkını vermek gerekir.

Dünya küreselleşmeseydi, değişen enerji stratejileri barışı dayatmasaydı, tüm bu gelişmeler ABD'nin, AB'nin işine gelmeseydi AKP tüm bunları başarabilir miydi diye sorarsanız...

Muhtemeldir ki, başaramazdı.

Lakin yiğidi öldürün ama hakkını verin. Eğer tüm bu unsurlar güçlü bir akıntıysa, AKP'nin kaptanları bu akıntıyı arkalarına alma zekâ ve cesaretini gösterdiler.

Hem siz değişimi denen olguyu ne menem bir şey zannediyordunuz ki!

Değişim birbirinden asla bağımsız olmayan sayısız parametrenin ortaya çıkardığı organik bir resimdir. O resimde nasıl yer alacağınızı ise, elinizdeki parametreleri iyi yöneterek aklınız ve cesaretinizle siz belirlersiniz.

***

Bu coğrafyanın Batılılaşma hikâyesi ta I. Abdülhamit'ten başlar. Sultan'ın Batılılaşmadan anladığı yönetsel reformlar değil, ordunun modernleşmesidir. III. Selim de aynı mantıktadır. Her ikisi de reformlar konusunda sağlam duramaz, ciddi hatalar yapar, karşı reformculara önemli tavizler verirler. III. Selim 1807'deki ayaklanmadaki gevşek duruşuyla bunu hayatıyla öder. Ardından gelen IV. Mustafa tamamen muhafazakârlara teslim olur. Anlamli adımların atılacağı dönem II. Mahmut'un dönemidir.

Dikkati çeken husus, sultanların reformlar konusunda, değişen iktisadi ve siyasi şartları anlayamamaktan dolayı içine düştükleri kafa karışıklığıdır. Hâlâ dünyayı 16.-17. yüzyılın zihniyetiyle okumaktadırlar. Üstelik, kaybedilmiş iki asırlık koskoca bir süre söz konusudur. Osmanlı devlet adamları bunu bir türlü doğru okuyamaz. Aslında Osmanlı'yı yıkan Batı'nın orduları değil, Kolomb, Macellan, Gutenberg, Kant ve diğerleridir.

Son yıllarda yaşadığımız değişimin Türkiye'nin sonu olacağı korkusunda samimi olanları ise, işte Osmanlı'nın o dönemlerinde reformlar konusunda bir ileri, bir geri yapanlara benzetiyorum. Türkiye'yi en az elli yıl, hatta birkaç asır öncesinin işlevsiz parametreleriyle okuyorlar.

Yani okuyamıyorlar.

Türkiye, Kürtlerin eşit vatandaş olmaları, Ermeni, Kıbrıs sorunlarının çözülmesi, AB'ye üyelik ile bölünecek denli zayıf ve küçük bir ülke onlara göre.

Oysa asıl felaket, Türkiye'nin gerçek gücü fark edilmez ve bu sorunlar çözülmezse yaşanacak.

AKP, bunu görebilen bir parti oldu. Halkın teveccühünü bu nedenle aldı. Kısa sürede elde ettikleri başarı da zamanın ruhuyla önemli bir ritm tutturmalarından kaynaklanıyor. Kürt meselesinin çözümüne de gözardı edilmeyecek bir katkı sunuyorlar.

Kanımca AKP'den hazzetmeyen ve siyasette temsil edilmediğini düşünenlerin yapması gereken ilk iş, zaman

makinesine binip günümüzde yerlerini almak olmalı.

Bozuk düşüncede samimiyet kurmak, erdem değildir zira...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Her halükârda "Yaşasın barış!"

Markar Esayan 13.08.2009

Başbakan Erdoğan evvelki gün Kürt sorunu üzerine tarihî bir konuşma yaptı.

Çok önemli sorular sordu Erdoğan.

"Türkiye 25 yılını çatışmayla, faili meçhullerle, boşaltılan köylerle heba etmeseydi, mesele on binlerce insan ölmeden barışla çözülseydi, Türkiye bugün nerede olurdu?" dedi.

"Milletçe sormamızı istiyorum" diyerek soruları millet adına da sormayı seçti Erdoğan.

İyi de, bu soruların muhatabı kimdi ki!

Herhalde bu çözümsüzlüğün mesulü olan iradeydi o.

Yani "devlet."

Kendi vatandaşını Türk, Kürt, Ermeni diye ayıran o tür zorba "devlet"in, yani, yine Erdoğan'ın deyimiyle o tür faşist "devlet"in işlediği suçların ve işletmediği adaletin muhasebesi yapılıyor bugün Türkiye'de, hem de Cumhurbaşkanı, Başbakan, Bakan düzeyinde...

Ankara'da, Meclis'te, Çankaya'da...

Tavuk su içer Allah'a bakar.

Heyecan, ümit, cesaret verici doğrusu.

O tür zelim "devlet"in toplam devlet içindeki oranı gün geçtikçe azalıyor.

Kendi ayrıcalıklarını bu "devlet"in zorbalığına dayamış halka da her gün biraz daha deşifre oluyor. Ağırlık merkezini kaybediyor, çepere savruluyorlar; oradan da tarihin çöplüğüne gidecekler.

Onlar için üzülemediğim doğrusu...

***

Gelelim son gelişmelere ve Kürt sorununa...

Yazının girişinde gevşemişseniz, lütfen toparlanın, biraz irtifa kaybedeceğiz çünkü.

Bana göre, her iki konuşma arasında bir mukayese yapılırsa, İçişleri Bakanı Atalay'ın konuşması, Başbakan Erdoğan'inkinden daha önemli ipuçları içeriyordu.

Tabii ki, her ikisinin de bölüştüğü, üstlendiği fonksiyon farklı. Erdoğan, girdiği bu zor işin partisinin siyasi sonu olabileceğini, o tür "devlet" in yaralı aslan gibi son derece tehlikeli hamleler yapabileceğini biliyor.

Bu işi başarmak için ciddi bir kamuoyu ve medya desteğine ihtiyacı olduğunu da biliyor.

Bu türden konuşmalar toplumsal çatlakları, yılların getirdiği güvensizliği iyileştirmek için çok ama çok faydalıdır. Bugüne değin dövülmüş vatandaşın iade-i itibarı yolunda atılmış güzel bir adımdır.

Lakin eğer Kürt meselesini konuşuyorsak, İçişleri Bakanı Atalay sorunun karmaşıklığı ve zorluğuna münasip daha önemli bir ipucunu yansıtmıştır.

Atalay, dünkü TOBB ziyaretinde de yinelediği gibi öncelikle uygun üslup ve sükûnet telkin etmiş, bu işin kısa sürede hallolamayacağını, hazır bir paketin olmadığını, mümkün olan en geniş toplumsal mutabakatla, yavaş ve emin adımlarla yürünmesi gerektiği mesajını vermiştir.

Öyleyse, kısa sürede hallolacak olan nedir?

Dağdaki savaşın bitmesi, akan kanın durdurulmasıdır.

Bu az şey mi, haşa! Ama Kürt sorunu da, çözümü de, daha başka bir şeydir.

Doğru, PKK Kürt sorununun bir parçasıdır, ama Kürt sorununun kendisi değildir. Hükümetin bu açılıma Kürt değil de, "Demokratik açılım" adını vermesi de son derece isabetli bu açıdan.

Çünkü tek bir Kürt sorunu olmadığı gibi, kısa ve orta vadede tek ve topyekûn bir "çözüm" de yoktur.

Çünkü devletin seksen yıllık Türkleştirme politikaları kısmen başarılı olmuş, Kürtler, Türkleşen Kürtler, Türkleşmekte olan Kürtler, Kürt etnik kimliğine sıkı sıkıya tutunan Kürtler, Müslümanlık zeminindeki ortaklaşmayı kâfi bulan Kürtler gibi bin bir parçaya bölünmüşlerdir.

Bu her bir kesim milyonlarca kişiye tekabül eder.

Her bir kesimin Kürt sorunu tanımını farklı olduğu gibi, çözüm algıları da farklıdır.

Devletin "Artık seni faili meçhul etmeyeceğim, seni de ancak diğer vatandaşlarım kadar döveceğim, birkaç kasabanın ismini eski haline getirebilirsin, Güneydoğu'daki fakirliği de Marmara'dakine eşitleyeceğim, TRT Şeş'te Kürtçe dinleyebilirsin, bölgedeki valileri de JİTEM'cilerden, özel harekâtçılardan değil, bildiğin sıradan

bürokratlardan seçeceğim, en nihayetinde hepimiz Müslümanız, Yozgat'taki anneyle, Hakkârî'deki annenin evladı öldüğünde aynı kibleye dönüyoruz" demek, zaten insan olmanın en temel gereklerinin yıllarca esirgendiği bu insanlara bir lütuf değildir, lakin eyvallah, çok önemli bir adımdır.

Demokratik Açılım'ın vaat ettiği çözüm –bakalım ne kadar estetize edebileceğim- Kürtlerin demokratik haklarını teslim edip, din birliğinin de altını çizerek tek bir üst kimlikte buluşmaktır. Devletin bugüne değin kötekle yaptığını, bundan sonra iyilikle yapmaktır yani.

Böyle asimilasyona can kurban, razıyız diyen Kürtler de oldukça çok bu ülkede.

Lakin Kürtlerin Kürt olarak kalmasını isteyen, yani etnik ayrışmadan yana olan Kürtler de var ve oldukça çoklar. Bu yol, güçlü yerel yönetimleri, Kürtçenin resmî dil olması gibi talepleri de ima ediyor ki, AKP'nin böyle taleplere en az CHP ve MHP kadar soğuk bakacağını öngörebiliriz.

Kürtlerimizi kesmemeyi başardıktan sonra sorun çözüldü zannedip sukutu hayale uğramayın diye yazıyorum bunları. Çünkü sorunun şiddet köpüğüyle çevrelenmiş derinlerdeki çekirdeğinde Kürtlerin ulusal ve etnik taleplerinin kendisi var.

Dün "Önce silah sesi sussun ki birbirimizi duyabilelim" demiş Dengir Mir Fırat.

Ne güzel demiş.

Her halükârda "Yaşasın barış!"

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Aram Tigran, Dink, Norşên ve içimizdeki o yüzde yirmibeş

Markar Esayan 17.08.2009

Geçen akşam bir süredir Ermenistan'da yaşayan çok değerli bir dostumla hasret giderdik. Ailesini görmek ve tatil için İstanbul'a gelmişti. Balık-rakı eşliğinde hem Ermenistan'dan, hem de Türkiye'den konuştuk. Ermenistan'da adettir, kadeh her ağza götürüldüğünde sırası gelen şahıs bir dilekte bulunur. Öyle bizim alıştığımız türden "şerefe, ya da "sağlığa" temennisiyle geçiştirilemez bu; uzunca bir konuşmak gerekir.

Sofra önemlidir. Yemek kutsaldır. Muhabbet temeldir.

Gündelik koşuşturmanın içinde, unuttuğumuz meseleler de, kişiler de böylelikle hatıra gelir. Herkese söz hakkı düşer, herkes hatırlanmış olur, herkes dinlenmiş, onurlandırılmış olur.

Herkes önemli olur; çünkü herkes aslında çok, ama çok önemlidir gerçekten, çok önemlidir.

Söz hakkı varlık hakkıdır. Söz'ü elinden alınmış olanın, varlığı da yadsınmıştır çünkü.

***

Memleketlerden konuşurken, tabii Hrant'ı da, Aram Dikran'ı da, son günlerin flaş konusu Norşên'i (eski ismiyle Güroymak:)) de konuştuk...

Dostum bana Ermenistan ve Türkiye'deki kendini mukayese ederken şöyle dedi:

Ben Ermeniyim, ama ne kadar inkâr edersem edeyim yüzde yirmibeşim Türktür. Türkiye'nin de ne kadar inkâr edilirse edilsin yüzde yirmibeşi Ermenidir. Kimse değiştiremez bunu. Bizdeki bu kökü kimse söküp atamaz...

Ne ilginçtir, Norşên ismi Ermenicedir Ermenice olmasına amma, Norşên aslında bir Ermeni yerleşim bölgesi değildir, oldum olası Kürttür.

Bu nasıl bir iç içe geçmişliktir böyle!

Hrant kadar Anadoluluğu böylesi hazmeden kaç kişi vardır ki mesela?..

Öldürüldükten sonraki günlerde *Agos*'a yüzlerce, hatta binlerce kişi akın etmişti de, ben de elimden geldiğince ev sahipliği yapmıştım. Bir tane anımı ise hiç unutmam.

İki köylü vatandaş gelmişti. Ortalık ana baba günü. Bir büyükelçi geliyor, bir Orhan Pamuk gidiyor. Bana "Bir ilgileniver ne olursun" dediler. "Hay hay" dedim. Oturttum, çay söyledim, sohbeta koyulduk. Dediler ki bana, "Söyleyecek fazla bir şeyimiz yok. Biz fukara köylüleriz. Duyduk ki hemşerimizi vurmuşlar. Borçlandık harçlandık yola düştük Malatya'dan. Onun düştüğü yeri görelim, ruhuna bir fatiha okuyalım dedik. Hemşerimizin toprağı bol olsun..."

Size hiç oldu mu böyle? Yasın tam kucağındayken, tesellilerin en büyüğüyle onurlandınız mı böyle?

Kendi ülkemizde hepimiz gurbete düştük. Yıllardır gurbetin en zalimiyle kamçılanıyoruz işte. Kendi evimizde tutsak ve yabancılarız. İsimsizleriz, yalnızlarız, söz'süzleriz biz.

Oysa ne kadar zenginiz bir görebilsek, ne kadar çoğuz, ne kadar güçlüyüz, ne kadar değerliyiz.

Kendi kendimize savaş açmışız. Kendi varlığımızla didişiyoruz. İçimizdeki Türk'e, Kürt'e, Ermeni'ye, Rum'a, Süryani'ye, Müslüman'a, Musevi'ye, Hristiyan'a "Defol git!" diyoruz. Kendi kendimizin ırkçısı olmuşuz.

Artık bu savaş bitiyor olabilir mi?

Hayal ettiğim çok şey de değil aslında. Gurbetim, gurbetlerimiz bitsin istiyorum. Tüm parçalarımızla barışalım. Şu Ahtamar'ın haçını dikebilecek kadar, Anadolu'da kaderine terk edilmiş, pavyona, samanlığa dönüşmüş kiliseleri onarabilecek kadar kendine güvenli, barışık olsun benim ülkem. Başörtülü kardeşlerim üniversiteye gidebilsin, saçı uzun, küpeli gençler her yerde güvenle dolaşsın, inançlı askerler üstleri evlerine teftişe gelecek

diye hiç içmeyecekleri rakıları buzdolabına koymak zorunda kalmasın, kimse korktuğundan oruç tutmasın, devlet eliyle faili meçhul edilmesin kimse...

Birbirinin arasına karışsın bunca zenginlik, bunca renk, bunca dil, türkü, yemek, ama en önemlisi, insanlar biraraya gelsin yeniden, korkmadan, değişmek, saklanmak zorunda kalmadan.

Polisten, askerden, imtiyazlı komşudan ürkmeden yaşayalım artık; kıt kanaat da olsa geçinecek kadar bir gelirimiz olsun, hastalanınca ortada kalmayalım, öldüğümüzde bir avuç toprak çok görülmesin kimseye.

Aram Tigran, nam-ı diğer Aram Dikran Melikyan, ulu bir ozan, sapına kadar Anadolulu... Son vasiyeti toprağına, memleketine gömülmek. Bu ülke bu kadar zavallı olmasın. Kendi evladının ölüsünden bile korkacak kadar küçülmesin.

Sırf Ermeniymiş diye...

***

Başbakan Erdoğan bir süredir çok önemli mesajlar veriyor. Açıkçası mukayese edildiği Menderes ve Özal'dan çok daha önemli işlere imza atıyor. Yanlışları görecektir kadar akıllı. Vicdanının tartısı da yerinde.

Evvelki gün Büyükkada'da Kezban Hatemi'nin öncülüğünü yaptığı bir kısım "kötü insan"ların girişimiyle gayrimüslim cemaat liderleri ve temsilcileriyle yemekli bir toplantıda bulundu.

Az ama öz konuştu. Özlemine duyduğumuz akıl ve vicdan dolu cümleler sarf etti. Ermenilerin, Hristiyanların da bu ülkenin eşit vatandaşları olduğunu, tüm toplumsal kesimlere eşit mesafede olduklarını, azınlıkların sorunlarıyla yakından ilgilendiğini, uygulamadaki bazı yanlışların da giderileceğini söyledi.

Kusura bakmayın; kendi ülkemce yağmalanan, dövülen, 1915'teki derin acısı görmezden gelinen bir kesimden geliyorum. Ben bu sözleri daha önce hiç duymadım.

Şimdi ihtiyatlı lakin kıpır kıpır bir merak ve heyecan içindeyim.

Bu ülke gerçekten değişiyor mu?

Kendi yurdundaki gurbetliğim sona eriyor mu?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kürt sorununda karından konuşmalar

Markar Esayan 20.08.2009

AKP gecikmiş ve zorunlu olanı, hem iç, hem de dış şartları doğru okuyarak yapmaya çalışıyor.

Kürt sorununun artık ihmal edilebilir bir "negatif dinamik" olmadığını gördüğü gibi, bu negatif dinamikten siyaseten faydalanma ahlaksızlığına da düşmüyor.

AKP, meselenin Irak'taki Amerikan işgali ile şekillenen yeni dengelerle bir bölge sorunu haline geldiğinin farkında.

Paneldeki tüm uyarı ışıkları alarm halinde, "Çöz, çöz, çöz!" sinyali veriyor.

Adımlar, her halükârda doğru yöne giden ahlaki bir ana yolda atıldığı için, şu an siyasette çıkan çatlak seslerin fazlaca bir ehemmiyeti yok.

Hem çatlak da olsa, o sesler de sestir en nihayetinde. Sessizlik bana daha tehlikeli gelir hep. Sevgili Bejan Matur bu sesler için, "Eğer çatışma olasılığı hâlâ devam ediyor olmasaydı, MHP ve CHP'nin açılıma sert çıkışlarını siyasi zeminde değerlendirebilirdik" diyordu haklı olarak.

Yani mevzubahis akan kanı durdurmaksa, kışkırtıcı açıklamalardan imtina etmek gerekire getiriyordu.

Doğru, doğru olmasına ama, ben Bahçeli'nin –"12 kötü adam" gibi hedef gösterenleri hariç- sert üslubunu yine de siyaset içinde görüyorum. MHP'nin oy tabanı AKP'den çok da farklı değil; süreç güçlü ilerlerse MHP tornistan edecektir, görürsünüz.

Hem her mal tezgâha dizilsin derim ben; bodrumda için için çürüyüp zehirlemesin bizi. Kimse böyle önemli bir geçiş ânında desteğinin de, öfkesinin de temsil edilmediğini düşünmesin.

Asıl tehlike halkın tepkisi değil çünkü. Kürt sorununu var eden halk olmadığı gibi, onun çözülmesine mani olacak olan da halk değil.

Kimler mi olabilir? Akla ilk gelen devletin alter egosu Ergenekon oluyor tabii. Bugün Türkiye'de Kürt sorunu gibi, hal yoluna girme eğiliminde olan bir sürü problemde varlık bulan Ergenekon'u hesap dışında tutmak doğru olmaz tabii.

Amma velâkin, neredeyse tüm parametreler Türkiye'de barışı dayatıyor artık. Ergenekon gibi yapıların ise pabucu şimdilik dama atılmış vaziyette. Ülkeyi iklimlendirecek kadar güçlü üföremiyorlar artık. Başlarında da ciddi bir dava baskısı var hem.

***

Bana kalırsa orta vadede asıl sıkıntı Kürt sorununun çözülmesini ilkesel olarak arzulayan ittifakta yaşanacak. Dedik ya, hepimizi en azından ahlaki olarak yan yana getiren bir anayolda ufak ufak ilerliyoruz şu anda. Kürt sorununun bitmesi, PKK'nın silah bırakması, akan kanın durdurulması, Kürt vatandaşlara yönelik ayrımcılığın sona erdirilmesini isteyen geniş ittifak bu tartışmanın ileriki safhalarında tel tel ayrılacak gibi geliyor bana, ne dersiniz?

Peki, bu bir tehlike midir?

Çoğuna göre öyle. Bana göreyse olabilir de, olmayabilir de...

Nasuhi Güngör, *Star*'da 17 ağustostaki "Her öneri çözüm değildir" adlı makalesinde sürecin bir şans olduğunu söylüyor, lakin yazısını liberal görüşleriyle tanınan asker kökenli psikiyatrist Prof. Dr. Nevzat Tarhan'dan yaptığı şu alıntıyla bitiriyordu: *"Bugünkü tehlike demokratik açılımın ortak değerleri güçlendirmek yerine ortak kimlik değerlerini değil, farklı kimlik değerlerini güçlendirecek şekilde yönetilmesidir. Kültürel bağları güçlendirmeden yapılan özgürleşme ayrışma ile sonlanır. Tıpkı ailelerde olduğu gibi. Şimdi baktığımızda hükümet demokratik açılım gibi kulağa hoş gelen sloganların cazibesi ile Türk-Kürt diyalogunu Türk-Kürt ayrışmasına götürecek bir yola girmek üzeredir. Sorunları çözmeyi ikinci plana alan tarihsel özgeçmişteki bağları güçlendiren ortak eylemler için işbirliği planı yapılmalıdır. Psikanaliz ekolünün negatifi düzeltme çabası yerine pozitif psikolojinin olumluyu güçlendirme ekolü bize daha uygundur."*

Belli ki bizim "anayol" diye tabir ettiğimiz sürecin ahlaki parametrelerini dahi riskli bulanlar var. Çoğunlukla karından konuşma olarak başlayan bu uyarılar, yakında daha kreşendo haline gelecek.

Yukarıdaki alıntıda zararlı bulunan açılımlar, Kürtçe eğitim hakkı, yer isimlerinde otantik hallere dönüş, Kürtçe bilen memurların bölgeye atanması vb. gibi uygulamalar belli ki. "Kültürel bağlar" güçlendirilmeden atılacak bu gibi adımların ülkeyi bölünmeye götüreceği korkusu var. Güngör de belli ki bu kadarını kendisi söyleyememiş, Tarhan'a söyletmiş yazısında.

Aynı yazıda Metin Heper'in *"Müşterek 600 yıllık tarihleri boyunca ve bugün, genel olarak Kürtler ve Türkler birbirlerine karşı yaygın bir husumet duygusu beslememişlerdir"* alıntısı da yer almış.

İlginç...

Yani, 600 yıldır birbirine husumet beslememiş iki halk, aynı sürede kültürel bağlarını güçlendirmekte muvaffak olamamışlar. Kürt sorununu çözmeyi bölünmeden başarmak için demek bu kadar uzun süreler daha beklemek tavsiye ediliyor bize.

Bunlar karından konuşmalar gerçekten. Bu sözlerin tercümesi şu: Kürtlere kültürel haklarının verilmesi dahi bölünme getirir. Hazır değiliz, o zaman Kürtler yeteri kadar Tükleşene kadar eziyete devam!

Kendimizi kandırmayalım: Güçlendirilmesi önerilen "Ortak kimlik değerleri"nden kasıt statükonun devamı anlamına geliyor. Bütün sorun, tüm halklara aynı etnik kimliği, yani Türklüğü dayatmaktan, zorla asimile etme politikasından çıkmadı mı zaten?

O zaman, farklı ve yeni ne söylüyorsunuz ki!

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kardeş kardeşi öldürmedikçe savaş asla savaş değildir

Markar Esayan 24.08.2009

Emir Kusturica'nın elli milyon insanın hayatına mal olan İkinci Dünya Savaşı'ndan başlayarak Yugoslavya'nın bölünmesi ve kardeşin kardeşi kırdığı iç savaşa kadarki dönemi anlattığı o efsanevi destanı *Underground* filminin finalinde, savaş taciri Marko son nefesini verirken sevgilisi Natalija'ya şu sözleri fısıldar:

"Kardeş kardeşi öldürmedikçe, savaş asla savaş değildir."

Savaş hakkında söylenecek her sözü anlamsız kılacak kısa, sade, destansı bir sözdür bu.

Her savaş aslında kardeşin kardeşi öldürmesidir. İnsan öldürmek kendini öldürmektir. Bu gerçek ısrarla görülmediği, insanlar bunu görmekten imtina ettiği için savaşların yıkımı da görmezden gelinir. Savaşlar, 'hak arama,' 'barışı tesis etme,' 'özgürlük mücadelesi,' 'başka yol kalmadığından son çare" türünden savlarla meşruiyet, kutsallık ve dokunulmazlık kazanır.

Savaş, her yıkımda kelepçesini bir tırnak daha daraltır, daraltır, daraltır...

Savaşın gerçek yüzü, iki kardeşi boğaz boğaza getirecek denli yaşamı "bitirdiğinde" ortaya çıkar. Vücudu tümüyle sarmış kanserin o güne değin sakladığı emarelerini dışarı birden boca etmesi gibi, çoğunlukla her şey için çok geç olur. Savaşın insanın aslında "kendini" yok ettiği bir yıkım olduğu, Marko gibi ekseriyetle son nefeslerde kabul görür.

Bazen bu bile olmaz.

Kaybettiğini bile bile, kana ve ölüme boylu boyunca gömülmüşken bile, çevresinde bunca yıkıma neden olduktan sonra dahi, kazandığını düşündürtecek zehirli bir diken vardır insan evladının yüreğinde.

O dikenin söküp atmak kavgasıdır insanlaşma süreci. O süreç sadece bireyin değil, dünyanın kaderini de belirler.

Siyasi, dinî liderler bu yüzden önemlidir. Bir şeyin öyle ve böyle olmasına karar verme gücü onların elindedir çünkü. Düşünsenize, eğer iki uğursuz Bush dönemi yaşanmış olmasaydı, bugün Irak'ta bir buçuk milyon insan yaşıyor olacaktı. Afganistan ve diğer yerlerdeki devasa kayıplar ha keza...

***

Aklım bu aralar Kürt meselesi ile meşgul olduğundan böyle bir girizgâh yaptım. Son ayaklanma olarak kabul gören PKK ile devletin savaşı, aslında kardeşin kardeşi öldürmesi değil miydi? Dersim gibi önceki felaketleri hesaba katmıyorum bile...

Otuz yıl boyunca kardeş kardeşi öldürdü. Aynı aileden on binlerce kardeş öldü. Çok daha fazlası ruhen öldü. Aileler bölündü. Milyonlarca insan evini terk etti; gurbete, fakirliğin, düşkünlüğün, ayrımcılığın ve hatta suçun eline düştü. Dostluk, kardeşlik, sevgi öldü.

Devlet kirlendi. Suça bulaştı. Faili meçhulleri çare gördü. Ayrımcılığı çare gördü. BüyükDevlet'i felç eden küçükdevlet, istediği gibi at oynattı.

Biz dūřmanla savařtıđımızı dūřündük. Ordu űlkeyi bűlmeye ant içmiř hainleri űldűrűyordu. PKK da Kűrtlere zulmű ve fakirliđi reva gűren TC'ye karřı űzgűrlűk savařı veriyordu.

řimdi bana "Bugűn bűyle konuřmak kolay tabii" demeyin sakın. "Seeneđimiz yoktu" demeyin. Bugűnűn dűnden ne farkı var?

řayet "Kardeř kardeři űldűrűyor" diyebilseydik dűn, tıpkı bugűn gibi...

"űlűp űldűrmek çare deđil, bu insanların derdini dinlemek lazım," "Haksızlıđa karřı műcadele etmenin tek yolu silaha sarılmak deđil" diyebilseydik...

Sűyleyin, savařı durdurmanın űnűnde bařka nasıl bir engel var, zihniyetimizden bařka?

***

řimdi Cumhurbaşkanı Gűl, Bařbakan Erdođan ve hatta MGK, diđer "tarafıta" da DTP, Kűrt kanaat liderleri ve hatta PKK dűzeyinde bunun anlamsız, korkunç bir kardeř kavgası olduđu telaffuz ediliyor. Yani bunun dűřmanla deđil, kardeřler arasındaki bir savař olduđu kabul edilmiř durumda.

Yani, hadi bugűne deđin dűřmanla savařtıđımızı dűřűnyorduk. Artık kardeřimize kurřun sıktıđımızı fark ettiđimize gűre, űnűműzdeki barıř fırsatını deđerlendirmez, yeniden silaha sarılırsak...

Savařı devam ettirmek adına, her řeyi unutup kardeři yeniden dűřmana çevirirsek bu bizi ne yapar?

Açık değil mi, ahlaksız ve savaş taciri olduğu kadar **kardeş katili yapar...**

O vakit, řu andan itibaren Tűrkler ve Kűrtler olarak kardeř űldűrmenin bűtűn sorumluluđunu birlikte yűklenmiř oluyoruz. Gűnahları bařkasının sırtına yűkleyip kenara çekilme konforumuz yok artık.

Cumhurbaşkanı Gűl ve AKP hűkűmetini vatan hainliđi ile suçlayan Sayın Bahçeli gibiler de, "Bu kadar savařtık, gűz boyamalık birkaç iane karřılıđında silahı bırakmamalıyız" diyen bir kısım Kűrtler de, atıp tutarken bu son řansın sonrasını iyi hesap etmeliler.

Ųyle zannediyorum ki, bu son řansımız zira...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Elazıđ'da űlen o dűrt ocuk için...

Markar Esayan 27.08.2009

Askerliğimi yaptığım Sivas Merkez'deki bölük Yılmaz Güney'in de konuğu olmasıyla ünlenen Temeltepe'ye yakındı. Temeltepe bizim bulunduğumuz Havantepe'nin tam karşısındaydı. Aramızda bir vadi, vadinin yamacında ise bizim köyün harabe kilisesi vardı. Babam Sivaslıdır. Terk edilmiş köyümüz de benim askerlik yaptığım tugayın kısmen sınırları içinde kalmıştı. Kaderin bir cilvesi işte.

Neyse bu başka konu. Dert bir değil ki...

Bölük komutanım has adamdı. Babamın ölüm döşeğinde olduğunu duyduğunda benim için tarihsiz bir izin kâğıdı düzenletti, "ihtiyaç halinde Markar on dakikada nizamiyeden çıkarılsın" diye de emretti, hatırlarım. Bölük astsubayı da beni yanına çağırıp dinî bayramlarda izin alma hakkım olduğunu, ancak bu günleri bilmediklerinden benim onları uyarmam gerektiğini ve olur da –ki olurdu- Ermeniyim diye sıkıntı veren olursa başımı hiç belaya sokmadan kendilerine gitmemi söylemişti.

O zamanlar tek dileğim, ağır derecede hasta olan babamın ölüm haberini askerdeyken almamaktı. Kullanmadığım iznim nedeniyle bir hafta erken terhis oldum. Eve döndüm. Babamla hasret giderdim. Bir hafta sonra, yani sivildeki ilk günümde babam vefat etti.

Yine unutmam. Bir gece telefon çaldı. Karşımdaki bölük komutanımın sesiydi.

Babamın öldüğünü duymuş, başsağlığı için aramış. "Seni biraz daha erken gönderebilseydik, babanla hasret giderebilseydin keşke" diye uzunca da dert yandı.

Ama Elazığ'da askerlik yaparken ölen o dört çocuk benim kadar şanslı değildi.

Onların bir isimleri var: İbrahim Yaman, Ali Osman Altın, Mesut Bulut, İbrahim Öztürk...

Hikâye korkunç. Nöbetçi uzman çavuş işgüzarlık yapıp devriyesinde nöbette uyurken yakaladığı Er İbrahim Öztürk'ün el bombasını alıp komutanı teğmene götürüyor. Komutan da "ceza" olarak pimini çektiği el bombasını Öztürk'e tutturuyor "Böyle bekle" diyor. Öztürk komutanının mevzisine gelerek "25 günlük askerliğim kaldı. Beni öldüreceksiniz" diyor...

Sonrası malûm. Öztürk ret cevabı alınca mevzi mevzi dolaşıp pim arıyor. Derken gittiği son mevzide bomba patlıyor. Dört günahsız er şehit oluyor.

Hikâye Mehmet Baransu'nun ulaştığı askerî soruşturmanın tutanaklarından. 17 ağustos tarihinde yaşanan bu elim hadise hakkındaki tek açıklamayı Elazığ Valiliği yapmış olayın kaza olduğunosöylemişti. Çünkü Elazığ Kolordu Komutanlığı kendisine sadece bu açıklamayı yapmıştı.

Kürt açılımı üzerine 30 Ağustos Zafer Bayramı konuşmasını önceye alıp yetkilerini aşarak açıklama yapan Genelkurmay Başkanı Başbuğ, TSK olarak kırmızı çizgilerinin PKK ile savaşta yitirilen 5003 evladın kanıyla çizildiği imasında bulunuyordu.

Peki bizler, bu canların sahipleri olarak, hem bu 5003 evladımızın, hem de bu korkunç olayda olduğu gibi, asla sadece bu teğmene yıkılamayacak zihniyet ihmalleri yüzünden solup giden evlatlarımızın ölümünü sorgulama hakkına sahip miyiz acaba?

TSK, yıllar boyunca bu şekildeki “kaza”larda ölen evlatlarımızın sayısını bize verebilir mi?

Her bir “kaza” için adaletin nasıl tecelli ettiğini, suçluların nasıl cezalandırıldığını, ama 30 ağustoslarda, ama gecenin bir vakti internet sitesine bildiri koyarak olsun, vatandaşlarına izah edebilir mi?

Yoksa, bu da Sayın Başbuğ’un son açıklamasında “Her konuyu tartışabilme özgürlüğünün, devletin varlığını riske sokacak, ülkeyi kutuplaşmaya, ayrışmaya ve çatışma ortamına sokacak konuları içermemesi gerektiğine inanır” şeklinde beyan ettiği TSK’nın kabullenemeyeceği zararlı fikirler grubuna mı giriyor?

Ordu bu ülkenin önemli bir kurumu. Kurumun içinde bu dört çocuğun boşu boşuna ölmesine üzülen isyan eden –benim komutanım gibi- pek çok vicdanlı asker olduğuna eminim.

Lakin TSK çok önemli birkaç konuda kendisine çok zarar verecek hataları düstur edinmiş durumda. Bu Ortaçağ’daki “Papa’nın yanılmazlığı” doktrinine benziyor.

TSK hata yapmaz. TSK yanılmaz. Dolayısıyla hesap vermez. Çünkü hesap verecek bir durum tabiatı gereği TSK’da o-lu-şa-maz.

Yok öyle şey! İnsanın olduğu her yerde hata da, çürümüşlük de, suç da olur. Asıl mesele şeffaf olmakta, suçun üzerini örtmemekte.

Haber *Taraf* sayesinde kamuoyuna yansıyınca, teğmeni alelacele tutuklamakla adalet yerine gelmiş, şeffaflaşılmış olmuyor.

TSK siyasete sürekli müdahale etmekte ve itibarını sözüm ona korumak adına şeffaflaşmamakta ısrar ederse, en büyük zararı asıl kendi kendine verecek.

Kırmızı çizgilerin otoriteleri kutsayamadığı özgür çağlardayız çünkü...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Haklısınız Sayın Arınç bizler onurlu insanlarız

Markar Esayan 31.08.2009

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Bülent Arınç özellikle “laik” kesimin tüylerini diken diken eden isimlerden biri. Sivri diye nitelenen dili genellikle doğru tespitleri içeriyor. Söylediklerine inandığı, inandığına göre de yaşadığı için de “tehlikeli” addedilen insanlar grubuna giriyor. İnandıkları üzerinde uzlaşma, yamulma kabul etmeyen kişiler, ‘ehlileştirilme’ imkânları pek az olduğundan ‘tehlike’ arz ederler. Arınç’ın “Kral çıplak” türünden açıklamalarını, bir devlet adamı olarak ve arkasında ciddi bir halk desteği olduğunu da bilerek sarf ettiğinden kemalist ve ulusalcı kesimlerde ciddi nefret uyandırıyor.

Açıkçası ben keyif alıyorum Arınç'ın sözlerinden.

Geçenlerde Büyükkada'da Başbakan'la azınlık temsilcilerini buluşturan toplantıda Kezban Hatemi Başbakan'la kendisini, metruk Rum Yetimhanesi'ni gezdirmişti. Biliyorsunuz, bu yetimhane 1960'ların Yunan-Rum karşıtı yüz kızartıcı uygulamalarının süregeldiği bir ortamında, "yangın" bahanesiyle tahliye edilmiş ve kapatılmıştı. Öyle ki, yetimhaneyi yıllar sonra gezenler, birkaç dakika içinde yuvalarından olan bu çocukların eskimiş, yılların sıcağı ve soğuğu ile kavrulmuş ayakkabılarıyla karşılaşacaklardı. Merak etmeyiniz, o minik ayakkabılar çuval çuval toplandı ve karanlıkta kalan mazimizin bir ibret vesikası olarak ileride belki bir müzede sergilenecekleri günü bekliyor.

Daha da önemlisi bu hikâyeyi duyan Başbakan Erdoğan ve Arınç'ın verdiği tepki olsa gerek. O sivri dilli diye eleştirilen Sayın Arınç, yetimhaneyi daha fazla gezmeye yüreği elvermediğinden nemli gözlerle binadan ayrılmak zorunda kalmış. Tanıklar Erdoğan'ın da çok duygulandığını söylüyorlar.

Burada amacım ne Erdoğan'a ne de Arınç'a methiye düzmek değil. İsteyen istediği kadar yanlış anlasın, o da umurumda değil zaten. Ben sadece bu yaklaşımı kendi vatandaşlarının malına devletçe el koymayı meşrulaştıran Vakıflar Yasası'nı iyileştirme görüşmelerinde CHP'li Onur Öymen ve Bayram Meral'in "**Azınlıklar istiyor diye Agop'un mallarını mı vereceksiniz!**" açıklamalarıyla mukayese ediyorum.

Hani Hrant'ın "Ali şu topu bir de Agop'a atsa ya" dediği Agop'a bakışlarındaki o fark...

Aradaki vicdan ve akıl farkı beni derinden etkiliyor. Ben uzun yıllar kendi ülkesinde tutsak ve rehine gibi yaşayan bir Ermeni olarak bu 'fark'ı önemsiyorum.

Yine hatırlıyorum; Şişli Belediye Başkanı Gülay Atıg'ın belediye kasasını boşaltıp İngiltere'ye kaçtığı günlerden sonraki ilk seçimlerdi. CHP'li başkan adayı ile bir vesileyle yan yana gelmiştik. Kendisine Şişli'de işgal altındaki Karagözyan Ermeni Yetimhanesi'nin arsası hakkında ne düşündüğünü sormuştum. Bu paha biçilmez arsa bizzat "devlet" görevlilerinin iştahını kabartmıştı. Bana verdiği cevap şu olmuştu:

"Her iki tarafı da tatmin edecek bir orta yol bulunur elbet."

Bahsettiğimiz, vakfın işgal altındaki tapulu malıydı. Vakıf bunu değerlendirmek istiyor, ama başkan adayının bir seçim vaadi olarak önerdiği çözüm "malı paylaşmak" oluyordu.

Şimdi o yerde bir gökdelenin inşaatı yapılıyor.

Tüm bu gelişmelerin ne mana ifade ettiğini, ancak bizim gibi simsiyah 'Türk'ler, yani ötekiler bilebilir. Tuzu kuru olanların ise, o tuzu kurutmak için onlarca yıldır üflenlen havanın, bizim gibilerin kursağından çalınan oksijen olduğunu görmeleri lazım.

Sayın Arınç, gazetecilerin Ankara temsilcileriyle Kürt meselesi üzerine yaptığı görüşmede şunu söylüyor:

"Kimsenin üniter yapıyla, Türkçeyle derdi yok. Ama Kürtler onurlu insanlar. Onlara 'daha çok hizmet edeceğim' demek lazım. Dağdaki de "pişmanlık'la inmek istemiyor." Ve Başbakan'ı tekrar ederek ekliyor "Bedeli ne olursa olsun bu işten dönmeyeceğiz..."

22 Temmuz seçimlerinde azınlıkların çok önemli bir kısmı AKP'ye oy verdi.

O oyların sayısı hiç önemli değil. Ama muhafazakâr, İslami hassasiyetleri olan bir partiye, üstelik bunca şeriat geliyor propagandasının ortasında laiklik hassasiyeti güçlü olan gayrimüslimlerin oy akıtmış olmasını kemalistler de, solcular da, sahibinin sesi merkez sağ partiler de iyi okumalı.

AKP, demokratik açılımla, Büyükkada buluşması gibi azınlık açılımlarıyla bugüne kadar kendisine kemalist, çağdaş, ilerici diyen iktidarlardan dayak yemiş vatandaşlarının onurunu ve gasp edilmiş haklarını iade etmeye çalışıyor.

Ama bu açılımlar sadece birer vicdani refleksle yapılıyor da değil. Çünkü AKP, devletin bunları yapmaya mecbur olduğunu da iyi biliyor. Çünkü tüm bu utanç verici politikalar, bizzat bölünmeye giden yolda derin yaralar açtı bu ülkede.

Evet, Kürtler onurlu insanlar. Çünkü seksen küsur yıldır kendi devletlerinden dayak yedikleri halde ayrılık değil, sadece eşitlik istiyorlar. Diyarbakır'da çınlıçplak soyularak işkence gören bir Ahmet Türk "17.500 faili meçhulü unutmaya hazırız" diyebiliyor.

Hepimiz bu ülkenin iyi olmasını, güzel ve barış dolu bir yurt olmasını istiyoruz. Çünkü hepimiz de onurlu insanlarız.

O zaman bu son şansı hor gören MHP ve CHP türünden siyaseti, hükümetin attığı cesur adımlardan ayırt etmek de bizlere düşüyor.

* ...@**taraf.com.tr** ile biten mail adreslerimizde bir sorun yaşandığından, elektronik postalarınızı **markaresayan@hotmail.com** adresine göndermenizi rica ederim.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Açılım üzerine açılım

Markar Esayan 03.09.2009

Rahmetli sevdiklerimiz açılım enflasyonunun yaşandığı bu günleri görmeyi kim bilir ne kadar çok arzu ederdi. Şüphesiz henüz elimizde çok net bir kazanım yok, ancak hem Kürt, hem Ermeni, hem Kıbrıs, hem de azınlık sorunlarında dün olduğumuz yerden çok daha olumlu bir noktada olduğumuz da bir gerçek.

Adını zikrettiğimiz her bir sorun, onlarca, hatta yüzyılı aşkın zamanlarda çözülememişliği oranında kronikleşen, katmanlaşan, damar sertliğinden mustarip bir hal almış vaziyette.

Bu durum, tarafların kendi pozisyonlarını "tabii" ve "değişmez" olarak algılamalarına da yol açıyor, çözümü

arzu edenlerde evvelki acı tecrübelerin neticesinde daha temkinli, hatta heyecanlı davranmalarını da getiriyor beraberinde.

Evvelki günkü Aysel Tuğluk'un "Tıkanma halinde ayrılmayı dahi tartışabiliriz" sözü gibi, Türkiye'de pek çoklarının tüylerini diken diken edecek açıklamalar da geliyor art arda.

Lakin bunlara soğukkanlılıkla yaklaşmak, anlayışlı ve itidalli olmak gerekiyor. Dediğim gibi, çok uzun yıllarda yaşanmış çok derin acıların yarattığı güvensizlik söz konusu. Hem zaten konuşmanın, tartışmanın da fikrî bir sınırı olmamalı. Herkes aklındaki söylemeli, yeter ki şiddeti kimse savunmasın, kutsamasın, tartışmayı siyaset zemininden ayırıp, dağları, sokakları işaret ederek tehlikeli mecralara taşımasın.

Her şeyden önce, birbirimize güveni yeniden tesis etmenin yolunu bulmak zorundayız. Birbirinden korkan ve birbirine şüpheyile bakanların ülkesinde nasıl barış konuşulabilir ki!

Pek bunun yolu ne mi?

Konuşmak, konuşmak, konuşmak...

Anlayacağınız, çenemizin acayip düşmesi gerekiyor. "Ağzı olan herkesin" konuşması gerekiyor. "Üzerine vazife olan, olmayan" herkes bu sürece kendi fikrini söyleyerek katılmalı. Tabuları kırmamanın, şeytanları kaçırmanın tek yolu daha yüksek sesle konuşmak ve düne kadar dünya başımıza yıkılır diye söylemediğimiz, fısıltılara mahkûm ettiğimiz düşüncelerimizi ifade etmek.

Tıpkı geceleyin mezarlık içinden geçenlerin yüksek sesle şarkı söylemesi gibi...

İçişleri Bakanı Beşir Atalay'ın bir aydır yaptığı görüşme maratonu bu manada Kürt sorununda hem toplumsal ve siyasi mutabakatın zeminini sağlıyor, hem de tüm taraflar açısından ciddi bir psikolojik rehabilitasyon işlevi görüyor.

Sayın Atalay'ın da zikrettiği gibi, vatandaş ilk defa devletin kendisini dinlediğine, fikrini sorduğuna şahit oluyor. AKP'nin çözüm paketinin içinde boş olduğunu, bu süreç sonunda paketi hep birlikte dolduracağımızı ısrarla zikretmesi de bence şüphe değil, güven uyandırıcı bir unsur.

Gelelim Ermenistan açılımına...

Aynı şeyleri Türkiye-Ermenistan ilişkileri için de söyleyebiliriz. Birine güvensizlik ve düşmanlık üzerinde denge bulmuş bir ilişkisizlik, yeni hiçbir şey söylememenin, yapmamanın zelil konforuna da hapsedebilir bizi, bu hareketsizliğe isyan edip birbirimize doğru cesurca adımlar atmayı da sağlayabilir.

O adımı attığımızda, kendimize benzer insanlar göreceğiz çünkü. Düne kadar sadece nefret ettiğimiz kelimelerden ibaret olan cansız kavramlar, canlı kanlı insanlara dönüşecek.

Kafamızdaki önyargılardan kurtulmanın çaresi de ne mi?

Dinlemek, dinlemek, dinlemek...

Şimdi Ermenistan'la Türkiye arasında önemli bir adım daha atıldı. Parafe edilen iki protokol, taraflar arasında müzakerelerin bir takvim dahilinde sonuçlanmasını öngörüyor. İki ülke resmen konuşmak ve birbirini dinlemek için irade ortaya koyuyor. Temaslar kültürel, ekonomik, akademik, çevre, enerji ve siyasi mecralarda hız kazanacak. İki ülkenin siyaseti de, insanı da birbirine dokunma, tanıma şansı elde edecek.

Böylelikle hasar görmüş güven duyguları da tamir olacak, yavaş yavaş.

Bu iradenin iki ülke tarafından gösterilmesi heyecan verici. Tabii ki her iki ülkenin siyasetçileri de kendi kamuoyu hassasiyetlerine duyarlı olmak zorunda. Ermenistan Karabağ'ı bir önkoşul olarak protokole sokturmama maharetini gösterirken, Türkiye'de anlaşma maddelerinin Meclis'te onaylanmasıyla işlerlik kazanacağını açıklayarak inisiyatifi elinde tutma becerisini gösteriyor.

Ancak artık sınırların açılması, diplomatik ilişki kurulması, 1915 konusunda komisyonlar kurulması, sınırların tanınması ve karşılıklı büyükelçilik açılması konusunda hükümetler düzeyinde bir mutabakat var. Öngörülen altı haftalık çalışma süreci ise, iki ülkenin birbirleriyle müzakerelerinden ziyade, kendi kamuoyunu –zaten imzalanmış- bu anlaşma maddeleri üzerinde ikna etmekle geçecek.

Türkiye üç tarafı denizlerle, dört tarafı ise düşmanlarla çevrili, sürekli bölünme hezeyanları içerisinde yaşayan küçük bir ülke olduğu kompleksinden artık kurtuluyor. Kürt, Ermeni, Kıbrıs, azınlık, derin devlet gibi sorunlarını çözmek istiyor. Bunu engellemek isteyenlerin kıymet taşımayan inatlarının ise toplum nezdinde artık bir karşılığı yok.

Daha önümüzde uzun bir yol var. Ama gidişat hep daha iyiye olacak. Rüzgâr, güneş, felek hep barıştan yana...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Arada değil, Tam Orada

Markar Esayan 07.09.2009

Uzun süre tatili ıskaladıktan, bu ihtiyacı yok saydıktan sonra, nihayet kendimi bir sayfiye yerine atma muvaffakiyetini gösterdim.

Nihayet ben de,

“Bu yazıyı size önümde deniz, arkamda çam ormanları olan rüya gibi bir yerden yazıyorum”,

ya da,

“Ülkemiz gerçekten bir cennet, keşke birbirimizi yemek yerine bu cennet vatanın kıymetini bilebilsek”,

ya da,

“Şimdi bu sakinlikte iyice bir sakinleşince, içinden çıktığım keşmekeşin, ülkenin içinde debelendiği karmaşanın aslında bir hayal olduğuna inanmaya başladım”

türünden klişeler yazabileceğim.

Ne güzel!

Yaşasın!

***

Kim bilir, belki ben de içinde bulunduğum keşmekeş ve kavgadan nedamet getirip, şu on günlük tatilimde bol bol Ertuğrul Özkök okuyup, Özkök gibilerini gerçekten, ama gerçekten anlamaya çalışır, bu türden bir kepezeliğin içindeki erdemi damıtıp bir Kehre des Denkens geçirir, ya da bir Gestalt kayması yaşar ve her şeyin aslında ne kadar boş olduğuna ikna olabilirim. Mesela ani gibi görünen, ama aslında, altında bir ömürlük bir kendinden kaçış, pardon bilgelik barındıran bir kararla, köşemin ismini “Arada” değil de, “Tam Orada”ya çevirebilirim.

Olur ya, böylelikle belki içimde beni yiyip bitiren kifayetsizlik hissini bertaraf eder, işte o baş harfi büyük Pipi’ye sahip olmanın, en çok arzulanan, en iyi yazıları yazan, en çok okunan, en uzağa işeyen, en parlak kişi olmanın dayanılmaz mesuliyetinden kurtulur, biraz olsun huzura ererim.

Oysa, Faust’un, onca kepezelik yaptıktan sonra o son anda nedamet getirip Mefisto’ya “Ben oynamıyorum, vazgeçtim” demesi gibidir böyle güdük gel-gitler.

Tövbenizde samimi değilseniz, maskara eder sizi, kabul görmez. Ya da siz zaten birinci sınıf bir maskarasınızdır da, o suni hamleniz sizi bir an görünür kılar, gecenin karanlığında otobanın tam ortasında size doğru son sürat gelen arabanın güçlü far ışıklarıyla, bir tavşan gibi hareketsiz, donar kalırsınız öyle...

Ya da, tüm bunları boş verip...

Önümde uzanan şu altın kumsaldan bir kuş gibi havalanıp, denizin derinliğine koşut türlü türlü yansıma oyunları ile yeşilin ve mavinin sayısız rengini yeni evlenen çiftlerin üzerine bereket pirinçleri saçan nedimeler gibi –gözlerime- serpiştiren o denizin üzerinde bir süre seyrettikten sonra, hani o roller-coaster tarzı yere inmelerde yaşandığı türden bir mide kasılması, yürek daralması yaşayarak ani bir yükselişle karşımda dikilen çam ormanı kaplı dağın zirvesindeki o ulu ağacın o en tepesindeki en körpe son dal göğsümü sıyırdıktan sonra, O hissi tanımlayabilirim.

Yücelme!

Yücelme. Kendini kendinden en çok boşalttığın anda gelir...

O anda bir şey daha olur.

Eşzamanlıdır adeta. Sen kendinden dışarı akarken, o gerçekleşir, ÖLÜM’ü unutursun.

İnsan zorunlu olmadan ne yapar?

İnsan zorlanmadan ne yapar?

İnsan gerçekten ne zaman değişir?

İnsan ne zaman salt kendisi olur?

İnsan kendisiyle ne zaman yüzleşir?

Gerçekten ama gerçekten...

Tüm yapıp etmelerimiz, kendi bölgelerini tayin etmek için oraya buraya sidiklerini bırakan hayvanlardan gayrı değil, bakmayın. Kendi yerimiz... Onunla kifayet etseydik bir de.

O dostum söylemişti: "Tahakküm etmek istemeyen tahakküm olmaz" diye.

Ben hep böyle yaşıadım. Özgürlüğümü buna borçluyum.

On günlük bir tatildeyim. Gerçekten cennet gibi bir yerdeyim. İnsana ölümü de, dünyanın ne kepaze bir yer olduğunu da bir an için de olsa unutturabilecek kadar güzel bir yer. Ama unutmayın, her insan dünyayı sadece kendi gözü kadar görür.

Size tatilde bir hayatı boşa harcıyıp kendinden o kadar kaçtıktan sonra, kendisi üzerine düşünmeye çalışan klişelerle dolu bir yarı entelektüel yazısı yazmaya çalıştım.

Sürçülisan ettiysem, affola...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Parçalı bulutlu, mutedil fikirler

Markar Esayan 14.09.2009

İstanbul ve Trakya'yı kasıp kavuran yağmur, tatilimizin son günlerine doğru Antalya'ya seksen kilometre mesafedeki küçük ve sakin tatil beldemize de ulaştı. Cennetin fragmanı olacak türden bir koydan ülkeyi izlerken, olanlara inanmayı biraz olsun kolaylaştıracak bir fon değişimi yaşanmış oldu böylelikle.

Sele kapılmış sürüklenen belediye otobüsünün tavanında mahsur kalmış vatandaşların görüntüsü...

Bir minibüsün içinde sıkışarak boğulan yedi kadının haberi...

O minibüsü kullanan şoförün "Ben bu vicdan azabıyla nasıl yaşayacağım!" feryadı...

28 kişinin öldüğü (sahi gerçek sayı ne?) felaket sonrasında başbakanı ile "seldeki asker rolü" üzerinden çelişen, derken, sanki Ayamama Deresi'nin taşma alanındaki o plazalara inşaat ruhsatını veren bu devlet değilmiş gibi, "Kimsenin gözünün yaşına bakmadan hepsini yıkacağız" diye celallenen bir mülki amirin varlığı...

Daha bir hafta evvel sapasağlam ve kupkuru bıraktığım İstanbul ile, Adrasan sahillerindeki derme çatma bakkaldan aldığım *Taraf*'ın ilk sayfasında gördüğüm İstanbul arasında ne kadar da fark var Allahım!

İnsanı tabiatın efendisi –ve de en şapşalı- yapan en önemli hususiyetlerden biri, zaman ve mekânın kendi varlıklarına koşut ilerlediğini, onların hazır bulunmadığı mekânlarda gerçekleşen şeylerin gerçekliklerinin de şüpheli olduğunu düşünmeleri belki de. Bu hayrete roman yazarken de sıkça düşerim. Kendi kurguladığım, gerçeklerle içiçe soktuğum olay örgüsünü demlenmeye bırakıp bir süre sonra olay yerine yeniden döndüğümde "Vay be!" derim, "Neler de olmuş buralarda! Nasıl da olmuş!"

Ama olur işte. Yaparsın ve olur. İyi yaparsın iyi, kötü yaparsın kötü olur.

***

Biz de pek çok şeyi kötü yaptık. Belki ilk kez denerken kötü sonuçlara ulaşmak rastlantı veya kader olarak mazur görülebilirdi.

Ama biz kötude direttik. Bu ise gönüllü bir ahlak yaratmaktı. Aslında tepede üretilen ahlaksızlığı tabana, halka yaymaktı.

Bunca yıl gerçeğe direndikten sonra, ne bekliyorduk ki! Akrep yumurtasından civciv çıkmasını mı?

Su havzalarını olduğu gibi imara açar, üç çeyrek yüzyıl boyunca adalet tanrıçasının gönül rahatlığıyla ırzına geçerken, Topbaş'ın, Gerçekker'in nasıl konuşmasını umuyordunuz ki!

Tutarlılık adına, "Biz sadece 16 yıldır İstanbul'u yönetiyoruz, asıl suç CHP'nin", "Yargı reformunda önerilen değişiklikler bizim gibi demokrasisi olgunlaşmamış ülkeler için zararlıdır" demeleri daha uygun olmaz mıydı?

Öyle de yaptılar. Halefleri ve selefleri gibi...

Çünkü öyle yapmasalar, yapacak tek bir şey kalıyordu geriye.

Nedamet getirip, tövbe etmek!

Şimdi günah keçisi yapmayın adamları.

Biz bu ülkeyi elbirliği ile bu hale getirdik.

***

İşte yine şehit haberleri geliyor. Ordu, PKK'ya operasyon düzenliyor. Çok sayıda PKK'lının "etkisiz" hale getirildiğini açıklıyor sonra.

25 yılda otuz binin üzerinde "bizden", 40 bin civarında ise "onlardan" insan ölmüş. Kürt açılımı yapmaya çalışan hükümet, tam da bu kayıpların üzerine kuruyor barışın mantığını; Daha fazla kan akmasın! Analar daha fazla ağlasın. Silahlar sussun!

Başbakan, bakanlar, âkil adamlar ve hatta şehit anaları "Silahlar sussun" derken, TSK açıklama yapıyor: "Son terörist ölene kadar operasyonlara devam." Hükümet susuyor. Başbakan Ata göleti üzerinden askere sahip çıkıyor. "Böyle barış olmaz. Bu işi bitirene kadar ateşkese uy" diyemiyor.

Ne DTP'nin ne de PKK'nın, "Tüm riskleri göze alıp, kurşun yeme pahasına kurşun atmayacağım. Öldürerek değil, ölerken seni barışa zorlayacağım. Bu fırsatı bu kez satın alacağım" deme gücü veyahut gelişmişliği var.

O zaman çelişki de yok!

Herkes kanlı bir tutarlılık sergiliyor. Çünkü beslenen fikri temel aynı. Aynı yüzleşmemişlik herkeste, aynı.

Mağdur, mağdur edenin diliyle konuştuğu müddetçe kaybetmeye mahkûmdur halbuki.

O zaman tutarsızlık, Başbakan'ın "Bu ülkede faşizan uygulamalar oldu", "Artık faili meçhullerin ülkesi olmayacağız", Ahmet Türk'ün "17.500 faili meçhulü unutmaya hazırız" ve Baydemir'in "Mehmetçiğe sıkılmış kurşun bana sıkılmış olur" sözleri oluyor.

Belki gerçek yüzleşmelerin doğum sancısı bu tutarsızlıklar. Lakin henüz temennileri aşacak, köprüleri atacak kararlılık, eylemlere yansımış değil.

Ama her halükârda, şerle tutarsız kalmak, ahlaksız olmaktan yeğdir diyorum ben.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Karakutular diyarında geçmişle yüzleşme

Markar Esayan 17.09.2009

Günümüzün kronik sorunlarını anlamaya ve çözüme gidecek yolu gösterecek isabetli bir pusula bulmaya çalışırken, geçmişin deneyimlerini doğru analiz etmek hayati bir önem taşıyor. Sorunlar, "kronik" payesini, adı üstünde, doğuş anından itibaren kendini aynı rutinlikte tekrarlamasıyla kazanıyor.

Çünkü geçmişte yaşanan kazaların karakutuları bulunup açılmadan, bu kazaların tekerrür etmesi kaçınılmazdır. Müsebbiplerin zihniyeti ise gerçeğe ve adalete galebe çalmaya devam eder.

Zaten Türkiye’de son yıllarda sağlıklı bir demokrasi olma yönünde atılan adımlar, bu karanlığın seyrilmeye başlamasıyla eşzamanlı olmadı mı? Çok değil, bundan daha birkaç sene evvel, faili meçhullerdeki devlet rolünün ve ülkedeki faşizan uygulamaların başbakan düzeyinde kabul edilmesini hayal etmek bile mümkün müydü?

Hakikat zamana dayanıklıdır. Zorbalık ve yalanın cilası döküldüğünde yüz değil, isterse bin yıl geçsin, gelip onun dizinin dibine oturmanızı, kendisinden af dilemenizi bekler. Gerçek, kin tutmaz; bedel ödeyen sizsinizdir çünkü.

***

Kürt sorununda da çözüm, geçmişteki kazaların karakutularını bulup gerçek failleri tarih ve adalet önünde mahkûm etmekten geçer.

Bu pazarlığa açık bir konu değildir.

Değişim, değişimi arzulayan bünyenin kendi hücrelerinde gerçekleşir. Başkalarını da olumlu yönde değişime zorlamanın sihri, kendi bünyenizde zuhur edecek aydınlanmayı mümkün kılmaktan geçer.

İstedığınız kadar bedel ödeyin, istediğiniz kadar aynı uğursuz noktada patinaj yapın, sarih gerçek budur.

***

Bu anlamda Kürt sorununun barışçı çözümünden yana olanların Ermeni sorunu, ama özellikle 1915 konusunda resmî tezin bir adım ötesine geçemediğini üzüntüyle takip ediyorum. Fikirlerine saygı duyduğum, elini taşın altına sokmaktan imtina etmeyen nice kalem, konu 1915’e geldiğinde aynı ezberi tekrarlamaya devam ediyor. Hatta Kürt sorunu konusunda geçmişten ders almanın gerekliliği üzerine yazılan yazılar dahi, Kürtlerin, Ermenilerin yaptığı hataya, yani “ihanete” düşmemeleri tavsiyesiyle sınırlı kalıyor.

Örneğin Nazlı Ilıcak, Neşe Düzel’in Şivan Perwer ve İsmail Beşikçi ile yaptığı röportajlara gönderme yaptığı *Ateşle oynama... Sonra yanarız* başlıklı makalesinde, federasyon ve ayrılma konusunda fikir beyan edilmesinin tehlikelerini 1915’e giden süreci –Kürtlere- hatırlatarak vurguluyordu dün.

Ilıcak, Taha Akyol’un aynı ezberden mustarip *Ortak Acı-Türkler ve Ermeniler* kitabından aldığı bilgilerle, “sadakat” ve “ihanet” arasında çelişkiye düşen Osmanlı tebaası birtakım Ermenilerin nice kalkışmadan sonra son olarak Van’da ayaklanmasıyla tehcirin önünün açıldığını söylüyor.

Yani sakınmak için dahi olsa, “sadakatsiz” Kürtlere, tartışmanın kırmızı çizgilerini gösteriyor. “Buraya kadar tartışın, bundan ötesine geçildiğinde Ermenilerin başına gelenler sizin de başınıza gelebilir, dikkat” demeye getiriyor.

Belki de bu açıdan doğru söylüyor.

1915 konusunda yazarken hep vurguluyorum. Bu konu beni bir Ermeni olmaktan çok öte, bir insan ve bir yurttaş olarak ilgilendiriyor.

Bu coğrafya yüzbinlerce evladını önce ret, sonra da yok etti. Bir halk hayattan ve yurdundan kökünden koparıldı. Geriye kalan çocuklar, kadınlar ve mallar da SUÇLULAR tarafından paylaşıldı.

Bu ülkenin üzerinde bir lanettir bu...

Cumhuriyet'e sağ salim ulaşabilen Ermenilerle de sürekli uğraşıldı, ötekileştirildi, şeytanlaştırıldı, mallarına, Varlık Vergisi, 36 Beyannamesi, 6-7 Eylülle el kondu. Sürekli göç veren Ermeniler, birkaç on yıl sonra yok olacak sayılara indirildi. İçinden belki son bir armağan olarak mucize eseri çıkarttığı evladı da 19 Ocak 2007'de kaldırıma düşürüldü.

15 eylülde doğum gününü kutladığımız sevgili Hrant Dink'ti o...

1915'e giden yol da öyle Van ayaklanması veya 1918'de Rus ordusu ile geri dönüp intikam alan bir kısım Ermenilerin katliamlarıyla izah edilecek gibi değil doğrusu. El insaf! Gerisinde en az bir asırlık acı bir hikâye var. Tıpkı Kürtler gibi, ağır baskı ve adaletsizlik karşısında eşitlik ve güvenlik talep eden, bu taleplere ise –tabii ki Batı'nın da iyi ve kötü niyetli müdahaleleriyle- cinayetlerle kesilen bir halkın dramı var.

Şimdi; kendi adıma bir şey istiyorsam namerdim. Ben diyorum ki, bulun 1915'in karakutusunu, açın onu cesaretle, çözün Kürt sorununu.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

O eski açılımların kaderi ne olmuştu

Markar Esayan 21.09.2009

Geçen yazıdan devamla...

Gerçekten de Kürt ve Ermeni sorunu bir kısım yönleriyle birbirlerine paralellikler içeriyor. Öncelikle, her iki "belirtisiz" isim tamlaması da, Kürd'ün, Ermeni'nin sorunu değil, Türk'ün sorunu haline gelmişler zamanla. "Türklük" bu ülkenin çatısı değil, ayrıcalıklı sınıfı olunca, özellikle yönetenlerde böyle gönüllü bir algı kayması olmuş.

Oysa bunlar pek eskiden "belirtili isim tamlamaları"ydılar. Kürd'ün, Ermeni'nin, Rum'un, Süryani'nin epey bir sorunu vardı mesela. Osmanlı'nın ilk "demokratik açılımı" olan Tanzimat Fermanı'nı dünyaya duyuran Mustafa Reşit Paşa ve reformlar uğruna Abdülaziz'i yerinden edip II. Abdülhamit'i başa bela eden Mithat Paşa gibi reformcular da belli ki bu "eşitlik" meselesinin tesisini epey hafife almışlardı.

Herhalde iyi niyetliydiler. Osmanlı'nın üzerine gelen felaketi görüyorlardı. III. Selim'le başlayan modernleşme çabaları ordunun yeniden organize edilmesiyle kısıtlı kalmıştı. "Güçlü ordu, Güçlü Osmanlı" martavalı, belli ki o zamanlar da epey rağbet görmüştü.

Ama yanlıştı.

Osmanlı reformistlerinin en büyük hatası –tıpkı Kemalistler gibi- halkı bir gecede değiştirebileceklerine olan inançlarıydı. Dahası, reformları, güçlü, eşitlikçi, hürriyetçi bir düzen kurmak için değil, başlarındaki dağılma belasını bertaraf etmek üzere pragmatik bir yöntem olarak görüyorlardı. Yani şu asıl olması gereken, eşitliğe olan samimi inanç, pragmatizmin, Batı'yla kurulan aşk-nefret ilişkisinin sarhoşluğunda eriyip gidiyordu.

1839'da ilan edilen Tanzimat Fermanı çok ileri düzenlemeler içeriyordu. Bu fermanı gerekli kılan en önemli saiklerin arasında gayrimüslimlerin artan can güvenlik ve eşitlik taleplerini karşılamak, aslında bu yöndeki Batı baskısını da bertaraf etmekte. Ferman'da can ve mal güvenliğine yapılan şu atıf pek manidardı:

"Dünyada can, ırz ve namustan daha kıymetli bir şey yoktur. Bir insan bunları tehlikede görünce, yaradılıştan kötü olmasa bile, canını ve namusunu korumak için olmadık çarelere başvurur. Bunun devlet ve memlekete zarar vereceği açıktır. Buna karşılık, can ve namustan emin olan bir kimse sadakat ve doğruluktan ayrılmaz, işi ve gücü ile devletine ve milletine yararlı olur. Mal güvenliğinin olmadığı yerde ise kimse devlet ve ulusuna ısınamaz, ülkesinin yükselmesi ile ilgilenmez, hep korku ve üzüntü içinde yaşar. Buna karşılık, malından, mülkünden emin olduğu zaman hep kendi işi ve işinin genişletilmesi ile uğraşır. Devlet ve millet gayreti, vatan sevgisi kendisinde her gün artar."

Zurnanın zırt dediği yer ise "Yüce devletimizin tabası Müslümanlarla öbür uluslar bu haklardan tam yararlanacaklardır" maddesi olur. Ferman şu sözlerle nihayetlenir:

"Tanrı hepimizi başarılı kılsın; yasalara uymayanlar Tanrı'nın lanetine uğrasın ve ömürleri boyunca rahat yüzü görmesin. Amin."

Yasa koyucunun bedduası tutmuştu, ama tersinden. Özellikle de Doğu'da gayrimüslimlerle iç içe yaşayan eşraf bu eşitliği kabullenememişti. Yüzyıllardır alıştıkları üstünlükleri böyle gâvur işi usulle kaybetmek istemiyorlardı. Devlet ricali arasında da yeni düzenden hazzetmeyenler çoktu. Özellikle Abdülhamit dönemindeki Ermeni kıyımlarının genel özelliği bu minvaldedir. Bu katliamların cezasız kalması, İttihat ve Terakki'nin sosyal Darwinci liderlerinin kafalarındaki kötücül nihai çözümün de ilham kaynağı olacaktır.

1915'e gelince...

Ermenilerin başına gelen felaketin asıl nedeni resmî tezin iddiasının aksine dış desteğin varlığı değil, bilakis, yokluğudur. Ermeni siyasi önderleri Avrupalı milletlerin özgürleşme hareketlerinden etkilenmişlerse de, çok geç kalmışlardır. Ermenilerin kolayca yararlanmaya açık zayıflıklarının farkında olan İttihatçılar koca imparatorluğun yıkılmasının tüm hıncını Millet-i Sadıka'dan çıkarırlar. Ermenilerin etkisiz reform hareketi, eşitlik talepleri ve bölgesel direnişleri yok edilmeleri için bir manivela olarak kullanılır. Tıpkı bugün Kürt sorunundan ötürü Kürt halkının mesuliyeti olamayacağı gibi, çoğu Anadolu'nun ücra mezarlarında bin bir zulüm ve çileyle yaşayan o günkü Ermenilerin ne bir kabahati, ne de o kabahati işleyecek güçleri vardır halbuki. Bunu en iyi İttihatçı paşalar bilmektedir.

Çoğu kez soruyorum kendime; Ermeniler bu felaketten kurtulabilirler miydi diye. Zannediyorum öyle kanlı bir geçiş döneminde Ermeniler gibi zayıf ve korunmasız bir halkın kaybetmekten başkaca bir şansı yoktu. Ama çağlar değişti. O karanlık günlerde Ermeniler imha edilirken, buna pek yakından, ama katliamlara direnerek, ama bizzat katılarak tanıklık eden Kürtlerin bugünkü torunlarının, Ermenilerden çok daha fazla şansı var bugün.

Yeter ki karşılıklı güven yeniden kurulsun. Bu da, geçmişin kazalarının –ki başında 1915 gelmektedir- karakutularını cesaretle açmakla mümkün.

Dedim ya geçen yazımda, kendim için bir şey istiyorsam namerdim. Ermenilerin başına gelen Kürtlerin başına gelmesin, başka bir şey istemem.

Vallahi istemem.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Müslümanlar, Kürtler bizler ve işte hepimiz

Markar Esayan 24.09.2009

Yine geçen yazıdan devamla...

Evet, Ermenilerin başına 1915'te gelen felaketin Kürtlerin başına gelmesini istemiyoruz, nokta... Kaç yazıdır söylediğim gibi, bunun artık mümkün olabileceğini de zannetmiyorum. Bunun pek çok nedeni var. İlki, soykırımların yaşandığı çağın kötücül koşulları, en azından dünyanın bizim de içinde bulunduğumuz bu coğrafyasından yavaş yavaş çekildi. Dünya küçüldü ve şeffaflaştı. İletişim devrimi sayesinde dünyanın en ücra köşesi hemen yanı başımızda bitti. Bugün kanlı diktatörlüklerin ve hegemonların en büyük düşmanı yerel direnişçilerden çok Twitter ve Facebook gibi küresel örgütlenme ağları.

Öte yandan, Kürt sorununun çözümünü imhada gören İttihatçı zihniyet gücünü gittikçe kaybediyor. TSK'nın ise geçmişte özellikle Kürt sorunu, şeriat korkusu pompalaması ve darbeler üzerinden yaptığı hatalardan ders alma sürecine –ama gönüllü, ama mecburen, lakin isabetli bir kararla- girdiğini söyleyebiliriz. Asker bunu mümkün olduğu kadar az zayıat vererek yapmaya çalışıyor. Lakin bu refleks, suça bulaşmış kadronun sahiplenilmesi çelişmesini de beraberinde getiriyor. Diyarbakır'daki faili meçhuller davasında Kayseri Alay Komutanı Albay Cemal Temizöz'ün hâlâ görevden alınmamış olması bu çelişkinin bir tezahürü olsa gerek. Bence TSK, Kürt açılımında hükümetle "yöntem" konusunda ciddi bir çekişme yaşamıyor. Çünkü açılım, en nihayetinde "insan olmanın en temel gerekleri"nin üzerine oturuyor. Bir Kürdün bu en basit insani haklarda bir Türk'e eşit olmamasını artık halkınıza nasıl açıklayabilirsiniz ki! Bence asıl endişe, Ergenekon davası ile darbelerin, darbe teşebbüslerinin ve suça bulaşan muvazzaf ve emekli askerlerin adaletle hesap vereceği ve bunun kurumun siyaset üstü anormal statüsü ve iktidarının sonu olacağı korkusu. Siyaset güçlendikçe bu kurum da tüm demokrasilerde olması gereken gerçek konumuna çekilecek, rahatlayacaktır.

Geçen yazımda alıntılarla verdiğim Tanzimat Fermanı, tabanın can ve mal güvenliğini sağlamak ve Müslüman ve gayrimüslimlerin birbirine eşit olması gereğine vurgu yapmakla, devletin geçmişte bu görevini yerine getirmemiş olduğunu ikrar etmiş olmuyor muydu? 1839'da yapılan bu özeleştiride samimi olunsaydı yüz binlerce günahsız insan hayatta olacak, bugün de Kürt sorunu gibi bir açık yaraya sahip olmayacaktık. Yüz elli yıllık bir kayıptan ve ödenen büyük bedelden sonra, eşitlik konusunun halkta artık sağlam bir karşılığının olduğu, birikimli günlere eriştik.

Osmanlılık ekolünü Balkan Savaşı hezimetinden sonra bir darbeyle bitiren ve ülkenin dümenini kanlı bir maceraya doğru kıran ırkçı İttihatçı paşalar aslında çoğunlukla İslam'a nefretle bakmalarına rağmen, Ermenilere karşı giriştikleri imha eylemlerinde dinî fanatizmi ve bölgesel feodaliteyi çok "başarılı" bir biçimde kullandılar. Müslümanların ve Kürtlerin 1915 konusundaki yüzleşmeye katkıda bulunmaları gereken günlere eriştik artık. Bugün "kılıçartığı" denen benim gibilerin dedelerinin hayatta kalabilmiş olmasını, inancında samimi, vicdanlı Müslüman komşularımıza borçlu olduğumuz gibi, bir kısım Osmanlı paşalarının, subaylarının onurlu direnişleri de her zaman minnetle anılmıştır. Lakin bir de madalyonun diğer yüzü mevcut ki, 1915 gibi trajediler yaşanmış oldu.

Aramıza katılmasından büyük memnuniyet duyduğum kıymetli dostum Hilâl Kaplan ilk yazısında belki de tam da bu yüzleşme gerekliliğe şöyle vurgu yapıyordu: *Türkiye halklarının büyük çoğunluğu için kurucu toplumsal kodların ekseriyeti İslâmiyet'ten neşet etmiştir. Dolayısıyla zulüm olan her şeyden kendimizi temyiz edebileceğimiz bir siyasal ufukta birleşmek için Müslümanların oldukça ağır bir yükü omuzlaması gerekiyor. Elbette ki bu yükü omuzlayabilecek olan Müslüman da ancak, asli amacı bu ülkede adaletin tesis edilmesi olan, bu amaç dahilinde otoriter laiklikle mücadele etmek kadar aynı laiklik anlayışı tarafından ezilen Aleviler ve gayrimüslimler gibi toplumsal gruplarla ortak mücadele veren; İslâm'ı malzeme ederek zorunlu din dersleri, Cuma hutbeleri, vb. ile halkı milliyetçileştiren/devletçileştiren ve bu suretle İslâm'ın da içeriğini boşaltıp mesajını tahrif eden Türk-İslâm sentezi ürünü söylem ve kurumlarla arasına mesafe koyarak bu söylem üzerinden gadredilen başta Kürtler olmak üzere tüm mazlumlarla dayanışmaya kendini adanmış bir Müslüman, yani "herkese Müslüman"dır. Zira unutulmamalıdır ki ancak "herkese Müslüman" olunarak "adaleti titizlikle ayakta tutan; kendisi, ana-babası ve akrabası aleyhinde de olsa Allah için şahitlik eden kimseler"den olunabilir (Nisa 135).*

Bugün, yeni ve temiz bir sayfa açmak için geçmişini yeniden anlamlandırmaya çalışırken, bizi mahveden zehirli çorbadaki kendi tuzumuzu anmamak, tüm sorumluluğu bizden münezzeh "can"sız sistemlere yüklemek beni en tedirgin eden husus. Bu yüzleşme başlamazsa, eşitlik ve hak taleplerimiz hep kendi klanımızla sınırlı kalacak ve rahatlayan kesimler sistemle uzlaşacak.

Ortalıkta dolaşan güvensizlik hayaleti de bu eksiklikten kaynaklanıyor sanırım.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Birkaç eksik birikmişti...

Markar Esayan 28.09.2009

Birkaç eksik birikmişti...

Böylelikle, karımla pek de hazzetmediğim şu alışveriş merkezlerinden birinin çekim gücüne bıraktık kendimizi. Saniyede binlerce kilovat elektrik harcayan, dev gırtlığından yüzlerce kişiyi yutup, aynı anda beriden kusan bu alışveriş mabedine gitmek için bindiğimiz taksi şoförü, ki önde, yanında oturduğum koltuğun yarısını işgal

edecek denli kiloluydu, yolun yarısını kat etmemiştik ki dev cüssesini de gölgede bırakacak bir tonla "Rahatsız olmazsanız, bir sigara yakabilir miyim" diye bana doğru gürledi.

Önce dağılan saçımı düzelttim, sonra da bu ülkede her şeyin büyüğüne itaatin hakkımızda hayırlı olacağına dair engin deneyime dayanarak bu sorunun cevabının asla hayır olmaması gerektiğine karar verdim. "Buyurun" dedim, "için". Elllerinde daha önce yaptığımız bir kaç küçük alışverişin paketleri olduğu için arkada oturmayı seçen karım, benden altı yaş küçük olmakla daha özgür büyümüş olmanın verdiği özgüvenle "İçin, ama" dedi, "bu hem bizim, hem de sizin sağlığınız için zararlı. Üstelik yasalara da aykırı..."

Hayda...

O anda aklımdan en yakın hastanenin yerini hesap ederken, içimden de karıma kızıyordum. Hem bir erkek olarak lafımın üzerine laf getirip erkeklik onurumu bilmem kaçınıcı kez üç paralık etmiş, hem de kendi değil, benim hayatımı riske atmıştı. "Adamın yanında oturan sen değilsin tabii" diye söylenir, ellerimi de gelebilecek bir atağa karşı yüzüme siper edecek şekilde hazır tutarken, dev cüsseli taksici mahzun sesle "Ben zaten ölmüşüm be ablacım" deyiverdi. "Şu sigara olsa olsa ancak vefalı bir dost olur bana." Kıpırdıyamadığım için başımı olduğunca sola çevirip adamı bir süzdüm. Aslında gösterdiğinden çok daha genç olduğu kırışksız ve parlak cildinden hemen anlaşılıyordu. "Hayırdır, neler geçti başınızdan" dedim.

Ve anlattı...

Özel hayatında çok kısa sürede çok ağır darbeler almıştı. Son olarak da annesini kaybetmişti. Kısa sürede 63 kilodan 140 kiloya çıkmış, bir sürü de ciddi sağlık sorunu yaşamıştı. Mesafe kısa olmasa, beni de bir sigara tellendirecek kadar üzdü anlattıkları...

Ama mesafe kısaydı. Onun için bir şeyler yapmak istedim. Önce beylik konuştum. "Daha çok gençsin, yaşadığın kötü tecrübelerin altına bir çizgi çek ve yeniden başla. Hayat, tüm zorluğuna rağmen yaşamaya değer..."

Söylediklerim çok tepeden, çok geneldi, kendimden hazzetmedim. İnerken durdum, "Dostum, yokuş aşağı gidiyorsun. Gecikmeden psikiyatrik destek al, bir diyetisyene git. Sürekli şikâyet edenlerden, kendine acıyanlardan, düşkünlüğünden zevk alanlardan olma. Harekete geç, yeniden başla..."

Erdoğan'ın sosyal demokrat versiyonu araniyor

Alışveriş merkezini tüm enerjimiz emilmiş halde terk ettik. El edip, yine bir taksiye bindik. Yaşlı ve zayıfça bir şoföre "ajansı" dinlerken eşlik ettik. Baykal, Kalecik Karası Festivali'nin açılışında konuşuyordu: "Sayın Başbakan açılım konusunda kimseye bir şey söylemiyor. Bir gözü ABD, bir gözü de İmralı'da. Sanki kafasının için de bir şey var da söyleyemiyor. Başbakan olarak senin görevin millete tuzak kurmak mı? Kafalarının arkasında başka niyetler var. AKP iktidarı Hollywood artistlerinden medet umar hale gelmiştir."

Aklımdan Baykal'ın çevresinde benim az önceki taksi şoförüne verdiğim "sert" nasihatleri verecek türden birileri olup olmadığını düşündüm. "Sayın Baykal, yokuş aşağı gidiyorsunuz. Sürekli şikâyet edenlerden olmayın, harekete geçin, yeniden başlayın" diyen bir dostu var mıydı acaba?

İçimden sorduğum bu soruya cevap taksi şoföründen geldi. Gerçekten geldi. Baykal'ın konuşmasına tahammülü benden evvel tükenmiş ve söyleniyordu.

“Beyefendi, ben bir sosyal demokratım. Ömrüm boyunca Karaoğlan’a oy verdim. Ama şimdi artık bir partim bile yok! Oy vereceğim bir partim kalmadı kendi ülkemde. İsyan ediyorum Baykal’a.”

“Peki” dedim, “eleştirileri hakkında ne düşünüyorsun? Açılımlara nasıl bakıyorsun? Erdoğan’ı nasıl buluyorsun?”

“Adam –Erdoğan’ı kastediyor- üç saat konuşuyor, her şeyi anlatıyor, dikkat ettiniz mi, önündeki kâğıda bir kez bile bakmıyor. Kendine güvenli ve sorunlara hâkim. Baykal’a ‘varsa açılıma bir itirazın, gel, söyle değiştirelim’ diyor; bizimkinden tık yok. Ortaya bir fikir de koymuyor. Varsa yoksa itiraz ediyor. Keşke Erdoğan’ın İslâmcı-muhafazakâr olmayan bir sosyal demokrat versiyonu olsaydı, özeniyorum vallahi.”

“Ama 22 Temmuz’da Kürtler, azınlıklar, liberaller dahil büyük bir çoğunluk AKP’ye oy verdi. Partiyi merkeze çekmeye çalışıyorlar. Onlar da değişiyor, hâlâ korkuyor musunuz AKP’den” dedim, “Doğrudur belki” diye cevapladı. Ama ben Baykal’a oy vermeyen bir CHP’li ve sosyal demokratım. Bizim de halka yakın, güçlü bir partimiz olmalı” dedi.

Başta söyledim ya, birkaç eksik birikti. Biz bütçemize göre eksiklerimizi iyi kötü giderdik. Geriye, hayata ve siyasete dair önemli eksikleri işaret eden çok değerli iki anı kaldı.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ermenistan’la iki devlet tek millet olabilir miyiz

Markar Esayan 01.10.2009

Başbakan delikanlı siyaset yaptığı için lafından dönmedi.

“Azerbaycan’a ihanet etmeyiz” açıklamasını, protokollerde altı haftalık iç istişare süresinin dolmasına yakın günlerde kaçınıcı kez yine sarf ediverdi.

“İhanet” gibi bizim coğrafyada pek kolay sarf ediliveren, lakin ağır bedelleri olan bir kelimeyle neyi kastediyordu Başbakan?

Tabii ki Karabağ konusunda bir ilerleme olmadan Ermenistan’la sınırların açılması ve diplomatik ilişki kurulmasının geleceği anlamı...

Yani 29 ekimde İsviçre’de Türkiye ve Ermenistan arasında paraflanan iki protokolde yer almayan bir koşulu ‘fiilen’ pakete sokmuş oluyordu.

Bir yandan BM Güvenlik Konseyi’nde “Riske dayalı dünya düzeninden güven ve dayanışmaya dayalı bir dünya algısına geçilmesi gerekli” derken, diğer yandan da Avrupa’nın tek kapalı hududunu açmak ve iki milyonluk bir komşu ülke ile ilişkilerin normalleşmesi için o ülkenin bir başka komşusu ile birkaç asırdır çözülememiş

Karabağ sorununun hallini şart koşmak...

Kafalar karışıyor değil mi? Ama aslında hiç de anlaşılmaz değil bu durum.

AKP komşularla sıfır problem ilkesini benimsemiş bir parti. Bu işlerin böyle geldiği gibi gitmeyeceğini gören, geçmiş muadillerine göre daha ileri bir vizyona sahip. MHP ve CHP'nin hayal bile edemeyeceği politikaları gündeme sokarak risk alıyor. Arkasındaki halk desteği konjonktürel olarak düşme eğilimine girse bile, partinin orta vadede misyonunu tamamladığına yönelik bir işaret de henüz yok.

Çünkü ülke siyasetinde, AKP'den rol çalacak, hatta daha ileri roller üstlenecek bir parti yok.

MHP'nin oy tabanı yarıya yakın bir oranla Bahçeli'nin Kürt politikasını desteklemiyor. CHP'li seçmen ise neredeyse topyekûn Baykal'dan kurtulmak ve artık "yeni bir şeyler" söyleyecek, Erdoğan gibi güçlü bir lider için dua ediyorlar.

Peki, AKP neden açılımlarda zikzak çiziyor?

Her şeyden önce AKP oyla iktidara gelen bir siyasi parti. Herhangi bir ülkede değil, Türkiye'de siyaset yapıyor. Kırmızı çizgilerin, resmî ideolojiye yaslanmış zümrece bir cumhuriyet tarihi boyunca ötekileştirme, bölme, şeytanlaştırma ve yanlış bilgilendirme ile çok güçlü örüldüğü bir ülkede yani...

Enerjisinin büyük bölümünü darbe planlayan askerî-sivil bürokrasi ile harcamakla paradoksal olarak kısmen demokratlaşmış, meşruiyetini halktan ve Türkiye'den, artık değişmesini bekleyen dış dünyadan almak durumunda kalmış bir koalisyon.

Ama dünden kopmak o kadar da kolay bir iş değil. Kolay olmadığı doğru, ama Erdoğan'ın açılımlar üzerinde konuşurken işaretini verdiği "Hazmede hazmede, hazmettire hazmettire ilerleyeceğiz" stratejisi hiç doğru değil.

Bu açılımlar yüzyıllardır gasp edilmiş haklarının iadesi. Neyi hazmettireceksiniz daha? Lice'de tek atışla paramparça edilen Ceylan için devletin parmağını kıpırdatmadığı bir ülkede yaşıyoruz biz hâlâ!

Ermeni açılımında ise tek amaç 2010'un 24 Nisanına kadar Obama'yı oyalayıp "Soykırım" sözcüğünü telaffuz ettirmemek midir? Ermeni açılımı her kritik eşiği geçtiğinde Azeri kardeşlerimizin Rus kartına davranmasını engellemek için yayı edilecek kadar önemsiz midir Türkiye-Ermenistan ilişkilerinin normalleşmesi?

Siyasette momentum çok önemlidir. Yani demiri tavında dövmezseniz, iyi niyetle yola çıkmış olmanızın hiçbir kıymeti harbiyesi kalmaz. Devlet, başta Kürtler, Aleviler, Ermeniler, Müslümanlar olmak üzere vatandaşlarına hem özür, hem de onlara uzun yıllar borçludur. 17.500 faili meçhule neden olmuş, en basit insan hakkı talebini bölücülük olarak değerlendirip ülkenin başına bir iç savaş musallat etmiş bir devletin yapacağı en isabetli iş acilen demokrasiyi hazmetmektir.

Kürt ve Ermeni açılımı da artık Türkiye'yi yönetenlerden yeni bir ahlakı talep etmektedir. Hemen sınırımızda küçük bir ülke var. Orada yaşayanların pek çoğunun dedeleri Osmanlı vatandaşıydı. Bin yıl birlikte yaşadından sonra iki ülke tek millet olma payesini Ermeniler de hak etmiyor mu? Tek suçları Ermeni olmaları mı?

Ermenistan ilişki kurmak için ön koşul dayatmıyor. Ne 1915'i soykırım olarak kabul edin diyor, ne de iddia

edildiği gibi Türkiye'nin toprak bütünlüğüne bir itirazları var. Kars Antlaşması'nın tanınmadığına yönelik atıf yapılan 1991 Bağımsızlık Bildirgesi'nde, Ermenistan'ın SSCB döneminde yapılan anlaşmalara taraf olduğu maddesi de var. Üstelik aynı yıl Ermenistan Birleşmiş Milletler'e üye olurken, diğer üye devletlerin toprak bütünlüğünü tanıdığına dair belgeyi de imzalamış oldu.

Birbirine sırtını dönmek, kavga etmek, konuşarak, ilişki kurarak sorunları çözmekten daha mı iyi? On yıllardır yaptığımız zaten bu değil mi?

O zaman bu hazımsızlık niye?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ey devlet, Enver Şahin'in çılgılığını duydun mu?

Markar Esayan 08.10.2009

Taraf çıktığı ilk günden bugüne kadar sergilediği tarafsız tarafilık ilkesiyle bu ülkede doğruluğa hasret kalmış ciddi bir kesimin medyadaki sesi oldu. Bu ülkede her zaman ilkeli, cesur, adaleti savunan insanlar vardı. Sayıları da bize –yalan- söyledikleri gibi hiç de az değildi üstelik. Yani biz Türkiyeliler, Batılılardan hiç de daha ilkesiz ve daha tembel değiliz. Ne ki, devlet aygıtının gücünü halkına karşı acımasızca kullananlar cezasız kaldığından, çeşitli kesimlerin kendi kompartımanlarında başlattıkları mücadele ateşi için için parlarsa da, oksijen çabuk tükendiği için çabuk söndü.

Gönüller, eller, dertler, muhabbetler birbirine değmedi bir türlü.

Amma velakin, altı yüz yıl süren imparatorluğun yıkılışının etkilerinden kurtulmak için harcadığımız bir koca yüzyıl da orada öylece duruyor. Bu uzun sürede az bedeller ödemedik. Birarada yaşama kültürümüz, kültürümüzün zenginlikleri epey zarar gördü. Yeni bir ülke kurarken, sanki şartmış gibi kendi kendimizi de yıktık. Her şeye rağmen yine de biraradayız. Müslümanın gayrimüslime, Türkün Kürde, solcunun mütedeyyine değdiği, muhabbetleştirdiği bir ülke, kompartımanları parçalayan, toplumsal barışını kuran, gönüllerin yüzölçümünü arttıran bir rehabilitasyon evresine girecektir. Birbirinin sorununu dinleyebilenler, o sorunların aynı çarpık zihniyetten kaynaklandığını keşfedecektir. Kadının ezilmişliğinin sosyo-politik kökenleri ile, trafik terörünün, ya da Kürt sorununun, ya da kolluk kuvvetlerinin uyguladığı terörün nedenselliklerindeki ortaklaşmayı kavrayacaktır.

Taraf bu anlamda ölçülerini aşan bir katkı sağladı ülkemize. Cihan gözlü Liceli Ceylan Önkol'un paramparça edilışinin, Şırnak'ta panzerle ezilen Yahya Menekşe'den, kurşunlanarak öldürülen Uğur Kaymaz'dan, Kızıltepe'de vücudundan 11 mermi çıkarılan yedi yaşındaki Rozerin'den, Diyarbakır'da dövülerek öldürülen 16 yaşındaki Şemsettin Yavuzkaplan'dan, velhasıl sadece 1992-1994 yılları arasında öldürülen 273 Kürt çocuktan, evet 273 ÇOCUKtan daha çok vicdanları burktuysa, bu biraz da *Taraf* sayesinde oldu.

Kayıplar bu kadar çok ve vaziyet bu kadar kritik olunca, yıllardır katlanan, katmerlenen diğer sorunlar da uzun

bir adalet kuyruğunun sonunda bekliyor. Yazıyı sitayişkâr biçimde *Taraf*'tan açmamın nedeni, evvelki gün Hertaraf sayfasında yayımlanan engelli bir dostumuzun, Enver Şahin'in o muhteşem etkileyicilikteki yazısıydı. 2005 yılında geçirdiği bir trafik kazası nedeniyle omurgası kırılan ve belden aşağısı felç olan Şahin, hayatının nasıl değiştiğini, o en dar kompartımana nasıl hapsoldüğünü, bu esarete karşı nasıl bir mücadele verdiğini anlatıyordu makalesinde.

Bu ülkenin muteber vatandaş tanımının sadece siyasî olmadığını da anlıyorduk böylelikle. Muteber olmak için beyazlamış Türk, devşirilmiş laik Müslüman, zenginleşmiş erkek, kentli kodaman olmak yetmiyordu ki! Bedenen de engelli olmamanız gerekirdi. *"Çok geçmeden edindiğim tecrübelerden anladım ki hayatımın akışını değiştiren, hiçbir şekilde bedensel engelli bir bireyin yaşamına uygun olmayan çevreydi"* diyordu Şahin. Bağnazlık yüzünden evinden çıkamayan kadınla, gayrimüslim olduğu için kamu görevlisi olamayan kişinin yaşadığı darlıkla ne kadar da benzeşiyordu onu hali? Ama Şahin asıl düş kırıklığını kaza geçirmeden kazandı. Fırat Üniversitesi Otomotiv Öğretmenliği Bölümü'ne devam etmek istediğinde yaşamıştı. Yaşamıştı çünkü okuyacağı derslikler 3. kattaydı. Asansör yoktu. Engellilerin o kata çıkması için hiçbir düzenleme yapılmamıştı.

Hiç düşünülmemişti, hiç umursanmamıştı!

"O daracık yaşam alanına geri mi dönecektim" diye soruyordu Şahin. Kararlıydı, dönmeyecekti.

Engelleri aşmak, darlıkları kırmak üzere gurur duyulacak bir mücadele başlatmıştı Şahin. Engelli bir üniversite öğrencisinin, eğitimini sürdürebilmesi için okul binasının uygun hale getirilmesi gerektiğine dair yasalar bulunduğunu öğrenince harekete geçmişti. Üniversitesi, kaynak yetersizliği gibi özrü kabahatinden büyük nedenlerle kendisini defalarca geri çevirince dava açmış, kaybetmişti. Yasalarla güvenceye alınmış haklarla çelişen yargı sistemimiz, bu sefer de engelli vatandaşın canını yakmıştı. Sonuç alamayınca hâlâ süren tazminat davasına baş vurmuş, ama devamsızlıktan dolayı okuldan atılmaktan da kurtulamamıştı.

Bütün Öteki'lerini yok sayan zihniyet, koca kılılı parmaklarıyla ona da evinin yolunu göstermişti.

Oysa en demokratik devlet, sokaklarında, okullarında, konser salonlarında, otobüs ve metrolarında en çok engelli vatandaş görünen devlet olmalıydı.

Acaba kıymetli devletli büyüklerimiz arasından sevgili Şahin'in feryadının ne kadar çok insanı temsil ettiğini anlayan çıkar mı? Ceylan'ın ailesini evinde ziyaret etmeye tenezzül etmeyen büyüklerimiz, acaba Şahin'in 3. kattaki dersliğine ulaşabilmesini ve bunutüm engelli öğrenciler için de standart bir uygulama haline gelmesini sağlayabilir mi?

Soru ortada duruyor; bakalım bir sahiplenen çıkacak mı?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ermenistan'la yeni bir dönem, yeni bir ahlak

Türkiye ve Ermenistan'ın yüzyıllık yalnızlığını bitirecek yolun en önemli resmî adımıydı protokollerin imzalanması. Açıkçası, içimde her zaman bir ihtiyat payı bırakmış olmakla birlikte, temeli 2005'te atılmış ve büyük bir başarıyla gizli tutularak "dış etkilerden" korunmuş olan müzakere sürecinin herhangi bir kazaya uğramayacağını ümit ediyordum. İmza töreniyle aynı anda canlı yayınlanan *CNN TÜRK*'teki Şirin Payzın'ın sunduğu özel haber programında imza saatine kadar yaptığımız değerlendirmelerde de, son dakika krizini ne ben, ne Kadri Gürsel, ne de tecrübeli diplomat Yalın Eralp tahmin etmiştik.

Ancak iki ülkenin konuşma metinlerine yaptıkları itiraz, ciddi bir krize yol açtı. Türkiye tarafının metninde yer alan "*Bu yol çok zorlu bir yol, Ancak bu yol çıkılmaya değer bir yoldur. Bu yolculuk ancak burada bulunan ortaklarımızla ve **Kafkasların bütün halklarıyla** el ele yapılabilir*" ve "*Tarihin iyi anlaşılması*" ifadeleri, Ermenistan'ın vetosuyla karşılaştı. Ermenistan tarafı ise "*Bu sürecin **başka süreçlerle** bağlantısı yoktur*" ifadesini kendi konuşma metnine sokmuştu. Bu da Türkiye'nin itirazına yol açtı.

Yüreğimizi ağzımıza getiren bu kriz çok şükür ki aşıldı. Hayırlısı olsun. Son dakikalara dek yapılan diplomatik cinlikler her iki ülkenin hükümetleri üzerindeki kamuoyu baskısının ne kadar etkili olduğunu ortaya koyuyor. Protokollerde yer almadığı halde, Türkiye'nin Yukarı Karabağ sorununu ilişkilerin normalleşmesinde "fiilen" önkoşul olarak sürekli dayatması, Erdoğan'ın sürekli sarf ettiği "*Karabağ sorunu çözülmeden sınırları açmayız*" söylemi, belki iç kamuoyunu ve Azerbaycan'ı belli ölçülerde tatmin edebilir; ancak yeni dünya düzeninde ve uluslararası diplomasi kurallarında bunun bir karşılığı yok. Belki de her iki ülke, kendi kamuoylarını sürece entegre etmek, baskıyı emmek için böyle bir uzlaşıya gitmiş olabilir. Protokole sokamadıkları ve kendi ülkelerinde onları zor durumda bırakacağından korkulan soykırım ve Karabağ konusunda sert açıklamaların danışıklı dövüş olması bile mümkün.

Ama eğer öyle değilse, Ermenistan açılımında Türkiye'nin paradoks ima eden Karabağ tavrı normalleşmenin tıkanmasına ve sürecin Türkiye aleyhine işlemesine yol açabilir. Avrupa'nın son kapalı sınırına sahip olmakla Türkiye'nin AB'ye üye olması mümkün olmadığı gibi, 2010 yılıyla birlikte soykırımın 100. yılı atmosferinin hâkim olmaya başlaması, sıfır ilişkiden yana olan şahinlerin güçlenmesine, uygun momentumun kaybedilmesine yol açabilir. Türkiye'nin 1993 yılında sınırları kapatarak kendi kendini soktuğu bu cendereden mutlaka çıkması lazım. Demirel yönetiminin doksanlı yıllarda Türkiye ile önkoşulsuz ilişki kurmaktan yana olan Petrosyan'ı yalnız bırakması nerdeyse yirmi yıllık bir zamanın heba olmasına, en önemlisi de, bağımsızlığını yeni kazanmış genç Ermenistan'ın Türkiye'siz yaşamayı öğrenmesine yol açtı. Bölgedeki bu boşluğu Rusya ve İran Türkiye aleyhine doldurdu. Ancak Obama'nın ABD Başkanı olmasıyla birlikte dünyada yönetsel paradigma değişti. Artık – Erdoğan'ın Princeton Üniversitesi'nde de söylediği gibi- savaşa değil, istikrar ve kazan-kazan yöntemine dayalı bir dünya algısı geçerli. Geçen yüzyıldan miras kalmış yıllanmış sorunların artık tedavülden kaldırılacağı, bunu iyi yöneten ülkelerin de yeni dünya düzeninde daha ön sıralarda yer alacağını öngörebiliriz.

Gelelim diaspora heyulasına... Özellikle 1960'larda Uruguay'la başlayan parlamentolarda alınan soykırım kararları, 17 büyük ülkeyi içine alarak, Amerika'ya dayandı ve normalleşmesinin tavsamasına bağlı olarak Obama'nın telaffuzuna kaldı. Osmanlı vatandaşı yüzbinlerce insanın 1915'te İttihat ve Terakki Hükümeti'nin zelil siyaseti sonucu yaşadığı katliamlar ne Türklere, ne Kürtlere, ne de bir ülkenin tamamına mal edilebilir. Soykırım kararlarına Türkiye'nin gösterdiği tepki, onurlu bir duruştur. Ancak 1915 felaketine yönelik sürdürülen muhatabı aşağılayıcı, acıyı yok sayan, hatta mağduru suçlu gösteren inkârcı tutumun diasporanın bu yönde acılaşmasındaki katkısı unutulmamalıdır. Buna paralel olarak içeride ise Cumhuriyet tarihi boyunca azınlıklara karşı uygulanan utanç verici ayrımcı politikalar da hatırlandığında, Türkiye'nin Ermeni politikası artık yeni bir ahlaki talep etmektedir. Hep söylediğim gibi, diaspora çok parçalı bir yapıdır. İçlerinde benim ailemin yarısının

da olduğu bir topluluktan bahsediyorum. Onların Türkler ve Ermeniler arasındaki bu kan davasının bitmesini ne kadar arzu ettiklerini, artık ölülerini gömerek yaslarını tutmak ve hayatlarına kaldıkları yerden devam etmek istediklerini çok iyi biliyorum.

Hrant Dink büyük çaba harcadığı Türk-Ermeni barışında bugün geline noktaı görmeyi en çok hak eden kişiydi. Bugün “anonim” bir cinayet olan Hrant Dink suikastının 11. duruşması yapılıyor. Çok önemli bir tanık, gizli tanık odası yapılmadığı için dinlenemeyecek. 11 duruşmadır bir arpa boyu yol da kat edilmiş değil.

Adaletsizlik en büyük ahlaksızlık değil mi zaten!

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türkiye'ye acilen Hrant Dink Anonim Cinayeti açılımı gerekli

Markar Esayan 15.10.2009

Bazı şeyleri klişeleştirmek üzere sürekli tekrarlıyorum.

Türkiye ile Ermenistan arasındaki sınırların açılması ve diplomatik ilişki kurulmasını da aşan anlamlara sahip olan “normalleşme” sürecinin en büyük kahramanı Hrant Dink'tir. Yani, bugünleri görmeyi hak eden belki de ilk kişidir Hrant Dink.

Hrant Dink o buz kırıcı nitelikte söylemini sadece Anadolu duyarlılığı ve vicdanından değil, o pırıl pırıl, başka türlü işleyen benzersiz zekasından alıyordu.

Benzersiz, Allah'ın lûtfu denecek türden bir kimyası vardı.

Cesurdu, dürüsttü, nevi şahsına münhasırdı.

Bu yüzden, onu, Türkiye kamuoyundan önce keşfetti şer odakları.

Çünkü onların da zekâları, ait oldukları kötücül düşünce sisteminde benzersizdir.

Anonim bir itirmeyle, Hrant Dink'in sahnede yalnız bırakıldığı, arkasında ise “Misyoner çocuğu, vatan haini, Ermeni dölü” şeklinde düzenlenen dekorda, birçoğu ise, sadece Hrant düşmanlığı üzerinden kariyer yapıp televizyon televizyon zehir saçan figüranlar eşliğinde, üç vakte kadar gelecek cinayetin normalleşmesini sağlayan süreçte ölüme mahkûm edildi o.

“Hepimiz Ermeni, hepimiz Hrant” olamadan, hepimiz duyarsız ve hepimiz kör olmuştuk çoktan.

Anonim cinayetten sonra, kendi kış uykusundan uyananlar da bu yüzden pek mütehassis olmuştu. "Göz göre göre gelen cinayeti nasıl görmedik" diye...

Sanırsınız ki İsviçre'de yaşıyorsunuz. Cumhuriyet'in her yılına bir gazeteci cinayetinin denk düştüğü, faili meçhuller diyarı ülke burası değil!

Hrant Dink Vakfı, Hrant Dink'e adanmış kitaplar serisinin ikincisini yayımladı hemen bu yakınlarda. Kitabın ismi, *Hrant Dink: Bu Köşedeki Adam*.

Kitap Dink'in *Agos*'taki köşesinde tabuları olağanüstü diliyle ceviz gibi bir bir kırdığı köşe yazılarından oluşuyor.

Yayıma *Agos* macerasında bir nefer gibi Dink'in yanında duran değerli dostum Karin Karakaşlı hazırlamış. Kapak tasarımı ise, 23 Ocak'taki miladi cenaze yürüyüşünde göğsüne bastırdığı babasının fotoğrafını gururla taşıyan kardeşim Sera'ya ait.

Alın bu kitabı... Satın aldıktan sonra gönlünüze de alın. Neden biliyor musunuz? Hedefe alındıktan sonra, didik didik edilip, suç duyurusunda bulunulan, "al gerisini de sen hallet" diye "yargı"ya ikram edilen o ünlü "zehirli kan" yazısı, bugün Türk-Ermeni yakınlaşmasındaki itici mantığının manifestosu.

Yani, eğer bir yakınlaşmadan bahsedebiliyorsak bugün, Hrant'ın uğruna haksız yere mahkûm edilip cezasının onaylandığı o yazılardaki zihin açıcı önerileri, bugün Türkler ve Ermeniler aklın ve vicdanın yolu olarak kabul ettikleri içindir.

Ama Hrant, ne 6 eylüldeki ilk, ne de dünkü ikinci dostluk şöleninde yer alamadı. Hoplayıp, zıplayamadı, o türlü türlü zihin açıcı sözleriyle bu günleri taçlandıramadı.

Olmadı. Oldurmadılar.

2007'nin yazında başlayan cinayet davası ise, 11. duruşmasının görüldüğü noktada Ergenekon davasına tezat, suya sabuna dokunmadan yerinde sayıyor. AKP yönetimi, Karabulut hadisesine kadar Cerrah'a verdiği desteği davaya nedense vermiyor. Bizzat ailenin Başbakan'a yazdığı dilekçeyle çalışmaya başlayan Başbakanlık Teftiş Kurulu raporu, cinayette –en hafif deyimiyse– ihmali olan devlet ricalinin sorgulanmasını ve davaya dahil edilmesini şiddetle önerirken, sadece Trabzon Jandarma Alay Komutanı Albay Ali Öz'e –o da birtakım askerlerin Öz'ün aleyhinde ifade vermesiyle– bir dava açılabilirdi.

O davalar da ana davayla birleştirilmiyor. Avukatların mahkemeden talepleri sürekli reddediliyor.

Bu cinayet öyle pespaye bir derin organizasyon ki, 2005 yılının sonlarından itibaren ihbarlar sürekli gelmeye başlamış, hem Jandarma, hem de Emniyet istihbaratlara.

Bir değil, iki değil, üç değil, dört değil, tam beş kez ihbar istihbaratı gelmiş "ÖLDÜRÜLECEK" diye.

Yok sayılmış!

NEDEN!

Bu sorunun cevabı çok önemli. Biz canı yananlardan ziyade, Ergenekon diye tabir edilen devletin kanserli dokusundan kurtulmak için, Dink cinayetindeki organizasyonun açığa çıkması Türkiye demokrasisi için çok önemli.

Ergenekon yapbozunda eksik parçalar, emin olunuz Dink, Rahip Santoro ve Malatya Misyoner cinayetlerinin tüm karanlık yönleriyle açığa çıkartılmasıyla mümkün.

İttihat ve Terakki heyulasından yavaş yavaş kurtulmaya başladığımız, açılımların peş peşe geldiği şu günler, Ermeni açılımıyla birlikte, AKP'nin acilen bir Hrant Dink Anonim Cinayeti Açılımı yapması şart.

Hrant Dink riskini bile bile "sahte cennetlere" göç etmemiş, yurdunda kalmıştı. Bari cinayet davası sahte cennetlerin yolunu tutmasın, kendi yurdunda teraziye gelsin.

Taş gibi, adalet de yerinde ağırdır çünkü.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Başbakan Erdoğan'a vatandaş arzuhali...

Markar Esayan 19.10.2009

Son yazım "Türkiye'ye acilen Hrant Dink Anonim Cinayeti açılımı gerekli" başlığını taşıyordu. Ne hoş tesadüftür ki, hemen ertesi günü (15 ekim) Irak gezisi öncesinde çeşitli konularda görüş bildiren Başbakan Erdoğan'ın Türkiye Ermenileri üzerine yaptığı değerlendirmeler geldi. Hemen bir gün sonra ise, Dink cinayetinde ihmali bulunduğu iddiasıyla hakkında Erdoğan'ın izniyle bir ön soruşturma başlatılmış olan Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Daire Başkanı Ramazan Akyürek görevinden alındı.

Sayın Erdoğan açılımlar üzerine değerlendirme yaptığı o konuşmada şöyle diyordu: "(...) Kaldı ki bugün **bizim ülkemizde** Ermeni vatandaşlarımız var ve **bunlarla** iç içe herhangi bir sıkıntı yaşamadan hayatı devam ettiriyoruz, ettireceğiz. **Onların** her şeyiyle, güvenliği, inancı **bizim** güvencemiz altında. Bunun sorumluluğu, mesuliyeti içerisindeyiz. Bu konuda da en ufak bir farklı düşünce söz konusu değildir. **Zaman zaman bazı istenmeyen olumsuz şeylerin olması** Ermeni vatandaşlarımıza karşı bir tavır olarak değerlendirilemez. Yani böyle bir değerlendirmenin içine girmek de Türk Milleti'ne ve Türkiye'ye karşı haksızlık olur. Bunlar kişisel, bireysel yanlışların birer tezahürü olarak ortaya çıkmaktadır. **Zaman zaman bunların kurumsal bağlantılarının olduğunu da görüyoruz, teşhis ediyoruz. Onların üzerine de ona göre gidiliyor, gidilmektedir, gidilecektir de.** Türkiye bir hukuk devletidir, bunu unutmayalım. Bir hukuk devleti olmanın da teminatı olarak bizler bu işi en sağlıklı, ciddi olarak [nasıl] tutabiliriz diye yasamayla, yürütme olarak, bakın bunun altını çiziyorum, biz elimizden geleni yapıyoruz. **Yargı sürecine bizim bir müdahale yetkimiz yoktur. Böyle bir hakkımız yoktur.**"

Allah için, böyle insani bir yaklaşımı seksen küsur yıldır özlemle bekliyoruz.

Ama...

Çıtayı yükseltmek de benim gibi çıkıntıların vazifesi. Bizler bunun için varız.

Evvela, Sayın Erdoğan'ın –sanırım farkında olmadan- kullandığı hiyerarşik, gizli ötekileştirici dile itirazım var.

“Bizim ülkemizde”, “onların”, “bunların” diye konuşurken, bilinçdışımızdaki hiyerarşi, ötekileştirme gayrı ihtiyari dışarı vuruyor, farkında mıyız acaba?

Kendi adıma konuşayım, kendi standardımı anlatayım ki anlamak kolay olsun:

Bu ülke **benim** ülkem, cebimdeki T.C. hüviyeti, bu ülkenin tapusunun **bende** olduğunu gösteriyor. Tıpkı diğer her bir 70 milyon yurttaş gibi...

Ermeni ve Hristiyan –veya başka bir şey- olmam bu gerçeği değiştirmez, bu ülkenin her şeyiyle eşit vatandaşı olma ısrarımdan hiç vazgeçmedim, haklarımdan bir gram aşağısına da razı olmam. Bu güne değin itilip kakılmış Ermenilerin, Alevilerin, Kürtlerin, eşcinsellerin ve Müslümanların bu ülkenin asli bir unsuru olarak itibarları iade edilene kadar bu ısrarımdan dönmem. Ne komşumdan ayrıcalıklı olmayı, ne de başkasının benden üstün olmasını kendime yedirebilirim.

Ayrıcalık sahibi olmak, ahlaksız olmak demektir çünkü.

Kimseye emanet değilim. Cumhurbaşkanı'ndan, Başbakan'a, ondan Genelkurmay Başkanı'na kadar tüm kamu görevlileri sade ve sıradan vatandaş Markar Esayan'ın hizmetindedir. Benim oyum, canım ve vergimle görev yapıyorsunuz. Kimsenin nesnesi de değilim. Doğruyu yapıyorsanız, bu zaten göreviniz olduğu içindir. Vatandaş olarak bana verdiğiniz hizmet, göreve gelirken bana peşinen borçlandığınız şeydir.

O yüzden, Meclis'te en kalbî toplumsal birlik ve beraberlik mesajları verir “Türkü, Kürdü, Çerkesi, Lazı...” diye sayarken, artık Ermeni, Rum, Süryani ve Yahudiye de kalbinizde eşit yer verirsiniz iyi edersiniz. Böyle yapınız ki, kendi ülkemizdeki gurbetimiz, yersiz ve yurtsuzluğumuz artık sona ersin. Kendimiz nihayet saygın ve eşit birer vatandaş gibi hissedebilelim. Yaralarımızı sarabilelim.

Ama daha önemlisi, devlet aklındaki değişimin mesajı şer odaklarına ulaşsın, İttihat ve Terakki döneminin kapandığını iyice idrak etsinler.

“Zaman zaman bazı istenmeyen olumsuz şeylerin olması Ermeni vatandaşlarımıza karşı bir tavır olarak değerlendirilemez” cümlesinden kastınız Dink cinayeti ise, bunu hiçbir zaman “**bizim de dahil olduğumuz**” Türkiye toplumunun tamamına mal etmedik. Bu çok saçma ve haksızca olurdu.

Lakin bu, Dink cinayetinin anonim görüntüsünü de ortadan kaldırmıyor.

“Zaman zaman bunların kurumsal bağlantılarının olduğunu da görüyoruz, teşhis ediyoruz. Onların üzerine de ona göre gidiliyor, gidilmektedir, gidilecektir de” demeniz büyük incelik. Sizden beklentimiz, yargıya müdahale etmeniz değil tabii ki. Ama yargı bu kadar tavsiyor, adalet bu kadar gecikiyorsa, kimden medet umacağız ki! Kime çatacağız?

Sizlere tabii.

En nihayetinde Dink 2007 yılında öldürüldü. Yani sizin iktidarınız döneminde. Büyük bir olasılıkla AKP'yi devirmek ve ülkeyi AB sürecinden koparmak isteyen Ergenekon güçlerinin planının bir parçasıydı Dink, Santoro ve Malatya misyoner cinayetleri...

Tam da bu yüzden, bu cinayetleri çözmek AKP'nin namus borcudur.

Bunu böyle yazıyorsam, bu ülkede dünden daha farklı ve heyecan verici gelişmeler olduğu içindir.

Gazze katliamına "One Minute" dediğinizde sizi destekleyen yazılar yazdım. Samimiyetinize inanıyorum çünkü. Bu duruş çok şeyi değiştirebilir. Reelpolitik'in zelil ahlakından bizi kurtarabilir.

"Onları", "bunları", "şunları" yeniden BİZ yapabilir.

En kalbî duygularımla, arz ederim.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

En zoru barışa alışmak

Markar Esayan 22.10.2009

Çok zor bir süreç bu.

Kürt açılımından bahsediyorum. Habur'dan memleketlerine giriş yapan 34 PKK'lının serbest kalmasıyla yaşanan milâdı kastediyorum. Diğer yandan Dışişleri Bakanı Davutoğlu Meclis'te Ermeni açılımını izah ediyor, ondan evvel ise MGK'dan Ermeni açılımını destekleyen açıklamalar geliyor.

Yüzyıldır el değmemiş kırmızı çizgilerin baş döndürücü bir hızla delik deşik edildiği tarihî günler yaşıyoruz.

Habur'dan girişin 1999'daki gibi olmaması için AKP hükümeti azami gayret içerisinde, büyük bir siyasi risk alıyor. Öte yandan Ahmet Türk ve kurmayları, bu sürecin diğer ayağını dengeli götürmeye çalışıyorlar. Arada kalma pahasına, bunun bir teslim alma değil, onurlu bir eve dönüş olması için büyük risk alıp mücadele ediyorlar.

Evvelki gece 34 PKK'lının nasıl karşılanacağı pazarlıkları yapılırken Ahmet Türk pille desteklenen yorgun kalbine rağmen sonuna dek müzakereleri sürdürüyor. DTP hem barış şansını iyi değerlendirmek, hem de Kürtlerin kandırılma olasılığını sıfırlamak istiyor.

Çünkü bu ülkede kimse kimseye güvenemiyor. Ama her şeyden evvel kimse devlete güvenmiyor.

Çok ama çok zor bir süreç bu.

Travmalar zamanı dondurur. Nefret ve mağduriyet duygusu değişimin kıvrak ritimlerini kendi loş ve yoğun balçığında sıfırlar.

Oysa bugün Türkiye’de yeni bir şeyler oluyor. Barışın kapımızı çaldığının farkında olmayan kesimler, yılların alışkanlığı ve öfkesiyle bugüne adapte olamıyorlar.

Bir de bu kesimlere yönelik sözde siyaset yapan zavallı bir muhalefet var. Akan kardeş kanını durduracak böyle bir açılıma heyecan ve kararlılıkla destek vereceklerine, gittikçe daha da saldırganlaşıyorlar.

Peki, soruyorum size:

Barış tamamıyla sağlandığında, “akan kan durduğunda” bugün vatan hainliği ile suçladığınız Gül, Erdoğan, Türk ve Atalay’ın yüzüne nasıl bakacaksınız Sayın Bahçeli, Sayın Baykal?

Bu en kritik günlerde yaptığınız provokasyonları, kameralı şaklabanlıkları halka nasıl izah edeceksiniz?

1999’daki fırsat kaçmasaydı, o güne kadar ölen 25 bin evladımız için yas tutup geleceğe bakacaktık. Olmadı, 15 bin evladımız daha öldü. Etti 40 bin şehit. Dile kolay...

Geçen gün Kürt açılımındaki son gelişmeleri değerlendirmek için evinde ziyaret ettiğim değerli yazar ve barış insanı Vedat Türkali şöyle diyordu:

“CHP eğer gerçekten sosyal demokrat bir parti olsaydı, gelen kabileleri karşılamak için Habur sınır kapısına giderdi.” Ve daha önemi bir acı gerçeğin altını çiziyordu:

“Üzülerek, ama çok üzülerek söylüyorum. Kürt sorununun çözülmesi için kan akması gerekti. Şart değildi kan dökülmesi. Ama bugün çözümü konuşuyorsak maalesef kan aktığı içindir.”

Sorunu çözmek isteyen kesimlerin ağzında sürekli olarak “Akan kan durdurulsun” cümlesi olması bu yüzden değil mi? Ne olurdu kan akmadan bu sorun çözülseydi?

Habur’dan gelen grubun getirdiği mektubu okudunuz mu? Oradaki 10 maddeye göz attınız mı?

Apo’nun yol haritasının açıklanması, operasyonların durdurulması, Kürtçe eğitim hakkı, çocuklarına Kürtçe isim takabilmek, Kürt kültürüne göre yetiştirebilmek, tarihî, kültürel ve edebî değerleri yaşatabilmek, Kürt kimliği ile siyaset yapabilmek, bölgenin koruculardan ve özel harekât timlerinden arındırılması, sivil ve demokratik bir Anayasa ve özgürce tartışabilmek ve birlikte çalışabilmenin şartlarının sağlanması.

Diyeceksiniz ki, bu talepler de o akan kanın sayesinde böyle makul hale geldi. Bundan on yıl önce PKK, bağımsız Kürdistan hedefiyle mücadele ediyordu.

Ben de diyeceğim ki, bu sorun yeni değil ki! Bu ülkede PKK’dan önce 28 Kürt isyanı oldu. Nedeni Kürtlerin bağımsız bir Kürdistan kurma inatları mıydı? Yoksa sadece güvenli ve onurlu bir şekilde yaşamak istiyorlar da, en basit insan haklarının talepleri dahi bölücülükle yaftalanıp, en sert şekilde bastırılıyor muydu?

Aynı yanlış politikayı II. Abdülhamit ve İttihat ve Terakki Ermenilere tatbik etmişti. Onları dinlemek ve asgari isteklerini devlet olmanın en temel mantığına münasip olarak yerine getirmek yerine, bu talepleri baştan isyan olarak yargıladı. Almanya'nın desteği, 20. yüzyılın sosyal Darwinci zihniyeti ile 1915 felaketi ile "Ermeni sorunu halledildi", güya...

Peki, siz Kürt ve Ermeni açılımlarının art arda gelmesinin bir tesadüf olduğunu mu zannediyorsunuz?

Yok canım! O kadar saf olamazsınız.

Ermeni ve Kürt sorunlarının yaratıcı mantığı İttihat ve Terakki zihniyetinin zenofobik, pragmatist ve ırkçı ideolojisiidir.

Ne demiş Albert Einstein "Karşılaştığınız problemleri, onu yaratan düşünce tarzıyla çözemezsiniz."

AKP'nin, -özellikle CHP'den farkı- İttihat ve Terakki zihniyetiyle organik ilişkilerini kesmiş olmasıdır. AKP'yi besleyen, onu gerçek kılan taban da, devletten geçinmeli -özellikle sermayenin Türkleştirilmesi ile tek parti döneminde zenginleşen- laik elit değil haliyle. Sermayesi, Öteki'ni yağma etmeye değil, alın terine dayalı bir Anadolu burjuvazisine yaslanıyor AKP. Gücü ve farklı düşünebilme yeteneği buradan geliyor.

Bu yüzden CHP gibi suç ortaklığında diretmiyor. Sırtında tarihin tüm resmî ahlaksızlıklarını taşımak zorunda olduğu bir yumurta küfesi yok.

Çok zor bir süreç bu. Çok zor olduğu için çözülünce de çok rahatlayacağız.

İşe önce birbirimize güvenmeye ve barışa alışmakla başlayacağız.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Güven bunalımı' doğmadı zaten hep vardı

Markar Esayan 26.10.2009

Kürt ve Türk sorunu ile ilgili açılım sürecinin çok zor olduğundan geçen yazımda bahsetmiştim. Bunu söylemenin yeni bir tarafı yok, biliyorum. Nitekim Avrupa'dan gelecek PKK'lı grubun eve dönüşü Başbakan Erdoğan'ın açıklamasıyla tehir edildi, vize işlemleri ise yapılmadı. Umarım, -ki gelen bilgiler maalesef bu yönde değil- bu karar tıpkı ilk grubun ülkeye hangi şartlarda kabul edileceği ile ilgili müzakere sürecinde olduğu gibi, AKP ve DTP arasında oluşan ortak bir akılla alınmıştır. Kamuoyu önünde AKP ve DTP, birer "siyasi parti" olarak birbirlerine ne kadar çatarlarsa çatsınlar, sonuçta bu tarihî görevde en büyük yük onların sırtında. Aralarındaki koordinasyon ve işbirliği bozulduğu anda bir çuval incir berbat olur.

Ama daha vahim olanı, bu "açılım" bir fiyaskoyla sonuçlanırsa, kendimizi başlangıçtaki noktadan çok daha

zorlu bir statükonun labirentinde sıkışmış bulma olasılığıdır. Bunu söylerken, açılım karşıtlarının bir korku ve tehdit bombası gibi ortalığa fırlattıkları "Türk-Kürt çatışması" ihtimalini ima etmiyorum. Bence böyle bir olasılığı kesinlemek –geçmişte yaşadığımız bunca provokasyondan edindiğimiz tecrübeyle de- her şeyden evvel halkımızın sağduyusuna bir hakarettir. Benim asıl kaygım, yıllardır bu barışı arzulayan geniş kesimin sukutu hayale uğraması ve barışın gerçekleşebileceğine olan inanca indirilecek psikolojik darbedir.

Yukarıda bunun çok zor bir süreç olduğu tesbitinin yeni bir şey olmadığını söyledim. Ama tam da, bildiğimizi zannettiğimiz gerçekler, bu alenilikleri nedeniyle hak ettiği ihtimamdan mahrum kalıyor. Oluşan iyimser havayla, aslında ne çetrefilli bir meseleyle cebelleştirmizi, sorunun kangren oluşuna, ülkenin tüm siyasetine nüfuz etmesine koşut olarak, ne kadar karmaşıklaştığını hafife aldığımızı düşünüyorum. Nitekim, Habur'dan evlerine dönen PKK'lıların karşılanma manzaralarının fiili eve dönüş organizasyonunu –şimdilik- sekteye uğrattığı ortada.

Dile kolay, ortada sonuncusu 25 yıl sürmüş, Kürtlerin 29. kez devletle kapıştığı bir savaş var. Aslında adı telaffuz edilmese de, bu, düşük yoğunluklu bir iç savaş. Toplamda, faili meçhulleri ve kayıt dışı kayıpları da eklediğinizde yüz bin "insanın" öldüğü koca bir yıkım bu. Devlet, bu savaşın bir türlü sona ermemesini ve bunun gerekçelerini, sürekli şehit veren ve türlü bedel ödeyen halkına "İsyen eden bölücü Kürt" teması üzerinden "kesin bir haklılıkla" anlatmış. Sivil-askerî bürokrasi, savaşa yandaş medya ve –Şemdinli gibi utanç verici kararlarla- yargı bu dezenformasyona destek vermiş.

Diğer yanda ise mağdur ve madun bir Kürt halkı var. Aynı evden hem orduya, hem PKK'ya, hem de faili meçhullere birer evladını vermiş bir coğrafyadan bahsediyoruz. Devlet, JİTEM, itirafçı PKK'lılar ve koruculuk sistemiyle bölgeye bir iç sömürge bakışıyla ve böl-yönet taktiğiyle girmiş. Aynı aileler hem PKK'lı, hem korucu çıkartmaya mahkûm edilerek kendi içinde kimyasal bir zehirlenmeye uğramış. Aileler arasına araya kan girmiş. Açılım paketinin içi boş eleştirilerine iştirak etmedim. Ancak, bu kadar karmaşık ve kanla mühürlenmiş bir düğümü açarken, bunun Türkler ve Kürtlerde yarattığı tahribatı rehabilite edecek çalışmalar nerede diye hep soruyorum açıkçası. Daha düne kadar vatanın bölünmemesi için evladını şehit verdiği ile avutulan bunca insana "devlet sana yalan söyledi, aslında kardeş kardeşi boşuna kırdı" derken, bu duruma hemen intibak edilmesini beklemiyorduk herhalde.

Üstelik ortada akan kandan beslenen siyasi bir anlayışın sesi bunca cazgır biçimde çıkarken...

Şimdi, şehit ailelerine 34 PKK'lının karşılanması görüntülerinin "naifliğini" nasıl anlatacaksınız? Bu dönüşü yıllardır bekleyen, artık barışı arzulayan bölge halkı için bu olayın bir barışı kutlama özlemi olduğunu, bu sevinci durdurmaya değil DTP'nin, PKK'nın dahi engel olamayacağını Çankırı'daki, Trabzon'daki şehit ailesine nasıl anlatacaksınız?

"Hiç de kolay bir süreç değil bu" demem bundan. Başbakan'ın eve dönüşlere ara verirken "Güven bunalımı doğdu" demesi, DTP'yi siyasi rant devşirmekle itham etmesi, sürecin omuzlarından aşağı nasıl bastırdığını gösteriyor. Çünkü geçen yazımda "neden zor"u açıklarken, sadece Kürtlerin değil, tüm vatandaşların devlete güvenmediğini, yılların iç sömürge politikasının tahrip edici sonuçlarının bu güvensizliğin ana nedeni olduğunu söylemiştim.

Hâsılı, güven bunalımı doğmadı, zaten vardı, iyice açığa çıktı. Eğer açılım, dış konjonktürün elverişliliğine bu kadar abartılı bir şekilde dayandırılır ve toplumdaki travmanın rehabilitasyonu ayağı topal kalırsa ummadığımız noktalarda sıkıntı çekeriz.

Barışa hazırlıksız yakalandık, bu kesin. Bu yaşadıklarımız barışı hazmedebilmenin de o kadar kolay olmadığını gösteriyor.

Lakin her şeye rağmen barış kazanacak.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Hem suçlu hem güçlü ordu' mu

Markar Esayan 29.10.2009

Olacak olan oldu. Öngörülen kaza gerçekleşti. TSK'nın politikasına hâkim olan aklın "Kol kırılır, yen içinde kalır" geleneği duvara tosladı. Türkiye, gerçeklerin önünde yoğun bir sis görevi gören kırmızı çizgilerini "şeffaflık" marka silgiyle silmeye başladıkça, buna koşut kırılmalar da yaşanmaya başladı. TSK'ya dün hâkim olan, bugünlerde de hâkimiyetini sürdürmeye çalışan İttihat ve Terakki, daha doğrusu Enver ve Talat "aklıyla" iş bu keyifsiz noktaya kadar geldi.

Belgeyi ilk kez 12 haziranda yayımlayan *Taraf'a* o zaman ateş püsküren *Hürriyet* başyazarı Oktay Ekşi'nin son gelişmeler üzerine yazdıklarını hatırlayalım: "Artık Enver Paşa'nın 70-80 bin askeri Sarıkamış dağlarına gömmesine rağmen hesap vermediği dönemde değiliz..."

Yazarın notu: Evet, Enver, Talat gibilere o günlerde hesap sorulabilseydi, kim bilir ölen milyonlarca başka masumun yanında, Ermenileri kırıp geçiren 1915 katliamları da yaşanmayacaktı.

Ama bugün, yarınlar için bir şansımız var.

Açıkçası demokratikleşmeyi sürekli savunan bir yazar olarak, ordunun bugün içinde düştüğü bunalımı keyifle karşılıyor değilim. İçimde bir zafer duygusu da yok. Bu hiç iyi değil çünkü. Ama tarih de gösteriyor ki halkıyla ve değişimle intibak sorunu yaşayan her yapı, önünde sonunda aynı kadere mahkûm oluyor. Kendi değişmediği için, zamanın müdahalesine uğruyor. Bu müdahale şüphesiz "demokrat" güçlerle "totaliter" zihniyetin türlü yerlerdeki tezahürleri arasında bir bilek güreşi, bir iktidar mücadelesi halinde vuku buluyor.

Her şerden bir hayır doğar demekten başka ne diyebiliriz ki!

Oysa vaziyetin bu noktaya varacağı ne kadar da belliydi! Geçmişte yaşanan darbe ve siyasete müdahalelerin yanlışlığına dair toplumda oluşan güçlü uzlaşının verdiği mesaj okunabilseydi keşke. Halbuki 2003-2004 yıllarındaki Ayıışı ve Sarıkız darbe girişimlerini kadük kılan dönemin Genelkurmay Başkanı Hilmi Özkök'ün duruşu kişisel kalmayıp kurum içinde bir özeleştiri ve yeniden yapılanmaya dönüşebilseydi, ordu bugün bu vahim noktada olmayabilirdi.

TSK'daki cuntayı kabak gibi ortaya seren "AKP ve Gülen'i Bitirme Planı"nın ıslak imzalı aslının Adli Tıp raporuyla

da belgelenmesi üzerine belge üzerine daha fazla yorumu lüzumsuz buluyorum. Kamuoyunda son yıllarda yaşadığı güven kaybına yönelik TSK'nın son imaj çalışması "Güçlü Ordu, Güçlü Türkiye" sloganının "Hem Suçlu, Hem de Güçlü Ordu"ya dönüşmemesi için, TSK'nın bu şerden acilen bir hayır çıkarması lazım. Yoksa yukarıda söylediğim gibi bunu "Güçlü Türkiye" onun yerine yapacak.

Lakin yazıyı yazarken öğrendiğime göre, cunta belgesi hakkında –hedefinin hâlâ ne olduğunu tam bilmediğimiz- bir soruşturma açan Genelkurmay, şimdi ise bu belgeyi kimin sızdırdığına dair ikinci bir soruşturma başlatmış.

Eh, iki günde bir mucize, ani bir aydınlanma beklemiyorduk ama, bu kadarına da pes doğrusu!

Peki, bu ne demek?

Bu bir paradoks; izah edeyim: Şayet siz sivil savcılığın ve hadi diyelim paralel yönde hareket eden askerî savcılığın soruşturma sonucunu beklemeden, cuntayı ele veren subaya yönelik bir soruşturma başlatıyorsanız, daha en baştan güvenilirliğinize darbe vuruyorsunuz demektir. Çünkü ancak ilk soruşturma TSK'daki cuntayı ele veren bu ihbar mektubu ve ekli belgelerin düzmece ve gerçektışı olduğunu kanıtlarsa o subay –kanımca bir grup bu- yönünden bir suç unsuru oluşur ve ikinci soruşturmayı açmanın mantığı ortaya çıkar.

Ama bu yapılan, "İhbarcı subay-lar-ı önce kim bulacak" telaşıdır, örtbas etme gayretidir. Yani bu zihniyet için hâlâ cuntanın varlığından ziyade, onu faş eden yapı önemlidir.

Bir Türkiye'de Oktay Ekşi, Ertuğrul Özkök, Necati Doğru, Hikmet Çetinkaya, Fikret Bila bile TSK'ya eleştiri getiriyor, ondan cunta hesabı bekliyorsa, bence TSK bu durumun vahametini daha iyi anlamalıdır.

Bakınız, bu işin şaka kaldırır bir yanı yok. Ergenekon savcılarına gönderilen "Bilgi Destek Planı"nda 22 Temmuz seçimlerinden sonra Meclis'e giren DTP ile ilgili 9. maddede "Bölge halkının terörle mücadele bağlamında rahatsız edilmesi" gibi önlemler var. Bu "önlem" şüphesiz Kürtlerin kapı zillerini çalıp kaçmayı ima etmiyor. Mesela yeni bulgular üzerine özel yetkili savcılıkça soruşturulan 29 Eylül 2007'deki Beştaş katliamı, 7 ekimdeki Şırnak'ta 15 askerin şehit olduğu gezici birlik katliamı ve 21 ekimde 16 askerin şehit olduğu, *Taraf*'ın yayınları sayesinde PKK tarafından kaçırılıp sonra salınan sekiz askerin üzerine kalması önlenen Dağlıca baskını ve şüphesiz yine *Taraf*'tan haberdar olduğunuz Aktütün baskınının arka planı...

Kürtlerde yönelik uygulanacak önlemler acaba bunlar mı? Ve eğer böyleyse, TSK'nın her şeyden önce bunları araştırması gerekmez mi?

Kanımca TSK'nın ciddi bir "U" dönüşü yapması gerekiyor. O "U" dönüşü şüphesiz onurlu istifaları da talep ediyor.

Gerçekten büyük ve güçlü olmanın gereği olarak...

Bizi bizle 'Torunlar' buluşturacak

Markar Esayan 02.11.2009

Ermeni konusunu her yazdığım da, bunca parçalı tarihi olabildiğince nüanslarıyla vermeye çalıştığım halde – destek mesajlarının yanında- neredeyse birbirinin kopyası iletiler alıyorum.

Kimisi sert, kimisi ise daha yumuşak bir üslupla beni şöyle uyarıyor bu iletiler:

“Hep Ermenilerin kayıplarını yazıyorsun. O dönemde Müslümanlar da çok kayıp verdi. Üstelik Ermenilerin de katlettiği birçok Müslüman var.”

Hatırlarsanız Cumhurbaşkanı Gül, Obama’nın TBMM’de yaptığı konuşmada 1915 konusunda “[soykırım olduğuna dair] fikirlerim ortada, değiştirmiş değilim” sözüne atfen, yine aynı ruh hali ile konuşmuş, pek de övgü almıştı.

“O dönemde milyonlarca da Müslüman öldü.”

Ölülerin ölüleri hiçleştirdiği bir vicdan sıkışması bu.

Yüzleşmenin, hatırlamaya başlamanın sıkıntısı bu.

İnkârcılığın gücünün zayıflamasından, gerçeklerin içeriye sızmasının verdiği rahatsızlıktan gayrı bir şey değil bu. Yani Ermenilere yapılan fenalıklar, ancak yanına “bize” yapılmış o türden bir haksızlık konduğunda çekilebilir oluyor.

Çünkü hiç kolay bir iş değil bu. Çok iyi anlıyorum. Böyle hissetmek, Ermeniye bu kadar düşman, yabancı, dışarılıklı gördükten sonra hele...

Halbuki, Ermeni de buranın insanıydı. Bizden bir parçaydı. 1915’te olan, bize de olandı. Buradan baktığımızda, kaybı sahiplenip empati kurabiliriz Ermeni’yle.

Geçen gün yazdığım gibi, her Ermeni’nin yüzde 25’i Türktür, Kürttür, Müslümandır. Her Türkün, Kürdün ve Müslümanın da dörtte biri Ermenidir. Tek bir Ermeni kalmasa dahi bu ülkede, tüm mirasını kazısan da, hiçbir muktedirin işi değildir, yüreğe, hafızaya, hücrelerine işlemiş o gerçeği kazımak.

Yüzyıl da geçse çıkar o, çocukların, torunların hafızalarında...

***

Anneannem adlı kitabı hatırlarsınız. Değerli dostum Fethiye Çetin Ermeni olduğunu öğrendiği anneannesinin (Heranuş) hikâyesini ve bu bilgiden yola çıkarak Ermeni akrabalarını buluşunu anlatıyor, bu kitapla Türkiye’de belki tahmin etmeyeceği bir kırılmanın tohumunu atıyordu.

Çünkü bu ülkede sayısını bilmek mümkün olmasa da, Ermeni anneanneler, babaanneler o kadar çoktu ki!

İşte anneannem kitabının çatlattığı yarıktan sızan hafıza parçacıkları bir ikinci kitapta Fethiye Çetin ve Ayşe Gül Altınay tarafından *Torunlar* adıyla Metis Yayınevi'nden çıktı, daha yeni...

Evet, bir kısım Ermeni kadın kurtulmuştu. Dersim'in bir bölgesi dışında, çoğu Müslüman, Kürt, Türk edilmişti. Onların varlığı pek çok ailede gizlenmiş, utanılan, korkulan bir şey olmuştu. İşte bu kitapta, o talihsiz kadınların bu korkudan daha az nasiplenmiş torunları, hatta torunlarının çocukları kendi Ermeni anneannelerini ve babaannelerini anlatıyorlar.

Boğaz Köprüsü'nden atlayarak intihar eden Dicle, bıraktığı notta "Çok fazla acı var" demişti. Bu kitabı okurken aklımdan hep bu söz geçti.

Ne kadar çok acı var gerçekten de! Tasnif ederek, bölerek, tek başımıza nasıl baş edebiliriz bu kadar acıyla? Kitapta konuşan torunlar da aslında hep aynı isyanı dillendiriyorlardı.

"Neden gizlendi bu bilgi bizden? Neden konuşamadık? Niçin onları kendi acıları ile yalnız bıraktık?"

Babaannesinin Ermeni olduğunu öğrenen 45 yaşındaki Deniz anlatıyor: "Babaannemin ismi değiştirilmiş. Hep isimler değiştirilmiş. Geçmişe dair hiçbir bilgi ortalık yerde bırakılmamış. (...) Yani çok masum olduğunu [sevkiyat memuru olan dedesinden bahsediyor] düşünmüyorum. Bir sürü insanı yerinden yurdundan edeceksin, bunu yapmak için onay vereceksin. Bunların içinden bir tanesini de alacaksın. Bunu alışının arkasında ne olabilir? Olsa olsa çok güzel bir kadın olabilir. Belki sorsan özgür iradesini, babaannem yollarda telef olmayı seçecekti."

Anneanesi Ermeni olan Diyarbakırlı Arif de benzer şeyler söylüyor. Dedesi Diyarbakır'ın önemli dinadamlarından. "Ninem bir dinadamı tarafından korunmak için mi alındı, yoksa güzelliğinden mi? Bazıları diyor ki korumak için aldı. Ama bakıyorum güzel kızlar alınmış hep..."

Herkes için de duyması çok zor hikayeler bunlar. Ama bunlar bizim hikâyemiz.

Yine babaanesi Ermeni olan Gülçin şöyle anlatıyor babaannesinin hikâyesini:

"Dedemin de bir karısı ve bir çocuğu var. Babaanneme, malvarlığından dolayı veya işte güzel bir Ermeni kadınla birlikte olmak için –hangisi daha ağır basıyor hiç bilemedim- evlenme teklif ediyor. Birkaç defa elçi gönderiyor. Kadın kabul etmiyor. 'Benim bir oğlum var, bunu büyütmek için sağ bırakıldım. Bir Müslümanla beraber olmam mümkün değil' diyor. Bunun üzerine babaannem dedemin adamları tarafından kaçırılıyor. Zorla evlendiriyorlar."

Bu talihsiz kadınların sayılarını bilmiyoruz. *Torunlar* kitabı bu kadınların yaşadıkları zulmün, geride bıraktıkları ailelerinin, inançlarının, dillerinin üzerine dikenli bir perde çekip, yeni hayatlarına onurla sahip çıkışlarının hikâyesi. Onların can ve kan verdiği torunların ağzından Sevgili Fethiye Çetin ve Ayşe Gül Altınay'ın çabalarıyla gün ışığına çıkıyor.

Yazıyı o torunlardan olan Deniz'in sözleriyle bitirelim.

"Yapabileceğim tek şey... hakikaten Ermenilerin de bizim de hepimizin şu anda yapabileceği tek şey bunların yaşanmışlığını bilmek, o acıyı paylaşmak. Ötesi beni çok da ilgilendirmiyor..."

Ötesi beni de çok da fazla ilgilendirmiyor.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hürriyet, gazeteciliği ile yine 'fark' yarattı

Markar Esayan 05.11.2009

Hürriyet'in 2 kasım pazartesi günü "İşte Fark Bu" manşetini okuduğumda, hatta bizim gazetenin sabah toplantısında arkadaşlarla manşet üzerinde konuştuğumuzda aklımdan "*Hürriyet*, Ermeni açılımı ile ilgili olumsuz bir pozisyon mu alıyor" sorusu geçmedi değil.

Malum bu ülke, darbeler dahil, pek çok hukuksuzluğun medya ile meşrulaştırıldığı, siyasetin manipüle edildiği bir geçmişe sahipti.

Hürriyet'in "İşte Fark Bu" diye manşetten verdiği haberin spotu "*Türkiye-Ermenistan ilişkilerinin normalleştirilmesini öngören tarihi protokolün İsviçre'de imzalanmasından bir ay sonra **iki taraftan gelen açıklamalar veya davranışlar üslup farkını** ortaya çıkardı*" şeklindeydi.

Spottaki vurgular gazeteye ait, aynen aktardım.

Hürriyet şimdi Türkler ve Ermenileri hangi örnekler üzerinden mukayese etmiş, "fark"ı da hangi mantıkla bulmuş bir bakalım.

Gazetenin manşetin sağına yerleştirdiği "Türk Tarafı" kutusunun altında "Kayseri'deki kilise için takdis töreni" başlıklı tek bir haber var. Kayseri'de bulunan Surp Krikor Lusavoriç Ermeni Kilisesi'nin bir süredir devam eden onarımının sona erışı ve 8 kasımda düzenlenecek açılış töreniyle ilgili.

Bu haber muhabir Okan Konuralp'e ait.

"Ermeni Tarafı" adlı soldaki kutunun altında "*Ben 1924'ten beri toprak bekliyorum*" başlığı ve iki haber var. İlki Fransız Ermenisi Charles Aznavour'un İtalyan RAI 3 kanalına verdiği mülakattan. Aznavour "*1924, yani doğduğum yıl Ermenilere anlaşmalarla toprak sözü verilmiş. Bu hâlâ gerçekleşmedi. Bir 85 yıl daha bekleyemem*" demiş.

İkincisi ise, Lübnan Antilyas'ta bulunan Kilikya Başpatrikliği lideri Aram I'nın 1908 Adana katliamlarının tartışıldığı etkinlikteki sarf ettiği "*Ermeni milletinin tazminatı gündeme getirmesi zamanı geldi. Soykırımın tanınmasına yönelik çalışmalar da sürdürülmeli*" sözleri.

"Ermeni Tarafı"nda yer alan iki haber de, aslında *Hürriyet*'in Roma muhabiri Reha Erus'a ait. Ama ilk sayfadaki manşet paketi, kes-yapıştır görüntüsünü perdelemek ve "bütünlüğü" desteklemek adına Okan Konuralp'e mal

edilmiş. Bunu manşet haberlerinin döndüğü 20. sayfaya bakınca hemen fark ediyoruz.

Buradan da bu parça pinçik haberlerin "İşte Fark Bu" mantığına *Hürriyet*'in yazışlarında kavuştuğunu anlıyoruz. Muhabirlerin haberleri tek başlarına haber değerlerini muhafaza ediyorlar çünkü.

Sorun bunların yazışlarındaki birleştirilme ve sunulma mantığında.

Her şeyden evvel, Kayseri'deki kilisenin ibadete açılmasıyla açılımın hiçbir ilgisi yok. Bu kilise, Ermenilerin Anadolu'da samanlık, pavyon olmaktan, özel mülkiyete geçmekten veya çoğunluğunun başına geldiği gibi yok edilmekten kurtulmuş birkaç kilisesinden biridir. Yılda iki kez, Patrikhane'nin riyasetinde Ermeni vatandaşların katılımıyla ayin düzenlenir. Çoğunluğu Kayseri kökenli olan Ermenilerin maddi desteğiyle çeşitli defalar onarımdan geçmiştir. Bu sonuncusu da bunlardan birisi sadece.

Her kutsama töreninde de mülki erkân açılışa davet edilir. Haberde Kayseri'nin memleketi olması ve açılımdaki rolü nedeniyle Cumhurbaşkanı Gül ile *"kendisine törenle ilgili bilgi verildi"* yönünde zorlama bir bağlantı kurulmuş. Ha, bu olayı açılımı desteklemek için kullanırsınız, hiç itirazım olmaz. Ama öyle gözükmüyor.

Haberin "Ermeni Tarafı"na gelince.

Diaspora'nın çok parçalı yapısını, oradaki insanların yaralı, kızgın ruh halini anlatmak için göbeğimiz çatladı. Aznavour bir 85 yıl daha yaşasa da Türkiye'den beklediği toprakları alamayacak, akılcı değil çünkü. Kaldı ki, Ermeni açılımını Türkiye diaspora ile değil, komşusu Ermenistan devleti ile yapıyor. Nitekim Aznavour'un da, Başpatrik Aram I'nin de sözleri kendilerini bağlar. Türkiye'den de açılımın ruhuna tezat o kadar çok örnek bulunabilir ki! Bu nereye vurgu yapılmak istendiği ve niyetle ilgilidir sadece.

O zaman girişteki soruya dönelim tekrar.

Hürriyet bu haberi açılımı sabote etmek için yapmış olabilir mi?

Açıkçası bana pek öyle gelmedi, öyle hissetmedim.

Bu çürümüş bir gazetecilik örneği sadece.

Miadı dolmuş, bitik alışkanlıkların devamından öte bir şey değil.

Kötü gazetecilik bu. Hamaset, ucuzluk ve kolaycılık kokuyor. Pespaye.

Öyle ki, haberde görüşüne başvurdukları Patriklik Ruhani Meclis Başkanı Başepiskopos Aram Ateşyan yerine, Hahambaşı İsak Haleva'nın resmini koymuşlar. Kayseri'deki kilisenin ismini de doğru yazmayı becermedikleri gibi.

Haberde beni tebessüm ettiren, "kötü" Ermenilerle fark atan "iyi" Türk tarafını Türkiyeli Ermenilerin temsil etmiş olması.

Düşünsenize, 100 yıl önce sadece Van'da 1001 Ermeni kilisesinin olduğu Anadolu'da topu topu birkaç kilise açık kalabilmiş. Onu da Türkiyeli Ermeniler ceplerinden karşıladıkları parayla restore ediyorlar.

Hürriyet de bunu "Türk Tarafı"nın örnek davranışı olarak manşete taşıyor. Gazetenin gerçek niyet neydi bilemem ama, "onur" duydum doğrusu.

Hürriyet'in nezdinde "Türk Tarafı" olarak kabul gördüğümüz için.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kopan bir kol nasıl geri gelir

Markar Esayan 12.11.2009

Diyarbakır'ı ilk ziyaretimdi.

Diyarbakır Uluslararası Edebiyat Festivali kapsamında "Kültürel kimliğin bastırılması, kaybedilmiş tarihle yüzleşme" konulu panelde bir konuşma yapmak üzere davet almıştım. Hem yöreye olan ilgi ve sempatim, hem edebiyat, hem de açılımın en hareketli günleri yan yana gelince seve seve kabul ettim daveti.

Diyarbakır'ı daha önce ziyaret etmiş olmasam da, yazışları masasına sürekli akan haberler ve Diyarbakırlı edebiyat üstadı Mıgırdiç Margosyan'ın "Gâvur Mahallesi" ve diğer kitaplarıyla da tanıyor gibiydim bu kadim şehri.

Daha doğrusu tanıdığımı zannediyordum tabii.

Panel umduğumdan da verimli geçti. Benim dışımda konuşmacı olarak çok değerli isimler vardı. İnci Aral, Aslı Erdoğan, Evrim Alataş ve kendi sorunlarımızın benzersiz olduğuna yönelik aldatıcı fikrin bizi hapsettiği klostrofobi hissini gidermekte mahir olan ecnebi edebiyatçı dostlarımız da vardı. Güney Afrikalı Diana Ferrus, Faslı Abdelhay Mouden, Hollandalı Frank Westerman, Antillerden ise Lasana M. Sekou.

Aslı Erdoğan'ın edebiyatta mitoloji ve buna bağlı "Sürgün" kavramı hakkındaki sunumu, halklar yerleşik düzene geçip toprak sahibi oldukça paradoksal olarak sürgünde olma, eve, vaat edilen topraklara geri dönme temasının edebiyatta nasıl kendini sürekli tekrar ettiğini anlattı. Erdoğan'ı dinlerken, Kürtlerin köylerinden, dillerinden kovuluşunu, kimliklerini yaşatma adına dillerine sahip çıkma mücadelesinin gerçekte ifade ettiği simgesel anlamı düşündüm. İnci Aral edebiyatın, çöküşlerden sonra yeniden başlama ve çokkültürlülüğü geri kazanmada rolü üzerine konuştu. Diana Ferrus'un, sömürgeci ve ırkçı Apartheid döneminde yerli halklara karşı işlenen insanlık suçlarıyla yüzleşmede ülkesinin ve kendi tecrübelerini anlattığı konuşması ve Aslı Erdoğan'ın "Kopan bir kolu yerine getirecek olan nedir" sorusuna verdiği cevap beni çok etkiledi.

"Affetmek. Benim bildiğim tek yol bu" dedi Ferrus.

Hazırladığım uzunca sunumun dışına taşarak *Tarafa*ta manşete taşıdığımız Ahmet Türk'ün "17.500 faili meçhulü unutmaya hazırız" sözünü hatırlatarak başladım konuşmaya. Çok etkilemişti bu söz beni. Hem duygulanmış,

hem de üzülmüştüm. Barışa dair umudun “unutmaktan” geçiyor olması, geçmiş adına yapılacak bir şey olmaması...

Aslı Erdoğan’ın sorduğu gibi, kopan kolu, parçalanan Ceylan’ı, 17.500 faili meçhulü, devlet-PKK savaşında ölen on binlerce insanı, 1915’in yüz binlerce kaybını, Yahudi, Bosna, Darfur, Ruanda soykırımlarında yiten milyonları, yok edilen kültür mirasını geri getirecek, geriye doğru işleyen aşkın bir adalet yoktu.

Ferrus’la sonraki sohbetimizde “Türkiye’de şunu gördüm” dedi. “Yas tutmamışsınız. Yeteri kadar ağlamamışsınız.”

Evet, adaletin nasıl sağlanacağı çok kritik bir soruydu ve ben dahil çoğumuz zorlandık bu sorunun cevabını vermekte. Bergson’un la durée (süre) kavramındaki zaman tanımı gibi, beklentimiz, adaletin geçmişi de kapsayan bir bütünlük içinde geleceğe doğru büyümesiydi. Yani geçmişteki kötülüklerin tamamen telafi edilmesi ve gelecekte de tekerrür edilmesinin önüne geçilmesiydi. Eğer bu yapılmıyor, inkârcılık hükmünü devam ettiriyorsa, soykırım ve talanlar devam ediyor demekti.

***

Tam da Kürt ve Ermeni açılımlarının tartışıldığı günlerdeydik.

Ve evvelki gün 10 Kasımdı. Kürt açılımının ön görüşmelerinin yapıldığı gündü.

Meclis’te, 2009 yılında yaşanan rezaleti gördünüz.

CHP’li Onur Öymen, savaşın haklılığını, tam da bu sorunu yaratan devlet suçlarından biriyle, Dersim katliamını örnek vererek anlatmaya çalışıyordu.

Muhalefet partilerinin 10 Kasım’a, açılımı konuşmamak üzere bir can simidi gibi sarılmalarını nasıl açıklayabilirdik?

Tarihsel simgeciliğe tabii ki karşıyım ama, sık sık yineledikleri gibi Atatürk’ün ölüm tarihi bir yas gününü aşan anlamlara sahip olacaksa, barışı konuşmanın da en doğru günü olmaz mıydı kemalistler için? “Barış çabalarını kimden gelirse gelsin, ilkesel olarak destekleriz. Ama itirazlarımızı ve katkımızı da sunarız” demeleri gerekmez miydi?

Bunun yerine 10 Kasım fetişizmine başvurdular. Meclis’i sirke çevirdiler.

***

Diyarbakır’ı ise hem heyecanlı, hem de yorgun buldum. Kürt siyaseti ise, muhalif seslerin bölgede özgürce açığa çıkmakta zorlandığı bir sıkışmışlık arz ediyor. Kürt siyasetinde muhataplık sorununda yaşanan bu gerilim bizatihi Kürtlerin süreçte izleyici olmasını beraberinde getiriyor. Kürt siyasetinin özgürleşmesi, çeşitlenmesi, kendi çoklu dinamizminden yola çıkarak devleti zorlaması en azından kısa vadede çok olası görünmedi bana.

Kanımca, Kürt açılımı bu merhalede sorunu kökten çözme yolundaki zorlu sürecin bir başlangıcı olabilir ancak.

Bu bile büyük bir kazanım olur doğrusu.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

CHP neden kaybetmek zorunda

Markar Esayan 16.11.2009

Çok hazin bir tabloydu doğrusu.

CHP'nin Kürt açılımının ön görüşmelerinde Onur Öymen ile içine düştüğü vaziyet, gerçekten iç paralayıcıydı.

AKP bunu hesap etmiş miydi bilmiyorum. Ama başta Avni Doğan olmak üzere kürsüye çıkan bütün AKP'liler oldukça sivri konuşmalar yaptılar.

Belki 10 kasım tarihini de bu anlamda özellikle seçmiş olabilirler.

Sanki CHP ve MHP'nin içindeki şeytanı çıkarmak için özel bir taktik güttükleri geldi aklıma.

Nitekim başarılı da oldular.

Onur Öymen, o meşhur Dersim açıklamasını yapıverdi.

Bu işler böyledir.

Söyleyecek sözünüz, geleceğe dair bir yönünüz yoksa, bilinç devreden çıkıverir, bilinçaltı böyle aniden pörtleyiverir.

Zihninizin arka planındakileri pat diye döküverirsiniz böyle. Öymen'in konuşması o anda hazırlanmamıştı şüphesiz. Ama zaten açılımlarla şamar oğlanına döndüğünden beridir, CHP, Cüneyt Arkın filmlerindeki sürekli dayak yiyen figüranlar gibi bilincini yitirmiş durumda.

Söyleyecek yeni hiçbir şeyleri yok.

Güne, sorunlara, hayatımıza, geleceğimize dair.

O yüzden, onları var kılan kırmızı çizgiler, çakma tarih anlatısı ve vesayete dayalı siyaset hükmünü yitirdikçe paniğe kapılıyorlar. Maskeler düşüyor.

Kürt meselesini çözeceksin.

Ermenistan'la sınırları açacak, tarihinle cesurca yüzleşecek, siyaseti sivilleştiriceksin ha!

Bu CHP'nin varlık nedenini ortadan kaldırmakla aynı şey!

Onlar böyle bir ülke kurdular.

Dikkat ediniz, ne zaman rejimin kırmızı çizgilerine dokunulursa CHP alarm verir.

Hatırlar mısınız?

31 Ekim 2006'da Vakıflar Yasası Meclis'te görüşülürken, CHP'li Bayram Meral şu "tarihi" konuşmayı yapmıştı.

"Kim istiyor bu yasayı? Avrupa Birliği. Ne olacak? Agop'un mallarını vereceksiniz. Gözünüz aydın, tebrik ederim sizi. Esnafı bir tarafa bıraktınız, köylüyü bir tarafa bıraktınız, işçiyi bir tarafa bıraktınız, çiftçiyi bir tarafa bıraktınız, Agop'un işiyle uğraşıyorsunuz. AK Parti'ye de bu yakışır. (...) Agop bekliyor, Agop! Vakıflarda alacağı var, onun için yıldırım hızıyla koşmaya çalışıyorsunuz. (...) Ne oldu değerli arkadaşlarım? Hani işsize iş, aşıza aş idi. Çifte diplomalılar boş geziyor. Bu vakıflarda Agop'u düşüneneğinize, üniversiteyi bitirmiş boş gezen gençleri niye düşünmüyorsunuz? (...) Yani, esnafın sorununu görüşemezsek, memurun sorununu görüşemezsek, (...) halkın sorununu görüşemezsek neyi görüşeceğiz? Onları görüşelim, arkasından Agop yasasını görüşürüz."

İşler ciddileşince, kriz anlarında makyaj akıverir.

Asıl yüz görünür.

Öymen de koskoca Kürt açılımında Dersim'i ululamış çok mu?

Ama Deniz Baykal, bir gün sonra Öymen'in "gafını" temizlemek yerine daha feci bir cümle kurdu. Daha evvel de bir kez daha aynı cümleyi kurmuştu Meclis grubunda, yine Kürt açılımı üzerine konuşuyordu.

"'Türkler Ermenileri kesti' diyorlar. Bunu derken, onlar acaba Kürtler kesmedi de etnik Türkler kesti mi demek istiyor, ne alakası var. Bu yanlış Kürt-Türk ayırmadan bize yapıyor."

Ne demek istedi Baykal? Neden böyle bir cümle kurdu? Kürt açılımıyla ne alakası vardı bu meselenin?

Herhalde yine bilinçaltını anlamaya çalışarak çözebiliriz bu şifreyi.

Baykal, İttihat ve Terakki'nin Ermeni katliamlarında bir kısım Kürtlerle yapılan ortaklığı mı hatırlatıyordu?

"Orada birlikteydik, şimdi bu ittifakı neden bozuyorsunuz, bakın suçlanırken Türk-Kürt ayırmıyorlar, birlikte daha güçlüyüz" mü demek istiyordu?

Eğer bir başlarsak, Ermeni açılımı filan derken, siz de zararlı çıkarsınız mı demek istiyordu?

Aba altından sopa mı gösteriyordu?

Hâsılı, CHP'nin sergilediği bu zelil tablodan akli başında CHP'lilerin de son derece rahatsız olduklarını çok iyi

biliyorum. Özellikle de laiklik hassasiyeti ve Sünni korkusu nedeniyle CHP'ye kerhen destek veren Alevilerin.

Baykal ve şürekâsının görmesi gereken, geçmişin suç ortaklığından ve ganimet paylaşımından gücünü alan koalisyonun artık bu ülkede bir daha iktidarı ele geçiremeyecek olduğudur.

Bu ülkenin burjuvazisi artık Ermeni, Rum, Yahudi mallarını ve çeperde tutulan Müslümanların, Alevilerin, Kürtlerin vatandaşlık haklarını yağmalayarak değil, mal, hizmet ve değer üreterek zenginleşiyor.

Yani helal para kazanıyorlar.

Siyaset de artık buna göre şekilleniyor. İster beğenin ister beğenmeyin, AKP de bu kesimin partisi olabildiği için bu kadar güçlü ve ülkeyi bu yüzden değiştiriyor.

Şimdi sıra Alevi, solcu ve AKP tarafından temsil edilmediğini düşünen kesimlerde. Siyasette kendilerini temsil edecek, vesayetten arınmış, demokrasiye inanmış, zelil ortaklıklardan medet ummayan yeni, güçlü siyasi hareketler oluşturmak zorundalar.

“Yiyin birbirinizi” demekle, kenardan seyretmekle, şikâyet etmek ve en steril yerde durmaya çalışmakla olmuyor işte!

Türkiye değişiyor, siz kenarda duruyorsunuz. Olacak iş mi yahu?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türkiye-Ermenistan ilişkileri ve Udi Yervant

Markar Esayan 19.11.2009

Katılımcısı olduğum Türkiye’den TESEV, Ermenistan’dan Kafkas Enstitüsü tarafından ortaklaşa gerçekleştirilen **Türkiye-Ermenistan Diyalog Serisi: Yakınlaşma Sürecini Değerlendirmek** başlıklı panelde konuşulanlar üzerine, –her ne kadar dünkü *Taraf*’ta haberini okumuş olsanız da- birkaç şey daha söylemek istiyorum.

Her iki ülke de, siyasetin doğası gereği imzalanan protokollerden ve hedeflenen normalleşme sürecinden ne kazandığına, ne kazanacağına bakıyor. Bu açıkçası kendini hem Türkiyeli, hem de Ermeni hissedenden bir yurttaş olarak beni çok rahatsız ediyor. Ama başka türlü de mümkün değil ve belki tam da bu yüzden yakınlaşma koridorlarında dış fondan duyulan La Comparsita eşliğine yürür buldular kendilerini.

Katılımcılardan *Taraf* yazarı emekli diplomat Temel İskit de bu hususun altını çizdi panelde. Normalleşmenin tam da bu süreçte mümkün olmasının, AKP’nin komşularla sıfır problem ilkesi olduğu kadar, Obama ile birlikte dünyada istikrar sağlanması arzusunun yeni paradigma olarak dış siyasette kendini dayatmasına bağlı olduğunu hatırlattı. Yoksa Ermenistan, geçen yazılarımda belirttiğim üzere bağımsızlığını ilan ettiği 1991’deki ilk Devlet Başkanı Ter Petrosyan döneminden başlayarak Türkiye ile önkoşul dayatmadan ilişki kurmak

istediğini defaten tekrarlamıştı. Hatta Petrosyan bu konuyu Paris'te Alparslan Türkeş'le dahi konuşmuştu.

Hani bugün açılımları hainlikle bir tutan MHP'nin efsanevi lideri Türkeş'le...

O günlerde de böyle bir protokol rahatlıkla hazırlanabilir, iki ülke buna imza atabilirdi. Çünkü Ermenistan'ın Türkiye'ye düşman olduğu, sınırlarını tanımadığı, soykırımı bir önkoşul olarak dayattığı gibi gerekçelere sığınmak, Yunanistan, Suriye, Bulgaristan gibi komşularla yaşanan devasa sorunlar ve bugünkü sulh durumu ile mukayese edildiğinde topu bilinçli bir biçimde taca atmaktan başka bir şey değildi.

Çünkü Türkiye'nin Ermeniye şeytanlaştıran kendi iç kâbusunun ideolojik bir tercihiydi bu. Herhalde Türkiye, bu küçük ülkenin sınırlarımızı tanımadığı iddiası ve Ararat Dağı'nın neredeyse tüm Ermenistan üzerine düşen o görkemli gölgesini amblem olarak kullanmasından dolayı bir güvenlik bunalımı yaşamıyordu. Kaldı ki, bu iddianın dayandırıldığı Bağımsızlık Bildirgesi'nde geçen "Batı Ermenistan" ifadesinin yanında, aynı bildirmede Ermenistan'ın, içinde Kars ve Moskova anlaşmalarının da bulunduğu SSCB döneminde atılan tüm imzaları tanıdığı ve mirasçısı olduğu da belirtiliyordu. Üstelik Ermenistan Birleşmiş Milletler'e üye olduğunda, birlik üyesi tüm ülkelerin sınır bütünlüğünü tanıdığını taahhüt etmişti.

Demem o ki, dün aşılamayacak bir sorun yoktu Ermenistan'la, bugün de yok.

Ama buna rağmen, panelden de edindiğim izlenim o ki, iki ülkenin ilişkilerinin normalleşmesine giden yol hiç de dikensiz değil. Çünkü Ermeni, Ermenistan, diaspora ve Ermenilikle ilgili tüm bu şeyler, bu ülkede millî kimliğe dair gizlenmek istenen İttihatçı-ırkçı kodları, tarihe gömülmek istenen, yüzleşilmekten imtina edilen, kırmızı çizgiler ve bunlardan güç alan askerî ve siyasi komitacı zihniyetin tutunma alanlarını ima ediyor.

Bunun Erivan'la, diasporadaki Hayganuş Hanım'la bir ilgisi yok. Bu türden bir Ermenilik algısı öyle menem bir şey ki, daha çok Türklüğe, Kürtlüğe dair bir şey.

Diyarbakır ziyaretimde kendisi de aslen Gâvur Mahalleli olan, şu anda ise Amerika'da yaşayan Udi Yervant'la tanıştık. İlk Kürtçe roman olan *Şivane Kurmanca'yı*, (Kürt Çoban) Kürtçe okuduğumuz gecede o da sahne aldı ve Kürtçe, Ermenice, Türkçe nefis şarkılar seslendirdi. Birlikte yemek yediğimiz Dicle kıyısındaki lokantada bulunan herkesin ortak bir kanaati vardı o gece: Kürtçeyi konuşmakta, Diyarbakırlılığı en has haliyle yaşamakta en azından o salondaki en maharetli kişiydi Udi Yervant. Sadece biz İstanbul'dan gelen konuklara değil, orada bulunan Diyarbakırlılara dahi evsahipliği yapıyor, doğduğu, 1976 yılına kadar da kalabildiği memleketini bize tanıtmak için kendini paralıyordu.

Ama Diyarbakır'daki üç kilise de yıkılmış, kentte sadece iki yaşlı Ermeni kalmıştı.

Yervant tüm coşkusu ve kibarlığının altında gizleyemediği bir hüzne sahipti. Ülkesine kırgındı. Kendini dışarı kustuğu için, Diyarbakır'a da kırgındı aslında. Lakin her şeye rağmen açılım ve normalleşme onu çok mutlu ediyordu.

Bir yıkıntıdan, yeni bir gelecek, Ermeniler artık orada olmasa da, herkesin görünebildiği iyi bir resim çıkar diye ümit ediyordu.

Ortadoğu'nun en büyük kilisesi olan beş sunaklı Surp Giragos, Yervant'ın da vaftiz olduğu, bahçesinde oynadığı yerd. "Ben 1976'da İstanbul'a göçtüğümde bu kilise sapasağlam vaziyetteydi" dedi. Şimdi ise

kilisenin tavanı tamamen çökmüş, duvarları tuğlalarına kadar soyulmuş, her şey talan edilmişti. Patrikhane 17 yıldır restorasyon için uğraşüyor. Nihayet izin çıkmış, belediye de bütçenin yüzde yirmibeşini karşılamayı taahhüt etmiş.

Bu Ermeniliğe değil, bize, insanlığa dair bir şey...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türkiye-Ermenistan ilişkileri ve Udi Yervant

Markar Esayan 19.11.2009

Katılımcısı olduğum Türkiye’den TESEV, Ermenistan’dan Kafkas Enstitüsü tarafından ortaklaşa gerçekleştirilen **Türkiye-Ermenistan Diyalog Serisi: Yakınlaşma Sürecini Değerlendirmek** başlıklı panelde konuşulanlar üzerine, –her ne kadar dünkü *Taraf*’ta haberini okumuş olsanız da- birkaç söz daha söylemek istiyorum.

Her iki ülke de, siyasetin doğası gereği imzalanan protokollerden ve hedeflenen normalleşme sürecinden ne kazandığına, ne kazanacağına bakıyor. Bu açıkçası kendini hem Türkiyeli, hem de Ermeni hissedenden bir yurttaş olarak beni çok rahatsız ediyor. Ama ülkeler siyasetinde başka türlü de mümkün değil ve belki tam da bu yüzden yakınlaşma koridorlarında dış fondan duyulan La Comparsita eşliğine yürür bulduk kendimizi.

Katılımcılardan *Taraf* yazarı emekli diplomat Temel İskit de bu hususun altını çizdi panelde. Normalleşmenin tam da bu süreçte mümkün olmasının, AKP’nin komşularla sıfır problem ilkesi olduğu kadar, Obama ile birlikte dünyada istikrar sağlanması arzusunun yeni paradigma olarak siyasette kendini dayatmasına bağlı olduğunu hatırlattı. Yoksa Ermenistan, geçen yazılarımda belirttiğim üzere bağımsızlığını ilan ettiği 1991’deki ilk Devlet Başkanı Ter Petrosyan döneminden başlayarak Türkiye ile önkoşul olmadan ilişki kurmak istediğini defaten tekrarlamıştı. Hatta Petrosyan bu konuyu Paris’te Alparslan Türkeş’le dahi konuşmuştu.

Hani bugün açılımları hainlikle bir tutan MHP’nin o zamanki lideri Türkeş’le...

O günlerde de böyle bir protokol rahatlıkla hazırlanabilir, iki ülke buna imza atabilirdi. Çünkü Ermenistan’ın Türkiye’ye düşman olduğu, sınırlarını tanımadığı, soykırımı bir önkoşul olarak dayattığı gibi gerekçelere sığınmak, Yunanistan, Suriye, Bulgaristan gibi komşularla yaşanan devasa sorunlar ve bugünkü sulh durumu ile mukayese edildiğinde topu bilinçli bir biçimde taca atmaktan başka bir şey değildi.

Çünkü Türkiye’nin Ermeniye şeytanlaştıran kendi iç kâbusunun ideolojik bir tercihiydi bu. Herhalde Türkiye, bu küçük ülkenin sınırlarımızı tanımadığı iddiası ve Ararat Dağı’nın neredeyse tüm Ermenistan üzerine düşen o görkemli gölgesini amblem olarak kullanmasından dolayı bir güvenlik bunalımı yaşamıyordu. Kaldı ki, bu iddianın dayandırıldığı Bağımsızlık Bildirgesi’nde geçen “Batı Ermenistan” ifadesinin yanında, aynı bildirgede Ermenistan’ın, içinde Kars ve Moskova anlaşmalarının da bulunduğu SSCB döneminde atılan tüm imzaları tanıdığı ve mirasçısı olduğu da belirtiliyordu. Üstelik Ermenistan Birleşmiş Milletler’e üye olduğunda, birlik üyesi tüm ülkelerin sınır bütünlüğünü tanıdığını taahhüt etmişti.

Demem o ki, dün aşılamayacak bir sorun yoktu Ermenistan'la, bugün de yok.

Ama buna rağmen, panelden de edindiğim izlenim o ki, iki ülkenin ilişkilerinin normalleşmesine giden yol hiç de dikensiz değil. Çünkü Ermeni, Ermenistan, diaspora ve Ermenilikle ilgili tüm bu şeyler, bu ülkede milli kimliğe dair gizlenmek istenen İttihatçı-ırkçı kodları, tarihe gömülmek istenen, yüzleşilmekten imtina edilen kırmızı çizgiler ve bunlardan güç alan askerî ve siyasi komitacı zihniyetin tutunma alanlarını ima ediyor.

Bunun Erivan'la, diasporadaki Ermeniyle bir ilgisi yok. Bu türden bir Ermenilik algısı öyle menem bir konu ki, daha çok Türklüğe, Kürtlüğe dair bir şey.

Diyarbakır ziyaretimde kendisi de aslen Gâvur Mahalleli olan, şu anda ise Amerika'da yaşayan Udi Yervant'la tanıştık. İlk Kürtçe roman olan *Şivane Kurmanca*'yı, (Kürt Çoban) Kürtçe okuduğumuz gecede o da sahne aldı ve Kürtçe, Ermenice, Türkçe nefis şarkılar seslendirdi. Birlikte yemek yediğimiz Dicle kıyısındaki lokantada bulunan herkesin ortak bir kanaati vardı o gece: Kürtçeyi iyi konuşmakta, Diyarbakırlılığı en has haliyle yaşamakta en azından o salondaki en maharetli kişiydi Udi Yervant. Sadece biz İstanbul'dan gelen konuklara değil, orada bulunan Diyarbakırlılara dahi evsahipliği yapıyor, doğduğu ve ancak 1976 yılına kadar da kalabildiği memleketini bize tanıtmak için çırpınıyordu.

Ama Diyarbakır'daki üç kilise de yıkılmış, kentte sadece iki yaşlı Ermeni kalmıştı.

Yervant tüm coşkusu ve kibarlığının altında gizleyemediği bir hüzne sahipti. Ülkesine kırgındı. Kendini dışarı kustuğu için, Diyarbakır'a da kırgındı aslında. Lakin her şeye rağmen açılım ve normalleşme onu çok mutlu ediyordu.

Bir yıkıntıdan, yeni bir gelecek, Ermeniler artık orada olmasa da, herkesin görünebildiği iyi bir resim çıkar diye ümit ediyordu.

Ortadoğu'nun en büyük kilisesi olan beş sunaklı Surp Giragos, Yervant'ın da vaftiz olduğu, bahçesinde oynadığı yerd. "Ben 1976'da İstanbul'a göçtüğümde bu kilise sapasağlam vaziyetteydi" dedi. Şimdi ise kilisenin tavanı tamamen çökmüş, duvarları tuğlalarına kadar soyulmuş, her şey talan edilmişti. Patrikhane 17 yıldır restorasyon için uğraşıyor. Nihayet izin çıkmış, belediye de bütçenin yüzde yirmibeşini karşılamayı taahhüt etmiş.

Bu Ermeniliğe değil, bize, insanlığa dair bir şey...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kampanyamızın ismi Kafes'ten çıkmaktır

Markar Esayan 23.11.2009

Mehmet Baransu'nun haberine göre, deniz kuvvetlerimizde konuşlu güzide bir cuntamız ülkeyi AKP "belasından" kurtarmak üzere Kafes adını verdikleri bir "organizasyon" planı hazırlamışlar. Ülke çapında 939 adet Hristiyan varlık noktası saptamışlar. Bunlar aslında darbe planlarının yoğunlaştığı AKP iktidarı döneminde cuntacı medyada sıkça "misyoner" diye hedef gösterilen Protestan cemaatlerini işaret ediyor. Öyle, çünkü Kafes Planı'ndaki belgelerde adres adres bu kişilerin bilgileri de mevcut. Yani Kafesçi cuntacılar, Türkiye'de nerede kilise, misyoner, azınlık adresi varsa isim isim ele geçirmiş.

Agos'un abone listesini ele geçirmişler. Yine cuntanın hedefleri arasında bu abonelerin adreslerine "özel" paketler göndermek, azınlık haklarını savunan isimlere suikast yapmak var. Hesaba göre tüm bu eylemler dindarların üzerine yıkılacak, AKP bu şekilde 2012'deki seçimlere kadar parça pinçik edilecek. Kafesçi cunta, Marmaris'i Kafes'e dahil edip etmemek konusunda kararsızlığa düşmüş. Büyük bir ihtimalle turizm sezonunun yoğun olduğu yaz aylarında çok can kaybının yaşanacağı ve ecnebilerin öleceği bir eylem hakkında kararsızlık yaşamışlar.

Bunun haricinde, Koç Müzesi'ni bombalamak da eylem planında yer alıyor. Buradaki denizaltıda Savcı Zekeriya Öz'ün yerinde tesbit ettiği üzere kullanılmaya hazır ve unutulmuş olması mümkün olmayan mühimmat ele geçmişti.

Hedef orayı çokça ziyaret eden okul öğrencisi çocuklarımızı öldürmekti.

***

Azınlıklara dair çok benzer bir plan ise İkinci Ergenekon İddianamesi'ne girmişti. Gayrimüslim ve Alevi kanaat önderlerine suikast yapacak S-1, S-2 timlerini kurduğu ileri sürülen İbrahim Şahin'e istihbarat verdiği ve göreve gelmesi için askerî birimlerle görüştüğü belirtilen Fatma Cengiz'de Ermenilere yönelik fişlemeler bulunmuştu. Kayseri Hava İndirme Tugayı'nda sivil memur olarak çalışan Cengiz'in Agos gazetesinin abone listesi ve hesap cetvelini ele geçirdiği belirlenmiş, ayrıca Ermeni kiliseleri, okulları ve vakıfların adreslerinin ayrıntılı olarak çıkarıldığı görülmüştü.

Nitekim Levent Bektaş ve Fatma Cengiz'de çıkan Agos belgelerinin aynı dosya ismi ile aynı gün birkaç saat aralıklarla oluşturulduğu ortaya çıktı. Tarihi ise sıkı durun, 31.05.2006...

Yani Hrant Dink öldürülmeden yaklaşık sekiz ay önce.

Yani Dink'in suikast hazırlıklarının yapıldığı, ihbarların Emniyet ve Jandarma'ya yağmur gibi yağdığı, görmezden geldiği tarihlerde Kafes Planı uygulamaya konulmuş bile! Belli ki, S-1 ve S-2 timleri ile Kafes cuntası arasında bir bağlantı var. Belki de bu timler, Kafes'in suikast timleri...

Kafes Planı'nda Dink suikastı, Rahip Santoro cinayeti ve Malatya'daki Zirve katliamından "başarısız operasyon" olarak bahsediliyor. Planlanan eylemlerin de jargonu aynı: Operasyon...

Nitekim, Dink suikastından sonra azınlık okullarına yönelik tehditler artmış, okullar güvenlik için valiliğe başvurmuş, lakin "kendi imkânlarınızla hallediniz" cevabı alınmıştı. Rahip Santoro da öldürüldüğünde telefonları polis tarafından dinleniyordu. Malatya Zirve katliamında öldürülenlerin de bağlı olduğu Ankara Kurtuluş Kilisesi Ruhani Önderi İhsan Özbek ölüm tehditleri aldığı ve kilisesine üç kişi gelerek Özbek'i sorduktan sonra bir kişiyi bıçakla yaraladıklarında Özbek'in koruma talebi "Tehlike anında arayın" denerek

reddedildi.

Taraf ı Kafes haberini yaptığı için kampanya düzenlemekle suçlayan Başbakan Erdoğan'a duyurulur.

Ortaya saçılan bilgilerin bendeki yorumu böyle.

Burada adli bir süreklilik olmasa dahi, bir yüzyıl boyunca yaşanan benzer "operasyonlar" arasında ideolojik-kimyasal bir bağlantı olduğu kesin.

1915, Varlık Vergisi, 6-7 Eylül vandalizmi, Yahudilere yönelik Trakya Olayları, 1964 Rum Mübadelesi, Dersim, Madımak, Bahçelievler katliamları, darbeler ve tüm faili meçhuller aynı kafes zihniyetinin bir ürünü.

İttihatçı paşalar iktidarı ele geçirmek için suikastları bir yöntem olarak seçmişlerdi. Hasan Fehmilerden, Ahmet Samimlerden gelen, Sabahattin Ali'yi, Uğur Mumcu'yu, Bahriye Üçok'u, Kemal Türkler'i, Çetin Emeç'i, Danıştay saldırısını, Dink suikastını ve daha birçoklarını içine alan operasyonları bu Kafesçi örgüt yönetti.

Her seferinde de bunun mesuliyetini halkın sırtına yüklediler. Amaçları sadece ve sadece kendi iktidarlarını korumaktı.

***

Şimdi, medyanın zelil kalemleri çıkıp da, açığa çıkan cuntaların, tam da kalkışacakları faaliyetlerin "inanılmazlıkları, çılgınlıkları, akıl ötesilikleri" ile alay ederek inanılmaz kılmaya çalışıyorlar ya, işte ben de buna vicdansızlık diyorum. Ait oldukları ayrıcalık ve zenginliğin altında kocaman bir masumlar mezarlığı var. Biliyorlar, bile bile yapıyorlar bunu.

Sanki Cumhuriyet tarihi, filmlerde seyretsek inanamayacağımız akıl ötesi devlet zalimlikleri ile dolu değilmiş gibi.

Seyit Rıza ve oğlu mahkemeden çıktıklarında idama çarptırıldıklarının bile farkında değildi. Seyit Rıza "önce beni asın" dedi, dinletemedi. Gözü önünde yaşını büyüttükleri oğlunu astı bu Kafesçi düzen, sonra da onu.

Hâsılı, bir yüzyıldır aynı kafesteyiz, çıkmaya çalışıyoruz.

Kampanyamızın ismi de budur.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yeniden kurulurken Kafeslerden çıkmak

Markar Esayan 26.11.2009

Soğuk savaşın sona ermesi ve küreselleşmenin bir ticaret ağı üzerinden eskinin savaş vadilerini birer “barış adacıkları” halinde birbirine bağlama adımlarının Türkiye’de yarattığı kırılmayı “Türkiye yeniden kuruluyor” benzetmesiyle ilk kez tanımlayan bendim sanırım.

Evet, ülke, bu ülkenin nasıl bir yer olacağına dair “kurucu” bir tartışmayı yaşıyor bugün. Tabii ki bu tartışma geçmişin hayaletlerinden de, birikiminden de, hatalarından da münezzehe değil.

Nerede ve ne zaman öyle olmuş ki zaten!

Aslında bu “kurulma” hali kendini biteviye üreten ve tekrarlayan “durum”dur ki, postmodernler buna kabaca değişim, modernistler ise ilerleme derler.

Nitekim ilk paragrafta kolaycılık ve eksikçe genellediğim küreselleşmeye dayalı değişimin kimyası da, hiçbir zaman sadece küresel güçlerin parametreleriyle izah edilemez. Bu değişim, irili ufaklı tüm öznelerin diyalektik katkılarıyla ortaya çıkan bir hülâsadır. Bu hülâsa, sıradan ve küçük insanların talep ve arzularını ne kadar çok ihtiva ediyorsa, o düzen o denli demokratik demektir.

Evrensel demokrasi ölçütünün temel açıklaması budur.

Bu anlamda Türkiye siyaseti ve toplumunun, başta Kürt, Ermeni, Çingene, Alevi vb. açılımlarla “küçük ve sıradan insana” daha çok kulak veren bir çabası varsa ve bu çaba resmî ideolojiyle bir çelişkiyi, kopuşu ifade ediyorsa, o ülke yeniden “kuruluyor” demektir.

Bu kuruluş bugünden yarına bir çırpıda olacak bir şey değil. Bu beklenti, gelecekte olası “geri almalarda” insanları ümitsizliğe düşürebilir. Ancak kazanımlar her zaman bakidir. Tarihten ders almak ve samimi olmak da –illaki- ödenecek bedelin daha az olması demektir.

Kuruluş için gerekli sermaye, çok çalışmanın ve bedel ödemeyi göze almanın kasasından karşılanır.

***

Bu anlamda *Taraf* bu bedeli ödemeyi göze almanın samimiyetiyle doğru orantılı bir biçimde, “kuruluş” sürecinde tarih yazacak bir performans kaydediyor. Çürümüş ideolojik kalıntıların başında bir parça leş için bekleyen zelil kesimlerin, bunların özellikle de medyadaki azalarının gerçek yüzünü yaptığı haberlerle deşifre ediyor.

Bu nedenle de, tabii ki bu kesimler büyük bir hazımsızlık ve öfke içindeler. Çünkü düne kadar züccaciye dükkânına giren bir filin konforuna sahipken, türlü cinayet, darbe, hortumlama, vesayeti taçlandırma operasyonlarında bizzat tayin edici rol oynamışken, müflis bir mirasyedinin hali gibi, bugün bu konfor bizatihi o kişi için bir cehenneme dönüşüyor.

Her suç, kendi hükmünü de içinde taşır. Suç da, ceza da portatiftir. Müsebbibi ile yapışık yaşar. İşini bitirene değin sabırla gününü bekler.

Dünün türlü zelil kafesleme organizasyonlarında başrol oynayan medya, bugün ortaya kabak gibi saçılan cunta, katliam, Kafes belgelerine burun kıvrımayı, aşkın adalet ve yargı tarifleriyle açıklamaya çalışıyorlar.

Onlara göre, Koş Müzesi'nde suçüstü yapılmış katliam hazırlığı, ancak orada birkaç yüz çocuğun ölmesi halinde bir anlam kazanabilirdi. Gayrimüslim ve misyonerlere yönelik saldırı hazırlıklarına dair bunca ciddi belgenin *Taraf*'ta yayımlanmasını görmezden gelirken de, planların çok fazla cüretkâr olduğu savının ardına sığınıyorlardı.

Mesela Hrant Dink cinayeti... Onlara göre bu cinayet, katil çocukla empati kurarak kolayca anlaşılabilir sıradan adli bir vakaydı. "Kendi kendine misyon yüklenmiş, bir abinin dolduruşuna gelmiş, daha 20 yaşına gelmeden tam anlamıyla 'loser', 'tutunamayan' durumuna gelmiş bir genç" diye tarif etmişti 'majör' bir yazar bu durumu. Bugün, Dink davasında Başbakanlık Teftiş Kurulu raporuna dahi girmiş güya "ihmallerle", kaç kez suikast ihbarı yapıldığını da, Dink'in korunmadığını da, medyanın Dink'i nasıl kurtlar sofrasına ittirdiğini de biliyoruz artık. Kafes planlayıcılarının bu cinayetten "operasyon" diye bahsetmeleri bile haber değeri taşıyor onlar için.

Ermeni katliamları için 1919-1922 tarihleri arasında Ergenekon Davası'na benzer Ağır Ceza Mahkemeleri kurulmuştu. İstanbul'da elliye yakın, Anadolu'da da birkaç kentte yargılama yapılmıştı. Ermeni katliamlarının müsebbiplerinin cezalandırılmasını isteyenler ile buna karşı çıkan İttihatçı basın arasında ciddi bir savaş vardı.

Sabah ve *Yeni İstanbul* gazetelerinde mahkemenin açığa çıkardığı gerçekler, hatta mahkeme zabıtları yayımlanıyor, İttihatçı gazeteler de onlara Ali Kemaller, vatan hainleri diye saldırıyordu.

Yabancı devletlerin bu meselenin peşine düşmeyeceği anlaşıncı, Kemalist yeni rejim 1915 karşısındaki tavrını aniden değiştirdi.

Yeni kurulan TBMM'nin ilk kararlarından birisi de, bu yargılamalarda idam edilen, öldürülen veya intihar eden İttihatçıların yakınlarına Ermenilerden gasp edilen malları bağışlamak oldu.

İşte bir yüzyıla yakındır içine tıklandığımız, böyle bir Kafes'ti.

Yeniden kurulmak, eskinin kafesinden de çıkmak demektir zaten...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kafes taze bitti, size demokrasi verelim

Markar Esayan 30.11.2009

Son yazıda Türkiye yeniden kuruluyor demiştik. Bu kuruluş hali, düne kadar Aydınlanma ve modernitenin ürünü ulus-devletlerin hem birbirleriyle, hem de kendi içlerindeki kanlı çarpışmalarla yaşıyordu. Bugün Türkiye'deki kuruluş hali, geçmişte –olmazdı ya- mümkün olsaydı, –Ergenekoncu zihniyetin arzu ettiği gibi- kardeş kavgasında yeteri kadar kan dökülmeden de bitmeyecekti.

Evet, tepeden inme, bizi tam örtemeyen, kavrayamayan, iğreti bir rejime sahibiz. Önce İttihatçılar, sonra

Kemalistler onu Batı'dan aparmış, ona orijinallik atfetmek için üzerine anakronik-estetize bir tarih ve etnik bazlı vatandaşlık teyellemiş, sonra da üzerimize zorla giydirmiş, kollar kısa kalınca elimiz, bacaklar görününce ayaklarımız budanmış.

Ama hiçbir zaman 1908'lere dönüp oradan yeniden başlayamayacağız. Başka türlü nasıl olurdu, bilemeyeceğiz. Tarih, olduğu gibi oldu. Tehcir, Dersim, 12 Eylül yaşandı. Yapabileceğimiz tek şey var, o tarihi doğru okumak ve böylelikle aslında "geçmişte olan oldu, değiştirilemez" savını çürütmek. Geçmiş doğru okumak, geçmişin bugüne sarkan olumsuz etkilerinden kurtulmanın yoludur. Bence bu bakışla mazi de değiştirilebilir bir mevhum haline gelir.

Kurucu devrimcilerimizin benimsediği Batılı rejim ve yaşam tarzının bir nevi genetiği değiştirilmiş organizma, yani GDO'lu insan türü yarattığı kesin. Sen, ben, Ermenisi, başörtülüsü, "gâvur-faşist" İzmirli, aslında Batıcı Osmanlıların, sonra sosyal Darwinci İttihatçıların, sonra Jakoben Kemalistlerin yarattığı birer projeyiz, Dr. Victor Frankenstein'ın yarattığı yarı mamulüz biraz da. Kendimizi bulmamışız daha.

Şimdi yeniden kurulurken, bize çarpan şeyin ne olduğunu biraz anlayabilir, geçmişte bizden alınan dilimiz, inancımız, geleneklerimiz, kültürel zenginliklerimiz, insanlarımız için yas tutabilir ve bundan sonraki hayatımızı belirlemede inisiyatif almaya başlayabiliriz diyorum ben.

Ne de olsa, halkın ortalıkta gözükmeyeceği bu "tarih" tamamen bir kaybı ima etmiyor. Hiçbir şey olmasa, acılı bir tecrübe var. Bu ara Kemalizme duyulan tepkiye orantılı pek sükse yapan yeni Osmanlılık fikri, pek de ahım şahım bir zihnî kırılmayı ifade etmiyor, söyleyeyim. 1908'e dek gerilip, 2023'e sıçrayayım derken, dünyada konjonktür değişir, 1930'ların başına düşüveririz maazallah. Bence biz evrensel hukuk ve demokrasi değerlerine akredite, özgün ve mütevazı bir kuruluş reçetesinde kalalım, yeter.

Ne yaşadığımızı bilelim diye tekrarlıyorum: Şu an ülkemizde kıran kırana bir iç savaş var. Çok şükür ki bu, halka sirayet edebilmiş değil, tepede, ideolojik iktidar aygıtları ile siyasi iktidar periferileri arasında cereyan ediyor.

Yargının siyasallaşması ve dinlemeler konusundaki tartışmaya da acı acı nasıl gülüyorum bilemezsiniz. Çoğu, sanki evrensel ölçütlerde bir yargı sistemimiz varmış gibi tartışıyor, yakınıyor ya, gülmem ondan. Ortada yargı filan yok, olsa olsa yargı fonu önünde süren bir cebelleşme var, o kadar. Adalet Bakanı Ergin, *Zaman* gazetesine konuşmuş: "Ergenekon'un yargı mensuplarını dinlediği ortaya çıktığında (Levent Göktaş'tan çıkan 51 nolu CD) Ergenekon savcılarını, dinlenen hâkim ve savcılara şikâyetle bulunup bulunmayacaklarını sordu, bir kişi haricinde ses çıkmadı. Yasadışı dinlemelere karşı çıkmayanların yasal dinlemelere bu kadar itiraz etmeleri manidardır" demiş. Al işte, en yetkili ağızdan yargı fonu mütalaaları.

Ülkenin, devletin, ordunun, yargının bu hale getirilmiş olmasının cezasını hep birlikte çekeceğiz. Birbirimizi yeteri kadar hırpaladıktan, birbirimize yumruk atacak halimiz kalmadıktan sonra, en iyisi sulh deyip, birbirimizi anlamaya, uygar, eşit, demokratik bir düzen kurmaya ikna olacağız. Bizim kurucu savaşımız da böyle cereyan ediyor işte.

Artık 1915'lerin lüksüne sahip değiliz çünkü; ortalığın karışmasını fırsat bilip milyonları buharlaştıracak konforumuz yok.

Yani mesela Kürtlerin topunu Der-Zor'a tehcir edip Kürt sorununu çözemeyiz artık.

Onu bırak, hazır sürülmüşü olan Ermenilerle bile sorun yaşıyoruz, elin Obama'sından zılgıt yiyoruz. Küçük komşumuz Ermenistan'la açılım yapmadan, dünya devleti de demokrasi de olamıyoruz.

Alevi açılımı da yapacaksın tabii. Hangi vatansever Ergenekoncu 1937'lerin Dersim'ine dönmek istemez. Olsa dükkân senin, ama Aleviyle de, şartsız şurtsuz helalleşeceksin. AKP'ye güvenmek zorunda da değiller bu arada. CHP'ye oy vermeye devam edecekler belki, eleştireceksin en fazla, ama aşağılamayacaksın. Hepimizin kimyası allak bullak olmuş. GDO'lu, üzerinde oynanmış projeleriz biz, yarı mamulüz. İsteyerek mi ruh hastası olduk? Herkese, güvenlerini tazelemek, saklandıkları iç odalarından çıkıp "savaşın bittiğini, güvende olduklarını ve artık 'oynamak' zorunda olmadıklarını" anlamalarına fırsat vereceksin.

Yeniden kurulurken, çok zayıf görmemek adına.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İsviçre'de dört minare beri gel vicdan beri gel

Markar Esayan 03.12.2009

Hollandalı ünlü düşünür Spinoza'ya göre insanda serbest irade yoktur. İnsanlar aldıkları kararları her ne kadar kendi iradeleri ile şekillendirdiklerini düşünseler de, Spinoza, insanın akli ve duygularındaki dış dünyanın etkinliğinden bahseder ve bunu şu örnekle açıklar: "Eğer havaya atılan bir taş düşünebilseydi, 'kendi isteğimle yere düşüyorum' diyecekti."

Aslında Spinoza, doğru ya da yanlış diye cevaplamanın gerekli de olmadığı insan tabiatına dair önemli bir durumu tespit ediyor. Evet, insan karakter kodlarımızın çoğu, doğuşumuzdan, hatta ondan çok önce var olmuş şartların kuluçkasında pişer. Hani, İsviçre'deki minare referandumuyla ilgili olarak Başbakan'ın söylediği gibi, kimse doğduğu yeri, aileyi, dini ve ırkı seçemez. Lakin o şartlar, şüphesizdir ki insanın nasıl olacağına dair önemli birer etken teşkil ederler.

Spinoza'ya bir yere kadar katılmakla beraber, insanın "serbest" iradesinin –en azından- insan kendini inşa ederken etkin olan müdahil güçlerin arasında olduğunu düşünürüm. Bir aleti faydalı veya zararlı işler için kullanmayı seçen akıl, evet, emek verilmemiş, işlenmemiş, tamamen hayatın gelgitlerine ve bencilliğe de emanet edilmiş olabilir, her sabah kendini tamamen yıkıp, gün batımına değin yeni bir insanı yeniden kuran, kendinde kaybolan değil, kendini dışarıdan seyreden bir sağduyu ile de...

Görüyorsunuz ya, tabiat ve evrenin ruhu türlü seçenekler sunuyor insana.

İsviçre'de minare oylamasına giden yurttaşlar da, yukarıdaki bu kuraldan münezzeh değillerdi şüphesiz. Üzerlerinde Hadi Uluengin'in dün yazdığı gibi, teokratik bir cumhuriyet kurup "sapkınların" canına okuyan Calvin istibdadından kalan beş yüz yıllık dezenformasyonun tortusu da vardı, ona sos edilmiş İslâm karşıtlığı, sağ partilerin popülist yaklaşımları ve İsviçrelilerin üzerine titrediği refah konforlarını şu garip giyimli, anlaşılabilir âdetleriyle tedirginlik yaratan 'öteki'lerle paylaşma isteksizliği de.

Bilirsiniz, yasanın öz gücü, ondan haberi olmayanların da üzerindeki yetkisinden gelir. Yıllar evvel, emniyet kemeri zorunluluğunun ilk uygulandığı gün kemer takmadığım için bana ceza kesen memura, "Ama ben uygulamanın bugün başladığını bilmiyordum" demiştim. Memur makbuzu uzatırken "Üzerinde bugünün tarihi var, bu ceza sayesinde öğrenmiş oldunuz" demişti.

İsviçreli seçmenin yüzde 57,5'i de, akıl ve vicdanla şekillenmiş bir serbest irade ile değil, muhtemelen akıllarını esir alan muktedirlerin korkuları ve şahsi bencillikleriyle karar verdiler. Aslında, hayır oylarının çıktığı bölgelerin, Müslümanların yaşamadığı yerler olması ve yurttaşların yüzde 42,5 gibi önemli bir bölümünün de özgürlüklerden yana oy kullanması bence iyimserlik açısından gözden kaçırılmaması gereken bir husus. Diğer yandan ülkede zaten 130 caminin sadece dördünde minare vardı. Yani yerel yönetimlerin şehir planlamacılığı yönetmelikleriyle, bu ülke minarelere fiilen izin vermiyordu zaten. Referandumla İsviçre bu ayıbını dünyaya teşhir etmiş oldu.

Tıpkı CHP'nin Aleviye bakış açısının sayısız uygulamalarla sabit olmasına rağmen, Onur Öymen'in Dersim beyanatının ülkeyi alt üst etmesi gibi, minare referandumu da hayırlı olmuştur. Gizli olanı, görünür kılmıştır.

Belki de burada en yanlış yaklaşım biçimi, sorunu Müslüman-Hıristiyan kategorisine indirgemek ve Müslüman ülkelerdeki, gayrimüslimlere yapılan eziyet ve benzer yasakçı, baskıcı uygulamaları terazinin diğer kefesine koymak olur. Avrupa Birliği'nin her ilerleme raporunda Türkiye'deki azınlık ve gayrimüslimlerin sorunlarına değinilir. Özellikle Türkiye'de misyonerlere yönelik baskı ve önyargılı bakış eleştirilir. Azınlıkların din adamı yetiştirme haklarının kısıtlandığı, anayasal hak olmasına rağmen özellikle Protestan cemaatlerin kilise inşa edemedikleri, apartman katlarında, hanlarda ibadet ettikleri, sonra da bu durumun aleyhlerine kullanıldığı belirtilir. Heybeliada Ruhban Okulu'nun hâlâ kapalı olması da, her raporda AB üyeliği sürecindeki en önemli engellerden biri olarak kayıt altına alınır.

Oysa bu, yani 'öteki'ne duyulan şüphe ve buna dayalı şiddet kullanımının meşruluğu insanlığın en eski ve ortak sorunudur. Kimsenin eli, bir diğerine göre daha temiz değil. Kategorik yaklaşım, en ikiyüzlü, en reddiyeci bakışın muhafazasından başka bir şey de değil.

Huntington da, Medeniyetler Çatışması tezini, tam da bu kategorik bakışın üzerine oturtmuştu. Kolonyal tepeden bakışın o en temel düsturuna yani: Medeniyet bir Batı icadıdır. Doğu ise ontolojik olarak vahşi ve barbardır, ehlileştirmek gerekir. Irak ve Afganistan müdahaleleri gibi mesela... Medenileşirken, birkaç milyon değersiz canı almanın nasıl bir ehemmiyeti olabilir ki zaten.

Hele hele, size seçme şansını bahşedecek bir "özgür iradede" de "özgürleşmişseniz..."

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Minare yasağı, kaos ve atomuna bölünen insan

Markar Esayan 07.12.2009

Öncellikle çok mahcup olduğum bir konuda okuyucu dostlarımdan özür dileyerek söze girmek istiyorum. Konu okuyucu elektronik iletleri. Okuyucu mektuplarından –müspet de, menfi de olsa- çok şey öğreniyor, bunu da yazma sürecimde önemli bir kaynak olarak kullanıyorum. Ancak yoğunluk nedeniyle çok arzu etmeme rağmen hepsine cevap vermekte zorlanıyorum. Aldığım yorumlarla hem dimağım açılıyor, hem de bu derinlikli analizlerle mest oluyorum. Bazılarını ise gözlerim nemlenmeden okuyamıyorum. Bir yazar için, anlatmak istediğinin okur tarafından bu kadar net algılanması en büyük haz olmalı. O zaman yüreğinizde, insana dair beslediğiniz ümit artarken, yalnızlık hissini azaldığını hissediyor ve benim yazma edimimin ana itkisi olan "iyileşme"nin yüreklerde karşılıklı olarak gerçekleştiğini, gerçekleşmeye devam ettiğini de anlıyorsunuz.

İletilerine cevap veremediğim tüm okur dostlarım, bu cümleleri kendilerine özel bir cevap ve bir teşekkür olarak kabul etsinler lütfen. Bu, ne zamandır yapmak istediğim bir şeydi. Bazen günlük gelişmeleri yorumlama mecburiyeti, hayatın temel gerçeklerini ıskalamaya yol açıyor. Halbuki, her halükârda aslanan insandır.

Böylelikle, yazı konuma da münasip bir giriş yapmış oldum; yine sayenizde...

Son olarak İsviçre'deki minare yasağını eleştirmiş, bu yasakçı, Öteki'nden korkan kafa yapısının tarih boyunca tüm acıların kaynağı olmahtaki ortaklıkta hepimizin (Batı-Doğu) katkısı olduğunu yazmışım. Pek çok destek iletisi aldım. Ama ben bunların müspet olanlarını değil, beni sertçe eleştiren bir tanesini konu edineceğim. Zannederim iyileşmek için nasıl hastalandığımızı da anlamak gerekiyor. İletiyi orijinal haliyle aktarıyorum.

merhaba markar esayan,

avrupa da burka türban SIKMABAŞ istemiyoruz. bu bizim için faşizmdir. bunların çocukları 3 yaşından itibaren kreşlere gitsin, dil öğrensin, avrupa vatandaşlığına adım atsın istiyoruz. bunun için deliler gibi para harcıyoruz. Bizim avrupa insan haklarını, anayasamızı hiçe sayan hiç kimseyi hoş görme gibi bir lûxümüz yok. Sokağa sakız kağıdı atanı da istemiyoruz. bizi istemeyen wan way ticket alabilir ve anasının+babasının o hala kar yağınca dünyadan kopan, tezekle ısıtılan aşiret köylerine dönebilirler. mutlu olabilirler. Bizim avrupa anayasamıza uymak istemeyen herkes "ÖTEKİDİR"

- Kimseyi yaşını büyültüp 14 yaşında evlendirmeyeceğiz.
- Kimseyi yaşını büyültüp asmayacağız.
- Kimseyi klitoris terörüne uğratmayacağız.
- Kimse dört kadınla evlenmeyecek.
- Kimseyi hristiyan diye memur olamamasına katlanmayacağız.

KİMSE BU ANLAMDA YEDİĞİ ÇANAĞA İŞEMESİN.

***

Bu iletiyi yazan, eğer ismi ve mail adresi doğru ise, Türkiyeli bir göçmen. Mail adresinin eklentisine bakılırsa Almanya'dan yazmış. Yazımdaki objektif analiz belli ki kendisini çok rahatsız etmiş. Müslümanlığı ve Doğulu olma halini kategorik olarak zararlı sayan, menfi örnekleri bir bütünün tamamına atfederek kötülük kaynağını ontolojik olarak varlıksallaştıran bir yaklaşımı var. Evet genellemelere karşıyız ama, bu yazıdaki "fikir" bütünlüğü ideolojik olarak açıkça tek bir yöne işaret ediyor: Faşizm.

Peki, biz bu ileti sahibini, samimiyetle yaptığı bu ifşaatları nedeniyle faşist ilan edebilir miyiz? Yaklaşımın netliğine bakılırsa buna evet de diyebiliriz. Peki, bu şekilde her şeyi açıklamış olur muyuz, kesinlikle hayır.

Postmodern, hatta post post modern evredeki günümüz dünyasının parçaladığı bir insan tipiyle karşı karşıyayız sadece. Her blokun, her düşünce sisteminin birbirine karşı ve önyargılar üzerinden konumlandığı soğuk savaş dünyasından, ideolojilerin çağı anlatmakta kifayetsiz kaldığı, düşünceyi artık bir cenderede kapsayamadığı bir ara süreci yaşıyoruz. "Eskiden yeniye" geçerken yaşanması zaruri olan o kaos dönemindeyiz. O kaos ki, sadece ideolojileri değil, değer yargıları ve sınıfsal kategorik konumları da sarsıyor. O kaos ki, insanı da atomlarına dek parçalıyor. Bunun huzursuzluk yaratmaması mümkün mü?

Hepimiz de biliyoruz ki, ne Müslümanlık, ne Hristiyanlık, ne Batı, ne de Doğu modern aklın bize anlattığı gibi. Dezenforme edilen kesimler seslerini çıkardıkça, yerlerini daha sağlamlaştırdıkları gibi, kaostan sonraki düzende epey söz sahibi olacakları da öngörülüyor. Türkiye'de "laiklik" üzerinden yaşanan iktidar kavgasındaki elit davranışı ile, kendini has Avrupalı addeden bu ileti sahibi şahıs arasındaki söylem-akıl benzerliği başka türlü nasıl izah edilebilir ki?

Kartlar toplandı. Karıldı. Yeniden dağıtılmak üzere. Her yeni oyunda olduğu gibi, masada dağıtılacak kartlar üzerinde hak iddia eden yeni kesimler var. Bunlar dünün soykırım, baskı, ekonomik, cinsel, siyasi tahakküm politikalarının kurbanları.

Türkiye'de yaşayan bir Ermeni yazar ile, Avrupalı modern bir Türkü minare yasağı üzerinden karşı karşıya getiren kaos, başka türlü nasıl izah edilebilir ki!

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bu muhalefet tarihe geçecek

Markar Esayan 10.12.2009

Tokat Reşadiye'de pusuya düşürülerek canlarına kıyılan yedi gencimiz, Diyarbakır'da sırtından tek kurşunla öldürülen Aydın Erdem ve nihayetinde verdiği yaşam mücadelesini kaybeden Serap Eser...

Hiç arzu etmiyorum yazılarımda insanların ırklarına, cinsiyetlerine vurgu yapmayı. Lakin sadece bizi ilgilendirmesi gereken bu en özel hususiyetlerimizden öyle kavramışlar ve ezmişler ki bizi, bu sıkışmışlıkta oluşan resim, aslında her şeyi özetliyor.

Bakıyorsunuz, Serap'ın tabutuna kapaklanan, hüngür hüngür ağlayan, "hayallerimiz vardı" diyen en yakın arkadaşının ismi Rojda.

Reşadiye'de öldürülen askerlerin ise kimisi Kürt, kimisi Türk.

Giresunlu Cengiz'in amcası "Bu savaş anlamsız sona ermeli, muhatap yok ki gidip hepimiz şehit olalım. Ölenler

de kurşun sıkanlar da bu ülkenin çocukları. Daha çok Cengizler gider, giden geri gelmiyor. Açılıma tam destek veriyorum. Baykal ve Bahçeli ellerini taşın altına koysunlar. Tarih bunları yazar” diyor.

Muşlu şehit er Yakup Mutlu’nun babası da açılımın muvaffakiyetle bitirilmesini diliyor. “Bugün bir Yakup öldü, yarın başkası ölmesin. Baykal ve Bahçeli’nin tuzu nasılsa kuru” diyor.

Açılımı, AKP ve DTP’yi her türlü eleştirebilirsiniz. Eleştirmelisiniz de, bu da olması gereken çok önemli bir katkıdır.

Peki ama, açılım dursun, bu mesele kapansın diyenlere de ne oluyor? Evladı pusuya düşürülen, Molotof kokteyliyle yakılan, meçhul bir kurşunla sırtından vurularak öldürülen çocukların yakınlarının bu bilgeliğinin, muhalefet partilerine sirayet etmemesi ne acı!

Dün Meclis’teki grup konuşmalarını dinlerken “yatacak yerleri yok” diye söylendim.

Bu nasıl bir vicdan!

Sen hem açılıma baştan en popülist, en kışkırtıcı söylemlerle karşı çık, hatta Başbakan ve İçişleri Bakanı’nın görüşme taleplerine ta en baştan kapılarını kapat, sonra da, hükümeti hıyanetle suçla, “Millet bir ayağa kalkarsa...” diye ateşe körükle git.

Açılım, tüm eksiklerine ve zorluğuna rağmen, bu savaş, bu acılar bitsin diye yapılmıyor mu zaten! Kategorik olarak her şeye “istememez” diye karşı çıkarken, sizin öneriniz ne? Ne yapılması gerekiyor bu savaşın bitmesi için? Niye sürekli karnınızdan konuşuyorsunuz? Anlamlı teklifleriniz, itirazlarınız varsa, neden katkı sunmuyorsunuz?

Ocağına ateş düşmüş şu insanların bilgeliği bir şey anlatmıyor mu size? Mahcup olmuyor musunuz?

Derdim AKP’yi savunmak değil. Tek arzum bu ülkenin barış ve huzura kavuşması. Buna yönelik performans ve samimiyeti kimden görsem, ilkesel olarak destekler, kendi kişisel katkımı bir yazar, bir yurttaş olarak sunarım.

Neden siz de bu çabaya ortak olmuyorsunuz? Derdiniz sadece oy ise, sizin kazanacağınız Türkiye tablosunun kendi halkıyla çatışan, darbelerden mustarip, istikrarsız bir ülke olduğunu görmüyor musunuz? Yok, illaki bu ülke huzura kavuşacaksa, bu politikalarınızla tarihe gömüleceğinizi fark etmiyor musunuz?

Açılım, belki AKP’nin de öngöremediği ölçüde uzun ve zorlu bir süreci ima ediyor. Çünkü bu kanlı tablo bir beceriksizliğin, yönetsel ve rastgele bir aczin değil, kendi kötücül kariyerinde tutarlı olan, karanlık, derin bir iradenin ürünü. Pek tabii ki, ağır yara almış ejderhanın kuyruk darbeleri de çok can yakacaktır. Bugün dokuz gencimiz öldü. Açılım öncesi, 30 yılda ise on binlerce gencimizi kaybettik. Son kayıplarımızın daha acı veriyor olması, bugün dünden daha umutlu olduğumuz bir süreçte yaşanmasından değil mi? Bunu bağlamından koparıp, sadece barış yolunda atılan adımlara, o adımları atan ve destekleyenlere yüklemek ne tür bir vicdansızlıktır?

Gemiler yakılmış, yola çıkılmıştır. Bundan sonra durmak, çok daha ciddi bir kargaşanın fitilini ateşlemek anlamına gelir. Bu manada, alçımın, yoluna daha agresif, daha kararlı devam etmesinden başka seçenek yoktur. Özellikle iktidar partisinin ve DTP’nin bunu aklından çıkarmaması gerekir.

Kutsal Kitap'ın Vaiz bölümünde Hikmetli Süleyman şöyle der: "Güneş altında her şeyin bir vakti var. Doğmanın, ölmenin, ekin ekmenin, ekin biçmenin, savaşmanın ve sulh yapmanın vakti var..."

Şimdi hiç olmaması gereken bir kardeş kavgasının sulha ermesinin zamanıdır. Ne diyor Şehit Cengiz'in amcası, "Muhatap yok ki gidip hepimiz şehit olalım." Bu savaş, savaş değil, bir kardeş kavgası. Artık kardeş kavgasının bitme zamanıdır."

İçimden bir analiz yazısı yazmak gelmedi bugün. Sukutuhayale uğramış olduğumdan değil. Beni daha ziyade sarsan, ama o ölçüde umut veren ölenlerin yakınlarının bilgeliği. Beni asıl öfkeliendiren de bu bilgelik ile muhalefetin söylemleri arasındaki vicdan farkı.

Düne kadar ne olduğunu anlamadığımız bir savaşta büyük kayıplar veriyorduk. Şimdi ise hem terör, hem de bu savaşın devam etmesini isteyen koalisyon can alıyor.

Her şeyiyle tarihî günler yaşıyoruz. O tarihe nasıl geçeceğini herkes iyi düşünmeli.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

DTP, PKK ve olan bitenin özeti

Markar Esayan 14.12.2009

İki gün evvelki hertaraf yorum sayfasında "Kuzey İrlanda barışı Kürt sorununa bir model olabilir mi" başlıklı yazısında Maya Arakon, İrlanda sorununun 1167 yılındaki İngiliz işgaliyle başladığını, sorunun yüzyıllarca bir türlü hallolmamasıyla, önce 1905'te milliyetçi İrlanda partisi Sinn Fein'in kurulduğu, sonra da 1916 yılında faaliyete geçen IRA'nın ilk kanlı eylemini yaptığını yazıyordu. Aynı yazıda soruna siyasal bir çözüm bulma yönündeki ilk adımların ise ancak 1969 yılında atıldığı, ancak muhafazakâr kesimlerin "teröristlerle masaya oturmama" itirazı yüzünden 1980'lere kadar anlamlı bir yol alınamadığı da kaydediliyordu.

Tabii bu arada hem İngiliz ordusu, hem de IRA can almaya devam etmekteydiler.

İngiliz siyasetindeki bu kör inatla, 1998'deki Belfast Antlaşması'na değin anlamlı bir adım atılamadı. 1997 yılında başbakan seçilen Tony Blair ise, çok cesur bir adım atarak IRA'nın siyasi kanadı olan Sinn Fein'in lideri Gerry Adams'la Başbakanlık Köşkü'nde görüştü. Bu sayede IRA militanları devlete güvenerek yavaş yavaş silahlarını bıraktı ve sivil siyasete soyunmaya başladı.

Görüldüğü gibi, barış bazen bin yıl süren zorlu bir maratonla bitiş çizgisine varıyor. Bizim Kürt meselemizin, yarı bağımsız Kürtlerin 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Osmanlı bürokrasisinin kontrolüne girmesiyle filiz verdiği düşünülürse, hatta asıl sorunun, Cumhuriyet'in ilk yıllarında Kürtlere vaat edilen ortaklık vaadinin boş çıkması ve taleplerin şiddetle bastırılmasıyla başladığını söylemek çok da yanlış olmaz.

AKP'nin hepimizi heyecana gark eden açılımı ise, "paketin içinde acep ne var", "paketin içi dolu mu, boş mu" tartışmalarıyla sınırını çizen bir muğlaklık içerdi. Hatta, düşünün, paket neredeyse *Taraf*'ın "20 Kolay Adım" manşetiyle biraz ete kemiğe büründü. Bunlar, PKK ile barış yapmayı değil, zaten özrü olmayan, utanç verici insan hakları ihlallerini kaldırmayı işaret ediyordu. Kürt meselesinde devletin bulunduğu iptidai noktaya rağmen, atılması gerekli agresif adımlar, Kürtçe yayın yapan bir devlet kanalının açılması, sonradan Kürtçenin eğitim dili olmasından, "Yaşayan Dillere" kadar irtifa kaybeden mahcup adımlarla sınırlı kaldı. Başbakan Erdoğan'ın 2007 yılında verdiği yeni ve sivil bir anayasa vaadi ise bir türlü yerine gelmedi. AKP, kendisi bir kapatma davası mağduru olmasına rağmen, Venedik Kriterleri'nde açıkça eleştirilen başsavcının iki dudağına bakan parti kapatmaların demokratik bir çığaya bağlanması tavsiyelerine de ilgisiz kaldı.

Ama bence asıl kırılma, Türkiye tarafından KDP'nin devreye sokulmasıyla Apo'nun aksine muhafazakâr siyaset çizgisinde duran Osman Öcalan'ın devreye sokulması girişimleriyle başladı. Osman Öcalan'ın Türkiye'ye siyaset yapmak üzere gelmek istediği ve kendisiyle Türk yetkililerin görüştüğü haberleri, Abdullah Öcalan'ın, dağdan inişlerin önünü kestiği sert açıklamasını beraberinde getirdi. Abdullah Öcalan, iplerin kimin elinde olduğunu göstermek için de, ülkeye giriş yapan PKK'lıların gelişlerini durdurdu, ardından da hücre bahanesiyle sokak gösterileri başladı.

Derken, Tokat Reşadiye'de yedi gencimizin öldürüldüğü saldırı yaşandı. Bu cinayetlerden sonra Abdullah Öcalan yaptığı ilk açıklamada, PKK'nın eylemi üstlenirken de belirttiği –ki bunun taktik olduğunu öngörebiliriz– inisiyatif olarak hareket eden örgütün otonom parçalarını kontrol etme kabiliyetine sadece kendisinin muktedir olduğunu ifade etti.

Şimdi ise, DTP'nin kapatıldığı, ümitlerin zayıfladığı bir evreye girdik. Şu süreçte aslında dövülmeyi değil, gözünün içine bakılmayı hak eden bir parti, en ılımlı isimleri Ahmet Türk ve Aysel Tuğluk'la birlikte tasfiye edildi. Böylelikle PKK'yı DTP'leştirmek, savaşı siyasete tahvil etmek yerine, PKK'nın hâkimiyetindeki Kürt siyaseti de, belki de bir fetret dönemine mahkûm edilmiş oldu. Savaşın otuz yıllık son evresinde, Meclis raporlarına girmiş 17500 kişilik faili meçhuller, yakılan köyler, parçalanan Ceylanlar, bir milyon Kürdün tehcire çıkarılmasıyla güvenilmez-samimiyetsiz olduğunu ispat eden bir devlet sicilinde, PKK'nın Kürtler için ifade ettiği hayati anlamı ıskalamak, ancak iktidarsızlık ve barışa hazır olmamakla izah edilebilir. Savaşı bitirmek için de, Kürtlere zaten özür dilenerek hemen gerçekleştirilmesi gereken demokratik-ekonomik adımları gerek ve yeter görmek, daha uzun süreleri ve kayıpları göze almak demek.

Çağırduğumuz şey, ölüm ve gözyaşı. Umarım darılmışlardır ve gelmezler. Belki çağımızın değişen şartları, dünya konjonktürü ile mümkün, emsalsiz, başka bir yol vardır ve bu yeni yolda devlet ışıık hızıyla demokratlaşır, Kürtlere güven verir, Kürt siyaseti silahın gölgesinden özgürleşerek kendi güçlü, renkli siyasetine kavuşur ve silahlar susar. Herri Batasuna'yı DTP ile mukayese etmek ne kadar abesle iştigal ise, DTP'yi kapatmanın, PKK'yı yok saymanın Kürtlerde AKP benzeri bir siyasi harekete yol açacağı tesbiti de, bir o kadar kozmetik ve tepeden bir okuma.

Şimdilik benim penceremden olan bitenin kısa özeti de bu.

Bizi saran melankoli; provokasyonlar...

Markar Esayan 17.12.2009

Artık bu durumu ezberlemiş olmak gerekir diye düşünüyorum.

Yani, Güneydoğu'da yaşanan savaşın sona ermesi için atılan her ciddi adım arifesinde yaşanan ve hepimizin ağzına pelesenk olan şu "provokasyon"lardan bahsediyorum.

1994 mayısında 33 askerin PKK tarafından öldürülmesi, ardından 1996 yılında Güçlükönak'ta 11 köylünün taranıp yakıldığı ve örneklerini çok daha arttırılabileceğimiz, hep de barış hazırlıklarının yapıldığı dönemlere denk gelen şaibeli, acı hadiseler...

Bingöl'de öldürülen 33 asker hadisesi ve Reşadiye saldırısı bugün Başbakan ve bakanlar tarafından kuşkulu bulunuyor. Ergenekon savcılar bu iddiaları incelemek üzere soruşturma başlatıyor. Katliamdan sağ kurtulan askerler dinleniyor. Güçlükönak katliamı ise *Aktüel*'in dönemin insan haklarından sorumlu bakanı Adnan Ekmen'le yaptığı röportaj ve sonrasında *Taraf*'ın bu haberi büyütmesinin ardından Diyarbakır Başsavcılığı'nın bir ihbar mektubunu da ciddiye alarak açtığı yeni soruşturmanın konusu olmuştu hatırlarsanız.

Bir "cold case" vakası daha raftan inmişti anlayacağınız...

2002 seçimlerini kazanması ile birlikte vesayete ve kızıl elma koalisyonuna karşı meşruiyetini sağlama almak isteyen AKP, AB üyeliği çıpasına sıkı sıkı sarılmış, rüyamızda görsek inanamayacağımız reformları arka arkaya Meclis'ten geçirip, mümkün olduğu kadar da uygulamaya koymuştu.

Reformlarla birlikte siyasi ve ideolojik iktidar arasında süren çatışma iyice sertleşmişti. O sıra *Agos*'ta Dar Kapı isimli köşemde sık sık yazıyordum; çünkü korkuyordum. AKP kırmızıçizgileri aştıkça, derin iktidarın ideolojik fay hattına yüklenen enerjinin uğursuz bir biçimde açığa çıkacağını biliyordum çünkü.

Nitekim...

Önce 5 Şubat 2006'da Rahip Santoro'yu 16 yaşında bir çocuğa öldürttüler. Hemen ardından 17 Mayıs 2006'da ise Alparслан Arslan Danıştay'ı basıp İkinci Daire Üyesi Mustafa Yücel Özbilgin'i öldürdü, dört üyeyi ise yaraladı. Dönemin Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, saldırının Danıştay'a değil, laik cumhuriyete yapıldığını söyledi.

Özbilgin'in cenaze töreni AKP karşıtı bir kalkışmaya dönüştü.

Sonrasını biliyorsunuz: Danıştay Davası Ergenekon'la birleşti. Olayın Ergenekoncular tarafından hükümeti yıkmak üzere tertiplendiği iddiaları bugün bu davanın ana konusu haline geldi.

Ben ise bu cinayetlerle de yetinmeyeceklerini biliyordum ve pek çokları gibi yazıyordum da bunu. Çünkü AKP hâlâ iktidardaydı ve uzun bir süre de öyle kalacağı benziyordu. Hükümet de olası "provokasyon" risklerini görüyor olmalıydı. Çünkü MİT, Kasım 2003'te Ergenekon örgütünün varlığı, amaçları ve yönetim şemasını içeren raporu Başbakanlığa göndermişti. Hani Sarıkız, Ayışığı, Yakamoz darbe planlarının hazırlandığı zamanlardı onlar...

Nitekim 19 Ocak 2007’de Hrant Dink’i, Agos’un önünde 18 yaşını doldurmamış bir tetikçiye –henüz bu bile kesin değil- vurdurdular. Birkaç ay sonra Malatya’da üç misyoneri koyun gibi boğazlayanlar da genç çocuklardı. Kafes planındaki gibi, tüm bu eylemler Müslümanların sırtına yüklenecek, ülke istikrarsızlaştırılacak, AB üyelik süreci tavsayacak, AKP de iktidarı, ama darbe, olmadı siyaseten yıpranarak kaybedecekti.

Perde arkasında nasıl bir mücadele dönüyor bilemem ama, eğer adalet galip gelirse, Santoro, Dink ve Malatya “provokasyonlarının” da Ergenekon Davası’yla birleştiğine tanık olacağız. Tekrar ediyorum, eğer adalet, akıl ve vicdan galip gelirse, Ergenekon davasında, bir cumhuriyet tarihi boyunca bu ülkeyi sahnenin gerisinden yöneten İttihatçı zihniyetin sanık sırasında oturduğunu göreceksiniz. Bu dava ile belki de cumhuriyet tarihinin bütün “provokasyonlarının” müsebbiplerinin açığa çıkması söz konusu olabilecek. Zor bir ihtimal belki, ama olabilecek.

Ya da, bir aşiretler, cinayetler ve adaletsizlikler ülkesinde, kendini tüketen bir vahşet sarmalında tükenip gideceğiz.

Demem o ki, biz şu provokasyonlar konusunda şerbetliyiz. Bir cinayetin veya adaletsizliğin provokasyon olması için tek bir merkezden planlanıp uygulanması gerekli de değil. Kürt açılımı günlerinde ülkenin her bölgesinde yaşanan saldırı ve cinayetler, zaten kendisi bir canlı bomba haline gelmiş bu zihniyetin üfürdüğü bir iklimin ürünü çünkü.

O zaman, madem bir “provokasyonlar” cehenneminde yaşıyoruz, her seferinde şaşırıp duralamak yerine, tüm gücümüzle barıştan yana harekete geçsek ya!

Evet, Muş’taki keleşli cinayetler de provokasyon! Hepsi de provokasyon bunların! Bitiyor mu bunu bilince işimiz? Sen ne gerekiyorsa onu yap, yoluna daha güçlü bir biçimde, kararlılıkla devam et!

Lafım AKP ve DTP’ye ve hepimize tabii. Eğer bu provokasyonlar siyasete galip gelirse, barışı da, refahı da henüz hak etmiyoruz demektir. Barışa hazır değiliz demektir.

Kural şu: Savaş istiyor savaşıyorsunuz, barış istiyor barışıyorsunuz. Provokasyon lafları filan hep bahane. Tüm bu çabalar bisiklete binmeye benziyor; marjinal ivmenin altına düştüğünüzde, yani pedalı hareket etmek için gerekli güçle çevirmediğinizde, poponuzun üstüne düşersiniz.

Hatırlatıyorum, savaş istiyor, savaşıyor, barış istiyor, barışıyorsunuz.

O kadar!

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ermeni sınırını Çiller açacakmış

ERİVAN - Birkaç gündür TESEV, Kafkas Enstitüsü ve Friederich Ebert Stiftung Vakfı'nın ortaklaşa düzenlediği "Türkiye-Ermenistan Diyalog Serisi: Yakınlaşma Sürecini Değerlendirmek" temalı yuvarlak masa toplantısına katılmak için geldiğim Yerevan'da bulunuyorum. TESEV Dış Politika Programı'ndan Mensur Akgün, Aybars Görgülü ve Kafkas Enstitüsü'nden Aleksander İskenderyan ve Sergey Minasyan'ın özverili, samimi ve ciddi gayretleri ile düzenlenen bu toplantılarda iki ülkenin aslında birbiri hakkında çok az şey bildikleri, o çok az şeyin de aslında genelde önyargılı kabuller olduğu bir kez daha ortaya çıktı. Böyle bir ilişkisizlik, dezenformasyon ve güvensizlik zemini üzerinde ilerlemeye çalışan yakınlaşma süreci de, gerçekten iki devlet ve halklar arasında daha çok teması ve birbirini anlama ve empati kurma çabasını talep ediyor.

Burada görüştüğümüz Ermeni siyasilerin ortak kanaati, 2010 yılının mart ayına kadar protokollerin TBMM'den geçmemesi halinde sürecin çökeceği, Ermenistan'ın protokollerdeki imzasını geri çekeceği ve kendi önkoşullarını –soykırımın tanınması gibi- Türkiye'ye dayatma yoluna girebileceği yönünde. Bu da aslında yeni bir bilgi değil. Aynı uyarıyı bundan bir süre evvel Ermenistan Devlet Başkanı Serj Sargsyan da yapmıştı. Başbakan Erdoğan'ın Karabağ konusunda herhangi bir ilerleme olmadan protokolleri Meclis'e getirmeyeceklerini Türkiye'nin bilimum coğrafi bölgelerinden sonra Bakü ve Washington'da da tekrar etmesi, Yerevan'da ümitlerin epey kesilmesine yol açmış. Sabah kahvaltısında bizimle buluşan Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreter Yardımcısı Vigen Sargsyan da, protokollerin 24 Nisan 2010'a varmadan birkaç ay evvel mutlaka Meclislerden geçerek sınırların açılması ve diplomatik ilişkilerin kurulması yönündeki taahhütlerin yerine getirilmesi gerektiğini söylerken, bunun olmaması halinde, her şeyin tabii ki sona ermeyeceğini, normalleşmenin başka formül ve karakterlere bürünerek yoluna devam edeceğine inandığını söyledi.

Kendisiyle görüştüğümüz tüm Ermenistanlı yetkililer, –ki buna Türkiye ile ilişkilerin düzelmesine sonuna dek destek veren demokrat sivil toplum örgüt yöneticileri ve gazeteciler de dahildi- Türkiye'nin Karabağ konusunu normalleşmenin önşartı olarak öne sürmesini son derece yanlış ve samimiyetsiz buluyorlar. Aylar evvel bu köşede "Karabağ'ı pazarlık konusu yapan hiçbir liderin Ermenistan'da bir gün dahi iktidarda kalması mümkün değildir" dediğimde eleştirilmiştim. Oysa durum burada tamamen böyle. Dolayısıyla 2010 nisanı yaklaştıkça Sarkiyan'ın üzerindeki baskı daha da artacak ve Türkiye'nin Ermenistan açılımında samimi olmadığı yönündeki zaten varolan kanaat daha da güçlenecek. Burada halk Karabağ konusunda çok hassas. Çoğu "Yirmi yıldır sınırlar kapalı ve Türkiye'nin bize diz çöktürtme politikasına rağmen ayakta kaldık. Türkiye'siz yaşamaya alıştık" diyor. Halkın önemli bir kesimi sınırların önkoşulsuz açılmasına olumlu bakıyor. Ancak Karabağ ve soykırım konusunda önşart olmadan bile sınırların açılmasını çok da arzulamayan bir kesim de yok değil.

Sıfır ilişkisizlikle geçen yirmi yıllık süreçte İran, Türkiye'nin bir dış politika beceriksizliği harikası olarak yarattığı bu boşluğu çok iyi doldurmuş. Ermenistanlılar Türkiye'ye ne kadar güvenmiyor ve kızgınlarsa, İran ve diğer kapıyı açık tutan Gürcistan'a minnet duygusu besliyorlar. Civiltas Vakfı temsilcisi gazeteci Tatul Hagopyan bugüne değin bilinmeyen bir bilgiyi kaynaklarına dayanarak aktardı ve başbakanlığı döneminde Tansu Çiller'in Ermenistan Dışişleri Bakanı Vahan Papazyan'a "Karabağ çevresindeki sadece iki köyden çekilin sınırları hemen açalım" teklifinde bulunduğunu, bu teklifin o zaman Yerevan tarafından reddedildiğini, bugün de durumun çok farklı olmadığını, çünkü Türkiye'nin Ermenistan'dan taviz aldıktan sonra sınırı yeniden kapatmayacağını bir garantisi olmadığını söyledi. Hagopyan, Karabağ konusunun Türkiye'de tamamen Azerbaycan propagandası üzerinden bilindiğini, bunun dahi yüzeysel, tahrif edilmiş bilgiler ve düşmanca bir dille yapıldığını söyledi. Karabağ'ı sürece eklemlenmenin zaten zor olan normalleşmeyi daha da içinden çıkılmaz hale getirdiği de ortak görüş Yerevan'da.

Kafkas Enstitüsü'nden Sergey Minasyan da, Ermenistan'ın işgalci ülke olarak suçlanmasının haksızlık olduğunu,

temel saldırgan tarafın Karabağ'daki Ermeni nüfusu eritmeye yönelik politikaların sonunda gelen çatışmayla Azerbaycan olduğunu, bu konuda Türkiye'nin tarafsız tutumuyla barışa katkıda bulunma şansını yitirdiğini söyledi. Ermenistan Ulusal ve Uluslararası Çalışmalar Merkezi (ACNIS) Direktörü Richard Giragosyan da, Türkiye'nin Ermeni politikasının Azerbaycan'a endekslemekle iflas ettiğini, bu görünümüyle Türkiye'de protokollerin yıllarca TBMM'ye gelmeyebileceğini söyledi.

TESEV'den Mensur Akgün ise, gözden kaçan bir gerçeği hatırlattı ve hem Azerbaycan, hem Ermenistan ve hem de Karabağ'dan kaçan Ermeni ve Azeri mültecilerin malları ve hakları konusunun iki ülkenin başına yüzmilyarlarca dolarlık ağır bir fatura çıkartacağını, ihtilafın devam etmesinin –Kıbrıs sorununda Türkiye'nin Rumlara ödemeye başladığı ağır tazminatlar gibi- bu hakların tazminine engel olmayacağını söyledi.

Yerevan'da hükümet dahil halkın çoğunluğu sınırların açılması ve ilişkilerin kurulmasını arzu ediyor. Ama bunun için Karabağ'ın pazarlık konusu yapılmasına olumlu bakan bir tek kişiyle karşılaşmadım.

Bugünlük sadece dinlediklerimi ve gördüklerimi aktardım. Kendi yorum ve izlenimlerimi de gelecek yazıya bırakıyorum.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Flaş! Davutoğlu ve Bartholomeos öz kardeş çıktı

Markar Esayan 24.12.2009

Hürriyet muhabiri Cansu Çamlıbel, ilginç bir konukla röportaj yapmış Erivan'da. Ermenistan İlik Bankası direktörüne göre iki ülke arasında kanser hastaları için hayati bir işbirliği fırsatı varmış. Çünkü Türkler, Kürtler ve Ermeniler, genetik olarak birbirlerine akrabamışlar.

İrkçılara kötü bir haber daha. Ama doğru, insan ne ederse sevdiğine, yakınlarına edermiş. Kabil de, kardeşi Habil'i Yaratılış'ın ilk zamanlarında –haliyle insan az- düşman kıtlığından değil, bu aşırı yakınlığın doğurduğu çatışma yüzünden öldürmüştü ya.

Yok yok, yanlış anlamayın. 1915'e ve Ermeni katliamlarına vurgu yapmıyor, bel altından Türklere, Kürtlere vurmaya çalışmıyorum. Eminim ki Ermenilerin muktedirleri de imkân olsa ellerinden geleni yaparlardı tahakkümleri altında yaşayan halklara acı çektirmek için.

İnsan yapısı ve aslında bir kardeş kavgası olan iktidar savaşlarının karanlık içyüzü bu. Ortaklaşa verdiğimiz, daha da genişleterek vermemiz gereken mücadele de, bu karanlık tabiatı evrensel bir sorun haline getirmek değil mi?

Bir de hatırlarsınız, ABD'de yapılan bir gen araştırmasında, Türklerin genetik olarak ari olmadıkları, Ermeniler ve Yunanlılar başta olmak üzere pek çok halkın gen özelliklerini paylaştıkları ortaya çıkmıştı.

Düşünsenize, okuduğunuz bu fakir yazarın annesi de bir Türk-Çerkes melezi. Ben de melezoğlu bir melezi oluyorum haliyle. Köşenin adı boşuna "Arada" değil, dikkat.

Çözümler hep "arada" çünkü...

***

Patrik Bartholomeos'un "Türkiye'de çarmıha gerildik" sözünün hem anlamını, hem de bu söze gelen tepkileri biraz da buradan değerlendirmek lazım belki.

Belki, Davutoğlu'nun başını çektiği kişilerin verdikleri tepkiler, bir ötekine duyulan hazımsızlık değil de, aile içi bir mevzuu "yabancılarla" konuşmasına verilmiş bir duygusal reflekstir. Tamam, başka yönleri de vardır, bunlar da yazıldı zaten, eleştirildi.

Patriğin de yaptığı sadece duygusal ve haklı bir isyan değil, ruhban okulu ve diğer sorunlarda hükümetin mahcubiyetini kırıp harekete zorlayacak taktiksel bir çıkıştır belki. Belki, Erdoğan'ın ABD gezisinde bu konuyu geçiştirmesi ile Patrik, sukutuhayale uğrayarak artık bir şeyler yapma ihtiyacı hissetmiştir. Eh, bu da siyaset değil mi? Yapacak tabii...

Bugün, Patriğe gelen ve bilinçaltındaki ötekileştirmeyi deşifre eden tepkilerin toplumda pek kabul görmemesi ve bunlara dudak bükülmesi dahi ne kadar yol aldığımızı göstermiyor mu? Bırakın Patriği, Kürt-Rum melezi kızımızın İstiklal Marşı okuma yarışmasındaki birinciliği haberine geçmiş yıllardakinden çok daha eleştirel bakabildi kamuoyu. Hiçbir çocuğun buram buram hamaset kokan böylesi zeminlerde sömürülmemesi gerektiğini, bizzat haberi manşet yapan gazetenin yazarları yazdı.

Bakın, Diyarbakır'ın Sur Belediyesi, iki sokağa Diyarbakır Gavur Mahalleli Ermeni yazar Mıgırdiç Margosyan ve Süryani Naum Faik Parlak adını verdi. Restore edilen Van Ahtamar Kilisesi'nin de ibadete açılması planlanıyor. Belki senede birkaç gün sembolik bir ibadet olacak. Olsun.

Tabii bunlara olumsuz bir noktadan da rahatlıkla bakabilir ve mazideki kaybın büyüklüğü ile orantılayarak yerden yere vurabiliriz yapılanları. Ama daha özgür ve eşit bir geleceğe atılan bu küçük, mahcup adımlar gibi, geçmişteki yıkımlar da yavaş yavaş, küçük adımlarla çökmedi mi üzerimize?

***

Hürriyet başyazarı Oktay Ekşi, Patriğin sözlerini eleştirdiği ve Lozan'daki 43. maddenin mütekabiliyet-misilleme içerdiğini –ki bu Türkiye'ye elindeki azınlıklara esir muamelesi yapabilmesi anlamına gelen fiiller içerir ve günümüz dünyasında suçtur- iddia ederken bile, Türkiye'de azınlık vatandaşlara reva görülen muamelenin –ki bunlar da 43. maddenin Ekşi'nin savunduğu bu yanlış yorumuyla işlenmiş devlet suçlarıdır- **ayırımcılık** olduğunu ifade ediyordu, farkına bile varmadığı çelişkiyi dışa vururken.

Tüm bu gelişmeler, önemli ve değerli bir düşünce kırılmasını gösteriyor. Yıllar evvel yine Beyoğlu bölgesinde yapılan İstiklal Marşı'nı güzel okuma yarışmasında bir Ermeni kızımız birinci olmuş, basın bunu, sanki Ermeniler güvenilirliklerini sürekli ispat etmek zorundaymışçasına sömürmüş de sömürmüştü. O zaman *Agos*'taki Dar Kapı adlı köşemdeki eleştirilerim yüzünden ırkçı saldırılara maruz kalmıştım.

Ama bugün farklı bir noktadayız. O günler kimse azınlıklara yapılan haksızlıkları yazıp çizmiyor, eleştirmiyordu. Bu büyük bir ikiye bölünmüştü, tepkim bundandı. Ama bugün her şeyi konuşuyoruz artık. O zaman, bırakın, bu tür haberler de yapılsın. Belki de şimdi buna ihtiyacımız vardır. Belki barışıyoruzdur. Belki bu sefer böyle kucaklaşıyoruzdur. Yaralarımızı bize özgü mahcubiyetle böyle sarıyoruzdur. Kim bilir?

Tarih ve tabiat bizi kardeşliğe mahkûm etmişken, daha ne kadar kaçabilirdik ki kendimizden? Bakın Patriğe çıkan Müslüman Davutoğlu ve 300 milyon Batı Ortodoksunun Ekümenik Patriği Bartholomeos bile kardeş çıktı.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AKP bisikletten düşecek mi

Markar Esayan 28.12.2009

Reşadiye katliamı Türk-Kürt barışını şiddetle arzulayan kesim için de bir milat oldu. Kürt barışı konusunda öncü olan demokrat yazarlardaki sukutuhayal de, belki bu "ışık hızında çözüm" beklentisinden kaynaklanıyordu. Kiminle konuşsam, bu işin mart, bilemedin Mayıs 2010'a kadar çözüleceği, Mahmur ve Kandil'in boşalacağı, 300 kişilik PKK yönetici kadrosunun Norveç fiyortlarına bakan villalarında roman yazmaya başlayacakları konuşuluyordu. Bu beklenti, bir grup PKK'lının –bizzat Apo'nun çağrısıyla- ülkeye dönüş yapmaları, bir başka grubun ise Avrupa'dan dönmek üzere bavullarını toplamaya başlamaları esnasında tepe noktasına ulaştı. Bu hızla gidilirse bırakın mayısı, yeni yıl gelmeden bu iki asırlık, on binlerce ölümlük sorunu çözebilir gibi hissetmeye başlamıştık işin doğrusu.

Ne de güzel olurdu aslında!

Derken PKK'lıların karşılanması görüntüleri üzerinden hava aniden sertleşti. AKP, muhalefetin kışkırtıcı söylemlerine karşı önce mahcup bir savunma gösterdi. Sonrasında bu sertleşme AKP'nin içindeki milliyetçi damarın şişmesine ve açılımdaki palyatif eğilimin netleşmesine yol açtı. Kendini "doğru" anlatabilme imkânından Kürtlüğe yönelik onlarca yıllık kara propaganda ile mahrum bırakılmış DTP'nin içindeki şahin ve güvercinler üzerine gerçeküstü analizler yaparken, Etyen Mahçupyan'ın deyişiyle "Türkiye için küçük bir mucize" olan ve reformlarla bizi mest eden AKP'nin Kürt açılımının nasıl seyrettiğini pek tartışmaz gözüktü çoğu. Bu, her şey bir nebze yolunda gider ve sevgili Gökhan Özgün'ün "bokla dolu bir havuzda, boklardan kaçmaya çalışırken yanımızda bulduğumuz AKP'nin ilkesel olarak desteklenmesi eğilimine dayanıyordu ki, ben de hâlâ havuzun o köşesinde –geçmişte yedirilen bokların ağızımızdaki tadıyla- durmaktayım.

Ancak DTP bekliyordu. Kürtler bekliyordu. AKP'nin "muhataplık ve yüzleşme" konusundaki seçimini anlamaya çalışıyorlardı. PKK ve Apo ile çeşitli aktörler üzerinden yapılan pazarlıklar onlar için devlet aklının ne derece değiştiği, AKP'nin bu "devlet"ten ne kadar ayrıştığı ile ilgili hayati bir sınavı ima ediyordu. PKK'nın DTP'leşmesi de bu anlamda çok önemli bir olanaktı. Bunun için DTP'nin, Kürtlerin "devlete" olan güvensizliğinin kimyasını anlayarak AKP tarafından muteber kılınması ve açılımın provokasyonlara rağmen agresif adımlarla serpilmesi gerekiyordu. Yani pedala daha kuvvetlice asılmak gerekiyordu.

***

Bir süredir Etyen Mahçupyan, Mithat Sancar ve şimdilerden Halil Berktaş bu tartışmaya katılmış gözüküyorlar.

Bu iyi... Bence Mahçupyan'ın DTP'nin kapatılmasına dair "Kürtlerin 28 Şubatı" analojisi, AKP'yi yaratan sosyo-politik ve ekonomik sürece denk bir Kürt sosyolojisini varsaymak ve bu varsayımdan PKK'dan özgür, lakin tabanı şiddetle kavrayacak güçlü bir siyasi hareket çıkmasını beklemekle öznesiz, lakin sempatik. Yani orada epey oyalanabiliriz. Mahçupyan'ın bir önceki yazısındaki Kürt siyasetini "ne barışa, ne de adaletle layık olmakla" itham ettiği zihnî yaklaşım bence daha sorunlu. Bu yaklaşım bizi sorunu anlamaktan ziyade, güvenli bir oyun parkına yuvarlayıveriyor. Orası da, kapatmaya tavır almayan, PKK'nın üçlü mekanizmayla tasfiyesi ve KCK operasyonları ile bisikletin pedalından ayağını çekerek yalpalayan AKP'nin yanı, yani ister istemez havuzun malum kısmı oluyor.

Mahçupyan'ın kozmetik öfkesi, "küçük bir mucize" olan AKP'nin uzattığı zeytin dalını reddettiği varsayılan ve DTP ile bedenleşen bir "Kürt siyaseti"ne dönük. Mahçupyan, önce Ergenekon kontrolündeki PKK'ya teslim olmuş bir Kürt siyaseti olgusu yaratıyor, sonra da sağduyulu Kürtlerin bu olguya isyan ederek bir Kürt AKP'si yaratabileceklerini varsayıyor. AKP'li Kürt vekillerin süreçteki bunca edilgenliklerini de yok sayarak hem de...

***

Tekrarlayalım, son otuz yılını faili meçhuller ve köy yakmalarla geçiren, JİTEM'in tek iktidar olduğu o coğrafyada, 28 Şubat ertesi AKP türünden bir posttravma rönesansını mümkün kılacak sosyopolitik zemin yok. Yani eleştiriler öznesiz. Aslında Kürt siyaseti dediğiniz, PKK'nın "devlet"le boğazlaşmasıyla sorunsallaşan kanlı bir dönem sonrası yeni yeni konuşmaya başlamış parçalı, madun bir yapıdan başka bir şey değil. Oysa AKP derken, hemen 28 Şubat sonrası değil, 70'li yıllarla birlikte iki kez koalisyon ortağı olmuş, kapatmalara rağmen siyaset zemininde otuz yılını geçirebilmenin birikimi, tarihdışı kalmış jakoben laikliğe karşı mesafelenen "devlet" dışı bir siyaset ve Müslüman kimliğin dünyaya entegre olması üzerine oturmuş bir toplumsal kesimi anlıyoruz. Bu manada, Kürtler bu konfora hiçbir zaman sahip olamadılar. Olmalarının beklendiği şu açılımlı günlerde ise partileri kapandı ve bir senedir gittikçe büyüyen –ve hiç sorgulamadığımız- KCK operasyonlarıyla –buna da Kürtlerin 24 Nisanı mı desek?- siyaset yapmanın asgari zemininden dışarı itiliyorlar.

Mahçupyan'ın "Mintika temizliği" adlı son yazısı, AKP'nin bindiği açılım bisikletinin devrilmemesi için pedala asılmasını öneren daha gerçekçi öneriler içeriyor.

Tartışma nasıl olsa devam edecek.

Biz de devam edeceğiz haliyle...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kozmik odalarda açılım muhabbetleri

Markar Esayan 31.12.2009

Gerçekten de olan biteni anlamlandırmanın çok güç olduğu bir evreden geçiyoruz. Yaşanan şey, zaten "o an" biçimlenmekteki olgu olduğundan, olgunun "şimdi"deki durumunu anlamak için onun geçmişteki halini, şu anda olan biten hakkındaki bilgiyi kullanarak yorumlamak durumunda kalırsınız. Prosesin her iki ayağının da kendi handikapları mevcut. Karşımıza dikilen ilk sorun "geçmişin" gerçekte nasıl olduğudur. Tamam, geçmiş bize anlatılan gibi değildir. Peki, hangi alternatif okumayı esas alacağız? Bize en yakın geleni mi?

Diğer sorun ise, yorumlamada reaksiyona giren “şimdi” ile ilgili “bilgilerin” doğruluğu meselesinde kendini gösterir. Olan biteni anlamamanın güçlüğü, “mazi” ve “şimdi”ye dair Anlatı’nın, zaten tam da muktedirlerin oyunlarını kurduğu alan olmasıyla katlanır. Öte yandan hegemonların bilgiye ve Anlatı’ya tahakkümünü fetişleştiren skeptik bakış, çoğunlukla bize güvenli bir liman gibi gelse de, aynı zamanda bizi edilgenliğe hapseden bir karadelik işlevi görebilir. Çağımızın kuşkucusu, tüm baskıların altında hareket edemeyen veya her değişimi iktidarın yeni bir tuzağı olarak gören bir pasif statüko tüketicisine de dönüşebilir, çözümsüzlüğün bulantısı ve baskısı ile değişimin kendisini fetişleştiren bir ara mamul de olabilir.

Bir süredir Türkiye’de bizi şaşırtan şeyler oluyor. Bizi şaşırtıyorlar çünkü bunlar geçmişte alışık olduğumuz türden şeyler değil. Çok değil, beş-on sene evveline değin azınlık vakıfları bizzat devlet tarafından yağmalanır, ülkenin içişleri bakanları tarafından mesela Ermenilik, “döl” üzerinden vatan hainliğine eşitlenirken, bugün ülkenin başbakanı “Bu ülkede geçmişte azınlıklara karşı bazı faşizan uygulamalar oldu” diyebiliyor. Aynı zihni dönüşümü Kürt sorununda da görüyoruz. Başbakan ve bakanların ağızından bu ülkede devlette odaklanmış suç çetelerince binlerce kişinin faili meçhul edildiğini duyuyoruz. Bunların bizler için ifade ettiği manayı, sürekin avının hedef kitlesinin dışında kalan kentli-eğitimli-laik- beyaz Türklerin anlaması çok kolay değil. Çünkü onların çoğu, tıpkı Cem Boyner’in annesi gibi, kendilerine sunulan simülasyondan izlemişlerdi Türkiye’yi, öyle bilmişlerdi.

Nitekim TCK 250. maddedeki yapılan değişiklik sayesinde Seferberlik Tetkik Kurulu Başkanlığı’nda günlerdir arama faaliyeti devam ediyor. Bu, demokratik bir ülkede askerin hukuk çerçevesine alınması yönünde bir devrim niteliği taşıyor. Ergenekon’a dahil olan pek çok derin devlet faaliyetinin yargı konusu olması da, Türkiye’de kısa bir süre önce hayal bile edilemeyecek bir gelişmedir.

Ancak, bunun bir geçiş aşaması olduğu, gelişmelerin AKP ve statükocu kesim arasındaki korakor mücadele sonucunda mümkün olduğu görülmeli. Yani, zemininde bir sürü pisliğin gizli olduğu durgun suyun çırpılmasıyla yaşanan bir kum fırtınası içindeyiz. Bu da, her geçiş sürecinde olduğu gibi pek çok garabetin, çelişkinin ortaya çıkması demek.

Şunu biliyorum. Bu köşelerde yazılıp çizilenlere, toplumda süren tartışmalara duyarlı, olumlu veya olumsuz tepki veren bir hükümete sahibiz. Bu durum yine geçmişte çok da alışık olmadığımız bir konfor aslında. Eskiden bu işlerin derin devletin derinlerindeki asker-siyasetçi-bürokrat-öğretim üyeleri ve ekonomi çevrelerince planlandığını, o stratejinin de 28 Şubat gibi senaryolarla halka yutturulduğunu artık biliyoruz.

İşte Kürt meselesi de böyle bir kaos ortamının özelliklerini taşıyan bir tartışma ortamında çözülmeye çalışılıyor. Zaten başka türlü de olamazdı değil mi? Biz Kürt meselesini neredeyse hiç tartışmadan, açılımın ortasında bulduk kendimizi. DTP ile temsil edilen Kürt siyasetini çözümde bir imkân olarak da görmek mümkün, çözüm sürecinde ihmal edilebilir bir unsur veya bilakis, çözüme engel olarak da. Anlaşılan o ki, AKP, Kürt siyasetinin de facto damarını tamamen kirli, Ergenekon’la çakışmış olarak görmekle KCK operasyonlarına cevaz vermiş gibi duruyor. Devletle birlikte Kürt siyasetini de eş zamanlı ehlileştirerek siyasetin zeminini tepeden tayin etmeye çalışmak, her türlü provokasyona –naylon kelepçeler gibi- açık hale gelmek de demek. Kürt meselesinde homojen-modernist bakış da tam bu noktada AKP siyasetine sirayet ediyor. Her geçen gün meşruiyeti artan bir hükümetin barışın öznesini gönlüne göre inşa etmeye çalışması, açılımda AKP’nin kendini, kendi kendine konuşur halde bulmasına yol açabilir. Dikkati çekmek istediğim tehlike bu.

O zaman açılımın başarısında elzem olan “Kürtler hangi süreçte rehabilite olacaklar” sorusu da ortada kalıyor. Devleti tarafından iç sömürge olarak görülmüş, faili meçhul ve tehcirle darmadağın edilmiş ve henüz

kendisinden özür dilenmemiş bir coğrafyanın siyasetini hangi elbiseyi giydiğinde makbul sayacak ve onu muhatap göreceğiz? Gerekçeli karar açıklanmadan ifade vermesi kanun dışı olan Kürt vekillerin çifte standardın ağababasıyla derdest edilmeye çalışılması, KCK operasyonlarıyla Kürt siyasetinin ovadan da süpürülmesi, aslında tarihimizde çok da yabancı olmamızın uygulamalar değil mi? Taş atan çocukların ve Kürt üniversite öğrencilerinin eylemlerini PKK sempatisi değil, örgüt üyeliği olarak en ağır şekilde cezalandıran zihniyet, "AKP'yi de hedef alan Ergenekoncu kadroların bir yansımasıdır" tesbiti hafife alınamaz elbet. Peki, bu durumda, taleplerin AKP üzerinde yoğunlaşması normal değil mi?

Her türlü bilginin kozmik odalarda hapsedildiği noktada, ihtiyacımız olan birbirini doğru anlama imkânı da daralıyor haliyle. Sorunları onlarca yıl ötelemenin bedeli olarak, pek çok şeyi aynı anda yapmaya mecburuz anlaşılan. AKP'deki bu müdahaleci tavrın bir nedeni de, bu sıkışmışlık olsa gerek.

Hepinize iyi seneler diliyorum.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Normalleşmenin normalleşmesi ve insani jestler

Markar Esayan 04.01.2010

Geçenlerde TESEV'in davetiyle katıldığım "Türkiye-Ermenistan Yakınlaşması Sürecinde Yeni Yaklaşımlar" başlıklı panelin Ermenistan ayağında, söz konusu panel dışında İstanbul Kültür Üniversitesi GPOT ve Eurasia tarafından düzenlenen oturumları da izleme imkânım oldu. Hatta izlemekle de kalmadım, Türkiyeli bir Ermeni olarak, iki tarafı da bildiği varsayılan kimliğimle görüşlerimi genişçe dillendirme fırsatım oldu.

Biliyorsunuz, Türkiye, Yukarı Karabağ meselesini protokollere sokamadığı halde, Karabağ'da çözüm ve Ermenistan'la normalleşmenin –de facto- paralel iki süreç olduğunu "istikrarlı" bir biçimde hem TBMM'de, hem Bakü'de, hem de ABD'de telaffuz etti. Şunu biliyoruz ki, AKP hükümeti bu tip konularda kolay kolay geri adım atmıyor. Doğru veya yanlış vaziyet böyle.

AKP'nin Ermenistan politikası, eleştirilebilir yönleri bulunsa da, aslında kendi içinde bir akli takip ediyor. Her şeyden evvel, –kuşların kulağına fısıldadığı kadarıyla- AKP ve özellikle de AKP'nin Kürt asıllı vekilleri Kürt ve Ermeni açılımlarını birbiriyle ilişkili algılıyor. Yani, Kürt açılımı, Ermeni konusundan daha öncelikli. Bu iki meşakkatli meselenin Ermeni ayağında atılacak cesur adımların iç politikayı AKP aleyhine döndürmekle hem partiye, hem de Kürt ayağına zarar vereceği düşünülüyor.

Tabii bu noktada herkesin aklına gelen ilk soru, AKP'nin bunu öngörmeden, konuyu iyi tartıp tartışmadan neden açılıma kalkıştığı olabilir. Ama siyaset dediğiniz şey, sadece siyasetin tek kutbunu öngören bir darlık değil. Ben AKP'nin 24 Nisanlarda Amerikan Başkanı'na soykırım sözcüğünü telaffuz etmesini veya soykırım yasa tasarılarını önlemeye odaklanmadığını –çünkü normalleşme bunu garanti etmiyor- düşünüyorum ki, geçenlerde Dışişleri sözcüsü Burak Özügergin de bunu teyit eden bir açıklama yaptı. AKP bence siyaseten "yanlış olmayan" bir hamle yaparak, iki ülke arasında "normalleşmenin normalleşmesi" sürecini açan kendi adına oldukça risksiz, elini rahatlatan ve zaten yapmak zorunda olduğu ucu kısmen açık bir adım atmış oldu. Protokollerin Meclis onayına mahkûm olması, Karabağ'ın ön şart haline getirilmesi de, hem frene basmak için maliyeti az bir emniyet supabı işlevi görüyor, hem de Azerbaycan'ın önünde sonunda Rusya'nın çelik kollarından, Türkiye'nin müşfik bağrına dönmesi için bir manivelaya dönüşebiliyor.

Türkiye aslında AGİT-Minsk Grubu'nda devam eden, görüşmelerin hızlanır görünmesiyle de çözüm yolunda heyecanı giderek arttıran süreçten çok fazla bir şey beklemiyor. Protokoller sonrasında Ermenistan'dan yolu açmak için –Karabağ dışındaki yedi reyondan çekilme üzerinde yoğunlaşan- bir “jest” bekleniyor olduğuna dair propaganda çalışması, kendi işlevini tamamlamak üzere. Türkiye, Ermenistan'ın bu yedi bölgeyi pazarlıkta vermek üzere işgal etmediğini, söz konusu yedi kasabanın Karabağ'da askerî hâkimiyet kurmak için stratejik öneme haiz olduğunu biliyor. Dolayısıyla, Ermenistan için Yukarı Karabağ'da nihai ve toplu bir çözüm gerçekleşmeden yedi reyon konusunda bir jest, şu an için çok mümkün gözüküyor.

Ancak, karşılıklı beklenen jestler sadece siyasi alanı ima etmiyor. Nitekim, Ermenistan'da tartışılan konu başlıkları da, isabetle sadece siyasi değildi. Bunlardan birisi de, sunulan araştırmaya göre öyle 70 bin değil, beş ile on bin arasında olduğu söylenen Türkiye'de çalışan Ermenistanlı göçmenlerin durumuydu.

Türkiye'de yaşayan Ermenistanlı göçmenlerin son derece ciddi sorunları var. Vizelerini aşmak istemeyenler kısa sürelerde giriş çıkış yaparak zaten mahdud olan kazançlarının büyük kısmını buna harcıyorlar. Ama daha da önemlisi, kaçak olanların durumu. Yıllardır Türkiye'de yaşayan Ermenistanlı işçilerin burada doğan çocukları tam bir dram içinde yaşamaktalar. Hüviyetleri yok. Yasal olarak varlıksızlar. Dolayısıyla hiçbir koruyucu şemsiyeye sahip olmadıkları gibi, çocuklar ne Türkçe, ne Ermenice biliyorlar ve okula gidemedikleri için sokağın hâkimiyetindeler. İstanbul'da öğrenci kıtlığı çeken Ermeni okulları olmasına rağmen, gerekli yasal düzenleme yapılamadığı için bu çocuklar, belki de ileride çok ciddi sorunlara yol açma potansiyeli ile sahipsiz, dilsiz ve öfkeli büyümekteler. Yarın bu çocuklar suça bulaşmaya başladığında, başka türlü ve yeni bir krize daha sahip olacağız.

Ama en önemlisi durumun insani boyutu elbette. Çocukların dışında Türkiye'de trafik kazası geçiren, soyulan, kaçırılan, ölen veya yaralanan kaçak Ermenistanlılar için ne yapıldığı belli değil. Kayıt tutulmuyor. Protestan kiliseleri göçmen çocuklara yönelik gönüllü eğitim programları yapıyorlar, lakin Ermeni Patrikhanesi'nin bu konuda herhangi bir girişimi, Patrik Mesrob II'nin hastalığı ve siyasi risk nedeniyle bulunmuyor. Konu hakkında Başbakan'ın verdiği “ilgileneceğim” sözünün akıbeti hakkında henüz bana ulaşmış bir bilgi yok.

Demem o ki, işin insani ve ahlaki yönü bir yana, Türkiye tıkanan siyasetin önünü açmanın “prestijli bir yöntemi” olarak, ülkede yaşayan Ermenistanlıların bu acil sorunlarında jestler yapabilir ve inanınız bu ülkeye çok şey kazandırır.

Bu konuya da Azerbaycan'ın şerh koyacağını düşünmek bile istemeyiz doğrusu.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İkisi birbirini götürüyor çünkü...

Markar Esayan 07.01.2010

Gerçekten de “palavra” kaldırmayan bir konu Kürt meselesi. O yüzden, siyaset kadar, bu sorun etrafında dönen tartışmaları yazının ‘muhteviyatı’ ve yazarın ‘kaygısı’ olarak bir sınıflandırmaya tabi tutma gayretine dikkat etmek gerekiyor. Muhteviyat, zaten yazının ön yüzünde yer aldığı için tartışma bu alanda daha nesnel devam edebilir ve ben orada kalmanın aynı zamanda bir sorumluluk olduğunu düşünüyorum. Ara yüzde sotalandığı varsayılan gizli niyete, tartışmayı götürenlerin kaygısı, demokratlıklarının nevi, pozisyonları ve ahlakına suçüstü

yapmaya çalışmak ise, daha çok ambalajlanan bir öfkeyi ima ediyor. Mülayim makyajlı öfkeli yazarlara önemli bir sır vereyim; karşınızdakilerin fikirlerini değil, kaygı ve niyetlerini deşifre etmeye çabalamaya bir başladığınızda, kendinizle çok meşgul olmaya da başladığınız için aslında yine kendi kendinizi yapısöküme uğratiyorsunuz. Daha sonra da arka arkaya ortaya çıkan çelişkileri ve sırttan samimiyetsizliği toparlamak endişesiyle, kumar masasında varını yoğunu kaybeden oyuncu gibi, her yeni elde daha da öteye savrulmak zorunda kalınıyor haliyle.

Oysa tanımlamak modernist, müdahaleci aydın tipinin sıkça içine düştüğü, varoluş alanını tahakküm etme biçimidir. "Tanımlamak", anlamayı ve gerçekte olanı dışlar, özneyi, o günkü tahayyül ve fikri icada göre keyfiyetle kurar ve matriksteki öznenin içine sürekli girip çıkarak siyaset yapmanın zeminini spekülatif bir alana savurur. Doğrudur, bu tavrın yaşamı etkileme gücü çok düşüktür. Büyük bir ihtimalle bu yüzden de Kürtler bu tartışmalara bıyık altından, lakin acı bir biçimde gülüyorlardır.

Ama zannederim bu evreden sonra, açılımın en yumuşak karnı, AKP'nin müdahaleciliği kadar demokrat kesimde siyah Kürtlere gittikçe artan bu antipati olacak. Ama zaten, tüm bunların yaşanması gerekiyor. Kürtler ve diğer tüm ötekilerle ilişkimiz, bir demokrat olarak "onların" mağduriyetlerini "biz" seslendirirken duyduğumuz sempati ve acıma hissine dayanıyordu. Ama sorun bugün daha gerçek ve "onlar" konuşuyorlar, talep ediyorlar, hatta sunulana reddediyorlar. İşte bu gerçek özne, bizim matriksimizde yaşayan modellere uymadığında, içimizdeki Robinson uyanıyor ve Cuma'sını arıyor.

Gelin niyet okumaya kapılıp tartışmanın zeminini kırmak yerine, AKP, muhataplık, siyaset, mağduriyet, devlet ve Kürtler, PKK'nın Kürtler yönünden analizi ve DTP üzerine isabetli olabileceğini düşündüğümüz fikirleri sabırla yeniden hatırlatalım. Öncelik AKP, muhataplık ve mağduriyet konusu olsun:

"Kürt meselesinde hükümetten bilinçli, tutarlı ve çözüme yönelik bir siyaset izlemeyi beklememiz çok doğal. Ne var ki bu beklenti bir türlü karşılanamıyor... Kendisinden beklenen sağlam duruşu hükümet bir türlü gösteremiyor. Hatta tam aksi yönde anlamlar taşıyan bir tutuklama kampanyasına onay veriliyor. Meclis'te yer almayan yüzden fazla üst düzey DTP'li sırf PKK ile bağları olduğu için bugün gözaltındalar. Dahası şimdilik bir süre için ertelenmiş de olsa, yargının eli Meclis'e de uzanmış durumda ve bazı DTP'li milletvekillerinin de tutuklanma ihtimali var. Oysa şurası açık: Bölgede PKK ile ailesel veya ideolojik bağı olmayan Kürt bulmak giderek zorlaşırken, Kürt siyasetinin yolu da büyük ölçüde PKK bağlantıları nedeniyle çekilen eziyetlerden ve o yolda edinilen deneyimlerden geçiyor. Dolayısıyla Kürt kimliğine ilişkin taleplerin ele alınacağı bir süreçte PKK bağlantısı olmayan bir 'muhatap' bulmak mümkün olmayacak. (...) AKP Türkiye'nin sorunlarını çözmeye talip ve niyetli, ama bunu 'muhatapsız' yapmak istiyor. Ve bu yaklaşım da her sorunu çözümsüzlüğe itiyor, çünkü günümüzde 'çözüm' ancak ve özellikle mağdurun ikna olmasıyla işlevselleşiyor."

Diğer taraftan, devlet, siyaset, PKK ve Kürtler:

"Bugün PKK'nın silahsızlanmasından söz edenler Türkiye Devletinin Kürt belleğindeki tarihinin farkında değilmiş gibi davranıyorlar. PKK gerçekten de silah bırakabilir, hatta bunu isteyebilir de... Ama mümkün olabildiğince de bırakmayacaktır, çünkü Kürt toplumu devlete güvenmemektedir. PKK'nın 'siyasallaşması' adı altında Kürtler üzerinde daha da tahakkümcü bir rejimin kurulmayacağını hiçbir garantisi yoktur ve böyle bir garantiyi verebilecek bir devlet mercii de bulunmamaktadır. Çünkü tarih bu tür garantilerin boş olduğunu kanıtlamış durumda. Bugün Kürtlere PKK'nın silah bırakmasının ne denli 'doğru' olduğunu anlatabilirsiniz. Aslında onlar da aynı şekilde düşünüyorlar, barışın ancak silahsız bir ortamda sağlanabileceğini biliyorlar. Ama bu toprakların tarihini de biliyorlar ve devlete güvenmiyorlar. Mesele budur..."

Yukarıda alıntıladığım iki bölüm aslında bana ait değil, Etyen Mahçupyan'ın 7 Haziran 2009 tarihli "Muhataplık meselesi" ve 1 Mayıs 2009 tarihli "Nasıl güvensinler" yazıları. Buradan çıkıp da, çıkarıcı, pazarlıkçı, tehditkar, yüzeysel ve ezik Kürt siyasetinin ne adalete, ne de barışa layık olduğu noktasına varan savrulmanın nedeni –ki benim tartışmaya katılmakta fayda gördüğüm nokta esasen burasıydı- "kumar masası sendromu" dışında, nesnel olarak olsa olsa Reşadiye saldırısının yarattığı milattır diye düşünüyorum.

Ama galiba en iyisi, her yazıda kendini 'yapısöküme' uğratan mülayim yazarı, kendi kendisiyle baş başa bırakmak.

İkisi birbirini götürüyor çünkü...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Selendi tehciri ve zehirli denklem

Markar Esayan 11.01.2010

Yıllar evvel, 80 darbesinin hemen sonrasına denk gelen lise yıllarımda, tarih dersinde konu dışına çıkmış, Türkiye'nin yakın tarihini konuşmaya başlamıştık. İyi niyetli, aydın bir hocamız vardı. Başbakan Erdoğan'ın "Geçmişte bazı faşizan uygulamalar oldu" türünden bir yaklaşımı henüz o zaman göstermiş, Erdoğan kadar açık konuşmasa, faşizm sözcüğünü telaffuz etmese de, geçmişteki nahoş olayların "bugünün" aydınlık Türkiye'sinde bir daha tekrarlanmayacağını ileri sürmüştü.

Biz bilmiyorduk ama, o sırada Kürt sorununu zıvanadan çıkaran Diyarbakır Cezaevi'ndeki insanlık suçları tüm hızıyla devam ediyordu...

Hocamızın iyi niyetinin farkındaydım. 12 Eylül darbesi birkaç sene evvel vuku bulmuş, lakin askerin piyasaya sürdüğü Sunalp Paşa ve Necdet Calp'in yerine, halk sağduyusunu göstererek Turgut Özal'ın sivil ANAP'ını iktidara getirmişti. Hocamız, tarihteki o nahoş olaylardan adını vererek bahsetmiyordu, ima ederek anlamamızı istiyordu. "Ermeni" okulunda bir "Türk" hoca olarak, sanki kendini sorumlu hissediyor, bizi bu yönde ikna etmeye çalışıyor gibiydi.

Her zamanki çıkıntılığımı yaptım.

"Hocam, yani siz bu ülkede bir daha 6-7 Eylül gibi felaketlerin kesinlikle tekerrür etmeyeceğini mi söylüyorsunuz?" dedim.

Konuyu adını vererek görünür kılmam sınıfta şok etkisi yaptı. Hocamız da bir an duraladı. Aslında ben, onun böyle bir teminatı verecek durumda olmadığını ona hatırlatmak istiyordum.

"Tabii ki" dedi.

"İyi niyetinize saygı duyuyorum, ama bunun bir temenni olduğunu düşünüyorum. Ben sizin kadar emin değilim. Münasip ahval ve şeraitte, bu olanlar yeniden tekerrür edebilir" dedim.

Konuşma bundan sonra kendiliğinden son buldu.

***

İki gündür *Taraf* muhabiri Sadık Güleç'in Selendi'deki durumu yerinden anlatan başarılı röportajlarını okuyorum. Mağdur Roman halkının yanı sıra, Selendi halkının olayı nasıl algıladığını da öğrenmiş oluyoruz böylelikle.

İrkçi yaftasının üzerlerine yapışmasından son derece rahatsız olmuş Selendi halkı. O kadar ki gazeteci ve televizyoncuları da bir güzel dövmüşler. Lakin ortada "bu yüzyılda" tehcir edilmiş bir halk ve yakılmış evler var. Olay gecesi yedi bin nüfusluk Selendi'nin üçte biri olay yerindeymiş. Romanlar, çocuklarının bezlerini almaya bile fırsat bulamadan evlerini terk etmek zorunda kalmışlar. Manisa Valisi ise, "Romanların göçebe hayatı yaşamasının 21. yüzyılın dünyasında insana yakışmayacağı" açıklamasıyla yüzyılın değerlerine dair kendi ölçüsünü koymuş.

Taraf muhabirine Romanlara ait bir evi gösteren Selendili gencin "Bak benim **bile** böyle bir evim yok" cümlesi olayın sosyolojik boyutunu tüm doğallığıyla ortaya seriyor. Gösterdiği evin de İstanbul'daki beyaz badanalı bir gecekonduya denk olması, yörenin perişanlığını ortaya koyuyor. "**Onlar** geldiler, oto galericiliği yapmaya ve faizle **bize** para vermeye başladılar, rahat durmadılar" diyor bir diğeri, hadiselerin nedenini anlatırken.

Yerliler ve dışarıklı olanların, ev sahipleri ile varlıklarına tahammül edilenlerin sancılı "karşılaşma"sı bu. Muteber ve muteber olmayanı, kırılma anlarında "doğru" yere yerleştiren denklemin ne olduğuna dair bir ipucu veriyor.

1909 yılında asgari 30 bin Ermeninin öldürölmesiyle sona eren Adana Olayları sırasında da aynı denklem çalışmıştı. Yöredeki ana geçim faaliyeti olan pamuk işçiliğinde Ermeniler, Kürtler ve Türkmenler ciddi bir rekabet ve gerilim içindeydiler. Ermenilerin elindeki servetin çekiciliği denklemin sabitleri arasındaydı. Dışarıklı olanlar, muteber olmayanlar Ermenilerdi. Kaybettiler.

Ama hadisenin bir de görünmeyen boyutu vardı. İttihat ve Terakki, Adana'daki yayın organı ile dinî duyguları istismar ederek Ermenileri hedef gösteriyor, bu gazete üzerinden Ermeniler aleyhine kışkırtıcı, yalan haberler dolaşıma sokuluyordu. Olaylar patlak verdiğinde Ermeniler uzun süre mahallelerinde, kolluk güçlerine direnmişlerdi. Asıl katliam, Ermenilerin Fransız sefirinin teminatı ile silahlarını teslim etmelerinden sonra yaşandı.

Yine Sadık Güleç'in haberine göre, ilçeye kilim satmak üzere gelen bir satıcıya "birileri", olay yerinden uzaklaşması gerektiğini, birazdan olaylar çıkacağını ve Romanları ilçeden süreceklerini söylüyor. Yirmi dakika sonra hadiseler patlak veriyor. Elektrikler kesildiğinde ise, satıcının iddiasına göre polis arabaları da farlarını kapatıyorlar. Etraf zifiri karanlık oluyor. Tam da Roman açılımının gündemde olduğu günlerde...

Zaman'ın haberine göre ise, Edirne'deki olayları dışarıdan gelen astsubay ve istihbarat elemanları fişteklemişler. 6-7 Eylül olaylarında da, Trakya'dan kamyon kamyon başıbozuğun İstanbul'a, Pera'ya getirildikleri ortaya çıkmıştı.

Selendi'deki olay, bundan yirmi sene, veya 1909'da patlak verseydi, acaba zayıat bununla sınırlı kalır mıydı?

Ama, daha 15 yaşındayken tarih hocama sorduğum o yakıcı soru hâlâ orada duruyor.

O soruyu ciddiye alıp cevabını tam anlamıyla vermeden bu zehirli denklemi çözemeyeceğiz.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

19 Ocak 2007 neyin miladı olacak

Markar Esayan 14.01.2010

Geçenlerde, Genelkurmay'a bağlı Seferberlik Tetkik Kurulu'nda bulunan kozmik odanın aranması ile tepe yapan olayların ve devlette bir çatışma, bölünme olup olmadığı konusunun tartışıldığı bir televizyon programında, Ergin Cinmen konuyu Hrant Dink cinayetine getirerek, asker ve emniyet münasebetinin ve devlet aygıtının pespayeliğini bir kez daha ortaya serdi.

Hrant Dink'in, suikasta uğramasından altı ay önce, Trabzon Jandarması'na suikastla ilgili tüm detaylar ulaşmıştı.

Benzer bilgiler, farklı detaylarla Trabzon Emniyeti İstihbaratı'nda da mevcuttu. Ancak her ne hikmetse, iki istihbarat birimi birbirleriyle bu konuda bilgi paylaşımı yapmıyorlardı. Üstelik, Trabzon Emniyeti üzerinden İstanbul'a, Cerrah'a gönderilen Dink'in öldürüleceği ile ilgili bilgi, değerlendirmeye değer bulunmayarak işleme konmamıştı.

Bu şu anlama geliyordu: Hrant Dink ismi, onunla ilgili hiçbir işlem yapılmadığından, tüm istihbarat bilgilerinin toplandığı havuza düşmeyecekti. Öyle ki, o havuza düşen isimler, suikasta uğrama riski yüksek olduğundan, otomatik olarak devletin korumasına alınıyordu. Ama Dink hakkındaki istihbarat bagajı, adeta sumenaltı edilmişti.

Hayal, muhtemelen daha yukarılardan silsile yolu ile kendisine gelen "Düşen bayrağı kaldır" komutuna münasip olarak tüm fütursuzluğuyla suikast hazırlıklarını yapıyordu. Kahvelerde, kırtasiyecilerde, internet kafelerde Dink'i nasıl öldüreceğini anlatıyor, çevresinden de epey takdir topluyordu doğrusu.

Üstelik yalnız da değildi. Yanında, Emniyet'e ajanlık yapan Erhan Tuncel ağabeyi de vardı. Hani, Dink vurulduktan 30 dakika sonra kendisini arayan Trabzon Emniyeti'nde görevli bir polis memurunun "Ne oğlum direkt kafaya sıkılmışlar... Tek farklılık. Kaçmayacaktı ama bu kaçtı" dediği Erhan Tuncel...

Ergin Cinmen, tüm bu kan donduran pespayelikler bunca ortalıktayken, silinen kamera görüntüleri, kaybolan telefon deşifrelerine rağmen, dosyalarda bu kadar ciddi deliller yığını varken, kendi memurlarına yönelik yargılanma yolunu tıkayan Emniyet ve Jandarma'nın tavrını eleştiriyordu. Dink avukatlarının tüm gayretlerine rağmen, bu yetkililer yargılanamamış, hâkimler davaları reddetmişti.

Dink avukatları, şimdi de bu davaları reddeden hâkimlere dava açmışlardı.

Düşünsenize, Dink'i vuracağını Jandarma'ya bildiren Hayal'in eniştesi Coşkun İğci mahkemede şu ifadeyi veriyor:

"Hayal'in silah almak için biriktirdiği 300 YTL'yi alarak silah almasını engellemeye çalıştım ve bu olayları da Jandarma'daki görevlilere bildirdim. Jandarma görevlileri bana parayı Hayal'e iade etmemi söylediler."

Tüm bu konular hem Meclis İnsan Hakları Komisyonu hem de Başbakanlık Teftiş Kurulu raporlarına girmiş durumda. Mahkemeden, tüm bu yetkililerin soruşturulması ve Trabzon'daki davanın da İstanbul'daki ana dava ile birleştirilmesi tavsiye ediliyor.

Dink suikastının tüm önemli detaylarını kayda geçiren ve her 19 Ocak'ta bunu güncelleyerek bu önemli bilgileri kamuoyunun vicdanına belgesel formatında sunan sevgili *Taraf* yazarı ve dostum Ümit Kıvanç, konuyu ilk gününden itibaren özel hassasiyetle takip eden *NTV* kanalında mahkeme hakkında şunları söylüyordu:

"Tek bir şeyden ümitliyim, o da Dink cinayeti davasının her şeye rağmen bitmemiş olması. Bana sanki Ergenekon soruşturmasından bir şeyler çıkması bekleniyor gibi geliyor."

Doğru, Dink cinayeti her halükârda bir Ergenekon tertibi. Üstelik, zayıf ihtimal ama, Ergenekon'un illa bir örgüt hiyerarşisinde bu cinayete o veya bu sebeple karar vermiş olması gerekmiyor. Eğer yukarıda anlattığım hikâyede devletin kendisi Ergenekonlaşmışsa, zaten "millî" ve "muteber" olmayan her oluşum ve hedefe aynı reaksiyonla kilitlenecek, sirayet ettiği devlet organlarını da, yargı, mahkemeler, emniyet, kolluk kuvvetleri ve istihbarat teşkilatını da bu yönde fütursuzca kullanacaktır.

Sorun, Ergenekon ve Dink davalarında yargılanmaya çalışılan yapının, ne denli deşifre edileceği, ne denli devletten ayıklanabileceğidir.

Bu süreç de, Türkiye'nin demokratikleşme, şeffaflaşma, bir İttihat ve Terakki gladyosundan hukuk devletine dönüşme kavgasının tam bağrında yer alır.

Bu manada, Dink davası, bir cinayet davasını fersah fersah aşan boyutuyla, Ergenekon devletinin tüm parmak izlerini üzerinde taşımaktadır.

19 Ocak saat 15'te öldürüldü Hrant.

Ermenilerin 1915'te uğradığı haksızlığın üzerindeki zelil inkâr tozunu hatırlatırcasına...

19 Ocak 2007 bir milattır. O tarihin bir rezilliğin mi, yoksa onurlu bir dirilişin mi miladı olduğu sorusu da, bu davaların nereye kadar gideceği ile cevaplanacaktır.

Ancak tüm bu sürecin, devletin içinde yer alan demokrat yetkililer ve AKP'nin demokrat kanadı kadar, hatta ondan daha daha çok, halkın devleti biçimlendiren, demokrat ve eşitlik arzusu üzerine oturmuş baskısından gelecektir.

Yüzde doksan dokuz nokta dokuzunun Müslüman olduğu her fırsatta yinelenen Türkiye halkının yani...

Hilâl Kaplan dünkü yazısında "Eğer Müslüman'ın birinci vazifesi önce kendi nefsinde sonra da yaşadığı toplumda adaleti tesis etmekse ve zulme kalben buğz etmek de imanın en zayıf derecesiyse bu 19 Ocak'ta Agos'un önünde olmamak bana aynı zamanda imani bir zafiyetin de göstergesiymiş gibi geliyor" diyor.

Bence Türkiye'de 2002 yılından beri yaşanan değişimin kimyasında olduğu gibi, bundan sonra da gerçekleşecek her müspet değişim, Müslümanların uyanışı sayesinde olacak, ya da olmayacak.

19 Ocak 2007 bir şeyin miladı. Onu, "nüfusumuz" nispetinde hep birlikte biz tayin edeceğiz.

Mesuliyet de nispi olacak haliyle...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hrant, Türkler ve Ermeniler

Markar Esayan 18.01.2010

Cumhuriyet'le birlikte kurgulanan "şey" gerçeklikle örtüşmüyordu.

Varsayılan halkla, sokaktaki insan birbirini tutmuyordu.

Değerli olabilecek pek çok atılım, yaşamla örtüşmeyen tepeden eylemlerle heba edildi. Aslında Kemalist modernleşme, onu kendine dayatıldığı biçimde değil, arzu ettiği şekilde tüketen, tüketirken de onu gündelik gerçekliğe münasip olarak değişime uğratan bu halk tarafından kurtarıldı. Bugün Cumhuriyet'in kazanımlarından bahsedebiliyorsak, halkın ondaki bu katkısını (müdahalesini) görmezden gelemeyiz.

Çünkü halk her şeydir.

Ama neredeyse yüz yıl süren bu süreç hiç de kolay geçmedi. Rejimin vatandaş tanımı, bireyi aşağılıyor, onu diğerine göre konumluyor, tanımlıyor ve söz hakkı bırakmıyordu. Sözüm ona muteber halk kesimleri bile, siyaseti, hayatı ve dini algılama biçimleri yüzünden sistemin hışmına uğruyordu. Devlet, imparatorluk sonrası kültürel çeşitliliği iğdiş etmek üzere halka adeta bir iç sömürge mantığı ile yaklaşmış, "böl-yönet" rezilliği, rejimin değişmeyen düsturu haline gelmişti. Alevi, Sünniden korksun, Sünni askerden korksun, solcuyla ülkücü didişsin, Kürt faili meçhul olsun, Laz, Çerkes, Boşnaka Türkleşmekten başka şans tanınmasın, azınlıklar ise, bu piramidin tabanındakiler olarak sürekli dayak yesin, yağmalansın.

Haysiyetli hangi insan bu durumdan memnun olabilirdi ki?

İşte, içimize sinmeyen bu rejimin çelik adalelerine karşı korunmak üzere, herkes kendi kompartımanına çekildi. Daraldı, daraldı, nefessiz kaldı.

Biz de, maske takmak ve rol yapmak zorunda kalan figüranlar olduk. Bir yanımla da bu sahtelikten rahatsız olanlar, kendiyse sessiz sessiz kavgaya edenler olduk.

***

Ama yaşam, kendi özünü her zaman o en değerli kasada, insanın yüreğinde saklar. O Der-Zor'da, Auschwitz'de, Nagasaki'de, Ruanda'da, Madımak'ta, Gazze'de bile hiçbir zaman tam anlamıyla yok edilemez. Fırtına sonrasında, çorak bozkırda, yıkıntılar, cesetler ve dumanlar arasından yeşil bir filiz olarak uç verir, boy atar ve yeniden kurar kendini.

Bu yüzden kötülük, ebediyen mağlubiyete mahkûmdur.

Benim için Hrant Dink o yeşil, körpe filizdi işte. Biliyorum ki sizin için de oydu. O "Ermeni" sözcüğünde ittifak kuran kötücül zihniyetin, Ergenekonusuyla, Kafesçisiyle, Emniyet, Jandarma ve Yargısıyla gördükleri anda üzerine atlayıp koparmaya çalıştıkları o yeşil filizdi...

Olmadı işte! O küçücük filizde öyle bir yaşam gücü vardır ki, hiçbir eli kanlı zorba, hatta devasa sistemler bile onu yok edemez. 19 Ocak 2007 miladından bugüne Türkiye'de o kadar çok şey değişti ki, Hrant'ın yargılanmasına ve öldürülmesine neden olan fikirleri, bugün ülkenin önünü açan politikalar olarak kutsanıyor.

Yaşasaydı, eminim bu gazetede de bir köşesi olacaktı Hrant'ın. Ne de güzel olurdu!

***

Hrant'ı sadece bir zelil "Ermeni"ye indirgeyen cinayet koalisyonu, tabii ki ölümünün yaratacağı miladı hesaplayamazdı. O, tam da yukarıdaki sahtelikten arı, kompartımanının kapısını içeriden kırmış, o olağanüstü zekâsına insana ait tüm halleri katıştırarak –aslında bunun için özel bir çabaya ihtiyacı olmaması için sihirli kısımdır- vatandaşlarının gözlerindeki çapakları temizliyordu özenlice, ezber bozuyordu...

Türkler başka bir şey, Ermeniler daha başka bir şey yaşadılar o gidince. Türkler, Hrant'ın şahsında tüm kayıpları yeniden hatırlıyor, evlatlarını ejderhaya kurban vermiş olmanın kederini yaşıyorlardı. Hrant'ın kaldırılma düşüşü, "Cana tak edilen" yer oldu çokları için. Su çalkalandı, görece temizlik, yerini tüm çürümüşlüğü gösteren bir gerçekliğe terk etti.

İşte o, şifanın ufukta görüldüğü andır.

Ermenilerin bir kısmı ise, bu devlete güvenmenin, gerçek ve görünür, –ve aynı anda hedef- olmanın yanlış olduğunu düşünüyorlardı. Hrant'tan cemaat içinde hazzetmeyenler çoktu. Ölümüne üzülmüşler, ama şaşırmamışlardı. Çünkü çoğumuzun babasının çokça fısıldamışlığı vardı kulağımıza "Bu memleketten adam olmaz" diye...

Kompartımanın içinden bakınca öyle görünüyordu belki.

Ama şimdi o kapı açık.

Hepimiz için.

O kapıdan geçme cesaretini gösterenler bu 19 Ocak'ta 14.30'da onun düştüğü yerde olacaklar.

O yeşil filizi görmek için...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ermeni açılımında aranan tıkaç bulundu

Markar Esayan 21.01.2010

Hatırlandığı üzere Ermenistan Anayasa Mahkemesi 12 ocakta, Türkiye ve Ermenistan arasında imzalanan iki protokolü görüşmüş ve protokollerin Anayasa'ya uygunluğunu onaylamıştı.

Bu gelişme, iki ülke arasında ilişki kurulması ve sınırların açılmasını Karabağ ihtilafının çözülmesine endekslemiş olan Türkiye'nin sürecin kimyasını kendi kontrolünde tutma politikasını zedeleyen bir adım oldu. Ermenistan dışındaki makbul komşularla problemleri sıfır noktasına olmasa bile, epey aşağı çeken, vizeleri kaldıran Türkiye'nin dış politikada en sıkıştığı alan, Ermenistan cenahı oluyordu çünkü.

Nitekim delikanlı siyaset konsepti içinde gittiği her yerde "Karabağ çözülmeden sınırlar açılmaz. Söz ağızdan çıkar" diyen Erdoğan'a ne ABD, ne AB, ne de son ziyaretinde Ermenistan'a baskı yapılması yönünde söz almayı umduğu Rusya'dan destek geldi. Gelmemekle de kalmadı, hem Obama hem de Putin tarafından şu basit gerçek tekrarlandı yüzüne: "Türkiye'nin Ermenistan ve Azerbaycan'la ilişkisi iki ayrı konudur. Zaten kendi özelinde zorlukları olan iki süreci birbirine katıştırmak, içinden çıkılmaz bir noktaya gelinmesine yol açar."

Hatırlatalım: Dış politikada asgari kural açık sınırlar ve diplomatik ilişkilerin varlığıdır. Ayalon gibi bir çılgının yaptığı kabul edilemez bir davranışı en üst düzeyde protesto etmek için bile, oradan çekeceğiniz bir büyükelçinizin olması gerekir.

Hem Erdoğan, hem de Davutoğlu'nun Ermenistan'la ilişkilerin kurulmasını prensip olarak istediğini düşünüyorum. Ama AKP bu özgüveni şu anda kendisinde hissetmiyor. Kürt açılımı ile bir siyasi parti olarak risk aldıklarını düşünüyor ve bu riski bir diğer tabu olan Ermeni konusuna el atmakla katmerlemek istemiyorlar. Bu durumda Ermeni konusu, dış politika dengelerine, pragmatizmin soğuk kolları ve Kürt açılımıyla AKP'ye karşı döndüğü varsayılan milliyetçi damarın pansuman edildiği popülist anlayışa teslim olmuş gözüküyor.

İşte Ermenistan Anayasa Mahkemesi'nin protokolleri onaylamasıyla omuzlarına binen yük iyiden iyiye artan Türkiye'nin yardımına, mahkemenin gerekçeli kararı yetiştirdi. Zaten taca çıkmış topun oyun alanına geri dönüp kendi hanesine gol olarak yazılmasını önlemek için Türkiye'nin münasip bir şekilde su koyuvermesi gerekiyordu.

Nitekim hem Dışişleri, hem de Erdoğan'ın yaptıkları açıklamaların yüksek volümünden, iki ülke arasında bir kriz çıkmasının arzu edildiği hissediliyor. Bu arzunun Ermenistan'daki simetrisi de muhalefet partilerinden gelmekte gecikmedi. Bu da beklendik bir durum.

Tüm bu gürültünün sonrasında, altı üstü tek taraflı kapattığınız sınırları açacak ve diplomatik ilişki kuracaksınız. Ermenistan ise Ankara'nın haklı olarak üzerinde durduğu Türkiye'nin sınır bütünlüğünü tanıdığını daha güçlü bir biçimde teyit edecek.

Şu anki görünümüyle Türkiye'nin Ermenistan'ı cezalandırmaya yönelik 20 yıllık politikasında anlamlı bir değişiklik yok. Bunu dünya okuyor. Türkiye'nin gücü, bunun sumenaltı edilmesine cevaz vermiyor. Önünde sonunda, süreç Türkiye'nin aleyhine işlemekte. Bu sıkışıklıktan çıkmanın yolu olarak aranan tıkaç ise, gerekçeli karar olmuş gibi.

Gelelim Türkiye'nin karşı çıktığı hususlara. Anayasa Mahkemesi, protokollerin anayasaya uygunluğunu onayladığına göre, 'Ermenistan'ın 1915'in bir soykırım olarak tanınmasında çaba sarf edeceği' maddesine atıf yapması sürpriz değil. **Bilakis, mahkeme protokollerdeki iki ülke arasında çeşitli tarih komisyonları kurulacağına dair maddenin 1915 konusunu içerdiğine ikna olsaydı, anayasasıyla çeliştiği için**

protokolleri onaylamayacaktı. Türkiye eğer protokollerde samimiyse, mahkemenin bu yorumunu sürecin önünü açan bir taktik olarak da yorumlayabilir.

Nitekim Başbakan Erdoğan da, Meclis de, 1915'in soykırım olmadığını defaten açıklamadı mı? Bu zor sorunun süreç içerisinde de facto olarak aşılabacağını umduğumuza, bu konuda iki ülke statükosunun da "sağlam" duracağını bildiğimize göre, protokollerin kurucu özünü onaylayan mahkeme kararı neden bir krize dönüşsün ki?

Bu soruları Davutoğlu'nu telefonla arayan Nalbantyan da sormuş ve cevabı almak üzere ısrarcı olacağını söylemiş.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Nerede o eski balyozlar

Markar Esayan 25.01.2010

Mehmet Baransu'nun ortaya çıkardığı darbe planı, malum Balyoz kod adını taşıyor. O balyoz ki, her daim, en zehirli biçimlerde inip inip durmuş tehdit gördüğü kendi halkının üzerine.

Kod adı Balyoz. Hedef: Halk. Müslümanı, solcusu, gayrimüslimi, Alevisi, Kürdü, ne varsa...

Belli ki, hep bu planlarla yönetilmişiz. Çok partili rejime geçtiğimizde bile, iktidar siyasi iradenin, yani halkın olamamış. Böyle ruh hastası, beyin kimyası bozulmuş, ırkçı, kibirli, gerçeklerden kopuk bir zevat, bizim için neyin hayırlı olduğuna karar vermiş. Karar vermekle de kalmamış, tüm hoyratlığı ile icra etmiş.

Düşünün, 1993 yılını düşünün. Güya Kürt sorununun halli için topyekûn savaşı dayatan o planı düşünün. Önüne getirilen "planları", "benden size açık çek" diyerek onaylayan Çiller gibi siyasileri düşünün.

Nasıl da benzeşiyor Balyoz'un zihniyeti, dili ve yöntemleriyle değil mi?

Yakılan binlerce köy, 17.500 faili meçhul, öldürülen onlarca Kürt asıllı işadamaı, işkenceler, provokasyonlar. Dersim Alevilerini mağaralarda "fare" gibi zehirlemeyi devlet planı sayan zihniyetin, en azından Avrupa'da onu da aşan ırkçı bir karşılığı vardı. Naziler, Yahudileri kurşuna dizmenin pratik ve ucuz olmadığını görüp, "bilim adamları"na talimat veriyor ve o meşhur gaz odaları, yani "duş"lar icat ediliyordu.

Ama bu haki çılgınlar, aradan geçen atmış, yetmiş yıla rağmen hiç değişmemişler. Korkunç bir şey bu!

Yunanistan'la savaş çıkarmayı bile ciddi ciddi planlamışlar. Tabii insanın aklına hemen Kardak krizi ve 1996 yılında sınırdaki göndere Rum bayrağı asan Güney Kıbrıslı Anastasios İsak'ın serseri bir kurşunla öldürülmesi gibi olaylar geliyor. Nasıl gelmesin? Planlar böyle çılgınlıkları içeriyor zaten.

Tek fark var: 1993'te, 1996'da bunları yapabilmişsin, 2003'te yapamamışsın. 2003 yılında CIA, darbelerin önünde siper olan Genelkurmay Başkanı Özkök'e suikast planlandığı istihbarat bilgisini Türkiye'ye iletiyor. Hani, Darbe Günlükleri'nde kod adı "Yetim" olan, yemeğini, zehirlenme riski yüzünden sefertasıyla evden getiren Özkök'e.

Allahtan devran, dengeler, dünya siyaseti değişiyor. Allahtan ordunun içinde bu çılgınlardan son derece rahatsız olan vicdanlı, akklı başında insanlar var.

***

Babam Beyoğlu'nun varoşu olan Yenişehir semtinde esnaftı. Bana bir gün Beyoğlu'nu nasıl gayrim slimsizleştirdiklerini anlatmıştı. Anadolu'daki hapishanelerde ne kadar cani, katil varsa salıvermişler, Beyoğlu'nda ikamet etmek şartıyla tahliye etmişlerdi. O azıllar, tabii ki kendilerinden ne istendiğini anlamışlardı: o zamanın balyozcuları "Bu gâvurları korkut, kaır, malına da el koy, ben göz yumacağım demişti" belli ki.

Eh, fonda da, Kıbrıs meselesi vardı. Hatırlayın, 6-7 Eylül olayları da "Muhteşem bir özel harp operasyonuydu". Kafes'te adı geçen Hrant Dink, Santoro ve Malatya operasyonları gibi.

Yeni planlanan Balyozlar konuşulurken, ister istemez geçmişi hatırlıyor insan. Darbeciler de yeni Balyozları konuşurken, eskilerini y d etmeden ge ememişler. Dünkü *Taraf*tan "Gökçeada'yı nasıl Rumsuzlaştırdık" haberinden alıntılıyorum: "şimdi burada çok mahrem gizli şeyleri de ne yapıcağız, görüşeceğiz. Zaten  yle yani plan çalışmasının ana amacı bu. İlk kapsamda buradaki Rumları Gökçeada'dan g  ertmek için jandarma komando birliği gönderdik. Bölgeye açık hapishane yaptık. Adım adım sanıyorum devlet kuruluşlarında bölgede bir açık cezaevinde bazı şeyler yapıldı bazı ekimler dikimler falan filan."

Rumların zeytinliklerinin, bağların talan edilmesini kastediyor albayımız. Kastettiği çok şey daha var da, malum devlet sırrı, söyleyemiyor. Geçenlerde İstiklal Marşı'nı güzel okuma yarışmasında birinci olan Marina'nın kardeşi Alex'in 1999 yılında Gökçeada'daki evlerinin    asker tarafından kundaklanması sonucunda ölmesi mi dediniz? Yok canım! İçiniz amma da fesat.

Tesadüftü tesadüf...

Ha bu arada, bunları yazdığımız için gazeteye sürekli davalar açıyor. Kafes'i yazdığım bir yazıda "Gizliliği ihlal" ettiğim için benim adıma da bir tane açılmış. Birileri acaba bu operasyonları haberleştirenler için " nlem" alınsın mı demiş?

İçiniz amma da fesat, tesadüftür tesadüf.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Nerede o eski balyozlar

Markar Esayan 25.01.2010

Mehmet Baransu'nun ortaya çıkardığı darbe planı, malum Balyoz kod adını taşıyor. O balyoz ki, her daim, en zelil biçimlerde inip inip durmuş tehdit gördüğü kendi halkının üzerine.

Kod adı Balyoz. Hedef: Halk. Müslümanı, solcusu, gayrimüslimi, Alevisi, Kürdü, ne varsa...

Belli ki, hep bu planlarla yönetilmişiz. Çok partili rejime geçtiğimizde bile, iktidar siyasi iradenin, yani halkın olamamış. Böyle ruh hastası, beyin kimyası bozulmuş, ırkçı, kibirli, gerçeklerden kopuk bir zevat, bizim için neyin hayırlı olduğuna karar vermiş. Karar vermekle de kalmamış, tüm hoyratlığı ile icra etmiş.

Düşünün, 1993 yılını düşünün. Güya Kürt sorununun halli için topyekûn savaşı dayatan o planı düşünün. Önüne getirilen "planları", "benden size açık çek" diyerek onaylayan Çiller gibi siyasileri düşünün.

Nasıl da benzeşiyor Balyoz'un zihniyeti, dili ve yöntemleriyle değil mi?

Yakılan binlerce köy, 17.500 faili meçhul, öldürülen onlarca Kürt asıllı işadami, işkenceler, provokasyonlar. Dersim Alevilerini mağaralarda "fare" gibi zehirlemeyi devlet planı sayan zihniyetin, en azından Avrupa'da onu da aşan ırkçı bir karşılığı vardı. Naziler, Yahudileri kurşuna dizmenin pratik ve ucuz olmadığını görüp, "bilim adamları"na talimat veriyor ve o meşhur gaz odaları, yani "duş"lar icat ediliyordu.

Ama bu haki çılgınlar, aradan geçen atmış, yetmiş yıla rağmen hiç değişmemişler. Korkunç bir şey bu!

Yunanistan'la savaş çıkarmayı bile ciddi ciddi planlamışlar. Tabii insanın aklına hemen Kardak krizi ve 1996 yılında sınırdaki göndere Rum bayrağı asan Güney Kıbrıslı Anastasios İsak'ın serseri bir kurşunla öldürülmesi gibi olaylar geliyor. Nasıl gelmesin? Planlar böyle çılgınlıkları içeriyor zaten.

Tek fark var: 1993'te, 1996'da bunları yapabilmişsin, 2003'te yapamamışsın. 2003 yılında CIA, darbelerin önünde siper olan Genelkurmay Başkanı Özkök'e suikast planlandığı istihbarat bilgisini Türkiye'ye iletiyor. Hani, Darbe Günlükleri'nde kod adı "Yetim" olan, yemeğini, zehirlenme riski yüzünden sefertasıyla evden getiren Özkök'e.

Allahtan devran, dengeler, dünya siyaseti değişiyor. Allahtan ordunun içinde bu çılgınlardan son derece rahatsız olan vicdanlı, aklı başında insanlar var.

***

Babam Beyoğlu'nun varoşu olan Yenişehir semtinde esnaftı. Bana bir gün Beyoğlu'nu nasıl gayrimüslimsizleştirdiklerini anlatmıştı. Anadolu'daki hapishanelerde ne kadar cani, katil varsa salıvermişler, Beyoğlu'nda ikamet etmek şartıyla tahliye etmişlerdi. O azıllılar, tabii ki kendilerinden ne istendiğini anlamışlardı: o zamanın balyozcuları "Bu gâvurları korkut, kaçır, malına da el koy, ben göz yumacağım demişti" belli ki.

Eh, fonda da, Kıbrıs meselesi vardı. Hatırlayın, 6-7 Eylül olayları da "Muhteşem bir özel harp operasyonuydu". Kafes'te adı geçen Hrant Dink, Santoro ve Malatya operasyonları gibi.

Yeni planlanan Balyozlar konuşulurken, ister istemez geçmişi hatırlıyor insan. Darbeciler de yeni Balyozları konuşurken, eskilerini yâd etmeden geçememişler. Dünkü *Tarafa*tan "Gökçeada'yı nasıl Rumsuzlaştırdık"

haberinden alıntılıyorum: “Şimdi burada çok mahrem gizli şeyleri de ne yapacağız, görüşeceğiz. Zaten öyle yani plan çalışmasının ana amacı bu. İlk kapsamda buradaki Rumları Gökçeada’dan göçertmek için jandarma komando birliği gönderdik. Bölgeye açık hapisane yaptık. Adım adım sanıyorum devlet kuruluşlarında bölgede bir açık cezaevinde bazı şeyler yapıldı bazı ekimler dikimler falan filan.”

Rumların zeytinliklerinin, bağların talan edilmesini kastediyor albayımız. Kastettiği çok şey daha var da, malum devlet sırrı, söyleyemiyor. Geçenlerde İstiklal Marşı’nı güzel okuma yarışmasında birinci olan Marina’nın kardeşi Alex’in 1999 yılında Gökçeada’daki evlerinin üç asker tarafından kundaklanması sonucunda ölmesi mi dediniz? Yok canım! İçiniz amma da fesat.

Tesadüftü tesadüf...

Ha bu arada, bunları yazdığımız için gazeteye sürekli davalar açıyor. Kafes’i yazdığım bir yazıda “Gizliliği ihlal” ettiğim için benim adıma da bir tane açılmış. Birileri acaba bu operasyonları haberleştirenler için “önlem” alınsın mı demiş?

İçiniz amma da fesat, tesadüftür tesadüf.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hissediyorum, o halde varım

Markar Esayan 01.02.2010

Lafı uzatmak lüzumsuz. Cumhuriyet tarihi bir kuruluş kaotizmi içerir ve sözün başladığı yerdir, bittiği değil. [Zaten söz hiçbir zaman bitmez.] Bunu anlayamayan bir kitle, değişimin kendi kutsal sabitlerini bile sorguladığını görüyor ve büyük bir öfke besliyorlar. Çekirdekte yer alan ve elinde şiddet kullanma gücünü bulunduranlara Ergenekon’un kayıtlı azaları, ayrıcalıklarının sona erdiğini hisseden ve bu güruha meşruiyet sağlayan çeperdeki halk kesimine de saftirik, ya da keriz Ergenekoncular diyoruz. Çekirdek ile çeper arasında yer alan ve en kalın kesiti oluşturan katman gün geçtikçe zayıflıyor. Süren Ergenekon davaları bu orta katmanı seyreltiyor çünkü. Doğrudan silaha sarılmayan, ama o silahın konuşmasının zeminini döşemekle vazifeli bu orta çeperde, yargı, bürokrat, rektör, orta dereceli emekli-muvazzaf haki tayfa ve en önemlisi medyada çöreklenmiş kepaze zevat yer alıyor.

Dolayısıyla, tepe ile zemin arasında bir koordinasyon eksikliği yaşanıyor. Mesela “laiklik tehlikede” diye sokağa milyonlar dökülemiyor artık. Çünkü gerçeğe direnmenin, bile bile ahlaksızlığa ortak olmanın da bir istiap haddi var.

Bunun yerine hâlâ Balyoz darbe planları yapılıyor, AKP’yi kapatma davası kısık ateşte pişiriliyor –hissediyorum çünkü-, AKP diktası tartışmaları ile beyhude 28 Şubat denemelerine giriliyor.

Dün, bu kitlenin bir siyasi parti gibi davranan ve gerektiğinde silaha sarılan güçlü askerleri vardı. Ama artık

güçlü değiller. Hiçbir yapının olmadığı gibi, TSK da yekpare bir kurum değil. Nitekim, 1960 darbesinden sonra da yönetimi devralan MBK ortasından karpuz gibi ikiye bölünmüştü. MBK'nın, en yakın zamanda seçime giderek yönetimi "sivil" idareye teslim etme niyetinde olanlar kesimi ile, ülkenin henüz "demokrasiye" hazır olmadığını ve hazır edilene kadar yönetimin sivillere devredilmemesini savunanları arasında henüz ortada olan bir tartışma vardı. Ancak İnönü'nün –çünkü darbe işlevini görmüştü- ilk gruptan yana tavrını açıkça koymasıyla 14'ler denen cuntacılar emekli edilerek yurtdışına postalandılar.

Çünkü ülkenin kendisini deşifre eden bir cunta tarafından yönetilmesi, halkın iktidarının çok daha önceden tecelli etmesine yol açacaktı. Bunun yerine, içine "tehlike anında kullanılacak" mayınların yerleştirildiği ve sivil iradeye apaçık bir hakaret olan anayasalar hazırlanacak, vesayeti sağlama almak üzere kurumlar restore edilecek –MBK yönetimi devretmeden başta Danıştay olmak üzere tüm yargı organlarını budamıştı- ve böylelikle Ergenekon'un manipüle edebildiği bir siyaset simülasyonu yaşanabilecekti.

Formülü çözen 14'lerden Türkeş'in siyasete atılması ne de manidardır değil mi?

Bu süreçte TBMM ve siyasi partilerin varlığı, hatta devlete karşı konumlanan sol hareketler halka bir teselli olarak tam bir tiyatro oyunu işlevi görüyordu. Başka hiçbir analiz, Demirel, Ecevit, Türkeş ve Erbakan gibi grotesk figürlerin ve 9 Mart gibi darbeleri destekleyen sol örgütlerin bu ülkenin yarım yüzyılına damga vurmasını açıklayamaz. Onların hareket ettikleri yer, tamamen simülatif bir hizmetler ve çatışma alanıydı ve varlıkları darbelerin gerekçeleri olarak kullanıldı.

Türkiye'de Cumhuriyet tarihi boyunca başat olan iktidarın bu özelliği son işlevini 28 Şubat darbesinde gördü. Ancak e-muhtıra da artık duvara tosladı. Tek parti yönetimi 30'larda yakıtını nasıl Avrupa'da yükselen ırkçılıktan almışsa, doksanlara kadar da benim 3. Dünya Harbi diye nitelendirdiğim soğuk savaş şartlarından beslenmiştir. Ancak Berlin Duvarı'nın yıkılması ve soğuk savaş artığı kepaze Bush döneminin sona ermesiyle, artık Türkiye'de darbelerin ve Ergenekon suikastlarının hem meşruiyet, hem de finansman kaynakları tükendi.

Bu şartlarda, değişim mutlaka Türkiye'de kendi siyasi aktörünü yaratacaktı. Bu aktör ise, tabiatıyla en geniş mağdur kesimin temsilcisi [AKP] olacaktı. Bu aktör, jakoben laikliğin hedefinde olan, laik seçkinlerin yağmasına katılamamış, dolayısıyla burjuvasını kendi parasıyla kuran, yani vesayetten kısmen de olsa arı kalabilmiş Müslüman kesimden geldi.

Cumhuriyet tarihimizin ve yaşadıklarımızın bugüne kadarki özet analizi budur.

Taklitlerinden sakınınız.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Millet-i Hâkime olmakla yüzleşmek

Markar Esayan 04.02.2010

23 Aralık 1976'da ilan edilen ve Osmanlı Devleti'nin ilk anayasası olan Kanuni Esasi'ye 1863 yılında yürürlüğe giren Ermeni Milleti Nizamnamesi'nin esin kaynağı olduğu genel kabul görür. Prof. Arus Yumul'un konuyla ilgili *Toplum ve Bilim Dergisi*'nin 1999/2000 sayısında yayımlanan "Osmanlı'nın İlk Anayasası" adlı makalesine aldığı alıntıda Bülent Tanör "(...) Durum onu gösteriyor ki, 1876 Anayasası'nın köklerini ya da esin kaynaklarını çok uzaklarda (Belçika, Fransa, Prusya) aramazdan önce, Balkan halklarının ve Osmanlı 'Milletleri'nin sundukları örneklerle dikkat etmekte fayda vardır" der.

"Genç Ermeniler" ekolünden liberal anayasacı Krikor Odyan'ın, Kanuni Esasi'nin mimarı Mithat Paşa'nın en yakın danışmanı olduğunu, Osmanlı'daki anayasacılığın Rumların, Yahudilerin, Katolik ve Protestanların katkıda bulunduğu bir potada piştiğini de not etmek gerekir.

Bugün Türkiye'de anayasa meselesinin hâlâ tam olarak çözülmemiş olmasının nedenlerini yine bu yakın tarihe bakarak anlamaya çalışmak önemli. Çünkü ideal bir anayasa, merkeze karşı halkın yönetimde söz hakkına sahip olması ve vatandaşların dinine, ırkına ve cinsine bakılmaksızın eşitliğini sağlama aracıdır. Ama bu durum, merkez ve onun haresinde yer alan ayrıcalıklılar için her zaman bir korku-tehdit nedeni olmuş, Cumhuriyet de bu korkuyu miras almıştır.

Şüphesiz 3. Selim'le somutlaşan Batılılaşma çabası, Fransız İhtilali'nin tüm dünyayı sarsan etkileri ve Batı'nın Doğu karşısında ezici hale gelmesi ile çok güçlü bir merkezî yönetim geleneğine sahip Osmanlı'nın sosyo-ekonomik ve sosyo-politik dengelerini alt üst etmeye de adaydı. Nitekim Tanzimat da, Islahat Fermanı da, Kırım Savaşı gibi yenilgilerin sonrasında Batılı devletlerin tabii ki hiç de saf olmayan reform baskılarıyla mümkün olmuştu. Osmanlı'nın demokratikleşmesi, en çok da zımmi (Müslümanlara haraç ödeyen ve hayatları bağışlanan esirler) statüsünde olan ve muktedirlerinin baskısı altında inleyen gayrimüslimlere yarayacaktı.

Ama Osmanlı bu fikre henüz hazır değildi. O yüzden vaatler metinlerde kaldığı gibi, bu vaatlerin gerçekleşmesi talepleri de "vatani arkadan vurmakla" payelendi. Bu bayat sakız bugün hâlâ çiğnenmektedir.

Osmanlı'nın Reşit, Âli, Mithat Paşa gibi reformistlerin önderliğinde yaptığı atılımların samimiyetten tamamen uzak olduğunu söylemek haksızlık olur. Ama sonuçlar özellikle Ermeniler için tam bir felaket oldu ve verilen reform sözleri hiçbir zaman tutulmadı. 1914'lere kadar Osmanlıcılığın (ezberlerin aksine Taşnak Partisi'nin desteği ile) en güçlü taraftarı olan Ermeniler, Talat Paşa'nın kafasındaki plana göre imha edildiler.

1864'te uzun ve meşakkatli bir süreçten sonra bu coğrafyanın ilk anayasasını Babiâli'den geçiren Ermeniler çok mutluydular. Anayasa'nın birinci yıldönümünde kiraladıkları vapurlarla Beykoz'a akıyorlardı. Şamata nedeniyle uykusundan uyanan Sultan Ambülmecit huzuruna çağırdığı Sadrazam Âli Paşa'ya "Âli ne yaptın? Ne verdin onlara? Başa bela olacaklarını bilmez misin?" diye çıkıştığında Sadrazam "Sultanım, lütfen üzülmeyin, heyecanlanmayın. Ben onlara dört köşe bir tekerlek verdim. Onlar bu tekerleği çevirmeye çalışacak, ancak beceremeyecekler. Böylece birbirlerine girecek ve bizi rahat bırakacaklar" dediği rivayet edilir.

Görünürde Saltanat'ı yıkan Kemalistler de Millet-i Hâkime olmanın konforunu sonuna kadar kullanmayı istiyorlardı. Bu ahlaksızlığın modifiye edilmiş hali Türk etnisitesine dayalı vatandaşlık tanıımıydı. Bu tanımın dışında kalan ya da asimile olmayan ötekiler günümüze değin acı çektiler.

AKP ile yaşadığımız ve dış konjonktürün rüzgârıyla bindiğimiz reform marka arabanın lastikleri yuvarlak mı, yoksa dört köşe mi dikkat etmek gerekir.

Bu sorun AKP'yi aşan, çok ağır bir yük.

Bu sual, sadece Kemalistlere değil, Millet-i Hâkime olmanın konforu ile yüzleşmemiş herkese iki yüz yıldır soruluyor.

Bir Ermeni ile her şeyiyle eşit olmaya hazır mısınız?

Bir kadınla, bir Çingene ile, bir Tekel işçisiyle, bir Kürtle ve onların da kendi içlerindeki ötekileriyle...

Huzur eşitlikte çünkü.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Millet-i Hâkime olmakla yüzleşmek

Markar Esayan 04.02.2010

23 Aralık 1876'da ilan edilen ve Osmanlı Devleti'nin ilk anayasası olan Kanuni Esasi'ye 1863 yılında yürürlüğe giren Ermeni Milleti Nizamnamesi'nin esin kaynağı olduğu genel kabul görür. Prof. Arus Yumul'un konuyla ilgili *Toplum ve Bilim Dergisi*'nin 1999/2000 sayısında yayımlanan "Osmanlı'nın İlk Anayasası" adlı makalesine aldığı alıntıda Bülent Tanör "(...) Durum onu gösteriyor ki, 1876 Anayasası'nın köklerini ya da esin kaynaklarını çok uzaklarda (Belçika, Fransa, Prusya) aramazdan önce, Balkan halklarının ve Osmanlı 'Milletleri'nin sundukları örneklerle dikkat etmekte fayda vardır" der.

"Genç Ermeniler" ekolünden liberal anayasacı Krikor Odyan'ın, Kanuni Esasi'nin mimarı Mithat Paşa'nın en yakın danışmanı olduğunu, Osmanlı'daki anayasacılığın Rumların, Yahudilerin, Katolik ve Protestanların katkıda bulunduğu bir potada piştiğini de not etmek gerekir.

Bugün Türkiye'de anayasa meselesinin hâlâ tam olarak çözülememiş olmasının nedenlerini yine bu yakın tarihe bakarak anlamaya çalışmak önemli. Çünkü ideal bir anayasa, merkeze karşı halkın yönetimde söz hakkına sahip olması ve vatandaşların dinine, ırkına ve cinsine bakılmaksızın eşitliğini sağlama aracıdır. Ama bu durum, merkez ve onun haresinde yer alan ayrıcalıklılar için her zaman bir korku-tehdit nedeni olmuş, Cumhuriyet de bu korkuyu miras almıştır.

Şüphesiz 3. Selim'le somutlaşan Batılılaşma çabası, Fransız İhtilali'nin tüm dünyayı sarsan etkileri ve Batı'nın Doğu karşısında ezici hale gelmesi ile çok güçlü bir merkezi yönetim geleneğine sahip Osmanlı'nın sosyo-ekonomik ve sosyo-politik dengelerini alt üst etmeye de adaydı. Nitekim Tanzimat da, Islahat Fermanı da, Kırım Savaşı gibi yenilgilerin sonrasında Batılı devletlerin tabii ki hiç de saf olmayan reform baskılarıyla mümkün olmuştu. Osmanlı'nın demokratikleşmesi, en çok da zimmi (Müslümanlara haraç ödeyen ve hayatları bağışlanan esirler) statüsünde olan ve muktedirlerinin baskısı altında inleyen gayrimüslimlere yarayacaktı.

Ama Osmanlı bu fikre henüz hazır değildi. O yüzden vaatler metinlerde kaldığı gibi, bu vaatlerin gerçekleşmesi

talepleri de “vatani arkadan vurmakla” payelendi. Bu bayat sakız bugün hâlâ çiğnenmektedir.

Osmanlı’nın Reşit, Âli, Mithat Paşa gibi reformistlerin önderliğinde yaptığı atılımların samimiyetten tamamen uzak olduğunu söylemek haksızlık olur. Ama sonuçlar özellikle Ermeniler için tam bir felaket oldu ve verilen reform sözleri hiçbir zaman tutulmadı. 1914’lere kadar Osmanlıcılığın (ezberlerin aksine Taşnak Partisi’nin desteği ile) en güçlü taraftarı olan Ermeniler, Talat Paşa’nın kafasındaki plana göre imha edildiler.

1864’te uzun ve meşakkatli bir süreçten sonra bu coğrafyanın ilk anayasasını Babiâli’den geçiren Ermeniler çok mutluydular. Anayasa’nın birinci yıldönümünde kiraladıkları vapurlarla Beykoz’a akıyorlardı. Şamata nedeniyle uykusundan uyanan Sultan Ambülmecit huzuruna çağırdığı Sadrazam Âli Paşa’ya “Âli ne yaptın? Ne verdin onlara? Başa bela olacaklarını bilmez misin?” diye çıkıştığında Sadrazam “Sultanım, lütfen üzülme, heyecanlanmayın. Ben onlara dört köşe bir tekerlek verdim. Onlar bu tekerleği çevirmeye çalışacak, ancak beceremeyecekler. Böylece birbirlerine girecek ve bizi rahat bırakacaklar” dediği rivayet edilir.

Görünürde Saltanat’ı yıkan Kemalistler de Millet-i Hâkime olmanın konforunu sonuna kadar kullanmayı istiyorlardı. Bu ahlaksızlığın modifiye edilmiş hali Türk etnisitesine dayalı vatandaşlık tanımıydı. Bu tanımın dışında kalan ya da asimile olmayan ötekiler günümüze değin acı çektiler.

AKP ile yaşadığımız ve dış konjonktürün rüzgârıyla bindiğimiz reform marka arabanın lastikleri yuvarlak mı, yoksa dört köşe mi dikkat etmek gerekir.

Bu sorun AKP’yi aşan, çok ağır bir yük.

Bu sual, sadece Kemalistlere değil, Millet-i Hâkime olmanın konforu ile yüzleşmemiş herkese iki yüz yıldır soruluyor.

Bir Ermeni ile her şeyiyle eşit olmaya hazır mısınız?

Bir kadınla, bir Çingene ile, bir Tekel işçisiyle, bir Kürtle ve onların da kendi içlerindeki ötekileriyle...

Huzur eşitlikte çünkü.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Komşu komşu, Hrant’ı kim öldürdü

Markar Esayan 08.02.2010

İtiraf etmeliyim, on yıla yakın bir süre, yayın yönetmenliğini yaptığı *Agos* gazetesinde birlikte yazmış olmaktan onur duyduğum Hrant’ın gerçek katillerinin yakalanmayacağına dair şüphelerim hep daha ağır bastı. Dava sürecinde kontrol dışı sürpriz bir gelişme, vicdani bir kısa devre veya dava salonuna, tıpkı antik Yunan oyunlarında olduğu gibi, bir Deus ex machina’nın inip “Gerçek budur!” demesi dışında, bu davadan bir şeyler ummanın kadim tecrübemize münasip düşmediği ortadaydı.

Dink’in katillerinin bulunması, Türkiye’deki rejimi değiştirir çünkü.

19 Ocak'ın bir milat olması gerekliliği ile ilgili ısrarlı yazılarım bunun altını çiziyordu.

Hrant ve davasıyla ilgili sayısız yazımı, adaleti mahkemede bulma ümidinden ziyade, birer ibret vesikası olarak tarihe not düşmek adına yazdım.

Şüphesiz, yazıların sadece tarihe not düşmek saikiyle yazılması da mümkün değildir. Tabii ki, bu ülkenin insanına sesleniyordum. Başbakan'ın "Bize gaz vermeyin" dediği şey, aslında bir adalet çılgılığı "Artık yeter" isyanına "karşıdan" uzanacak bir dost elini kavrayabilme umududur. Nitekim henüz 26 Ocak 2007'de Erdoğan'ın sarf ettiği "Dink olayında, 32 saatte failer yakalandı, uzantılarını söylemiyorum. Ama daha sonra bunların bağlantıları ortaya çıkmaya başladı" sözlerini de bu bağlamda değerlendirmiştım.

Hrant'ın cenazesine gelen, 19 Ocaklarda Agos'un önünde toplanan binlerce kişinin bu ülkenin mayası olduğuna inanıyorum. Bu bir 'gaz verme' değil, Hrant sadece benim, Ermenilerin değil, **Bizim** davamız çünkü. 1915 konusunda da tavrım budur: 1915 ve 19 Ocak sadece Ermenilere değil, hepimize karşı işlenmiş ve bu ülkede zehirli bir gizli iktidarı bugüne taşımış büyük bir suçtur. Fehmi Bey'den başlayarak her faili meçhul kişi ve olayı da böyle görürüm. Çünkü hepsinin aynı zihniyet çürümesinden kaynaklandığını, bunların birisinin bile karanlıkta kalmasının, ülkeyi o zelil iktidarın elinde tutacağını bilirim.

***

Mamafih, Başbakanlık Teftiş Kurulu'nun Dink cinayetinde ihmal ve kastı bulunabilecek kamu görevlileri hakkında açılmasını istediği soruşturmanın neticesi ortada. Tam da bugünkü dava öncesi, İçişleri Bakanlığı Müfettişlerinin hazırladığı raporun ayrıntıları basına yansdı. Müfettişler, Teftiş Kurulu'nun soruşturmasını istediği 19 kamu görevlisinin suçsuz olduğuna hükmetti.

Mesela Başbakanlık Teftiş Raporu'nun "*Muhbir Tuncel'in ihbarlarına rağmen, İstihbarat Dairesi görevlileri önlem almadı, koruma yapmadı*" ithamına İçişleri raporu "*Yazıya ilişkin İstanbul İstihbarat Şube Müdürlüğü'nün gerekli incelemeyi yaparak cevap vermesi gerekirdi. İstanbul cevap vermediği için çalışmalar eksik kaldı ve operasyona dönüşmedi*" cevabını veriyor. Buradan, İstanbul Emniyeti hakkında bir suç oluştuğunu düşünürken, rapor onu da "*Koruma altına alınma görevi İstanbul İl Koruma Komisyonu'ndadır*" tesbitiyle aklıyor. "*İstihbarat Daire Başkanlığı suikast öncesinde haberdar olmasına rağmen iller arası koordinasyonu sağlamadı*" iddiasına verilen cevap ise "*Koordinasyon sağlama görevi İstihbarat Dairesi'nin değil, Trabzon ve İstanbul Emniyeti'nin görevidir*" oluyor. Buradan yine İstanbul ve Trabzon'da bir suç unsurunun yakalandığını zannederken, "*Yasin Hayal'in Dink'e yönelik eylem yapacağı bilgisi, istihbarat teknik ve metotları ile doğrulanmadığı ve ham istihbari bilgi niteliğinde kalmıştır. Bu yüzden de planlı istihbarat operasyonu yapılamamıştır. Yönetmeliklere göre, ancak güvenilir bir haber olarak kabul edileceği anlaşılan istihbaratlar paylaşılır. Bu yüzden bilgi verilmemesi mevzuata aykırı değildir*" denerek defter kapanıyor.

Kala kala ortada tek suçlu Erhan Tuncel kalıyor.

Rapor bana nedense şu çok ünlü tekerlemeyi hatırlattı. "Komşu komşu huu / Oğlun geldi mi / Geldi / Ne getirdi / İncik boncuk / Kime kime / Sana bana / Daha kime / Kara kediye / Kara kedi nerede / Ağaca çıktı / Ağaç nerede / Balta kesti / Balta nerede / Suyu düştü / Su nerede / İnek içti / İnek nerede / Dağa kaçtı / Dağ nerede..."

Yandı bitti kül olduuuu..."

Hatırlatayım yeniden: Dink'in katillerinin bulunması, Türkiye'deki rejimi değiştirir.

Hodri meydan!

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Psikolojik Harekât Başkanlığı Agos'u neden fişler

Markar Esayan 11.02.2010

Kısa bir süredir annemin rahatsızlığı yüzünden gazete dışındaydım. Dün gazeteye geldiğimde masamda "Mehmet Baransu'dan sevgilerle" notuyla bir belgeyle karşılaştım. "Gizli" ibareli yazı, Ocak 2002 tarihinde Genelkurmay Psikolojik Harekât Grubu Komutanlığı'ndan Genelkurmay Harekât Komutanlığı'na gönderilmiş. Yazı, Agos gazetesiyle ilgili bir yayın analizini içeriyor. Lahikası, yani eklerinde ise Agos'un 4 Ocak 2002 tarihli 301. sayısından seçilen haber ve yazılar bulunuyor. Söz konusu "Yayın analizi" 1. Psikolojik Harekât Tabur Komutanlığı'nın 23 Ocak 2002 gün ve İSTH: 3500-14-02/14 (55) sayılı yazısına istinaden yapılmış ve aynı ay içerisinde talep eden üst makama gönderilmiş.

Açıkçası, Baransu'nun getirdiğı bu belge, onun ortaya çıkardığı diğerk darbe planları, andıçlar, hele Balyoz'un yanında oldukça naif kalıyor. Ancak niye diye sormak vatandaş olarak hakkımız. Özellikle azınlıkları bir iç tehdit olarak gören Milli Güvenlik Siyaset Belgesi hâlâ ortada duruyorken...

Avukat Erdal Doğan Hertaraf'taki yazısında "EMASYA tamam ama ya diğerkleri ne olacak" diye soruyor, MGSB'nin kabul edilemez içeriğini sorguluyordu geçen gün. Hemen sonraki günlerde ise Emekli Büyükelçi Ünal Ünsal, tehlikenin sadece bu belgeleri tedavülden kaldırmakla bertaraf edilemeyeceğini, bunun devlet siyasetinde bir gelenek haline geldiğini, özellikle iç düşman tanımı ve bu zenofobik bakışın askerî ve sivil bürokraside olduğu kadar siyasette de, toplumda da bir karşılığının bulunduğunu ifade ediyordu.

"Dink'in gerçek katillerinin bulunması Türkiye'de rejimin değişmesi demektir" derken vurgulamak istediğim de tam anlamıyla buydu. Bu zihniyetten şeklen değil, tamamen kurtulduğumuzda, Türkiye bugünkü Türkiye olmayacak çünkü.

Agos ile ilgili belgeye dönelim: Analizin başlangıç bölümünde Agos'un 2002 tarihli yönetim yapısı, isimleri teker teker zikredilerek yer alıyor. "İçerik İle İlgili Değerlendirme" bölümünde ise "**Gazete, Ermenilere kendi dini, kültürü, siyasi fikirleri bakımından hitap edecek şekilde hazırlanarak, konuları bu bakış açısıyla yorumlamaktadır. Propaganda teknikleri açısından genel itibarıyla Amaçlı Seçimi kullanmaktadır**" diyor. Zararlı ve kasti bir faaliyeti ima eden bu "**Amaçlı Seçim**"i örneklemeye yönelik 4 Ocak 2002 tarihli Agos'tan örnekler arkasından geliyor.

O dönemde bugün Ergenekon sanığı olan şahısların kanal kanal gezerek misyoner tehlikesine karşı halkı "bilinçlendirme" yönünde kara propaganda yaptıklarını iyi hatırlıyorum. Bu programlarda misyonerlerin ülkeyi

bölmek üzere dış mihraklar tarafından yönlendirildiği ve kanunların bu kişileri cezalandırmakta aciz kaldığına dikkat çekilip, "halkın bu boşluğu doldurması" gerektiği dillendiriliyordu. İncil'in bir "porno" kitabı olduğu düzeyinde seyreden tartışmalarda doğal olarak hedef misyonerler ve Hristiyanlardı. Agos'un lahikaya giren 301. sayısı da manşetiyle birlikte buna yoğunlaşmıştı. Hrant'ın kaleminden çıkan başyazıda Cumhuriyet'in en karanlık dönemlerinde dahi bugünlerdeki kadar ciddi bir saldırıya rastlanılmadığı vurgulanıyor.

Rapora giren benimle ilgili değerlendirmede, o sayıda ele aldığım misyonerlik karşıtı TV programları ve yılbaşını kutlamanın caiz olup olmadığı tartışmalarında o sene alışılmadık bir tansiyon yükselmesine dikkati çektiğim anlatılıyor. Bunun gerçek bir tartışma olmadığını, bir provokasyonla karşı karşıya olabileceğimize dair şüphelerimi aynı yazıda not etmişim.

Zamanla şüphelerim Dink, Santoro ve Malatya cinayetleriyle de doğrulandı zaten.

16 sayfalık lahikası bulunan dört sayfalık raporun değerlendirme bölümünde "Etki İle İlgili Bilgiler" başlığı altında "*Gazetenin ulaştığı oranda hedef kitle üzerinde mutlak bir etkinliği olacağı değerlendirilmektedir. **Karşı propaganda açısından gazetenin haberlerine doğrudan yalanlama tekniği ile karşılık vermektense, sessiz kalma ve dolaylı yalanlama** şeklinde bahse konu olaylar hakkında toplumu bilgilendirmenin uygun olacağı değerlendirilmektedir.*"

Akla gelen soru çok, biz birkaçını sıralayalım.

Psikolojik Harekât Komutanlığı yasal bir yayın organını nasıl tehdit unsuru olarak görür, hangi yetkiyle fişleme ve önlem alma yoluna gider.

Azınlıkları iç tehdit unsuru olarak değerlendirmenin gerekçesi nedir?

Böyle bir çalışmanın yasal dayanağı var mıdır?

Bu belgeler niye hazırlanır, nasıl kullanılır?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

GSMR oranları ve Taraf'ın zararları

Markar Esayan 15.02.2010

Orhan Veli'nin "Beni bu güzel havalar mahvetti" dizesine nazire, yazmak üzere masanın başına oturduğum bazı zamanlar "Beni bu *Taraf* mahvetti" diye iç geçiriyorum. Ben eskiden ne güzel çiçekten böcekten, insan olmanın türlü hallerinden yazar, hayatla ilgili küçücük bir şifre daha kırdığım zannıyla masa başından bahtiyar kalkardım. Bu *Taraf* beni siyasetin dar alanına hapsetti, şikâyetçiyim. Hatta yazışlarında de her Allahın günü, bugün daha olağan, hayatın diğer yönlerine daha dikkatli bakan bir gazete yapalım diye niyetleniyor, akşam ilk baskı gittiğinde yine "mermi" gibi bir gazete yapmış olmanın hem hazzını hem de sıkıntısını yaşıyoruz. Malûm,

gazetemiz yirmi sayfalık fiziksel sınır ile aslında harikalar yaratıyor; ama biz yine de bu rahatsızlığı yaşıyoruz.

Sadece o da değil ki birader; bu gazete, Genelkurmay Karargâhı'nda en uzun süre kalma rekorunu kırdığı için böbürlenlen bir medyanın, halkı her gün enayi yerine koyduğu, Ceylanları, Balyozları vaka-i adiyeden sayan bir ülkede çıkıyor. *Taraf*'ın bütün riskleri göğüsleyerek ortaya çıkardığı bu ciddi haberleri sorgulamak yerine, nasıl olup da bu bilgilerin sızdığına, nasıl olup da bir gazetenin bunları yayımlayabildiğine odaklanıyorlar. Bilmiyorlar, ya da bile bile görmüyorlar ki, belki kendileri de *Taraf* sayesinde bugün ifade özgürlüğünün genişleyen sınırlarında rahat rahat cirit atıyorlar. Anlamıyorlar ki, tecrübeyle sabit olduğu üzere, belki kendileri de *Taraf*'ın cesur yayınları sayesinde hayattalar.

Haliyle, böyle bir ağır yükü sırtlanmış, sürekli tehdit alan, dava üstüne dava yiyen yazar ve muhabirlerden mürekkep bir gazetede, soğanın cücüğüne ulaşma niyetiyle zar soyma gayretine gark oluyorsunuz. *Taraf*'ı kutsallaştırmak ve medyada en az *Taraf*'taki kadar cesur ve onurlu gazeteci, muhabir ve yazarları yok saymak değil niyetim; ama en nihayetinde *Taraf*, geçmişten bugüne kepaze sicile sahip bir medya tekeline, çöldeki vaha gibi parlıyor. Türkiye tarihi neredeyse, *Taraf*'tan önce ve sonra diye sınıflandırılmaya aday. Tabii bunu bizden çok başkaları ve istatistikler söylediği için yineliyorum. Geçenlerde bir medya takip merkezinin raporunda "Bu hafta, *Hürriyet*, alıntı yapılan gazetelerde *Taraf*'ı yakaladı" diye bir ifade vardı.

Oysa ben tüm kalbimle Türkiye basınında bir sürü *Taraf* çıksın, tüm tabular hallaç pamuğu gibi atılsın, rekabet, her türlü vesayet yalamacılığından, doğru ve cesur haber mecrasına kaysın istiyorum. Eminim ki doğruyu arama gayretinden kimse zarar görmez, kimsenin morali uzun süre bozuk kalmaz, Sayın Başbuğ da, Sayın Erdoğan da müsterih olsunlar. Zaten demokrasi ve evrensel hukuk dediğiniz şey, ülkedeki Gayrı Safi Milli Moral oranının, yani tüm vatandaşların moral bileşkesinin, Üçüncü Dünya dediğimiz Moralsız Ülkeler kategorisinden, Moralleri Düzelmekte Olan Ülkeler ve neden olmasın Fevkalade Moralli Ülkeler kategorisine yükselmesi ile doğrudan ilgili değil mi?

Bendeki morali sorarsanız, Antalya'daki selde göz göre göre iki adım mesafede saatlerce kurtarılamayıp yakınlarının gözü önünde boğulan Mustafa Dolapçı'nın hikâyesi çok daha kahrediyor beni. Henüz yedi yaşında yemek yediğimiz tavernada babama çiçek alması için dil döken Çingene kadının eteğine yapışmış o yarı çıplak kız çocuğuyla bakışlarımız kilitlendiğinden beri moralim bozuk yaşıyorum ben. O kötü hissi bir türlü atamıyorum üzerimden.

***

Masa başına kafamda bir sürü yazı konusuyla dolu oturdum ama her yazı başında yaşadığım ikilem bastırıyor hâlâ; mesela Agos ve Dink Vakfı internet sitelerine yapılan saldırıyı da, Ermenistan'ın protokolleri Türkiye onayladıktan sonra onaylama stratejisinin –Ermenistan ziyaretimde katıldığım toplantılarda zikrettiğim üzere– Türkiye'nin Anayasa Mahkemesi'nin gerekçeli kararına sarılıp topu taca atmaya çalışması kadar aptalca olduğunu, tutuklu BDP'li Hatip Dicle'nin açılımı adeta sabote edercesine, muhtemelen AKP alerjisiyle Beşir Atalay ile yapılan (hem İşçileri'nin, hem de Ahmet Türk'ün dün yalanladığı) Mahmur pazarlıklarını deşifre etmesinin "niyet"ini okumak istiyorum ama bugünlük yerim bittiği için yapamıyorum.

Kopyalarımın copyright'ı yoktur, beleş kullanıma açıktır.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Birinci Cumhuriyet'in ruhbanları

Markar Esayan 22.02.2010

AKP iktidarıyla birlikte iyice su yüzüne çıkan "ayrı kuvvetler" in çatışması, Erzurum Özel Yetkili Cumhuriyet Savcısı Osman Şanal ve arkadaşlarının HSYK tarafından azledilmesiyle önemli bir aşamayı daha geride bıraktı.

"Ayrı kuvvetler" den kasıt, şüphesiz demokratik düzenin sigortası olan Yasama-Yürütme-Yargı kuvvetlerinin ayrılığını ima etmiyor. Burada söz konusu olan, seçilmişler ve sivil-askerî vesayet bürokrasisi arasındaki iktidar kavgası...

Öznelerin adını halk ve vesayet yanlıları olarak da değiştirebilirsiniz, sakıncası yok...

***

Daha evvelki yazılarımda kullandığım bir klişe var: Bu süreci bir "yeniden kuruluş" olarak adlandırıyorum ben...

Bu bir kuruluş hali; o yüzden de kaotik. Ama bir o kadar da heyecan verici; tamam, vesayet bürokrasisinin içine düştüğü hazin çelişkilerle de bir o kadar hüznü...

Kullandığım bir diğer klişe ise, söz konusu kuruluş halinin, post-Bush dönemine uygun olarak aslında post-modern bir "savaş" durumunu yansıtmaması.

O nedenle vesayet güçleri, bu savaşta kendi elindeki imkânları kullanıyor; yani hukuku...

Adalet dağıtması, gerçeği araması gereken hukuk, vesayet güçlerinin elinde tıpkı Anayasa Mahkemesi'nin 367 ve Danıştay'ın katsayı kararı gibi, rakibinin –sivil-siyasi iradenin- böğrünü deşecek bir kargıya dönüşüyor, ne gam!

Oysa akli başında hiç kimsenin karşı çıkamayacağı bir reforma ivedilikle ihtiyaç var yargı cephesinde. Bugün *Her taraf* sayfasında Anayasa hukukçusu Serap Yazıcı bakın nasıl tesbit ediyor bu durumu:

"Gerçekten HSYK, çağdaş dünyadaki emsalleri gibi demokratik hukuk devletinin güvencesi olarak değil, devlet seçkinlerinin, yargı sistemi üzerinde kurmayı arzu ettikleri bir vesayet organı olarak fonksiyon icra etmektedir.

"Türkiye'de bu tür bir siyasal düzenin kurulmasını engelleyen asıl faktör, Cumhuriyet'in kuruluşundan bu yana, devlet elitlerinin, seçilmiş organlara duydukları güvensizliktir.

"Cumhurbaşkanlarının asker kökenli kişiler arasından seçilmesi de bir rastlantı olmayıp, TSK'nın hükümet ve parlamentoyu sürekli olarak denetleme arzusunun eseridir.

"Cumhuriyet Başsavcısı'nın kapatma davası açılmasında tek yetkili olması, Türkiye'de demokrasinin önündeki önemli engellerden biridir."

***

Bu tesbitlerin öznesini ise Ayşe Hür'ün *Tarih Defteri* sayfasında Şerif Mardin üzerinden yaptığı mükemmel makalesi deşifre ediyor. Mardin'e göre Osmanlı-Türk aydınının tek sorusu "Devlet nasıl kurtulur"du. Batılı aydın sınıf mücadelesi ile devlete karşı çıkarken, Osmanlı aydını, herhangi bir sınıfın ürünü olmayıp, halka karşı dahi devleti koruyordu.

Bunun, aydının içini kaynatması gereken daemon'a (iç fırtınaya) sahip olmamaları kadar, neredeyse hepsinin de devletten geçinmeli oluşu ciddi bir faktör.

***

Bugünün sivil ve askerî vesayet yanlısı azınlık, işte bu sınıfın kalıntılarıdır. AKP'nin iradesini halktan alması yanında, devletin en büyük işveren olma özelliğini kaybettirecek liberal politikalarına vesayet erbabının bu kadar karşı çıkması, emin olunuz sosyal adalet veya Tekel işçilerinin haklarını önemsediklerinden değil.

En büyük işveren devlet küçüldükçe, faizler düştükçe, çember daralıyor, vesayet ve onun payandası darbelerin finansmanı tükeniyor.

Eh, bir de yüzlerce milyar dolarlık bir pazarı ima eden Türk-Kürt savaşı, Kıbrıs ve Ermeni sorunlarını çözdüğünüzde, geriye ne kalıyor?

Son ve harakiri benzeri çılgın hamleler...

***

Şimdi sırada Şanal'ın giderayak Ergenekon Savcılarına gönderdiği Cihaner dosyası krizi var. Şanal'ın "Özel"liğini hukuksuzca kaldıran HSYK, emin olun şimdi de Ergenekon Savcılarının "Özel"liğine göz dikebilir, davaya Yargıtay el koyabilir.

Hem de bir taşla iki kuş vurur. Hem Cihaner dosyasını alır, hem de Güz kararnamesinde yapamadığını, bu vesileyle yapmış olur; ilgili Ergenekon Savcılarını tasfiye eder.

***

Serap Yazıcı'nın da son sözleri o yüzden de hükümete.

"Bu vahim tablonun, kısmi anayasa değişiklikleriyle ortadan kalkması mümkün görünmemektedir."

Savaş sürüyor...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Genelkurmay'daki olağanüstü toplantıda neler konuşuldu

Markar Esayan 25.02.2010

Türkiye tarihinde ilkleri yaşıyoruz. *Taraf* gazetesinin yayımladığı 1. Ordu menşeli Balyoz Darbe Planı'nda adı geçen ve aralarında dönemin iki kuvvet komutanının da bulunduğu onlarca emekli ve muvazzaf subay gözaltına alındı ve bu yazının yazıldığı saatlerde dokuzu çıkarıldıkları mahkeme tarafından tutuklandı.

Masumiyet karinesine her zaman saygı duymakla birlikte, delil ve şüpheler oldukça ağır basmış olmalı ki, tutuklama kararları geldi. Gelişmeler üzerine ise geçen gün, TSK'daki tüm orgeneral ve oramiraller Genelkurmay'da toplandı. Bu toplantılar olağan olarak senede üç kez yapılıyor. İki YAŞ ve bir de olağan değerlendirme toplantısı olmak üzere senede üç kez tüm komutanlar Karargâh'ın büyük salonunda yan yana geliyorlar.

Genelkurmay "Tutuklamalarla ortaya çıkan ciddi durumu değerlendirmek" olarak açıklamış sitesinde toplantının nedenini. Darbe ve vesayet yanlısı medya durumu "Kriz tırmanıyor", "Ankara'da gergin saatler", "Asker şimdi canınıza okuyacak" diye yorumlasa da, Süleyman Yaşar'ın dün yazdığı üzere, bunların iş dünyasındaki kalıntıları da borsaya koşup hisse satıp, dolar alsalar da, gerçek durum "özlenen" beklentileri karşılamaktan uzak.

TSK'nın açıklamasının nötr dili de bu yüzden oldukça ilginç. "Ortaya çıkan ciddi durum"un hangi açıdan değerlendirileceği belli değil örneğin. Sanki seçim "alıcıya" bırakılmış. Toplanılmış olması durumun ciddiyetini arz ediyor. Sıradan bir sivil vatandaş olarak bu toplantıda aklın, hukukun ve demokrasinin bir gereği olarak Genelkurmay Başkanı Sayın Başbuğ'un tüm general ve amirallerine şöyle bir konuşma yaptığını düşünürüm; tersi sivil yargı ve siyasete müdahale olur çünkü:

"Kıymetli TSK mensupları, ortada adı lazım değil bir gazetenin ortaya çıkardığı, beş bin sayfa doküman ve ses kayıtları ile belgelenen darbe iddiaları ve bu iddialar üzerine başlatılan bir soruşturma var. Üstelik, bu belgelerin 1. Ordu'da bulunan bilgisayarlardan çıktığı da soruşturmayı yürüten savcılıkça kesinleşmiş bulunmaktadır. Bu TSK adına çok ciddi bir durumdur. Ümit ederim ki, bu iddialar boşa çıksın. Ancak bizim görevimiz, adalete her türlü kolaylığı sağlayarak gerçeğin ortaya çıkmasını sağlamak ve diğer yandan üzerimize düşen sorumluluk gereği, komutasında bulunduğumuz TSK'nın en küçük bir biriminde dahi, böyle büyük bir suçun gölgesine dahi izin vermemektir. Kurum tarihimiz darbe ve muhtıralarla dolu olmakla birlikte, münevver halkımız bize pek çok kez toparlanma ve kendimize çeki düzen verme şansı vermiş, bizi gözbebeği konumunda tutmuştur. Komutanızda bulunan birliklerinizde, sivil siyasete müdahale amacıyla yapılacak her türlü faaliyet, sizin, dolayısıyla benim sorumluluğumdadır. Darbe yapmayı planlayan, kurulu demokratik rejimi yıkmaya tevessül eden bir ordu, halkına ihanet eden bir suç örgütüne dönüşmüş demektir. Böyle bir şeyi hiçbir onurlu subay kabul etmez. Bugün burada olağanüstü toplanmamızın nedeni bu ciddi durumu değerlendirmek ve halkımıza karşı suç işleyecek kişilerin TSK'da barınamayacağını, hükümetimize ve adaletimize olan bağlılığımızı ve demokrasiye olan inancımızı bir kez daha teyit etmektir."

Bu konuşmanın –orada bulunmasak da- aşağı yukarı bu minvalde gerçekleşmiş olması gerekir. Çünkü bunun dışındaki ihtimal, Balyoz Darbe Planı’ndaki zihniyet ile örtüşür ve suçtur. Ortada bu kadar ciddi iddialara dayalı, ülkenin yetkili savcılarınca usulüne uygun olarak başlatılan bir soruşturma ve kuruma doğrudan değen bir gözaltılar dalgası varken, yapılabilecek başka bir değerlendirme seçeneği var mı?

Suç işlemiş olma şüphesi bulunan emekli ve muvazzaf subayları soruşturan adli makamlara, “Nah alırsınız onları” diyen bir kurum veya başkanı düşünülebilir mi?

Hayır düşünülemez. Kimse heveslenmesin. Bu ülkede artık darbeler dönemi de, vesayet rejimi de sona ermiştir. Sayın Başbuğ da sorumlu bir devlet memuru olarak, olağanüstü toplantıda kurmaylarının kulağını çekerek, kurumun itibarını zedeleyecek her türlü çürümenin hesabını soracağını hatırlatmıştır.

Benim inancım budur.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

28 Şubat’ın 13. yılında ‘Hürriyet’ ve hükümet

Markar Esayan 01.03.2010

Sonuçları itibarıyla 28 Şubat darbesini belki bir demokrasi bayramı olarak kutlamak gerekiyor. 28 Şubat mağdurları ise, kendilerine yönelen linç kampanyasının böyle bir hayra vesile olduğunu gördükçe kendilerini “iyi” hissediyor olmalı. Bu hızlı çekim değişimin mümkün olması, mağduriyetin içe çökmek yerine ateşleme işlevi görmesinden kaynaklanıyor. Bu bir seçim şüphesiz ve AKP çatısında siyasallaşan, gelenekçiler ile ayrışan liberal eğilimli İslami kesim “değişimi” seçti; darbeci ve vesayetçiler kontrpiyede kaldı. Onlara kanıp peşlerinden giden kesim ise bugün kendilerine çarpan şeyin ne olduğunu anlamaya çalışıyorlar.

***

Hatırlıyorum, 27 Mart 1994 yılında Tayyip Erdoğan İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı seçildiğinde –henüz yirmili yaşların başındaydım- kendimi çok mutsuz hissetmiştim. Yaşam biçimim tehlike altındaydı ve “takınyalı yobazlar” çokkültürlülüğün ve özgürlüklerin sembolü olan İstanbul’u düşürmüşlerdi. 28 Şubat’ta da tüm o senaryodan çok etkilendiğimi, Erbakan’ın düşürülmesini olumlu bulduğumu, krize el koyan Demirel ve yeni hükümetin başbakanı Mesut Yılmaz’a sempati beslediğimi hatırlıyorum. Bilgi kaynaklarının ikiye bölünmüşlüğü ve art niyeti deşifre edilmemişti henüz. Görünen resim hakkında kuşku duymak üzere elde fazlaca bir veri yoktu. Herkes kendi loş, nemli kompartımanında yaşıyordu.

Böyle steril bir ortamda neyin nasıl yansıtılacağı ve nasıl algılanacağını tayin eden vesayet de “faydalanılacak” medya ve gazeteciler üzerinden operasyon yürütüyordu. Ama bizim gibi “sıradan ve küçük” insanların buna uyanması çok da mümkün değildi. Kaldı ki Erbakan ve şürekâsı, elde edilmesi çok zor bir hikâye zenginliği sunuyordu bu senaryo yazarlarına.

O medya ve *Hürriyet*

İşte, açık darbelerin yapılamamasına neden olan boşluğu 28 Şubat'ta medya böyle kapatmıştı. Bugün o tür medya çok ağır bir bunalım içinde. Bastıkları zeminin kırıldığını hissediyorlar. Manipülasyon yetenekleri eski güçlerinden çok uzak. Sincan'da yürüyen tankları fotoğraflayamayan ve bu yüzden komutandan rica ile bir kez daha tankları aynı caddeden geçirten *Hürriyet* tarzı "gazetecilik" artık tarihe karışıyor. Ama şüphesiz bir günde olmuyor bu. Nitekim aynı *Hürriyet*, Balyoz soruşturmasının ikinci ayağında gözaltında bulunan 18 kişi hakkında karar verileceği gün, yani dünkü sayısında, "Balyoz Hâkimi Rekor Kırdı" diye bir manşet atıyor. Hâkim Ali Efendi Peksak, 34 kişiden 33'ünü tutuklayarak yüzde 97'lik bir rekor kırmış. Görünürde tam bir adli magazin haberi. İşin aslı ise öyle değil. "Meslektaşlarını geride bıraktı" türünden magazin kokan başlıklar, sonrasında "Dosyaları incelenmedi iddiası" geliyor ve "Sadece bir kişiyi serbest bıraktı" başlığı ile final buluyor. Haberi okuduktan sonra Hâkim Peksak'ın ne yapacağı kendisine dikte edilmiş bir vazife adamı olduğu hissine kapılıveriyorsunuz nedense...

Kara çarşafli Balyoz Türkiye'si

"Balyoz hâkimi" manşetinin hemen üzerinde ise bizi görselleriyle 13 yıl öncesine, 28 Şubat 1997'ye götüren bir haber fonlanmış. "İstanbul'daki Küçük Kudüs" başlığının görselinde üç çarşafli kadın üzerimize üzerimize geliyor. Haber tam bir klişe. Çarşamba ve Balat semtleri Müslüman, Hristiyan ve Yahudilerin dindar gruplarını ve kutsal mabetlerini barındırıyormuş, bu haliyle Kudüs'ü asımsatırmış, Cihaner soruşturması ile gündeme gelen İsmailağa Cemaati de bu üçgende yer almış...

Bu semtlerdeki üç dine ait kutsal mekânlar tamam ama, Patrikhane'de ikamet edenleri bir kenara koyarsanız ilaç için bir tane gayrimüslim bulamazsınız. Yani haber aslında geçersiz ve bayat bir içeriğe sahip. Zaten ancak manşet haberinin üzerinde olmakla bir anlam ifade ediyor. Sanki kara çarşafli kadınlar, din savaşları ve istikrarsızlıklar ile malul arkaik Kudüs imgesi ve Balyoz soruşturmasının ifade ettiği kırılma arasında bir bağ kurulması bekleniyor okurdan.

28 Şubat 2010... *Hürriyet*, Balyoz gözaltılarına bakan hâkimi manşet yapıyor. Genelkurmay Başkanı Başbuğ aynı gün Başbakan Erdoğan'a program dışı bir ziyarette bulunuyor. Gözaltındaki ikinci grup Adliye'ye sevk ediliyor.

Yazımın yeri burada bitiyor.

Böyle bir günde Başbakanlık'ta zirve yapmak ne büyük talihsizlik!

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

28 Şubat'ın 13. yılında 'Hürriyet' ve hükümet

Markar Esayan 01.03.2010

Sonuçları itibarıyla 28 Şubat darbesini belki bir demokrasi bayramı olarak kutlamak gerekiyor. 28 Şubat mağdurları ise, kendilerine yönelen linç kampanyasının böyle bir hayra vesile olduğunu gördükçe kendilerini "iyi" hissediyor olmalı. Bu hızlı çekim değişimin mümkün olması, mağduriyetin içe çökmek yerine ateşleme işlevi görmesinden kaynaklanıyor. Bu bir seçim şüphesiz ve AKP çatısında siyasallaşan, gelenekçiler ile ayrışan liberal eğilimli İslami kesim "değişimi" seçti; darbeci ve vesayetçiler kontrpiyede kaldı. Onlara kanıp peşlerinden giden kesim ise bugün kendilerine çarpan şeyin ne olduğunu anlamaya çalışıyorlar.

***

Hatırlıyorum, 27 Mart 1994 yılında Tayyip Erdoğan İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı seçildiğinde –henüz yirmili yaşların başındaydım– kendimi çok mutsuz hissetmiştim. Yaşam biçimim tehlike altındaydı ve "takunyalı yobazlar" çokkültürlülüğün ve özgürlüklerin sembolü olan İstanbul'u düşürmüşlerdi. 28 Şubat'ta da tüm o senaryodan çok etkilendiğimi, Erbakan'ın düşürülmesini olumlu bulduğumu, krize el koyan Demirel ve yeni hükümetin başbakanı Mesut Yılmaz'a sempati beslediğimi hatırlıyorum. Bilgi kaynaklarının ikiyüzlülüğü ve art niyeti deşifre edilmemişti henüz. Görünen resim hakkında kuşku duymak üzere elde fazlaca bir veri yoktu. Herkes kendi loş, nemli kompartımanında yaşıyordu.

Böyle steril bir ortamda neyin nasıl yansıtılacağı ve nasıl algılanacağını tayin eden vesayet de "faydalanılacak" medya ve gazeteciler üzerinden operasyon yürütüyordu. Ama bizim gibi "sıradan ve küçük" insanların buna uyanması çok da mümkün değildi. Kaldı ki Erbakan ve şürekâsı, elde edilmesi çok zor bir hikâye zenginliği sunuyordu bu senaryo yazarlarına.

O medya ve Hürriyet

İşte, açık darbelerin yapılamamasına neden olan boşluğu 28 Şubat'ta medya böyle kapatmıştı. Bugün o tür medya çok ağır bir bunalım içinde. Bastıkları zeminin kırıldığını hissediyorlar. Manipülasyon yetenekleri eski güçlerinden çok uzak. Sincan'da yürüyen tankları fotoğraflayamayan ve bu yüzden komutandan rica ile bir kez daha tankları aynı caddeden geçirten *Hürriyet* tarzı "gazetecilik" artık tarihe karışıyor. Ama şüphesiz bir günde olmuyor bu. Nitekim aynı *Hürriyet*, Balyoz soruşturmasının ikinci ayağında gözaltında bulunan 18 kişi hakkında karar verileceği gün, yani dünkü sayısında, "Balyoz Hâkimi Rekor Kırdı" diye bir manşet atıyor. Hâkim Ali Efendi Peksak, 34 kişiden 33'ünü tutuklayarak yüzde 97'lik bir rekor kırmış. Görünürde tam bir adli magazin haberi. İşin aslı ise öyle değil. "Meslektaşlarını geride bıraktı" türünden magazin kokan başlıklar, sonrasında "Dosyaları incelenmedi iddiası" geliyor ve "Sadece bir kişiyi serbest bıraktı" başlığı ile final buluyor. Haberi okuduktan sonra Hâkim Peksak'ın ne yapacağı kendisine dikte edilmiş bir vazife adamı olduğu hissine kapılıveriyorsunuz nedense...

Bu fırsat heba edilmemeli

Türkiye derin devletinden kurtulma şansını daha önce de yakalamıştı. 1919-1922 yılları arasında 1915-1918 Ermeni katliamlarından mesul pek çok kişi Batı'dan gelecek cezayı geçiştirmek amacıyla yargılandı. Batı'nın bu suçu görmezden geleceği anlaşıncı, katliam müsebbiplerinin çoğu ödüllendirildi ve yüz yıl sürecek inkâr dönemi başladı. Ermeniler bu inkârdan ötürü çok acı çekti, acılaştı ama, asıl bu ülke insanı çok şey kaybetti. Çünkü bu inkâr sayesinde ülke hep kirli kaldı, kendini yenileyemedi. Ermenilere yapılanlar cezasız kalınca devlet

politikasına dönüşen yöntemler diğer kesimlere de acımasızca tatbik edildi.

***

Ergenekon davası ile Türkiye yenilenmek için ciddi bir fırsatın eşiğinde şimdi. Bu dava 1922’de elbirliği ile örtbas edilen o davanın devamıdır. Orada varılan zelil uzlaşmanın bedeli çok büyük oldu. Bu fırsata kurnazca yaklaşır ve yargıyı bir düello aracı olarak görürsek bir türlü toparlanamayacağız çünkü. Burada sorumluluk haliyle hükümete düşüyor. Bir yandan Ergenekon Davası’nda uzlaşmalardan uzak ve dik bir duruş sergilerken arka planda korakor süregiden bilek güreşinde hukukun evrensel ilkelerine sadık kalmak zorunda.

Yargının işleyişinde pazarlık yapıldığını düşündürten olağan zirvelerden hele hele Hürriyet’in devreye girdiği böyle günlerde imtina etmek gerekir.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

1915 ve Amerika’yı Sürekli Keşfetmek

Markar Esayan 04.03.2010

Yılan hikâyesine dönmüş sorunlarda tarafların bir zihniyet sıkışması yaşadığı, bunun, zamanın, pozisyonların, argümanların donduğu bir alana tarafları hapsettiği aşikâr. Evet, bir kan davasına dönen Türk-Ermeni ihtilafından bahsediyorum. Bu sorun ben doğmadan evvel vardı, hâlâ da var.

Rahmetli babam “Ben ölmeden bu sorunun çözüleceğini göreceğim” diye hayıflanırdı. O da, çoğu Ermeni gibi, atalarına karşı hissettiği sorumluluk ve Türkiye’nin vatani olması gerçeği arasında kalmaktan yorulmuştu çünkü...

Onun vefat etmesinin üzerinden 15 sene geçti. Ben de babamın sorduğu soruyu sık sık soruyorum kendime; lakin ondan farklı olarak, benim neslimin göreceği şekilde bu sorunun çözüleceğine dair inancım da, güvenim de tam.

Bugün büyük bir olasılıkla Amerika’da Temsilciler Meclisi Dış İlişkiler Alt Komitesi’nde Ermeni soykırımı ile ilgili tasarı, 2007’de olduğu gibi yine geçecek. Ortalık karışacak. Sert açıklamalar gelecek. Ermeni açılımı biraz daha tavsayacak. Ama siz hiç enseyi karartmayın, Hrant Dink’in yarattığı zihni kırılmadan açığa çıkan enerji sayesinde normalleşmenin artık önlenemez olduğunu düşünüyorum.

Sivillerin eline geçen inisiyatif, siyaset ve realpolitiğin dar alanını da esnetecektir. Hrant Dink, çok değerli ve zihin açıcı bir tesbitle soykırım konusunda devletin resmî görüşü ve sivil Türkler konusunda bir ayırıma gidiyor, halkın tepkisinin inkârcılık olarak değerlendirilmesine karşı çıkıyordu. Ona göre Ermeniler, Türklerin soykırımı karşı çıkışındaki onurlu duruşu anlamalıydı. Bu tepkiyi, eylemi kabul edilemez bulmanın psikolojisine bağlıyordu.

Ve doğruydı, halklar soykırımcı olmazlar. Diğer yanda ise, binlerce yıllık yurdundan birkaç ay içerisinde kovulmuş, yüzbinlerce can ve hesaba gelmeyecek bir medeniyet kaybı yaşamış, Singapur’dan Arjantin’e, Güney

Afrika'dan Amerika'ya dünyanın dört bir yanına savrulmuş yetim-öksüz bir halkın bir asra yakındır inkârcılıkla örselenmiş acısı var. Bunun muhatabı, haksızlık gibi gelse de bugünkü Türkiye...

Ermeni asıllı bir vatandaş olsam da, bu sorunu öncelikle insani ve ahlaki bir mesele olarak gördüğüm kadar, bir Türkiyeli olarak algılıyorum ben. Ait olduğum halkın acısının, ait olduğum ülkeme bir baskı unsuru olarak kullanılmasına isyan ediyorum. Benim bu pozisyonumda dünkü kadar yalnız olmadığımı, ülkedeki pek çok düşünür, siyasetçi tarafından da benimsendiğini görmek beni çözüm adına iyimser kılıyor. 1915'in inkârcılığının bedelini sadece Ermeniler ödemedi. Bu inkârcılık üzerinden, ülkede İttihatçı-Ergenekoncu gladyo etkinliğini hep sürdürdü, demokrasi bir türlü yeşeremedi, kırmızı çizgiler, bir ok gibi tüm toplumsal kesimlerin böğrüne saplandı.

Onların pisliklerini temizlemek günahsız Türklerin görevi oldu. İddiam şudur:1915 trajedisi sadece Ermenilerin değil, bu ülkenin bir sorunudur. O karanlık günlerde kaybedilen bu ülkenin değerleridir. O zaman çözüm de hepimizin çözümü olacaktır, hepimiz için hayırlı olacaktır. Siyaset ne kadar sıkışır sıkışsın bu ihtilafı çözebiliriz biz. Çünkü dünkünden çok daha özgür ve çok daha bilgiliyiz. En önemlisi, çözümü arzuluyoruz. Başka ülkelerin parlamentolarından hangi kararlar geçerse geçsin, şunu biliniz ki çözüm konusunda süreç çoktan başlamıştır.

Önyargıları yıkacak yakınlaşmaları sağlamak, kriz dönemlerinde insani, kültürel, akademik ve sportif faaliyetlerle yol açıcı olmak, moral yükseltmek, siyasetçilerin elini rahatlatmak sivil toplumun görevidir.

Ermenistan ziyaretimden sonra yazdığım bir öneriyi yeniden tekrarlayayım. Ülkemizde 15 bin civarında Ermenistanlı göçmen yaşıyor. Bunların çoğunun burada büyümüş veya doğmuş çocukları var ve vatandaş olmadıkları için ne devlet, ne de Ermeni cemaatinin okuluna gidebiliyorlar. Hepsi sokakta büyüyor. Doğru dürüst Türkçe de, Ermenice de konuşamıyorlar. Yasal olarak aslında onlar yoklar.

Bu çocukların sorunlarını çözecek insani bir projeye inanınız Bahçeli ve Baykal bile karşı çıkmaz. Bu Türkiye'nin büyük bir ülke olduğunu teyit ettiği gibi, iki ülkeyi birbirine yakınlaştırır, aşırılıkçıların da sesini kısar. Amerika'yı Ermeni konusunda sürekli keşfeden siyasetimiz üzerine yorumlarımı ise bir sonraki yazıya bırakıyorum.

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kendini Soykirimci İlan Eden Zihniyet

Markar Esayan 08.03.2010

Temsilciler Meclisi Dis İlliskiler Komitesi'nden 252 numaralı Ermeni soykırımı tasarısının kabul edilmesinden sonra, şimdi kararın Genel Kurul'a gelip gelmeyeceği merak ediliyor. 24 Nisan'da Obama'nın soykırım sözcüğünü telaffuz etmesi disinda, bu tarihe kadar Senato'da bekleyen bir diger soykırım kararının bu kararla birlestirilip yasalasmasi olasiligi da Demokles'in Kilici gibi Türkiye'nin tepesinde sallaniyor.

Türkiye'de herkesin ortak arzusu, her yıl yaşanan bu gerginlige artık kesin bir çare bulmak yönünde...

Ermeni açılımı "bu isi bitirmenin" önemli bir yolu olarak görüldü. Böylelikle, biraz heyecan, biraz da kurnazlık içeren bir siyasetle tüm aktörleri ve konuları aynı torbanın içine atan bir cevvallığın her seye çare olacağı düşünüldü. Sayet açılan kapının önünde bir ayak havada beklenmese olumlu bir etkinin bu soruna yardımcı olacağı umulabilirdi. Nitekim Obama geçen 24 Nisan'ı bu nedenle pas geçmiş, Türkiye'ye koca bir yıl kazanmisti.

Ama hükümet, açılımı Karabag sorununa endeksleyerek limitini ortaya koydu. Stratejisi olmadığı için süreyi heba etti. Bu arada Erivan Türkiye'nin oylamasını bekleme kararından vazgeçti ve protokolleri Meclis alt komisyonuna getirdi, oradan da geçirdi.

Yani 2004'te Annan Planı'nı kabul ederek Yunanistan'ı ters köseye yatıran Türkiye, Erivan'ın aynı taktigine göre göre yol verdi, moral üstünlüğünü kaybetti.

Tasarının geçmesinden sonra Türkiye'den gelen tepkiler, hiçbir inandırıcılığı olmayan kliselerden ibaret. Ezber bozmuyor, itibarlı, etkili, uygulanabilir değil.

Basbakan'ın "Biz büyük ülkeyiz, bize bir şey olmaz onlar kaybeder" türünden sözlerinin bir karşılığı yok. Bu çözümsüzlükten Ermenistan kadar, Türkiye de, bölge de büyük zarar görmeye devam edecek.

Bu sorunu kestirmeden çözecek öyle sihirli bir değnek de maalesef yok. Soykırım konusu sadece Erivan'ın inisiyatifinde olan bir konu değil. Erivan'la ilişkiler normalleştiginde de soykırım sorunu bir düğmeye basarcasına birden buharlaşıp yok olmayacak.

Çünkü 1915 sadece Türkiye'nin değil, tüm dünyanın unutmayı seçtiği bir trajedydi. Bununla önünde sonunda yüzleşilecek, dünyanın gittiği nokta o.

Hükümetin pragmatik politikasının göremediği, ya da görmezden geldiği gerçek bu. Ermeni açılımını baska aktörlerin müdahil olduğu Karabag ve soykırım gibi konulara endeksledığınız müddetçe sonuç almanız ve inandırıcı olmanız mümkün değil. Üstelik inkârcı, defansif siyasetle, sürekli olarak mevzi kaybediyor, sorunda inisiyatif alamıyor Türkiye...

AKP ise Ermeni açılımında istekli olsa da, konu hakkında oldukça bilgisiz. Soykırım meselesini CHP'li Sükrü Elekdaglara teslim etmiş bir bakışın Mavi Kitap restlesmesinde olduğu gibi duvara toslamaması mümkün değil. "Ermeni" bu ülkenin seytani olmuştur, kimyasında önemli oranda milliyetçilik barındıran her kesim gibi AKP de, bogaz bogaza geldiği CHP ve MHP ile dahi anında sarmas dolas oluveriyor.

O alanda bir nebze huzur bulup, ezberlerin uyusuklugunu yasiyor. Nitekim Bakan Davutoglu "TBMM'de temsil edilen muhalefet partileri ile de gerekirse temas kurarız. Bu bizim için bir milli onur meselesi. Dolayısıyla bu konularda görüş farklılıklarını bir kenara bırakarak ortak bir tutum sergilememiz tabiidir.

Bunları değerlendireceğiz. Bunlar asamalı olarak düşünülecek adımlardır" diyor.

Türkiye 1915'i artık daha ciddiye almalı.

Bu soruna dair temel yaklaşımları, tipki askerî vesayet ve Ergenekon'da olduğu gibi değismeli. Halklar soykırımcı, katliamcı vs. olmazlar. Karar karşısında "Bu bizim için bir onur meselesidir" veya "Kimse Türk halkını, atalarımızı soykırımcilikla suçlayamaz" gibi abuk subuk laflarla gelinecek nokta budur.

Hem eli kanlı İttihatçılar nereden Türklerin atası oluyormuş! Elli sene sonra bugünkü 17 bin faili meçhulün müsebbibi Ergenekoncuları, darbecileri atalarımız olarak mı savunacağız? Tamam, parlamentolar tarih yazmasın da, bu nasıl bir tarih yazımı o zaman?

Birakalım artık bu çürük zihniyeti!

1915'le yüzleşmek, her şeyden evvel yeni bir ahlaki anlayış gerektiriyor. Bu felaketi "millet" kavramıyla üstlenen reaksiyonun ne kadar tehlikeli olduğunu görmüyor muyuz? Parlamentolara hiç lüzum yok; biz kendi kendimizi soykırımcı ilan ediyoruz zaten. Yazık. markaresayan@hotmail.com

Ölüleri, usulüne uygun gömmeden

Markar Esayan 11.03.2010

Evvelki gece Habertürk kanalında yayınlanan Taraf 'ın eski yazarlarından Sevan Nişanyan ve Türk Tarih Kurumu eski başkanlarından Yusuf Halaçoğlu'nun katıldıkları Teke Tek programını izledim. Umarım siz de izlemiştinizdir. Eğer izlemediyseniz bulun seyredin mutlaka...

Konu malum, Ermeni soykırımı yasa tasarısının ABD Temsilciler Meclisi Dış İlişkiler Komisyonu'ndan geçmesinin üzerine alevlenen 1915 büyük felaketi.

Sevan, Yusuf Halaçoğlu'nun küflü iddiaları karşısında şu bizim Petrol Ofisi reklamındaki Yaban gibi sürekli "Yalan söylüyorsun, yalaann!" diye bağrındı durdu. Soykırım ihtilafı siyasi bir müsabakaya döndüğü için, bu program da o minvalde gelişti tabii. Elindeki belgeyi okurken bile Halaçoğlu'nun konuyu nasıl çarpıttığını Sevan canlı canlı ebeledi ve deşifre etti. Biraz daha sakın olabilse, konuyu belki ilk defa bu programdan öğrenecek insanlar için daha aydınlatıcı olabilirdi.

Ama Sevan bu, bu tip adamları böyle kabul edeceksiniz. O da eleştirilmeyi hazmedecek. Resmî tezin en önemli sembollerinden Halaçoğlu'nun mahzunluğu, Sevan'ın bilgisi ve cinliği kadar, o hep arkasında hissettiği gücün yokluğundan da kaynaklanıyordu. Halaçoğlu, eski Türkiye'nin gittikçe silikleşen bir kontürü gibi kaldı.

1915 felaketi, ülkenin tarihindeki en önemli karadeliklerden birisi ve artık o da aydınlanıyor. Belki bu gazetenin çoğu okuru için bile hazmetmesi zor bir konu Ermeni tabusu. 95 yıl öncesinden gelen bir hortlakla, yüklenilmiş bunca önyargı ile yüzleşmek kolay değil gerçekten.

Vesayeti terbiye ederken, her konuda şeffaflık vs. derken 1915 trajedisinin de tüm gerçekleriyle ortaya çıkmasına razı olunacak. Bu tarih sofrası à la carte değil, fiks mönü, seçmece yok.

Sadece Türkler için değil, Ermeniler için de durum böyle. İşin nihayetinde iki tarafın da keskinlerinin savunduğu tezlerin orta yerinde durduğu anlaşılacak tarihî gerçeklerin.

Bana gelen maillerde "Tamam böyle gitmez, anladık. Peki, çözüm öneriniz nedir" deniyor. Aslında cevabı yukarıda verdim, hep veriyorum. Duymak isteyen duyuyor; başka bir sihirli formül yok açıkçası.

Devlet önce inkârdan vazgeçecek. Resmî tezde yıllardır işlenen iddiaların bizzat soykırımın devamı olduğunu görecektir, bir halkın yok oluşunun mesuliyetini, yok edilmiş halkın sırtına yükleyen, "Gerekirse yeniden yapılır", "Hadi Balkanlarda, Kafkasya'da 1. Dünya Savaşı'nda katledilen Müslümanlarla Ermeni tehcirinde ölenlerin sayısını fitleyelim, hesap kapansın" diyen zihniyet için utanç duyulacak. İttihatçı katillere "Atalarım", soykırım ihtilafına "Milli onur" deme saçmalığına "one minute" denecek.

AKP, bu konuda da ortaya bir fark koymak istiyorsa, bu önerileri ciddiye alır. Şu an 1915 konusundaki inkârcı devlet mantığını AKP de devralmış gibi görünüyor. Sayın Erdoğan da, Davutoğlu da, konuyu popülist bir milliyetçilik boyutunda değerlendirdi. Hatta Davutoğlu "1915 onlar için tehcir yılı olabilir ama, bizim için Çanakkale yılı" diyerek Ermenilere ve büyük bir insani trajediye hangi açıdan baktığını gösterdi.

Ancak bu tavrın onların da içine sindiğini zannetmiyorum. Konu çok siyasallaştığı için AKP de oyunu realpolitik, yani stratejik ve ekonomik önemi üzerinden dünyaya şantaj yaparak devam ettirmeye zorunlu hissediyor

kendini. Eh içerde bir de yaklaşan seçimler var. Kürt açılımında kendini yıpranmış hisseden milliyetçi tabana yaslı bir parti, iç dinamiği olmayan Ermeni konusunda niye onurlu, cesur adımlar atsın ki!

Asıl komedi, hadi Sayın Arınç'ın deyimiyle yumuşatalım, trajikomik vaziyet de bu.

Konunun halklar boyutunda ise bence her şey çok müspet gidiyor. Devlet düşünce ve ifade özgürlüğünden elini ayağını çeksin yeter. Öyle tarih komisyonları gibi cinliklerle değil, sivil dinamiklerin özgürce yapacakları çalışmalarla halk tarafsız, yetkin kaynaklara ulaşacak, kendi vicdani kararını verecek. Bu süreç çoktan başladı zaten.

Özgürleşmiş bir Türkiye'nin bir on senede gerçekleri yakalayacağını düşünüyorum. Ölüler usulüne uygun gömülmezse geri gelirler. Öldürülen yüz binlerce Ermeniye saygın bir biçimde gömmenin ve 1915'i gerçekten ardımızda bırakmanın tek yolu bu vicdani aydınlanmadır. markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AKP'nin limiti Ermeni meselesi mi

Markar Esayan 15.03.2010

1915'i bir 'karakutu'ya benzetirken, daha çok geçmişe dair bir karanlığı ima ediyordum. Evet, geçmişteki bu çağrılan "kaza"nın karakutusu bulunduğu ve cesaretle açılıp içine bakıldığında mustarip olduğumuz hastalıkların tedavisi mümkün olabilecekti.

Ermeni asıllı olduğum için çok mu önemişiyordum 1915'i? Benim için tüm felaketler 1915'te özetleniyor ve diğerleri anlamını, değerini yitiriyor muydu?

Eskiden belki.

Ama şimdi değil. Başımı kendi kovuğumdan dışarı çıkartmaya fırsat bulduğumdan beri, Ermenilerin haksızlıklar, katliamlar itibarıyla hiç de yalnız olmadıklarını gördüm bu ülkede.

Parlamentolarından Ermeni kararlarını çıkartan ülkelerin –başta Almanya olmak üzere-, 1915'in mümkün olmasında ya da örtbas edilmesinde nasıl rol aldıklarını zaten biliyordum.

Diasporanın bir düğmesi ve ona basma yetkim olsa, basar, bugün durdururdum tasarı lobilerini.

Çünkü ben Türkiye'de yaşayan ve ülkemdeki gelişmeleri izleyen bir Ermeniyim. Ama böyle işleyen bir mekanizma değil bu. 95 yıllık inkâr ile çok güçlenmiş bir gerekçenin üzerinde çalışıyor bu sistem. Demokrasinin lütuflarını kullanıyor ve Türkiye'nin bileğini sürekli büküyorlar.

Türkiye'de böyle kurumlaşmış bir inkâr mekanizması varken, orada da bunu bertaraf etmenin gerekçesi otomatik olarak oluşuyor.

Türkiye buradaki "maçı", konunun tarihin tozlu sayfalarında unutulacağını ve kendi stratejik öneminin Ermenileri her zaman ezeceğini düşündüğü günlerde çoktan kaybetti.

Türkiye kendi iç meselesi olan 1915'e dair gerekli olan ahlaki ve vicdani tavrı sergilemedi, konu siyasallaştı, içeride demokratik olgunlaşmanın karşısında olan vesayetçilerin manivelası olurken, dünyada da sürekli karşımıza çıkan bir ciddi tıkaç haline geldi.

Ama soykırım iddiaları ciddi bir meseledir gerçekten de. AKP de diğer hükümetler gibi böyle kararlar çıktığında tepkisiz kalmaz. Hayalci olmamak gerekir. Lakin hükümetin bu noktada bir fark yaratması, Kürde, faili meçhullere, Aleviye, Dersim katliamlarına geliştirdiği bakış açısını 1915'e de uygulaması ile mümkündür.

Elde, 1915 konusunda yol haritası olacak çok ciddi bir tecrübe söz konusudur.

Formül şudur: Türkiye 1915 konusunda bugüne değin ne yaptıysa, şimdi tam tersini yapmalıdır.

Ermenistan'la normalleşmenin N'sinin dahi ülkeye nasıl bir prestij sağladığını gördünüz.

O protokoller Karabağ şartına bağlanmasaydı, Türkiye'nin parlamento kararları karşısında nasıl güçlü bir pozisyonda olacağını bir düşünün bugün.

Evet, diasporanın bir düğmesi yok ve sınırlar açılmış olsa dahi bu tasarılar o parlamentolara gelmeye devam edecek. Ama sabredip de beklenecek olursa, inisiyatifin nasıl iki ülkenin sivil toplumlarına geçtiği, konunun nasıl kendi normal mecrasına döndüğü görülecekti.

Ermeni meselesi bu ülkenin çok ama çok ciddi bir "iç" sorunudur. Çözümü isteyenler tarafından da küçümsenmemeli bu. Ermeni bu ülkenin alter egosudur, hortlağıdır, yüzleşmek istemediği geçmiştir, yeni başlangıçların pürüzü, hatta engelleyicisidir çoğuna göre.

AKP'den bu konuda özlenen yeni ve cesur bir tavır beklemek tabii hakkımız. Ama buna henüz hazır olduklarını zannetmiyorum. Ermeniye dair politikada kimyası farklı bir söylem demek, ülkede eski rejimin kökünden değişmiş olmasının garantisidir.

Bence an itibarıyla Ermeni konusu AKP'nin değişim limiti gibi duruyor. Mesela Erdoğan'dan "1915'i hiçbir gerekçe izah edemez. Devlet vatandaşını hiçbir gerekçeyle öldüremez, ölmesine yol açamaz. Tüm Ermenilerin acısını paylaşıyorum" diyemez.

Gaz vermek değil amacım.

Yapamaz.

Bilgi eksikliğinden yapamaz, limitine eriştiği için yapamaz, siyaseten yapamaz, seçimler yaklaştığı için yapamaz, millet-i hâkime kibrini üzerinden atamadığı için yapamaz, sapına kadar ataerkil olduğu, mağduriyet sopası tepesinden uzaklaştığı anda terazisiz kaldığı için yapamaz...

Ama AKP sayesinde bunun olacağı süreç açılmıştır. Bu sürecin önü alınamaz. Kemalistler halkın iradesine sürekli ipotek koymakta tabii ki haklıydılar. Demokrasi, özgürlük dediğiniz mevhum, sizin kontrol edebileceğiniz bir süreç değildir çünkü. O zaman ya dünyadaki tüm elçileri geri çağırıp tüm açılımları da gözden çıkaracaksın, ya da 1915 gibi tabuların toptan eriyip gitmesine razı olacaksın.

Şimdi daha iyi anladım ki 1915 'karakutusu'nun bulunması, geçmişten çok geleceğimiz için önemli.

Ve o gelecek, gelecek...

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Erdoğan beni de tehciye gönder

Markar Esayan 18.03.2010

Ermeni tabusunun şu evrede AKP'nin –ve tabii ki Türkiye'nin de- demokrasi ve değişim limiti olabileceğini son yazımda söylemiştim. Hem neden olmasın ki! Ülkenin bu en çetin tabusunun dayanılmaz rehavetine AKP niye kapılmasın? Kürt meselesi gibi ülkenin "iç"ini acıtan bir konu değil henüz bu; Ermenistan sınırını açtığınızda alacağınız ödül, içerideki bir avuç demokrat aydın ve halkın henüz mütevazı bir kesiminin takdiri. Üstelik AKP'nin değişim vizyonunu üreten kaymak tabakasını kenara ayırdığınızda, geriye Erdoğan'ın konuşmalarını yasakladığı bir taşra burjuvazisi kalıyor ki, onlar da evlere şenlik.

Ama bir de Başbakan'ın şahsının konuşmaları var; işte onu engelleyecek "vicdan" dışında hiçbir mercii yok.

İngiltere gezisinde BBC'ye verdiği mülakatta sarf ettiği sözlerden bahsediyorum şüphesiz. Ne demiş Erdoğan "Bakın benim ülkemde 170 bin Ermeni var; bunların 70 bini benim vatandaşımıdır. Ama 100 binini biz ülkemizde şu an idare ediyoruz. E ne yapacağım ben yarın, gerekirse bu 100 binine hadi siz de memleketinize diyeceğim, bunu yapacağım..." demiş.

Türkiye'de yaşayan bir "öteki" için şaşacak bir durum değil bu. Erdoğan aynı tehdidi geçen ocak ayında TRT 1'de yayınlanan 'Enine Boyuna' programında da savurmuştu. Doğrudur, Erdoğan'ın çok takdir gören "Ülke geçmişinde bazı faşizan uygulamalar oldu" dediği o "uygulamalardan" en yaygını, Türkiye'de yaşayan gayritürklere rehine muamelesi yapmak, mallarına el koymak ve onları sınır dışı etmektir. 1964 mübadelesinde 30 bin Rum 24 saat içerisinde yanlarına 20 dolar almalarına müsaade edilerek Yunanistan'a gözdağı vermek üzere kovulmuştu. Cumhuriyet'e 300 bin nüfusla giren Ermeniler, bezdirme ve bıkırtma siyasetiyle bugün ülkede 70 bin değil, sadece 50 bin kişi kaldılar.

Rumlar ise artık tükendi sayılır...

Yani Sayın Erdoğan böyle yüz kızartıcı uygulamaların rutin olduğu bir ülkenin başbakanı. Üstelik, tam da bu zihniyetten uzaklaşmayı başaramadığı oranda değişimin dinamosu olan bir partinin lideri.

Ama Ermeni konusu...

Ermeni konusu bir tabudur. Ermeniye aşan Türkiye iyileşir. Nasıl Ermeni Türkte hastalanmışsa, Türk de Ermenide hastalanmıştır. Zaten en büyük zorluk da bu hastalığı kabul etmekte...

Bunlar uzun vadede hayırlı gelişmeler.

Demokratlığın sınıandığı, cilaların döküldüğü, eksiklerin görülmesine vesile olacak lapsuslar yaşıyoruz. Şu an Erdoğan söylediğinin tam olarak neye karşılık geldiğinin bence farkında değil. Çünkü demokratlığı sadece kendi dünyasını, ona dokunan mağduriyetleri içeriyor. Türk-İslam sentezi laboratuvarında üretilmiş bir dimağ kendini ne kadar aşabilirse o kadar aşıyor. Milliyetçilikten uzaklaşıp inancın evrenselliğine yaklaştıkça vicdan devreye giriyor. Ama milliyetçi damar ağır bastığında devreler atıyor, Canan Aritman'ın, Mahmut Esat Bozkurt'un ve hatta "Atalarım" diye kutsanan İttihatçıların hemen yanında yer alınıyor.

Halbuki, Türkiye'de AKP ile siyasallaşan değişim, dünyaya açılan inançlı Müslümanların bu tür bağınazlık soslu Türkçülüğe mesafelenmesi ile mümkün olmuştu. Kürdü, Aleviyi, Romanı insan gibi görebilmenin formülü muhafazakârlık ve sağcılıktan arınmış evrensel dindarlıktaydı çünkü. Nitekim Yıldırım Oğur da son yazısında buradan bakıyordu 1915'e ve bir çağrı yapıyordu: "Müslümanlar 1915 için yeni bir dil kursun. (...) Soykırım demeyin, '1915 Günahı' deyin. Bırakın İttihatçıların torunları dedelerinin hatalarını savunmayı sürdürsün, siz bu günaha daha fazla ortak olmayın."

Bu çağrıya her gün daha çok vicdanlı kişiden destek gelecek.

Lakin Erdoğan sayıları abartıyor. Bugün Taraf 'ın politika sayfalarında okuyacaksınız: Eurasia'nın 2009 raporuna göre Türkiye'de 100 bin değil, en fazla 15 bin Ermenistanlı göçmen var. Türkiyeli Ermenileri de eklersen yapar 65 bin. Sizi keser mi bilmem ama, ülkeme faydası olacaksa beni de 2010 model tehcirinizle gönderebilirsiniz Sayın Erdoğan.

Bu yazıyı vatandaşlık haklarımdan gönüllü bir feragatname olarak kabul edin. Fazla malım ve param yok ama eş, dost, eşya çok; 24 saat yetmez, en az bir hafta süre isterim ona göre...

Komşularla sıfır sorun siyasetinden, ayda 400 TL'ye çalışan gariban emekçi göçmenleri rehine olarak kullanma seviyesine yapılan sorti baş döndürücü gerçekten.

Bir o kadar da hazin...

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ermenileri kim yarattı

Markar Esayan 22.03.2010

Ermeni bu ülkede yokluğu ile vardır.

Hayaletleri ile vardır.

Siz görmezsiniz belki ama, Kızılırmak'ta, Yeşilırmak'ta, Karadeniz illerinin sahilden elli yüz metre açıklarında, Harput'un, Eğin'in dere yataklarında, Anadolu'nun sarp yükseltilerinin yamaçlarında, mağaralarda, yol kenarlarında, uçurumlarında, tarlalarında o hayaletler sürekli gezinir...

Ermenilerin hayaletleridir onlar... Usulüne uygun gömülmemişlerdir çünkü.

Ve bu, bu toprakların üzerine çökmüş 95 yıllık bir lanettir.

1915'te, Ermenilerin çoğunlukla yaşadığı beş büyük vilayet başta olmak üzere Anadolu'nun neredeyse tüm illeri açık bir mezbahaya dönmüştü. İttihat ve Terakki, Almanya'dan aldığı destek ile, birinci dünya savaşına girmelerinin önemli bir nedeni olan Ermeni sorununu "halletmek" üzere o uğursuz, planlı projeyi hayata geçirdi.

Savaşın verdiği zelil özgürlük ile hem kaybedilen topraklar geri alınacak, hem de başa bela olan Ermeniler ortadan kaldırılacaktı.

İlki bir hayal olsa da, ikincisi gerçekleşti. Burada kalan veya dünyaya saçılan Ermenilerin bir adı vardır, onlara

"Kılıç artığı" derler. Çünkü katliamlardan arta kalanlardır onlar. Bugün hâlâ kardeş çocukları, kuzenler, yeğenler, 1915'in üzerinden 95 sene geçmiş olmasına rağmen birbirini ararlar. AGOS'ta, hani "Ermeniye öldürdüm" diyen son halka tetikçi tarafında 2007 yılında aramızdan alınan Hrant Dink'in gazetesinde, benim bildiğim yedi yüzü aşkın ilan çıkmıştır, birbirini 95 yıldır bulmaya çalışan akrabaların verdiği.

Birkaç düzinesi ise Fethiye Çetin ve akrabaları gibi birbirine kavuşmuştur. Bugün ben ve benim gibi pek çok Ermeni yaşıyorsa, o gün Ermeni komşularını saklamış, korumuş Türk, Kürt, Müslüman komşularımız sayesinde.

Bunların hepsini acısıyla, tatlısıyla konuşacağız. Bu kadar sustuğumuz, susturulduğumuz yeter. Başbakan dahi olsa kimseden izin alacak değiliz.

***

Başbakan "One Minute" ve "Komşularla Sıfır Sorun" siyasetiyle yaptığı fiyakayı bozan büyük bir yanlış yaptı. Düşüncesizce konuştu. Hâlâ da konuşuyor. Halbuki parlamentolarda tarih yazılamayacağını söylemekle kalsa, buna kimsenin itirazı olmayacak. Çünkü bunun bir mantığı, bir karşılığı var. Ha, oradan da gidecek çok fazla yol kalmadı, o başka. İngiltere Dışişleri Bakanı Brown'un "Avam Kamarası'nda bu sene soykırım tasarısı yok, üstelik evimde Türk çamaşır makinesi var, tıkr tıkr çalışıyor" türünden sözlerine muhatap olmak sizi rahatsız etmiyorsa o başka.

"Bu konu tartışmalı, tarih komisyonu kurulsun, çıkan sonucu taraflar içine sindirsin" dedikten sonra, "Bu iddialar, tarihimizi lekeleyemeyecek kadar asılsızdır, benim atalarım soykırımcı olamaz" demek de neyin nesi? Buradaki çelişkiyi ben mi abartıyorum? Parlamentolar tarih yazamaz doğru, peki siz niye yazıyorsunuz? Nereden biliyorsunuz? Niye genelliyorsunuz? Neden üzerine alınıyorsunuz? Bu öfkeniz, bu üzerinize alınmanız neden?

***

Soruyorum Sayın Erdoğan, neden bir Ermeniyle, 1915 felaketi ile empati kuramıyorsunuz? Müslüman olmadıkları için mi? Türk olmadıkları için mi yoksa? 17.500 Kürt faili meçhulü telaffuz edebiliyor, Alevilerin öldürüldüğünü, Dersim'in bir katliam olduğunu, hatta ülkenin geçmişinde bazı faşizan uygulamalar olduğu açıkça söylüyorsunuz.

Dersim'de Alevi öldürenler, 17.500 Kürdü faili meçhul edenler "atanız" değil şüphesiz.

Onlar Ermeni ve Hristiyan olmadıkları için mi, katilleri atanız olmuyor. Bu yüzden mi "tarihinizi" lekeleyemiyor?

O zaman 1915'in, Ermenilerin başına gelen bir büyük felaket neden sizin için kabul edilemez bir şey haline geliyor?

Sizi yaratan Yaradan da, Ermenileri yaratan size uzak zelim âlemlerin şeytanları mı?

***

Başbakan'ın öfkesi takdir edilmediğini düşündüğü, haksızlığa uğradığı ve sözlerinin çarpıtıldığına yönelik. Beyhude düşünceler bunlar. Erdoğan fazlaca duygusal davranıyor. Bulunduğu yer doğası gereği en çok eleştirilen bir makam. Kimse yapılan iyi işler için kendisine borçlu hissetmek zorunda değil. Bize zaten onlarca yıldır gasp edilmiş vatandaşlık haklarımızı veriyorsanız, olsa olsa özür dileyerek yapmanız gerekir bunu.

İşte o zaman farklı bir şey yapmış olursunuz.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir sivil darbe olarak demokrasi

Markar Esayan 25.03.2010

Biliyorsunuz, 2007 seçimlerinden sonra hükümet, başında değerli bilim insanı Prof. Dr. Ergun

Özbudun'un yer aldığı bir Bilim Kurulu'na yeni bir anayasa taslağı hazırlamaları görevi vermişti.

O taslağa, darbe dönemlerinde dayatılan öncellerine gönderme yapılarak "Sivil Anayasa" adı verilmişti. Özbudun "Buna sivil anayasa denmesinin kastı, yapılma biçimindendir. Halkın hür iradesiyle yaptığı, tartışma ve uzlaşma yoluyla yapılması anlamındadır. Çünkü bugüne kadarki anayasalarımız böyle hazırlanmadı" şeklinde altına imza atacağımız bir yorumda bulunmuştu.

Evet, 1982 Anayasası halkın hür iradesinin ırzına geçen bir zorbalığı ifade ediyordu. Yanlış hatırlamıyorsam Bilimsel Kurul bu taslağı değişik ülkelerin uygulamaları ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi belgelerinden yararlanarak, lakin büyük bir kısmında özgün kalmaya özen göstererek iki ay içerisinde hükümete teslim etti.

Peki, ne oldu?

2008 ocak ayında taslak kamuoyuna açıklandı. Bugün hangi kepezelikler yaşıyorsa, o gün de aynı şeyler yaşandı. Muhalefetin ayak oyunları, yargının manipölasyonları ve siyasete müdahaleleri geldi. Bu Meclis anayasa yapamazdı. Kurucu Meclis gerekirdi. Bu milletin değil, AKP'nin anayasasıydı. Laik devletin altı sinsice oyuluyordu.

Hükümet darbe koalisyonu karşısında kararlı duramayınca, sivil anayasa işi iyice tavsadı, unutuldu gitti. Hatta bizim gazete dikkati bu noktaya çekmek üzere çok başarılı bir Sivil Anayasa Forumu düzenledi. Çünkü bu ülkedeki akıllı başındaki herkes gibi, bizler için de ülkenin önceliği, öncelikle vesayetin yegâne sigortası olan bu utanç manzumesinden kurtulmaktır.

Ve onun kurumlarından...

Başbakan Erdoğan 27 Eylül 2009'da Amerika seyahati dönüşünde "Ne parlamento ne de kurumlar Anayasa değişikliğine hazır" dedi ve konuyu kapatıverdi. İçişleri Bakanı Beşir Atalay da, şu anki parlamentoda sivil anayasa için zemin olmadığını, 2011 yılındaki seçim sonrasında sivil anayasanın gündeme gelebileceğini belirterek üstüne cila çekti.

Yani Şemdinli’de, Aktütün’de, Ermeni açılımında olduğu gibi AKP’nin geri adım atacağı tutmuştu.

***

Şimdi AKP 23 maddelik bir anayasa değişikliği ile sahnede. Hoş geldi, sefalar getirdi. Gerçi eş maddeleri ile mukayese ettiğimizde Özbudun ekibinin hazırladığı taslaktan daha geride, lakin, yargıdaki darbe yapıcı unsurlarını temizleme yönünde bir devrim niteliğinde.

Hadi biz de kripto faşoların pek sevdiği o soruyu soralım o zaman: Neden şimdi?

Paketin geçici üç maddesinden ilki, parti kapatmaları ile yetkinin Meclis’e geçtiği, değişikliğin

Anayasa Mahkemesi’nde halen görülen davalar için de geçerli olduğu üzerine.

Allah Allah, şu an için mahkemede böyle bir dava yok ki!

Ama AKP’ye göre demek ki üç vakitte olacak. Benim de kanaatim, darbe yapıcıların AKP’yi kapatmak üzere ikinci bir kamikaze saldırısında bulunacağı yönünde. Hükümet hem bunu gördüğünden, hem de seçim startı verdiğinden, bence riskli ama akıllıca bir hamle yaptı.

Hamle ters de tepebilir şüphesiz. Ancak benim tahminim, eğilip bükülmedikçe bu işten AKP’nin, dolayısıyla, tarihin ulusalcılarımıza bir sürprizi olarak, demokrasinin kârlı çıkacağı yönünde. Umarım AKP, vesayet koalisyonunun “Artık bu kadarı da olmaz” denecek her türlü çılgınlığa girişebileceklerini anlamıştır.

Onlar ne 28 Şubat, ne 367 kararı, ne de 28 Nisan muhtırasının sonuçlarından ders alacak zihniyete sahipler çünkü. AKP farkında mı bilmem ama, onlar bir ölüm kalım savaşı verdiklerinin farkındalar ve AKP’yi asla affetmeyecekler.

Çünkü kendi varlıklarına âşıklar. Halktan o kadar tiksiniyorlar ki, asla değişen Türkiye’yi doğru okumak gibi bir akıl duruluğuna erişemeyecekler.

Baykal “Sivil darbe süreci bu Anayasa değişikliği ile tamamlanacak ve bu olduğunda cumhuriyet aynı cumhuriyet olmayacak” demiş.”

Tabii ki olmayacak. Amaç o değil mi zaten. Amaç, bu cumhuriyet, mesela 1938-9’ların, 40’ların, 55’lerin, 60’ların, 64’lerin, 70’lerin, 77-78’lerin, 80’lerin, 93-96’ların, 97’lerin, 2007’lerin cumhuriyeti olmasın değil mi?

***

Önümüzdeki günler, muhtemel referandumda AKP’nin mi, yoksa demokrasinin mi oylanacağı şeklinde cereyan edecek bir savaşa sahne olacak. Bu noktada steril bir yer yok. AKP’nin yapmak istediği de bu. Demokrasiyi isteyenler AKP’nin yanında saf tutmak, AKP de demokratikleşme konusunda daha kararlı olmak zorunda kalacak.

Eh, buna da sivil darbe deniyor.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Makbul Ermeni modeliniz bu mu

Kötü bir denemeydi, kötü oynandı, kötü hisler bıraktı.

Her adımı acemilik kokuyordu. Beşinci sınıftı.

Yeteneksiz oyuncuların oynadığı amatör bir kumpanyayı seyredenlerdeki rahatsızlığın aynısını hissettim içimde.

Evet, hafta sonu sergilenen, başrollerinde kimsenin haberi yokken birden cemaat temsilciliğine terfi ettirilmiş görünen "makbul" bir Ermeni ve Başbakan Erdoğan'ın olduğu müsamereden bahsediyorum.

Keşke olsa, ama Ermenilerin sivil bir cemaat başkanı yok. Bu hakkı elinden keyfiyetle alınmış çoktan. Ermenilerin patrikhanesinin bir tüzel kişiliği bile yok. Patriklik binasının tapusu seçilen patriğin şahsının üzerine yapılıyor. Öldüğünde cemaate miras bırakıyor.

Rezillik o boyutta yani.

Belli ki buluşma Başbakan'ın gafının telafi edilmesi için ayarlanmış. Yedikule Surp Pırgiç Ermeni Hastanesi Yönetim Kurulu Başkanı Bedros Şirinoğlu, kendisine uygun görülen rolü abartınca, zannederim tekst dışına çıkmış. Bence bu abartılı reaya rolünden Başbakan da rahatsız olmuştur. "1915 soykırım değil, iki samimi arkadaşın birbiriyle kavgasıdır" şeklindeki bir tarih yorumunu ben Yusuf Halaçoğlu seviyesinde bile duymadım. Şirinoğlu bir de diasporaya sallayarak artistik klasmandaki serisini başarıyla tamamlamış.

Laksınburg, duz pua...

Lakin asıl trajedi, Şirinoğlu'nun özür ve teşekküründe zuhur etti.

Efendim, meğerse bu 100 bin göçmenin sınırdışı edilmesi krizinin altında yine bir Ermeni parmağı varmış. Hani Hrant da kendi kendini öldürtmüştü ya Türkiye'yi zor durumda bırakmak için, o hesap. Bu şirinlik muskası muteber Ermeniler kasım ayında Başbakan ile görüşmüşler de efendime söyleyeyim, adını vermediği bir Ermeni de varmış o görüşmede de, Başbakan Ermenistan'dan Türkiye'ye gelen göçmen Ermenilerin sayısını sormuş da, onun da dili sürçmüş de, Türkiye'de yaşayanları da katarak 100 bin demiş bulunmuş da. Halbuki, Türkiye'de 20 bin Ermenistanlı varmış, 100 bin yokmuş da. Başbakan onların sözüne güvenerek bu sayıyı vermiş gâvuristanda. Onlara güvendikleri için Başbakan'a teşekkür ederlermiş de. AYNI ZAMANDA ONU YANILTTIKLARI İÇİN KENDİSİNDEN ÖZÜR DİLİYORLARMİŞ.

Da...

Vallahi Pes! Bu memleket bizi ne hale getirmiş yahu! Meğer Hrant senin kaybın ne büyük bir kayıpmış!

Bir kere, Başbakan'ın sözlerinde sorun olan şey sayı meselesi değil, bu çağda sınırdışı konusunu telaffuz edebilmiş olmasıdır, bir. Ha 100 bin olmuş, ha 20 bin, ha on kişi ne fark eder! Çıldırtmayın adamı! Bu ülkede ne kadar Ermenistanlı olduğunu Başbakan'a daha kendi nüfusunu bilmeyen Ermeni bir vatandaş mı söyleyecek? Bir devlet adamı olarak bunu zaten bilmesi gerekmiyor mu? Yani bütün sorun el pençe divan bir Ermeniden kaynaklanan hesap hatası mı? Tüm bu özensizlik, Ermeninin ne kadar dışarıllık, ne kadar yabancı görüldüğünün bir ispatı değil mi? Bu da iki...

Akhtamar'ın o çok sevdiğim Hicaz şarkının adı gibi, senede bir gün ibadete açıldığı bu günlerde vefasızca mı

oldu bu yazı?

Belki kendimi zımni gayrimüslim, Türk olmayan gayrivatandaş olarak hissetmeyi reddettiğim içindir.

***

Açılın Müslümanlar geliyor

Başbakan'ın "100 bin kaçak Ermenistanlıyı göndereceğim, bunu yapacağım" sözleri üzerine editörlüğünü yaptığım *Hertaraf* yorum sayfasına sayısız yazı geldi. Kendini öncelikle Müslüman olarak tanımlayan pek çok vatandaş, Ermeniler konusunun Müslümanlar için ciddi bir sorunsal içerdiğini, milliyetçilik, ayrımcılık ve sağcılıkla, inançlarının bir tutulmasının yanlışlığını yazdılar. Onlara göre, İslam tam da 1915 gibi zulümlere mesafe koymayı, buna karşı çıkmayı, yüzleşmeyi gerektirirdi. Milliyetçilik, Türkçülük ve Turancılık İslam'ın evrensel kucaklayışına tezattı. Peygamber'in Veda Hutbesi'ni bilen bir Müslüman'ın, mazlumla mazlum olması, komşusuna sahip çıkması gerekirdi. Müslümanlar kendi içlerindeki bu Kemalist milliyetçilikle bu vesileyle yüzleşmeliydi...

Vallahi, benden mütedeyyin halk tabanını önemseyen tüm siyasilere söylemesi. *Hertaraf*'a yazı gönderenler üzerinden yaptığım kamuoyu yoklamasına göre, nasıl ki halk 1930 model ulusalcı, laikçi kemalistleri yaya bıraktıysa, sizler de hızla ve kesintisiz değişen tabanı her an ıskalayabilirsiniz. Muhayyilenizde milliyetçi, sağcı varsaydığınız, buna göre sinyal çıktığınız Müslümanlar sizden çok daha hızlı özgürleşiyor, demokratlaşıyor ve devrimci bir heyecan taşıyor olabilirler, ona göre.

Bu tartışmanın benim özlem duyduğum bir gelişme olduğunu belirtmeliyim. Çünkü bu ülkenin halkının kimyasında üç ana özellik reaksiyona giriyor: Müslümanlar, Atatürkçüler ve Milliyetçiler...

Bunların dışında kalanlar, Ermenilerden bile azlar. Hadi bilemedin kaçak Ermenistanlılar kadar olsunlar, yani en fazla 100 bin kişi:)

Nasıl AKP'yi ve ülkedeki değişimi bu Müslümanlar yarattıysa, Türkiye'de bundan sonra iyi bir şeyler olacaksa, Müslümanlardaki bir ihtiyacın, ileriye gidişin tezahürüyle olacak. Ya da maalesef olmayacak.

Bu bir temenni veya uçuş değil, basit bir sosyolojik tesbit. Benim bulunduğum yer'den öyle gözüktüyor.

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Adil hafıza dediğinin Kâbil'e kadar yolu var

Markar Esayan 01.04.2010

31 Mart Ayaklanması'nda Taşkışla ve Selimiye'de barikat kuran II. Abdülhamit'in avcı birliği askerlerinin hepsi Mahmut Şevket Paşa komutasındaki Hareket Ordusu tarafından öldürülmüştü.

Öldürülen o askerlerin cesetleri büyük çöp arabalarına atıldı. Elmadağ'a taşındı. Peki, bu askerler nereye gömüldü biliyor musunuz? Tarihçi Mustafa Turan bu pek "acıklı" soruyu şöyle cevaplar:

"31 Mart olaylarının bu zavallı kurbanları bir Müslüman mezarlığına bile layık görülmemişler, Ermeni mezarlığı Surp Agop'a gömülmüşlerdi.

Şu an üzerinde Divan Oteli'nin olduğu o bölge, bir zamanlar Ermeni Mezarlığı'ydı.

31 Mart kurbanı bu askerler için Fatiha okumak isterseniz parayı bastırıp Divan Oteli'nin roof'una filan çıkacaksınız. Biliyorum, ortam sakın bir dua için pek müsait değil. Ermeni mezarlığında Müslüman ama asi askerler, el konmuş bir arazi üzerinde park, otel...

Çokkültürlülük diye işte buna derim ben...

***

Peki, 31 Mart'tan sonra II. Abdülhamit'in üzerini çizen İttihatçılar, Sultan'ı "hal" ederken bir de onu aşağılamak isteyince, buldukları formül ne olmuş biliyor musunuz?

Aslında hiç gerek yokmuş ama özel bir heyet kurmuş İttihatçılar. Bu heyet Kızıl Sultan'a 33 yıllık saltanatının bittiğini söyleyecekmiş. Heyette bulunan dört kişi Arif Hikmet Paşa, Dıraç Mebusu Esat Paşa, mebus Emanuel Karasu ve Aram Efendi'ymiş. Abdülhamit onları görünce, tepkisi ne mi olmuş? "Bir Türk padişahına, bir İslam halifesine hal kararını bildirmek için bir Arnavut, bir Yahudi, bir Ermeni ve bir nankörden başkasını bulamamışlar mı?" demiş.

Halkını oluşturan milletlerden bahsediyor aslında...

***

Osmanlı'nın gayrimüslim sorunu aslında bu iki sembolik tarihî olayda kendini sarıh biçimde ortaya koyar. Tarih 1909... Müslümanlarla, Hıristiyanların eşitliğini öngören Tanzimat'ın üzerinden 70, bunu daha ciddi kurallara bağlayan Islahat Fermanı'nın üzerinden ise elli küsur yıl geçmiş; lakin anayasal eşitlik fikri henüz ne sultanların, ne de özgürlük, eşitlik ve kardeşlik iddiaları ile onu hal eden İttihatçıların, ne de "Müslüman" ahalinin içine sinmiş.

Eşitlik olgusuna karşı korkunç bir nefret var. Düşünsenize, Abdülhamit'e karşı verilen mücadelede İttihatçıların en büyük müttefiki Taşnaklar. 1909 Adana katliamını İttihatçıların tertiplediğini bildikleri halde, II. Abdülhamit'in geri dönüşü halinde daha fazla Ermeni keseceğinden korkup, İttihatçılara kerhen destek veriyorlar.

Neşe Düzel'in konuştuğu tarihçi Selim Deringil, Hamidiye Alayları'nın nasıl her fırsatta Ermeni katliamı yaptıklarını anlatıyordu. 1895-6 katliamlarının ilki ve en büyüğü Diyarbakır'da yaşanıyor. Kürt yöresinin ekonomisi, Ermeni can, mal ve kadınlarıyla dönüyor. 1915'te ise bu deneyim ordu birlikleri, Kürt ve bölgede Rus zulmünden kaçıp gelmiş Kafkas göçmeni öfkeli Müslüman ahalinin katkılarıyla doruğuna ulaşıyor. Anadolu, Ermenilerden imece usulüyle temizleniyor.

***

Göçmen demişken, şu "adil hafıza" icadına da bir bakmak lazım tabii... Tarihe tek taraflı bakmamak şeklinde görünürde oldukça makul bir gerekçesi var. Lakin Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun "Srebrenitsa soykırımını kabul etmesi dışında aramızda bir problemimiz kalmadı" dediği Sırbistan'ın Müslümanlardan özür dilemesi ile adil hafızayı icat eden zihniyetin 1915 felaketi konusundaki çifte standartı rahatsız etmesin sizi. Realpolitik böyle bir şey çünkü. Sert ve bir o kadar soğuk...

Adil hafıza. Konforlu uyuşukluk. Neydi Pink Floyd'un o şarkısının adı? *Comfortably Numb*.

Şimdi sistem şöyle işliyor: Ruslar milyonlarca Müslüman öldürecek, sağ kalanlar can havliyle –Çerkes anamın ailesi gibi- Osmanlı'ya sığınacak. Sultan, Şark sorununu çözmek yerine, sorunun nedenini, yani orada yıllardır süren Ermeni katliamlarını iyice fiştekleyecek, Kürtlerden sonra, Müslüman göçmenleri de bu kirli işe ortak edecek.

Deringil'e göre Hamid insafı, o sadece nüfusu budamak istiyor; İttihatçılar 1915'te son darbeyi indirecek çünkü.

"Bunları unutmak için önce hatırlamak lazım, bu ülke bu vicdan yükünü boşaltmadan asla dirliğe ulaşmayacak, hep birbirimizi yiyip duracağız, bu bir tür lanet" deyince de...

Orada dur! "1915 bizim için tehcirin değil, Çanakkale'nin tarihidir." Böl çıkar, topla, karşı karşıya diz, cesetler cesetleri, acılar acıları götürsün.

Bence en adil hafıza kardeşi Habil'i öldüren Kâbil'e kadar geriye gitmekle olur. Böylece hakikatten kaçmak için sonsuza kadar vakit kazanırız.

Ah biz ne vicdansızız...

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kaos, üçüncü yol ve artık muteber olamama üzerine

Markar Esayan 05.04.2010

Türkiye değişim halindeki her yapıda olduğu gibi üretken bir kaos durumu içinde. Kaos felsefe ve edebiyatta "dişi" bir kavramdır ve uygarlık tarihi boyunca konforlu bir tahakküm imkânına sahip olan ataerkil-totaliter vaazın gösterişli örtüsü alaşağı olana kadar da olumsuz tanıtılmıştır.

Kaos, soyunma kabinine girip kendine yeni bir kıyafet giymekte olan şahsın yarı çıplak ve savunmasız haline benzer. Ama o aslında iyi bir şeydir. Tabii soyunur ve giyinirken kafanızı, gözünüzü ne kadar vurup kıracağınız, kaosun kabak tadı verip –yani geçicilik özelliğini kaybedip, düzen haline gelmesinin- ne kadar yıpratıcı olacağı da sizin performans ve samimiyetinize bağlıdır.

Ama tercih şansınız yoktur, o an yaşanacaktır.

Haliyle Ergenekon, anayasa değişikliği paketi, Kürt, Alevi ve Ermeni açılımlı tartışmaları da eski ve yeninin kreasyon kavgası halinde tezahür ediyor. Bu dönemde her şeyin siyah ve beyaz olması, kutuplaşmaların artması kafaları karıştırıyor. Aslında soyunma kabinine itiğ kakış tıklan halkın kendisi değil, –nk o, değişim pazarında sürekli alışveriş halindedir zaten- daha çok devlet aygıtı. Muktedirler, yani hükümet, onun karşısında cephe vesayet silahşorları ve çeperde bulunan STK'lar, aydınlar, gazeteciler olmak üzere devlet aygıtını meşreplerince giydirmek üzere kapışıyorlar.

nc yolcuların beklentisi ise, bu kapışmanın bir mutabakatla ilerlemesi. Yani ideale, ideal durumun tüm imkân ve aygıtlarına, hele hele ahlakına şimdiden sahipmişçesine kavuşulmasını niyaz ediyorlar. Bu tamamen anakronik, yani kronolojiyle çatışan bir spergereklik haline tekabül ediyor. Bu kaos, Türkiye'nin dışarıdan heybetli, lakin içi boşalmış kavak ağacı gibi ortadan ikiye ayrılıp cüssesi üzerine çökmesinden önceki belki de son şansı. AKP bir siyasi parti. Türkiye'nin patetik sosyo-ekonomik yapısından ne denli iyi bir şey çıkabilirse, o kadar iyi. Hangi hastalıklardan mustaripsek de, o hastalıkların izlerini taşıyor üzerinde. Türkiye'yi değiştirme gücüne sahip bir halk desteğinin rayında ilerliyor ve bu güce üçüncü yolcular sahip değiller.

Açıkçası biz, yüzlerce yıllık kulluk geleneğinden, ondan daha zehirli kollara emanet edilmiş, ırkçı, sağcı, zenofobik, şiddete dayalı bir tedrisattan geçmiş saralı bir halkız. Tepemizden darbecilerin yedeğinde devleti yağmalayan bürokrasinin gölgesi çekildikçe bu kbustan bir nebze olsun kurtuluyor, gerçeklik ve vicdanımızla başbaşa kalıyor, iyileşmeye başlıyoruz.

Bunca kepezeliğin bunca mucizevi iyileşmelerle harmanlanmış halde yaşanması da bundan.

O nedenle, spergereklikten Türkiye şartlarına inelim, halkın arasına karışalım ve bir an evvel iyileşmeye bakalım derim ben. Pek tabii ki bizim demokratikleşmemiz de kendi meşrebimizce olacak. Yzmz çizilecek, dizlerimiz kanayacak. Ben de pekâlâ Ergenekon davasında yaşanan hukuk ihlallerinden, AKP'nin sık sık yüzünü gösteren homofobik, faydacı, kendine demokrat, kararsız, kurnaz hallerinden son derece rahatsızım. Tüm davamız, bunların yaşanmadığı demokratik bir ülkeye kavuşmak değil mi? O yüzden de AKP'ye en sert ve yapıcı muhalefeti yapan, olumlu adımları da hiçbir mahcubiyete kapılmadan destekleyen, Türkiye'yi iki senede muazzam bir biçimde değiştiren bir gazetenin bünyesinde yer alıyorum.

Sevmediğim, yoldan çıkan bir partiye baş edebilirim. Ama tankını tüfeğini, Ergenekoncu katillerini halkının üzerine salan bir vahşete gücüm yetmez. Ve artık o günler gitsin, bir daha da geri gelmesin istiyorum.

Evet, 1908'e giden yolda liberallerin, zgrlklerin, gayrimüslimlerin eli kanlı kızıl sultanı hal etmek üzere İttihat'ı desteklediği ve maalesef yanıldıkları gibi risk alıyorum. Hiçbir şey yapmamak, yaşama ve sorumluluğumuza sırtımızı dönmektir çünkü. nc bir yol bilmiyorum.

Artık muteber olamamak

Geçen hafta Başbakan Erdoğan'ın "100 bin Ermenistanlıyı 2010 model tehciye gönderme tehdidi"ni şark kurnazlığı ile bertaraf etmek üzere acemice yazılıp yönetilen müsamere sonrası kabak, devrik "cemaat başkanı" Bedros şirinoğlu'nun başına patladı. Kendisi çok alınmış, gücenmiş. Bana da atıp tutmuş cemaat gazetelerinde. Her zaman takdir gören bu repliğin bu sefer çürük domates yağmuruna tutulmuş olmasına şaşırmış görünüyor. Zannediyorum itirazın neden bu kadar büyük olduğunu hâlâ anlamış değil. Anlasa zaten öyle bir mizansene konu mankeni olmaz, günler önce ilan edilen cemaat başkanı unvanına karşı çıkar, parya rolünü oynamayı reddeder, bu ülkede Hrant'ın açtığı yolda "esir değil, vatandaş olma" ısrarımızı paylaşırdı.

Ama neyse ki, öğrenmenin de yaşı yoktur.

Dr. Frankenstein'in canavarı olarak yargı

Markar Esayan 08.04.2010

Ergenekon davası, AKP'yi ve Gülen'i Bitirme Planı, Kafes ve Balyoz darbe planları derken, son iki yıldır *Taraf*'ın haberleştirdiği ve çoğunun altında Mehmet Baransu'nun imzası olan dosyalar ülkenin gündemini sürekli olarak yargı konusunda teyakkuza tutuyor. Son yıllara kadar ülkede ne kadar yolsuzluk, adaletsizlik ve suç varsa hepsinin müsebbibi olarak sivil siyaseti, siyasetçileri gösteren ve bu şekilde hep perdenin arkasında gölgede kalan imtiyazlı unsurlar "yargı" korumasından mahrum kaldıkça çatışmanın dozu daha da artıyor.

Nitekim son günlerde Balyoz soruşturmasında yaşanan tahliyeler, savcıların itirazı üzerine bunlardan 13'ünün yeniden tutuklanması, üçüncü dalgada 14 emekli subaya dokunulması, ama 78 muvazzafa yönelik operasyonun durdurulması artık çuvala sığmayan bir savrulmanın en dramatik epizodu olarak önümüzde duruyor. Şimdi herkes birbirine soruyor "bu iş nereye varacak" diye. Kartların bu kadar açık ve fütursuzca oynanması gidecek çok yerin kalmadığına da işaret ediyor.

Şamil Tayyar'a konuşan Cumhuriyet Başsavcısı Aykut Cengiz Engin, üçüncü dalga Balyoz operasyonunun muvazzaf kısmının durdurulmasıyla ilgili olarak **"Gözüaltına alınması istenen subayların 78'i muvazzaf... Bunların 25'i amiral ve general rütbesinde... Kuzey Deniz Saha Komutanlığı'nda var, Güney Deniz Saha Komutanlığı'nda var, 6. Kolordu'da var, Hakkâri'de terörle mücadele eden askerî birliğin başında olan var... 15-20 kişi de emekliye ayrılmış subay, toplam 95 kişi... Böyle bir yakalama ve gözaltı kararının yol açacağı sonuçların iyi değerlendirilmesi gerekir"** demiş.

Bu sözlerden siz ne anlıyorsunuz?

Anayasa'nın 10. maddesi **"Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir"** demiyor mu? Başsavcı'nın, generallerin gözüaltına alınması veya tutuklanmasının doğuracağı sonuçları takdir etme gibi bir yetkisi, görevi var mı? Bu kişilerin rütbeleri Anayasa'dan üstün mü? Savcıların –herhalde bir suç unsuru buldukları için- tutuklanmalarını istedikleri generallerin göreve devam ediyor olmaları sakıncalı değil mi? Peki, yine Anayasa'nın 10. maddesi uyarınca, aynı operasyonun ilk bölümünde artık muvazzaf olmadıkları için tutuklanan kişilerin uğradığı haksızlık ne olacak?

Karşımızda kendi cüssesi altında ezilen, adalet dağıtma görevini ifa edemeyen, ideolojikleşmiş, çürümüş ve ülkenin iç barışını ve istikrarını yutmaya aday bir karadelik var. Bu biraz da, darbeler ve vesayet tarihimizin yarattığı Dr. Frankenstein'in canavarına benziyor. Kendi efendisinin dahi bazen sözünü dinlemiyor. Dr. Frankenstein'in canavarı gibi, –namuslu ve cesur yargı mensuplarının gayretiyle- içinde insani, iyi bir taraf da var, sahibinin kötücül komutlarını hiç tereddüt etmeden tatbik eden korkunç bir tarafı da. Türkiye'nin böyle nevrotik bir psikolojide daha ne kadar can çekişmesi gerekiyor?

Hatırlarsanız, TESEV'in "Yargıda Algı ve Zihniyet Kalıpları" başlıklı kapsamlı araştırmasında, mülakata katılan yargı mensuplarının bir bölümünün "Söz konusu devlet olduğunda hukuk mukuk tanımam" dediklerini dehşet içinde okumuştuk.

Niye şaşırmıştık ki?

Şemdinli, 367 kararı ve AKP'ye açılan kapatma davasından tutun, bilirkişi raporunun "suç unsuru yoktur" demesine rağmen Hrant Dink'e verilen mahkûmiyet, Baskın Oran söz konusu olduğunda hakareti eleştiri sınırında bulan, ama Nazlı Ilıcak'ın "ışgüzar" kelimesini hapisle cezalandıran kararlar, "Her şehit için bir Kürt öldürülmeli" diyenleri hoş gören, ama Orhan Miroğlu gibi Kürtçe konuşan siyasileri hapse atan bir çifte standart bu ülkede yaşanmadı mı?

Ama bir de madalyonun öteki yüzü var.

Meclis İnsan Hakları Komisyonu Başkanı Zafer Üskül, faili meçhul cinayetlerin gerçek faillerine bir türlü dokunulamamasının sebebini, devletteki kurumlar içindeki "dayanışmaya" bağlayarak isyan ediyordu *Bugün'e* verdiği röportajda. Hem kendi başında bulunduğu Dink cinayetini araştıran komisyonun, hem de Başbakanlık Teftiş Kurulu'nun raporunda net bir biçimde kayıt altına alınan kasıt veya ihmallerin neden araştırılmadığına isyan ediyordu.

Üstelik, İçişleri Bakanlığı'nın müfettişleri, her iki raporun tavsiyesini ve hiyerarşiyi hiçe sayarak, Dink cinayetinde adı geçen görevlilerin kovuşturulmasına gerek olmadığına karar vermişti.

Bence amaç canavarı kökten yok etmek olmalı, kumandasını ele geçirmek değil. Yoksa biz bu memlekette sittinsene birbirimizi yer dururuz.

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ermeni sorunu 'kaç nisan'da' çözülür

Markar Esayan 12.04.2010

Başlığın ima ettiği, Ermeni sorununun bu nisan'da çözüleceği değil şüphesiz. Sadece bir ironi. Çünkü geçen koca bir yılda beklenen o parlak adımlar atılamadı bir türlü. Şimdi ise 24 Nisan'ın yaklaşması, Ermenistan'ın Erdoğan'ı Obama karşısında epey zor durumda bırakacak bir kararla protokolleri Meclis'e getirmesiyle yeni bir hareketlilik göze çarpıyor. Nükleer Güvenlik Zirvesi öncesi deneyimli isim Feridun Sinirlioğlu'nun Erivan'a gitmesi ve Sarkisyan'ın Erdoğan'la görüşme talebini kabul ederek üstüne üstlük "Türkiye hakkında kararımızı verdik" sözünü sarf etmesi, beklentisi yüksek ama sıkıcı geçen bir derbi maçında, teknik direktörlerin oyunun hatırladığı anlamına geliyor.

Hükümetin Ermeni açılımında belirli bir "samimiyet"i söz konusu. Ama bu samimiyet de anlaşılmaya, anlamaya muhtaç bir konu. AKP'nin pragmatik siyasetinin, ideolojik sinir uçlarına dokunmayan sorunlarda epey gösterişli neticeler verdiği doğru. AKP buradan aldığı cesaret ve aklın yoluna münasip olarak daha derinlere indikçe hem karşısındaki vesayet odakları sertleşti, hem de bu direnç partiyi mahcuplaştırdı. Dolayısıyla "samimiyet"in altı gittikçe oyuldu ve Kürt, Ermeni, AB ve anayasa meselesinde zikzaklar söz konusu oldu.

"Protokolleri imzaya açarken AKP'nin uzun soluklu, bütünlüklü bir politikası var mıydı" sorusu da geçen bir yılda yaşananlarla cevaplanmış oldu. Samimiyet, parlamentolardan soykırım kararı çıkartmama noktasında tıknafes kalınca, politikasızlık Erdoğan'ı hırçınlaştırdı. Bununla birlikte, Türkiye'nin ABD öncülüğünde Ermenistan'la bir zirve yapma konusunda ortaya koyduğu irade, hükümetin sürecin devam etmesinden yana olduğunu gösteren müspet bir gelişmeydi ki, bunu sadece Obama korkusuyla açıklamak haksızlık olur.

Nüanslara bakılınca, bir yıllık sürenin tamamen boşa geçmediğini iddia edebiliriz. Bu süreçte yaşananlar sayesinde Ermeni konusunun ne kadar ciddi bir mesele olduğu, pragmatik adımların sorunu çözmede ana strateji olamayacağı daha belirgin hale geldi gibi. Hükümetin, Ermeni konusundaki cahilliğini görmekte, inkârcı siyasetin, bizatihi 1915'i tertipleyen, cumhuriyete sirayet eden ve AKP'yi de hedef alan darbeci İttihatçı zihniyetin kendisi olduğunu anlamakta bir eşik daha geçtiğini düşünüyorum. Hatta bizzat eleştirdiğim "Ermeni cemaat başkanı" ile yapılan çakma zirve dahi, bence bir çeşit çark etmeydi aslında...

Evet, başta ABD olmak üzere büyük ülkeler menfaatleri gereği Kafkas bölgesinde istikrar istiyorlar. Ancak özellikle 1915 konusunda bir yüzleşme de artık kaçınılmaz olarak iki ülkenin ilişkisinde oyuna giriyor. Çünkü iddianın aksine, bu konu sadece Türkiye ve Ermenistan arasında değil. Hatta diasporanın dahiliyle de iş bitmiyor. 1915, 1915 sonrasında konjonktür gereği tüm dünyanın onayıyla yok farzedildi. Demokrasinin gittiği noktada, başta 1915'in en yakın tanık ve hatta suç ortakları olan Almanya gibi Batılı ülkelerin kamuoyları bu büyük trajedi konusunda vicdanlarını temizlemek istiyorlar. İşte bu nedenle tüm dünya ve Türkiye'de 1915'le yüzleşmekte gittikçe artan bir momentum yaşanıyor. Ermenistan ve diaspora buharlaşıp yok olsalar dahi bu trajedinin gecikmiş itibarı iade edilecek. Samimiyetin amacı bunu engellemekse, bu zaten iki ülkenin gücünü de aşan bir noktayı çoktan geçti.

Aynı tesbiti Ermeni Stratejik ve Ulusal Araştırmalar Merkezi'nden Manvel Sarkisyan şu sözlerle yapıyor: "Ben Türkiye'nin, Ermeni-Türk ilişkileriyle alakalı uluslararası tepki sonucu oluşan tüm komplikasyonları yeni anladığını sanıyorum. Batı ülkelerinin bu sürece davranışı çok ciddi. Türkler belki başlangıçta, bu meseleyle ilgili olarak Batı'nın kendilerine, benzeri problemler yaratacağını beklemiyorlardı. Şimdi bunun bilincindeler ve benzeri sorunlardan yola çıkarak Ermeni-Türk süreciyle alakalı adımlar atıyorlar."

Türkiye aslında bir "iç" sorunu olan 1915 konusunu stratejik öneminin de verdiği şımarıklıkla uzun yıllar unutmayı, kendi halkına da unutturmayı seçti. Şimdi ise bu dehşetengiz hikâyeyi hem halk hem de siyaset olarak yeni yeni keşfediyor ve anlamaya çalışıyoruz. O nedenle, Türkiye'nin Ermenistan'la ilişkilerini normalleştirmesi, Türkiye'nin sözün gelişi Suriye veya Yunanistan'la ile ilişkilerini iyileştirmesinden çok daha "özel" bir hassasiyete sahiptir. Türkiye'nin bu güç durumunu özellikle Ermeniler de iyi anlamalı, Türkiye'ye statik önyargılarla değil, bu ülkedeki değişimin hakkını vererek yaklaşmalılar.

Evet, 1915 felaketinin itibarı er geç tüm dünyada iade edilecek. Ancak bu Türkiye'de yaşanmadığı müddetçe, Ermeniler için pek anlamı olmayacak.

Testinin kırıldığı yer burası ve "burası" dediğimiz yer ise, memleketimiz çünkü.

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Cennetten üçüncü kovuluş

Markar Esayan 15.04.2010

Böylesi bir ruh durumundayken, hiçbir şey olmuyormuş gibi yapmak, profesyonellik adına sahtekârca davranmak istemiyorum.

O yüzden, madem yazmaya fırsat buldum sizlerle de neler yaşadığımı, neler hissettiğimi paylaşmak isterim; belki sizleri üzmeyi göze alarak. Sevgili annem bizden ayrılmak üzere çünkü...

Annemin adı Nurten. 1943 Kütahya doğumlu. Kızlık soyadı Özben. Babam Aram Esayan'la evlendikten sonra Nurten Esayan olmuş, nüfus "yabancı" isim ve soyadları yanlış yazdığı için, hüviyetinde Eseyan olarak geçiyor.

Tabii bizlerin de...

O bir harf bizi nedense hep çok üzmüştür, itilmiş, evsiz barksız hissettirmiştir. Annem de seve seve o itilmişliği ondan değerli bir armağan olarak almış ve onun bu yükünü paylaşmıştır. O ölene değin ve ondan bugüne kadar da...

Babam cemaatin önde gelenlerinden bir işadamıdır. Hani şu cemaat başkanlarından olmuştur zamanında. Haliç Köprüsü'nden Halıcıoğlu'na geçerken sol tepede gördüğünüz Ermeni Mezarlığı'nı, 1980'lerde, o karışık ortamda 15 gecekondundan temizlemiş, araziye ceplerinde zanneden mafya üyelerini baltayla kovalamış deli bir adamdır. Bu yaptığı bir sürü hizmetten sadece bir tanesidir.

Annem, o adamın karısıdır. Çerkeştir, lakin yetim olduğundan, anneannem de onu fakirlik nedeniyle küçük yaşta evlatlık verdiğinden, ait olduğu boyu bilemiyoruz. Gecekondulardan temizlenen arazide, babam ve birkaç işçiyle birlikte tahrip edilen mezar taşlarının teker teker yerlerine konulmasına, yüzlerce ağaç dikilmesine, mezar yollarının yapılmasına nezaret ve hamallık etmiştir. Gelen tehditlerde, mezarlık bekçisinin evi kundaklandığında hep babamın yanında olmuş, bir gün dahi ona "Yanlış yapıyorsun Aram, bırak bu işleri" dememiştir.

Bana da bir gün dahi "yazma, neyine gerek" demediği gibi...

Babam zenginliğinin büyük bölümünü hayır işlerine adanmış, annem buna hiç itiraz etmemişti. Bugün "Takdir görmüyorum" diye feryat figan eden cemaat başkanlarından çok daha baskı ve zulüm görmüştür. Kimliği belirsiz kişilerce kaçırıldığında, annem bize bir şey hissettirmemek adına akla karayı seçmiş, o mezarlığı iç etmek isteyenlerce babamın bayrağa küfrettiği, ASALA'ya para gönderdiğine dair isimsiz iftira mektupları üzerine defalarca "misafir" edildiği Gayrettepe'deki o meşhur İkinci Şube'ye gidip her dönüşünde, gözlerindeki sönen feri geri getiren onun sevgisi olmuştur.

Hayal meyal hatırladığım anneannemin evlatlık vermediği teyzem Gülten ve dayım Tuncay, her ikisi de 27 yaşında fakirlikten verem ve dizanteriden ölmüşlerdi. Teyzemi hiç bilmedim, ama dayımı hatırlarım. 1975'te ölene değin bir süre bize gelip gitmişti. Babam ve annem ellerinden geldiği kadar sahip çıkmaya çalışmışlardı ona. Hiç parası olmadığı halde beni oyuncakçıya götürür, o telle sürülen arabalardan alır, bir de beni zevkten dört köşe eden oyunlar oynatırdı.

Ama bir "Türkle" evlenen babam için durum daha zordu. Amcam bir süre sonra durumu kabullendi, bizimle görüşmeye başladı. Halam ise, Ermenileri katleden bir halktan gelin alamazdı. Babamla bir süre görüştü ama bizle hiç temas kurmadı. Çok acı yüklüydü. Uzaktan bana birkaç kez "O senin halan" diye göstermişlerdi. Uzun boylu, zarif, çok güzel bir kadındı. 2005 yılının son ayında işyerime bir telefon geldi. Bir hemşire, Yedikule Ermeni Hastanesi'nde yatmakta olan halamın beni çağırdığını, durumunun ağır olduğunu söyledi.

Çok heyecanlandım. Ama öfkeliydim de. Bir gün bekledim. Belki ölmesi, belki de öfkemin geçmesi için. Ama beni beklemişti. Elimde koca bir demet çiçek ve ödüllü romanım vardı. Odasına girdiğimde koltukta dimdik oturuyordu.

Benimle gurur duyduğunu söyledi. Romanımı inceledi. Çiçekleri kokladı.

"Annem kötü kadın değildi, neden öyle yaptın" dedim. "Senin annen bulunmaz bir kadın" dedi. "Bunu ilk günden beri biliyordum." "Peki öyleyse neden?" dedim.

“Kırılamadım” dedi, “Yapamadım” dedi. Sonra benden özür diledi. Anneme selam söyledi.

Birkaç gün sonra öldü. Halamın yaşıtı olan torunu, bu görüşmeye inanamadı. Çünkü dediğine göre durumu çok ağırmış ve o günlerde yerinden doğrulamıyormuş bile. Beni iyi karşılamak için son enerjisini harcamıştı. Benimle helalleşmişti.

***

Sadece edebiyat ve sanat değil, insan uygarlığı “Cennetten kovuluş”, yani sürgün teması üzerinde şekillenmiştir. Bu ilk kovuluştur.

Sonra anamızın rahminden çıkar ve bilsek de bilmesek de, hep o cenneti ararız. Kötülüklerimizin, tamahkârlığımızın, hırslımızın, güç, şöhret ve para takıntılarımızın altında bile o sürgünden geri dönme isteği vardır.

Ve bir gün gelir, anne ölür, sürgün dünyadaki menzilinden mahrum kalır.

Bu üçüncü kovuluştur. Çok acıtır. Çaresi de paylaşmak, kabul ve ilan etmektir.

Bazen bir gazeteden binlerce kişiye...

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Eve dönüş

Markar Esayan 22.04.2010

Öncelikle sevgili annemin vefatı nedeniyle göndermiş olduğunuz o içten mailer için çok teşekkür ediyorum. Fırsat buldukça cevaplamaya çalıştım ama hepsine yanıt vermem mümkün olamadı. Tamamı da gönülden, yüreğin derinliklerinden imbikle damıtılmış, beylik olmayan, “gerçek” insanlardan gelen “gerçek” mesajlardı. Annemin devasa bir törenle, Türkiye’nin ve dünyanın dört bir yanındaki yüreklerin yan yana gelmesiyle uğurlandığını, onurlandırıldığını hissettim.

Bundan daha büyük teselli olabilir mi?

Biliyorum ki bu his doğrudur ve biliyorum ki, ölümün sızamadığı, insanların birbirine olan sevgisi ve ilgisinin olduğu yerdir.

Yaklaşık on aydır bu sona alışmaya çalışıyorduk. Annem pankreas kanseri denen illete yakalanmıştı. Daha o günlerde kaybedebileceken, şansımız yaver gitti, annem ameliyat edilebildi ve çok değerli bir süreyi daha yaşama şansımız oldu. Ailece, başımıza gelen bu illeti “ciddiye” almamaya karar verdik. Yapılacak ne varsa titizlikle, eksiksiz yapmakla birlikte, bu süreci hafif yaşayacak, onunla birlikte daha çok vakit geçirmeye özen gösterecek, hastalığın arkasından sırttan ölümün bizi esir etmesine müsaade etmeyecektik.

Biz sözümüzde dururuz. Öyle de yaptık.

Radyoterapi seanslarını gördüğümüz özel bir klinik vardı. Ben yoğun çalıştığım için eşim, kardeşimle birlikte bu her gün yapılan zorlu işin yükünü sırtlandı. Klinikte nefis bir kahve makinesi varmış. O kahvenin varlığını ve tadını o kadar sihirli bir hale soktular ki, her gün oraya o kahveyi içmek için gidiyorlar gibi oldu bir süre sonra.

Bunun gibi pek çok küçük buluşla annemin hastalığının kasvetine hapsolmasına müsaade etmedik. Ölmeden daha bir hafta evvel, kırk kiloya düşmüş anacığımın boğazda kumpir yemeğe gitmiştik.

Geçen perşembe günü yazımı yazıp "gönder"e bastıktan sonra annem nefes zorluğu çekmeye başladı. Hemen hastaneye gittik. Oraya vardığımızda artık şoka girmişti. Belki tüm hastalığı boyunca çektiği yegâne sıkıntı, o son kalp atışına kadar geçen kısa sürede yaşandı.

Annem hayattayken ona veda etmek istemiştik. Hastaneden daha yeni dönmüştük. Hekimler "her an olabilir" demişlerdi. Çok kederliydim. Bu çok özel duyguları sizinle paylaşmak istedim. İtiraf ediyorum ki, bu kolay bir şey değil. Zifiri karanlıkta ışık yakmak gibi; görünen sadece sizsiniz.

Ama başka türlü de insan olunmuyor ki! Başka türlü de olmuyor ki!

***

On ay boyunca onun şifa bulması, lakin bu olmazsa acı çekmemesi ve son nefesini huzurla verebilmesi için dua ettik. Doktorumuzun dediğine göre, böyle vakalarda şiddeti gittikçe artan ve nihayetinde dayanılmaz hale gelen ağrıların yaşanmamasının oranı binde üçmü. Annem hastalığının en güç evrelerini sanki grip hastasıymış gibi geçirdi. Ağrı merkezinden aldığımız ilk kademe ilaçları bile neredeyse hiç kullanmadık.

"Allahın sevgili kuluymuş" dediğinizi işitiyorum.

Gerçekten de öyle.

Cenaze namazının kılındığı Şişli Camii, nevi şahsına münhasır ailemin çeşitliliğinin ne büyük zenginlik olduğunu gösteren bir uğurlama törenine mekân oldu. Yıllarca annemin bir Çerkes, babamın bir Ermeni olmasının tüm menfi tesirlerini yaşamıştık. Bu yükü annem, babam ve bizler vakarla, şikâyet etmeden taşıdık. Eşimle üyesi olduğumuz kilise korosunun üyelerinden, çeşitli dinden veya dinsiz okuyucularım, akrabalarım ve dostlarım hep birlikte anneme helallik verdik. Annemi Eyüp Sultan'da defnederken kefene sarılı bedenini mezara bizzat ben koydum. İçimde tarif edilmez bir esenlik vardı. Mezara inen, topraktan gelip toprağa giden bedeniydi çünkü, ruhu değil...

Mezarlık çıkışında mahalleden komşumuz ve sıkı okuyucum Ohannes Amca kolumu sıkıca kavradı ve "Burada yaşanan yürek birliğini mutlaka yaz. Bizim nasıl et ve tırnak olduğumuzu herkes görsün" dedi. "Olur" dedim, tatmin olmadı, "Hayır, mutlaka yaz" dedi.

Biz sözümüzde dururuz. İşte yazdım Ohannes Amca.

İki gün sonra 24 Nisan. Annem ölmeseydi, herhalde bu konuyla ilgili yazacaktım.

Annem öldü. Ama zannederim, ben yine bu konuda yazdım.

Ne dersiniz?

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Gittikçe çoğalarak

Markar Esayan 26.04.2010

Obama'nın bu yılki 24 Nisan'ı hangi kelimelerle idrak edeceği merakla bekleniyordu. Benim duygularımı sorarsanız, her 24 Nisan'dan farklı değildi. Aklımdan geçenleri argosundan arındırırsak: "Çok da umurumdaydı..." şeklinde özetlenebilir. Ama dünyayı ben yönetmiyorum ve benim duygularım kimsenin umurunda değil. Eskiden 24 Nisanlarda bizim kiliseler belki gözetlenir de başımız belaya girer diye baba tarafının yattığı mezarlığa giderdik. Mezarlığın ortasında büyük bir ağaç vardır ve etrafı çiçeklerle çevrilidir. Büyükbabamla yayamın* mezarına varmadan orada durur ve çıktıkları uzun yürüyüşte buharlaşan akrabalarımız ve diğer yüzbinler için gizlice "Hayr mer"*** okurduk. O zamanlar kimseyle bu konuyu paylaşamazdık. Herkes kendi kompartımanındaydı. Herkes kendi derdindeydi...

1915 konusunda geldiğimiz nokta hakkında ikircikli bir hissiyata sahibim. İlki tepki yüklü: "Yahu" diyorum, "95 yıl geçmiş, bir kadim Anadolu halkı beş bin yıllık yurdundan kazınmış atılmış; yetmemiş, 95 sene bu acıyla alay edilmiş. Hani az daha oyalansak dünyanın sonu yetişecek ve o tarih komisyonlarına 1915'te buharlaşan yüzbinlerce Ermeni bizzat şahit olarak gelip ifade verecek".

Diğeri ise daha gerçekçi: "Yahu" diyorum, "Türkiye'nin Ermeniler için ne cennet bir vatan, 1915'in de külliye bir iftira olduğunu söylemesi için can çekişirken burnuna mikrofon sokulan Artin Penik'in kendini yaktığı Taksim'de, bugün onurlu ve cesur insanlar 1915'in kurbanları için siyahlar giyip mum yakıyor, Zohrabları, Zartaryanları, Sirmakeşhanlıyanları, Gomidasları yüceltiyor, gelecekteki daha büyük ortak anmaların temelini atıyorlar. Bugün ülke kamuoyunun önemli bir bölümü 1915'in bir hakikat olduğuna yönelik bir bilince ulaşmış durumda. Her ne kadar bu bilinç, 1915'ten bugüne sarkan heyulanın son kurbanı Hrant Dink'in öldürülmesiyle yaşanan kırılmayla mümkün olmuşsa da...

Sonra soruyorum kendime; Türkiye inkârdan vazgeçse, Ermenilerin acısına kucak açsa, Günter Grass'ın dediği gibi, Başbakan çıksa ve Ermenilerden özür dilese, ataları soykırımcı olduğu için değil, bunca yıl bu acıyla Ermeniler bir başına bırakıldığı için...

Ne olur?

Pek iyi olur. Ermeniler de, Türkler de iyileşir ve ülkenin derin güçlerinin saklandıkları son hendek de kapanmış olur. Ama böyle bir çözüm pek gerçekçi değil. Totaliter ülkelerin toplumlarının karakteristik ruh hali bu. Biraz doğru işler yapan muktedirlerden her şeyi birden düzeltmelerini, bir mesihin gelip her işi yoluna koymasını ummak...

Ancak görmek gerekir ki, ne Erdoğan ne de başka bir kişi buna muvaffak olabilir. Onlar en nihayetinde toplumun gözünün içine bakan siyasilerdir. Toplumdaki değişim onları da eğer büker ve gerçeğe uyumlu hale getirir. 1915 trajedisinde de, Türkiye toplumu değiştikçe ezberler bozulacak, siyaset daha ahlaki bir zemine oturacak. Bu ancak toplumdaki alınacak destekle yıkılabilecek bir tabu. Dile kolay, cumhuriyet neredeyse bu katliamın örtbas edilmesi ve oradan devşirilen zihni yapı ve servet üzerine kurulmuş. Bu da kendi siyaset anlayışını, elitini ve bürokrasisini yaratmış. Özetle Ergenekon koalisyonu...

Ve artık Türkiye toplumu bu zihniyetin cenderesinden özgürleşme yolunda. Çok merak ediyorum, Türkiye özgürleştikçe o yalanlara nasıl inandıracaklar insanları. Ülke insanı vesayet ve şiddetten başını kaldırdıkça hamaset ve milliyetçilikle ne kadar daha bu işi götürebilecekler?

Erdoğan ve Dışişleri'nin Obama'nın "Büyük felaket" açıklamasına koydukları tepkideki çelişki de bu değişimin yarattığı sarsıntıdan. Düne kadar oynanan bu oyunun zelliliği artık saklanamıyor ve Dışişleri buna sert tepki vermek zorunda kalıyor. Bu baskıya daha ne kadar dayanabilirler ki! Gerçeğe daha ne kadar göğüs gerebilirler?

Toplum kendini bu meselede taraf değil mağdur olarak gördükçe, nasıl kandırıldığını anladıkça, yalan ve iftira ile sertleşmiş damarlara yaşam yürüdükçe ortada bir avuç kafatasçı kalacak 1915'i inkâr eden.

Vicdan da, akıl da başka türlüünü kaldırmaz, kimse bu yükü uzun süre taşıyamaz çünkü. Türkiye'de, dünyada bir tek Ermeni kalmasa bile, Taksim'deki onurlu insanlar sahip çıkarlar Zohrablarına, Gomidaslarına...

Gittikçe çoğalarak...

* Ermenice büyükanne.

** "Göklerdeki Babamız" duası.

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türkiye ne yapabilir, ne yapamaz

Markar Esayan 29.04.2010

Kıymetli hocam Murat Belge salı günü yazısında Türk Dışışleri'nin 1915 konusundaki pozisyonunu ele almıştı. Dışışleri'nde genel sekreterliğe kadar yükselmiş olan Kamuran Gürün'ün 1985 yılında yayımlanan ve Ermeni kayıplarını 300 ila 400 bin olarak veren *Ermeni Dosyası* adlı kitabının Dışışleri'nin gayrı resmî bir pozisyon değiştirmesi olarak algıladığını söylüyordu. Bu bence de doğru bir tesbit. Deneyimli diplomat Gürün'ün bu sayıyı vermiş olması sıradan bir hadise olamazdı. Bu değişim, inkârcı pozisyonun yakıcılığını en çok hisseden Dışışleri bürokratlarının öngörüsü ve daha sonra bir ABD ziyaretinde Büyükelçi Nüzhet Kandemir'e "Şu Ermeni soykırımını kabul etsek de bu iş bitse ne olur?" diyen Özal'ın pragmatik siyasetinin bir sonucuydu.

Belge, bu örneği verdikten sonra, Obama'nın 24 Nisan konuşmasına Bakanlık'ça sert tepki verilmesini eleştiriyordu. Epeyce iyi işler çıkaran Dışışleri'nin bu sert çıkışı, olsa olsa Şükrü Elekdağ ekolüne teslim olmuşluğu gösterebilirdi.

Ben pek aynı kanıda değilim. Hele hele Elekdağ ve şürekâsının –AKP'yi de peşine takarak- *Mavi Kitap*'ın Britanya savaş propaganda bürosunun yaptığı düzmece bir çalışma olduğu ve bunun itiraf edilmesi için İngiliz Paramentosu'na bir mektup gönderme girişiminin ters tepmesi ve İngiliz tarafından gelen "hodri meydan"dan sonra Türkiye'nin çok zor durumda kalması gibi örnekler ortada dururken, Ahmet Davutoğlu gibi akıllı başında bir siyasetçinin başında olduğu bir kurumun bu tezgâhlara bir daha geleceğini pek zannetmem.

Gelelim son açıklamanın neden bir "gerilemeye" tekabül ettiğini düşünmemeyi tercih ettiğimin nedenine.

Yıllardır aynı zelil müsamere sergilenir. ABD Başkanı'nın soykırım sözcüğünü telaffuz edip etmeyeceği üzerine lobiler savaşı yaşanır. Bundan evvel Ronald Reagan bu kelimeyi zaten telaffuz etmiş. Ama soykırımsız tüm açıklamalar da, bu terimi mumla aratır ağır söylem tercihlerinden oluşmuş. Soykırım denmediğinde Türkiye Ermenilere karşı büyük bir zafer kazanmış, Ermeniler de, Başkan'ın söylediği onca lakırdıya rağmen bu tercihi ağır bir yenilgi şeklinde algılamış.

Ancak aradan akan yıllar boşuna geçmiyor. Nitekim resmî tez artık ilk versiyonundan uzak. Külliye reddiyeden, önce "bir şeyler olmuş"a, oradan "400 bin kayıp"a, oradan da "evet mağduriyet oldu ama bu hem soykırım değildi, hem de unutmayın Müslümanlar da öldü" aşamalarına kadar gelindi.

Ben size söyleyeyim, başta hariciye olmak üzere, aklı başında ve bu konuyu biraz araştıran birçok diplomat da, siyasiler de 1915'in ne menem bir katliamın tarihi olduğunu bilir. Ama "Bir kez kendimizi bağladık, dönemeyiz geriye" derler. Kaldı ki, onlar istese de "devlet" aklı, o dönüşü cevaz vermez. (Bkz, Hasan Cemal'in dünkü yazısı.)

Ancak Türkiye'de o devlet aklı da değişiyor. Dışışleri, kanımca, bir kelimenin telaffuz edilmemiş olması nedeniyle ülkede bayram yapılmasının, pozisyonun zayıflığını itiraf etmek olduğunu fark etmiş durumda. Çakılı pozisyonla çelişmemek adına, reddedilmiş bir meselenin başka sözcüklerle tarif edilmesine tepki koymak, en azından tutarlılık adına gerekli. Üstelik bu sevinç ahlaki olarak da sorunlu.

Bu nedenle ben Dışışleri'nin açıklamasını, durumun ciddiyetini idrak etmişliğe yoruyorum. Tamam, yeni bir açılım getirmiyor. Ama Türkiye 1915 konusunda bu paradigmayla gelebileceği yere, yani uçurumun kenarına gelmiş olmaktan rahatsız olduğunun da sinyalini veriyor. Daha önce eleştirdiğim "Adil hafıza", "Tarih Komisyonları" gibi formüller de bu çakılı pozisyondan bir çıkış bulmanın çırpınışları. Türkiye'nin, inkâr siyasetini terk edecek demokratik olgunluğa gelene değin yapacağı birkaç hamle var: İlki, tarihin parlamentolarda yargılanmasının yanlış olduğu tezi, –zayıf ama– prestijli bir itiraz. İkincisi ise 1948 BM konvansiyonu ile belirlenmiş soykırım kavramının –ITJC'nin bunu çürüten bir kararı olsa da– geriye işletilemeyeceği savını tekrar etmek. Bunları desteklemek üzere de Ermenistan'la normalleşme sürecinin devam etmesi, Türkiye'de 1915'in tartışılmasının özgür bırakılması, –sessiz bir özür olarak– ülkedeki Ermeni mirasının rehabilite edilmesi, Dink cinayetindeki devlet boyutunun ortaya çıkartılması, moya moya hastası Artür Manukyan'a oturma izni verilmesi gibi insani açılımların devamı, kısaca demokratik bir düzende olgunlaşma adımlarının tümü...

Bunlar olana değin, hiçbir hükümet daha fazlasını yapamaz. 1991'de "1915'i kabul edelim bitsin" diyen Özal'ı ikna ettikleri gibi ikna edilir veya onun gibi sahneden indirilirler.

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bedelli askerlik ve vatandaş olmanın bedeli

Markar Esayan 03.05.2010

Bir süredir *Hertaraf* sayfasını ciddi bir toplumsal vaka haline gelen bedelli askerlik konusuna ayırdık. İyi de yapmışız. O kadar çok yazı geliyor ki, bunlar mail kutusunu ve de beni iptal etmek üzereler. Tabii bu yoğun ilgi, bu yaranın ne kadar derin ve ciddi olduğunun bir göstergesi. *Taraf* daha evvel de bedelli konusunu gündeme getirmişti. Sonrasında Genelkurmay Başkanı İlker Başbuğ'dan "Başvuru sayısının asker ihtiyacının yüzde 65'ini karşıladığı" gerekçesiyle gündemlerinde bedelli konusunun olmadığı açıklaması gelmişti. Başbuğ'a göre konunun bir de "moral" boyutu vardı. 29 Nisan 2009'da, yani tam da Lice'de dokuz askerin şehit olduğu gün Başbuğ "Türkiye terörle mücadele ediyor. Terörle mücadele devam ettiği zaman kimse bedelli askerliğe 'evet' diyemez. Biz bunu insanımıza nasıl anlatırız? Dokuz tane vatan evladı şehit oluyor, öbür tarafta 7500 dolar, 10 bin dolar ödeyerek diğer Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı da askerlik yapmayacak. Bunu izah edemeyiz" demişti.

Milli Savunma Bakanı Vecdi Gönül ise 19 Aralık 2009'da, "PKK sorunu çözülmeden bedelli şartları oluşmaz" gibi kopya bir açıklama yapmış, sonra şu dizeleri okumuştı: "Yemen yolu çamurdandır, sefertası bakırdandır, zenginimiz bedel öder, askerimiz fakirdendir".

Ve demişti ki "Ne zaman biri bedelli asker dese aklıma bu dizeler geliyor. Öyle düşünün, bir anne bana gelip 10 bin dolarım olsaydı oğlum askere gidip şehit olmazdı derse ben ona ne cevap veririm?"

Böyle bir itiraza kim itiraz edebilir ki!

***

Oysa 1111 nolu Askerlik Kanunu'nun 10. maddesi, asker fazlası olduğu hallerde bedelli uygulamasına cevaz veriyor. Üstelik bedelli uygulaması bugüne değin 10 kez uygulanmış. Binlerce vatandaş bu imkândan yararlanmış. Kaldı ki, yurtdışında çalışma veya eğitim için en az üç yıl kalan kişilere de bedelli askerlik yolu süresiz açık.

Bildiğim kadarıyla bedellinin uygulandığı 1987, 1992 ve 1999 yılları PKK ile çatışmanın en şiddetli yaşandığı dönemlere denk gelmekte...

Askerlik kanununda yer alan bir hak olan bedelli, askere ihtiyaç olmadığında "etik", olduğunda ise vatan hainliğine mi tekabül ediyor? Bir devlet, vatandaşına kanunla tanıdığı bir hakkı nasıl eleştiri konusu yapar, kendi vatandaşını nasıl töhmet altında bırakır?

Bu ne yaman bir çelişkidir!

***

Amacım kişiler üzerinden farklı bir hamasete sapmak değil. Hadiseye bakış açısının yanlışlığını ortaya koymak. Sen en az 150 yıldır süren Kürt sorununu çözemeyeceksin, çağın gereklerinin gerisinde kalacaksın, profesyonel orduya geçemeyeceksin, sonra da kanunla tanıdığın bir hakkı işine gelmediğinde ayıp, geldiğinde hak sayacaksın.

Daha evvelki gün Tunceli'de, Lice'de askerlerimiz şehit oldu. Allah rahmet eylesin. Sis nedeniyle dağ başındaki karakola tam 12 saat sonra yardım gidebildi. O çocuklar bedelli çıktığı için ölmüyorlar. Devlet olarak işini iyi yapmadığın, sorunu çözmekte ağır kaldığın, yanlış çözümlerde direttiğin, hatta çözüme direndiğin için ölüyorlar.

***

Nüfusunun genç olmasının, Türkiye'nin en büyük avantajlarından birisi olduğu sürekli vurgulanır. Özellikle yaşlanan Avrupa karşısında birliğe katılımı en önemli koz olarak öne sürülür. Onlar ucuz işgücüdür, yabancı şirketlerin iştahını kabartan pazardır. Ama o gençlere ne iş, ne gelecek, ne de onurlu bir yaşamın asgari şartlarını sunarız. Bir kısmı bebekten katiller yaratan bir karanlığa yem olurlar. Başlarının çaresine iyi kötü bakanlarını da en verimli yaşlarında askere alır, tüm düzenlerini altüst ederiz.

O da sağ salim geri dönebilirse tabii.

Askerlik meselesinde asıl ve köklü çözüm profesyonel orduyu kurmakta. Kendi Kürtlerinle barışıp, ülkenin her metrekaresini barışa kavuşturmakta. İşte ülkenin başbakanı Tunceli'de, Lice'de yaşanan baskınlar ile 77 Taksim'i, Çorum ve Maraş katliamları ve Danıştay provokasyonunun müsebbiplerinin aynı zihniyet olduğunu ifade ediyor.

Ben söylemiyorum, Başbakan Erdoğan söylüyor. Aynı saatlerde ise Genelkurmay Başkanı, buna benzer yorumlar için "Komplo senaryoları yazmak hainliktir" diyor.

Bu ölümcül zihniyet ayrışması mutlaka giderilmelidir. Olan günahsız vatandaşlara oluyor. Bedelini her türlü vatandaş ödüyor çünkü.

Faili meçhul seller ve Kürt siyaseti

Markar Esayan 06.05.2010

Geçen salı günü Mehmet Altan, Ağrı'da beş bin evin sular altında kaldığı sel felaketinin görmezden gelinmesi ve soğanın enflasyon şampiyonu olması üzerinden, siyasi olanın, insani olanı nasıl görmezden geldiğine dair "Ağrı'da Soğan var mı" başlıklı harika bir yazı yazmıştı. Açıkçası, parti kapatmaları zorlaştıran 8. Madde'nin paketten düştüğünün ertesi günü, ben de kendisinden siyasi bir yazı beklemiştim.

Şimdi hamaset yoluna sapıp, "Aslolan insandır", "Mehmet Bey bize insanlığımızı hatırlattı, ne kadar da yozlaşmışız" demeyeceğim.

Çünkü zaten öyle.

***

Birkaç gündür internet ve haber sitelerinde Danimarka'da yunusların nasıl katledildiğiyle ilgili resimli bir haber dolaşiyor. Danimarka'nın Faroe Adaları'nda Calderon cinsi yunuslar bir koya çekilerek burada canlı canlı kesiliyorlar. Eskiden bir gelenekmiş, şimdi ise ticari amaçla yapılıyormuş bu katliam. İnternet sitelerinde "Kurban Bayramı'nı eleştiren uygar Batı'nın gerçek yüzü" tadında bol bol ahkâm kesiliyor. Oysa yaşamın soylu bir gerçeği olan ölüm yasasının bu kadar iğfal ediliyor, yerlerde sürünüyor olması, bütün insanlığın bir sorunu, bir rekabet meselesi değil. Coğrafya ve inanç farklarıyla açıklanabilecek türden sapmalar mı bunlar? Yoksa insana dair daha derin, daha ortak, daha vahim bir açmazı mı gösteriyor?

Her sabah, gazete toplantısında, bir Batı ülkesinde burnu kanayan bir hanımın veya mesela ABD'de Times meydanındaki bomba yüklü minibüsün yol açacağı kayıplar üzerine uzun uzun dururken, haberi sunanın bile ağzında bir mırıltıya dönüşen "Afganistan'ın kuzeyindeki bilmem ne kentinde pazar yerine yapılan saldırıda 35 sivil öldü", veya "Bağdat'ta yol kenarına park edilen bomba yüklü aracın patlaması sonucu 55 kişi hayatını kaybetti" haberlerinin gazete sayfalarını geçin, bizim vicdanlarımızda bile küçük birer lekeye dönüşmesinin bir anlamı var.

O da –diğer tüm canlılar ve "hayvan" yerine koyduğumuz "hakir" insan türleriyle de- birarada yaşamanın sırrını hâlâ çözememiş, toplumsal adaleti, barışı ve insanlar arasında gerçek eşitliği evrenselleştirememiş olmamız.

***

Lakin kıymetli Mehmet Altan, ister beğenelim ister beğenmeyelim, tüm bu sorunların önünde sonunda işleneceği ve bir eylem haline gelip dünyayı değiştireceği meşru ve en etkili zeminin adı siyaset... Belki de tam da bu yüzden, bir vicdan sayfası içimizde "default" olarak açıldığından, kendiliğinden oluşuyor siyasete bu kadar yatkınlığımız.

Ağrı'da beş bin evin sular altında kalmasına duyarsız kalabilen bir parçalanmışlığın ve ayrı düşmüşlüğü'nün aslında ne kadar vahim olduğunu gören bir zihniyetin kuracağı, yeni, insani bir siyaseti özlüyor ve çağırıyoruz aslında her yazıda.

***

Şimdi anlamaya çalışıyoruz, parti kapatmalardan en mustarip ve Meclis'te BDP ile temsil edilen bir kesim, bu kapatmalardan en çok mustarip olan bir diğer kesimin temsilcisi olan AKP'nin hazırladığı anayasa değişikliğine niye destek olmaz diye...

Kafamda bir sürü analiz var. Lakin sizi kandırısam da, kendimi kandıramıyorum. Hepsi bana tali ve yüzeysel geliyor.

Bence asıl neden Mehmet Altan'ın isyanının Kürtlerdeki yansımasında. Beş bin evin sular altında kalmasını vaka-yı adiyeden sayan, orada kriz masası kurmayan, felaket bölgesi ilan etmeyen, "önce insan" deyip, işi gücü bırakıp bakanlarıyla oraya gitmeyen bir devlete olan güvensizliğin şiddeti ve öfkeyi beslemesi, özgür-özgün siyaseti "bölgede" imkânsız kılmasında.

BDP büyük bir hata yaptı, doğru. Bence Reşadiye'den daha önemli bir kırılmaydı bu ve Reşadiye katliamının Kürtlerde yarattığı düş kırıklığından daha büyük bir tesiri olacak Kürt hafızasında. Ama hayırlı da olacak. AKP geleneği nasıl kendi içinden çıktığı siyasi kesimin acı tatlı tüm hikâyesinin bir ürünü ise, Kürt siyaseti de tüm gelişmelerle olgunlaşan, normalleşen ve de en önemlisi, tüm bu kırılmaların müsebbiplerini kenara not eden halkının taleplerinden doğacak.

Doğacak diyorum, çünkü JİTEM'in kol gezdiği 17.500 kişilik faili meçhuller diyarından sivil siyaset çıkmaz. Doğmamış bebeye don, cenin halindeki özneye de misyon biçilmez. Olacaksa, bundan sonra, her gün biraz daha normalleşen şartlarda oluşmaya başlayacak, hatta başladı bile...

Yüz elli yıldır Kürtlerinizin sorununu çözemediniz, birkaç yılı, birkaç hatayı çok görmeyin onlara. Unutmayın, hâlâ Ceylanlar ölüyor, faili meçhul seller oluyor orada.

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hrant'tan çok, Türkiye için

Markar Esayan 10.05.2010

Bugün Hrant Dink cinayetinin 13. duruşması yapılıyor.

19 Ocak 2007'den, 10 Mayıs 2010'a...

3,5 yıl...

Geçen gün köşesinde Yalçın Doğan şöyle yazıyordu: "Baskın tehlikesiyle karşı karşıya bulunan karakolların yenilenmesi için 2,5 yıl önce düğmeye basılıyor. Hangi olay üzerine? Dağlıca baskını üzerine. Dağlıca davası dün sonuçlanıyor, karakolları yenilemek yerinde sayıyor."

Kendince çarpıcı bir tezat yakalamış Yalçın Doğan...

Oysa, o baskınların gerçekleşebilmesinin de, o davaların uzun sürmesinin de, gecekondu gibi dikilen karakol binalarının saldırıya dayanıklı hale getirilmemesinin de, geçen 2,5 yılda o karakolların tümünü anlamsız kılacak Kürt açılımının muvaffak olamamasının da...

Tabii ki Hrant Dink'in düğmeye basılmış gibi hedefe konup, 19 Ocak'ta yere düşmesi ve ardından sürüp giden şu zelim müsamerenin de...

O şarkı neydi, "Bizi saran melankoli..."

Yani, boğazımıza kadar boka batmışlığımız...

Boka yatırılmış bir ülkenin insanlarıyız biz...

Belki şu heybetimizin tıknefes olduğu Küçük Kaynarca'dan beri, kendimize güvensizlik, dağılma, yitme, Millet-i hâkime olma ayrıcalığını kaybetme korkusunu bir türlü üzerinden atamama halleri, sonra bu patetik hallerin İttihat ve Terakki ile birlikte bir karakter biçimini, sonra da, nükleer savaştan sonra bile hayatta kalacak bir karafatma gibi, varlığını nemli, loş inlerinde sürdüren, ama kim ne düşünürse düşünsün, o evin en derinlerini en iyi bilen, o evin efendisi olan...

Bazen derin, bazen sığ, ama bizim olan düzenimizdir tüm bunların müsebbibi...

Ya Kafka'nın, Anadolu'daki karafatmaların da yeryüzüne çıktığı yıl olan 1915'te yayımlanan *Dönüşüm*'ündeki Gregor Samsa gibi, derin iktidarın genetik yapısına uyup o karafatmaya benzeyeceğiz, ya da özgürleşme ve adalet isteyeceğiz.

Hem bok, hem adalet yok. Bok soslu özgürlük yok. Dönüşüm'ü, cinlikle zamana yaymak, esnetmek de yok. Bu bokla, karafatmalık geni ile ilişkini bile bile kesmemekle aynı şey...

***

Hrant Dink davası avukatlarının geçen hafta salı günü basına verdiği dava ile ilgili bilgiler, Kafkaesk bir melankoli, klostrofobi ve isyan duygusu uyandırıyor. Evet, dinlenecek beş tanık kalmıştı ve davanın işleyeceği başka bir malzeme de yoktu, yani dava bitiyordu...

Oysa cinayetin her yerinde o karafatmaların ayak izleri vardı. Avukatlar, tüm engelleme, delil karartma ve temizliğe rağmen, hâlihazırda elde olan bilgilerin dahi bu cinayetin tüm yönleriyle aydınlatılmasına yeterli olduğunu söylüyordu.

Adalet oradaydı, tam önümüzde, ona erişemiyorduk. Tüm talepler reddediliyor, davalar inatla birleştirilmiyor, yine avukatların o harika tesbitiyle, "Yolu Pelitli'den geçmeyen kimse, bu davada sanık olamıyordu."

Erhan Tuncel'in deşifre olması dahi, cinayetin çektiği inanılmaz tepkinin öngörülemediği olması ile mümkün olan bir yol kazasıydı.

Düşünsenize, cinayetin tam önünde gerçekleştiği Akbank'ın üç kamerası, hem Samast'ın kaçış için kullandığı sokağı, hem de caddeyi gösteriyor. Bu kameraların hard diskleri polis tarafından aynı gün alınıyor. Ancak mahkemeye gönderilen açıklamaya göre, iki hard disk de ağır derecede hasarlı çıkıyor. ATM önünü gösteren üçüncü hard diskteki görüntüler ise, sabah saatlerinden öğlene, yani cinayet saatine kadar olan bölüm itibarıyla yok, silinmiş..

Karafatmalar hard disklerin de içine girerler...

Dink avukatları ABD'de yapılan inceleme sonucu, silinen, zarar gören bilgilerin geri getirilmesinin mümkün olduğunu söylediler. Kaset şimdi TÜBİTAK'ta. Belki Danıştay kameraları gibi, bizi çok şaşırtan bir rapor gelebilir yakında.

O toplantıda şöyle bir tesbitte bulundum: "Dink cinayeti, derin devleti en tepeden gören bir operasyondur. O nedenle aydınlatılması, rejimin değişmesi demek, karakutunun açılması demek." Bu yazının kurgusuna göre ise, belki de en yukarıdan değil de, en diplerden gören, karafatmaların bütün inlerine ışık düşürecek olan bir cinayet bu."

AKP'nin en büyük vebalidir, Dink'i hayatta tutamamış olmak zaten bir yana, bu özel cinayeti çözememiş olmak. Erdoğan'ın "Olur"unu alan, Başbakanlık Teftiş Kurulu raporu önlerinde. Bu raporun soruştur dediği yüksek görevlileri görmeyen İçişleri Müfettişlerinin kararı önlerinde.

Yakında AİHM'in Türkiye'yi mahkûm eden kararları da önlerinde olacak.

Hrant için adalet için diyoruz ya, gerçeği öyle değil tabii. Hrant'ı hiçbir adalet geri getiremeyecek. Bu dava karafatma kalmak ile insan olmak arasında bir seçim;

Türkiye için...

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tersinden 28 Şubat mı

Markar Esayan 13.05.2010

Deniz Baykal, hiçbir zaman hakiki bir nefret objesi olamadı. Çünkü en nihayetinde herkes –muhalifleri olsun, destekçileri olsun- CHP'nin İttihat ve Terakki Partisi'nin devamı olduğunu, bu geleneğin hiçbir lidere özgün olma veya –Ecevit gibi- buna kalkışsa bile bu özgünlüğü kalıcı bir siyasete tahvil etmesine izin vermeyeceğini biliyordu. Bu durumu en iyi kanıksayan liderlerden birisiydi Deniz Baykal. Onun kanımızı oynatan en ulusalcı, en akıl almaz, en provokatif çıkışlarında bile, önyüzün gerisinde belli belirsiz görünen silüet bana hep "Oynuyorum işte, anla beni " derdi, sanki.

Baykal, tüm Türkiye'ye çok ciddi bir konfor sunmuştu. AKP, hiçbir zaman iktidar olamayacak, ancak hasmının kofluğunu gizleyen güçlü bir liderin varlığını herhalde oldukça arayacak. Anayasa Mahkemesi önünde kamp kuran, Ergenekon'un avukatıym diyen, bürokratik devletin temsilciliğini hiç bırakmayan, ara ara çarşaf açılımı gibi tersinden hamlelerle, Cumhuriyet elitinin Müslümanlığa bakışındaki ikircikli durumu hatırlatıp, partinin halkla karışıklığının altını çizen bir işlevi vardı.

CHP'ye gönül verenlerin de işine geliyordu Baykal. Epey evvel yazmıştım, bir gün CHP'li bir taksi şoförü bana, "Allah bize Erdoğan gibi karizmatik, kitleleri ardından sürükleyecek bir lider nasip etmedi" diyerek o sırada açık olan radyodan Erdoğan'a atıp tutan Baykal'a feveran etmişti. Epeydir, ama özellikle AKP'nin iktidar döneminin başladığı günlerden beri o efsaneyi yaratan anti kahraman olmuştu Baykal. Gerçeklerden kaçmasının altın fırsatını veriyordu CHP seçmenine. Efsaneye göre, aslında Atatürk Türkiye'si'nde, kemalist ideolojide hiçbir sorun yoktu. Sorun, olsa olsa şu beceriksiz Baykal'daydı.

22 Temmuz öncesi gittiğim Şişli'deki muhtarlığın bahçesinde lafladığım 55 yıllık Şişli mukimi, diksiyonu düzgün, zamanında hali vakti yerinde, lakin artık dar gelirli olduğu için tayyörü eprimiş teyze de AKP'nin nasıl bir tehdit olduğuna dair imanından kısa replikler sunduktan sonra, konuşmasının asıl bölümünü Baykal'a

lanetler yağdırmaya ayırmıştı. Tüm bu musibetlerin nedeni o beceriksiz adamdı. O CHP'nin başından gitmiş olsaydı, AKP böyle arsızca ülkeyi ele geçirebilir, 'türban' Çankaya'ya çıkabilir miydi?

"Peki, kime vereceksiniz oyunuzu" dedim. "Tabii ki CHP'ye" dedi. Cevabını biliyordum, ancak merakımı yenemeyip, yine de sormuştum.

CHP onların hayallerinin partisi oldu hep, gerçeklerin değil. Bu simülasyonu mükemmel koordine ediyor, CHP'li seçmeni kendi matrixlerinde kızgın ama mutlu tutuyordu Baykal. Matrix'in birinci filminde çok önemli bir sahne vardır. Neo'nun grubunda olan ve gerçeklikte yaşayan Cypher yokluk çekmekten, haplarla beslenmekten bıkmıştır. Biftek özler. Bu kadar basit; şöyle yarı pişmiş, sulu bir dilim biftektir istediği. "Biliyorum" der, "biftek gerçek değil, lakin alacağım tat gerçek olacak. Böylece ajan Smith'le anlaşır. Biftek karşılığında arkadaşlarını satar. Sahteyi yalana tercih eder. Bifteği yerken de "Bunun sahte olduğunu biliyorum, bile bile yiyorum" der hazla.

***

O yüzden bu talihsiz olaya üzüldüğüm kadar, çok da şaşırdım Deniz Baykal'ın başına gelenlere. İlk andan itibaren çok rahatsız oldum. Ortada bir komplo olduğuna göre, onun üzerine teoriler üretmenin çok da sakıncası olmasa gerek.

Bana daha demokratik bir CHP yaratarak, Müslüman tabanla ilişkisini düzelterek gerçekliğe dönecek ve bu yolla AKP'den iktidarı alacak bir parti kurgulayanların bu işi kıvırdıkları tezi hiç gerçekçi gelmiyor. Bu zamana muhtaç evrimsel süreç, ne Anayasa değişikliği, ne genel seçimler, ne de Cumhurbaşkanlığı seçimleri için çalışacak bir çözüm öneriyor.

Evet, bu büyük olasılıkla parti içi hiziplerin yaptıkları bir operasyon, ama...

Ama eğer bu şık doğru değilse biliniz ki bu derin devletin AKP'ye karşı tersinden bir 28 Şubat hamlesidir. Şahı teslim edip, oyunu zamansız bitirmek, istikrarsızlık yaratıp, siyasetin dengesini bozmak, olayın siyasi ve eğer çözülemezse adli sorumluluğunu AKP'ye yıkmak, Türkiye'nin AKP sayesinde insanların yatak odalarına dahi girildiği tekin olmayan bir yer olduğu gerekçesini kapatma davası iddianamesine peşinen yazmak vs...

Kırk yılın başında bir komponun sadece teori kısmına katkıda bulundum. Sürçülisan ettiysem affola...

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

TkMM Adalar oturumu ve 'değişim'den anladığım

Markar Esayan 17.05.2010

Evvelki Pazar günü, kıymetli dostum Şanar Yurdatapan'ın davetiyle TkMM, yani Türkiye küçük Millet Meclisi'nin Büyükkada'da CHP Adalar Belediyesi'nin ev sahipliğindeki oturumunun moderatörlüğünü yaptım.

TkMM, politikanın aşağıdan yukarıya örgütlenebilmesi amacıyla kurulan Yerel Forum Ortak Çalışma Grupları'nın aldığı yeni isim. TkMM bu sene sonu itibarıyla 41 ilde toplantı yapmış olmayı ve kısa sürede 81 ile ulaşmayı amaçlıyorlar. Meclis'in aylık toplantıları TESEV tarafından raporlaştırılıyor ve TBMM'ye sunuluyor. Böylelikle Meclis'teki siyasi partiler, özellikle de hükümet, birinci elden önemli bir bilgi kaynağına ulaşıyor.

Politikanın tabandan tavana örgütlenebilmesi...

Yüzlerce yıllık tebaa yönetimi geleneğinden radikal bir kopuşla toplum mühendisliğinin eline düşen bir halk için çok anlamlı bir girişim doğrusu...

***

İstanbul'daki toplantıya CHP'li Adalar Belediyesi'nin ev sahipliği yapmış olması çok anlamlıydı. Belediye Başkanı Mustafa Farsakoğlu ve Meclis üyesi Raffi Hermonn Araks'a verdikleri destek nedeniyle teşekkür borçlu olduğumuzu düşünüyorum.

Oturumun konusu yargıydı. Böyle olunca da, anayasa değişikliği paketinin tamamı, ülkede yaşanan değişimin nasıl değerlendirileceği, birlikte tartışılan meseleler oldu. En fazla soruya muhatap olan, kendisine epey de yüklenen BDP temsilcisi oldu. Soru basitti: Kendisi de 12 Eylül Anayasası'nın mağduru olan, sürekli kapatılmaktan tabela kılığı çeken bir siyasi parti olarak BDP neden paketi boykot etmişti? Bu ciddi bir çelişki değil miydi?

BDP temsilcisi, ilkesel olarak AKP'nin demokratik adımlarını desteklediklerini, bu konuda bir komplekslerinin olmadığını söyledi. Lakin paket konusundaki boykot kararını temellendirmek konusunda açıkçası tatminkâr argümanlar sunamadı. Hatta, siyasi partilerin kapatılmasının zorlaştırılmasının kendileri için çok da öncelikli olmadığını ifade etti.

Bunu dayandırdığı nokta ise, bugünkü Meclis tablosunda, BDP ile ilgili bir kapatma davasına vize çıkmasının kesinliği idi. Nasıl olsa kapatıldıktan sonra, bunun Anayasa Mahkemesi veya Meclis tarafından yapılması çok da anlamlı gelmiyordu onlara.

Peki, gelecekteki TBMM'ler?

Ben BDP'nin çekincelerini anlıyorum. Ama iddia ettikleri gibi bir Türkiye partisi iseler, AKP'nin onaylamadıkları politikalarını, açılımın yanlışlarını, KCK ve TSK operasyonlarının yanlışlığını sadece Kürtlere değil, Türkiye'nin geri kalanına daha iyi anlatmalılar. Bunun yerine "Kürtlerin önünde diz çökeceksiniz" türünden Kürde Kürt propagandası yapmak, siyaseti imkânsız kılar, sadece şiddet yanlılarını besler.

BDP'ye en sert tepki ise bir diğer Kürt partisi olan HAKPAR temsilcisinden geldi. Pakete sahip çıkılmaması ona göre vicdansızlıktı. AKP'ye yönelik samimiyet testleri veya bir anayasa değişikliğinin –Meclis'te veya referandumda- en az yüzde 80'lik bir oranla mümkün olması gerektiği savları, aslında tam da, hiçbir şey yapmamayı, statükoyu yeniden önermekti. Kaldı ki, böyle oranlar, 1982 Anayasası gibi faşizm dönemlerinde mümkün olan bir totaliter savrulmaydı.

Samimiyet denince...

Oturumu izleyen genç bir konuk söz alarak Başbakan Erdoğan'ın değişmiş olmasına neden inanılmadığını anlamadığını, insanların gerçekten değişebileceğini kendini örnek vererek anlatmaya koyuldu. İmam Hatipliydi... Devlet kendisini kandırmıştı. Önce üniversite okuma hakkını vermiş, sonra bunu geri almış, üstelik İmam Hatiplilerin klasik liselere geçişini de engellemişti. Önceleri kesinlikle çarşaf giyen bir eş istediğini, sonra eğitim için zorunlu biçimde yurtdışına çıktığını, şimdi ise dünya görüşünün çok değiştiğini söyledi. O değiştiğine göre, Erdoğan neden değişmesini?

Bu naif örnek, beni aslında çok da hüznlendirdi. İnsanlar tabii ki değişebilirler, ama sistemin makbul vatandaş dayatmasının şiddeti, kişilerin sürekli olarak sadakatlerini ispat etmek zorunda kalması ne kadar insafsızca! Değişim fetişizmini bir kama gibi beğenmediğimiz, makbul görmediğimiz kesimlerin böğrüne saplama hakkını

kim veriyor bize! İçimden o gence, "senin değişimin beni niye ilgilendirsin, değişmesen ve hâlâ çarşaflı bir eş arzulasan dahi, buna da hakkın ve özgürlüğün olmalı, uygar bir ülkede sadece eylemlerinden mesul olurdun, yaşam biçiminden değil" demek geldi.

Evet, o noktadan hâlâ çok uzağız, ama dünden daha değil. Küçük küçük iyileşiyoruz. Benim "değişim"den anladığım bu, şifa bulmak.

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hükümeti uyarıyorum, kendinizi sakının

Markar Esayan 20.05.2010

CHP'de yaşanan ve yaşanmaya aday değişiklikler, kaynağı ne olursa olsun AKP'nin, CHP ve onun ekolü üzerinde yarattığı ve artık karşı konulamaz hale gelen baskının sonucu oldu. Değişime direnmenin partiyi ne kadar yıprattığını başarılı bir biçimde maskeleyen Baykal bariyeri çökünce, Baykalcı görünen partinin neredeyse tamamı Gandi Kemalci oldu. Bu durum ne kadar da hazin aslında. Düne değin Baykal'a toz kondurmayan CHP'liler meğerse ne kadar da değişime hasret, daha doğrusu değişmemekten ne kadar mustaripmişler!

Birkaç gün önceki ile salı günkü il başkanları toplantısından sonra ortaya çıkan tablo arasında nasıl da dramatik bir fark var değil mi? Önder Sav'ın saf değiştirmesi, MYK'nın önce Sav'ın istifasını istemesine rağmen, sonrasında bir bir özölmesi...

Baykal neredeyse bir başına kaldı. Neredeyse tamamen terk edildi. En yakınları tarafından bile...

şimdi Kılıçdaroğlu'nun etrafında oluşan harenin azaları, değişimin ve gençleşmenin zaruretinden bahsediyorlar.

Kılıçdaroğlu'nun liderliğiyle, CHP'nin oy oranının yüzde otuzun üstüne çıkacağı öngörölüyor. Söz konusu yeni oylar ise AKP'den değil, kararsız ve Meclis dışındaki partilerden gelecekmiş. Doğrudur, her yenilik bir heyecan yaratır...

Ama tüm bu gelişmeler nereden kaynaklanıyor hatırlayalım: **Baykal'ın gizlice kaydedilmiş özel görüntülerinin internete sızdırılmasından...**

Yani Baykal dışında herkesin şikâyetçi olduğı bir anamuhalefet partisinin reformcuları, partiyi yenilemek için liderlerine bir komplo kurulmasını beklemişler...

Kaldı ki, kasetin devamının geleceğı bilinmese, Baykal'a karşı kimsenin bayrak açmayacağı, Önder Sav il başkanlarını kaset konusunda "uyarmasa" bu toplu ihanetin yaşanmayacağı, Baykal'ın, tüm muhaliflerinin başını ceviz gibi kıracağı da ortadaydı.

Özetle, bu değişim, Ecevit'in muhtıraya tavır koymayan İnönü'ye karşı başlattığı mücadeleye hiç benzemiyor. Bir seks kasetinin ardına mevzilenmiş bir "değişim" ordusu var ortada. Bu da Türkiye'ye özgü, daha doğrusu CHP'ye özgü bir değişim tarzı olsa gerek.

***

Sorun Kılıçdaroğlu'nun ne kadar başarılı olup olmayacağı veya onun şahsının özellikleri değil. Lakin ben, baştan beri bu kaset olayının çok daha kirli bir oyunun parçası olduğunu düşünüyorum. CHP, diğer ayakları perde gerisinde hazırlanan bir plan uyarınca iktidara hazır ediliyor sanki. Kulislerde önemli bir muhalefet partisinin ve eski bir Kürt liderinin suikasta uğrayacağı ve Emniyet'in bu yönde önlemler aldığı konuşuluyor. Daha geçenlerde, Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Bülent Arınç, "Endişelerim var. Bu endişeleri her yerde söyleyemiyorum. Ama siz arırsınız. Türkler için öyle derler. Âlim değil ama ariftir derler" diye SOS veriyor adeta.

Belli ki, ciddi bir istihbarat gitmiş, Manisa hadiselerinin devamının geleceğini, toplumu derinden sarsacak suikastlar, kargaşalar yaşanabileceğini duymuş Arınç. O kadar endişe etmiş ki, bunu açıklamak zorunda hissediyor kendini.

Ben bu endişeler ile CHP'de seks kaseti sonrasında yaşanan bu çakma değişim arasında mutlak bir bağ olduğunu düşünüyor ve hükümeti uyarıyorum. O veya bu şekilde ortalık karıştığında, Anayasa Mahkemesi'nin referandumu iptal etmesiyle öne çekilecek genel seçimlerde, oyların akabileceği, Baykalsız bir CHP'ye ayar yapılıyor.

Komplo teorilerini sevmem. Yazılarımın hiç birinde de bu türden şişirmece teorilere yer vermem. Ancak açık olan bir şey var...

AKP'yi devirmeyi planlayanlar ne açık ne de postmodern darbelerle buna muvaffak olabildi. Bilakis, AKP bu tür müdahalelerden daha da güçlenerek çıktı. 2000 krizi sonrasında devrıldıkları bitik ülke ekonomisini de çok iyi götürdüler. Dünya krizinin teğet geçtiği birkaç ülkeden birisi Türkiye oldu. Dış politikada Türkiye, mesela İran konusunda Amerika'yı bile sendeleten güçlü bir vizyon ortaya koydu.

Erdoğan ve başta Davutoğlu gibi klas kurmayları, ara sıra yol kazaları yapmakla birlikte sıkı bir siyaset ortaya koydular. Azınlık Genelgesi ve ekümeniklik gibi kırmızı çizgili sorunlarda kompleksiz ve özgüvenli "konuşmanın" bile ülkenin önünü nasıl açtığını gösterdiler.

Türkiye, önümüzdeki elli yılda dünya politikasına damga vuracak beş ülkeden birisi olarak görülüyor artık.

Yiğidi öldür, hakkını ver.

AKP'yi iktidardan indirmenin tek yolu, seçimlerle onu göndermek artık. Ama bu AKP ile CHP'nin sittin sene iktidar olması mümkün değil. Baykal, tam da bu iktidarsızlığın sembolü olmuştu.

Ama derin devlet iktidar istiyor. Emin olun bunu bel altına vurmadan yapmayacaktır.

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

CHP Kurultayı'na inen deux ex machina

Markar Esayan 24.05.2010

CHP'de yaşanmakta olan hareketliliğin nedenleri üzerinde kafa yormaya devam ediyorum. Bir an için Deniz Baykal'a kurulan kaset komplosunu bir kenara koyarsak, bu değişimin nedeni CHP'nin tutucu bir bürokrasi partisinden özgürlükçü-liberal sol bir çizgiye yerleşmesini isteyen "milyonlarca" seçmenin karşı konamaz raddeye gelen taban baskısı olabilir mi mesela diye soruyorum kendime.

Hani normal de, olması gerekeni de odur ya!

CHP'ye oy veren yüzde yirmilik bir kesim, gerçekten de Baykal'a bu kadar rehin miydi? Ya da, AKP'den nefret bu kadar yoğun muydu da, totaliter, devletçi ve bürokrasiye yaslanmış bir partiye bu oylar blok halinde gidiyordu?

Veya, CHP'nin müzmin muhalefet olmasından sıkılan kesimlerin, Deniz Baykal'ın özlemle beklenen düşüşünden sonra –doğru ya, Baykal başka türlü nasıl gidebilirdi ki?- iktidarı tutkuyla isteyen yeni bir parti yaratma isteği mi değişimi getirdi?

Zannediyorum, söz konusu CHP olunca halkın tercihlerinin devreye girdiği bir model tasavvuru da çok açıklayıcı olmuyor. Bu hareketlilik, şüphesiz bir yerlerde pişti ve örgütte kendi karşılığını buldu. Deniz Baykal hal edildi.

Bir "deux ex machina" sahneye indi ve "değişim" motor dedi.

Ne diyelim, hayırlısı olsun!

***

İki yazıdır Baykal'a düzenlenen komplo hakkındaki komplo teorilerimi sıralıyorum ve bundaki görüşlerim hâlâ değişmiş değil.

Bir süre geçtikten sonra, tıpkı 28 Şubat veya Ecevit'in hal edilmesi çabalarında yaşananlar gibi, bu işin de perde arkası nasıl olsa ortaya çıkar, merakımızı gideririz. Bunun tersinden bir 28 Şubat olup olmadığı ile ilgili bilgi ve belgeler, er veya geç deşifre olacaktır...

***

Baykal, kurultay sonrası "partiye yapılmak istenen operasyon tutmadı" demiş. İstifa konuşmasında ise, "umarım gidişim Türkiye ve CHP siyasetini yeniden tanzim etmek isteyenlere bir fırsat olur" demişti.

Bu sözler, kendini çok zor bir durumdan kurtarmaya yönelik manevralar değildiyse, Baykal, kurultayda partiyi dizayn etmek isteyen güçlerin planlarının gerçekleşmediğini düşünüyor.

Peki, ne oldu kurultayda?

CHP'de genel başkan ve parti yönetiminin dörtte üçü değişti. Eşref Erdem'in ifadesiyle ulusalcılar partiye doluştu. Kılıçdaroğlu'nun konuşması, bunca değişim tantanasını anlamlı kılacak bir yeniliği içermiyordu. Tanju Tosun ise, Kürt meselesini ağzına almayan bir CHP'nin asla yeni olamayacağını söylüyor Neşe Düzel'e haklı olarak. Kılıçdaroğlu'nun "yeni" diye sunduğu tek şey, 1970 model tapon bir fakirlik edebiyatı oldu.

Bizim gazete de haklı olarak "Bu mudur" diye sordu.

Evet, Baykal'a göre örgüt, komponun müsebbibi olan dış dizayn güçlerine karşı durabilmişti.

O zaman kaset komplosunun amacı, devletçi, yasağcı ve bürokrasinin sözcülüğü yapmayan özgürlükçü-sol çizgisinde bir parti yaratmaktı demek!

Ya da bu komplo gerçekleşti de, şimdilik ne Baykal, ne de parti yönetimini ele geçirenler renk veriyor. Mükemmel bir deux ex machina sahnesi... Karanlık bir noktadan partinin göbeğine atılmış bir kaset sonrasında sükün eden "değişim".

İlginç gerçekten de...

***

Kılıçdaroğlu ve ekibine şans tanımak gerektiğini ben de biliyorum.

Kurultay konuşmasında -varsa- gerçek rengini açık etmesinin stratejik olarak yanlış olacağı, bu nedenle kendini şu an için sakladığı, partinin kırımızı çizgilerine şimdilik dokunmamış olabileceğini ben de hesaba katıyorum.

Asıl Kılıçdaroğlu resminin, önüne illa ki gelecek olan ve demokratlığını ispatlayacağı sınavlarda, ve parti içinde hâsıl olacak statükocu-reformcu çekişmelerinde belli olacağını da biliyorum.

Türkiye öyle bir yer ki, ona bu fırsatı çok gecikmeden verecektir.

Ben, ilk günden itibaren bize gösterilen resmin ardındaki hakikati anlamak istiyorum. Bu, Kılıçdaroğlu'nun bir kukla olduğu anlamına gelmiyor. Karizmasının olmaması ise beni hiç ilgilendirmiyor. Onun bu işi başaramayacağına iman etmiş de değilim. Hatta bu komplo her nerede ve ne niyetle hazırlanmış olursa olsun, Baykal'ın dediği gibi kontrolden çıkarak "hayırlara vesile" de olabilir. Toplum mühendisleri çok şükür ki tanrı değiller ve son sözü her zaman halklar söyler. Tarihte her şey öngörülebilseydi, gelecek için ümit taşımak mümkün olur muydu?

AKP tam da bu yüzden çok şaşırtmadı mı Türkiye'yi?

Keşke bizi şaşırtsa Kemal Kılıçdaroğlu. CHP hakkında bir ezberimiz var, doğru. Bu CHP beni hiç şaşırtmadı çünkü.

Keşke şaşırsam. Keşke şaşırsak. Bu ülkede şaşırmayı o kadar çok özledim ki!

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İlk 24 Nisan anıtı İstanbul'da açılmıştı

Markar Esayan 31.05.2010

Huşartsan Ermenice bir kelime. Manası, abide, anıt demek.

Geçen gün gazetede çalışırken kalınca bir kargo paket geldi önüme. Açtım. İçinden sevgili Ragıp Zarakolu'nun bin bir dava ve bin bir zorlukla ayakta tuttuğu Belge Yayınevi'nden yayımlanmış bir kitap çıktı.

Teotig'in (Teodoros Lapcinciyan) 24 Nisan 1915 kurbanlarını anmak üzere 1919'da İstanbul'da kurulan yas komisyonunun tertiplediği törenleri konu alan bir almanaktı bu.

Hrant Dink için de çok önemli bir kitaptı *Huşartsan*. Kitabın başına gelenler Dan Brown'un kurgularını aratmayacak bir gizeme sahipti. 12 Nisan 1919'da İstanbul'da basılan kitabın kopyaları, esrarengiz bir biçimde ortadan kaybolmuştu. 1920'lerden sonra, herkesin lanetlediği bir vaka olan İttihatçıların Osmanlı vatandaşı Ermenilere karşı işledikleri bu büyük insanlık suçu Osmanlı'ya yapılan reddi mirastaki birkaç istisnadan birisi olmuştu.

Tüm dünyanın görmezden geldiği bir meseleyi, eski İttihatçıların devlet deneyimlerinden ziyadesiyle faydalanma yoluna giden çiçeği burnunda bir ülke niye mesele etsindi ki?

Denebilir ki, Türkiye Cumhuriyeti'ne İttihatçıların sirayeti ile Kürt, Alevi ve Kıbrıs sorunlarının ülkeye ayak bağı olmasında, darbedar demokrasinin bir türlü gelişmemesi arasında bir korelasyon vardı ve 1915'in inkârı bunda bir manivela vazifesi görmüştü. Türkiye inkâr yoluna bu İttihatçı aşısı ile saptı. Bir deli gömleği giymiş gibi, koşulsuz özgürlüğe hâlâ soyunamamamız da bundan.

İran'a ABD müdahalesini önleyebiliyor, Gazze'deki insanlık dramına dikkati çekebiliyor, İslamofobia konusunda dünyanın takdir ettiği bir söylemi üretebiliyorken, kendi içimizdeki Kürt ve Ermeni meselesini çözmemek, bu zehirli aşının hâlâ zehirli meyvelerini veriyor olması dışında nasıl açıklanabilir?

İşte 1920'lerde yaşanan bu kırımın kurbanı olmuştu *Huşartsan*. Kurban tek değildi.

Kitabın kapağında yer alan ve bugün Divan Oteli, İstanbul Radyosu ve Harbiye Orduevi'ni içine alan alanda 1915 kurbanlarına adanan 24 Nisan Anıtı da, esrarengiz bir biçimde yok edilmişti. "Tarihçi Pamukciyan, bu anıtın kaidelerini Harbiye Orduevi'nin bahçesinde gördüğünden bahseder" diyor Zarakolu kitabın önsözünde...

***

İşte kapağında o anıtın da resminin bulunduğu o kıymetli nüsha bir kitap sevdalısı tarafından Hrant Dink'e getirilmişti. Zarakolu, "Sanki dünyanın en büyük hazinesi kendisine verilmiş gibi hissetmişti Hrant" diyor.

Nasıl öyle hissetmesin?

Büyük felaketin ilk şeytani hamlesinin yapıldığı bu şehirde, Ermeniler 1919 yılında kayıpları için bir anıt dikmiş, ayin-i ruhaniler tertip etmiş ve Müslüman komşularıyla birlikte acıları için yas tutmuşlardı. Geçmişin acılarını geçmişte bırakabilmek için ihtiyacımız olan, yüzyıla yakındır özlemle beklediğimiz o en insani imkâna, birkaç yıllığına da olsa erişebilmişlerdi.

Hrant kitabı hemen Türkçeye çevirtmiş ve yayımlamak için girişimde bulunmuştu.

Amma velâkin, içinde kendi çalışmaları da bulunan bilgisayarı esrarengiz bir biçimde çökmüştü.

Dile kolay, tam 761 Ermeni fikir insanı, edebiyatçı, din adamı, eğitimci yer alıyor Teotig'in 24 Nisan kurbanlarını tanıttığı almanakta. Bir milletin aklını, yüreğini, kültürünü, dilini taşıyan 761 masum insan, katledilmek üzere Anadolu'nun loş köşelerinde çetelere teslim ediliyor. Yok edilen kültürün devasa derinliğini, kitabı okuduğunuzda anlayacaksınız. Türkiye'nin nasıl büyük bir zenginliğinin yok edilmiş olduğuna yanacaksınız; içiniz cız edecek.

O tarihten beri, Ermeniler kafası kesilmiş horoz gibi dünyanın ortalığında debelenip duruyorlar işte. Öldüklerini ispat etmek için uğraşıp duruyorlar. Derin bir keder balçığı, hem Ermenileri, hem Türkleri sürekli aşağı çekiyor.

***

Kitabı okurken aklıma birdenbire geldi... Hrant'ın 23 Mayıs 2005 tarihinde Neşe Düzel'e verdiği o müthiş mülakatta, bu kitaptan da bahsettiğini hatırladım birden.

"O dönemde Türkiye'de Ermeni toplumu bir yas komisyonu kurmuş. Bende kitabı var bunun. 1919'da Ermenice yayımlanmış bu kitapta 24 Nisan'da tutuklanan bütün önderlerin, aydınların biyografileri var. Ben bu kitabı şimdi Türkçe olarak yayımlayacağım. Ama 1920'den sonra birdenbire Türkiye'de konjonktür değişmiş."

Hrant her zamanki açık yürekliliği, samimiyeti ve hesapsızlığı ile Düzel'e bu önemli bilgiyi veriyor. Sonrasında ise, bilgisayarı, bir daha geriye getirilemeyecek şekilde çöküyor. Arada bir bağlantı var mıdır, bilinmez. Takdir sizin.

***

Hrant'ın bu büyük arzusunu bir vasiyet belleyip, sevgili Ragıp Zarakolu yerine getirmiş ve yayımlamış *Huşartsan*'ı. Türkiye'nin biraz olsun değiştiğini görmek, bunca bedelin boşa ödenmediğini de bilmek demek, ümit demek.

Yüreğin dert görmesin sevgili Ragıp, Hrant senden razı olsun.

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İsrail böyle nereye kadar

Markar Esayan 03.06.2010

Mavi Marmara gemisinin önderlik ettiği filonun yola çıkış amacının, hepimizin gözleri önünde bir ibret abidesi olarak yükselen dünyanın bu en büyük gettosu Gazze'ye sadece insani yardım götürmek olmadığı doğrudur.

Zaten İsrail hükümetinin asıl endişesi de işin bu insani kısmı değildi. Ne yani, okul inşa etmek için gemilere konan çimento ve demirden, Hamas nükleer santral yapmayacaktı ya!

Bu yolculuğun bir hedefi de, İsrail'in Filistinlilere uyguladığı bu insanlık dışı ablukada hızla genişlemeye aday sembolik bir yarık açmaktır. İsrail hükümetindeki yedi çılgının işte asla tahammül edemediği de aslında buydu.

O yedi çılgın, cüretkârlığını kaba kuvvetten alan her zalim düşünce gibi, buna asla müsaade etmemeye karar verdiler ve felaket yaşandı.

Gazze'ye uygulanan abluka delinemez, sorgulanamaz ve asla kalkamazdı.

Kabul edemedikleri, Filistinlilerle 1/10, hatta hatta son Gazze saldırısında olduğu üzere 1/100 oranına göre kurdukları öldürme meşruiyetinin artık tükenmeye yüz tutmuş olduğuydu.

Dökme Kurşun saldırısında, 300'den fazlası çocuk olmak üzere 1300 Filistinli öldürüldü. Saldırının meşru gerekçesi, Gazze'den İsrail'e atılan Kassam ve Grad füzelerinin önünü almaktır. Ama tabii daha öncelikli amaç, Hamas yönetimini devirmektir.

Her iki amaç da gerçekleşmedi. 1300 ölü ve birkaç milyar dolarlık maddi yıkıma rağmen, Gazze'den İsrail'i hedef alan roketler atılmaya devam etti. Hamas güçlendi. Türkiye, Erdoğan'ın "One minute"ı ile devreye girdi.

İsrail bin tane daha Dökme Kurşun operasyonu yapsa, bu sorunu çözemez. Demir Kubbe adı verilen radar sistemi de buna çare değil. Duvarlar hiç değil...

***

Beyaz Saray Sözcüsü Robert Gibbs'in basın toplantısındaki çaresiz durumu, İsrail'in savaş makinesine verilen ABD desteğinin meşruiyetinin ne kadar epridiğinin sembolü gibiydi. Gazetecilerin "Böyle bir katliamı ABD

neden açıkça kınayamıyor" türünden bir düzine sorusunu sürekli olarak BM Güvenlik Kurulu'nun kınama kararına atıfla cevaplamaya çalıştı. "Saldırının gerçek sorumluları soruşturma ile belli olacak" cümlesinin gazetecilerden tepki almasına şaşırdı, duraladı.

İsrail artık böyle devam edemez. ABD böyle bir serseri savaş makinesini daha fazla sırtında taşıyamaz. Diyelim ki taşıdı, yine de devam etmez. Çünkü yirmi yıl sonra dünyanın tek patronu artık ABD olmayacak. Çin, Hindistan, Endonezya, Brezilya, Rusya ve Türkiye, tek kutuplu dünyadan, çok merkezli bir dünyaya geçişin dinamoları olarak görülüyor artık.

İsrail, elinde henüz fırsat, güç ve zaman varken, doğu oyunu kurmalı. El-Fetih'i etkisizleştirme politikası sonrasında kendi elleriyle yarattığı Hamas'la başının nasıl derde girdiğini görmeli. Amos Oz, *NYT*'de yayımlanan makalesinde Hamas'ın sadece terörist bir organizasyon olmadığını, Filistin halkının içine düştüğü çaresizlik ve trajediden kaynaklanan bir düşünceye de sahip olduğunu söylüyor ve ekliyor: "Düşünceyi güçle, abluka, bombardıman ve komandolarla yenemezsiniz. Bir düşünceyi ancak ondan daha iyi, çekici ve meşru başka bir düşünceyle yenebilirsiniz."

Amos Oz, değişim ve barıştan bahsediyor... İsrail bugüne kadar ne yaptıysa, tam tersini yapmalı. "Böl, parçala yönet" yerine, "Birleştir, muhatap yarat ve onunla barışı kur" düsturunu kullanmalı.

Bunu, bugünkü İsrail hükümeti yapamaz. Onların elinde çekiç var ve her şeyi çivi olarak görüyorlar. İsrail'in bu terörist hükümeti mutlaka hesap vermeli ve bu Ortadoğu barışı için Başbakan Erdoğan'ın dediği gibi bir milat olmalı.

Mavi Marmara katliamından mesul olan bu Netanyahu hükümeti mutlaka İSTİFA ETMELİ.

2007'de Hamas'ın seçimleri kazanmasıyla başlayan Gazze ablukası mutlaka KALDIRILMALI.

***

AKP hükümetinin başta Başbakan Erdoğan ve Dışişleri Bakanı Davutoğlu olmak üzere, bu krizi son derece başarılı yürüttüğünü, bu acı vesileyle Türkiye'nin "Büyük ve tayin edici ülke" statüsünü kalıcı hale getirdiğini düşünüyorum. İsrail'in izlediği şiddet politikasının etrafındaki hare bu krizle dağılmıştır, meşruiyeti ağır darbe almıştır. Pek çok soykırım ve açık hak ihlallerine, haksız Irak işgaline seyirci kalan, hatta destek veren Birleşmiş Milletler'in Güvenlik Kurulu'ndan, tarihinde eşi olmayan netlik ve şiddette kınama kararı çıkartmıştır.

AB, Angela Filote'un ağzından "Türkiye'nin bölgesinde oynadığı çok aktif rol, AB üyelik sürecini olumlu etkiliyor" netliğinde tam destek vermiştir.

Buna ilaveten, hükümet dünyada ve Türkiye'de oldukça yaygın olan Yahudi düşmanlığı ile arasına net bir çizgi çizebilmeyi, dezenformasyonu önleyebilmeyi başarmıştır. Erdoğan ve Davutoğlu, sağduyusu yerinde, şiddet dozu iyi ayarlanmış, kendine güvenli bir strateji ile sonuç almaya hemen başlamıştır.

Bu dünya için de bir milattır.

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tuz tadını yitirirse

İHH'nın bir Türkiye-İsrail savaşı çıkarma amacına yönelik Hamas ortaklığında gizli bir plana sahip olduğunu ima, hatta ilan eden sözüm ona değerlendirmeler, İHH ve sokaktaki gösterilerin İslami motifinden ziyadesiyle rahatsız olanların tavrı, aslında çok ciddi bir kırılmanın üzerinde aklıselim ile düşünme fırsatını da esirgiliyor bizden. Çok önemli bir şeyler oluyor, ama biz, dünyayı kendi yerel takıntılarından okuyanların şımarıklıkları ile uğraşmak zorundayız.

Olur a, bu rüzgar AKP'ye seçimlerde beş on puan olarak döner, olur a, Filistin sorunu Müslüman demokratların yükselişine vesile olur. Olur a, aynı rüzgar uluslararası güçlü bir baskıya dönüşür, bu da Erdoğan'ın hanesine yazılır...

Düşünsenize, açık, kapalı, postmodern darbelerin elinizden kum gibi kayıp gitmesinin kederini yaşamışsınız. Sonra, Müslüman, Hristiyan, Kürt, yargıç, komutan, gazeteci öldürülmüş, o da olmamış. Son çare, oyuna dönmüş "AKP'yi sandıkta yenelim bari" demişsiniz. Tabii bu da kendi meşrebince olacak; AKP'yi bölemeyince, kaseti piyasaya sürer, kerameti kendinden menkul bir Kılıçdaroğlu rüzgârı estirirsin. Hani daha dün tüm açılım politikalarını lanetleyen Kılıçdaroğlu'nun çakma rüzgârından bahsediyordum, derken...

One Minute Volume II büyük bir ihtişamla vizyona girer.

Başrollerde Recep Tayyip Erdoğan ve Ahmet Davutoğlu vardır... **OMV II** kasırgası, o çakma rüzgârı alır, buruşturup kenara atar.

İşte İsrail saldırısı sonunda ülkemizin ulusalcılarının tek derdi Erdoğan bu işten ne kadar kazançlı çıkar endişesidir. Böyle bir ortamda, Gazze hiç Gazze'den ibaret olabilir mi? O zaman, ne yapmalı?

Kriz fırsata çevrilebilir mi acaba? Krize Türkiye'nin doğrudan dahli, bir 28 Şubat kâbusuna devşirilebilir mi sevgili ulusalcılarımız tarafından?

Eti kokmasın, dayansın diye tuzlarlar, peki tuz tadını yitirirse, ona ne yapılır? Gerçekliğe direnmek, tuzluluğunu yitirmektir. Bugün Türkiye'de ulusalcıların başına gelen de bu. Aklıma Visconti'nin o müthiş filmi *Leopard*'da, Alain Delon'un canlandığı Yüzbaşı Tancredi'nin sözü geliyor: "Her şeyin aynı kalması için, her şeyi değiştirmek gerekir." Bir aristokrat olan genç Tancredi, Garibaldi'nin devrimci birliklerine katılır. Kendi menfaatini düşünmektedir aslında. Sığ, hiç de idealist olmayan, pragmatist bir davranıştır bu. Ama yine de içinde bir akıl vardır.

Ulusalcıların bu ülkeye yaptıkları en büyük kötülük, gerçeklik ve şimdiki zamanla doğru ilişki kurmayı reddetmeleri oldu. Ülkeyi de hep aşağı, spekülâtif bir kâbuslar alemine çektiler. Düşmanlıkları bile üzerinde emek verilmiş değildi, kötü, kokmuş ve tapondu, gerçeklikle bağı yoktu.

***

Tartışamadıklarımıza gelince...

Mesela, Fethullah Gülen'in Mavi Marmara ile ilgili "İsrail'den izin alınmalıydı" sözleri her ne kadar Milli Görüş ve Gülen hareketi arasındaki işbirliğinin bittiği şeklinde değerlendirilse ve ülkedeki şu anki haletiruhiyeye ters düşse de, barış için illa kan dökülmek zorunda mıdır sorusunu tartışmaya açabilir. Mağduriyetin duyulması ve durdurulması için, ölüp öldürmekten başka etkili bir araç yok mudur? Gülen'in bu itirazı, bu türden bir tartışmanın başlangıcı olabilir mi?

Eylem Düzyol'a verdiği mülakatta, vicdan ve akıl muvazenesini mükemmel bir biçimde kuran sayılı kişilerden gördüğüm İshak Alaton, "Ortadoğu'ya bir Mandela lazım" diyor. Tuğba Tekerek'e konuşan yazar Amira Hass ise "Ben yüzü kapalı bir komandoya bırakın vurmayı, onunla karşı karşıya kalmaya bile cesaret edemezdim" diyor ve ekliyor "Bu, tüm yolcuların ortak kararı mıydı?"

İsrail öldürüyor, Hamas öldürüyor. Bazı Kürtler "Eğer PKK olmasaydı, bizim trajedimizi kimse duymayacaktı" diyor. O PKK ki, "zorunlu askerlik uygulamasını yerleştirmek için" Kürtleri de öldürdü uzun bir süre. Ordu ise aynı kararlılıkla operasyonlara devam ediyor. Devlet, 2010 yılında Tunceli de, kendi şehir merkezini bombalıyor. Panzer, Diren'i eziyor. Hamas, El-Fetih gerillalarının dizine kurşun sıkıyor öte yandan.

Evet, bize de bir Mandela lazım. Bize de bir Gandhi lazım. Hem de çakmasından değil, en hakikisinden. Doğru'nun makûs talihini ancak ölüp öldürme alışkanlığından, sivil itaatsizlik ve pasif direnişe, oradan da uzlaş kültürüne vararak yenebiliriz.

Ve gördük ki, bunu yapabiliriz.

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir türlü baştan atılamayanlar

Markar Esayan 10.06.2010

Bu dünyada çok fazla kan ve gözyaşı var. Bir insanın tahammül edebileceğinden çok çok fazla. "Gerçek" en çarpıcı film noire veya en mahir yazardan daha yaratıcı. İnsanın doğasının karanlık yönünden aldığı kötücül bir dehası var. Bu bir maharetse, ne kadar övünsek azdır doğrusu.

Evinin biraz ilerisinde bir kız çocuğunun patlatılarak can vermesini düşünün mesela. Nasıl bir sahnedir o Allahım! Gerçeküstülüğü, insan algısının muvazenesini altüst ederken, "gerçek"lik aslında en yüksek seviyesine ulaşır. Çocuğunun bedenini, karaciğerini eteğinde taşıdığını düşünün bir annenin. Biraz evvel evden çıkan, konuştuğu, akşama yemekte makarna isteyen kızının karaciğerini birkaç dakika sonra eteğinde taşıyan, parçalarını çalıktan toplayan, o parçaları birer delil olarak "adalet" için karakola götüren bir annenin resmi, gerçekliğin hangi bucağına sığar?

Sonra bir helikopter düşünün. Ağır silahlarla donatılmış. Havalanan ve bir kentin kenar mahallelerini bombalayan. Orası Tunceli'dir. Tunceli'nin Esentepe mahallesi... Aynı Türkiye'nin içinde yer alan İstanbul'un Esentepe'si ile Tunceli'nin Esentepe'si arasındaki fark, benim gerçeklik kapasitemi aşar mesela, en fazla, isyan ve öfkenin sarhoşluğuna kapılıp, onu kendimden uzaklaştırmaya çalışırım.

Bu dünyada çok fazla kan ve gözyaşı var çünkü. Haddinden fazla... "Onları" çok fazla yakınımıza sokmamalıyız bu yüzden. "Onlar" tüm grotesklikleriyle, bizim gerçeklik kıyılarımızın, karasularımızın pay pay dışında kalmalı. Olmadı, henüz vakit varken, gerçeklik gemisine en kanlı, en korkan ve korkutan operasyonu düzenleyip, neye mal olursa olsun uzak tutmalıyız onu kendimizden.

Ama bir de baştan atılamayanlar var...

Filistinliler gibi, Yahudiler gibi, Kürtler gibi, fakirler gibi, eşcinseller gibi...

Çok fazlalar. Çok inatçılar. Allah kahretsin! Tabiat onlara var kalma gücünü böyle vermiş. Bir kere çok dayanıklılar. Ceylan'ın anası, atası gibi, en zalim gerçekliği çaresiz bırakan bir tahammüle sahipler. Golda Meir miydi onu söyleyen? "O gece kaç tane Arap bebeğin dünyaya geldiğini düşündükçe uykularım kaçıyor" diyen?

Evet oydu.

Siyonizmin babası Theodor Herzl bile daha insafliydi İsrail'in ilk başbakanı Ben Gurion'dan. Herzl "Bu meteliksiz topluluğa iş vermeyip, komşu ülkelerde onlar için iş imkânı yaratarak onlardan kurtulmalıyız" diyordu. Gurion'un ise savaşın ilk yıllarında Herzl'in bu önerisiyle uğraşacak hali yoktu. O durumu şöyle formüle etmişti: "Her saldırı etkin olmalı, evler yıkılmalı, yaşayanlar göçe zorlanmalı."

Bu kadar basit. Binlerce yıldır oyunun kuralı bu. Neden şaşırdınız? Gerçekliğin aracısızlığına mı? Buna cüret edenlerin en "öteki"lerden olmasına mı?

Lakin, Meir'in de, Gurion'un da cehennemî gerçeği Filistinlilerin bir türlü "baştan atılamaz" olduklarıydı. Filistinli diye bir halk yoktu ama, devasa sayıları, üreme hızları, gerçeküstü zulüm şartlarında hayatta kalma yetenekleri bir gerçektir.

Filistin diye bir yer vardı. Onlar vardı. Hayaletler gibi... Yüz binlerce hayaletin yaşadığı Gazze gibi. Mavi Marmara'nın güvertesinde akan kanın aksinde, aynı dini paylaşmanın payandasıyla ancak görebildiğimiz hayaletlerdi onlar.

Tıpkı Hrant'ın kaldırımındaki kanının aksinde gördüğümüz yüz binlerce Ermeninin silueti, Ceylan'ın parçalanmış ciğerinden yansıyan 17.000 faili meçhul, binlerce yakılmış köy, sürekli kendini asan Kürt kızlarının gölgeleri gibi...

Baştan atılamıyordu ama, vicdan ve adalet kürsüsünün en uzağına fırlatılabiliyordu onlar. Filistinliler üzerinde uygulanan oyunun kuralı, binlerce yıldır Yahudiler ve tüm ötekiler üzerinde denenmiyor muydu yani? Bir imece halinde, Yahudileri kovalar, öldürür, yakar, mal edinmelerini yasaklar ve sürekli soyarken, bugünkü İsrail pratiğini de öğretiyorduk onlara, tabiatıyla. İsrail katliamlarını eleştirirken, Hitler ve soykırım analogisi yapanların ne kadar geri zekâlı olduklarını da not düşelim bu vesileyle. Böyle bir dünyada, gerçeğin gerçeküstü kabul edilerek ancak izlenebildiği bir dünyada, hangi utanmaz kendini kirlenmemiş addedebilir?

Acıları, olayları, soykırımları, mağduriyetleri birbirine eşitleyip, mukayese veya ölçü kabul edip uzun süre oyalanacağımız kesin. Kötü haber ise şu: Filistin ve Kürt sorunu daha uzun yıllar çözülemeyecek. Öğrenmemize yetecek kadar birbirimizi boğazlamadık. İçinde debelendiğimiz kan gölü, burun deliklerimize değin ulaşmadı. Başımızdan atmak istediğimizin aslında Filistinliler, Kürtler, İsraililer veya Türkler değil, kendimiz olduğunu keşfedemedik daha...

***

*Yazının ilk ve son cümlelerindeki çelişki, yazının doğallığında zuhur etmiş ve özellikle düzeltilmemiştir.

** Yazıya esin kaynağı olan Joe Sacco ve çizimlerine hürmet ve teşekkürle...

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Barişa emek vermek

Markar Esayan 14.06.2010

Barış, zannedilenin aksine, belli bir süreç sonunda ulaşılacak nihai, sabit bir hedef değil. Barış, insanın Allahın her günü vermek zorunda olduğu ekmek kavgası gibi, sürekli ve meşakkatli bir çabayı talep ediyor.

Gazze'deki insanlık dramını *Mavi Marmara* gönüllülerinden dokuzunun canı pahasına hatırladığımız bu günlerde kafam sürekli insanoğlunun bu birlikte yaşayamama trajedisi ile meşgul. Malûm, dün Kırgızistan'da da 75 bin Özbek göç yollarına çıktı. Sokaklar ceset dolu...

1992-1995 arasında yaşadığımız iki büyük soykırımdan bahsetmek istiyorum sizlere bugün...

Biri Bosna (Srebrenitsa ve Gorajde), diğeri Ruanda soykırımı...

Ben o günleri çok iyi hatırlıyorum, sizler de hatırlarsınız, o kadar yakın...

Hepimizin gözleri önünde, biri Avrupa, diğeri de Kara Kıta'nın göbeğinde iki halk soykırımı kurban gitti.

Bosna'da, sadece Srebrenitsa'da 8200 Müslüman katledildi.

Aslında bu savaş, İkinci Dünya Savaşı'nın bir devamıydı. Partizanların efsanevi lideri Tito'nun yarım yüzyıllık Yugoslavyası, etnik milliyetçiliği törpüleyerek ve soğuk savaşın tavizsiz ikili dünyasının ona verdiği güçle ayakta kalmıştı.

Tito ölmeseydi, durum farklı olur muydu şüpheliyim.

Çünkü Bosna soykırımı, İkinci Dünya Savaşı'nın ertelenmiş bir boğazlaşmasıydı. Demir Perde ile "uygar dünya"dan zaman ve mekân olarak koparılan bu coğrafyada, İkinci Dünya Savaşı'nda yaşananlarla yüzleşilmemiş, sadece bu çok etnikli karmaşık coğrafyaya Sovyet usulü bir estetik ambalaj geçirilmişti.

Oysa yaşananların yarattığı travma kolektif hafızada uykuya da yatsa varlığını sürdürdü.

Hitler'in Yugoslav Krallığı'nı işgali ertesinde, Hırvat faşistleri Ustaşaların nasıl binlerce Sırpı doğradıkları, Bosnalı Müslümanlardan müteşekkil SS Tugaylarının Sırları nasıl avladığı, Sırp milliyetçisi Çetniklerin nasıl vahşice intikam aldıkları, Hitler'e karşı savaşan Partizanların bu grupları iyice dövdükten sonra kendi hâkimiyetini nasıl sağladığı hafızalarda canlıydı.

Ancak her hafıza, kendi kanlı kayıplarını ve buna ilişik meşru milliyetçiliğini ululuyordu. Demir Perde çöküp Tito da ölünce, geçmişin bütün hortlakları birden canlanıverdi. Tabii en avantajlı kesim, dağılan Yugoslavya'nın düzenli ordusunun silahlarını sahiplenene Miloşević, Karaciç, Mladiç önderliğindeki Sırlar oldu...

Sadece kendisini gören kör travmalardan ortak bir teselli, ortak bir ders ve tabii ki herkesi teskin edecek bir adalet çıkmamıştı.

Barışa emek verilmemişti. Sadece savaşa ara verilmişti.

Nitekim, 1994'te Gorajde'nin ortasından geçen Drina Köprüsü mezbaha olmuştu. Yıllarca kendisinden et aldıkları Sırp kasap, bu sefer Müslüman komşularını gırtlaklıyor, sonra köprüden aşağı yuvarlıyordu. Bazen gecede 80 'kesim' yapabiliyordu mesela...

Çoğu kez aynı sofrada yemek yediği, aynı kahvede zar attığı, elli yıldır yan yana yaşadığı komşularını boğazlıyordu bu sefer.

Srebrenitsa'da ise durum daha vahimdi. Kentin düşmesinden sonra panikle Hollandalı Komutan Albay Karremans'ın başında olduğu Potoçari kampına sığınan binlerce Müslüman bu sefer hakiki bir kasap olan Mladiç'e teslim edildi. 11 ve 17 Temmuz 1995 aralığında 8200 Müslüman Bosnalı erkek katledildi. Kadınlar ise etnik kırım için sürekli tecavüze uğruyordu.

***

Bosna'daki soykırım sürerken, 1994'te Ruanda'da yüz binlerce Tutsi, Hutu milliyetçileri tarafından katlediliyordu.

800 bin Tutsi 100 günde öldürüldü. Nasıl mı?

Hutu milliyetçisi Başbakan Habyarimana'nın uçağının düşürülmesi ile ulusal radyodan katliam çağrısı yapıldı. O güne değin her bölgede Tutsi ve ılımlı Hutuları zaten fişlemiş olan Interahamwe örgütü (Ben diyeyim JITEM, siz deyin Teşkilat-ı Mahsusa) eyleme geçti. BM ve ABD, –tıpkı Bosna'daki gibi ikiyüzlü, menfaatperest ve korkakça davranarak- bölgede öldürülen 10 BM askerini gerekçe gösterdi ve bölgeden çekildi. Fransa ve Belçika ise her şeye göz yumdu...

Milliyetçi Hutu yönetimi ucuza gelsin diye Çin'den binlerce pala ithal etmişti. Hutu katiller insan doğramaktan o kadar yoruluyorlardı ki, kurbanlarının bilek tendonlarını kesip hareketsiz bırakıyor, biraz dinlendikten sonra katliama devam ediyorlardı. Bazıları cellâtlarına kurşun parasını verip acısız ölümü satın alıyorlardı.

Barış, güneşin üzerimize doğduğu her gün emek verilmesi gereken yaşamsal bir ihtiyaç. Barış, komşularımızla birlikte yaşayacağımız kozanın adı. Güvenli olmanın sihri, o kozanın dışında kimsenin kalmaması, korkmaması.

Yoksa barış hiçbir zaman gelmeyecek. Sadece savaşılar ara verilmiş olacak.

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ölümlerden hepiniz sorumlusunuz

Markar Esayan 17.06.2010

Sabah gazete toplantısında çalışan "Yurt Haberler" şefimiz Gürkan Öztekin'in sunduğu ilk dört haber, "yurdumuzun" dört bir yanından gelen şehit ve çatışma haberleri ile ilgiliydi.

Üzücü ilk haber Şırnak'ta PKK ile yaşanan çatışmada uzman çavuş Mehmet Tez'in şehit olmasıydı. Aynı çatışmada üç PKK'lı da hayatını kaybetmişti.

Batman'ın Kozluk İlçesi ile Siirt'in Baykan İlçesini birleştiren karayolunun Gümüşkaş mevkiinde askerî konvoyun geçişi sırasında meydana gelen patlamada biri ağır iki askerimiz yaralanmıştı.

Giresun'un Bulancak İlçesi Kovanlık Beldesi Jandarma Karakolu'na saldırı düzenlenmiş, 20 dakika süren bir çatışma yaşanmıştı.

Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'nde Aktütün Jandarma Karakolu'na askerî malzeme taşıyan dört araç PKK'lılarca yakılmıştı.

Bu arada, yurdun dört bir yanında PKK'ya yönelik operasyonlar tüm hızıyla devam ediyordu. Ben bu yazıyı yazarken yurdun sekiz ayrı bölgesinde operasyon vardı ve korkarım yukarıdaki listeye yenileri eklenebilir.

Mehmet Tez'in yaslı evine düştüğü gibi, pek çok ocağa daha ateş düşebilir.

Türkiye gazetesinden Osman Sağırılı'ya konuşan PKK'nın üç numaralı ismi Mustafa Karasu "İtiraf etmeliyim ki marttan bu yana 130 PKK'lı öldürüldü" diyor. Abdullah Öcalan'ın 31 mayıstan sonra ben yokum demesini tabii ki "silaha sarılın" şeklinde okuyan PKK'nın bütün Türkiye'yi kana bulayacağı yine Sağırılı'nın röportajında yer alıyor.

Savaş yeniden başlamış gözüküyor. Kaç zamandır korktuğumuz şey maalesef gerçekleşiyor. Havanın nasıl kararmaya başladığını, bu uğursuz bulutların bir fırtınaya dönüşeceğini görmek için bir gazetenin haber yığılı yazışları masasında oturmak gerekmiyor.

Tüm çözüm kanallarını zorlamadan, insan öldürmek, bunu yapan ister devlet, ister örgüt olsun cinayettir. İnsan öldürmenin sorunları çözeceğine dair inancın kutsanacak bir tarafı yoktur. Savaş ve katliamlarla, soykırımla, tehcirle çözülmüş bir tek sorun gösterin bana insanlık tarihinde, bulamazsınız.

***

Kürt sorunu gibi ciddi ve kanlı ihtilafların çözümünde beklentinin örgütlere vs. değil, meşru devlete yönelmesi son derece anlaşılabilir bir durum. Çünkü, insan öldürmenin tekeli ulus-devlettir. Devlet sadece kan dökerek şiddet uygulamaz. Hakların dağıtımında adil olmayarak, onları gasp ederek, vatandaşlarını ayrımcılığa tâbi tutarak, en önemlisi, kullandığı azmettirici dil ile azınlıkları çoğunluğun talanına açarak da bunu yapar. Meşru şiddet çoğunlukla ceza görmez. Ve bu, şiddeti kural haline getiren bir iklim oluşturur.

Ancak, şiddete maruz kalan kesimlerin şiddet dilini benimsemesi, bizatihi devletin şiddet politikasına en önemli meşruiyeti sağlıyor. Kürt açılımında AKP'yi endişeyle izlemek yerine, şiddetten arınarak devleti barışa zorlama basiretini gösteremedi Kürt siyaseti. Apo, "Sen belki bana tuzak kuruyor olabilirsin, ama ben artık kan dökülsün istemiyorum. O nedenle seni şiddetle yalnız bırakacağım, siyasetin önünü açacağım, bedeli ne olursa olsun barışı savunacağım" diyemedi.

***

Doğru, Türkiye'de bir Kürt sorunu varsa, bu ülkede Kürtlerin yaşıyor olmasından ileri gelmiyor bu. Doğru, Türkiye bu zehirli alışkanlığından bir türlü vazgeçmedi. Birarada yaşamının kuralını bir türlü asgari vicdan ve eşitlik standardına oturtamadı. İsyanları şiddetle bastırabileceğini düşündü. Çözüm isteğinde samimi olmadı. Kürtlerinin canına okudu.

Geçen yüzyılda benzer sorunu Ermeniler yaşıyordu. Onların haklı taleplerine kim ne diyebilirdi ki? 19. yüzyıl boyunca sürekli öldürülmüşlerdi. Devletten istedikleri sadece güvenlikti. Onların haklılıkları ve mağduriyeti dertlerine deva olmadı. Dünyanın gözü önünde makul talepleri ile birlikte ortadan kaldırıldılar.

Bugün benzer bir sorunu Kürtler yaşıyor, doğru...

Geçen yıl, 30 temmuzda sür manşete, İçişleri Bakanı Beşir Atalay'ın açılımı anlattığı basın toplantısında sarf ettiği "Öyle bir çözeceğiz ki dünyaya model olacak" sözünü koymuşuz. O günü hatırlıyorum. Büyük bir mutlulukla atmıştık o başlığı. Henüz bir yıl geçmeden geldiğimiz nokta ortada...

Türkler de, Kürtler de çok kötü bir sınav verdi bu açılım işinde. Demek ki, kimse kan dökülmemesine gerçekten ikna olmuş değil. AKP seçimleri düşünüp pısıp, yan çiziyor, Apo midesinden konuşmaktan bir gün herhalde dilini yutacak, muhalefet baştan beri savaş tamtamları çalıyor.

Her halükarda, Türk veya Kürt, asker veya PKK'lı insanlar ölmeye devam ediyorlar. Ve bundan hepiniz sorumlusunuz...

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Barişa emek vermemenin pespayeliği

Markar Esayan 21.06.2010

Söz'ü en çok böyle durumlarda zorlamak lazım.

Kendini tekrarlama endişesine düşmeden, zaten bilinegeleni tekrar etmekten, yazmaktan usanmamak lazım. Bir sorunumuz var. Bu bizim sorunumuz. Bu sorunu bizler üretmişiz. Biz sorumluyuz. Çocuklarımız da bizim ürettiğimiz ve bizim çözmeye yanaşmadığımız bu sorun yüzünden boşu boşuna ölüyorlar.

Barişamadığımız için savaşıyoruz. Savaşmaya, kan dökmeye, uzlaşmaktan ve barışmaktan daha aşınayız...

Ortak tarihimizde uzlaşarak çözdüğümüz tek bir vaka yok. Bu cümleyi bir kez daha okuyun. Türk, Kürt, kim olursanız olun, cümleyi bir kez daha okuyun ve sıkılın. **Ortak tarihimizde uzlaşmayla çözülmüş tek bir vakamız yok bizim!** Hep savaşmışız. Devlet on öldürmüş, mağdur bir öldürmüş, ama savaşmışız...

Çünkü savaşmaya daha aşınayız. Barişamadığımız, barişa öldürmekten başka yollarla nasıl ulaşılabileceğini merak etmediğimiz, ya da barışmanın asgari koşullarını içimize sindiremediğimiz için hep savaşmışız.

Geçen yazımın başlığı ve son cümlesi "Ölümlerden hepiniz sorumlusunuz" şeklindeydi. Çok sert mailler aldım doğrusu. AKP yalakalığı, bölgeyi anlamamak ve zalimlikle suçlandım. Ardından PKK'nın Şemdinli saldırısı geldi. 11 asker, 12 PKK'lı genç öldü. Saldırı üzerine açıklama yapan BDP Grup Başkanvekili Bengi Yıldız "Bu acılardan hepimiz sorumluyuz, hiç kimse sorumluluktan kaçamaz" demiş. Bana gönderdiğiniz galiz mailleri, siz yorulmayınız diye ben kendisine forward edeyim isterseniz; aynı şeyleri söylüyoruz çünkü...

Söyler misiniz, elimize ne geçti? Kürtlerin yaşam şartlarında, kültürel haklarında çağ mı atlandı? Aramızdan 23 genç daha eksildi, 23 eve onulmaz ateşler düştü diye, bugün daha mı mutlu, daha mı güvende hissediyoruz kendimizi?

Kaybet-kaybet, öldür-öl, acı çek-acı çektir... Bir şey söyleyeyim mi, ölen bu çocukları hiçbiriniz önemsemiyorsunuz. İçinizde yaşamı reddeden öfke o kadar büyük ki, ölen kendi çocuğunuz bile olsa, durup düşünmeyeceksiniz. Hadi itiraf edin, o çocukları yarın hatırlamayacaksınız bile! Nasıl olsa yeni tabutlar gelecek, aynı klişeleri tekrarlayacaksınız o zaman da.

***

Şimdi neleri tartışıyoruz bir bakalım. Ordu yeteri kadar iyi savaşıyor mu? PKK ordudan daha mı iyi savaşıyor? İstihbarat zaafı mı var? Heronları uçuran İsraili uzmanlar Mavi Marmara katliamından sonra paydos edip gitti mi? ABD yine aynı nedenle anlık istihbarat vermeyi mi kesti? PKK'nın eylemlerinin ardında İsrail mi var?

Yani tüm bu soruların cevapları verilse, ordumuz daha iyi öldüren bir ordu olsa, Kürt sorunu çözülecek mi? İyi, PKK ve Öcalan meselesini Kürt sorunundan ayırdınız, PKK'yı bitirmek, Öcalan'ı yalıtma Kürt sorununu halletmeye yetecek mi?

Bu şekilde barış gelecek mi, yoksa savaşa ara mı verilmiş olacak? Gelecekte daha iyi savaşmak, daha çok öldürmek için mehil mi kazanılmış olacak?

Başbakan Erdoğan "Örgütün hangi güçler adına taşeronluk yaptığını aziz milletimiz iyi biliyor" diyor. Yahu ben de bu aziz milletin aziz bir ferdiyim ama vallahi bilmiyorum. Ne o hepiniz bir oldunuz beni mi kazıklayorsunuz? Ama bildiğim basit bir gerçek var. Otuz yıldır bu savaş can alıyor. Toplam kayıp yüz bin kişi. Şemdinli saldırısı gibi PKK eylemleri, açılım öncesi de yok muydu? Diyelim ki açılım ve İsrail krizi ile PKK başka türlü kullanılmaya başlandı, tüm bunları etkisizleştirmek, yine Kürt sorununu siyaseten ve köklü bir biçimde çözmekle mümkün değil mi?

O zaman neden kararlılığınızı yitirdiniz? Neden sündünüz? Dün barış için tüm bedelleri ödemeye hazırım derken, bugün savaş için bütün bedelleri ödemeye hazırız demenizin manası ne?

Ölümlerden hepimiz sorumluyuz derken kastettiğim şey de bu. Ne devlette, ne Kürtlerde, ne de toplumun geri kalanında bir "akıl" gözükmüyor. Süreç, Türkler için Kürtlerin, Kürtler için de Türklerin varlıklarının "fuzulileştirilmesi" yönünde ilerliyor. Totaliteryenizmin yapmak istediği de bu! Tarafların varlıklarının fuzulileştirilmesi ve "nihai çözüm" için zemin hazırlanması. Sevgili patronum (Ahmet Altan oluyor bu) benden söylemesi, bu pespayelikle, birbirimizden ayrılmayı bile beceremeyiz biz. Burada bir "akıl" yok çünkü. Burada şiddetin sıradanlaşması ve emek vermemeşliğin pespayeliği var. Buna AKP, PKK, BDP, Öcalan ve muhalefet partilerinin katkısı var. Savaşın sürmesini sağlayan sahtekâr hallerimiz var. Henüz akıtılan kanın eksik kalması var. Doğu cephesinde yeni bir şey yok! Dün ölüm vardı bugün de ölüm var.

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Dört köşe bir delikte, yuvarlak bir çivi olmak

Markar Esayan 24.06.2010

Hakkâri ve Halkalı saldırılarından sonra gerilen havada, olumlu olarak ortaya çıkan birkaç kırıntıya odaklanmak, çaresizliğe, oradan da bir öfke sarmalına teslim olmamak için yapılacak en anlamlı hareket. Öyle ki, yapılan yanlışlardan da ders alarak yola devam edelim.

Bunlardan ilki, Başbakan Erdoğan'ın evvelki gün, yani Halkalı saldırısında dört asker ve bir Ceylan'ımızı, yani sevgili Buse'yi kaybettikten hemen sonra yaptığı konuşma olabilir. Devlet Bahçeli'nin AKP'yi **"terörün siyasi taşeronluğu"** ile suçlayan, bununla da kalmayıp, açılımı bir vatan hainliği olarak sunan **homurtularını**, Erdoğan'ın "OHAL sizin zihniyetinizde var,açılıma devam edeceğiz" diye göğüslemesi, önümüze dökülen kırıntıların bir tanesi.

Bir diğeri ise, BDP'li Ufuk Uras ve Hasip Kaplan'ın PKK'ya yaptıkları **“Silahı bırakın”** çağrısı oldu. Gülten Kışanak ise, Buse'nin ölümüne de Ceylan kadar üzüldüklerini söyledi.

Ama daha cesur ve ivedi adımlar atmaz, çözüm için gerçek bir samimiyet gösterilmezse, bu kırıntılar kaç saldıırı, kaç cinayeti daha kaldırır şüpheliyim doğrusu. Bunlara “kırıntı” dememin sebebi de bu zaten.

Başbakan **“Sanki bu şehitler biz açılımı başlattıktan önce de gelmiyor muydu”** dedi. Sonra, Bahçeli'yi seçmen önünde sıkıştırabilmek için de belden aşağı vurdu. **“Neden fırsatın varken Apo'yu asmadın”** diye sordu. Dün de Avrupa'ya ciddi bir salvo geldi.

Bunlar iktidar partisinin sıkışmışlığını gösteriyor. Böyle zayıf argümanlara başvurmak, çaresizliğin popüler bir dile tahvilinden başka bir şey değil.

Öncellikle, evet bu kirli savaş otuz yıldır sürüyor. PKK bundan önce altı kez ateşkes ilan etmiş, bunlar Bingö ve Güçlükönak katliamları gibi Apo'nun bile şüpheli bulunduğu katliamlarla kesintiye uğramış, barış fırsatları sabote edilmişti. Ancak Erdoğan'ın “Dün de oluyordu, bugün de oluyor” deme lüksü yok. Çünkü biz, Türkler ve Kürtler bu sefer bu açılıma gerçekten inanmıştık. Cengiz Çandar'ın açılımın ilk ayağı olan Ankara Polis Akademisi toplantısında Beşir Atalay'a dediği gibi, AKP çıtayı çok yükseltmişti ve eğer cesur adımlar atmazsa, şiddet misliyle geri dönebilirdi.

Öyleyse, “Zaten elinizde bir şey yoktu, şimdi de yok, o zaman şikâyet etmek de yok” demek sorumlu siyasetçinin işi değildir. Siyasetten beklenen bizleri kırıntı aramaya mahkûm etmek, “Apo'yu niye asmadın” diye sormak veya medyaya çatmak değil, özeleştiriyaptıktan sonra bu cesur adımları atmaktır.

Bana kalırsa en büyük tehlike, bu savaşın artık iki yönlü de –varsa- meşruiyetini ve –varsa- mantığını yitirmiş olmasıdır. Kan dökmek artık bir araç değil, bir amaç olmuştur.

Bu, “özgürlük savaşı” veya “bölücülükle meşru mücadele değil”, artık vampirliktir. Tehlikeli olan budur. Bu savaş, “ahlakını” kaybetmiştir. Geçen yazımda bahsettiğim gibi, akılsızlık ve kurnazlık iki tarafa da hâkim. Düşünsenize, Gülten Kışanak bile akan kandan AKP'yi sorumlu tutarken, Kılıçdaroğlu'nun “Kan kanla yıkanarak temizlenmez” sözüne değer verdiklerini ve bunun doğru olduğuna yürekten inandıklarını söylemiş.

AKP'ye verilmeyen avans, niçin CHP'ye böyle içten bir dille veriliyor acaba? Bu AKP alerjisinden başka bir şey değil. Yaklaşan seçimlerde AKP'nin belini Kılıçdaroğlu balonu ile kırmanın, oyları cebe atmanın MHP değil de BDP versiyonu.

Ortada böyle en çok Kürtleri mağdur eden bir trajedi olmasa, önüne çıkan siyasi fırsatları değerlendirirsin belki. Ammavelâkin, bir MHP-CHP koalisyonunun bölgeyi ne hale getireceğini bilmiyor olabilir mi BDP'liler? Hem AKP'nin, hem de BDP'nin açılımı kendi oylarını arttırmak için suiistimal etmesini kederle izliyoruz.

AKP tamam cesur adımlar atmadı. Hatta kurnazlık yapıp, KCK operasyonlarını tertiple, Mahmur ve Kandil'den gelenleri bir nevi tuzağa düşürdü, dağdan onurlu iniş konusunda verdiği sözü tutmayarak PKK'yı labirente hapsedti vs. Peki, BDP, PKK ortaya ne koydu? Bu fırsatı kullanabildi mi, doğrusu, kullanmak istedi mi? Bu köşede defalarca önerdiğim gibi, devleti şiddetle yalnız bırakarak sivil itaatsizlik yöntemleriyle statükoyu zorladı mı?

Bilmiyorsanız söyleyeyim. **Sivil itaatsizlik, dört köşe bir delikte yuvarlak bir çivi olma**

özgürlüğüdür. Yönetim siyasetinin ya da yasaların değişmesini isteyen, aleni, şiddetsiz, vicdani, fakat aynı zamanda siyasi olan bir eylemdir. Hukuk devleti idesinin içerdiği üstün değerler uğruna, kamuya açık ve

yasaları zorlayarak gerçekleştirilen, lâkin üçüncü kişilerin daha üstün bir hakkını çiğnemeyen, barışçıl bir protesto eylemidir.

Herkesin elinde büyük ama küçük bir çekiç var, vurdukça vuruyor; ama kimse kare bir delikte yuvarlak bir çivi olmayı göze alamıyor.

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AKP Abant'ı dinlemeli

Markar Esayan 28.06.2010

Bu satırları, Abant Platformu'nun düzenlediği Vesayet ve Demokrasi toplantısından döndüğüm evimden, yazıyı gazeteye yetiştirebilmek için bir duş bile almadan yazıyorum. Çeşitli başlıklar taşıyan iki günlük toplantıdan çıkan sonuç bildirgesini gazetede ayrıntılı bir biçimde okuyacağınız için, ben size daha çok bu birkaç günlük sürede edindiğim izlenimleri aktarmayı uygun görüyorum.

Öncellikle 200 civarında müzakereci ve gözlemcinin, ülkede morallerin çok bozuk olduğu bugünlerde biraraya gelip sağduyu ve barış mesajı vermesinin büyük bir hizmet olduğunu düşünüyorum. Evet, "birlik ve beraberliğe en çok muhtaç olduğumuz bugünlerde" birlikteydik ama fikirlerin, kesimlerin, temsiliyetlerin çeşitliliği Abant Platformu'na yöneltilen "tek sesli" eleştirisini haksız çıkaracak denli gözalıcıydı. İlk gün herkesin birbirine sorduğu ilk soru "Ne olacak memleketin hali" idi. Referandum olur muydu? Mahkeme paketi iptal ederse, AKP seçimi 12 eylüle çeker miydi? Seçimler zamanında yapılırsa, hiç de azımsanmayacak bu uzunca süre zarfında AKP nereye savrulurdu? Özellikle Kürt arkadaşlarımla morallerinin biraz daha bozuk olduğu gözlemleniyordu? Çünkü onlar hem hükümet, hem BDP, hem PKK, hem de kadere topyekûn isyan halindeydiler.

Abant toplantıları fikirlerin kendini sakınmadan ifade edileceği neredeyse baş döndürücü özgür bir atmosfer sunduğundan, her seferinde ses getiren bir hadise yaşanıyor ve nedense bu, genelde valiler üzerinden oluyor. Geçen sene Bolu Valisi Halil İbrahim Akpınar "*Demokratik hayatımıza tecavüz eden darbeleri yargılayamadık, yargısız infazların, işkence ve kötü muamelelerin hesabını sormadık*" şeklinde altına her akıllı başında insanın imzasını atacağı sözler sarf etmişti. Bu sene ise Kırklareli Valisi Cengiz Aydoğdu "DP'nin 1950'de iktidara geldiğinde CHP'yi kapatıp, İnönü'yü de tarihteki huzurlu yere göndermemiş olması en büyük talihsizliktir" şeklinde bir söz sarf etti. Konuyu tarihçi hocam Cemil Koçak'la değerlendirirken, mülki amirlerin bu tarz toplantılara çağrılmamasının daha hayırlı olacağına kanaat getirdik. Hizmet veren atanmış kamu görevlilerinin konuşmalarına dikkat etmelerinde gerçekten fayda var.

Zaman gazetesi yazarı Sayın Hüseyin Gülerce'nin "Hem kesiyor, hem biçiyor, sonra da dikeyyor" diyerek İsviçre çakısına benzettiği medyayı "Bugün üç tür medya var. Medya, alternatif medya ve *Taraf*" diye sınıflandırması çok cesurcadı. Bu sözlerin *Taraf*'ı temsil eden bir kişi olarak bana yaşattığı gururun çok ötesinde bir anlamı var. *Taraf*'ın tek başına bir gazetecilik çıkışı açtığı ve medyada tüm taşları yerinden oynattığı, medyanın vesayet, tüm o zehirli toplum mühendisliklerinin ve onca cinayetin taşıyıcı ana kolunu olduğunu ortaya kabak gibi serdiği artık genel bir kanaat. Herkesten Ahmet Altan'a iletmek üzere tebrik ve sevgi emanet aldım. Sayın

Gülerce'yi doğrudan yaptığı bu dolambaçsız beyan için bir kez de buradan tebrik ediyorum. Evvelki günkü haberde yazdığı gibi, *Taraf*'ı destekleyen geniş bir çevre olduğunu ve buna rağmen yalnız bırakıldığını, çünkü bu kişilerin maçı sonucunu beklediklerini söyleyen Gülerce "En büyük bedeli *Taraf* ödüyor" dedi.

Toplantılarda öne çıkan bir önemli husus ise, AKP'ye ilkesel destek veren demokratik kesimlerdeki rahatsızlıktı. Partinin demokratikleşme ve açılımları kendi bekası üzerinden okuma tavrı ciddi bir sorun olarak ortaya kondu. Bu sesin daha da gürleşeceğinden kuşkunuz olmasın. AKP'deki yalpalama ve duraksamaların devleti ve kurumlarını özgürleştirmek mi, yoksa AKP'lileştirmek mi olduğu sorgulanıyor artık. Düne kadar YÖK'ü eleştirenlerin bugün bu konuda hiçbir tasarrufta bulunmamaları, TCK'da ifade özgürlüğünü kısıtlayan 40 civarındaki antidemokratik ceza maddesinin AKP döneminde yasalaşmış, 301. maddenin ise hâlâ kaldırılmamış olması, eğitim müfredatının ayrımcı, totaliter yapısının devam etmesi en çok eleştiri alan konular arasında. AKP'nin açılımlar ve anayasa konusunda derin vesayetçi paktın sürekli saldırısı altında olduğunu herkes biliyor. Bugüne kadar partiye tanınan avans da bundan zaten. Ancak yukarıda saydığımız konularda AKP'nin zamanı boşa harcamış ve mesafe almamış olmasının açılımlarla hiçbir ilgisi yok. YÖK'ün kaldırılmasını isteyen, ifade özgürlüğünü kısıtlayan, dört beş gazetenin beş bin dava ile boğuşmasını sağlayan TCK'nın değiştirilmesinin önünde hiçbir engel yoktu doğrusu.

Diğer yandan yine Hüseyin Gülerce'nin beni etkileyen tesbiti "Biz önce insan, sonra Müslüman olmayı öğrendik" tavrının tüm kesimlerde ciddi bir ivme kazanacağını da umutla gördüm. Levent Korkut, Kürtler, Aleviler, Müslümanlar ve laikler mutlaka değişmeli derken, kendi mağduriyetlerimizi dillendirirken, her kesimin kendi içimize sızmış vesayet ruhunu da eleştirmeye başladığını gözlemledim.

Bu arada, her akşam saz vardı ve sevgili Yasin Aktay'ın uduna eşlik eden Altan Tan, DKSV'den Muhammed Akar'ın davudi sesleri ile mest olduk. Gündem müsaade ederse, bir yazı daha size Abant'ı anlatmak istiyorum.

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ayrılmayı değil, birleşmeyi konuşmak lazım

Markar Esayan 01.07.2010

Evet, çünkü ayrılabilmek için birleşik olmak gerektiği gibi, birleşmek için de ayrı olmak gerekli...

Evet, Türkiye'nin kurucu harcına katılan birleştirici kimyasallar belli ki yanlış formüle edilmiş. Birleştireceğine, kaynaştıracağına, yakmış, kavurmuş bizi.

Kapsayıcı bir vatandaşlık şemsiyesi altında Kürt'e Kürt, Müslümana Müslüman, Aleviye Alevi, Çerkese Çerkes olma özgürlüğü verilmemiş.

Bunun yerine, devletin önerdiği çelikten bir kimlik dayatmasına maruz kalmışız. Devletin makbul vatandaş üretmeyi planladığı tek tipleştirme potasına atılmışız, orada bizi biz yapan değerlerin ayrışmasına ve buradan öngörülen insan tipi çıkması sağlanmaya çalışılmış.

Oysa, etnik kimlik, inanç, gelenekler ve kültür, insanın manevi ve sosyal yapısının bölünemez en küçük yapı taşlarıdır. Pozitivist toplum mühendislerinin inandığı üzere cila, pas, kir değildir, öze dairdir. O şeyleri yok etmek isterseniz, varlığın kendisini yok etmeniz gerekir. İnsanı yok etmeniz gerekir.

Bu da nafile bir çabadır.

Nitekim, devlet aygıtının devasa gücünü tekelinize alsanız, 1930'larda olduğu gibi, tam da buna münasip dünyadan esen ayırıcı rüzgârları ideolojinizin yelkenlerine doldursanız dahi, o öz yok edilemez.

Evet, o öz de değişir mutlaka. Bugün Kemalist projenin tamamen başarısız olduğunu, bu projenin nevi şahsına münhasır kıldığı bir toplum olmadığımızı kim iddia edebilir? Doğu ve Batı arasında kalmışlığımız, melez hallerimiz, modern Müslümanlığımız, sadece bize özgü çarpıcı çelişkilerimiz bu nedenle değil mi?

AKP ve Fethullah Gülen hareketi gibi pek çok toplumsal olgu, bu sürecin bir ürünü değil mi zaten? İçinde bize dair olan her şeyin Cumhuriyet sürecinin de müdahalesi ile şekillendiği hibrid yapılar değil miyiz hepimiz?

Aslında bizler birbirimizden ne o kadar ayrı, ne de o kadar da birlikteyiz. Tam da bu nedenle, Özal döneminden itibaren, ama özellikle de son sekiz yıllık süreci bir "Yeniden Kurulma" dönemi olarak tanımlıyorum ben. Kemalistlerin tepeden indirdiğini yeniden üretip, kendimize ait kılıp, tabandan yukarı doğru yeniden kuruyoruz kendimizi, ülkemizi.

Bize dayatılan şekliyle değil, bizim arzu ettiğimiz biçimiyle...

***

Kürt meselesi ve açılım girişiminde son dönemde yaşanan menfi gelişmeler neticesinde ciddi bir moral bozukluğu ve klostrofobi yaşanmakta son günlerde. Abant'ta temas ettiğim çoğu akademisyen, gazeteci ve sivil toplum üyelerinde gözlemledim bunu. "Vesayet ve Demokrasi" başlıklı bu iki günlük toplantıda sorunların tesbiti ve çözüm yolları üzerine çok ciddi fikirler üretildi. Devlet Bahçeli'nin evvelki gün OHAL'i savunduğu ve Apo'yu asmak için AKP'ye yardımcı olacaklarını söylediği grup konuşmasında Abant toplantısından da öfkesini esirgememiş olması, sonuç bildirisinin yerli yerindeliğinin bir sigortası olarak görülmeli. Hükümet de bu maddeleri kendisine yol haritası yapmalı.

Öte yandan, Kürt meselesi çözülecekse, bunun Kürtlerin ıskalandığı bir formülle yapılması da mümkün değil.

Ama Kürtler kim? Kürt siyaseti dediğiniz kavramın öznesi kim?

Kürt siyasetinde değişik öznelerin meşru siyaset merkezi olmalarının zemini otuz yıllık savaşta delik deşik edilmiş. Tek kuralın şiddet olduğu bölgede PKK'nın ve BDP dışında rol önerilen Kürt siyaseti, tam da bu süreçte doğuyor, oluşuyor. Silahsızlanma yönünde Diyarbakır, Batman ve Şanlıurfa'dan yükselen sesler, tam da bu doğumu belgeliyor.

Evvelki gün grubunda yaptığı konuşmada Erdoğan "takdir edilmemişliğin" sitemi içerisindeydi. "DTP'yi biz mi kapattık, Habur'dan dönenleri biz mi tutukladık" derken, yargı vesayetinin kendi politikalarının altını oyduğunu ima ediyordu. Bunca yıllık inkâr politikalarından kendi iktidar döneminde dönüldüğünü ve okun yayından çıktığı söylüyordu.

AKP'nin eleştirecek çok yönü olabilir. Ama açıkçası, Kürt sorunu için "Apo'yu asalım" diye "çözüm" öneren bir Bahçeli, Vakıflar Kanunu tasarısı için "Agop'un mallarının derdine düştünüz" diyen bir CHP'nin yanında, sorunları siyasi alanda tutmaya çalışan bir AKP, Türkiye için hâlâ vazgeçilmezliğini koruyor.

Hâsılı, biz zaten devletin böldüğü bir toplumuz. İçinde bulunduğumuz dönem bir hasar tesbit süreci. Açılımlar bu parçalanmış toplumun yeniden birleşme arzusunun bir tezahürü. Bu süreç bu yönde mutlaka ilerleyecek ve şiddeti dışlayıp demokratik siyasete yönelenler kazançlı çıkacak.

Bu da Ermenilerin vesayeti

Markar Esayan 05.07.2010

Ataerkil doğu toplumlarında vesayet konusu çok netameli bir mesele. Ta "baba ocağı"na göz açtığımız günden itibaren böyle bir vesayet kuluçkasına da düşmüş oluyoruz. Vesayet netameli çünkü onun içine doğmuş ve ondan beslenmiş olmakla, bizim sınırlarımızı da oluşturuyor. Sınır, aklın kendisini de içerdği zaman, onun ötesine geçecek başka bir yolculuk aracına da sahip olamıyorsunuz. Hele bizim gibi yarı-modernleşmiş toplumlarda, duygu, inanç, metafiziğin de dışları sökülmiş olduğundan, tüm yaratıcı olanaklardan esirgenmiş bir halde sürüklenip gidiyorsunuz.

Çoğunuzun Hrant Dink'in sahiciliğinde varlığından haberdar olduğu Türkiye Ermeni toplumu da bu kuraldan arı değil. 2007, ciddi bir uyanış ve vatandaşlaşma sürecinde olan Ermeni cemaati için bir yıkım yılı oldu. Hrant Dink'in öldürülmesiyle sivil temsiliyet yönünden ağır darbe aldı. Suikastı planlayan merkez bunu hesaplamış mıydı bilinmez ama, minör boyutta, Ermeni cemaati sessizlik, hareketsizlik ve sözsüzlük balçığına saplanıverdi.

Tam bu esnada Ermeniler ruhani önderini de fiilen kaybetti. İleri bir hafıza sorunu yaşayan Patrik Mesrob II'nin rahatsızlığı hızla kötüleşti ve onu vazife göremez hale getirdi. Hrant Dink ve Mesrob II'nin arasında özellikle cemaatin sivilleşmesi, köhnemiş cemaat organizasyonunun çağın gereklerine göre yeniden örgütlenmesi, yani söz verilen bir dizi reformun yapılmıyor oluşu üzerinden süren kavgalar da böylelikle sona erdi.

Sonradan yakından tanık olduğum, rol aldığım bu dönem üzerine çok düşündüm tabii. Cemaatin modern bir toplum haline gelmesini, sinik parya rolünden sıyrılıp vatandaşlık haklarını talep eden, kullanan, kamu alanında görünür hale evrilmesini isteyen bizler, sanki elimizi kolumuzu tutan varmış gibi, kendi özgür girişimlerimizi yapmıyor, kendimizi tek bir adamın, bir din adamının muvaffakiyetine adıyorduk. Bu kendi iddiasıyla çelişen bir durumdu ve bir eksi, bir artıyı götürürdü. Öyle de oldu. Tek adam kendi yolundan gidince, çoğu yenilmişlik duygusu ile kenara çekildi. Ayakta kalan Agos ve Hrant oldu. Sonra onu da öldürdüler. Cemaati kaynatan varedici ateş de sönüp gitti...

Tek adamlar arkalarında genelde kaos doğuran bir yıkıntı bırakırlar. Patrikhane'de ortalığı boş bulanlar bu kaos durumundan ziyadesiyle faydalandılar. Önce Patrik'in rahatsızlığı cemaatten gizlendi. Malum, belirsizlik de statükoyu güçlendirir. Altı ay sonra, patrik seçimi yapılmayacağı çünkü patriklerin ömür boyu seçildiği tezine geçildi. Halbuki 1461'den 1922'ye kadar, yetmiş dokuz din adamı yüz on kere patriklik makamına oturmuştu. Cemaat lidersizdi ve patriğin iyileşme şansı yoktu. Bir süre sonra ise –herhalde olası bir seçim için gerekli olan kulisler yapılmış ve özgüven sağlanmıştı- seçim yapılabileceği açıklandı. Bunun üzerine teamüllere göre sivillerden oluşan meşru bir Seçim Müteşebbis Heyeti oluşturuldu. Ancak burada "iyi niyet ve aklın" sorgulandığı bir ayrışma yaşandı. Devlete bir "eş-patrik için mi" –çünkü patrik ne de olsa yaşıyordu-, yoksa "yeni bir patrik" seçmek için mi başvurulacaktı?

Nihayetinde valiliğe hem Müteşebbis Heyeti'nin "yeni" patrik, hem de başkanlığını Başepiskopos Aram Ateşyan'ın yaptığı Ruhani Kurul'un "eş-patrik" seçimi için izin isteyen iki ayrı başvuru yapıldı. Bu tam bir beceriksizlik örneğiydi. Devlet uzun süre cevap vermedi. Hatta cevap süresini de geçirdi. Doğru ya, başvurulardan hangisini kale alsın, cemaatin bir bölümünden yana –veya karşı- müdahil olacaktı. Cemaat, topu

devlete atmış onun nasıl bir tercih yapacağını beklerken gelen cevapla şoke oldu. "Patrik hâlâ hayatta olduğu için, yeni veya eş-patrik seçilmesinin hukuki zemini yoktur. Ancak patrik vekili seçebilirsiniz" dendi.

Eh, patrik vekili seçimi de sivillerin dışarıda kaldığı Ruhani Kurul'un bir "iç" tasarrufuydu. Ruhani Kurul, jet hızla toplandı ve Patrikhane'deki tek egemen Başepiskopos Aram Ateşyan'ı Patrik Vekili, aslında fiili olarak da eş-patrik seçti.

Dedim ya, hukuksuzluk, belirsizlik her zaman statükonun işine yarar. Devlet bugüne değin cemaatlerin modern ve işlerliği olan bir yönetim mekanizmasından yana hiç olmadı. Patrikhane'nin tüzel kişiliğini zayıf tuttu, Cismani Meclis'i feshetti vs. Çünkü bu "Türkleştirme" politikasına aykırıydı. Ermeniler de devlet tarafından terörize edilmiş olma mağduriyetine bir sonsuzluk atfedip, sivil alanda özgür davranma cesaretini göstereceklerine, statükonun peşinden seyirtti.

Size Ermenilerin yaşadığı, daha doğrusu yaşayamadığı trajikomik bir patriklik seçimi hikâyesi anlattım. Gördüğünüz gibi sevgili Türkler ve Kürtler, yok birbirimizden farkımız. Vesayet hepimizin içimize işlemiş ve eşit derecede pespayeyiz nitekim.

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Karabağ'da 'çözüm' çok yakın

Markar Esayan 08.07.2010

Çok üzerinde durulmuyor, lakin Cumhurbaşkanı Gül'ün 2008'in eylül ayında milli maç vesilesi ve Sarkisyan'ın davetiyle Erivan'a gitmesiyle Türkiye-Ermenistan arasında başlayan normalleşme sürecini etkileyecek önemli gelişmeler oluyor.

Kısa bir hatırlatma yapalım. Gül ve Sarkisyan'ın karşılıklı ziyaretlerinden sonra diplomatlar "normalleşme"yi bir zabta dökmek üzere çalışmaya başlamışlardı. Aslında iki ülke arasındaki yoklama görüşmeleri 1990'lara değin geriye gidiyor. Hatırlatalım, Türkiye, Ermenistan'ın 1989'da ilan ettiği bağımsızlığını tanıyan ilk ülkeler arasındaydı. Ancak söz konusu görüşmeler, Kelbecer'in Ermenilerin eline geçmesi ile kesintiye uğradı. Azeri lobisinin etkisiyle de Türkiye sınırları 1993 yılında kapattı. Denebilir ki, hükümetin Ermeni açılımını başlattığını ilan ettiği 2009 yılına değin ilişkilerde yaprak dahi kıpırdamadı, yirmi yıla yakın bir süre boşa geçti.

Futbol diplomasisi ile parlak bir başlangıç yapan ve yüksek beklenti yaratan açılımda 31 Ağustos 2009'a kadar önemli bir gelişme yaşanmadı. Obama, 6 nisan'da TBMM'de yaptığı konuşmada "Türkiye ve Ermenistan liderleri tarafından atılan tarihî ve cesur adımlara şahit olduk. Bu etkileşimler yeni bir günü müjdeliyorlar. Sınırın açılması, her iki ulusun da faydasına olan barışçıl ve müreffeh bir birarada yaşamı geri getirir. Bu yüzden de ABD, Türkiye ve Ermenistan arasındaki ilişkilerin normalleşmesini tüm gücüyle destekliyor" diyerek açılımda ABD'nin güçlü beklentisini açıkça ifade etti. Biliyorsunuz ABD'nin "beklentisi" "Bu işi uzatma" demektir. Hâsılı, süreç 31 ağustosta ikili protokollerin İsviçre'de parafe edilmesi ile yeni bir merhaleye taşındı. Nihayetinde ise 10 ekimde çekişmeli pazarlıkların gölgesinde iki ülkenin dışişleri bakanları tarihî protokolü resmen imzaladı.

Sürecin sıkıntılı ilerliyor, ya da ilerliyor görünüp yerinde sayıyor olmasının nedenleri vardı. Bu nedenlerin başında Karabağ sorunu geliyordu. Aslında önemli tek sorun da buydu. Erdoğan Bakü'de ve daha pek çok kereler Karabağ işgali bitmeden sınırların açılmayacağını ilan ederek açılımı doğrudan bu iki ülkenin arasındaki

tarihî ihtilafa endeksledi. Bu siyasetin doğru veya yanlış olmasının artık hiçbir anlamı yok. Ermenistan ne kadar tersini iddia etse ve bu konuda AGİT ülkelerini arkasına almış olsa da, Karabağ meselesi de facto bir önkoşul olmuş durumda...

Bununla birlikte Ermenistan Türkiye'nin bu hatasını iyi değerlendirdi ve protokolleri Anayasa Mahkemesi'nden geçirerek Meclis'ine getirdi. Türkiye'nin açılımı anlamsız çıkarmış olduğunu dünyaya anlattı. Türkiye adım atmadığı için protokolleri dondurduğunu açıkladı ama imzasını geri çekmedi. Nitekim, 5 temmuzda gerçekleşen Erivan ziyaretinde ABD Dışişleri Bakanı Hillary Clinton'ın "Ermenistan üzerine düşeni yaptı, sporda söyledikleri gibi, top şimdi diğer tarafta" şeklinde desteğini aldı.

Ancak geride olanlar biraz daha farklı. Dün, İçişleri Bakanlığı'nın Kars ve Iğdır valiliklerine bir yazı gönderdiği ve sınır kapılarının açılması durumunda hazırlıkların ne kadar zaman alacağını sorduğu haberi haber merkezimize düştü. Bu bir rastlantı değil. Çünkü tam da Clinton'ın Bakü ve Erivan'ı ziyaret ettiği gün, AGİT Minsk Grubu eşbaşkanları Rus Igor Popov, Fransız Bernard Fassier ve Amerikalı Robert Bradtke, ortak bir bildiri yayınlayarak, "Helsinki Nihai Senedi'ndeki üç ilke olan kuvvet kullanmama, toprak bütünlüğü ve milletlerin kader tayini hakkı esasları üzerinde çatışmanın barışçı çözümü yönünde ilerleme olduğunu" açıklamıştı.

'İlerleme'den kastın Ermenilerin Kelbecer ve Laçın dışında kalan beş reyonu boşaltmaları olduğu iddia ediliyor. Bu doğru, ancak bu, 2012'de seçime hazırlanan Sarkisyan hükümetinin Karabağ'da plebisit garantisi almadan ve BM Barış Gücü tampon bölgeye konuşlanmadan verebileceği bir taviz değil. Bu durumda sağlanan ilerlemenin plebisiti de içeren karmaşık bir çözüm paketi olacağı ve bu konuda Bakü'nün üzerinde baskının arttığını öngörmek cüretkar bir tahmin değil.

Karabağ'da 20 haziranda yaşanan dört Ermeni, bir Azeri askerin öldüğü sıcak temas, Clinton'ın Erivan'ı ziyaret ettiği 5 temmuzda da tekrarlandı. Ermeni Stratejik ve Ulusal Araştırmalar Merkezi Direktörü Richard Giragosyan Bakü'nün bu tacizlerinin Ermenilere değil, Washington ve Ankara'ya bir mesaj olduğunu söylüyor. Giragosyan'a göre Bakü AGİT Minsk Grubu'na öfkeli ve çatışmalarla müzakereleri ilerleyen bu formatın dışına çıkarmaya çalışıyor.

Aliyev dün yaptığı açıklamada, Karabağ'a geçici statü verilmesini ve Ermenistan'la güvenli bir karayoluna karşı olmadıklarını açıkladı. Anlaşıldığı kadarıyla Karabağ'da öyle veya böyle çok yakında bir adım atılacak. Bu adım ne olursa olsun, ilerleme sayılacak ve Ankara da sınırları açacak.

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

O ıslaklık duygusu...

Markar Esayan 12.07.2010

Ne büyük haksızlık değil mi? Bu kadar gergin insanlar olmakla, bu kadar gergin bir ülke ve tabii ki dünyada yaşamakla, hayatı elimizden ıskalayıp kaçırıyoruz.

Ve büyük büyük laflar ediyoruz durmadan. Siyaset yapmak misyon, siyasetçi ve uzmanlar da peygamberler gibi olmuşlar. Çözümler muştuluyor, öneriler diziyor, yargılıyor, kararlar veriyorlar. Geleceği anlatıyorlar bize.

Biz köşe kadıları da öyle...

Çok kibirli, çok havalıyız doğrusu...

Çoğu köşe yazısı, hatta ciltler dolusu ahkâm ansiklopedilerinin bir tek kelimelik özeti vardır oysa:

BEN!

Sürekli BEN'i kusuyoruz aslında. Ağzımızda utanmadan çiğnediğimiz yüce laflar, iddialar, amaçlar, öykünmeler, o BEN'in motifi sadece...

Mesela fanı olduğum Pakize Suda'nın benden ve pek çoklarından daha iyi bir köşe yazarı olması, çok daha fazla okunmasının nedeni de bu; gerçek olması, kendisiyle, hayatla dalga geçecek, ti'ye alabilecek kadar içinde olması hayatın...

***

Cumartesi günü. İstanbul'dayım. Metroda, rayların üzerinde kaykılarak ilerliyoruz. En az seksen yaşında, kentli cici bir nine, elindeki büyük bir gazetenin magazin ekini son satırına kadar âdeta içiyor yolculuk boyunca. Eskiden nasıl da küçümserdim böyle "boş" işlerle uğraşanları. Kaçmakla, yüzeysellikle, kolaycılıkla hadi itiraf edeyim aptallıkla suçlardım böylelerini.

Çok de eski değil o "eskiden". Hatta daha bir kısmımla öyle de sayılırım hâlâ. Büyük ihtimalle ölene değin, yine bir kısmımla ne kadar önemli bir insan olduğumu her gün mantra tekrarlar gibi tekrarlayacağım kendime. (Bu konuda müspet bir gelişme olursa, merak etmeyin sizle de paylaşırım:)

***

Metrodayız hâlâ. O kadın tüm özgünlüğü ile kendi hayatını yaşıyor. O kadın yaşıyor. Her halinden anlıyorum yaşadığını. Belki kocası hâlâ hayatta ve büyük bir ihtimalle ona âşık. Değilse de, her an âşık olabilir, "yaşına" "başına" bakmadan.

Okuduğu magazin ekinden başka hayatlara akıyor. Merak ediyor diğer yaşamları. Benim yargıladığım bir eylemi bu kadar yalın ve doğallıkla yapması beni kuşatıyor. Gerçekliği beni kuşatıyor.

O kadın yaşıyor...

Metrodan iniyorum. Hava her an patlamak üzere. Evime giden ana caddeye saptığımda yağmur aniden patlıyor. Bir kapı aralığına sığınyorum. Islanmamak için. Önümden geçen genç bir çift, sırlıslıkla olmaktan öylesine hoşnut ki, kız yanındaki delikanlıya "ne kadar romantik değil mi" diye soruyor. Cevabı belli. "Belli" cevap geliyor. Onların hemen arkasından bir çift daha geçiyor önümden. Arkadaki kız "Bak ne kadar romantik değil mi diyor" diyor yanındaki sevgilisine. Kahkahalarla gülüyorlar.

Önde giden çiftte mi, yoksa kendilerine mi gülüyorlar?

Ne fark eder?

Onlar yaşıyorlar.

Ben sabırla yağmurun dinmesini bekliyorum. Islanmaktan hiç hazzetmem. Çok sonradan keşfettim nedenini. Küçükken yatılı okumuştum. Altımı her gece ıslattığım için, kadın hademe son çare yatağımı naylonla kaplamıştı. Uykuya dalmadan "Bu gece işemeyeceğim altıma" diye söz veriyordum kendime. Ama olmuyordu. Gecenin bir yarısı uyanıyor, bir çiş gölünün içinde buluyordum kendimi. Soğuk oluyordu. Kıçım pişik oluyordu. Sabaha kadar uyuyamıyordum.

O ıslaklık duygusunu hiç unutamadım.

***

Sonra, bir Kürt delikanlısı, elindeki siparişi teslim etmek için, kovuğuna sığındığım apartmanın kapısında, karşıma dikiliyor. Elindeki şemsiyeyi gözüme sokacakken son anda kenara çekiliyorum. Zili çalıyor, kapı açılıyor, o giriyor. Yerimde çakılmış haldeyim. Yağmur hiç denecek gibi değil. Islaklık duygusundan nefret ediyorum. Sabırla dinmesini bekliyorum yağmurun. Siparişi teslim eden Kürt genci, apartmanın kapısını açıyor, kapalı şemsiyeyi önde bir kılıç gibi tutarak yanımdan sokağa fırlıyor, tam o anda önümüzden geçen bir genç kız salise farkla şemsiyenin sivri ucu tarafından şişlenmekten kurtuluyor. Yağmur çok hızlı yağıyor. Hayat çok hızlı akıyor. Genç kız terslense de yoluna gidiyor. Gülerek, "Az daha şişliyordun kızcağızı" diyorum Kürt gence. "Dikkatli ol biraz"...

"Öğreniyoruz ağabey" diyor.

Nedense gözlerim nemleniyor.

Metrodaki o yaşlı, kentli seksenlik kadın yaşıyor, ardı ardına önümden geçen o genç iki çift yaşıyor, o Kürt delikanlı yaşıyor, yağmur yağıyor, ben ıslaklık duygusundan nefret ediyorum, hâlâ, yaşıyorum yani.

Öyle veya böyle, o veya bu kişi olarak yaşıyor ve yaşadıkça öğreniyoruz.

En iyi bildiğimiz dilce.

Kendimizce.

Yaşamayı. Birlikte yaşamayı.

En kutsal eylem bu zannımca...

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Leibniz'in Kürt sorununa bakışı

Markar Esayan 15.07.2010

"Herkes kaybettiğini yerine koymak istedikçe daha çok kaybediyor" dedi yaşlı ve bilge adam. **"Birilerinin bundan vazgeçmesi gerekiyor."**

Ama kim?

Kim "intikam hakkını" elinin tersiyle itip "öldürme hakkından" vazgeçecek?

***

Öyle görünüyor ki daha uzun bir süre Türkler ve Kürtler birbirlerini öldürmeye devam edecekler. Çünkü barışın iradesi terazide öldürme iradesini dengelemiş, onu sündürmüş değil. İki halkın adına konuşan ve eyleyen eli silahlı muktedirleri de vasatlık, şiddet ve bunların absürlüklerinde birbirleriyle yarışıyorlar.

***

– Beni öldürecek misin?

– Evet.

– Ama para bende değil.

– Doğru, ama kocanla bir anlaşma yaptık. Seninkini değil kendi hayatını seçti.

– Ama bu gerekli değil. Beni öldürmenin hiçbir anlamı yok.

– Herkes bana neyin gerekli olup olmadığını söylüyor! Yazı tura atacağım, kazanırsan hayatta kalırsın, söyle.

– Hayır söylemeyeceğim. Buna ortak olmayacağım. Bu saçmalık!

– Nasıl olur! Nasıl söylemezsin?

***

“Nasıl anlatırsınız” diyor BDP’li vekil televizyonda. “Kırk-elli bin ölü var ortada. Tek taraflı silah bırak dersek, halkımıza biz bunu nasıl anlatırsınız? Halkımız ‘bunca yıl bu çocuklar neden öldü’ diye hesap sormaz mı?”

Ying ve Yang’ın tersten, ya da şerden okunuşu gibi, Türkler ve Kürtler, yani “böyle Türkler ve böyle Kürtler”, öylesine uyumla tamamlıyorlar ki birbirlerini. Ölmek isteyen öldürmek, öldürmek isteyen ölmek isteyenler bulabilirsiniz sonsuza değin. Saçma ve akıldışı olmasının hiçbir اهمیyeti yok. Ne kadar absürd ve gereksiz olursa olsun. Şu kadın gibi, “Hayatım pahasına bu absürlüğe alet olmayacağım” diyenler çıkmadıkça, ya da terazide daha ağır basmadıkça...

***

Üç kare fotoğraf var. İlkinde Batman Beşiri’de 2005 yılında yakalanan PKK’li Abbas Emani’yi, “güvenlik güçlerinin” arasından bize doğru yürürken görüyoruz. Açık bir alan, her şey o kadar sakin ki! İkinci karede o grubu halay çekerken, veya çimenlere oturmuş sohbet ederken görürseniz hiç şaşırmazsınız. Arkadaş gibi yan yana yürüyorlar. Sanki bir tarlaya fiyat biçmeye gitmişler de, oradan dönüyorlar. Arabaya binip uzaklaşacaklar, evlerine varıp çocuklarını kucaklarında hoplatacaklar...

İkinci kare geliyor sonra. Yeşil tişörtü, fiyakalı bıyığı, kamuflaj pantolonuyla, Beyaz Toros’un altına girmiş bir cesede dönüşmüş aynı genç. Ölmüş. Öldürülmüş. Demin sakin sakin aralarında yürüdüğü o adamlar öldürmüş onu.

Sonra üçüncü kare. Aynı genç, çatışma bölgesine götürülmüş, yere yatırılmış. Yerdeki iki cesedi tamamlayıp, üçüncü olmuş. Çatışmada ölmüş rolü yapacak. Bir ölüye rol yaptırmak da bizim coğrafyanın hüneri olsa gerek.

***

Leibniz miydi onu diyen, hani “Evrende her şeyin boyutu aynı anda iki katına çıksa, kimse değişikliği farketmez” diyen. Korkarım, ya da niye korkayım canım, dünün ölme ve öldürme nedenleri aynı anda ortadan kalksa, hiçbir şeyin farkında olmayacağız biz, ölmeye de öldürmeye de devam edeceğiz.

Ya da NASA bir açıklama yapsa ve dese ki, gezegenimize doğru son sürat devasa büyüklükte bir gök cismi yaklaşıyor, dünyanın üç gün süresi kaldı. Emin olun dünyanın geri kalanı sevişirken, PKK karakol basmaya, şehirlerde servis minibüsü bombalamaya, güvenlik güçleri de aynı kararlılıkla PKK’lıları “etkisiz hale getirmeye” devam edecek. Son âna kadar.

Bu böyle bir absürlük çünkü. Böyle bir akıl kaymıslığı...

Hani İkinci Dünya Savaşı’nın bittiğini bilmeyen Pasifik’teki küçük birlikler bir süre daha savaşmaya devam etmişler ya. Bizimki de o hesap olacak. Ama başka hikâyeler de vardı Büyük Savaş’a dair. Yanılmıyorsam, Belçika’da bir bölgede, Almanlar ve Müttefikler arasında uzun süre sızma yakın kayıp yaşanmıştı. Çünkü iki tarafın askerleri de birbirlerini vurmuyor, hatta gündüz yiyecek ve ilaç yardımı yapıyorlarmış birbirlerine. Bölgedeki kilitlenmeyi fark eden üstler müfettiş gönderip durumu anladıktan sonra gerekli tedbirler alınmış, oradaki barışsever birlikler yerine, savaşan askerler gönderilmiş. Böylelikle “Yaşa-Yaşat” taktiğinde yapılan anlaşma bozulmuş, savaş yeniden başlamış.

Elli milyon insanın öldüğü bu savaşta yaşanan bu olay ne kadar romantikse, savaşmak da bir o kadar absürd değil mi?

***

– Artık köle değilsin.

– Kölelik mi?

– Evet, özgürsün artık.

– Siz nasıl münasip görürseniz soylu efendim.

***

Nedensiz yere öldüren tek canlı türü şu insan. Ama öldürmeyi reddetme iradesine sahip olan da tek canlı türü. O ilk günden beri, bu iki halk arasındaki mücadele sürüp gidiyor. Bakalım nasıl bitecek sonu.

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Alın işte size gazetecilik

Markar Esayan 19.07.2010

Aslında epeydir unutmuştuk. Ta ki Kafes ve Amirallere Suikast davalarını da içeren Poyrazköy Davası'nda tutuksuz yargılanan bir deniz kurmay kıdemli albay savunmasını Kardak Kayalıkları'na oturtuncaya kadar.

Hatırlayalım, 25 Aralık 1995 tarihinde Figen Akat isimli bir Türk gemisi Kardak Kayalıkları'na oturmuş, gemiye yardımın Türkiye mi yoksa Yunanistan tarafından mı yapılacağı, kayalıkların hangi ülkenin mülkiyetinde olduğu tartışmasını ateşlemişti. Üç tane yabancı keçinin yaşadığı bir kayalık, iki ülkenin kof siyasetinin eline elverişli bir malzeme vermişti.

Tabii bu malzemeyi "basın" da çok iyi kullanıyordu. Kıbrıs konusuna özel hassasiyeti bulunan *Hürriyet* gazetesi aslında bu kadar ehemmiyetsiz bir meselenin iki ülkeyi savaşın kıyısına getirecek bir krize dönüşmesinde mutlaka rol almalıydı, aldı da.

İşte Fatih Altaylı o günleri yazıyordu dün köşesinde. "Bıktım bu Kardak'tan" başlığıyla, yazışlarında o günlerde yaşananları olduğu gibi aktarıyordu. Yazışları masasının başında Ertuğrul Özkök vardır. Haber Ajansı Müdürü Uğur Cebeci gündemi sunmaktadır. O sırada televizyon Kardak'a bayrak dikildiğini haber verir. "Bak Yunan gazetecilere. Adamlar ülkelerine toprak katıyor. Sen boş otur. Bir yere bayrak diktiğin mi var?" diye takılırlar Cebeci'ye.

Ama bu takılmalar Cebeci'nin milli gazetecilik hislerini çok rencide etmiştir. Ertesi gün gelir ve aynı masaya birtakım resimler fırlatır. "Alın işte size gazetecilik" der.

Bir helikopter kiralanmış, kayalığa inilmiş, Yunan Bayrağı yerine Türk Bayrağı dikilmiştir.

İşte gazetecilik budur.

Altaylı duruma önce gülüp geçmiştir. Ama o da ne! Özkök bayrağı tam sayfa manşet yapmıştır. Altaylı itiraz eder. Bu iki ülke arasında savaş çıkartabilecek bir çığgınlıktır. Özkök'le aralarında şu konuşma geçer:

*Hemen **Ertuğrul Özkök**'ü yakaladım. "Abi, napıyoruz. Bu manşet savaş çıkarır. Bari bu kadar büyük vermesek" dedim.*

***Özkök**, *Hürriyet*'in geçmişte de benzer haberler yaptığını, *Hürriyet*'in misyonunda böyle haberler olduğunu, Kıbrıs davasına da böyle sahip çıkıldığını falan anlattı. İkna edemedim. Haber aynen çıktı gazetede. Bu arada ben de Ege Sanayici ve İşadamları Derneği'nin toplantısında bir konuşma yapmak için İzmir'e uçtum. Ertesi gün haber çıktı ve ortalık birbirine girdi. Tam dediğim gibi, neredeyse savaş çıkacak. Ben de İzmir'den dönüyorum. Havaalanında telefonum çaldı. Telefonda **Özkök**. Hayli neşeli, "**Bak olanları gördün mü?**" dedi.*

*"**Gördüm, haklı çıktım**" dedim. "**Haklı çıkmadın. Türkiye'nin çıkarlarını koruduk ve gündem yarattık. Bodrum'a gider misin, senin kaleminden yazalım olan biteni**" dedi.*

***

Evet, *Hürriyet*'in misyonunda böyle haberler vardır. Daha önce de, 1955'te Patrikhane ve Patrik Athenagoras'ın ENOSIS örgütü için Rum vatandaşlardan para topladığını yazmıştır. Ayşe Hür o dönemi 07.09.2008 tarihli "53.Yılında 6-7 Eylül Olayları" başlıklı *Taraf* yazısında şöyle özetliyor:

Burada ilginç ve 6-7 Eylül olaylarının ortaya çıkmasına büyük etkisi olan şey ise; gazetelerin Kıbrıs meselesinin

ortaya çıkmasından itibaren Türkiye’de yaşayan Rumlara yönelik olarak yazdıkları tahrik edici yazılardı. Hürriyet, Yeni Sabah’ın başını çektiği gazetelerin yazılarında; İstanbul Fener Rum Patrikhanesi ve Patrikhane’nin lideri Athinagoras, Kıbrıs’ta Makarios’un liderliğinde gelişen Rum hareketine karşı sessiz kaldığı gerekçesiyle eleştiriliyordu. Patrikliğe yüklenen gazeteler, Fener’in tüm Ortodoks dünyasını temsil ettiğini ve onun ekümenik sıfatıyla Kıbrıs’taki Makarios’a müdahale edebileceğini, aksi halde sessiz kalmanın Makarios’u onaylamak anlamına geldiği vurgulanmaktaydı.

***

Bu kıskırtmalar sonucunda 6-7 Eylül’de Rum, Ermeni ve Yahudilere ait 4124 ev, 1004 işyeri, 73 kilise, bir sinagog, iki manastır, 26 okul, aralarında fabrika, otel gibi yerlerin bulunduğu 5317 işletme yağmalanmış, 11 ila 15 vatandaş öldürülmüş, 300 kişi yaralanmış, 400 Hristiyan ve Musevi kadına tecavüz edilmiştir. 1964’te ise yine Kıbrıs kıskırtmacılığı yüzünden 30 ila 40 bin civarında Yunan uyruklu ve Rum vatandaş 24 saat süre içerisinde yanlarına sadece 20 dolar almalarına müsaade edilerek sınır dışı edilmiş, kalan mallarına el konmuştur.

İşte gazetecilik de misyon da budur.

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Devlet bazen de gözyaşlarıyla değişir

Markar Esayan 22.07.2010

Vatandaşlık kavramı Antik Yunan’daki sadece göreve ve katılıma dayanan, kadınları, esirleri ve yabancıları dışlayan şeklinden, Habermas’ın “Anayasal Vatandaşlık” hallerine değin uzun süren bir evrim geçirdi.

Eski Yunan’da “vatandaş” kavramının tersi olan şeye “idiot”, yani “budala” denirdi. Çünkü orada itaatin esas olduğu vatandaşlık görevlerini yerine getirmeyenlerin, şehir devletinde yeri yoktu.

Bu ise budalalıkla eşdeğerti...

Ulus-devletlerin oluşmasıyla, modern vatandaşlık kavramında görevlerin yanına haklar ve sosyal boyut da eklendi. Günümüzde ise, küreselleşme ile birlikte, bir devletten ziyade dünya vatandaşlığına terfi eden, bunu yaparken de “sivil itaatsizliği” de bagajına koyan bir model içindeyiz artık.

Cumhuriyet’in vatandaşlık modeli ise hem kan, hem de dil birliğini esas alan, yani hem Fransız hem de Alman modellerinin bir karma modeline doğru seğırtti. TC, faşizmin parladığı 1920’lerde değil de, demokrasinin öne çıktığı 1950’lerde kurulmuş olsaydı, hikâye nasıl gelişirdi, bilinmez.

Ama biz bu seksen yılda neler yaşadığımızı iyi biliriz, değil mi?

Dışarıdan ideoloji ithal eden her totaliter rejim gibi, Türkiye de iki binli yıllara değin bu pragmatizmin kendini oradan oraya savurmasına izin vermek durumundaydı. Aslında ayrı bir halkı tanımlayan “Türk”lük üzerinden ayrımcı ve dışlayıcı bir vatandaşlık biçimi kurgulayan Türkiye, bu durumu ellili yıllarla başlayan soğuk savaşın iki kutuplu dünyasında, demokrasiden arındırılmış siyaset, gladyolar, bölgesel savaşlar ve sahip olduğu stratejik önem ile uzun süre devam ettirebildi.

Muhallifler ise, tam da bu meşruiyet ile şiddet yöntemleri, linç ve cinayetler ile susturuldu. Geniş halk kitlelerini etkileme güçleri bu linç ve itibarsızlaştırma yöntemleriyle budandı. Olmadı darbeler imdada yetişti. Özgürlük hareketlerinin içine sızıldı ve bunların yüzeydeki özgürlük mücadeleleri bile derin iktidarın bir manivelası şeklinde kullanıldı, yozlaştırıldı. 11 Eylül'de ülkede kan gövdeyi götürürken, 12 Eylül 1980'de ülkenin sütliman olması başka türlü nasıl açıklanabilirdi?

Bu uzun süren homojen dönem Türkiye'yi yöneten elitlerde zamanın asla değişmediği algısı ile birlikte bir "zaman zehirlenmesine" yol açtı. Bu algı, halktan arındırılmış öz iktidarı tekellerine almakla kendi ahlakını, kibrini ve budalalığını yarattı. Doksanlarda dünyanın nasıl değiştiğini anlayamadılar. İdeolojileri 20 model ve ithal olduğu, ona özgün bir şey katılmadığı için giderek bir hayal dünyasına savruldular. Hayal mahsulü oldular. Hayal dünyasında yaşadıkları hayalkırıklıkları ise akı ve vicdanı iyice bloke etti, Ergenekon'dan, askerî ve yargı bürokrasisinden medet ummanın onları ne hale soktuğunu da göremediler. Görseler, dayanamazlardı, korkularıyla yüzleşir, değişirlerdi...

O nedenle Anayasa değişikliği paketi karşısında bu kadar akıldan ve vicdandan uzak davranabiliyorlar. Hayal mahsulü oldukları için Erdoğan'ın gözyaşlarının "gerçek" olmadığını iddia ediyorlar. Kılıçdaroğlu'nun Erdoğan'ın konuşmasına verdiği cevap o nedenle bu kadar soğuk, gaddar ve vicdandan arındırılmış olabiliyor. Tüm günah ve sevaplarıyla, Erdoğan'ın "gerçekliği" karşısında bugünün diline dair hiçbir sözcük yok lügatlerinde. "Niyet" sorguluyorlar, "Benim acıma empati yapma" sütunu diyorlar, altında yatan hayali itirazlarla iyice semirmiş cüssesiyle "Hayır"ları onları eziyor çünkü, mertçe taşıyamıyorlar.

Sevgili yazarlar editörümüz ve mesai arkadaşım Tamer Kayaş, 12 Eylül rejimi tarafından on üç yıl hapse mahkûm edilmişti. Suçu *Politika* gazetesinin sorumlu yazarları müdürü olmasıydı. Aklınıza gelebilecek her türlü işkenceyi görmüştü. Burada onun hoşgörüsüne sığınarak verebileceğim ayrıntılar, tam o sırada kuracağı ailesini, dışlerinin büyük bir çoğunluğunu tekmelerle kaybetmiş olması, defalarca Filistin askısına alınması, bir pencereden aşağı atılmaktan son anda kurtulması...

Sevgili Tamer şu anda akı ve biraz da şansı yüzünden hayatta.

Bu yazıyı size o hazırlayıp köşeye yerleştirecek.

Sadece şans eseri olacak bu.

Devlet, ilk defa şimdi bu onurlu insanlardan özür diliyorsa, bu insanların "ayaklar altına alınmış" itibarlarını iade ediyorsa, bir Başbakan ilk defa haksızca asılan gençlerin adını anıp, son mektuplarını okuyorsa, ağlıyorsa, buna timsah gözyaşı demek gaddarlıktır. Niyet okumak gaddarlıktır, en azından, budalalıktır.

Devlet sadece yasalarla değişmez. Devlet adamlarının tavırları, zihnî dönüşümü, cesareti, beyanları ve evet, bazen de onların gözyaşlarıyla değişir.

Hayır ile boykot arasında sıkışmayı seçenler lütfen bir zaman zehirlenmesinden mustarip olup olmadıklarını kontrol etsinler.

Aynı fikirde olmak zorunda değiliz, sadece bu zamana, yanımıza gelsinler.

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Samimiyet eylemde belli olur

Markar Esayan 26.07.2010

Çok güvendiğim bir teorim var: Açık veya postmodern darbelerle müdahale edilmedikçe, siyaset güçlenecek, bürokratik oligarşi tahtından inecek ve halkın tercihleri siyasi rekabetin belirleyicisi olacak.

Su mecrasını bulacak, ülke normalleşecek, korkular değil, günün ihtiyaçları ve sorunları öncelikli olacak.

2003 yılında hazırlanan ve 12 Eylül'ü örnek alan bir darbe planını *Taraf* ortaya çıkarmıştı. 10. Ağır Ceza Mahkemesi Balyoz adı verilen ve AKP'yi yıkmayı amaçlayan darbe planı ile ilgili iddianameyi kabul etti ve ardından 25'i general veya amiral 102 subay için tutuklama kararı çıkarttı. Adı geçen kişilerin suçlu olup olmadıkları yargılama sonucu ortaya çıkacak. Mahkemenin beş ay sonra gün vermesi, bu arada bu insanların tutuklu kalarak mağdur olmaları da büyük bir haksızlık. "Darbeci olunca sesiniz çıkıyor" demeye de hakkımız yok, sui misal olmaz. Masumiyet karinesi gereği bu büyük haksızlık mutlaka düzeltilmeli.

Ancak, kişilerden ve yargının içler acısı durumundan bağımsız olarak, Türkiye'de ilk defa darbeler ve darbeciler yargılanıyor. Anayasa paketi yasalışırsa, Genelkurmay ve Meclis başkanları da yargılanabilecek, yani hukuk, rütbe, prestij tanımayıp, herkesi kapsayacak...

Bakın o zaman aynı lakaytlıkla darbe yapmayı planlayabilip, teşebbüs edebilecekler mi bu en büyük suçu işlemeye?

Ya da kol kırılır yen içinde kalır deyip, suçluları kurumun kalkanları ardında korumaya?

Nitekim darbelerin önü alınınca, AKP'yi devirmeye ant içmiş kesimler ve Meclis'teki temsilcileri de çaresiz siyaset yapmaya başladılar. Yazının ilk cümlesinden muradımı biraz daha açayım o zaman. 1) İktidarı istemek meşrudur. 2) İstenen şeyi verecek olan ise iktidarın gerçek sahibini tescil eder. 3) Bu sahip, artık ordu veya yargı vesayeti olmaktan çıkmıştır.

Partiler meşreplerince siyaset yapıyor ve iktidarın halktan alınacak bir şey olduğunun da altını çizmiş oluyorlar böylelikle.

İktidarı artık asker veya bürokrasi dağıtmıyor. Nasıl büyük bir değişim yaşadığımızın farkında mısınız? 27 Nisan muhtırasını "altına imza atarız" diye alkışlayan CHP, bugün "neden muhtırayı yazan Büyükanıt'ı yargılamıyorsun", ya da "darbelere bahane yapılan 35. Madde'yi neden kaldırmıyorsun" diye sorabiliyor.

Evet, CHP ile bu demokratik teklifler yan yana oksimoron gibi duruyor ama, bu partinin samimiyetini sorgulamak, AKP'nin gizli bir gündemi olduğunu, Anayasa paketini de art niyetlice hazırladığını iddia edenlerle ve Erdoğan'ın ağlamasına timsah gözyaşı diyenlerle aynı sınıfa sokmaz mı bizi?

Burada önemli olan, darbelerden umut kesilince, siyasetin önünün nasıl açıldığı gerçeğidir. Paketin demokratik vurgusu karşısında "Hayır"larının kofluğunun altında ezilen CHP, AKP'yi sollamak için 35. Madde'yi değiştirelim çıkışını yapmış, Erdoğan'dan da olumlu cevap almıştır. Şimdi hangi parti "samimiyse", bu değişikliğin dinamosu o olacak, halkın teveccühü de 2011 seçimlerinde o partinin olacaktır.

Bakınız, Apo dahi boykot kararını güncelledi. Her ne kadar gerekçesini evet ve hayırların başa baş olduğu, Kürtlerin bu anahtar rolü iyi değerlendirmesi gerektiği üzerine kursa da, boykot kararından bir çark değil midir bu? Yok, bunu da ayıplayacak değiliz. Çakılı pozisyonlarda ancak budalalar durur. Görünen o ki "hayır"ın dayanılmaz ağırlığı, hayır cephesine siyaseti hatırlatmış.

Hem kime ve nasıl anlatacaksınız ki bunu? Kim dinler sizi? Siz Genelkurmay ve Meclis başkanını yargılamayı, darbecilere sivil mahkemelerde hesap sormayı, sivilleri askerî mahkemelerden azat etmeyi, YAŞ engizasyonlarında kellesi uçacaklara itiraz etme hakkının verilmesini, HSYK kastının kırılmasını, Anayasa Mahkemesi'nin halka açılmasını rüyanızda mı gördünüz?

Nasıl açıklayacaksınız "hayır"ınızı?

Ne düğünde oynuyor, ne cenazede ağlıyorsunuz demeyecek mi bu halk size?

***

Her halükârda, darbelenmediğimiz müddetçe sorun yok. Her sorunumuzu siyasetle, yani kendimiz, kendi bildiğimizce çözecek ve gittikçe sakinleşeceğiz. Siyasetteki tıkanıklığın, yeni siyasi hareketlerin önünü açacak ve CHP, BDP ve MHP'yi gerçek partiler yapacak olan da budur.

Samimiyet ise eylemde belli olur.

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kürt sorunu on bin yıldır var

Markar Esayan 29.07.2010

İlk medeniyetler Mezopotamya havzasında ortaya çıkmışlardı ve bu olduğunda tarihler M.Ö. 7000 yıllarını gösteriyordu. Yani uygarlık anlamında tüm yapıp etmelerimizin tarihi toplamda on bin yılı bile bulmuyor. Bu süreyi dünyanın yaşına oranlarsanız, Pisa Kulesi'nin üzerine bir bozuk para koymuş kadar oluyorsunuz, o kadar.

Az zamanda çok işler başarmışız değil mi?

Mezopotamya uygarlıklarının bir adı da "hidrolik" toplumlar. Nedeni de Nil gibi çılgın, büyük akarsuların tahmin edilemez taşkınlarının bölgede tarımı büyük bir işgücüne ve koordinasyona muhtaç kılması. Bu koordinasyonu da firavunlar, krallar vesaire yapmış. Devlet yağmaya, isyana karşı düzenli ordu kurmuş, işgücü ve üretimi planlayıp uygulayan bürokrasi sınıfı acayip gelişmiş, bunun diyeti olarak bireysellik ve örgütlenme solda sıfır kalmış.

Hani "koyun gibi toplumuz", "hep kahramanlar bekliyoruz" serzenişlerimizin kökeni hiç de boş ve temelsiz değil.

Böyle alışmışız, doğal şartlar.

Nil'i de biz taşırmadık ya!

O sırada Avrupa'da, mevsimselliği içinde yağan mütevazı ve dakik yağmurlar, küçük toprak parçalarını bir kralın organizasyonuna gerek duymayacak kadar lokal bir işgücüyle ekip biçebilmek gibi etkenler, aydınlanmanın tohumlarını ekmektedir, usul usul.

Eh, yerleşeceğin yeri iyi seçeceksin, öngörülü olacaksın, yatırım yaparken ileriye düşüneceksin.

Neyse, sözü bu kadar geriden açmamın nedeni başka. Çok sıkıldım ve çok öfkeliyim. Öngörülebilir derecede dalgalak olmamızdan ve bu nedenle insanların boş yere ölmesinden ötürü çok daraldım. On bin yıldır devam eden şu gelenek, ben istiyorum ki bir an evvel değişsin.

Yanlış malzemeler ile hayal kuruyorum. Apo'dan bir Mandela çıkarıyorum mesela. BDP'den de bir Sinn Fein. Öyle ki, vicdanla ve cesaretle harmanlanmış bir zeka ile bir insanın bile zayı olmaması için olmadık siyasi buluşlar yapsınlar, devleti, sivil itaatsizlikle şiddet uygulayamaz hale getirsinler, barış ve siyasetin itibar ve meşruiyetini parlatsınlar. Apo öyle çıkışlar yapsın ki, Mandelası, Gandi'si bakkal çırağı kalsın yanında, terörle mücadele adına Kürtlere yapılan tüm haksız uygulamalar çırılçıplak hale gelsin. Gençlerin öfkelerini bırakın bir manivela olarak kullanmayı, onlara şiddetin anlamsızlığı, söz söylemenin gücü ve sivil toplum çalışmalarının önemini anlatmak için formüller aransın.

Ya da cesur bir Ak Parti mesela... Kürt açılımını evire çevire, PKK'yı üçlü mekanizma, KCK ve askerî operasyonlarla bitirme haline dönüştürmesin de, cesaretle yola devam etsin. Çünkü böyle yapmamak, statükoyu sürdürmek demek. Statüko ise, savaşın devamı demek. Savaşın bu konjonktürde devamı ise PKK'nın gittikçe daha çok can alan bir savaş makinesine dönüşmesi demek. AK Parti'nin açılımın PKK ayağını kırarken bölgede reformlara devam etmeye dayalı siyasete bu kadar güvenmesi hiç akıllıca bir formül değil. Çünkü bu, varoluş nedenini yitiren, lakin elinde silah olan binlerce kişilik bir örgütün manevi olarak da amaçsız kalması, iyiden iyiye şiddete savrulması demek.

PKK'nın dönüşmesini paradoksal olarak engellemek demek.

PKK'yı savaşma gerekçelerinden mahrum ederken, diğer yandan profesyonel askerlerden müteşekkil daha iyi savaşan bir ordu kurmakla ve uluslararası destekle örgütü yok etmek... Akla yakın gelen bu formül, öngörülen pratik kazanımlarını aşan bir felaketi peşinden getirmeyecek mi? Örgütün taban desteğini böyle evrimsel ve Ak Parti'nin kaderine bağlı bir demokratikleşme sürecine bağlı yok etme planı, daha uzun süreler kan akmasını garantiye almak olmuyor mu?

Muğla, İnegöl ve Dört Yol'da yaşananları gerçekten çok ciddi bir uyarı olarak almak lazım. PKK net biçimde "ben yoksam barış da yok" diyor ve bu siyasetin Türklerin savaş tapıcılarında da güçlü bir karşılığı bulunuyor.

Bu üç bölgede olanların Çorum, Maraş ve Madımak'ta olandan kimya olarak bir farkı yok. Sadece devlet Ergenekon'dan nispeten ayıklanmış halde. Yoksa belki bugün büyük felaketlere ağılıyor olabilirdik. İçişleri Bakanı Atalay dün bu olayların spontane geliştiğini ve bölgede iç savaş potansiyeli olmadığını ifade etti. Devlet olarak anlaşılabilir bir "soğutma" söylemi. Hükümet umarım bu olayları gerçekten bu basitlikte algılamıyordur.

Benim tavsiyem, PKK'yı daha ciddiye almak gerektiği yönünde. Açılımın kırılan bu ayağına mutlaka pansuman yapılmalı, PKK'nın içine sıkıştığı labirentte çıkış kanalı açılmalı. Diğer ayağında, yani demokratikleşme ve Kürtlere yönelik eşit vatandaşlığa terfi çalışmaları daha ciddi ve hızlanarak devam etmeli.

Ama daha da önemlisi, Fırat'ın ötesinin yanı sıra, Türkler ve Kürtlerin birlikte yaşadığı bölgelerde acilen rehabilitasyon laboratuvarları kurmak gerekiyor. Bunca yıllık karanlık, kanlı bir savaşın insanların kimyasındaki tahribatı anlamak ve rehabilite etmek gerçekten şart.

Yoksa ha spontane, ha örgütlü, bir saatli bombanın üzerine oturduğumuz gerçeği değişmeyecek.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kazanan Doğu ve demokrasi olacak

Markar Esayan 02.08.2010

George Modelski'nin geliştirdiği "Başat G" modeline göre, 15. yüzyılla birlikte dünya tarihi, Başat G'e karşı ikincil bir gücün meydan okuması, bu kapışma sonucu, üçüncü bir devletin aradan sıyrılarak dünya liderliğini devralmasıyla evrilmektedir.

Modelski, bu durumun her yüzyılda bir tekrarlandığını saptamış.

Son devir teslim de böyle olmadı mı?

nce Augsburg, sonra Vestfalya barışı ile 300 ayrı feodal devlete bölünen Almanya, kaybettiği 250 yıllık zamanı telafi için dünya savaşlarında İngiltere ile kapıştı ve Amerika aradan sıyrıldı.

Bu durumda ABD'nin henüz bir yarım yüzyıl daha gittikçe azalan etkisiyle liderlik tahtında –iğret de olsa- oturacağını, lakin bu sürecin oldukça çalkantılı da olacağını öngörmek gerekir.

Peki ikincil g nerededir? ABD'yle Soğuk Savaş döneminde kıran kırana iktidar mücadelesine giren SSCB'nin dağılmasıyla, modelde bir kesinti yaşanmış gibidir. Büyük bir ihtimalle Rusya, ama daha olasılıkla Çin –ya da çoklu bir koalisyon- önümüzdeki yarım yüzyılda ABD'ye kafa tutabilecek ikincil g olmaya en yakın adaylardır. Bunun çok önemli işaretleri en kritik alanda, yani ekonomide kendini güçlü bir biçimde göstermektedir. Çin, bu yıl ilk defa enerji tüketimi ve otomotiv satışlarında ABD'yi geçmiş durumdadır.

1980'de dünyanın en büyük üç ekonomisi ABD, Japonya, Almanya iken, 2012'de Hindistan'ın Japonya'yı geride bırakarak 3. büyük ekonomi konumuna çıkmasıyla ABD, Çin, Hindistan olacak. Muhtemelen 2017 yılında Çin'in ABD'yi geçmesiyle de Çin, ABD, Hindistan şeklini alacak.

Türkiye ise, dünyanın en büyük ekonomileri sıralamasında ciddi bir yükseliş göstererek çok gerilerden 16. sıraya yerleşti. Afrika ve Ortadoğu'da gelecek oldukça parlak görünüyor. 2014'te Mısır Afrika'nın en büyüğü olma unvanını Güney Afrika Cumhuriyeti'nden alacak. Türkiye'nin ardından, İran, Suudi Arabistan ve Mısır en büyük ekonomiler sıralamasında hizaya geçecekler. Brezilya ise 2011'de Fransa'yı, 2012'de ise İngiltere'yi geride bırakıyor.

Yani...

Önümüzdeki yarım yüzyılın kaybedenleri ABD, İngiltere, Japonya, Fransa, Almanya, Hollanda olurken, yükselen yıldızları Çin, Rusya, Brezilya, Hindistan, Türkiye, Endonezya, İran ve Mısır olacaklar...

Yani...

Batı dünyanın liderlik koltuğunu terk ediyor yavaş yavaş. Bu Doğu'nun yeniden yükselişini müjdeliyor...

Ancak, hâlâ ABD ile hangi gücün kapışmaya gireceği, hangisi veya hangilerinin de aradan sıyrılarak başat g olacağı gelişmelerin seyrine bağlı. Ve bu gelişmeleri yönlendirecek en büyük parametre, yükselen bu yıldızların ne derece demokrasilerini güçlendireceği ve ne süratle i barışlarını tesis edeceklerine bağlı olacak...

Putinizm'e teslim olmuş, içinde her an patlamaya hazır etnik mayınlı alanlara sahip Rusya'nın sorunlarını çözmek üzere demokrasiye koşacağı uzak bir ihtimal. Putin ve Medvedev'in uygulamalarından görülen, ileriye dönük bir siyasi paradigma yaratmak yerine Büyük Petro'nun usullerini yeniden keşfetmek olacak gibi...

Çin için de benzer şeyleri söylemek mümkün. lke içinde, Uygur Türklerine yapılan zulüm gibi, pek çok sıkıntılı soruna sahip Çin, zannederim bir demokrasi adası olmak için henüz çok erken bir dönemde. İran, Mısır ve Suudi Arabistan için de aynı şey geçerli.

Ama Türkiye için olmayabilir...

Ekonomi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler’de çift lisans yapan, master ve doktorasında aynı dalda uzmanlaşan Dışışleri Bakanı Ahmet Davutoğlu da bu tabloyu görüyor. Görmekle kalmıyor, bunu köklü bir devlet siyaseti haline getiriyor. Dışışleri’ni kanunla yeniden yapılandırması, Türkiye’yi böyle bir geleceği izleyen değil, domine eden bir formata sokmak istemesinden.

Hiçbir şey rastlantı değil. Komşularla sıfır sorun ve açılım politikasını, içerde boğulduğumuz atmosferden ziyade, biraz yükselerek buradan okumak gerekir. Ankara’dan Bağdat’a atanan ABD Türkiye Büyükelçisi James Jeffrey, boşuna “Türkiye için kaygılanmayın. Türkiye, 21. yüzyıl başlarının en büyük kazananlarından birisidir” demiyor.

Bu manada, Türkiye mutlaka Kürt, Alevi, Ermeni, Kıbrıs ve sistem sorunlarını demokrasiye bağlı olarak çözmeli ve kendini dünyanın en güçlü ülkelerinden birisi, hatta niye olmasın, yeni başat gücü olmasını sağlayacak demokratik seviyeye yükseltmelidir. Hepimizi çok geren bu günlerde yaşadığımız anayasal krizler, Ergenekon davası, asker ve yargı vesayetine karşı verilen kora kor mücadele, aslında bu ülkenin kendi özgün Aydınlanması’nı yaratacak diriliğe sahip olduğunu da gösteriyor.

Olaylara bir de buradan bakın.

O nedenle Türkiye’nin ayağına pranga olan her ideolojik kalıntı tasfiye edilecek. Bu hepimizin hayrına olacak. 21. yüzyılın kazananı nasıl Türkiye ise, Türkiye içinde kazanan da İttihatçı ideolojinin derebeylerine karşı, halk olacak.

Şu bildiğiniz, başörtülü, göbeğini kaşıyan, Müslümanlardan, Kürtlerden, Alevi ve Ermenilerden müteşekkil Türkiye halkları.

Ertuğrul Özkök gibilerinin yazılarına yansıyan öfke, çırpınış ve melankoli de bundan. Bir kez de anladıkları dilden söyleyelim.

Game is over. Press the button to continue the next level, or...

Quit.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Suikast rejiminin pili bitti

Markar Esayan 05.08.2010

İnegöl ve Dörtöl provokasyonlarından sonra teyakkuza geçen Emniyet Genel Müdürlüğü’nün bütün birimlerine gönderdiği “çok gizli” uyarı yazısının mürekkebi henüz kurumamıştı.

Dün sabah itibarıyla Osman Baydemir’in “Özerklik ve Kürt bayrağı” konuşmasını yaptığı Tunceli Belediyesi’nin 3. katında 250 gram ağırlığında C4 ve A4 tipi plastik patlayıcı bulundu. Baydemir’in ziyaretine ayarlanmış düzeneğin pilin bitmesi sonucu patlamadığı anlaşıldı.

İlk paragrafa dönelim ve Emniyet Genel Müdürlüğü’nün uyarısını özetleyelim: “Provokatörler nüfus açısından çeşitlilik arz eden yerlerde ‘etnik provokasyon’ planlamaktadır. Türkiye’nin kritik bölgelerinde karşıt görüşlü

grupların tahrik edilmesiyle olayların tırmanması hedeflemekte, millî hassasiyetin yüksek olduğu şehit cenazeleri ile konferans ve toplantılara azami dikkat edilmesi gerekmektedir. Olayların tırmandırılması amacıyla 'süfli ve sabıkalı' kişiler seçilecektir. Sağ çizgideki grupların **Barış ve Demokrasi Partisi'ne (BDP) karşı provokatif bir eylem** gerçekleştirilmesi beklenmektedir. **MHP, BBP, Ülkü Ocakları ile Alperen Ocakları** da olası hedefler arasındadır. Ayrıca devlet büyüklerine karşı Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Taner Yıldız'a yapılan yumruklu saldırıların benzeri eylemler planlanmaktadır."

Darbecilerin 12 Eylül öncesindeki gibi etkin olabildiği bir dönemde yaşıyor olsaydık, belki de Türkiye şu son dönemde bir ölüm vadisine dönmüş olabilirdi. Buna hiç kuşku yok. Ayşe Hür'ün son yazısı ülkenin 12 Eylül'e nasıl pervasız ve vicdansızca mahkûm edildiğini, Maraş, Çorum, Sivas olaylarının aleniliğini, Evren'in nasıl Demirel'in yardım talebini 'gücümüz yok' diyerek reddettiğini, cuntacıların münasip zamanı –yani yeterli insan kaybının yarattığı tahrikin optimal noktasını- nasıl beklediklerini ortaya seriyordu.

Osman Baydemir'i öldüreceklerdi.

Kürt sorunu konusunda Ahmet Türk gibi, en akıllıca sözleri sarf eden bir barış adamını katledeceklerdi. Kendisi hakkında sayısız suikast ihbarı ve girişimi olduğunu biliyoruz. Ancak bölgede çok sevilen böyle bir siyasi kişiliğin katledilmesi, herhalde altından zor kalkacağımız bir bunalımın içine atabilirdi bizi...

Sevgili dostum Orhan Miroğlu'nun Maymuniyé'de mukim sevgili yeğenleri Salih, Sadi, Almanya'dan konuk Sıdık Özdemir ve Batman Barosu Eski Başkanı Sedat Özerin'in katledilmesi tesadüfi olabilir miydi? Bu köyün kime ait olduğu bilinmiyor muydu?

Evet, bu üzücü ölümler ve planlanan yenileri Türkiye'nin iç barışını bozmaya yöneliktir. Müsebbibi kim olursa olsun, lanet olsun onlara! Lakin müsebbipler bilmeliler ki, asla muvaffak olamayacaklar. Bunu hamaset yapmak için söylemiyorum, kuru sıkı atmıyorum.

1980'lerin karanlık Türkiye'sinde yaşamıyoruz artık. Bu hain planlar bir bir deşifre ediliyor. Bu şeffaflık YAŞ'ı bile derinden etkiliyor. PKK de bundan münezzeh değil.

Çukurca'da TSK'nın yerleştirdiği mayınla ölen şehitlerin aileleri Genelkurmay'ın önüne dayandılar geçen gün.

Bu Türkiye'de bir ilk! "Emanete hıyanet ettiniz" diye haykırdı bu acılı insanlar. **Merkez medya, tıpkı Dört Yol'daki provokasyonun Jitem ayağını sansürlediği gibi, bu haberi de görmedi.**

Ama halk görüyor. Bu oyunu okuyor. Hesap soruyor. Gün geçtikçe daha gür sesle soracak. İki tarafta da böyle bir kırılma yaşanacak. Cilalar dökülüyor. **Kan dökkenlerin meşruiyeti, kim olursa olsunlar kalmamıştır artık bu ülkede.**

***

Aslında bugün Osman Baydemir'in özerk yönetimi savunan çıkışı ve kendisine gelen kabul edilemez tepkiler ve kabul edilemez "destekler" üzerine yazacaktım.

Bu nasıl bir ikiye bölme! Beyaz Türkler kendi şatolarında Kürtlerle ayrılmayı tartışacak ve alkışlanacak, ama bir Kürt siyasetçinin çok daha kabul edilebilir olan bir önerisi, "organları yer değiştirmiş" düzeyinde karşılık bulacak.

Burada yırtınıyoruz, PKK şiddeti artık yöntem olarak terk etsin, siyasetin önü açıldı, siyaset yapsınlar, hak ihlallerini de etkili sivil itaatsizlik yöntemleriyle deşifre etsinler diye. Ama siyaset yaptıklarında da onları linç etmeye kalkıyoruz. PKK'nin bütün çıkış yollarını kapatıyor, örgütü serseri bir kurşun haline getiriyoruz.

Ama bir de kabul edilemez "destekler" var. Hürriyet'ten Özkök ve Cumhuriyet'ten Orhan Bursalı'nın verdiği gibi... Özkök ve Bursalı, Baydemir'i neredeyse omuzlarına alacaklar. Bu sevinçleri neden kaynaklanıyor acaba? Kürt sorununun konuşulabilir tüm yönleriyle çözüm masasına yatırılması olasılığından mı, yoksa özellikle referandum öncesi bu nazik konjonktürde "bölünme, federasyon ve özerklik" kelimesini kitlelerin bilinçaltlarına mayın gibi yerleştirme imkânının hâsıl olmasından mı?

AK Parti'li, CHP'li, MHP'li, BDP'li veya her kim olursak olalım. Vicdan ve akıl, bu oyunu bozmaktan geçer.

Gelin bu oyunu hep birlikte bozalım...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Adalarda koli basili ve Vahe Berberyan'la bir haftasonu

Markar Esayan 09.08.2010

Yoğun iş temposuna iki gün ara verip, hayata karıştım geçen cuma ve cumartesi. Uzun süredir görmediğim bir dostum yurtdışından gelmişti. Kınalıada'da sözleştik. Bu yaz ilk defa adaya kayınvalidemin yanına çıktım ve cumartesi itibarıyla da ilk defa denize girdim. Sahilde otururken yanıma gelen belediye görevlisi, "Bu girdiğiniz deniz var ya" dedi. "İşte o deniz koli basili kaynıyor." Ben "Öyle mi? Peki nasıl bir önlem planlanıyor" diyemeden görevli bir kağıt helvacısının peşinden seğırtti gitti. Dün gazeteye geldiğimde ise olayın bir başka boyutunu Etyen Mahçupyan'ın köşesinde yazmış olduğunu gördüm. Koli basilinin adalar kıyılarına muhteşem geri dönüşünün AKP'nin bir oyunu olduğu dedikoduları almış başını yürümüş. Nedeni basit: Yaklaşan Ramazan ayında halkı denize girerek oruç yemekten ve günaha girmekten korumayı planlayan "şariatçı AKP", aslında aslı astarı olmayan "Koli basili patladı" şayiasını yaymaktaymış.

Öncellikle şunu söyleyeyim: İstanbul'dan vapurlar dolusu Adalar'a yığılan "halk" kaçınılmaz olarak netameli bir "Karşılaşma"nın öznesi oluyor. Bu karşılaşmaların temasını aslında çoğunlukla "ideoloji" değil, pratik sorunlar oluşturuyor. Bunca kişinin, altyapısı ve hizmet kabiliyeti yetersiz dar bir sahil şeridine yığılması, burada mukim yerli halk ile misafirler arasında haliyle bir sorun oluşturuyor. Ancak girişteki konuya geri dönersek, ada halkının en büyük beklentisi Ramazan ayı ile birlikte bu aşırı talebin daha kabul edilebilir bir noktaya gerilemesi ve en azından bir ay boyunca daha sakin bir yaz tatili imkânının doğması.

Yani AKP böyle bir kurnazlık yapıyorsa da, bundan en çok ada halkının memnun olması gerekir. Hem aslında koli basili kaynamayan temiz bir denize, hem de daha sakin bir adaya aynı anda kavuşmuş olabilirler. Böyle bir beyaz yalana, olaya ideolojik yaklaşmayan hiçbir adalının karşı olacağını gözlemlemedim doğrusu.

Şaka bir yana, zabıta görevlisi keyfimi acayip kaçırdı doğrusu. İnsan vakitlice söyler değil mi? Ben bu korkunç gerçeği öğrendiğimde zaten milyonlarca koli basili vücudumun tüm hücrelerine yayılmış olmalıydı. Ama zabıta görevlisini kim suçlayabilir ki? Çünkü adalarda bulunan tüm zabıta noktalarındaki panolarda zaten bu uyarı asılıymış. Çok matrak değil mi? CHP'li belediyenin tesbit edip duyurduğu bir meselenin AKP'nin bir şer oyunu olarak okumak, gerçekten başka bir evrende yaşamakla mümkün.

Neyse, ben bununla da yetinmedim. Adalar Belediye Başkan Başdanışmanı Raffi Hermonn Araks'ı aradım. Adalar kıyı çevresinde yapılan ilk laboratuvar sonuçlarında "Eşeriya koli" bakterisinin kabul edilebilir oranların çok üstünde çıktığını söyledi. Belediye şimdi ikinci bir analiz daha yaptırıyormuş. Onun sonuçlarını aldıktan sonra bunu kamuoyuna daha yüksek sesle duyuracaklarmış. "Peki" dedim, "Nasıl önlem almayı düşünüyorsunuz?". "Halkı denize girmemeleri yönünde uyaracağız" dedi. "Bu konuda yetki sizde mi" diye sorunca, "Yetkimiz var ama gücümüz yok" dedi. İller Bankası'ndan aldıkları bütçe kış sayımına göre belirlendiği

için, yazın yüz bine dayanan nüfus için 14 bin kişilik kış nüfusuna göre ödenek alıyorlarmış. Bununla da istedikleri hizmetleri yerine getiremediklerini söyledi. Örneğin, tüm adalarda istihdam edilmiş zabıta görevlisi sadece 16 kişiymiş. Bu çok trajik bir rakam. TBMM’de, böyle beldeleri rahatlatacak bir yasa tasarısı beklemekteymiş. Bu vesileyle “AKP” hükümeti yetkililerini, İçişleri ve Çevre bakanlarını uyarmış olalım. Halkı düşünmüyorsanız, kendinizi düşünün. Koli bakterisi istilasını dahi partinize yıkan bir kitle ile baş etmek için tek yolunuz daha çok hizmet vermek ve bir de koli basilleriyle aynı ortamda bulunmamak, bir restorantta fısır fısır konuşurken görüntülenmemek mesela.

Ermenilerin Cem Yılmaz’ı: Vahe Berberyan

Bu arada adada tesadüfen seyrettiğim bir stand-up gösterisini övmeden de edemeyeceğim. Jamanak gazetesinin 100. yılı vesilesiyle Kınalıada Çocuk Kampı’nda cumartesi akşamı sahne alan Vahe Berberyan gerçekten müthişti. Arapkirli bir anne ve Eğimli bir babanın çocuğu olarak 1955’te Beyrut’ta doğan Berberyan, sonradan Los Angeles’a yerleşmiş. Gazetecilik okumuş, tiyatro, resim, yazarlık ve oyunculuk yapmış. Ama ününü daha çok Yevaylın (Vesaire), Nayeve (Bir de), Dagavin (Henüz) ve bizim seyrettiğimiz Sagayn (Lakin) adlarını taşıyan tek kişilik performanslarına borçlu. Beni mutlu eden şey, Ermenilere dair her şeyi bu kadar ustalikle gözlemleyip onlarla dalga geçmesini becerebilmiş ve bu hallerimize kahkahalarla güldürebilmiş olması bizi. Nitekim gösterisinde şöyle diyordu Berberyan: “Nasıl ki et yemeyenlere vejetaryen denirse, bizim halkımız da trajediyendir. Kederi sever...”

1915’in keder balçığına saplanmış Ermenilere şifa olacak en etkili ilaçlardan biri de kendiyse dalga geçebilmenin özgüveni olsa gerek.

Ağzına sağlık Vahe Berberyan!

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kasapyanların Çankaya Köşkü ve Ahmet Rıza Bey

Markar Esayan 12.08.2010

Adına ister soykırım, ister1915, ister tehcir ya da Ermeni sorunu deyin, benim basit bir açıklamam vardır bu konu üzerinde.

Öyle ki tüm toz bulutları dağılır, karmaşık gibi duran mesele birden sükunete kavuşur.

Ermeni sorunu bir TAPU SORUNUDUR.

Nitekim 1915 ile helalleşme konusunda, aslında zurnanın zırt dediği yer de burasıdır. Yoksa, 1915’te Ermenilerin nasıl bir gazaba uğradığını Ermenilerden ölümüne nefret edenler bile kabul ediyorlar artık bugün.

Kendine dair bir adı, özgün bir kültürü ve inancı olan bir halk, binlerce yıllık yurdundan uydurma gerekçelerle kısa bir sürede kazınıyor. Kendimizi kandırmayalım. Hak da hakikat de, realpolitik, stratejik önem, adil hafıza filan yutmaz.

Mesulu olmadığınız bir fecaata inkar edenler olarak müdahil olmayalım.

Ama zaten bu mesele, sadece bir vicdan meselesi olmadı hiç. Bu öncelikle bir tapu meselesiydi hep. Yüzbinlerce Ermeni buharlaştı, buharlaştı lakin, onların malları burada kaldı. Onların hakkı da burada kalanların

kursağına karıştı. Ama daha önemlisi, bu zenginlik vesayet iktidarı ve onun kasası olan Beyaz Türk sermayesinin de motoru oldu.

Eh, her suç kendi cezasını içinde taşır. Lanet dediğimiz şeyin açılımı da budur.

O nedenle, ne zaman 1915 konusunda Türkiye vicdani bir uyanış yaşamaya kalkışsa en etkili silah hemen çekilir. Eğer 1915 tanınır, inkardan vazgeçilirse, Ermeniler mallarını geri isteyecektedir.

ONLAR, DÖNECEKLERDİR. (Bknz. Shyamalan'ın *Village* filmi. Ya da *Lost*'un tamamı.)

***

O yüzden, eski ekonomi editörümüz Nevzat Onaran'ın Belge Yayınları'ndan çıkan araştırması, *Emval-i Metruke Olayı, Osmanlı'da ve Cumhuriyet'te Ermeni ve Rum Mallarının Türkleştirilmesi* kitabını keşfeden HaberTürk, "Ermenilerin gözü bu 5 mülkte" diye manşet yapar.

Bu mülklerin arasında Elmadağı'nda, şu an üzerine Harbiye Orduevi, Hilton arazisi ve Divan Otel'i'nin bulunduğu arazi, yani eski Surp Agop Ermeni Mezarlığı, Erzurum Kongre Binası, Şişli'de Mustafa Kemal Müzesi, Heybeliada Çarkçı Mektebi olduğu gibi, Kasapyanların el konan malı Çankaya Köşkü de vardır.

Eski ve yeni sahiplerin temsiliyetleri ne kadar sembolik değil mi? Bütün hadiseyi özetliyor adeta.

***

Hiçbir Ermeninin bu malları şu an için geri istediği yoktur. Ortada sadece bir kitap vardır. Ama gazete sanki Ermeniler böyle bir girişim başlatmışçasına verir haberi. "Vicdan oyununa gelmeyin, tapuları kaybetmeyin" diye fiştekler adeta bilinç dışını. Hani iki ABD'li Ermeni Merkez ve Ziraat Bankalarına tazminat davası açtı ya, oradan gelmektedir hassasiyet.

Kaldı ki, insanların cebren ellerinden alınmış mallarını mirasçılarının geri istemesini hangi gerekçeyle reddedeceksiniz?

Bizim Taraf'ta çok yıldızımız var. Hepsi birbirinden değerli. Onlardan biri de Ayşe Hür. Türkiye'nin hafıza kaybına şok tedavi niteliğinde, objektif ve cesur tarih yazıları var, biliyorsunuz.

Onlardan biri de bu konuyla ilgiliydi. 2 Mart 2008 tarihli yazısından bir alıntı yapıp, neden "Ermeni Sorunu bir Tapu sorunudur" dediğimin kanaatini size bırakacağım.

Ermeni mallarını kimler aldı?

İttihatçılar, tehcirin hemen ardından Ermenilerden kalacak mal ve mülklerin ne olacağına dair mevzuatı ilan etmişlerdi. 30 Mayıs 1915 tarihli Meclis-i Vükela mazbatası ve 10 Haziran 1915 tarihli talimatnameye göre hükümet, tehcirin uygulandığı bölgelerde iki mülkiye ve bir maliye memurundan oluşacak Emval-i Metruke (Terkedilmiş Mallar) Komisyonları kuracaktı.

İttihatçıların önde gelenlerinden Ahmet Rıza Bey, konu mecliste görüşülürken, bu malların terk edilmiş olduğunu söylemenin yasalara aykırı olduğunu, çünkü Ermenilerin bu malları terk etmediklerini, bırakmaya zorlandıklarını söylemişti ama elbette kulak asan olmamıştı. Talimatnameye göre komisyonlar sevkiyatın ardından terk edilen evleri mühürleyecek ve içlerindeki eşyalarla birlikte kıymet takdirleri yapıldıktan sonra kayıt altına alacaklardı. Geride kalan menkuller içindeki hayvanlar, emlak ve araziden elde edilen tarım ürünleri ve bozulması muhtemel mallar müzayede usulüyle satılacak ve bedelleri sahipleri adına mal sandıklarına teslim edilecekti. Kiliselerde bulunan eşya ve resimlerle kutsal kitaplar tutanakla tesbit edilecek ve mahallinde

muhafaza edilmeleri sağlanacaktı. (...) Ocak 1916'ya kadar 33 Emval-i Metruke Tasfiye Komisyonu kuruldu. Alacaklı olduğunu iddia edenlerin kendileri ya da vekilleri aracılığıyla iki ay içinde komisyonlara başvurması gerekiyordu. Ülke dışında olanlar için süre dört aydı. Başvuru sahipleri tebligat için komisyonun bulunduğu mahalde bir ikametgâh gösterecekti. Alacaklı kimse komisyonun takdir ettiği miktara 15 gün içinde itiraz edebilecekti. İtiraz bidayet hukuk mahkemesine yapılabilecekti ama mahkemenin kararı kesin olup, temyiz yolu kapalıydı.

Resmi tarihçilerin bu pek öğündükleri sistemin nasıl işlediğini merak etmişsinizdir elbette. Ama merak etmeye devam edeceksiniz çünkü, bu defterler ortada yok! O halde başka kaynaklara bakalım. Öncelikle yerine göre 1 saat ile 15 gün süre verilerek Der Zor çöllerine sürülmüş olanların bu prosedürü yerine getirmesinin imkansız olduğunu tahmin etmek için müneccim olmaya gerek yok. Zaten başka kaynaklardan da biliyoruz ki, Ermenilerin el konan mallarının bir kısmı, yerel Türk, Kürt ve Çerkes önde gelenleri tarafından talan edilmiş, bir kısmı Balkanlar'dan gelen muhacirlere dağıtılmıştı. Bir kısmı 'Müslüman-Türk' sermayedar yaratmak için bazen herhangi bir ücret dahi talep edilmeden veya çok düşük bedelle veya düşük taksitlerle Müslüman kişi veya kuruluşlara verilmişti. Bazı binalar ile tarla, bağ ve bahçelerin ürünleri satılarak gelirleri orduya verilmiş, bazı binalar hapishane, okul, hastane ve karakol binası olarak kullanılmıştı. Kalan para da Ermenilerin tehcirinin masrafları ile bazı bölgelerde Ermenileri katleden milislerin masrafları için harcanmıştı! Dolayısıyla, ortada Ermenilere iade edilecek para kalmamıştı...

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hükümet sağlam durmalı APO İmralı'dan çıkarılmalı

Markar Esayan 16.08.2010

Türkiye'nin Kürt sorununun, bilgi havuzuna hakim olan derin çevrelerin dışında, ne kadar karmaşık, zor ve belalı bir konu olduğunu -şahsım dahil- kimsenin tam olarak farkında olduğunu, anladığını zannetmiyorum.

Bu farkındasızlık iki türlü etkiye sahip...

1) Bir çocuk saflığıyla çözüm üretmeye çalışırken, önyargı, korku ve saplantılardan münezzeh olup, böylelikle hem çözüm ümidini, hem de yollarını canlı tutuyorsunuz.

2) Menfi ya da müsbet -son ateşkes gibi- gündelik değişimlerin tesirinde kalıp, resmin tamamını görmekten mahrum oluyor, bu nedenle de ya aşırı iyimserliğe, ya da aşırı kötümserliğe kapılıyorsunuz.

Devletler, seçim meydanlarında liderlerin vaat ettiklerinden çok daha kirli metotlarla yönetilirler. Devletler insan öldürür, insanlar öldürür. Devletler çoğunlukla da kendi insanlarını öldürür. Devletin bekasının karşısında kutsallığı daha ağır basacak hiçbir değer yoktur. Ulus devlet, çok şükür artık sonuna geldiğimiz modern zamanların ilahı, sunağı ve mabedidir.

Emekli General Atilla Kıyat'ın "ihbarının" nedeni de zaten "bu türden" devletin meşruluğunu yitiriyor olmasıdır. En iyi ihtimalle devleti iyi tanıyan, "bilgi havuzuna hakim" eski bir amiralden zuhur eden bu lapsus, tarihî bir itirafıdır da. Yani yargılana yargılana, suikast ve faili meçhuller silsilesinin en ehemmiyetsiz son halkası, yani tetikçiler mi yargılanacaktır sadece? Onlar, kendi kafalarına göre mi yapmışlardır bu "faaliyetleri"? Bu "siyasetin" pişirildiği komuta merkezindeki devletlülara ne olacaktır peki?

Söyleyeyim: Devlet suçtan ve bir cinayet organizasyonu olmaktan arındıkça, eski devletin son bürokratik kalıntıları de sapır sapır yeni devletin eteklerinden döküldükçe, onlar da birer birer adalete hesap verecekler. Kürt coğrafyasındaki öfke yangınına söndürecek tek yol da budur. AK Parti'nin bu yönde bir adım atması, faili meçhuller başta olmak üzere, eski devletin tüm suçlarını deşifre edecek kararlılığı göstermesi hayati önem arz etmektedir. "Devlet" cenahında elimizdeki halihazırdaki tek kaldıraç, Başbakan Erdoğan ve AK Parti'nin bu yöndeki iradesi, cesur adımları olacaktır. Bu iradenin tereddütlerinden kurtulması ve geri alınamayacak bir "temiz devlet"e geçiş sürecine tam destek vermesi gerekmektedir. Çünkü henüz geri dönülemez KIRILMA YAŞANMAMIŞTIR. Bu hayati bir meseledir. Ben bu irade ve arzunun Başbakan Erdoğan ve kurmaylarında olduğunu düşünüyorum. Ancak kısıtlı olan zamanı mutlaka çok iyi kullanmalılar. Şemdinli faciasından ders çıkarmalılar.

PKK yeniden PKK'laşmalı

İster hazzedin, ister etmeyin, bu sorunun en önemli muhatabı Abdullah Öcalan'dır. Bu önemli bir imkândır. Apo'nun kendisi ve Apocuların, PKK'yı tekrar PKK'laştırmaları, yani Ergenekon uzantılarından arınmaları gerekiyor. Apo'nun daha önce de Bingöl'de 33 askerin öldürülmesi ve son olarak Reşadiye gibi eylemlerin arkasında olmadığı, şüpheli olduğunu düşündüğünü biliyoruz. Nitekim Apo son mesajında "Ben gerçekten çok tedirgin oluyorum. Ergenekonvari savaş lobileri tekrar devreye girebilir" diyor. Bunu kime söylüyor? Sadece Ergenekon'un devletteki uzantısına mı? Zannetmiyorum. Devlet bir yanda kendi karanlık yüzünden sıyrılmaya çalışırken, PKK'nın da tekrar PKK'laşması, barışın doğru muhataplarını ve ortak dilini bulması için elzem.

Diğer yandan, Apo'nun mutlaka daha insani, sağlıklı şartlarda kalabileceği yeni bir mekana taşınması hükümetçe sağlanmalıdır. Apo'nun tamamen "sivillerin" denetiminde, yani sivil görünümlü vesayetçilerin de etkili olamayacağı bir başka yere nakledilmesi, "koster arızası" gibi sabotajların sayısını da minimuma indirir. Kaldı ki, İmralı'nın yüksek nem oranı ile insan sağlığı için zararlı olduğu gerçeği, diğer -süreci etkileyecek- önemli bir husustur. Apo yine son mesajında "Mahkeme [AİHM] buradaki şartlara ilişkin gelip inceleme yapabilir. 24 saat burada kalsınlar. Ben burada nefes almak için kafamı pencereye dayıyorum. Öyle ancak zor nefes alabiliyorum" diyerek S.O.S veriyor. Dikkate alınmalı...

İradesi PKK'ya teslim edilmiş bir parti suçlaması ile sıkça muhatap olan BDP'ye de haksızlık yapıldığını düşünüyorum. PKK-BDP ilişkisini bir ihanet değil, önemli bir imkân olarak görmeliyiz. Nitekim Selahattin Demirtaş gibi isimlerin, arada yaptıkları kritik çıkışların süreci ne kadar rahatlattığını da görmeli, BDP'nin bu zor, sıkışık süreçte arada ezilmesine katkıda bulunmamalıyız. Bununla birlikte Ahmet Türk ve Aysel Tuğluk'un eşbaşkanlıklarını yürüttüğü Demokratik Toplum Kongesi'nin ve diğer STK'ların Kürt sorunu üzerinde artan inisiyatiflerine de gözbebeğimiz gibi sahip çıkmalı, linç edilmelerine izin vermemeliyiz.

Önümüzdeki zaman diliminde, Reşadiye gibi hepimizi şoke edecek acı sürprizler olabilir. Mümkündür. Ancak barış, bu kritik anlarda ne kadar soğukkanlı olduğumuzla yakın ilişki içindedir. Unutmayınız ki, gecenin en karanlık anı, şafak sökmeden önceki o son birkaç dakikadır. Lakin barış mutlaka gelecektir.

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bize değil, BİZE dair bir şey

Markar Esayan 19.08.2010

İlk romanım Şimdinin Dar Odası'nda, Türkiye'nin 1950'lerden 2002'lere gelen hikâyesini yeniden kurgulamış, bugünlerde ülkede yaşanan 'Aydınlanma'nın çok daha radikalini romanımda söz konusu tarihi aralığa yayarak gerçekleştirmiştim.

Postmodern zıvalıklar işte...

Yani, "İkibinli yıllarda ağır aksak, kutuplaşarak, darbelerle, e-muhtıralarla boğuşarak yaşadığımız bu kabuk değiştirmeyi, demokratikleşmeyi, elli sene önce yaşasaydık, Türkiye bugün nerelerde olurdu"nun cevabını aramıştım.

Bu soru canımı çok yakmıştır çünkü. "Şimdi bana kaybolan yıllarımı verseler" diyen Sezen'ciğimin o şarkısını her dinlediğimde, bir aşk yarası değil, kendi yurdunda gurbette çıkmış insanların acısını duyarım yüreğimde. Kaç nesil heba olmuştur? Zümre devletin esiri olarak sömürülmüş, yağmalanmış ve aşağılanmıştır? Müslümanı, Alevisi, Ermenisi vs...

Çoğunun gözü arkada gitmiştir.

Rahmetli babamın gözü arkada gitmiştir, oradan bilirim. Çok göçmek istemişti garibim. Bana, "Seni bu ülkede bırakmak istemiyorum. Kendi mezarım da bu ülkede olsun istemiyorum, medeni bir ülkede yaşayamadım ama medeni bir ülkede ölmek istiyorum" derdi kırılganlıkla.

Mezarı Şişli Ermeni Mezarlığı'nda.

Gözü arkada giden yüzlercesinin yanında yatıyor şimdi...

Bazılarını üzer bu sözler ama, babam hem bu ülkenin zümre diktatörlüğü tarafından ezilen sıradan bir insan, hem de bunun üzerine acı bir şerbet olarak dökülen Ermeniliği ile çok acılar çekmiş bir adamdı. Lanet etmişti haksızlıklara. Kimse memleketinden öyle kolay kolay vazgeçmez çünkü. Bu dert sadece bize değil, BİZE dair bir şey. Ben sizin de hikâyenizi anlatmıyor muyum yoksa!

O yüzden, "o soru" benim canımı çok yakmıştır. Tarih başka türlü olabilseydi, nasıl bir hayatımız olurdu bu ülkede?

Dersimler, Varlık Vergileri, Trakya Olayları, 6-7 Eylül, 60, 70, 80 darbeleri, Maraşlar, Kürtlere yapılan vahşet ve haksızlıklar olmasaydı, bu ülke nasıl olurdu diye... Ben de "Şimdinin Dar Odası"nda, öyle bir Türkiye hayal etmiştim. Bugün hâlâ belediyede temizlik işçisi, TSK'da bir muvazzaf olamayan, ülkenin bazı semtleri dışında özgür ve güvenli yaşayamayacak denli bir ırkçı iklimin kurbanı Ermeniler, o kitapta Nışan Amca'nın temsiliyetinde, ülkenin Başbakan'ı olur mesela.

Bu tahayyülün Ermeniliğiyle bir ilgisi yok. Ermeniye Türk'ün şeytanı yapan şey, bu ülkenin derin devletinin, Ergenekon'un da haletiruhiyesidir. Bu ülkede bir siyasiyi bitirmek için bile yapılacak en ağır komplo onun Ermeni olduğunu söylemektir. Tıpkı Melih Gökçek'in Kemal Kılıçdaroğlu, CHP'li Canan Artıman'ın ise Gül için "Annesi

Ermeni" "iftirası" gibi...

Romanımda hayalini kurduğum şeyin çok daha fazlası gerçekleşmiş de haberim yokmuş oysa. Düşünsenize, koskoca ülkenin koskoca Cumhurbaşkanı Ermeni, anamuhalefet lideri Ermeni, devrik lideri ise Arap. Gül'ün

Ermeniliğinden neredeyse eminim. Çünkü Hrant'ın AİHM davasında görülen birleşik davalarına Dışışleri'nin gönderdiği savunmada bir Nazi ile bir tutulmasına cevap yine ilk ondan geldi: "Hrant Dink maalesef gerekli tedbirler alınmadığı için hayatını kaybetti" dedi.

Davayı doğrudan etkileyecek bir söz bu. AİHM yargıçları duysun!

Dışışleri Bakanı Davutoğlu ise "Canım çok sıkıldı. Oruç bile ağır geldi. Ben bunu içime sindiremem. Dink bu ülkenin bir aydınıydı, tanıdığım, çok saygı duyduğum bir insandı" demiş. Davutoğlu savunmayı yurtdışında olduğu için görmemiş. Lakin sormuş, savunma geri çekilemezmiş. Emin misiniz sayın Bakan? Bir oluru yok mudur bu işin? Telif etmenin -yarın unutulacak sözler dışında- bir yolu yok mudur? O savunmayı Türkiye'yi temsilen orada tutmak, içinize sinecek mi? Yani Türkiye "Biz bu davadan vatandaşımız lehine çekiliyoruz" demenin hukuki formülünü bulamaz mı?

Bulur bulur. İçe sinmeyen her şeyin telifisinin bir yolu bulunur, benim bildiğim...

Hrant Dink suikastının, derin devleti en tepeden, ayrıntısıyla gören bir cinayet olduğunu defalarca yazdım. Dink cinayeti çözüldüğünde bu ülkede rejim değişir, devrim olur diyorum ben size. Bu bize değil, BİZE dair bir şey. Lakin, henüz bitmemiş bir dava için bakın nasıl konuşmuştu sayın İçişleri Bakanımız Atalay. Adeta davanın kapanış konuşması gibiydi: "Sanıldığı kadar etkili şeyler çıkmadı. Hani çıkanın örtbas edilmesi durumu yok. Pek çok ihmal zincirinin olduğu söylenebilir. Nitekim onlar zaten dosyanın içinde. Bu araştırmalardan kasti, planlı bir şey çıkaramıyorsunuz. Yoksa bizler hiç affeder miyiz? Bir iki ihmal görüntüsü çıkardık, yargıya verdik."

Emin misiniz sayın Bakanlar?

Hakikaten bu olanlar içinize

siniyor mu?

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Çük üzerine cuk oturan siyaset, volume II

Markar Esayan 23.08.2010

Devlet Bakanı Cemil Çiçek'in "Sünnetsiz PKK'lıların varlığını" dile getirdiği konuşmasında zuhur eden zihniyet yeni değil. Bu zihniyetin sözcülüğünü Çiçek uzun süredir "başarıyla" sürdürüyor. Diyor ki "*Ermeni terörü ile PKK terörü arasında yakın işbirliği var, bunlar kan kardeşidir. O devreden çekildi, işi bu tarafa verdiler. Zaten, özür dilerim, bir kısım teröristlerin sünnetsiz oluşu, size çok şey ifade ediyor demektir. Yani bu, rivayet falan değil, biz kimin ne olduğunu iyi biliyoruz.*"

'Çük'ten bahis açılmışken, Çiçek'e kendi maruzatımdan bahsetmek zorunda hissettim kendimi. Efendim ben malûmunuz bir Ermeni zimmîyim. Lakin, hayat bu, ben çok küçükken, yani genlerimdeki "olağan Türk düşmanlığı" beni henüz ele geçirmemişken, affedersiniz, benim çük hastalanmış, Cemil Bey. İlerisi için planlanmış bir şey değil, yemin ederim. Hiçbir dahlim yoktu bu işte. Benim çük kabuk bağladı, dayanılmaz eziyetler yaşıyordum, hâlâ hatırlarım. Çiş yapamaz hale geldim. Sonra dediler ki, en iyi tedavi sünnet olmaktır. 80 yaşında, sürekli 7.4 şiddetinde titreyen bir fenni amca buldular, Cemil Bey. Adam geldi. Elinin doğru sarsıntısını tutturup, beni bu dertten kurtardı.

Şimdi Cemil Çiçek Bey, hayat bu, olur da PKK'ya katılsa ve Allah belamı verip de devlet güçleri tarafından bir çatışmada telef edilse idim, benim çük, malûm sünnetli, ama ben Ermeni...

Devlet bu işin içinden nasıl çıkacaktı?

Yani sizin bu çük siyasetinizin pek çok eksik noktası var. Hadi benimki bir tesadüftü, ama çağ değişti. Ermeni veya diğer kâfir gâvur halkları da kendi oğlanlarını sünnet ettirir oldular. Sonra örgüt içinde pek çok ecnebi halklardan şahsın da bulunduğu bir gerçek. Sonra ne bileyim, PKK dağa çıkan herkesi çüküne bakıp almıyor, benim bildiğim, sünnet olamamış, ama Müslüman ve Kürt fakir fukarayı da hesaba katmayan bir devlete, büyük devlet denir mi?

Ama siz bunu daha evvel da söylemiştiniz. 2008'in kasım ayında, Amasya'da, *"Bugün bölücü terör örgütünün üçte biri Türk vatandaşı değil. Kimi sünnetli, kimi sünnetsiz, kimi Suriyeli, kimi Avrupa'dan gelmiş, kimi Iraklı. Kimi de Türkiye'den kandırılmış insanlarla beraber beynelmîlel güçler, bunları bir manivela olarak kullanıyor ve Türkiye'nin gelişmesini engellemeye çalışıyor"* diye konuşmuşunuz da, ben de *"Çük üzerine cuk oturan zihniyet"* diye bir yazı yazmıştım.

Hatırlıyorum, o zaman da PKK saldırıları artmıştı, martta yerel seçimler vardı. O zaman da tehlike ânında camı kırıp, ortalığa kozmetik ürünlerini saçacak kişi olarak ortaya çıkmıştınız. O gün ve bugün söylediklerinizin tercümesi çok basitti: Bizim aslında birbirimizle bir sorunumuz yok. Şu Ermeniler var ya, işte o Ermeniler bizi bize öldürtüyor. Aslında bir Kürt sorunumuz yok, faili meçhuller yok, JİTEM yok, Diyarbakır Cezaevi yok, şeytan ERMENİLER var. Hepimiz o kadar saf ve masumuz ki! Gaflet uykusundan bir uyansak, gerçekliği bir görsek, nasıl da pişman olacağız, bir yanlış anlama, bir fitne yüzünden birbirimizi bunca öldürdüğümüze.

Düşünün bu zihniyete sahip bir bakanın hizmet gördüğü bir ülkenin Ermeni asıllı bir vatandaşıyım. Diğer yandan öldürülmesine seyirci kaldığı, koruyamadığı, korumadığı, kanını yerde bıraktığı Hrant'ı bir neo-nazi ile bir tutan, dünya siyasetine damga vurma iddiasıyla kendini yüceltirken kendi içindeki –ne kadar içeride acaba? - 1930 model bürokratlarını tasfiye edemeyen bir Dışişleri ile dünyada temsil ediliyorum.

Dün Mehmet Altan bu "ikircikli" durumu isabetle şöyle açıklıyordu: *Türkiye'nin bölgede ağırlığı artıyor ama bunu "hangi ilkeler" açısından değerlendirdiğimizi bir türlü göremiyorum... Etkinliği ne amaçla ve hangi ilkeler için kullanıyoruz? O nedenle de "hayata bakış" açısı benim açımdan daha önem kazanıyor... Öyle ki açıklamaları not etmek yerine, zihnim bu farkı netleştirmeye daha fazla eğiliyor...*

Hrant'ın katlinin iki ana özelliği vardı. İlki ihmaller, ikincisi ise kasıt kısmıydı. Muhtemelen, gelen ihbarları, AİHM'e Nazi savunmasını gönderebilen türden bir zihniyet savsaklamıştı. Bunun vahim sonucu ise, ihmalleri yapanların esirgenmesi için sağlanan korumanın, Dink'i planlı bir biçimde öldürenleri de kapsıyor olmasıydı. Başbakanlık Teftiş Kurulu'nun Başbakan Erdoğan imzalı Dink raporunu iki ast müfettiş imzasıyla sümenaltı eden bir siyasetin aczine ne denir bilemiyorum.

Dink 19 Ocak 2007'de öldürüldü. Ak Parti iktidardaydı. Ergenekon şeması 2003 yılında Başbakanlığa gitmişti. Ergenekon operasyonları 2007 yazında başladı. O günden beridir bir tek faili meçhul ve siyasi cinayet olmadı.

Perde arkasında neler oluyor, hangi dengeler nasıl çalışıyor, ihmaller ve kasıt birbirine ne derece karışıyor ve biz ne zaman bilmece çözmek yerine şeffaf bir ülkenin konforuna kavuşacağız merak ediyorum.

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kılıçdaroğlu'nun Kürt açılımı: Devlet Öcalan ile görüşür

Markar Esayan 26.08.2010

12 Eylül'de her ne kadar demokrasimizin olgunlaşması yönünde çok kritik bir Anayasa paketi oylayacak olsak da, referandumun aynı zamanda AK Parti'ye yönelik güvenoyuna dönüşmesi kaçınılmaz. Muhalefet partileri, PKK'nin ateşkesini 'evet oylarının artmasına yol açacak' bir gelişme olarak kodlayıp bel altı vurmaya kalkmasalardı, bu manevrayı çok da siyaset dışı görmeyebilirdik.

Ama öyle olmadı.

'Hükümet İmralı ve PKK ile görüşüyor' tartışması, tam da bu düzeysiz ve insafsız 'siyasetin' bir ürünü. Hükümet ve PKK'yi milliyetçi ve mütebedeyyin oy tabanına bir koalisyon gibi göstermeye çalışan, 13 Eylül'e ve umarım sonrasında da devam edecek çatışmasızlık durumunu, AK Parti'nin oylarını arttıracak 'talihsiz' bir gelişme olarak okuyan 'siyasetin' en hafif deyimle pespaye ve insafsız olduğunu düşünüyorum.

Sorun sadece, zaten her zaman hasıl olan, olması gereken bu 'temas'ların yeni bir olgu olarak şeytanlaştırılıp halka sunulması değil, Kürt sorununun bu seviyede 'harcanabilir' siyasi bir malzeme olarak görülmesi ve belki bu kısa ateşkeste 'ölmeyecek, hayatta kalacak' olan onlarca insanın hayatının bile önemsenmiyor olması. Böylelikle konuştuğumuz şey Kürt sorunu olmaktan çıkıp, bu sorunun manivelasıyla AK Parti'nin hâl edilmesi meselesine geliyor.

Lakin, her şerden bir hayır doğar öngörüsü bir kez daha kendini ispatlıyor. Cumhurbaşkanı Gül'ün yaptığı bu yöndeki iki açıklama, ardından Başbakan Erdoğan'ın partisinin değil ama, devlet organlarının sorunu çözmek için İmralı dahil her kesimle görüşebileceğini net biçimde, eğilmeden bükülmeden açıklaması, Adalet Bakanı Ergin'in dün yaptığı "İmralı ile zaman zaman görüşülüyor" beyanı bence devletin müzakereci tavrının Fırat'ın beri tarafında yaşayan halk önünde daha rahat savunulabilir, telaffuz edilebilir hale geldiğini gösteriyor. Bu değişim önemli. Bu netlik ve dik duruş çok önemli. Muhalefet belki farkında değil. Evet, hem Türklerde, hem de Kürtlerde bu savaşın ödettiği ağır bedelin yarattığı ciddi bir öfke var, lakin bu öfke sorunun barışla çözülmesi arzusunu gölgelemekten gün geçtikçe mahrum kalıyor. Halk, siyasetin kendi hakkında verdiği kararların bedelini -sadece refah değil, evlatlarının kaybıyla da ödediğinin farkında ve hamasetle bu bilinci zaafa uğratmak eskisi gibi kolay değil artık.

Nitekim, Kemal Kılıçdaroğlu da bu 'sıkışmadan' rahatsız olmuş ki, Van gezisinde (bu arada Van'da CHP mitinginin sönük geçmesini ti'ye alan haberler son derece çığdı) Fatih Çekirge'ye verdiği mülakatta şöyle diyor: "Devlet bu tür temaslar yapabilir. Eğer bu temasların terörü bitirme ihtimali varsa elbette olabilir. Ama bunu iktidarda kalmanın bir yolu olarak ve referandumda evet oyu alabilmek için kullanmak büyük bir hatadır. Benim Sayın Başbakan'a sorduğum budur. Aslında temas başından beri var. Öcalan yakalandığında 'Benden yararlanın' dedi. MİT'in Adalet Bakanlığı'nın görüştüklerini biliyoruz. Bunda birşey yok."

CHP Genel Başkanı Kılıçdaroğlu böyle söylerken, dün CHP Adana Milletvekili Tacider Seyhan, MİT Müsteşarı Hakan Fidan'ın 20 Temmuz'da İmralı'da Öcalan'la görüştüğünü 'ihbar' eden bir açıklama yapıyor ve ekliyordu: "Hükümet bunu yalanlarsa bu konudaki bilgilerimi kamuoyu ile paylaşırım"... Kemal Anadol ise Başbakan'a "Son iki ay içinde Milli İstihbarat Teşkilatı, Adalet Bakanlığı, Genelkurmay ya da İçişleri Bakanlığı'ndan herhangi biri Abdullah Öcalan'la görüştü mü?" diye soruyordu.

CHP, bir bürokrasi partisi olmaktan vazgeçip, reel siyaset alanına bu türden "giriş-çıkış"lar yaptıkça bu çelişkili görüntüsünden daha bir süre kurtulamayacak. Ancak bu amorf hal, partideki değişimin de bir belirtisi olabilir.

CHP devletten şutlanıp, yani ilk defa gerçekten muhalefete düşüp, halka dönük siyaset yapmaya mecbur kaldıkça bu çelişkiler azalacak ve CHP ciddi bir muhalefet partisine dönüşebilecek. Şayet bu gerçekleşmezse, yüzde 3'lük bir marjda müzeli olacak zaten.

Devletin çözüm için İmralı dahil her kesimle görüşebileceği olgusunun ardındaki dik duruşun nedeninin sadece ilkel olmadığını söyleyerek sözümüzü bağlayalım. Kürt sorununun çözümünde oldukça hareketli günler yaşandığı belli. Bölgede ise Demokratik Toplum Kongresi'nin inisiyatif alması ve STK'ların başkaldırışı ile yaşanan bir siyaseten özgürleşme süreci var. Muhtemelen referandum sonrası atılacak ciddi adımların hazırlığı hem Hükümet, hem de Kürt çevreleri tarafından olgulaştırılıyor. Erdoğan'ın Diyarbakır konuşması, bu yönde önemli ipuçları içerecek. Kürt açılımında yeni bir aşamaya geçeceğiz ve bu, bu türden çok yönlü müzakerelerin sonucu olacak. Zaten devlet denen aygıt da bu yüzden var.

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Taciz vesikasından, halkın anayasasına

Markar Esayan 30.08.2010

1961 ve 1982 anayasaları, darbelerle halka dikte ettirilmeleriyle, içeriklerinden bağımsız olarak sadece bu yönüyle ibretlik **birer suç vesikalarıdır**.

Vesayetin, özgürlüğümüze el koyduğu bu metinlerle bunca yıl barışık yaşadığımız için hepimiz şapkayı önümüze koyup düşünmeliyiz.

Bir millet düşünün, yaklaşık bir asırda üç anayasaya da kendi iradesini yansıtamamış, nasıl yaşayacağına nasıl bir devlet istediğine dair mührünü sözümona bu toplumsal sözleşmeye vuramamış.

"Modern anayasal toplum"un temeli feodalizmden neşet eder. Kökeni Roma İmparatorluğu'ndan gelen derebeylik sisteminde, diğerlerinin arasından sıyrılan lord belirli bir toprak parçası üzerinde yaşayanların, yani vassalların güvenliğini sağlardı. Lorda sözleşmeye sadık kaldığı müddetçe yıllık tarım geliri üzerinden bir vergi verilirdi. Bunun dışında lord, üç durumda vassallardan vergi alabilirdi. Tutsak düştüğünde, evlatları evlendiğinde ve vassallara toprak miras kaldığında.

Bu kurallar o kadar bağlayıcıdır ki, vassalların lordlara, krallara karşı o kadar da çaresiz olmadığını bilirsiniz. Sözleşmeye uyulmadığı anda o lord veya kralın ne kendisi, ne de kellesi yerinde durabilir çünkü... Batı demokrasisinin temel metinlerinden biri kabul edilen Magna Carta, Yurtsuz John'a böyle kabul ettirilmiştir.

1000'li yıllara doğru Fransa da, Almanya da ilk krallarını bu sistem üzerinden seçer. Temelinde kralla halk arasındaki bu sözleşme vardır. Devlet 'koruma' sağlar, bunun karşılığında halktan vergi alır. Sözleşme bozulduğunda, yönetim illaki değişecektir.

***

Bırakın binli yılları, biz koskoca bir 20. yüzyılı, halkını tehdit addeden, bireyi aşağılayan, devleti bireye karşı koruyan, yücelten anayasalarla geçirdik. 1924 Anayasası dahi, 61 hele hele 82 versiyonlarının önündeydi.

Şimdi önümüzde bu utanç belgelerine ölümcül bir darbe vuracak, ama daha önemlisi tamamen yeni, sivil bir anayasanın yolunu açacak bir paket duruyor. Bireye saygınlığını iade eden, devleti ise halka hizmet götüren bir

aygıta dönüştüren önemli değişiklikler yer alıyor pakette.

Yargıdan bağımsız, hesap vermekten münezzeh kişi ve kurumların bulunduğu bir ülkede kendimizi ne derecede güvenli ve mutlu hissedebiliriz ki!

Faili meçhul tarihimiz ortada. Daha bir tane cinayetin, katliamın gerçek failini ortaya çıkaramamış bu ülke! Yüksekova Çetesi, malum, zaman aşımına uğradı. 16 kişinin kanı hâlâ yerededir.

***

Bu paketteki en önemli tema, adaletin, yargıyı ve askerleri de kapsayarak kendini tamamlamasıdır. 145. Madde’de yapılan değişiklik, “askerî mahal” muğlâklığını azami ölçüde gidermiş, anayasal düzeni kaldırmaya yönelik her türlü faaliyeti ise adli mahkemelerin konusu haline getirmiştir. Öte yandan, sivillerin askerî mahkemelerde yargılanmasının da önüne geçilmiştir.

Bu az şey midir?

Genelkurmay ve Meclis başkanlarını, kuvvet komutanlarını yargılayamayan bir ülkede yaşıyoruz, anımsatırım. Anayasa Mahkemesi ile ilgili madde 148’e yapılan ekle artık bu Yüce Divan’da mümkün olacak. Herkes hesap verebilir olacak. Madde 125’te yapılan değişiklikleyse, YAŞ’ta yapılan subay ihraçlarının keyfilğine, gözümüzün önünde yıllardır süren bu adaletsizliğe bir son veriliyor. İhraç kararlarına itiraz yolu açılarak, ömürlerini bu kuruma vermiş insanların kaderi iki dudak arasından alınıp, yargı sürecinde teslim ediliyor. Bireyi devlete karşı koruyacak iki önemli değişiklik ise, Ombudsmanlık, yani kamu denetçiliği kurumunun ihdas edilmesi ve Anayasa Mahkemesi’ne bireysel başvurunun yolunun açılması.

Devletten sürekli dayak yemiş, hakkı gasp edilmiş, kendini devlete karşı sürekli korumaya çalışan, çöpçü üniforması gördüğünde bile içi titreyen taciz edilmiş bir halk olarak, bu iki düzenlemenin psikolojik önemi dahi pakete olumlu bakmaya yeterli.

Darbecilere koruma getiren Geçici 15. Madde’nin kaldırılması ise, Türkiye’nin cuntacı katillerin arkasında duran bir ülkeden demokratik bir düzene geçişinde büyük önem taşıyor. Değişiklik, Netekim Paşa’nın yargılanmasına indirgenemeyecek bir fonksiyona sahip. Bunca işkence, faili meçhul, hukuk ve vicdan dışı uygulamaları yapan hâkimler, savcılar, polisler, askerler hâlâ yaşıyorlar. Aramızdalar. Evet’ten sonra, hodri meydan!

Ama tabii ki zurnanın zırt dediği yer bu maddeler değil. Asıl gürültü Anayasa Mahkemesi ve HSYK’yı düzenleyen maddelerde kopuyor. İki kurum da yine darbe anayasalarının bir ürünü. AYM 1960, HSYK ise 1980 darbesinin meyvelerinden.

Onlar, vesayetin son kaleleri olarak görülüyorlar. Bu iki kurumda kast sisteminin kırılıyor olması demek, yargıyı vesayetin kargısı olarak kullanmanın da nihayetine geldiğimiz anlamına geliyor.

Ben artık aşağılanmak, korkutulmak, kovalanmak, kendi vergimle işkence görmek istemiyorum. Paketin içine bakıyor ve heyecanlanıyorum.

Kısaca, ben EVET diyorum.

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bu saklambaçta ebe nerede

Markar Esayan 02.09.2010

Pazartesi akşamı ajansa düşen haberi okuduğumda kalbime keskin bir ağrı girdi. Konya'nın Kulu ilçesine bağlı Tavşançalı Beldesi'nde dört kardeş, bir soğutucunun içinde ölü bulunmuştu. Saime (4), Aynur (7), Ebru (9) ve Ozan Üçer (11), saat 11:00 sularında oynamak için evden çıkmışlar, ancak uzunca bir süre geri dönmeyince anneleri Nazmiye Aktaş, iki kilometre uzaklıktaki Kırklar Yaylası'nda çobanlık yapan kayınbiraderi Mustafa Üçer'i aramış, çocuklarının amcalarının yanında olmadığını öğrenince durumu eşi Mehmet Üçer'e bildirmişti.

Aramaya katılan baba Mehmet Üçer'in patronu Ömer Dağhan evin 300 metre uzağında, sadece kış aylarında köy odası olarak kullanılan ve çocukların sürekli evin içinde ve balkonunda oynadığı iki odalı ahşap eve baktı. Odada eni ve yüksekliği yaklaşık 1,5 metre olan kullanılmayan, bir kapağı çivilenerek sabitlenmiş iki kapılı sanayi tipi buzdolabının içinde dört kardeşin cesedini buldu. Ardından Mehmet Üçer'i aradı. Olay yerine gelen Üçer, çocuklarının balık istifi gibi üst üste haldeki cesetlerini tek tek buzdolabından çıkarttı.

O an, bir baba, bir ana ne hisseder?

Yaşam her günlük rutininde ilerlerken, bir anda dört yavrusunu birden kaybeden bir ana-babanın trajedisine empati yapmak mümkün mü?

Baba Mehmet Üçer o ânı şöyle anlatıyor: "Saatlerce aradık, çocukları dolabın içinde patronum buldu. Öyle birbirlerine yapışmış şekilde görünce ne yapacağımı şaşırdım. Onların cesetlerini dolaptan kendi elimle çıkarttım. Eşyalarını, oyuncaklarını gördükçe üzüntüm büyüyor. Dünya başımıza yıkıldı..."

Adli Tıp, çocukların bedenlerinde darp izi bulunmadığı, ölümün havasızlıktan kaynaklandığını belirten bir rapor verdi. Olmayacak iş değil. Buna benzer akla hayale gelmeyecek kazalar, uğursuz tesadüfler nedeniyle her gün birçok insan hayatını kaybediyor gerçekten de.

Ancak bu olayda gerçekten gariplikler var.

İddia o ki, çocuklar saklambaç oynarken dolaba girmiş, kapıyı üzerlerine kapatmışlardı. Ancak anne Nazmiye Üçer'in çok yerinde bir sorusu var: "İyi ama, beşinci çocuk yok. Kimden saklanıyorlardı? Star'daki haberin başlığı gerçekten çarpıcıydı: "Bu saklambaçta ebe nerede?"

Baba Mehmet Üçer'in, "Çocuklar iki bükülmüdü. Kafaları, boyunları bacaklarının arasına sıkışmıştı" ifadesi de, çocukların o daracık yere oyun için girmeleri ihtimalini zayıflatıyor. Yine baba Üçer, küçük kızlarının –Saime olmalı- son günlerde hareketlerinde bir gariplik olduğunu, son üç gündür sabah erken saatlerde kalkıp yanlarına gelip onları öptüğünü, çocuğun tedirgin olduğunu ifade ediyor.

Ozan ve Ebru'nun öğretmenleri ise her ikisinin de zeki çocuklar olduğunu, oynamak için dahi olsa dört kardeşin birden o dar mekâna girmelerinin akla yakın olmadığını söylüyor.

Emniyet güçleri gereken soruşturmayı mutlaka eksiksiz yapacaktır. Adli Tıp raporu boğulmayı doğruluyor. Dediğim gibi, olmayacak iş değil. Ama çocukların içeriden açılmayan bu küçük dolaba havasızlıktan ölmeleri için zorla sokulmuş olmaları da bir ihtimal. Dolayısıyla polisin binadaki tüm delilleri, parmak izlerini ve kanıt olabilecek tüm detayları topladığını, değerlendirdiğini ve bu şüpheli olayın tüm yönleriyle açığa çıkması için ciddi bir soruşturma yapacağını ümit ediyorum.

Anayasa tartışmaları arasında toz duman olan gündemimizde, bu trajik mesele arada kaynamasın istedim.

Hayırcıların mülkiyet sorunu

Ahmet Altan dünkü yazısında Anayasa paketinde yer alan maddelerin yol açacağı demokratikleşme ve iyileşmelerden örnek verdikten sonra "Peki hayır diyenler niye hayır diyor" diye soruyor. "Onlar bu değişiklikler demokrasiye aykırı demiyor, onlar bu değişiklikler AKP'nin işine yarar diyor" diye de devam ediyor.

Bu sorunun "bir" cevabını evvelki akşam televizyonda konuşan İçişleri Bakanı Beşir Atalay veriyordu: "Biz sistemi, geri dönülemeyecek şekilde değiştiriyoruz."

AKP ve onun tabanına, onların temsil ettiği inanç, kültüre karşı önyargınız, hatta nefretiniz varsa, böyle bir cümleyi duyduğunuzda buz kesilirsiniz. Değişikliğin nevi hiç önemli olmaz. Düşman bellediğiniz bir toplumsal kesim ve onun hükümeti "sizin ülkenizi" değiştiriyordur. Sizin elinizden alıyordur.

Bu ruh hali daha uzun süre peşimizi bırakmayacak. Hepimiz biliyoruz ki, olmazdı ya, bu paketi CHP getirseydi bugün hayır diyenlerin çoğu evet diyecekti. Bu bir sınıf çatışması, bir iktidar kavgası. Paket, yargı, AYM, HSYK fasa fiso. Bunlar kavganın nedeni değil, sadece fonu. Bu fon üzerinde bir mülkiyet kavgası yaşanıyor.

Hayır diyenler, bu ülkeyi kendi mülkleri görüyorlar. AK Parti'nin her hamlesi, "özel alana" tecavüz olarak algılanıyor, sinir uçlarına dokunuyor. Evlerine bir haydut girmiş gibi tacize, haksızlığa uğradıklarını hissediyorlar. Bu mülkiyet hissi ve buna bağlı kibir, Ahmet Altan'ın bahsettiği "mantığı" doğası gereği dışlıyor.

Adalet mülkün temelidir, ama mülkün sahibi, devleti paylaşmak istemiyor.

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kılıçdaroğlu yolcu, Sezen, Pamuk, Gencebay hancı...

Markar Esayan 06.09.2010

Referandumda hangi sanatçının "evet", hangisinin "hayır" diyeceği konusunun magazin haberi olmaktan çok daha fazla anlam taşıdığı bir gerçek. Nitekim, önce Süheyl Batum Sezen Aksu'ya "Sazan" dedi. Batum'a yakışan bir üsluptu doğrusu. Şöyle söyleyeyim: CHP değişim için liderlerine bir kaset komplosu yapılmasını beklemek yerine "liderimizi halk seçsin" diye karar alıp seçmenine gitse, o seçime Sezen Aksu veya Orhan Gencebay girse, Kılıçdaroğlu da, Batum da nal toplar.

Öyle bir saygınlığa ve hak ettikleri bir halk sevgisine sahiptir her iki sanatçı da. Pamuk için ise, daha iyisini kuramayacağım için Çetin Altan'ın o harika cümlesiyle cevap vereyim: "Bayrakların direklerini ne kadar yükseltirseniz yükseltin, bayraklar o ülkeden ilk kez Nobel ödülü almış bir yazar kadar görünemiyor dünyadan..."

Ama haklarını yemeyelim, AK Parti de boş durmadı. *Habertürk*'e "hayır" oyu vereceğini açıklayan sanatçıları – Adnan Şenses başta olmak üzere- Hüseyin Çelik teker teker arıyor, duyduklarının doğru olup olmadığını soruyordu. Bakan tarafından aranan sanatçılar da verdikleri cevabı reddediyordu. Altaylı, yapılan görüşmelerin ses kaydını açıklıyor, sanatçıların yalan söylediklerini kanıtlamaya çalışıyor, arada kalan sanatçılar da sessizliğe bürünüyorlardı.

Bir sanatçıyı bir bakan niye arar anlayabilmiş değilim. Başka işiniz yok mu? Böyle bir yöntemin aslında bir baskı aracı olduğunu bilmeyecek kadar bilgisiz misiniz? Hem bunun halk üzerinde nasıl bir antipati yarattığını hesaplayamıyor musunuz? Ne yani, sanatçılar "evet" dediklerinde öveceğiniz, "hayır" dediğinde telefonla uyaracağınız, bazen de Tarkan gibi 'haddini' aştığında azarlayacağınız kapıkullarınız mı?

Ama devam etti bu pespayelik. Ortama ayak uydurduğu görülen CHP lideri de *Habertürk*'ten Kutlu Esendemir'e evlere şenlik bir röportaj vermiş. Açıkçası, Kılıçdaroğlu'nun CHP adlı köhne geminin dümenini vesayet sularından, zamanla –ve mecburen- reel siyaset rotasına kırabileceğine şans tanıyanlardanım, bunu yazdım da. Ancak bu röportaj tamamen bu üç sanatçının linç edilmesine yönelik planlanmış ve bu işte Kılıçdaroğlu başrolde yer almış. Bu da kendisi için hiç hayra alamet değil.

Gelelim Kılıçdaroğlu'nun verdiği röportajın deşifresine...

Öncellikle röportaj ilk sayfada "Sezen Aksu farkında mı?" başlığıyla anons edilse de, paket içindeki tuzakların farkında olup olmadıklarına dair bu soru aslında Sezen'e değil, Orhan Pamuk ve Orhan Gencebay'a yönelik. Kılıçdaroğlu'ya göre, Pamuk ve Gencebay paketin içerdiği tuzakların farkında değildir, yoksa bu pakete "evet" demek baskıya "evet" demektir. Baskıya "evet" diyen sanatçı da sanatçı değildir.

Bu ifadeler yeteri kadar katır kutur ama Sezen Aksu'ya 'ayrı bir ihtimam' gösterildiği hemen dikkati çekiyor. Esendemir, "geçmişte Evren'le görüşen, Çiller'i öven Sezen'in bugün darbe karşıtı olması bir çelişki değil mi" diye soruyor safça. Yani Esendemir de paketin DARBE KARŞITI olduğunu bir lapsusla kabul ediyor:)

Kılıçdaroğlu'ya göreyse Pamuk ve Gencebay'dan farklı olarak Sezen zaten kendi içinde tutarlı davranmaktadır. Sayfaya özenle yerleştirilen Sezen'in 23 Ağustos 1995'te verdiği konserin resmi ve altındaki Çiller için sarf ettiği "Bir kadın başbakanımız var, bundan gurur duyuyorum" sözleri ve 1989'da Cumhurbaşkanı Evren'in resepsiyonuna katıldığı bilgisi, linç işinin epey ciddiye alındığını gösteriyor. "Çelişki değil, tutarlılık var" diye devam ediyor Kılıçdaroğlu. Ona göre dün Evren'le görüşen, Çiller'i öven bir kişi, bugün Evren'i en azından tarih önünde mahkûm edecek, darbe anayasasını çöplüğe atacak bir pakete "evet" diyorsa, yine Evren'le yan yana düşmüş, güya 'tutarlı' davranmış oluyor.

Açıkçası Aksu'yu konformistlikle, iktidar yanlısı ve menfaatperest olmakla suçluyor Kılıçdaroğlu.

Sezen Aksu savunulmaya ihtiyacı olan bir kişi değil. Ancak onunla bir anımı anlatmak isterim.

2003 yılında Sezen Aksu ile benim de üyesi olduğum Surp Vartanants Ermeni Kilisesi Korosu, Musevi, Rum ve Diyarbakır Belediyesi Çocuk Koroları Belçika'yı da kapsayan bir konser dizisi gerçekleştirmiştik. Adı "Türkiye Şarkıları" idi. Sezen ile sahnede olmak enfes bir deneyimdi. Efes Antik Tiyatrosu'ndaki konser "Yerevan" şarkısı ile bizim koro tarafından açılıyordu.

Tarihi ise 30 ağustostu.

Konser ulusalcıları çok kızdırdı tabii. Ama en büyük tepki bugün Ergenekon'dan yargılanan dönemin Ege Ordu Komutanı Hurşit Tolon'dan geldi: "Böyle bir konser için bugünü mü buldular. Türkiye mozaigi adı altında anlamsız bir konser verilmesini şüpheyle karşılıyorum. Garip karşılıyorum."

Sezen tınmadı bile. "Bu birliktelik de, bu konser de 'özel' değil. Bu bizim kendi gerçeğimiz, bu toprakların kendi gerçeği, doğal birlikteliğidir" diye verdi ağzının payını. O günlerde benim *Agos*'ta yazdığım dışında Sezen'i savunan bir yazıya rastlamamıştım Allah için...

Ha, bir de Efes'te binlerce seyirci destek için "Sezen Başbakan" diye bağırıyordu. Halk yani...

Kılıçdaroğlu'ya samimi bir tavsiye; hemen bu ayıbı temizlesin ve üç sanatçıdan da özür dilesin. Böyle bir linç mantığı üzerine uzun soluklu bir siyaset kurulmaz çünkü. İster CHP'li, ister AK Parti'li olsun, böyle bir lümpenliğe sapmanın kimseye faydası yok. Aklınızda olsun, sizler bu ülkede yolcusunuz, Sezenler, Pamuklar, Gencebaylar ise hancı.

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türkiye'nin bütün siyahları birleşin

Markar Esayan 09.09.2010

Gerçekten tarihî günler yaşıyoruz. Sizin keyifler ne âlemde bilmiyorum ama ben oldukça heyecanlıyım. Pazar günü yapılacak referandumdan "evet" çıkma ihtimaline koştur değil bu heyecanım. Paketi çok önemseyen ve "evet" diyecek olan bir vatandaş olarak referandumdan "hayır" da çıksa, dönemsel sıkıntılar, duraklamalar da yaşansa, Türkiye'nin gittiği yönün müspet olduğuna adım kadar eminim. Mesela, şu "kutuplaşma" diye dillere pelesenk olan, tu kaka edilen toplumsal hareketliliğin, değişim, çoğulculuk ve demokrasiye duyulan özlemin olgunlaştığı bir rahim olduğunu biliyorum. İnsanlar ister "evet", ister "hayır" deseler, hatta oynamıyorum deyip referandumu boykot etseler dahi, siyasete, yani "nasıl bir ülkede yaşamak istiyorum" sorusu ve cevabına müdahil haldeler.

Bu hareketlilik ve bu müdahil durum çok önemli, değerli. Mesela benim dâhil olduğum kuşak 1980 darbesinin apolitize ettiği bir nesli ima ediyor. Ülkesinden hiçbir ümidi olmayıp her an göç etme hesapları yapan, geçmiş politik deneyimlerle ilişkisi koparılmış, ayın karanlık yüzü gibi, vesayet organlarının Ankara'da sahnelediği oyunun sadece istenen yüzünü seyreden, arada 28 Şubat gibi korku filmleriyle iradesine tecavüz edilen, ama daha da önemlisi, kendini yalnız ve güçsüz hisseden insanlardan, ülkesinin nasıl olacağına, yaşamı ve türlü hallerini nasıl eyleyeceğine karar veren bilinçli bireylerin ülkesine dönüşüyoruz.

Referandum'da büyük bir ihtimalle "evet" 3-5 puan aralığında önde çıkacak. Yüzde 55'in 3-4 puan üstü benim için sürpriz sayılır. Çünkü "hayır" kampanyası AK Parti'ye, hadi daha açık söyleyelim, İslam'a duyulan alerji üzerine inşa edildi. Hâlâ pakete "evet" derlerse AK Parti'nin ülkeyi İran'a dönüştürüp dönüştürmeyeceğini soranlara rastlıyorum. "Hayır"cıların bu yaptığı ahlaksızca. İnsanların aklına değil, korkularına seslenmek, onları taciz etmekten de aşağılık bir iş. Erdoğan 1994 yılında İstanbul Belediye Başkanlığı'nı kazandığından beri bu ülkede siyaset yapıyor. Erdoğan'ın 94 seçimlerini kazandığı günü hislerimi çok iyi hatırlıyorum. Henüz 24 yaşındaydım ve çok korkmuştum. Öylesine aşağılıkça bir kampanyanın hedefi olmuştuk ki, ülkenin bir gecede İran'a döneceğini, evlerimize kapanacağımızı ve karanlık bir dönemin başlayacağından korkuyorduk.

Ama öyle olmadı. Olmadığı gibi, bu hareket kendi eleştirisini yapıp kalıplarını kırdı ve ülkedeki görülmemiş değişimin siyasi taşıyıcısı oldu. Yeterli mi, değil... Erdoğan kampanya boyunca İmrallı ile görüşme polemliği üzerinden milliyetçi söyleme hapsoldü. Soy-sop, taraf-bertaraf faciaları yaşandı ve nihayetinde afiş skandalı ile ilgili olarak "Başörtülü bacılarınıza rahibe dediler" gibi Hıristiyanlığın saygın bir müessesesine yapılan hakarete ortak oldu. Diğer yandan yine Erdoğan'ın "Yargıdaki atamaları dedeler yapıyor, yargıyı dedeler yönetiyor" diyerek Alevi vatandaşlarımızı yaralaması da kabul edilemez hatalarındandı. Başbakan sakın ve paketen içeriğine yönelik bir kampanya yürütseydi, sonuca en az 3-4 puan etki ederdi.

Cumhuriyetin gözü yaşlı çocuklarının oyu

Gelelim Kürt, Ermeni, Aleviler olarak Cumhuriyet'in gözü yaşlı çocuklarına...

Gözlemlerim Ermenilerin önemli bir kısmının, en az yüzde elli oranında pakete "evet" diyecekleri yönünde. Ermenilerde sorun, "sandığı ciddiye almama" eğilimi olabilir.

Bu seçilmiş bir boykot tavrı olmayacak. Ancak cemaatte Hrant Dink ve Patrik Mesrob II döneminde yakalanan enerji, yerini sessizliğe bıraktı. Oysa bu paket bu toplumun en dezavantajlı kesimlerinden olan Ermeniler için de çok önemli bir kazanım. *Taraf*ı takip eden ciddi bir Ermeni okuyucu kitlesi var. Onlara sesleniyorum buradan. Fırsatı satın alın ve oyunuzu kullanın. Demokrasinin olgunlaşması, en çok kırılgan kesimlerin faydasıdır.

Ben Alevilerin ve Kürtlerin tahmin edilenden çok daha önemli bir kesiminin referandumda "evet" diyeceklerini düşünüyorum. Alevi dernekleri ve BDP'nin tavrının bu iki toplumsal kesimi topyekûn temsil ettiğini düşünmüyorum. Beni heyecanlandıran da bu zaten. Yeni tür bir siyasetin zeminini döşüyoruz. Mağduriyetin haklı öfkesinden kaynaklanan temkin ve güvensizliği aşıp, siyaset yapmak durumundayız artık. Hem Kürtler, hem de Aleviler bu ülkenin geleceğinde çok önemli iki toplumsal kesim. Onların desteği olmadan bu ülkede demokrasi olgunlaşamaz. Bu destek, doğrudan siyasetin merkezine ilerlemek, muhalefetin kalitesini özgürlüklerden yana yükseltmek, AK Parti'yi bu yönde sıkıştırmakla olmalıdır.

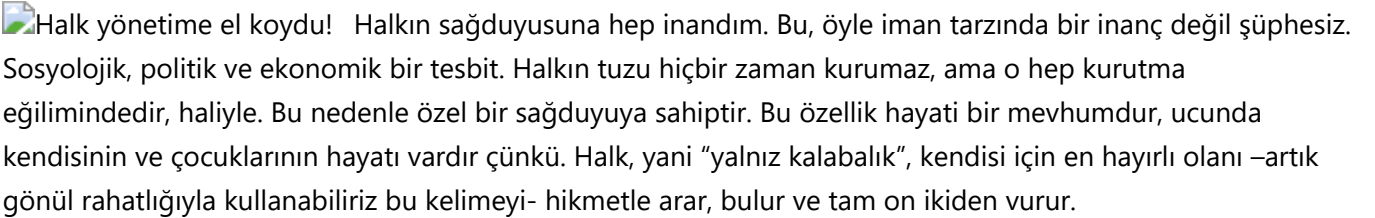
Unutmayın, Erdoğan'ı da, hükümeti de istediğimiz anda oylarımızla tasfiye edebiliriz. Ama Ergenekon devletin tasfiyesi yüzyıllar sürüyor ve çok bedele mal oluyor.

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Halk yönetime el koydu!

Markar Esayan 13.09.2010

Halk yönetime el koydu! Halkın sağduyusuna hep inandım. Bu, öyle iman tarzında bir inanç değil şüphesiz. Sosyolojik, politik ve ekonomik bir tesbit. Halkın tuzu hiçbir zaman kurumaz, ama o hep kurutma eğilimindedir, haliyle. Bu nedenle özel bir sağduyuya sahiptir. Bu özellik hayati bir mevhumdur, ucunda kendisinin ve çocuklarının hayatı vardır çünkü. Halk, yani "yalnız kalabalık", kendisi için en hayırlı olanı –artık gönül rahatlığıyla kullanabiliriz bu kelimeyi- hikmetle arar, bulur ve tam on ikiden vurur.

Halk yüzde 58'le EVET dedi bugün. Manşetimizde olduğu gibi "yönetime el koydu". 12 Eylül darbesinin utancını sildi, vesayete ağır darbe indirdi.

Bu ülkede yaşamaktan nadir zamanlar mutlu ve memnun hissettim kendimi. Bugün o nadide günlerden birisini yaşıyorum. Çünkü EVET demenin, bu ülkede yaşamaktan memnun ve mutlu olacağım günleri arttıracığını ümit ediyorum.

"Hayır" kampanyası yürütenlerin ellerindeki tek silahları korkuydu. Yani seçmenlerini korkutarak onların oylarını gasp etme yoluna gittiler. Eğer sandıktan EVET çıkarsa, seçim sonuçları kesinleştikten birkaç dakika sonra şeriat İran sınırından yurda giriş yapacak, içerdeki işbirlikçileri ile birleşip son darbeyi indirecekti. AK Parti'nin gizli bir

İslami gündemi vardı, Tayyip Erdoğan ABD'nin BOP projesinin en önemli aktörlerinden biri olarak görevlendirilmişti. Ülke bütün cumhuriyet kazanımlarını kaybedecek ve karanlık çağlara geri yuvarlanacaktı.

Bu abuk subuk homurtularla kendi seçmenlerinin oylarını gasp etmeye çalıştılar. Ak Parti'ye ve Erdoğan'a yönelmiş görünen nefretleri aslında basbayağı İslamofobi ile açıklanabilirdi. Laikçiler, katır kutur, çığ, insanı korkudan donduran türden marjinal bir "sözde İslami" temsiliyetten yanaydılar. Kan dökmeye her an meyilli, uzlaşmaz, modern olanın düşmanı ve karikatürize bir İslami temsiliyet, "laik modern çağdaş" Kemalist Türkiye'nin meşruiyetini sağlayan "The Other"ı, yani alter egosu idi. Ama modern olanı dönüştürerek sahiplenilen, üstelik kendiyle barışık, iddialı ve dünyayla entegre mütebedeyyin bir orta sınıfın ortaya çıkışı, üstelik bir de Ak Parti ile iktidar oluşu, kemalist elitlerin devrelerinin atmasına yol açtı.

Tabii bu resmin tamamını tasvir etmekte yeterli değil. "Hayır" veren "vatandaşların" hepsi de korkutma kampanyasından etkilenmiyor şüphesiz. Bu, "halk" ile "vatandaş", "siyah" ile "beyazlar" arasında bir sınıf çatışması aynı zamanda. Yani yukarıda bahsettiğim kural, "hayır" veren vatandaşlar için de geçerli. Tuzu kuru olanlar, zenginliklerini, imtiyazlarını kaybetmek istemiyorlar. O imtiyaz ve ayrıcalığa henüz sahip olmasalar bile, yarışa milyonlarca siyah daha katılsın istemiyorlar en azından. Yoksa bal gibi, Ak Parti'nin, Erdoğan'ın bu ülkeyi İran'a çevirmeyeceğini biliyorlar.

Bu referandum sonuçlarını, siyah ve beyazların arasında beyaz devletin yol açtığı haksız rekabetin sona ermesinde bir kırılma ânı olarak niteleyebilirsiniz. Sonuçlar etkisini hemen göstermeyecek, ama tedrici etkisi tahmin edilenden çok daha ciddi sonuçlara yol açacak. Siyaset yeniden tanzim olma, daha reel bir zemine yerleşme eğilimi gösterecek. Vesayetin aldığı bu keskin darbe sonrası, sadece beyazları partisi CHP'de değil, Ak Parti için de önemli bir eşik geçilmiş olacak. Erdoğan, bu güvenoyunu kibre değil, demokratikleşme konusunda yeni bir heyecana tahvil ederse, ülkenin yönetimine daha uzun süre reformcu parti olarak damga vurmaya devam edecek.

Bu referandumdan en büyük darbeyi, CHP'den ziyade MHP yedi. MHP Gümüşhane, Isparta, Kastamonu, Bartın ve hatta Osmaniye gibi kalelerinde büyük hezimete uğradı. Türkiye genelinde ise yüzde yetmişe yakın fire verdi. Bahçeli için göstere göstere gelen tarihî hezimet partide ciddi bir kırılmaya yol açacak. Bahçeli, tüm sert muhalefetine rağmen tabanını ikna edemeyen bir lider durumunda.

BDP ise, hiç onaylamadığım, hedefini anlamadığım boykot kararında –yüzde 60- başarıya ulaştı. Oldukça dikenli bir sonuç bu. Kürtlerin siyasetteki ağırlığını ispat etmeye çalışırken, siyasetin dışında savruldular. Ülkenin geçtiği bu önemli eşikte "evet"lerini esirgeyerek hedeflerinin aksine, siyasette güç eksilttiler. Yani gelecekteki siyasetini, ülkenin CHP-MHP çizgisine kaymasında gördü. Kürt siyaseti ciddi bir altüst oluşa hazır olmalı.

Niye saklayayım, çok mutluyum.

Teşekkürler Türkiye!

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Dink kararı ve hükümete düşen görevler

12 eylül günü halkın büyük teveccühüyle onaylanan 26 maddelik Anayasa değişikliği paketinde en büyük gürültüyü koparan iki madde Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu ve Anayasa Mahkemesi'ne dair olanlardı. Yani doğrudan yargı sistemimizi, yargıda oluşan kast ve kooptasyon geleneğini yıkan düzenlemelerdi bunlar.

Evvelki gün, yani Hrant Dink'in doğum gününden bir gün önce, AİHM, yargı sistemimizin nasıl çürüdüğünü, vatandaşlarını nasıl mağdur ettiğini ağır bir mahkûmiyet kararı ile tescil etti. Bunlardan ilki, bilirkişi raporunun "suç unsuru yoktur" tesbitine rağmen yerel mahkemede 301. Madde'den Dink'in mahkûm olduğu, temyizde Yargıtay 9. Ceza Dairesi'nin, sonrasında ise Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun onadığı karardı.

Dünkü *Taraf*'ın Dink kararına ayırdığımız sayfasında yer alan Tuba Tekerek'in haberinde, kararda imzası olan bir Yargıtay üyesinin duygu ve düşünceleri vardı Dink hakkında.

Yargıtay üyesi "İçimiz paramparça. Ben sizden bin kat fazla üzülüyorum. Siz bir karar verebilirsiniz ama düşünceniz başkadır. Karar başka bir şey, insanın içi başka şey. O kararın öyle alınması gerekiyordu" diyordu.

Üye, görevde olduğu için isminin açıklanmasını da istemiyordu.

Bu nasıl bir yargı sistemidir ki, bir üye, içi paramparça olduğu, vicdanı ve aklıyla çeliştiği halde böyle bir karar vermek zorunda hisseder kendini?

"O kararın öyle alınması gerekiyordu..."

Kilit cümle bu olmalı... Çünkü bu kararı mahkûm eden, Hrant'ı oybirliği ile aklayan AİHM, gerekçesinde "O kararın neden öyle alındığını" açıkça deşifre etmişti:

MAHKEME, YARGITAY'IN, ASLINDA FIRAT DINK'İ, 1915 OLAYLARININ SOYKIRIM TEŞKİL ETTİĞİ GÖRÜŞÜNÜ İNKÂR ETMESİNDEN ÖTÜRÜ DEVLET KURUMLARINI ELEŞTİRDİĞİ İÇİN DOLAYLI OLARAK CEZALANDIRDIĞI GÖRÜŞÜNE VARMIŞTIR.

İsmi vermek istemeyen Yargıtay üyesinin samimiyetle itiraf ettiği gerekçenin aslı, işte bu zihniyettir.

Yani, adaleti ve hakikati araması, tecelli ettirmesi, suçu olmayan kişileri aklaması gereken bir mahkeme, kendi vatandaşına ideolojik gözlüklerle bakıyor, onun siyasi duruşu ve etnik kimliğine göre karar veriyordu.

19 Ocak'tan beridir, Hrant Dink'in ölümünün, onun tıpkı yaşarken hayatını adadığı gibi, ülkesindeki demokrasi mücadelesine büyük bir katkısı olacağı ümidini taşıdığımı ifade ettim ve bu tarihin bir milat olacağını söyledim.

Nitekim, Türkiye'nin Dink'i bir neo-nazi ile bir tutan savunması sonrasında açıklanan bu ağır mahkûmiyet, hükümetten ümit verici açıklamaların gelmesini sağladı. Her iki olayda da hükümetin bu pespaye kararların ardında durmaması, ciddi bir zihniyet devrimini beraberinde getirebilir. Yoksa, Ak Parti de, korakor mücadeleye girdiği yargı vesayetinin yanına düşen bir görüntü verir.

AİHM'in birleştirip gördüğü diğer dört davanın sonucu ise, Dink cinayeti davasında Trabzon Emniyeti ve Jandarması, Samsun ve İstanbul Emniyeti'nin cinayeti önleyebilecek bilgilere sahipken bu görevlerini yapmadıkları, cinayet davası sürecinde ise, sözkonusu devlet yetkilileri hakkında soruşturma izni verilmediği, gereken davaların açılmadığı, yani cinayet davasının birkaç tetikçi ile nihayetlendirilmesine çalışıldığının tescili oldu.

AİHM bu kararında hem üslup, hem içerik hem de teknik olarak Türkiye'ye çok kararlı ve sert bir mesaj verdi.

Bunu zaten Türkiye Cumhurbaşkanı Gül düzeyinde kabul etmişti. AİHM kararından sonra ise, Dışişleri Bakanlığı karara itiraz edilmeyeceğini ve karar hükümlerinin uygulanmasına yönelik çalışmalar yapılacağını açıkladı. Ak

Parti Genel Başkan Yardımcısı Hüseyin Çelik ise “Biz yaşama hakkı sözkonusu olduğunda anlamsız savunma yapmanın gerekli olmadığını düşünüyoruz. Türkiye artık savunulmaması gereken konularda savunma yapmayacaktır” dedi.

Bu açıklamalar Türkiye için bir devrim niteliğinde. Ancak işin lafta kalmaması için hükümetin bu vaatlerini ete kemiğe dönüştürmesi lazım. Çünkü AİHM kararı bağlayıcı nitelikte talepler içeriyor.

Konu hakkında hem Dink ailesi avukatı Fethiye Çetin, hem de Malatya davası avukatlarından yazar Orhan Kemal Cengiz dostlarımı aradım, hukuk sistemi içinde, Dışişleri’nin vaat ettiği karar hükümlerinin uygulanmasına yönelik çalışmaların neler olabileceğini konuştuk.

Öncelikle, hükümet, ihmal ve kastı bulunabilecek, AİHM ve Başbakanlık Teftiş Kurulu kararında da tescillenmiş devlet kurumları ve sorumlu görevlileri hakkında acilen soruşturma açmalı ve suç varsa ana davaya eklenmeleri, cinayetin tüm yönleriyle ortaya çıkması sağlanmalı.

AİHM kararı bu yetki ve görevi Adalet Bakanlığı’na açıkça veriyor.

İkinci olarak da, Hrant’ın haksızca mahkûm edildiği 301. Madde davasıyla ilgili olarak, Anayasa’nın 90. maddesinin 5. fıkrası, Türkiye’ye kesilen cezaların kararda imzası bulunanlara eşit biçimde rücu edilmesine olanak tanıyor. Bu, yasalar çerçevesinde hükümetin yargı sistemine verdiği çok net bir mesaj olacaktır. Böylelikle bu tür düşünce ve ifade özgürlüğüne yönelik ihlaller bir daha tekrarlanmayacaktır.

Teşekkürler Hrant.

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AhTamar ah!

Markar Esayan 20.09.2010

İki gündür Van’dayım. Tahmin edeceğiniz üzere Ahtamar Adası’nda bulunan Surp Haç Ermeni Kilisesi’ndeki ayini izlemeye geldim.

Ayin az önce bitti. Karmakarışık duygularla Van 100. Yıl Üniversitesi’ndeki konukevine döndüm ve bu yazıyı yazıyorum.

Van muhteşem bir kent. Vanlılar “göl” denmesini sevmiyorlar. “Bu kadar büyük göl mü olur, bu denizdir” diyorlar Van ‘Denizi’ne...

Gerçekten o kadar güzel ki!

Kent, aldığı göçün yarattığı kaosa ve mimari fecaate dönüşmüş olmasına rağmen, büyüleyici bir güzelliğe de her nasılsa sahip. Bakımsız ve yorgun. Ermenilerin kovulduğu her yerin başına gelen, bu kentin başına da gelmiş, gidenlerin izini kaybettirmeye çalışırken, Van’a ait çoğu şey de yitmiş gitmiş. Şimdi, Vali Münir Karaloğlu’nun azimli çalışması ve geniş vizyonu ile elde kalanlar kazanılmaya, toprağın altındakiler de gün yüzüne çıkarılmaya çalışılıyor. Mesela önemli bir örnek, Van Kalesi’nin hemen arkasındaki bölgede yer alan eski Van şehrinin canlandırılması projesi.

Eski Van kenti 1915'te Ermeniler göçürülürken tamamen yakılmış yıkılmış, kalıntılarından da anlıyorsunuz bunu. Şimdi bu bölgede arkeolojik çalışma yapılıyor. Yakında tüm mahalle sergilenebilir hale getirilecektmiş.

Vali Münir Bey'le görüştüğümde açıkça sordum şu haç meselesini. "Siyaseten mi çekindiniz, neden böyle güzel bir organizasyonda bu eksikliğe göz yumdunuz, boykot olmasa da Ermenistan Başpatrikliği başta olmak üzere diğer kiliseler de gelse, katılım daha çok olsa olmaz mıydı?" dedim.

Kesinlikle reddetti. Samimiyeti ortadaydı. Onun demesine göre, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'ndan iznin çıktığını, kendilerine talimat geldiğinde ise haçı yerine koymak için zamanlarının kalmadığını söyledi. Gerçekten de haçın yerine yerleşmesi öyle basit bir iş değil. İskele kurulması, kümbetin indirilmesi gerekiyor. 100 kiloluk demir haç, rüzgârın etkisiyle 500 kiloluk yük oluşturmuş vs. Ayinden sonra ilk iş haç yerine konacakmış. Gelecek seneki ayine bu boykot sorununun da olmayacağını, katılımın büyük oranda artacağını umuyor Vali Karaloğlu.

Vali Bey'in samimiyeti, harcadığı üstün çaba ortada. Ancak konuyla ilgili daha önce yazdığım haberde belirtmiştim. Söz konusu haç yıllardır hazır bekliyor zaten. Mesele izin ise, Kültür Bakanı Sayın Günay, geçen mayıs ayında bu iznin çıktığını bizzat söylemişti. Sonra kendimizi kandırmayalım, Bakanlığın veya hükümetin istediği bir tasarruf iki günde yerine getirilir, biliyoruz. Nitekim –herhalde denge unsuru olarak- Van Kalesi'nde bulunan Süleyman Han camii 15 gün içinde restore edilip, Ahtamar'daki ayinden tam bir gün önce ibadete açıldı. Ben Valiliğin değil ama, şu haç meselesinin kesinlikle referandumla ilgili olduğunu, AK Parti'nin bu reformları yapmayı istediğini, yaparken de oy kaygısı ve muhalefet korkusuyla temkinli hareket ettiğine inanıyorum. Nitekim böyle çok önemli bir olaya, hükümetten bırakın bakan, müsteşar düzeyinde bile katılım olmadı.

Anadolu'ya her çıktığımda, veya bugün yaşadığım türden Ermenilerle ilgili bir müspet gelişmeye her tanık olduğumda duygularımda bir bölünme yaşıyorum.

İlki, bu adımların ne kadar eksik veya yetersiz olursa olsun, bulunduğumuz durumdan ileri bir noktaya bizi taşıdığı ile ilgili mantıklı tutum oluyor. Daha düne kadar kiliselerimize bir çivi dahi çakamıyorduk. Vakıflar Genel Müdürlüğü 36 Beyanname'si'ni gerekçe göstererek vakıflarımızın mallarına hukuksuzca el koyuyor, bu malların geliri ile dönen okul, dernek ve hastanelerimiz bir bir kapanıyor veya cemaate büyük bir mali külfet haline geliyordu.

Ak Parti döneminde devletin azınlık politikasında AB'ye uyumlu pek çok iyileştirme yapıldı. Devletin bakışı değişmeye başladı, bunları gözardı edemeyiz.

Ama duygularım beni öte yandan sıkıştırmaya devam ediyor. Düşünsenize, kendi kilisenizde, 95 sene sonra, müzeye dönüştürülmüş ve haçından ve çanından yoksun halde ayin yapmak zorunda kalıyorsunuz ve bunu öven bir yazı yazmak da gerekiyor bir yandan.

Sizin kiliseniz, sizden çalınmış, yıkılmış, haçı sökülmüş, resimleri kazınmış. Size iade edilmesi gerekiyor. "Müze yapmak da nereden çıktı" diyemiyorsunuz. Senede bir gün gelip, ayin yapıp, tüm dünyaya Türkiye'nin reformlarını anlatan o şaşılaresimde figüran rolü oynamak mecburiyetindesiniz. Van Kalesi'nden aşağı kente bakıp, bir zamanlar buralarda on binlerce Ermeni'nin yaşadığını, kadim bir uygarlıkları olduğunu, artık geriye haçsız Surp Haç Kilisesi'nden gayrı pek bir şey kalmadığını, o uygarlığın son temsilcilerinden bir Ermeni asıllı vatandaş olarak yerinde görmek...

Gerçekten zor. Ama, işte Van Valisi gibi insanların ellerinden geleni azami sarf ederek bir şeyleri düzeltmeye çabaladığını görünce de, destek vermek, köstek olmamak gerektiğini de biliyorsunuz. İki arada bir derede kalıyorsunuz.

Ada'da bir Ermeni arkadaşıyla konuşuyorduk. Van halkı ile ilgili izlenimlerini sordum. Çok kişiyle konuşmuş. "Nasıl anlatayım" dedi. "Açıkça söylemiyorlar ama mahcup gibiler, aşırı bir nezaket ve ilgi var Ermenilere" dedi.

Ben bu adımların, mahcup, ikircikli ve yetersiz de olsa, devletin ve vatandaşların Ermenilerden bir tür özür dileme yöntemi olduğunun farkındayım. Bunun değerini de kimseye düşürttürmem. Ama bu aradalık, bu ikilem, bu duygular da çok ağır be kardeşim!

Zor taşıyor.

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ahtamar ve kendi kendinden kovulmak

Markar Esayan 23.09.2010

"Ahtamar ah" yazım epeyce bis aldı. Konuya devam etmem, gözlemlerimi daha ayrıntılı yazmam istendi. Belli ki bu hepimiz için (hepimiz derken "hepimizi" kastediyorum. Yani Türkiye'de yaşayan Ermeni, Türk, Kürt, Azeri, Çerkes vs. asıllılarla, diasporada yaşayan Ermeni asıllı Türkiyeliler) ciddi bir ihtiyaç. Bu ihtiyaç belki 1915'ten de önce, belki Anadolu'daki kırımın sosyo-politik zemininin olgunlaştığı 18. yüzyıldan beri ertelenen bir psikolojik durum. Yürekler ne kadar sertleşmiş, bu sertlik düşünceleri ne kadar savurmuş olursa olsun, en radikallerden en cesur özgürlükçülere değin örtük veya açık, "eve dönmeye" şiddetli bir ihtiyaç gözlemliyorum.

Biz "kendini kendinden kovan" bir coğrafyanın gurbetteki çocukları olarak, eve dönmeye, aynı coğrafyanın, havanın, suyun, ekmeğin, toprağın, yollardaki tozun, düzlüklerdeki başakların, sarp kayalıkların, o kayalıkların dibindeki vadiden kıvrılan nehirlerin, Ağrı'nın, Ilgaz'ın, Süphan'ın yücelerindeki karın, Anadolu denen rahme düşen tohumların kardeş kıldıkları olarak bu "buluşmayı" içten içe diliyoruz. Kendi kendinden kovuluş, kovuluşların, terk edilmelerin en acısıdır çünkü. Bu gurbet artık bitsin istiyoruz, hepimiz, hepimiz derken...

Anadolu'ya her gidişimde, tıpkı Ahtamar Surp Haç Kilisesi'nde 95 yıl sonra yapılacak o ilk ayine katılmak için gittiğim Van'da olduğu gibi, bu kendinden kovuluşun dönüş yolunda gibi hissediyorum kendimi. Van'a ilk defa gitmiş olmama rağmen, orayı kendi evim gibi hissetmem, "ben burada yaşayabilirim" diye kendi kendime söylenme ihtiyacı duymam belki de bundan. Vanlı hemşerilerimle yaşadığım teklifsiz kucaklaşmanın, onların olağanüstü misafirperverlikleri bir yana, bendeki ve eminim oraya gelen herkesin ruhsal dünyasında bulunduğu karşılık bu. Haç, çan, ayin, Ermeni sorunu, Türkiye'nin değişen devlet bakışı derken, tüm bunların asıl güvencesi olan "insan"ın gözden kaçmaması için yazıyorum bu ikinci yazıyı.

Ermeniler (veya başka kimler varsa), bu ülkeden kovulurken, kalanlar da kovuldu, farkında mısınız? Evimiz, ocağımız dağıldı bizim. Kardeşlerin dağıldığı ev, ev olur mu? Çocuklarına sahip çıkamayan, onları ayıran ana babaya ne denir?

Kendi kendinden kovulmak böyle bir şeydir. Ne gidenin, ne kalanın huzuru kalır. Ekmek tat vermez, tuz tuzluğunu yitirir.

O yüzden, diasporayı şeytanlaştıranlara prim vermeyin. Diaspora dediğinin çoğu, kendinden kovulan bizlerdir işte. Haksızlığa uğrayan, acılarına hürmet gösterilmeyen, dolayısıyla yas tutamayanların öfkesiyle, yüz yıldır "evden" gelecek bir ses bekliyorlar, toprak filan değil... Böyle diyenler yalan söylüyorlar.

Artık dönemeyecek olsalar da, "eve dön" çağrısını bekliyorlar. Çünkü bunun herkesi iyileştireceğini hissediyorlar. Saygı, hürmet ve yas tutma hakkının kendilerine tanınmasını bekliyorlar.

İyi de, 1915 ve diğer tüm felaketlerin yas hakkı herkesin, herkes derken...

Kendinden kovulan Ermeniler, Türkler, Kürtler, Çerkesler, Azeriler ve herkes; herkesin gönül sözlüğündeki anlamı "Biz".

O yüzden, ölenler, kovulanlar olarak, kalanları şeytanlaştıranlara da prim vermeyin. Onlar da mağdur çünkü, onlar da kendinden kovulanlar, kardeşleri ellerinden alınanlar çünkü.

Ahtamar Adası'nın dik merdivenlerinde Ermeni tantiğin, koluna girmiş inmesine yardım eden Vanlı gençle sohbetine kulak misafiri olduğumda hissettim eve döndüğümü...

"Sen Hay(1) mısın" diye sordu tantik(2). Vanlı genç, "Hayır, değilim, Kürt'üm, ama ailemizde çok Ermeni asıllı akrabamız var." Bir diğer yaya(3) ise, bir başka Vanlı gence "Bizi çok iyi ağırladınız. Kendimizi evimizde hissettik. Çok duygulandık" diyordu. Vanlı gencin ise, Anadolu'luya has o tevazula yanakları kızarıyordu sadece.

Geçen yazımda duygularımın bölünmüşlüğünden bahsetmiştim. Eminim sadece Ermenilerin değil, kendinden kovulduğunu hisseden herkesin yaşadığı bir bölünme bu. Bu bölünmenin nedeni, adalet duygusunun eksikliği... Bir özür dilenmeli herkesten. Ama her mağdur gibi, bunun okkalı, eksiksiz ve tatminkâr olmasını bekliyorsunuz.

İşte tam o noktada bir yol ayırımına geliyorsunuz. Ya bardağın dolu tarafına bakıp devam edeceksiniz, ya da boş tarafını görüp acınızda yoğunlaşıp, katılaşacaksınız.

Çünkü biz daha yeni yeni hasar tesbiti yapıyoruz, yeni yeni konuşuyoruz, dertleşiyoruz. Sevgili Hrant'ın dediği gibi, içine düştüğümüz 1915 metrelik o kör kuyudan başını uzatanlara benzetiyorum kendimizi. Gün ışığının birbirimizi tanımakta, "Kardeşim" diyerek kucaklaşmakta bizlere yardımcı olacağını düşünüyorum.

O nedenle, kendimize güvenelim, gönlümüzdeki, hedefini yanlış seçmiş boykotlarımızı kaldıralım. Doğru adımları destekleme cesaretimiz olsun, çünkü doğru iş, yanlış amacı bile peşinden sürükler, iyileştirir.

Vanlı hemşerilerime bir kez daha teşekkür ediyorum. Van Denizi'ne giremediğim için hayıflanıyorum, vakit yoktu. Dediler ki, Van Denizi'nin suyu, yaraları hemen iyileştirmiş.

Hep birlikte girsek, yürek yaralarımızı da iyileştirir mi acaba?

(1) Ermeni

(2) Teyze

(3) Nine

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

PKK sınırdışına çıkarken barışı konuşmak

Kürt sorunu çok eski ve eskiliğiyle doğru orantılı çok karmaşıklaşmış bir mesele. Haliyle, çözüm süreci de aynı karmaşıklığa sahip. Bu karmaşayı besleyen bir diğer faktör ise psikolojik etmenler. Artık herkes akan kanın durmasını istiyor. Bu kan, maalesef hiç yere akarken, birbirimize dair güven duygularını da alıp götürdü. Şimdi bu kırılmış güven zemini üzerinde bir barış tesis edilmeye çalışılıyor. Dolayısıyla, bu temelin daha sağlam atılması, zeminin sağlamlaştırılması ile mümkün. Bu görev ise tabii ki hükümete düşüyor. PKK sorunundan bağımsız olarak, bölgede hâlâ etkin olan Ergenekon'un Fırat'ın ötesindeki kolunun yargıya taşınması, yöredeki güven artırıcı tüm önlemlerin alınmaya devam etmesi şart.

Bir diğer etmen ise, sorunun çözülmesi yönünde her kesimde biriken "hemen şimdi" duygusu. AK Parti, 22 temmuzda aldığı yüksek halk desteği ile kendi varlığını da tehdit eden derin devletin kuluçkası haline gelmiş olan bu sorunu çözebileceğini düşündü. Bence doğru da düşündü. En azından sorunun adı kondu ve akan kan durmasa da, bu kanın sorunun çözümü yönünde siyasete baskı oluşturması sağlandı. Bugün, son referandum ile birlikte, Kürt açılımı konusunda MHP gibi milliyetçi bir partinin bile kendi tabanını savaşın sürmesine ikna edemediği, hatta kışkırtıcı söyleminin etkili olamadığı görülüyor. Referandumda, AK Parti'nin en azından Kürt sorununu çözme konusunda da inisiyatif almasının halktan destek gördüğü sonucu çıktı. Nitekim referandumdan hemen sonra görüşmelerin "nitelikli" hale gelmesi, Atalay'ın Erbil'e doğru yola çıkışı ve PKK'nin sınır dışına çıkma kararını uygulamaya başlaması da bu sebeple.

Çözüm sürecinin en önemli yardımcılarından bir diğer etken ise, hem Batı'da, hem de Doğu'da Kürt sorununun artık miadını doldurduğuna dair olgunlaşmış kanaattir. Herkes artık savaşın bitmesini istiyor. Neden mi? Bence biraz da Taraf yüzünden. O kadar çok dosya yayımladık, o kadar deşifre edici yayın yaptık ki bu kirli savaş hakkında, artık bu savaşın herhangi bir prestiji kalmadı. Kimse bu savaşın bir özgürlük veya ülkeyi birarada tutma mücadelesi olduğuna inanmıyor artık. Tabandaki bu kanaatin, hem devleti, hem de PKK'yi gittikçe sıkıştırdığı da bir gerçektir.

Önemli bir diğer husus ise, bu andan itibaren, akan kandan –kimin döktüğü hep şaibeli olacağından- herkesin mesul olacağı gerçeğidir. Artık kimse bu kanın hesabını veremez, kimse o şehit ve gerilla cenazelerinde eskisi gibi kendini meşru ve güçlü hissedemez. Devlet devlet ise ve PKK ile meşru bir savaş verdiğini iddia ediyorsa, savaşı tek çözüm olarak kabullense dahi, Dağlıca'dan itibaren, Aktütün, Hantepe ve Hakkâri saldırılarının tüm sonuçlarını ortaya dökmek ve aklanmak durumundadır. PKK de aynı şekilde, hâlâ Kürt halkı için savaştığını iddia ediyorsa, Sadi, Salih, Sofi Özdemir ve Sedat Özevin'in hangi ulu amaç uğruna öldürüldüklerini açıklamak zorundadır. Bu öyle kolay kolay olacak bir şey değildir maalesef. O zaman artık kan döken iki taraftan değil, savaşın devamından yana olan tek bir ittifaktan bahsetmek zorunda kalacağız, mecburen...

Sivil itaatsizliğin namusu

Her zaman şiddeti değil, sivil itaatsizlik eylemlerini savundum. Ancak sivil itaatsizliğin de bir kuralı vardır meşru ve etkili olabilmesi için... Öncelikle, bir yandan şaibeli bir savaş sürer ve oluk gibi kan dökülürken, aynı anda bir barış girişimi olan sivil itaatsizlik eylemleri yapamazsınız. Daha doğrusu yaparsınız da, etkili ve meşru olmaz. Sivil itaatsizlik, bir hak arama aracı olduğu kadar, şiddetten ilişkiyi kesme ahdidir. Diğer yandan, Kürt siyasetinin gücünü azaltacağını düşünüp onaylamamış olsam da, hem referandum, hem de eğitim boykotunu bir hak olarak görüyorum. Kürtlere bu köşede silah bırakılsın, mücadele siyaseten ve sivil aktörlerce sürdürülsün diye ahkâm keserken, bu türden boykotlara karşı çıkmak da haddime değil. Ancak, kan durmadan bunların çok etkili olacağını düşünmeyin.

Kırılan güven zemininden bahsetmiştik. Van'da görüştüğüm BDP'li arkadaşlara, "PKK'nin silahlarıyla sınırdışına çekilmesi, 'Barış için fedakârlık yapacağım, belki öleceğim ama öldürmeyeceğim' demesi çok mu romantik bir talep" diye sorduğumda, bana hemen 1999'daki ateşte geri çekilen 150 PKK'linin arkadan vurulması olayını hatırlattılar. Doğrusu haklılar. Ama bazen kötü hatıralar, değişimi ıskalamamıza da yol açıyor. Bugün artık barışı isteyen bir kamuoyu var. Şeffaflık var. Elini taşın altına sokmuş bir siyasi irade var. Taraf var ve içinde bulunduğumuz süreç çok daha güvenli 1999'a göre.

Barışa direnen bir devlet hepimiz için nasıl bir yükse ve nasıl tasfiye ediliyorsa gün be gün, savaşa devam eden bir PKK de Kürt halkının sırtında bir kambura dönüşecek gittikçe. Onurlu bir final için son şansların kullanıldığını düşünüyorum. Bu manada, umarım PKK'nin sınırdışına çekilmeye başlaması akamete uğramaz. Geri çekilen PKK'lilerin hayatı da, biz barışı isteyenlerin yakın takibinde ve manevi güvencesinde olmalıdır, olacaktır da.

"Biz bu yola kefenimizle çıktık" diyen siyasilerin de, dağa öleceklerini bile bile çıkanların da barış için bu cesarete sahip olmaları gerek.

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Müslümanlar, Aleviler, solcular ve istisnalar

Markar Esayan 30.09.2010

Geçen gün Moral FM 'in konuğu olarak Entelektüel Bakış programına katıldım. Kıymetli yazar Metin Karabaşoğlu ile çok keyifli bir program yaptık. Siyaset başlığı altında, Cumhuriyet döneminde yaşanan kırılmaları, geçen yüzyılda bu ülkede yaşananların bugünlerde nasıl yeniden yorumlandığını ve safraların nasıl tasfiye edildiğini konuştuk.

Ama beni ziyadesiyle memnun eden, "kendimize dair" eleştirileri yapmaktan da imtina etmemiş olmamızı. Bunlardan en önemlisi, Türkiye'de yaşayan önemli bir grup insanın kendini Müslüman olarak tanımlarken, aynı zamanda amansız bir milliyetçilik hastalığına sahip olmasıydı.

Bu ülkede her şeyin zıddıyla çağrıldığını, tepetaklak olduğunu çok küçük yaşlarımda fark ettim. Sahte bir ülkenin sahtekârlaşan insanları olduğumuz konusunda şüphem vardı. Belki babamın Ermeni, annemin bir Müslüman olmasından kaynaklanan "melez"lik imkânlarından ziyadesiyle faydalanmış olmamdandı bu. Her yere girip çıkabiliyor, lakin o her yer-ler-de yurtsuz hissediyor, ırk, yurt, mülkiyet gibi, aslında "ahlaksızlığın" başlangıcı olan kavramlara karşı doğal bir efsun ediniyordum.

Dikkatimi en çok çeken üç kesim Müslümanlar, Aleviler ve solculardı...

Sondan başlayayım. Her kırılğan azınlık grubu azası gibi, solculuğa büyük sempati vardı. Lakin çok istememe rağmen nedense solcu olamamıştım. Allah vergisi bir "sahteliği ayırt etme ve düşünceleri okuma yeteneğim" vardır. Biz, Ermeniler olarak onca haksızlığa uğrar, Asala cinayetleri döneminde sessiz bir linçe kurban giderken, ne buna karşı bir destek görmüş, ne de emperyalizme karşı savaşılan bir ideoloji için ciddi mesele olması gereken ayrımcılık, 1915 gibi yakıcı konularda ezber bozan bir yaklaşıma şahit olmuştuk. Tabii solcuların ciddi bir kısmının devrim yapmak için cuntaların gözünün içine baktıkları, kemalizmi de komünizme giden yolda bir kardeş ideoloji olarak kutsadıkları, yani aslında derin devletin maşası oldukları bilgisi, henüz deşifre edilmemişti.

Beni gençliğimde düşündüren diğer bir nokta da, bunca demokratlık iddialarına, bunca mağdurluğuna, bunca da kalabalık nüfusuna rağmen, Alevilerin bu ülkenin meselelerine damga vuramamış olmalarıydı. Kendini ihtirasla "laik, demokrat ve ilerici" olarak tanımlayan bir Alevi topluluğu, niçin bu ülkeyi değiştiremiyor, neden bizler acı çekmeye devam ediyorduk? Büyük bedeller ödemiş bir toplumsal kesimin, bu kadar dağınık ve Stockholm sendromundan böylesi mustarip olması beni çok şaşırtıyordu.

Ve Müslümanlar...

1915'te Anadolu açık bir mezbaha gibiydi... Müslümanlar neredeydi diye hep sormuşumdur kendime. Evet, Ermeni, Rum malları beyaz Türk burjuvazisinin ana sermayesi olmuştur ama, mütedeyyin eşrafın da gırtlığından epey haram lokma geçmiştir. Yüzde doksan dokuzu Müslüman bir ülkede, yüzde doksan dokuzu hak ihlalleri ile geçen koca bir Cumhuriyet döneminde, muhafazakârların hem varlıkları, hem de yokluklarına bir özeleştirme yapmaları gerekmiyor muydu? Milliyetçiliğin üretim merkezleri olarak sıkı işlev gören ilahiyat fakülteleri, "asil millet" kavramına yürekten imanı her vesile ile vurgulamalar, Kürt, Ermeni, Yahudi ve Alevilere karşı ırkçı söylemleriyle muhafazakâr kesimin kendi inançlarıyla oldukça çeliştiklerini reddedebilir miyiz?

Şüphesiz, solcular, Aleviler ve Müslümanlar için de ileri sürülecek pek çok haklı mazeret var. "Herkes kendi canını, varlığını korumaya çalışıyordu", "tüm bu kesimler bir iç sömürgecilik anlayışıyla parçalara bölünmüş, etkisizleştirilmişlerdi", "gerçekten neler olduğu konusunda kitlelerin bir fikri yoktu", "Türkislam sentezi en nihayetinde en çok Müslümanların zarar gördükleri İttihatçıların bir toplumsal mühendislik eylemiydi", "Müslüman", 'Alevi', 'solcu' gibi tek kelimelik tasvirlerin bu resim dışında kalanlara haksızlık da olacağı ortadaydı."

Bunların hepsine eyvallah.

Peki, bugünler için ne diyeceğiz?

Müslümanların AK Parti ile son yıllarda demokratikleşmede oynadıkları rol takdire şayan. Ama işte mesela Roni, Necip Fazıl Kısakürek için çok da yerinde bir eleştiri yazdığında, Sevan Nişanyan sivri eleştirilerine dinleri de kattığında, ânında hedef tahtası oluyorlar. Aslında Roni'nin başlattığı tartışmaya bizzat Müslümanların sahip çıkması, Necip Fazıl'ın o kabul edilemez, ırkçı sözlerini tartışması doğru olmaz mıydı? Ortak derdimiz olan kemalizmi eleştirirken sorun yok. İnönü'yü, CHP'yi yerden yere vururken de yok. Ama eleştiriler "bize" yöneldiğinde, orada dur, haddini bil!

Bu böyle olmaz.

Bu ülke Sevan Nişanyan'ın adlandırmasıyla sadece "Yanlış Cumhuriyet"le yüzleşmekle değil, geçmişin günah ve talanlarının her toplumsal kesimden aldığı desteğin yargılanması ile de değişecek. Yüzyıllık sahtekârlık, sadece o sahtekârlığı üretenlerin değil, alıp güzelce kendi hesabına kullananların da ayıbı çünkü. Bir Müslüman milliyetçi olamaz. Bir Alevi Ergenekon'dan medet umamaz, gerçek bir solcu ülke böyle bir değişim yaşarken "yiyin birbirinizi" diyemez. Diyorsa zılgıtı yer, kurtulamaz.

Bahsedilen toplumsal kesimlerin yüz akı olan istisnaları da bu yazının altına imza atmaktan eminim gocunmaz.

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bahçeli'nin gönderilme korkusu veya iyileşmek

MHP lideri Sayın Devlet Bahçeli'nin TBMM'nin yeni yasama yılının açılış gününde Kars yakınlarındaki Ani Antik Kenti'nde bulunan Surp Asdvadzadzin Katedrali'nde (Meryem Ana Kilisesi) partililer ve beş bin kişilik çoğu Azerbaycan ve Nahcivan'dan gelen Azeri soydaşlarla namaz kılması AK Parti ile MHP arasında bir "sureler" savaşına neden oldu.

1064'te Bizans'ın elinden alınan ve Alp Arslan'ın ilk namazını kıldığı bu mabet Fethiye Camii olarak anılıyor. Alp Arslan'ın katedralin haçını söktürüp, üzerine basılması için kilise girişine koydurduğu rivayet edilir. Bu tepki, Bizans'tan çok çekmiş ve Alp Arslan'la ittifak yapıp Türklere Anadolu'nun kapısını açmış Ermeni prenslere değil, tabii ki Bizans'a yönelikti. Ne semboliktir ki, MHP'lilerin Ani'de namaza durduğu gün, Ahtamar Surp Haç Kilisesi'nin de 100 kiloluk haçı yerine konuyordu. Sayın Bahçeli de zaten bu eyleminin Sümela Manastırı ve Ahtamar'da yapılan ayine tepki olduğunu gizlemiyor, bunu gerçekleştiren AK Parti hükümetini ağır bir dille eleştiriyordu. Konuşmasında, bence "tarihi" önemde bir söz sarf etti Bahçeli. Bu söz, hem eski Türkiye'nin, hem de milliyetçilikten büyük zarar görmüş pre-muhafazakârlığın önemli bir hastalığını teşhis ediyordu. Şöyle dedi Bahçeli:

"Bin yılda oluşmuş harcı, birileri ayırtırsın diyerek ve **geldiğimiz yere bizi geri göndermek için** sürekli pusuda bekleyenler sırf alkışlasın diyerek Anadolu'ya gelmedik."

Bahçeli'nin referandum yenilgisinin hırçınlığı ile yaptığı bu lapsus, tam da Türkiye'nin, Türklerin bugün AK Parti ile terk ettiği bir kompleks aslında.

Geldiğimiz yere geri gitmek... Kovulmak. Vatan, ev, yurt olarak önce "Türklerin" bir türlü görmedikleri bir toprak parçasından sökülme...

Bu yakıcı his, uzun bir fetih ve iktidar döneminden sonra, hasta adam haline gelen, çok kısa sürede dört milyon kilometrekare toprak kaybeden Osmanlı'yı kurtarma, hatta onu eskisinden daha muzaffer yapma hayaline kapılan İttihat ve Terakki'nin Balkan Harbi hezimetindeki haletiruhiyesiydi. Türkler, gün be gün "geldikleri yere" çorak ve bozkır Orta Asya'ya doğru geriletilmekteydi. Balkan Harbi'yle birlikte Edirne bile düşmüş, Payitaht tehlikeye girmiş, Anadolu'nun kuytu derinlikleri Türklerin Orta Asya'dan önce tutunacakları son sığınak olmuştu.

Ama orada da Ermeniler vardı!

Bismarck'tan beri Rusların himayesi altında olduğu varsayılan Ermenilerden Almanya nefret ediyordu. II. Wilhelm'in hazırlattığı "Osmanlı Siyaset Belgesi"nde, Almanya'nın Hristiyan halkların hamisi olamayacağı belirtiliyor, Abdülhamit'in yaptığı Ermeni katliamlarına karşı Alman sefirlerinden rapor bombardımanına tutulan Alman Dışişleri'ne, Alman yüksek ideali için Osmanlı'nın asla rahatsız edilmemesi gerektiği talimatı veriliyordu. Hatta, Rusların sıcak denizlere inmesi yönünde tehdit görülen Ermenilerin her türlü göçertilmesi de iyi olurdu.

Yani Tehcir, İttihat'ın orijinal bir keşfi değildi. 1880'lerden beri Osmanlı Sarayı'na Kayzer'in üfürdüğü bir öneriydi.

Bahçeli'nin, kendi Balkan hezimetini olarak hissettiği Referandum'dan sonraki bu hırçınlığı, bir asır öncesini ışıltısıyla bugüne getirdi. Korku, öfke ve geri gönderilme korkusu...

Ancak Sayın Bahçeli'nin görmeyi reddettiği şey, muhtemeldir ki, 2011 genel seçimlerinde de tekrarlanacak hezimetin, tam da Türkiye ve Türklerin bu kompleksten kurtulmaya başladığını anlayamamasından ileri geldiği.

Yani Bahçeli, doğru analiz ettiğinde kendisini ve partisini kurtarabilecek bir ilacı, ağzından kusuyor.

Çünkü Türkler, Müslümanlar, gün be gün artan bir ivmeyle evlerini benimsiyorlar. Tahayyül ve algılarında yerleşik bir yaşama geçiyorlar, iyileşiyorlar.

O nedenle kentlerimiz güzelleşiyor, güzelleşecek. Çünkü "kiracı hisseden" Türk ve Müslümanlar, bilinçdışlarında çöreklenmiş bu korkularından kurtuldukça, çevrelerini bir düşman malı gibi değil, kendi öz yaşam alanları olarak görüyorlar. Göreceksiniz, briket denizlerinden oluşan, bakımsız, zevksiz gri kentler, kasabalar, köyler ve tüm Anadolu, gün geçtikçe derlenecek toparlanacak, geri gönderilme korkusu etkisini yitirdikçe, yerleştikçe...

"Ermeni" sözü de işte bu yüzden "Türklerin" tam da bu korkusunun konsantre olduğu bir nefret objesidir. Yanılmayın, Ermeniler hiçbir zaman aşağılayıcı bir ırkçılığa maruz kalmamışlardır. Kokan, pis, cahil aşağılamalarına Ermeniler hedef olmamışlardır. Ermeniler daha çok "içimizdeki akıllı, soylu düşmandır." Kültürleri yüksektir. En azılı Ermeni düşmanı bile Ermenilerin kadim kültür ve medeniyetini kabul eder. İmrenilen, örnek alınandır Ermeni. O tarımı, inşayı, ticareti en iyi yapandır. Onlar gidince fakirlik ve zevksizlik gelmiştir. Aynen bunları söyler birinci sınıf Türk ırkçısı Ermeniler hakkında. Hatta, özel hayatında, iş ilişkilerinde mümkünse Ermeni arar bulur ortaklık yapmak için.

Oysa gerçek ne o, ne de budur. Bir Ermeni de yeteri kadar aşağılık olabilir yeri geldiğinde. Ben bu tür yüceltmelere pozitif ırkçılık diyorum. Birisi bana "Siz Ermeniler ne kadar çalışkan, üretken, ahlaklı bir halksınız" dediğinde, berime bakmadan kaçıyorum; arkasından kardeşi, öfke gelecektir çünkü.

Türkiye Balkan hezimetinin haletiruhiyesinden kurtuluyor artık. Türkler Anadolu'ya yerleşiyor, evsahipliğini hazmediyorlar. Bu harika bir şey. Bunu yapamayanlar, bir türlü yerleşememenin rahatsızlığı ile hep geldikleri yere gönderilme kâbusları görecekler.

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Başörtüsü yasağını biz çözeceğiz

Markar Esayan 07.10.2010

Hukuka da, vicdana da aykırı bir yasağın, başörtüsü yasağının en yakıcı evresini son yirmi yıldır hep birlikte yaşıyoruz.

Sayısı belirsiz ama on binlerle, hatta yüz binlerle ifade edilebilecek sayıda kadın vatandaşımızın hayatı karardı bu yirmi yılda.

Demokratik bir ülkenin en temel unsurlarından biri olan öğretim hakkı ceberutlarca gasp edildi. Binlerce insanımız, sadece başörtüsü yüzünden ayrımcılığa uğradı, üniversite kapılarında aşağılandı, tartaklandı, Nuray Canan Bezirgân gibi, Cerrahpaşa'da robocopların eşliğinde tartaklanarak sınıfından çıkartıldı.

28 Şubat darbesi günlerinde İstanbul Üniversitesi'nde kurulan İkna Odaları'nda başörtülü genç kızlara "Gençsin güzelsin, neden bu güzelliğini böyle kapatıyorsun", "Başını kapatmakla güneşten alacağın D vitaminini önlüyorsun" türünden tacizlerde bulunuldu.

Sadece o mu? 18 Nisan 1999 seçimlerinde Fazilet Partisi'nden İstanbul Milletvekili seçilen Merve Kavakçı, TBMM'deki yemin törenine başörtülü gelince merhum Bülent Ecevit'in "Biri bu kadına haddini bildirsın" haykırıları arasında Meclis'ten kovuldu.

Soruyorum şimdi? Binlerce insanın okuyamaması veyahut sadece başörtülü oldukları için başta kamuda olmak üzere iş bulamamalarının, toplumsal hayatın türlü zeminlerinden bu şekilde kazınmalarının hesabını kim verecek?

Referandumdan "Evet" çıkmasıyla önemli bir olgunluk sınavı daha veren demokrasimiz hâlâ bu ayıbı temizleyebilmiş değil. Nitekim, referandum öncesinde yeniden alevlenen, sonrasında da devam eden "başörtüsü" polemîği tüm vicdan ve akıl ölçütlerini yadsıyarak devam ediyor. Kılıçdaroğlu, referandum öncesinde "Biz bu sorunu çözeriz" diye ortaya çıkmış, "nasıl"ı sorulduğunda da "arkadaşlar çalışıyor" cevabını vermişti. Sonrasında ise "çalışmanın" içeriği belli oldu. Kâkülün başörtüsünden taşıdığı bir model üzerinde çalışıyormuş arkadaşlar. Bu saçma sapan teklif tepki görünce CHP lideri bu sefer de "bilimin ışığına" sığındı. Müminlerin meşakkatli zamanlarında Allah'a sığındığı gibi, bizim ulusalcılar da "bilime" sığınırklar köşeye sıkışınca. "Türban" sorununu bilimin ışığında çözeceklermiş! Alay eder gibi...

Yahu, ortada bir sorun, suç varsa, o başörtüsü değil, sizin onu Anayasa ve YÖK Kanunu hükümlerini çiğneyerek fiilen yasaklamış olmanız.

Başörtüsünü yasaklayan bir kanun yok. İnsanların başörtüsü ile yüksek öğrenim görmelerini, meslek edinmelerini ve icra etmelerini önleyen bir suç var ortada sadece.

Dönemin cuntacı Cumhurbaşkanı Evren'in "Ülkede irtica tehlikesi var" sözüyle fitili ateşlenen ve başörtüsünün bir siyasi simge olduğunu savlayan bir ideolojik hastalık nedeniyle kanunla değil –çünkü özgürlükleri sınırlandıran kanun olamaz- Kemal Gürüz - Kemal Alemdaroğlu arasında kotarılan yönetmeliklerle işlenen bir suç bu.

Başörtüsü yasağını savunanların elindeki en önemli koz, AYM'nin 1989 yılında başörtüsü yasağını kaldırmayı amaçlayan kanuni düzenlemeyi iptal etmesi ve hemen ardından benzer bir kanuni düzenlemede iptal yoluna gitmeden "yorum" kısmında düzenlemenin "başörtüsü"nü kapsamadığını belirttiği kararlardır.

Yani Mahkeme, yine içeriğe girmiş, hukukun temel prensibi olan "Özgürlük esas, sınırlama istisnadır" kuralını ideolojik niyetle ihlal etmiştir.

Bir de bildiğiniz gibi Hürriyet gazetesinin "411 el kaosa kalktı" manşetiyle duyurduğu 2008 düzenlemesi vardır. AYM burada da Meclis'in 411 oyluk kesin iradesini hiçe saymış, kararı iptal etmiştir. Başörtüsü, Refah ve Fazilet partilerinin kapatılmalarına, AK Parti'nin ise yaptırım görmesine de yol açmıştır. Bir kez daha tekrarlayalım:

AYM'nin kararları başörtüsü yasağına bir dayanak ve içtihat olamaz.

Nedeni basit, özgürlükler ancak kanunla ve istisnai bir durum olarak kısıtlanabilir. Bu, anayasal bir teminattır ve bizim 1982 darbe anayasasında bile böyle bir madde veya Meclis'ten çıkmış bir kanun yoktur.

1989'daki iki kanun ve 2008'deki anayasa değişiklikleri ile bu soruna çözüm getirme anlayışı da stratejik olarak yanlış atılmış adımlardır. Olmayan bir yasağın çözümü, içtihat görüntüsü verecek iptallere yol açmıştır. Erdoğan'ın çözüm için Kılıçdaroğlu'ya Diyanet'i göstermesi de son derece hatalı bir stratejidir. Çünkü kişisel özgürlüklerin dinî meşruluğunu vurgulamak, çekişmenin tam da özünde yer alan jakoben laiklik anlayışını besleyen bir malzeme sunar. Buna hiç gerek yoktur. İnsanlar istedikleri gibi giyinme özgürlüğüne sahiptirler. Bunu dinî bir gereklilik, moda, zevk veya siyasi bir sembol olarak yapmaları bizi hiç ilgilendirmez.

1989 ve 2008'den çok farklı bir yerdeyiz artık. Kamuoyunda bu yasağın meşruiyeti kalmamıştır.

CHP köşeye sıkışmıştır. Sorun “yaratıldığı” usulle yani “fiilen” çözülmelidir. Hukuksuz bir yasak –bu tartışmalarla- sürekli deşifre edilecek, kamu vicdanında mahkûm olacak, STK’lar seslerini yükseltecek, yasağın mağduru binlerce kişi yargıya gidecek, ombudsmanlık ve AYM’ye kişisel başvuru hakkı bu yönde sayısız taleple işgal edilecek, başörtülüler kurumlarına almayanlar bu hukuksuzluğun hesabını yargı önünde vermeleri sağlanacak ve sonuç böyle alınacaktır.

Daha doğrusu böyle yapılmalıdır.

Bu sorunu biz çözeceğiz.

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Başbakan’a ilk taşı günahı olmayan atsin

Markar Esayan 11.10.2010

Türkiye’de Kürtlerin anadil sorunu söylemi ile Başbakan Erdoğan’ın Şansölye Merkel’e Almanya’da yaşayan Türklerin anadillerini öğrenme hakları üzerine sarf ettiği sözlerdeki çelişki, çünkü *Taraf*’ın manşeti ve Ahmet Altan’ın yazısında çok net biçimde deşifre ediliyordu.

Erdoğan, haklı bir şekilde Türklerin anadillerini öğrenmeleri halinde, Almancayı daha kaliteli bir biçimde öğrenebileceklerini söylüyor, asimilasyona karşı çıkıyor, Şansölye Merkel de Erdoğan’ı “Kesinlikle katılıyorum” diyerek onaylıyordu.

Bu sözlerle nasıl karşı çıkılabilir ki? Bu çağda, hangi sorumlu devlet yöneticisi doğrudan hak ve özgürlükler alanına giren bir talebin karşısında pozisyon alabilir? **Dünyada ve Türkiye’de söylem üstünlüğü artık özgürlüklerden yana.** Toplumsal barışın sigortasının, geçen yüzyılın pratikleri gibi farklılıkları tehdit görüp budamak-kazımak değil, onları yüceltmek olduğu ağır bedeller üzerine inşa olmuş kadim tecrübe ile sabit artık.

Ama Erdoğan aynı temel hakkı, Türkiye’de farklı, Almanya’da farklı, Türkler için farklı, Kürtler için farklı algılıyor. Bunun açıklaması ne olabilir?

Tabii, yukarıda bahsettiğim geçen yüzyıldan kalan ideolojik artıkların, hâlâ bilinçdışımızda ve devlet geleneğinde varlıklarını sürdürüyor olmaları en temel neden. **Anadil konusu doğrudan Kürt sorununa bağlı ve verilecek “tavizlerin” ülkeyi hızlı bir bölünmeye götüreceğine dair refleks hâlâ güçlü.**

Tıpkı başörtüsü konusunda gündeme gelen “kamusal alan” tartışması gibi...

Tıpkı Alevilerin zorunlu din dersine Danıştay ve AİHM kararlarına rağmen tabi kılınmaya devam etmeleri, Anadolu’da neredeyse camisiz Alevi köyü kalmamış olması gibi...

CHP lideri Kılıçdaroğlu üniversitelerde başörtüsü yasağının bir hak ihlali olduğunu kabul ediyor. Çünkü yukarıda bahsettiğim **söylem üstünlüğü**, CHP gibi devletçi bir partinin içinde bile kırılma yaratacak bir ağırlığa

ulaştı. **Bu söylem üstünlüğü kolay elde edilebilen bir şey değildir. Yılların mücadelesinin ürünüdür ve değişim önce söylemin kimyasında ve meşruluğunda verilen kavganın kazanılmasına bağlıdır.**

Söylem üstünlüğü özgürlüklerden yana geçmiştir, ama süreç henüz tamamlanmamıştır. Yaşanan çelişkiler, şüphesiz ara dönemlerin amorf karakterinden kaynaklanıyor. **İstibdat dönemlerinde uygulanan böl-yönet ve şiddet uygulamaları sadece siyaseti, yargıyı değil, toplumun kendisinin de kimyasını altüst etti çünkü.**

Erdoğan'ın bu net çelişkisi, toplumda da karşılığını bulmuyor mu? Zorunlu din dersinden ve Diyanet'in Sünni tahakkümünden mustarip Alevilerin büyük bir kısmı, demokrasi ve çağdaşlık bayrağını kimseye kaptırmayan Kemalist kentliler aynı zamanda başörtüsü yasağının devamından yanalar. Öte yandan, zorunlu din dersinin kaldırılarak seçmeliye ve içeriğinin de objektif bir dinler tarihine dönüşmesi, Diyanet İşleri Başkanlığı'nda tüm dinlerin eşit temsil edilmesi, dev bütçesinden Alevilerin, Hristiyanların, Musevilerin eşit pay alması halinde Sünni muhafazakârların bundan ne kadar hazzedeceği de ayrı bir konu.

Bir yanda güvensizlik varsa, diğer yanda da imtiyazların kaybedilme korkusu var. Bu durum bir özgürlük talebini, diğer kesimin tepkiyle karşılaşmasına yol açıyor. Kimsenin ilke olarak karşı çıkmayacağı en temel haklar, birer tehdit olarak algılanabiliyor. Alevilerin, Kürtlerin, başörtülülerin talepleri ya karşılanmıyor, ya da düzenlemeler eksik yapılıyor veya engelleniyor.

Tamam, siyasete, siyasetin en başat rolünü oynayan büyük partilere büyük sorumluluk düşüyor. **Ama halk olarak bizlerin de şapkamızı önümüze koymamız gerekmiyor mu? "Başkalarının" özgürlüklerinin kısıtlanması ve "onların" acı çekmesini, kendi yaşam biçimimizi sürdürmenin garantisi görme ahlaksızlığına kapıldığımızı kabul etmek gerekmiyor mu?**

Biz böyle kaldıkça, siyasetin de buna göre dizayn olacağını, siyasi partilerin de ancak tabanları kadar özgürleşebileceğini, taban desteği ve baskısı olmadan kalıcı demokrasinin tesis olmayacağını keşfetmenin zamanı gelmedi mi?

Eğitim şart demeye getirmiyorum. **Bilakis, İngilizce unlearning denen deneyimi yaşamak, yani öğrendiklerimizi, bize belletilenleri unutmak, ezberleri bozmak, ruhumuzda konut kurmuş faşistlerle, ırkçılarla, yobazlarla, konformistlerle, darbecilerle, haramilerle yüzleşmemiz, hatta tövbe etmemiz gerekiyor bizim.**

Düne göre hiçbir mazeretimiz yok artık. Müslüman'ın da, Alevi'nin de, solcunun da, ülkücünün de, kemalistin de artık hiçbir mazereti yok. Kendi aydınlanmamızı yaşadığımız günlerdeyiz. Tüm kirli çamaşırlar ortaya bir bir dökülüyor, karanlıkta olan ışığa geliyor. İsa'nın dediği gibi **kör olsaydık günahımız olmazdı ama şimdi "Görüyoruz" dediğimiz için günahımız duruyor.**

Erdoğan'ı Almanya'da farklı, Türkiye'de farklı kılan da bu. Sözüm sadece Erdoğan'a değil, çünkü o, bir yerde bizim ortak hikâyemizi anlatıyor.

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Dink sorularına Gül, Atalay, Davutoğlu ve Ergin cevapları

Markar Esayan 14.10.2010

19 Ocak 2007 tarihinde "**karanlık**" bir suikasta kurban giden Hrant Dink'in arkadaşları Bilgi Edinme Kanunu kapsamında devlete 13 adet soru sormuşlardı.

O 13 uğursuz soruya, 13 cevap geldi.

Bu sorular neden sorulmuştu?

Çünkü AİHM'e, Dink'i bir neo-nazi ile mukayese eden bir savunma gönderilmiş olmasına dair, Dışişleri Bakanı Sayın Ahmet Davutoğlu'nun sarf ettiği "**Ruhuma birçok krizden ağır geldi, sindiremedim**" ve Cumhurbaşkanı Sayın Abdullah Gül'ün ise "**Hrant Dink maalesef gerekli tedbirler alınamadığı için hayatını kaybetti**" sözleri bize mütevazı bir ümit vermişti.

Çünkü suikastın "**karanlık**" yüzü bir türlü aydınlatılamamıştı. Mahkeme sürecinde **Pelitli Şeytan Üçgeni** bir türlü kırılmamıştı. Zaten bizzat Başbakan Erdoğan "**Biz cinayeti gerçekleştirenleri yakaladık ama asıl arkasındaki güçleri demiyorum**" demişti.

Samast-Hayal-Tuncel...

Çünkü bizi adeta bu şeytan üçgeninde hapsetmek istiyorlardı. Sorular, yakıcı içerikleri kadar, **Hrant'ın Arkadaşları'nın adalet isyanını dile getiriyordu.**

***

Sorulara verilen cevaplar basına "**Devlet sus pus**", "**devlet cevapsız**" şeklinde yansıdı. **Bence bu yorum devlete büyük bir haksızlık, devlet bir cevap verdi aslında...**

Devlete haksızlık etmeyin lütfen!

Makamlara göre nüanslar taşısa da, genel olarak şu ana soruya cevap aranıyordu: **Başbakanlık Teftiş Kurulu Raporu ve son AİHM kararında net ve kesin biçimde zikredilen, Dink suikastında devlet kurumları ve görevlerinin kasıt ve ihmali iddiaları neden yargıya intikal ettirilmedi?**

Hiyerarşik gidelim: Cumhurbaşkanlığı'nın cevabı şöyle: "**Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, kamuoyunda paylaşılan endişeleri dile getirdiler, nitekim AİHM kararıyla bu endişelerin yersiz olmadığı anlaşıldı. Anayasa'nın 108. maddesi gereğince yargı organları Devlet Denetleme Kurulu'nun görev alanı dışındadır.**"

Bundan âlâ cevap mı olur?

Yanlış değerlendiriyorsam beni tekzip etsin, "**Devlet kurumları ve görevlilerinin cinayetteki paylarına dair endişeler paylaşılmaktadır. Zaten AİHM kararı da bu endişelerin doğru olduğunu kanıtlamıştır. Yani ortada en hafif deyişle cinayet öncesi ve sonrası devlet ihmali söz konusudur. Anayasa bana bu hadiseye müdahale hakkı vermiyor. Ben de sizin gibi düşünüyorum**" diyor Sayın Gül.

Devleti temsil eden en yüksek makamı işgal eden Sayın Gül böyle konuşuyorsa şayet, bu devlet adına bir suç duyurusudur.

Bu okkalı bir cevap değil midir?

***

Yanlış anlamışlığım varsa bu sefer de Sayın Sadullah Ergin beni düzeltsin, istirham ederim. Adalet Bakanlığı "cevabında" şöyle diyor Hrant'ın Arkadaşları'na çünkü:

"Sen taraf değilsin, sorularınız hükümsüzdür."

Ne ilginç değil mi? Cumhurbaşkanlığı'nın, İçişleri ve Dışişleri Bakanlığı'nın nezaketinden bile yoksun bir tavır bu. Adalet Bakanlığı, ölçmek mümkün olsa –Dink'in cenaze kortejinde yürüyen yüz binler bir fikir verebilir mi size- belki milyonlarca kişiyi temsil eden Hrant'ın Arkadaşları'nı "taraf" kabul etmiyor. AİHM kararı dahi, Adalet Bakanlığı'nı harekete geçirmeye, şapkayı önüne koyup düşünmeye muvaffak kılmıyor.

Peki o zaman Sayın Gül ve diğer bakanlıklar Hrant'ın Arkadaşları'nı niçin "taraf" görüyor?

***

İçişleri Bakanlığı'nı tersinden köşeye yatıran bir sorusu var Hrant'ın Arkadaşları'nın. Varsa bir yanlı, Sayın Atalay'ın da tezkibini memnuniyetle yayımlamaya söz veriyorum. Diyorlar ki, **"Mülkiye müfettişleri cinayetten İstanbul Emniyeti'nin mesul olduğunu, altı kişiye soruşturma açılması gerektiğini rapor ettiler. Mahkeme izin vermedi... Eh, mahkeme izin vermediğine göre, Mülkiye Müfettişleri, İstanbul Emniyeti ve altı polise kuru iftira atmış olmalıdır. O zaman neden bu müfettişleri yargılamıyorsunuz?"**

El cevap: Müfettişler **bilgi ve belgelere göre** ön inceleme raporları yazmışlardır. Bu **görüşlerinden** dolayı müfettişleri sorumlu tutmak mümkün değildir."

Vay vay vay...

Müfettişlerin **bilgi ve belgelere göre** ulaştıkları hüküm ve talepler, meğerse sadece **"görüş"** sınıfına girermiş. Bilmemek değil, öğrenmemek ayıp; bu vesileyle öğrenmiş olduk. Demek "Yahu, şu cinayet hakkında benim müfettişlerim ne düşünüyorlar acaba, acayip merak ettim" deyip, sırf spor olsun diye inceleme yaptırınız. Askerlere çim yoldurmak gibi, bürokrat boş durmasın, kafasına zararlı düşünceler gelmesin diye herhalde.

***

Dışişleri Bakanlığı'nın verdiği cevabı nedeniyle Sayın Davutoğlu'nun ruhunun yeni krizlere tutulmuş olması gerekiyor son birkaç gündür. Bakanlığın AİHM'e gönderdiği neo-nazi savunması için **"mevzuatımıza bir aykırılık tesbit edilmedi"** cevabı verilmiş çünkü. Adalet Bakanlığı ile baş başa verip, gerekli incelemeler yapıldıktan sonra savunma AİHM'e gönderilmişmiş.

Sudan Dışişleri Bakanı ile yaptığınız görüşmeden sonra bir iki dakika vakit ayırıp ne olur beni yalanlayın Sayın Davutoğlu. Bu cevap **AİHM savunmasının arkasında durmak, Dink'e yapılan bu saldırıya bir kez daha sahip çıkmak değil midir? Hangi Davutoğlu'ya inanalım? Siz hangisisiniz? Dink'i bizzat tanıyan,**

ölümünden acı duyan, AİHM savunması nedeniyle ruhu daralan Davutoğlu mu, yoksa o savunmada zuhur eden "devlet"in hizmetindeki Davutoğlu mu?

***

Gerçekten de devlet sus pus değil ve bu devletin verdiği cevaplar, Hanefi Avcı'nın Dink cinayeti için söylediğinden farklı değil:

"Cinayetin tüm failleri belli, siz neyi zorluyorsunuz!"

Benzerlik ne kadar şaşırtıcı değil mi?

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tarafobia ve İrfan Aktan'ın cevap hakkı

Markar Esayan 18.10.2010

Biliyorsunuz, uzunca bir süredir *Taraf*'ın 16. sayfadaki *hertaraf* yorum sayfasının editörlüğünü de yapmaktayım. Burada her görüşten, her konuda yazıların yer almasına gayret gösteriyorum. Çünkü bu gazetede hep birlikte yaptığımız işin, ülkenin demokrasi eşliğini yükseltmekte, insanların yaşam kalitesini doğrudan etkilemekte, fikir ve düşüncenin hem sınırlarını hem de hürriyetini arttırmakta bir nebze etkili olduğunu biliyorum. Doğrusu, bu rolü çok da kutsallaştırmadan takdiri okurun kendisine ve tarihe bırakmak gerekir.

Bunu niye yazıyorum. *Hertaraf* sayfasını yönetmek ateşten bir gömlek giymekten farksız. Sayfa, sahip olduğu fiziksel kısıt ve imkânsızlıklarla ters orantılı olarak, yazar ve okurların çok ciddi teveccühüne mazhar oluyor. Gazetemizin sayfa sayısının yetersizliği nedeniyle ya ilanların, ya da komşu servislerin ihtiyacına sunuluyor. Yaptığım hesaba göre gelen yazıların ortalama ancak yüzde beşine yer verebiliyoruz. Bu nedenle yazı gönderen kıymetli dostlarımız sıkça darılıyorlar. Onlar haklı olarak, yazılarının çok değerli olduğunu ve ivedilikle yayımlanması gerektiğini düşünüyorlar. Bunda haklılar da... Ancak yukarıda verdiğim oran da gösteriyor ki, bu fiziksel olarak mümkün değil.

Gelelim asıl konumuza... Geçen hafta Sayın İsmail Beşikçi'nin "*Aydınlar*" isimli bir makalesini yayımladık. Yazıyı ilk kez www.rizgari.com sitesi yayımlamıştı. Yazıda gazeteci-yazar İrfan Aktan'ın da adı geçmekteydi. Kendisinin Beşikçi'nin iddialarına itirazı vardı ve bunu bize kısa bir yazıyla Yıldırım Oğur'un üzerinden ulaştırdı. Ben de yayımlamak üzere öncelikli olarak sıraya koydum. Bu arada sayfa yine ilan akınına uğradı, üstüne üstlük teknik bir aksaklık nedeniyle mükerrer yazı basıldı, birkaç gün kaybetti. Hatta, 16. sayfaya alınan benim ve Sivillay Abla'nın köşeleri de İstanbul'da hiç yayımlanamadı. Okurlarımız, "*Dink sorularına Gül, Atalay, Davutoğlu ve Ergin cevapları*" adlı yazımı ve Sivillay Abla'nın son yazısını sitemizden okuyabilirler.

Ancak İrfan Aktan'ın sabırsızlığı ve *Taraf* önyargısı çarpan etkisi oluşturmuş olmalı ki, beni aramaya bile tenezzül etmeden "*Meslek Haysiyeti ve Aydın Sorumluluğu*" adlı bir yazı yazmış. Yazının yayımlandığı *Express*'in *birdirbir* sitesi de makalenin hemen başına "sos" niyetine şöyle bir önsöz yazmış: **"Birazdan okuyacağınız öykü, Taraf'ın ne ilk ne de son şerri. Dolayısıyla, bir Taraf klasiği. (...) Ne var ki, birazdan okuyacağınız kara çalmanın İsmail Beşikçi'nin bir ayıbına sarılarak yapılmış olması, ayrıntılı bir döküm gerektiriyor.**

Bu dökümü, Taraf'ın kötücüllüğüyle el ele giden haysiyetsizliğinin Beşikçi'nin sorumsuzluğuyla buluşması neticesinde ağır bir suçlamaya maruz kalan arkadaşımız İrfan Aktan'dan okuyalım."

İrfan Aktan ise **"Taraf veya Esayan, son tutumuyla da muhtemelen Beşikçi'nin üzerime atmaya çalıştığı çamurun silinmemesini sağlamaya çalışıyor"** türünden hezeyanlarla dolu bir yazı yazmış. Gerçekten Tarafobia'nın insanları savurduğu düşündürücü bir durum bu. Aktan da, Tarafobia'ya tutulmuş bu çevrelere malzeme olmuş, ne yazık! Doğrusu, ortada doğmuş bir cevap hakkı olmasa, çoğu saldırıya yaptığım-ız gibi buna omuz silker geçerdim. Ancak ifade özgürlüğü benim için önemli. Bu nedenle cevap hakkını daha fazla gecikmeden kullanabilmesi için kendi köşemi bugünlük Sayın Aktan'a bırakıyorum ve ekliyorum; sevgili İrfan, Freud'un o meşhur sözünü bilirsin **"Bir puro, bazen sadece bir purodur"**.

İsmail Hoca'ya yanıt

İsmail Beşikçi dünkü "Aydınlar" başlıklı yazısında kendisiyle Milliyet gazetesi için e-posta üzerinden yaptığım söyleşiyi kastederek şöyle bir eleştiride bulunmuş: "Express dergisinden İrfan Aktan'ın tutumu biraz değişik. Sorularından birine istemediği, benimsemediği bir cevap aldığı zaman, röportajın o kesimini kendi sorusuyla birlikte çıkarıyor." Dün kendisine hem telefonda söyledim hem de e-posta üzerinden yanıt yazdım.

Öncelikle "Express'ten İrfan Aktan" denince, sanki Beşikçi'yle mevzubahis olan sıkıntıyı Express'te yaşamışız gibi yanlış bir anlam ortaya çıkıyor. Beşikçi'nin söz konusu yaptığı söyleşinin Express'le ilgisi yok. Milliyet Gazetesi'nde yayınlanmış bir söyleşiden söz ediyor Beşikçi. Mevzua dönelim: Beşikçi'nin yanıtlarını benimsemeyip sansürlemek veya kesip atmak gibi bir yaklaşımım olamaz. İsmail hocayla daha önce de söyleşiler yaptık ve görüşlerini kelimesi kelimesine aktardım. Milliyet Gazetesi'ndeki bir yazı dizisi için yaptığım söyleşiyi, sadece ve sadece bazı imlâ hatalarını düzelterek gazeteye yolladım. Milliyet Gazetesi'nin kayıtlarında, onlara gönderdiğim metnin orijinali vardır. Uzun izahat gerekmez: Milliyet'e yolladığım söyleşi 502 sözcükten oluşuyor. Bu, Beşikçi'nin bana yolladığı yanıtlarla (giriş spotu hariç) neredeyse aynı uzunlukta. Milliyet'te yayımlanan söyleşi ise 368 sözcük. Bu demektir ki editör, söyleşinin üçte birini sorularıyla birlikte kısaltmış.

Dolayısıyla bundan, benim "benimsemediğim yanıtları" çıkardığım sonucuna varılamaz. Her muhabir bilir ki, yaptığı söyleşiler veya haberler editörün elinden geçtikten sonra, çoğunlukla kısaltılmış olarak gazeteye girer. Beşikçi'yle yaptığımız söyleşinin macerası bundan ibarettir.

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Laik olduğumuz siyaset bu!

Markar Esayan 21.10.2010

Fiili başörtüsü yasağı konusu, YÖK Başkanı Özcan'ın "Hiçbir öğrenci kıyafeti dâhil, disiplin ihlali gerekçesiyle sınıftan atılamaz" çıkışıyla yeni bir boyut kazanmıştı. Referandum öncesi CHP'nin 1930 model politikasının hantallığı altında ezilen partiyi bir nebze olsun güncellemeye çalışan Sayın Kemal Kılıçdaroğlu "Bu sorunu biz çözeriz" çıkışı ile heyecan yaratmıştı. Liderini ancak çirkin bir komplo ile değiştirebilen bir "siyaset"ten nasıl bir performans beklenebileceği açıkçası şüpheliydi. Ancak, Sayın Kılıçdaroğlu'ya bir şans verilmesi gerektiğini savundum. Ama o şans herhalde ben değil, bizzat partinin içindeki statükocu klik ve o kliğin arkasında hizalanan ulusalcı CHP tabanı verecekti.

Nitekim bugün (dün) başörtüsü konusunda Ak Parti Grup Başkanvekilleri CHP'li mevkidaşlarını ziyaret ettiler. Beklenen, alışlagelen oldu. Başörtüsünü çözme konusunda Ak Parti'nin komisyon kurma teklifi, CHP'ce reddedilmedi bile, adeta linç edildi, boşuldu. **CHP, başörtüsü konusunda Kılıçdaroğlu'nun verdiği sözü yedi, yuttu.** Ak Parti temsilcilerine içinde YÖK, dokunulmazlıklar ve seçim barajının kaldırılması da bulunan bir paket teklif edildi. (Yahu referandumda hani pakete karşıydık?) **Anadol, bu savrulmayı açıklamak için de, Kılıçdaroğlu'nun "başörtüsü sorununu biz çözeceğiz" sözünü değil, o sözü yutmak üzere daha sonra sarf ettiği "Ben sadece türbandan bahsetmedim, dokunulmazlıklardan, YÖK'ün kaldırılmasından, seçim barajından da bahsettim" açıklamasını dayanak gösterdi,** şu anda ise Necla Arat televizyonda "Kılıçdaroğlu bu sözü iktidara gelmek kaydıyla verdi" diyor; gerçekten hazin.

Kimse kimseyi kandırmasın. Bu açıkça halkla alay etmek!

Ama CHP bu... **Başörtüsü özgürlüğünü savunacak, bu yasağı halletmek için adım atacak türden bir CHP, bildiğimiz CHP olmaz zaten.** Biz hep CHP'nin statükocu, vesayetçi siyaseti için Baykal ve sonrasında Önder Sav'ın temsil ettiği tepe kadrolarını sorumlu tuttuk. Oysa, CHP'nin, Binnaz Toprak Hanım gibi, endişeli- modern geniş bir statükocu tabanı var ve bu tabanın Kılıçdaroğlu'nun bir söyleyip bir yutmak zorunda kaldığı yeni siyasete intibak etmesi çok zor. **Değişen CHP, harakiri yapan bir CHP olur, küçülür, tabanınca reddedilir. Kılıçdaroğlu ve ekibini derin bir komplo bile kurtaramaz.**

Ne ilginçtir ki, başörtüsü konusunda menfi ve müspet gelişmeler bir güne sıkıştı adeta. Dün, önce YÖK Başkanı Özcan'ın bundan böyle tüm sınavlara başörtüsü ile girilebileceği açıklaması, ardından Ak Parti-CHP görüşmesi, derken Yargıtay Başsavcılığı'nın "Türban muhtırası" geldi. Bu arada gümbürtüye gitmesin diye buraya not edeyim; dünkü *Haber Türk*'te sürmanşette "Büyük derken, küçük patladı" başlığı ile Adana'da 8. sınıfta okuyan bir kız öğrencinin sınıfa "türban" ile girmek istediği haberi çıktı. Tabii ki öğrenci sınıfa alınmamıştı, ama ne fark eder, habere "laik" görülen mutena yer ve başlığı hepimize Ak Parti'nin CHP'ce dillendirilen "gizli gündemi" hakkında bir fikir veriyordu.

Tartıştığımız şey, fiilen uygulanagelen bir özgürlük ihlali. Bu kadar basit! Bu kadar mağduriyet yaratmış bir hak ve özgürlük ihlalinin, rejim krizine çevirecek kadar pespayeyiz! Ama bu ülkede bunlar oluyor. Yargıtay Başsavcılığı özetle Meclis ve siyasete "otur oturduğun yerde, başörtüsü laikliğe, şu, şu maddelere aykırı, icazet vermiyorum, yoksa seni –partiler anlaşırса neden olmasın bütün Meclis'i- kapatırım" diyebiliyor. CHP'li Anadolu ise aldığı mükemmel pasa bir vole çıkıp Ak Parti'nin "Gizli gündemi olduğuna artık eminiz" diyor.

Yani, parti kapatmayı çağırıyor.

Ak Parti'nin 2008 yılında kapatma davasıyla sonuçlanan süreçten ne kadar ders aldığı, daha doğrusu bu dersi nasıl aldığı da şüpheli. Kılıçdaroğlu'nun bu hamlesini muhafazakâr bir tabanı olan Ak Parti'nin karşılıksız bırakması mümkün değildi, bu anlaşılır. **Ancak, 2008'in yeniden yaşanmaması için, o dönemde yapılan hatanın tekrarlanmaması gerekiyor.** Bunun tek formülü ise tamamen yeni ve tamamen sivil bir anayasa yapmaya hemen koyulmak olabilirdi.

Lakin Sayın Erdoğan anlamsız bir biçimde referandumdan önce ilk kez bizzat bizim gazeteye verdiği sözü unuttu. Anayasa meselesini seçimlerden sonraya attı, momentumu soğuttu. Aptal değiliz, hepimiz yeni anayasanın seçimlere yetişmeyeceğini biliyoruz. Sayın Erdoğan da herhalde bu sözü verirken bunu biliyordu. **Ama toplumun beklentisi bu kadar yüksekken, yaklaşan seçim stratejisini yeni anayasa üzerine kurmak, başörtüsü yasağını da bu türden bir momentumun bir parçası olarak görmek daha akılcı olmaz mıydı?**

Hâsılı, nurtopu gibi bir rejim krizimiz daha oldu. Demek ki henüz laik olduğumuz siyaset bu!

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yerdeki kanı artık kaldırın

Markar Esayan 25.10.2010

Tarihimizde pek çok faili meçhul var.

Mübarek, adeta bir faili meçhuller diyarıyız.

Bu böyle olmasına böyle ama, failleri tamamen ortaya çıkarılmış tek bir hadise yok.

Yazıklar olsun! Hasan Fehmi'nin, Ahmet Samim'in, Sabahattin Ali'nin kanları bile daha yerde, ruhları huzur bulmuş değil. Yüz yıl geçti üzerinden, insaf!

Ve bu durum beni ziyadesiyle rahatsız ediyor.

***

Özet:

İlk Ergenekon şeması 2003 yılında önce Genelkurmay'a, sonra da Başbakanlığa gitti.

Ama daha öncesi de vardı.

"Ergenekon" sözcüğünü ilk kez *Aktüel*'e verdiği mülakatta telaffuz eden emekli Binbaşı Erol Mütercimler olmuştu.

Sonrasında ise Can Dündar ve Celal Kazdağlı *Ergenekon* adlı bir kitap yayımladılar.

Ümit Oğuztan ise 10 Mart 1997'de TBMM Susurluk Komisyonu'na bir dilekçe vermiş, iddia olunan Ergenekon adlı yapılanmadan Türk Gladyosu olarak bahsetmiş, 5 Şubat 1992'den itibaren önemli olayların kronolojik sıralamasını yapmıştı. Ömer Lütfi Topal cinayeti ve işadamı Mehmet Ali Yaprak'ın kaçırılması bunlardan sadece birkaçıydı.

Yani aslında Ergenekon denen yapı, 1990'lı yılların ortalarından beri bilinen, lakin üzerine gidilmeyen, gidilemeyen bir heyulaydı.

Nitekim 2001 yılında Emniyet, bir plaka sahteciliği soruşturması kapsamında Tuncay Güney isimli şahsın Taksim'deki bürosunu bastı. Büroda, Ergenekon'la ilgili çuvallar dolusu belgeye ulaşıldı. **Bu belgelere göre iddia olunan Ergenekon örgütü, 1999 yılında "update" edilmişti.** 19 sayfalık bir metinde bu örgütün nasıl yapılanacağı, para kaynakları ve üyelerine dair detaylı bilgiler yer alıyordu.

Güney, İstanbul Emniyet Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Şubesi'nde bir hafta gözaltında kalmış, lakin savcılıkça serbest bırakıldıktan sonra ABD'ye gitmişti. Daha sonra, Güney'den ele geçen belgelerle İstanbul Emniyeti bir operasyon hazırlığına girişmişti. **İçişleri Bakanlığı'nda yapılan çok gizli bir toplantıda bu örgütlenmenin çökertilmesine karar verilmişti.** Ancak iddiaların basına yansması ile teknik takibe alınan isimler sırra kadem basmış, operasyon suya düşmüş, ya da düşürülmüştü.

Sonrasında 3 Temmuz 2002 tarihinde MİT'e posta yoluyla iki sayfalık bir mektup ve altı adet CD daha ulaştı. MİT iddiaları ciddi bulup, konuyla ilgili *Ergenekon ve Lobi* adlı bir kitapçık hazırladı. İşte 2003 temmuzunda Genelkurmay'a, Kasım 2003'te ise Başbakanlığa gönderilen Ergenekon şeması buydu. Bir başka bilgi notu ise 19 Ocak 2006'da Başbakan Erdoğan'a, 26 mayısta ise Genelkurmay İstihbarat Başkanlığı'na sunuldu.

5 Şubat 2006'da Rahip Santoro, 17 Mayıs 2006'da ise Danıştay cinayeti gerçekleşti. Bu arada MİT'e bu sefer de TSK'da görevli bir subayın ihbar mektubu ulaşmış ve bu iddialar da ciddi bulunarak yine bir bilgi notu halinde **Başbakanlık ve Genelkurmay Başkanlığı'na gönderilmişti.**

19 Ocak 2007'de Hrant Dink öldürüldü. 18 Nisan 2007'de ise Malatya'da üç Hristiyan'ın boğazlandığı Zirve Yayınevi katliamı yaşandı.

Ergenekon soruşturması ise ancak, 12 Haziran 2007 tarihinde Emniyet'e gelen bir ihbar sonucu 27 adet el bombasının bulunmasıyla başladı.

Önce *Nokta* dergisi, sonrasında *Taraf*'ın yayın hayatına atılmasıyla Türkiye'nin derinine ışık tutan bir sürü belge, bilgi, iddia ortalığa saçıldı. Ergenekon dalgaları art arda geldi. Bir sürü faili meçhul ihbarı yapıldı, eski JİTEM elemanı Abdülkadir Aygan'ın Musa Anter cinayeti başta olmak üzere 1993-1997 dönemine dair çok ciddi ifadeleri zabıtlara geçti. Asit kuyuları açıldı, kimsesizler mezarlıklarında birtakım kazılar yapıldı, kemikler toplandı, kurban yakınları sayısız başvuruda bulundu. **Ergenekon soruşturması bir türlü Fırat'ın ötesine geçemiyordu. Son darbe gelmiyordu. Savcılar ise mazeret olarak, "off the record" arkalarında kararlı durmayan siyasi iradede şikâyet ediyorlardı.**

12 Eylül referandumundan sonra ise başta Turgut Özal ve Eşref Bitlis'in ölümlerine dair yine çok ciddi iddialar ortaya atıldı, yüzde 58'lik "evet"le birlikte sanki barajın kapağı kırılmış gibiydi. **Bugün görülecek Dink cinayeti davası öncesinde ise AİHM Türkiye'yi kesin ve dolambaçsız bir dille mahkûm etti. "Deliller ortada, yeterince üzerine gitmiyorsun" dedi.**

Ben mi aptalım, yoksa hep birlikte aptal yerine mi konuyoruz, yoksa kanıksadık mı?

Bunca ödenmiş bedele, ortaya saçılan, alenileşmiş bunca bilgi, belgeye rağmen tam anlamıyla aydınlatılmış tek bir vaka yok daha!

Dink cinayeti ile ilgili, yine bir dava öncesi yazımda bu cinayetin Ak Parti'nin namusu ve sorumluluğu olduğunu söylemiştim. Sayın Erdoğan da bana ismini vermeden "Siyasi iradenin yargının görevini üstlenemeyeceği" cevabını vermişti.

Oysa bu benim sorumun cevabı değildi. Kimse siyasetten yargıçların yerine geçmesini beklemiyor. Ancak İtalyan gladyosunun çökertilmesi örneğinde olduğu gibi, siyasetin devletin temizlenmesine yönelik iradesinin

tam olması şart. Türkiye yüzyıllık bağırsaklarıyla yüzleşirken, bu bir avuç savcının omzuna yüklenemez.

Derin devletle yüzleşmekten mi korkuyorsunuz? Korkmak ayıp değil. Ama partiniz köşeye sıkıştığında bir hamle yapıp geri çekiliyorsanız...

Vay halinize!

O zaman derin devlete, vesayete karşı savaş açtık demeyin. Apê Musa'nın adını, faili meçhulleri boş yere ağzınıza almayın. Yok, öyle değilse, bizi daha fazla aptal yerine koymayın.

Gereğini yapın, laf yetmez, yerdeki kanı artık kaldırın.

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Aklı limanda kalan denizciyi...

Markar Esayan 28.10.2010

Referandum sonrası 13 eylül gününün bir milat olacağı beklentisi, başörtüsü konusunun da, anayasa çalışmaları gibi seçim sonrasına ötelenmesi ile boşa çıkmışa benziyor. **“Nasıl olsa, yüzyıla yakın bir süre kaybettik, yedi-sekiz ay daha kaybetmenin bir mahsuru yok” diye düşünenler için sorun yok, ancak bu durum, Türkiye'nin ivedi sorunlarının, toplumsal barış üzerindeki tahribatına ara vereceği anlamına gelmiyor ve asıl problem de bu.**

Ak Parti, iktidara geldiği günden itibaren değişimin taşıyıcısı, toplumdaki ihtiyacın karşılık bulduğu bir siyaset olarak dinamo vazifesi gördü. Benim de aralarında bulunduğum geniş bir demokrat çevreden de ilkesel destek aldı. Ak Parti, ne ilginçtir ki, tam da kendilerine karşı darbe planları yapıldığı, vesayetin tüm ağırlığı ile partiyi boğmaya çalıştığı ilk döneminde, AB üyeliğini de bir kaldıraç olarak kullanarak çok önemli reformlara imza attı.

27 Nisan muhtırası ve 367 kararı gibi, doğrudan siyaseti linç etmeye yönelik hamleler sonrasında ise, bu halk Ak Parti'ye 22 Temmuz seçimlerinde yüzde 47 oy vererek **“Önünü açtım, senin arkadayım, korkma yürü” dedi.**

Ama Ak Parti, her nedense durdu.

AB üyeliği süreci, şüphesiz AB'nin de katkılarıyla tavsadı. Yeni anayasa çalışmaları hem yöntem yanlışlıkları yüzünden, hem de muhalefetin engellemelerinin de katkısı ile sona erdi. 22 temmuz sonrası, Sayın Erdoğan “Bu Meclis'ten yeni anayasa çıkmaz” diyerek geri adım attı. Sonrası malum, İspanya gezisinde “Velez ki siyasi simge olsun” sözünün ardından MHP'nin devreye girmesi ile başörtüsünün önünü açan bir Anayasa değişikliğine gidildi. CHP'nin girişimi ile AYM düzenlemeyi iptal etti, Ak Parti'ye ise kapatma davası açtı.

Referandum sonrası ise 2008'in bir kopyasını yaşamak üzereydik. **13 eylül günü itibarıyla yeni anayasa için oluşan momentumun ateşi harlanacağına, “Süre yok, seçimden sonra” denerek tepe yapan motivasyon heba edildi.** Hâlbuki yakında başlayacak seçim propaganda süreci 13 eylül itibarıyla yeni anayasa üzerine oturtulabilirdi. **Yeni anayasa için gerekli olan toplumsal müzakere süreci, seçim sürecine protezlenerek**

çarpan etkisi oluşturulabilirdi. Böylelikle hem seçmene verilen söz tutulmuş olur, hem de yeni anayasa için gerekli olan uzlaşma zeminine daha fazla harç dökülürdü.

Bu tesbitleri, siyaseti yakından izleyen bir gazeteci olarak yazdığım gibi, bir seçmen, sade bir vatandaş gözüyle de yazıyorum. **O nedenle, bence iktidar partisi bu satırları iyi değerlendirmeli.**

Evet, bir siyasi parti kendini düşünmek, dikkatli olmak, doğru strateji kurmak zorundadır. **Ama eğer halka, halktan çok kendi ikbalini düşündüğü izlenimi vermeye başlamışsa, burada ciddi bir sorun kökleniyor demektir. O kök, ne zaman uç verip de o hareketi boğar bilinmez.**

Bence Ak Parti, yüzde 58'lik referandum sonucunu asla başarı olarak görmemeli. **Bence böyle bir paket en az yüzde 70'lerle halktan destek alabilmeliydi.**

Düşünsenize, ortada son derece demokratik, devrim niteliğinde bir paket var. Siz iktidar partisisiniz. Karşınızda, partisinde yalnız bırakılmış, ciddiye alınmayan, her sözünü yutmak zorunda bırakılan zayıf liderli bir CHP, diğer yanda da, tabanının tam zıddı bir rotada ilerleyip kendi kendini baltalayan bir MHP var.

Halkın sadece yüzde 25'i paketin içeriğinden haberdar. Ama o engin önsezisiyle, kendisi için iyi olanın değişimi desteklemek olduğunu biliyor.

Buna karşılık yine bu halkın yüzde 42'si bu pakete hayır oyu verebiliyor.

İktidar partisi ve onun lideri Erdoğan, bu resmi iyi okumalıdır. Mesela, referandum öncesi Sayın Erdoğan'ın anlaşılmaz öfkesinin, "Dedeler" göndermeleri gibi konuşmaların, hayır oylarını yüzde kaç arttırdığı iyi değerlendirilmelidir.

Bir yandan böyle hırçın bir üslup kullanıp, diğer yandan hâlâ anlaşılmaz bir biçimde Alevi açılımını kısık ateşte tutuyorsanız, mütedeyyin Sünni yazarların isyan ettiği Alevi vatandaşlara yönelik bu çifte standart konusunda hâlâ mütereddit kalıyorsanız, arada sırada yapılan duygusal konuşmalarla bu işi kotaramazsınız.

Aynı şekilde KCK davası...

İddianamenin büyük bir bölümü, o onunla ne konuşmuş, bu buna ne demiş boyutunda. Lakin Kürt siyasetinin büyük bir bölümü şu anda içerde. **Az sonra sona erecek bir çatışmasızlık boyutunda, tüm bu süreç adeta gündelik sürprizlere teslim edilmiş vaziyette.**

Faili meçhuller ve Dink davası konularında ise geçen yazımda görüşlerimi yazdım. **Doğru dürüst aydınlığa kavuşmuş, toplum vicdanını rahatlatacak, tüm açılımların da payandası olacak bir yargı süreci yine kısık ateşte bayatlıyor, derin devletle ayrışma sürecinin altı boşaltılıyor.**

Yeni devletin, eski devletten tüm organik bağlarını mutlaka koparması lazım. Ak Parti bana bu nedenle heyecan vermişti. Dost acı söyler, benim heyecanım sönüyor. İki ileri bir geri temposu, seçmeni tatmin etmiyor. Ve Ak Parti bence ilk defa, toplumun değişim talebinin gerisine düşmeye başlıyor.

Bence bu hayra alamet değil.

Hâsılı, akli limanda kalan denizciyi, açık denizler yutar.

markaresayan@hotmail.com

Muhatabı parçalamak ve Taksim saldırısı

Markar Esayan 01.11.2010

Yaklaşık bir hafta önce, devlet kurumlarına bir canlı bomba eylemi gerçekleştirileceği ve canlı bombanın kadın olacağı istihbaratı düşmüştü. Bugün (dün) için de, ciddi bir eylem olacağı istihbaratı polisi teyakkuza geçirmişti.

Çatışmasızlığın sona erdiği, lakin gözlerin Aysel Tuğluk'un bugün yapılması planlanan İmralı ziyaretine çevrildiği bir zamanda, İstanbul'un göbeğine, Taksim'e canlı bomba düştü.

Şu anki bilgi itibarıyla, 15'i polis 32 kişi yaralandı bu saldırıda.

Milletimize geçmiş olsun. **O 32 kişi arasında siz de, ben de olabilirdik. Nitekim yaralananlar arasında bir İranlı, bir de Yunanlı var. Amaç da zaten vatandaşa bu hissi yaratmak. Size bir adım kadar yakınınız mesajını vermek, böylelikle akli devreden çıkarmak.**

Hedef polis olsa da Taksim'de canlı bomba patlatmak iki durumu akla getiriyor. Bunlardan ilki, eylemi daha rahat üstlenebilmek için "Sivil kaybını önlemek için bu saati seçtik" algılaması yaratmak. Diğer ise gözdağı vermek ve eylemin Volume I olduğunu anlatmak. "İsteseydik sivil kaybın çok daha fazla olacağı bir saati seçerdik. Volume II'de bunu da yapabiliriz, hatta yapacağız" demek.

Lakin her halükârda, bu zihniyetin sivillerin ölmesi gibi bir endişe taşıdığını zannetmiyorum.

Böyle bir dönemde, yani Kürt sorununun Çankaya dâhil her yerde konuşulup tartışıldığı bir iklimde, "Savaş devam" etmek isteyen karanlık odakların zelil bir provokasyonu ile karşı karşıya olabiliriz.

Kimin yaptığı bir kenara konursa, zamanlama itibarıyla olayın Kürt meselesiyle alakalı bir nokta atışı olduğu açık gözüküyor çünkü.

Barışı imkânsızlaştırmak, dinamitlemek için yapılmış bir eylem bu. Karayılan'ın *Radikal*'de Ertuğrul Mavioglu'ya "Sivilleri hedef almayacağız. Sivil kayıpları için üzgünüz" demesinden sonra, çok kritik bir gelişme oldu Taksim eylemi. Bunun kodlarını iyi okumak gerekir.

Olay henüz çok taze. Bilgisine başvurduğum bir kaynağım, Emniyet'in üç olasılık üzerinde durduğunu, bunların DHKP-C, Kürdistan Özgürlük Şahinleri (TAK) ve Devrimci Karargâh olduğunu söyledi.

DHKP-C, İstihbarat'ın çok yakından takip ettiği bir örgüt ve şu an çok zayıf durumda. Şayet –ki Emniyet'in dün sabah bu örgüte yönelik operasyonu vardı- bu eylemi yaptıysa, bu Emniyet güçlerinin ciddi bir ihmaline işarettir. Çünkü bu örgütün soluk alışı dahi İstihbarat'ın izlemesinde. Dursun Karataş'ın ölümünden sonra, örgüt böyle bir eylemle "sahneye döndüm" mesajı vermek istiyor olabilir. Diğer yandan, Emniyet'in ihmali söz konusu değilse, canlı bombanın yurtdışından geldiği de düşünülebilir. Doksanlı yıllarda DHKP-C, yine Taksim'de bunun benzeri bir saldırı düzenlemişti.

Bir diğer kuvvetli olasılık da PKK bağlantılı kontrol dışı, bağımsız bir grubun bu eylemi yapmış olabileceği. Kaynağıma göre Tunceli grubunun da, TAK'ın da adı geçiyor olasılıklar içinde. 2003 yılında kurulan TAK daha önce de kanlı eylemlerle adını duyurdu. Atatürk Havalimanı'nda çıkan yangın, Bakırköy'de 31 kişinin yaralandığı bombalı saldırı, Kuşadası ve Çeşme'de biri polis, beş turist öldüğü, 34 kişinin de yaralandığı

saldırıları bu örgüt üstlendi.

Daha önce de çatışmasızlığın bitmesine bir gün kala İskenderun saldırısı gerçekleşmişti, hatırlarsanız.

Tüm bunlar, olayı kim üstlenirse üstlensin, hadisenin Kürt barışını, görüşmeleri sabote etmeye yönelik olduğunu kesinleştiriyor.

Şayet yukarıdaki tahminlerimiz doğru ise, PKK içinde "savaş" konusunda yaşanan yarılmanın yüzeye daha belirgin bir biçimde çıkmış olduğu görülüyor. Karayılan'ın sivil hedefler konusunda tansiyon düşüren önemli açıklamasından, Öcalan'ın barışı arzulayan tavrından sonra, örgütü "Savaş"ta birleştirmek isteyen "kontrol edilemeyen öfkeli grubun inisiyatifi ele alma girişimi" de sözkonusu olabilir. Yine hatırlayalım, **2003 yılında TSK'nın içinde Özkök'ün rolü ve önemi neyse, bugün Karayılan'ın PKK içindeki öneminin de aynısı olduğu çokça benimsenen bir kanı kanaat odaklarında.**

PKK'daki böyle bir bölünme, kompleks bir sorunu çok daha işin içinden çıkılmaz hale getirecek. PKK'nın Türkiye ile asla uzlaşmaması, silahı bırakmaması ve hiçbir şekilde görüşme yapılmamasını düşünen, isteyen hizip, Karayılan'ı etkisizleştirmek, hatta inisiyatifi ele almak istiyor olabilir.

Bu durum gerçekten felaket olur. Bu yarma hareketi Öcalan ve Karayılan'ı etkisizleştirmek demektir ve bu muhatabı parçalamak anlamına gelir. Böylelikle muhatapsız kalan bir mesele de kaostan beslenen odakların emrine verilmiş olur.

Devlet terörü muhatap almaz diyenlere duyurulur.

Numan Kurtulmuş ve yeni parti

Dün *Sabah*'ta Mahmut Övür yazdığı için küçük bir açıklama yazmayı uygun gördüm. Sayın Numan Kurtulmuş yeni parti çalışmalarında bana da kurucu üye olmam için teklif getirdi. Kendisiyle ayrıntılı bir görüşme yaptık. Milli Görüş hareketinin ikinci demokrat partisini çıkarıyor olması, siyasi hayatımızı anlamak isteyenler için çok zengin bir alan. Ermeni asıllı bir yazara böyle bir teklifin gelmesi, cevabım şimdilik hayır olsa da, Kurtulmuş'un gelecekteki siyaseti için çok ümit verici bir işaret. Son elli yılda –Jefi Kamhi dışında- tek bir azınlık temsilcisinin TBMM'de yer almaması, ülke demokrasisinin en büyük ayıbı ve eksikliğidir. Bunu fark edenlerin siyaset sahnesinde yer almaya başlaması gerçekten sevindirici.

Hayırlısı olsun.

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

PKK'yi hangi 'devlet' ikna edecek

Markar Esayan 04.11.2010

Taksim'de kendini patlatan ve 32 kişinin yaralanmasına yol açan canlı bomba Vedat Acar'ın 2004 yılında PKK'ye katıldığı Valilikçe açıklandı. Acar, ekim başı Türkiye'ye giriş yapmış ve tam o esnada da Jandarma tarafından

köy muhtarından soruşturulmuş. **İki kez de PKK'nin Amed (Diyarbakır) bölge sorumlusu ile görüşme yapmış ve iddiaya göre bombayı bu şahıstan almış.**

Saldırı günü kaynaklarımla görüştükten sonra şüphelerin "PKK" üzerinde yoğunluk kazandığını söylemiştim.

Oysa PKK eylemi üstlenmedi. Bilakis, "araştırıyoruz" vs. bile demeden, eylemi yapmadığını çok net bir biçimde açıkladı. Zaten İçişleri Bakanı Sayın Atalay da, Valilik de, ilk andan itibaren temkinli bir dil kullanmıştı. Peşin hükümlerden kaçınılması tavsiye edilmişti.

Ama çok daha ilginç bir açıklama dün bizzat Başbakan Erdoğan'dan şöyle geldi: "Tabii bu canlı bombanın ailesiyle olan ilişkiler vesaire bunları yine İçişleri Bakanlığımız takip ediyor. **Şu anda yapılacak olan açıklamalar her ne kadar geçmiş itibariyle Hakurk'da bulunmuş olması gündeme getirildiyse, acaba bunun bağlantıları nedir, ne değildir?** Fakat aslolan şu âna kadar sürülen izde alınan neticelerdir ve **bunların ben geleceğe yönelik canlı bombayla ilgili çok daha farklı bağlantıları belki de ortaya çıkaracaktır.**"

***

"**Muhatabı parçalamak ve Taksim Saldırısı**" başlıklı yazımda, Murat Karayılan'ın sivil hedefler konusundaki sağduyulu açıklamaları, Abdullah Öcalan'ın barışı arzulayan yapıcı tavrı ve çatışmasızlığın uzatılacağına dair yüksek beklentilerin birleştiği o en son günde böyle bir eylemin mantıksız olduğunu, bunun PKK içindeki "bağımsız" bir grupça yapılmış olabileceğini savlamıştım.

Nitekim, Taksim saldırısından hemen sonra, önce Kandil'den çatışmasızlığın seçimlere kadar uzatıldığı açıklaması geldi. Derken daha ileri bir adım Sayın Aysel Tuğluk'un İmralı'da Öcalan'la görüşmesi ile atıldı. **Öcalan devletle yaptığı görüşmelerde diyalog sürecinden, müzakere aşamasına geçildiğini söylüyordu. Yine Öcalan yapılan son görüşmede devleti çok ciddi ve güvenilir bulduğunu dahi söylemekteydi.**

Başbakan Erdoğan yine dün bu konuya da açıklık getirdi ve görüşmelerin devlet tarafından dün yapıldığını, bugün ve yarın da yapılacağını söyledi. **"Devlet bunları yapmak için vardır" dedi. Çok cesur, rahatlatıcı ve sorumlu açıklamalardı bunlar. Başbakan'ı tebrik etmek, hatta alkışlamak gerekir.**

Lakin, Taksim saldırısı ve güçlü PKK kanıtları ortada hâlâ duruyor. **Bölgede barışı özlemle bekleyen Kürt vatandaşlarımız, tıpkı daha evvel Özdemir kardeşler ve Sedat Özevin'in Batman'da, dokuz vatandaşın ise Hakkâri'de öldürülmesinde olduğu gibi çok üzgün ve şaşkınlar. Bizim gibi, onlar da olanlara bir anlam veremiyorlar.**

Herhalde Abdullah Öcalan da bir anlam veremiyor ki, Taksim saldırısı dahil tüm bu şüpheli olaylar için bir Hakikatleri Araştırma Komisyonu kurulması önerisinde bulunuyordu son açıklamasında.

Sayın Erdoğan da, PKK adını telaffuz etmiyor ve bu işin içinde başka iş var demeye getiriyordu. Aslında Başbakan, derin devleti işaret ediyordu.

***

Olasılıklara bir kez daha bakalım...

Geçen yazımda sorduğum soruyu tekrarlayayım: **Örgüt bölünüyor mu? Her silahlı mücadelenin önünde sonunda vardığı yol ayrımında mı PKK? Siyasallaşma ve statükoyu, yani savaşı sürdürme arasında, mı?**

Bazı yorumlara göre Vedat Acar, barış görüşmeleri ve silah bırakma konusunda "farklı" düşünen Cemil Bayık'ın başında olduğu Hakurk grubunun bir eylemcisi. **"Bağımsız davranan mobil gruplar ve uyuyan intihar bombacıları ile" örgütün bu durumu açıklaması artık çok mümkün değil. Durum buysa, muhatap parçalanıyor demektir.** İmralı ve Kandil'in bu seçeneği şiddetle reddedeceğini, bütünlüklü yapı ve tartışılmaz İmralı otoritesini zedelemek istemeyeceklerini biliyoruz. Ama eğer gerçek buysa, bunun daha fazla gizlenemeyeceği de ortada.

O zaman "PKK", "Öz PKK" ile savaşılmaya başlayacak demektir. Denklem yeniden tanımlanacak demektir. İmralı fırsatını "Teröristbaşı ile masaya oturulmaz" diye lanetleyenler, bunun nasıl bir şans olduğunu umarım anlarlar.

İkinci olasılık ise, Erdoğan'ın ima ettiği gibi, PKK içindeki Ergenekon'un bu saldırıyı yapmış olması. Bu olasılık da doğru olabilir, ama bir farkla. Herkesin farz veya temenni ettiğinin aksine, **Ergenekon PKK'yi değil, PKK Ergenekon güçlerini kullanıyor. Tam 33 yıl Ortadoğu'nun şeytani, tuzak dolu koridorlarında ayakta kalmış bir örgütten bahsediyoruz. Bu formül, PKK ile devletin barış görüşmeleri üzerine oturuyor. Bu zemin "güven" ile tahkim edilmiş değil. Dolayısıyla, PKK devletten şüphelendiği zaman, güçlü ve savaşılmaya devam eden bir PKK'den yana olan derin devlete doğru yöneliyor. Çünkü derin devlet PKK'nin savaşmasını ve vesayetin yeninden kendine geçmesini istiyor.**

PKK de, bu ölümcül oyunda bir Rus ruleti oynuyor. Aynı ölümcül oyunu, bu sorunu çözme konusunda zaman kaybeden devlet de oynuyor.

Olasılıklar bunlar. **Sorun, PKK'yi hangi devletin ikna edeceğine bağlı gözüküyor. Derini mi, demokrasiği mi?**

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

CHP ve cacığın tarihi üzerine

Markar Esayan 08.11.2010

CHP eski Genel Başkanı Deniz Baykal, partinin bir "iç sarsıntısı" yaşamadığını söylemiş. Herhalde çoğunuz bu söze burun kıvırdınız. Hayır, ben öyle yapmadım, ciddiye aldım, inandım. Deniz Baykal olan ve biteni en açık ve doğru şekliyle özetledi aslında. CHP bir iç sarsıntı yaşamadı. (CHP'nin gerçekten değişmesi için olsa olsa bir beyin sarsıntısı geçirmesi gerekir ki, Sav ve Kılıçdaroğlu arasındaki çekişmenin böyle bir tesir yaratması mümkün değil). **CHP'de sadece (daha önceleri de çokça yaşandığı gibi) klozet çekildi, Sav'ın önce yanında duranlar pıt diye zıplayıp saf değiştirdiler, kurulanıp Kılıçdaroğlu'nun yanında "dimdik" durdular.**

Şimdi ise Sav gittikçe yalnızlaşarak girdabın gözünde debeleniyor...

Düşününüz ki, bir siyasi parti, liderini, aşağılık bir komploya kurban gitmesi ile değiştirebiliyor. Doğan medyası sevinç çığlıkları atıyor, sanki sorun sadece Deniz Baykal'ın şahsındaymış gibi, Gandhi Kemal'in liderliğinde hem Ak Parti kompleksinden, hem de "yeni düşülen muhalefetten" kurtulma hayalleri kuruluyor, söylem en azından bu minvalde.

Birkaç gün önce ise, başrolünde Yargıtay Başsavcılığı'nın olduğu bir "değişim" daha yaşanıyor. Merkezinde Baykal'dan kalma yeni tüzüğün olduğu tartışma, Yargıtay Başsavcılığı'nın "Tüzüğü uygula" talimatı ile kızışıyor.

Hâsılı, Parti Meclisi (PM) toplantısında Kılıçdaroğlu ve ekibi yeni tüzüğün uygulanması ve 13 genel başkan yardımcısı seçilmesini istiyorlar. Sav genel sekreterlik görevinin kendisine verilmeyeceğini öğrenince de "Artık benim başkanım değilsiniz" diyor ve ipler kopuyor. Kılıçdaroğlu da PM'yi terk ederek yeni MYK'sını kuruyor.

İşte tam o anda, 4 kasım perşembe günü öğlen saatlerinde bir resim çekseydiniz, çekilen bu resimde, Önder Sav'ın kesin zaferi gözünüzü kamaştıracaktı. İbre, teşkilata hâkim ve 80 üyelik PM'nin 60 üyesini yanına çeken Sav'a doğru dönmüştü. Kılıçdaroğlu'nun yeni PM'sinde görev verdiği üç üye Sav'ın yanına geçivermişti. Hatta Parti Genel Sekreteri olarak ilan edilen eski bakan Nihat Matkap dahi saf değiştiriyor, zor durumda kalan Kılıçdaroğlu onun yerine, yaşanan veya yaşanacak olan "reformun niteliğini" özetleyen bir ismi, Süheyl Batum'u alalecele atıyordu.

Ama her şey birkaç saatte değişti.

Önder Sav, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na sekreteri aracılığıyla yeni MYK'nın hukuksuz olduğuna yönelik bir başvuruda bulundu. Ne ilginçtir ki, Başsavcılık jet hızıyla, yani dört saat içerisinde başvuruyu cevapladı ve Kılıçdaroğlu'nun seçtiği yeni MYK'nın meşru olduğu cevabını vererek, ibreleri Kılıçdaroğlu lehine ikinci kez çevirdi. Mukayese olsun diye yazıyorum; buna benzer bir hadise beş sene evvel Ak Parti üzerinden yaşanmış ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Ak Parti'de tüzüğün ihlal edildiğini söylemişti. Konu Anayasa Mahkemesi'ne taşındı. Ne mi oldu? Tam beş yıldır o dava mahkemece karara bağlanmayı bekliyor.

CHP'de "reformcu" hareketin kimyasına bakınız ki, kurultay yapılması için imza veren 18 Sav'cı PM üyesi imzaları geri çekiverdi. Yani değişim rüzgârlarının yarattığı söylenen partideki bu yarılmada, dengeler işte bu "ilkeli" PM üyelerince birden altüst ediliyor, muhafazakâr Kemalist Sav'ın adamları, birden bire "reformcu-sosyal demokrat- devrimci" Kılıçdaroğlu saflarına katılıyordu.

Önder Sav'ın antipatikliğine, o koskoca bir Cumhuriyet tarihini bir kalemde özetleyen kaşlarına, yaptığı o ilk konuşmadaki "Kılıçdaroğlu'na CHP'yi öğreteceğiz" söylemindeki kibre kapılıp gitmeyin hemen. CHP'de olan şu: **CHP, Cumhurbaşkanlığı'ndan sonra, Anayasa Mahkemesi ve HSYK'yı da kaybetmesiyle, uzun dönemden beri ilk defa gerçek iktidardan kovuldu. Yani CHP gerçekten muhalefette şimdi. CHP düne kadar arzu ettiklerini elde etmek için vesayet kurumlarının, yargı ve askerın parmaklarını şıklatmalarını bekliyor, ona ise sadece bu müdahalelere siyasi meşruluk sağlamak kalıyordu; yani devletin gerçek iktidarıydı. Bunlar da yeterli olmazsa, darbeler, 27 Nisan muhtıraları ile iktidarı tahkim olunurdu. Baykal, 28 Şubat'tan itibaren böyle bir gelişmeyi, kendisini destekleyen malum medya ve malum iş çevreleri ile birlikte özlemle bekledi.**

Ancak o sahneye inmesi beklenen Deux ex machina veya beyaz atlı prens bir türlü gelmedi. **Bu durumda vesayet kurumlarında kaybedilen cepheler ve özellikle referandumda "evet" çıkmasından sonra, CHP gerçekten muhalefete düştü.**

O zaman iktidarı yeniden ele geçirmek için geriye tek yol, heyhat, siyaset yapmak kalıyordu. **Baykal'ın kasetini kim peydahlayıp bu lider değişikliği operasyonunu tezgâhlamışsa, bu değişimin altında yatan dinamik de o. O dinamik artık CHP'ye siyaset yaptırmaya karar vermiş vaziyette. Çünkü iktidara geriye dönüşün başka yolu yok.**

Ha, siyasete istemeye istemeye mahkûm olmak kötü bir şey mi? Eskinin vesayetçileri, darbecileri siyasete ikna olmuş kötü mü?

Bu olanları eleştiriyor, değerini küçümsüyor, buradan bir şey çıkmaz mı diyorum?

Ne yalan söyleyeyim? Evet, öyle diyorum. Bu CHP'den uzuuun zaman bir cacık olmaz diyorum.

Argo sözlerim için de özür diliyorum.

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bunca ölüm rastlantı olamaz

Markar Esayan 11.11.2010

İstanbul'da harika bir hava var birkaç gündür. Havanın hafif ve ılık rüzgârı sadece burun deliklerinden değil, insanın derisinden, bedeninin en ücra hücrelerinden de içeri nüfuz ediyor. İnsanın içine mutluluğu ve huzuru taşıyor, coşkuyla dolduruyor. Böyle güneşli günlerde, insan öyle düşünüyor, öyle hissediyor ki, cennet yeryüzüne inmiştir, böyle bir günde hiçbir kötülük olmaz, kimse aklına kötüyü, şerri getirmez, hiç, suç, günah işlenmez. Kimse ağlamaz, kimsenin canı yanmaz. Şeytan şişesine kapatılmıştır, Vahiy'deki bin yıllık mutlu dönem açılmıştır. Kurtla kuzu koyun koyuna girmiştir.

Öyle hissediyor insan...

Ama öyle olmuyor. Hava insanı yanıltıyor. Dünya aynı korkunç devranının peşini hiç bırakmıyor.

***

Van'ın Çelebi Bağ Beldesi'nde yaşanan vahşetten bahsediyorum.

Sabide Aslan ve dört çocuğu bıçak darbeleriyle vahşice katledilmişti. **Sabide Aslan hamileydi. Öldürülen çocuklarından 15 yaşındaki Pınar ve yedi yaşındaki Fatma'ya ise, öldürülmeden evvel tecavüz edilmişti.**

Ailenin, bize olağanüstü gelecek, ama o yöre için sıradan bir hikâyesi vardı.

Sabide, Burhan'ın ikinci eşi idi.

Burhan, büyük ağabeyi ölünce, onun eşiyle evlenmek zorunda kalmıştı.

Ondan da sekiz çocuğu vardı.

İşlenen cinayetler çok açık ki bir intikam, bir nefret vahşetini ima ediyor. Maalesef bu olayın faileri ortaya çıktığında, onun da bir hikâyesi olacak. Başka dramlar, başka suçlar, günahlar çıkacak altından ve biz onları da anlayacağız

.

***

Model Müzik Grubu üyeleri Fatma Turgut, Can Temiz ve Aşkın Çolak, Taksim'de öldürülmüş olabilirlerdi geçen gece. Bir taraftar grubu, durduk yerde bu üç gence saldırmışlardı. **Saldırıya uğrayan gençler, "öldüresiye vuruyorlardı. Öldürmek için vuruyorlardı. Restoranda çalışanlar bizi içeri çekip kapıyı kapatmasalar belki de ölmüş olacaktık" diyorlar.**

Bursa'da kesik bacakları bulunan genç kadının ise, sevgilisi tarafından öldürölüp beş parçaya ayrıldığı ortaya çıktı. Kadının polise daha önce de ihbarı vardı. Adamın hakkında dava vardı. Ama adamın arkasında koskoca cezası verilmemiş bir erkek tarihi de vardı ve adam yapacağını iç sesine uyararak yaptı.

İstanbul'da aynı şekilde hayatını yitiren Dilara'dan sonra, Şanlıurfa'da 10 yaşındaki Fehime de kapağı açık bırakılan rögara düştü, **15 kilometre ötede, Suriye sınırını geçmek üzereyken su kanalında yarı cansız bedeni yakalandı. Ama Fehime'nin gücü tükenmişti. Fehime öldü. Bu kadar basit ÖLDÜ, nokta!**

Fethiye'de odasında uyurken tecavüze uğrayan İngiliz kızın hikâyesini annesinin –bence- ölçüsü kaçmış naif mektubundan aktardık dün size.

Tecavüzün hastanede nasıl devam ettiğini...

Konya'da dün, dört işçi gökdelen inşaatının 17. katından aşağı düşerek yere çakıldı. İskelenin kablo su kopmuştu. Sebep basitti, sonuç ise korkunç oldu.

Dün, 10 yılda 815, tam 815 erin askerlik yaparken intihar ettiği haberi de vardı bizim gazetede.

Başka nerede olacaktı!

815 aile, üzerine titredikleri çocuklarını "eğitim zayıyatı" olarak tabutla almışlardı geri. **Acaba hangisinin gerçek müsebbibi ortaya çıkarılmıştır dersiniz?**

Ben de askerlikte ölebilirdim. O kadar çok çalışıyor, o kadar az uyuyor ve o kadar insafsızca sömürölüyordum ki, o yaşımda tansiyonum 13-21'e çıkmış, bayılmıştım. On beş gün hastanede deliksiz uyudum, hastalandığım için Allaha şükrederek hem de. Ama terhisime bir aydan az kala Sivas'tan Tokat'a gidecek un kamyonunu yükleme görevine verildim. 50 kiloluk un çuvallarının yirmincisine geldiğimde belimden "çat" diye bir ses geldi. Bu kadar basit.

Bana o halde askerliğimi bitirttiler, acılar içinde, kıvranarak nöbet tuttum.

Ömür boyu sakat kalmıştım.

O 815 askerin ölümü yanında benim çektiklerim ne ola ki! O 815 intiharın her birinde bundan çok daha beter ne hikâyeler vardır değil mi?

Ama onları siz bilemeyeceksiniz, çünkü bu ülkede hâlâ adalet yok!

***

Çok zor bir yüz yıl geçirdik. Sürekli nefret, öfke, yoksulluk, yoksunluk, düşmanlık, güvensizlik ve korku yüklendik. Sadece burun deliklerimizden değil, derimizden içeri, en derinlere nüfuz etti tüm bu zehir, zehirledi bizi.

Hiçbir suçla yüzleşmedik. Kanımız yerde kaldı.

Evet, Kürt sorununu çözeceğiz, faili meçhuller belki daha az ve umarım bir daha hiç olmayacak, Kıbrıs, Ermenistan sorunları da bir bir tarihe malolacak.

Ama onlar ve sayamadığım yüzlercesinin geçen yüzyıl boyunca yarattığı Frankenstein'in canavarlarını,

yani kendimizi ne yapacağız? BİZ nasıl iyileşeceğiz?

Öfkemizi nereye boşaltacağız?

Asıl sorun bu değil mi? Kurbandan katile, katilden mağdura dönüşen bu zinciri nasıl kıracağız?

Bizim nasıl iyileşeceğimizi hiç düşünen, dert edinen, formül geliştiren var mı?

Mesela, Fehime'yi yutan o rögar kapağını açık bırakan, o iskelenin ipini değiştirmeyen o şerefsizleri bulabilir, cezasını hakkıyla verirse bu devlet, öfkemiz biraz yatışır mı? Başka Dilaralar, Fehimeler, Ceylanlar olmaz mı?

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ertuğrul Özkök'ün cehennemini anlamak

Markar Esayan 15.11.2010

Aslında konu hakkında söylenebilecekleri mükemmel ve eksiksiz biçimde Ali Bayramoğlu yazdı. "Ertuğrul Özkök kim, Etyen Mahçupyan kim" tarihî bir yazıydı. **Özkök'ü bir kez daha tarihe doğru bir şekilde kaydeden bir yazıydı.**

Konu Ertuğrul Özkök'ün, Etyen Mahçupyan'a sataşması tahmin edeceğiniz üzere. Özkök, 11 kasımda "Değiştirilmiş, gönderilmiş, kurtulunmuş" başlıklı bir yazı yazıyor. Mahçupyan'ın CHP ve medya üzerinden değişimi analiz ettiği makalelerine "cevap veriyor". **CHP ve Hürriyet, Baykal ve Özkök analojisi üzerinden olan biteni bu kadar net ve duru bir biçimde tarif etmesine çok bozulmuş Mahçupyan'ın, belli.**

Bozulmakla kalmamış, çok da öfkelenmiş. Eh nasıl öfkelenmesin, lütfen anlamaya çalışalım Özkök'ü; zira o bu anlama işini çok iyi becerir. **Hrant'ın katledilmesinden hemen sonra, daha kanı kurumadan bize Ogünleri ve Hayallerin öfkesine empati yapmamızı tavsiye eden, bu işin örgütlü olmadığını yazan odur.**

O zaman, Özkök'ü anlamak da bizim boynumuzun borcudur.

Özkök öfkeli çünkü Mefistofeles'le yaptığı anlaşmanın vadesi doldu. Mefistofeles'in emrine verdiği özel yeteneklerinin, okuyucusuna sunduğu gösterişli, büyüleyici, kıpkırmızı ama bir o kadar da aldatıcı elmaların da kifayet etmediği yeni bir durum var ortada:

Zeitgeist! Yani zamanın ruhu.

Buharlaşıyor Özkök. Katı kalmaya çalıştıkça, daha çok ısınıyor, ve daha hızlı buharlaşıyor.

Doktor Faust'un son düşkün ve melankolik dönemini yaşıyor o. **Ama onun durumu Goethe'den ziyade, Marlowe'un Faust'unu andırır.** Marlowe'un Faust'u Mefistofeles'le girdiği anlaşmayı kaybeder ve ruhu lanetlenir. Hâlbuki Goethe'de, tuzağa düşmesine rağmen evrensel bir tragedyanın, insan ruhundaki soylu ikilemin, zorlu iç mücadelesinin cesur kahramanıdır Faust.

Sevgili Özkök, ben de senin bu raddeden sonra istesen de iyi bir final yapabileceğini düşünmüyorum. **Güç, iktidar ve şöhretin büyüü seni merkezinden o kadar uzaklara savurmuş ki, tekrar bütünlüklü bir mevcudiyete sahip olman, başladığın o masum yere dönmen çok zor.**

Ruhunu yeninden bulman imkânsız.

Ama üzülme, pek çoğu çok daha mütevazı anlaşmalarla heba olup gidiyorlar, yazık onlara! İyi tüccar değiller. Sen işini daha sıkı tuttun, karşılığını da son kuruşuna kadar verdin. Ali Bayramoğlu bu durumu yazısında güzelce özetlemiş zaten.

Mahçupyan'ı, sanki burası eski Türkiye'ymiş gibi, sen de o parlak dönemlerindeymişsin gibi linç etmeye kalkmışsın. Yazısına cevap veremediğin için de ona "Ermeni muamelesi" yapmışsın. **Hani onu en hassas yerinden, Hrant üzerinden vuracaksın, can acıtacaksın güya.** Okuyucuya da, onun Ermeni olduğunu bir kez daha hatırlatacağın tabii, öyle ki, yazını, senin gazetenin bilinçaltına ekmekte mahir olduğu bir sürü önyargılar eşliğinde okusun, tesiri olsun.

Ermeni cemaati en çok senin gazeteni okurmuş, Hrant da, Tûba Çandar'ın kitabına da aldığı üzere "*Hürriyet*" demiş. Sanki tartışmanın bununla bir ilgisi var.

Ama senin sıkıştığın o köşede bir anlamı var. **Senin için bir yazının veya bir gazetenin muteber olması, içerik, düşünce, dürüstlük cesaretle ölçülmüyor, ne kadar satın alındığı ve ülkeyi, siyaseti ne kadar iklimlendirebildiği ile ölçülüyor.**

***Hürriyet*'in beş yüz bin, *Sözcü* gibi bir gazetenin iki yüz bin satmasının ardında, her şeyin ters yüz edildiği koskoca bir yanlışlıklar ve suç tarihi, darbeler, toplumun tüm kimyasını bozmuş bir toplum mühendisliği var. Bunu mu marifet sayıyorsun?**

Bak, elli bin tirajla Türkiye'yi değiştiren cesur ve dürüst bir gazetenin yazı işlerindeyim. Beni keşfeden de, hocam da Hrant Dink'tir. Mahçupyan da kısa bir süre öncesine kadar ezber bozan, gerçekten iyi yazılarıyla bizim gazetemizde ter döktü. Şimdi yine senin dil uzattığın ama o oranda itibarlı **senin gazetenden çok daha fazla satan *Zaman*'da aynı katkısını sürdürüyor.**

Bizim tek ölçümüz, vicdanımız ve cesaretimizdir. Yazışleri masasında konuşmanın doğal olarak yasak hale geldiği tek şey vardır. "Bu haberi yaparsak tiraj kaybederizdir" o. Kimse bize sipariş haber veremez, okuyucularımıza ters gelir diye bir haberi asla kullanmazlık etmeyiz. Bunlar olmazsa, hiçbirimiz o masada bir saniye durmayız. Senin hiç anlayamayacağın türden bir patrona sahibiz. Bizim patronumuz, gazete kurulduğundan beri, bir kez dahi gazete katında gözükmemiştir.

Böyle bir dürüstlüğü, böyle bir inancı, böyle bir cesareti, böyle bir masumiyeti anlayabilir misin sevgili Özkök?

O yüzden, bel altı vuruyorsun. Ben senin kelimelerinin gün be gün tükendiğini gözlemliyorum. Senin kurmaya alıştığın türden kelimeleri akıl ve yüreklerine alacak insanlar her gün azalıyor bu ülkede. **Ve sen her geçen gün daha az muteber, daha az çelici olmanın getirdiği bir sözsüzlüğe mahkûm oluyorsun. O kadar yapaylaşmışsın ki, ülke o yapaylıktan çıktıkça, "gerçek" sende toksik etki yapıyor. Gerçek seni yok**

ediyor. Üzerine gerçek döküldükçe dumanlar çıkararak eriyorsun.

O yapaylığın yerine ne koyacağını bilemiyorsun. O şey, bir zamanlar vazgeçtiğin şeydi, hâlâ kabullenemiyorsun!

Bize kendi cehennemini tarif ediyorsun. Söz, seni hep izleyecek ve senden ibret alacağız.

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yeni insan

Markar Esayan 18.11.2010

Öncellikle bütün Müslüman vatandaşlarımızın Kurban Bayramı'nı kutluyorum. Bayramlardaki dinginliği severim. Barış havasını severim. **İnsanın önce kendisine açtığı, kendisinden dünyaya yansıyan "iç savaş"ın mola aldığı zamandır onlar. Ekseriyetle insanlar bu sözleşmeye uyarlar. Bayramlar ve yortular, o mahdut süre içerisinde "sana zarar vermeyeceğim" mesajını içerir.** İnsanlar kendi içlerine yönelir, içlerindeki o azgın canavarı görür, sanki daha önce hiç karşılaşmamış gibi şoke olur ve çoğunluğu geçici olan bir yüzleşme yaşarlar. Kararlar alırlar. O kararların çoğu tatbik edilmese de işlevleri vardır, uzun yıllar alınmış tüm kararların biriken ağırlığı okkalı bir suçluluk hissine dönüşür.

Suçluluk hissi pimi çekilmiş bir bombadır. Önünde sonunda patlayacaktır. O patlamanın ne zaman olacağı, suçluluk hissinin istiap haddinin ne zaman dolacağı ile ilgilidir.

Ve bir gün o patlama gerçekleşir. Sahtelik gider. Ruh tüm kuarklarına bölünür, evrene saçılır, sıcaklık muazzam artar, yapılar tanıma gelmez, yeniden yaratılmak üzere hiçleşirler. **Hiç, hiçbir şey demek değildir. Varlık hiçte oluşur. Hiç'te inanılmaz bir boyut sıkışması, varlık yığılması vardır.** Hiç, insan akli ve tahayyülünün erişmekte kifayetsiz kaldığı bir kuluçkadır.

Bu büyük patlama soylu bir yıkılışın temelinden inşasıdır. Bu dönüşümden kaçan, yaşamaktan, varoluş hakkından kaçandır.

Suçluluk duygusu bu patlamanın fitilini ateşler. Ama büyük patlamadan sonra birleşen, tekleşen beden ve ruhtan husule gelen **"yeni insan"**ın nasıl olacağı, patlamadan evvel o insanın yüreğinde biriktirdiği sermayenin nevi ile ilgilidir. **Her büyük patlama iyi insan yaratmaz. Ama mutlaka yeni bir insan yaratır.**

İşte o insan artık mesul olduğumuz varlığımızdır. İyi veya kötü olmayı seçmişizdir artık. O bizim özgür irademizle yaratılmış bendir. İnanıyorsanız Allah, inanmıyorsanız vicdan önünde duracağımız, "öyle olmayı seçerek" hesap vereceğimiz yeni yapımız odur.

***

Bu hikâyeyi size anlatıp anlatmadığımı hatırlamıyorum. Uzun uzun yıllar evveldi. Babam yeni ölmüştü. Bir gün işyerimin kapısını tanımadığım bir adam çaldı. Köylüydü. Üstü başı dökük, boynu bükük, yüzü yanıktı. Bana, ismini son derece doğru telaffuz ederek babamı aradığını söyledi. "Babanla mutlaka görüşmem lazım" dedi. Ben de konu her ne ise bana anlatabileceğini söyledim. **"Hayır" dedi. "Bu işi onunla halletmeliyim..."**

Olağandışı bir durumla karşılaştığımı fark ettim. Ama adam son derece kararlıydı. “Babam yakın bir zaman önce öldü” dedim. Adam o anda karşımda küçüldü, küçüldü; yıkılmıştı. Elini bir süre başının arasına aldı, düşündü, sonra titreyen kafasını kaldırarak, **“O zaman bu meseleyi seninle halledeceğiz” dedi.**

Çok heyecanlanmıştım.

“Ben yaklaşık yirmi sene önce, ailemi geçindirmek için Sivas’tan İstanbul’a gurbete geldim. Rastlantı yolum Dolapdere, Kasımpaşa’ya düştü. Günlerce iş aradım, sokakta yattım. Sonra birileri beni babanın dükkânına gitmemi, ondan iş istememi, fakir fukara babası olduğunu söyledi. Babanı buldum, derdimi anlattım. Lafımı ikiletmeden beni işe aldı. Tüp dağıtım bölümünde çalışmaya başladım. Sonra bana bir bekâr evi tuttu, içini dayadı döşedi. Güzel güzel çalışmaya, aileme hemen para gönderebilmeye başladım. Sonra...”

“Sonra” dedi, “aklımı çeldiler. Tüp bölümünün başındaki adam çok zorlu biriydi. Beni korkutuyordu. Meğer tüp dağıtım işinde yolsuzluk yapıyorlarmış. Elli dağıtıp, kırk deyip kendi aralarında bölüşüyorlarmış. Beni bu kirli ortaklığa dâhil etmek istediler. Çok direndim, hatta hırpalandım bile. Ama en sonunda, bana iftira atacaklarını söyleyince çok korktum. Babana anlatamadım, işimden olurum diye kabul ettim. Ama zamanla babanın bana yaptığı iyilikler vicdan azabımı dayanılmaz hale getirdi. Bir gün daha fazla dayanamayıp, babana evimi özlediğimi geri döneceğimi söyledim. “Kolayı var” dedi. “Aileni hemen İstanbul’a alalım. Sana daha geniş bir ev turalım.” İkna etmek için bir sürü yalan uydurdum ve Sivas’a, köyüme geri döndüm.”

“Sonra ne oldu?”

“Ne olacak, iki yakam biraraya gelmedi. Her işim ters gitti. Köyün en fakiriyiz. Yardımla yaşıyoruz. Çocuklarım bir gün toksa, ertesi gün aç, ömrüm böyle geçti. Babana yaptığım nankörlüğün cezasını böyle ödedim.”

“Bu doğru değil” dedim. “Babama söyleseydin seni anlardı. Yaptığın şeyin karşılığı bu kadar ağır bir ceza olamaz. Sonra çocuklarının ne suçu var? Keşke çok daha önce gelip kurtulsaydın bu yükten.”

Cebinden bir kâğıt parçası çıkardı. **Hatırlayabildiği kadarıyla zimmetine geçirdiği malların dökümünü yapmış, tahmini değerlerini bulmuş ve bir yekûn çıkarmıştı. “Bu parayı baban yerine senin almanı istiyorum” dedi.** O cebine, ben de onun eline davrandım. Uzunca bir süre cebelleştik. Sonunda bir formül buldum.

“Bak” dedim, “Şöyle yapalım. Sen köyüne git, babam yeni öldü, onun ruhuna bir can yemeği ver. İnan bu onu çok memnun edecektir. Ben de onun oğlu olarak, hakkımı helal ediyorum sana. Helal olsun.”

Bu formül onu ikna etmişti.

Dünyada her gün sayısız ruhta büyük patlamalar yaşanıyor, yeni yeni insanlar doğuyor.

İyi bayramlar.

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sahici insan

Markar Esayan 21.11.2010

Sizden kendimle ilgili bir şey saklamıyorum, biliyorsunuz. **Cılkı çıkmış sahte “samimiyet”ten hoşlanmam. Ama insanın bir bütün olduğuna, eylediği her ne ise, o bütünlüğün o işe yansması gerektiğini inanırım. Hayatımın tek bir gayesi var; sahici bir insan olmak...** Kötü veya iyi olmaktan bahsetmiyorum. Sahicilik, hissettiğin, düşündüğün gibi yaşamaktır pek tabii ki. Yeni ve büyüğü bir şeyden de bahsetmiyorum. Ama bunu yapan çok az insan tanıdım ve 41 yıllık hayatımda beni yegâne büyüleyen şey bu az ama sahici kişiler oldu. Sadece olduğundan iyi gözükmeğe çalışan değil, suni bir biçimde kötü ve hırçın bir tabiata bürünenler de beni hep itti.

Sonra, anladım ki, tüm bu “sahte” görünüm, korkan, ama çok korkan insanların sığındıkları birer inmiş. Bunun da değeri varmış, ta ki o in, insanı zehirleyen bir hücreye, yaşamın kendisine dönüşmesin, doğumu müjdeleyen geçici bir rahim olsun.

Dedim ya, sahici çok insan tanımadım. **Bizim gibi, sadece insanların değil, topluca cemaatlerin kendi inlerine tıklıp, bir de üzerinden kilit vurulan ülkelerde, bu sahicilik vaziyeti çok daha netameli bir konudur. Çünkü bizim gibi ülkelerde sahici olmak tehlike demek, hatta yaşamın riske girmesi demektir.** Sahici olmak için bireyleşmek, bireyleşmek için de özgürleşmek gerekir çünkü.

Özgür bir birey olmanın bedelinin ölüm olduğu bir ülkede uzun yıllar yaşadık. Olaya siyasetten sıyrılıp bir de bu yönünden hiç baktınız mı bilmiyorum. **Size bu ülkede, “onların istediği gibi”, yani ancak sahte olduğunuzda tahammül edilebiliyor, yaşamınıza izin veriliyordu. Bunun aksine hareket edenler o kadar azdı ki, onların bir süre çalı ateşi gibi parlamasına izin veriliyor, sonra işte Ahmet Samimler, Nâzım Hikmetler, Sabahattin Ali’ler, Ahmet Kayalar, Hrant Dinkler gibi ibret için linç edilerek, yığınların doğru mesajı alması sağlanıyordu.** Yığınlar da mesajı alıyordu doğrusu, ne yapsınlar! Herkes ne yapması gerektiğini biliyor, ikili bir yaşamın tüm sahtelikleri ile hayatta kalmaya çalışıyorlardı.

Müslümanlar, gayrimüslimler, Kürtler, Lazlar, kadınlar, eşcinseller...

Herkes kendi bedelini ödedi. Herkes kendi acısını çekti. Herkes sadece kendi acısını çektiği için de, herkes daha çok acı çekti. Paylaşamamak bize daha ağır bir darbe vurdu.

Ben de kendi payıma düşeni aldım tabii...

En büyük acıyı ise bu ikili, hastalıklı kimliklerimiz nedeniyle çektim. **Bir Türk veya her neyse, bir Müslüman dostunla acılarını sadece korktuğun için paylaşamamak. Öfkeni hep içine gömmek, yas tutamamak, hakkını arayamamak, ikinci sınıf, hatta üçüncü sınıf insan muamelesine razı gelmek.**

Bir insan acısını, sahilciğini paylaşmadığı bir başkasıyla nasıl dost olur?

Olamaz. Yalnız kalır.

Bu ülkede pek çok insan, ağır ruhsal bunalımlara teslim olmuşken, ve doğrusunu yapmak da isterken, bir psikiyatra gidememiştir uzun yıllar biliyor musunuz? Hiç aklınıza böyle bir ayrıntı geldi mi?

Nasıl gitsin! Onu hasta eden şeyler, zaten konuşulması yasak olduğu, tehlikeli olduğu için hasta etmiş. O doktora güvenip de, nasıl anlatsın acılarını, nasıl dillendirsin öfkesini? **“Benim anamı babamı 1915’te öldürdüler, iyileşemiyorum”, “iki evladım faili meçhul, biri dağda, bu devletten nefret ediyorum” vs. nasıl desin? Yerin kulağı vardır, ya duyarlarsa?**

Psikiyatrlar, psikologlar, dernekleri ayağa kalkmasın hemen. Sorun onların güvenilirlikleri değil tabii ki.

İstedikleri kadar Ak Parti yardakçısı vs. desinler, sahici olma duygum bunu söylememi bana emrediyor. **Ben, artık “ülkem” demeye yavaş yavaş alıştığım bu ülkede, kendi gurbetimin sonuna geldiğimi hissediyorum. Bunu MHP veya CHP yapmış olsa, onun adını zikredecektim.** Umurumda bile değil hiçbir şey. Doğru bildiğimi söylerim.

Benim yüreğimdaki yara, kendi vatanımda gurbete çıkma acım şu son mahdut yıllarda iyileşmeye başladı.

Sık sık Müslümanlar beni kendi toplantılarına çağırıyorlar. O toplantılarda dilimin kemiği yok. Her şeyi anlatıyor ve tartışıyorum. Daha geçenlerde Numan Kurtulmuş bizzat beni yeni partisine kurucu üye olmam için davet etti. **Bunun bir barışma, bir kavuşma, bir iyileşme olduğunu hissediyorum.**

Ama sık sık da oturduğum Ermeni gettosunda beni tanıyanlar önümü kesiyor. Bazıları bana öfkeli: “Ne işin var bu gericilerle” diyorlar. “Onlara güvenilmez. Bazıları da, bu ülkede adamı hep kandırırlar, seni ortaya çıkarır, sonra da yok ederler. Bak Hrant’ın başına gelenlere. Bu ülke kötü bir ülke. Güvenme, kendini sakın!”

Onları anlıyorum. Kızamıyorum. On sene evvel onlardan daha da katı, daha da önyargılıydım ben, hem Türklere, hem de Müslümanlara...

Ama ben böyle yaşayamam. Bu sahteliğe bir daha geri dönemem. İnsan dostuna güvenmeyen kişi, güvenilmez kişidir aynı zamanda. İyiliğe, güvene, her şeyin daha iyi olabileceğine inanmazsak, bunun için hayatımız dâhil ortaya her şeyimizi koymazsak, bir kır çiçeği kadar geçici hayatımızın ne kıymeti kalır ki!

Angela Carter’ın “A night at the Circus” romanının son cümlesi gibi, “Hem birbirine güvenmekten daha güzel ne olabilir ki hayatta!”

***

Bu haftadan itibaren, sahicilik eğitimimi hızlandırmak adına size haftada üç kez yazmaya başlıyorum. Yani artık pazartesi ve perşembe günleri dışında, pazar günü de birlikte olacağız. Ne güzel değil mi?

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hikâyeler ve yedi milyar vakanüvis

Markar Esayan 22.11.2010

Hikâyeler çok önemli.

Anlatılan hikâyenin gerçekten yaşanıp yaşanmadığı ise sadece teferruat. Çünkü, bizden, bize dair olandan gayri bir şey yaratamayız. Bir yazarın aktardığı hikâye, külliye kurgu olsa dahi, artık onun yüreğinde döllemiş. Yazıya geçtiği anda da artık gerçektir. Kaldı ki, “gerçek”ten yaşanmış bir hadise, bir anlatıcının gönül ve akıl imbiğinden geçtiği sırada değişime uğrar, başkalaşır. **Anlatılan, –eğer saf bir gerçeklik varsa- o ilk ânın değil, yaratılan ikinci ânın gerçekliğidir.** Tarih bu anlamda netameli bir konudur. Vakanüvislerin aktardığını okurken, hem onların algılarından geçerken başkalaşan, hem de bizim hikâyeyle karşılaştığımız anda altyapımızda bir kez daha yaratılan “başka bir şey” okuruz. **Bu, evet, gerçeğin peşindeki insanlık için bir trajedidir. Ama aynı zamanda bir zaferdir de. Biz, sanılanın aksine, geleceği sürekli yaratırken, geçmiş**

de yeniden yaratabiliriz. Ona farklı farklı bakarak, kendimizi bu çoğulluğa, çoklu hikâyelere açarak, şimdinin dar odasından çıkabiliriz.

Yıllar evvel lisede fizik hocamız anlattığında bana mucize gibi gelmişti. Belki gerçekten mucizedir de. Yüz derecede kaynayan bir suya, çok hassas hesaplanmış bir kuvvet uyguladığınızda, kaptaki su aniden buz kesiyor, donuyordu. Fizikte böyle bir mucizevî "kuvvet" vardı.

Geçmiş de, ona farklı, ince düşünülmüş, hassas bir kuvvet uyguladığınızda aniden geleceğe dönüşebilir. Kayıplar giderilebilir. Hiçbir şeyin son olmadığını, hiçbir şeyin öylesine geçip gitmediğini, üzerimizdeki etkilerinin daimi olduğunu ve bu etkilerin nasıl olacağına bizim akıl ve yüreğimizde oluşan o "kuvvet" in karar verebileceğine inanmamız gerekir. O zaman, sizin için bir sisin içine ileriye doğru atılan bir mızrak olmaktan çıkar zaman, sürekli içine dönen, ama her devranda sizi daha çok şaşırtan, pek çok şeyin telafisinin mümkün olduğu bir helezona dönüşür.

Zaman, dünya gibi, kutsal bir yuvarlaktır.

Perşembe günü "Yeni insan" yazıma gelen postalardan biri beni çok etkiledi. Geçmiş algımı biraz daha zenginleştirdi. Sizinle paylaşmak üzere okurumdan izin aldım. Müsaadenizle, bu hikâye ile yalnız bırakmak istiyorum sizi.

***

Bugünkü makalenizde yer verdiğiniz hikâyeyi okudum. Bu bana başka bir hikâyeyi hatırlattı, fazla vaktinizi almamak için hemen aşağıya özetliyorum.

Bir yıla yakın bir süredir Romanya'da bir uluslararası kuruluştaki görev yapıyorum. Burada çalıştığımız ABD'li bir arkadaşımız var, babası Romanya Ermenilerinden, annesi Rumen. Yalnız babanın kökeni Türkiye'ye dayanıyor: babası Erzincanlı, annesi Gelibolulu. Ellili yılların sonu ya da altmışlı yılların başında aile Romanya'dan göç etmeye karar veriyor, önce Lübnan'a, oradan da ABD'ye gidip oraya yerleşiyorlar. Baba "*O zamanki Rumen yönetimi Yahudilerle Ermenilere ülkeyi terk etmeleri için kolaylık sağlıyordu*" diye anlatıyor. Böylece fazla zorluk çekmeden gerekli işlemleri tamamlıyorlar fakat hiç paraları yok.

"*Yanuma bir miktar Rumen üretimi asker sigarası almıştım*" diyor baba. Bu herhalde, bir zamanlar Türkiye'de de bulunan, filtresiz, en ucuz, herkesin temin edebildiği bir sigara. Gittiği yerlerde para olarak bunu teklif edebileceğini düşünmüş. Nitekim –yanılmıyorsa- gemiyle Romanya'dan ayrılıyorlar ve ilk durak İstanbul'a geliyorlar. Burada bir süre bekleyecekler. O yıllarda bizim arkadaş henüz doğmamış, aile babaanne, baba, anne ve küçük kızıdan ibaret. Grupta başkaları da var mı bilmiyorum. Küçük kız susamış. O esnada İstanbul'un o eski şerbetçilerinden biri beliriyor. "*Hani şu belinde bardakları olan, paçası tozluklu şerbetçilerden*" diye tarif ediyor baba. Kız şerbetçiyi görünce, adamın ne sattığını anladığından, iyice huysuzlanmaya başlıyor. Kızı susturamıyorlar. Türkçe bilen baba sonunda sigaralarına güvenerek şerbetçinin yanına gidiyor:

"*Sana*" diyor, "*şu kadar sigaralardan versem bir bardak şerbet verir misin?*"

Şerbetçi babaya bakıyor:

– *Niye, paran yok mu senin?*

– *Yok.*

Şerbetçi sesini çıkarmıyor, belindeki bardaklardan birer birer çıkarıp gruptaki herkese şerbet dağıtmaya başlıyor. Baba memnun, fasıl bitince adama vermek için bir kaç paket sigara çıkartıyor fakat adam sigaraları kabul etmiyor, bardaklarını toplayıp gidiyor.

Yolculuk devam ediyor, gittikleri yerde babaanneyi kaybediyorlar, onu Kudüs'te toprağa veriyorlar. Baba sonra New York'a yerleşiyor, işleri rast gidiyor, tutunuyor, bu arada eşini kaybediyor, yıllar geçiyor, kızı doktor, oğlu hukukçu oluyor.

Biz Washington'da tanıştık, bana ilk anlattığı hikâyelerden biri bu oldu. Sonra bunu başka bir arkadaşımıza anlattığını öğrendim. Daha sonra başka birinden tekrar duydum. Aradan geçen elli-altmış yıla rağmen olayı ve kişileri bütün canlılığıyla hatırlıyordu ve bunu çok kişiye anlatmıştı. Hatta oğlu İstanbul'da konsoloslukta görevliken geldiği bir sırada aynı yere gitmiş, adamı tekrar görebilir miyim diye.

Olayı anlattığı arkadaş, "Aman be Sarkis Amca" dedim diyor, "daha o adam mı kalmıştır oralarda?"

Kalmadığını o da biliyor ama, gene de gitmiş işte. Bazı şeyler unutulmuyor demek ki.

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bu bir devrimdir

Markar Esayan 25.11.2010

Dün Türkiye Cumhuriyeti için gerçek bir milat oldu. Ona ister vesayet dönemi, ister 1. Cumhuriyet deyin, ülkemizde bir dönem kapandı, yeni bir dönem açıldı. Bugün siz, yeni bir ülkede yaşıyorsunuz. Hükümetlerin sivil-askerî bürokrasinin emir eri olduğu bir düzenden, halkın seçtiği, TBMM'de irade bulan sivil siyasetin gerçek iktidar haline geldiği bir devrim yaşadık dün.

Hükümet, Balyoz davası soruşturmalarında adı geçen üç generali açığa aldı.

İçişleri Bakanı Beşir Atalay'ın talimatıyla Jandarma Tümgeneral Halil Helvacıoğlu'nun açığa alındığı haberi *Star* gazetesinin manşetine düşmüştü.

Dün sabah ise, Başbakan Erdoğan, Lübnan gezisi öncesi bir açıklama yaparak, aralık ayında tıpkı Helvacıoğlu gibi terfileri gündeme geleceği konuşulan Tümgeneral Gürbüz Kaya ve Tuğgeneral Abdullah Gavremoğlu'nun da görevden alınacağını söyledi. Erdoğan "Sayın Atalay'ın açığa alma işlemini aynı şekilde Milli Savunma Bakanımız, Tümgeneral Gürbüz Kaya ve Tuğgeneral Abdullah Gavremoğlu hakkında da uygulayacaktır. Belki şu âna kadar uygulamış olması lazım" dedi.

Geçen pazartesi, 22 kasımda, Genelkurmay'a giden söz konusu üç general apoletlerini teslim etmişler.

Bu gerçek bir devrimdir. AK Parti hükümetini, Başbakan Erdoğan'ın şahsında sade bir vatandaş olarak yürekten kutluyorum. Aslında halkın onlara verdiği mesajı doğru okuduklarını gösteriyorlar sadece. Hatırlarsanız, referandum öncesi yaşanan YAŞ krizi esnasında yapılan kamuoyu yoklamalarında ciddi bir oy artışının AK Parti lehine işlediği izlenmişti.

Tıpkı 22 Temmuz seçimlerinde, 27 Nisan muhtırasına halkın gösterdiği tepkinin AK Parti'ye yaşattığı zafer gibi, referandum sonuçlarına da YAŞ krizi damgasını vurmuştu.

Halkın talepleri ile doğru orantılı gelişen siyasetin her zaman hakkı olan teveccühe mazhar olacağı tecrübe ile sabit. Umarım bu tecrübeden vesayet yanlısı lobi ve taraftarları da faydalanırlar; **özellikle de gelişmeyi bir "sivil darbe" olarak değerlendiren Kemal Anadol'un partisi "Yeni CHP" ve ulusalcı tabanı.**

"Yapılan, zaten olması gerekendir, TSK Personel Kanunu ve Anayasa'nın ilgili hükümlerinin işletilmesidir" diyebilir, bu adımı normal karşılama eğiliminde olabilirsiniz. Nitekim emekli Askerî Hâkim Faik Tarımcıoğlu dün *Cihan Haber Ajansı*'na "Bu 65. Madde YAŞ kararlarından önce de vardı. 65. Madde çok açık ve net, bu savsaklandı, çok gecikildi. Geline nokta, kanunun uygulanması anlamına gelir. Olumlu bir gelişmedir, hukukun işlemesi anlamında. İlk işlem bu şekilde yapılmalıydı" demiş.

Haklı... Ama Cumhuriyet tarihinde bunu yapan oldu mu? Hayır! O zaman bu ilktir, övgüye değerdir. **Yazılı kanunları mükemmel olan ülkemiz, genellikle yazılı olmayan kanunlarla, yani vesayetin içtihatları ile yönetilir. O da der ki: Bu ülkede son sözü asker söyler. İsteddiği gibi para harcar, hesap soramazsın. Canı istediğinde darbe yapar, yargılayamazsın.**

Mesela, TSK bugün hâlâ JİTEM diye bir oluşumun varlığını reddediyor. Bunca belge ve bizzat JİTEM kurucusu subayların itiraflarına, JİTEM adına düzenlenmiş itirafçı kimlikleri, sigorta kartlarına rağmen hem de.

JİTEM binlerce faili meçhulden sorumlu kanundışı bir örgüt. Senin benim vergilerimle, Hazine'den karşılanan ödenekle bir sürü suç işlenmiş, can yakılmış.

Hesap soramazsın!

Sorsan, sorabilsen, TSK da temizlenecek, o suçlar da bir daha işlenmeyecek.

Yıllarca, 60 bin vatan evladını garson, berber, çaycı diye istihdam etti bu ordu. Kimsenin aklına geldi mi, bu ne biçim vatani görev diye! **Askerde intihar eden, şüpheli biçimde hayatını kaybedip "eğitim zayıtı" diye rapor edilen bunca vatan evladının haddini hesabını, sayısını bilen var, hakkını arayabilen var mı?**

Ben de askerlik yaptım. Ancak komutanlarımdan hepsi de onurlu ve dürüst kişilerdi. İnsan evlatlarıydı. Bölük komutanım Murat Yüzbaş'ın adını hâlâ hatırlarım. Ben teskere aldıktan hemen sonra babamın öldüğünü duymuş, telefonumu bulup beni aramıştı. "Babanın ölüm döşeğinde olduğunu biliyorduk. Keşke seni bir yolunu bulup erken gönderseydim. Büyük suçluluk duyuyorum. Ama kuralları çiğneyemezdim, hakkını helal et" demişti.

Bunu yazıyı dengelemek için yazmıyorum. Ben, hem askerliğimden, hem de bana gelen subay maillerinden çok iyi biliyorum ki, TSK'nın subay kadrosu benim Murat Yüzbaşım gibi, çoğunluğu onurlu ve namuslu subaylardan oluşuyor. Onlar da bağlı oldukları kurumlarının saygınlığına gölge düşmesini istemiyor, adaletin kendilerini de kapsaması gerektiğine inanıyorlar.

Ama TSK üst yöneticileri, "kol kırılır yen içinde kalır, kurum zedelenmesin" şeklinde özetlenebilecek bir anlayışla aslında en büyük zararı verdiler ordularına. Özeleştirip yapmadılar, şeffaflıktan kaçındılar, sürekli siyaset yaparak demokrasimizi güdük bıraktılar.

Ama artık TSK için de bir silkinme zamanıdır. Son gelişme, TSK tarafından bir tehdit değil, yenilenme için bir fırsat olarak görülmelidir.

Lakin siyasete düşen görev de yeni başlıyor. Mesela bu üç general dışında, Balyoz soruşturmasında adı geçen diğer 26 generalin de acilen açığa alınması gerekmiyor mu adalet ve eşitlik adına?

Ya yargıdaki çift başlılık? Sivil ve Askerî Yargıtay ve mahkemelerin delik deşik ettiği işler acısı bir yargı sistemiyle nereye kadar yol alabiliriz?

Bu miladın taçlanması için siyasetin bu duruma da acilen bir son vermesi gerekiyor.

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Rulo satıcıları

Markar Esayan 28.11.2010

Hikâyelerin önemli olduğunu yazmıştım son yazılarımın birinde.

Hani hikâyeler illa ki geçmişle ilgilidir ya.

Hikâye, adı üstünde. Mazi, mazide kalanlar...

Mazi takıntılı olduğumu söylemişti bir okurum, hâlâ hatırlarım.

Bir başka dostum ise, kişisel mazimin sadece yüzde birini anlattığım bir sohbetimizde, bana "Markar, senin zaten romancı olmaktan, yazmaktan başka çaren yokmuş" demişti.

Mazi...

Bizi biz yapan içneli kuluçka...

Hikâyelerin önemi üzerine Alanyalı başka bir okuyucumla uzunca sohbetleştik elektronik dünya nimetlerinin vasıtasıyla. Doğduğu ve büyüdüğü taşra kasabasında, eşek üzerinde hikâye satan "Rulo satıcıları" olduğunu söyledi. Televizyonun olmadığı, modern dünyanın sadece filipis transistörlü radyo ile sızdığı bu yoksun ama korunaklı dünyada, masal dünyasından fırlamış bir mucize gibi geldi bu bana...

Rulo satıcıları... Hikâye satıcıları... Masal satıcıları...

İnsanlar, soba ateşinin duvarlarda yaramaz oyunlar sergilediği gecelerde, maaile biraraya gelip, büyüklerin anlattığı hikâyeleri dinlerlermiş. Sonra hikâyeler tükenip, gece hâlâ direndiğinde, "Rulo satıcılarından" parayla satın alınan masallar yine aile büyüğü tarafından büyük bir ciddiyetle okunmaya başlarmış. Bu rulolardaki gizli masallar, aslında içerden anlatılan hikâyeleri tamamlayan uzak diyarların mazisiymiş. Böylelikle, kasabanın tüm ailelerinin tahayyülünde bir dünya tasviri oluşmuş, tam ve bütünlüklü bir dünya.

"Siz," dedi okuyucum "Metropol insanları, bilmezsiniz bunları". Küçümseyerek...

Oysa ben biraz farklı bir çocuktum. Tahmin edersiniz...

Çok ama çok hikâyeye dinledim. Çoğunluğu acı hikâyeler. Maziye koşturarak.

Bir arkadaşım vardı mesela. Mutsuz bir çocuktı. Onun hikâyelerini dinlerdim. Onunla benden başkası arkadaşlık etmezdi. Babaları onları terk etmişti çünkü. Annesinin adı ise mahallede orospuya çıkmıştı. Bir de kızkardeşi vardı. O minicik kıza da orospu derlerdi. İki kardeş sahipsizlerdi çünkü. Onları koruyacak bir babaları, saygın bir aileleri yoktu. Anne çalışıyordu, evine bakmaya gayret ediyordu. Ama dul olduğu için orospuydu o. Çocuklar da hep itilip kakılırdı.

Ne kadar kötüyüz biz!

Onunla yakınlaştıkça yakınlaştık. Bize de, babam Ermeni, annem Çerkes olduğu ve henüz evli olmadıkları için piç derlerdi çünkü. Çok haşarıydı. Çok öfkeliydi. Mahallenin altını üstüne getirirdik beraber. Annem bile onunla arkadaşlık etmemi istemezdi.

Sonra ben de koptum ondan. Başka arkadaşlar edinmişti. Daha büyük, daha tehlikeli arkadaşlıklar.

O çocuğun nasıl kayıp gittiğini gözlerimle gördüm, tanık oldum, izledim ben.

Oysa ne kadar iyi yürekli, sıradan bir çocuktı. Bizlerden hiçbir farkı yoktu aslında. Korumasız kalmıştı. Oyuğu, yuvası, korunağı yoktu sadece...

Sonradan büyük bir adamla eşcinsel ilişki yaşamaya başladı. Büyük ihtimalle para içindi. Zengin bir adamın metresi olmuştu.

Yıllar sonra duydum. Adamla kavga etmişler. Bıçaklamış, öldürmüş adamı, hapse düşmüş.

Rulo satıcıları böyle hikâyeler satar mıydı acaba? Zannetmem. Ama bu da ayın karanlıkta kalan diğer yüzü aslında. Bütünün parçası. O arkadaşım için hâlâ dua ederim. Çünkü, bir dostumun "teselli ve telafi" üzerine yaptığımız sohbetimizde bana söylediği gibi "Tarih henüz bitmedi".

Agos'ta çalıştığım zamanlar... Çarşamba geceleri sabahlıyoruz. Perşembe de gazete çıkıyor. Hrant sonrası, keyifsiz ve sıkıntılı bir dönem. Karanlık, tatsız, ham ve yabansı. Dünya başka bir gezegen olmuş, ben de düştüğüm bu gri küller gezegeninde sığınacak bir renk arıyorum, yeni bir hayat kurmaya çalışıyorum. Eskisi Hrant'la yıkılmış çünkü.

Evim Agos'a yakın. Yürüyerek dönüyorum. Saat sabaha karşı dört gibi. Karanlık bir sokaktan ürpererek geçiyorum. Caddeye varınca biraz gevşiyorum. Epey soğuk. Büyük bir markete kocaman bir TIR'dan o gün insanların bağırsaklarına gidecek yiyecekler taşınıyor. Caddeden karşıya geçiyorum. Bir beş yüz metre yürüyecek, ileriden sola, oturduğum sokağa sapacağım. Sonrası kolay...

Sokağımın girişinin caddeyle kesiştiği noktada bir travesti veya transseksüel, müşteri bekliyor. Hayatını caddeye koymuş, bekliyor. İçimi sahte bir hüznü kaplıyor. Ben güvenli hayatımda, toplum normlarının tamamını karşılamış saygın hayatımda böyle riskler bilmem. Biraz sonra sıcak yatağımda olacak, dış dünyanın tüm tehlikelerinin yüzüne pahalı çelik kapımı kapatıp saygın uykuma gömüleceğim.

O ise o gece belki ölecek. Bir sapık, tecavüz ettikten sonra onun boğazını kesecek. Ben saygın uykumdayken.

Sonrası küçük bir haber... Cenazesini belediye kaldırarak. Birkaç arkadaşı olacak cenazesinde sadece. O akşam belki çalışmayacaklar, ruhuna rakı içecekler...

Ona doğru ilerlerken, onun göremediği açıdan, yukarıdan doğru, bir polis arabası yavaş yavaş yaklaşıyor, gördüm.

Adımlarımı sıklaştırdım. Yanına gittim. "Yukarıdan ekip arabası geliyor, gizlen" dedim.

Üç saniye bakiştık. Sadece üç saniye. Bir Almodovar sahnesi gibiydi. Gözlerindeki sevgi ışıltısını gördüm. Bana kalın ama şuh bir sesle "Canımsın" dedi.

"Canımsın..."

Ve karanlıkta kayboldu.

Bu yazıyı okuyorsan şayet, sen de benim canımsın. Çok hızlı gittin, söyleyemedim, içimde kaldı.

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ermenilerin Patrik seçme hakkı nasıl gasp edildi

Markar Esayan 29.11.2010

İki gün evvel sevgili dostum Dilek Kurban da yazdı. Konu şu Ermeni Patriği seçimleri. Daha evvel "Bu da Ermenilerin vesayeti" başlıklı bir yazı yazmıştım konuyla ilgili. O yazının yazılma sebebi, Patrikhane'nin Ruhani Kurul'u ve Patrik Seçimi Müteşebbis Heyeti'nin iki ayrı patrik seçme izin talebi dilekçesini uzun süre beklettikten sonra İçişleri Bakanlığı'ndan gelen: "**Patrik seçemezsiniz, vekille idare edin**" cevabıydı.

Yani devletimiz, maalesef onulmaz bir hastalığa yakalanan, artık iyileşmesi ise kurul raporlarıyla imkânsız olan Mesrob II'nin ölmesini beklemeyi tavsiye ediyordu, yeni patrik seçmek için.

Yani yönetilmemeyi ve kaosu.

Tabii konuyu baştan bir özetlemek lazım. Yoksa mesele sadece hükümetin yaptığı anlaşılabilir ve kötü niyetli bir tasarruf gibi görünebilir. **Bu, haksızlık olmasından öte, konuyu, Ermenilerin vesayetinin iç dinamiğini ve tabii ki bu patrik seçme işinin yılan hikâyesine dönmesindeki Ermenilerin müthiş katkısını anlamayı da engeller.**

Durum şu: **İstanbul Ermenilerinin tarihleri boyunca seçtiği 84 patriğin sadece 12'si makamında vefat etmiştir.** Bu, neden önemli? Çünkü Türkiye Ermeni Kilisesi geleneğine göre patrikler halk tarafından ömür boyu süreyle seçilirler. Ancak, daha 16. yüzyılda yaşanan cemaat içi çekişmelerde pek çok patrik makamını bırakmak zorunda kalır. Bazılarını padişahlar görevden alır, bazıları makamı terk eder.

Patrik Mesrob II'nin hastalığının arazları, Hrant'ın öldürülmesinden aşağı yukarı hemen sonra kendisini göstermeye başladı. (Bence bununla ilgiliydi de...). Sonra tanı kondu. Demans, bir çeşit bunama rahatsızlığı... Milyonda bir görülen bir talihsizlik. Hastalık hızla ilerledi. Bu sırada ona vekâleten görevi, Başepiskopos Aram Ateşyan yürütüyordu. Ancak hem hastalığın ciddiyeti, hem de bu durumda ne yapılması gerekir sorusu, Ateşyan'ın tercihiyle cemaatten uzun süre uzak tutuldu. Ancak artık Mesrob II ayinleri yönetemez, halk önünde hastalığı gizlenemez oldu ve Patriklik binasındaki özel konutuna kapandı.

Ateşyan, yeni patrik seçilme konusunda kendini hazır hissetmesinden ve cemaatin önde gelenleriyle angajmanlarını yaptıktan sonra, patrik seçimi için düğmeye bastı. Ama o ne düğmeye basış! Patrikhanenin sahipsiz kalmasından da güç alarak bu süreci kendince domine etmeye kalktı; eline yüzüne bulaştırdı. Geleneğe göre, yeni Patrik seçmek gerektiğinde, kilise yönetim kurulu başkanlarının ruhani kurulla yaptığı toplantıda delegeler seçilir. **Bu delegeler bir Patriklik Seçim Müteşebbis Heyeti kurar ve o andan itibaren patrik seçilene kadar tüm süreci bu heyet, tam yetkili olarak –devlete müracaat dâhil-yönetir.** Yani bizim YSK gibi... Patrik seçildiğinde heyet başka bir karara ihtiyaç olmaksızın lağvolmuş sayılır.

Ateşyan, bu heyetin kurulmasına öncülük etti. **Lakin, devlete heyetin yapacağı patriklik seçim başvurusundan önce zaten kendisi teamüllere aykırı olarak müracaatta bulundu.** Heyet de görevini başlatmak için kendi başvurusunu yaptı. **Ateşyan'ın başvurusunu gelenekte olmayan "eşpatrik", heyetin başvurusu ise "yeni patrik" seçmek üzerine yapılmıştı.**

Cemaatte sorun çıktı.

Devletin, daha doğrusu Sayın İçişleri Bakanı Atalay'ın önünde artık iki başvuru vardı. **Tahminimce, süreçle ilgili sadece tek bir kanaldan, yani statükodan bilgi alarak Ermenilerin patrik seçme hakkına ambargo koydu hükümet. Ermeniler ne istiyor, halkın talebi nedir, kanaat önderleri ne düşünüyor diye merak etmeden, eski devletin Azınlıklar Tali Komisyonu'nun bilgi kanallarına benzer kirli istihbaratla hareket etti.** Tabii, bu kararda AK Parti'nin böyle netameli konularda hareketsiz kalma, risk almama eğilimi de burada ağır bastı. **Patrikhane'deki statükonun işine gelen sonuç doğdu. Hükümet, belki de ne yaptığıнын farkında bile olmadan laiklik ilkesini bizzat çiğneyerek Ermeni Kilisesi'ne müdahale etti ve gelenekte olmayan bir "Patriklik Genel Vekili" kurumu ihdas etti. De facto patriği Hükümet Başepiskopos Ateşyan'ın şahsında aslında kendisi seçmiş oldu.** Ateşyan'ın beceriksizce pişirdiği plana, bence aynı beceriksizlik nedeniyle Hükümet de ortak oldu.

Ama "kötü" haber şu: **Ermeniler Hrant'dan sonra ve ülkedeki demokratikleşme sürecine doğru orantılı olarak yeniden ortaya çıkıyorlar. Vatandaşlıklarına sahip çıkıyorlar. Dolayısıyla, bu oldubittiye en azından Ermeni halkının büyük bir bölümü yiyip yutmayacak. Demokratik haklarını kullanarak hükümeti de, Patrikhane'deki statükoyu da zorlayacaklar.** Ortalık biraz karışacak. Hükümetin canı, öngördüğünün aksine daha çok sıkılacak. Maalesef bu krize dünya da ilgi gösterecek. Ortada demokratik bir ülkede olmaması gereken bir hak ihlali var çünkü.

Ama ben bunalımları severim. **Böylelikle cemaat kendi idari ve dinî yapısı üzerinde daha çok düşünmeye, tartışmaya başlayacak.** Hâlâ 1863 Ermeni Nizamnamesi'nin delik deşik olmuş müsveddesiyle kurumlarını ayakta tutmaya çalışan Ermeniler, yeni bir tüzüğe, eskiden olan ama devlet tarafından 1951'de kaldırılan Sivil ve Karma Meclislerine kavuşacak, hatta ötesine geçip Patrikhane'den bağımsız sivil bir temsiliyetin yapısını kuracak.

Son olarak bu oldubittiye sonuna kadar direnen, demokratik bir biçimde mücadele veren, kendini lağvetmeyerek seçim sürecini canlı tutan Seçim Müteşebbis Heyeti'ni de burada kutluyorum.

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ateşyan Patrik kisvesini giymemeli

Markar Esayan 02.12.2010

Karışık ülke gündeminde *Taraf* okuyucularının ne kadar ilgisini çekiyor bilemiyorum ama, **Türkiye Ermenilerinin Patrik seçememe macerasında dün çok önemli bir gelişme oldu.**

Son yazımda biraz tarihçesini ve yaşanan sorunun kaynağını anlatmaya çalıştığım **Patrik seçimi talebinin devlet tarafından reddedilmesi üzerine, Patriğimi Seçmek İstiyorum İnisiyatifi bir basın toplantısı düzenledi.** Basın toplantısını düzenleyenler arasında inisiyatifin içinde yer aldığım için ben de vardım. Konuyla ilgili haberi bugün gazetemizde okuyacaksınız zaten. Yer tasarrufu açısından ben konuyu biraz daha anlaşılır kılmaya çalışacağım bu yazımda.

Öncelikle, inisiyatif olarak biz “Patriğimizi seçmek istiyoruz” derken, aslında de facto olarak yeni Patrik zaten seçilmiş durumda. Ve bu, feci bir kaosu neden oldu.

Neden? Ortada İçişleri Bakanlığı’na usule ve teamüle uygun olarak Patrik Seçim Müteşebbis Heyeti’nin “yeni patrik”, Patriklik Ruhani Kurulu’nun ise “Eş Patrik” seçmek üzere yaptığı iki ayrı başvuru vardı.

Ancak bu başvuruların nevini de açmak gerekiyor. Bu bir seçim izni başvurusunu değil. Peki, İçişleri’ne neden başvuruluyor? Şundan: Kıyafet Kanunu’na koşut olarak, seçilen patriğin kilise ve Patrikhane dışında kisvesini, yani kendi ananevi dinî kıyafetini giyebilmesi için, Bakanlar Kurulu’nun bir kararname çıkarıp, sadece tek ve bir Patrik’e bu izni vermesi gerekiyor. **Varolan Patrik ölünce ve Patriklik Seçim Müteşebbis Heyeti seçim sürecini başlatınca -bizdeki Yüksek Seçim Kurulu’na benzer bir rolle- hem bu kararnamenin çıkması, hem de bu boyutta bir seçime hazırlanan cemaatin güvenliğinin sağlanması için bakanlığa aslında “haber” veriliyor.**

Doğrusu da bu değil mi? Laik bir ülkede, Osmanlı’nın uygulamadığı bir müdahale tasarrufunu devlet neden yapsın? **Bu, laiklik ilkesinin doğrudan ihlal edilmesi demek olur ki, böyle bir durum en azından geçmişte yaşanmış olsa da, artık AB üyeliği adayı Türkiye Cumhuriyeti’nin taşıyabileceği bir araz değildir.**

Ancak, sanki bu böyle değilmiş gibi, İçişleri Bakanlığı, tek bir bilgi kanalından süreç hakkında eksik bilgilenecek, konunun hassasiyetine vakıf olmadan, iyi araştırıp iyi hesap etmeden Ermenilerin yeni Patrik seçme hakkını kullandırmıyor. **Aynı sarsaklığı, Erdoğan’ın “100 bin Ermenistanlıyı geri göndersek ne olur?” gafını telafi etmek isterken de yaptılar.** Yine aynı köhne ve tek sesli kanalları kullanarak Ermeni toplumunun gönlünü almaya çalıştılar. Bunun için ayarlanan görüşmeye Ermenilerin en büyük vakfı olması hasebiyle Yedikule Surp Pırgiç Hastanesi Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Şirinoğlu’nu yine olmayan bir makam ihdas ederek “Cemaat önderi” olarak Ankara’da, Erdoğan’la görüşmeye çağırdılar. Bedros Şirinoğlu da altyapısı yetersiz olduğu için kendisine biçilen rolü abarttı ve cemaatte infiale neden oldu, hak ettiği cevabı da aldı.

İçişleri’nin alınmış bir seçim kararını tanımaması, tanımamakla kalmayıp, bir de Ermeni Kilisesi içişlerine müdahale ederek bir “Genel Vekil” makamı ihdas etmesi, aslında hükümet tarafından Ermenilerin “Yeni Patrik’ini” seçmekle eşdeğer. Çünkü Patrikhane’de bir Patrik Vekili var: Başepiskopos Şahan Sıvacıyan. Ancak zaten vekili olan bir kuruma o vekilin üzerine “Genel Vekil” ihdas etmek, bir de ona “Kisve” izni vermek, açıkçası Ermenilere Patrik tayin etmektir.

Peki, bunun hak ihlali ve laiklik ilkesinin çiğnenmesinden de öte bir anlamı var, zararı var mı? Hem de nasıl! Şöyle ki, şu an itibarıyla Patrik II. Mesrob’un hâlâ hayatta olduğu, yeni patriğin onun ölümü halinde

seçileceği, haliyle aslında seçimin iptal değil, sadece tehir edildiği düşünülebilir.

Ama kazın ayağı öyle değil.

Çünkü kendisine ancak patriklere verilen kisve giyme yetkisi hükümetçe verilmiş bir Patrik Genel Vekili var ortada: Aram Ateşyan. Mesob II, Allah geçinden versin, vefat ettiğinde, Ateşyan kisvesini iade etmeyip, “Ben sürecin normal işleyişine ve hükümetin tasarrufuna göre otomatik olarak yeni Patriğim” diyebilir. Hatta bunu hükümet de destekleyebilir.

Bu risk, bakanlığı, son tasarruflarıyla adeta pimi çekilmiş birer bomba halinde. Bu oldubittiye karşı bugün nasıl tepkimizi demokratik usullerle veriyorsak, o gün de çok daha fazlasını vereceğimiz kesin.

Son bir not: Patriğimi Seçmek İstiyorum İnisiyatifi’nden ve bu kampanyaya destek veren 5500’e yakın Ermeni seçmeninden kimse

Aram Ateşyan’ın olası bir Patrik seçiminde adaylığına karşı çıkmıyor, kimse Ateşyan’ın şahsını hedef almıyor. Kaldı ki kendisi yakın akrabam olur. Babamın adını taşır.

Ama çok hatalı işler yaptı, hükümeti de kendine ortak etti. Eğer biraz hikmeti varsa, hükümetin yaptığı acemiliğe ortak olmaz ve o kisveyi giyme hakkını kullanmaz.

Hepimiz çok acı çekeriz çünkü.

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yedinci element ve modern olmayan bir şey

Markar Esayan 05.12.2010

Bilmiyorum gerçekten öyle mi, ama geçen gün **NASA’nın yaptığı açıklama eğer doğruysa, dünyada ve evrende yaşamın ve yaratılışın tanımı değişmek üzere.**

California’da bulunan Mono Gölü’nün derinliklerinde keşfedilen yeni bir bakteri üzerinde araştırma yapan astrobiyolog Felisa Wolfe-Simon, ilk kez arsenik maddesini yapıcı bir bileşen olarak kullanan bir organizmaya rastlandığını açıkladı. **Bu bakteri, son derece zehirleyici olan arseniğe dayanıklı olmakla kalmayıp, bu maddeyi DNA ve hücre yapısına katarak gelişmesini sürdürüyor.**

Bildiğiniz üzere bu yeni keşfe kadar evrende yaşamın oluşabilmesi için gerekli altı elementten bahsedilirdi: Hidrojen, oksijen, azot, karbon, fosfor ve kükürt.

Böyle keşifler beni ziyadesiyle heyecanlandırıyor.

***

Özellikle uzaya olan aşkın merakım biraz da kova burcu olmam hasebiyle, bende, kendi kifayetsizliğimi açacak çareler, alışkanlıklar bulmama yol açmıştı. Odama çekilir, gözlerimi kapar, kendimi uzay boşluğunda hayal ederdim.

Güneş sistemi ve uzay hakkındaki bilgilerime hayal gücümü de katar, Kripton'a, memleketine dönen Süpermen gibi son sürat uzayın derinliklerine yol alırdım. Mars'ın kızıl semasında biraz yavaşlar, bu büyüleyici gezegene yakından bir bakar, sonra tam gaz Satürn'ün halkalarında bulurdum kendimi.

Sonra, evden, yani Güneş Sistemi'nin sınırından uzaya açılırdım. Güneş'in sırtındaki yakıcılığı gittikçe kendini hissettirmekte kifayetsiz kalır, dondurucu soğuk karşılardı beni. Göktaşlarından, meteor yağmurlarından sakınarak sonsuzluğa doğru ilerlerdim.

Benim için gerçekten farkı yoktu. Sonra akıllı bir büyüğüm bilinç ve bilinçdışı arasındaki makası bu kadar kapatmanın beyine zararlı olduğunu söylediğini hatırlıyorum. Gerçekten de kendime geldiğimde gerçek bir yolculuk yapmışçasına yorgun hissederim kendimi. Evde tek başınıza denemeyin lütfen. Bence de pek hayırlı değil.

***

NASA'nın son keşfine gelelim. Bu gerçekten büyük iş. Belki de Newton fiziğinin yani klasik fiziğin anlamakta kifayetsiz kaldığı, görebildiği ve ölçebildiği kadarıyla tanımladığı evrene bambaşka gözle bakmamızı sağlayan Kuantum fiziğinin keşfi kadar önemli olabilir. **Newton fiziği bize yanlış bir şey söylemiyordu, ama eksik ve yetersizdi. Evrenin önemli bir bölümünü, yani atom, atom altı ve de makro boyutları kapsamayan bir mekanik yetersizliğe sahipti.** Planck ve Einstein'ın gösterdiği gibi, ışık paketçiklerden oluşuyor, yani süreksizlikler, kesintiler oluştuyordu ve tabii ki atomun da bir çekirdeği vardı... Şimdi artık atom altı parçacıkların, yani kuarkların varlığı da Kuantum fiziğinin bir parçasıdır.

Heisenberg'in 1927'de "Belirsizlik ilkesi"ni bulmasıyla lineer dünya anlayışı altüst oldu. Bu sadece bilimi değil, insan düşüncesini, dünyayı da değiştirdi. Kontrol edilebilir, denetlenebilir, ölçülebilir, tahmin edilebilir, yani pozitivist dünya görüşünün küstahça kendini dünya patronluğuna layık görmesinin temelleri kökten sarsıldı.

Artık karşımızda kaotik, belirsiz, önceden hesap edilemez, ama bir o oranda daha çeşitli, daha sürprizli, daha doğurgan bir evren vardı. **Kimse bize küstahça kendi aşkın ve tek doğrusunu dayatamazdı. Bir sorunun birden fazla, hatta sonsuz sayıda çözümü olabilirdi.** Bu çözümler eyleme geçtiğinizde kendini ortaya koyar. Siz de farklı ve biricik her durum için, sadece ona dair biricik çözümü üretebilirdiniz. **Artık Newton dünyasının çaresiz kaldığı kaotik ve karmaşık sorunlar için çözüm yolu açılmıştı.**

Kuantum fiziği aslında Batı medeniyetinin, Aydınlanma paradigmasının tekliğini, ilahlığını da çöpe atar. Yani demokrasiye ve mutluluğa, adalete ve refaha kavuşmak için Batı paradigmasını alıp, Türkiye'ye, Endonezya'ya, Cibuti'ye uygulamak durumunda değilsinizdir. (Bu arada benim bu yorumumdan, kemalizmin en büyük düşmanının bizim gibi 2. cumhuriyetçiler değil, kuantum fiziği olduğu ortaya çıkıyor :)

Artık hem Müslüman, hem demokrat, hem Doğulu, hem de nevi şahsına münhasır yüksek bir uygarlık kurabilirsiniz. Bahsettiğim Osmanlı'yı anakronik bir hayalperestlikle diriltmek değil, ben modernin sınırlarını aşan, modern olmayan, özgün ve tümüyle yeni, bize dair bir modelden bahsediyorum.

Amaç A noktasından B noktasına varmaksa, yolların tek değil, sonsuz sayıda çeşitli olması, o yollardan hangisini seçeceğiniz konusunda size özgürlük ve özgünlük verdiği gibi, demokrasinin temelidir de, yanılıyor muyum?

Aslında, “Modern Olmayan Bir şey” (11.06.2009) başlıklı yazımda bu konuya değinmiştim. O yazıyı okumanız, bu yazıyı bence tamamlar. **Modern olmayan, modernin tahakkümünden kurtulmuş, demokrasi ve iyiliğe kavuşmanın bir başka ve farklı yönteminden bahsediyorum. Zengin efendilerinin bağışladığı az kullanılmış lüks elbiseleri giyen yoksulların komik ve iç burkucu hallerinden kurtulmaktan, kendi elbisemizi dikip giymekten bahsediyorum.**

Önemli bir şeyden bahsediyorum.

O nedenle, NASA’nın keşfettiğini iddia ettiği bu yedinci element, yani arseniğin evrenin yapıtaşlarından biri olduğu bilgisi beni çok mutlu etti. **İnsanoğlu’nun, tıpkı 1927’de olduğu gibi ezberi bozuldu. Sınıra eriştiği, her şeyi bildiğine dair küstahlığı bir darbe daha yedi.**

Kim bilir bu keşif insan ve onun hayatını nasıl etkileyecek? Ne kadar heyecanlı zamanlarda yaşıyoruz değil mi? Evet her şey çok hızlı, çok sıkışık ama, uygarlık boyunca insanoğlunun aldığı mesafeyi, neredeyse her gün yeniden baştan kat ediyor ve buna tanık oluyoruz.

Bence tüm zorluğuna değer.

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ateşyan’ın sivil Ermenilere muhtırası

Markar Esayan 06.12.2010

Türkiyeli Ermenilerin Patriklerini seçememe sancısı üzerine geçen gün bir yazı yazdım. Konu gündeme gelmişti, çünkü “Patriğimi Seçmek İstiyorum İnisiyatifi” bu durumu protesto eden bir basın açıklaması yaptı. **Bu inisiyatifin arkasında, Patrik Mesrob II’yi 1998 yılında 18 bin oyla seçen, toplamda ise 25 bin civarında oy kullanan Türkiye Ermeni cemaatinden 5500’e yakın seçmenin imzası bulunuyordu.**

Basit bir hesaplama, son seçimdeki verilere göre, tüm seçmenlerin beşte birini temsil eden, hem de sadece internette açılan bir bloga gönüllü olarak giren 5500 kişi, var olan dayatmadan rahatsız...

Bu önemli bir raşyodur, demokratik talepler açısından hem hükümet, hem de Patrikhane tarafından mutlaka dikkate alınmalıdır. Çünkü dünyada kendi Patriğini halkın oylarıyla seçen tek halk, Türkiye Ermenileridir. Bu nadide özelliğin üzerine titremek gerekir.

Basın toplantısında özetle şunlar söylendi:

1) Patrikhane ve şu anda orada sözü geçen tek kişi durumundaki “Başvekil” Başepikopos Aram Ateşyan, Mesrob II’nin rahatsızlığı sürecini iyi yönetememiş, seçim sürecini başlatmamak üzere direnmiştir. Aslında bu muğlâk ve sıkıntılı süreci kendi lehine olarak görmüştür.

2) Nihayetinde toplumdan gelen baskılar üzerine 2 Mart 2009’da “Gerek görüldüğü takdirde “Eşpatrik” seçimine gidilmesine karar verilmiştir” gibi yine muğlâk ama seçim sürecini başlatan bir açıklama yapılmıştır.

3) Ruhani Meclis 3 Aralık 2009 tarihinde bir bildiri yayınlamış ve 13 Kasım 2009 tarihli toplantısında Eşpatrik

seçimi için başvuruda bulunulmasına karar verdiğini yazmış ve devamında 3 Aralık 2009 tarihinde İstanbul Valisi ziyaret edilerek, –seçim için herhangi bir izin gerekmediği halde- seçim izni talep dilekçesini verdiklerini duyurmuştur. **Yani ilk seçim açıklaması üzerinden dokuz ay daha geçmiş ve bu zaman da heba edilmiştir.**

4) 9 Aralık 2009 tarihinde ise “Patrik Seçimi Müteşebbis Heyeti Kuruldu” duyurusu yapılmış, Heyet, bu amaca uygun olarak, 16 Aralık 2009 tarihinde ilk toplantısında mevcut seçim tüzüğüne gereği olarak ‘Eşpatrik’ seçmenin mümkün olmadığını, toplantıya katılan Ruhani Meclis Başkanı Başepiskopos Aram Ateşyan’a açıklamış ve ‘Patrik Seçimi’nin yapılacağını İçişleri Bakanlığı’na bir dilekçeyle bildirmiştir.

5) İçişleri Bakanlığı yasal süreçte bu dilekçeye yanıt vermemiş, Müteşebbis Heyet ikinci kez müracaat etmiş ve beş ay sonra Valilik, Eşpatrik seçmenin yasada hüküm olmadığından mümkün olmadığını belirtmiştir. “Patrik Mesrob Mutaşyan’ın halen yaşadığından bahisle Patrik de seçemezsiniz” derken, ‘Patrik Genel Vekili’ diye bir makam ihdas etmiştir Ayrıca bu Patrik Genel Vekili’ne talep edilmesi halinde sadece Patriklere özgü bir hak olan Kisve (Dışarıda giyilebilen dinî kıyafet) verilebileceğini söyleyerek halkın seçtiği Patriğin yerine, adeta atama ile fiili bir Patrik yerleştirmişti.

6- Ruhani Meclis Valiliğin 29 Haziran 2010 tarihli yazısının kendilerine ulaşmasından itibaren 48 saat dolmadan acilen toplanmış ve 1 Temmuz 2010 tarihinde Ruhani Meclis Başkanı Başepiskopos Aram Ateşyan’ı Patrik Genel Vekili’ seçmiştir.

***

Deveye boynun eğri demişler, nerem doğru ki demiş. Bizimki de aynen o hesap. Öncelikle Ateşyan kontrolündeki Patrikhane, seçim kararını aldıktan sonra Seçim Müteşebbis Heyeti’ni kurup, gerekli yazışmaları bu heyetin yapmasını beklemek yerine, gelenekte olmayan uyduruk bir “Eşpatrik” makamı ihdas edip bunu seçmek için gerekli olmayan bir izin talep ediyor. **Yani devleti kendi arkasına almak için bir strateji kuruyor. Seçim Heyeti doğrusunu yaparak “Eşpatrik diye bir makam yok, Mesrob II Nizamname’deki ‘Sair’ sebeplere istinaden halledilebilir, seçim kararı alındığına göre yeni Patrik seçilmelidir” diyor ve yamulan süreci rayına oturtmaya çalışıyor.**

Ateşyan da, daha evvel örnekleri bulunan şekilde bu devlet müdahalesine karşı duracağına, cemaatin seçim hakkına sahip çıkmaya çalışacağına, yeme de yanında yat diyerek jet hızıyla Ruhani Kurul’u toplayıp kendini seçtiriveriyor. **Olan şu, Patrikhane’de Mesrob II’ye bir Eşpatrik atamış oluyor hükümet.**

Ve bu dayatmaya Patriklik Seçim Heyeti karşı duruyor. Demokratik bir direnç gösteriyor. “Biz seçim kararı aldık, sen bize Patrik tayin ettin” diyerek kendini seçim gerçekleşmediği için lağvetmiyor. **Cemaatten de binlerce kişi heyetin bu tarafsız ve demokratik duruşunu destekliyorlar.**

Şimdi, bu basın toplantısından sonra Ateşyan grubu bir basın bildirisi koyuyor Patrikhane sitesine. 27 Nisan TSK muhtırası gibi... Ateşyan eline yüzüne bulaştırdığı süreci, sürecin karmaşıklığı ve vesayet dilini kullanarak arada kaynatmaya çalışıyor. Muhtırada “Ancak, anlaşıldığı üzere Cemaat çıkarlarını hiçe sayan bir irade...” diye tarif ettiği bizleri, cemaatin korkularına ve bu korkulardan üremesini beklediği bir linçe teslim ediyor.

Ama, bu tehditkâr muhtıra daha yakından analiz edilmeyi hak ediyor. O nedenle gelecek yazımda ayrıntılı bir biçimde bu “dil”i, barındırdığı ikiyüzlü tehdit ve korku bagajını deşifre edeceğim.

markaresayan@hotmail.com

WikiLeaks, polis şiddeti, KESK ve Patrikhane...

Markar Esayan 09.12.2010

Önce WikiLeaks...

Türkiye’de *Taraf*’ın, dünyada ise WikiLeaks’in gerçekleştirdiği öyle böyle bir sarsıntı değil, tam bir devrimdir.

“Sıradan”, “küçük” insanların devrimi.

Türkiye’de *Taraf* ülkeye geri alınamayacak bir bilinç sıçraması yaptırdıysa, Assange’lı WikiLeaks de dünyayı sarsıyor.

Panopticon mimarisini esas alan tahakkümcü ulus-devlet modeli temelinden çatırdıyor.

Nedir Panopticon?

Britanyalı filozof Jeremy Bentham’ın hapisane tasarımıdır. Ancak, Panopticon’un mimari bir tasarımı fersah fersah aşan fikrî potansiyeli hemen keşfedilmiştir.

Ulus-devletin halkı tahakküm altına alma teknolojisine dönüşmüştür.

Dairesel bir varoluş alanı, merkezde iktidar aygıtı zifiri bir karanlığa gömülmüştür. Merkezin etrafındaki hücreler ise sürekli güçlü ışık altındadır. Merkezdeki karanlıkta sizi, tüm mahremiyetinizle izleyen bir görevli vardır. **Siz bu izlenme durumuna öyle alışırsınız ki, iktidarı içselleştirir, özgürlüğünüzü kendiniz iktidara teslim edersiniz.**

Zaten iktidar 24 saat karanlık merkeze bir görevli koymaz bile. Sistem saat gibi çalışır.

***Taraf* ve WikiLeaks işte o merkeze ışık düşürdü. Ama daha önemlisi, her bir dünyalı sivilin güçlü devletlerin, çokuluslu şirketlerin, istihbarat örgütlerinin kozmik odasına sızmasının devri açıldı...**

***

Polis şiddeti...

Numan Kurtulmuş, yeni partisinin kurucu üyeliği teklifini yaptığı konuşmamızda muhafazakârlık hakkında çok sarsıcı bir cümle sarf etmişti. Dedi ki, **“Biz muhafazakâr değiliz. Neyi muhafaza edeceksiniz? Muhafaza etmek değil, değişimden yanayız...”**

Doğru...

Polisin, Dolmabahçe’de rektörler toplantısı esnasında gerçekleşen kabul edilemez şiddeti konusunda başlayan tartışmaların hepsini aynı torbaya attığınızda ortaya herkesin iliğine işlemiş zelil bir muhafazakâr zihniyet hemen göze çarpıyor. **Başbakan’ın polisin şiddetini, öğrencilerin niyetini okuyarak aklayan sözleri,**

gösteri, ifade, isyan hakkını aşırı estetize ederek kullanılamaz hale getiriyor. İnsan haklarını, hedef kitlenin kimliği ve niyeti ile ölçüp tartan bir merkez kayması...

Lakin yazarlar arasında paylaşılan aynı sıkışık zihniyet, polisin karnına attığı tekmeyle çocuğunu düşüren 19 yaşındaki kızın eleştirmesiyle billurlaştı. ***Sabah*'tan Emre Aköz ve *Akşam*'dan Oray Eğin'in "Hamileysen ne işin var orada" başlığı ile pişti olan yazıları, totaliter muhafazakârlığın dibine vuran bir ortaklık içinde...**

Bu soru, belki o kızın anne ve babasının, ya da çocuğunun babasının soracağı bir soru olabilir.

Ama size ne oluyor?

İsyan etme, gösteriye katılma, haykırma hakkının cetvelini kim teslim etti size! Başkaldırma bir risk alma işidir, bu riski alan kişiye kendi vicdanından başkası hesap soramaz, buradan hareketle olayın vahameti açıklanamaz.

***

KESK'teki taciz skandalı...

Bu taciz ve tecavüz meselesi aile içinde olduğu kadar, iş yaşamında o kadar yaygın ki! Son olarak KESK Genel Sekreteri Emir Ali Şimşek'in bir çalışanı taciz ettiği haberini en ayrıntılı biçimde bizim gazete yaptı.

Bu iş hep aynı yolu izler, taciz veya tecavüz gerçekleştikten sonra kurban ya susmak, ya da ciddi bir linç güruhunun tüm zelil saldırılarına karşın derdini anlatmaya çalışmak zorundadır.

Dün KESK eski Başkan'ı Sami Evren kendini aklayan bir açıklama yaptı.

Elinden geleni yapmış, ama yetkisi olmadığı için Şimşek'i görevinden alamamış güya. Tacize uğrayan şahıs ise, kuruma zarar gelmesin diye olayın üzerinin kapatılmak istendiğini, sonra da kendisine mobbing yapıldığını söylüyor.

Alın solcusu, sağcısı, Allahlısı Allahsızsı herkesin paylaştığı zelil bir muhafazakârlık örneği daha...

Kol kırılır, yen içinde kalır, ataerkil tahkimli bir suç ortaklığı...

Öyle ki, Evren'in demesine göre KESK'in kadın sorunlarından sorumlu üyesi bile Şimşek'e sahip çıkmış. Yakın siyasi görüşleri paylaştıkları için...

KESK'e yakın devrimci, solcu *Birgün*'de ise tıs yok, solcularımız ise KESK'in önünde nöbet tutup, *Birgün*'e hesap soracaklarına, bu haberi niye yaptınız diye *Taraf*'in santralini kilitliyorlar.

İkiyüzlü muhafazakârlar..

***

Patrikhane'nin sivil Ermenilere muhtırası...

5500 civarında sivil Ermeni vatandaşı temsilen "Patriğimi Seçmek İstiyorum İnisiyatifi"nin düzenlediği basın toplantısına Başepiskopos Aram Ateşyan yedeğindeki Patrikhane'den bir muhtıra geldi. Süreci nasıl eline yüzüne bulaştırdığını dezenformasyon üreterek aklamaya çalışan bildirinin dili incelemeye değer.

Şöyle diyor muhtıra: *"Bilindiği üzere, bazı çevreler huzur karşıtı tutumlarını sürdürerek kişileri, başta Patriklik Makamı olmak üzere kuruluşları ve tüm cemaati Devletimiz nezdinde, ayrıca iç ve dış kamuoyu önünde sıkıntıya sürüklemektedirler. Diğer yandan, basın toplantıları ile cemaatimizin iç sorunlarını asılsız ve keyfi iddialarla cemaat dışı çevrelere ve yargıya taşımalarının ne denli doğru bir davranış olduğu sorgulanmalıdır."*

Hep aynı muhafazakâr, tehditkâr dil. Korkuyu kışkırtıp, ifade özgürlüğünü linç etmeye yönelik klişeler... "İç sorunlar" vurgusuyla içe kapanmayı öğütleyen, Ermenilerin içinde yaşadıkları büyük toplumu ve devleti "Tehdit" unsuru olarak cemaatine fısıldayan, teba psikolojisini fiştekleyen bir muhafazakârlık durumu...

Dünya da, Türkiye de değişiyor. Panopticon'un karanlık merkezine ışık düşüyor. En azından kendi hayrınız için durumu daha iyi anlamaya çalışın.

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

LCV

Markar Esayan 12.12.2010

 LCV Kış bir geldi pir geldi.

Sabah kalktığımda, o çok sevdiğim kar şehrim'e düşüyordu usul usul.

Belki usul usul değildi ama, sıcak evimin penceresinden öyle görünüyordu bana.

İnsanoğlu algılarının trajedisine mahkûmdur. İletişim araçlarımızın, bizim, yani bireyin kapasitesiyle ve nüanslarıyla kısıtlı olması tarihin en büyük trajedisidir.

Bilim ve uygarlık ne kadar ilerlerse ilerlesin, en nihayetinde insana ulaşmak, orada işlenmek ve dünyaya insandan yansımak zorundadır.

Ama bu süreç, insanın altı duyusu, aklı, mazisi, bilinçdışı, o an yüz yüze olduğu çevresel şartlarla son halini alır.

Bu bir paradokstur. Bu hiçbir zaman, nesnel ve gerçek ve tek bir dünyanın var olamayacağına delalettir.

Dünyada yedi milyar dünya vardır.

Çünkü dünyada yedi milyar yürek, göz, akıl ve kulak, kendini çevreleyen dünyayı kendine göre algılar. Her bakışta yeni bir dünya kurar.

Dünyada yedi milyar dil vardır. Hiçbirimizin bir kelimedenden anladığımız, bir diğeriyle uyuşmaz. Ekmek, tahta, reçel, endoplazmik retikulum, arbitraj ve bok kelimeleri de buna dâhil.

Bu, evet, büyük bir trajedidir.

Bu trajediyi en güzel anlatan hikayelerden birisi de Tevrat'ın Tekvin bölümünde yer alan Babil Kulesi efsanesidir.

Aynı efsane, değişik haliyle Kur'an'ın Bakara Suresi 102. ayetinde de geçer.

İnsanlar, o güne kadar yaptıklarının kibriyle, Allah'a fiziken ulaşmak, belki de ona eş olmak için evi olduğunu düşündükleri gökkubbenin en tepesine ulaşacak bir kule inşa etmeye karar verirler.

Henüz insanoğlu dillerle parçalanmamıştır. Herkesin konuştuğu tek bir lisan vardır.

Bu ciddi bir mühendislik işidir ve büyük bir emeğe ihtiyaç duyulur.

Ve inşaat başlar, epey de yükselir. Ama Allah, insanların bu kibrine ve kendilerini ilah yerine koymalarına çok kızar.

Projede çalışan her bir işçinin dilini farklılaştırır.

Kimse kimseyi anlamaz olur. Herkes herkesi yanlış anlar olur.

Büyük bir anarşi çıkar.

Panik her yeri kaplar.

İnşaat zorunlu olarak durur.

Tevrat kaynaklarında yok ama, Kulenin yıkılışı Jubilees veya Leptogenesis olarak bilinen Yahudi belgelerinde anlatılır.

Kule insanlara, onların kusurluluğunu, Allah'ın ise mükemmeliyetini kıyaslamak istercesine büyük bir görkemle yıkılır.

Sayırsız dile bölünmüş insanoğlu, birbirlerinden ayrı düşerek dünyaya çil yavrusu gibi dağılırlar.

Kur'an'a göre, onları getiren aynı rüzgârla dünyaya geri savrulurlar.

Dildeki, algılardaki bu ayrı düşmüşlük, aslında cennete, ana rahmine, sürüldüğü vatanına, kovulduğu evine, inine dönmek isteyen insanın çaresizliğini sembolize eder.

İnsanoğlu, ana rahminden o dondurucu, ışık, ses, kargaşa dolu dünyaya, iç yırtan bir feryatla merhaba dediği o ilk andan itibaren, artık bir sürgündür.

Hep eve dönmeyi arzular.

Erkek için her bir cinsel ilişki, ana rahmine dönmenin bilinçsiz çabasıdır.

Porno sektörü bu büyük kovulmanın verdiği korkunun yatıştırılması üzerine kuruludur.

Kadın üzerinden kurulan ataerkil dünyanın sert kabuğu, şiddet dili, ve o sert kabuğun içindeki zavallılığın kodları işte bu histe yatar.

Erkek kadını paylaştırmaz, aldatılmaya böyle kanlı ve ölçüsüz cevap veriyorsa, cennete dönüş biletini kaybettiği içindir. O biletin geçersiz olduğunu bilse de...

Çok öfkelenir erkek, çünkü çok korkar erkek.

Kadın ise sonsuzluk arzusu ve bir gün eve dönme ümidine doğurarak karşılık verir.

Kendini doğurarak cennetin biraz daha yakınına atar. Daha huzurludur kadın.

Ama erkek...

Erkek zavallıdır. Perişandır. Çaresizdir.

Spermini verdiği an, o birkaç saniyelik zevkin uyuşturucu etkisi geçtiği an...

İşte, yine soğuk, tehlikeli, ölümlü dünya ile baş başadır.

Ama bu korkuyla baş etmenin başka bir yolunu bilmez. Sürekli aynı denemeyi sürdürür.

Ta ki ölene kadar.

İşte kar, eğer sığınacak sıcak bir eviniz, sevişecek bir eşiniz, sevecek bir çocuğunuz varsa, sizi yatıştırır. Kar yolları kapar, en azından size ulaşılmasını güçleştirir. Bayram ve yortular gibi, insanlar işe gitmez, gevşek olurlar. Ölme, öldürme istekleri azalır.

Korkularını biraz olsun ertelerler.

Kar doğanın düğünüdür.

Ve herkes o düğüne davetlidir.

markaresayan@hotmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Mal sahipliği sendromuna karşı AK Parti alınganlığı

Markar Esayan 13.12.2010

Bu cumhuriyeti kim kurdu?

Halk mı?

Hayır.

Bu cumhuriyeti Mustafa Kemal'in tartışılmaz liderliğinin ardına hizalanmış İttihatçı bürokrat ve subaylarla tahkim edilmiş pozitivist-jakoben bir kadro kurdu.

Mustafa Kemal, tahayyül ettiği soyut bir gençlik öznesine "Cumhuriyeti biz kurduk, onu yükseltecek ve yaşatacak olan sizlersiniz" der.

Yani ona bir "emanet" teslim eder, bu gerçeği hatırlatırcasına.

Mesela 1920'lerde sorulsaydı halka ve denseydi ki "Önce saltanatı, sonra hilafeti, sonra da yazınızı değiştirmek istiyoruz, ne dersiniz" diye, halkın cevabı ne olurdu?

Şeyh Sait isyanlarının benzerleri ülke çapında pıtrak gibi baş gösterir miydi, ülkede bir iç savaş çıkar mıydı?

Mustafa Kemal ve kadrosu hal edilir miydi?

Muhtemelen bunların çoğu olurdu. Çünkü Mustafa Kemal'in yeni ülkenin nasıl olacağına dair halkın ne düşündüğü ile ilgili bir önceliği yoktu. Asıl endişesi halkın kendi kafasındaki modele pek de uygun görünmemesiydi...

Bu ülke, bir grup İttihatçı ve Kemalist kadronun Batı hayranlığı ve hayalleri üzerine kuruldu. Önce elbise dikildi, sonra o elbisenin içine halk sokulmaya çalışıldı. Uzun gelen uzuvlar kesildi, elbise büyük geldiğinde ise ortaya trajikomik görüntüler çıktı.

Bu nedenle merkez ve çevre arasında her zaman bir gerilim oldu Türkiye'de.

Çevrenin en büyük temsilcisi önce azınlıklardı.

Onlar, 1964'e kadar etnik soslu devlet politikalarıyla ekonomik ve demografik olarak, ancak nostalji objesi olacak sayılara indirildi.

Bugün Türkiye'deki tüm azınlıkların toplam nüfusu 100 bin etmez. Başarılı bir iş doğrusu.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sona ile Zekeriya

Markar Esayan 16.12.2010

Geçen günlerde bir genç, hayatının kendisi gibi baharında olan iki genci kafalarına birer kurşun sıkarak öldürdü.

Önce kızkardeşi ile evlenen Zekeriya Vural'ı, beş saniye sonra da öz kardeşi Sona'yı...

"Zekeriya'yı vurduktan sonra, kızkardeşim bana dönüp, donuk donuk baktı" diyor.

Şimdi zamanı o noktada durduralım.

Bir insanın içindeki pimi çekilmiş bombanın, yürekte sallandığı pamuk ipliğinden kurtulup yere düştüğü o an...

Bir insan, bir diğer insanı nasıl öldürmeye karar verir?

Hangi nefret, kin, bozukluk kızkardeşinin beynine kurşun sıkmaya neden olur?

Donuk donuk bakan Sona'yı da öldürür ağabey.

Artık hayatını kaybetmiş üç genç vardır ortada.

***

Kızın ismi Soney diye geçse de, aslında Sona’dır... Bu küçük ayrıntı bile bombanın patladığı âna kadar geçen sürenin ne acılı, travmalı, sıkışık olduğunun kanıtı.

İlk biz yazdık. Cinayetlerin işlendiğı gün, ulaştığım kaynağım Zekeriya Vural’ın ailesinin de 1915 soykırımından sonra Müslümanlaşan Ermenilerden olduğunu söylemişti. Hatta damadın ailesinin bir kısmı hâlâ Ermeni’ydi. 1915 sadece yüz binleri yok etmemiş, hayatta kalabilenleri de böyle parçalayıp bölmüştü.

Şu, epey aşağılama da içeren “Dönme”lerdendi Vural ailesi de...

Aslında iki genç Samatya’daki mahallelerinde birbirlerini sevip birleşmeye karar verince, bu durumun bir yakınlık vesilesi olması bile beklenebilirdi değil mi?

Ama öyle değil! Maalesef öyle olmadı.

Sorun çıkar. Sona’nın ailesi evliliğe yanaşmaz. Çocuk ne olursa olsun Müslüman’dır.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Büyük kovuluş

Markar Esayan 19.12.2010

Kovulmaktan bahsetmiştik geçen pazar.

İnsanın “kibir” şeklinde tezahür eden kovulmaya verdiği tepkiden.

Nereden kovulduğunu bile hatırlamayan esir hafızalarının onları hep rahatsız etmesinden.

“Evine dönmelisin, hakkını aramalısın” diyen o iç sestten.

Çarelerden hiç bahsetmedik.

Çünkü en zoru da o.

Çarelerden uzak durmak ve bir çarenin olduğunu bilmenin kurak sıkıntısı...

İnsanı hep kovulmuş tutar, hep yasta ve sürgün tutar.

***

İnsanoğlu bir kovulmayla düştü bu dünyaya.

Cennetten düştü.

Cennetten kovuluşun, pagan mitolojiler dahil üç dini de içeren benzer kurgusu, bize bir şey anlatmalı.

O da aslında hepimizin dönecek bir yeri olması gerektiğı fikrine bu kadar ihtiyaç duyulması.

İnsanoğlu kovula kovula sürekli yer değıştiriyor bu dünyada.

Âdem ve Havva’yla başlayan kötü kaderimiz hiç değışmedi.

Sürekli yer değiştirdik.

Nuh ve Lut'la kıyamete, Musa ile vaat edilen topraklara, İsa ile önce Mısır, sonra gökyüzüne, Muhammed'le de Mekke'den Medine'ye...

Yahudiler dünyanın her yerinden kovuldu, Müslümanlar Endülüs'ten. Siyahlar sonu gelmeyen gemilerle okyanusun ötesine kovuldular esir olarak. Kızılderililer vadilerinden, dağlarından, ruhlarından kovuldu. Çerkesler dağlık ülkelerinden, Ermeniler Anadolu'dan, Filistinliler evlerinden kovuldu.

Bugün Türkiye'nin en büyük sorunu, kendi evinde onurlarıyla yaşamaya çalışan Kürtlerin dramıdır. Bir buçuk milyon Kürt yakılan köylerinden kovulmuşlardır. Büyük şehirlere savrulmuşlar, acı çekmeye mahkûm edilmişlerdir.

***

Beş bin yıllık uygarlık tarihi, dünyanın yaşına oranlandığında "bir an" gibidir. Bu beş bin yılı dünyanın yaşı üzerine ekleseniz, yıkılan İkiz Kulelerin üzerine bir bozuk para koymuş olursunuz, o kadar

Ve bu kısa "anı" hızlı çekimle oynatma imkânınız olsa, ya da yansıdığı uzayın boşluğunda onu yakalama.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Yeni' CHP'nin siyasete mahkûmiyeti

Markar Esayan 20.12.2010

CHP bir devlet partisi, 70'li yılların Karaoğlanlı ve onun kontrgerillayı telaffuz ettiği dönemini ihmal ederseniz, günümüze kadar bu gerçek hiç değişmedi.

CHP bir devlet partisi olarak tepede kuruldu, bugün de yine tepeden format yiyor.

Artık belli ekonomik güç odakları mı, Ergenekon'un darbeden ümidi kesmiş son halkası mı, yoksa gâvur işi mi bilinmez, bir Baykal kasetiyle, iktidara yürüyen bir "yeni" CHP yaratılmak isteniyor.

Bu çok doğal, CHP'nin kimyası gereği, bu bürokrat, vesayet partisinin başka türlü yeniden dizayn edilmesi zaten mümkün değildi.

AK Parti'nin halka dayalı güçlü ve başarılı iktidarı karşısında "Hükümet etme ile iktidar olma"nın makası Cumhuriyet tarihinde görülmemiş biçimde kapandı.

O makas Ak Parti'nin "askerle aramı iyi tutayım, kendimi kabul ettireyim" anlayışı yüzünden tam kapanmasa da, bugün iktidar halkın yarattığı bir siyasi partiye, yani sivillere geçmiştir.

Bunu tersinden okuduğunuzda, vesayet gerçek, gizli, son sözü söyleyen makamından kovulmuştur.

O gerçek, gizli iktidarın TBMM'deki temsilcisi CHP olmuştur. Nasıl ki, "1. Dünya Savaşı'nda Almanya yenilince biz de yenilmiş sayıldıysak", CHP de vesayetin iktidardan kovulması ile muhalefet görünümlü daimi iktidarından kovulmuş, bu sefer hakikaten "muhalefet"e geçmiştir.

CHP, Kemalist elitlerin kurduğu 87 yıllık “cennet”ten, gerçek dünyaya düşmüştür.

Baykal operasyonu ile olan bitenin Türkçesi budur.

Bu tepede dönen dizayndan iyi bir şey çıkabilir mi diye sorduğunuzda, aklı başında kimse pek iyimser olamıyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kürt sorunu ve Millet-i Hâkime kibri

Markar Esayan 23.12.2010

BDP Eşbaşkanı Selahattin Demirtaş, 15 aralıkta İnsan Hakları Haftası kapsamında İHD Diyarbakır şubesi’ne yaptığı ziyarette şu ifadeleri kullanmıştı:

“Devletin yasal ve anayasal düzenlemelerini beklemeyeceğiz. Kürtlerin yaşadığı tüm bölgelerde ve yaşamın tüm alanlarında iki dilli hayat olacaktır. Bugün BDP’lilerin bir kısmı anadilini bilmiyorsa bu onların değil, devletin utancıdır.”

Tanınmış haklara sahip çıkılması ve antidemokratik hak ihlallerine de şiddetten arınmış bir tepki verilmesini ima eden ve itici gücü “sivil itaatsizlik” olan bir makas değişimine gidiyordu BDP.

Bu açık bir siyasi tavır değişikliğiydi aslında.

Ardından Meclis’te Kürtçe konuşan BDP’liler ve Diyarbakır’da DTK tarafından Demokratik  zerklik taslak metninin tartışmaya açılması geldi. Tartışma gerçekten başladı. Meclis Başkanı şahin’in “Bedeline katlanırlar” türünden 1991 yılında yeminlerini Kürtçe yapan SHP’li Kürt vekillere gösterilen tepkiyi anımsatan bu kibir, Demirtaş’la yapılan görüşme ile giderildi.

Doğrusu şahin de, Demirtaş da ciddi bir olgunluk sergilediler.

Hata zannederim anlaşılmıştı. AK Parti ise tartışmaların olgunlaşmasını, kamuoyunun vereceği tepkiyi gözleyen bir sessizlik içindeydi.

Genelkurmay’ın muhtırası, hemen onun yanında hizalanan Bahçeli ve CHP de kendilerinden bekleneni yaptılar.

Ama d n, mesela Fatih Altaylı, Erdoğan’dan BDP’ye okkalı bir şamar beklediğini ve bunun her an olacağını muştulayan-temenni eden, Erdoğan’ı etki altına almayı amaçlayan “ zel” bir yazı yazdı.

Bu gazeteler bunun için varlar. Kritik anlarda, kritik müdahaleler...

Yeni şafak gazetesi ise “BDP tahammül sınırını zorluyor” gibi bir manşetle ıktı.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Comprachico'nu tanı belki çok geç değildir

Markar Esayan 26.12.2010

İktidar hiçbir zaman halkları doğrudan karşısına aldığı anda muvaffak olamadı.

Roma her isyanda, kentten dışarı çıkan anayolların kenarlarında on metrede bir, bir isyancıyı çarmıha gererdi. Elektrik direği gibi, kilometrelerce uzardı o çarmıhlar dizisi. Kentleri kentlere bağlardı.

Yine de yıkılmaktan kurtulamadı.

***

Zorbalık ve güç, ince bir dal gibi kırılıverir, eğer kendini iyi kamufle etmemişse.

Nitekim iktidar teknolojileri de bu önemli bilgiyi modern çağlarda keşfetti.

İktidarı insanın içine bir saatli bomba gibi koymayı...

İktidarın arzularını kendi arzusu, kendi kararı sanmayı...

Halkın, kitlelerin en biriciklerini bizzat kendi elleriyle boğazlamalarını...

Bunu da bizzat yine modern ve yeni bir şey olan "ideolojilerle" yaptı.

Milliyetçilik, ulus-devletin sıvası olarak icat edilip dinin yerine monte edilince, bıçağın diğer keskin ucu zayıfları, hamisiz kalanları doğramaya başladı.

***

Michel Foucault tarihi kazan bir arkeolog gibi, insanı bir robot haline getiren, onu köle etmek için ruhuna yerleşen iktidar teknolojilerini çok iyi anlatır eserlerinde, deşifre eder.

Deliliğin Tarihi'nde buna direnenlerin, nevi şahsına münhasır olanların, kral çıplak diyerek içlerine saatli bomba konmasına müsaade etmeyenlerin nasıl "deli" diye akıl hastanelerine kapatıldıklarını anlatır.

İnancın karşısında modern zamanların mesihi gibi yerleşen bilim ve bilimadamlarının, bizzat bir iktidar aygıtı olarak kitlelerin vahşi ama üretken tüm muhalif potansiyelinin tıraş edilmesinde zelil bir görev üstlendiklerini bilmek gerekir.

Akıl hastalığı kodeksi ince bir kitaptan, kısa sürede Kutsal Kitabı sollayan bir kalınlığa ulaşır. Akıl hastalığı çeşitleri Allahın her günü artar da artar.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kürt sorunu için cilaların dökülme vakti

Markar Esayan 27.12.2010

Geçenlerde Yasemin Çongar önemli bir tesbit yaptı ve “AK Parti’nin takvimi, hayatın takvimi” başlıklı yazısında, **Kürt sorunu üzerine iktidar partisinin kendine ait bir çözüm takvimi olduğunu, ama hayatın ritminin bunu beklemeyeceğini söyledi.**

Nitekim BDP tarafından çift dilli hayatı meşrulaştırmayı hedefleyen yeni atağı, buna DTK’nın Diyarbakır’da topladığı kongrede demokratik özerklik taslağını tartışmaya açması kendine dair bir açılım gündemi olan AK Parti’nin sinir uçlarında sızlama yaptı.

Erken manevralarla BDP’nin barış sürecini sabote etmeyi ve partilerini zor durumda bırakmayı amaçladığını söylediler.

Bizim gazetede yer alan habere göre, devlet yetkilileri **beş sene içerisinde Kürtçenin anadil olarak okutulması dâhil birçok reformun hazırlığı içerisinde olduklarını** iletmişler Talabani’ye. Erbil’de Kürtçe öğretim yapacak öğretmenler hazırlanıyormuş.

Irak Cumhurbaşkanı Celal Talabani böyle diyor. Apo’ya “sabırlı ol, savaşı yeniden başlatma, hükümeti seçim öncesi zor durumda bırakma” mesajları gönderiyor.

***

Beş yıllık süreyi duyduğumda “Bu çok uzun bir zaman” dedim içimden.

Ateşkesleri altı ay, altı ay, bin bir meşakkat ve kayıpla uzattığımız bu dik yamaçta, nasıl olur da bu kadar rahat bir takvim öngörülebilir?

Ama belli ki, AK Parti böyle düşünüyor. Seçimlere kadar milliyetçi oyları kaybetmemek, MHP’yi barajın gerisinde tutmak, mümkün olduğunca da Kürt ve kıyı oylarını toparlamak istiyor.

AK Parti gibi meşruiyetini halktan alan “devlette yalnız bir siyasi parti” için anlaşılmayacak şey değil bu.

Gözden kaçırmamak gereken bir ayrıntı var:

AK Parti, şu an için rakiplerinden iki kat daha fazla oy toplamak zorundadır.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Cehennemlik yazardan yılbaşı yazısı

Markar Esayan 30.12.2010

Yarın yılın son günü...

Yeni yılı karşılama telaşı en azından benim gibi Türkiye’nin en büyük metropolünde yaşayanları içine alacak bir çekim alanı yaratıyor.

Yılbaşı kutlamalarının karşı konamaz ihtişamı ve cazibesi, bunun Batı ve aslında bir Hristiyan geleneği olduğunu düşünen 'mütedeyyin' kesimlerce ihtiyat ve hatta öfkeyle karşılanıyor.

Mütedeyyin kelimesini tırnak içinde yazdım, çünkü akli başında bir Müslüman'ın böyle kaçınılmaz karşılaşmalarda inancını tehlikede hissetmesi çok mümkün değil, hatta bana sorarsanız bu, inancını dinin kabuğunda yaşayanların bir hezeyanı olarak kalır sadece...

İnternette, yılbaşında eğlenmenin, ağaç süslemenin, hindi yemenin, içki içmenin vs. insanı dinden çıkaracağını, gâvur edeceğine dair Allah'ın sopasını elinde tutan mailler dolaşır senenin son günlerinde...

Bu maillerde haliyle dert Hristiyanlık olduğu için, bol bol aşağılama ve hakaret de olur.

Son yıllarda ise, ülkedeki şiddet ve ötekileştirici dilin söylem gücünü yitirmesiyle, bu tür karşı propagandalarda 'akıl ve üslup' biraz daha ön plana çıkıyor gibi. Ama biraz, hâlâ metinler çok kötü ve inandırıcılıktan uzak.

Mesela doğrudan Hristiyan veya Batı ırkçılığı yapmak yerine, bugünlerde tam bir hindi soykırımı yapıldığı, çam ağaçlarının ise bir günlük zevk için kesildiği, bir gecede Afrika'da açların bir sene doyacağı kadar yemek zayi edildiği gibi modern argümanlar kullanılıyor.

Bunlara lafım yok, çoğuna da katılıyorum. Ama bu estetize edilmiş argümanların asıl dert olmadığını biliyoruz değil mi? **Beni daha rahatsız eden, bu türden 'mütedeyyinlerin' Hristiyan medeniyetine karşı duydukları kompleks.**

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yeni hayat...

Markar Esayan 02.01.2011

Senenin ilk günü...

Senenin ilk günü yazmanın bir sorumluluğu var.

"Kim vermiş ki o sorumluluğu bana" diye sormadan, bu hissin kanıtsızlığı altında ezilmeden yazacak bir yazar olmak...

Bizi saran bu sonsuz evrende "biricik" olduğumuza, bizi merkeze koyan, tüm yaratılışı bize göre programlayan, O'nda bizim bir parçamız, bizim de bu büyük planda hayati bir dişli olduğumuzu savunan bir tayin ediciye ihtiyacımız var.

Buna o kadar muhtacız ki!

Biricik olduğumuzu bilmeye o kadar ihtiyacımız var ki!

En değerli, en güzel, en yetenekli, en en en...

Bütün yapıp etmelerimizi, kahramanlıklarımızı, şeytanlıklarımızı, bu hiç doyuramadığımız biriciklik ihtiyacı yönetiyor desem, Evren Sırlarını Koruma Ağır Ceza Mahkemesi, 3001'inci Madde'den yargılayıp ruhumu amaçsızlığa mahkûm eder mi?

İlk darbe teşebbüsünü Lucifer yapmadı mı? Lucifer muvaffak olamayınca adı şeytan diye değişmedi mi?

Ruhlar âleminde de bir iktidar savaşı olduğunu bilmek ne acayip?

Gökler âleminin de bir Ergenekon'u var, 1 Numara'sı da Lucifer.

Suçüstü yakalandı. Aşağı atıldı. Atıldığı yar o kadar derin ki, çarpıp yok olacağı zemini bulana kadar bir hayat var ve biz dünya denen kozada kendimizi örüyoruz işte.

***

Christopher Nolan'ın filmi *Inception*'da bunu daha iyi anlatmamı sağlayacak bir sahne vardı.

Hedeflerindeki kişinin, yani devasa bir imparatorluğun vârisinin bilinçdışına, sipariş aldıkları fikri çakmak için yola çıkan bir ekip...

Gerçeklikte bir minibüsün içindedirler.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ne mutlu insanım diyene!

Markar Esayan 03.01.2011

Yılın ilk günü çıkan *Taraf*'ta, 2011'i ilk karşılayan ülkelerle ilgili bir haberimiz vardı. Yıldırım Oğur'un bulduğu başlığı "Geçen yıl da ilk onlar girmişti" idi. İcini de ben yazdım: "Yeni yıla 2010'da olduğu gibi bu sene de ilk olarak Yeni Zelanda ve Avustralya girdi! Her iki ülke daha şimdiden 2012'ye de ilk giren ülke olmak için hazırlıklara başladı!"

Ünlemleri de garanti olsun diye Yasemin Çongar ekledi sonradan.

Yalan yok, eğlendik. Tamam espri çok da orijinal değil ama, bunu böyle gergin ve ciddi bir ülkede, bir gazetede yapabiliyor olmak ayrı bir lüks.

Lakin Twitter'da haberi ciddiye alıp ortaya mesaj atan, *Taraf*'ın baltayı taşa vurduğunu, her yeni yıla niçin ilk giren ülkelerin hiç değişmeyeceğini enlem ve boylamları da içine katarak anlatanlar vardı.

Medya siteleri ise topa hiç girmemişlerdi. Ya espriyi anlamamış, ya da "*Taraf* yazıyorsa vardır bir belgesi" diye bize çakmaktan imtina etmişlerdi.

Haber beni çok eğlendirdi ama, bu "Sense of humour" eksikliği bir o kadar düşündürdü.

Bu yazı hâşâ "Ah nasıl insanlarla aynı havayı soluyoruz" yazısı değil. Ama bu örnek, bize dair önemli bir şey söylüyor, farklı zamanlarda farklı konularda bizim de pek çok kez içine düştüğümüz akıl tutulmalarına dair...

***

Biz çok sert bir frenle ulus-devlete geçmiş taze bir ülkeyiz.

Bize az zamanda çok işler yaptırılması için de bir bedel ödedik.

Milletçe preslendik, biçime sokulduk ve üretildik.

Hepimiz, en solundan en sağına, en muhafazakârından en ekstreminkine kadar birer Cumhuriyet mamulüyüz.

Tekrar ediyorum: ÜRETİLDİK...

Bunun için ise, eğitim sistemimiz, en ayrımcı ve insanlık suçları kapsamına girebilecek bir programlamayla en önemli araç olarak kullanıldı.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Soykırımcı Noel Baba, can dostlarım Hilâl ve Roni

Markar Esayan 06.01.2011

Bugün Doğu Ortodoksların Noel'i.

Yani Doğuş Yortusu. Eski takvime göre 6 ocak İsa Mesih'in doğum günü, yani "sıfır" günü olarak Doğu Ortodoks Hristiyanlarınca idrak ediliyor. **Evet, Cübbeli Ahmet Hoca, Hristiyan ve Musevilerin de cennete layık olabilecekleri fikrine çok kızıyor.** Fikirdir, saygı göstermeliyiz. Onun daha çok kızdığı bir Hristiyan veya Musevi'nin kendi kitabına göre kurtulacağına inanması değil. O bu fikri savunan Müslüman âlim ve müminlere kızıyor. "O zaman" diyor, Müslümanlık ile Ehl-i Kitap arasında bir fark bırakmıyorsunuz. Müslümanlara Ehl-i Kitap yolunu açıyorsunuz."

Mantıklı gibi duruyor ama son derece geçersiz bir argüman. **Hiçbir din, diğerinden cehennem korkusu ile aza çalamaz. Korku tek başına iman bina edemez. Rekabetle misyon yapılmaz.**

Tabii ki tek Allaha inansalar da, her din önce kendi önceliğini savunur, normaldir. Bence bu giderilebilecek, ya da illa ki giderilmesi gereken bir çelişki değil. **Kaldı ki, –bugün Irak ve Mısır'da olduğu üzere- tarihte yaşanan din soslu katliamlar bu doktrinsel tartışmadan kaynaklanmadı hiç. Batı bütün kolonyal utanç tarihinde "kiliseyi" zelilce kullandı. Bugün o mirası Amerika üstlenmiş görünüyor. Dünün küffarlara Hristiyanlığı götürme vaadi ardına gizlenmiş soykırımlar, bugün Amerika'nın –mesela Irak'a- demokrasi götürmesi argümanına bandırılmış durumda.**

Hepsi aynı zihniyet...

"Müslümanlar" da bu konuda onlardan aşağı kalmadı tarih boyunca. Kendimizden bir örnekle yetineyim: **1915'te Anadolu mezbahaya dönerken sözüm ona küffara açılmış Müslümanlık soslu bir gazlama vardı. Cinayet şebekeleri bu din motifli şeytanlıkla harekete geçirildi daha çok.**

Buna karşı duran bir sürü Müslüman ellerinden geleni yaptılar, yeterli olmadı.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tûba'nın ve hepimizin Hrant'ı

Markar Esayan 09.01.2011

Bu yazıyı epeydir yazmayı planlıyordum doğrusu.

Tûba Çandar yakın dostum olduğu, Hrant'ı ne kadar çok sevdiğini, onu anarken gözyaşlarına asla hâkim olamadığını bildiğimden değil, hiç hazzetmediğim meslek içi dayanışmadan ise hiç değil...

Hrant'ın yaşam öyküsünü yazmaya cesaret etmesindendi bu borçluluk hissi, öncellikle...

Tüm Türkiye bir olup, ama tetiği çekerek, ama yardım ve yataklık ederek, ama göz yumarak, ama sahip çıkmayarak, ama üstünü örterek, devlet ve millet eliyle yok ettiğimiz çok yakın bir dostun yaşam delillerini ardı ardına dizmek, açıkçası her babayiğidin göğüsleyebileceği bir meşakkat değildi...

Tam üç yıl bu yakıcı hikâyenin tamamıyla hemhal olmak, bir arkeolog gibi, zaten hayranı olduğumuz, elimizden uçup gidiveren bir güvercinle yaşamak, onu daha iyi tanımak, sonra onu daha da tanımak ve daha da hayran olmak, hatta bir ara onun hâlâ yaşadığını zannedecek kadar onu hatıralarda diriltmek, sonra...

Sonra tekrar ve yine öldüğünü hatırlamak.

Her satırda Tûba'ya eşlik eden bir kaldırım fonunun yakıcılığına tahammül etmek.

Bunu sevgiyle yapmak...

Tûba'nın yaptığı, İstinye'de ısmarlanmış bir sarıkanat ve ona eşlik eden rakının hatırasının hiçbir kurşun tarafından yok edilemeyeceğini tüm dünyaya haykırma isteği.

Ben de yazarım, bilirim o duyguyu...

Anam saydığım Rakel diyor ki kitabın önsözünde "Eşimin katledilmesinden kısa bir süre sonraydı. Tûba'nın gelip gözleri dolu dolu, çekine çekine, kırmaktan korkarcasına bana seslenişi:

'Rakelcim, Hrant'ın biyografisini yazmak istiyorum. Eğer kabul ederseniz, tüm içtenliğimle, yüreğimi ortaya koyarak anlatacağım onu. Bunun için geldim. Kabul eder misiniz beni?'

Onun içtenliğine inanmam doğrudu. Tanrı bu görevi ona vermişti. Buna inandım ve destek olmaya çalıştım. Onu için dua ettim."

Gerçekten dualı bir kitap yazmış Tûba.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Öldürmek ne zaman meşrudur

Markar Esayan 10.01.2011

Geçen gün epeydir seyretmek istediğim 2009 yılı yapımı Robert Guediguian'ın çektiği *The Army of Crime* (*Suç Ordusu*) filmini seyrettim.

Film, tüm ailesini 1915'te yitirip uzun bir yolculuk sonrası yerleştiği Fransa'da yeni bir yaşam kuran Adıyamanlı Ermeni şair Misak Manuşyan'ın Nazilere karşı direnişini anlatıyor.

"Suç Ordusu", Vichy hükümetinin bu partizanlara taktığı isim.

Örgüt, Ermeni, Yahudi, Çek, Hırvat ve Macarlardan oluşan bir göçmenler bölüğüdür.

Bu göçmen partizanlar Nazi ve işbirlikçilerini bombalar, öldürür, önemli general ve siyasilere suikast düzenlerler.

Nihayetinde gestaponun eline geçen 22 adam ve bir kadın 1944'te kurşuna dizilerek idam edilir.

Misak Manuşyan'ın karısı Meline'ye yazdığı veda mektubu, "Sevgili Melineciğim, bir tanecik yetimim" diye başlar, "çekmecemde 15.000 frank var. Onu al ve borçlarımı öde. Canıgt (Birtanen)" ile biter.

Sonradan Manuşyan'a Légion d'Honour nişanı verilir. Paris, Marsilya ve Yerevan'da adına sokaklar vardır. Aragon'un 23'ler için yazdığı "Kırmızı Afiş" şiirinde "Gelip geçene korku versin diyeydi/ Telaffuzu zor isimleriniz" diye bir dize bulunur.

Fransa'da doğmamış ama orada ölmüş olanlar...

***

Suç Ordusu'nu seyrederken hatırıma *Der Baader Meinhoff Komplex* filmi geldi.

Andreas Baader, Ulrike Meinhof ve Gudrun Ensslin'in başını çektiği RAF (Kızıl Ordu Fraksiyonu) da emperyalizme karşı olduğu iddia edilen epey sükseli eylemler yapmıştı.

Bu sefer örgüt milletin bağrından çıkmış "beyaz" Almanlar tarafından kurulmuştu. Epey gündemde kaldılar, epey panik yarattılar ve evet, epey insan öldürdüler.

Bir de benim gençken hayranı olduğum Action Directe (AD), "Doğrudan Eylem" örgütü vardı, yaşı yetenler hatırlar.

Önce NATO ve ABD hedeflerine insan kaybı yaşanmayan yıkıcı bombalama eylemleri yapıyorlardı.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AK Parti'nin 'kullan at' siyaseti

Markar Esayan 13.01.2011

Önceki gün bir arkadaşım, şu "ucube" heykel tartışması ve Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun "Gerekirse Sarıkamış'ta olduğu gibi 90 bin şehit için daha ant içtik" sözlerine çok kızmış olmalı ki, "Seçime daha altı ay var. Bu altı ay böyle çok pespaye geçecek, nefret ediyorum bu durumdan" dedi.

Acı acı güldüm...

Ahmet Altan dün, AKP'nin MHP ile milliyetçilik yarışına girdiğini, bunu daha evvel Anavatan Partisi'nin de yaptığını ama şimdi o partinin tarih olduğunu yazıyordu. Yazı şöyle uyarıyordu Ak Parti'yi: "Dikkat, siz de bitme yoluna girdiniz. Ama halk doksan bin gencini öldürtmeyecek bir siyasi parti çıkarır içinden."

Peki, AK Parti geçmişe dair bunca tecrübe ve referandum sonuçlarındaki net mesaja rağmen neden böyle "tehlikeli" bir oyun oynuyor?

Sadece oy hesabı yüzünden mi?

Bazı fikirlerim var doğrusu...

***

Öncellikle hem şu ucube heykel işine, hem de gerekirse 90 bin şehit daha vermeye ant içtik sözlerine hem çok şaşırdığımı, hem de çok üzüldüğümü belirtmeliyim.

Şaşıyorum; çünkü 1914'te ülkeyi emperyalist bir savaşa sokan, ülkenin öz varlığını tehlikeye atarak yüz binlerce vatan evladının daha ölmesine yol açan, Sarıkamış'ta 90 bin genci Yemen'den yazlık elbiselerle getirip donduran, savaş kötü gitmeye başladığında ise itiraz eden düzinelerce gencini önce kurşuna dizdiren, mermi kalmayınca da ağaçlara astıran bu zihniyet, bugünkü Ergenekon'un atası, İttihatçı kafası değil mi?

Trakya ve 6-7 Eylül olaylarını, Dersim soykırımını, 60, 71, 80, 97 darbelerini, Kürt faili meçhullerini ve nihayet AK Parti'ye yönelik darbe planlarını, ona bağlı Hrant Dink ve Malatya katliamlarını, bu gelenek yapmadı mı? Komşularla sıfır sorun paradigmasını kuran, Ermeni açılımını yapan Davutoğlu kalibresindeki bir kişi, partisi ve tabanını, yani Müslüman halkı düşman, hakir ve üçüncü sınıf sayan çok tehlikeli bir yapıya nasıl böyle kolayca iltifat eder?

Biliyorsunuz, Enver, Sarıkamış'ta doksan bin genci öldürttükten sonra, kuyruğunu kıstırıp doğru İstanbul'a koştu.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

O günler geçti...

Markar Esayan 16.01.2011

Babamın kendisinden oldukça büyük bir kuzeni vardı.

Adı Ohannes'ti.

Çoğu Ermeni gibi adını Kutsal Kitap'tan almıştı.

12 Şakirt'ten biri olan Yuhanna'dan, gâvurcası John olandan.

Sekiz çocuğunu bin bir meşakkatle büyötmüşü.

Bir kısmı dünyaya saçılmış, bir kısmı ise yakınındaydı.

Hepsini çok sever, Allahın her günü onların adını anardı.

Sanki o sekiz çocuk tek bir çocukmuş gibi, sanki tek bir çocuğu severmiş gibi...

Hepsini aynı ayrıntılı özenle hatırlar, bilir ve severdi.

Babamın Yenişehir Dolapdere'deki dükkânına sık sık gelir, benimle rastlaştığında öper koklar, sıkı sıkı kucaklardı. Sevgisi o kadar gerçek ve samimiydi ki, elimle tutabilecek kadar katılaşırdı bazen.

Elimle tutardım...

***

Biliyorsunuz, çocuk dediğiniz garip mahlûk sevgiyle yaşar, sevgiyle büyür.

Yiyeceğin, mamanın katısını öğütemez ama, sevginin en katısını, en hacimlisini bir lokmada kalbe indirir, hiç doymaz.

Nasıl doysun!

Bu soğuk ve yabancı dünyaya düşen garibimin korkusunu, üşümesini, yürek çarpıntısını giderecek tek müsekkîn, ana babasının, çevresinin "Korkma yanındayız, seni hiç bırakmayacağız, sen çok değerlisin, biriciksin bizim için" diye tercüme olan sevgisidir.

Allah en değerli şeyi, sonsuz ve meccanen vermiş bize: Sevgi...

O nedenle, çocuğu iyi yetiştirmek için gerekli olanın önce kolej parası olduğunu düşünsek de, ııh öyle değildir.

Eğer yoksul bir aile, sevgide de yoksul değilse, çocuğunu çok sağlıklı ve kendine güvenli yetiştirebilir.

Bence bu büyük bir imkândır.

Mazereti ise yoktur.

***

Ohannes Amca, bir kılıçartığı idi. Yani 1915'ten sonraki ilk nesil.

Babamlar ise bir sonraki nesle aittiler.

Doğduğum, büyüdüğüm ve okuduğum tüm çevrede bu ikinci neslin evlatları ile birlikte oldum.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Dink davası yeteri kadar ucube değil mi Sayın Erdoğan

Markar Esayan 17.01.2011

Dört yıl oldu.

19 Ocak 2007.

O uğursuz cuma günü saat üçte o uğursuz haberi aldığımda "Zaman durdu, hayat bitti" diye inlemiştim.

Artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacaktı.

Bir solukta Agos'un önünde bulduğumda kendimi, çocukluğumun geçtiği, doğduğum ve büyüdüğüm Osmanbey'i, o kaldırımını tanıyamadım.

Dünya kirlenmişti.

Ülkem kirlenmişti.

***

Pek çok vesileyle tekrarladım; **Dink cinayeti Türkiye Cumhuriyeti'nin Abdülhamid ve İttihatçı katillerden devraldığı derin devlet mekanizmasını en tepeden gören bir suikasttır.**

Bu nedenle de çözülemezdir; çünkü çözülmüştür!

Dink cinayet çözülsürse, derin devlet çözülür, ondandır. Türkiye'de rejim değişir.

Ondandır, devlet kurum ve yetkililerinin Dink cinayetini bu kadar karanlıkta bırakmak istemeleri; çünkü herşey ortadadır.

Hrant Dink'in avukatı Fethiye Çetin'in cinayetin işlenmesinden itibaren geçen dört yılı özetlediği raporunu okumanızı tavsiye ederim.

Okuduğunuzda göreceksiniz ki, gerçekten de aslında cinayet çözülmüş. En acemi mahkeme, en acemi savcı ve hâkim bile bunca kanıt ve bilgidten sonra bu cinayeti en derin noktasına kadar aydınlatır ve adaleti sağlar.

Cinayet daha işlenmeden zaten biliniyordu, işlendikten sonra çözülmemesi mümkün değildi.

Nedim Şener'in '*Kırmızı Cuma: Dink'in Kalemını Kim Kırdı*' kitabında geçenlerde Agos'la aynı gün bizde çıkan haberin tek başına kendisi bile kâfidir. Emniyet ve TEM'in Dink mahkemesine gönderdiği iki ayrı cevabi yazıdaki iddianın aksine, Dink'in öldürüleceği bilgisi ta 2004 yılında İstanbul Emniyeti'ne ulaşmış.

İstanbul Emniyeti tarafından Bakırköy ve Şişli Emniyeti ve Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü'ne gönderilen belgede Dink'in hayatının tehlikede olduğu, Agos ve evinin çevresinde güvenliğin mutlaka sağlanması gerektiği söylenmiş.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AK Parti ve Taraf'ı neler bekliyor

Markar Esayan 20.01.2011

AK Parti'nin önce "hükümet", ama özellikle 27 Nisan muhtırası gibi vesayetle karşılaşmalarından sonra yavaş yavaş "iktidar" olmasıyla birlikte üzerimizde en çok hissettiğimiz yük, etkili ve özgürlükçü bir muhalefetin eksikliği oldu.

Ulusalıcı, vesayetçi ve kemalist odak "muhalefet" görevini hâlâ yürütebiliyorken, AK Parti için negatif otokontrol motivasyonu sağlıyordu. **Kendisine yönelmiş meşruiyet, darbe ve suikast tehditlerine karşı hem AB, hem de demokratların yarattığı yüksek sinerjiye ihtiyaç hissediyordu.**

Özgürlükçü demokratlar, ulusalcıların halkı korkutmak amacıyla sıkça başvurdukları "AKP'nin gizli ajandası var, şeriatı getirecekler" iddiasını ilkesel olarak reddediyorlardı; çünkü bu en basitinden bir insan hakları ihlali ve yargısız infazdı, kanıt yoktu, bilakis 28 Şubat rezilliği vardı.

Onun yerine bizler, AK Parti'nin doğru işlerini desteklemek, yanlış işlerini de doğal olarak eleştirmek üzerine hep kendi işimizle meşgul olduk. Yandaş suçlamaları umurumuzda olmadı; gerektiğinde "Paşasının Başbakanı" manşeti attık.

Kemalizm görünümlü İttihatçılığı reddeden laik demokratların Türkiye'de olmasını arzuladığı şey ile, AK Parti'nin varmak istediği menzil, tabiatıyla birbirinden farklı olabilirdi. Değişim koalisyonu, illa ki bir noktada –ki o nokta Ergenekon devletinin sona ermesidir- ayrışacak, sorunlar daha spesifik, daha minör hallere dönüştüğünde, yani normalleşme sağlandığında, **AK Parti de her siyasi parti gibi vaat ettikleriyle sınırlı belirli bir toplumsal kesime yönelecekti.**

Acaba şu günlerde yaşadığımız çatlama, bu saydıklarımın gerçekleşmesinden ötürü mü yaşanıyor? Yani herşey olmuş bitmiş de, herkes kendi yoluna fikri ve vicdanı hür biçimde mi devam ediyor?

Ben diyorum ki, eğer Erdoğan böylesi bir okumayla kalıcı bir siyaset farklılaşmasına gidiyorsa hayati bir timing hatası yapıyor demektir.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Taraf, Ahmet Altan, Agos ve Hrant Dink

Markar Esayan 23.01.2011

Pazar yazısı konseptime ihanet olmasın diye Rasim'in dünkü yazısına kısaca girişte yer vermek için sizden izin istiyorum.

Öncellikle bir düzeltme yapalım.

Benim tartışmaya dahil olduğum yer Erdoğan'ın *Taraf* ve Ahmet Altan'a açtığı dava.. onların kişilik özellikleri değil. Başkasının adına cevap verecek işgüzarlık istidadına sahip değilim. Konu Erdoğan'ın kibri ile yapmış olduğu bir hareketin muhtemel siyasi sonuçlarıydı.

Erdoğan'ın açmış olduğu davanın "biz" kısmı ile ilgili değildi cevabım. Varsın o kervana Başbakan da katılsın. "Ne gerek vardı bu tatsızlığa" gibi bir tavır bu gazeteyi temsil edemez. Hakkımızda açılmış 250 civarında dava var. Bu da onlardan birisi sadece. Diğer davalılarla bu ilişkiye girmemişsek, Başbakan'ın da bir özelliği yok, girmeyiz. Bu sadece bir ilke meselesi.

Sanki AK Parti ile, Başbakan'la bir uzlaşmamız vardı da, bir yol kazasıdır başımıza geldi görünümü veren, gazeteyi temsil etmeyen bir yazıdan hazzetmem mümkün değil. AK Parti'ye önyargısız bakmak, demokratik adımlarını desteklemek ayrı bir şey, işte Mehmet Metiner gibi artık sıfat bulamadığım bir noktaya savrulmak ayrı.

Benim açımdan konu budur. Polemiğin şehvetine kapılacak değilim. Sevgili Rasim'in dünkü yazısına da cevap vermeyeceğim. Toparlamaya çalışırken çok kötü bir yazı daha yazmış. Neden olduğumdan ötürü üzüldüm de. Ama muradımı anlatabildim sanırım.

***

Hrant ve Bodrum'daki arkadaşları

19 Ocak Hrant Dink anmasının Bodrum'da düzenlenen ayağına katılacağımı yazmıştım. Katıldım da... Sevgili dostum Şehbal Şenyurt bana teklifi getirdiğinde önce tereddüt ettim. Ben de o gün, o saatte Agos'un önündeki kalabalığın içinde yer almayı arzu ediyordum çünkü.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Zaytung' dünyasında Banu Avar'ın düştüğü haller

Markar Esayan 24.01.2011

Benim de müptelası olduğum bir internet sitesi var. Adı **Zaytung**. www.zaytung.com adresinden "Dürüst tarafsız ahlaksız" haber sloganıyla **küçük bir zekâ kıpırtısı olan her faninin ilk satırlarda fark edeceği üzere gazeteciliği ti'ye alan asparagas haberler yayınlıyor.**

Zaytung, sitesinin altına yine de bir uyarı notu eklemiş: "Zaytung.com Halkla İlişkiler Daire Başkanlığı'ndan Bildirilmiştir: **Sitede yer alan tüm yazılı ve görsel materyal, html kodlarına varıncaya kadar yalandır**

uydurmadır. Kemik yaşı 18'den küçük olanlar siteye bir arkadaşına bakıp hemen çıkmak için dahi giremezler. Son olarak bizi dava edip mahkemelerde süründürmezseniz gerçekten çok seviniriz. Saygılarımızla."

İşte size **Zaytung**'dan birkaç haber başlığı..

» **Tepkilerden çekinen "Muhteşem Yüzyıl" dizisinin yapımcıları, Viyana kuşatmasının başarısız olduğunu halka alıştırma alıştırma söylemeye çalışacaklar..**

» **Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Taner Yıldız'ın "Galatasaraylılığım sürüyor" açıklaması ile Galatasaray A.Ş. hisseleri İMKB'de bir günde yüzde 15 değer kazandı..**

» **Fenerbahçe'de hâlâ kupada yoluna devam eden birkaç futbolcu takımdan ayrı çalıştı..**

» **Bilgi Üniversitesi'ndeki porno skandalı konusunda vatandaşlardan sağduyulu yaklaşım: "Filmi görmeden bir şey söylemek doğru olmaz..."**

Ve bizi ilgilendiren asıl habere geliyoruz

» **Sierra Leone'de unutulmuş büyükelçi çareyi Ermeni tasarısında buldu...**

Son dönemde Ermeni tasarılarını kabul eden ülkelerdeki büyükelçilerin teker teker Türkiye'ye çağrılmasının, bazı fırsatçı büyükelçiler tarafından suiistimal edildiği ortaya çıktı. Konuyla ilgili, Dışişleri'nden bu sabah yapılan açıklamada, son olarak 12 yıldır Türkiye'nin Sierra Leone Büyükelçiliği görevini yürüten Orhan Emin Türköne'nin, Sierra Leone Meclisi'nden Ermeni tasarısını geçirmek için lobi faaliyeti yürüttüğünün tesbit edilmesi üzerine görevinden alındığı bildirildi.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

CHP Silivri'ye mi, yoksa Mutki'ye mi yürüyecek

Markar Esayan 27.01.2011

"Yeni" CHP'nin Genel Başkan Yardımcısı Süheyl Batum'un Ergenekon davalarında yargılananlar için "Silivri'ye 50 bin kişi ile yürüyüp mahkemenin elini ayağına dolaştırma" projesine Twitter dünyasında en güzel cevabı Semih Gümüş verdi:

"Sen önce 10 bin kişi ile Mutki'ye yürü!"

Batum, CHP'den Silivri'ye tünel açma projesinin Meclis ayağını ise Mustafa Balbay ile Tuncay Özkan'ın milletvekili adayı olarak seçtirme olarak açıkladı geçen gün.

Özlenen cevap ise CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'ndan geldi:

"Öyle bir şey yok!"

Sayın Kılıçdaroğlu'nu gönülden kutluyorum.

***

Yanlış anlaşılmasın; Balbay veya Özkan'ın şahısları ile ilgili bir sıkıntım yok.

Masumiyet karinesi ise gerçekten artık çalıştırılması gereken bir müessese, hukuk ve adaletin ise temeli...

Mamafih Ergenekon'un avukatlığına savunan bir parti haline gelmek de başka bir şey...

Silivri'ye 50 bin kişi ile yürümeye kalkmak, davanın önemli sanıklarını Meclis'e sokarak kurtarma harekâtına girişmek, bir partinin siyasetini temelinden etkiler.

Tabii Anayasa ve TCK'ya göre de suçtur.

"Neden belli kişiler üzerine yoğunlaşıyorsunuz, KCK davasındaki rezalete neden sesinizi yükseltmiyorsunuz" diye sorarlar insana.

Darbe yapmaya ve parlamentoyu ilga etmeye çalıştığı, bunun için de –Danıştay cinayeti gibi- çok ciddi eylemler düzenlediği iddia edilen bir örgütten bahsediyoruz.

Baykal Ergenekon davasının avukatlığına soyunmuştu. Nihayetinde Baykallı CHP siyaset yapmanın imkânsız olduğu bir oportünizme savruldu. Daha doğrusu, o alanda yapıp etmelerinin "siyaset" olmadığı, son yılların özgürleşen ülke şartlarında iyice açığa çıktı.

28 Şubat bu konuda önemli bir milat oldu.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Öteki hayat

Markar Esayan 30.01.2011

Yıllar evvel çok sevdiğim bir dostumu kaybetmiştim.

Bir dost kaybının en kahredici biçimiyle gerçekleşmişti bu acı olay.

Arkadaşım, lüks bir otel odasında, kendini asarak intihar etmişti.

Kendimi gecenin bir yarısı sokağa atmış, soğuk havada çılgınlar gibi, bağrım açık yürümüşüm caddelerde, hiç unutmam.

"Öteki hayat" ilk defa kendi sınırını ihlal edip ve parçalayarak benimkini, hayatıma tecavüz etmişti.

Hep başkalarının öldüğü, öldürüldüğü, başkalarının evlerinin, köylerinin yakıldığı, başkalarının açlık çektiği, başkalarının tecavüze uğradığı, aşağılandığı, bedenini, ruhunu satmak zorunda kaldığı o "öteki hayatlar...".

Neden bilmiyorum, Şanlıurfa Hilvan'da, yedi kızkardeşin gölette boğulması hadisesinin adlî boyutu ile ilgili haberi okurken, bu olay geldi aklıma...

Önce kızkardeşlerden biri suya kapılıyor, sonra onu kurtarmak için bir diğeri, sonra ötekisi, sonra diğeri, diğeri, diğeri ve diğeri...

Hepsi birden boğuluyorlar.

Konya'nın Kulu İlçesi'nde o fakir Kürt ailesinin dört çocuğunun birden oynamak için girdikleri soğutucunun içinde hapsolup boğulmaları gibi...

Ancak öteki hayatlarda vuku bulabilecek türden, gerçeküstü, mantıksız!

Yedi kızkardeşin ailesinin DSI'ye açtığı mahkemede yargıçlar diyorlar ki, "Yüzde yetmiş aile kusurlu, tazminatın yüzde otuzu ödene. İki yaşındaki çocuk için ise zırnık verilmeye!"

Bence de yargıçlar haklı, doğru ya, "Öteki hayat"ta geçerli olan kurlara göre, fakir bir köylü bebesine kaç para harcanmış olabilir ki, iki yıl boyunca?

Ama kazadan sonra gölet etrafında bir sürü önlem de alınıyor, barikatlar, uyarı levhaları, onlar ayrı.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kılıçdaroğlu ve Can Dünder'in özlemi

Markar Esayan 31.01.2011

Ekşi Sözlük'te Mısır'daki halk ayaklanması üzerine sayısız başlık açıldı. Bir tanesi ise "İslami ayaklanmaya özenen Kemalist" adını taşıyordu. İşte size birkaç entry...

– mısır'da halkın neden ayaklandığının idrakine varamadan türkiye'de biz böyle bir ayaklanma yapsak bizi de destekler misiniz diye soran kemalisttir ayrıca kendileri. sonra mısır'da destekliyorsunuz burada niye desteklemiyorsunuz diye de bi şeyler söyler. biri bu kemalisti dürtmeli, rüyadan uyandırmalıdır.

yazık ki her ayaklanmayla ayaklanacaklarını sanıp hırsını klavyeden almaktadır. (bana dilemma lan.)

***

– şu arap dünyasındaki olaylardan sonra sıkça karşılaşılan bir tür insan işte. mısır'da, atatürk sevgisi bilinen enver sedat'ın veliahtı hüsnü mübarek'e karşı ülkenin en büyük muhalefet örgütü olan müslüman kardeşler önderliğinde ayaklanma yaşıyor, angut kemalist yahut kemalist angut diyor ki "darısı başımıza, keşke bizde de olsa"

bizde zaten oldu canım; 2002'de, 2007'de sandıkta oldu, haziran'da yine olacak, merak etme. tekel müşterileri sizi. (dengizik.)

***

Bu başlık 28 ocak günü açılmış. Tesadüf, aynı gün, gazetelerde Meclis Adalet Komisyonu'nda yer alan CHP'li 10 vekilin bir bildiri yayınladığı haberleri var.

10 CHP'li vekil, halkı AKP nazizmine karşı direnişe çağırıyor. Atilla Kart **"Bu yapı içinde, bütün unsurları, anayasal ve meşru zemin içinde direnmeye ve muhalefete çağırıyoruz. Söylediğimiz budur: Bunun yol**

ve yöntemleri, vurmadan kırmadan, meşru zeminlerde her zaman için demokrasilerde bulunur” diyor.

Süheyl Batum’un 50 bin kişiyle Silivri’ye yürüme projesi ile ne kadar uyumlu değil mi?

Evvelki akşam Facebook’a İstiklal Caddesi’nde elinde içki şişeleri bir grubun meydana doğru yürüyüşe geçtiği haberi düşüyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

CHP Türkiye’deki devrimin farkında mı

Markar Esayan 03.02.2011

Tahrir Meydanı’nda toplanan yüz binlerce protestocudan biri olan ve herkesin nefesini tutarak Mübarek’in açıklamasını beklediği o gece *El Cezire*’ye konuşan genç kız çok öfkeliydi: **“Bizim sorunumuz sadece Mübarek’in gitmesi değil”** diyordu. **“Onun yerine başka bir diktatörün de gelmesini istemiyoruz. Biz özgür Mısır’ın kurulmasını istiyoruz. Bunun için sonuna kadar direneceğiz. Gerekirse mahallelerimizi korumak için savaşıyoruz, ama pes etmeyiz.”**

Bir devrimi televizyonda canlı izlemek tüm zorluklarına rağmen çağımızın bize en büyük hediyesi olmalı.

Başbakan Erdoğan’ın Meclis grubunda yaptığı ve Mübarek’e “Git artık” dediği konuşma da hem Mısır’da, hem de dünyada büyük yankı uyandırmıştı. Muhalif Tunuslu lider Gannuşi’nin ülkesine dönüşünde, Recep Tayyip Erdoğan’ı lider olarak örnek aldığı söylemesi de bir tesadüf değildi.

Mısır’daki türden bir kargaşaya kedinin ciğere baktığı gibi özenen Türkiye’nin ulusalcıları, aslında Mısır’da bugünlerde gerçekleşen halk devriminin 2002, 2007 ve 2010’da ağır çekim gerçekleştiğinin farkında değiller.

Yine yanlış pozisyoncular, yine tarihe baş aşağı bakıyorlar.

Son darbeye, yani 28 Şubat’a çiçeği burnundaki AK Parti’yi tek başına iktidar yaparak...

Sarıkoz, Ayışığı, Yakamoz darbe planlarına, kapatma davasına, TSK’nın 27 Nisan muhtırasına 2007 temmuz seçimlerinde yüzde 47 oy vererek...

Yargının kolluk kuvvetlerinin gerilla savaşına, Balyoz’a, Kafes’e 12 Eylül referandumunda yüzde 58 destekle cevap veren bu halk, kendi devrimini çoktan başlatmış durumda...

Geçmişten günümüze bu halk demokrasi adına adım atan herkese “yürü ya kulum” diyor.

Tarihe baş aşağı bakanlar bunu anlamıyor ama, küçümsedikleri o Araplar işte bizzat tatbik ediyor bunu.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sevgi

Markar Esayan 06.02.2011

Tam da geçen hafta "öteki hayatlardan", birbirimizin hayatlarına ne kadar uzak ve yabancı düştüğümüzden bahsetmişken...

Birbirine değmeden, iç içe, yanından berisinden teğet geçen, katman katman bir sürü hayattan...

Bazen, uzaktan, bir köşeyi döner dönmez göz hizaları denk geldiğinden, sadece...

Birbirine takılan, asılı kalan, sonra, sıfırın bilmem kaç derece altındaki o insanlık dışı ilgisizlikten ötürü...

Havada aniden donup parçalanıp ve yere düştüğünde tuzla buz olan bakışlarda sıkışık insanlığımız...

Cesaret istiyor ilişki kurmak.

Sevgiyi bellemek gerekiyor.

O sizin sevgi zannettiğiniz şeylerin çoğu, replika, taklit!

Kendinize dair şeyleri siz sevgi zannediyorsunuz, çoğunluk.

Ama sevgi, iki kişilik bir sihir...

En az iki büyücüsü olan bir mucize.

Olabildiğince yalın ve evet, çok kolay aslında.

Ama karşısındaki engeller çok büyük.

Zelil teslis!

Korku, kaygı ve bencillik...

Diyor ki Söz, insan ruhunun üç tane yapıtaşı vardır:

Sevgi, iman ve ümit...

Ama bunların ikisi geçici yardımcılardır.

Kalıbı terk ettiğimizde, menzile vardığımızda,

İman ve ümidin de artık işlevi kalmaz.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hrant Dink, Pınar Selek ve Cumartesi Anneleri

Markar Esayan 07.02.2011

Failini meçhul eden, böylelikle de aslında meşhur eden bir ülke, Türkiye...

Agos'un önünde her toplandığımızda, ya da bugünkü gibi duruşmalar öncesinde, gün be gün beni en çok ifade eden, durumu en iyi özetlediğini düşündüğüm slogan, "En Meşhur Failleri Koruma ve Kollama Örgütü"nü ifşa eden oluyor:

Katil Devlet Hesap Verecek!

Faillerin bir gün mutlaka ortaya çıkarılacağına, kemikler ve naaşlardan geriye kalanlarla birlikte gerçeğin önümüze konacağına dair inanç.

Başbakan Erdoğan geçen gün Dolmabahçe ofisinde bir ilki gerçekleştirdi. 1994'ten beri, tam 306 haftadır, tam 17 yıldır feryatlarına bir ses almak için Galatasaray Meydanı'nda dayak ve gaz yiyen, aşağılanan ve "öteki" olmalarının damgasıyla cüzamlı ve yok farz edilen 12 aile bu ülkenin başbakanının önüne çıktılar.

Cemil Kırbayır, 13 Eylül 1980 tarihinde Kars'ın Göçle İlçesi'nde gözaltına alındı, 8 ekimde Kars Sıkıyönetim Gözetimevi'ne götürüldü. Son gören ağabeyi Mikail oldu. Ona giysi ve para vermişti. Ertesi gün gittiğinde ise Jandarma ona "Burada öyle biri yok" dedi. Cemil hâlâ yok!

Katil devlet hesap verecek!

Erdoğan bu görüşmede neler hissetti? 103 yaşındaki Cemil'in anası Berfo Nine "Onu bulmadan ölmeyeceğim" derken, kendisi notlar tutarken, mesul olmadığı, ama hâlâ katil devlet yaftasını üzerinden sıyıramamış bir ülkenin başbakanı olarak ne yapmaya karar verdi, çok merak ediyorum gerçekten.

Başbakan Müslüman bir adam. Allah korkusu var. Başında bulunduğu aygıtın bunca faili meçhule neden olduğunu bizzat telaffuz eden, bunların üzerine kararlılıkla gideceğini beyan eden bir adam.

Beni çok etkileyen *Cold Case* dizisini seyretmenizi tavsiye ediyorum Sayın Erdoğan. Emniyet departmanında bulunan özel bir birim, faili meçhul kalmış dosyaları açar ve zamanında çoğunluk devlet görevlilerinin ve güçlü şahısların üzerini örttüğü cinayetleri aydınlığa kavuşturur, failleri yaşı kaç olursa olsun hapse gönderir.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kılıçdaroğlu'na misyon önerisi: CHP'nin Gorbaçov'u ol!

Markar Esayan 10.02.2011

Deniz Baykal'ın bir kaset tuzağına düşürülmesiyle yaşanan lider değişikliğinde Kılıçdaroğlu'na Gandhi misyonu yüklenmişti.

Çoğu bu benzetmeyle dalga geçti. "Çakma Gandhi" sözü de buradan doğdu.

CHP ile ilgili son analizimde, AK Parti'nin son sekiz küsur yıllık performansı ile Kemalist elitlerin Cumhuriyeti kurarken inandıkları temel argümanın aksine **"Hem Müslüman, hem demokrat" olunabileceğini kanıtladığını söylemiştim.**

Bu saptama ile kastettiğim, **aslında içinde demokrasi değerlerini barındırmayan bir dinin DNA'sı ile oynayarak, ona modern demokrasi değerlerini aşlamak ve "kötü İslam"dan, iyi bir melez din çıkarmak değildi tabii.**

AK Parti ve tabanının geçirdiği değişimin izahatı bu değildi zaten. Bilakis, **İslam'a ırkçı bir anlam yüklemeye çalışan İttihatçıların ve Kemalistlerin, içe kapanmacı, milliyetçi Türk-İslam sentezini AK Parti hareketinin yapısöküme uğrattığı, İslam'ın öz değerlerinin, evrensel insani değerlerle çakışmasını genel bir çıkış noktası olarak gördükleri idi.**

Milliyetçilikle yüzleşmeye başlayan Müslümanlar hem dindar, hem de demokrat olunabileceğini bu bağlamda gösterdiler ve ülkeyi temelinden sarstılar. **Ama buna, laik-Kemalist seçkinler ve onun partisi CHP'den hâlâ cevap gelmiş değildi.**

Türkiye'nin en büyük sorunu, ülkenin sırtında gittikçe daha ağır bir yük olan ve hepimizin hayat kalitesini düşüren CHP'dir.

Acaba "Gandi"li CHP, tarihî tercihini yapıp hem Kemalist hem demokrat olunabileceğini kanıtlayabilir miydi?

Kemalizm otoriter özü itibarıyla demokrat olamaz. Burada Kemalizm'i bir ideolojiden çok, bir din olarak öneriyorum. Çünkü bir ideoloji olarak Kemalizm çoktan yıkılmış bir kâğıttan kaplandır. **Şu an CHP'nin Kemalizmi ve altı oku, miadını doldurmuş bir hurdadır, işlevsizdir.**

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yeni bir çağın eşiğinde

Markar Esayan 13.02.2011

Belki de kolonyalizmin aldığı en ağır darbe bu.

Batılıların ve Doğu'ya diktatör olarak sokuşturdukları hegemonlarının sürekli olarak onlara –ve bize- söylediği şey "Sizden adam olmaz" fikrini yerle bir ediyor Mısırlılar.

Müslüman'ı, Hristiyan'ı, solcusu, sağcısı, kadını ve erkeğiyle...

Kendini Doğu'ya vasi tayin etmiş bir kibir, bugün şaşkınlıkla olanları izliyor.

Amerika hâlâ kendine gelebilmiş değil.

Olaylar onların kontrolünde değil, tahmin bile edemediler, yoksa önlerlerdi.

Dökme kurşundan imal ettiği "barışı" Mısır'daki diktatörlükle tahkim eden Ortadoğu'nun "biricik demokrasisi" İsrail kara kara düşünüyor ve korkuyor.

Bugüne kadar kaybettiği zamana yanacak seviyeye geldiğinde belki gerçek barışın da önü açılacak Filistin'de.

Yahudi ve Filistin halkı yan yana artık barış içinde yaşayabilecekler inşallah.

Daha evvel yazmıştım. Her yüzyılda hegemon güç ve onunla kapanan ikincil hegemon arasındaki mücadelede bir kırılma ânı gelir.

Modelski'ye göre kural budur. O kırılma ânında hegemon güç devrilir ve yerine onunla mücadele eden ikincil hegemon değil, aradan sıyrılan üçüncü bir güç dünyanın yeni lideri olur. Portekiz, İspanya, Hollanda, Fransa, İngiltere ve Amerika geçen altı yüz yılı böyle paylaştılar.

Post-postmodern çağımızda bence bu modelde bir değişiklik olacak. Hegemon güç (hâlâ ABD) ve ikincil hegemonun (bu SSCB'ydi) arasından Çin veya başka bir ülke değil, küreselleşme ve enformasyon devrimi sayesinde bir grup ülke sıyrılacak.

Bu ülkeler çoğunluk G20'nin ve E7'nin içinden gelecek. Buna Endonezya, Hindistan, Rusya, Çin, Brezilya ve Türkiye de dâhil. Bunlar ABD, AB, Japonya ile birlikte dengeli bir dünya düzeni kuracaklar, hatta bu kuruluş başladı bile.

14.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Adıyaman

Markar Esayan 14.02.2011

Şanar Yurdatapan ve arkadaşlarının kurdukları Türkiye küçük Millet Meclisi oluşumunun aylık toplantısına başkanlık etmek üzere cumartesi günü Adıyaman'daydım. Genelde "Toplum ve Siyasette Üslup" ve kent özelinde ise "Adıyaman'da Kadınların Siyasette Yeri" başlıkları tartışıldı. Türkan Şoray'ın, filmlerinde öpüşmeme kuralına benzer, inanmadığım hiçbir toplantıya katılmama gibi bir kararım var. TkMM, fonksiyonuna çok inandığım bir oluşum, o yüzden tekliflerini memnuniyetle kabul ettim, gittim.

Türkiye'de bir kuruluş stratejisi olarak uygulanan toplum mühendisliği ve buna hizalanan yönetim aygıtlarının halkı hiçe sayan kibirli siyasetinde son yıllarda ciddi bir kırılma var. AK Parti'nin iki dönemlik hükümetinde yaşananlar, –mesela muazzam sayıdaki son Balyoz tutuklamaları- halkın ciddi oy desteği ile yapılabilen ve Türkiye'deki militarizmin kırılmasına yol açan bir süreci ima ediyordu. Bu ima, halkın aynı zamanda sadece önüne sandık konduğunda değil, siyasi partilerin sürekli olarak desteğine ihtiyaç hissettikleri bir sabit belirleyen haline gelmesi demek. Bu da, tabanın tepe üzerindeki tahakkümünü arttıran bir şey.

Sözlüğe baktım, buna demokrasi diyorlar.

kMM toplantıları da yerelde sivil toplumun ve bireylerin talep, fikir ve şikâyetlerini TBMM'ye taşıyan bir lobi işlevi görüyor. Aylık toplantıların tutanakları Meclis'te vekillere rapor halinde sunuluyor. Vekiller toplantılara da mutlaka davet ediliyorlar. Ama bu konuda karneleri çok zayıf. Mesela Adıyaman toplantısına beş Adıyamanlı vekilden hiçbiri katılmadı. İki mazeret mesajı gönderdi.

Adıyaman'da üç yüze yakın sivil toplum örgütü var, gerçekten çok iyi bir performans. Toplantıda konuşan bütün katılımcılar siyasilerin kullandığı "dil"den çok şikâyetçilerdi. Hangi kesimden gelirlerse gelsinler ne Başbakan'ın, ne Kılıçdaroğlu'nun, ne de Bahçeli'nin üslubunu onaylayan vardı.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İyi hayat

Markar Esayan 20.02.2011

Kötünün şöyle bir yanılgısı var. Bu yanılgı en baştan onun mahkûmiyetini ilan etmiştir. İnsanlar, içinde hem iyinin hem de kötünün nüvesini taşıırken, aynı zamanda bilirler ki, kötü, aynı zamanda ölümdür, sondur, acıdır.

Ve insanlar yaşamak isterler.

İnsanlar iyi yaşamak isterler.

İnsanlar iyi yaşamak uğruna başkalarının hakkını çalıp, onları boğazladıklarında, para ve iktidara kavuşurlar belki ama, iyi yaşam gelmez.

Kötü yaşarlar.

Mutsuzlukları ise kendi yüreklerinde iyinin zaferini çoktan ilan etmiştir. İyi, savaşa girmemiştir bile, iyi zaten galiptir.

İyilik olgusal, kötülük ise eylemseldir.

Bilirsiniz, İkinci Dünya Savaşı bittiğinde Pasifik bölgesindeki Japon birlikleri bir süre daha savaşmaya devam etmişlerdi.

Buna benzer kötünün durumu. Baştan kaybedilmiş bir savaşı, bittiğinde bile sürdürürler. Bence bu durumun sırrı, "aradaki" insanların kesin ve bilinçli tercihlerini yapmaları içindir.

İyi, mutlu ve huzurlu yaşamak insanların içgüdüdür. Ve eninde sonunda, fark edilir ki, iyi ve mutlu yaşamın tek garantisi, komşunun da iyi ve mutlu olmasıdır.

Dünya tarihi bir bakiyeyi sırtında sürükleyerek sürekli tekâmül ediyor. Zenginliği ve mutluluğu savaş ve yıkımda arayan uygarlıklar, bugün bu bakiyeyi doğru analiz ederek komşuyla barış içerisinde yaşamın formüllerini aradılar. 50 milyon insanın yok yere öldüğü 2. Dünya Savaşı'ndan kısa bir süre sonra, Avrupa'nın iki büyük düşmanı Fransa ve Almanya'nın da kurucusu olduğu Avrupa Birliği'nin temelleri atıldı. Boğazlaşmadan ne elde edildiği görülmüştü. Avrupalı hegemonlar ufak ufak sömürgelerinden çekilmeye başladılar. Cezayir'in işgali ve soykırımda en fazla sesi çıkanlar Jean Paul Sartre'in başını çektiği Avrupalı aydınlar oldu

Onlar şunu iddia ediyorlardı: Avrupalının sadece kendi kıtasını barış ve refah adası haline getirmesi yetmez.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Erdoğan'a çağrı: Siyasi iradeyi sağlayın

Markar Esayan 21.02.2011

Daha dün gibi hatırlıyorum. **2003 yıllarıydı, yani Ayışığı, Sarıkız, Yakamoz, Eldiven ve Balyoz günleri...** Televizyonlarda aniden misyonerlikle ilgili en saf insanın bile hemen fark edebileceği türden provokatif programlar yapılmaya başlandı. Şu an Ergenekon Davası'ndan tutuklu bulunan bir şahıs kitap üzerine kitap yazıyor, ülkede misyonerlerin cirit attığını, ülkeyi gâvur etmek, ama bundan da öte ülkeyi bölmek için ABD destekli olarak haince eylemler gerçekleştirdiğini söylüyorlardı.

Bu programlar öyle kışkırtıcıydı ki, artık neredeyse bir Hristiyan'ı, hele hele bir din adamını öldürmek bir vatan hizmeti olarak algılanmaya başlamıştı. **Soner Yalçın için dövünenler, sabah beşte yapılan gözaltıları insanlık suçu olarak değerlendiren malum kamuoyunun çıtı çıkmıyordu. Haklarını yemeyelim, bu kişilere pis işlerini görmek için lojistik sağlamak, Genelkurmay'da Levent Ersöz Paşalarına neden Tuncay Özkan'ı Show TV'ye geri almakla ilgili söz vermekle meşguldüler.**

Bir programlara katılanlar misyonerlere seyirci kalmakla suçladıkları devleti göreve çağırıyor, bu binlerce misyonere karşı **"Devlet önlem almazsa benim halkım onlara nasıl davranılacağını bilir" diye savaş açıyor, halkı iklimlendiriyorlardı.**

28 Şubat 2005'te Flash TV'de yayınlanan Hulki Cevizoğlu'nun Ceviz Kabuğu'nda tüm Türkiye, Tarsus Protestan Kilisesi papazı İlker Çınar'ın, yardımcısı Sinan Yorulmaz ile birlikte tekrar Müslüman olma şovunu seyretti. Çınar Şifre Çözüldü kitabında herşeyi anlattığını iddia ediyordu: Türkiye'de 40 bin kilise vardı, Türkiye'yi bölmek isteyen misyoner teşkilatlar bu iş için 73 milyar dolar bütçe ayırmışlardı ve son on yılda Türkiye'de 15 milyon 600 bin İncil dağıtılmıştı. **Özellikle Alevi ve Kürtler üzerinde yoğun çalışmalar yaptıklarını anlatan Çınar, AK Parti hükümetinin çıkardığı AB uyum yasalarıyla bu bölünmeye destek verdiğini söylüyordu.**

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bahçeli'nin Mersin'de kaşındığı yaraya Gül merhem sürdü

Markar Esayan 24.02.2011

MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli geçenlerde Mersin'e bir ziyaret gerçekleştirdi. Burada tam üç gün kaldı. Tek bir kente ayrılmış oldukça uzun bir süre... Yaptığı konuşmalarda genellikle AK Parti'nin Kürt açılımı ve Erdoğan'ın alt kimliklere yaptığı vurguları sert biçimde eleştirdi. Bahçeli belli ki referandum sonuçlarından pek ders almamış. **Belki de bilakis AK Parti'ye referandumda kaptırdığı yüzde 30 civarındaki ılımlı, değişimden ve Kürt meselesinin çözümünden yana seçmenini, aşırı milliyetçi ve Kürt düşmanı oylarla tahkim etmeye karar vermiş de olabilir. Öte yandan AK Parti'nin tabanında da bir milliyetçi damar var. Böylelikle, Erdoğan'ı kendi silahıyla vurmaya çalışacak gibi duruyor.** Bu Bahçeli'nin gireceği son seçim olabilir. Barajın soluğunu ensesinde hisseden bir liderden bahsediyoruz. Bunun işaretlerini "Millet ensemize vurur, gideriz" diyerek de verdi Bahçeli. Oysa Erdoğan'ın da dediği gibi 2001 krizinden sonra MHP bu şaplağı milletten yemişti zaten. Ama referandumda yediği bence daha etkiliydi.

Bahçeli'nin tüm bu nedenlerden milliyetçi dozu gittikçe arttırdığı ve arttıracığı gözlemleniyor. Aslında Bahçeli genel itibarıyla soğukkanlı ve akıllı siyaseti iyi beceren bir lider. Ülkücü teşkilatı sokaktan topladığı, ilk dönemlerinde ülke barışına ciddi bir hizmet sundu. Teskereye büyük oranda hayır vererek tabanını dinledi. Bahçeli her zaman darbelere açık tavır içinde oldu. Ergenekon'a da CHP'nin tam tersine mesafeli durdu.

Lakin referandumda tabanının sesini dinlemeyip, hayır kampanyası yürütmesi Bahçeli için bir milat oldu. **Propagandasını, Kürt açılımını tahrik edece bir biçimde eleştirme üzerine kuran Bahçeli, 12 Eylül darbe anayasasında geniş delik açacak bir düzenlemeyi tabanının Kürt alerjisine feda edeceğini düşündü.**

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kötü yola düşmesin diye...

Markar Esayan 27.02.2011

Günler hızla akıp gidiyor.

Giderken, diri bir aygırın deli koşusu gibi, terkisinden de bir sürü değerli şeyler saçılıyor yere.

Bizi şok edenler oluyor bazen ve durup bir süre ilgileniyoruz onlarla, sonra devam ediyoruz hızlı ve "soylu" koşumuza.

Ama çoğunluk, düşenler, zaten düşmesine alışık olduğumuz, sıradan "şeyler" oluyor, birkaç saniye ayırıyoruz onlara, o kadar.. vicdanımıza bir saniye konuk olup, kayboluyor o sahipsiz ve silikleşmiş yüzler.

Gülbeyaz Arslan mesela.

Beş kız çocuğu annesi. İki evlilik yapmış, ikisi de yürümemiş.

Düşünsenize, Türkiye'de, iki evlilik yapıp beş kız çocuk sahibi, yalnız, yoksul bir kadının, mutlu olma, huzurlu yaşama ve hayatta kalma şansı ne olabilir?

Yaşlı bir kadının evine sığınıyor. Onun bakımını üstleniyor. Ama mutlu değil, kendi evi, kendi hayatı değil yaşıdığı.

Televizyon seyrediyor. Verdikleri hizmet ile yarattıkları ölümcül risk arasında çok flu bir çizgi olan, çoğumuzun eğlenerek seyrettiği, komik hallerine güldüğü, ama aslında hayat ve ölüm arasında sallanan insanların son ümidi olan o evlilik programlarında yayımlanan arkadaşlık ilanlarından birini arıyor Gülbeyaz.

Van'dan iki yıl önce inşaatlarda çalışmak için İstanbul'a gelen 24 yaşındaki Ferdi Sevim'le tanışıyorlar. Anlaşıyor, sevgili oluyorlar.

Gülbeyaz sevgilisini kızlarıyla tanıştırıyor. Yeni Bosna'da bir bodrum dairesinde yaşamaya başlıyorlar. Sevim iş bulduka inşaatlarda çalışıyor, bir süre herşey yolunda gözüküyor.

Sonra kıskançlık krizleri başlıyor. Şiddetli kavgalar peşinden...

O gün yine şiddetli kavga ediyorlar.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Büyük Türkiye ve mülteciler

Markar Esayan 28.02.2011

Bir konuda yanlış bir düşüncede olduğumu bu konuda yazmamış olsam dahi itiraf etmem gerekiyor. O da Libya isyanında Türkiye'nin tutumunu Mısır'daki duruşuna göre yanlış ve mahcup bulmuştum. Ama Türkiye, dünyayı kendine hayran bırakan bir cevvallik ve titizlikle vatandaşlarını bu ülkeden en hızlı ve en güvenli tahliye eden ülke oldu. 10 ülke Türkiye'den kendi vatandaşları için yardım istedi. Britanya basını kendi hükümetini "Türkiye'yi örnek al" diye eleştirdi.

Hükümeti gerçekten tebrik ederim.

Ancak büyük ülke olmanın, kendi vatandaşlarının ardında durmanın yanında başka kriterleri de var. O da, milliyeti, dini, ırkı, cinsiyeti ne olursa olsun, tüm dünya vatandaşlarına fark gözetmeden el uzatmak, yardıma koşmak ve "komşu"nun açlığına, canına, hakkına da sahip çıkmaktır.

Size anlatacağım yönüyle pek gündeme gelmeyen bir konu var. Avrupa ile müzakereleri süren GKA yani Geri Kabul Anlaşması...

"Vize Rüşvetine Hayır" sitesine göre öncelikli olarak işadamları, işkadınları, gazeteciler, sanatçılar ve akademisyen gibi kesimler Avrupa ülkelerine vizesiz seyahat edebilecek. Karşılığında AB'nin uzun zamandır Türkiye hükümetine imzalatmaya çalıştığı başka bir anlaşma dayatılıyor. **"Geri Kabul Anlaşması" denen bu düzenleme kabul edilirse, Avrupa ülkelerinde "kâğıtsız" –yani belgesiz- konumda yakalanan ve Türkiye'den geçtiği tesbit edilen göçmenler Türkiye'ye geri gönderilecek.**

Bu ahlaksız teklifi içeren anlaşma bazı pürüzler nedeniyle allahtan şimdilik imzalanmadı. Dışişleri Bakanlığı konu hakkında bir açıklama yaptı ve vize liberalizasyonu ile başlayıp vize muafiyeti ile sona erecek aşamalı bir anlaşmalar dizisinin bu noktasında Türkiye'nin taleplerinin tam karşılanmadığını, bu olmadığı müddetçe de GKA'nın imzalanmayacağını bildirdi.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kürt sorunu ve Müslümanlık

Markar Esayan 03.03.2011

Türkiye'nin en büyük sorunu Kürt vatandaşlarına reva gördüğü ayrımcı ve insanlık dışı muameledir. Bu sıkıntının Enverizm-Kemalizm doğrultusunda şekillendiğini kabul etmek gerekiyor. Enverizm-Kemalizm çizgisinin Ermeni meselesi hallolunana kadar Kürtlerle ittifak halinde olduklarını biliyoruz. Balkan travması, Anadolu'da sıkışma korkusunu yaratıp, pozitivist-Darwinci İttihatçılarda Ermeni meselesini "kökünden"

halletme saplantısını körüklemişti. Selim Deringil'in belirttiği gibi, Abdülhamit'in Ermeni kırımları modern öncesi bir motif taşıyordu ve hedefi Ermenilerin nüfusunu budamaktı, topyekûn imha değil.

Ama İttihatçı Gladyo'nun Birinci Dünya Savaşı'na girme iştahı, kaybedilen toprakları geri alma hayali, Almanya'nın Enver'e verdiği yüklü rüşvetlerin yanında, savaş ortamının bulanıklığında Ermenileri yok etme amacından kaynaklanıyordu.

Kürtler ise, Ermenilere komşu olan "Müslüman" unsurlar olarak İttihatçıların tetikçisi oldular. İttihatçı paşalar İslamofobik oldukları, Müslümanlar ve Kürtlerden nefret ettikleri halde dinî yobazlığın işlerini kolaylaştıracak önemli bir manivela olduğunu görmüşlerdi. Bu türden yobazlığı ırkçılıkla bir canavara dönüştürmek, geniş ve zelil bir koalisyonu mümkün kılmıştı.

Kürt derebeyleri, kesişen toprakların verdiği ideolojik hırs ve Ermeni zenginliğinin vaat edilmişliğinde, bu yok etme operasyonunda başat rol oynadılar. Rus soykırımından kaçan göçmenlerin tepkisel enerjisi de İttihatçıların işine bolca yaradı.

Kürtlere vaat edilen, 1921 Anayasası'nda ise kendine yer bulan muhtariyet ve iktidarın paylaşılması, Lozan'la birlikte tarih oldu. Mustafa Kemal, Ermeni işinden temizdi ama, İttihatçıların etnik temizliği Türkleştirme amacına fevkalade yardımcı olmuştu. İttihatçılardan nefret eden Mustafa Kemal, 1919'larda Ermeni katliamları hakkında son derece liberal düşüncelere sahipken, hatta *Reuters* ve Amerikan dergilerine net demeçler vermişken, Lozan'dan sonra bu konudaki tavrını da değiştirdi.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yazı

Markar Esayan 06.03.2011

Yazarımız seyahatte olduğundan bugünkü yazısı gazetede yayımlanmamıştır.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bölgede Newroz tehlikesi

Markar Esayan 07.03.2011

Geçen yazımda Kürt meselesine geri dönmüş ve birkaç adım geri atarak bu meselenin toptan çözümü için devlet tarafından benimsenen anlayışın **Şeyh Sait, Koçgiri, Dersim ve 1984'te başlayan son süreçte uygulanan şiddet yönteminin İttihatçıların Ermenileri yok ederken seçtikleri yol ile ne kadar benzeştiğini anlatmıştım.**

Türkiye'nin Ermeni katliamları konusunda takındığı toptan reddiyeci tutumla, Cumhuriyet tarihinde Dersim, 1980 darbesi ve 1993-1998 arasında zirve yapan Kürtlere yönelik şiddet zihniyeti arasında doğru orantılı bir ilişki var. **Ermeni işiyle yüzleşmemenin nedeninin, Kemalistlerin İttihatçı ideoloji ve pratiği devralmış**

olmasından kaynaklandığı açık. Buradaki devamlılık sorunun ana kaynağı.

Şimdi soru şu: Devlet artık bu zelil ideolojiyi terk ediyor mu? Yoksa “muş” gibi mi yapıyor?

AK Parti’nin Kürt açılımının bir sürü sorunlu yeri var. Kürtler eleştirilerinde haklı. Daha dün Diyarbakır’daydım bir toplantı için. Hangi çevre ile konuştuydum, AK Parti’nin çok yavaş kaldığı konusunda hemfikirler. BDP, Müslüman ve liberal Kürt çevreleri bu konuda aynı eleştirileri seslendiriyorlar. KCK’nin eylemsizlik sürecini askıya alması da endişeyi arttırmış durumda.

Ancak, vicdanı olan kimse de, son sekiz yılda Kürt meselesi etrafında yaşanan muazzam değişimi inkâr etmiyor. Bir küfür niteliği taşıyan bu sözcük artık iade-i itibara uğruyor. Ülkenin başbakanı Meclis’ten faili meçhulleri zikrediyor, üzüntüsünü belirtiyor, Hüseyin Çelik devletin hata yaptığında bunu kabul etmesi ve gerekirse özür dilemesinin gerekliliği üzerinde duruyor.

Burada 28 Şubat 1997 müdahalesinde yaşanan kırılmada Müslümanların ciddi bir özeleştireyi kendilerine yaparken geçen yüzyıl başında İttihatçı-ırkçı çizginin dine sokuşturduğu mayınları fark ettikleri görülüyor. Erdoğan’ın sık sık “Yaratılanı severiz Yaradan’dan ötürü” demesi bu kritik noktayı vurgulamak için kullandığı bir şifre aslında.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kılıçdaroğlu ve Tekin hemen istifa etmeli

Markar Esayan 10.03.2011

Eğer CHP lideri Kemal Kılıçdaroğlu dokunulmazlığı olan bir siyasi olmasaydı, şu anda muhtemelen Savcı Öz’ün karşısındaydı. Bu yaşadığımız Watergate’ten de vahim bir skandal. “Aslında CHP diye bir parti yok” deyince kızıyorlar bir de. Düşünsenize, bir kaset komplosu ile Baykal’ın yerine zembille indirilmişsiniz ve içine girdiğiniz ilişkilere bak!

Özetleyelim: YARSAV eski Başkanı Emin Eminağaoğlu ve OdaTv Ankara Temsilcisi İklim Bayraktar arasındaki bir konuşma geçiyor. Bayraktar, Baykal ile yaptığı görüşmede kendisini taciz ettiğini söylüyor ve Kılıçdaroğlu ile yaptığı görüşmeyi anlatıyor.

Ama bundan evvel konuyu ilk kez CHP Başkan Yardımcısı Gürsel Tekin’e açıyor. Gürsel Tekin ânında Soner Yalçın’ı arıyor. Yalçın teknik takipte. Aslında olay ilk böyle ortaya çıkıyor. Ardından Bayraktar, Kılıçdaroğlu ile görüşüyor. Bu görüşmeyi kim arıyor? Neden Deniz Baykal’ı aramıyorlar? Baykal olay tarihinde konuyu eşine ve yakın çevresine açıyor çünkü. “Yeni bir komploya hazırlıklı olun” diyor. Neden yargıya başvuruyorlar?

Bir sürü karanlık nokta!

Gelelim 45 dakikalık Kılıçdaroğlu-Bayraktar görüşmesine. Bayraktar, “Sana büyük balık getireceğim, bana teçhizat ver” diyor Kılıçdaroğlu’na. “Git kendi şartlarınla yap getir” diyor Kılıçdaroğlu. İnanılır gibi değil! Bayraktar’ı bu cevap kesmiyor ki Eminağaoğlu’na dert yanıyor: “Burnunun dibinde ne haltlar beceriyor, yok mu senin ekibin, adamın, bir belden vurma ekibin. Sen kur diyorum ya...”

İklim Bayraktar, yasadışı olduğunu itiraf ettiği halde bu görüşmeyi kaydediyor. Kılıçdaroğlu konuşmayı kabul ediyor. Bayraktar'dan konuşmanın ikinci bölümünü ve teyp kaydını açıklamasını istiyor. İkinci bölümde bir AK Partili hakkında iddialar varmış. Yasal bir dinlemeyi hedef gösterip "Savcı nasıl orada duruyor" diye demagojiye sığınıyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sıradan bir kıyamet günü

Markar Esayan 13.03.2011

Çok garip bir duyguydu.

Tsunaminin koca dalgaları, Shendai Adası'nda önüne ev, araba, uçak ne varsa katıp süpürüyordu. Gazetede canlı izliyorduk her şeyi. Dalgaları görmeyen arabalar, tsunamiye doğru sakın sürüşlerine devam ediyorlardı. Belki de kaçmaya çalışan insanlardı onlar, bilemiyorduk.

Tsunaminin birkaç saniye sonra ulaşacağı karayolunda ise başka bir sürü araba yol almaya devam ediyordu.

Yüzlerce, belki de binlerce hayatın sona erişini izledik hep birlikte. Filmlerde seyrettiğimiz felaketlerin en esaslısını böyle canlı seyrediyor olmak, hepimizi sarsmıştı.

"Bak bak, şu araba tsunamiye doğru ilerliyor!"

"Baksana, karayolunda trafik var. Birazdan suya kapılacaklar!"

"Kaç, kaç! Geri dön, oradan gitme yahu!"

"Ayy gitti vallahi!"

"Nereye kaçsın? Öteki taraf da deniz!"

"Doğru ya, ada burası. Bak kamera arka tarafı gösteriyor şimdi. Gerçekten de iki su arasında bir kara parçası bu!"

"88 bin kişi kayıp diye verdi televizyon. Yazalım bunu mutlaka."

"Kayıp ne demek? Yani bağlantı kurulamayan, telefonu çekmeyen mi demek? Yoksa suya kapılanları mı kast ediyorlar. Yabancı ajanslara bir bakalım."

"Baktım ben. Orada da daha fazla bilgi yok."

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Gandigate ve kozmetik demokratlar

Markar Esayan 14.03.2011

İnsanlar, kurumlar, devlet ve siyaset de doğadaki birtakım hayvanlar gibi dönem dönem kabuk, deri değiştirir. Mevsimi gelince kabuğunu veya derisini değiştirmeyi reddedecek bir hayvan düşünülemez. Diyelim ki böyle bir şey oldu. Tabiat onu halkasından dışarı atar, yaşam

hakkını elinden alır.

İnsan uygarlığında da aynı kural geçerlidir. Değişime direnen her yapı tasfiye olur veya edilir. Roma gibi, Osmanlı gibi, Stalin gibi, Mübarek gibi... Yoksa yaşam çürür, kurur.

Türkiye de kendi değişim hikâyesini yazıyor. Daha evvel belirttim. Mısır'a bakıp AK Parti'nin böyle bir halk ayaklanması ile hal edileceği hayalini kuranlar, toplum ve siyaset sosyolojisinden hiçbir şey anlamamış olanlar. Türkiye'de bir halk devrimi olsaydı bu darbeci askerlere karşı yapıldı. "Siz dua edin AK Parti'ye" demiştim. Bizdeki devrim son sekiz yıldır kendi meşrebince ağır çekimle yaşanıyor zaten. Bizim halk darbecilere, darbelerden medet umanlara 22 Temmuz 2007'de, 12 Eylül 2010'da meydanda değil ama sandıkta tarihe gömüyor.

Çünkü biz, tüm arazlarına rağmen demokratik tecrübesi daha köklü bir halkız. Atmış yıllık çok partili siyasi sistemimiz, üç büyük, birkaç da ufak darbemiz ve halk olarak ödediğimiz ağır bedeller var. Halk bu bedelin faturasını laikçi Kemalistlere kesti. Çünkü iktidar bu süre zarfında onlardaydı. Şimdi terbiye ediliyorlar ve canları çok yanmadan oluyor bu. Hiç şikâyet etmesinler. Yatarak altı, ayakta iki-üç yıllık bir tedaviyle atlatılabilecek bir imtiyaz kaybetme travması ve akut panikatak yaşıyorlar. Terapiyle filan uğraşamam diyenler, durumları hafifse bir aylık Küba, kritik ise altı aylık bir Kuzey Kore seyahati kürünü deneyebilir.

"Ölmek mi zor, değişmek mi zor" kulübü CHP'de ise ilginç şeyler olmakta.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Neden mi şimdi? Çünkü artık Taraf var

Markar Esayan 17.03.2011

Türkiye'nin 2000 ve 2010 yılına dair tam 11 bin gizli Amerikan belgesi...

Taraf bugün itibarıyla bu belgeleri hiçbir sansür uygulamadan, seçme yapmadan yayımlamaya başlıyor.

Bu bir gazeteci için hayatında yaşayabileceği ender kıvanç anlarından biri. Çok şanslıyım...

Türkiye Ermenilerini ve Türkiye'nin Ermeni algısını değiştiren Agos gazetesinde meslek hayatıma başladım. Ben ilk makalelerimi yazdığımda Agos henüz bir senelik bir gazeteydi.

Kuruluşunun altıncı ayında 21 Nisan 2008'de katıldığım Taraf ailesinin bir ferdi olmaktan da hep onur duydum. Agos'a, Hrant gibi bir efsane beni davet etmişti, onu tanımıştım. Taraf'ta ise Ahmet Altan gibi bir başka efsane ile bu macerada bulunma fırsatı buldum.

Dink ve Altan'ın ve diğer tüm arkadaşlarımla ortak özelliği hesapsızlıkları, cesaretleri, dürüstlükleri ve samimiyetleriydi. Hepsisi de rahat hayat şartlarından feragat etmişti. Ellerini taşın altına okkalı bir biçimde

soktular. Dink hayatını kaybetti. Biz ise cidden acı çektik ve çekiyoruz.

Sızlanmayı hiç sevmedim. Bu gazeteye gelirken "ölüm" dahil her şeyin çok yakınımızda olacağını biliyordum. Eşimle baştan konuştum. Hrant Dink yeni öldürülmüştü. Memleketten ya gidecek, ya kalacaktık. Ama kalırsam "O bayrağın yere düşmeyeceğini" kanıtlamak için sahip olduğum her şeyi ortaya koyacaktım. Bu bir çeşit inat. Eşim "Taş yerinde ağırdır, kalıyoruz" dedi.

Evet bugün, kendini gazeteci olarak hisseden herkesin imreneceği bir yayına başlıyoruz. Taraf ilk kez Dağlica'daki kirli oyunu gölgelemek için harcanmak isteyen askerlere sahip çıkarak farkını göstermişti. WikiLeaks Türkiye belgeleri de, on yıllık bir süreçte Amerika Birleşik Devletleri perspektifinde aklınıza gelebilecek her konuda gizli olan hiçbir şey bırakmayacak.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Çerkesler

Markar Esayan 20.03.2011

Geçen Nisan'ın 14'ünde kaybettiğim anneciğim bir Çerkeşti. Onun hikâyesi belki de dünyanın 1864'te ilk ve en büyük soykırım ve tehcirine uğramış olan Çerkes boylarının Osmanlı ve sonrasında Türkiye'deki acılı hikâyesinin bir özeti gibiydi.

Annem küçük yaşta zengin bir aileye evlatlık verildiği için ailesinden kopmuştu. Kardeşleri genç yaşta hastalıktan vefat etmişlerdi. Sonra bir diğer tehcir ve soykırım kurbanı Ermeni babamla tanışıp büyük bir aşk ile hayata tutunmuştu.

Annem sadece Çerkes olduğunu biliyordu. Memleketi Kütahya Tavşanlı'dan dört beş yaşında İstanbullu zengin bir aileye evlatlık gitmişti. Kimliğini ve dilini hiç öğrenememişti. Ama kendisine Türk denmesine sinirlenirdi. "Ben Çerkesim. Türk değil" derdi. Kendisi hakkındaki bu son bilgiye tutunmuştu. Bu da zannederim onu bir Çerkes yapmaya yeterliydi.

Geçen hafta, 13 Mart Pazar günü "Çerkes Hakları İnisiyatifi" Ankara'da bir miting düzenledi. Abdi İpekçi Parkı'ndaki mitinge Türkiye'nin dört bir yanından Çerkesler geldi. Açılış konuşmasını yapan inisiyatif yöneticisi Kenan Kaplan, geçmişte olduğu gibi bugün de toplumsal barışı zedelemekten, demokratikleşme sürecine azami katkıda bulunacaklarını belirterek şunları söyledi: "En önemlisi yok olmamak, varlığımızı geleceğe taşımak istiyoruz. Artık bizim de renklerimiz bu ülkeye yansımaları istiyoruz. Dilimizi, kültürümüzü, kimliğimizi kaybetmek istemiyoruz. Çocuklarımızın anadilde konuşmalarını, anadilde radyo ve televizyon yayını yapabilme imkânının, devlet tarafından Çerkeslere de sağlanmasını istiyoruz."

Bu bildiri Kafkas halklarının kullandığı Osedce, Adigece ve Abhazca olarak okundu. Bir Taraf okuru olduğunuz için "Bu taleplere kim ne diyebilir" diyebilirsiniz. Kürtlerin anadil konusundaki ısrarını hepimiz temel bir insan hakkı olarak desteklerken, TRT Şeş Kürtçe yayına geçmişken, akli başında herkesin geçmişte devletin yaptığı bu hak ihlallerinin ne büyük bir hata olduğunu kabul ettiği günümüzde, Çerkeslerin bu talebi de, her kesimin destek vermesi gereken bir duruşu ima etmiyor mu?

Ancak kazın ayağı öyle değil!

Murat Bardakçı, Habertürk gazetesinde bence okullarda ibretlik metinler başlığı altında okutulması gereken bir yazı kaleme aldı geçenlerde.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Libya, Newroz ve PKK

Markar Esayan 21.03.2011

Küreselleşme ve enformasyon devrimi... Sosyal medya ve dünyanın bir tıkla bir odanın içine doluşması...

Wikileaks ve Taraf gibi kanallarla dünyanın kaderini iki dudağının arasında gören muktedirlerin kozmik odalarının BBG evlerine dönüşmesi...

Buna bir de insan uygarlığının tarih boyu iyi ve kötü, savaş ve barış arasında sarkaç gibi sallanırken, iyiye ve barışa dair çekim gücüne kendini gönüllü bırakan kadim tecrübesini ekleyin...

Ortaya “küçük ve sıradan” insanların zaferi çıkıyor. Daha iyi ve huzurlu yaşamak isteyen küçük ve sıradan insanların muktedir azınlığın üzerinde kurduğu baskı ve halk denen atıl bırakılmış gücün günden güne çeperden merkeze yürümesi...

1864 Çerkes, 1915 Ermeni, 1938-1939 Dersim, 1940-1945 Yahudi, 1994 Ruanda, 1992-1995 Bosna soykırımlarının bugün tekerrür etmesi çok daha güç artık. Böyle olmasa, Tahrir Meydanı ve tüm Mısır bir mezbahaya dönüşürdü. Mübarek bunu mutlaka göze alırdı; ama alamadı işte. Her şey saniyesi saniyesine dünya kamuoyuna yansiyordu çünkü. Hiçbir zulmü gizlemenin, onu başka türlü sunmanın, ya da sessizlik ve karanlık denizinde gerçeği boğmanın imkanı yoktu.

“Küçük ve sıradan” insanların dünya sathındaki ittifakı, silah tüccarlarının, çokuluslu şirketlerin ve büyük devletlerin reel politik paktlarını ezdi geçti.

Bugün ise Newroz... Bir haftadır ülkenin çeşitli bölgelerinde Newroz kutlanıyor. Dün de Diyarbakır merkezli olmak üzere İstanbul ve İzmir’de de büyük katılımlı Newroz kutlamaları oldu.

Barış, ümit ve bahar... İnsanların yolunu en çok gözlediği bu üç mevhumu içinde barındıran bu bayramı yine yüreğimiz ağızımızda bekledik. Geçip bir an evvel gitmesini diledik. Ne yazık!

Bir bayrama bu haksızlık yapılmamalı. Barış bayramında savaştan korkulmamalı ama, layık olduğumuz şimdilik bu demek! Öcalan ve KCK çatışmasızlık kararının askıya alınıp fiili savunmaya geçildiği günlerde Newroz’a özel bir önem atfetti.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sizi birarada görmek ne güzel

Markar Esayan 24.03.2011

Muhteşem zamanlarda yaşıyoruz. Dünya belki önündeki bin yılın düzenini kurma sancıları içerisinde kıvranıyor. Mısır'daki devrimle birlikte Ortadoğu'da özgürlüğün fitili ateşlendi. 20. yüzyılın sömürge artığı diktatörleri koltuklarında hiç olmadığı kadar korku ve endişe içindeler. Değişim, eski düzenin imtiyazlılarına kırmızı kartı çıkarırken, buna göre yaşamaya, düşünmeye ve mücadele etmeye alışık kesimlerde ciddi bir travma yaratıyor.

Alın size Libya ve Kaddafi meselesi...

Dün BM'yi Ruanda gibi insanlık trajedilerine müdahale etmemiş olmakla suçlayanlar, kemalisti, dindarı, demokrasi, Roni Margulies gibi özgürlükçü sosyalistleri, koro halinde Kaddafi'ye müdahale eden BM'ye verip veriyorlar. Bizleri ise en hafif deyişi ile fazla iyimser buluyorlar. Margulies'in yazısının son bölümünü çok öğretici bulduğum için buraya almak istiyorum:

"Bu iyimserlik, çok kutuplu dünyada emperyalist güçler arasında kıran kırana bir rekabet olduğunu, bu rekabetin ve yaptıkları her şeyin kâr güdüsünden kaynaklandığını, amaç kâr olduğu sürece ham madde ve pazar mücadelesinin "önemsiz" olamayacağını, "barış" ve "demokrasi" kavramlarının "kapitalizm" ve "kâr" kavramlarıyla yan yana duramayacağını görmezden geldirebiliyor insana. Ve o noktada yollarımız ayrılıyor. Amerikan silahları 42 yıl boyunca Kaddafi'yi hangi nedenlerle desteklediyse, aynı silahlar bugün de aynı nedenlerle devirmeye çalışıyor Kaddafi'yi. Libya halkıyla alakasız, Amerikan çıkarlarıyla yakinen alakalı nedenlerle. Emperyalizm sorunun kaynağı. Çözümü olamaz."

Margulies gibi kafası açık bir aydını, kendi parçalanamaz çekirdeğine ulaştıran, dünyada olanların ABD'nin kontrolünden çıktığı gerçeğini görememekten kaynaklanıyor. ABD bunun farkında ve yeni paradigmasını buna göre kurmaya çalışıyor. Batı tam da Margulies'in asla olmaz dediği iki şeyi, "kâr-barış" ve "kapitalizm-demokrasi"yi uzlaştırmak zorunda olduğunun farkında.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Libya müdahalesi ve R2P

Markar Esayan 27.03.2011

Libya ile ilgili son yazımdan sonra, Agos'ta yazdığımız günlerden beri muhabbetimiz olan Taner Akçam'dan bir mail aldım. Akçam tüm bu tartışmalarda Taraf'ın çok doğru bir yerde durduğunu söylerken, bana Uluslararası Hukuk'un geldiği nokta ile Libya müdahalesinin ilişkisini hatırlatıyordu.

Türkiye'de Libya tartışmalarında özgürlükçü sosyalist çevrelerin bile "Kan içici emperyalizm" nutuklarına geri döndükleri bu tartışmalar, herkesin akıl ve duygu haznesinde mutlaka bulunduğunu düşündüğüm parçalanamaz çekirdeğe ulaştığımızı anlatıyordu. **Bu çevrelerin zamanı donduran kapitalizm-emperyalizm-şeytan Batı analizlerine kendini hapsetmesi, değişim denizlerine açılırken, dönecek tekin bir liman ihtiyacından olsa gerek.** Değişim tüm zeminleri kırarken, başladığımız yere dönüp, demir aldığımız limanın yerinde yeller estiğini görmek gerekiyor bazen. Libya tartışması da, Amerikan-Hristiyan önyargısında hem solcuları, hem de bazı mütedeyyin kesimleri aynı çekirdekte buluşturdu.

Geçen yazımda eksik kalan Libya müdahalesinin uluslararası hukuk boyutuna dönersek...

Bu kavramın ilk şekillendiği yıllarda, hegemon devletler savaş suçlarına sınırlama getirmişler, ama kendi kolonilerinde işlenen suçları kapsam dışında bırakmışlardı. **Hegemon güçlerin kolonilerde işlediği ve işleyeceği suçların, geliştirilen “Savaş suçu” kavramının dışında kalması çelişkisi gittikçe taşınamaz** oldu. Gelişim bu taşınamaz çelişkinin baskısıyla devam etti. Bugün kendisi de hukukçu olan Barack Obama, ülkesini bu alan içine çekmeye çalışıyor. AB sürecinde de aynı eğilimi görebilirsiniz.

Libya gibi örneklerde ABD, AB veya BM’ye “Sen karışma” diyenler, bu insanlık suçları karşısında ne yapılması gerektiğini tarif etmekle de yükümlü. Kimsenin “Bırakalım ne olursa olsun” demeyeceğini umduğumuza göre, “müdahalenin hangi şartlarda ve kimler tarafından” yapılması gerektiğini söylemek de şart.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Üç kadın bir hapisane

Markar Esayan 28.03.2011

Gazete olarak cezaevlerinden de sıkça mektuplar alıyoruz. Ne ilginçtir ki, elime ardı ardına geçen üç mektup da Bakırköy Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu’dan geldi. Üç kadın mahkûm, birbirinden trajik üç derdini paylaşmış. Anlatılanlar inanılır gibi değil. Umarım bu satırları okuyan vicdanlı ve yetkili kişiler çıkar ve gereğini yaparlar.

İlki Berna Yılmaz’dan gelmiş...

Berna Yılmaz 14 Mart 2010 tarihinde düzenlenen “Roman Çalıştay”ında arkadaşı Ferhat Tüzer ile “Parasız Eğitim” pankartı açtıkları için tutuklanmışlar. Aradan bir seneden fazla süre geçmiş olmasına rağmen sadece iki mahkeme görülmüş ve her ikisi hakkında da tutukluluk hallerine devam karar verilmiş.

“Yani”, diyor Yılmaz, “parasız eğitim istediğimiz için ‘Suçluyuz’ bu ülkede. Üstelik bu ‘suç’, Anayasa’da belirtilmiş bir hak olmasına rağmen. (...) Bu nasıl bir tahammülsüzlük ki, 12 ay oldu hala içerideyiz. Nasıl bir tahammülsüzlük ki, Anayasa ile güvence altına alınan bir hakkı dile getirdiğimiz için 15 yıla yargılanıyoruz. 24 Mayıs 2011 tarihinde 10. Ağır Ceza Mahkemesi’nde görülecek üçüncü mahkememiz. Tam 15 ay sonra tekrar çıkacağız hâkim karşısına.(...) 24 Mayıs günü görülecek mahkememe sizi ve okurlarınızı eğitim hakkımıza sahip çıkmak için yanımızda olmaya çağırıyorum.”

Yine aynı hapisane...

Mektubun yazarı A, tedavi hakkına ulaşmakta yaşadığı zorlukları anlatıyor. “Anlatacağım sıkıntılar sadece F tiplerinde değil, her cezaevinde yaşanıyor” diyor. “Biz tutsaklar için en ağır olanı dört duvar arasında hasta olmak. Eğer hastalanırsanız önce revire çıkmak için dilekçe verirsiniz. Bu dilekçe bir şekilde dikkate alınıp revire çıktığınızda doktor “Neyiniz var?” demeden önce aranızda şu konuşma geçecektir.

“Hükümlü müsünüz, tutuklu mu?”

Eğer cevap tutukluysa bu sefer karşınıza şöyle bir soru çıkar.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Teşekkürler Savcı Öz

Markar Esayan 31.03.2011

Ahmet Şık depremi nihayet Savcı Zekeriya Öz'ü tasfiye ettirdi.

Savcı Zekeriya Öz'e çok ciddi haksızlık yapıldığını düşünüyorum. Bu yakıcı davaya kimse ilişmezken, herkes korkup geri dururken Öz elini taşın altına sokmuştu. Tabii ki bu makamlar kimsenin tapulu malı değil. Lakin Ergenekon gibi, Türkiye'deki derin devletin bağırsaklarını ortaya döken bir tarihi davanın maestrosu, bence bu sürecin sonunu da görmeyi hak etmişti. Üstelik, dört yıldır tüm dosyalara hakim olan bir tecrübe de davadan mahrum edilmiş oldu.

Savcı Öz'ün, Ahmet Şık depremine yem edildiği görüntüsüyle tasfiye edilmesi hiç şık olmadı. HSYK baskıya direnemedi. **Artık bundan sonra Öz'ün yerine gelecek savcıların, operasyon öncesinde oturup "Piar" çalışması yapmaları gerekecek. Hangi isme dokunduklarında kendilerine dokunulacağını" hesap etmek zorundalar. Belki bir kamuoyu yoklama şirketi ile anlaşır, önce hassas vicdanların görüşünü alır, sonra operasyon yaparlar. Hasılı, "Muteber", (kime göre?) "Temiz" (Kime göre?) ve "Masum" (kime göre?) isimlerin –ontolojik olarak- suç işleyemeyeceğine yönelik "harika" bir içtihadımız oldu.**

Bunu Mustafa Balbay'da, Türkan Saylan'da, Mehmet Haberal'da da denemişlerdi. **Ergenekon Davası'nı tasfiye etmek için bazı insanların ve bazı mesleklerin (paşa, doktor, gazeteci) suçtan münezzeh ve doğrusu "Dokunulmaz" olduğuna dair bir algı yaratmak istediler.** Ancak yukarıda örnek verilen isimlerin ideolojik ve kimyasal yakınlıkları, itirazların prestijini düşürüyor, etkisini azaltıyordu. Hedefi tam on ikiden vuramadılar. İstenen etki bir türlü yaratılamadı.

Sonra OdaTv dalgası geldi.

Soner Yalçın, Nedim Şener üzerinden kopartılan fırtına kısa sürede dindi. **Ancak Ahmet Şık, kimliği ile tam aranan isimdi. Dürüst gazeteciliği ile tanınmıştı.**

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Paranoya nasıl Zirve yaptı

Markar Esayan 03.04.2011

Taraf gazetesi bir süredir 2000 ile 2010 arasında Amerika Birleşik Devletleri'nin Türkiye algısını tamamen deşifre eden WikiLeaks kriptolarını yayımlıyor. Ergenekon davası, karmaşık Kürt meselesi, Asker-yargı vesayeti, Ermeni olgusu, vesayette medyanın rolü gibi konularda, ülkemizde son yıllarda yaşanan şeffaflaşma ve dolup taşan bilgi bagajı ile WikiLeaks ABD belgeleri, bir elmanın iki yarısı gibi resmi tamamlıyor. Vatandaşı için hep bir muamma olagelmiş Türkiye Cumhuriyeti Devleti, artık görünür, bilinir bir şey haline dönüşüyor. Böylelikle devleti ehlileştirmek, onu bireyin- toplumun hizmetkârı haline getirmek de mümkün olabilecek bir zaman sonra.

Taner Akçam bir makalesinde, "Kurtuluş Savaşı Ermeni ve Rumlara karşı verilmiş bir iç savaştır" der. Kuvayi Milli hareketi ve Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri'ne baktığınızda, kadroları Ermeni soykırımına karışıp Anadolu'ya kaçmış İttihatçılarla doludur. Yine bu cemiyetler özellikle Ermeni ve Rumların tehdit algılandıkları vilayetlerde kurulmuştur. Şöyle devam eder Akçam: **"Tüm bir Kurtuluş Savaşı boyunca, Anadolu'da Birinci Dünya Savaşı'nın sonuçlarını denetlemek için bulunan İtilaf birliklerine karşı savaş verilmemiştir. Kurtuluş Savaşımızın ilk kurşunu, 19 Aralık 1918 günü Dörtyol'da patladı. Bu ilk kurşun öç almak için geri dönen Fransız üniformalı Ermenilere atıldı. Bu ilk kurşunun atıldığı yerde, Dörtyol'da İngilizlere başvurulur ve İngilizler bir Hint birliği yollayınca ortalık yatıştır. İngiliz işgaline herhangi bir tepki yoktur, hatta arzu edilmektedir."**

Her güzide şehrimizin kurtuluş günlerinde temsili düşmanların neden Ermenilerden mürekkep olduğunu da bir düşünelim burada.

Ve şimdi günümüze gelelim.

Taraf gecen cuma ve cumartesi Türkiye'de misyonerlik, Hristiyan ve Ermeni paranoyasını ortaya seren WikiLeaks belgelerini yayımlandı ki, Malatya Misyoner katliamını anlamayı sağlayan resim çizdi.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Veda Hutbesi'ne veda

Markar Esayan 04.04.2011

Türkiye'de hepi topu 80-100 bin gayrimüslim var. Etnik temizlik başarısı müthiş.

Müslümanlıktan Hristiyanlığa geçenlerin sayısı ise istatistiklere giremeyecek denli az.

Ama bu "azlık"la alay edercesine büyük bir Ermeni-Hristiyan korkusu var. Bununla hala yüzleşilebilmiş değil. Öyle olunca da, Ergenekoncuların, darbecilerin kazdığı kuyuya yuvarlanıveriyoruz...

17 Kasım 2003 tarihli Şükrü Sarıışık imzalı MGK belgesinde 2000 yılına ait misyoner sayısı şöyle verilmişti: **"2000 yılı itibariyle Türkiye'de 45'i yabancı, 9'u da Türk olmak üzere 54 misyonerin faaliyet gösterdiği tespit edilmiştir."**

Bana inanmıyorsanız, işte size koskoca paşa imzalı MGK bildirisi. 54 misyoner, Anayasa'da "garanti" altına alınmış bir hakla dinini değiştirmiş bir avuç vatandaş ve sayıları cumhuriyet politikasıyla sifıra yakın hale getirilmiş bir gayrimüslim azınlık...

Ve iki binli yılların hemen başından itibaren MGK'nın tehdit listesine aldığı, bizzat Diyanet'in 2005 hutbesi, Devlet Bakanı Mehmet Aydın'ın iki sert açıklaması ve Ergenekon'un ceviz kabuğunu doldurmayacak bu korkuyu köpürterek başlattığı misyoner-azınlık avı...

Hrant Dink cinayetinin "ihmal-kasıt" ilişkisi üzerine konuştuğum ve Emniyet teşkilatını çok iyi tanıyan bir arkadaşım, **konu Ermeni olunca, tüm devlet görevlilerinin aynı hizada birleştiğini, bu nefretin hastalık derecesinde devlet bürokrasisi ve memur kademesinde kendini gösterdiğini söylemişti.** Yani görev ihmalinin kasıttan ayrılmasının çok zor olduğu paranoyak bir durum söz konusuydu.

Bu nefret köklerini ta Balkan savaşı travmasında buldu. **1915'i bu nefretle gerçekleştiren, 1915 müsebbibi kadroları Kuvayi Milliye hareketinde istihdamla, suçu, reddiye, travmayı ve nefreti Cumhuriyet'e sirayet ettiren bir KORKU...** Bu korku aynı zamanda Türk milli kimliğini belirleyen ana dürtüydü.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir millet uyanıyor

Markar Esayan 07.04.2011

Devam edeceğim demiştim, ediyorum.

Türkiye 1912-13 yıllarında İttihat ve Terraki'nin troykasının, yani **Enver, Talat ve Cemal Paşalar, parti içinde yaptıkları darbe ile Prens Sabahattin liderliğindeki Osmanlıcı liberalleri devirerek bugünün Türkiye'si'nin temellerini attılar.** Dürtüleri korku, kibir ve hayalperestlikti. Bir yandan Balkan Savaşı ile Anadolu'ya sıkışmanın klostrofobisini yaşarken, diğer yandan Almanya ile savaşa girerek kaybedilen milyonlarca kilometre karelik toprakları geri kazanmanın derdindeydiler. Buna pozitivist-Darwinci bakış açısını da eklediğinizde ortaya Dr. Frankenstein'in canavarı çıktı. **Bir ölüm makinesi... Irkçı, dini araçsallaştıran, insanı bir meta olarak gören, halkları kendi kıtaları farz eden, ırksal, dinsel farklılıkları etnik temizlik için kışkırtan bir ölüm makinesi.**

Bu izleği deşifre etmeye çalışmam, aynı zihniyetin cumhuriyete sirayet etmiş olması ve Kürt sorunu gibi bir felaketi yaratmış olmasıdır. **Allahtan Kürtler Müslümandı. Yoksa zaten onlar da 1915 yılında ölüm konvoylarına katılırdı. Ancak Kürtlerin 1915'te Ermeni işinde tetikçilik yapmaları ve din birliği nedeniyle cumhuriyetin asimilasyon politikaları ile eritilecekleri düşünülüyordu.** Daha kırılğan ve sayıca daha az olan Çerkes ve Lazlarda bunda başarılı da olundu. Ama Kürtler bu yöntemlerin müsbet karşılandığı, içten ve dıştan tepki almadığı karanlık zamanları büyük bedeller ödeyerek de olsa atlattılar, bugüne eriştiler.

AK Parti bu anlamda doğru bir yol izledi. **Dinî birliği, savaş ve suç ortaklığı için suiistimal eden İttihatçıların yaptığıının tam tersini yaparak, İslam'ın evrensellik ve barış yönü ile Müslüman eğilimi yüksek Kürt kesimlerine güven aşıladılar.** Yani bu bir çeşit panzehir oldu. Bunca yıllık ölüm ve işkence belleği, Ergenekon'un savaşın devam etmesine yönelik bunca çabasında, bu dar boğazı bu formülle aştılar.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Komploların öcü ve diriliş

Markar Esayan 10.04.2011

Olacağı buydu.

İhtiyacımız olan da belki tam buydu.

Her krizin diyalektik olarak içinde taşıdığı değişim, suya düşmüş kedi yavrusu gibi ensenizden tutar sizi kıyıya atar, mühlet dolunca.

“Gerçek”le bu kadar alay eder, tarihin bu kadar ırzına geçer, adalete, vicdana bu kadar köle muamelesi yaparsanız...

Ne olur biliyor musunuz?

Bugün olan olur.

“Gerçek” kıyılarıңызdan çekilir, o çok sevdiğiniz komplolar lağım gibi taşar her yerden. Ama zelil amaçlar hâsıl olduğunda, aynı yerde durmaz komplolar; döner sizden öcünü alır.

Bu Matrix filmi değil... İsteddiğinizde mavi hapi yutup oyundan çıkamıyorsunuz. Evet, daha çok Inception’a benziyor. Gerçeklikten rüyalara gidebilirsiniz, ama dönmek için sert bir şoka ihtiyaç olur. Daha alt katmanlara indikçe, gerçekliğe dönmek için daha sert daha sert dürtmelere, düşüslere ihtiyacınız olur.

Bazen o kadar uzağa gidersiniz ki, artık geri dönmek de mümkün olmaz.

Ee, ne demiş atalarımız.

Crime does not pay.

Hiçbir suç cezasız kalmaz yani.

Şimdi, “komplolarla” bulanmış ölkemizde, hezeyanlarla yaşamak durumunda bazıları. Çünkü düne kadar ne yaptıklarının farkındalar. Onların değişimden anladığı, diktanın el değiştirmesi sadece. Tarihin müspet bir sayfa da açabileceği ile ilgili bir bilgileri yok. Kendilerinden öç alınmasından korkuyorlar.

Çünkü suçlu olduklarını biliyorlar. Yedikleri naneleri çok iyi biliyorlar.

Ve her şeye bu korkuyu yansıtıyorlar.

Cenneti gökten yere indirip “Hadi” deseniz, kendi cehennemlerini tercih ederler, inanın.

Ne olacak bu memleketin hali, bu kutuplaşma nasıl hal olacak, “güven” gurbetten ne zaman kesin dönüş yapacak, ne zaman şöyle rahat bir nefes alacağız, komplolardan müteşekkil gündemlerden kurtulup, ne zaman bir oh diyeceğiz, diye sorarken yakalıyorum sürekli kendimi.

Eskiden benim gibi “Ermeni dölleri”nin işi kolaydı.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bu hikâye yarım kalmasın

Markar Esayan 11.04.2011

“Adamlar yine yüzde elliyle gelecekler ya...”

“Vallahi billahi gelecekler...”

“Feci bir şey bu.”

“Her tarafı ele geçirdiler. Bütün kadroları kendi adamları ile doldurdular.”

“En az 10 sene gerekir bu yapılanların düzelmesi için.”

“Ergenekon davası dediler, bütün muhalifleri içeri tıktılar. Gazeteci bırakmadılar.”

“Zaten daha da kimse bir şey yazıp çizemez bu ortamda.”

“Ama bu halk gider yine bunlara oy verir.”

“Verir tabii. Halkın umurunda bile değil olanlar. Çoğu gazete okumuyor. Olan bitenin farkında bile değiller.”

“Bakalım yeni anayasa nasıl olacak?”

“Onu da kendilerine benzetirler.”

***

Bu diyaloglar tamamen gerçek. Havalimanından dün eve servisle dönerken oturduğum sıranın hemen arkasında iki genç böyle konuşuyorlardı aralarında.

Oldukça hüzünlendim. İçim sıkıldı.

Bu ülkenin pırlıl pırlıl iki genci, üniversite öğrencisi veya mezunu olmalılar. Sözlerine ister katılın ister katılmayın, çok endişeli oldukları kesin. Görüşleri objektif değil. Halkı olayları takip etmemekle suçlarken, kendileri belli ki *Sözcü* okuyarak klişe ediniyorlar.

Ama olsun. Bu çok önemli bir veri değil mi halkın geri kalanının duygularını anlamak için? Onlar da bu ülkenin vatandaşları ve kendilerini yöneten hükümet hakkında paranoyaya varacak bir altüst oluşla yaşıyorlar.

Demek ki acilen bir şeyler yapmak gerekli. Bu algıyı oluşturan haklı ve haksız nedenler neler? Bunları önlemek için neler yapmak lazım geldiğini düşünüp, reçeteyi uygulamak lazım.

***

Ankara’ya gitmiştim.. Hukukçu ve yazar Orhan Kemal Cengiz’in kurucusu ve başkanı olduğu İnsan Hakları Gündemi adlı STK’da düzenlenen, gençlere yönelik kursta bir ders verdim. Türkiye’de demokrasi, insan hakları, azınlık sorunları gibi konularda uzun ve çok verimli bir paylaşım oldu.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Adaylar ve madalyonun diğer yüzü

Markar Esayan 14.04.2011

Partilerin milletvekili aday listeleri açıklandı. Pandora’nın Kutusu açıldı. BDP sükse yapmış durumda. CHP Ergenekon adaylarına rağmen, Baykal ekibini tasfiye ederek heyecan yaratmayı başardı. AK Parti ise genellikle hayal kırıklığı ile karşılanan renksiz bir liste ile meydana çıktı.

Ama durup tabloya biraz daha soğukkanlı bakmakta da fayda var.

Öncellikle parti içi demokrasinin olmadığı, lider kültü ve diktasının hala hüküm sürdüğünü bir siyaset zemininde olup bitiyor her şey, bunu unutmayalım. Böyle olmasının türlü nedenleri var. Siyasetin vesayet tarafından sürekli aşağılandığı, darbelerle parlamenter rejime ara verildiği, iktidar olma ile hükümet etmenin hiç çakışmadığı, Demirel gibi, çoğu siyasetçinin bırakın iktidar olmayı, hükümet edebilmek için bile vesayetle içli dışlı olduğu ve yeri geldiğinde -28 Şubat darbesinde olduğu gibi- bizzat suç ortaklığına girdiği bir "siyaset" tarihinden geliyoruz.

Tabii buna ataerkil, totaliter ve aşırı militarize olmuş genetik özelliklerimizi de eklemeniz gerekir.

Son yıllarda bu sorunlu alanlarda birkaç değişim kıpırtısı görmek mümkün oldu. En azından vesayetin geriletilmesiyle, iktidar olmak ile hükümet etmek arasında ciddi bir yakınlaşma yaşandı. Diğer yanda AK Parti'nin tercihlerinde, Erdoğan'ın son sözü söyleme tasarrufu mahfuz olmakla birlikte, aday belirleme konusunda yedi aşamalı bir süzgeç sistemi devredeydi. CHP ise 29 şehirde ön seçim yaptı. BDP kendine yönelik eleştirileri dikkate aldığını gösteren ve takdir toplayan geniş yelpazeli bir aday tercihinde bulundu.

Üç partinin ardında kalan ise, hala eski Türkiye'de yaşayan MHP oldu. Zaten bir sürpriz yapması da beklenmiyordu.

CHP için Ergenekon sanıklarının aday göstermesi, AK Parti için de Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgesini gözden çıkarmış olduğu izlenimi veren zayıf profilli adaylar, gayrimüslim hiçbir adayın listelerde yer almaması eleştirilebilir.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Biz ki...

Markar Esayan 17.04.2011

Yayın müdürümüz Ahmet Altan iki gün önce bir yazı yazdı. "Sen ki" başlığını taşıyan tarihî bir yazıydı bu. Üstelik bu enfes yazıyı baskıya yetiştirmek için çok kısa bir zamanda yazdığına bizzat şahidim.

"Sen ki" müthiş bir yazıydı...

Bu ülkenin kadim tarihi, insan zenginliği ve kendine güvenin kendini doğru tanımaktan geçtiği bundan daha edebî ve zekice belirtilemezdi. Ahmet Altan'ın insanı bir köşe yazısının sınırları içinde binlerce yıllık bir zaman yolculuğuna çıkaran bilgisi, tasvirlerindeki mahirlik ve sözlerindeki samimiyet tartışılmaz biçimde onu çok özel kılıyor. Gazetecilik ve yazarlıktan da önce, insan olmayı Hrant Dink ve Ahmet Altan'dan öğrenme şansına sahip olduğum için çok şanslı hissettiğimi bir kez daha söylememe müsaade edin.

Ahmet Altan, aslında "bizim gibileri" üzen Başbakan'ın AKPM'deki konuşmasına cevap veriyor gibiydi sanki. Bu benim düşüncem tabii. Erdoğan, AKPM kısaltmasının son harfini fark etmemiş de, sanki AKP grup toplantısında konuşur gibi seçmenine yönelik popülist bir konuşma yaptı. Ben Başbakan'ı sahici, dürüst bulan, onun bu ülke için bir şans olduğunu düşünenlerdenim. Ancak gerçekten o konuşmayı dinlerken çok sıkıldım, terledim, utandım. Davos'ta ne kadar coştıysam, burada o kadar yerin dibine girdim. Neden böyle yapıyor diye sordum kendime. Ne gerek var? Tamam, bu ülkede karşılığı olan bir kompleks damarında kendine bir karşılık bulur bu. Ama bu kibir, barındırdığı kompleks ile aslında bizi ne kadar da zayıf ve kırılğan gösteriyor, farkında mıyız? Avrupalılara nasıl görüldüğümüzle ilgili bir endişeden değil bu sıkıntım. Yoksa Erdoğan'ın eleştirdiğim

duygusuyla ortaklaşmış olurum. Bu, bizle, kendimizle ilgili bir şey. Kendinle verdiğin kavgaya bir nihayet verip, varlığından memnun olmak.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Deve

Markar Esayan 21.04.2011

Bizdeki bilgiye göre İstanbul, *Hürriyet*'e göre ise Ankaralı "sorumlu" bir vatandaş, YSK 2007'deki hatayı tekrarlamasın diye oturuyor BDP'li yedi vekil adayı için bir şikâyet dilekçesi yazıyor. Dilekçe değil, maşallah mahkeme fezlekesi bu. Ertuğrul Kürkçü'nün 1971 yılında aldığı cezadan tutun da, BDP Eşbaşkanı Gültan Kışanak'ın YSK'nın 2007'de fark edemediği kızlık soyadıyla aldığı ceza, Sabahat Tuncel'in vekil seçildikten sonra kesinleşen mahkeme kararına kadar her şey en ince ayrıntısına kadar var bu dilekçede. Vatandaş değil, Sabih Kanadoğlu mübarek.

YSK da, BDP ile ilgili özel bir komisyon kurmuş olmasına, Sırrı Sakık'ın iki kez Kurul Başkanı ile yüz yüze görüşmesine ve Ahmet Türk'ün baba ismindeki bir harfe kadar pürüzleri karşılıklı düzeltmelerine rağmen, herhalde dilekçe tam bu arada –haftasonuna denk geliyor ama olsun- ellerine ulaşmış olmalı ki, BDP'li yedi adaya veto açıklıyor.

Türkiye'nin durumlarını izah etmek için şu ünlü "Deveye boynun eğri demişler, nerem doğru ki demiş" deyimini bile yeterli olmuyor. Sakallı Celal'e atfedilen "Bu kadar cehalet ancak eğitimle mümkündür" sözünden ilhamla, **"Bu kadar adaletsizlik, ancak yargıyla mümkündür"** diyebiliriz.

Bedri Baykam'a o menfur saldırıyı gerçekleştiren manik-depresif şahıs nasıl kendinden menkul değilse, bu adaletsizlik de sıradan bir basiretsizlik veya vazife kusuru değil. **Türkiye'de "devlet", söz konusu "vatan" ise hiçbir şeyi rastlantıya bırakmaz.** Kendini derinlerde gezen bir hayalet olmaktan çıkarıp, şeffaflaştıracak en önemli meselelerde, mesela Kürt sorununda bir çözüm umudu yeşermişse hele...

BDP açıkladığı aday listesiyle adeta siyasi bir şov yaptı. AK Parti, demokratlarla ittifaktan vazgeçip, kendini kendi "öz" kadrolarına kapatırken, BDP tam tersini yapıp Türkiye partisi olmanın yolunda önemli bir adım attı.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ölüm ve diriliş

Markar Esayan 23.04.2011

Bugün bayram...

Biz Ermeniler, yedi haftalık orucun sonunda gelen Diriliş, ya da yaygın adıyla **Paskalya Yortusu'nu bugün kutluyoruz.**

Aynı Müslüman dostlarımız gibi, uzun bir orucun ardından gelen bir coşkuya kaptırıyoruz kendimizi.

Hayatın kendisi bu iki bölümde özetleniyor aslında.

Oruç ve Bayram...

Zorlukların içinden geçerken, kendini inandığın şeye yaklaştıran, gücünü, inancını, gurbetin biteceğini ve kazananın "iyilik" olacağına dair, zorlu bir süreç, oruç dönemi...

İsa'ya, Ferisiler "Senin öğrencilerin neden oruç tutmuyorlar" diye çıkıştıklarında verdiği o cevap: "Güvey aralarındaiken neden oruç tutsunlar? Onlardan ayrıldığımda onlar da oruç tutacaklar..."

Yani, oruç, ayrılığın getirdiği bir sonuç. "Ayrıldık ama, sana kavuşmaya kararlıyım" demenin, bu kararlılığı göstermenin cürekâr bir yolu...

Biz de ayrıldık, biliyor musunuz?

Hem de tam bu bayram, yortu günü.

96 yıl önce, 24 nisan günü başladı ayrılığımız.

235 Ermeni vekil, doktor, dinadamı, gazeteci, yazarı evlerinden aldı Jandarma. Her şey mükemmel planlanmıştı. İttihatçıların arkasında kocaman bir savaşın karmaşıklığı, bir de Alman İmparatorluğu vardı.

Önce, milletin kılavuzları, sesleri, temsilcileri ortadan kaldırılmalıydı ki, her şey sessizce halledilebilsin.

Ne de olsa Ermeniler yüzde doksanı köylü, dağlarda mezralarda yaşayan bir halk.

Dilsiz, sahipsiz...

Mayısta çıktı Ermeni halkı Tehcir yoluna. Edirne'den, Bolu'dan, Tekirdağ'dan ve her yerden, kabileler döküldü yollara. Coşkun kaynağından yola çıkıp, kurak yollar boyu gittikçe azalan, azalan ve varla yok arasında cılız bir birikintiye dönüştüler...

İrkçılık ve korku o kadar gözlerini bürümüşü ki İttihatçıların, Ermenilerin aslında kendi evlerinin bir üyesi olduğunu tamamen unutmuşlardı.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bana bunun hesabını kim verecek

Markar Esayan 25.04.2011

Dün yazdığım gibi, Pazar günü Paskalya Yortusu'ydu. Ermenilerde inananın da, ateistin de gittiği bir yerdir Kilise.

Ermeni Kilisesi içerisinde herkes kendine bir yer, vazife edinebilir, dışlanmaz.

Bu kilise için iyi bir şey midir, bilinmez. Çünkü üzerine aşırı bir yük binmiş olur. Dini, dili, kültürü yaşatmak, devletin işine geldiğinde muhatap, gelmediğinde görünmez olmak vs.

Hatırlıyorum, bundan on küsur yıl önce, cemaat Patrik seçimi sürecine girmişti. İki şanslı aday vardı. Biz “mor” renkle seçime giren ve şu an çok ağır bir rahatsızlıkla mücadele eden Mesrob Sırpazan Mutaftyan’ın ekibindeydik. Onun ekibinde olmamızın pek çok sebebi vardı. Bizler, reformcular olarak, Mesrob Sırpazan’ın köhnemiş cemaat sistemini değiştirme yönündeki heyecanından etkilenmiştik. Hrant Dink ve Agos da onu destekliyordu. Mesrob Sırpazan’ın ciddi bir karizması vardı, teknolojik gelişmeleri yakından takip ediyor, gençleri büyülüyor, aldığı iyi eğitim ve yabancı dilleriyle, bizim için adeta geçmişi bugüne bağlıyordu. Bu şu demekti: Ermeni olmaktan taviz vermeden Türkiye’ye ve dünyaya entegre olmak, kendimiz kalarak onurumuzla yenilenmek.

Allah şifasını versin.

Cemaatin çok sorunları vardı. Devlet, azınlıkları eritme politikasına koşut Ermenilerin çağdaş yönetim aygıtlarına kavuşmasını engelliyordu. Hatta 1863’te kabul edilen Ermeni Nizamnamesi’nde elde edilen kazanımların bile gerisinde kalmıştık. 1936 Beyannamesi adlı adaletsizlikle, hergün başka bir vakfın malına el konuyordu. Vakıflar Genel Müdürlüğü, adeta bir haciz memuru gibi, tüm mesaisini azınlık vakıflarının mallarını yağma etmek için harcıyordu.

Bu durumda Lozan’la tanınan hakları kullanmak da gittikçe zorlaşıyordu. Okulların, derneklerin, iki hastanemizin, fakirlerin ve Patrikhane’nin dev bütçe ihtiyacı, vakıfların akarlarından sağlanabilecekken, devlet bu can damarını kesiyor, böylelikle, yavaş yavaş yok olmamız hedefleniyordu.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sevag’ı kim öldürdü

Markar Esayan 28.04.2011

Batman’ın Kozlu ilçesine bağlı Gümüşgörgü Jandarma Karakolu’nda görev yaparken tezkeresine üç hafta kala karnına aldığı kurşunla hayatını kaybeden Sevag Şahin Balıkçı, benim yirmi yıldır tanıdığım komşularımın oğluydu.

Yirmi yıl alt alta, üst üste yaşadık. Babamın dükkânı onların oturduğu evin altındaydı. **Sevag küçüklüğünde de çok sevimli, çok saygılı, munis ve iyi huylu bir çocuktü. Haberi internette gördüğümde çok ama çok üzüldüm.**

Sevag dün düzenlenen törenle defnedildi. Ölüm her yaşta zorken, bir bebeğin, bir çocuğun, önünde pırl pırl bir hayatın olduğu bir gencin ölümü çok daha yıkıcı. Allah rahmet eylesin. Mekânı cennet olsun. Allah kalanlara teselli versin.

Ölümün 24 Nisan’da, yani Ermeni soykırımının 96. yıldönümünde ve ne tesadüftür ki Paskalya Yortusu’nda gerçekleşmesi, kafalarda soru işaretleri oluşturdu. **Aile evlatlarının ölümünün bu “tehlikeli” ve “dikenli” konuyla birleştirilmesinden rahatsız. Haklılar da... Yakından tanıdığım anne Ani Balıkçı “Olay kaza mı**

yoksa değil mi henüz bilmiyoruz. Pazar günü avukatlarımızla birlikte olay yerine gidip oradaki yetkililerle görüşeceğiz. Alacağımız raporla her şey netlik kazanacak. (...) Olayın 24 Nisan ya da soykırımla falan ilgisi yok. Benim kimseden korkum yok, oğlum gitmiş neden korkabilirim ki.”

Ani Hanım haklı. Konu aydınlığa kavuşmadan sadece tarih çakışmasından böyle çıkarımlar yapmak doğru değil. Hem Sevag’a, hem de ailesine, sevenlere, bu ülkeye de haksızlık. Lakin şöyle bir sorun var.

Olay gerçekten aydınlanacak mı? Aile, alacakları raporun içeriğinden emin olabilecek mi? Adaletin yerine gelmesi yönünde, vicdanımızda bir kıymık kalmadan bu acı olay tamamen aydınlanacak mı?

Aslında hepimizi asıl düşündüren bu. Çünkü bu ülkenin adalet ve şeffaflık konusunda, hele konu askeriye olunca hiç de iyi bir karnesi yok.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Özet: Aliyev istedi, Erdoğan yıktırdı

Markar Esayan 01.05.2011

Aslında **Başbakan Erdoğan’ın çılgın projesi Kanal İstanbul değil, Kars’taki İnsanlık Anıtı’nın yıkılması kararıydı. “Çılgın” sıfatını bundan daha hak eden bir “proje” olabilir mi? İnsanlık Anıtı** tartışmaları, işin asıl nedeni olan “Ermeni nefreti” boyutuna hiç girilmeden, saçma sapan bir estetik tartışması yüzeyselliğinde bu yokedişe ulaştı. Yıkıma karşı çıkanlar da “Müslümanlığın” heykele, sanata karşı müsamahasız olduğu gibi haksız bir tezden heykeli savunmaya devam ettiler. Herhalde onlar da “Ermeni nefreti” konusunda çok farklı düşünüyor olmalıydılar.

Dolayısıyla, çok anlamlı bir jest, toplumsal ve bilinçli bir muhalefet eksikliği ile kurban edildi. Şimdi farkında değiliz ama, bizim tarihimize hatırladıkça utanacağımız bir ayıp olarak geçti bu yıkım.

Oysa gerçek sebep ne heykelin estetiği, ne SİT alanı aldatmacası ne de 850 metre ötede bulunan Hasan Harakani Türbesi ile yaşanan doku uyumsuzluğu. **Azerbaycan Devlet Başkanı İlham Aliyev, Türk-Ermeni barışı ve acı anılarla yüklü özel bir bölgenin yumuşamasını ima eden bu heykelden çok rahatsızdı.** “Tek petrol, iki millet” ilkesi ve Erdoğan’ın da içinde yer aldığı Müslümanların bir bölümünün hâlâ, kendi inançlarının temel değerleriyle, Veda Hutbesi’yle çelişen, İttihatçı ve Kemalist milliyetçilikle yüzleşememişliğiyle Türk-Ermeni barışına bu manevi darbeyi indirmekte sakınca görmediler.

Heykel, işçilerin “Allahû Ekber” nidalarıyla kesiliyor şimdi. Bir arkadaşım buna “Ergenekon değil ama, bu da Estergon zihniyeti” diyor.”

Öne sürülen gerekçelerin hepsi de temelsiz. Bir barış adamı olan **Kars eski Belediye Başkanı Naif Alibeyoğlu aylardır konuyu anlatmak için didindi durdu.** Ama nafile... Referandum öncesi Ahtamar’ın haçını yerine takmayı göğüsleyemeyen bir hükümet, milliyetçi oyları bir “insanlık” için gözden çıkaracak değil.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Başbakan'a suikast girişimi ve Diyarbakır

Markar Esayan 05.05.2011

Dünkü ajanslar haberi şöyle veriyor: "Tunceli'nin Ovacık İlçesi'ndeki operasyonda etkisiz hale getirilen yedi teröristten dördünün cenazesinde Diyarbakır'da hayat durdu."

"Etkisiz hale getirmek..."

Yedi gencin hayattan göçüşüne "öldürüldü" kelimesini dahi yakıştıramayan, onu insanlıktan çıkarıp, bir eşyaya indirgeyen bir şiddet ve çözümsüzlük dili...

Dün Diyarbakır'da dört gencin cenazesine yüz bin kişi katıldı. Cenazenin resimlerine bir bakın. Orada sadece öfkeli yeni nesilden mürekkep bir kalabalık değil, gençlerini uğurlayan, her yaştan, her sınıftan acılı ve öfkeli insanları göreceksiniz.

Tunceli Ovacık'ta öldürülen bu PKK'li gençler, çatışma ve sıcak temas bölgesinden uzak ve hareketsiz haldeydi. Asker buraya operasyon düzenledi. Ordunun muhtemelen "aktif önleme" gibi bir konsept geliştirdiği, özellikle son dönemde Tunceli bölgesinde bunu sıkça uyguladığı görülüyor.

Sesimi buradan kim duyar bilmem, ama bu savaş, verilen tutulmayan sözlerle, tüm kirli müdahalelerle ve artık cana tak etme durumuna gelmişliğiyle çok tehlikeli bir döneme girdi artık.

Devletin, hükümetin, Başbakan'ın şunu anlaması lazım. En sükseli açılım dahi, bir Kürt gencinin Diyarbakır'dan kalkan cenazesinin Kürtler üzerinde yarattığı yıkımı bastırmaya yetmiyor. Veya, bir kişinin kaybının yarattığı öfke ve güvensizlik bile, atılan tüm olumlu adımları silip atmaya yeterli.

Bunun aynısı Türk tarafı için de geçerli.

Bir yandan gençler ölürken, Kürt sorununu nasıl çözerim diyebilirsiniz?

Kim inanır size, kim güvenir?

Gerçek şu ki, çatışmasızlık sürecinde devlet ve PKK uzun süre ateşkese uydu.

[**Yazının devamını okumak için tıklayın.**](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yaşamak

Markar Esayan 08.05.2011

Yine yoğun çalışmaktan, ülkenin yoğun ve stresli gündeminden, zifiri karanlıkta, kıydan uzakta, sessizce geçip giden gemiler gibi, kaçırıyorum bu baharı da...

Kendi kendimize kurduğumuz tuzakların en gaddarları, aslında en soylu olanlarıdır...

Hayatımızı adadığımız soylu ve şık amaçlar, işlediğimiz günahlardan daha sinsidir. Yedi ölümcül günahla baş edebilirsiniz belki ama, –doğru ya onlar genellikle apaçıklardır- “hayatın anlamı ve amacı” başlıklı gösterişli torbanın içine oburca doldurduğunuz “yüce emellerinizden” asla...

İyi bir anne, baba olmak...

İyi bir evlat olmak...

Mesleğini layıkıyla yapmak...

Namuslu ve dürüst yaşamak...

İyi bir mümin olmak...

İyi bir sosyalist olmak...

İyi bir dava insanı olmak...

İyi müzik yapmak...

İyi bir kadın, iyi bir erkek, iyi bir eşcinsel olmak...

Dünyayı, sizin onu bulduğunuzdan daha iyi bir yer olarak terk etmek...

Oturdum hesapladım.

Ailemde hem kalp-damar, hem kanser hastalığı var. Yaşım 42. Kilom 97. Bel çevrem çoktan 108 santimi buldu. İki günde bir paket sigara içiyorum. Hayatımı “minimum hareket” ilkesine göre yaşıyorum. Vakitsizlikten bir senelik spor merkezi aboneliğimi yaktım. Az uyuyorum. Çok çalışıyorum. Uzun yıllar hiç tatil yapmadım. Bir ara arkadaşlarımla zoruyla dünyayı dolaşıp, birkaç yaz da tatile gittim ama, artık onlar da pes etti.

Beni zorlamıyorlar artık.

Yani hesaplarıma göre, Allah bilir ama, 93 yaşına kadar yaşama oranım çok düşük. Annemle babamın yaşlarının ortalamasını alıyorum, ittirsene kaktırsan 70’in üzerine çıkmıyor. Bu rakamı bulsam öper başıma koyarım doğrusu.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Orhan Veli'den, Paşalı'ya ölüm ve cinayet

Markar Esayan 15.05.2011

Orhan Veli Kanık'ın Kitabe-i Sengi Mezar şiirini bilirsiniz. Veli'nin tüm şiirlerini severim ama bu şiirindeki ölümü sıradanlaştıran, varoluşçu dizeleri benim çok hoşuma gider. Süleyman Efendi'nin nasırından çektiği acıyı, ölümünden daha çok önemseyen bir yürek hafifliği vardır şiirde. Doğru ya, Süleyman Efendi nasırından ömür boyu çekmiştir, ama ölüm huzurlu bir gecede, nazik ve sevecen bir dost gibi yatağından kucaklayıp bir çırpıda alıp götürmüştür onu yeni serüvenine.

Hatırlayalım o dizeleri:

(II) Mesele falan değildi öyle / To be or not to be kendisi için / Bir akşam uyudu / Uyanmayıverdi. / Aldılar, götürdüler. / Yıkandı, namazı kılındı, gömüldü. / Duyarlarsa öldüğünü alacaklılar / Haklarını helal ederler elbet. / Alacağına gelince... / Alacağı yoktu zaten rahmetlinin.

(III) Tüfeğini depoya koydular, / Esvabını başkasına verdiler. / Artık ne torbasında ekmek kırıntısı, / Ne matrasında dudaklarının izi; / Öyle bir rüzgar ki, / Kendi gitti, / İsmi bile kalmadı yadigar. / Yalnız şu beyit kaldı, / Kahve ocağında, el yazısıyla: / "Ölüm Allah'ın emri, / Ayrılık olmasaydı."

Veli'nin, hayatın kendine içkinliği ve ötesizliğini vurguladığı bu şiirinde anlattığı Süleyman Efendi'nin ölümü, *Taraf*'ın 20. sayfasında Proust'un 20 sorusunu yönelttiğimiz çoğu şahsın verdiği cevapla örtüşüyor.

"Yatağımda, huzurla..."

Ama hem Allah'ın emri olmayan cinayetler, hem de "Ölüm Allah'ın emri, adalet olsaydı" dedirten çokça olay yaşıyoruz bu dünyada.

Herkesin Süleyman Efendi gibi ölümüne doğal yollardan ulaşması, aslında uygar devletlerin ana hedefi olduğu ortada.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Savaş ve barış Türkler ve Kürtler

Markar Esayan 16.05.2011

Bir yandan barış yolunda adımlar atarken, bir yandan savaşabilmek bize özgü mü bilmiyorum, ama çok acı.

Utanç verici...

İsyan ettirici...

Başbakan Kürt açılımını ilan eder ve savunurken, "Analar artık ağlamasın" diyordu.

Ama analar ağlamaya devam ediyor hâlâ.

Silopi'de öldürülen iki gencecik polisin anneleri ağlıyor.

Evvelki gün Uludere'de öldürülen 12 gerillanın anneleri de ağlıyor.

Hem de Öcalan'ın "Devlet"le görüşmelerin çok iyi gittiği ve görüştüğü ekiple çok iyi anlaştığını söylediği...

Leyla Zana'nın "İnkâr dönemi bitti, çözüm süreci başladı" dediği...

Başbakan Yardımcısı Bülent Arınç'ın "Sayın Başbakan 1 haziranda herkesi tatmin edecek açıklamalar yapacaktır. Çözüm için yaptıklarımızın on mislini yapacağız" diye ümit verdiği bir dönemde...

Gençler ölmeye devam ediyor.

Çoğunluk fakir Türk ve Kürt çocukları.

Bismil'den son üç yılda 600 Kürt genci dağa çıkmış, bunların 400'ü ölmüş. Yerine sürekli yeni gençler çıkıyor. Öleceklerini bile bile, öldürülen ağabeylerinin, kardeşlerinin, kuzenlerinin yerlerini alıyorlar inatla.

Çünkü onlara savaşmaktan, ölmek ve öldürmekten başka seçenek sunulmuyor.

Ben bu durumu anlayamıyorum.

Askerin ve PKK'nın içindeki Ergenekon veya savaşın devamından yana olan güçlerin barışı sabote ettikleri doğru olabilir. 12 gerillanın öldürüldüğü son operasyonun da altından pis kokular geliyor.

Arkadaşım Emre Uslu üzerinde çalışıyor, olgunlaşınca yine bizden okursunuz.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Savaşa yardım ve yataklık etmek

Markar Esayan 19.05.2011

PKK lideri Murat Karayılan 25 Nisan'da, yani Uludere'de 12 PKK'lının öldürülmesinden evvel Fırat Ajansı'na verdiği demeçte şöyle konuşmuş: "Eğer bugün biz eylemsellik sürecini başlatırsak, Türkiye'de çok ciddi olaylar yaşanır. Gerillanın eylemsizlik pozisyonunda olması bilinmesine rağmen operasyonlar neden yapılıyor? Neden bu tarzda savaş kışkırtıcılığı yapılıyor? Bunu kim yapıyor? Devlet ve hükümet bunu kendi içinde sorgulamalıdır. Çukurca ve Uludere'deki komutanlığın savaş kışkırtıcılığı durdurulmalıdır. Durdurulmazsa ne olur? Süreç bozulabilir ve kimse bunun için teminat veremez".

Bu uyarıdan sonra Uludere'de 12 PKK'lı öldürülüyor. Çoğu genç. Bir naaş ise kayıp.

TSK yaptığı açıklamada "Asker gidip saldırdı diye bir durum yok. İki PKK'lı grup sızıp saldırmak istedi" diye kendini savunarak eylemsizlik sürecini ihlal etmediğini iddia ediyor.

Ama arkadaşımız Veysi Polat'ın haberinde, Uludere'den Irak'a gerillaların naaşlarını almaya giden grubun üzerine askerin nasıl ateş açtığını, bir katliamdan nasıl kurtulduklarını anlatıyor BDP'li Gültan Kışanak.

Bir PKK'lının naaşının ise hâlâ kayıp olması, bölgeyi kışkırtmak için yapılan provokasyonlardan birisi olarak yorumlanıyor.

Emre Uslu'nun yazısına göre ise Silopi'de karakollara saldırı yapılacağı istihbaratı üzerine 5 Mayıs tarihinde karakolun önünde nöbet uygulamasına başlandığını öğreniyoruz. Sıkı durun, aynı gün keskin nişancılar çatıdan indirilmiş. 11 Mayıs'ta bu genç ve deneyimsiz polis memurları, çelik yeleksiz, silahları duvara dayalı halde beş metreden taranarak öldürüldüler.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yokluk

Markar Esayan 22.05.2011

İnsan yoklukla daha iyi baş ediyor, değil mi?

Yokluk çekmenin bir onuru var, bir isyanı var çünkü.

Ve bir de hayali var.

Yokluk çok güçlü hayal kurar, idealistir.

Yokluk, adı üzerinde, bir boşluğun ifadesi ve o boşluğa en güzel varlık özlemleri sığabilir.

Varsıl bir ailede büyüdüm, maddi yokluk çekmedim pek. Nur içinde yatsın, mekânları cennet olsun, anam da babam da, kendi çilekeş geçmişlerinin tüm acılarından korumaya çalıştılar bizleri. Korudular da. Hatırlarım, babam çocukken o kadar açlık çekmiş ki, en zengin olduğu dönemlerde bile korku yaşırdı. Dönem dönem bir korku karabasanı çökerdi üzerine. Paniğe kapılır, sanki bir anda o eski düşkün günlere dönecekmiş gibi hissedirdi. Gider çılgınca alışveriş yapar, evi erzakla doldururdu. Maile, eve malzeme taşırdık, biraz da şaşkın. Evde yer kalmazdı. Balkon bile dolar, artan karpuz, kavunları yatakların altına koyardı annem.

Annem, babamı anlıyordu tabii. Ama biz anlamıyorduk.

Zaten anlamamamız içindi tüm çabaları.

***

Çocuklar, anne ve babalarının vakanüvisidir.

O zaman anlamıyorduk ama, belleğimizde olgunlaşmak üzere yerlerini alıyordu tüm o bilgiler.

Bende belli ki fazla yer etmiş.

Üç roman, sayısız yazı çıktı bu maziden.

Gurur duyduğum bir mazi. Yokluğun, anne ve babamın belleği üzerinden bir varlık kurması hayatımızda. Beni bir empati canavarı yaptı.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hedefte Erdoğan ve Öcalan var

Markar Esayan 23.05.2011

Çok anlaşılır değil gibi görünüyor ama aslında epeyce net ve anlaşılır.

Seçimlere az bir süre kala, ortalığı ne kadar karıştıracak hassas mesele varsa adeta nokta atışına tutuluyor.

Son yıllarda bizim gazetenin başlattığı açık ve cesur yayıncılık ve ortaya saçılan komplolar olmasa, bunların yeni ve gerçek olduklarına rahatlıkla kanabilirdik.

Kürt (Türk) ve PKK (asker) sorunu üzerinden artan şiddet olayları mesela.

Hiç yere ölen Türk ve Kürt gençleri.

Anlaşılmaz bir YSK kararı.

Ve tabii, MHP'yi hedef alan şu zelil kaset komploları...

Kastamonu'da taranan iki polis memuru ile 12 PKK'lı gencin Uludere'de öldürölmesi hadisesinde billurlaşan bir gerçek var. İkisi de kuşku eylemler.

Kirli savaşın artık gizlenemez yüzünü arsızca bize gösteriyorlar.

Kastamonu'da koruma ekibi üzerinden Başbakan Erdoğan'ı hedef alan bu saldırıyı gerçekleştiren grubun, 12 PKK'lının öldürölldüğü sınırdan ocak ayında elini kolunu sallayarak geçtiğı bildiriliyor.

Öldürölren 12 genç ve deneyimsiz PKK'lı ise adeta intihar ettirildiler.

Bunları sorguladığımız zaman, bazı Kürtler askere neden daha iyi savaşp daha çok gerilla öldürölüyorsunuz, bazı Türkler de, bunlar terörist, askerler mi ölseydi, niye itiraz ediyorsunuz dediğimizi iddia ediyorlar.

Böyleleri ya durumu kavramış değiller, ya bir algı sorunları var, ya da kötü niyetliler, savaş bitsin istemiyorlar.

Eğer bunlar tuzaksa, bunu deşifre etmeye çalışmak hepimize, ama öncellikle muhataplara düşmez mi?

Bazıları PKK'ya, bazıları da askere toz kondurmuyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yeni anayasayı halk YAPacak

Markar Esayan 26.05.2011

Yeni Anayasa Platformu (YAP) uzun süredir titizlikle sürdürölldüğü yeni anayasa "talep toplama" çalışmalarını şimdilik tamamladı ve dün raporunu açıkladı. Çalışmalara katkı sunamasam da yakından takip ediyorum. Platformun ne kadar önemli bir iş yaptığını iyi biliyorum.

Çalışmaları önemli bulmam, Osman Can gibi, çok sayıda uzman, ama uzman olduğı kadar özgürlükçü ve demokrat dostlarımla "kolaylaştırıcılığıyla" ilerlemesi değil sadece; aynı zamanda YAP'ın temel kabul ettiğı şu ana ilkedden kaynaklanıyor:

Halkın anayasasını halk yapar!

O yüzden basın duyurusunun başlığı da çok münasip düşmüş: "Karar bana aittir, sen görevini yap!"

Cümlenin sonundaki ünlem YAP'a değil, halka ait. YAP burada sadece bir kolaylaştırıcı, bilgi havuzunu dolduran bir aracı işlevi görüyor. Amaçları bizzat bu anayasanın da tepede kotarılmaması, en doğruyu bildiğini zannedenlerin, –zaten vesayetin en masum tanımı bu değil midir?- 87 yıl sonra gelen bu fırsatı heba etmemesi.

YAP'ın çalışmasında 24 il ve ilçede gerçekleşen ve altı bin kişinin katıldığı toplantılar dizisi söz konusu... En fiyakalı ve en güvenilir araştırma şirketlerinin anketlerini 1500, bilemedin bunun iki katı katılımcıyla yaptığı bir ülkede, altı bin kişinin "Benim anayasam böyle olmalı" dediği bir rapordan bahsediyoruz, dile kolay!

Hele şu son günlerde siyasetin üslubuna bakıp içiniz daralıyor ve ümidiniz kırılıyor olabilir. Bu yazıyı yazmadan önce Osman Can'la da rapor hakkında konuşma fırsatım oldu. Toplantılara halkın ilgisi, genel üslubun sakinliği, ama en önemlisi de, halktaki özgür ve demokratik bir ülkede yaşamak arzusunun enerjisini anlattı bana.

Siyasetin çok ilerisinde bir vatandaş profilimiz var.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir artı bir, bir eder mi?*

Markar Esayan 29.05.2011

Eder.

Gözlerinizi kapatın, hayal edin ve dinleyin.

1970'lerin ortası. Güney Lübnan. Güneş, vadiler ve zeytin ağaçları diyarı.

İsrail-Arap savaşından kaçan Filistinliler ülkenin güneyindeki kamplardalar, bu kadar büyük göç ülkenin demografik yapısını Hristiyanların aleyhine değiştirmiş. Müslümanlar iktidara ortak olmak isteyince...

Bir Müslüman-Hristiyan savaşı...

Bir artı bir, bir eder mi? Eder. Dinleyin...

***

Birinci sahne...

Lübnan, yetmişlerin ortası. Kfar Khout. Yetimhane. Bir oda dolusu savaş artığı çocuk. Postallı militan saç kesiyor. Bir çocuk. Daha farklı diğerlerinden. Daha öfkeli. Kirli bir yüzün ortasında bir çift küçük göz. İsyan ve nefretle bakıyor dünyaya. Yere düşen saçlar, ayaklarının dibine düşüyor. Ayak bileğinde, üç tane nokta takılıyor göze. Kaderin şifresi.

İkinci sahne...

Kanada, 2009. Ölen bir kadın, Nawal Marwan. Bir noter ve annelerinin vasiyetini dikkatle dinleyen iki genç. Biri kadın, diğeri erkek. Jeanne ve Simon Marwan.

Vasiyet: "Babanızı ve erkek kardeşinizi bulun. Sessizlik kırılıp, söz tutulmuş olduğunda, o zaman mezar taşıma adımı yazabilirsiniz."

Notere itiraz: "Babamın hikâyesini ve bir erkek kardeşimiz olmadığını biliyorsunuz."

Noter: "Vasiyet kutsaldır. Bu hiç normal değil, biliyorum. Ama her şey annenizin istediği gibi olacak."

Üçüncü sahne...

Kanada, yeni tarihler. Betonla doldurulmuş bir havuz, yalanla doldurulmuş bir geçmiş gibi, hazımsız. Nawal'ın gözleri, havuzun kenarında, bir erkeğin ayak bileğindeki üç noktada donuyor. Geçmiş, alıp yutuyor onu. O artık, içindeki zaman yolculuğunda.

Dördüncü sahne...

Güney Lübnan, 1970'lerin ortası.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Dink, AK Parti ve ikinci unsur

Markar Esayan 30.05.2011

Atladığım sanılmasın. Bugün Dink Davası'nın 18. duruşması görülüyor ve bu mevzuya geri dönmek için iyi bir zaman.

Konu malum, Hrant Dink'in öldürülmesinden sonra Başbakan Erdoğan'ın aileye yaptığı taziye ziyaretinde yaşanan Cemil Çiçek için "Kanlı mı, zanlı mı diyelim" diyalogu. Biliyorsunuz Çiçek, Hrant Dink'in de konuşmacı olduğu şu ünlü Ermeni Konferansı'ndan sonra katılımcıları "Bizi arkamızdan hançerlediler" diyen kişi. Belli zamanlarda sünnetsiz PKK'lılardan bahsedip, PKK sorununun Müslüman Türk ve Kürtlerin değil, Ermenilerin tezgahı olduğunu sürekli tekrarlar.

İşte o ziyaret günü kendisine yöneltilen bu soruya, Erdoğan o anki kesif keder ortamında "Öyle demeyin, bari zanlı deyin" diyerek, bence insani ve nezaketli bir cevap veriyor. Kastedilen de Çiçek'in Dink'i öldüren çeteye üye olduğu değil tabii, Ermeni karşıtı iklimlendirmeye yaptığı katkı ve buna Erdoğan'ın sessiz kalışı.

Erdoğan'ın bu "nezaketinde", adım adım gelen bir cinayeti önleyememiş olmanın mahcubiyeti de var -olmalı- kuşkusuz. Ergenekon şemasının 2003 yılında Başbakan'ın önüne konduğunu biliyoruz. AK Parti'nin o sıra böyle bir hesaplaşmaya kendini hazır hissetmediği de yazıldı çizildi. Ama neredeyse tüm Jandarma ve Emniyet'nin bildiği bir cinayet, bir Marquez romanı gibi günü saati geldiğinde işlendi. Buradan hükümete bir fatura çıkmaması mümkün mü? Hele Ermeni meselesini tabu olmaktan çıkartmak için sorumluluk üstlenen aydınları, partinin önemli bir bakanı Meclis kürsüsünden "arkadan hançerleyenler" olarak ilan ediyorsa.

Ergenekon, 2004'ten itibaren misyoner balonunu şişirirken AK Parti'nin kimi şahıslarından epey nefes aldığı Taraf'ın yayımladığı WikiLeaks belgelerinden biliyoruz artık. 11 Mart 2005 tarihli ve misyonerleri açıkça hedef gösteren cuma hutbesinin ülkenin tüm camilerinde okunduğunu, hemen ertesi günü Ankara Uluslararası

Protestan Kilisesi'ne saldırıldığını da.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Başbakan ve milliyetçilik (2)

Markar Esayan 02.06.2011

Adımı vermemiş ama, Rasim Ozan Kütahyalı dünkü "Başbakan ve milliyetçilik" başlıklı yazısında benim de dâhil olduğum ve Erdoğan'ın "milliyetçi" dilini ve hırçın üslubunu sorunsallaştıran yazarları eleştirmiş. Özetle "tamam yapıyor da niye yapıyor bir sor" şeklinde tercüme edilebilecek bir "Erdoğan'ı doğru anlama kılavuzu" yazmış.

Rasim bu kılavuzluk denemesini Erdoğan'ın Taraf 'a WikiLeaks belgeleri yüzünden 50 bin liralık tazminat davası açtığı, bununla da yetinmeyip Ahmet Altan için suç duyurusunda bulunduğu sırada da yapmıştı. Gazetenin mutfağında olmadığı, uzaktan köşe yazdığı için böyle hatalara düşüyor bazen. Zannederim bilgi eksikliğinden, Taraf'ın nasıl bir gazete olduğunu daha tam anlayabilmiş değil. Taraf 'ın Başbakan'a yol gösterip akıl vermek gibi bir misyonu hiç olmadı. Doğru bulduklarımızı yazar, savunuruz sadece. Bu Erdoğan olur, Kılıçdaroğlu olur, Öcalan olur, yarın bir başkası olur. Sabitimiz kişi ve kurumlar değil, evrensel ilkelerdir.

Dolayısıyla, kutsiyet atfettiğimiz hiçbir ittifakımız yok. Bugün Erdoğan ve BDP-PKK çizgisi dâhil geniş bir kesim Taraf 'ı kendine tehdit, risk görüyor. Yönlendirilemiyoruz çünkü. Çünkü kişileri, örgütleri kutsamıyor, eylemi ve adaleti baz alıyoruz, almaya çalışıyoruz en azından. Her şeyin mutlak doğrusu Taraf 'ın sihirli kasasında saklı da değil. Böyle bir kibrimiz de yok. Söz hakkımızı kullanıyoruz sadece.

Takdir okuyucu ve tarihindir tabii.

Rasim, belli ki, bir aydın için elzem olan, kişi ve olaylara bırakılması gereken mesafe duygusunu fark etmeden kaybetmiş. Erdoğan ve AK Parti'nin –benim de savunduğum- bu ülkeyi "restorasyon" tehlikesi geçene kadar yönetmesi gerektiği fikrini mutlaklaştırmış.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kuyu

Markar Esayan 05.06.2011

Her insanın içinde bir kuyu vardır.

Kendi bencilliğimizin kuyusudur.

Genellikle içine düşmekten alamayız kendimizi.

Kendi içimizde gönüllü biçimde kayboluruz.

Bir süre sonra yolumuzu kaybettiğimizin bilgisini de kaybederiz.

Kaybolduğumuz yer, bildiğimiz yer haline dönüşür.

İşte aslında asıl kaybolduğumuz gerçek an, o andır.

O kayboluşun geri dönüş ümidi yoktur.

Kendi kendinin gardiyanı olana her yer zindandır.

***

Bencillik...

Yapısında üç element bulunur.

Korku, korku ve korku.

Korkuyu insanın nasıl göğüslediği daha doğrusu.

Korku insani bir duygudur.

Her duygu gibi, ona da ihtimam göstermek gerekir.

Onu kaybetmemek, istismar etmemek gerekir.

Bir dostum, korkularımdan şikâyet ettiğimi görünce bana bir soru yöneltmişti.

"Bir gün karşına aniden bir aslan çıksa ne tepki verirsin?"

"Ne bileyim!" dedim. "Herhalde ya dönüp kaçarım, ya da korkudan olduğum yere çakılırım."

"Doğru" demişti. "Emin ol, her insan bunlara yakın bir tepki verir. Ama senin korkularınla kurduğun ilişkiye göre, aslanı gördüğün anda üzerine atlayıp, onu öldürmeyi bekliyorsun kendinden."

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Başbakan, milliyetçilik ve Taraf (4)

Markar Esayan 06.06.2011

6 haziran pazartesi, s. 4 ARADA Markar Esayan Başbakan, milliyetçilik ve Taraf (4) Sevgili Rasim'le küçük tartışmamız devam ediyor.

Taraf sahiplendiğim, katkıda bulunduğum değerlerin başında gelir. *Taraf* adına konuşma yetkisini buradan alıyorum. Rasim "Bu cevap biraz da gazete adına yazılmış bir cevap izlenimi veriyordu" dediği için bu açıklamayı gerekli buldum. "Gazete"den kasıt, yukarıda bahsettiğim "değerler" ise, olabilir, ama başka bir şey değil. Benim adıma kimsenin söz söylemeye haddi olmadığı gibi, benim de başkaları adına konuşmak gibi bir görevim yok.

Rasim'in iki yazısının ortalamasını alıp, köpüklerini sıyırdığınızda, aşağı yukarı benim ona cevap verdiğim ilk makalenin iskeleti ortaya çıkıyor. Bu açıdan memnunum. Gelelim birkaç konuyu aydınlatmaya...

Halkı kötü ve tehlikeli yığınlar olarak görmediğim gibi, halk kavramını kutsallaştırmanın doğru olduğuna da inanmam. Yani halkın ilk fırsatta kötü yöneticileri alaşağı edip en demokratik ve en özgür sistemi kurmaya doğal bir eğilim taşıdığı gibi bir iddiada bulunmam. 1915'te Ermenileri öldürme planını yapanlar İttihatçı paşalardı ama, halkın büyük çoğunluğu bu kanlı ava gönüllü katıldı, güzel Ermeni kadınlarını ve Ermeni mülklerini sahiplendi. 6-7 Eylül'de elinde kazmayla dükkanları yağmalayan lüks giyimli kadınlar da halktı mesela.

Bunlar bildiğimiz şeyler. Totoloji durumu açıklamıyor.

Benim halk için iddia edebileceğim şey şudur. Halk iyi, özgür ve zengin yaşamak ister. En ırkçısından en evrensel düşünenine, bu eğilim sabittir ve doğru, ilkeli, özgürlükçü siyaset ile birleşince değişim iyi yönde olur. Halk ne özellik arz ederse etsin, değişim halkın bu temel beklentilerini karşılamıyorsa, Kemalizm gibi, gün gelir çöker. AK Parti ve Erdoğan'ın özelliği, ta Milli Nizam döneminde Erbakan'ın attığı halkı siyasete dâhil etme –ev toplantıları, kadınların teşkilatta etkin kullanılması gibi- geleneğini günün koşullarına göre güncelleyip halka konuşmasıdır.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AK Parti'ye oy vereceğim, çünkü...

Markar Esayan 09.06.2011

Sıkışık günlerden geçiyoruz. Hayatımız böyle sıkışık bir Türkiye'de geçti. Eskiden de sıkıştırdık ama genelde beyhude olurdu bu. Sıkıştığımızla kalır, bu ülkeden bir an evvel kurtulma planları yapar, buna muktedir değilsen de, kaçma hayalleri kurardık.

Eski Türkiye bir kâbus gibi benim için. Bir an 1970, 1980 ve 1990'lı yıllara geri döndüğümüzü farz etmek bile beni boğuyor. Evinin önünden alınıp devlet tarafından infaz edilenler, bir beyaz Toros'un Diyarbakır'da Kürt avına çıktığı günler, darbeler, muhtıralar, her Allah'ın günü medyada aydınların linç edilmesini seyretmek, azınlıklara yapılan hakaretleri sineye çekmek, bir yandan yaşam galesi, devlet hastanelerinde, vergi dairelerinde hayvan muamelesi görmek, sürekli hakkına tecavüz edilmesi, adalete bırakın güvenmeyi, onun bir suç aleti olarak sana doğrulduğunu bilmek, askerin cüreti, siyasetin çaresizliği, yaşanan mutlak ekonomik krizler...

Daha sayayım mı?

Yaşım 42, daha genç sayılırım. Bu 42 yıla neler sığmadı ki? İki açık, bir post-modern darbe, 30 yıldır süren bir Devlet-Kürt savaşı ve 50 bin insanın hiç yere hayatını kaybetmesi, işkenceler, sakatlanmış sayısız beden ve ruh, aşağılanma, fakirleşme, cinsiyetçilik, ırkçılık, şiddetin resmî dil olması, sürekli korkmak, korkutulmak ve ümitsizlik.

O nedenle Türkiye'de son 10 yıldır yaşanan değişimi en çok fark edenlerden biriyim. Bu iki şeye yol açıyor; ilki yapılanları takdir etme ve adalet duygusu, ikincisi ise, değişimin daha hızlı olmayışına dair tahammülsüzlük, zaten olması gerekenlerin bu kadar gecikmesine duyulan isyan.

Şimdi bir seçim arifesindeyiz.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Halk Ergenekon'a dur dedi

Markar Esayan 13.06.2011

Şahsım adına en iyi sonuçların alındığı bir seçimin mutluluğunu yaşıyorum. Halkın çok hoş bir sağduyusu var. Kolay kolay kandırılmıyor. CHP'nin bir yandan Ergenekon'dan sanık olarak yargılanan adaylara Meclis yolunu açarken, bir yandan da "Yeni CHP" sloganıyla halkı idare etmeye çalışma oyunu tutmadı. Halkın aptal yerine konmaması gerektiğini, CHP tabanının bile en azından Ergenekon konusunda bir eşiği olduğunu göstermiş olması seçimin olumlu yönlerinden biri. Ergenekon tarafından dizayn edilen bir partinin, bunca tantanadan sonra halktan aldığı bu cevap ortak geleceğimiz için ümit verici. Bu tablo CHP'de seçim öncesi dondurulan iç çekişmeleri tabii ki canlandıracaktır. Ergenekon adaylarının Meclis'e girmiş olmasına kimse üzülmesin.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Seçimler ve Ece'nin melankolisi

Markar Esayan 16.06.2011

Türkiye'de bir dönem kapandı. Bunu dışarıdan bakanlar daha iyi görüyor sanki. Xavier Solana ve Jack Straw'un makalelerini okursanız, nasıl bir Türkiye analizi yaptıklarını görürsünüz. Türkiye'deki değişim ve dinamizm sadece Türkiye'yi değil, Avrupa ve Ortadoğu'yu biçimlendirmeye aday hale geldi. Avrupa, kolonyalizmin köhne temsilcileri Sarkozy ve Merkel gibilerini Türkiye üzerinden eleştirmeye başladı. Türkiye'de son dokuz yıldır yaşanan zorlu değişimin bu kadarı bile, Doğu'nun 15. yüzyılda kaybetmeye başladığı eksen, tekrar kendisine doğru yaklaştırmaya başladı. Arap Baharı'nın geçtiği her paragrafta Türkiye adının da zorunlu olarak telaffuz edilmesi bundan. Doğu'nun "vahşiler ve miskinler" topluluğu olarak ehlileştirilmesi ve bu "hizmetin" bedelinin yine Doğu'dan tahsil edilmesi gerektiği fikri, yani faşizm, Avrupa'da Türkiye sayesinde eleştiriliyor artık.

Üstelik bunu, bizi tanımlamak için değil, kendilerini Türkiye'ye bakarak doğru yere koymak için yapıyorlar. Yani Türkiye, 'Batı'nın 'Doğu'yu tanımlama tekelini de kırıyor. Biliyorsunuz, tanımlamak, tahakküm etme gücünü ima eder.

Çokça okudunuz, o yüzden "Seçmen ne mesaj verdi" gibi bir saçmalığa bulaşmayacağım. Seçmen kendince düşündü ve oy verdi, o kadar. Ünlü Türk büyüğü Burak Kut'un dediği gibi, "Yaşandı ve bitti".

Ben biraz seçimle depreşen travmalara dair yazmaya çalışacağım.

Hemen seçim öncesinde yayımlanan "Oyumu AK Parti'ye vereceğim, çünkü..." yazım sosyal medyada ciddi tartışma yarattı, nedense? Öyle de yaptım ve oyumu AK Parti'ye verdim. Benim gibilerin AK Parti'ye oy vermesi, CHP ve MHP'ye oy verenlerin de işini kolaylaştıracaktı.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Babalar ve çocuklar...*

Markar Esayan 19.06.2011

Bir erkek çocuğu, daha on bir yaşında. Annesinden uzun süredir bitkisel hayatta bulunan babasının öldüğü haberini alıyor. Kızkardeşi küçük yaşına rağmen annesine sarılıp ağlamakla yetiniyor sadece. Ama oğlan öyle değil. Kaderine sessiz sedasız boyun eğmeye hiç mi hiç niyeti yok. Makineyi mi durdurdunuz” diye soruyor annesine. Beklediği cevabı alıyor annesinden, “Evet, artık hiçbir ümit kalmamıştı...” Çocuk hışımla annesinin ellerinden kurtulup haykırıyor; “Çok mu pahalıydı, onun için mi kapattınız makineyi? Ne olurdu öyle yaşasaydı. Benim babam öyle kolay kolay ölmezdi. Eğer izin verseydiniz, bir gün yine balığa çıkıp kocaman balıklarla dönecektik gölden. Söylesene niye kapattınız, para yüzünden mi?”

“Hayır evladım, dinle, en ufak bir ümidimiz olsaydı...”

Çocuk iyice sinirlenmişti. Annesinin ona yaklaşmasına müsaade etmiyordu. Bağırmaya başladı.

“Babam ölmezdi. Ben daha çok küçüğüm, sadece bu nedenle o ölmezdi. Allah niye babamı alıyor? Küçük bir çocuktan daha mı çok ihtiyacı var benim babama? Biz bunu hak edecek ne yaptık? Sınıftaki o haşarı çocuklar yeni kalemlerimi aldıklarında bile onlarla kavga etmedim. Niye onların babaları ölmüyor da benim babam ölüyor ha!”

Kadın şaşkın. Biraz evvel kendi aklından geçen bu düşüncelere nasıl cevap vereceğini bilemiyor. Beş parasız, iki küçük çocukla ortada kalışı ona göre de tam bir haksızlık. Ama oğluna bir şeyler söylemesi gerekli. Hem ona hem kendisine cevaplar bulması gerekli.

“Gel yanıma, kucağıma otur. Babanın başına gelen bir kazaydı. Arkadaşını kurtarmak için kendisini tehlikeye attı. Bir seçim yapmak zorunda kaldı ve arkadaşını kurtarmayı seçti. Sanırım baban gibi cesur ve yürekli insanlara cennette de ihtiyaç olmalı ki.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Okan Bayülgen ve kepezeliğin sıradanlığı

Markar Esayan 20.06.2011

Okan Bayülgen’i ta doksanlı yıllarda yaptığı Gece Kuşu programından, hatta yanlış hatırlamıyorsam Mydonose FM’deki günlerinden bilirim. O zamanlar, David Letterman gibilerinden esinlendiği “gece şovu” konsepti çok yeniydi ve insanları şaşırtan şeyler söylüyordu. Televizyona bağlanan kadın izleyicilere “Ne kadar salaksın, aptal!” gibi laflar etmesi, kendince zekice bulmadığı konuşmaları yarıda kesmesi başta “bu zat bir sıradışı muhalif veya arızalı bir aydın mı” hissiyatı uyandırmıştı bende.

Tabii o yıllar herkesin solculuk, devrimcilik, özgürlükçülük, anarşistlik oynayabildiği zamanlardı. Maskeler düşmemişti. Bu tip adamların, toplumdaki muhalefet duygusunu ehlileştirmek için müesses nizam tarafından çok da makbul görüldüğünü bilecek datalar alenileşmemişti henüz. “Memlekete komünizm lazımsa onu da biz getiririz” diyen bir sistemin, aslında kendi kozmetik muhaliflerini de devşireceği, bu konformizmi Okan Bayülgen gibilerinin de hemen fark edip kullanacaklarını bilecek durumda değildi toplum.

Konu Taraf'ın CHP'li Süheyl Batum'un hazırladığı 'Anayasa Vizyonu'nu ile ilgili haberi. Manşet “Türkiye Türkiye vatandaşlarıdır” şeklinde atılmıştır. Gerçekten de, Anayasa Vizyonu, vatandaşlık tanımı, vicdani ret, Diyanet reformu, anadilin öğrenme hakkı, YÖK ve seçim barajının kaldırılması, yerel yönetimlerin güçlendirilmesi konularında CHP'den beklenmeyecek devrimci öneriler içermektedir. Manşetin spotunda ise “Türkiye Türklerindir saçmalığının nihayet sonu göründü. CHP, anayasa önerisinde 'Türkiye, Türkiye vatandaşlarıdır' deme noktasına geldiğine göre” yazmaktadır.

İşte o gün, MHP'ye yakınlığı ile bilinen Bengi Türk kanalının sabah programını yapan Murat Şahin isimli bir şahıs, bizim gazeteye sıra gelip, spotun ilk cümlesini okurken “Türkiye Türlerindir saçmalığının.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hatip Dicle olayının perde arkası

Markar Esayan 23.06.2011

Ne zaman Kürt meselesi ile ilgili bir kriz yaşasak, ilk düşüncem “Acaba bu sefer kaç masum ölecek” oluyor. Bu sorudan utanıyorum ama, işin aslı bu. Hatip Dicle'nin milletvekilliğinin YSK tarafından düşürülmesinden bahsediyorum. Dün sabah Hatip Dicle'nin avukatı Levent Kanat'ı aradım. Krizi bana özetlemesini ve yorumlamasını rica ettim. Kırmadı anlattı: Dicle'nin terör örgütü propagandasını yapmaktan yargılandığı davada, Yargıtay 9. Dairesi'nden 22 Mart 2011 tarihinde mahkûmiyet kararı çıkıyor. Bu karar “gecikmeyle” UYAP sistemine 14 Nisan 2011'de düşüyor. Dicle'nin avukatları, 15 nisanda karara hemen itiraz ediyorlar. Genellikle bu itirazların karara bağlanma süresi üç ayı bulurken, Dicle'nin kararı jet hızıyla 11 mayısta reddediliyor.

Reddin avukatlara tebliği tarihi ise ta 6 Haziran 2011.

Bu olayda tarihler bir sembolizm ifade ediyor sanki. Hatip Dicle adaylık başvurusunu kendi partisine 18 martta yapıyor ve adaylığı resmen 22 martta açıklanıyor. Yargıtay mahkûmiyet kararını da aynı gün, 22 martta veriyor. Tesadüfe bakar mısınız? Dicle'nin İl Seçim Kurulu'na adaylık başvurusu ise 11 nisanda yapılıyor. 22 martta alınan mahkûmiyet kararını avukatların öğrenmesi ise ancak 14 nisanda mümkün oluyor.

Sayın Kanat'a, “Böyle bir sorunun çıkacağını öngöremediniz mi” diye sordum. Kanat, mahkûmiyet kararına itirazlarının reddedildiğini ancak 6 haziranda öğrendiklerini, adaylıkların kesinleşmesi nedeniyle önlem olarak ise, cezanın KCK'dan yattığı günlerden mahsup edilmesi için dava açtıklarını söyledi. Kanat, mahsupta eksik günleri olduğu haberlerinin de yanlış olduğunu belirtti. Hatta üç gün de fazlaları varmış. YSK, hakların geri kazanılmasına dair üç yıllık süre geçmesi şartını ise, eski TCK'nın 765. maddesine göre yorumluyor, ki bu yasa 2005 yılında değişti.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Bozuk para*

Markar Esayan 26.06.2011

Bozuk para* (Çölde bir benzin istasyonu, Teksas...)

- Ne kadar?
- 69 cent.
- Benzin ne tuttu?
- Sizin orada yağış oluyor mu?
- Neresiymiş bizim orası?
- Dallas’tan geliyor olmalısın?
- Nereden geldiğim seni ne ilgilendirir.., frendo?
- Öylesine sordum, belli bir amacım yoktu.
- Belli bir amacın yok muydu?
- Zaman geçsin diye...

Özrümü kabul etmek istemiyorsan yapabilecek bir şeyim yok.

Başka bir şey var mı?

- Bilmem... olsun mu?
- Bir sorun mu var?
- Ne konuda?
- Herhangi bir konuda?
- Bana herhangi bir konuda bir sorunum olup olmadığını mı soruyorsun?
- Başka bir şey var mı?
- Bunu az önce sordun zaten!
- Artık istasyonu kapatmam lazım.
- Artık kapatman mı lazım?
- Evet bayım...
- Saat kaçta kapatıyorsun?
- Şimdi kapatıyorum...

- Şimdi saat değildir! Kaçta kapatıyorsun?
- Genellikle hava kararınca... hava kararınca.
- Yalan söylüyorsun, öyle değil mi?.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kürt sorunu nasıl "hallolunur?"

Markar Esayan 27.06.2011

Paniğe gerek yok, bu sorunu da çözeceğiz, demokrasimiz böyle mayınlara çarpa çarpa olgunlaşacak.. diyeceğim, dilim varmıyor. Çözemeyeceğimizden değil şüphesiz, ama bu arada yanan ve yanacak canları hesap ediyorum. Tunceli’de ölen iki polis memurunun, Hakan Yavuz ve Gökhan Büyükaslan’ın aileleri geliyor aklıma. Ne halledirler acaba şimdi? Kaç kişinin hayatında güneş artık doğmayacak denli battı o ailelerde? Benim için asker, polis, sivil, gerilla fark etmiyor. Barışa bu kadar hazırlıksız yakalanmamızın pespayeliği, canlara maloluyor çünkü ve bu beni çok öfkeliyor.

Abuk subuk bir sürü analiz okuyor, dinliyorum. Ne kadar da soğukkanlılıkla değerlendiriyoruz her şeyi, işimize gelince... Çoğu, sırtını dayadığı yeri kutsayan bir kepezelik içinde. Bence asıl dert de, bu kepezeliğin bu ülke için bir yöntem olması. Bir Mandela, bir Gandhi o yüzden çıkaramıyor bu ülke. Hepimiz hastayız, hastalanmışız ve hastalığımızla da çok iyi bir ilişki içindeyiz. Ahlaksızlıklarımızı tersten yazıp, erdem olarak okuyoruz.

YSK resmen Ergenekoncu oldu. Ne kadar kolay herkes için bir açıklama, sorumlu bulmak! Oysa, siz Anayasa, TCK, TMK dediğiniz o 12 eylülün faşist müsveddelerinden hala medet umup adam gibi yenilerini yapamadığınız, yaptığınız yenileri de aynı kafayla yaptığınız için yaşıyor tüm bunlar. Kervan yolda düzülür nasıl olsa, YSK adaylıkları kabul mü etmedi? Bakarsın tepkilere, ortalık fazla karışıyor, işin ucu sana dokunuyorsa ne ala, yaparsın manipülasyonunu, YSK 24 saat içinde vazgeçer, iptal eder o kararını, onaylar adaylıkları.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir anti-demokrasi kahramanı: CHP...

Markar Esayan 30.06.2011

Star gazetesinin en büyük şanslarından biri olan Bekir Berat Özipek, salı günü yazısında geçen yazımın girişinde ima ettiğim tesbiti mükemmel hale getirmişti: "Dikkat edin, bir reformla yapısının değiştirilmesinin ve demokratik meşruluğa kavuşmasının öncesinde, her yargı organının kendi itibarını sıfıra indiren ve 'altın vuruş' anlamına gelen utanç verici bir kararı vardır. Anayasa Mahkemesi'nin '367 Kararı' böyledir, Yargıtay'ın 'Hrant Dink Kararı' ve Danıştay'ın 'Katsayı Kararı' böyledir... YSK da bu süreçteki bir dizi kararıyla kendi hükmünü kendisi verdi. 'Mene tekel feres'. Artık onu demokratik meşruluğa kavuşturacak, çoğulcu ve katılımcı hale getirecek bir reforma kimse itiraz edemeyecek."

Bence bu tesbiti sadece YSK için değil, Anayasa ve CHP açısından da yapabiliriz.

BDP'nin tavrını stratejik olarak yanlış buluyorum. Ama destekliyorum da. Bu bir paradoks değil. BDP'li bir siyasetçi olsaydım, Meclis'te mücadeleyi savunur ve ikna etmeye çalışırdım arkadaşlarımı. Ama nihayetinde çıkan karara uyar, boykota katılırdım.

Çünkü BDP Kürt halkının haklı mücadelesinin bir temsilcisi ve ona yapılan haksızlıkların Kürtlerin bu ülkede uğradığı adaletsizlik ve buna açtıkları kavgada oturduğu bir yer var. **Sayın Erdoğan ve Gül'e yapılanlar, nasıl ki Kemalist-elitist diktatörlüğün Müslüman halka karşı bir eziyeti ve siyaseti idiyse, Sayın Hatip Dicle'nin şahsında yaşanan adaletsizlik de öyle.** Benim doğru bulduğum yöntemi değil de, boykotu seçtiği için BDP'yi CHP'nin yanına yerleştirecek değilim. **İki olay arasında siyah ve beyaz kadar fark var çünkü.**

Ama peki bu CHP'yi nereye koyacağız? "CHP neyin mücadelesini veriyor" sorusunun cevabı nedir sizce?

Mehmet Haberal ve Mustafa Balbay, CHP'nin bir derdi vardı da, bu dert için mücadele etmiş, bedel ödemiş fikir insanları mı?

CHP'li bile değiller.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Anlaşıldı, müdahale etmeyin...

Markar Esayan 03.07.2011

2 Temmuz 1995'te Sivas bilmem kaçınıcı tugayının Havantepe'sinde kısa dönem vatani eziyetimi çekiyordum. Baba tarafım Sivas Tavrallı. İlahi takdir, askeriye, baba köyümün yağmalanan arazisi üzerine kurulmuş. 1915'in özeti işte...

Aylarca cephanelik olarak kullanılan "bizim" köyün kilisesine bakarak nöbet tuttum. Bir kere bile merak edip o kilisenin içini gezmedim; kendime göre kurallarım var.

1 temmuz günü, ciddi bir hazırlık vardı. 2 temmuz nümayişlerinin güvenli geçmesi için... Ertesi gün tüm tugay şehre boşalacak, üstelik Sivas'ta başka askerî birlikler de var, polisler var. Hepsi şehre boşalacak, güvenlik için. Güvenlik için...

Ben gitmedim; kendime göre kurallarım var...

Taburun nöbet ağaçları olarak kaldık bir arkadaşım. 14 saat, temmuz sıcaklığında, aç susuz nöbet tuttuk arka nizamiye kapısında, helal olsun. Ama gitmedik.

Bol bol sinkaflı laf ettim tabii içimden, nöbete değil, o benim seçimim. "Binlerce askeri, polisi anmalar için Madımak'ın önüne yığıyorsunuz şimdi, o insanlar yakılırken neredeydiniz!" diye. Merak etmiş, kronometre tutmuştum, benim ranzamdan Madımak Otel'i'nin önü, salına salına ancak 15 dakika sürüyordu.

Ama iki sene önce olaylar hiç de öyle gelişmemişti, geliştirilmemişti. Şöyle geliştirilmişti, an an...

2 Temmuz 1993... Saat 13:30 civarı...

Bir grup "öfkelenendirilmiş" kalabalık Hükümet Konağı önünde toplanıp, Pir Sultan Abdal Şenliklerinin yapılmasına izin veren Vali ve Aziz Nesin aleyhine sloganlar atmaya başlıyor...

13:45... Vali Ahmet Karabilgin, Tugay Komutanı Ahmet Yücetürk'ten askerî birlik göndermesi için yardım istiyor.
14:00... Hükümet Konağı önünde toplanan grup, Kültür Merkezi'nde toplanan kitleye saldırıyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Çiçek gibi bir 'Yeni CHP'

Markar Esayan 07.07.2011

CHP'yi tebrik etmek lazım. Cumhuriyet tarihinin kendi kendini kapatan ilk partisi olma yolunda hızla ilerliyorlar. BDP'nin ilkesel olarak haklı ama stratejik olarak yanlış bulduğum Meclis'i boykot etme kararının ardına takılıp buradan bir kaos biçmeye çalışma uyanıklığı sert duvara çarptı. Hâlbuki biz, kaset skandalıyla dahi olsa, CHP'nin Kılıçdaroğlu ile bir değişim sürecine girebileceği ihtimalini sevmiştik. Bu demokrasi dışı müdahalelerin tıpkı 28 Şubat, AYM'nin 367 kararı, 27 Nisan muhtırası gibi, amaçlananın tam tersi bir sonuç doğurabileceğini iyi biliyorduk. Buna şiddetle ihtiyaç da vardı. Ne de güzel olurdu aslında.

Ama şimdi bakıyorum da, kaset komplosunu yapanları küçümsediğini görüyorum bu analizin. Çünkü onların CHP'yi formatlama amacı temiz bir siyaset ve hakkaniyetli rekabet sonucu AK Parti'den iktidarı devralmak değil. Siyaset, Kılıçdaroğlu'nun kozmetik liderliği, bunların hepsi birer araç gibi görülüyor. Siyasetin içinde bir mayın gemisi gibi kıra döke ilerleyen bir "yeni" CHP sahnede.

Kolay değil, yıllarca vesayetin yedeğinde ilerleyip, sonra birden bire "siyasete" dönmenin çeşitli riskleri var; eline yüzüne bulaştırmak gibi. Bu da Erdoğan'a altın tepsi içinde bir Win-Win oyunu sundu. Erdoğan'ın CHP'liler için "Tükürdüklerini yalayacaklar, Meclis'e gelecekler" kışkırtması, kaba olması bir yana, amaçladığı gibi CHP'yi, içinde bulunduğu kuyuya iyice yuvarladı. Hâlbuki hepimiz biliyoruz ki, CHP bu işten en az zararlı sıyrılıp Meclis'e dönme hesabı içinde. Şu anda tek ümitleri, "Uzlaşmaları Ayarlama Enstitüsü Fahri Başkanı" Cemil Çiçek'in kendilerin bir fırsat vermesi.

Erdoğan'ın tükürük ve ara seçim manevrası işe yaradı ve geçen pazartesi CHP kapalı grup toplantısında Kılıçdaroğlu 16 maddelik bir "niçin yemin etmeyeceğiz manifestosu" sundu.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Başörtülü kadınların 'Sarı Eylem'i

Markar Esayan 10.07.2011

Geçen gün bir televizyon programındaydım. Aslında CHP ve BDP'nin seçim boykotunu konuşuyorduk ama, hiç hazzetmediğim bir noktadan konu Meclis'e başörtülü bir vekil girmemesine bağlandı. Yani aslında CHP ve BDP de, önlerine çıkabilecek krizleri görüp, Ergenekon ve KCK adaylarını ve Hatip Dicle'yi de aday göstermemeliydiler. Erdoğan ne güzel yapmış, seçilebilecek yerden başörtülü aday-lar göstermemişti.

Programda itirazımı ve sitemimi net bir biçimde belirttim, ama bu konudaki AK Parti'ye kızgınlığım geçecek gibi değil. Erdoğan'ın "Başörtülü aday yoksa, oy da yok" diyen kendi tabanının kadınlarına reva gördüğü şiddeti henüz hazmedebilmiş değilim. Yanılmıyorsam Başbakan Strasbourg'da "Gerilimin tarafı olmayacağız. Başörtülülerin aday yoksa oy yok kampanyasını kınıyorum, demokratik bulmuyorum" sözlerini sarf etmişti. Bir demokrasi ayıbının giderilmesi talebinin kınanması, bence AK Parti'nin ataerkil ve pragmatik tabanında genişçe haklılık da buldu. Doğru ya, zafere koşan bir partinin başına durduk yerde iş açmanın ne gereği vardı? Geçmişte parti kapatmanın nedeni olmuş böyle zamansız bir talep şiddetle geri püskürtülmeliydi, püskürtüldü de.

Her şeyi yekpare algılayan bir ülkede yaşıyoruz. Ermeni deyince aklınıza bir stereotip geliyor değil mi? Müslümanlar da dışarıdan bakınca aynı ideolojik tek ve değişmez bir kalıpla tanımlanıyor. Oysa Türkiye'de yaşanan Müslümanlık biçimleri bir yana, siyasal İslam'ın o kadar çok tezahürleri var ki. Ama bizim bunları süzmeye, ayırmaya, anlamaya hiç ihtiyacımız yok. Seçtiğimiz tanımı alıp, kullanıyoruz onu, ötekileştirmek için.

Geçen senenin nisan aylarında trajikomik bir haber çıktı medyada. İzmir AK Parti İl Teşkilatı, bu kentin endişeli modern kadınlarını AK Parti ile barıştırmak, endişelerini gidermek, karşılığında da oylarını almak ister.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Srebrenitsa'dan sonra şiir

Markar Esayan 11.07.2011

"Nach auschwitz ein gedicht zu schreiben, ist barbarisch, und frisst auch die erkenntnis an, die ausspricht, warum es möglich ward, heute gedichte zu schreiben."

Türkçe mealiyle şunu demiş kısaca Adorno: **"Auschwitz'den sonra şiir yazmak barbarlıktır."**

Viyanalı Yahudi asıllı büyük yazar Stefan Zweig, karısı Lotte Altman'la birlikte Rio de Jenerio'da intihar ettiğinde, sadece bir cümle bırakmıştı arkasında: **"Dünyada ayaklarımı basacağım yer kalmadı..."**

Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra da böyle bir ümitsizliğe kapılmıştı yazar ve şairler. Vicdandan kopmuş akıl çöküyordu, kendi içine...

Benim özel şairim Georg Trakl şöyle demişti intihar etmeden az süre evvel: **Yaşamın orta yerinden kırılıvermesi ne adsız bir bahtsızlık!"**

Ölümüne dair söylentiye göre savaş meydanında tıbbi yardım görevi yaparken ilaç stoku bitince kan gölünün içinde öyle çaresiz kalmıştı ki, sinir krizine girip uyuşturucuyla intihar etmişti.

Onları yargılayabilir miyiz? Zamanın ve insanlığın sona erdiğini düşündürten o kadar elem ve vahşetin tam ortasında çaresiz kalanları...

Ama...

Çıkmayan candan şiir kesilmez. Şiir nefestir çünkü. Şiir duadır, umuttur, isyandır, yaşamdır...

Auschwitz'den sonra bile Yahudiler için de, dünya için de hayat devam etti. Şiir de öyle...

Ama bir yerlerde yine bir eksik vardı ve bu şairlerin suçu değildi.

Soykırımlar devam etti.

Cezayir’de 2 milyon Müslüman öldürdü Fransızlar mesela, Sartre’a, Camus’ye, Beauvoir’a rağmen.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Telesiyej’e cevap tweet’i

Markar Esayan 14.07.2011

twitter en sonunda bizim Telesiyej’i çileden çıkarmış.

Telesiyej bence bizim basının en ilginç işlerinden. Kâh düşündüren, kâh güldüren, kâh içimizde bakmayı sağlarken, kâh bizi birdenbire mesela Alaçatı’nın ortasına indiren başarılı bir köşemiz Telesiyej...

Kendisinden merakla beklediğimiz o fenomene de en sonunda el atmış, yerle bir etmiş *twitter* ve *twittercılar*. Ben de bir *twitterci* olarak üzerime alındım bu yazıyı, haliyle. Hissettiklerimin tarifi zor; zifiri karanlıkta ayıp-yasak bir şeyler yaparken, üzerime aniden güçlü bir ışık tutulmuş gibi oldu.

Şöyle demiş Telesiyej:

“Twit atıp, **ÂLEMİ** düşündüklerinden, yediklerinden içtiklerinden ve yaptıklarından haberdar etmeden birkaç saat bile geçiremeyen *twitter* bağımlısı kardeşlerin, kendi tesbitlerine göre hangi dertlerine dermandır bu etkinlik, bir de bu kadar vakti nasıl bulurlar merak ederim doğrusu. Ayrıca.. var mıdır onların da kendi durumlarıyla ilgili bir tesbitleri, analizleri bilmem.. ama bence **insanın** kendisini ve yaşadıklarını teşhir etme nedenlerinin kaynağına inildiğinde devasa bir yalnızlık ve güvensizlik duygusu çıkar karşımıza.”

(...)

“Bu da şu demek olur; artık senin içindeki **SEN** yoktur! Kendinden yalıtılmışsındır adeta. Gerçek anlamda tek bir gücün vardır, o da tanımadığın bir kitleye kendini sunmak; yani **TEŞHİRCİLİK!**”

(...)

“İşte insana kendini yalnız hissettirmeyen, kendi kendisine yetmesini sağlayan bu ‘**ben**’den de sistemin ödü patlar, çünkü onun kendisi için bir tehdit olduğuna inanır; içerdeki beni, ideolojik olarak dışarıdaki ‘ben’lere dönüştürür, başka ‘ben’lere kaydırır bu yüzden. İnsanın kendini yalnız hissetmesini, kendi kendisine yetememesini ister çünkü sistem.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

PKK’nın Öcalan’ı bitirme planı

Markar Esayan 17.07.2011

O gün, Silvan'dan felaket haberi daha gelmeden, sizin de yakından tanıdığınız Balıkçı aradı beni. Bir gün barış tarihi yazıldığında Balıkçı, hem önceki yıllardaki duruşu, hem de Yıldırım Oğur ve Neşe Düzel'e verdiği mülakatlarla, gerçek adıyla orada hak ettiği yeri alacaktır. Bunu Balıkçı'nın eski ve yeni süreçlerdeki rolü nedeniyle değil sadece, bir Kürt aydını olarak sahip olduğu cesaret ve duru yaklaşımı için de söylüyorum. O kadar çok Kürt tanıyorum ki, en sıkışık anlarda, sağduyu ve özeleştireyi elden bırakmayan. O yüzden barışa inanıyorum, bu çok acılı günlerde bile ümidimi kaybetmiyorum.

Çünkü sanıldığını aksine, insanoğlunun mahkûmiyeti savaşa değil barışa, ölüme değil yaşamadır.

Balıkçı, bana Diyarbakır-Lice yolunda kaçırılan iki asker ve bir sivil vatandaşımız için Selahattin Demirtaş'a bir çağrı yapmak istediğini söyledi aradığında.

Ona göre, liderlerin kalibresi, sıradan değil, zor zamanlarda ortaya çıkardı. Devlet Bahçeli'nin 1999'da Abdullah Öcalan'ın idamını engelleyecek yasaya tüm tabanını karşısına alarak imza atması, Abdullah Öcalan'ın aynı sene, örgüt ve taban intikam almak isterken "Barışa devam" demesi, 27 Nisan muhtırasında Başbakan Erdoğan'ın demokrasiye sahip çıkıp dik durması...

Balıkçı bunların tarihin kırılma noktaları olduğuna inanıyor, ki çok haklı. O kırılma anlarında, eğer kalibresi yüksek yöneticilere sahipseniz, ne âlâ. Yoksa sürekli "beklenen", "bilinen", "alışıldık" talihinizi yaşamaya devam edersiniz. Felaketleriniz bile sürprizli olmaz, tapon olur.

Balıkçı benim gibi, üç kişinin kaçırılmasının herhangi bir olay olmadığına inanıyordu. Beklenen felaketi beklemek istemiyordu. Demirtaş'a, "Bu insanları kurtarmak için inisiyatif al" çağrısı yapacaktı. Bu çabayı göstermek, Barış Konseyi'nin kurulmaya başlandığı, Öcalan'ın "Anlaşma sağlandı" dediği günlerde, BDP'nin tarihi yükümlülüğüydü.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ya iktidar ya ölüm

Markar Esayan 18.07.2011

Açıkçası PKK ve BDP çizgisinin ağır basan söyleminden benim anladığım şu: "Kürtleri anlamamızı istiyoruz. Ama bunu, kan akıtmaya ve dökmeye devam ederek anlatmak istiyoruz. Hem kendi çocuklarımızın kanını, hem de bizi anlamasını istediğimiz muhatapların çocuklarının kanını. Sorun yaratma aklımız çok iyi çalışıyor. Her zaman bir neden bulabiliriz. Bu nedenin rasyonel olması gerekmiyor. Siz bize neden barışın gerekli olduğunu, bunun için siyaset ve sivil yöntemlerin neden kullanılması ve şiddete tercih edilmesini anlattıkça, biz bunlara otuz yıllık savaştan bir sürü karşı kanıt üretir, savaşı gerekçelendirebiliriz. Bizi akılla ikna edemezsiniz. 'Bizim üç bin KCK'lı önderim içerde, diğer PKK'lilerle bu sayı 10 bini buluyor' deriz mesela; susar kalırsınız. Siz bize 'Öcalan'ın Barış Konseyi'ne anlaşma sağlandı dediği, BDP'nin 1 ekimde yemin etmeye karar verdiği günde neden Silvan'da 13 askeri öldürüyorsunuz' dediğinizde, 'Çatışmasızlık sürecinde 43 gerilla öldü, nefsi müdafaa hakkımız var' deriz. Bununla da kalmayız, aynı gün Diyarbakır'da Demokratik Özerklik ilan ederiz ki, Türklerin damarına basalım, AK Parti iyice köşeye sıkışsın, askere teslim olsun, sertlik olsun, bir de üzerine bir polis daha öldürürüz ki, hani olur a, sizin gibi deliler çıkıp 'Her şeye rağmen barış çabalarına, Öcalan'la görüşmeye devam' diyemesin."

Çünkü bu bir akıl meselesi değil artık. Bu bir vicdan ve değerler tutulması. Akıl çalışıyor maşallah. O nasıl bir akılsa!

Hayatımda unutamayacağım şeylerde biri, Diyarbakır'da çatışmasızlığın değerlendirileceği günlerden evvel toplanan DTK'nın sonuç bildirgesinde yer alan "PKK'yı çatışmasızlığa devam et çağrısı yapmayı ahlaki bulmuyoruz" cümlesiydi.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Savaş, barış ve dürüstlük...

Markar Esayan 21.07.2011

14 Temmuz kırılmasından sonra beklenen Abdullah Öcalan açıklaması geldi. Elimde *Fırat Haber Ajansı*'na düşen bölümü var. Dikkatle okudum. Bu metnin ne kadarının Öcalan'ın tüm söylediklerini kapsadığını bilemiyorum. Ancak bu haliyle de önemli mesajlar içeriyor.

14 Temmuz saldırısının barışı hedef aldığı aşikâr. Bir diğer hedefin de Öcalan'ın barış görüşmelerindeki muhataplığı olduğunu söylemiştim. En azından fiili sonucu bu...

Öcalan Silvan saldırısı için şöyle diyor: "Şu anda mevcut durumda ortamı sakinleştirmek, yumuşatmak gerekir. Sayın Başbakan 'Silah bıraksınlar, yoksa bir şey olmaz' diyor. Ya ne söylediğini bilmiyor ya da farkında değil. Çok açık ve net söylüyorum. Biz yıllardır silah bırakmaktan söz ediyoruz. Ben daha önce de Sayın Erbakan döneminde de Özal zamanında da silahların bırakılabileceğini, bıraktırabileceğimi belirtmişim. 1993'te dışarıdaydım. O zamanlar öyle İmralı'da da değildim. Yani içerde veya dışarıda olmam fark etmiyor."

Başbakan'ın ima ettiğinin barışın sağlanabilmesi için saldırıların durdurulması olduğunu anlamamış olamaz Öcalan. Yani çoğumuzun savunduğu gibi, PKK'nin silahı bırakması ile asker öldürmeyi durdurması, geri çekilmesi aynı şey değil. Hele şüpheli eylemlere girişmesi hiç değil. Tabii bunun simetrisine de TSK'nın süren operasyonlarını ve hükümetin bu konudaki sorumluluğunu yerleştirmek şart.

Öcalan, ucu kendi liderliğine dokunan Silvan saldırısını bertaraf etmek için, "silah bıraktıracak tek kişi benim" argümanını sık sık tekrar etmiş. Pazartesi günü yapılan görüşmenin olumlu geçtiğini, devlet görevlilerinin de onun bu konudaki "biricikliğini" hararetle kabul ettiğini söylemiş.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hürriyet ve 'Hristiyan terörü'

Markar Esayan 25.07.2011

"Ayın karanlık yüzünde merak edilecek hiçbir şey yok" dedi uzman, konusuna hâkim olmadan programa çıktığı her halinden belli olan civciv saçlı spikere...

“Ayın karanlık yüzü...” onu hiç göremeyiz ve merak ederiz. Bir benliğin bir görünür, bir de saklı tarafı olduğunu biliriz çünkü...

Dexter dizisinin hayranıymış, Norveç kasabı Anders Behring Breivik. Sabıkası yok. Tek suçu, bir keresinde -o da 10 yıl önce- arabasıyla kırmızı ışıktaki geçmişti.

İkinci suçu ise 100'e yakın çoğu çocuk masumu öldürmek oldu.

Bir nasyonalist, yani bildiğiniz faşist. Nazi hayranı.

John Stuart Mill'in ünlü sözünün bozulmuş hali olan “İnançlı bir kişinin gücü, sadece çıkarları için hareket eden 100 bin kişininkine denktir” twitter 'da girdiği tek tweet. Belli ki bu sözü yaşam şıartı edinmişti.

Muhtemelen, Norveç'teki siyasi partileri de, STK'ları da, Norveç halkını da Müslüman ve göçmen tehlikesi karşısında çıkarıcı ve gevşek olmakla suçluyordu. Ülkeleri ve Avrupa kültürü elden gider, hızla “melezleşirken” kimse onun kadar endişeli ve sorumlu hissetmiyordu kendini. Bunun adı da, Mill'in dediği gibi, en azından, çıkarıcılıktı.

O zaman bu çıkarıcılığın bedelinin ne olduğunu insanlara gösterecek şiddetli bir eylem gerekirdi. Öyle ki insanlar silkinsin. Böyleleri için öldürdükleri insanların sayısı çok önemli değildir. Çünkü onlar hastalıklı organı keserek bedeni hayata döndüren kutsal cerrahlardır.

Breivik'in www.freak.com adresine gönderdiği “2083, Avrupa Bağımsızlık Deklarasyonu”nu okuyorum. Türkiye çok genişçe yer almış. Türkiye'nin neden AB üyesi olmaması gerektiğine dair, bol dipnotlu ve çok uzuncu bir tarih anlatısı yapmış Breivik.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Dink davası ve AK Parti'nin sorumluluğu

Markar Esayan 28.07.2011

Hrant Dink cinayeti davasında bir kavşağa gelinmiş durumda.

Ogün Samast'ın Çocuk Mahkemesi'nde 22 yıl 10 ay ceza almasından sonra, zaten davanın ilk gününden beri önümüzde olan o kavşak, bir tercih için kendini iyice dayatıyor bize.

İlk günden beri inatla söylüyorum; Hrant Dink cinayeti Türkiye'nin derin devletini en tepeden gören özel bir cinayettir.

Hrant Dink'in Türkiyeli olmakla barışık Ermeni kimliği, onu özel bir kişi yapmakla birlikte, özel ve benzersiz bir hedef de yaptı.

Ben, Dink'i Ergenekon Terör Örgütü'nün öldürdüğünü düşünüyorum.

Dink alelade bir nefret cinayetine kurban gitmedi. 2003-2004 arasında denenen açık darbenin muvaffak olamaması neticesinde işleme sokulan B planının önemli bir hedefi oldu Dink.

B planı, Türkiye'yi, o dönem AK Parti'nin meşruiyetini aldığı Avrupa Birliği üyelik sürecinden kopartma amacı taşıyordu. Mütedeyyin bir partinin iktidarında, önce Rahip Santoro öldürülüyor, görünürde "başörtüsü" haksızlığı nedeniyle bir "Müslüman" Danıştay'ı basıyor, Mustafa Özbilgin'i katlediyordu. Arkasından Dink'i vurdular. Hemen arkasından da Malatya'daki o korkunç katliam yaşandı. Üç Hristiyan yine radikal dindarlık görüntüsü altında paramparça edildi. Vahşetin boyutu özellikle yüksek tutulmuş gibiydi. Türkiye, dünya, ama özellikle Avrupa dehşete kapıldı.

23 ocakta yapılan Dink'in cenaze töreninde yüz binlerce vatandaşın gösterdiği onurlu ve kararlı duruş, bu planları bozdu.

Açıkçası, cinayetin bu siyasi yönünün yanında, ben Ermeni düşmanlığı temelinde, ihmal ve kasıt boyutunda devletin çekişen bölümlerinin de kimyasal bir uyum tutturduğunu görüyorum.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Post-modern bir Vaka-i Hayriye

Markar Esayan 31.07.2011

Türkiye bir miladı daha yaşadı.

Bir adet Genelkurmay Başkanı ile üç adet Kuvvet Komutanı emeklilik yoluyla görevi bıraktı.

Kıyamet kopmadı, televizyonlar Bodrum sahilleri temalı yayınlarına devam ettiler.

Jandarma Genel Komutanı Necdet Özel, Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na getirildi ve vekil Genelkurmay Başkanı yapıldı, hızla.

Devlette devamlılık esastır, Sayın Gül ve Sayın Erdoğan'ın bu hızlı cerrahi müdahalesine on puan.

Özel, muhtemelen bugün (pazar) Genelkurmay Başkanı olacak. Yarın (pazartesi) ise YAŞ, planlandığı gibi, zamanında yapılacaktır.

Dört memur emekliliğini istemiştir. Bu kadar basit. Bazıları vatani görevini askere giderek, bazıları da istifa ederek yerine getirir, teşekkür ederiz kendilerine, büyük bir hizmet olmuştur demokrasimize.

Evet, daha karpuz kesecektik, yetmez ama güle güle...

Eski Genelkurmay Başkanı Işık Koşaner, yayınladığı veda mesajında "Tutuklamaların evrensel hukuk kurallarına uygun olduğu söylenemez" yorumunda bulunuyor.

Bence yerden göğe haklı!

Tabii yaşadığınız evreni nasıl tanımladığınızla ilgili bu haklılık. Hangi evrende yaşadığınızla...

Adaletten bağışık, kafasına göre hareket etme, başbakan, bakan asma, darbe yapma ve hesap vermeme ayrıcalığına sahip bir evren kurup, bizim paramız ve canımızla orada sanal bir hayata gömülmüşseniz, tabii haklısınız, sizin evreninize uymaz bu uygulamalar.

Ama, bu ülkede biz bu simülasyonun sonuna geldik. Dünyanın içinde bulunduğu gerçek evrende yaşamaya karar verdik. Sizi de yanımıza almak zorundayız, kusura bakmayın.

Eğer evrenlerimiz bir olsaydı, zaten bunlar yaşanmayacaktı. İki gün sonra zaten emekli olacak kuvvet komutanlarımız, bu resti, ne bileyim, mesela Dağlıca'da, Aktütün'de, Gediktepe'de, Reşadiye'de, İskenderun'da, Silvan'da çocuklarımız hiç yere ölünce çeksellerdi bir manası olabilirdi.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İslamofobia, Tarafofobia ve diğerleri...

Markar Esayan 01.08.2011

Şu bir gerçek, bugün AK Parti ve Müslümanlara kategorik bir nefret duyan ve bunu muhalefet olarak pazarlamaya çalışan bir kesim var. Lafı dolandırmayı sevmem. Bunun altında ciddi bir İslamofobi yatıyor. Atatürk'ün Araplara ve Müslümanlığa bakışını Halil Berktaş hocanın son yazılarından biliyorsunuz. Aynı bakışın üstesinden gelemeyen bir zevat, AK Parti ve Müslümanlardan asla iyi bir şey çıkmayacağını kendi evrenlerinin bir sabiti haline getirmişler; haliyle o donuk evrenin zamansız simülasyonu içinde debeleniyorlar.

Bu patetik durum, aslında AK Parti'nin eleştirilmesi gereken yönlerinin de açıkta kalmasına yol açıyor. O kadar saçmalıyorlar ki, arada bir yaptıkları doğru itirazları da kaynıyor gidiyor arada.

Bu zevatta korkunç bir AK Parti ve Gülen Hareketi alerjisi var. Onların varlığını, kendi evrenlerinin Deccalleri olarak görmüşler bir kere. Bu durumda, beyinlerinde - Etyen Mahçupyan'ın deyimiyle- özgür düşünce değil, sadece homurtu birikiyor. Homurtuyu düşünce zannediyor, homurtu tabanlı bir muhalif duruş sergilemeye çalışıyorlar. **Karşınızdakini ontolojik olarak "Şer" kabul ettiğinizde, onun söylemi ve eyleminin sizin için bir anlamı kalmıyor. Analiz etmeye, onu içerden anlamaya gerek yok. Bundan zaten gönüllü vazgeçince, düşünerek hareket edenlerin karşısında sürekli mağlup olmaya mahkûm oluyorsunuz. Sürekli mağlubiyet hissi ise, baştaki nefreti daha da derinleştiriyor.**

Bu durum, Türkiye'nin şiddetle ihtiyacı olan özgürlükçü, tabanı halkta olan, değişime açık ve dinamik bir muhalefetin oluşmasına en büyük engeli oluşturuyor. **Bugün ülkenin en büyük sorunu vesayet olmaktan çıkmış, AK Parti'ye etkili bir cevap verecek muhalefetin olmayışı olmuştur.**

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Erdoğan'dan Çiller çıkarma planı

Markar Esayan 04.08.2011

Bu yazıyı okurken YAŞ toplantıları bitmiş olacak. Muhtemelen, sivil iradenin yönettiği ve hâkim olduğu bir ilk olarak hatırlayacağız bu tecrübeyi. Ahmet İnsel, *Radikal*'deki yazısında "milat" gibi tanımlamaları fazla zorlama bulsa da, bu açıkça bir milat.

Ama “işini” ciddiye alanlar gelişmeleri daha hakkını vererek okuyorlar doğrusu; PKK gibi...

Belki bu yazıyı okurken bir PKK saldırısı daha gerçekleşmiş olacak. Umarım olmaz, ama olursa, olmamasından daha fazla sürpriz olmayacak. YAŞ'ın ilk günü, PKK'nın bir araç kiralayarak Van Başkale'de askerî araca saldırması, üç subayın ölmesi ve Başkale Kaymakamı'nın da aralarında bulunduğu altı kişinin yaralanması sıradan, alışıldık bir olay değil.

Neşe Düzel'e ikinci röportajını veren Balıkçı, süreç hakkında çok önemli bilgiler veriyordu. Çoğunluğuna katıldığımı söylemeliyim. Ama **ben de Emre Uslu gibi, Ramazan ayının pek de sakin geçmeyeceğinden endişeleniyorum açıkçası.**

PKK, AK Parti ile bir rekabete girmiş durumda çünkü. Bu rekabette Öcalan'ın altını başarıyla oydular. İki asker ve bir sağlık memurunun kaçırılması ile süreci raydan çıkarmayı başardılar. Silvan saldırısı bir dönüm noktası oldu.

Askerin sivillerin kontrolüne geçmesi, polisin güvenlik meselesinde askerden görevi devralması gibi adımlar, PKK'nin doğrudan tehdit algıladığı gelişmeler. Türkiye'de demokrasi güçlendikçe, tabanlarında etkili olan negatif motivasyonun dozunun azalacağını öngörüyorlar. Öyle ki, bir süre sonra, Kürt sorunu nedir dediğinizde, artık buna anlamlı bir cevap vermek imkânsız hale gelebilecek. Bu ise, 30 yıllık savaş ve 40 bin can kaybindan “statü” denen güçlü bir iktidar çıkarmak isteyen PKK için barıştan daha önemli.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Müslümanlar ne yapacak

Markar Esayan 07.08.2011

Türkiye modernleşmesi yeni bir hikâye değil. Bu 1923'e sabitlense de, bu da aslında kemalizmin fobilerinden birisi olan Osmanlı'nın topyekûn reddiyesinin bir parçası oldu. Kemalizm, bildiğiniz Genç Osmanlılar'ın, sonrasında Jön Türkler'in, sonrasında İttihat ve Terakki'nin vasat varyantından başka bir şey değil. Bu hareket gittikçe savrulan, Osmanlı küçülüp ufalandıkça radikalleşen bir ivme sergiledi. Türk modernleşmesi, kötü bir mühendislik projesi olduğundan, “hastayı kaybettik ama, ameliyat fevkalade başarılı geçti” mantığını hiç kaybetmedi.

Türk tipi modernleşme asker ve tıbbiye üzerinden seyrettiği için, bizim ülkenin bütün nevi şahsına münhasır devrimcileri, üniversiteleri ve ilericileri de askercidir, darbecidir. Devrim ithal olduğu, halktan neşet etmeyip halka rağmen, ona karşı yapıldığı için, askerden ümit kesilmez.

O nedenle, Türkiye'de devletin domine ettiği, sızdığı hiçbir şeyden halk adına bir hayır gelmez. “Türkiye'ye komünizm lazımsa onu da biz getiririz” sözü bu bakışı çok iyi ifade eder. Atatürk pragmatist bir liderdi. Konjonktür öyle icap etseydi, Lenin'e daha da yanaşır ve sosyalist bir ülke kurardı. Sorun araçların modern olmasından öte bir şey değildir çünkü.

O nedenle, bizim ülkede her şey devlet mamulüdür, devletleştirilmiştir. Siz ve ben de dâhil... ‘Sol’un bugün içine düştüğü işler acısı durum, bu yarı mamulün, işleyicisinden ayrı düşmesi, daha doğrusu efendisini kaybetmesidir. Kemalizm, Kürt hareketi dâhil her kesimi şekillendirmiştir. PKK ve BDP'nin özgün bir model

ortaya koyamayıp, Demokratik Özerklik diye önümüze 1923 model bir Kürt kemalizmini koymaları da bu yüzden. Başka türlü yapmaları için özgürleşmeleri gerekirdi.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Müslümanlar ve siyaset

Markar Esayan 11.08.2011

Geçen pazar günü “Müslümanlar ne yapacak” başlıklı bir yazı yazdım. Doğrusu bu sorunun sadece Türkiye değil, tüm dünya için bu yüzyılın en kritik sorularından birisi olduğunu düşünüyorum. Çünkü Müslümanlar dünyanın en kalabalık dinî gruplarından birisi olarak homojen coğrafyalarda yaşadıkları gibi, Mısır, Malezya, Endonezya, Hindistan gibi diğer dinler ve etnik gruplarla birarada da yaşıyorlar. Bunun hemen yanında da, işte Norveçli ırkçı Breiviklerin yaşadığı Avrupa içinde ve ABD’de İslam artık reddedilemeyecek karşılaşma alanlarının içinde.

Bu soruyu sorar, düşünür ve yazarken, toplum mühendisliğini veya buyurganlığı asla içermeyen bir niyetle yapıyorum. Çünkü, şanslı bir deneyim olarak, Müslümanların “Sakin güç olarak geri dönüşü” ile Türkiye’deki değişimin dinamosu olduklarını yakından müşahade ediyorum. Doğrusu, Beyaz Türk mahallesinde doğmuş birisine ait tüm önyargı bagajına sahip olarak, Müslümanların bu geri dönüşünün bendeki önyargıları söktüğünü söylemek boynumun borcu. 28 Şubat’ta Erbakan’ı hal eden Demirel’i takdir etmiş birisinden, bin yıllık birarada yaşama kültürümüzün nerede, ne sebeplerle kazalara uğradığı üzerine düşünmeye bu süreçte vardım. Bu değişimin bendeki payı ise, AK Parti’nin tabanına yaslanarak ilk günlerinden itibaren ortaya koyduğu demokratik performans karşısında yiğidin hakkını yiğide verme ilkem oldu.

Bu satırların Müslümanların hoşuna gittiğini biliyorum. Gitmeli de, buna hakları var. Lakin bu satırları hoşla gitmesi için yazmıyorum. En nihayetinde, bu ülkede her zaman çoğunluk olan gizli güç Müslümanlardı. Bugün yapılan doğru işler için Müslümanları ne kadar takdir ediyorsam, “neden daha evvel değil” sorusunu ve bu sorunun yanında, bugün yapılan yanlışları veya eksik kalan doğruları irdelemeyi de faydalı addediyorum. Yani Müslüman mahallesinde salyangoz satmıyorum. Ben ve atalarım bin yıldır Müslüman mahallesinin komşuları, hatta mukimleriyiz.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Eksik olan “bir şey”

Markar Esayan 14.08.2011

Mustafa Kemal, İttihat ve Terakkicilerin liberal Osmanlıcılığı cinayetlerle tasfiye ederek kurdukları Türkçü ideoloji ile yeni bir ulus ve ülke yaratma hedefini emanet almıştı. Ancak onlardan daha gerçekçiydi. Ayakları daha yere basıyordu. Bu projede birtakım önemli restorasyonlar yaptı.

Herhalde bunda en önemli eksen, İslam’la kurulacak ilişkiydi.

İttihatçılar, Osmanlıyı Türk ulusu üzerinden yeniden yaratma hayalinde, İslamı bir kaldıraç olarak görüyordu. Çöküşün müsebbibi olarak görmelerine rağmen, İslam ve elde tutulan halifelik önemli bir imkandı. 1. Dünya Savaşı'nda İslam alemine yapılan "Küffara karşı cihad" çağrısı bu nedenleydi. İslam aleminin özgürleşmesi umurlarında bile değildi oysa.

Dini bağnazlıktan da zelilce faydalanmasını bildi Enver ve Talat. Anadolu'dan Ermenileri, Süryanileri ve Rumları temizlerken, Adana Ermeni katliamlarında "yedi gavur öldüren Müslümanın cennete gideceği" gibi zelil bir yalanı, kendileri İslama'a düşmanken bile kullanmasını bildiler. Bu katliamların temelinde, ciddi bir bağnazlık motivasyonunun olduğunu bugünün Müslümanları artık sorgulamaya başlamalıdır.

Ama Mustafa Kemal daha farklı düşünüyordu. Ona göre İslam bu topraklardan mümkün olduğu kadar uzaklaştırılmalıydı. Modern, batılı, çağdaş bir Türkiye kurmanın önündeki en büyük engel dindi. Temel kurumları bu nedenle hedef seçti. Tarikatların İslam'ın hayat damarları olduğunu biliyordu. Bir "devlet İslam"ı kurabilmenin en makul yolu, Müslümanların, kutsal kitapları ve dünya İslam'ı ile ilişkilerini kontrol altında tutmak, daha doğrusu yönetmektir. Bu şekilde, İslam ehlileştirilebilir, dönüştürülebilir, reform sonrası Hristiyanlık benzeri bir versiyona evrilebilirdi. Böylelikle, ona göre, İslam'ın Osmanlı'nın başına getirdiği felaketler bir daha yaşanmaz, Türkiye Doğu'dan tamamen kopar, gerçek bir laik-batılı devlet olabilirdi.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Özgün olan 'bir şey'

Markar Esayan 15.08.2011

Aylar evvel "Modern olmayan bir şey" başlıklı bir yazı yazdım. Müslümanlık ve Müslümanlar üzerine birkaç yazıdır düşünmeye devam eder ve dün de Prof. Sadettin Ökten'in Emeti Saruhan ile Yeni Şafak'ta yaptığı röportajı okurken, aklıma bu yazı geldi. Orada "modern olmayan" özgün bir paradigmanın -özellikle Doğu ve Müslümanlar tarafından- kurulup kurulamayacağını irdelemiştim. Bunu düşünebilmenin bile, insanın evrenin sınırlarının ötesini hayal edememesi gibi, zor bir tarafı var. Modernite içinde doğmuş, onda şekillenmişiz. Hele bizim gibi Batı-Doğu arası kalmış hibrid halklar olarak, olayın kapsayıcılığından kurtulmak çok zor. Yani içinde olduğun şeye dışarıdan bakmak... Ama insan bu zorluğu aşacak bir yaratıcılığa sahip. Yoksa uygarlığın yarattığı ilk değerler sisteminin içinde sıkışıp, kurur giderdik değil mi?

Ökten Hoca, modernitenin bittiğini savunuyor. Bu kestirme tesbiti, biraz da Batı'ya olan kızgınlığı ile yapıyor sanki. Evet, post-modern ve post-postmodern süreçler, modernitenin bir krizidir. Ökten'in iddiasının aksine, ben modernitenin yok olduğunu düşünmüyorum. Batı'nın, içine inanç, ruh ve maneviyatı yeniden katmaya çalıştığı bir krize tutulduğunu gözlemliyorum. Yani modern insan birleşiyor, diğer yarımı -akıl ve ruh- ile kucaklaşmaya çalışıyor. Lakin, Batı Hümanizmi Hristiyanlığı ve insanın tinsel yönünü o kadar acımasızca linç etti ki, geriye dönüp baktıklarında elle tutulur bir şey bulmakta zorlanıyorlar şimdi. Daha uzun süre bu amneziden kurtulmak için bir tür arkeoloji çalışması içinde olacaklar. Her şeyin bir bedeli var tabii.

İşte tam da bu güç kaybı, modernitenin tahakkümünden görece kurtulan Doğu halkları, Doğu Hristiyanlığı ve Müslümanlığı için bir soluk alma imkânı veriyor. Doğu'nun Batı karşısında 14. yüzyılda yitirmeye başladığı üstünlük bu evrede bir eşitlik haline gelebilir.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

—

Markar Esayan 21.08.2011

Yazarımız senelik iznini kullandığından bugünkü yazısı gazetede yayımlanmamıştır.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hrant'ın Arkadaşlarından Başbakan'a mektup

Markar Esayan 15.09.2011

Aradan sonra yazmak zor. Kendime uzun zamandır borçlandığım bir tatil yaptım. Tatil insanın "kendine ara vermesi" ve "vazgeçilmezliğinin" bir yalan olduğunu anlaması için iyi bir fırsat. Evet, hiçbir şey vazgeçilmez değil, daha doğrusu "vazgeçmenin" kaçınılmaz olduğu durumlara bulabildiğimiz bir çare yok henüz, ölüm gibi...

Ama ölümlerin de çeşitleri var. *Taraf*'ın 20 Soru'sundan biri olan "Nasıl ölmek isterdiniz"e çoğunluğun verdiği "Yatağымda, uykudayken, ailemle veya huzurla" cevapları gibi...

Bir de, bedenen ölse de, bıraktığı boşluğun asla dolmadığı insanlar var, vazgeçilmezler var...

Evet, o yaşasaydı bugün 57. yaşını kutluyor olacaktı. Ağabeyim, hocam ve dostum Hrant Dink'in doğum günü bugün. Onu en son 23 Aralık 2006 günü, AGOS'un 10. yaşgününü kutladığımız gece gördüm. Tehditler çoğalmış, çevresindeki halka daralmıştı. "Aileme sordum" demişti, "ben neyse ama, sizin güvenliğiniz daha önemli, göçelim mi bu ülkeden?" Onlar da "Sen oralarda yaşayamazsın ki, hep birlikte kalıyoruz" demişlerdi.

Bir ay geçmeden öldürdüler Hrant'ı. Hem de işin içinde tüm devlet birimlerinin o veya bu şekilde yer aldığı zelil bir planla, ihmalle, Ermeni düşmanlığı zamlı bir imece ile...

Hrant'ın Arkadaşları bir mektup yazmış ve köşe yazarlarına göndermişler. Aşağıda okuyacaksınız. Başbakan Erdoğan'a sesleniyorlar, benim de bu köşede sayısız biçimde yaptığım gibi. Erdoğan şimdi Ortadoğu turunda, kahramanlar gibi karşılanıyor. Çünkü mazlumun yanında yer alıyor. Realpolitik kurallarının soğuk dilinden arı, sahici bir duruş sergiliyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Dedektif

Markar Esayan 18.09.2011

Geçen gün bir okurum bana yıllar yıllar önce AGOS'ta yazdığım bir makaleyi hatırlattı. Gerçekten de yazının böyle bir sihri var, kalıyor yazı, kâğıtlarda, fiber optik kabloların hızla ulaştığı devasa serverlerin midelerinde, ama daha çok da akıllarda ve gönüllerde...

Demişim ki, insan kendi hakkından vazgeçme şövalyeliği yapabilmeli. Bak sen!

Çok mutlu oldum. Çünkü yazmak dışında bir şey beni tatmin etmiyor.

Canım çok sıkılıyor benim, doğduğumdan beri. Bildiğiniz adi can sıkıntısından bahsediyorum, soylu bir şey değil yani. Hani canınız sıkılır ve yerinde durmazsınız ya, benim hayatım öyle işte. Zor bir yük bu. O yüzden roman yazıyorum. Roman yazmak çok zor iştir. Gerçekten hamallıktır. Ama çok zamanımı alıyor ve canımın sıkıntısını unutturuyor bana.

Pavlus Allah'a yakarır İncil'de ve "bedenindeki dikenini" almasını ister. Çok dua etmiştir. Bu dikenin ileri derecede görme bozukluğu veya zina arzusu olduğu söylenir. Adamın yerine konuşmayalım, bilmiyoruz. Ama ona gelen cevap "Lütfum sana yeter" olmuştur, Allahtan.

Lütfum sana yeter...

Ben anlamadım bu cevabı, ama çok etkilendim. Benim lütfum da, belki can sıkıntısı, belki ondan kaçmak için sığındığım meşgalelerdir, yazmak gibi... Belki de bilakis (ne güzel bir kelime değil mi?) dikenlerimdir onlar, kim bilir?

Geçen gün twitterda bir twittdaş, "İnsan niye yeniden dünyaya gelmek ister ki" diyordu, "canı sıkılır insanın, başka başka gezegenlere gelelim dünyaya geleceğimize."

Makul, benim aklıma neden gelmedi ki!

Mesela ben asla geçmişime dönmek istemem.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Menderes ve yananlar

Markar Esayan 19.09.2011

Başbakan Adnan Menderes, Dışişleri Bakanı Fatih Rüştü Zorlu, Maliye Bakanı Hasan Polatkan'ın idam edildiği bir utanç aralığının 50. yılını idrak ettik geçen gün...

Tam idrak ettik de diyemeyeceğim, hep beraber sessizlikle geçıştirdik vesselam. Gerçekten bazı şeyleri hak ettiğimizi düşünüyorum, bu duyarsızlığımızla...

Bu ayıp bize yetsin, Menderesleri manşetlere taşıyıp, sokaklarda hâlâ minnetle anamadığımız için, yetsin...

Düşünün, 1960 gibi yakın bir tarihte, Bebek, Köpek, Barbara Davaları gibi uydurma suçlamalarla, derin devletin yaptığı 6-7 Eylül gibi, bugün hâlâ tam aydınlatılmamış suçlar üzerine yıkılarak, MBK'nın 12 haziranda çıkardığı idam yetkisi, uygulanabilmesi için 27 Mayıs'a alınarak yapılan bir suikastlar dizisiydi bu.

Yargılama yoktu, cuntanın Yassıada üzerinde icra ettiği bir süre avı, bir katliam vardı. Belki onları hiç yargılamadan öldürseler, daha onurlu, daha az can acıtıcı olurdu, o kadar insanlık dışıydı yapılanlar.

Ve bu memleket, o günü "Özgürlük" bayramı olarak kutlayabildi 20 sene... Daha üç sene evvel "Kimse idam cezasını istemez ama o dönemde bunlar idam edildiğinde toplumsal bir coşku vardı. 27 Mayıs'ı burada ihtilal olarak görmek hata olur. 1960 ihtilali aslında bir devrimdir..." sözleri sarf edilebildi "Danıştay Başsavcısı" Tansel Çölaşan tarafından...

Celal Bayar'ın torunu Prof. Emine Gürsoy Naskali anlatıyordu geçen gün Balçışek İlter'in programında.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

PKK ve ahlak

Markar Esayan 22.09.2011

Eğer şiddete bu kadar teslim olunmasaydı, açılım sürecinde AK Parti'nin yaptığı hatalar ve eksikler üzerine daha yoğunlaşabilirdik; KCK tutuklamaları, süren operasyonlar, anadilde eğitim ve yerel yönetimlerin özerkliği sorunları, yeni anayasada Kürt sorununu çözmeye yönelik özgürlükçü değişiklikler gibi, zaten tartışıyorduk da...

Böyle köklü bir sorunun, böyle bir muhalefet çapsizliği ve sorumsuzluğunda AK Parti'nin sırtında kalması ile biraz sabır gerekiyordu, her şey dünden daha kötü değildi hem, açılım hiç başlamasaydı daha iyi bir Türkiye'de yaşıyor olmayacaktık.

Biraz sabır, biraz fedakârlık ve akıllı siyaset gerekiyordu. Kamuoyuna AK Parti'nin hatalarının anlatılması ve sivil baskının arttırılması gerekiyordu. Mücadele siyasette ve sivil alanda yoğunlaşmalıydı; artık *Taraf* gibi bir gazete vardı, Türkiye 1990'ları yaşamıyordu.

Ama sanırım tüm bu yazdıklarımın daha başka bir şey eksikmiş PKK'da ve haliyle BDP'de...

Ahlak...

MİT ve KCK görüşmelerinin sızdırılan ses kaydını dinlediniz, okudunuz...

Öcalan'ın serbest kalması, bölgede özerklik ve anadilde eğitim başta olmak üzere her şey masada. Bu önerilerin Erdoğan tarafından reddedileceği, ama gayri resmî olarak uygulamaya konacağı söyleniyor. Sürecin zamana ihtiyaç hissettiği, devletin yavaş dönüştüğü, muhalefetin art niyetli olduğu ve kamuoyu tepkisinden korkulduğu anlaşılıyor.

Sabri Ok ise, böyle bir görüşmede "Bizim tutukluluk işi ne olacak" diye soruyor...

Tüm bunlara rağmen, bu taşın altına elini sokan ve özel temsilcisi Hakan Fidan'ı –Oslo ısrarını anlamış değilim– Selahaddin'e gönderen bir başbakan var.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bay E.

Markar Esayan 25.09.2011

Beni çok etkiledi.

Gazeteden Bay E, odama her zamanki munis ve zeki haliyle geldi ve dedi ki: "Markar Bey, her insanın bir kırılma noktası vardır. O insanların o minibüste çaresizce yanması –ki ben yakılması diyorum buna– benim ülkemle kırılma ânımdı. İçimde umutlarıma dair bir şeyler kırıldı. Lütfen bu olayın peşini bırakmayın..."

Bırakmayız tabii.

Bırakmayız elimizden geldiğince...

Ama insanı kıran ne çok şey var bu dünyada değil mi!

Bir kırımdan geçiyoruz sürekli...

Tamam Yeni Zelanda'da daha az, Suriye'de daha çok kırılabilir belki insan şu aralar, Türkiye'ye göre, bilemem. Sonra ne bileyim, her insanın kırılma eşikleri farklı farklıdır. Bir insanı iki büküm eden o an ile, diğer insanı iki büküm eden diğer an ve olay farklı farklı tezahür edebilir...

Üstelik, dünya artık küçük bir köy, küçülmenin faydaları kadar, dünyanın tüm dertlerini kucağımıza yığması gibi bir tesiri de var değil mi?

Suriye'de kurşuna dizilen o 15 güzelim eşiği seyretmek gibi...

Her insan kırılır, çünkü çok kırılganız hepimiz. Hem çok güçlü, hem de çok zayıfız, gücümüz zayıflığımızdan geliyor biraz da, hayır biraz da değil, çokça da...

Yüreğimizdeki bu kırılmalar, yerin yüzlerce kilometre dibinde yaşanan fayın çatlaması...

Aldığımız bazı önlemler var şüphesiz.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Savaş bezirgânlığı...

Markar Esayan 26.09.2011

Uzun çıldırma ve kan akıtma dönemlerinden sonra barışın gelmesi kolay olmuyor.

Açılımın en başında öngördüğüm en zor periyoda girdik, sanırım.

Barış ihtimalinin gittikçe somutlaşması ve buna hazır olmayanların, güçlerinin azamisini sarf ederek, buna direnmeleri...

Oysa en karmaşık zamanlarda, en basit ilkelere tutunmak önemli bir emniyet supabıdır.

Occamlı William'ın prensibi, Occam'ın Usturası gibi...

"Şeyleri gerekmedikçe çoğaltma, sorun hakkında iki seçenek varsa, basit olanı doğrudur."

Mesela, sıkışma dönemlerinde şiddete kategorik olarak karşı durmak.

Kimden gelirse gelsin, buna artık tahammül edilemeyeceği mesajını güçlü bir biçimde vermek.

Devlete, siyasete ve PKK'ye...

Bunun Türkiye'de filiz verdiğini görüyorum. 50 bin insan kaybından sonra, bu noktaya gelmek kabullenmesi zor da olsa, bir kazanç.

Şiddet isteklilerinin çıldırma döneminde, bir süpernova gibi kendini yok etmesi için, şiddete toplu bir karşı duruş, sabır ve soğukkanlılık gerekiyor.

Türkler, Kürtler ve hepimiz, bir bütün olarak...

Kızılay saldırısı, Siirt'te vahşice öldürülen dört genç Kürt kadını, yaralı olan iki tanesi daha...

Sayın Altan Tan'ın HerTaraF 'taki yazısı, BDP'li Siirt Belediye Başkanı Selim Sadak'ın sözleri, BDP blokundan Meclis'e "giren" sosyalist vekiller Ertuğrul Kürkçü ve Sırrı Süreyya Önder'in açıklamaları, ama daha da önemlisi "Benim adıma öldürme" diye seslerini yükselten Kürt vatandaşlar...

Bu, 1990'lı yıllarda JİTEM tüm zalimliği ile Kürt avlar ve köyleri yakarken Kürt siyasetçilerin üzerine yıkılan "Hadi PKK'yi kına" ikiyüzlülüğü değil.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Orta yol yok

Markar Esayan 29.09.2011

Şiddet doğmamış, adı henüz konmamış çocuğun canını alacak bir boyuta geldi. Evvelki gün, Batman'daki acı haberi aldığımız gün, tek tesellimiz Doru ailesinin kurtulan üyeleri, ama en çok da, ölü annesinin karnından yaşama doğru çekip alınan sekiz aylık bebenin hayata tutunmuş olmasıydı.

Dün sabah onu da kaybettik...

Kızılay'da, Siirt'te, Batman'da, Yüksekova'da öldürülen insanlar, genç kadınlar, bebeler...

Savaşın diline, 1990'lı yıllara dönmek için her türlü zelil servis yapılıyor yüreklerimize, sinirlerimize, bu kesin.

Siyaset, müzakere ve söz, değerini kaybetsin isteniyor, 1990'lar geri döñlsün, akıl ve vicdan şirazedden çıksın, barış söyleminin gücü kırılsın.

Böyle mi olacak?

O günlere geri dönebilir miyiz gerçekten? Haklı öfkeyi, yeni bir çılgınlığı tutuşturacak bir benzin gibi, dökebilir miyiz bu halkın üzerine?

Ölenlere, kurbanlara bir bakın... Kürt kadınları, bebeler, köylü çocukları, öğretmen eşini ziyarete gelen genç bir kimyager...

Kurşun evet adres sormuyor artık, biz soranlarına da bu kadar karşıyken... Adresini soranını da sormayanını da lanetlediğimizi düşünürken, bugün, şiddetin adreslerini mi müzakere edeceğiz, gele gele, vardığımız ileri safha bu mu olacak?

1990'lar...

Bu korku hepimizin yüreğinde var ama, biliniz ki, Güneydoğu ve Doğu Anadolu'daki kentlerde çok daha fazla yaşıyor bu dehşet. Devletin benzini ile dolaşan, devletin malı "Beyaz Toroslar"daki devletten maaş alan JİTEM memurları, canlar aldı keyfince, zelilce...

Devlet 1990'lardan kopmaya çalışırken, en azından bu yönde bir ümit ve çaba varken, PKK ise hızla 1990'ların devletine dönüşüyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Fazlalıksız

Markar Esayan 02.10.2011

İnsanın hayatında çok önemli sıradanlıklar vardır.. sıradan bir an.

Onu kimseye anlatamazsın kolay kolay.

Gösterişli değildir çünkü.

Büyük bir kayıp veya coşkun bir sevinç ânı değildir o.

İnsanı yere çakmaz, dışarıdan anlaşılmaz, sadece...

Sana, milyarlarca yağmur damlasının arasından bir tanesi şöyle bir göz kırpar, belirli belirsiz.

Hazırsan yakalarsın, yoksa zaman, yağmur akar gider, farksız.

O hep olur da, sen hayatında birkaçını fark edersin.

Anlarsın, hayatın, o sıradan anda, o sıradan karşılaşmada, kırılır...

İçinden bir şey, düşer.. ama yine senin içine doğru düşer, yer değiştirir.

O anda atılan tohum, yıllar sonra nasıl bir filiz verecek, seni ne hale getirecek, bilemezsin.

Hissettiğin şey, o anda çok önemli bir şey olmuştur, heyecanlanır, paylaşamazsın.

Bir karar verme ânı değildir o, sadece.. belki de.. bir şeyin özgür kalmasıdır, bilemem.

Yıllar sonra belki bilebilirim, sendeki hükmü için, bilmen gerekli değildir zaten.

O tohum ürün verdiğinde, o âna, o sıradan âna dönersin.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İndirin o parmakları!

Markar Esayan 03.10.2011

Bu ülke büyük bir ahlaksızlığın üzerine kuruldu. Büyük pek çok ahlaksızlık ve cinayetlerin hem de.

Önce yüzbinlerce Ermeni'nin canını aldılar, güzel kadınlarını aralarında paylaşıp, sonra diğerlerini öldürdüler. Ermeni'nin, Rum'un, Süryani'nin mallarına el koyup, topluğne üretemeyen bir ülkenin ilk yerli buzdolabını yaptılar ondan, gururlandılar.

Mustafa Kemal'in en büyük günahı, bu İttihatçılarla önce güya arasına mesafe koyup, sonra köprüyü geçince, onların bütün devlet zihniyetini miras almasıdır.

O mirasla, Ermenileri öldürürken kullandıkları Kürtleri yok etmeye giriştiler. Önce Zo'lar, sonra Ho'lar diyerek... Nasıl olsa onlar da "Müslüman'dı." İçi boşaltılmış, yerine bol milliyetçilik zerk edilmiş kemalist model dinle, nasıl olsa bunların hepsi dönüşürdü. Kürtler, Aleviler, Müslümanlar...

Hesap oydu.

Bedelini siz hesap edin ama, Ermeni'yi, Rum'u, Süryani'yi sildiler, gerçekten muvaffak olundu. Suç cezasız kalınca, biz yaşayanlar Ergenekon devletine mahkûm olduk böyle işte.

Eski Milli Savunma Bakanı Vecdi Gönül'ün gönlündeki milli ülke bu sayede kuruldu, "insanlık mübadeleleriyle..."

İnsanı ver, şeytanı al.

Kimse kimseyi kandırmasın. Böyle bir ülkenin zehirli sütüyle beslendik. 2007 yılında Hrant'ı İttihatçılara yem ettik. Bu utanç bize yeter. Elimizdeki en yüksek kalibreli siyasi, Başbakan "Affedersiniz bana Rum bile dediler" dedi.

2011 yılında...

PKK bebeleri öldürüyor.

Bakıyorsunuz, en güvendiğiniz insanlar, yol arkadaşlarınız bile, şiddetin öte tarafında bocalıyorlar.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Berna Yılmaz'ın isyanını duyun...

Markar Esayan 06.10.2011

Bu ülkede uzun yıllar “makbul olmayan” insanları cezalandırmak üzere organize olmuş bir devlet aygıtı var. Bu savaş aygıtının en tehlikeli tetikçilerinden biri de “Adalet” sistemimiz. Bu kadar istismar ettiğiniz bir güç, tabii zamanla canavarlaşıyor ve kontrolden de çıkıyor. İkiyüzlülüğe bakınız ki, bu sorun ancak Ergenekon, Balyoz ve OdaTV davaları gibi, ‘celebrity’si, yani ünlüsü bol insanlara dokunduğunda ses getiriyor.

Örneğin “Dün Hrant Dink yargı eliyle linç edildiğinde neredeydiniz” demek ne kadar doğru? Yargının kimi mağdur ettiğini, onlara duyduğumuz yakınlık ya da mesafe ile mi ölçeceğiz? Geçmişte “bize” yapılan haksızlığı, bugün “onlara” yapılmasıyla mı telafi edeceğiz?

Türkiye, bir yandan derin devlet, cuntalar ve işte OdaTV gibi karakter suikastları yapan zelil hücreleri ortaya çıkarırken, bu mayınlı yargı zemininde hareket etmek zorunda. Aynı anda hem adalet sağlayacak, hem de adaleti sağaltacaksınız, eğer böyle bir niyetiniz varsa tabii... Ergenekon, Balyoz, OdaTV gibi davalarda, yargının yol açtığı mağduriyetleri, davaların aslını “bitirmek” için kullanan lobilerin gazına gelmeyecek, ama mağduriyetlere de sahip çıkacaksınız.

Nedim Şener ve Ahmet Şık’ın tutukluluklarının yanlışlığı gibi.

Cezaevlerinden çok sık mektup alıyorum. Biliyorum çoğu köşe yazarı ve gazeteci için de bu böyle. Mümkün olsa da hepsini burada yayımlayabilsem. Çünkü onlar meşhur, güçlü veya arkalı değiller. Kimse onları kurtarmak adına, Ankara’da, şike yasasını değiştirmek için taklalar atmayacak. O yüzden çaresizler ve seslerini duyurmaya çalışıyorlar.

Bugün bir dava görülüyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sahte peygamber

Markar Esayan 09.10.2011

Cioran demişti galiba, “Her insanın içinde ortaya çıkmak için bekleyen bir peygamber vardır ve bu olduğunda, dünya biraz daha kötü bir yer haline gelir...” diye...

Herkes peygamberleşmek ister gerçekten, kendi düşüncesi yüceldikçe sıradanlaşsın, herkesin olsun, herkes ona tâbi olsun. Bu kötü bir şeydir.

Kahramanlıklarımızın, cesaretimizin, iyiliklerimizin çoğunun, ölüme karşı verilmiş bir zayıf çaba olduğunu biliriz. Samimi değil, diyemeyiz, vicdan, Allah korkusu, ilkelere saygı, yurt sevgisi, kahramanlıklarımızın zarif birer örtüsüdür, ama öznesi değildir. En azından, önemli bir veçhesi budur. Biz yok sayarız, ayıp sayarız. Konuşmayız birbirimizle. Bunu itiraf eden azdır. Bile bile ayın görünen yüzünde bir hayat kurarız.

Biz genellikle birbirimize çok yalan söyleriz.

Oysa hayat bir bütündür ve karanlık tarafında da çok mühim şeyler olmaktadır.

Çoğunlukla korkar insan, endişelidir, çok da haklıdır. Yani benim “haklı” endişelerim var en azından. Çünkü o hakkı ben yaratıyorum. Ben tanımıyorum. O halde haklıyım.

Endişeler ruhun kıymıklarıdır. Bütüne dairdir, lakin isyankârdır ve gitme temayülündedir. Kirpilerin okları gibi, yanlış açıdan yaklaşan düşmanları veya saygısızları uzak tutmaya yarar, özden.

İnsan evrenden kendine hücum eden her uyarımı, ancak kendi kadar ve kendinden geçerek yorumlayacaktır. Her uyarımda, kendini bir kez daha, bir kez daha kat ederek ona bir anlam ve karşılık dokur. Bu başka türlü olamaz. Ruh hayatın deşifre aygıtıdır. Ruhun olgunluğu uyarımları doğru deşifre etmesinin garantisi değildir.

Tam burada bir peygamber mutlaka kuluçkaya yatmış olur. İnsan kibrinden değil, kaybolmamak için biraz da zorunluluktan kendini evrenin merkezine yerleştirir. Burada bir zavallılık, endişe ve kahramanlıklar çorbası yüksek ısıda birbirine karışmış halde bulunur.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tenzile Hanım...

Markar Esayan 10.10.2011

O resmi gördüğümde, gözlerim nemlendi hemen.

Ve biraz da aktı gözyaşları...

Bir başbakan annesine helallik verirken hıçkırığa hıçkırığa ağlıyordu.

Neler hissettiğini yakından bilme şanssızlığına sahibim.

Allah rahmet eylesin. Mekânı cennet olsun Tenzile Hanım'ın.

Ben de anamı yeni kaybettim ve hâlâ keskin acılar çekiyorum.

Anne kaybı çok müthiş bir acı.

İnsanın merkezi kayıyor.

Dünyaya basacak yer bulamıyor bir süre.

Hiçbir şey yokken ortada, bir köşeden çıkıp hançer gibi saplanıyor insanın yüreğine, acı, aniden.

Çünkü insanız biz.

İnsan acı çeken bir varlıktır.

İnsan özleyen bir varlıktır.

Annem sağken, bana fark ettirmek istemez ama, yaptığım işten çok çekinirdi.

Başıma bir şey gelecek diye korkardı.

Beni üzmemek için başka bir şey diyemez, "Dikkatli ol oğlum, çok sert yazıyorsun" derdi.

İkimiz de bilirdik, benim dikkatli olmamın hiçbir önemi yoktu.

Ama "Peki anacım, sen hiç merak etme" derdim.

Tatmin olmamış hüznünlü gözlerle bakardı bana.

Ben işi dalgaya vururdum, o ânı atlamak için.

Kimbilir Tenzile Hanım, oğlu için ne endişeler çekmişti?

Bir şiir için hapis yatarken, geceleri uykuları nasıl da kaçmıştı?

Hakkında suikast planları yapılırken, o bunları okurken, muhtıra ve seçim geceleri, oğlunu meydanlarda izlerken, onun ne kadar sıkıntılı ve yorgun olduğunu belki sadece o anlarken.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Utanmışlarmış

Markar Esayan 13.10.2011

Bu ülkede insana sürekli olarak bir söz fısıldanır.

"Sen değersizsin..."

"Varlığın ehemmiyetsiz."

"Yangında ilk kurtarılacaklardan değilsin."

"Her an gözden çıkarılabilirsin."

"Bunu kabul et ve hazır ol!"

Andımızdaki "Varlığım Türk varlığına armağan olsun" sözü ile küçücük çocuklara, kendi beden ve ruhlarından daha değerli bir şeylerin olduğunu ezberletirler.

Hâlâ kaldırmadılar!

Burada "Türk" sözcüğünün de bir ehemmiyeti yok benim için. Oraya "Türkiyeli" veya "panda" kelimesini de koysanız, sonuç değişmez.

Bugünlük konu o değil.

Ailede kız çocukları birer geyşa gibi erkek efendileri için yetiştirilir. Hayatları vücutlarını kocalarına sunmak, yemek yapmak ve dayak yemekle geçecektir. Bir aile, hem de bizim pek mutaassıp, pek bir ahlaklı ülkede, kız çocukları böyle ahlaksız bir zihniyetle, "elverişli" hale getirilir, bizzat babaları anneleri tarafından.

Elverişli olmayanların da başına nelerin geleceği bellidir. Önce ruhen öldürülürler, baskıyla kişilikleri linç edilir, ehlileştirilirler, "tüketilmeye" uygun hale gelsinler diye. Dünyada hâlâ çarkları döndüren motor, kadın kanıyla çalışır çünkü.

Olmadı, Ayşe Paşalı olurlar, o resim hepimize bakar. O bakış... Yüzü mosmor, katili yanında, Paşalı'nın o bakışı, her şeyi özetler, yavaş çekim cinayeti anlatır...

Bir durakta görürsünüz sonra, bir başkasını.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İstanbul ve kasvet..

Markar Esayan 16.10.2011

İstanbul ve kasvet, en sevdiklerim...

Bazı sabahlar farklı başlar.

Geçen cuma bu bana oldu.

İstanbul beni farklı karşıladı.

Ne kadar zarif, tüm gece uğraşıp çok güzel bir elbise giyinmişti üzerine.

Dekoltesi, masumiyeti ve irkilticiliği yerinde, içinden şimşeklerin sızdığı solgun renkleri, müthiş.

“Bugün kendinle ilgilenmeler günü’ olsun, teklif bu” dedi bana.

“Bak günün ışığını kıstım. Yağmur homurtularımı engelliyor, kokumu alıyor musun, ne güzel değil mi?”

Boynunu uzattı, içime çektim.

“İslağım, ama sana değmeyecek. Biliyorum, o lanet günden beri ıslanmayı hiç sevmiyorsun.”

“Evet, haddinden fazla sertti ve haddinden fazla erken” dedim.

Şefkatle baktı bana. Şefkatten hazzettiğimin yüzüme çarpılmasından hazzetmediğimi bildiği halde.

“Peki, hiç geçmeyecek mi bu” dedim.

“Bazı şeyler de bırak geçmesin” dedi. “Hem geçse ne olacak! Birilerinin de bu dünyada ıslanmaktan hoşlanmaması gerekir. O zaman ıslanmaktan hoşlananlara kim yer açacak sokaklarımda?”

“Ama ben ıslanmaktan hoşlanmak istiyorum, artık” dedim.

“Zaten insan aynı anda her şeydir!” dedi.

Anlamadım, terslemesin diye de sormadım.

“Zamanı gelmemiştir. Kabuk bağlamamış bir arzudur” dedi.

“Şımarık” olmakla suçladı sonra beni. Çok sabırsızmışım. Bunun bedeli ârı ıskalamakmış.

“An kelimesinden hiç hazzetmiyorum. Ânın canı cehenneme!” dedim.

Omzunu silkti.

“Çok şımarıksın” dedi. “Ölümsüz gibi davranma, saçma!”

“Uçamadığımı biliyorum, ama bunu bilmek uçmaktır” dedim.

Bu sefer o anlamadı anladım.

Hayalkırıklığına uğramış bir kadın.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Malzeme bu...

Markar Esayan 17.10.2011

Başbakan Erdoğan'ı severim. Aralarına nifak girmesin ama, AK Parti'de en sevdiğim Erdoğan değil, Sayın Arınç'tır lakin... 2002 yılından itibaren, ki o zaman AGOS'ta yazıyordum, 28 Şubat 1997 yılında Demirel'i büyük bir devlet adamı olarak gören ben, AK Parti için çok erken bir tesbit yapmıştım.

“Bunlar farklı. Burada farklı bir şey var, iyi bir şey.”

AGOS'ta o zaman da çok tepkiler alırdım AK Parti yazılarıma. Umurumda olmazdı. Resmi çok net görüyordum çünkü. Ermeni olmaktan ötürü nasıl önyargılarla boğuştuğumu iyi bildiğim için, “Müslümanlara” karşı önyargılarımı kırmaya başladım. 80 yaşındaki Ohannes amcam, –aslında babamın kuzeniydi– özellikle soykırım konusunda yüreğim sertleştiğinde, elime dokunur, “Oğlum, Müslümanlar iyidir” derdi. “Müslümanlar iyidir.” Bu kadar söylerdi...

O zaman çocuk sayılırdım, beyaz Ermeni'ydim, kent çocuğuydum. Anlamazdım. Ama bunu öyle içten ve gözlerinin içi yaşlanarak söylerdi ki, hayatının büyük kısmı Anadolu'nun bağrında, acı ve mücadeleyle geçmiş bu yaşlı adamın sözleri içime işlerdi.

Tabii, 2002 yılından sonra buna tecrübe, bilgi vs. eklendi. Ben Müslümanları daha yakından tanıdım. Aslında, kendimi bu ülkenin hep dışında tutmuş bir insan olarak reddettiğim şeyi kabullendim. Hatta bu bana ferahlama da verdi. Evet, ben bu ülkenin bir mahsulüydüm, kimliğime dair özel kodlar bir yana, rahip bir dostumun dediği gibi, öyle karışmıştık ki, saf bir Ermeni'den, saf bir Müslüman'dan bahsedilemezdi artık. Aslında her Ermeni'nin yüzde yirmi beşi Müslüman, her Müslüman'ın yüzde yirmi beşi de Ermeni'ydi ve diğer permütasyonlar.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir sıfatım yok...

Markar Esayan 20.10.2011

Zorla, yazılmış olsun diye yazı yazmama gibi bir ilkem var.

Bu, öyle günlerden biri.

Çok sıkıntılı bir gün. Canım yazmak istemiyor.

Hakkâri'deki saldırıyla uyandım.

Dün Bitlis saldırısı ile güne son vermiştik. Üçü çocuk dokuz kişi öldü.

Acı patlıcanı kırağı çalmaz derler ama, ölüme alışmamak bir insan hâli olmalı.

Bu saldırıların önemli bir amacı da, insanların, yaptıkları işe, barışa ve yaşama dair inançlarını yok etmek.

Sözün bittiği bir yer...

Öyle bir yer açmak. Öyle ki, orada savaş olsun, nefret olsun, sıkışalım sıkışalım ve her sıkışma halinde olduğu gibi eski alışık olduğumuz hallerimize geri dönelim.

"Savaş" durumu mu bu?

O zaman ortada gerçek bir savaştan bahsetmek gerekir.

Ortada gerçek bir savaş var mı acaba? Olmuş bu?

Onur Dirik denen o adam ortaya çıktı işte.

Dağlıca saldırısının faturasının kendine kesilmesinden şikâyetçi. Buz dağının görünmeyen yüzünden bahsediyor. Ama öyle veya böyle, konuşmaya başlamasının bir anlamı olmalı.

Belki, kendisinin kuru(ya)mayan üstlerine kızan Dursun Çiçek sendromunu tekrarlıyor, ya da hadisenin yargıya daha ciddi bir şekilde yansması ile devlete karşı işlenen suçlar kapsamında harcanacağını düşünüyor, bilemem.

Dağlıca'da 12 asker kaybettik. Dirik'in kendisi söylüyor. 28 gün öncesinden bilinen bir saldırı... Aynı Aktütün gibi, Hantepe ve kimbilir bilmediğimiz kaç sahte baskın gibi. Heronların an an izlediği, istihbaratın oluk gibi aktığı saldırılarda, ne önlem alınmış, ne de adam gibi yardım gitmiş. Dağlıca'da tabur zayıflatılmış, ışıklar gece açılmış, bozuk silahlar verilmiş ve Dirik'in iddiasına göre saldırıdan dört saat önce karşı saldırı talebi ret görmüş üst komutanlarca, ters istikamete gönderilmişler.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Pazar günleri...

Markar Esayan 23.10.2011

Pazar günlerinden nefret etmekle başlar bireyleşmek.

Pazar günlerinden nefret etmemiş, pazartesiye, o en sivri güne bir kurtarıcı gibi sığınmamış insan az tanırım.

Pazar, tutsaklığın katı halidir. Gerçek hayatınızla yüzleşirsiniz. O kutsal evde, tutsak yaşamaktadır insan. İsteddiği hayatı kuramamıştır.

Jerusalem'in başına, Ang Lee'nin Ice Storm filminde, izlediğim "Budur" dediğim o parçayı koydum. Lee de,

Fantastik Dörtlü adlı dönemin ünlü bir Amerikan çizgi romanından alıntılanmıştı. Şöyle tanımlıyordu aileyi...

“Read Richards, karşıtmadde silahını, Annihilus’ın canlı bir atom bombasına dönüştürdüğü oğluna karşı kullanmak zorundadır. Bu kötü durum Fantastik Dörtlü için son derece sıradandır, çünkü onlar diğer süper kahramanlara benzemez. Bir aile gibidirler; ne kadar güçlenirlerse, fark etmeden birbirlerine verecekleri zarar da artar. Fantastik Dörtlü’nün özü de budur. Aileniz sizin karşıt maddenizdir. Aileniz içinden çıktığınız ve ölünce geri döneceğiniz boşluktur. Bu bir paradokstur. Siz ne kadar yakınlaşırsanız, içine düşeceğiniz boşluk da o kadar derinleşir.”

Anlam tamamlasın diye Neruda’nın pazartesi tasvirini da alalım bir.

“Bu yüzden ışıldıyor Pazartesi günleri

o zindansı yüzümle beni görünce,

kırık bir tekerlek gibi geçip giderken

ılık kan yolları uzatıyor geceye...”

Ben bireyleştiğimi ve mutlu bir adam olduğumu pazar günlerinin hayatımda sıradanlaştığını fark edince anladım, daha doğrusu kabul etmek zorunda kaldım. Mutlu olmak havalı bir şey değildir ya.

Sadece suçluluk duyduğum için pazar günleri kiliseye gitmek, bir sürü suçluluk hissini sunağa daha bırakır bırakmaz, yenilerini fazlasıyla yüklenmek ve eve dönmek. Sonra kötü bir ögle uykusu, kâbuslar vs, yıllar boyu...

Ben bir aşk çocuğuyum. Annem yıllar sonra bana “O zamanlar bana bir gâvurla evleneceğimi söyleselerdi, hayatta inanmaz, hatta kızardım” demişti. Gâvur olan oğluna bunu bu kadar açık yüreklilikle söylemesi bana çok özel gelmişti.

Babam yakışıklı ve çapkın bir herif olduğu için maşallah BM gibiydi. Ama anneme âşık olmuştu. Bütün riskleri alarak onunla oldu, ben oldum kardeşim oldu. İyi oldu bence.

Annem, kendisi yüzünden cemaatte başı çok ağrıdığına “İstersen dinimi değiştireyim” demiş de, babam “Ben seni böyle sevdim, orijinalliğin bozulur, lüzumsuz” demiş ona.

Aşk böyle bir şey herhalde. Zaman zaman mantık zehirlenmesi yaşayan bir kovayım ve bu şeyler bir yandan çok uzak bana.

Anne ve babamın bu sevgi pıtırıcığ durumlarına rağmen, aile, çok zor bir yerdi benim için. Otorite, bağlılık deyince birden tırnaklarım çıkıyor. İnsanın çekirdeğini parçalayan bütün mekanizmaları var ailenin. Çekirdeğime kimse giremez.

Babamın veliahdiydim ve o zamanlar söylemesi ayıp, çok zengindik. Tek erkek çocuk.

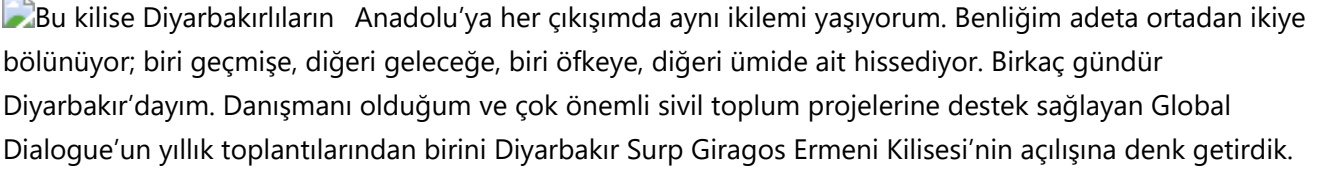
[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bu kilise Diyarbakırlıların

Markar Esayan 24.10.2011

Bu kilise Diyarbakırlıların Anadolu'ya her çıkışında aynı ikilemi yaşıyorum. Benliğim adeta ortadan ikiye bölünüyor; biri geçmişe, diğeri geleceğe, biri öfkeye, diğeri ümide ait hissediyor. Birkaç gündür Diyarbakır'dayım. Danışmanı olduğum ve çok önemli sivil toplum projelerine destek sağlayan Global Dialogue'un yıllık toplantılarından birini Diyarbakır Surp Giragos Ermeni Kilisesi'nin açılışına denk getirdik.

Diyarbakır, bu yorgun ve tozlu şehir beni nedense çok içimden kavıyor. Bu sanırım beşinci gelişim. Burayı çok seviyorum. Yaşayabileceğimi düşündüğüm yerlerden birisi. İstanbul'un yanında nesi çekebilir bu kavruk kentin insanı bilmiyorum.

Sanırım tarih, kökler, bellek. Tarihte burada atalarım büyük bir medeniyet kurmuşlar. Kentin Ermenicesi Dikranagerd, yani "Kral Dikran'ın kurduğu kent" demek. 1850'lerde nüfusunun yarısı Ermeni'ymiş. Kayıtlar bunu çok net gösteriyor. O dönemde doğunun Paris'i burası. Şimdi asla tahmin edemeyeceğiniz zengin bir kültür ve ticaret hayatı var. Avrupa'da yayımlanan bir makale, bir hafta sonra buradaki Ermenice gazetelerde Ermenice basılmış oluyor, düşünün. Bir sürü okul, manastır, kilise ve gazete, dergi var.

Bugünkü Diyarbakır, o ışıltılı dönemlerden çok uzak. Ama doğrusu, gerek Diyarbakır Belediye Başkanı Osman Baydemir, gerek çok dilli belediyecilik gibi birçok enfes projeyi hayata geçiren Sur Belediye Başkanı Abdullah Demirbaş, gerekse de Kürt STK'ları olsun, o günlerden kalanları kurtarmak ve Diyarbakır'ı eski günlerine kavuşturmak için çok dürüst ve samimi bir arzu içindeler. Osman Baydemir'in Surp Giragos Kilisesi'nin cumartesi günü kutsama töreninde yaptığı "Sizler (Ermeniler) gittiniz, biz kaybettik, eksildik" demesi o kilisede bulunan herkesi çok etkiledi.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Taner Akçam'a teşekkür

Markar Esayan 27.10.2011

AİHM'in Taner Akçam kararı, katil 301. Madde konusunda Türkiye'ye vurulmuş sert bir tokattır. AİHM içtihatlarında bu bir ilk mi, bilemiyorum. Ama bir ülkenin bir ceza maddesinin böyle önemli bir mahkemede doğrudan mahkûm olması azımsanabilecek bir şey değil.

Neden azımsanmamalı?

Bu madde tek başına bir sürü insanın canını yaktı çünkü. Düşüncenin ifade edilmesini engelledi, ama en nihayetinde, Hrant Dink'in katledilmesinde adeta bir manivela gibi kullanıldı. Perinçsiz Keriçekler ve onların tosuncukları, Hrant Dink'i, Orhan Pamuk'u ve nicelerini devletten aldıkları bu lojistik destekle mahkeme önlerinde linç ettiler. Hatta mahkeme salonlarında bile saldırıya uğradı Dink yaşarken.

Genel Yayın Yönetmen Yardımcımız Yasemin Çongar, dünkü yazısında bu kararın önemini çok sarıh ve güzel bir şekilde anlattı. Taner Akçam Ermeni soykırımı ve tabusunu hayatını ortaya koyarak kırmaya çalışan bir bilim

adamı olarak, 301. Madde'nin hışmına uğramıştır. 2008'de tadil edilen 301. Madde, suç duyurularının davaya dönüşmesinde bakanlık onayı şartı getirdi.

Bu tam bir AK Parti klasiği idi. Bakan Sadullah Ergin Allah için kaleye pek gol sokmadı ve davaların yüzde doksanını önledi ama, sözüm ona reformcu bir partinin böyle yasakçı, hatta can almış bir maddeden vazgeçmemesi de önemli bir işaretti zihin yapıları açısından. Hâlâ da 301. Madde bu haliyle kullanılıyor ve işte Taner Akçam, yapılan suç duyuruları davaya dönüşmediği halde, bu madde sayesinde yaratılan endişe ve korkunun kendisini AİHM'e taşıdı. Evet, bir yazı yazmanın, suç duyuruları, onu peşine takılan nefret söylemi ve Ergenekon yapılarıyla o kişinin hayatını tehdit ettiği bir gerçektir.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Şu an ve yalnızlık

Markar Esayan 30.10.2011

İnsan yalnızlığı ile barışmalı.

Yalnızlığın "çaresi" yok çünkü.

Ne aşk, ne ana, ne baba, ne çocuk, ne Allah'la müşareket çabaları...

Hepsi bir yere kadar...

Özgür bir varlığa dönüşmek için, bir-ey olmak zorundasınız.

Anamızın rahmine düştüğümüz anda, herhalde, bir bütünlükten kopup.. herhalde, nevi şahsına münhasır bir ruh-can ve beden ediniyoruz.

Bütünden bir damla gibi ayrılıp farklılaşıyoruz.

İşte bunun adı yalnızlık.

Nesi kötü ki!

Yalnızlık ile mücadele etmenin insanı ne kadar büyük bir boşluk duygusuna hapsettiğini fark eden kaç kişi vardır?

İsa haça gerildiğinde, ölüm ânının hemen öncesinde, gücün kendinden çekildiğini hisseder. Gelmiş ve gelecek tüm kötülüklerin yükünü sırtlanmıştı. Yani İsevilerin inancı bu en azından.

O "load" ânında, Allah gücünü, gözünü, gönlünü, ondan çeker, ilk defa. Çünkü Allah günden münezzehtir. İsa kıvrılır o anda, "Eli, eli lama şabaktani!" diye feryat eder.

"Baba baba, beni niye terk ettin!"

İnsan yalnızdır.

Sanırım Allah da öyle.

Öyle ki, insanları yaratma ihtiyacı duymuştur.

Ama yine yalnız kalmıştır. Büyük düşüşüyle insanlığın...

Ne soylu bir ayrılık! Cenneti elinin tersiyle it, sana sunulanın ardına bak. Başka türlü sağlığı olmazdı sanırım. Aklımızda hep bir şüpheyile yaşamak, cennette de olsa, sağlıksız bir durum.

Şeytanınki sadece teknik bir müdahaleydi.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Restorasyon süreci başladı mı

Markar Esayan 31.10.2011

CHP'liler ve Kemalist kesim, Van Depremi nedeniyle 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı şenliklerinin ertelenmesini AK Parti'nin bir oyunu olarak değerlendiriyorlar.

Kesinlikle öyle değil. Keşke olsaydı...

AK Parti'nin Cumhuriyet'le bu kadarlık bir sorunu bile kaldığını düşünmüyorum ben. AK Parti böyle bir riski alacak bir hareket olmaktan çoktan uzaklaştı. Öyle olmasaydı, darbe tehlikesiyle can derdine düşüp, halka ve AB üyeliğine sarıldıkları ilk dönemlerindeki reformcu ateşleri sönmeydi hemen. Halkın bunca desteği ve askerî vesayetin bunca geriletilmesi üzerine o ateşin giderek alevlenmesi gerekirdi hatta.

Hâlâ sıkılmadan bu TMK, bu TCK, bu Siyasi Partiler Yasası, bu Hrant Dink Davası, bu Kürt meselesi, bu Meclis Tüzüğü, bu devletçi bürokrasi, bu deprem hazırlıksızlığı, bu kadın cinayetleri ile birlikte yaşayabiliyorlarsa...

Geçenlerde yazdığım "Malzeme bu" yazısı bunu anlatıyordu. O yazıyı kimseye tepeden baktığım için veya öfkeyle değil, doğru bir analiz olduğuna inandığım için yazdım.

Cumhuriyet'i ister kutlayın ister kutlamayın. Ama hep dediğim gibi, Kemalizm son derece başarılı olmuş bir ideolojidir. Kemalizm'in çöküyor olması, dönüşerek içimizde yaşıyor olduğu gerçeğini değiştirmez. Kemalizm 1930'lu hallerine tutunan CHP gibi bir "şey"i pespayeliği yüzünden çöküyor gözüküyor. Ulusalcı, Kemalist seçkinler biraz akıllı olsalar, böyle "durulmuş" bir AK Parti'ye herkesten çok sahip çıkarlardı.

Neden mi? AK Parti bir Cumhuriyet kazanımıdır çünkü. Kemalizm'i dindarlar adına yeniden üreten bir yapıdır.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tencere kapak...

Markar Esayan 03.11.2011

KCK operasyonlarında Prof. Dr. Büşra Ersanlı ve yayıncı Ragıp Zarakolu'nun da aralarında bulunduğu 44 kişi tutuklandı. Aydınlar bu tutuklamalara karşı imza kampanyası düzenliyorlar. Medyadan ciddi itirazlar yükseliyor.

OdaTv soruşturmasında Ahmet Şık ve Nedim Şener üzerinden oluşan tepkinin bir benzeri burada da yaşanıyor.

Bu konuya girmeden önce bazı saptamalar yapmak istiyorum.

PKK benim için bir terör örgütüdür. 1978, 1984, 1994 ve 2011 yılı itibariyle de bu böyledir. Ben hakların insan, hele özellikle sivil insanların öldürülmesiyle alınacağına inananlardan değilim. Bu coğrafya için maalesef çok yabancı ve itibarsız olan bu fikir, benim hayat anlayışımın tam ortasında durur.

Bu sadece ahlaki veya vicdani bir duruş değil, rasyonalitesi de çok güçlü. Şiddetin çözüm yolu olarak seçilmesi, her zaman güçlü olanın zaferi ile nihayetleniyor. Eh, zaten tahakkümü uygulayan da güçlü taraf olduğuna göre, olan yine zayıf ve mağdur olana oluyor. Tarihte bu tecrübeyle sabit.

Tarihte tecrübeyle sabit olan bir diğer mesele de, şiddetten arınmış, sivil itaatsizlik yöntemleriyle mücadelenin, mesela Gandi'nin Britanya'ya karşı yaptığı gibi, şiddet tekeli elinde bulunduran hegemonları dilsiz ve çaresiz bırakması. Şiddetle yalnız kalan hegemon, meşruiyet kaybediyor ve çöküyor.

Kürt sorunu, iki taraf açısından da tam bir pespayelik, kurnazlık ve bir vampirlik hikâyesi. Devlet Kürt vatandaşlarının en basit insan haklarını onları asimile etmek için gasp etmiş. Sorunun muhataplığını, devletten aldığı 10 milyonluk kuruluş sermayesi ile PKK devralmış. Öncelikle muhalif Kürtleri ve Kürt sivilleri öldürmeye başlamış. Devlet buna JİTEM kısımları, binlerce köy yakma, binlerce faili meçhul ve Kürt kimliğini reddetmekle cevap verdikçe, artan travmanın sıcak kuluçkasında PKK semirmiş de semirmiş.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

—

Markar Esayan 06.11.2011

Yazarımızın rahatsızlığı nedeniyle bugünkü yazısı gazetede yayımlanmamıştır.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yol ayrımında

Markar Esayan 10.11.2011

Doğrudan söze girelim: hükümetin PKK ile kurduğu ilişki yeni bir paradigmaya yerleşmiş durumda. Hükümet PKK ile müzakereleri eski haliyle sürdürmeyecek. Artık ateşkes tek başına yeterli bir parametre olmayacak gibi gözüküyor. Çünkü KCK soruşturmaları ile Başbakan, ateşkesin örgüt tarafından bir Kürt Baharı'nın zeminini döşemek için gerekli şartların hazırlanması olarak kullanıldığına ikna olmuş/ edilmiş durumda. Erdoğan, süreçteki eksikler ve hatalar üzerine yoğunlaşmak yerine aldatıldığını düşünerek öfkelenip duygusal davranıyor.

Öte yandan PKK'nın aldığı son darbe, moral üstünlüğü tamamen Türkiye'nin safına taşıdı. Örgütün en büyük sorunu, hem Kandil'deki politbüro'nun hem de İmralı'daki Öcalan'ın Türkiye'deki son dokuz yıldaki değişimi

anlayamamış olması. Türkiye'yi hâlâ 1990'lar üzerinden okuyor, stratejilerini buna göre kuruyor ve Türkiye'nin buna göre cevap vereceğini öngörüyorlar. Bu hatayı basındaki birkaç romantik yaptığında çok sorun değil, ama örgüt yaptığında savaş bitmiyor ve gençler ölmeye devam ediyorlar.

Örgüt şu haliyle köşeye sıkışmış durumda. Şiddeti bu kadar tırmandırdıktan sonra aldığı ağır darbe sonrasında iki şey yapabilir: Ya verdiği kayıptan daha fazla kayıp verdirerek savaşı uzun süre sürdürebileceğini gösterecek –ne de olsa ölen ve ölecek Kürt gençler için bir gerekçe üretmek zorundalar– ya da silah bırakmanın zeminin hızla oluşturma yoluna girecekler.

PKK çok ciddi hatalar yaptı. Türkiye ve Ortadoğu'da yaşanan hiçbir gelişmeyi –neredeyse hiç– isklamadan yanlış okudular.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hayat devam ediyormuş!

Markar Esayan 13.11.2011

Zor bir haftaydı...

Omzumda taşıdığım hayalî heybeye sürekli yeni ağırlıkların yüklendiğini hissettim.

Memlekette olan bitenler, kaçırılan feribotla yüreğimizin ağzımıza gelmesi, Van'daki ikinci deprem, 30 kişinin bir hiç uğruna ölmesi...

Miyazaki, Cem ve Sebahattin.. sembol isimleri oldular bu cinayetlerin...

Bir doğal afette yardıma gelen, işi bitince de halka yardım etmek için Van'da kalan bir gönüllü, 50 yıllık, çürük, kodaman sahipli bir otelde yatırıldı, ikinci bir depremde yıkıntıların altında kalarak ölmesine yol açıldı.

Cem, Sebahattin ve isimsiz diğer canlar da öyle...

Bu, sanırım dünyada nevi şahsına münhasır bir kepezelik, alanında bir ilk olmalı.

"Açıldı" diye pasif kullanıyorum fiili.

Çünkü ilk depremin de, ikincisinin de "kader"den başka mesulü bulunmuyor henüz.

Televizyon seyrediyorum, enkazın başında saatlerdir bekleyen ağabeyin, kardeşinin bedeninin ışık yüzü gördüğü andaki o heyecanını, ama birkaç saniye sonra, ölüm haberini duyduğunda yüzünün aldığı o hâli, an an seyrediyorum.

Önce dövünüyor birkaç dakika.. sonra, sanki önemli bir şeyi unutmuş gibi duruluyor bir an, kurtarma çalışmalarını yapanlara yaklaşıyor ve diyor ki.. "Hakkınızı helal edin."

"Hakkınızı helal edin" diyor adam...

Bu nasıl bir zarafettir! Bu nasıl bir hikmettir! Nedir!

Size bir şey söyleyeyim, böyle acılar yaşayan insanlara teselli olarak sakın o repliği tekrarlamayın:

"Hayat devam ediyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AK Parti'nin tercihi

Markar Esayan 14.11.2011

Bugün Hrant Dink davasının 21. duruşmasına tanık olacağız. Muhtemelen bir veya en fazla iki celse sonra da davanın birkaç tetikçinin üzerinden kapatıldığına tanık olacağız; çünkü Savcı Hikmet Usta davanın esası hakkında mütalaasını sundu. Savcıya göre dava bu haliyle uzun bile sürmüştü. Mütalaa bir itirafname gibiydi, savcı adeta "benden bu kadar, ama siz bu işin peşinden gidin" demeye getiriyor, hatta açıkça diyordu da. Bugün 14. sayfada daha geniş bir hatırlatma var, oradan –ezberlemediyseniz şayet-- okursunuz bu hukuk kepezeliğini.

Ulaştırma Bakanlığı'na, yani hükümete bağlı TİB ise, 66 gün sonra cinayet günü AGOS'un önünde ve Şafak Sokak'ta kameralara takılan ve Samast'a asist yaptıkları düşünülen kişilerin telefon görüşmesini silecek. TİB Başkanı Fethi Şimşek diyor ki önce, "Orada baz istasyonu yok. Biz de mahkemeye boş tablo gönderdik". Sonra da diyor ki, –Norveç'iz ya biz! – "Özel hayata saygı gereği bilgileri göndermedik". Böylelikle, TİB'in mahkemeye "gönderecek" bir şeyleri olduğunu da öğrenmiş oluyoruz. Ama ne gam! TİB o kayıtları göndermiyor işte, zorla mı?

Zaten aynısı Trabzon'da olmadı mı? Yasin Hayal, Erhan Tuncel ve Mustafa Öztürk'e ait GSM kayıtları silinmedi mi Emniyet tarafından, ne gam!

Bugün gazetesi Ankara Temsilcisi ve *Bir Ermeni var* kitabının yazarı Adem Yavuz Arslan'ın "DDK'nın Dink Raporu ve Her yol MGK'ya çıkar" yazısı çok önemli bir noktaya işaret ediyor, Dink davasının üzerini kapatma iştahının nedenini de bize veriyordu. DDK, Dink cinayetine dair önemli bilgilere ulaşmıştı; lakin Arslan dağın tavşan doğurması ihtimaline dikkati çekiyordu.

Neden mi? Çünkü Ayhan Çarkın'ın itirafları ile gündeme yeniden gelen Ömer Lütfü Topal ve Kürt işadamlarının öldürülmesi hadiseleri ile Dink ve misyoner cinayetlerinin kesiştiği ortak nokta, muhtemelen, 1996'da Erbakan ve Demirel'i de durduran dağa çarpacaktı: MGK.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bu netlikten kurtulmalı...

Markar Esayan 17.11.2011

Kürt "sorunu" ve PKK hakkında sanırım ciddi bir merhaleyi geçtik ve zurnanın zırt dediği yere geldik; cilalar sıyrıldı. Bundan sonra ya sorunların bu sefer "gerçekten" konuşulacağı bir merhaleye geçeceğiz, ya da kan oluk oluk akmaya devam edecek...

Açılımın ilk dört senesinin başarılı olduğu konusunda kimse iddialı konuşamaz herhalde. AK Parti, bu meseleyi hafife aldı, dersine iyi çalışmadı, çok zaman kaybetti, Kürt vatandaşların zaten verilmesi gereken anadillerini öğrenme gibi hakları bile PKK sorununa endeksli bir pazarlık unsuru olarak görüldü ve samimiyeti konusunda haklı endişeler yarattı Kürtlerde.

Kürt meselesinin de facto muhatabı –veya işgalcisi– PKK ise, geçen yazımda belirttiğim gibi, o kadar anakronik bir dünyada yaşıyordu ki, AK Parti’yi sürekli samimiyet testine tabii tutarak, yani aslında kendini AK Parti’ye kilitleyerek ve mahkûm ederek bu sürecin bizatihi kendisinin ima ettiği boşlukları doldurma basiretini gösteremedi. En azından BDP’yi bu yönde kullanmadı.

Her zaman bir “ama” vardı. Ama KCK, ama geçmiş, ama, ama...

PKK ve ardında hizalanan kesimler, 1990’larda donmuş bir Türkiye algısı içerisinde ve tabii ki TC’nin kirli geçmişine de sürekli göndermeler yaparak, şiddetin en büyük imkân olduğuna netice itibarıyla onay vermiş oldular. Paradigma değiştirmek bir kenara, Türk toplumunda Kürt meselesi, askerî vesayet gibi konularda yaşanan özgürleşme, oralara uğramadı bile; hatta bu bir –iktidar kaybı anlamında– tehdit-ayak oyunu olarak algılandı.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İnanmak...

Markar Esayan 20.11.2011

Empati kavramını düşünüyorum bu ara...

İnsanların, sizin dışınızdaki dünyanın varlığına ne kadar dâhil olabilirsiniz?

Acılar gelir akla ilk.. empati deyince.. oysa, insanların sevincine ortak olmak çok daha zordur, insanın içindeki şeytanı uyandırır, bir mücadele başlar.

Empati, kendini başkasının yerine koyma, onun şartları, ruh hali ve duyularından bakmaksa dünyaya...

Bunun sizin dünyanızın altını oyan bir etkisi olur. Hani ortada bir avuç darı vardır da, onun için didişilecektir ya...

Başkasının, üstelik çok sevdiğimiz başkasının mutluluğuna empati yapmak kendimize ihanet, kendi hakkımızdan vazgeçmek gibi görünür.

Öyle değildir tabii, bu yalan, dünya, hayat sonsuz.. imkânlar da... Ama işte, bize söylenen fısıldanan yalan, odur.

O nedenle, kutsal kitapların emirleri özetlenmek istendiğinde, “sevgi” kelimesine indirgenebilir bir tek. Diğer kavramlar taşıyamaz onu, adalet, eşitlik bile...

Çünkü sevgi total empatidir. Mantıksızdır, bu dünyaya göre tasarlanmış bir duygu değil gibidir. Çoğunlukla dünyasal aklın emirlerinin tersine çalışır. Şövalyeliktir. Hak gözetmez, hesap yapmaz, kibir ve kıskançlığı dışlar. Ateş ve su gibi, bunlar sevgiyle birarada olamazlar.

Geçen gün bir tweet attım, yok, hayır hayatım değişmedi, deneyimlediğim, kendimden bildiğim genel bir temayı hatırlamıştım.

“Bir insana inanmak, kendi dünyanı onun dünyası kadar genişletmek demektir ve tüm risklerine değer...” demişim.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

TSK, CHP ve sütten çıkmış AK Parti

Markar Esayan 21.11.2011

Bedelli Askerlik Yasa Tasarısı'nda sona gelinmiş vaziyette. Muhtemelen 30 yaş sınırında ve 10 bin avro karşılığı Türk Lirası ücretle dört taksit halinde ödenerek yapılacak bedelli askerliği düzenleyen yasa Meclis'ten çıkacak. Son detayları Hükümet Sözcüsü Bülent Arınç'ın dediği üzere Başbakan Erdoğan açıklayacağı için, bu şartlarda halkın lehine bir iki sürpriz beklenebilir. Yaş sınırı 28 olabilir mesela. Böylelikle bu konunun siyasi getirisi daha parlak olur. Bunlar zaten palyatif çözümler ve yamalar her zaman çirkin olmuştur.

CHP, daha iki hafta evvel Suriye'ye giderek Esad'a bağlılık bildiren Kemalist Kadınlar Heyeti'nin Başkanı Genel Başkan Yardımcısı Birgül Ayman Güler ise “Bedelli parası olanın olmayana attığı gol” şeklinde bir yaklaşımla, olabilecek en sığ, popülist ve emeksiz pozisyonu almış durumda. Hani bir ana muhalefet partisinden bedellinin bir sonuç, asıl sorunun ise TSK'nın ideolojik ve hantal yapısı olduğunu tartışmaya açmasını “bekliyorsunuz”, ama nafile, olmaz, olamaz.

Bence Türkiye'de iflah olmayacak iki kurum var. Biri TSK, diğeri de CHP...

Ne TSK'nın, ne de CHP'nin demokratik bir ülkeye uyumlu hale gelmesini bekleyebilirsiniz. Bunlar enverist-kemalist ideolojinin kurucusu ve emanetçisi iki kurum. Bir elmadan armut tadı vermesini ummak kadar nafile bir beklenti bu. Yüzyıllık bir yapılanmaları ve gelenekleri var.

Bir parti düşünün, ordunun ve vesayetin TBMM şubesi olarak çalışmış uzun süre. Bu tutmayınca, Baykal'ı medya-iş çevresi ortaklığıyla devirmiş, yerine Kılıçdaroğlu'nu getirmiş. Amaç CHP'nin özünü değiştirmeden partiyi kozmetik müdahalelerle muhtemel restorasyon şartları oluşana kadar diri tutmak.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hangi Başbakan...

Markar Esayan 24.11.2011

AK Parti'yi diğerlerinden farklı ve değerli yapan nedir?

Bu soruyu aslında dokuz yıldır farkında olup olmadan sayısız kez sorduk ve cevaplamaya çalıştık. Basındaki bir avuç meraklı ve önyargısız kalem bunu anlamaya ve yazmaya çalıştı.

Fark ve değer, müesses nizamın ideolojik kalıplarının dışına çıkmaya, gücünü, dış konjonktürü ve zamanlamayı çok iyi hesap ederek cesaret edebilmiş olmasındadır. İki binli yıllara gelindiğinde, hem dünyanın –zamanın ruhu anlamında–, hem de ülkedeki sağ-mütedeyyin geniş seçmen kitlesinin şiddetle ihtiyaç duyduğu siyasi farklılaşmayı AK Parti başarıyla temsil etti.

O yıllarda zeitgeist ve halkın talebinin, yani boşta ve dolmakla mükellef olan alanın ne olduğu o kadar belliydi ki, bunu görmemek için gerçekten müesses nizamdan nemalanıyor veya tamamen fethedilmiş olmak gerekirdi.

Türkiye'nin sosyolojisine bugün bakıldığında, "sol" tabanda böyle bir boşluk ve ihtiyaç hâlâ görülememekte. Lakin CHP'nin bir türlü değişmemesi veya tarihin çöplüğüne atılamıyor olması, tabanının bu ihtiyaca tekabül eden bir devinimde olmamasıyla doğrudan ilişkili.

Örneğin CHP'nin omurgası olan Alevi seçmenlerin, Kemal Kılıçdaroğlu'nun Dersim tartışmasında sergilediği türden bir "aşağılanmaya" rağmen partiyle duygusal bağlarını koparamıyor olmaları, "sol"da değişimin bir ihtiyaç-baskı haline gelememesinin en önemli nedenlerinden birisi.

Kürt coğrafyasında ise, hem Kürt milliyetçiliği, hem de otuz yıllık savaşın getirdiği öfke ve silahın gölgesinde oluşmuş dikta yapısı, değişimi ima eden tüm dinamikleri ânında boğuyor, kendini tahkim ediyor. Kalanını da AK Parti temsil ediyor zaten.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Geçmiş...

Markar Esayan 27.11.2011

"Birer lağımciyız biz. Tıkanan kanalları, sıkışan dirsekleri açacağız. Çünkü sifonu ne kadar çeksek de, pislik yukarı çıkıyor. Artık temizlik vakti. Artık arınma vakti..."

Böyle bir cümle kurmuşum *Şimdi'nin Dar Odası*'nda, metinlerarasındalıktan da faydalanarak...

Roman şu paragrafla başlıyor...

"Geçmişi olmayan bir insan olmak..."

Bu takıntı yeni değil...

İsteyerek ve bilerek edinilmiş değil bu hastalık. Biz Doğulular ve biz Anadolulular, daha çok Şimdi'nin Dar Odası'nda yaşar, farenin kediden, kedinin köpekten korktuğu kadar korkarız geçmişten. Belirli olan geleceğin belirsizliğidir ama, adı 'geçmiş' olan o kara dulun utanmazca gölgede kalması, biz sahipsiz ademoğullarının taşıyacağı bir yük olmamıştır asla..."

Ve şöyle devam ediyor o paragraf...

"Başlangıçta Söz vardı..."

Ancak insanların sırtlarında birer kambur gibi taşımak zorunda oldukları bir geçmişleri yoktu. Mazi, bir su birikintisi gibi üzerine kimin silueti düşerse onun resmini yansıtıyor. Bir açıyor, bir kapıyor, bir soluyor, bir gülüyor... Köşe kapmaca oynayan bir yosma, bir eski zaman tapınak fahişesi gibi, bir onun oluyor, bir bunun... İnsanları ağına düşürmeyi bir ibadet sayıyor. Gözü dönmüş, azgın ve homurtulu bir kalabalığın arasında tek başına dolaşan bir bakire gibi, sayısız zorbanın koynuna girip yine de kızıoğlankız kalıyor. Geçmiş, güce saygı duyuyor; güçlülerin önünde cilde yapıyor. Utanmazca, bir ona sunuyor kendisini bir buna, ama kimsenin malı olmuyor yine de.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Profesyonel ordu ve tuzaklar

Markar Esayan 28.11.2011

Bedelli askerlik ve vicdani ret tartışmaları bir hengâmede geldi geçti. İşin özü, yani TSK'nın ideolojik, hantal yapısı ve profesyonel askerliğe geçişi tam manasıyla tartışmadan bedellinin koşullarına kilitlendik. Hâlbuki profesyonel askerliğe tuzaklara düşmeden geçebilmek Türkiye'nin demokrasisinin sağlam bir zemine oturması için belki de en önemli zorunluluklardan birisi.

Öncelikle, bedelli askerliğe de vicdani ret hakkına da sonuna kadar tarafım ve destekliyorum. Ama her iki konu da TSK'nın bugünkü yapısının ürettiği iki sonuç, neden değil.

Bedelli işinde ise dağ fare doğuracak gibi. Yaş sınırı da, ücret de çok yüksek. "Hangi Başbakan" başlıklı yazımda bedelli açıklamasını Başbakan Erdoğan'ın yapacak olmasından ötürü bir sürpriz beklenebileceğini, bunun da yaş haddinin –mesela– 28'e çekilmesi olabileceği tahminini yapmıştım. Başbakan sürprizi 21 günlük temel eğitimi kaldırmakta, yani en "masrafsız" olanında yaptı, asıl sürpriz ise bedelde oldu ve 30 bin lira gibi yüksek bir rakam bugün yarın kesinleşmek üzere.

Bunda Genelkurmay'ın etkili olduğunu düşünüyorum. Çünkü bu şekilde 450 bin kişilik potansiyel bedellilerin maksimum yüzde 15'i bu imkândan ancak faydalanacak; onlar adına sevinmekle birlikte, bir milyonu aşkın tecilli, yoklama kaçağı ve bakaya kalmış erkek vatandaşın derdine deva olamayacak bu uygulama. Zaten bunun palyatif bir çözüm olduğu, bu yığılmaların bu şekilde çözülemeyeceği de ortada. Vicdani ret konusunda da, hükümetten bir ileri bir geri açıklamalar geldi. Ama Başbakan'ın açıklamasını muteber bulmak durumundayız ki, ona göre ordu bir peygamber ocağı ve her Türk asker doğuyor ve bunu tartışmak gereksiz.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Dersim özrü ve kötücül devlet

Markar Esayan 01.12.2011

Devletin mutlak zalim ve geniş kesimlerin mutlak mağdur olduğu zamanlar, adeta mumla aranır hale geliyor gibi. Türkiye'nin devletteki bu kötücül netliği, son 10 yıldır kademeli, çelişkili, nev'i şahsına münhasır halde de

olsa aşınıyor. Bu da zihinlerde ciddi bir kısa devre yarattı. Devlet mutlak kötücül rolünde belirsizleştikçe, kesimler keskinleşti, pozisyonlarını netleştirdi.

Bu kutuplar özellikle Ergenekon davası, Kürt ve PKK meselesi ve son olarak da işte Dersim özü üzerinden kendi karşılaşmalarını yaşamakta. Devletin kötücül değişmezliği üzerinden paradigma kuranlar, bundaki değişim adımlarını nereye koyacaklarını bilemediler. Sonuçta bu değişimi sağlayan da, ya tehdit, ya da hakir görülen Sünni Müslümanlardı. Kimyanın bu kadar bozulmasının ana nedeni AK Parti'nin bir Müslüman, ama kötücül devletle sorunu olduğunu kabul eden bir Müslüman tabandan zuhur etmiş olmasıydı.

Bir tv programının öncesinde yaptığımız kısa sohbette karşımda epey zorlanan "solcu" duayenin son olarak "Müslümanlardan reformcu mu çıkarmış Allah aşkına!" diyerek son noktayı koyması böyle bir zihniyetin lapsusuydu aslında.

Kürt, PKK, Alevi ve Ergenekon meselesinde hem AK Parti'nin, hem de Gülen cemaatinin böyle mutlak kötücül bir role mahkûm edilmesi nesnel değil; öncelikle ahlaki olmayan bir imtiyaz kaybı hissi ve devletin kötücüllüğüne bir eşitleme ihtiyacından kaynaklı. "Sivil dikta" tartışmaları bu ihtiyacın bir sonucu olarak ortaya çıktı.

Taraf'ı da bu noktada büyük bir nefretle karşılaşmaları, gazetenin netliği bozan ilkesel duruşuydu. Çoğunlukla "Rahatı yerinde, kentli ve sosyolojik olarak 'Beyaz Türk' imtiyazlarına sahip" kişilerin yan yana gelişle kurulan bu gazete, müesses nizama içeriden öyle etkili eleştiri getiriyordu ki, onu yaftalamak da, sözünün itibarını kırmak da –ontolojik olarak– pek mümkün olmuyordu.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AK Parti ve Aleviler...

Markar Esayan 05.12.2011

Yeni Türkiye'den bahsedebilmek ve değişim iddiasının altını doldurabilmek için, ülkenin karanlık geçmişinde yaşanan tüm suçların adalet ve toplum vicdanının önüne getirilmesi gerekiyor. Türkiye'nin şiddetle ihtiyacı olan enverist-kemalist rejimden köklü kopuş ancak bu şekilde mümkün olabilir.

Geçmiş tamamen mükemmel veya her şeyiyle kötücül bir paket olarak gören zihniyetlerin bunun altından kalkabilmesi zor. Çünkü bu türden bir yaklaşım, kutuplaşmayı ve iktidar mücadelesini geçmişin kategorik sahiplenilmesi veya reddedilmesi zeminine taşıyor.

Başbakan Erdoğan'ın Dersim özü de bu nedenle ciddi bir sarsıntı yarattı. Evet, Dersim'de kemalist devlet "bazı olaylar" yapmış olabilirdi, ama bu neden şimdi ve neden müteedeyyin bir başbakan tarafından gündeme getiriliyordu ki? Kemalist Cumhuriyet'e zarar verme potansiyeli taşıyorsa, Dersim'de –Kılıçdaroğlu gibi– doğrudan zarar görenler bile, bu adalet fırsatını ihmal edebilirdi, hatta etmeliydi de.

Bu zayıf pozisyonun etkili olamayacağı açık. Çünkü cin şişeden artık çıktı ve mızrak çuvala sığmıyor. Bunu bilen güçlü bir başbakan var. CHP tabanı, liderlerinin, partilerinin zayıflığının, siyaset üretemediğinin farkında, kendilerini korunmasız hissediyorlar. Böylelikle bu geçmişle yüzleşme işine hazırlıksız yakalandıklarını ve bu işten zararlı çıkacaklarını duyumsuyorlar.

Özgürlükçü ve her an iktidara aday olma iddiasına sahip olan bir ana muhalefet partisine sahip olamamak, sadece CHP'nin oylarını gasp ettiği kendi tabanının değil, tüm ülkenin sorunu.

CHP'nin değişmesi için, Cumhuriyet'in karanlık dönemleriyle bağlarını koparması, hatta halktan özür dileyerek yeni bir başlangıç yapması gerekiyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Başbakan'a istem dışı bir mektup

Markar Esayan 08.12.2011

Aklım, Başbakan Erdoğan'ın –geçmiş olsun temennisiyle– rahatsızlığı ve şu şike meselesini sürekli birleştiriyor son günlerde...

Yarılma mıdır, çatlama mıdır, yoksa mahcubiyet kaynaklı mıdır bilmek zor, ama işte Sayın Gül'ün vetosu ile Sayın Bülent Arınç, Şamil Tayyar ve Hayati Yazıcı'nın Şike Yasası'nın kabul edilemezliği üzerine yaptıkları çıkışlar sonrası, AK Parti bugün yasayı "aynen" Cumhurbaşkanı'na geri göndermeye hazırlanıyor.

CHP ve MHP, doğal olarak Başbakan'ın eksikliğinde AK Parti'de yaşanabilecek bir çatlağa oynuyorlar.

Yazı yazılırken henüz Başbakan'dan o ilahi müdahale gelmiş değil. Yani son sözü söyleyen kişi olarak henüz sahneye inmiş değil. Ancak, herhalde yasaya karşı olsaydı, Elitaş ve Canikli gibi yetkili isimler bu konuda bu kadar keskin tavır "alamazlardı." Umarım yanılıyorum.

Sorun da, benim bu saptamayı bu kadar kolay yapabilmem, muhtemelen sizlerin de bunu normal karşılamanız zaten.

Erdoğan tek, en güçlü ve tartışılmaz lider. Ülkenin geleceği onun varlığına doğrudan iliştilirilmiş vaziyette. Taha Akyol, Başbakan'ın bu son Meclis döneminden sonra rolünü nasıl sürdüreceğini yazmıştı geçen günlerde. Senaryoya göre 2014'te Erdoğan Cumhurbaşkanı oluyor, Arınç'lı ara dönemden sonra da Gül partinin başına geçiyor.

Kabul edelim, Kılıçdaroğlu'nun başbakan, Bahçeli'nin başbakan yardımcısı, Muharrem İnce'nin dışişleri bakanı, Emine Ülker Tarhan'ın adalet bakanı olacağı bir korku filminin yanında, bu, çoğunluğun onay vereceği bir formül.

Ama bu tam bir demokrasi değil.

Arap toplumlarında, kolonyalizmden milliyetçi Arap yönetimlerine veya diktatörlüklere geçişte, demokrasiden anlaşılan hükümdarın adil bir yönetici olmasıydı.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hopa'dan İzmir'e benim adaletsiz ülkem

Markar Esayan 11.12.2011

Yer İzmir'in Karabağlar Karakolu... Tarih geçen temmuz ayı... F.C. isimli kadın, eşi, damadı ve kayınbiraderiyle bir eğlence mekânına gidiyor. Üç polis mekânı basıp kimlik kontrolü yapıyor. Koca, kadının kimliğini arabadan almak üzere dışarı çıkıyor. Bu sırada anlaşıldığı kadarıyla kadın kimliksiz olduğu için karakola götürülmek isteniyor. "F.C. eşim kimliğimi almaya gitti, biraz bekleyin" derken kadının itirazı yumrukla karşılık buluyor. Karakola gidiliyor.

Vatan gazetesinden Kemal Göktaş işte bu karakoldaki safahatı gösteren Karabağlar Karakolu'ndaki kamera kayıtlarına ulaşıyor. Cuma günü de *Vatan*'ın manşeti haline geliyor bu feci şiddet olayı. Tebrikler Kemal Göktaş.

Videoyu birkaç kez izledim. Hadi diyelim ki kadın, polislerin iddia ettiği gibi mukavemet ve hakaret etti. Zaten F.C. sadece polislerin ifadesi esas alınarak 6,5 yılla yargılanıyor. Delile, şahide filan gerek yok. Zaten karakolda kadın lehine konuşacak kimi bulacaksınız ki! Belli ki kadın şikâyet edince bunlar da ağır suçlarını gizlemek için kadına dava açmışlar. Kadının yaptıkları ise çok vahim! Birinin koluna tokat atmış, diğerinin kolunu tırmalamış, üstelik sarhoşmuş ve küfretmiş. Üstelik kendisi iddia edildiği gibi "iffetli" bir ev hanımı değil de, bir "konsomatrismiş". Savunma bu.

Görüntüleri izliyorum. Kadını iki sivil polis dakikalarca acımasızca dövüyorlar. Yere yatırıp kelepçeliyor, kedinin fareyle oynadığı gibi, durup durup vuruyorlar. Bir de resmî giyimli muhterem bir polis var. Bu polis görünümlü kişi de, ikisi kadını yumruklar, tokatlar, tekmelerken, kâh cep telefonu ile konuşuyor, kâh bir başka hazretin istediği kalemi kadın dövülürken onları üzerinden şahsa uzatıyor –burada çok zorlandı, çok üzüldüm–, kâh sanki eşsiz bir doğa manzarasına bakarmış gibi kadın haşat edilirken o performansa dalıp dalıp gidiyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kandıra Cezaevi'nde yaşanan ihlaller

Markar Esayan 12.12.2011

Dünkü yazımda cezaevlerinden ara ara mektup aldığımı yazmıştım. Yine, Hopa davalarında gelen tahliyeleri çok olumlu bulduğumu, ama bunların zaten hiç yaşanmamış olması gerektiğini söylemiştim. Ama demokrasi, toplum-iktidar ilişkisi ve bunun üzerinden yaşanan olumlu içtihatlar üzerinden olgunlaşıyor. Dertlerimizi sorunsallaştırmak ve bunların demokratik çözümlerini siyasete sunmak, olmadı dayatmak durumundayız. En azından, düne nazaran, sivil toplum tepkisinin daha fazla işe yaradığını görmek güzel. Bu ihlallerin hiç yaşanmamış olması temennim de bu anlamda naif kalıyor haliyle. Öyle bir şey dünya tarihinde hiç olmadı. Kazanımlar mücadelelerin, emeğin sonunda geldi.

Evet, siyasi bir damara denk geldiği için sahip çıkılan insanlara adalet geç de olsa ulaşıyor; ama dün de yazdığım gibi, "adi suçlar" işleyen "muteber" saymadığımız insanların durumu ile ilgilenen, onlara sahip çıkan pek yok.

Ama biliyorsunuz, suç işleyen insanlar, bu eylemle vatandaşlık hakları ve insan olma içtimasında kazandan düşmüyorlar. En azından uygar ülkeler için böyle bu. Ama bizde cinayet işleyen, hırsızlık yapan, tecavüz suçu işleyen, fuhuş sektöründe çalışan kadın ve eşcinseller, uyuşturucu kullanan ve satanlar zaten insanlık

haklarından mahrum edilmeli gibi bir vicdan bozulması var. Yani onların yasalarımıza göre aldıkları cezalar yeterli değil.

Tecavüz suçundan ceza alıp içeriye girenler –özellikle mağdurlar çocuk olunca– “nasıl olsa içeride onu şişlerler” diye teselli bulan bir toplumuz biz. Nitekim, bu toplumsal meşruiyeti hisseden ve mesajı alanlar da içeride gerçekten şişiyorlar onları. Şişleyenler de genellikle “namus belasından” cinayet işlemiş “kader kurbanları” oluyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Acılar şaklabanlık kaldırmaz

Markar Esayan 15.12.2011

Şimdi, ayın 19’unda Fransa 2001 yılında soykırım olarak kabul ettiği 1915 Büyük Felaketi’ni reddetmeyi suç olarak düzenleyen yasayı görüşmeye hazırlanıyor. Vicdansızlık parayla olmadığı ve evrende bol bol bulunduğu için, bir halkın neredeyse yok edilmesini yıllarca unutmayı seçen Merkozy şeytan ikilisi, ataları gibi malzeme elverişli hale geldikçe ısıtıp ısıtıp Türkiye’nin önüne koyuyor. Yani son günlerde sergilenen Sarkisyan-Bağış-Çiçek komedyasının arka planında, Fransa’nın görüşeceği bu yasa yatıyor.

Ben bir soykırım çocuğuyum. Hem anadan hem babadan kılıç artığıyım. Annem Çerkes, 1864 Rus soykırımından kurtulan, kendini can havliyle Osmanlı’ya atan bir halkın evladı. Babam da Ermeni, o da acayip hikâyelerden sonra 1915’ten sağ çıkabilmiş bir aileden geliyor. Her ikisi de, o soykırımların izlerini taşıdılar üzerlerinde. İkisinin de ailesi dağılmıştı. Sahipsiz, sevgisiz büyümüşlerdi. Yani soykırımların etkileri, tatbik edildikleri anla sınırlı kalmıyor. Çoğu Rus, Balkan kırımlarından kaçan göçmenlerin kurduğu bu ülke de bir soykırım çocuklarının memleketidir aynı zamanda.

Tabii, benim için sahnelenen bu şaklabanlık ve vicdansızlık, öncelikle bir insan olarak kabul edilemez. Yani Çerkes ve Ermeni soykırımlarına duyduğum üzüntüyü Ruanda veya Srebrenitsa, Goradze ile mukayese edemem, üzüntümü kategorize de edemem. Acılar, soykırımlar birbirlerinden mahsup edilmez, bu ahlaksızlıktır. Haksızlığa uğrayan, katledilen toplulukların ırkı ve dini beni hiç ilgilendirmez. Bosna’da öldürülenlere Müslüman, öldüren Çetniklere Hristiyan diye bakamam, olayları değerlendirirken, ırk ve din gözlüğüyle bakmak dinden de insanlıktan da çıkmak demektir çünkü.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sarkozy Ermenileri de kandırıyor

Markar Esayan 19.12.2011

Bir “Acıları pazara çıkaralım, en yüksek fiyata satalım” mevsimi daha geldi. Fransa’da birkaç gün sonra parlamentoda oylanacak soykırımı inkârı suç sayan yasadahahsediyorum. Yasa geçerse, 1915 Ermeni soykırımını reddedenlere 45 bin avro para cezası ve bir yıl hapis cezası verilecek.

1915'te Anadolu'nun herhangi bir bölgesinde katledilen bir kişi eğer bugün canlanıp Sarkozy'ye ulaşabilseydi, muhtemelen onun suratına tükürür "Benim acımdan siyasi kazanç çıkarıyorsun" derdi. Ama torunlarının böyle bir berrak duruşu olamaz. Çünkü bu bir kan davası artık ve "karşı tarafa" indirilecek bir darbe için her şey mubah.

Bunun türlü nedenleri var. Türkiye Batı'dan aldığı zımni destekle kendi tarihinin bu karanlık sayfalarını hiç açmadı. 1960'larda Ermeniler toparlanıp göç ettikleri ülkelerde artık zengin ve etkili olmaya başladıklarında ise soykırım meselesi parlamentolara taşınmaya başladı. Türkiye de bu sefer total inkâr siyaseti ile ahlaksız bir zeminde mücadele yürüttü.

Tabii, soykırım Türkiye için başka bir evreni ima eden Uruguay'da 1965'te yasalaştığında, bu pek yankı uyandırmıyordu. Ama gittikçe tehlike yakınlaşmaya başladı. ABD'de soykırım yasaları hep son anda direkten dönmeye başlamıştı. Bu arada 2000'li yıllara yaklaşıldığında soykırımı kabul eden ülkeler sayısında bir patlama yaşandı. Rusya, Kanada, Arjantin, Yunanistan, Lübnan, Belçika, İtalya, İsveç, İsviçre, Vatikan, Polonya, Venezuela, Litvanya, Slovakya, Almanya, Hollanda, İskoçya, Galler, Şili ve tabii ki Fransa...

Tarihsel bağ, yakın ilişkiler ve AB üyeliği nedeniyle Fransa'daki yasa en sarsıcısı oldu. 19 Ocak 2001 yılında kabul edilen yasa 1998'de Sosyalist Parti Meclis'e sunmuş, birkaç yıl beklendikten sonra da parlamentoda küçük bir grubu bulunan UDF partisinin yasa sunma hakkını bu yönde kullanmasıyla Meclis'ten geceyle geçmişti.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

1915 ve paradigmanın iflası

Markar Esayan 22.12.2011

Ermeni soykırımı, yasa tasarıları ve onun etrafında dönen tartışmalar üzerine yazmaktan hiç hazzetmiyorum. Hem bu muazzam acının kavga ve çekişmelere alet olmasından, hem de siyasi rant olarak raftan sık sık indirilmesinden dolayı inciniyorum. Sarkozy ayarında birinin ciddiye alınması, Türkiye'nin şu "tam seferberlik" hali de midemi kaldırıyor Zaman makinesine binmiş, yine 70'lere dönmüş gibiyiz. Aynı laflar, hiçbir akıl barındırmayan aynı klişe sözler, babalanmalar.

İş dünyası ve STK'lar Fransa'ya çıkarma yapıyor. AK Parti, CHP, MHP konu Ermeni olunca aynı söylemde hemen buluşuyor. Cumhurbaşkanı Gül telefonuna çıkmayan Sarkozy'ye gönül koyuyor. Bizim zavallı Patrikhane, Patrik seçme hakkını gasp eden hükümete sesini çıkarmazken, otomatik olarak harekete geçip "Daha aşure yapacaktık, aşure kabımızı kırmayın noolur" türünden mıy mıy bir açıklama yapıyor. (Acaba, bir açıklama yapıverseniz ne iyi olur diye bir rica almışlar mıdır yine tepelerden?)

Medya o kadar işgüzar ve cahil ki, bu sanki onun sözleriymiş gibi Patrik Mesrob II'nin koca koca resimlerini açarak veriyor haberi. Yahu adam ölüm döşeğinde!

Soykırım pazarına dönmüş ortalık. Cezayir, Ruanda soykırımlarından geçilmiyor. Fransa'ya bu soykırımlardaki suçları hatırlatılıyor. Sanki yeni öğrendik bunları! Soykırımcı El Beşir'e Ankara'da kırmızı halılar sererken de Sudan'da neler oluyor bilmiyorduk değil mi? Bunu bu vesileyle gündeme getirmek "sen benim soykırımına karışma, ben de seninkine" demek değil mi? Bu nasıl bir zihniyet, nasıl bir ahlak Allah aşkına!

Tasarıya karşı olduğumu yazdım.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Van'da bir Arshile Gorky müzesi...

Markar Esayan 25.12.2011

Türkiye'de Ermenilerin unutulmuş edebiyatını günümüze taşımayı görev edinmiş bir yayınevi var: Aras Yayıncılık... 1993 yılında kurulan yayınevi "Ermeni edebiyatına açılan pencere" olarak haklı bir ün yaptı. Türkiye'de iki dilde yayın yapan ender yayınevlerinden de biri oldu. Ermeni yazarlardan çeviri kitaplar veya çağdaş Ermeni yazarların kaleminden doğrudan Türkçe eserler basan yayınevi, bu yolla, aynı coğrafi bölgede doğup büyümüş, yan yana yaşayan farklı kültürlerden insanların birbirlerini edebiyat yoluyla daha iyi tanıyıp, anlamalarına yardımcı olmayı, insanlığın ortak değerlerine birlikte katkıda bulunmayı amaçladı ve bunda muvaffak da oldu.

Aras'ın çıkardığı son kitaplardan birisi de **Nouritza Matossian**'ın Ermeni asıllı Amerikalı çağdaş ressam **Arshile Gorky**'nin hayatını ve sanatını anlatan derinlikli çalışması. (*) Bir süredir bu kitabı yudum yudum okumayı sürdürüyorum. 667 sayfalık bir hacme sahip kitabı Matossian'ın verdiği emeğe hayranlık duyarak okuyorsunuz.

Hele şu son günlerde tüm siyasi çekişmeler, kavgalar ve tehditler arasında, konuştuğumuz şeyin aslında büyük bir acı ve adaletsizlik olduğunu unutmışa benziyoruz. Arshile Gorky, büyük bir ressam ve bu kitap onun sanatını anlatırken, 1915'in nasıl bir yıkım olduğunu Gorky'nin hayatı ve intiharı üzerinden bize sürekli hatırlatıyor.

Matossian, bu kitabın Türkçeye çevrilmesini çok arzu eden **Hrant Dink**'in şu sözlerini de almış kitabın sunuşuna: "**Türk milletinin geçmişini bilip de inkâr ettiğini mi düşünüyorsun? Hayır. Onların gerçeği bilmeleri gerek. Bilgiye ihtiyaçları var. O zaman vicdanları onlara yol gösterecektir.**"

Matossian, **Gorky** ve **Dink**'i iki büyük Ermeni olarak niteliyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

1915 ve ahlak

Markar Esayan 26.12.2011

Türkiye'de yaşanan bu akıl karışıklığının iyiye mi kötüye mi alamet olduğu hakkında düşünüyorum. Gerçekçi olmanın hiç sektirmeden kötümser olmak anlamına geldiği bir ülkede doğdum. Bildiğimiz, alıştığımız türden adaletsizlikler, ahlaksızlıklar, zalimlikler bizi hiç şaşırtmadı. Haliyle, kötümser olmak, değişim beklememek gibi aslında sağlıksız olan bir ruh hali, kendini sürekli kanıtlayan birer hayat bilgisine dönüştü bizlerde. Herkes kendine göre bir direnme yolu buldu. Kimisi müesseses nizamın yanına geçti, o ahlakı kutsadı ve vicdanını ve cebini bu yolla tatmin etti. Kimisi hastalandı, kimisi ise ülkeyi terk etti. Akrabalarımın birisi seksenli yıllarda Fransa'ya göçerken şöyle demişti: "Fakir ve adil olmayan bir devletin zengin ve imtiyazlı bir yurttaşı olsam dahi,

zengin ve adil bir ülkede yaşayan fakir bir zavallı olmayı tercih ederim.”

Anlamak, sadece bir akıl yürütme süreci değil. İşin içinde ahlak ve değer yargıları da giriyor ve girmeli. Yoksa sosyal Darwinist'ler gibi kutsadığınız akıl sizi azınlıkların tıpkı doğadaki zayıf halkalar gibi yok edilmesi fikrini savunmaya kadar götürür. 19. yüzyılın antropologları siyahîler üzerine bilimsel deneyler yapıyorlardı mesela. ABD'deki bir çiftlikteki siyahî köleye özgürlüğünü bağışlamışlar, sonra o siyahînin hâlâ çiftlikte köleliğe devam etmesiyle de “Siyahîler insanaltı varlıklardır, özgürlük ve eşitlik gibi kavramları anlayabilecek fıtratta değildir” sonucuna ulaşmışlardı. Hâlbuki o siyahî eğer çiftlikten çıkarsa beyazlar tarafından hemen yakalanıp öldürüleceğini bilecek kadar akıllıydı. Yani o siyahî, beyazlardan çok daha akıllıydı.

İşte ahlak böyle bir şey.

Aklı, bir heykeltıraşın taşı yontarken kullandığı alete benzetirsek, ahlak ve vicdanı da o taşın üzerinde durduğu kaide olarak betimleyebiliriz.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Çarkın ve devletin Omerta yemini

Markar Esayan 29.12.2011

İbretlik bir durumla karşı karşıyayız. 1990'lı yıllarda derin devletin işlediği faili meçhullerle ilgili açık itiraflarda bulunan, kendisi de bu kanlı ekibin bir üyesi olan Ayhan Çarkın gelecekte bu yalnızlığıyla bir demokrasi kahramanı olarak anılabilir. Bu da siyasetin, yargının ve bu ülkenin tüm sözde demokrasi yanlılarının ayıbı olarak tarihe geçer. **Çünkü Ayhan Çarkın ve itirafları açık bir şekilde görmezden geliniyor, bununla da kalmıyor, itirafların altı “medya” tarafından oyulmaya, itibarsızlaştırılmaya çalışılıyor. Çarkın tek başına mücadele veriyor görüntüsü var.**

İstanbul'daki kazı nasıl yapıldı, bir günde 20 yıl evvelki mezar ve infaz yerleri o jet hızıyla nasıl tesbit “edilemedi” de menfi bir sonuç alındı, onu da anlayabilmiş değilim. Mahkeme yedi gün araştırma izni vermişken, o acele neden yaşandı, komşular alışverişte görsün senaryosu mu uygulandı, başka türlü bir hesaplar mı dönüyor, bunu şimdilik bilmek pek mümkün değil.

İleride nasıl olsa okuruz başka itiraflardan...

Ama Ayhan Çarkın susmuyor. Bu açıklamaları ne niyetle yaptığını bilebilir miyiz? Bilsek de bu o kadar önemli mi? İster paçasını kurtarma arzusundan, ister o ekip içindeki çekişmeden, isterse gerçekten Çarkın'ın Cumartesi Anneleri'nin yüzüne bakmak istemesinden kaynaklansın, önemi var mı? Adam her şeyi tüm açıklığıyla anlatıyor. Farzımuhal, o cesetler önceden tek tek yerlerinden toplanmış, temizlik yapılmış olsun. Bu, soruşturmanın üzerinin örtülmesinin nedeni olabilir mi?

Çarkın, “Asıl sürprizimi mahkemede yapacağım” demişti. **Çarkın'ı M. Ali Ağca veya Alparslan Arslan'a benzetmek isteyenler açık bir psikolojik savaş yürütüyorlar.** Kazılardan sözüm ona sonuç çıkmamasını Çarkın'ın dengesiz olmasına bağladılar.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Uludere, AK Parti ve Siren'ler...

Markar Esayan 02.01.2012

2011'i 35 kardeşimizi yılın son günlerinde feci şekilde öldürülmeleriyle geride bıraktık. Belki onlar hiç yaşamıyorlardı. Oraları "öyle yerler" olduğu için, belki çoktan ölüm fermanları çıkmıştı. 12-13 yıl fazladan yaşadılar, şansları bu kadar yaver gitti de diyebilirsiniz. Sınırdan mazot, sigara geçirir, her an ölümle yan yana yaşarken, herhalde onlar da biliyorlardı Etiler'de dershaneye giden yaşıtlarıyla aynı hayatta kalma oranlarına sahip olmadıklarını. Ama güçleri yetmezdi tüm bunları değiştirmeye. Onlar da kadere böyle kafa tutuyorlardı. Günlük 20-30 liralık yevmiye ile dersane parası biriktirerek veya ailelerinin tek geçim kaynağı olmanın bir delikanlıya verdiği gurura tutunarak.

Başımız sağ olsun. Ölenlere Allah'tan rahmet yakınlarına da sabır diliyorum. Giden geri gelmez doğru; ama gidenin bıraktığı büyük boşluk ve ölme biçimlerinin zalimliği ile baş edilebilir belki. Yani adaletten bahsediyorum. Hızlı ve keskin bir adaletten. Yakınlarının yasını başlatacak, onlara teselli verecek en önemli husus suçluların bulunması ve cezalandırılması. Katliam sümenaltı edilmemeli, mazur görülmemeli ve tüm açıklığıyla aydınlatılmalı.

Devlet özür dilemeli. Resmî ve "ama"sız yine keskin bir özürden bahsediyorum. Literatürümüzde bu da yok, biliyorum, ama bu şerden birkaç hayır çıkartmalıyız ki, öldürülenler boşuna ölmüş olmasın. Manevi zarar mümkün olduğu kadar tazmin edilmeli. Kalanların yaşam enerjisinin bu katliamla tükeneceği bilinmeli ve bu sadece Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararları Karşılama Fonu'nun vereceği 22 bin liralık bir para ile olacak şey değil. Bu ailelerin ömür boyu sosyal güvence ve maaşa, gençlerin eğitim burslarına ihtiyacı var. Üstelik öngördüğüm bir başka tehlike bekliyor onları.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Barış çok yakın olabilir

Markar Esayan 05.01.2012

Kürt açılımı Habur gelişlerinde büyük bir darbe almıştı. Bu konuda dönemin İçişleri Bakanı Beşir Atalay hedefe kondu. Süreci iyi idare edemediği söylendi. Oysa Beşir Atalay yanlış zamanda bu iş için en doğru isim olarak göreve getirilmişti. "Yanlış zaman" derken, Habur dönüşlerini bir tahrik unsuru, diğer yanda da bunu propaganda fırsatı olarak gören algıyı ima ediyorum. Çünkü aslında şerhli bir genelleme yaparak denebilir ki, Kürt açılımı ve barışa hazırlıksız yakalanmıştık. Barış hem verdiği acının artık taşınamazlığı, hem Türkiye'nin önünü tıkayan en büyük sorun olması hasebiyle isteniyordu ama, psikolojik ve ahlaki olarak ona henüz hazır değildik. Yani barışı, pragmatik bir akıl ve henüz sağlam temellere oturmamış çığ bir duyguyla arzu etmek, süreçte tökezlemenin de garantisi oldu.

Hükümet, sızan MİT-PKK görüşmelerinde olduğu üzere ciddi bir risk almıştı. Muhalefetin "vatan hainliği" suçlamaları altında bu riski Başbakan Erdoğan üstlendi ve hem referandumda, hem de 12 Haziran seçimlerinde

halktan tam destek aldı. Bir ezber daha bozuldu. Ama tepede gizli yürüyen müzakere süreci ile görünür alandaki siyaset uyumlu ilerlemedi. Savaşın ahlaksızlığından, barışın ahlakına geçmek için henüz erkendi sanki.

PKK, tepede devletle bir yandan son detayları müzakere ederken, bir yandan da yerelde KCK üzerinden devrimci halk savaşına hazırlanıyordu. Açılım sürecinde BDP'nin PKK'yi absorbe etmesi gerekirken, PKK yerelde ve BDP üzerinde ciddi bir baskı kurdu. Osman Baydemir gibi sağduyulu, şiddete karşı çıkan ve inisiyatif kullanan isimler örgüt tarafından tasfiye edildi. (Bu arada devlet de Baydemir gibileri cezalandırarak, KCK soruşturmasını eline yüzüne bulaştırarak ona yardımcı oldu.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Parçalarını arayan insan

Markar Esayan 08.01.2012

Ayn Rand iyiler ve kötülerin metafizikleri gereği köklü farklılıklar arz ettiğini, yanlış bilgilerin tren kazalarına, ocaklarda patlamalara ve cinsel iktidarsızlığa yol açtığını, doğru ahlakın ise New York kentinin ve insan ruhunun yeniden inşasının vazgeçilmez yolu olduğunu anlatmıştı *Atlas Shrugged* (Atlas Vazgeçti) kitabında.

Rand, metafizikten, ahlaktan çokça bahseder ve sahip olunan metafiziğin, düşünme, yani felsefe yapma, buna göre davranma, düşünme yoluyla elde edildiğini düşünür. Tüm bunların temelinde ise "Bilgi" yatar. Bizi doğru davranmaya iten şey, doğru veriler, yani doğru bilgilerdir. O zaman bilgiyi hangi kaynaktan ve hangi süreçlerden geçerek topladığımız, bunu yaparken ne kadar "Objektif" olunabildiği gibi gerekli bir sorunsallaştırma üretilir. Yani metafizik ve ahlak, bilginin arılığı-doğruluğu doğrultusunda iyi veya kötü olarak şekillenir ve kendilerine koşut sonuçlar doğurur (mu?).

Aklı çok önemsemekle birlikte, bilgi ile bilemeyeceğimiz, lakin hissedebileceğimiz ve bu hisle davranmaya geçebileceğimiz mekanizmalara da sahip olduğumuzu düşünürüm. Burada dinî veya ahlaki inançları kast etmiyorum sadece. En nihayetinde, kutsal kitaplar ve ahlak öğretileri de birer bilgi kaynağı olarak yorumlanabilir ve Rand'ın objektivizmi ile çelişmez. Yani Rand, dinlerin metafizik ve ahlak yaratmaktaki tarihteki çelişkili tezahürlerini, doğru bilginin doğru ahlaka yol açması, diğer yanda, din adına işlenmiş suçları ise kutsal kitap bilgilerinin yanlış yorumlanması veya bilgilerin kötü niyetli kişilerin istismarı ile çarpıtılmış olmasıyla açıklayabilir. Bu durum, yani vahiyden kaynaklanan bilgi, Rand'ın iddiası ile çelişmez.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tedrici adalet olmaz...

Markar Esayan 09.01.2012

Eski Genelkurmay Başkanı İlker Başbuğ'un tutuklanması ve yargılanacak olması üzerine oluşan gündem ve o gündemin karakteri üzerinde biraz durmakta fayda var. Bize sırtarak bakan bu karakter beni oldukça rahatsız ediyor. Başbuğ'un tutuklanmasının Uludere katliamının üzerine gelmiş olması ile bu karakter daha da dikkatimi

çekti. İkisinde de süreklilik arz eden bir “dışlama-sahiplenme”, “yapaylaştırma-uzlaşma”, “odak kaydırma-odak tayin etme” çabasını fark ediyorsunuz. Uludere’de yaşanan felaketin gerçekliğini reddetme, felaketin tekrarlama riskini sıfırlamak için şart olan devletin halkını bombalamış olması gerçeği ile yüzleşmekten kaçınma, asıl meseleyi perdeleyip *Taraf*ı sorunsallaştırma, Uludere sonrası yaşanan ve yaşanamayanlarla devletin Kürt vatandaşlarına olan duygusal uzaklığına katı halde dokunabilmek, söz konusu –devletleşen– AK Parti olunca, onun ardında hizalanan kuyruğun bu kadar uzaması. Özkök, Özdil gibi sembol isimlerle yan yana gelmeyi sindirebilecek türden bir içselleştirilmiş oligarşi, devletçilik ve iktidar kibri...

Şaşırtıcı değil... Ara not: Bunlar benim yıllardır öngördüğüm şeyler. Bu ülkede en büyük mücadeleyi merak ve şaşkınlık duygularımı yitirmemek için veriyorum hâlâ.

Emekli General Başbuğ meselesinde de işte beri tarafta Akif Beki’sinden tutun da, öte taraftaki bildik vesayet medyasının kalemşorlarına kadar Başbuğ için neredeyse ağıt yakılacak. Bunları aynı çizgide buluşturan nedir sorusu önemli. Başbuğ önce Balıkesir’de, sonra bir savaş gemisinde *Taraf*ı hedef gösterip tehdit ettikten birkaç ay sonra, “medya” açılımı çerçevesinde düzenlediği basın toplantısında tüm gazeteciler esas duruşta seyretti Başbuğ’u.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Dink cinayeti neden örtbas ediliyor

Markar Esayan 12.01.2012

Beşinci yılına giren Hrant Dink suikastı davasının 10 ocakta görülen 24. duruşmasında mahkeme heyeti bütün avukatların 17 ocaktaki son celseye gelmesini istedi: “Artık bir karar vermek istiyoruz.”

Hâlbuki dört yıldır Dink avukatlarının Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı’ndan istediği olay yerinde yapılan telefon görüşmelerinin kaydı mahkemeye daha yeni ulaştı. İstanbul Emniyeti, dava savcısı Hikmet Usta’ya TİB’in gönderdiği 9.300 numaraya ait 6.235 görüşmede cinayetle bağlantılı bir iz bulamadıklarını bildirmişti.

Dink ailesi avukatları ise bu görüşmeler üzerinde yaptıkları hızlı bir çalışmada dahi cinayet günü olay yerinde bulunan beş farklı numaradan sanıklar Mustafa Öztürk ve Salih Hacısalihoglu ile görüşüldüğünü tesbit etmişti. Sadece bu da değil; cinayet mahallinden aranan 14 kişinin de sanık ve şüpheliler ile irtibatlarını tesbit etti avukatlar.

Avukatların mahkemeye sunduğu dört sayfalık dilekçede “X numaradan, sanık Mustafa Öztürk ile 22 Ekim 2005- 27 Ocak 2007 tarihleri arasında muhtelif zamanlarda 19 görüşme yapıldığı dosyadaki mevcut belge ve kayıtlardan anlaşılmaktadır. Bu numaranın olay günü olay yerinde olduğu da TİB’den gelen kayıtlarda açıkça görülmektedir” diye yazıyor.

Dink’in öldürüldüğü gün, AGOS’un yan köşesindeki Akbank önünde 14:53’te, Ogün Samast’ın kaçış güzergâhı olarak kullandığı AGOS’un yanındaki Şafak Sokak’ta bulunan Saray Kumaşçılık önünde ise 11:16’da cep telefonu ile konuşan şahıs ve telefon görüşmeleri çok ama çok önemli. Bu kişinin Yasin Hayal’in kardeşi Osman Hayal’e çok benzediği de biliniyor. İşte hem bu şüpheli şahsın, hem de olay yerinde sanıklarla irtibatı tesbit edilen numaraların geriye doğru beş ay, ileriye doğru da bir aylık HTS, yani görüşme dökümlerinin, baz

istasyonlarının yer ve aç haritalarının incelenmesini talep etti avukatlar.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Parçalarını arayan insan (3)*

Markar Esayan 15.01.2012

Dün yazımı yazmaya oturduğumda karın yağmaya başladığını fark ettim. Ne yalan diyeyim, üzerimden büyük bir yük kalktı doğrusu, mutlu oldum. İstanbul'a kar yağamaması nedense herkese dert olmuştu çünkü. Bu beni çok geriyordu. Yani o kar bir yağsa, o hiç yazılmamış muhteşem romanlar bir solukta yazılıp bitecek, o hiç yaşanmamış aşklar, ufukta tüm haşmetiyle belirecek, yani tüm dertlerin, ertelemelerin, aksaklıkların ve şanssızlıkların da sonu gelecekti.

Yok, sadece dalga geçmiyorum bu türden beklentilerle –yani dalga geçiyorsam kendimi de içine katarak yapıyorum bunu, ve evet dalga geçiyorum biraz–, bu türden bir bekleme halinin hayatımızda önemli bir yer tuttuğunu biliyorum ama.

Neyse, dün sabah her şey aslında şöyle gelişti...

Her görüntünün uzaya saçıldığını ve o sonsuz kumbarada biriktiğine inananlardanım. (Çünkü böyle inanmak hoşuma gidiyor.) Bir gün astral sinemalarda bu görüntüler vizyona girdiğinde mahcup olmak istemem kimseye. Bir de sürekli kendini kaydeden varlıklarız biz. Hafıza denen şey nerede bulunuyorsa, –ki bulunuyor değil mi?– o hard disk daha çok hayatın kendi kameralarımızdan, işte gözler, kulaklar, duyular gibi, çekilmiş versiyonunu kaydediyor. Bir anlamda kendi algılarımıza hapsolmuş bir halimiz var. Her türlü bilgi en nihayetinde bizim kayıt teçhizatımızın kapasitesiyle tanımlı, sınırlı. Montaja gittiğinde akıl ve vicdan onları biraz düzeltmeye çalışıyor ama, işte o da evrensel –varsa– bir aklın ve vicdanın çok berisinde bir şey. En azından eski sürüm. Yani hayatı çoğunlukla yanlış anlıyor olabiliriz, ya da, tek bir doğru hayat bizim kaydettiğimiz ve diğerleri bizi hep yanlış anlıyor olabilir.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Üç dava tek adalet...

Markar Esayan 16.01.2012

Üç ayrı davadan bahsedeceğim bugün sizlere.

12 Eylül 1980 Darbesi, Şemdinli ve Hrant Dink Cinayeti davaları...

12 Eylül Darbesi Davası...

Dava, 12 Eylül referandumunda darbecileri koruyan Geçici 15. Madde'nin kaldırılmasıyla mümkün oldu. Yani bir reform yapıldı, ardından da gecikmiş olan büyük bir dava açıldı.

13 Eylül 2010 sabahı soluğu Beşiktaş Adliyesi'nde alanların arasındaydım. 12 Eylül darbecilerinden şikâyetçi olduk. Buna benzer pek çok şikâyet dilekçesi verildi ve darbeci konseyin lideri Kenan Evren ve konsey üyesi Tahsin Şahinkaya hakkında dava açıldı. Tüm seyreltme, önemsizleştirme çabalarına rağmen, bu dava tepeden başlamakla birlikte –ki doğrusu da bu– 12 Eylül Darbesi'nde suç işleyenlerin tümüne doğru genişleme kapasitesine sahip. Bununla da bitmiyor. Dava savcısı Kemal Çetin, hazırladığı özenli iddianamede, darbeye mümkün kılacak ortamın hazırlanması sürecinde yaşanan 12 Eylül 1980 öncesindeki belli başlı olayları adaletin kapsama alanına sokuyor. Şöyle ki:

"12 Eylül askeri darbesi öncesi ülkede yaşanan terör olaylarında, halkı kışkırtmak ve karşı karşıya getirmek için çoğunlukla aynı argümanların kullanılması, olaylarda herkes tarafından görülen asıl faillerin olaylardan sonra bir türlü yakalanamaması, yakalanarak yargılananların ise birbirlerine karşı kışkırtılarak çatışmaya sürüklenen kişiler olması, olaylara ya hiç müdahale etmeyen ya da geç müdahale eden güçlerinin tutum ve davranışları, bazı olaylarda bizzat güvenlik güçlerinin kullanılması hususları gözetildiğinde, olayların, ülke yönetiminin askeri otoritenin eline geçmesini isteyen güçler tarafından çıkarıldığı, şüphelilerin denetiminde bulunan askeri yönetimin ise, ülkenin kaosa sürüklenerek darbe şartlarının oluşmasını bekledikleri sonucuna varılmaktadır.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Başlamayan bir dava: Dink cinayeti

Markar Esayan 18.01.2012

Başlamayan bir dava: Dink cinayeti Skandal bir finalle sona eren Hrant Dink Cinayeti Davası'nda, Dink ailesi avukatlarının mahkemeye sunduğu esas hakkındaki mütalaasında, davanın sadece Trabzon'daki tetikçiler üzerinde yoğunlaştığı şöyle belirtilmişti: "Dört yılı aşan yargılama süreci ve son olarak da iddia makamının sunmuş olduğu mütalaanın kimi bölümleri, bu dava sanıklarının, Hrant Dink cinayetini işleyen büyük ve profesyonel örgütlenmenin sadece Trabzon ayağını oluşturduğu yönündeki iddiamızın, soyut bir varsayımdan ibaret olmadığı ve gerçeği işaret ettiğini yadsınamaz bir biçimde doğruladı. (...) Genelkurmay Başkanlığı'ndan yargı makamlarına, hükümet sözcülerinden güvenlik birimlerine, medyadan paramiliter güçlere kadar, tüm resmi/siyasi aktörlerin Hrant Dink'in öldürülmesinde, cinayetin önlenmemesinde, gerçek faillerin ortaya çıkarılmamasındaki işlev ve sorumlulukları açıkça ortaya çıktı."

Avukatlar şöyle devam ediyorlar: "Ancak, sürecin ortaya çıkardığı ve hiçbir şekilde yadsınmayan bu tesbitler, AİHM kararına, Başbakanlık Teftiş Kurulu, TBMM İnsan Hakları Komisyonu gibi devlet kurumları tarafından yürütülen incelemelere, kamuoyunun ve müdahil tarafın çabalarına rağmen herhangi bir soruşturmaya konu edilmedi."

Belki bunun nedenini anlamak için daha geriye giderek Hrant Dink'in ölümüne varan yolun nasıl döşendiğine bakmak lazımdı. Belli ki aynı zihniyet, o öldürüldükten sonra cinayetin örtbas edilmesinde de etkiliydi.

Hrant Dink'in öldürülmeden kısa bir süre evvel yazdığı "Niçin hedef seçildim" başlıklı yazısını avukatlar isabetle mütalaalarına koymuşlar. Dink aslında keskin zekası, ruhu ve elleriyle yoklayarak, hissederek neden öldürüleceğini ve neden bu cinayetin faili meçhul bırakılacağını önceden anlatıyordu bize.

Her şey 9 Şubat 2004 tarihinde Agos 'ta, sonra ise Hürriyet 'te yer alan ve Sabiha Gökçen'in 1915 sonrasında öksüz yetim kalan bir çocuk olarak evlat edinilmiş olduğu haberi ile başladı.

Hrant Dink, 15 Şubat 2004 pazar günü Genelkurmay'ın şahsını hedef alan bildiriye okuduğunda "Ertesi gün bir şeyler olacağını hissetmişim" diyordu. Oldu da...

İstanbul Vali Yardımcısı Ergun Güngör kendisini sert bir ses tonuyla Valiliğe çağırdı. Valilik'te biri kadın iki MİT görevlisinin kendisini tehdit ettiğini söylüyordu yazısında. Bu görevliler zamanaşımı nedeniyle hesap vermediler. Dönemin Valisi Muammer Güler, AKP milletvekili; Emniyet Müdürü Celalettin Cerrah ise Osmaniye Valisi oldu.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

O kadar kusur olur...

Markar Esayan 19.01.2012

Hrant Dink, Türkiye'nin yüksek kalibrede fikir üreten entelektüellerinden biriydi. Sadece Ermeni meselesinde değil, Türkiye'nin tüm sorunları üzerinde ciddi ve derin fikirlerle sahipti. Bunu yazdığı yazılarda ve yaptığı konuşmalarda tüm sahiciliği ve tesirli konuşmalarıyla paylaşıyordu herkesle.

AGOS'u birkaç arkadaşıyla birlikte 1996 yılında kurmuştu. AGOS "Kendi yurtlarında gurbete çıkmış" Ermenilerin Türkiye ve komşularıyla kavuşma projesiydi. Aynı zamanda, azalmış, ağır baskı altında sesi soluğu kesilmiş Ermenilerin, Türkler tarafından keşfedilmesi anlamına geliyordu. Bu topraklarda binlerce yıldır yaşayagelmiş kadim bir halk olan Ermenilerin sayısı, henüz yüzyıl önce ülke nüfusunun yüzde 10'undan fazlasını oluştururken, 1915 kırımları ve Cumhuriyet döneminin ırkçı politik uygulamaları nedeniyle 50-60 binlere düşmüştü. Yeni nesiller Ermenileri ya hiç tanımıyor –bu daha tercih edilirdi–, ya da ırkçı ideolojik dezenformasyonla düşman olarak belliyorlardı.

Normalde, hep denenen ama sürekli kötü sonuçlanan "bu ülkeye ait olma, yerleşme" çabalarına bir son verilmesini beklersiniz. Sayınız dramatik ölçüde azalmış. Ermeni ismi bir küfür haline getirilmiş, her Ermeni'nin ailesinin yarısından fazlası yurtdışına gitmek zorunda kalmış. Devlet yıllarca yargı eli ile kültürel ve maddi varlığını sürdürmeniz için yaşamsal önemde olan vakıflarınızın mallarını yağmalamış vs, vs.

Ama Ermenilerde garip bir durum var. İnatçılar... Görünür olmaktan çekinmiyorlar.

Bunu Hrant Dink'te en asil haliyle gördük, izledik. Dink "Evet bu topraklarda gözüm var.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Parçalarını arayan insan (4)- Kompartımanlar...

Markar Esayan 22.01.2012

Azınlık olmanın türlü dezavantajları var. Bunun dünyanın her yerinde benzer tezahürleri var. Bir şey için, "daha fazla eşit olanlardan" daha fazla çalışmak zorundasın. Hakkın yendiğinde sesini çıkarmamak, çıkarmaktan daha iyidir. Çünkü adalet ararken muhtemelen bir kez daha cezalandırılacaksınız. Öğrenirsin... Sana öğretirler. Ne kadar babayiğit olsan da, daha eşit bir babayiğit kadar ileri gidemezsin. O yüzden azınlıklar veya dezavantajlı kesimler kendilerine has hayatta kalma stratejileri geliştirmişlerdir. Çoğunlukla, hayat kötü örneklerle ve gerçekleştirmelerle tekerrür ettiğinden, onların bu stratejileri, genel bir yaşam kaidesi olarak kabul görür. Buna karşı çıkanlara da romantik veya cemaatlerinin güvenliğini tehlikeye atan bir deli gözüyle bakarlar. Büyük toplum küçük toplum hep birlikte onu itibarsızlaştırır.

Mesela Eurovision'da Türkiye'yi temsil etmek için bir Musevi TC vatandaşı şarkıcı seçilir. Ne güzel değil mi? Aferin seçene. Ama ortalık birden toz duman olur. Çocuğun etnik yapısı "defoludur" bazılarına göre. Müslümanlığı başkasına kaptırmayan gazetelerde dönen bu tartışmaların önünü almak için "biz 500 yıldır Türk'üz" der çocuk. Böyle demesi makbuldür. Bu herkesin hoşuna gider. Türk-İslam sentezi bir kez daha düşmanlarına galebe çalmış ve gücünü ispatlama imkânı bulmuştur. Mesela o çocuk "5000 yıldır da Yahudi'yiz ulan ne var bunda" dese, işte o iyi olmaz. Onun bunu öyle söylemesini kendi cemaati de istemez. Bu türden çıkışlar, ancak bizim Roni Margulieslere, en yakın arkadaşını hâlâ karanlıkta kalan bir cinayete kurban veren İshak Alatonlara mahsustur.

Günlerden bir gün, "İstiklal Marşı'nı en güzel okuma yarışmasını" Rum bir kız çocuğu kazanır.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

DP ve AK Parti, 6-7 Eylül ve Dink cinayeti

Markar Esayan 23.01.2012

Çok övünülür, CHP gönüllü olarak 1946'da çok partili hayata geçişin önünü açmıştır diye. 1946 seçimlerinde Demokrat Parti aleyhine yapılan ihlaller bunun öyle gönüllü bir tercih olmadığını ortaya koyar. Adli denetim söz konusu değildir, açık oy- gizli sayım ile gerçekleştirilen şaibeli seçimlerde CHP oyların yüzde 80'ini alarak 465 üyeli Meclis'in 395 koltuğuna sahip olmuştur. Gizli yapılan oy sayımı sonrasında oylar ve sonuç tutanağı yakılıyordu. DP bu uygunsuz duruma itiraz edince ne olmuştu biliyor musunuz? CHP'nin vekil sayısı 403'e çıkmış, DP'ninki ise 54'e düşmüştü!

İsmet İnönü ve CHP öyle gönüllü olarak filan değil, korkudan çok partili rejime kerhen yol vermek zorunda kaldılar. Öncelikle Birleşmiş Milletler'e üye olmak için düzenli işleyen parlamenter bir rejime sahip olmak gerekiyordu. Sonra, son gün Almanya'ya savaş ilan edilmiş olmasına kimse kanmamıştı. 1942 yılında Romanya'daki Nazi katliamından kaçan 769 Yahudi'yi taşıyan Struma'nın İstanbul Boğazı'nda çıpasının kesilerek Karadeniz'e gönderildiğini, geminin bir Sovyet denizaltısı tarafından batırıldığını, beş-altı kişi dışında bu insanların hepsinin öldüğünü Batı hatırlıyordu. Öte yandan Nazilerden alınan ilhamla ülkedeki azınlıklar üzerinde terör estirmişti İttihatçı Cumhuriyet Halk Partisi... Çift Kur'a askerlik, Varlık Vergisi bunlardan sadece birkaç tanesi. İnönü, savaşı kazanan Batı kulübünden kopmamak ve bu aşırı Almancı görüntüyü telafi etmek istemişti sadece.

14 Mayıs 1950 seçimleri ile Celal Bayar liderliğindeki DP oyların yüzde 53,6'sını aldı ve Meclis'te 408 sandalyeye ulaştı. CHP 69'da kalmış, İsmet İnönü Cumhurbaşkanlığı görevini Celal Bayar'a devretmiş, Adnan Menderes ise Başbakan olmuştu.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Ermeni'nin kendini aşan anlamı

Markar Esayan 26.01.2012

"1915" ve "Ermeni" deyince devlet ve siyasetteki en uzlaşmaz kesimlerin dahi içtima düdüğü çalınmışçasına aynı hizada toplanması, böyle olağanüstü günlerde üzerinde Ermeni yazan tütsülü çadırında herkesin yerini alması bence sorunun ne kadar travmatik olduğu ve ne kadar derinde yattığının da bir kanıtı. İddiam odur ki, Türkiye'nin demokratikleşme sürecinde en son çözeceği mesele 1915 ve onun ima ettiği İttihatçı-Ergenekoncu devletten boşanmadır. Bu en son gerçekleşecek, çünkü en derinde...

1915'te bir tercih yapıldı. Türkiye o tercihin üzerinde kuruldu ve hâlâ onun üzerinde yürüyor; işin özeti bu.

Yeni Osmanlı nasıl olacak sorusunun cevabı 1915 soykırımı ile verildi. İttihat ve Terakki'nin bu zalim, pozitivist-Darwinci devlet anlayışı, Osmanlı yıkıldıktan, yerine Türkiye Cumhuriyeti geçtikten sonra kopya edildi. Kemalistlerin Enveristlerden ideolojik fazlaca bir farkı yoktu. Mustafa Kemal, Enver'le rekabeti dışında, İttihatçıları yöntem konusunda onaylamıyor ve hayalperest buluyordu. Nitekim 1927'ye kadar kendisine karşı olan İttihatçıları tasfiye etti, kalanlarını da devşirdi, devlete yamadı. Merkezde Türk ırkı vardı ama, hayali kurulan bu Türk ırkı, varolan halkla uyuşmuyordu. Mühendislik devreye girdi. Dindarlık, muhaliflik tiksinti vericiydi, riskliydi. Devlet Sünniliği işleme kondu. İçi boşaltılmış bir devlet İslamı yerleştirilmeye çalışıldı. Eş zamanlı olarak Kürtler ve azınlıklar da asimilasyona ve kaçtırtmalara tabi tutuldu. Aleviler, Çerkesler ve diğerleri hakeza. Aslında, 1915'ten sonra tehcir hiç durmadı.

Şimdi, devleti, siyaseti ve halkıyla bu yüzleşmeye hazır mıyız? Hayır, daha tam değiliz. Ama dünden çok daha ileri bir noktadayız.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Parçalarını arayan insan (5)- Geri dönen cesetler...

Markar Esayan 29.01.2012

Geçmişte saplanmış yaşamayı, sürekli intihar etmeye benzetiyorum. Yeni ama sadece bir günlük bir hayata uyanma arzusuna... Ama o gün asla yeni olmuyor ve günün sonunda, geçmişin zebanilerine yine yeniliyor, yine sözümona yeni bir güne uyanmak için çaresizce yine intihar ediyoruz. Böylelikle hayatımız, işte kaç günlük istihkakımız varsa, o bölüm bir sürü intiharlardan mürekkep bir tekrarlayışa dönüşüyor. Binlerce intihardan oluşan bir hayat, ya da uğursuz tek bir günün bir ömür boyu sürekli tekrarlanışı.

Tarih, gerçeğin soytarısıdır...

İnsanlar geçmişe isteyerek saplanmazlar, geçmişin insanın göğsüne saplarlar...

Şu ülkeye bakın; sürekli geçmişle, geçmişte kalanları bugüne getirme çabasıyla geçiyor ömrümüz. Geçmişte yüzmeyi bilmediğimiz için, hep beraber boğuluyoruz. Ya da, sadece kendi geçmişimizi önemseydiğimiz için, yardım gelmiyor kimseden.

“Şimdi ve gelecek” kavramlarının bu kadar silikleştiği bir ülke ve debelenen bir halk... Hayatın tek bir hâlinin içinde sürükleniş, o hâl’de yaşamak sürekli...

Ülkemde birileri öldüklerini, birileri de yaşadıklarını kanıtlamaya çalışıyor biteviye. Hatta bundan daha da y(a)ıkıcı olarak, hem öldüğümüzü, hem de hâlâ yaşadığımızı aynı anda fark ettirmek zorundayız.

Kime? Öznesi de belli değil.. flu bir surat.. kimliği sürekli değişen bir muhatap, devlet gibi gözükse de, belki öteki komşumuza, ama daha çok, –gerçekten yaşamadığımızı bilmekle– aslında kendimize bu çabamız.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tercih edilen yargı...

Markar Esayan 30.01.2012

Daha evvel söylemiştim ve önemli bir tesbit olduğunu düşündüğüm için yinelemek istiyorum. Demokratikleşme sürecinin gereklerini sadece yargının omuzlarına yüklerseniz, yargı fıtık olur, tersi sonuçlar elde edebilirsiniz. Hele o yargı vesayet devletinın arazlarından arındırılmamış, zihniyet olarak devletçi refleksten kurtulamamış ve reformlarla rehabilite edilmemişse...

“Ergenekon davaları” olarak adlandırabileceğimiz birçok önemli dava ağır aksak, hatta siyasi destekten çoğu zaman yoksun bir halde devam ediyor. Yargı reformu savsaklandığı, bu TCK ve TMK’larla yola devam edildiği için de süreçte bir sürü sıkıntı, hak ihlali ve adalet kaybı yaşanıyor. Suçlamanın, delillerin ne olduğu bilinmeden, mesela KCK gibi devasa bir yapının kenarından köşesinden geçmiş pekçok kişi tutuklanıyor.

KCK-TM’nin paralel devlet kurma, “Demokratik Halk Savaşı”nı başlatma ve hatta şehirlerde eylem yapma amacı olan bir yapıyı da barındırdığı bir gerçek. Zaten KCK, PKK’nin tüm Kürt bölgesini tepeden aşağı tahakküm altına almak için kurduğu bir tür devlet sistemi. Tam da bu nedenle yapının içinde herkes ve her şey var. Aslında bunun, devletin antidemokratik refleksi öngörülerek özellikle de böyle geniş tutulduğunu düşünüyorum. Nitekim, KCK tutuklamalarının şirazeden çıkmasıyla PKK ve şiddet çizgisine mesafelenmiş pekçok Kürt, bu mesafeyi kaybediyor gözükmemekte.

Şimdi böyle karmaşık bir durumda, yargının vazifesi suçluyu suçsuzdan sağlam delillerle ayırmak değil mi? Siz TMK’nın antidemokratik maddelerine dayanıp bu yapının yakınından geçen herkesi - yayıncı Ragıp Zarakolu ve akademisyen Büşra Ersanlı gibi- “örgüte üye olmak veya üye olmadığı halde örgüt lehine faaliyette bulunmaktan” tutukladığınızda, yargı işte fıtık oluyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Markar Esayan 02.02.2012

Yazarımız seyahatte olduğundan bugünkü yazısı gazetede yayımlanmamıştır.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Parçalarını arayan insan (6)- Gurbet...

Markar Esayan 05.02.2012

Seyahatten döndüm. Her seyahatimde, gördüğüm yeni yerleri keşfetme cazibesini dahi aşıp, beni merkezine çekmeyi başaran "gurbet" konusunda yazmak istiyorum bugün...

"Parçalarını Arayan İnsan" serisine uygun diye düşünüyorum bu konu. İnsanı parçalayan en önemli tema olarak "gurbet", fazlasıyla uygun hem de, neredeyse temanın merkez konusu.

Nereden kovulduk biz?

Nedir, bu hiçbir şeye inanmadığını iddia edenlerde dahi baskın olan bu dönme halleri? Nereden kovulduk biz? Cennetten mi? Rahimden mi? Yurttan mı? Aileden mi? Yazdan mı? Aşktan mı?

İnsan nereye kadar geriye gidebilir, kovulduğu "o yere" dönmek için? Gitmeli midir sonra? Gitmese olmaz mı? Gitmese, farklı ne olur mesela? Özgürlük, geriye değil de ileriye gitmek değil miydi? Kovulmak... Kovuluyoruz muyuz? Geri dönmek bir hak veya bir zorunluluk mu? Böyle bir şey mümkün mü? Geri dönme çabaları, aslında neye tekabül eder, geri dönülen yer, kovulduğunuz yer midir? Bunu nasıl bilebilirsiniz? Bunların hepsi bir hülya, boş bir ümit midir, ya da aslında.. yaşamın kendisi midir?

Pablo Neruda'nın "Sonunda, kendimi bulduğum yerde mi yitirdiniz beni?" dediği, neyi ima eder?

Kendine geri dönen insan.

Yazının geri kalanına yeteri kadar soru birikti, sanırım...

Oysa bu sorulara cevap vermeyeceğim ben. İstesem de veremem zaten. Anlamsız, beyhude ve kibirli bir çaba olurdu bu. Bu soruların kıymeti, sabit bir cevabı olmamasında çünkü. Ya da, herkes için ayrı ayrı cevapları olmasında belki.. Tarkovsky'nin *Stalker* filminde insan aynı kalırken, doğanın ve çevrenin normalden hızlı bir şekilde değişiyor olması gibi, o cevaplar da, aslında, hep, değişmektedir.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir Fransa seyahatinin düşündürdükleri

Markar Esayan 06.02.2012

Geçen pazartesi günü **Türkiyeli Yurttaşlar Derneği**'nin (L'acort) davetlisi olarak **Hrant Dink**'in aramızdan alınışının beşinci yıldönümü nedeniyle tertiplenen **anma paneli**nde bir konuşma yapmak üzere Paris'teydim.

Anma, Paris'te Türkiyelilerin yoğunlukla ikamet ettikleri bölgedeki 10. Belediye'nin binasında gerçekleşti. Kıymetli dostum **Osman Okkan** hem Hrant Dink belgeseliyle, hem de anlattıklarıyla panele renk ve değer kattı.

Daveti kabul edişimin en önemli nedenlerinden birisi, cinayetten sonraki ilk yılın anmasında buradaki Ermeni ve Türkiyelilerin yan yana gelmiş olmasıydı. O anmanın düzenleyicilerinden birisiydi L'acort ve dernek koordinatörü **Ümit Metin**... Hrant Dink'in katlinin diasporada böyle bir yakınlığa vesile olması, tam da Hrant'ın ideallerine uygun düşen bir şeydi. **L'acort militan bir tavır yerine diyalogu önemseyen bir çizgide 1980'lerden beri faaliyet gösteriyor.** Fransa'ya yıllanmış Türkiye sorunlarını ihraç ederek havanda su dövmek yerine, Fransa'daki göçmenlerin (sadece Türkiyelilerin değil) güne dair gerçek sorunları üzerine çare üretmeye çalışıyorlar. Örgütçülük yapmak yerine insan merkezli amaçlar edinmişler. Mesela 20 bin kaçak göçmenin oturma ve çalışma izni almalarıyla sonuçlanan büyük bir açlık grevi yapmışlar. Kilisenin ve Fransız aydınların desteğini alarak yaptıkları bu eylem, 20 bin kişinin hayatını değiştirmiş, gerçekten müthiş.

Anma şu İnkâr Yasası'ndan hemen sonraya denk geldiği için, bizim panele büyük bir Ermeni katılımı olmadı doğrusu. Bunda L'acort'un **Senato önünde yapılan "Türk" yürüyüşüne** katılması ve Türkiye'nin ölçsüz ve hırçın tepkisi neden olmuş olmalı. Bu arada, **bu mitingin Türkiye tarafından organize edildiği** herkes tarafından dillendiriliyor. Çevre ülkelerden onlarca otobüs kalktı, bindirilmiş kıtalar Senato'nun önüne yığıldı deniyor. Gösteri yapmanın demokratik bir hak olmadığını kimse söyleyemez, ama bunun sivil olmadığı, **Türkiye tarafından manipüle edildiği** söyleniyor. Bu durum Fransa'daki Ermenileri çok tedirgin etmiş.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Devlet ve kurumları

Markar Esayan 09.02.2012

KCK soruşturmasını sürdüren İstanbul Cumhuriyet Savcılığı'nın KCK kapsamında MİT Müsteşarı Hakan Fidan, eski müsteşarı Emre Taner ve eski müsteşar yardımcısı Afet Güneş'i şüpheli sıfatıyla ifadeye çağırması gündeme bomba gibi düştü.

Geçen gece *Hürriyet*'in sitesinde çıkan haber internette jet hızıyla yayıldı. Sosyal medyada Hakan Fidan konuşuluyordu. Daha sonrasında İstanbul Başsavcısı Turan Çolak kadı bir açıklama yaptı ve "Böyle bir şey yok. Böyle bir şey olsa İstanbul Başsavcısı olarak benim kesin olarak haberdar olmam gerekirdi. Ama başka bir ilden çağırılıyorsa bilemem" diyerek haberi kesin bir dille yalanladı. İstanbul Özel Yetkili Başsavcivekili Fikret Seçen de bu üç kişinin ifadeye çağırıldığı haberlerinin doğru olmadığı yönünde bir açıklama yaptı.

Dün ise Fikret Seçen saat 11'de haberin doğru olduğu açıkladı. Belli ki durumdan haberdar değillerdi. Hatta Ankara'nın da ifadeye çağırılma konusundan evvelki gece itibarıyla haberdar olmadığı anlaşılıyordu.

Haber, çoğu gazetede "iddia" boyutunda yer aldı dün sabah. *Habertürk* daha kesin bir dille ve manşetten vermişti haberi. "MİT bombası: Şüpheli sıfatıyla ifadeye" başlığıyla manşetine taşımıştı iddiayı. *Habertürk*'e göre ifade konusu Fidan, Taner ve Güneş Oslo'da yapılan MİT-PKK görüşmeleri, bu görüşmelerde hakem devletin rolü, özerklik istenen bölgenin KCK'ya teslim planı ve Öcalan'la örgüt arasındaki iletişim iddiaları...

Bunların ne ölçüde gerçeği yansıttığını henüz bilemiyoruz. KCK operasyonlarında tutuklanan avukat ve

gazetecilerin ifadelerinde de MİT ile ilgili nasıl bir durum ortaya çıktığını da henüz bilme durumunda değiliz.

Ancak basına sızdırılan MİT-KCK görüşmelerinde “anaların ağlamaması için” devletin, Başbakan’ın ve MİT görevlilerinin önemli bir inisiyatif aldıklarını gördük.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Parçalarını arayan insan (7)- İyi şeyler...

Markar Esayan 12.02.2012

İnsan doğduğu andan itibaren bilincinde olmadan, kendini bildiği yaşlarda ise bilerek ve isteyerek bir şeyler öğrenmeye başlıyor. Çünkü kendini inşa etmesi lazım. Malum hayatta kalma çabası. Belki büyük bir haksızlık olarak –veya kimbilir belki de bu iyi bir şeydir– tüm hayatını etkileyecek kararları da, en şaşkın, en zayıf ve kendinden hiç emin olmadığı ergenlik döneminde alıyor. Nasıl bir hayat istediğiniz hayatınızın son nefesine kadar süren bir değişkenlik içinde. Yani bu böyleyken, 16 yaşında bir çocuğun nasıl doğruyu bulması beklenebilir ki! Hem o yaşlarda ya anneye ya babaya nefret veya aşk besleniyor. Eğer bu modeller yoksa, yerini dayı, teyze veya okuldaki öğretmen alıyor. Copy-paste dönemi diyorum ben buna. Hayran olduğumuz kişilerin tüm özelliklerini taklit ederek önce iğreti bir yapı kuruyor, sonra onda zaman içinde tadilatlarla gidiyoruz. Tarz yaratmaya çalışıyoruz. Bazen başladığımız yerin çok uzağında parkuru tamamlıyoruz. Hayatın yarısını kendimizi inşa, diğer yarısını da onu yıkmaya harcıyoruz.

Caretta Caretta’ların yumurtalarından çıktıktan sonra denize ulaşmak için katettikleri o zorlu parkur ve muhteşem gayretleri geliyor gözümün önüne. Denize ulaştıktan sonra da tehlikeler bitmiyor. Kocaman ve kendine güvenli bir deniz kaplumbağası olana kadar, ya güçlü sezgilerinizin, ya güçlü bir haminin, ya da sadece şansınızın sayesinde hayatta kalabiliyorsunuz. İnsanlık daha medeni bir orman yaşantısı kurduğu için, görünürdeki fiziki kayıplar daha az oluyor. Yani doğadaki gibi hemen avlanıp, ölmüyor “başarısızlar”.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hrant’ın arkadaşları ve parazitleri...

Markar Esayan 13.02.2012

Etyen Mahçupyan’ı *Zaman* gazetesindeki köşesindeki iki yazısı Hrant Dink cinayeti, davası ve bu davayı sahiplenen- sahiplenmeyenler ekseninde zaten için için ilerleyen bir tartışmayı kamuoyuna mal etti. Kanımca iyi de oldu. Ortada bir sorun veya yara varsa bunun mümkün olduğunca çok insan tarafından bilinmesinde fayda var.

Mahçupyan’ın iki yazısında söylemek istediklerinin ve kanımca çok da anlaşılır biçimde izah ettiklerinin ısrarla anlaşılma istenmemesi gibi bir durum var. Mahçupyan bu konuda konuşmaya en ehil kişilerden birisi. Hrant Dink’in en yakın arkadaşlarından. Dink’in ölüme sürüklendiği süreci onunla birlikte yaşamış, ölümünün acısını en sarsıcı biçimde hissetmiş, olan bitenlere en yakından şahit olmuş kişilerden.

Birçoğumuzun bu konuda kişisel görüş açıklamaktan uzak durmamızın en önemli nedeni de buydu zaten. Bu yakınlık, spekülasyonlardan uzak durmayı, böylelikle Hrant'a borcumuz olan saygıyı gösterme sabrını da bize yüklemekte çünkü. AGOS ailesinden ve Hrant Dink'e yakın kişilerden birisi olarak benim de benimsediğim ahlaki bir duruş bu. Öldürülen kişinin yakınlığı, değeri, o kişinin tüketilme biçimlerine duyduğumuz tepki ve öfke kadar, aynı yola sapmamayı da ahlaki olarak zorunlu kılıyor. Basılı ve sosyal medyada, militan ve dar bir çevre, AK Parti düşmanlığı ile doğrudan bağlantılı olarak hem Mahçupyan'a, hem de bana sürekli olarak saldırdılar. Hrant Dink cinayeti ve AK Parti düşmanlığı üzerinden, neredeyse bu cinayetin sorumluları gibi gösterecek kadar pespayeleştiler. Hatta bir tanesi Ogün Samast'ın davasının bittiği günde, "Cezası bu kadar az ise, bekle Markar geliyorum" diye mesaj bile attı.

Kendi ideolojisizliklerini, tıpkı Ergenekon avukatlığına soyundukları ölçüde, Dink cinayeti üzerinden saygıdeğer gösterme, konsolide etme gayretiydi bu.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bizde her şey gri...

Markar Esayan 16.02.2012

MİT Müsteşarı Hakan Fidan'ın ifadeye çağırılması ile gündeme öyle bir bomba düştü ki, "neler oluyor" diye debelenirken dokuz günü jet hızında geçirdik. Tabii bu arada bu tartışmalardan ayrı düşünölemeyecek pek çok gelişme de ellerimizden kaydı gitti. Bunlardan en önemlisi AİHM'in Tuncay Özkan kararıydı. Birazdan oraya geleceğim...

İçine düştüğümüz kaosun bir sistem sorunu olduğu ve şanzımanın dağıldığı doğru, kanunları tüm ideolojik gözlüklerden arınarak değerlendirmenin ne kadar güçleştiği de... İdeolojik ve kategorik pozisyonlarda atışmalar neredeyse uzaylıları bile içine alacak genişlikte devam ediyor. Bu arada MİT ve casusluk faaliyetleri ile ilgili alanın ne kadar "gri" olduğu ortaya çıktı. Batı'da da durumun farklı olmadığı, ABD'de istihbarat alanının "gri" bölgede kaldığını Yasemin Çongar yazmaya başladı dün. Çok sağlam bir kayaya çarptığımız hakikaten gerçek.

CMK 250 ve 251. Maddeleri iki başlıkta incelemek mümkün. Ağır Ceza Mahkemeleri'nin kuruluşunu düzenleyen, suç tanımı ve bu suçları işleyenlerin yargı dokunulmazlıklarını kaldıran ayrı halleriyle...

CMK 250. Madde'nin 3. fıkrası "adalet önünde eşitlik sağlayıcı" olması açısından evrensel standarttır. Bence düzenlemenin en önemli esası ve değerli özü budur. Nedir o?

CMK 250-3: "Birinci fıkrada belirtilen suçları işleyenler sıfat ve memuriyetleri ne olursa olsun bu Kanunla görevlendirilmiş ağır ceza mahkemelerinde yargılanır."

Asıl sorun 251. Madde'nin 1. fıkrasında geçen "Bu suçlar görev sırasında veya görevden dolayı işlenmiş olsa bile Cumhuriyet savcılarınca doğrudan soruşturma yapılır" tanımı. Mesela bu MİT Yasası 26. Madde ile çelişiyor ve son krizde savcıların dayandığı yetki ise bu cümleyle yaslanıyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kofluk...

Markar Esayan 20.02.2012

Özgüven sorunu önemli bir mesele. Kişisel boyutta olduğu kadar, halklara uzun süreler hâkim olan zihniyet eğilimleri var ve kodları da geçmişte yatıyor. Bizde, **Kutsal İttifak**'a karşı kaybedilen savaşın 1699 yılında **Karlofça Anlaşması**'yla sona ermesi, hâlâ aşılamadığını gözlemlediğim özgüven krizinin başlangıç noktası olsa gerek. 15 yıl süren ve Osmanlı'da o dönem "**Felaket Yılları**" olarak anılan bu savaşların yenilgiyle sona ermesi duraklama ve çöküş dönemini başlatmıştı.

İtalya'da **Şarlken**'e esir düşen **Fransa Kralı Fransuva**'nın yardım talebini "**Ben ki sultanlar sultanı, hakanlar hakani, hükümdarlara taç veren Allah'ın yeryüzündeki gölgesi...**" diye başlayan mektupla kabul eden bir cihan imparatorluğunun, çok değil 250 yıl sonra yaşanacak 1789 İhtilali'nin dünyaya sunacağı yeni devlet ve ulus paradigması ile yıkılacağı umulur muydu? Ya da, zaman dışı kalma, rüşvet ve kötü yönetim ile koflaşan Osmanlı Devleti'nin Fransa'dan borç almak için "yalvaracak", hatta kapitülasyonlara razı gelecek duruma gelmesi?

Fransa ile yaşanan soykırımı ret yasası krizinde **Başbakan**'ın **Sarkozy**'ye bu mektubu hatırlatmaya gerek duyması ve bunun halkın çok hoşuna gittiği de bir gerçektir.

Oysa, Kanuni Fransuva'ya pek de "yüce gönüllülüğünden" yardım etmemişti; mektuptaki terminolojiyi bir kenara bırakırsanız, Kanuni, Avrupa'da **Habsburgların** tehlikeli yükselişinden dolayı çok tedirgindi. Avrupa neredeyse İngiltere ve Fransa dışında Şarlken'in eline geçmişti. Fransa'nın düşmesi Osmanlı'nın varlığına ciddi bir tehdit olacaktı. Kanuni, sonrasında sefer düzenleyerek **Mohaç Savaşı**'yla Macaristan'ı işgal etti, ama oraya yerleşmedi, yönetimini bir Macar'a verdi. Amacı **Kutsal Roma-Germen İmparatorluğu** ile arasında bir tampon bölge oluşturmak ve **Hristiyan birliğini** bozmaktı çünkü, Avrupalılara hava atmak değil.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

DDK Dink raporu ve dokunulmaz devlet

Markar Esayan 23.02.2012

Devlet Denetleme Kurulu, 14 Aralık 2010 AİHM mahkûmiyetinden hemen sonra, Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün talimatıyla 2011'in ocak ayında çalışmalarına başladı. Cinayet davasının, son nefesini vermek isteyen ölümcül bir hasta gibi can çektiği bir dönemdi. Davanın kısıtlılığı artık tüm kamuoyu tarafından görülüyor, tepki çekiyordu. Tüm karartmaya rağmen, deliller, cinayetteki "ihmal ve cinayetin ihmalî davranışla işlenmesi" noktasında güvenlik bürokrasisini tümüyle zan altında bırakmıştı. Ama hiçbir şey yapılamıyordu. Öyle bir koruma vardı ki, görece gücü kırılmış eski Genelkurmay başkanlarının tutuklandığı asker bölümüne dahi dokunulmamıştı.

Mahkeme, kamuoyu tepkisinden çekinilmese belki çok daha evvel bitecekti; alacağı yolu almış, alamayacağı yol ise belli olmuştu, ta en baştan...

Bunun bir anlamı olmalıydı...

DDK raporu, tam da MİT krizi sürecine denk geldi. Raporun önemli tesbitleri daha sakin bir siyasi ortamda daha mı faydalı olurdu, ya da bilakis bu süreçte daha fazla mı dikkati çeker, gelişmelere bağlı olarak ortaya çıkacak. DDK'nın eleştirisinin tercümesi şu: Devlet, kendisini vatandaşın aleyhine sürekli olarak yargıdan kaçırıyor. Üstelik bu dönemsel bir tercih değil, en az yüzyıllık bir devlet yönetme biçiminin önemli ve karanlık bir ayağı...

Konuyu dağıtmamak için biz sadece yüz yıl öncesine gidelim...

Enver ve Talat Paşaların kurduğu Gladyo Ocak 1913'te Bab-ı Ali baskınına yaparak bir darbe yapıyor hükümete. Harbiye Nazırı Nâzım Paşa'nın İttihatçı tetikçi Yakub Cemil tarafından alınından vurulduğu, Enver Paşa'nın Sadrazam Kıbrıslı Mehmed Kamil Paşa'nın kafasına silah dayadığı darbedir bu.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Parçalarını arayan insan (8)- Eller...

Markar Esayan 26.02.2012

"Birbirinizi yemeyin, insan eti açlığını gidermez" demişim bir tweetimde. Aslında insanların birbirleri ile "fıkrî" düzeyde yaptıklarını iddia ettikleri tartışmaların çoğunun bile böyle bir "yamyamlık" güdüsü içerdiğini düşünüyorum. Geçen bir yazımda bahsettiğim gibi, hayvanlar âleminin bir parçasıyız; orada "yaşam zinciri"nden, "doğal seleksiyona" varan bir hayat sistemi var. Yaşam zinciri dediğiniz şey, görünürde her canlının bir alt halkadakinin avcısı, bir üst halkadakinin de yemi olduğunu anlatıyor bize. Bunun "böyle" olduğunu herkes "alçak" gönüllülükle kabul etmiş görünüyor. İster Allah'ın "tercihi", ister evrimin bir neticesi olduğunu kabul edenlerden olun, "realite" bu, başka alternatif düzen yok. Evren birbirini yok ederek varlığını devam ettiriyor. Çünkü bize "enerji" lazım. Yoksa ölürüz. Ölmek için başkalarının bedenlerine ihtiyaç var. Gözlemlerimizin sonucu bu, şimdilik.

Doğal seleksiyon ise, 19 ve 20. yüzyılın ırkçılarının en çok sevdiği kavramdı. Güçsüz ve zayıf olan türler, güçlü olanların yemi olurlar ve soyları tükenir. Bu doğanın kurduğu bir "sigorta" sistemidir. Böylelikle soy hep birinci sınıf genlere sahip olur ve neslini uzun süreler devam ettirir. Bu sadece türler arasında değil, türlerin kendi içinde de işleyen bir yasadır. Güçsüz ve dezavantajlı olanlar, başka veya kendi türlerinin daha güçlülerinin yemi olurlar. "Doğa böyle bir sistem kurduğuna, insanlar da doğanın bir parçası olduğuna göre, neden varlığımıza ve doğa yasalarına aykırı davranıp türümüzün (burada kastedilen insan türü değil, ırk kavramıdır artık) yok olmasına neden olalım ki!" diye düşünen bilim aşığı ırkçılar, soykırımlar çağını açmışlardır. Tabii asıl gerekçe ideolojiktir ama, onlar için bu yönünden epey ilham ve meşruiyet almışlardır.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Başka bir 'Hayal'

Markar Esayan 27.02.2012

Taraf 'ın yetenekli muhabirlerinden Fırat Alkaç'ın Dink cinayeti davasında kabağın başına patladığı tek ismi olan -Ogün Samast'ın kısa sürede hapisten çıkacağını bilerek- Yasin Hayal ile yaptığı mülakat oldukça ses getirdi; ses getirdi çünkü söylediklerinde farklı olan bir şey vardı... Buradan hareketle, Hayal'in açıklamalarına gösterilen ilginin abartılı olduğunu düşünmüyorum.

Nitekim, Hayal'in avukatı Eda Salman şöyle diyor: Yasin, ilk defa olayı bu kadar net anlattı...

Avukat Salman, "Yasin içine kapalı birisi... Mahkeme ifadelerinde olayları hep kesik kesik, üstü kapalı anlatırdı. Mesela Pelitli'de herkesin Jandarma'ya gittiğini bunun normal bir şey olduğunu söylerdi. Olayları geçiştirirdi. Yasin Hayal bu kadar açık cümlelerle ilk defa olayı net bir biçimde anlattı. Bu ifadeler iddia boyutunda. Eğer hem süren, hem de açılacak soruşturmalarda ismi geçen kamu görevlileri hakkında işlem başlatılırsa bu açıklamalar önemli olacak..." diye devam ediyor. D oğrusu Yasin Hayal'in mahkemede üstü kapalı konuşmasında "karakterinin" etkili olduğunu hiç zannetmiyorum. Fırat Alkaç'ın röportajında Hayal buna da aslında cevap veriyor dolaylı olarak. McDonald's bombalaması sonrasında kendisine nasıl kahraman muamelesi yapıldığını anlatırken İstanbul'da yakalanıp Trabzon'a getirildiğini ve dönemin Trabzon Terörle Mücadele Şube Müdürü Yahya Öztürk'ün kendisine "Seni en kısa zamanda çıkartacağız, için rahat olsun" dediğini iddia ediyor ve ekliyor "Hakikaten de öyle oldu. 11 ayda çıktım. Demek ki çıkmamın nedeni buna benzer olayları devam ettirmekmiş..."

Hayal'in bu iddiaları, özellikle DDK raporundan sonra herhalde soruşturulacak...

Hayal'de görünen mahkeme safahatındaki "içe kapanıklık" bir karakter özelliği değil, bu davadan da "yırtacağı" konusundaki beklentisiydi.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Anadolu misafirperverliği...

Markar Esayan 01.03.2012

Çocukluğumun geçtiği mahallem hâlâ hatıramda güçlü bir şekilde varlığını korur. Osmanbey'deki bu sokak şimdi tekstil toptancılarının merkezine dönüştü. Bozulmadan kalan sadece üst sokaktaki sinagog oldu. O zamanlar mahalle kültürü hâlâ canlıydı. Sokak, evimizin organik bir parçası, devamıydı adeta. Komşularımızla aynı evde yaşıyor gibiydik. Alt komşumuzun çocuğuyla oynarken sızar kalır, bazen orada açardım gözlerimi. Bizler anonim büyük bir ailenin çocukları gibi, bu büyük aile tarafından büyütülürdük. Bir çocuğun asla dile getiremediği, ama en çok ihtiyaç hissettiği güven ve sevgi açlığının giderilmesi bakımından oldukça önemlidir büyük aile. Böylelikle sağlıklı, sosyal ve kendine güvenli birisi olarak büyüyebilirsin, fark etmeden.

Tabii her şey tozpembe değildi. Ne zaman olmuş ki?

Küçükken doğduğum ve büyüdüğüm mahallemde bir misket kulübümüz vardı. Aslında bu kendi çapında bir şirketti. Dört veya beş kişilik takımımız, sokağın diğer misket takımlarına karşı gece yarılarında kadar amansız bir mücadele verir ve misket bankamızın sermayesini arttırmaya çalışırdık. Çok da esaslı bir takımdı doğrusu. Sokağın kaynaklarını kuruttuktan sonra, büyüme kararı almış ve diğer sokak ve mahallelere açılmaya başlamıştık. Önlenemez yükselişimiz göz kamaştırıcıydı...

Misketler ise bana emanet edilmişti. Yediemin görevinin bana verilmiş olmasının yaşattığı gurur büyüktü. Hem takımın iyi oyuncularından olmak, hem de misket durumumuz hakkında verdiğim haftalık raporlar esnasında üzerimde toplanan stresli ama saygın dikkat beni çok mutlu etmekteydi. Odamın her yeri sayılmış ve ağız sıkıca kapatılmış misket torbalarıyla doluydu.

Bir gün takım liderimiz olan arkadaş –ismini hafızam silmiş– yanıma yaklaştı ve “Seni takımda istemiyoruz artık, payını ayır, geri kalanını bize ver” türünden bir şeyler söyledi.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Parçalarını arayan insan 9- Merak...

Markar Esayan 04.03.2012

Çocukken babamın dükkânına gitmek benim için harikulade bir deneyimdi. Alice’in, harikalar ülkesini birden bire, bir sihirle keşfetmesi gibi, veya uzay filmlerinde sıkça tekrarlanan bir tema olarak, jöle türünden bir zaman perdesinden kolaylıkla geçerek bambaşka bir âlemin içine yuvarlanıveriyordunuz. Demek ki, hep böyle bir gerçekötesi arayışı, görünenin arkasına, Ay’ın karanlık yüzüne doğru bir eğilim var içimizde. Orada ne var? Orada neler oluyor? Orada benimle ilgili bir sır bulunabilir mi? O bulduğum şey ile, hayatım daha anlamlı, daha heyecanlı olabilir mi? Her başınız sıkıştığında gidip enerji çubukları alabileceğiniz bir Kripton gezegenimiz olabilir mi, sadece bize özel?

Merak.. merak duygusunun uygarlık için ne kadar önemli bir sabit olduğunu söylemeye gerek var mı? Anglosaksonların deyişiyle “merak kediye öldürse” de, hatta epeyce bir insanın canına mal olmuş da olsa, aslında uygarlığımızı yaratan “akıl” ve “ellerimiz”den sonra gelen üçüncü olmazsa olmazımız... Haliyle, meraklı insanlara sahip olmayan bir ülkenin hayat damarlarından bir tanesi kesilmiş demektir. Nedense aklıma milli kahramanımız değil, Galeano’nun *Latin Amerika’nın Kesik Damarları* kitabı geliyor.

Konuyu değiştirme, siyasete kayma, yazıyı bütünlüklü tut, vermek istediğin ne ise okuyucuya, onu yolda döke saça götürme. Kelimelere, harflere ve hatta ünlem, virgül ve işaretlemelere saygı duy. Onlar, bütün bir uygarlığın en küçük yapıtaşları, atomları... Cern’de hayat parçacığının bulunmasına adanmış, milyarlarca avroluk yatırımın 10 santimlik bir kablonun unutulması yüzünden berbat olduğunu unutma. Cem Yılmaz’ın Telekom reklamındaki gibi, “Karpıtlar’dan 20 santim sal canım” diyerek çözülmüyor sorunlar öyle. Bunlar ciddi işler.

Sanırım konuyu babamın sihirli dükkânına bir türlü getiremeyeceğim yine de.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ölüm oruçları ve siyaset

Markar Esayan 05.03.2012

Diyarbakır Cezaevi’nde süresiz açlık grevi başlatan Şırnak milletvekilleri Selma Irmak ve Faysal Sarıyıldız’ın eylemleri ben bu yazıyı yazarken devam ediyordu. Öcalan’ın yaptığı “açlık grevini bitirin” çağrısı sonrası dışarıdan destek veren ama açlık grevleri “süresiz” olmayan iki kişi dün eylemlerine son verdiler. Önemli olan Irmak ve Sarıyıldız’ı kaybetmeden bu ölümcül sürecin sona ermesi. BDP’den ise Öcalan’ın çağrısına yönelik henüz bir açıklama yok. Eylemin iptali, bu eylemin kararının nasıl ve nerelerde alındığı ile ilgili bir şey olsa gerek. Benim ise tek beklentim geri dönülmez noktaya gelmeden bu iki vekilin açlık grevinden vazgeçmeleri...

Biraz bu tür eylemlerin zihnî altyapısını sorgulamak istiyorum doğrusu. 20 şubatta BDP grubu ve başkanvekilleri, iki milletvekilinin o tarihten dört gün önce başlayan eylemlerine destek vermek için bir açıklama yapmışlardı. 20 şubattaki açıklama şöyleydi:

“AKP Hükümeti’nin aralıksız sürdürdüğü siyasi soykırım operasyonlarını, İmralı Cezaevi’nde giderek ağırlaştırdığı tecrit uygulamalarını ve Kürt sorununda çatışmaları tırmandıran operasyonlarını protesto amacıyla, Şırnak Milletvekili Selma Irmak ve diğer siyasi tutuklular, kaldıkları Diyarbakır Cezaevi’nde süresiz açlık grevi başlattılar. (...) Selma Irmak ve diğer siyasi tutukluların direnişini, eylemini selamlıyoruz. Bu direnişin, bu çabaların diyalog, müzakere, çözüm ve demokratikleşme sürecinin başlamasına katkı sunacağına inanıyoruz.”

En hafif deyişle, “Ölümden yaşam çıkarmaya” çalışan, içi boş ve popülist bir jargon bu. Bu iki insanın intihar etmesi, “müzakere, çözüm ve demokratikleşme” sürecini başlatacakmış.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yakındaki acı, Suriye

Markar Esayan 08.03.2012

Domine edilen bir ülke durumundan, tayin edici süreçlerde yer alabilen orta boylu bir dünya ülkesine geçişin türlü avantajlar sağlamasının yanında, artan güce doğru orantılı biçimde getirdiği yeni sorumluluklar var. Suriye’de yaşanan ve artık soykırım boyutuna varan katliamlar karşısında Türkiye işte böyle bir ikilemin arasında yer alıyor. Düne kadar tayin edici bir gücünüz olmadığından hareketle, iki elinizi yana açıp “Petrol vardı da biz mi içtik” türünden bir izahat yapmanız geçerli olabilirdi. Ancak yanı başımızdaki bir diktatörün 8.500 sivil vatandaşını öldürmesi karşısında böyle bir savunma yapmak bugün için mümkün değil.

Zaten yapılmıyor da... Başbakan Erdoğan evvelki günkü partisinin grup toplantısında yaptığı konuşmada çok sert, açık ve net ifadeler kullandı. Esad’a doğrudan seslenerek “Babasının yaptıklarının bu dünyada hesabı sorulmadı ama er ya da geç yaptıklarının hesabı oğul Beşşar Esad’dan sorulacaktır. Bu kez Suriye’de şehirlerde akan kan yerde kalmayacaktır. İnsani koridor derhal açılmalıdır. Arap Ligi planı uygulamaya konmalıdır. Suriye halkı asla yalnız değildir ve asla yalnız bırakılmayacaktır” dedi.

Bu arada Türkiye’nin Suriye konusunda türlü senaryolar üzerinde farklı hazırlıklar yaptığı, bunlar arasında olası bir askerî müdahalenin olduğu da iddialar arasında. Bu iddiaların doğru olması güçlü bir ihtimal çünkü böyle bir duruma hiçbir ülke stratejisiz yakalanmak istemez. Bu mümkün de değil zaten.

Lakin Türkiye'nin bir "koçbaşı" gibi kullanılarak Suriye bataklığına tek başına atılmasını beklemek akılcı değil. İçimiz yansa da, bunun doğru olmayacağı da ortada. Kişisel kanaatimin Esad diktatörlüğüne BM çatısı altında hemen müdahale edilmesi olduğunu belirtmeliyim.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Parçalarını arayan insan 10- Hafıza...

Markar Esayan 11.03.2012

Uzun zamandır beni meşgul eden bir derdim var.

Yıllar evvel gittiğim bir filmle ilgili bu dert. O filmin kendisi değil önemli olan. Film biterken dış sesin okuduğu, muhtemelen Britanyalı ve kesinlikle erkek olan bir şaire ait o şiirle ilgili. Filmin kendisi de çok çarpıcıydı ama, o şiir beni altüst etmişti. Bu altüst oluş, bana herhangi bir kederli veya çarpıcı bir karşılaşmayı yaşatmış olması veya birilerine, hayatın bir veçhesine hiç beklemediğim bir anda beni çok yaklaştırmış olmasıyla da ilgili değildi. Şiir, kelimelerin seçimi ve yan yana gelişindeki mükemmellikle beni yüceltmişti. Karanlık sinema salonunda –kimle gittiğim gibi hiçbir detaya sahip değilim– şiirin sihirli kelimelerinin bana taktığı kanatlarla yükseldiğimi hatırlıyorum. O kadar etkilenmiş ve huzur duymuştum ki, sadece o şiire sahip olmanın bile bu hayata gelmeye değeceğini düşünmüştüm.

Filmin jeneriği akarken şairin adını hafızama kazıdım. O şiiri hemen elde etmeyi kafama koydum. Ama sonra, hafızam şiire ulaşmaya fırsat vermedi ve unuttum bu kutsal görevi. Derken filmin ismini de unuttum. Hak edilmemiş bir mucize veya hak edilmemiş kiralık bir karşılaşma gibi, sahibi bir görünüp kaybolmuştu, kaçırmıştı sanki kendini benden...

Verebileceğim çok az detay var. Amerika veya İngiltere'de yeşillikler içindeki bir mahallede, kamera ağaçların arasından yukarı, göğe doğru yükselirken son planda söyleniyordu bu şiir. Konusu insan ilişkilerine, gündelik hayata dair olmalıydı. Son görüntü gökyüzüydü –bunun filmlerde çok tekrarlanan klişe olması işimizi zorlaştırıyor tabii.

Hafızamın bana oynadığı bir oyun gibi görünse de, hafıza denen mevhmun hiç de masum olmadığını fark edenlerdenim.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Müslümanların adalet talebi...

Markar Esayan 12.03.2012

Geçen hafta bizim gazete dâhil basında hak ettiği genişlikte yer bulamayan çok önemli bir gelişme oldu. **Bir grup Müslüman aydın Hrant Dink cinayeti davası** hakkında **"Adalet Talebimiz Var"** başlığı altında bir basın duyurusu yaptılar ve **"Biz bu davanın tabii tarafıyız, yeniden, hukuka uygun, kapsamlı ve sahici bir**

yargılama için çalışacağız” diyerek, Müslümanları <http://www.adalettalebimizvar.com> sitesinde açılan imza kampanyasına destek vermeye çağırdılar. Şu an itibariyle sitedeki imzacı sayısı 883’e ulaşmış durumda.

Sanırım bu girişime ilham kaynağı olan, **Etyen Mahçupyan’ın “Hrant’ın arkadaşları” ve “Hrant’ın parazitleri”** yazılarında sorusallaştırdığı, yerel mahkemede skandal kararla biten 4,5 yıllık mahkeme safahatında neden Müslümanlar –olmaları gerektiği ölçüde– yoklardı sorusuydu. Mahçupyan, **Hrant’ın Arkadaşları inisiyatifi**nin çabalarının hakkını vermekle birlikte, ideolojik altyapılarının Hrant’ın sosyalist kimliğe hapsedilmesine yol açtığı, bunun ise geniş Müslüman kesimlerin davadan dışlanması sonucunu doğurduğunu iddia etti.

Ben de **“Hrant’ın Arkadaşları ve Parazitleri”** başlığıyla tartışmaya katıldım. Başta Hrant’ın Arkadaşları grubunun içindeydim. Mahçupyan’ın ne demek istediğini çok iyi anlıyorum o yüzden. Çoğu arkadaşım olan bu küçük grup davanın kendisi, kamuoyu oluşturulması ve basın ilişkileri boyutunda bir maestro görevi üstlendiler. Çok karışık, acılı, zor günlerdi. Hrant ve adalet için bir şeyler yapmak istiyorlardı. İlginin yoğun olduğu ilk günler geçtikten sonra da onlar orada kaldılar.

Hrant’ın arkadaşları tabii ki oraya yaklaşmak isteyenleri açıkça kovmadılar, ama grubu ideolojik çeşitlilik açısından büyütme konusunda da istekli değillerdi.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Stratfor ve tekrarlanan motifler

Markar Esayan 15.03.2012

Türkiye’de yaşanan reform ve demokratikleşme süreçlerinin genel bir karakteri var. Tanzimat’tan beri yaşanan, Islahat Fermanı, Kanuni Esasi ve 2. Meşrutiyet’in 1908’de ilanından geçen, Menderes, Özal ve Erdoğan dönemini içine alan süreçte, dünya ve Türkiye şartları birbirinden çok farklı olsa da, bu motif bundan pek etkilenmiyor. Her reform kalkışması çok iddialı başlıyor, halkın büyük desteğini alıyor, lakin statükoya indirilecek o son darbeye yaklaştıkça, adımlar ve kararlılık tavsıyor, reformcu duruş ya Abdülhamit ve İttihatçı dönemde olduğu gibi tam tersi bir sonuca ulaşıyor, ya da statükoyla önce bir uzlaşmaya gidiliyor, sonra da ona yem olunuyor. Sonrasında yine bir fetret dönemi, sonra onu takip eden daha baskıcı bir süreç ve yine reform yapma istekliliği birbirini takip ediyor.

Yani o sıkça tekrarlanan “evrimsel-tedrici” değişim yönteminin daha akılcı olduğu iddiasının pek bir temeli yok. İki yüz yıldır, aslında temel olarak aynı sorunları evirip çevirip duruyoruz. Atla deve değil; Türkiye’de yaşayan tüm kesimden tüm insanlara eşitlik, özgürlük, refah ve güvenlik sağlayacak, bunu da hukuk devletinin evrensel standartları üzerinden gerçekleştireceksiniz. Kabağın en büyüğünün Ermenilerin başına patlamasıyla “biten” Şark Sorunu’nun kaynağı da buydu. Devlet tebaasının güvenliğini sağlamıyor, ıslahattan anladığı Taner Akçam’ın dediği gibi “Halkı ıslah etmek” oluyor, bu durum iç barışı bozmakla kalmıyor, dış müdahalelere kapı aralıyor, sürekli boşa çıkan reform çabalarının sonunda silah ve sertlik hâkimiyeti ele geçiriyordu.

Bu motif de, ilk motife doğrudan bağlı olarak kendini günümüze kadar tekrar etmiştir. Kürt vatandaşların çok insani, pazarlığa kapalı olan anadil, eşitlik ve güvenlik talepleri devlet tarafından cezalandırılmış, ortaya PKK gibi örgüt çıkmış, devlet bundan hazzetmiş, olan 40 bin cana ve kendi kendimizi öldürmek için harcadığımız

bir trilyon dolara olmuştur.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Parçalarını arayan insan 11- Limitler...

Markar Esayan 18.03.2012

"İki kişinin bir'i tutturamayabileceği gibi, bir kişi ikinciye yer açamayacak kadar kalabalık olabilir" demişim bir yerde ve not almışım, çok da mühim bir laf etmişim gibi. Bu söze belki döneriz yazının ilerleyen bölümlerinde. Ne yazacağımı bilmiyorum çünkü. Hiç de rahatsız değilim bu "bilmeme" durumundan. Boş sayfanın korkuttuklarından olmadım pek. Şu an yazmak hoşuma gidiyor ve biliyorum ki yazacağım ve çıkandan - okuyucunun kanaatine saygım sonsuz lakin- memnun olacağım. Yazmış olacağım çünkü. Bu yeterli... Yok, "yazmasaydım çıldırırdım" türünden yüceltmelere de uzağım. "Muslukları tamir etmeseydim çıldırırdım!" veya "O gün o postaları dağıtmasaydım ne yapardım!" gibi bir söz ne kadar saçmaysa, bu da o kadar saçma geliyor bana. Yazma işini aşan tasvirler bana göre değil. Yazıyorum, çünkü bunu yapıyorum. Yaparken bu beni memnun ediyor, hayatımı bundan kazanıyorum. Tamam, işini severek yapmakla, lanet ederek yapmak arasında önemli bir fark vardır. Ama işini yaparken mutlu olan, zevk alan bir muslukçu ile, bir yazar, şair arasında niye fark olsun ki?

İnsanın kendi ile ilgili kanaatleri, The Fisher King'deki o replikte olduğu gibi, "Boka konmuş sinekteki irade yok bende" saptaması ile, "Ben 007 Bond, James Bond" kibri arasında salındığı için.. bir şeyden çok kolay vazgeçebileceği gibi, başka bir şeyin sonuna kadar gidebilir de insan. Siz de öylesiniz, muhtemelen. İnsan bu. Her iki sınırı da zorlarız biz. O yüzden sürprizliyiz. Bunda özgüven, özdeğer gibi, bana göre çok da göreceli özelliklerin bir hükmü yok.

Askerlik yaparken ilk kez zorlamıştım limitlerimi... İlginç bir deneyimdi. Bana göre dünyanın en boktan ve en zor askerliğini yapıyordum. Sivas'ta, son günlerin tartışma konusu olan Madımak katliamında adı geçen tugayda, katliamdan iki yıl sonra askerliğimi yapmaktaydım.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Reformlar ve limit sorunu

Markar Esayan 19.03.2012

Esas itibarıyla bu ülkenin insanların devletle dikey ve birbirleriyle yatay olarak kurdukları ilişkinin ana teması "güvensizliktir". Bu öylesine derin bir duygu ki, artık haklı bir korkuyu ima etmekten çok daha ötelere savrulmuş, palazlanmış ve bir ahlak, düstur haline gelmiştir. Bu kökleşme sürecinde yanında bir sürü başka "değerler" de üremiş, üretmiş. Yalan söyleme, gerçeklerden kaçınma, hatayı kabullenmeme, kolay para kazanma yollarının ahlaki meşruluğu, telafi etmenin hor görülmesi, "tedrici değişim" ve "adil hafıza" gibi türlü yan yollar üretimi, iyi darbe- kötü darbe ayrımları, devleti, ona ne kadar sahip olunduğu ile alakalı olarak eleştirmek veya kutsamak.. benim aklıma bir çırpıda gelen semptomlardan sadece birkaç tanesi.

Bunu masumiyetin yitimi olarak da izah etmek mümkün. Bize özgü bir modernleşme hikâyesi ile değer ithal etme, bunu son derece faydacı, dikte edercesine ve işine geldiği gibi yapma, onları ırkçı- saçma sapan tarihsel hikâyelerle tahkim etme, milliyetçiliği İslam'a yamama, bu sentezin toplumda bu kadar ciddi iltifat görmesi ve tüm bunların neticesinde artık değer üretmemeye haline geliş, varolan değerler mirasının ise bu süreçte zaten "devrim" denen müdahalelerle düşman bellenerek yok edilmesi veya itibarsızlaştırılması...

İyi, güzel ve olumlu şeyleri hep yazdık. Artık şapkayı önümüze alıp bize dair bu fenalıkları düşünme, kabullenme ve onlardan kurtulma vaktidir. Bu sadece bir AK Parti veya CHP sorunu değil çünkü. Sorundan kastım, gösterişli reform sürecinin limitlerine eriştiğimiz ve sadece hükümet olarak değil, demokratik reformları destekleyen halk kitleleri olarak da yaptığımız patinaj.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Parçalarını arayan insan 12- Ruh ve söz...

Markar Esayan 25.03.2012

Geçen cuma akşamı çok hoş bir toplantının konuğu oldum. **Sivil Dayanışma Platformu**'ndan okuma kulübünün gençleri son romanım **Jerusalem**'i okumuşlar ve tartışma, değerlendirme gününe beni de davet etmişlerdi. Geç katılabildiğim toplantıda ilk olarak bir yazarın kitabı ile kurduğu ilişkiden bahsettim biraz. Gençlerle olmayı çok sevdiğim için daveti kabul etmiştim. Çünkü aslında kitaplarım hakkında konuşmaktan pek hazzetmiyorum. Geçenlerde sevgili yazar dostum **Cihan Aktaş**'la da aynı şeyi konuşmuştuk. O da benimle aynı hisleri paylaştığını söyledi.

Roman yazmak akıllı insan işi değil.

Çıkan sonucun, yani romanın çok iyi veya kötü olması ile ilgili değil üstelik bu durum. Ortalama yarım milyon harften oluşan bir kümeyi yan yana getirmek, onlardan bir veya daha çok hayatları ilmek ilmek örnek, bu muazzam çabanın kendisi.. çok keyifli olduğu kadar bir o kadar da yıpratıcı. Akıllı insan işi değil dediğim de o... Genç arkadaşlarıma biraz o süreci anlattım. Asıl niyetim **Jerusalem**'den mümkün olduğu kadar geç söz açılmasını sağlamaktı, itiraf ediyorum. Çünkü o yorucu ve benzersiz dönemi tamamladıktan sonra, ama yazdığım üç romandan sonra da, aynı duyguların esiri oldum. Kitabı görmek dahi istemiyordum. Ben yazmış ve tüm görevlerimi kendimce, kendi kapasiteme göre yerine getirmiştım. Bundan sonrası onu okuyanların, basanların işi olmalı, ben ise sadece bir izleyici olmalıydım.

En çok sıkıldığım şeylerden birisi de roman çıktıktan sonra mecburen katılmak zorunda kalınan ve "Neden edebiyat", "En sevdiğiniz romanınız hangisi" "Şu roman kahramanı aslında sizsiniz değil mi", türünden sorulara muhatap olunan o tanıtım süreci.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Limit sorunu tartışmasına dair...

Markar Esayan 26.03.2012

Geçen hafta **“Reformlar ve limit sorunu”** başlıklı bir yazı yazmış, reformlardaki yavaşlamanın nedenlerinden ve daha dinamik geçen AK Parti’nin ilk döneminde yapılan reformların konsolidasyonunda sorunlar olduğundan bahsetmiştim. Sorunu sadece siyaset yönünden değil, onun yanında toplumsal talep ve ihtiyaçlar bakımından da analiz etmeye çalıştım. Bu yazıma iki değerli akademisyen ve yazardan katkı ve eleştiri geldi. **Osman Can Star** gazetesinde 21 martta **“Demokratikleşmede limit aşıldı mı”** başlığıyla kendi görüşlerini açıkladı. **Zaman** gazetesinden **Mümtaz’er Türköne** ise 22 martta **“Demokratikleşmenin limiti”** ve 23 martta **“Ne kadar demokrasi”** yazılarıyla tartışmaya katıldı.

Her iki yazar da benim tesbitlerimi karamsar bulmuşlardı. Osman Can, Türköne gibi, liberal ve demokrat yazarların reform taleplerinin gerçeküstü olduğu, aşkın, toplumun ihtiyaçlarına ve gerçeğe denk gelmeyen taleplerin ancak devrimlerle olabileceği, bunun ise evrimci modelin aksine, yarardan çok zarar getireceğini savunuyordu. Can “İdeallerimiz yüksek olabilir, entelektüellik bunu gerektiriyor, ama buradan hareketle toplumsal limitler ötesine taşan talepler karşılanmadı diye felaket senaryoları ortaya koymak gerçekçilikten uzak bir yaklaşım olur” diyordu. Lakin Osman Can aynı yazıda toplumun demokratik taleplerinin zayıf ve yetersiz kalması ihtimalini de kayda değer buluyor, –benim paradigma sorunu dediğim– 100 yıllık militarizasyon ve milliyetçilik endoktrinasyonunun yarattığı yanlış bilinç ve ideolojik kirlenmenin yarattığı “sur içine dönüş” psikolojisinin varlığını da bir ihtimal olarak yazısına alıyordu. Can, toplumda limitleri belirleyecek böyle bir anomalinin 80 yıllık milliyetçi zehirlenmeye bağlı olarak dikkate değer bir tehlike olabileceğini belirtiyordu.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Reform ve paradokslar...

Markar Esayan 29.03.2012

Demokrasi tarihini çevreden merkeze doğru uzun bir yürüyüş olarak da tanımlamak mümkün. “Merkez” iktidarı, “çevre” ise halk kitlelerini temsil ediyor. Merkezdeki iktidar da, çevredeki halk kitleleri de yekpare değil, kendi içlerinde menfaat ilişkileri ve buna bağlı ideolojik, sınıfsal çeşitlilik içerisinde. Durumu daha da karmaşılaştıran ise, merkez ve çevrenin birbirleriyle de ilişki içinde olması. Çatışma veya son yılların moda tabiriyle kutuplaşma denen şey bu esnada meydana gelen bir şey. Türkiye’de 2000’li yıllarla dinamikleşen, artık önu darbelerle kesilemeyen çevrenin merkeze yürüyüşü ile bu ilişkiler daha da karmaşık hale geldi ve kutuplaşma denen olgunun altını daha da çizdiği görüldü. Kutuplaşmaya, daha çok merkezle iktidar ve menfaat paylaşan statükocu kesimlerin olumsuz anlam yüklemesi aslında bu imtiyaz kaybı hissinden kaynaklanmakta.

Hâlbuki çatışma ve kutuplaşma dediğiniz şey, dinamik ve sağlıklı bir toplumda mutlaka olması gereken bir mevhum. Bu bir pazarlık, diyalog ve muhabbet süreci. Ülkenin nasıl yönetileceği, kaynakların nasıl paylaştırılacağı, bunlar yapılırken yöntemin nasıl tayin edileceği, tüm toplumsal kesimlerin üzerinde hak ve söz sahibi olmak istediği üretken bir durum. Sorun, demokrasinin anlamı olan bu mücadelenin hangi düzlemde yürütüldüğü... Merkezdeki konumunu korumak isteyen ulusalcı-statükocu kesimlerin bu yolda darbeleri bir yöntem olarak görmesi, vesayeti artık tarihe havale edecek demokratik reformları ise kendi varlıklarına bir saldırı olarak algılaması, parlamentodaki temsilcileri CHP’nin buna uygun bir strateji benimsemesi, eksik özne

hatta nesne olmalarına yol açtı. Bu ise tam da bu kesimlerin zararına bir siyasetsizliği ima ediyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Parçalarını arayan insan 13- Yumurta...

Markar Esayan 01.04.2012

"Hâlâ üzerimde, içinden çıktığım yumurtanın parçaları var..."

Dünkü *Taraf*'ta, ilk sayfanın en altındaki haberi belki okumuşsunuzdur. Adana Reşatbey Mahallesi'nde ocak ayında yaşanıyor olay. Kahramanımız B.A, 17 yaşında... Liseyi yarıda bırakmış. O akşam evdekilerle kavga etmiş, hışımla evden çıkmıştı. Ne zamandır düşündüğü "o uzaklara gitme" fikrini gerçekleştirecekti artık. İçinden çıktığımız yumurta... Hem bir sığınak, hem de bir cendere...

Aynı anda cennet ve cehennem.. ailemiz.

Jerusalem'in başında Ang Lee'nin *Ice Storm* filminin giriş bölümünden şu alıntıyı yapmıştım.

"Read Richards, karşıt madde silahını, Annihilus'un canlı bir atom bombasına dönüştürdüğü oğluna karşı kullanmak zorundadır. Bu kötü durum Fantastik Dörtlü için son derece sıradandır, çünkü onlar diğer süper kahramanlara benzemez. Bir aile gibidirler; ne kadar güçlenirlerse, fark etmeden birbirlerine verecekleri zarar da artar. Fantastik Dörtlü'nün özü de budur. Aileniz sizin karşıt maddenizdir. Aileniz içinden çıktığınız ve ölünce geri döneceğiniz boşluktur. Bu bir paradokstur. Siz ne kadar yakınlaşırsanız, içine düşeceğiniz boşluk da o kadar derinleşir."

B.A, muhtemelen bu paradoksu hissetmiş, "varoluşunu arttırmak" için ailesinden uzaklaşmak gerektiğini düşünmüştü. Yumurtasından çıkmak ve hayattan daha iyi beslenmek istiyordu. Ailesinin ona sundukları yetersizdi. Onu büyütüyor veya o, istediği o kişi olamıyordu. Tabii ki hayata karşı hazırlıksızdı, biliyor, korkuyordu. İçinde sadece çiğ bir "gitme" isteği vardı. Sadece gitmek ve yumurtasından tamamen çıkarak yaşadığını hissetmek. Ama o kadar zordu ki!

Sokaklarda saatlerce dolaştı. Hiç parası yoktu. Aylardan ocak, hava çok soğuktu. Geri dönmek yerine ölmeyi tercih ederdi.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kesintisiz çalışan Kemalist zihin ve Zülfü Livaneli

Markar Esayan 02.04.2012

4+4+4 adıyla bilinen ve Meclis'te yasalaşp onay için Çankaya'ya gönderilen İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nda yapılan değişikliğin yarattığı deprem devam ediyor. Yasanın özünü desteklediğimi ama Meclis gündemine getiriliş ve tartışılma biçimini onaylamadığımı söylemiştim. İşte tam da bu nedenle yasanın içeriği tam

anlaşılmadı. CHP ise paketi ileriye taşıyacak bir muhalefet yapmak yerine tartışmayı ideolojik zeminde tuttu, yasayı İHL ve din eğitimi miyopluğunda görmeyi tercih etti. "Kızların eve kapatılacağına" dair eleştirilere yönelik ve diğer birçok hususta yasada değişiklikler yapıldı, açıköğretim ikinci dört yıllık kademeye kaydırıldı vs.

Ama süren tartışma hep ideolojik zeminde yaşandı. Kaldı ki ben ilk dört yıldan sonrasında bir tercih olarak açıköğretim seçeneğinin yasada yer almasında da sakınca görenlerden değildim. Aynı Ali Nesin gibi, **eğitim sistemini mümkün olduğunca parçalamanın öğrencileri toparlayacağına inanıyorum. Keşke din öğretimi özgürce çalışan tarikatların, cemaatlerin, bunlara ait Kur'an kurslarının, Müslüman, Hristiyan, Alevi ve tüm inanç kesimlerinin özel faaliyetleriyle yapılabilse.** Keşke zorunlu din dersi de kaldırılrsa böylelikle. Evde Öğretim keşke ABD'de olduğu gibi Türkiye'de de yerleşik hale gelse ve devlet şu eğitim işinden sosyal sorumluluk dışında mümkün olduğunca geri çekilse, Tevhid-i Tedrisat Kanunu kaldırılrsa. Ama **son kanun, en azından var olandan ileri bir duruma taşımıştır eğitim sistemini,** bu kesin.

Bazılarının şu anda tüyleri diken diken oluyor bu satırları okurken biliyorum. Bu durum benden değil, Kemalizm, devletçilik, toplum mühendisliği ve din alerjisinin kendine demokrat diyen ve pek çok konuda - vesayet, darbe gibi- gerçekten de böyle davranan kesimlerinde dahi derinlere sinmiş olmasından kaynaklanıyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

KCK iddianamesi ve riskler

Markar Esayan 05.04.2012

KCK'nın şehir yapılanması soruşturması kapsamında 147'si tutuklu, 193 kişi hakkında hazırlanan iddianame, İstanbul 15. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından geçen salı kabul edildi. Savcının iddianameye aldığı gizli tanıkların ifadelerine dayandığı iddialar özetle şöyle: KCK, PKK'yı da içine alan bir üst yapı. Türkiye Meclisi (TM) denen bölümünde olan örgüt üyeleri Kandil'de yedi kişiden oluşan Türkiye Masası tarafından yönetiliyor ve doğrudan Sabri Ok ve Murat Karayılan'a bağlı. KCK Sözleşmesi bir anayasa işlevi görüyor. KCK zorla vergi topluyor, KCK dağa adam devşiriyor, Kandil'den gelen talimatlarla eylem yapıyor. Devrimci Halk Savaşı'nın organize eden bir yapılanma işlevi görüyor.

İddianamenin en kritik noktalarından birisi sanıkların yüzde 80'inin BDP'li olduğu ve KCK ile BDP'nin faaliyetlerinin örtüştüğü gerekçesiyle BDP'nin hukuksal durumunun incelenmesi için iddianamenin bir suretinin Yargıtay Başsavcılığı'na gönderileceğinin belirtilmesi.

Özetle "KCK ve BDP faaliyetleri iç içe geçmiştir" denerek KCK=PKK=BDP formülüne dayanmış iddianame. Dinlemelerde BDP İlçe Teşkilatlarında eylem planlanması, 101 eylemin bu planlamalar neticesinde fiiliyata geçmesi, dağa kazandırılan her eleman için Kandil'den yedi bin lira ödeme alınması gibi konular, iddianameyi ciddiye almayı gerektiriyor.

Üstelik Öcalan bile 1 Ocak 2010 tarihli görüşme notlarında "KCK ile legal siyaset ayrıdır. Belediye başkanlarının, siyasetçilerin bu oluşumun üyesi olduklarını sanmıyorum, olmamaları da gerekir" demişti, doğru.

Bu ilişkilere girmiş, faaliyetleri delillendirilmiş kişilerin yargılanması kaçınılmaz, bu da doğru. Ama davanın Kürt ve PKK sorununun siyasi çözümünün tam da merkezinde olduğu gerçeği ve kapsamının bu nedenle karadeliğe

dönüşme potansiyeli çok daha dikkatli olmayı gerektiriyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Galatasaray Melo'yu kovmalıydı

Markar Esayan 12.04.2012

Ticari bir deha olan bir büyüğüm vardı, rahmetli oldu. Sohbetlerimizde sık sık bana uzman olduğu ticaret ile ilgili bilgiler verirdi. Mesela şunu söylerdi: Tuttuğun takımı, oy verdiğin siyasi partiyi sır gibi sakla, düşman kazanma. Herkesten para kazanmanın tek yolu, renksiz, kokusuz ve bir süzgeç gibi olmaktır. İnsanlar geçmeli, paraları kalmalı.

Lakin bu sözler bana uygun şeyler değildi. Ne ticaret, ne de bu içine kapanık haller. Bu aile büyüğüm oyunu kuralına göre oynamayı öğrenmişti. Bunda da bir hikmet vardır, biliyorum. Üstelik onun ömrü bu ülkenin en zor en tehlikeli zamanlarında geçmişti.

Ben Galatasaraylıyım. Son iki seçimde AK Parti'ye oy verdim. Referandumda ise yetip yetmeyeceğine bakmadan "Evet" dedim. 12 Eylül Davası'nda "iki tonton ihtiyarcığın" yargılanması beni acayip mutlu ve tatmin ediyor. Suç duyurusunu ilk yapanlardan olarak bunda payım var. Davanın ilerletilmesinde de umarım küçük bir payım olabilir. Berfo Ana'nın en azından bu kadarını görmüş olması için bile buna değer.

Bu ülkenin bir detoks sürecinde olduğunu, her unlearning- detoks- rehabilitasyon döneminde olduğu gibi, kendine dair çelişkiler, gelgitler barındırdığını biliyorum. Çelişkiler beni de çok rahatsız ediyor. Lakin yanlışların artık doğru olarak yutturulamaması ve birer çelişkiye terfi etmesini de azımsamayınız. Çelişkilerin "çelişki" olarak sıfatlanması bile bir gelişmedir. Şike lobisinin AK Parti üzerindeki etkisi ve uzlaşmasıyla Şike Yasası'nın değiştirilmesi mesela. Evet, bu yasa böyle değiştirildi ama, yara da öylece orada kaldı. Ayıp, AK Parti'nin hanesine yazıldı.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Genelkurmay'daki salonda 24 saat çalışan darbe fabrikası

Markar Esayan 16.04.2012

28 Şubat soruşturmasının ilk operasyonu "darbenin mutfağına" yapıldı. Öyle anlaşıyor ki, suya atılan taş misali, Batı Çalışma Grubu'ndan başlayan soruşturma, medya, ekonomi ve siyaset alanlarına doğru genişleyecek. Savcıların elinde kabarık sayıda otantik, imzalı belge ve ses kayıtları var. Bunlar arasında Bülent Arınç'a yönelik suikast hazırlığı soruşturması kapsamında Seferberlik Tetkik Kurulu'nun Kozmik odalarından çıkan belgeler, Gölcük'teki Donanma Komutanlığı'ndan elde edilenler, Devrimci Karargâh operasyonu kapsamında Hanefi Avcı'dan ele geçen 28 Şubat döneminde cuntacılara yönelik dinleme kayıtları ve HAS Parti'nin savcıya verdiği delil klasörleri sayılabilir. Bunlara ilave olarak, soruşturma kapsamında

Genelkurmay'dan talep edilen belgeler de var. Batı Çalışma Grubu hakkında 6 Mart 2012'de Genelkurmay'dan savcılara ulaşan Çevik Bir imzalı Batı Eylem Planı ile Batı Çalışma Grubu ve 29 Temmuz 1997 tarihli Tümg. Fevzi Türkeri imzalı Batı Harekât Konsepti gibi altı farklı eylem planı ise soruşturmanın omurgasını oluşturuyor .

Yani bu sefer Ergenekon ve Balyoz'da denenen propagandalarının gücü oldukça zayıf olacak. Taraf 'ın başarılı muhabiri Arzu Yıldız'ın elde ettiği soruşturma dosyasındaki ifade tutanaklarından bir kısmını bugün yayımlıyoruz. Gözaltına alınan şüphelilere savcılar öyle sorular sormuşlar ki, 28 Şubat'ın nasıl bir darbe olduğu tüm karakteriyle ortaya çıkıyor. Soruların sağlam belgelere dayandığını da savcıların sorularındaki ayrıntılı bilgilerden anlıyorsunuz.

Şüphelilerin ifade tutanaklarını dikkatlice okudum. Geniş bir özetini siz de bugün okuyacaksınız. A.Y.G. isimli dönemin Özel Kuvvetler Komutanlığı'nda Seferberlik Bölge Başkanı olarak görev yapan kıdemli albayın ifadesinde, BÇG'de çalışmak üzere Özel Kuvvetler Daire Başkanı Engin Alan Paşa tarafından sözlü olarak görevlendirildiğini söylüyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir kamikaze olarak CHP

Markar Esayan 19.04.2012

Sık sık söyleniyor, ben de tekrarlıyorum, çünkü çok kritik bir gerçekliğe tekabül ediyor. "Türkiye'nin en büyük sorunu muhalefetsizlik" derken, tabii ki oy verenlerin yüzde 20 ile 25 arasındaki bir kesimini temsil eden CHP'den bahsediyoruz. AK Parti her iki kişiden birinin oyunu alma başarısını gösterirken, CHP tüm zaman dışı kalmışlığına rağmen, her dört kişiden birinin oyunu alabiliyor hâlâ. Bunun küçümsenecek bir tarafı yok. Türkiye'de demokratikleşme bu kesimin katkısı olmadan istenen bir çizgiye oturmayacak. Ama CHP'nin basiretsizliği yüzünden, her yıl milyarlarca liralık ekmeğin çöpe gitmesi gibi, bu oylar da anlamlı, ilerici, dönüşüme katkı sunan bir siyasete tahvil edilemiyor. Bu ise sadece CHP'ye, AK Parti'ye oy verenlerin değil, tüm ülkenin bir sorunu, hepimizin hayat kalitesine ağır darbe vuran bir anomali.

Türkiye, ister beğenin ister beğenmeyin sarsıcı bir değişim dalgasının içinden geçiyor. Bu değişim karmaşık süreçlerin bir ürünü. Son on yılda olanları anlamak için ne AK Parti ve tabanı üzerinde 28 Şubat'ta billurlaşan postmodern darbenin sarsıcı etkisini, ne dünyanın doksanlı yıllarda terk ettiği soğuk savaş konseptini, ne küreselleşmenin sermayenin küresel bazda kesintisiz dolaşımı için ihtiyaç duyduğu "istikrar" ve bunun sonucunda liberal konjonktürü, ne de sosyal medya ile tavan yapan enformasyon devrimi ve internet ile bilgi tekelinin kırılmasını ihmal edebiliriz.

Kemalistlerin en büyük yanılgısı, İkinci Dünya Savaşı'nın nihayetiyle kullanım süresi dolan devlet yönetme algısının, Soğuk Savaş sayesinde kırk yıl daha sürecek "ölümcül bir hayat öpücüğü" ile diri tutulmuş olmasını kalıcı başarı olarak algılamalarıdır. ABD ve SSCB'nin kurduğu iki kutuplu dünya düzeni, üçüncü dünya ülkelerinde fiktif, içine kapalı sistemlerin yaşamasına izin verdi. Bu yapay dünyanın yarattığı donukluk, totaliter iktidarların başarısı olarak kabul edildi.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İyileşmek için...

Markar Esayan 23.04.2012

Yine 24 Nisan geldi. Tersi mi olması gerekir, bu konudaki psikolojinin izlediği bir şablon var mıdır bilinmez ama, Ermenilerin 1915'te başına gelen Büyük Felaket ve -Ermeniler için belki de 1915'in kendisinden çok daha yıkıcı olan- inkâr hakkında, insanın avucuna alıp sıkıldığı kuru kum taneleri gibi tükeniyor sanki sözlerim. Belki de bunun nedeni inkârın ve saygısızlığın neden olduğu bıkkıntı değildir sadece, belki de bu iyi bir şeydir, belki de artık bu yükü Türklerin, Kürtlerin sırtımızdan alması gerekiyordur, bilemem. Bu yazıyı sadece sorumluluk duygum nedeniyle yazacaktım. **Bu 24 nisanda, salı günü, Taksim'de, 19:15'te, 24 Nisan kurbanları için bir sessiz anma var** çünkü.

Çağrı ilanında yer alan nar, yaşamı, bereketi, biraradalığı temsil ediyor. Resme iliştirilen "Bazı yaralar zamanla iyileşmez" sözünü ise, "Yas başlamadan, acı paylaşılmadan iyileşmez" diye anlamak gerekir. Ermeniler ve Türkler bu acıyı iyileştirecekler, iyileşecekler, benim buna inancım tam. Sözlerimin bitiyor olması da, belki bu iyileşmeye yönelik sabırsızlığımdandır, kimbilir?

Biz bu acıyı ilk defa birlikte anmıyoruz üstelik. 1915'ten inkâr dönemi açılana kadarki kısa bir dönemde 24 Nisan'ı birlikte anıyorduk. Çok sözüm olmadığı için, 2010 yılında bu konuyla ilgili yazdığım bir yazının özetini tekrar yayımlıyorum.

***

İlk 24 Nisan anıtı İstanbul'da açılmıştı

Huşartsan Ermenice bir kelime. Manası, abide, anıt demek.

Geçen gün gazetede çalışırken kalınca bir kargo paket geldi önüme. Açtım. İçinden sevgili Ragıp Zarakolu'nun bin bir dava ve bin bir zorlukla ayakta tuttuğu Belge Yayınevi'nden yayımlanmış bir kitap çıktı.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

1915 ve Gül'e yapılan çağrı...

Markar Esayan 26.04.2012

Mekânı cennet olsun, çok sevdiğim bir büyük amcam vardı. **Nışan Amca** babamın yeğeniydi. Lakabı **Gömlekçi Nışan**'dı. Ben tam bir "hikâye avcısı" olduğum için, etrafımda –bir şans olarak– çokça bulunan bu ilginç ihtiyarların paçasından düşmezdim. Anlattıkları hikâyeleri aklıma kazıyordum. Hepsi de ülkenin en zor dönemlerinde yaşamışlardı. 1915'i görenler vardı aralarında. Onların bilgeliğinden çok etkileniyordum. Ayaklı bir tarih kumbarası gibi geziyorlar, değer buldukları kişilere altın değerindeki hikâyelerini gözleri bazen ışıldayarak, bazen sönerek anlatıyorlardı. Ben de emanete hıyanet etmedim doğrusu, iki roman çıktı o hikâyelerden.

Nışan Usta Tokat'ta kuyumculuk öğrenmişti. Öyle böyle değil, çok iyi usta olmuştu. İstanbul'a gelmiş ama kendi deyimiyle "Altına gümüşü katıp satamam, bana göre değil bu iş" deyip askerde öğrendiği gömlekçilikte

karar kılmıştı. Hâli vakti yerinde olsa okuyacak, ama bu mümkün değil. O da, Nazilerden kaçan ve 1933'teki üniversite reformu çerçevesinde İstanbul Üniversitesi'nde istihdam edilen **Hirsch, Neumark, Schwartz** gibi büyük hocaların derslerine giriyor, dışarıdan. Dersleri o kadar yakından takip ediyor, o kadar dâhil ve hâkim ki, onu gerçekten öğrenci zannediyorlar.

Galatasaray Hamamı'nın sokağındaki küçük dükkânı entelektüel bir uğrak yeri oluyor kısa zamanda. Müşterileri arasında konsoloslar, diplomatlar ve politikacılar da var. Onlarla ateşli siyasi tartışmalar yapıyor sık sık. Türk siyasetçilerle 1915'i de konuşuyorlar tabii.

Bana bir gün şöyle demişti: "Oğlum, 1915'te neyin nasıl ve niçin olduğunu herkes çok iyi bilir. Konuştuğum siyasetçilerden bir tanesi bile anlattıklarımın yalan demedi. Hepsisi de şahsi konuşmalarında 1915'i kabul ederler. Çok üzgün olduklarını da söylerler ve öyledir de. Ama şunu da eklerler, '**Bunu asla resmî olarak söyleyemeyiz.**'"

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kanınıza dokunmadı mı Sayın Arınç

Markar Esayan 30.04.2012

1915 Ermeni Soykırımı'nın 97. yıldönümünün, öncesi ve sonrası ile "sakin" geçmesini olumlu buluyordum doğrusu. Çünkü bu **Büyük Felaket'in (Medz Yeghern)** bir sürü olumsuz yük, içinde bol bol "Ermeni" geçen kavga, küfür ve bilek güreşi ile gündemleştirilmesinin çok fayda sağladığını düşünüyorum. Benim için Türkiye'nin resmî pozisyonunun değişmesinden önce, Türkiye halklarının vicdanında bu elim hadisenin mahkûm edilmesi ve hep birlikte yasımızı tamamlayarak huzura kavuşmak daha öncelikli. Bu inkârın Ermenileri, Türkleri ve bilumum Türkiyelileri hasta ettiğini biliyorum çünkü. Bildiğim başka bir şey ise, inkârın sona ermesinin önemli bir husus olarak Türkiye'de genel demokratikleşme hikâyesinin içinde olduğu. Yani **dünyada ve Türkiye'de bir tek Ermeni kalmasa dahi, Türkiye bu acı gerçekle yüzleşmek, kaybı sahiplenmek ve orada atılan Ergenekon Devleti'nin acı kökünü bulup sökmek zorunda.**

1915'in öncesinde ve sonrasındaki tüm katliamlarda, Cumhuriyet tarihinde devam eden kültürel ve ekonomik soykırımda şüphesiz bu teröre tiksintiyle yaklaşanlar oldu. **1915'te, İstanbul'dan gelen Ermenileri imha edin emrini uygulamak yerine "Müslümanlığımdan, insanlığımdan çıkamam" diyerek beylik silahıyla intihar eden subaylar, İttihat'ın "Ermeni saklayan Ermeni sayılacak, evinin önünde idam edilecektir" emrine rağmen komşularını saklayan insanlar, tehcir emrini uygulamayan, kıyasıya eleştiren mülki amirler, müftüler oldu bu ülkede.** Ama sanırım, neticenin kendisi, onların güçlerinin bunu önlemeye yetmediğini, gerek katliamlara katılanlar, gerek Ermeni mallarına, "güzel" Ermeni kadınlarına el koyanlar, gerek ise inkâra katılanlar son sözü söyleyenler oldular.

Bu sene 24 Nisan daha sakin geçtiği halde, Taksim başta olmak üzere yapılan anmalarla, gerek sosyal medyada, gerek medyada çıkan her türlü haber ve köşe yazılarıyla 1915 gündem oluşturdu.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Dönen tiyatronun özeti

Markar Esayan 04.05.2012

Aslında kaçınılmaz olan oluyor.

İstanbul Barosu Başkanı **Ümit Kocasakal**'ın **"Asker bizi koruyacak zannetmiştik"** diye şikâyet ettiği üzere, vesayetin boşalttığı iktidar alanının nasıl dolacağı, aslında "yeniden kuruluş" sürecini ima ediyor. Kartların toplanıp yeniden karıldığı ve dağıtılmaya başlandığı bir dönem bu.

Tabii bu kırılmaya hazırlıksız yakalanan dünün avantajlı kesimleri, bugün bu avantajlarını kaybetme ve hatta dezavantajlı hale gelme korkusunu yaşıyorlar. Kocasakal'ın **"Türk Silahsız Kuvvetleri'ni oluşturacağız"** demesine bakılırsa, hâlâ oyunun dışında kalmaya da kararlı görünüyorlar. CHP ve Kocasakal türünden zihniyetin hayatta bir karşılığının olmaması, AK Parti karşısındaki rekabette, ülkenin diğer yüzde ellisini temsiliyetsiz ve daha da kırılğan hale getiriyor. CHP'nin muhalefet alanını bir "boş gösteren" olarak kaplamasının ve özgürlükçü muhalefetin eksikliğinin bir diğer menfi tesiri ise, AK Parti'de obezite ve damar sertliğine neden olması.

Türkiye bir değişim dalgasından geçiyor ama, bu kemalizmin, totaliter ve ataerkil zihniyetin bir günde tedavülden kalkacağı, "Yeni Türkiye"ye birden kavuşacağımız anlamına gelmiyor. Nerede öyle olmuş ki?

Bu şu demek: **Yeniden kuruluşu, eski ve yeni arasında hibrid bir karakter eşliğinde gerçekleştiriyor olacağız.** Bu ise, süreci daha karmaşık, bazen keyifli, bazen ise can sıkıcı kılacak.

Can sıkıcı bir tartışma olarak tiyatro kavgası tam da bu çekişmenin üzerine kurulu. Kültürel bir savaş yaşıyor olsa da, temsiliyeti üstlenenler belli bir zihniyet kalıbında ortaklaşıyorlar. Öncelik Kemalist diktatörlük kurumlarından kurtulmak değil çünkü. Tiyatro tartışması da, devletin küçülmesi ve tarih dışı kalmış saçma sapan kurumların domine ettikleri gündelik yaşam alanlarından çıkartılmasından neşet etmedi.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Seni İçime Gömdüm*

Markar Esayan 06.05.2012

"Eline tüfeğini alıp, fişekleri göğsüne çaprazlamasına asıp, atını üstlerine sürse, kasabanın sokaklarında ölüm saçarak, önüne geleni yağmalayarak, yakıp yıkarak dolaşsa, kasabayı yerle bir etse bile, gözlerinden okunan bu sevginin ürküttüğü kadar ürkütemezdi onları..."

Bu sözler, belki elli yıl önce, Meksika'nın hayatın çok sert geçtiği taşrasında söylenince daha anlam kazanıyor. Her gün insanların tavuk gibi boğazlandığı, jandarmaların on, on iki yaşındaki kız çocuklarına kasabanın meydanında tecavüz ettiğinde, babalarının "nasıl olsa başına bir gün gelecek bir şeydi" dediği ve hayatın normal aktığı bir kasaba tahayyül edin.

Aşk... Sevgi...

Bu insanları o kadar korkutuyordu ki, ve sanırım, dünyanın uygar ve ilkel ülkelerinde, savaş veya barışın yaşandığı türlü yerlerinde de benzer bir korku vardı, sevgiye karşı. Ölüm ve kıyasıya şiddetin bile çekindiği bir şey haline gelmişti, sevgi.

İki yıl önce sevmiştii o Kızılderili kızı. Çölde uzun zaman geçiriyordu. Çölün vahşiliği, kasabada yaşanan türden sahtelikten daha çekilir gelmişti ona. Bir şeyler farklıydı onda. Ağabeyi gibi düzene ayak uyduramamıştı. Ağabeyi çoktan kasabanın hatırı sayılır bir esnafı olmuştu, ama o...

O öyle değildi işte. Kasaba onu boğuyordu. Hayatına çok da ehemmiyet vermiyordu, ama hayatı boyunca canı sıkılsın da istemiyordu. Yakilerle Meksikalıların arası iyi değildi. O kızı ırmakta görmüştü. Sol göğsünün altındaki yarası kanıyordu. Kız ondan ürkmüştü, ama göğsünün altına çamur sürüp şifalı otlarla kaplamasına izin vermişti. Ona karşı "bir şey duymuştu", onu iyileştirmek istemişti.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir vesayet bin ayıp örter

Markar Esayan 07.05.2012

Doğrusu ülkeye dört koldan çöken bu totaliter hava fena halde can sıkıcı. Taraflar birbirleri ile mücadele ederken de, kendi iç kavgalarını verirken de büyük bir kibir ve buyurganlık içindeler. "Buraları bizden sorulur, bizim lafımızın üzerine laf gelmesin" kabadayılığı ile çokseslilik ve demokrasi anlayışlarının düzeyini ortaya koymuş oluyorlar.

Askerî vesayet amma da çok ayıbı örtüyormuş da haberimiz yokmuş meğer!

Darbeci anlayışın kademeli olarak güç kaybetmesi ile icra ve söylem alanları "sivillere" kaldı, güzel. Ama sivillikten anladığımız sivil giyinmek olunca, değişenin de görünürdeki kıyafetten öteye gidemediği ortaya çıkıyor. O zaman da anlıyorsunuz ki, askerler bunca yıl bu totaliter koronun maestrosu olmuş sadece. Vesayetin bu kadar uzun sürmesi onu içselleştirmeden mümkün olabilir miydi zaten?

Şu Bekir Coşkun ve Ümit Kocasakal'a TSK'nın verdiği muhtıradan başlayalım... Basın nasıl da topyekûn ululadı bildiriyi! *Milliyet* "Paşa Bildirisi" diye manşete taşıırken, basının neredeyse tümü sitayişle bahsetti TSK'nın muhtırasından. "Paşalar darbecilere gereken cevabı verdi" türünden bir pespayelik içindeydiler. Güya demokrasi adına demokrasiyi çiğneyen bir uygulama, muhatap yer değiştirdiğinde sorun teşkil etmiyordu. Başbakan da sahip çıktı paşaların bu bildirisine, hem de 27 Nisan Muhtırası'nın yargı önüne gelmesinin talep edildiği şu günlerde.

Coşkun ve Kocasakal'ın düşüncelerine, değil 360 derece, iki ayrı evren kadar uzak bir insanım. Mağdur olduğunu düşünen yargıya gider, TSK sözde Milli Savunma Bakanlığı'na bağlı! Ama anlaşılan, iki insanı hedef alan TSK bildirisinin arkasında kümelenen bu zihniyet totaliteryenizme göbeğinden gerçekten bağlıymış.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Şikenin birincileri ve ikincileri...

Markar Esayan 10.05.2012

Sonda edeceğim sözü baştan söyleyeyim; iki Etik Kurulu Raporu arasındaki fark, hangi raporun doğru olduğundan bağımsız olarak, sadece “bu farkın oluşturulması” şikenin kendisinden daha büyük bir suç ve ahlaki düşkünlük olarak görünüyor bana...

Geçen senenin temmuz ayında Meclis’te yasalaşan Birinci Şike Yasası’nın, futbolda şike operasyonlarının başlamasından sonra müdahalelerle “ıslah” edilmesi ile skandallar perdesi açıldı.

Tribünleri –sıradan vatandaşları– cezalandıracağı düşünülen yasanın ilk hali, cömert bir anlayışla hazırlanmıştı. Amaç tribünlerdeki küfrü, şiddeti önlemektir, imtiyazlılara dokunmak değildi ki!

Böylelikle birbiri ile taban tabana zıt Birinci Şike Yasası ile İkinci Şike Yasası ortaya çıkmış, skandallar tarihimize geçmişti. Durum UEFA’nın müdahale edeceği hale çoktan gelmişti. Bir şeyler yapılmalıydı...

Platini görüşmesinden hemen sonra Başbakan’ın ortaya attığı “şahısların yaptığı suçlar yüzünden tüzel kişiliklerin (takımların) cezalandırılmaması gerektiğine” yönelik içtihat teklifi, takımların aklanmasına yol verecek 58. Madde’nin Mehmet Ali Aydınlar engeline takılması ve Aydınlar’ın şeytanlaştırılması geldi arkasından...

Adeta bir taşla iki kuş vurarak, enkaz halindeki Beşiktaş’ın başkanlığını bırakan Demirören’in “makul” bulunmayan Mehmet Ali Aydınlar’ın yerine Türkiye Futbol Federasyonu Başkanı seçilmesi, derken yeniden yazılan İkinci Etik Kurulu Raporu ve buna uygun kararlar alarak takımları şikeden aklayan PFDK kararları ile süreç devam etti.

Birinci Şike Yasası, İkinci şike Yasası...

Birinci Etik Kurulu Raporu, İkinci Etik Kurulu Raporu...

Dikkat çekici demeyeceğim, görmek istemeyecek bir insanın bile gözünün içine sokularak yapılan bir harekâtı bu...

UEFA’dan gelecek cezalar için de söylenecek sözler hazırlanmış oldu böylelikle: “Biz elimizden geleni yaptık, ama UEFA’ya gücümüz yetmedi, bizim bir kabahatimiz yok.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tek adamlar sahaya yansıdı

Markar Esayan 17.05.2012

Şampiyonluğu belirleyecek Süper Final’in son maçı Fenerbahçe-Galatasaray arasında oynandı. Galatasaray’ın maçta berabere kalarak şampiyon olmasıyla tatsız olaylar yaşandı. Stadın ışıkları kesildi, birkaç yüz taraftar sahaya inerek ciddi tehlike yarattı. Çimler sulandı, Fenerbahçeli yöneticiler ortadan kayboldu. Federasyon sahaya kadar getirdiği kupayı vermekte tereddüt etti.

Ve sonra, Türkiye'yi adeta özetleyen bir formülle sorun aşıldı. Galatasaraylı yönetici Abdurrahim Albayrak Başbakan Erdoğan'ı arayarak yardım istedi. Başbakan ise verdiği talimatla kupanın Saracoğlu Stadi'nda Galatasaray'a verilmesini sağladı. Bu Birinci Tek Adam'ın dışında, Galatasaray'ın lokal Tek Adam'ı Fatih Terim'in de duruma hâkim olması (diğeri Yenipazar'da AK Parti'nin kendisine özel dekore ettirdiği yarı açık butik otelde istirahatâ çekilmişti çünkü), kupanın verilmesi için ısrar etmesi övüldü. Terim'in tezine göre eğer Galatasaray hak ettiği kupayı hak ettiği törenle Saracoğlu'nda almasaydı bu durum daha sonra asla önü alınamayacak negatif bir içtihadâ dönüşebilirdi.

Bence de doğru bir tesbit. Ama bu umurumda değil doğrusu.

Hâlâ büyük adamlara ihtiyaç duyan, prestijli ve güçlü kişilerin deus ex machina gibi sahneye aniden inmesini bekleyen bir ülkeydik. Sistem kendi kendine çözüm üretemiyordu.

Derken sahaya inen holiganlardan 48 tanesi gözaltına alındı. Belki binlerce kişinin hayatını tehlikeye atan bu kişilerin bir tanesi tutuklanırken, geri kalanlar serbest bırakıldı.

Başbakan Erdoğan, Meclis grubunda konuyu gündeme getirdi. Işıkların söndürülmesine ve kupa töreninin soyunma odasında yapılmaya çalışılmasına "saçmalık" dedi. Holiganları ise sert bir dille eleştirdi.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ensest...

Markar Esayan 20.05.2012

Beklentisizlik...

"En büyük günahdır" dedi derviş bir arkadaşım geçen gün. Kierkegaard'dan bir alıntıyla açıkladı durumu. Bir yaşlı adam vardı, hayatının sonuna gelmişti. Etrafında çocukları, gelinleri, torunları vardı. Hâli vakti yerinde sayılırdı. Saygı görüyordu. Onlara hayatla ilgili nasihatler veriyordu. "Şöyle bir insan olun", "Şu durumda şöyle, şu durumda da böyle davranın" türünden nasihatler veriyordu onlara. Onlara baktıkça göneniyordu.

Ne kadar hoş bir tablo değil mi? Çoğunun içinden "Ne şanslı adam" diyeceği türden bir hikâyenin başrol oyuncusu gibiydi.

Ama öyle değil. Kierkegaard bu tabloda cehennemi görmüştü. Adam ölümü bekliyordu. Arzuları tükenmişti. Ruh, arzu yaşlanır mı? "Hayır", o zaman son nefese kadar, o son günün de içinden geçene değin, insan beklentilerini yitiremez. Tabii yitirebilir de, bu onu cehennemlik yapar. Öteki dünyadan, dinî bir şeyden bahsetmiyorum; cehennemi tam bu dünyaya taşıyandır o.

İnsanlar tanıdım; onlar gençliklerini yavaş yavaş yitirdiler, orta yaşlı oldular ve bazıları öldüler gözlerimin önünde. Benim etrafımda çok insan öldü. Onların erken mi, vaktinde mi öldüğü konusunda çok düşündüm. Bazıları çok yaşlı ama çok erken, bazıları çok genç ama vaktinde, hatta geç ölmüşlerdi.

Çok yakınlarımdan birisi, gözlerimin önünde hiç yaşamadı. "Ölümü bekliyor" derdim, içimden, ve ona yardım etmek istedim çok kez. Hayata karıştırmak istedim, neşelendirmek istedim, bazen çok da sert konuştum; ama nafile, olmadı. Bir türlü yaşayamadı. Bir türlü doğamadı. Ölürken yanıdaydım.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bayrak...

Markar Esayan 21.05.2012

Şişli semtinde oturuyorum. Şişhane’de doğmuşum, Kuledibi’nde. Birkaç aylıkken Şişli’ye taşınmışız. Hayatımın tamamını Şişli, Osmanbey, Kurtuluş civarında geçirdim.

Geçen hafta gazeteye gitmek için ana caddeye indiğimde bir bayrak deryasının içinde buldum kendimi. Şişli Belediyesi, “Bayrağını kap gel, bayrama katıl” türünden bir kampanya yapmış. Halaskârgazi caddesinin neredeyse tamamını dev bayraklarla, kalpaklı Mustafa Kemal’le kaplamışlar. AGOS’u da ihmal etmemişler, sağolsunlar.

Sonra bizim gazetede bunun haberini yaptık. “Sarigül’ün Pyongyangı” başlığıyla ilk sayfada da yer aldı. Ertesi gün Mustafa Sarigül o insanüstü halkla ilişkiler yeteneği ile *Taraf*’la bir röportaj yaptı; “Eleştirilerinizin çoğu doğru, hiç o açıdan bakmamıştık, proje aceleye geldi. Gelecek seneye daha dikkatli oluruz” türünden sözler söyledi. Bu takdir edilecek bir davranış, *Sözcü* veya *Cumhuriyet* gazetesi kendisine gidip “Başkan bu *Taraf*’ın size yaptığına ne diyorsun” diye sorsalar, aynı cevabı verir miydi bilemeyiz. Ama kendisi yıllar önce bir Ermeni vatandaşı başkan yardımcılığına getiren kişidir. Niyet okumak yerine böyle şeyleri takdir etmek gerekir.

Ama yine de bayrak konusunun neden sorunlu olduğunu bizim okuyucuların bir kısmı dâhil tam olarak idrak edemiyor olabilirler. Bunu anlamakta zorlanıyor da olabilirler. Bunu açmak gerekir diye köşemi bu konuya harcamayı göze aldım bugün.

Öncellikle kişisel görüşlerimden başlayayım. Benim için icat edilmiş hiçbir şey kutsallık değeri taşıyor. Ama bu icat edilmiş şeylere saygısızlık etmemizi de gerektirmez. O yüzden böyle şeylere, bayrak, ırk, milli bayramlara saygı gösteririm. Çünkü tarihsel bir bagaj içerisinde pek çok değerli şeyleri de sembolize ederler.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Demokratik koalisyondan, ilkesiz ittifaka

Markar Esayan 24.05.2012

AK Parti’nin Türkiye’nin son on yılına damga vurabilmesinin altındaki saik, halkın değişim talebinin taşıyıcısı olması ve bunu önemli ölçüde başarması oldu. Hatta AK Parti, bu on yılda başarılan işlerin önemli bir bölümünü darbecilerin muhasarası altında ve en zayıf olduğu çıraklık döneminde yaptı. Çünkü, değişimi isteyen doğal bir koalisyon oluşmuştu. Bu koalisyon, devletten darbeleri ötekilerin, Cumhuriyet tarihinde yaşanmış zehirli tasarruflara karşı ortak bilincini ima ediyordu. Soğuk Savaş’ın bitmesi, küreselleşme rüzgârları ile birleşince, kaçınılmaz bir durumdu yaşanan. Tam da bu nedenle, AK Parti, vesayete karşı, halk desteği ve AB üyeliği üzerinden evrensel hukuk kurallarına ihtiyaç duydu, ilkesel davrandı. Bizdeki kabul doğru değil; siyaset

ilkeyi dışlamaz. İlkesel, ahlaki siyaset yapmak ve güçlü olmak her zaman mümkündür. Hatta en kalıcı başarı, zekâ ve emeğin, ilkeler ve vicdanla birleştiği bir siyasetle gerçekleşir.

Son zamanlarda dillendirilen liberal aydınlar ile hükümet ve yanlısı kesimler arasındaki zımni ittifakın bittiği yönündeki suni tartışma da bu nedenle önemli. Demokratik koalisyon, ilkesel zemin yarattığı için üzerinde durulacak bir alandı. İlkelerden sapma yaşandığında ise "liberal aydınlar" denen çevreden gelen itirazlar şımarıklık veya kibir olarak etkisizleştirilmeye, böylelikle AK Parti'nin bozulan imajının makyajına girildi. Askerin yapması halinde manşetlere taşınacak, en keskin sözlerle eleştirilecek bir hadise, (*Taraf* bu yolu açmadan gıkları çıkmıyordu ama) ucu –Uludere, Şike gibi– hükümete dokunuyorsa ya görmezden geliniyor, ya da bizzat meşrulaştırılıyordu. Buna da gönülleri elvermiyorsa, sürekli kemalizme veya CHP'ye vurularak köşeler savılıyordu. Ergenekon davası da allahın onlara hâlâ birkaç laf etme rahatlığı sağlıyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Çan...

Markar Esayan 27.05.2012

Hiç beklemediğiniz bir anda yaşadığınız bir karşılaşma düşünün.

Yıllarca hayalini kurduğunuz bir kişi veya bir olay, ya da sizin bile fark etmediğiniz, içten içe inleyen bir ihtiyaç, ya da varlığına alıştığınız, o kadar alıştığınız ki, ılık ılık içinizde hep kanadığını unuttuğunuz bir yaraya dair olsun, o karşılaşma.

Çocukluğunuzu düşünün. Ne kadar uzaklarda kaldı değil mi? Hele onu yakın kılan şahitleriniz, mesela anneniz, babanız, dayınız, teyzeniz, hele hele kardeşleriniz bu hayattan ayrılmışlarsa.. öyle böyle değil.. yani kuruntularla, korkularla inşa ettiğiniz bir kuluçka değil, şöyle koca, okkalı bir kaya gibi, bütün pütürlerini hissedebileceğiniz kadar katı, gerçek bir yalnızlığa sahipseniz.

Geçmişiniz kimseye ispatlayamayacağınız bir hayale dönüşür yavaş yavaş. Hatta kendiniz bile şüpheye düşersiniz onu yaşadığınıza dair. Mezarlıklar bu nedenle önemlidir. Mezarlıklar ölülerimize değil, bize ait mazi müzeleridir. Varlığımızı ispatlayan anıt taşlarına dönüşür mermer lahitler, mezar taşının üzerine yazılmış o yazılar, trafik levhaları gibi, sizin mevcudiyetinizi gösteren bir ayna gibi düşer üzerinize. Mevcudiyetinizi yoklar, elinize gelen birkaç parçayla sakinleşir, eve, hayata dönersiniz.

Geceleri bir yumruk indiğinde yüreğinizin tam ortasına, eğer akıl edip komodine bir bardak su bırakmışsanız önceden, nefes nefese uyanıp dudaklarınızın yanından taşıra taşıra içersiniz. İçtiğinizden ziyade, boynunuzdan aşağı süzülen, göğsünüze erişip kalbinizin tam üstünde cız edip buharlaşan o birkaç damla olacaktır sizi rahatlatan.

"Ne oluyor bana" dersiniz, korkuyla. "Ölüyor muyum? Bütün insanlar nerede! Tek başıma mı kaldım? Yoksa bildik hayatım bir rüyaydı da, ölümler, küller denizine mi uyandım, ki gerçek hayatımdır o."

Gerçek ile gerçeküstü veya yanı ile berisi birbirine o kadar karışır ki, ertesi gün bunu hiçbir arkadaşınıza anlatamayacağınızı bilirsiniz.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kürtajı içermeyen bir yazı

Markar Esayan 28.05.2012

Siyasette ne zaman kadın konusu gündeme gelse kulaklarımı diker, dikkat kesilir, beynimdeki eleklerin gözeneklerini daraltırım. Kadın meselesi çok kritiktir, kökü onbinlerce yıl öncesine giden tuzaklarla doludur.

Çünkü ilk işgal edilen topraklar kadınlardır.

Hedef ve işgal nesnesi kadınların bedenleri gözüktür ama, kadının öncelikle erkeğin algısında erkeğin antitezi olması, kadının hayatı kavrama biçimi, erkekleri her zaman en çok korkutan öncelikli tehdit olmuştur. Erkeğin MGK'sının değişmez maddesidir kadın.

Erkek, lineer düşünür, kadın ise helezonik. Lineer demek, geçtiğin nokta ile bir daha hiç karşılaşmamak, haliyle, vurup kırdığınla yüzleşme ihtimalini baştan yok saymaktır. Erkek, ortalama yedi saniyelik cinselliği ile ölümü her zaman ensesinde hisseder. Ereksiyon halinde yaşamak yorucudur; kifayetsizdir ve imkânsızdır da. Varlığını bu lineerliğe bağlamış olması onu her zaman korku içinde, haliyle de öfkeli tutacaktır. Erkek aslında kadından çok korkar ve bu yüzden ona karşı öfkeli. Öfkesinin ansızın ortaya çıkması için bir kadının herhangi bir "suç" işlemesi gerekmez. O kadına baktığında yaşamı, kendisinde ise ölümü görür. Kaba kuvveti ile binlerce yıldır bunu değiştirmeye çalışmıştır ama, oyunu baştan yanlış kurduğu için hep yenilmektedir. Erkek hayatı paylaşmak yerine, kadını işgal etmeyi seçmiştir. Bu nedenle her türlü mücadelesini de düşmanını kadınlıştırarak verir. Madun halkların toplumsal cinsiyeti dışıdır. Kolonyaller erkek, koloniler dışıdır. Mesela Türkiye'de azınlıklar, Kürtler dışı, millet-i hâkime erkektir.

Değişim dönemlerinde kadın cinayetleri artar.

Başbakan Erdoğan tarafından başlatılan kürtaj konusu, Uludere ile bu anlamda boşuna mukayese edilmiyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Uludere için tek bir cümle

Markar Esayan 31.05.2012

Uludere faciası, daha ilk saatlerde işaretlerini verdiği üzere son beş ayda dev bir çığa dönüştü ve vicdanlarımızın üzerine olanca ağırlığıyla düştü. O çığ korkarım büyümeye devam edecek. **Başbakan Erdoğan'ın grup konuşmasında Hüseyin Çelik değil de İdris Naim Şahin "ekol"ünü benimsediği, hatta onu bir kaç tık daha yukarı çektiği görüldü** çünkü.

Konuşmasında bolca "tasmalar, katiller" gibi sözcükler uçuşsa da, ben **oldukça kırılgan bir başbakan** gördüm. Vekillerine geçmişte vesayete karşı verdikleri mücadeleyi hatırlatması, iman tazelemeye çalışması ve pek çok "doğru" ile "yanlış" duygusal, hamasi bir dille karıştırma ihtiyacı hissetmesi bu zayıf pozisyonun göstergesiydi. "Tek adaylı" ve demokrasinin antitezi olan "teklik, birlik" vurgulu İstanbul kongresinde olduğu üzere konuşmasına "Merhum Kanuni Sultan Süleyman"dan başlamadı ama, Sarıkamış faciasına kadar geri gitti.

Orada Osmanlı birliklerinin nasıl yanlışlıkla birbirini kırdığını hatırlattı. Yani Uludere'ler hep oluyordu ve size ne oluyordu ki!

O facia ki, aslında Dağlıca, Aktütün, Hantepe ve Uludere'nin atasıdır. Enver Paşa'nın hem askerî, hem siyasi çılgınlığının mührünü taşıyan büyük bir felakettir. Belki bilmezsiniz, Enver orada yapılan büyük hataları gizlemek için İstanbul gazetelerine sansür koymuş, epey insanın da canını yakmıştı. Sarıkamış'ta gerçekte ne olduğunu insanlar hiç bilemedi. Enver bu nedenle Divan-ı Harp'te yargılanmalıydı. Bunun yerine yükseldi, devletin başına geçti ve yüz binlerce insanın daha ölümüne yol açtı. Sarıkamış faciası üzerinde Enver'in koyduğu sansür zihniyeti hâlâ devam etmektedir. Her sene orada donarak ölen en az atmış bin insanımız anılır, kahramanlık hikâyeleri anlatılır, ama Enver'in rolüne hiç değinilmez.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Muhteşem kapanma

Markar Esayan 03.06.2012

Körleşme Elias Canetti'nin başyapıtlarından biridir. Modern insan ve insan uygarlığının kendi içine çöküşünü anlatır. Yazarın bu başyapıtı 26 yaşında yazmış olması inanılmaz. Canetti, kitap Viyana'da basıldığında 30 yaşındaydı. Tabii kitabın riskini Naziler Yahudi olmasının da yardımıyla hemen keşfettiler. Bu keşif ilginçtir. Çünkü Batı, kitabın nasıl bir derin eleştiri içerdiğini 1960'larda modern tövbe seansları kısmen başladığında ancak keşfetmişti. Canetti Nobel'i almak için 1981 yılına kadar beklemek zorunda kaldı. Çok da beklediğini zannetmiyorum, cümlelerin gelişi itibarıyla böyle yazdım.

Körleşme, bir dünya savaşı görmüş, ikincisinin de postal seslerinin duyulduğu, faşizmin kaçınılmaz yükselişi sırasında bir dehanın yazabileceği kadar özel bir roman. *Körleşme* bir dehşetin romanı, insan uygarlığının gırtlığına yapışıp onun tüm sahteliğini ortaya dökmeye dair. Kırk yaşında bir Sinolog olan Kien, aslında modern insanın hülasasıdır. Bencil, bilgiye takık, bilgide derinleştikçe insan ilişkilerinden kopan, aslında hayat bilgisinde yüzeyselleşen, duyularını teker teker kurban eden, önce körleşen, sonra taşlaşan, ileri derecede ahlakçı, ama ahlakı sevgi içermeyen, 25 bin kitaplık kütüphanesini dünyanın en değerli hazinesi sayan, dünyanın mekanik işleyişini kendi bedeninde cismanileştiren ve aslında bizlere yakınlığı ile bir yandan son derece sempatik bulduğum bir adamdır o.

Ama modern bilim maskesi altında barbarlığın geri dönüşü, daha doğrusu, var olan barbarlığın rasyonellik cılasıyla aşkınlık kazanmasının soylusu olarak, aslında küçümsediği kitleler karşısından ne kadar çaresiz ve geçici olduğunu okuruz hikâyesinde. Kadınlardan nefret etmesine rağmen, Therese isimli sıradan, cahil, açgözlü, yaşlı, çirkin ve bencil hizmetçi kadın hayatına girer, karısı olur, her şeyini ele geçirir.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Uludere'ye Adalet Koalisyonu

Markar Esayan 04.06.2012

Son on yıla damga vuran ve genel kabul gören bir tema da AK Parti'nin alternatifsizliği oldu. CHP 1940'larda takılmış bozuk bir plak gibiydi. MHP tabanının taleplerinin gerisinde kalmış, etki alanını AK Parti'ye kaptırmıştı. BDP ise Kürt ve PKK sorunu ile paralyze haldeydi. Ufukta AK Parti'ye güçlü bir rakip çıkacağına dair bir emare de yoktu.

Evren gerçekten boşluk kaldırmıyor. **AK Parti, en büyük muhalefeti kendi içinden çıkardı. Buna Uludere'ye Adalet Koalisyonu diyebiliriz.** Uludere'de yaşanan katliam, katliamdan sonra sergilenen soğuk-sorunlu dil belki en etkili muhalefet partisinden bile daha güçlü bir biçimde sarsıyor AK Parti'yi.

Uludere meselesi kabaca ikiye ayrılıyor. İlki nasıl olup da böyle bir facianın gerçekleşebilmiş olduğu.

Yani aslında altı ayına giden süreçte aydınlatılmasını beklediğimiz şey, bu kararın alınma süreçlerinin tüm evreleri, sorumluluk alanlarının, ihmal, kasıt ve tuzak ihtimallerinin ortaya çıkarılması ve kamuoyunu tatmin edecek şekilde adaletin hızla yerine gelmesi.

Bu konuda Başbakan'dan alabildiğimiz son işaret, Sarıkamış savaşında Osmanlı birliklerinin birbirini yanlışlıkla vurduğu, Kıbrıs çıkarmasında ise savaş uçaklarının Kocatepe zırhlısını yine yanlışlıkla batırması örneklerinde gizli. Uludere soruşturmasını yakından takip ettiğini varsayarsak, Başbakan'ın Uludere'yi böyle bir **"kaza"** olarak gördüğü, adli boyutunun da kaza ekseninde şekilleneceği ortaya çıkıyor.

Diğer boyutu ise, AK Parti'nin Uludere faciası ile kurduğu gayri insani ilişki. Bu adli boyutla kafadan bağlı. Uludere konusunda Başbakan'ın tereddütleri, öfkesi, hayal kırıklığı diline yansıyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Dindarlık mı, muhafazakârlık mı

Markar Esayan 07.06.2012

Batı'nın karşı konamaz yükselişine karşı Doğu sadece askerî anlamda değil, kültürel, sosyal otantiklik açısından da direnemedi. Batı'nın Rönesans, Aydınlanma, reformlar, keşifler ve bilimsel sıçramalar sürecinde ürettiği bütün gösterişli ve fonksiyonel ürünler başta ulus-devlet teknolojisi olmak üzere Batı paradigmasının Doğu'yu teslim almasına yol açtı. Batı coğrafyasına en yakın Doğulu olarak Osmanlı ve ardılı Türkiye de, iki yüzyılı aşkındır Batı'yı taklit ederek Batı'yı yenme ve onu geçme sevdası içinde. Bu kâh II. Mahmud'un, kâh Reşit Paşaların, kâh İttihatçıların, kâh Kemalistlerin projeleri olarak karşımıza çıktı. Öyle veya böyle 200 yıldır bir toplumsal mühendisliğin nesnesiyiz.

Tabii nesne ve madun (subaltern- subordinated) olma durumu, özne ne kadar güçlü olursa olsun üzerine istenen şeyin yazıldığı boş bir sayfa olduğumuz anlamına gelmez. Tepede bir strateji olarak kurulan toplum mühendislikleri gündelik hayatta sürüme sokulduğunda, tepenin amacına uygun tüketiliyor gibi görünse de, inanılmaz değişimlere uğrar. Baskı eşliğinde benimsendiği varsayılan stratejiler, tüketici halk tarafından değişime uğratılır; çok uyumsuzsa içi boşaltılır, geriye kabuk kalır. Eğer yaşamda karşılığı olan yönleri varsa, bu da dönüştürülerek, değiştirilerek benimsenir. Ortaya totaliterlerin işin başında asla hayal etmediği bir tablo da çıkabilir. Bu toplum mühendisliklerinin tamamen başarısız olduğu anlamına gelmez. Ama tahayyül asla planlananla da örtüşmez.

Yani bir melezlikten bahsediyorum.

Türkiye nev'i şahsına münhasır bir yer. Toplum hep ona saygı duymayan totaliterlerce yönetilmiş. Uzun yıllar hamallık yapan derbederler gibi, omurgamız eğilmiş, bükülmüş, omurlar katılaşmış, ama hayatına devam etmiş.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ama burası Türkiye...

Markar Esayan 11.06.2012

Geçen hafta gerçekleşen **Erdoğan-Kılıçdaroğlu zirvesi** gördüğüm kadarıyla çoğu kesimi memnun etti. Sonuçlarından bağımsız olarak, birbirlerine en ağır sözleri sarf eden iki büyük partinin liderinin zirve öncesi, zirve ve sonrasında kurdukları pozitif dil ancak tebrik edilmeyi hak ediyor. **Kutuplaşma ve çatışma yorgunu halkın üzerinde de moral etkisi oldu** bu görüşmenin. 80 öncesini hatırlarım. Bir çocuk olduğum hâlde ülkenin bir uçuruma doğru gittiğinin farkında olarak Demirel-Ecevit arasında bir türlü gerçekleşmeyen diyalog beni çok endişelendirirdi. Erken politize olmuşum demek. Tüccar ailem Demirel'e oy verir, Ecevit'i tutardı. Benim de geceleri rüyama ABD ambargosu altında köşeye sıkışmış Ecevit'in gazetelerdeki resimleri girerdi. Bedri Koraman'ın çizimlerini o kadar dikkatle incelerdim ki, işlerin yolunda gitmediğini, anne ve babamın pek sevdiği Karaoğlan'ın zor durumda olduğunu anlardım.

Bu küçük anekdottan zirveye dönersek: Bu önemli bir zirveydi, evet sonuçlarından bağımsız olarak...

Kemal Kılıçdaroğlu'nun parti siyasetine yaptığı ikinci ayar Kürt meselesinde oldu. İlki, "irtica tehlikesi ve laiklik tehdit altında" söylemini terk etmekte. Şimdi ise, Kürt konusunda çözümsüzlük koalisyonunda MHP'yi yalnız bırakmaya karar verilmiş görünüyor.

Tek başına bu bile ülkenin geleceği konusunda çok kritik bir gelişme. CHP bu zirveden sonra Kürt meselesinde çark etmekte çok zorlanacaktır. Çözüm konusunda AK Parti'yi ileriye doğru zorlayan, çözüm iradesinin Meclis'e taşınmasını kolaylaştıran bir işlev yüklenecektir. **Kürt sorununun ana muhalefet partisinin desteği olmadan çözülmesi çok zor** çünkü. İspanya ve İrlanda örnekleri bunu bize gösteriyor.

CHP'nin oylarını arttırmak için bu hamleyi yapması kaçınılmazdı. Yüzde yirmi beş oyla, hatta MHP'nin oylarını da üstüne eklediğinizde, iki partili bir koalisyonun bile AK Parti'yi geçme olasılığı kısa vadede gözükmemekte.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kürtçe, ÖYM'ler ve ortak demokrasi talebi

Markar Esayan 14.06.2012

Özel Yetkili Mahkemeler'i düzenleyen 250, 251 ve 252. Maddelere yönelik düzenleme hazırlıkları ve bunun etrafında dönen tartışma bir süredir gündemi esir almış vaziyette. Keşke diyorum, Terörle Mücadele Yasası 2005 yılında yasalaşırken de aynı gürültü kopsaydı. O dönem bu mayın gibi yasa askerlerin baskısıyla

Meclis'ten geçerken, Kürtlere ve Gülen Hareketi'ne karşı kullanılacağı varsayılıyordu. Erzincan'da denendiği üzere Gülen Hareketi üzerinde kullanıldı da. Kürtlere yönelik ise hâlâ kullanılıyor. Son olarak Van Belediye Başkanı **Bekir Kaya** gözaltına alındı. BDP'li belediye başkanlarının neredeyse tamamına yakını tutuklu vaziyette. Hangisinin gerçek suçlu, hangisinin TMK'nın mağduru olduğunu bilemiyoruz. **Aysel Tuğluk**'un aldığı 14 senelik hapis cezası ise bardağı taşıran damla oldu. **Zaman** gazetesi bu haksızlığa en geniş yer veren gazete olarak öne çıktı. Yine Gülen Hareketi uzunca bir süredir anadil hakkını savunuyor. Türkiye Gazeteciler ve Yazarlar Vakfı'nın Anayasa Komisyonu'na verdiği taslak metinde yer aldı anadil hakkı.

Özel Yetkili Mahkemeler konusunda ise hükümet içinde iki farklı görüş ve çatlak olduğu artık gizlenemiyor. Demek ki, konuyu bir hükümet-Cemaat gerginliği üzerinden okumak çok da yeterli değil artık. Siyasi ve toplumsal kesimleri ittifak veya çatışma hâlinde bütüncül görmeyi ima eden kategorik bakışların çok daha ötesine geçmiş durumda Türkiye. Bence bu durum olumlu anlamda demokratik bir eğilimi gösteriyor.

Öte yandan eksik ve sorunlu da olsa devlet Kürtçeyi okullarda seçmeli olarak öğretme pozisyonuna geçiyor. Toplumun ulaştığı bilinç durumunda bu kimseyi tatmin etmese de, halkın arkasından tıknafes gelen devlet için önemli bir kırılma.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türkiye cüce bir ülkedir

Markar Esayan 18.06.2012

Yirmili yaşlarda 13 gencimiz yanarak, feci bir şekilde öldü, beşi de yaralı kurtuldu.

Önlenebilir bir katliam, ihmal ve imkânsızlık görünümlü bir kaza olarak önümüzden geldi, geçti.

Yoksulların, düşmüşlerin ölümleri, bir arkadaşımın tabiriyle, gecenin dipsiz karanlığında açıktan sessizce geçen gemiler gibi, silik bir ayrıntıdır sadece.

O ülkeler, geri, antidemokratik, azgelişmiş, totaliter gibi sıfatlarla anılır daha çok. Irak'ta her gün elli kişi düzenli olarak ölebilir, Afganistan'da ABD yanlışlıkla 16 sivil ara sıra bombalayabilir, Suriye'de ha keza, çocuklar vahşice katledilebilir, ellişer, yetmişer, ölebilirler.

Başka dünyanın insanlarıdır onlar. Onların ölüm biçimleri, ölümün sıradan bir dost olarak yanlarında her daim bulunması, bizim için bir hikâyenin dokunaklı bir bölümü gibidir, gelir ve geçer.

Evet, o ülkeler üçüncü dünya ülkesi, geri ülkeler diyebiliriz, çoğunlukla da öyledir.

Peki, Türkiye nasıl bir ülkedir? Kaçınıcı dünyaya düşer Türkiye?

Yurdu boydan boya kat ettiği ile övünülen duble yollarıyla, dünyanın en büyük 16. ekonomisi olmasıyla, Yunanistan'ı "Borç dilenen ülke" diye hor gören utkulu başbakanıyla, süper projeleriyle, Türkiye hangi dünyaya denk gelir?

On yılda, (2002-2011) on bin sekiz yüz dört (sayıyla 10.804) işçinin kazalarda öldüğü bir ülkenin TBMM'sinde, İş Güvenliği Yasa Tasarısı görüşüldüğü esnada vekillerin salonda olmadığı, yine aynı esnada Meclis'in su kanalı için çalışan bir işçinin kazada öldüğü bir ülkeyi hangi dünyaya yerleştirdiniz?

Bir yıl evvel Şanlıurfa Barosu bir rapor yayımlamış. Adalet Bakanı Sadullah Ergin'in kenti ziyareti nedeniyle, dikkat çekmek için yapılmış bu açıklama, tam bir yıl önce.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ölümlerin fonksiyonu ve kurucu ahlaksızlık

Markar Esayan 21.06.2012

Öncelikle, ölen her gencin toplumu çok sarstığını ihmal etmeden, bu ölümlerin buna denk gelmeyen bir fonksiyona sahip olduğunu söyleyerek söze girmek istiyorum. 1993 Bingöl katliamını milat alırsak, 33 askerimiz dâhil, bugüne kadar yaşanan onbinlerce ölümün toplumu çok üzdüğü, ama bu üzüntünün örgüt ve özellikle eski devlette aynı anlama denk gelmediği ortaya çıkar. Acı ama gerçek, **1993, yani barışa en çok yaklaşıldığı andan itibaren bu çocuklar “nedensiz yere” ölüyorlar.**

Çünkü dengesini bulmuş bir savaş vardı ve bu savaşın tartısı, dökülen kanla orantıya geliyordu. Çoğu baskında, PKK'nın daha fazla kayıp vermesinin de mantıksız bir tarafı yok. **PKK sadece öldürdükçe değil, hatta daha çok öldükçe güçlenen bir örgüt.** Bir sivil toplum kuruluşundan değil, kendi içinde de binlerce infaz yapan, buna rağmen tabanında kritik oranda meşruiyet kaybına uğramamış bir yapıdan bahsediyoruz. En iyi bildiği şeyi yapıyordu, yapmaya da devam edecek. Bunun karşılığının olduğunu hep gördü çünkü. Öldürdükçe ve öldükçe, sorunun kaynağı olan zorba devlet JİTEM örgütü hâline geldi. Bu ise tabanda öfkeyi arttırdı, gerilla sayısı da buna orantılı olarak sürekli tahkim oldu. Hâsılı, **PKK'nın davranışlarında taktik arayabilirsiniz, ama siyaset aramak beyhude. Şiddet siyaseti dışlar çünkü.**

Ölümlerin sistemdeki fonksiyonu kısaca bu.

Bu nedenle, açıkçası **Avni Özgürel'in Karayılan röportajı** beni heyecanlandırmamıştı. **Leyla Zana'nın açıklamalarından** ise daha büyük heyecan duydum. Çünkü örgütü değil, siyaseti önemsiyorum. Örgütü ve savaşı anlamsız kılacak paradigma değişikliği beni ilgilendiriyor.

Tam da bu nedenle, **Karayılan'ın “Silvan benim emrimle olmadı, barış olacağı anda bu saldırı her şeyi mahvetti” gibi sözleri çelişkili değil.**

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Pizza...

Markar Esayan 24.06.2012

“Başkalarının bilgisiyle bilgin olsak bile, ancak kendi aklımızla akıllı oluruz” diyor Montaigne.

Bu söz şimdilik bu ilk satırda, tek başına kalsın. Bakalım yazının devamında işimize yarayacak mı?

Yaşamanın en övgüye değer faaliyet olduğunu da söylerdi o... Hatta kızardı, **“Yaşıyorsunuz ya, daha ne istiyorsunuz!”** diye.

Bu sözü kullanarak ilerleyelim şimdilik...

Bir insanın yaşayarak en büyük faaliyeti gerçekleştirdiğine gönülden katılıyorum. İnsanların gösterdiği resme aldanmayın; mutlu veya mutsuz, güçlü ya da zayıf, huzurlu veya huzursuz, küskün veya coşkun olmalarından bağımsız olarak, insanlar yaşamakta zorlanır, çok doğal, çok insani.

Mesela, güçsüz bir insanın hayatla daha zor baş ettiğini, güçlünün ise yaşamın üstesinden daha kolay geldiğini düşünürsünüz değil mi?

Keşke o kadar basit olsaydı.

Hayır, ölçü asla bu değil. Tam tersi de olabilir. Hatta zayıflığı ile barışık kişi hayatın içinden daha az sürtünerek geçiyordur; güçlümüz ise sürekli kan kaybediyordur.

Bu konuda kimse genel bir hüküm çıkaramaz. Her bir insan için farklı bir gerçek ve sonuç vardır çünkü. Fakir ülkelerin mutluluk endekslerinin daha yüksek çıkmasından bahsetmeyeceğim bile, konuyu daraltmak, genelleme yapmak olur, ben daha farklı bir şeyi anlatmaya çalışıyorum.

Yalnızlığı ile barış imzalamış birisini tanıdım.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ali Bayramoğlu'na yönelik kötücül bir akit

Markar Esayan 25.06.2012

Ali Ağabey'i (Bayramoğlu) şahsen yaklaşık altı yıldır, yazılarından ise kendimi bildiğimden beri tanırım. Çoğunluk, yazıları ile o yazıyı yazan yazarlar arasındaki ciddi bir uçurum vardır. Yazar ve sanatçıların ürettikleri ile kendileri arasında bir uyum olması ideal bir durumdur ama istisnadır.

Ali Bayramoğlu böyle istisnalardan biridir. Hayatımda, kendisini tanıdıktan sonra sukutuhayale uğramadığım bir avuç insanın başında gelir. O bizim güzel sözümüzde olduğu gibi, "Özü sözü bir" mert ve cesur bir aydındır Ali Ağabey...

Hatırlıyorum, biz Hrant Dink'e doğru yaklaşan felaketi yarım yamalak hisseder ve endişelenirken, ülkücü tosuncuklar AGOS'un kapısına dayanıp "Nefretimizin hedefisin", "Bir gece ansızın gelebiliriz" derken ve her zaman o Hrant'ın yanında oldu. Kara günler yaşıyorduk. Kimsenin hayatı güvende değildi. Ama Ali Bayramoğlu, en ön safta dostunu korumaya, ona yapılanları deşifre etmeye çalışıyordu.

Uğursuz cinayet sonrasında da, ailenin ve hepimizin ağabeyi olmaya devam etti. Acısını yüreğine gömdü ve cinayetin gerçek müsebbiplerinin bulunması için elinden geleni yapmaya devam etti.

Ermeni halkının 1915'te başına gelenlerle toplumu yüzleşmeye çağıranların başındaydı. Şimdi değil; 1915 konusunda konuşanların hayatının tehlikede olduğu o en karanlık zamanlarda yaptı bunu. Çünkü hakikate ve adalete inanıyordu. **Gerçek bir demokratin bir haksızlık ve bir iftira karşısında alması gereken pozisyonu hiçbir tereddüt göstermeden en önce alanların başında oldu.**

Benim memleketime, adalete inancımı pekiştiren, Hrant Dink, Ahmet Altan gibi sayıları az değerli

isimlerden biridir Ali Ağabey.

Sadece Ermeni ve Dink meselesi mi? Onun 28 Şubat'ta Müslümanlara yapılan eziyet ve linç döneminde nasıl dik bir tutum takındığını, kaç kez andıçlandığını, işini nasıl kaybettiğini, ne tür tehditler aldığını bilmeyen varsa, arşivlere girsın ve bir baksın.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Esed'e hayat öpücüğü vermemek

Markar Esayan 28.06.2012

Suriye krizi üzerine ahkâm kesenlerden sıkılmış olduğunuzu tahmin ettiğim hâlde riski göze alıp bu konuda yazmak istedim bugün. Suriye'de süregiden trajediyle insan olarak çok yakından ilgiliyim çünkü. Benim için basit bir gerçek var: **Suriye'de eli kanlı bir diktatör kendi vatandaşlarını acımasızca katlediyor.** Bu, Gazze'ye yönelik tıpkı Dökme Kurşun katliamı gibi, çoğunluk kadınları ve çocukları hedef alıyor. Bir insan olarak bunun hemen durmasını ve sorumluların cezalandırıldığını görmek istiyorum. Bu anlamda, **hükümetin Şam politikasını da olumlu bulanlardanım.** Türkiye, sorunun karmaşıklığının müsaade ettiği oranda reel politik'in zelil kurallarını izlemeden ahlaki bir yerde durdu. Dünya güçlerini ve BM'yi harekete geçirmeye çalıştı; bu arada Şam üzerinde gücü oranında baskı kurmaya gayret etti. **Esed, Türkiye'ye söz verdiği hâlde katliamları durdurmayınca ilişkiler gerildi. Türkiye'nin Suriye Hür Ordusu ve Suriye Ulusal Konseyi'ne verdiği açık destek bundan sonra geldi. Bence bu stratejik destek riskli ama meşrudur.**

Suriye konusunda Türkiye'nin yalnız olduğunu da söylemek mümkün. Obama'nın seçimlere kadar böyle ciddi bir adım atmaya niyeti yok. Fransa ise, Hollande'ın hem yeni olmasından, hem de Sarkozy gibi şahin bir dış politika tercih etmeyeceği bilinmesinden ötürü oyundan düştü. BM zaten Ruanda ve Bosna'da fiilen çökmüş bir kuruluş. Rusya, İran ve Çin'in pozisyonuna, Müslüman Kardeşler'in Mısır'dan sonra Suriye'de hâkimiyet kurmasının Ortadoğu'da nasıl bir tablo ortaya çıkaracağı gibi hususlar eklenince, **bütün yük Türkiye'nin sırtına bindi.**

Batı dünyasının Türkiye'yi tek başına savaşa sokmaya çalıştığı ve Müslüman'ı Müslüman'a kırdırma siyasetini sinsice uygulamaya soktuğu gibi komplo teorilerinin hiçbir geçerliliği yok.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kadınlar ve aşk...

Markar Esayan 01.07.2012

Küçükken anlamazdım, neden babamın üç, annemin de iki evlilik yaptığını. Çok mutlu görünüyorlardı çünkü. Evimizde her zaman aşkın rüzgârı esirdi. En kavgalı oldukları dönemde bile o rüzgâr dinmezdi. Çocukları bu konuda asla kandıramazsınız. Neden en başta birbirlerini bulmamışlardı ki? Fuzuli bir zaman kaybı olmuştu. Bunun çok mekanik ve kolay bir şey olduğunu zannediyordum tabii. Bir bedenin iki parçası gibi, o kadar

uyumluydular ki, kavgaları bile, hastalık gibi normal gelirdi bana. Hani hastalık sıkıntı vericidir ama normaldir, beden bir gerçeğidir, gelir ve geçer, beden bir kalır hep. Öyle uyumlu ve tutkulu kavga ederlerdi.

Sanırım, benim ve kardeşlerim için hayattaki en büyük avantaj da bu aşkın ürünü olmamız oldu. Kendimde en zor zamanlarda bile içten gelen bir onay hissederim. Uçurumun kenarında dolaştığımda, bir el ensemden tutar, alır kaldırır beni ve bir su kenarına bırakır. Bu onların aşkıdır.

Dolayısıyla bizlere, yani bana ve kardeşlerime de ciddi bir standart getirmiş oldular istemeden. Aile böyle bir şey işte, olması bir dert, olmaması bir dert. Anne baba birbirini sevse bir dert, nefret etse, boşansa bir dert. Aile normal olsa ayrı, aykırı, bohem olsa ayrı. İlla ki çocuklar olumlu olumsuz etkilenecekler. Ne yaparsın el kadar bebe. Caretta Caretta'lar gibi. O kadar savunmasızlar ki! Çocuklara çok acıyorum ben.

Ama bu bir yandan da iyi haber. En olumsuz durumun içinden çıkma ihtimalini ve olumlu durumlarla kendini eşitleme imkânını ima ediyor. Evet, hayat bir yarış ve iyi çıkış yapmak önemli. Ama parkur uzun ve her şey olabilir. Önemli olan insanın kendini bir an evvel tanıyıp potansiyellerini harekete geçirebilmesi, dezavantajları ve avantajlarını iyi kullanması. (Yokuş aşağı gidiyorum yalnız. Biri beni durdursun.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Firavunlardan sonra Mısır

Markar Esayan 02.07.2012

Mısır halkı, diktatör Hüsnü Mübarek'i devirmesinden ve oldukça sıkıntılı geçen bir süreçten sonra ilk sivil cumhurbaşkanı Muhammed Mursi'nin yemin töreni ile göreve başlamasına tanıklık etti. Mısır medeniyetinin torunları, firavunlar dönemini binlerce yıl sonra da olsa kapattılar.

Tıpkı Suriye'deki isyanı emperyalistlerin bir oyunu olarak görenler gibi, Arap Baharı'nı da Arap ve Mısır halkına yakıştıramayanlar var. Buna soldan da destek geliyor çünkü Baas tipi sosyalist soslu milliyetçilik ile Türkiye'deki Kemalist solculuk ikiz kardeş gibi; birinde Arap, diğesinde Türk milliyetçiliği etkin. Self-kolonyalizmden mustarip haller ve toplum mühendisliğine yürekten inanç, bu uğurda da askerle iş tutma, neredeyse bir şablon gibi tekrarlanmıştır. Haliyle Türkiye ile pek çok benzerlikleri tesbit edebiliyoruz.

Ben ise, Tahrir Devrimi'nin illa ki benzeteceksek Fransız İhtilali kadar önemli bir kırılma olduğunu düşünüyorum. Üstelik Tahrir, tepenin çok daha az etkili olduğu güçlü bir dip hareketiydi. Sonuna kadar sivildi. Neredeyse hiç kan dökmeden, ama kanını dökerek çok güçlü bir diktatörü devirdiler.

Mısır'daki bu kırılma; dünya, Ortadoğu kadar Türkiye için de büyük bir hadise. Halk devriminin başarılı olması, Mısır'ın kendine özgün demokrasisini uzun sürelerle muhtaç kalmadan kurabilmesi, Ortadoğu'ya demokrasinin gelmesine, Esed tipi diktatörlüklerin güç kaybetmesine ve tabii ki Filistin sorununa barışçı bir çözüm bulunabilmesine katkı sağlayacaktır. Bu Türkiye'nin bugünkü vizyonuna uygundur.

Arap Baharı'nı ve Mısır'daki devrimi küçümseyenler, bu ülkede birkaç ay içinde evrensel standartlarda demokrasi kurulamamasını devrimlerin manipülatif ve sahte olmasına bağlıyorlar. Yanlış. Tabii ki ciddi bir sınav verecekler.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

CERN ve Tanrı'dan bir parça

Markar Esayan 05.07.2012

TÜBİTAK'ın kitaplarına uzun bir süre merak sarmıştım. Nasıl ki *Beyaz Gölge* dizisindeki Carver Lisesi öğrencilerine heveslenip 1.81'lik cüce boyumla dünya smaç şampiyonu olmaya karar verdiysem, **Hawking**'in **Zamanın Kısa Tarihi**'ni okuduktan sonra da Picasso görmüş Evren gibi "Ne kadar basitmiş" diyerek bilim insanlarının **Büyük Patlama**'dan sonraki ilk saniyenin bir milyonda birinde neler olup bittiğini çözmemiş olmalarına çok içlerim ve "Bu iş de bana düştü diyerek" kolları sıvamıştım.

"Bir Türk dünyaya, sekiz Türk güneş gezegenine bedeldi..."

Hızlı bir şekilde yol almam gerektiği için her şeyi baştan keşfetmeyeyim dedim. Bu nedenle TÜBİTAK'ın kitaplarına vurduğum kendimi. Lisede sürekli takdirle, teşekkürle geçtiğimi belgelerle kanıtlayamam çünkü hepsini taşınırken kaybettim. Ama kayıtlar istenirse bulunabilir. Ancak bulunursa en zayıf dersimin matematik olduğu görülecek, bir lahza kuşkuyla düşülebilecektir. Bu sizi yanıltmasın, matematiği beceremediğimden ve "Benim sosyal zekâm güçlü canım" diye kendini avutanlardan olduğumdan değil, dersler bana basit geldiğindendi. Bir de zekâma çok güvendiğim için derslerden sadece dinleyerek geçiyordum ama matematik biraz çalışmak gerektiriyordu. Benim ise yapacak çok daha önemli işlerim vardı.

Deniyordu ki, "Saniyenin o bir milyonda birine kadar Standart Teori dedikleri anlaşılabilir ve hatta ispatlanabilir şekilde geliyoruz ama, o bir milyonda bir saniyeye ulaştığımızda, verili bütün fizik ve bilim kuralları geçerliliğini yitiriyor." Evet hâlâ öyle, hatta orada bir kaos vardı. Bir tür anarşi. Bulanıklık ötesi bir bilinmezlik.

CERN'de 4-5 sigma kesinliğinde –kabul edelim oldukça yüksek gerçekleşen **Higgs Bozonu**, yani **Tanrı Parçacığı**'ni bulma başarısı, büyük bir buluş olabilir.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Aşk ve ölüm...

Markar Esayan 08.07.2012

Tıpkı CERN'de karşılıklı olarak çarpıştırılan parçacıklar gibi, aşk da iki kişilik bir deney, bir çarpışma ve bir kaza aslında. İki kişinin çarpışmasıyla Higgs bozonu gibi aşk ortaya çıkıyor mu, yoksa her şey sadece bir yanılsamadan mı ibaret, bunu 6 sigma kesinliğinde bilemiyoruz.

Aşk konusunu, aşık olanlar dahil, net bir şekilde kimse açıklayamıyor. Kayıp madde gibi, var olduğu hakkında güçlü izler var, var olması çok isteniyor da.. Ama elle tutulur ve kalıcı bir gerçekliğe tekabül edemiyor bir türlü, ama yok sayılamıyor da.

Aşkın bir tür geçici delilik olduğunu söyleyenler de var. Onun aslında bir tahayyül olduğu ve namzetlere o tahayyülün yüklendiği, kimyasalların da yardımıyla bir süreliğine o kişinin, o kişi olduğuna yönelik yüzde yüzlük

bir kanaatin hasıl olduğu söyleniyor. Öyle ki, aşık olunanın hiçbir kötü özelliği görülmüyor, hatta onların erdem ve övülecek mucizeler olarak kabullenildiği gözleniyor.

Aslında keyif verici, hatta bağımlılık yaratan maddeleri kullananların durumu gibi, insanı kendinden geçirme özelliğine sahip. Bir kez yaşayan, hep o anları özlüyor ve bilinçli bilinçsiz tekrar yaşamak istiyor.

Aşk aslında yokluğu ile var olan, varlık gücünü yok olma ve yok etme kabiliyetinden alan bir şey.

Aşkın insana verdiği yücelme duygusu ikame edilebilir gibi değil. Aşık olan insan yüceliyor, dünyanın tüm kurallarından kendini bağımsız hissediyor ve o hep aradığı duyguyu kısa süreli de olsa hissediyor: Ölümsüzlük...

Evet, bence aşkın en büyük fonksiyonu bu. İnsana ölümsüzlük hissi veriyor. Dünyayı yenebilecek bir enerji ve delilikle birlikte geliyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Erdoğan'ın arzusu

Markar Esayan 09.07.2012

AK Parti'yi demokratik siyaset alanında tutacak en önemli iki manivela, bir halk hareketi olması ve vesayet tarafından öncelikli tehdit olarak görülmesiydi.

2002 yılından sonra AGOS'ta AK Parti analizleri yazar ve 2007 ve 2010 seçimlerinde yüzde elli civarında bu partiye oy verecek cemaatimden oldukça tepki görürken, bu iki olguyu analiz ederek bu sonuca ulaşmıştım. Sonuç şuydu; dünya konjonktürüne baktığımızda, Türkiye'deki sosyolojik gerçeklikle birlikte, vesayet tehlikesi sürdüğü müddetçe AK Parti reformcu bir parti olarak işlev görecek. Ama reformculuğunun bir vadesi vardı; bu vade partinin siyaseten değil, demokratik olarak yetersizliğini ima eder. Yol boyunca yaşanacak her türlü iyi ve kötü kazalar, engeller bu süreyi tayin edecektir.

Soğukkanlılıkla bakıldığında, eski Türkiye'nin sivil görünümlü ama aslında Kemalist ve devletçi (hatta bazen darbeci) olan siyasi liderleri içinde bu ülkeye en büyük hizmeti yapan kişi rahmetli Necmettin Erbakan'dır. 2000'lerdeki değişimi Erbakan'ın diğer liderlere göre devlete daha mesafeli ve halkçı siyasetine borçlu bu ülke. Tabanını politize eden ve hayata değen bir örgütlenmeyi 1970'lerden beri uygulayagelmişti. Ev toplantıları ve kadınların geri hizmette de olsa –sanki şimdi değişmiş gibi siyasete katkı yapmalarını onun halkçı modeli sağladı. Ve o hareket ekonomik olarak da büyüyerek AK Parti'nin politize, demokrasiye eğilimli tabanını oluşturdu. 1980'den sonra sol çökerken, dindarların avantajı buydu.

Yani AK Parti kendinden menkul, ortaya birdenbire çıkmış bir mucize değil. Dindar orta sınıfın yarattığı, yaratmak zorunda olduğu bir güç taşmasının siyasi sonucu. Bunun siyasi zemini de Erbakan Hoca'nın Milli Nizam'ı, Milli Görüş'ü ve Adil Düzen'inden geliyor.

Erdoğan-Gül ve Arınç, bu talebin ne kadar güçlü olduğunu fark ettiler. Bu talebi göğüslemek için değişmek gerektiğini anlayıp özeleştiri yaptılar.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Başbakan ne yapıyor

Markar Esayan 12.07.2012

Geçen yazıda, kısa bir yazının müsaade edebileceği ölçüde on yıllık bir AK Parti projeksiyonu yapmaya çalışmışım. Dün Başbakan'ın konuşmasının semptomatik okumasını yaparken, bu tahlillere devam etmenin faydalı olacağını düşündüm.

AK Parti geçen on yılının özellikle ilk dönemlerinde ciddi başarılarla imza attı. Bunun nasıl mümkün olduğunu özetlemiştim. Erbakan'ın siyasal İslamı kadük kalmıştı. Tabanını politize tutmuştu ama geniş dindar kesimler artık Erbakan'ı ve arkaik çizgisini fersah fersah aşmıştı. Dünyaya açılmaya başlamış ve bir vizyon inkişafı gerçekleştirmişlerdi. Refah ve demokrasi arasındaki ilişkiyi kavramış, içi boş popülist siyasetin, faydayı bırakın, 28 Şubatçılara ne kadar elverişli malzemeler sağladığını görmüşlerdi.

Erdoğan-Gül-Arınç ekibi ise, bu teşhisten ilerleyerek bir özeleştiriyi yaptılar. Erbakan modelini terk ederek Menderes ve Özal çizgisini, yani dindar fakat dış dünya ile ilişki içinde olan merkez siyaseti hedeflediler. Ana oy zemini Erbakan'ın 1994 belediye seçimleri ile yükselişe geçen dindar kesimdi. Siyaseten Özal'a yakın durmaları benim Demokratik Koalisyon dediğim, dindarlar, liberaller, özgürlükçü sol, azınlıklar ve her kesimden demokratları da kucaklayabilmelerine yol açtı. AK Parti'nin emeğini teslim ederken, başarının bu tabanın güçlü talep ve desteği sayesinde geldiğini de atlamamak gerekir.

Erdoğan, aslında Menderes'in başlattığı, Özal'ın oldukça ileriye taşıdığı değişim çizgisini devralmıştı. Rasyonel ve ahlaki davranıyordu. En büyük iki şansı, açık veya postmodern bir darbenin dış finansmanının bulunmaması ve halktı. Bu fırsatı iyi kullandı ve darbe tehlikesi sürdüğü müddetçe ekseriyetle cesur ve doğru adımlar attı. Doğrusu halk da böyle bir lideri özlemle bekliyordu.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Aşkın halleri, erkeklere ve kadınlara...

Markar Esayan 15.07.2012

Nasıl olup da, bu kadar güzel bir kadının bu pespaye adama âşık olduğunu anlayamıyordu hiç. Zengin ve yakışıklıydı, havalıydı, kendine güveni tamdı. Ama kendisini reddeden kadın, bu alımlı ve özel kadın, kendi emrinde çalışan, şirketteki oda arkadaşının dışında kimsenin tanımadığı silik bu adama âşık olmuştu. Bu tüm fizik yasalarına, akla ve dünyaya aykırıydı. Aklını günlerdir bu düşünce işgal etmişti. Nasıl olup da, bu alımlı, zeki ve özel kadın bu partal giyimli adama âşık olmuştu?

Akşam yemeğe çıkarttı adamı. Onu yakından tanımaya, elde edemediği kadının bu adamda bulduğu şeyin sırrını çözmeye çalışacaktı. Adam da, patronunun bu ani ilgisinden kuşkulananmış değildi. Göründüğünden daha zekiydi. Ama patronuna hayır diyememişti. Önemli bir ayrıntı daha; o iyi bir insandı. Bazı insanlar iyidir. Bazıları ise kötü. Bu böyledir. Neden, niçin öyledir, pek bilemezsiniz. İyi insanlar vardır. İyilik olsun isterler. İyiliğe doğal bir akışları vardır. Bazıları da kötüdür. Kötüdür ve kötülüğe eğilimleri hayatlarının bir parçasıdır. Ama bu adam, iyi bir adamdı.

Gece içkiyle gittikçe ağırlaşmış, sohbet sohbeti açmıştı. Patron adamı tanıdıkça, aslında ne kadar doğal bir espri yeteneği olduğunu fark etmişti önce. İnsanı güldürüyor, ama bunu öyle doğal yapıyordu ki, sadece güldüğünden değil, zorlamasızlığın masumiyetiyle bezenip, pastanın çileği gibi, mükemmel bir ruh durumunda buluyordu insan kendini. Partal giyimine, kendine güvensiz hallerine ve utangaçlığına bakıldığında hemen çöp tenekesine atılan bu tür insanların çamura düşmüş birer değerli taş olduğunu görmek, adamı paslı bir teneke gibi hissettiriyordu. Üstelik onu teneke gibi hissettiren şeyde, bu zavallının hiçbir payı yoktu.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ne zaman!

Markar Esayan 16.07.2012

Genç bir kadın, kırklarına henüz gelmiş.

Çok daha gençken, henüz gencecik bir kızken, Kürt olduğu için, evet sadece Kürt olduğu için hapse düşmüştü.

Hapiste çok kötü şeyler yaşadı o. Biz genelleyelim ve işkence gördü diyelim sadece, anlatmaya iznimiz de, hakkımız da yok.

Hapiste arkadaşlarıyla birbirlerine tutunarak ayakta kalmayı başarmışlardı ama görünen o ki, bedenleriydi ayakta kalan daha çok, işkence görmüş bedenleri, ruhlarından daha iyi durumdaydı sanki.

Taraf okursunuz, size "Bir insanın ırkı, kimliği, inancı yüzünden aşağılanması, haksızlığa uğraması, işkence görmesi ne demektir bilir misiniz" diye sormayı gereksiz buluyorum.

Siz bu gazeteyi ister Diyarbakır, ister Trabzon veya İzmir'de okuyor olun, eminim biliyorsunuz bunun nasıl bir acı olduğunu.

Belki birçoğunuzun böyle bir hikâyesi vardır.

Ben de biliyorum.

O kadın...

Dayanmak için Almanya'ya gitti. Terk etti doğduğu toprakları. Tıpkı diğer bir sürü insan gibi.

Gidebilseydim belki ben de giderdim.

800 bin kilometrekarelik topraklara sığamamıştık bir türlü. Doğduğumuz vatanımızda bir lokma ekmeği huzurla yemeği çok gördüler bize. Rahat bırakmadılar. "Kürt olmayacaksın, Kürtçe konuşmayacaksın, Ermeni kalmayacaksın, solculuk yasak, başörtüsü takmayacaksın" dediler.

İtiraz edenleri cezalandırdılar. Halka da "Beğenmeyen Moskova'ya, Suudi Arabistan'a, Ermenistan'a gitsin" diyerek kapıyı gösterdiler.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Partiler hızla beyazlaşıyordu, birinciliği AK Parti'ye verdiler

Markar Esayan 19.07.2012

AK Parti'deki savrulma ve Milli Görüş'e dönüş işaretleri benim bu partinin **"eski Türkiye'nin yeni partisi"** tesbitime uygun şekilde ilerliyor. Toplum mühendisliği doğal süreci kestiği için, **mütedeyyinlerin gündelik hayata tesirleri** de donmuş bir kalıptan çözülerek **büyük bir güçle geri döndü**. Mütedeyyinlerin gündelik hayata dair tercihlerinin, taleplerinin değersiz, haksız olduğunu kim söyleyebilir? **Gündelik yaşam, tarih içinde birbirine değe değe toplumsal uzlaşıyla biçimlenir ve kimseyi tedirgin etmez. Kemalistler bu süreci manipüle ettiği için, suni biçimde oluşmuş pratikler ve şiddet eşliğinde oturtulmuş kurallar bugün dindarların müdahalesine uğruyor**. Bu müdahale iki yönlü ilerliyor. İlki yukarıda anlattığım gibi, halkların yan yana yaşarken oluşturdukları, yavaş ama sağlıklı işleyen bir durum.

Diğeri ise, **AK Parti'nin son tasarruflarında** görülüyor. **Çamlıca'ya dev cami, Diyanet'in bir Sünni fetva makamına dönüştürülmesi ve kürtaj yasağı** gibi konularda bunları deneyimliyoruz. Bu aslında Kemalistlerin yaptığından pek farklı değil. **Tepede üretiliyor** çünkü. Bunun toplumun bir ihtiyacından kaynaklanıp kaynaklanmadığı çok önemli değil. Toplumun öncelikli talebi özgürlükçü bir sivil anayasa iken, kürtaji aylarca tartışmamızın başka bir izahı var mı?

Halkın eğilimlerinin doğruya daha yakın olduğunu düşünürüm. Çünkü ortalama 70 yıl yaşayan sıradan insanın zaman kaybetme lüksü yoktur. Aç kalmak, kötü yaşamak istemez. Çocukları iyi bir geleceğe sahip olsun ister. Bunun için, nihai karar verme ânı geldiğinde, rasyonel olana eğilim gösterir. Tercih mөнüsünün kalitesizliğinden ise önce halkı mesul tutamazsınız. Ama o mөнü ne kadar kötü olursa olsun, kendisi için en iyisini seçer.

Ama **halk manipüle edilebilir**.

Tam da bu nedenle halkı kutsal bir yere koymak önemli bir sigortamızı elimizden alıyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Mümkün ben'ler ve şu anki biz...

Markar Esayan 22.07.2012

"Aslında insanlar seni hayal kırıklığına uğratmıyor. Sadece sen, yanlış insanlar üzerinde hayal kuruyorsun" diyor **Montaigne**.

Müzmin mutsuzlar her zaman dikkatimi çekmiştir. Onları kırmadan ve fark ettirmeden hayatım boyunca gözlem altında tuttum. İnsanın, **"mutluluk"** denen o **"boş gösteren"**in içini doldurma çabasını hep biricik buldum. Her insanda ayrı bir usul, bir tarz ve şıklık var sanki.

Montaigne doğru söylüyor. İnsanları sizi mutsuz ettikleri için suçlamak beyhude, yanlış seçimler yapmışsan bu senin sorumluluğunda, ama Montaigne'nin sormadığı o soruyu ben sorayım: Neden hep yanlış seçimler yapıyorsun? Hiç düşündün mü? Bu bir rastlantı olabilir mi? Bu durumun sana söylediği bir şey yok mu?

Ya da neden bir seçim yapmıyorsun, neden kaçıyorsun bundan?

Tabelalar hep sizi gösteriyor, sizi aldatanları değil. Ben insanların, hele suçu hep başkalarında bulan müzmin mutsuzların, böyle yaşamayı bilinçli seçtiğini düşünürüm. **"Loser" olmak bir tercihtir. Mutlu olmak ise bir karar.** Karar verdiğin şeyi olursun ve mutlaka bir kararın vardır. Karar vermemek kadar keskin bir karar ise yoktur hayatta.

Neden sana ihanet edecek, yarı yolda bırakacak ve seni o dingin mutsuzluğa bir daha, biraz daha yuvarlayacak tercihler yapıyorsun? Bunun bir anlamı olduğu kesin. İki seçenek duruyor karşımızda.

Muhtemelen mutluluğu böyle buluyorsun. Senin tarzın da bu. Bence iyisi mi, mutlu olduğunu kabul et. Mutluluğunla barış. Sana kimsenin layık olmadığını düşünerek, emek harcamıyor, her defasında, karşıdakinin sana ihanet etmesini de, buna dair yeni bir delil olarak memnuniyetle kabulleniyorsun. Ya da mağdur olmak, olmamaktan daha büyük haz veriyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Siyahların şifacısı olarak Ertuğrul Özkök

Markar Esayan 23.07.2012

Hürriyet'in 13 Nisan 2012 tarihli sayısında **Ertuğrul Özkök**'ü okurken böyle bir yazı yazmayı aklıma not etmiş, sonra unutmuştum. Özkök'ü, sosyoloji ile ilgilendiğim için genelde semptomatik olarak, veri toplamak için okurum. Ona denk gelen toplumsal kesimin travmalarını, değişen eğilimlerini onun üzerinden okumak gibi bir tembelliğimiz var, doğru, ama veri değeri olmadığını da kimse iddia edemez.

Diyanet İşleri Başkanı **Mehmet Görmez**, [Özkök, yazıyı buna ayırdığı hâlde Başkan Mehmet Görmez'in adını anmıyor hiç, ne de olsa mesafe bırakmak gerekir] Özkök'ü arıyor ve şöyle bir ricada bulunuyor: **"Sizden özel bir ricam var. Bu yıl Kutlu Doğum Haftası'nı kardeşlik konusuna ayırdık. Hafta boyunca Türkiye'de kardeşlik temasını işleyeceğiz. Sizden ricam, bir yazınızı bu konuya ayırabilir misiniz?"** diyor...

Özkök o sırada Beyaz Türklerin ulu mekânlarından biri olan [benim de çok sevdiğim] Kanyon'da, **Açlık Oyunları**'nı izlemek üzere bulunmaktadır. Aynı dönemlerde Özkök'ü anlamsız yere mağdurlaştıran, hâliyle kahramanlaştıracak da olan **"28 Şubat soruşturmasında içeri alınacak yazarlar"** listesi dâhilinde adı bazı köşelerde boy göstermektedir. Çok endişeli olduğu yazılarına aksetmekte, bu beni de çok rahatsız etmektedir. Kim olursa olsun insanlara böyle davranmak, sürekliliği başlatmak büyük bir ayıptır, adaletsizliktir.

Ama 28 Şubat'taki duruşu, her daim anti-halk, anti-sivillik konusunda artık "gönüllerde" açık ara şampiyon olmuş birini, Kutlu Doğum Haftası etkinliklerini duyurmak için Diyanet İşleri Başkanı'nın arayarak, kem kümlü bir tonda yazı rica etmesi, gerçekten sosyolojik olarak incelenmesi gereken bir vakadır. En azından bana göre öyledir.

Tabii ki sembol olmuş bir Beyaz Türk'ün artık Siyahların eline geçmiş Diyanet'in Kürt asıllı başkanı tarafından aranması, "kardeşlik" temasına uygun görünebilir.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AK Parti fabrika ayarlarına döner mi

Markar Esayan 26.07.2012

Geçen yazıda Diyanet Başkanı Sayın **Mehmet Görmez** ve **Hürriyet** yazarı **Ertuğrul Özkök** arasında geçen bir diyalogdan hareketle bir **Siyah-Beyaz Türkler** analizi yapmıştım. Diyanet İşleri Başkanlığı'ndan aradılar ve Sayın Görmez'in **Kutlu Doğum Haftası** etkinliklerinin duyurulması amacıyla sadece Özkök'ü değil, kırka yakın muteber, saygın, kamuoyunda karşılıkları olan köşe yazarını aradığını, bunun şahsa özel bir durum olmadığını belirttiler. Zaten bu "ricanın" nedenlerinin başka neler olabileceğini o yazımda belirtmiştim. Diyalog, çok sembolik iki kişi arasında geçtiği için konuyu açarken bu örneği kullandım. Bunun dışında, Ertuğrul Özkök'ün diğer kırk saygın yazar arasında görülmüş olmasını anlamam mümkün değil. Türkiye demokrasisi, hem devlet, hem halk nezdinde olgunlaşmış olsaydı, sadece Özkök değil, birçok genel yayın yönetmeni ve köşe kadısının insan içine çıkamıyor olması gerekirdi. Diyanet Başkanı Görmez de, bulunduğu makamın tasarruflarının ne anlama geldiğini bilseydi, bilebilseydi, Özkök tarzı insanlara yaptığı bu ricanın nasıl bir meşruiyet yarattığını da hesaplayabilir, o kırk "saygın" yazarı seçerken uyguladığı kriterleri, Türkiye'nin içinde bulunduğu yüzleşme sürecine munasip tayin edebilirdi.

Türkiye'nin bu yüzleşme sürecinde en zorlandığı konu, eski Türkiye ile ahlak ayrışmasını gereği gibi yerine getiremiyor oluşudur. Reformcu parti olarak hükümet ve ondan nemalanan kesimler açısından bakıldığında böyle bir sorun var. AK Parti'nin ustalık döneminde iyice yalpaladığını gören bir kişi olarak, henüz dindar bir İttihatçılık boyutuna vardığını düşünmesem de, gidişat o cihette ilerlemekte. Bunun nedenlerini birkaç yazıdır irdelemeye çalışıyorum.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Senden aldığım şey nedir

Markar Esayan 29.07.2012

Mucizeler konusu insanların kafasını hep meşgul eder. Çünkü insanların hayattan beklentisi, kendi gücünü çok aşmaktadır. Bir "**Deus ex machina**"nın hayatlarına inip her şeyi yerli yerine koymasını beklememiş insan varsa, Guinness'e girmesi için elimden geleni yapacağım. Ama ona izninizle biraz acıyacağım da.

Çünkü mucize beklemeyen bir insanın hayattan beklentisi kalmamıştır. Beklentisizlik... Hayalleri olmayan insan, içinden çürümüş ağaca benzer. Bizim bahçedeki yıllanmış kavak ağacı o fırtınada yıkıldığında, çok şaşırmıştım. Küçüktüm; ne olduğunu babama sordum. Kısa bir cevap vermişti: "**Öldü...**"

Genellikle arzularımızı bastırırız. Bu, ilk travmalardan sonra otomatik olarak içeriye su dolmasını engellemek için kapanan kapaklar gibidir. Buna engel olamazsınız. Bunu yaşamak için çok feci bir deneyim gerekmiyor. Çok talihsiz bir anda, birçok etkenin yan yana gelmesiyle, küçük bir olay bile bu mekanizmanın çalışmasına neden olur.

Belki bu gereklidir de.

Bir ömür boyu ne ile vakit geçireceksiniz? İnsan, kendi kendine verilmiş en büyük meşguliyettir. Çoğu ıvır zıvır şey için hayat kısa, ama kendimizi tanımak için yeteri kadar zaman var. Üstelik size bir sır, deneyimler birikir birikir ama, **“Gestalt switch”** veya **Heidegger**’in tanımladığı türden bir **“Kehre Das Denkens”**, aydınlanma, amiyane tabirle jetonun düşmesi, bir anda olan bir şeydir.

Hiç yaşanmayabilir de...

Çok zor veya bazılarında çok kolay da olabilir. Bu konuda bir eşitlik yoktur. Varoluştaki eşitlik yoktur. Herkes kendi hayatının Amok Koşucusu’dur. Kendi oyununuz, kendi koşunuz, kendi pistiniz ve kendi kurallarınız vardır.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türkiye’nin bitmeyen iyi çocuklar devri...

Markar Esayan 02.08.2012

Her şey iki hafta evvel, Emniyet’teki bazı atamaların kamuoyuna duyurulmasıyla başladı. Gazetecilikte normal reaksiyondur, kim nereye atanmış, niçin atanmış diye isimler tek tek kontrol edildiği gibi, rütbe alan veya tenzili rütbeye uğrayan kişilerin hikâyelerine özellikle bakılır, haber değeri olan bir unsur varsa büyütülür.

Yani, **İstanbul Emniyeti Terörle Mücadele Şubesi Başkan Yardımcılığı**’na terfi eden **Sedat Selim Ay**’ın adına da bu mantıkla rastladık. Şahsen ismini daha önce hiç duymuş değildim. Ama bir internet taraması bile önünüze bir sürü ilginç bilgi döküyordu. Ay, çok kritik bir göreve gelmişti, lakin hakkında yerel mahkemelerde olsun, AİHM’de olsun hüküm kurulmuştu. Türkiye AİHM’de Ay ve ekibi üzerinden iki mahkûmiyet almıştı.

Taraf’ın yaptığı da bu oldu.

Sayın **Arınç** **“Herkesin, hakkında bir hatıra taşıdığı kişi”** olarak tasvir ettiği ve atama hakkında **“özensiz ve eksik olmuş dediği”** bir kişi Ay. Yargılandığı iki davada mahkûm olduğu kabul edilmiyor, çünkü sicilinde gözükmüyor. Yani resmî prosedüre göre sorun yok. Arınç’ın yaptığı vurgu da bu yüzden **“özensizlik”** boyutunda kalıyor.

Ama kazın ayağı pek öyle değil. Biraz sonra hikâyesini anlatacağım Türkiye’nin cezasızlık ilkesinin can damarı olan devlet korumasından kaynaklanıyor bu.

Sedat Selim Ay ceza alıyor, Yargıtay bilakis cezayı az bularak bozuyor kararı, ancak Türkiye hâlâ işkencede zamanaşımı uyguladığı için, türlü yöntemlerle bu yargılamanın soluğu o aşamada kesiliyor. Ceza da erteleniyor. **Hükümet, Ay’ın adının geçtiği iki davanın AİHM’den mahkûmiyet almasını da, “Orada şahıs değil ülke mahkûmiyet aldı” olarak yorumluyor. Oysa AİHM tam da bu cezasızlığı sağlayan hukuki prosedürü mahkûm ediyor. Yani devlet giysisiyle suç işleyenleri koruyan ve onları bir gün devletin önemli bir noktasında görmemizi sağlayan İttihatçı “hukuk” pespayeliğini.**

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tüm keşiflerimizin sonucu...

Markar Esayan 05.08.2012

Herman Hesse çoğumuzun gençlik danışmanı gibiydi. Elle dokunarak hayatı tanıma evresinden, düşünerek okuyarak ve tabii deneyerek anlama evresine geçmiştik. Bu tamamlandığında hayatın içine girecektik ve süreç tamamlanacaktı. Çok iştahlıydık doğrusu...

Siddhartha'yı okurken, daha doğrusu sayısız kez kana kana içerken, o cümleye her geldiğimde uzun bir ara verdiğimi hatırlıyorum. Sonra aklımda kaldı hep o cümle.

Siddhartha ve yakın arkadaşı Govinda, yollarını çok gençken ayırmışlardı. İkisi de gerçeği bulmaya adayacaklardı hayatlarını. Nam-ı diğer **Nirvana** dedikleri şey...

Yıllar geçmiş, ikisi de birbirlerini görmeden yaşlanmışlardı. Siddhartha bir gün bir nehir kıyısına geldi. Karşıya geçmek için yaşlı bir kayıkçının yardımına ihtiyacı vardı. Kayığa bindi ve yaşlı adamla nehir üzerine konuşmaya başladılar. Yok, Herakleitos'un ki kadar sert bir nehir değildi bu. Onlar da aynı nehirde iki kez yıkanılmayacağını biliyorlardı şüphesiz. Ama daha çok, nehrin ruhuyla ilgiliydiler, zamanla ilişkisini, zamansızlık üzerine kurmuşlardı. Doğanın mükemmel uyumu. Doğanın içinden seslenen varoluş ve insanın kendisine dair her şeyi bulabilmesi için oraya buraya serpiştirilmiş, bulunmaya istekli, iyi niyetli, dost sırlar. Harikulade bir evren.

Bakmak ve görmek yeterdi.

Siddhartha, bir insanın hiç değişmeyen ve hiç yaşlanmayan tek yerinden, gözlerinden tanıdı arkadaşını. Konuştukları da çok tanıdık gelmişti, ama bakışlar ve gözler hiç yanıltmazdı insanı, dikkatle bakan, görmeyi bilen bir insanı hele. Hasretle kucaklaştılar.

Govinda, Siddhartha'nın gözlerindeki huzuru fark etmişti çoktan.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Gül'e yönelik kardeşlik muhasarası

Markar Esayan 06.08.2012

Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün danışmanı Ahmet Sever'in Ruşen Çakır'a konuşmasından sonra Hüseyin Çelik'ten Yalçın Akdoğan'a kadar hükümet cephesinden birçok **"kardeşlik hukuku"** vurgulu kontra yorum geldi. İktidar-Erdoğan yanlısı köşe yazarları da bu şablonu devam ettirdiler. Ahmet Sever'in sözlerini hatırlayalım: "Bu süreçte Sayın Cumhurbaşkanı'nı çok rahatsız eden gelişmeler oldu. Kendisi dışarıya yansıtmadı ama yeniden aday olmasını engellemeye yönelik bir yasak konulması kendisini gerçekten üzdü ve kırdı. Öyle ki Anayasa Mahkemesi bu yasağın Anayasa'ya aykırı olduğu yolunda karar almasına rağmen bazı

kişiler buna bile karşı çıkıp Mahkeme'nin kararını Anayasa'ya aykırı ilan edebildiler. Cumhurbaşkanı, Sayın Başbakan ile bir çatışma, çekişme görüntüsü vermemeye özen gösterdi, hâlâ gösteriyor. Ama aynı özeni partinin bazı önemli isimlerinin göstermemesi ve uluorta konuşmaları gerçekten hoş olmadı."

Hemen köşe taşlarını koyalım: Sever, Gül'ün düşüncelerini ifade etti. Gül'ü üzen ve kıran AK Parti'li önemli isimlerin de Erdoğan'ın oluru olmadan bunu yapmaları mümkün değil.

Kimi kandırıyoruz bilmiyorum. "Kol kırılır yeni içinde kalır" diye bir atasözü üretmiş bir toplumuz. Şimdi hiç **Ayıp (sansür)** ve **İkrar (özür)** kültürleri arasındaki farkları uzun uzun anlatmaya girişmeyeceğim. Ama bizim ilk gruba dâhil olduğumuz çok net.

Abdullah Gül'ün cumhurbaşkanı seçilmesi ve seçim kanununun değişmesi ile, yani 2007'den itibaren Gül'ün statüsü bizatihi hükümet tarafından belirsiz tutuldu. Anayasa Mahkemesi'nin son kararı da hükümetin beklentisini karşılamadı. İş başa düştü. Gül'e kısa kaç harekâtı başladı.

Üzerine abanılan kardeşlik hukuku cari olsa, herhâlde AK Parti gücü yettiği hâlde, beş yıl bu konuyu sürüncemede bırakmazdı.

Burada beni ilgilendiren öncelikli olarak Gül'ün ikinci kez aday olması veya siyasete dönüş tercihleri değil. Erdoğan ve Gül gibi, herkesin bu ülkede her şeyi isteme, bunun için çaba gösterme ve ulaşmaya hakkı var. Erdoğan tabii ki cumhurbaşkanı olmak isteyebilir. Aynı şeyi Gül de isteyebilir. Gül, AK Parti'nin başına geçmek isteyebilir, Erdoğan bunu istemeyebilir vs.

Bu mücadelenin, önde mükemmel bir kardeşlik ve barış havası varken, arka planda son şiddette döndüğünü biliyoruz.

Ahlaki olmayan, Gül'ün bu en doğal hakkına "sadakat", "vefa", "kardeşlik", "borçlu olma" gibi siyaset dışı kavramlarla haciz konması girişimi.

Gül son açıklamasında konuya değindi, o da bu değerlere vurgu yaptı. Çünkü bunlar gerçekten toplumumuzda önemlidir. O nedenle muhatabına karşı silah olarak kullanılmamalıdır. Gül de zaten zekice bir hareketle, aday değilim demeden "Günü gelsin, düşünürüz" demeyi tercih etti. Demek ki, **Gül olaya Erdoğan cephesinden dayatılan şekliyle bakmıyor. Ve buna sonuna kadar hakkı var. Çünkü kendisine değerler üzerinden bir tuzak kurulmuş adeta.**

Tabii bu kardeşlik hukukunun altında yatan en önemli mesele 2007'de Erdoğan'ın "Adayımız Gül kardeşimdir" demiş olması. Öyle bir anlatılıyor ki, sanki Erdoğan Gül'e bu makamı altın tepsi içinde, büyük bir arzuyla sunmuş. Öyle olması da gerekmiyordu zaten; sadece bunun bu şekilde yadsınması sorunlu.

Mesela, **WikiLeaks** belgelerine göre en azından ABD için bu hikâye sunulanın aksine bir ton içeriyor. Belgelere göre, 9 Mayıs 2007'de ABD'nin Ankara'daki Siyasi Müsteşarı **Janice G. Weiner**, "Türkiye: Bir Perde Arkası Ustası Olarak Dışişleri Bakanı Gül" başlıklı "Kişiye Özel" bir telgraf kaleme almış:

"İrtibatta olduğumuz kişiye göre, Gül'ün adaylığının nihai olarak gündeme geliş biçimi, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ile Gül arasındaki uzun süreli ortaklığın ve rekabetin bir yansımasıydı. En baştan itibaren en büyük engel, son dakikaya kadar cumhurbaşkanlığı konusundaki kendi şahsi ihtiraslarından feragat etmeye isteksiz olan Erdoğan'dı. Başbakan o kadar uzun süre bekledi ki, Gül'ün adaylığına karşın muhtemel olumsuz tepkiye, bu konudaki ilk tepkileri olumlu olan, medya yoluyla tampon koymak için zaman kalmadı. Başbakan askeriyeyi de kamuoyunu da daha iyi hazırlama fırsatını boşa çıkardı."

30 Mart 2012 **WikiLeaks** kriptosuna göre ise Türkiye uzmanı Emre Doğru, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın cumhurbaşkanı olma niyetini saptayabilmek için, Erdoğan'ın "danışmanı ve yakın dostu" olarak tanıttığı, Ekim 2011'den beri Avrupa Birliği Bakan Yardımcılığı görevini yürüten Hasan Nuri Yaşar'dan bilgi edinmeye çalışmış. Doğru, Yaşar'a attettiği şu bilgiyi paylaşıyor: "Tayyip Erdoğan, Gül'ün cumhurbaşkanı olarak yeniden seçilmesine izin vermeyecek. Bir sonraki cumhurbaşkanı Erdoğan olacak."

Bu rekabet bir yana, bence **Gül'ün tercihini belirleyecek olan asıl mesele sanırım pek yazılmadı**. Tamamen kendi tahminlerimden özetliyorum: **Gül, Erdoğan'ın ustalık döneminden hiç memnun değil. Kibirli ve özgüven patlaması hâlindeki totaliter tavır ve tercihleriyle, AK Parti'nin reformcu misyonunu kaybettiğini, pek çok fırsatın kaçırıldığını, özellikle Şike, Uludere, kürtaj vs. gibi konularda ciddi hatalar yapıldığını düşünüyor. Erdoğan'a içten içe çok kızdığına eminim doğrusu.**

Özetle, AK Parti'nin yeni kurulduğu 2000'li yılların üstünden çok su aktı. Her türlü iç sorunu anlamsız kılan vesayetle savaş göreceli olarak kazanıldı. Vesayet baskısı Erdoğan'ın totaliter yönünü kontrol altında tutan bir emniyet supabıydı. O dönem ile bu dönem arasında vefanın yorumlanmasını sağlayacak şartlar da tamamen farklı.

Tam da bu yüzden, **Gül kardeşlik hukukuna vurgu yapıyor ama, "Bekleyip görelim" de diyor. Erdoğan, olur da toparlarsa sorun yok, ama yokuş aşağı gitmeye devam ederse, Gül'ü sahalarda görmeye hazır olun.**

Bu da siyaseti anlamlı kılan bir normalleşme olur, bir felaket değil. Yeter ki şu Bizans oyunlarını bırakalım.

mesayan@markaresayan.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Erdoğan'ı saran 'şer' ablukası

Markar Esayan 09.08.2012

Yazının sonunda söyleyeceğimi, başında söyleyeyim: **Sayın Erdoğan, artık istese bile geri dönülecek noktayı çoktan geçti** diye düşünüyorum. **Artık bir devlet adamı oldu.** Şark kafasının tüm arazlarını neredeyse taşıyan bir devlet adamlığından bahsediyorum tabii. Dava adamı kimliğini kaybetti. Hâliyle, AK Parti = Erdoğan denklemi tüm basitliğiyle ortada olduğu için, partisi için de aynısını söyleyebiliriz.

İktidar ve güç böyle bir şey; ona hâkim olduğunuzu hissettiğiniz anda sizi ele geçiriyor. Size kendisini tüm masumluğu ile sunuyor, sonra teslim ediyor gibi yapıp, sizi zombi hâline getiriyor. Kendi istek ve seçimlerinizi yaptığınızı zannederken, yüzyıllardır hiç yabancısı olmadığımız döngüyü, bir şablonu tekrarlıyorsunuz sadece. Kurbanların ne ilki ne de sonuncusunuz.

Neden mi böyle söylüyorum? Erdoğan'ın Sedat Selim Ay hakkında ATV ve A Haber'deki kabaremsi programda cevaplarını dinlerken, içimden **"Erdoğan gerçekten kaybedilmiş"** dedim. **Bir insan gönüllü yanılmayı, istediklerini duymayı seçmişse, yapılacak fazla bir şey yoktur.** Oysa aynı perspektiften Arınç daha insani bir duruş sergilemişti. Mahkûmiyetleri o da kabul etmedi ama, Ay'ın insanlarda bıraktığı acı hatıralardan bahsederek atamayı tasdik etmediğini söyledi. Artık Müslüman'ca mı, insanca mı bir duruş ne dersiniz deyin buna. Ama gönüllü olarak kendini, duymak ve inanmak istemediklerine bırakmadı.

Böyle bir hissi, Başbakan'ın Ruşen Çakır'ın programında **Metin Lokumcu** için söylediklerini dinlerken de duymuştum. **Ruşen Çakır, Erdoğan'ın birçok duygusuz sözünden sonra, "Ama Lokumcu öldü" dediğinde, Erdoğan'ın yüzü gerildi ve bir "Allah rahmet eylesin, böyle olmasını tabii ki istemezdik" bile diyemedi.**

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hâllerin toplamı: İnsan...

Markar Esayan 12.08.2012

Bizim kültürümüzde, dolu gelen tabak boş iade edilmez, bilirsiniz. Hele o tabak içinde elin, yüreğin ve sevginin ürünü çok değerli bir ikram varsa. Sevgili Gürbüz, **"Kendinize açtığınız savaş"** yazın, böyle zarif bir ziyafetti benim için. Ben de müsaadenle "sorularının", içimde uyandırdığı yankıları yazmak istedim bu pazar.

Hiçbir iddiam yok anlayacağın. En büyük iddia da bu değil mi zaten?

Neruda'nın dediği gibi, "Sorular, küller denizinde salınıyoruz". Çoğunlukla da, Neruda'nın kapalı, içi samanla doldurulmuş çuhadan kuğusu gibi hissediyoruz kendimizi. Bir insan ayaklarından, tırnağından, saçının telinden, velhasıl, insan olmanın tüm hâllerinden yorulur mu? Neruda o şiirinde böyle bir insanlığı tarif ediyor. Anlattığı şahsına dair değil sadece, bir insanlık tarihinin yorgunluğudur. İnsan olan bu yorgunluğu duymalıdır desem?

Yorulдум işte insan olmaktan./ Terzilere, sinemalara gidiyorum işte,/ şaşkınlım, kapalıyım,/ çuhadan bir kuğu gibi/ sorular, küller denizinde salınıyorum.

Yorulдум ayaklarımdan işte, tırnaklarımdan,/ gölgemden, saçlarımdan,/ yorulдум işte insan olmaktan...

Hangi hâllerimize bakıp öyküneceğiz gerçeğe? Gerçek nedir! Hangi ruh durumumuzdaki ben gerçek, diğeri ise sahte olacak? "Âşık oldun mu hiç? Terk edildin mi" diye soracaklar mesela. Her cevapta farklı yüzler oluşacak imgeleminde, belki. Biz ise her seferinde başka başka bizle. İnsan bölü tüm hâller, hâllerin toplamı ise insan...

"Bir ömür boyunca topladığın neler var heybende? Ölüler, diriler, diriyken ölüp, ölüp gittiği hâlde tüm canlılığı ile yanında kalanlar... Bir sürü, bir sürü şey, ama hepsi değerli; sana düşman olanlar bile" diyecekler. Sadece yorgunca bir gülümseyeceksin.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hep aynı şablon...

Markar Esayan 13.08.2012

Suriye trajedisinde Esed karşıtı tutuma sahip olanlar ile Esed'ci bir kısım yurdum insanı arasında, Yetmez Ama Evet döneminde yaşananların aynısı tekrarlanıyor. Esed'in gitmesini isteyenler, bundan sonra muhaliflerin veya El Kaidecilerin yaptığı tüm suçlardan mesul olacaklar.

Bu şablona uyan bir sürü örnek verebilirim.

AK Parti'nin linç edilmesine karşı çıkarsın, aynı şablon.

Darbeler arasında hiyerarşi kurmazsın, aynı şablon.

Başörtülülere yapılan haksızlığa karşı çıkarsın, aynı şablon.

Dersin ki, şike var ayıp olmuyor mu, aynı şablon.

Hep bir ama'ları vardır; itiraza itiraz edemezler pek; neyine edecekler ki! 15 ayda 20 bin sivil öldürmüş bir katili mi savunacaksınız açık açık. Ya da, işime öyle geliyor, darbeyim mi diyeceksiniz? Başörtüsü takan kadınları ikna odalarına alınmasını mı savunacaksınız? Yok, o kadar da değil. O lüks, Cumhuriyet'in ilk yıllarından 90'ların sonuna kadar yaşandı ama, şimdi daha estetik ve latant bir tavır almak gerekiyor içimizdeki ırkçıları gizlemek için.

2007'de muhtıraya, yargı darbelerine, AK Parti'ye kapatma davalarına karşı çıkarken, sanki Erdoğan'ı nüfusumuza geçirdik! Hayatı boyunca yapacağı her şeyi öngörüp öyle karar vermeliydik. Esed'e karşı çıkarken de, muhaliflere gönül vermiştik, onların Suriye'ye İsveç tipi bir demokrasi getireceklerini düşünüyorduk veya zaten satılmıştık. Emperyalistlerin oyununu görüp, bunun için 20 bin kişinin boğazlanmasına ses çıkarmamak daha doğru olurdu. Şeriatla bin yıl geri gideceğimize, darbeyle elli yıl gerileylim mantığı, hiçbir fark yok.

Öcalan barış için bir manivela gibi kullanılabilir diye düşünür, müzakerelerde İmralı yer alsın diye de yazarken, bir çocuk daha ölmesin düşüncesiyle değil, Öcalan'ın Mandela olduğunu zannettiğimizdendi bu tavrımız.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bundan sonra ne olacak

Markar Esayan 16.08.2012

AK Parti'li bir okurum bana uzunca bir mesaj atmış. Başlarda nasıl heyecanlı ve mutlu olduğunu, AK Parti için aktivist olarak sokaklara çıktığını, ülkenin zehirli geçmişinden kurtulması için nasıl bir istek duyduğunu, başörtülü olmakla zaten bunun acısını kendisi ve ailesi boyutunda nasıl yaşadığını, ilk defa vesayet karşısında dik duran bir hükümetin varlığı ile büyük bir ümide kavuştuğunu yazmıştı.

Sonra, Uludere'nin acısını önce insan, sonra bir Müslüman olarak nasıl yüreğinde hissettiğini, derken bunca sahiplendiği hükümetin ve Başbakan'ın bu derin acı karşısında takındığı soğuk duruşun onu nasıl sarstığını, Erdoğan'ın tek adam tavrının, kibrinin onu ne kadar rahatsız ettiğini belirtmişti. Mesaj o kadar sarsıcı bir samimiyet ve üzüntüyle yazılmıştı ki, uzunca bir cevap yazarak kendisini teskin etmeye çalıştım. Çünkü **“Ne olacak”** diye soruyordu, **“bundan sonra ne olacak?”**

Her şeyden evvel, basit bir kural var; seksen yılda zerk edilen zehrin, sekiz yılda şifa bulması mümkün değil. Hepimiz bu cumhuriyetin çocuklarıyız; ama gözü yaşlı ve mağdur, ama imtiyazlı ve mağrur, fark etmez. Bizim, bizi biz yapan ortak bir kimyamız, ortak bir geçmişimiz var.

Nilüfer Göle'ye katılırim; kemalizmin başarısız olduğuna inananlardan değilim. Evet, Mustafa Kemal ve arkadaşlarının tahayyüllerindeki amaç gerçekleşmedi. Çünkü insani ve ahlaki değildi, kaba kuvvete ve

saygısızlığa dayanıyordu. Hayatın kurallarına tersti. Her totaliter rejim gibi, kolonları kum üzerine dikiliydi, kendisine zamansızlık atfettiğinden değişimin ne kadar aşındırıcı olduğunu fark etmeyecek bir yanılsama içindeydi.

Ama bu, bizlerin kemalizmin toplum mühendisliğinin ürünleri olmadığını göstermiyor. Biz kemalizmi, kemalizm de bizi dönüştürdü. Hakir görülen dindarlar tam anlamıyla kemalistlerin öngördüğü devlet Sünniliğinin içine giremediler, ama dışında da kalamadılar, bazen suç ortağı bile oldular. Ortaya hibrid, kimi yönleriyle nevi şahsına münhasır, değerli, kimi yönleriyle de çelişkili ve bazen de devletle üst üste oturan hâller çıktı. **Bu normal.**

Aslında 2002'den bugüne değin, temizlemeye çalıştığımız, kemalizmin bizde açıktan mağdur edici, kaba özellikleri oldu.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

O çavdar tarlasında o çocuklar hiç oynamadı

Markar Esayan 19.08.2012

Masumiyete atfedilen nostaljik bir kayıp vurgusu vardır hep. Hani çocuklukta sahip olduğumuz, dolayısıyla sahip olmak için hiçbir şey yapmamızın gerek olmadığı bir oluş durumudur o. Kimi bebeğin masum doğduğunu söyler, kimi ise ilk günaha inanır. Yani masumiyetin nerede yitirildiği konusunda bir uzlaş yok. Ama yitirildiği, demek ki bir zamanlar ona sahip olduğumuz gibi bir durum var. Dinî yorumların dışında da, çocukluk hâllerimizin masumiyetin kendisi olduğuna dair güçlü bir inanış var. Sanat eserleri bu tema ile dolu. Bu ilginç. Yani dört bir yandan gelip, hep beraber bir masumiyet hâlinin altında toplanıyoruz. Var olduğu, yitirilmiş olduğu, tekrar ele geçip geçemeyeceği, kim olursak olalım zihnimizi meşgul ediyor.

“Biz büyüdük ve kirlendi dünya” diyor ozan. İlginç.

Niye böyle özcü bir yaklaşımı bu kadar gönüllüce sahipleniyoruz acaba? Sürgün edebiyatı neden her kültürde bu kadar yaygın? Batı kanonu Kovulma-Sürgün ve Geri Dönüş pattern'ı üzerine kuruludur. Seküler edebiyatta da aynı tema, ama ideolojik bir amaca uyarlanmış hâliyle, ama nihilist bir tavırla da olsa işlenmeye devam edilir.

Jerzy Kosinski'nin **Bir Yerde** (*Being there*) romanını bilenler bilir. Mr. Chauncey Gardiner, materyalist, hedonist, çıkarıcı ve pragmatist Amerikan dünyasının ortasına bir peygamber gibi düşer, çocukluk çağını açar, yani masumiyeti hatırlatır, tüketmekten yorgun düşmüş Amerikan burjuvazisi ve üst sınıfına hayat öpücüğü verir.

Geçirdiği hastalık nedeniyle akli az gelişmiş, sadece yaşamın temel edimlerini yerine getiren, az ve kısa cümlelerle konuşan Mr. Gardiner, koruyucusu öldükten sonra ilk defa sokaklara çıkar ve rastlantı eseri bir sürü önemli politikacı, zengin kudretli insanın hayatını etkiler. Evde kaldığı uzun yıllar boyunca onu eğiten şey odasındaki biricik televizyonu olmuştur. Kendisine sorulan soruları, televizyonda izlediği reklamlardaki sloganlar, dizi replikleri ve haberlerde kullanılan klişelerle cevaplamaktadır. Sistemin ürettiği diskuru, içindeki kötücül amacı boşaltarak çünkü kötücül olacak akla sahip değildir onu üretenlere yeniden yönelttiğinde, aslında onlara hayat öpücüğü vermektedir.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İslamcılık ve muhalefetin değeri

Markar Esayan 20.08.2012

Tabii ki İslamcılık tartışması şimdi başlayacaktı. AK Parti'nin ustalık dediği dönemde, on yıllık bir dindar parti yönetiminden sonra bu tartışmanın açılmaması beni ürkütürdü doğrusu. Çünkü bu değişimin ve sosyolojinin bize dayattığı bir şey. AK Parti ile ilgili analizlerimde aslında bu konuya da değinmiştim. **İslamcılık tartışması üzerinden olaylara yeniden bakmakta fayda görüyorum.** Çünkü görülüyor ki, ülkeyi o veya bu şekilde dindar parti markasıyla bir süre daha AK Parti yönetecek. AK Parti'nin muhalefete çekilmesini sağlayacak antidemokratik müdahaleler dışında alternatif bir hareket ise "Sol" veya "alternatif merkez sağ" bağlamında henüz ufukta görünmüyor. Bu bir tür tarih sıkışması. Her totaliter dönem sonrasında, totaliter iktidar, muhalefet bloklarını parçaladığı veya devşirdiği için bu öznesizlik yaşanır. **Ergenekonlaşan** veya hep öyle olan **ulusalcı sol, Alevilerin parçalanmışlığı, Kürt hareketinin PKK şiddetinin rehininde olması, tek günde normalleşecek sorunlar değil. Geriye zaten sadece Müslümanlar kalıyordu.** Onlar da beklenen hamleyi 2002'de siyaseten olgunlaştırdılar ve "koalisyon" hâlinde iktidarı devraldılar.

Mümtaz'er Türköne, İslamcılığın ithal bir ürün olduğunu Mısır deneyimleri ile anlatmaya çalışırken, bunun İslam'ı araçsallaştırdığını ve Müslümanlara zarar verici unsur olduğunu söylüyor. **Ali Bulaç** ise tartışmayı başlatan kişi olarak, Altın Çağ'a geri dönüşü ima eden bir İslamcılıktan bahsediyor. İslam'ın değerlerinin bir ve değişmez olduğundan yola çıkarak politik İslamcı duruşun tüm Müslümanların altında toplanacağı bir siyasi pozisyonu mümkün kılacağını anlıyorum bundan. O zaman tüm Müslümanlar sadece dünyayı anlamak ve inancı yaşama entegre etmekte değil, dünyayı ve ülkelerini yönetmekte de tek bir sistemde ittifak edebilirler.

Kulağa çok hoş geliyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Naiflik...

Markar Esayan 23.08.2012

Savaşın diline teslim olmadan bu ölümlere alışmamak mümkün mü? **Lenin**'in dediği gibi, **"Barış, başka araçlarla savaşa devam etmektir"** sözünün bu coğrafyada anlaşılması için daha çok akla mı, yoksa yitirdiğimiz vicdanımıza mı daha çok ihtiyacımız var?

Şimdi soruluyor, **"Gaziantep saldırısının arkasında kim var?"** diye. **"Muhaberat mı, yoksa sıradan bir PKK eylemi mi?"**

Yok, anlamadım, **"muhaberat var" diyelim**, diyelim belgeleriyle buldunuz, **sanki çözeceksiniz bu sorunu.**

Ama **daha daha arkasında kim var? Asıl önemli olan o değil mi?**

Arkasında kim olacak?

Çözmeyen, çözmek istemeyen, çözmeye yanaşmayan, beceremeyen kimler ise onların hepsi var. Burnundan düşmüşçesine birbirlerine benzeyen **devlet var, PKK var, siyaset var.**

Dünkü **Taraf**’ın sürmanşeti: **Türkiye 2012...**

“Savaşı bitirip, barışı kuramayan ülkenin çocuğu o! Adı **Almina** ve artık **sonsuzla kadar bir yaşında...**

Ve o güzelim bebenin, Almina’nın kocaman yüzü bize bakıyor, bu kirli savaşta ölen on binlerce yüzün özeti gibi. **Tek bir masum yüzde tüm masumların yüzlerinin geçidi var. Ceylanlar, Seraplar...**

Hiç utanmıyor muyuz? Kendimi de kenara ayırmadan soruyorum, hiç utanmıyor muyuz? Utanmayacak mıyız? Ne zaman utanacağız? Utanacak mıyız veya? Bir ümit var mı?

Tamam, herkesin yüreğine eminim ateş düşüyor. Herkes çok üzülüyor. Ama bu, bu savaşa alıştığımız, normal karşıladığımız gerçeğini değiştiriyor mu? Bir günde sadece iki olayda 18 insanımızı yitirmek. Ondan önceleri, Uludere’de 34 vatandaşımızın paramparça edilmesi...

Kimi kandırıyoruz? **PKK sorununda statüko, insanların parçalanarak ölmeye devam etmesidir.** Alışılan durum budur. Otuz yıldır pratiği yapılan da bu. Bir şey yapmadan bunun değişmeyeceğini bildiğimize göre, insanlar ölecektir. Neden biraz daha dürüst olmuyoruz?

Her gün düzenli olarak iki işçinin öldüğü, trafik kazalarında bir günde yüz kişi ölse kimsenin kılını kıpırdatmadığı bir ülkeyiz hâlâ.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sevgi ne değildir

Markar Esayan 26.08.2012

İnsan nasıl sever, neden sever, sevginin temel dürtüsü nedir?

Sanırım yaşamış ve yaşayacak herkes kadar çok cevabı var bu sorunun, çünkü **bu soru bizi Öteki’ne açıyor.** Öteki ile ilişkiye geçme biçimlerimizden, araçlarımızdan sadece bir tanesi sevgi. Başka diller ve yöntemler de var. Diğerlerini reddederek yaşamak mesela. Bunun için bile Öteki’nin varlığına ihtiyacımız var. Yalnız kalabilmenin garantisi, bizi çevreleyen kalabalıklar değil mi? Aşk acısı çekmek için sizi terk edecek, sizi yeterince sevmeyecek birisine ihtiyaç yok mu? O zaman salt yalnızlık diye bir şey yok. Bir gün odanıza girer ve dünyayı üzerinize kilitlersiniz; buna ihtiyaç vardır; ama dünya orada, dışarıda kalmak şartıyla. Geri dönülecek yer yitirilmişse, sürgünlük ve gurbet durumu ortadan kalkar.

Ama çoğunlukla da sevmek ve sevilme istersiniz. Buna ihtiyacınız olduğuna karar vermekle başlar her şey. Sanırım seilmeyi ve sevmeyi seçmek önemli bir şey; öyle hissediyorum. Bir şeyden neşet eden, bağımlı, ilişkisiz, sebepsiz olmayan, kendiliğindenlik taşımayan, yani biz... Hayvanlardan farkı ne mi bunun? Bu ilişkinin farkında olmak, bu bilginin. Neşet etme hallerinin.

Tanrı Tevrat'ta şöyle diyor: "Ben, BEN olanım!" Bu cümleyi kuramıyorsan yazıya devam etmeni tesviye ederim.

Evimizin filozofu **Montaigne** diyor ki: "If you press me to say why I loved him, I can say no more than because he was he, and I was I..."

"Beni onu niçin sevdiğimi söylemeye zorlarsanız, onun o, benim de ben olduğumdan fazlasını söyleyemem."

Bir sır da benden: **"Varlığımızın kendiliğinden olmadığını keşfettiğimiz ölçüde sevgimiz kendiliğinden gelişir..."**

Kâinatta çokluk arttıkça Bir'lik daha da güçleniyor, fark ettiniz mi? Sevgi bunun aracı. (Kayıp madde, tinsel dünyanın Higgs Bozonu). Mesafeleri azaltmak ve Bir olmaya yönelik karşı konamaz çekilim. Evrenin bir bezelye tanesine dönüşerek başa saracağı teorisi gibi. Düşünün, ne muhteşem değil mi? Küçük bir noktadan neşet eden, Büyük Patlama ile "sonsuz" evreni yaratan, genişleyen genişleyen sonra, sonra büzülmeye başlayan.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

PKK ve yalpalayan bisiklet

Markar Esayan 27.08.2012

Çoğu kişi, Başbakan'ın sertleşen söylemini, İçişleri Bakanı olarak İdris Naim Şahin'i seçmesini ve her şeye rağmen arkasında durmasını bir siyaset kırılması olarak yorumlarsa da, ben pek öyle düşünmüyorum. **İdris Naim Şahin, Erdoğan'ın kibrinden ziyade çaresizliğidir.** AK Parti **yavaşlayan bisiklet sendromu** yaşıyor ve bisiklet yalpalarken, birilerinin öte yanda dikkati dağıtması gerekiyor. AK Parti'nin neden bu denli yalpaladığını uzun uzun bu köşede tahlil ettim. Yapısal, psikolojik, sosyolojik sorunları anlamaya çalıştık birlikte. Ama **AK Parti'nin asıl dengesini bozan etkenin, Kürt açılımının çökmesi ve baş edemediği PKK şiddeti olduğunu görmek gerekiyor.**

Vesayet'in göreceli olarak gerilemesi ile, AK Parti'yi hal etmeyi kafasına koyanların oluşturduğu koalisyon PKK terörü ve çözümsüzlüğün şemsiyesi altında birleştiler. AK Parti, Kürt sorununa altı boş bir özgüven ve pragmatizmin verdiği cesaretle yaklaştı ve olumlu konjonktürü optimal kullanamadı. PKK ve Kürt vatandaşlarının sorunları aynı masada konuşulunca, Kürtlerin sağlanması gereken hakları da PKK ile yürütülen müzakerelerin belirsiz ajandasına endekslendi. Partinin milliyetçi kodları ve devletçiliği de bu adımların atılmasında güçlükler, tereddütler yarattı. Kürtçe eğitimin ve öğretimin serbest bırakılması ile yerel yönetimlerin özerkliklerinin artırılması konuları mesela. Ya bunlar verildiğinde işler kontrolden çıkar ve Kürt ulusalcılığı patlama yaşarsa diye korktular. Öyle bir yapılmalıydı ki, bunlar verildiğinde PKK da fiilen tasfiye edilmiş olsundu.

Oysa, tam da bu eski, kof korkudan uzak durmak gerekiyordu. Belki PKK'nın operasyonel gücü fazla küçümsenirken, Kürtler üzerindeki hâkimiyeti dev aynasında görülmüştü.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Gazetecilik ve dindarlıkta 'milat' vakti...

Markar Esayan 30.08.2012

Doğrusu hangi konuyu yazayım pek bilemedim. Şemdinli'de çok ciddi şeyler oluyor. Hükümet yalpalayan bisiklette ne yaptığını bilmez bir görüntü sergiliyor. **Selahattin Demirtaş'ın "Şemdinli-Çukurca arasında 400 kilometrekarelik alan PKK'nın kontrolünde"** açıklaması nasıl değerlendirilmeli? **Devlet bölgeyi PKK'ya mı terk etti? Yoksa PKK'nın tuzağına düşmemek için, daha fazla PKK'lı ve asker ölmesin diye mi itidalli davranıyor?** Çukurca saldırısı sonrası Kazan'ı altüst eden, örgüte ağır kayıp verdiren **TSK'nın, bu hattı PKK'ya cebren terk ettiği savı ne kadar doğru?** Demirtaş'ın yaptığı açıklama, evet **"orada neler oluyor"**u hükümetten öğrenemediğimiz için değerli, ama **AK Parti'yi köşeye sıkıştırıp, bölgedeki PKK'nın zaten gözden çıkarttığı yüzlerce PKK'lıyı imha ettirme amacına hizmet etmiyor mu?** PKK'nın artık Suriye Kürdistanı'na oynadığını, Şemdinli'nin bir Suriye savaşı olduğunu benim mi söylemem gerekiyordu? Sayın Davutoğlu'nun, bu yeni ve keskin durum için bir stratejisi var mı? Yoksa gece ışık görmüş kedi gibi "Highway barbecue" olma yolunda mı Türkiye hızla?

Evet bunlar çok önemli konular ama, ben bugün, **Yeni Akit, Habervaktim**'in rezaletini ve **Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun Milat** gazetesindeki köşe yazarlığı işinden bu nedenle çıkarılmasına değinmek istiyorum.

Kıymetli aydın ve sivil toplum aktivisti Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun ortaya çıkarttığı son imza skandalı mesela. **Yeni Akit** ve **Habervaktim** internet sitesinin **Hasan Cemal, Cengiz Çandar, Ali Bayramoğlu, Hilâl Kaplan, Mithat Sancar** ve bir kısım daha aydın ve yazarlarımız hakkında bir merkezden yürütülen linç kampanyasına yönelik **www.sessizkalmamakgerek.com** imza kampanyasına iki PKK'lının ve bir Kaos GL üyesinin imzalarını bizzat **habervaktim** genel yayın yönetmeninin bilgisayarından atıldığı ortaya çıktı.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Can terbiyecisi...

Markar Esayan 02.09.2012

Düşüncelerinizin ne zaman bozulduğunu fark edebiliyor musunuz?

Muhtemelen hayır.

Önce algıların ayarlarına bir şeyler oluyor çünkü. Yanlış duymaya yanlış görmeye başlıyor insan.

Hayat dört mevsimden oluşuyor.

İlkbahar, yaz, sonbahar, kış...

Böyle tekrarladığımızı hatırlıyorum yuvada ciyak ciyak.

O mevsimlerin kendi hâlleri var sonra. Bazen sıcak kavurur, bazen sert fırtınaların mermi gibi fırlattığı yağmur damlaları saplanır yüzünüze, kimi zaman da bir meltem gelir bulur sizi, havanın bir anne sıcaklığıyla sarıp sarmaladığı günlerin hakkını da yemeyelim. "Oh!" dersiniz, "Yaşamak ne güzel!" Ama içinde kışın korkusu olur hep. Aklınızın ve vicdanınızın silecekleri, o çamurlu, delici yağmurdan hızlı çalışmıyorsa, algılarınız bozulur, düşünceye, akla ve vicdana sirayet eder. Oralara yanlış bilgi gittikçe insan değişir. Kötü olur, sarsak olur, keyifsiz olur, mutsuz olur, mutsuz eder, huzursuz eder. **Hedefi hep ama hep, on birden vurur. Kötülük 11 ile sınırlandırılmıştır. Asla nihai zaferi kazanamaz. Varoluş mükemmeldir. Kötülük eylemseldir. Eylemin menzili varoluşa yetişemez.** Bu bir sır, aramızda kalsın.

Montaigne "İnsan kötü şeyleri bilmediği, beceremediği için değil, canı istemediği için yapmamalı" demiş ya. (Matah bir söz değil, ben bunu 15 yaşında yazdım. Defterlerimde kayıtlı.)

Böyle bir durumu düşünün. Bir kahve alır mısınız?" "Teşekkürler, canım istemiyor" gibi...

Bu sadelikte anlatıyor filozof. **İnsanın kötülüğü canı istememeli.** Kolay ve sanırım çok doğru diyor, herhalde arkasındaki koca kavgayı siz de sezebiliyorsunuz bu sözün. **Canı terbiye etme** manasında diyorum.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İki tür millet...

Markar Esayan 06.09.2012

Geçen pazar köşemde yazmıştım. İyiliğin varlıksal olduğuna inanıyorum. Kötülüğün ise eylemde, özellikle de serbest iradeye dayalı seçimler sonucu gelen eylemsellikte. Kâinata bakıp bir cisme veya herhangi bir oluşa kötü diyebilir mi insan? Ay daha iyi tasarlanabilir miydi? Dünya yörüngesinden bir santim kaysa ne olurdu? Dünya ile kıyaslayıp, Mars'ta neden hayat yok diye ona kin tutabilir misiniz? Çok gülünç olurdu doğrusu.

Yok, bu bir pazar yazısı değil. Tam da Türkiye'nin bugünkü siyasi-sosyal ortamını izlerken düşündüğüm şeyler bunlar. Büyük bir çöküntü gözlemleniyor. Buna şaşırılıyor. Evet, ben 1999 depremini zevkle izleyen elit bir deprem uzmanı gibi bundan keyif almıyorum. Tenime dokunuyor, sonra ruhuma geliyor tüm bu olanlar. Ama şaşırmıyorum da. Öngörüler bir bir çıkıyor.

Dile kolay, sadece son periyodu yüzyıl süren bir ahlaksızlığın çocuklarıyız.

Mesela hep düşünürdüm, henüz çok gençken. Beyaz Türk sınıfına dair aydınların verdiği mücadeleyi izler, yazdıkları cesur yazıları okurken derdim ki, "Ötekilerin hakları yeniyor, aşağılanıyorlar, baştan hedefe konmuş ve dışlanmışlar. Yani ötekinin bu sistemle doğrudan bir derdi var. Bu sistem onları beslemiyor. Bilakis onları kesiyor, etlerini elitlerine yediriyor. Haliyle bu sistemle kavgalı olmak ve onunla mücadele etmek, muhalif olmak, ötekiler için yaşamın doğal bir parçası. Zaten başka birkaç yolları var.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Simyacı

Markar Esayan 09.09.2012

Bir çocuk için vaha sayılabilecek bir cümbüş içinde büyüdüm. Bu bir çocuk için cennetin ortasına düşmek gibi bir şey. Babamın, içinde her şeyin satıldığı girintili çıkıntılı, koskocaman bir dükkânı vardı. Küçücük dükkânını işlerini ilerlettikçe büyütmüş, bir yandaki, bir yandaki, bir yandaki daha derken sekiz dükkânı birden birbirine bağlamıştı. Ortaya iki caddeden üç girişi olan pasaj gibi devasa, garip koridorları ile üç katlı mütevazı bir alışveriş merkezi çıkmıştı. Haftasonu veya yaz tatili olsun da annem beni babamın dükkânına götürsün diye can atardım. Dükkâna girdiğim anda ortadan kaybolur, dükkânda çalışan tezgâhtarlar, büyük ablalarım bir süre sonra topluca beni aramaya çıkarlardı. O kadar büyülü bir yerdi ki, sadece o dükkân üzerine bir roman yazacak kadar malzeme var aklımda.

Tamam çocuktum ve bana her şey olduğundan fazla büyük, esrarlı geliyordu ama, bu, Türkiye’de o zamanlar bu esrarı aratmayacak insanların ve olayların yaşadığı gerçeğini de değıştirmezdı. Yıllar sonra, o günleri hatırlayan yakınlarıma “Biz gerçekten şöyle bir olay yaşadık değil mi”, “Şu isimde biri gerçekten vardı değil mi” diye sormuşluğum çok olmuştur.

Romanlarımda bana neyin gerçek ve neyin kurgu olduğunu sorduklarında prensip olarak cevap vermem, ama verecek olsaydım da veremezdım. Gerçek ile hayal o kadar iç içe geçmişti ki benim çocukluğum ve gençliğimde. Gerçek nedir ki zaten? Ben her şeye rağmen, büyülü bir dünyada yaşadığımızı düşünüyorum veya tersi; gerçeğin kendisi zaten o kadar büyülü ki?

O dev adamı hiç unutamam mesela. Birden ortaya çıkmış ve sürekli babamın dükkânına gelir olmuştu. Babamdan yaşlıydı ama onun çok eski arkadaşıydı. Kimse nedenini bilememiş, ama o uzun zaman önce ortadan kaybolmuştu. Babamla aynı ismi taşıyordu.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Asıl kalkan AK Parti’nin dokunulmazlığı...

Markar Esayan 10.09.2012

Başbakan çok endişe verici işaretler veriyor. Konuşmalarında öfkenin ardına gizlemeye çalıştığı, karizmayı çizdirmeme kaygısı, takdir edilmeme ve haksızlığa uğramışlık hissi, gücüne biçtiği ölçsüzlük ile yaşanan bozgunlar arasındaki gittikçe açılan makas, çaresizlik duygusu, iktidarın ağırlığı ile omurgada meydana gelen fıtıklar, Türkiye’nin gerçekten çok zor bir ülke, demokrasi kültürümüzün —Sadece Erdoğan ve AK Parti’nin değil, hepimizin de— kof ve yeni olması, geçmişindeki sorunlar karşısında hep çaresiz kalmış ve sorunları insan öldürerek, ölerək, insanları korkutarak biriktirmiş bir devlet-yönetim geleneği, şiddete hayranlık besleme, kadercilik, ataerkillik, korku... Bunları birleştirdiğinizde ortaya böyle çelişkili, yaşanması çok ama çok zor, sürekli sarkaç gibi iyi ile kötü arasında sallanan bir ülke, bir halk, bir lider tablosu çıkıyor.

Düşünsenize, bir yandan dünyanın 16. büyük ekonomisisiniz. Ülkeyi 28 Şubatçıların hediyesi Şubat krizinde teslim almış, vesayete karşı kora kor bir mücadele vermişsiniz. Bu başarıları kimse inkâr edemez. Ama diğer

yanda günde ortalama iki işçinin ölmesine, trafik kazaları kaybının Kurtuluş Savaşı kayıplarını çoktan geçmiş olmasına, PKK ile müzakere masasında iken, bugün bu sorunun bir Ortadoğu meselesi hâline gelmesine mani olamamışsınız. Sihir bozulmuş gibi. Ülke tel tel dökülüyor. Vatandaşını Uludere’de bombalıyor, hesap ver diyenleri düşmanın ilan ediyorsunuz, trafik kazalarında ölen sürücülerini suçluyorsunuz, deprem 1999’da olmuş 2012 yılında “Beş milyonunuz deprem olsa öleceksiniz” diyorsunuz, kendi aranızda “bu liberaller generallerden de tehlikeli” saptamaları ile yürek kabartıyorsunuz, liberallere karşı destek verdiğiniz tetikçi gazeteler 28 Şubat generalleri gibi yalan haber üreterek, barışa en çok kafa yormuş insanları ailelerinin resimleriyle birlikte “PKK’nın her kurşununda payları var” diye manşetlere çıkartıyor veya çıkartılıyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bu kılıç hepimizi keser...

Markar Esayan 13.09.2012

PKK sorunu, 2009-2010 dönemindeki özellikleri ile şu an itibarıyla farklı ve Türkiye için daha dikenli bir zemine oturmuş durumda. Hem duygusal, hem kurnaz olmak çok tehlikeli bir bileşim... Tarihimiz boyunca uzlaşmayla (siyasetle) çözülmüş hiçbir iç meselemiz olmaması, bu zelil karışımın bir neticesi. Türk devletini çok iyi tanıyan Kürtler de hem ona benzeme, hem de aynı şekilde davranma- cevap verme konusunda ihtisas yapmış gibiler. Bir savaşın son periyodunda 40 bin insanınız ölmüşse, ve bu ne devletin ne de örgütün umurundaysa, burada rasyonalite ve etik aramak gereksiz. Ama heyhat, kalıcı çözüm de aklın yanında, ahlak çıpasının olmasıyla mümkün. Sorunu, sorunlu alanda kalarak çözemeyeceğimiz ortadayken, o alanda kalmak için bu kadar çaba göstermek de bize özgü bir özellik olsa gerek.

Türkiye, özellikle Ermenilerin, ama tüm Hristiyanların öldürülmesi-kovulması üzerine kuruldu. Gücendiniz ama, Eski Milli Savunma Bakanı Vecdi Gönül Bey “Onların gitmesiyle birliğimizi sağladık, millet olduk” derken, bir lapsusla son derece doğru bir tesbitte bulunuyordu. Türkleri temsil eden İttihatçılar, Kürtleri temsil eden feodal beylere Ermenileri birlikte yok etmeyi, mallarını paylaşmayı, sonrasında da ülkeyi birlikte yönetmeyi teklif ettiler. Eh, Şark sorunu da, yüzde doksanı köylü olan Ermenilerin güvenlik ve eşitlik taleplerinin çoğunlukla devlet ve Kürtler tarafından kırımla bastırılmasıyla ortaya çıkmıştı. Yani Kürtlere teklif edilen, geçmişteki bu zelil ortaklığın nihai çözüm için hatırlanması oldu. Bilinen pratik artık Abdülhamit dönemindeki gibi Ermeni budamayı değil, son bir kez kazımayı öngörüyordu.

Yaptılar...

Sonra ne oldu? İttihat’ı tasfiye eden, ama kıyıcı zihniyeti farksız olan Mustafa Kemal, Kürtlere açıkça verdiği muhtariyet sözünü unuttu ve Kürtler öldürülmeye başlandı.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Lars, Düccane ve Melancholia...

Markar Esayan 16.09.2012

Kıymetli düşünür yazar **Dücane Cündioğlu**'nun, **Lars von Trier**'in Hertaraf sayfasında **Melancholia**'sını değerlendirdiği makalesini büyük bir keyif ve merakla okurken, yine hep olan o şey oldu.

Kendimi terk ettiğimi ve tepeden kendime baktığımı hissettim. Sadece bedenimi (cismaniyeti) değil, ruhumu da (adı üstünde) izleyen bir çift göz... O gözün bir lanet mi yoksa bir lütuf mu olduğunu çok düşünmüşümdür. Pavlus, İncil'de "bedenindeki bir dikenden" bahseder; yorumlara göre bu ya ileri derecede sahip olduğu görme bozukluğu, ya da bir münzevi olarak içinde bastırmaya çalıştığı, ondan alınmayan cinsel arzularıdır. Fark etmez. Bu bir dikendir onun için ve Allah'a uzun süreler bunu ondan alması için yalvardığını anlatır. "Sonra" der, "Cevap geldi. Rab dedi ki, 'Lütfum sana yeter'."

Tabii ki Melancholia 'yı, evet Dücane'nin dediği gibi "Skandal düzeyde irkiltici, yönetmeni tebessüm ettirecek denli irkiltici bulunan" bu filmi de –yazı gibi– merak ve keyifle, içerek ve o gözün eşliğinde seyrettim. Filmten yola çıkan Dücane, zarafetle, insanın ölüm karşısındaki çaresizliğinin ve diğer tüm hâllerinin evrensel toplamını alt alta dizmiş. Kafaya vurmadan, "benimki doğru" demeye hiç girmeden, "Hâllerimiz işte bu, Lars da bunlardan seçtiği bir hâli işte böyle anlatmış" deyip çekilivermiş. Tanrı yazarları ne kadar sevmeyiz değil mi zaten?

Sonra ben şöyle düşündüm; Dücane'nin de belki yazıdaki bu hâlidir, ölüm karşısındaki tutumu.

Terrence Malick'in **Tree of Life/ Yaşam Ağacı** geldi aklıma hep "Ölümle karşılaşma"nın tüm hâllerini izler/ okurken Melancholia 'da. O da skandal derecede irkiltici ve sevimsiz bulunmuştu. Ne kadar beklenir, ne kadar doğal ve filmlerin amacı ile örtüşen bir insan hâlidir bu! Ne gereği var o bilgi ile yüzleşmenin! Hayatın tüm beklentileri, keyifleri, gaileleri ve –kaçmak için daha çok başvurduğumuz– sentetik acıları içinde yuvarlanır giderken, bir gün mutlaka, ama mutlaka "öleceğimizi" hatırlamanın ne gereği var! Hele hele hayatımızın irili ufaklı, ilgili ilgisiz tüm eylemlerini o menzilden kaçmaya adanmış, sonra bu bilgiyi küçük bir kutuya koyup gömmüş isek, Lars veya Terrence gibi "münasebetsizler" hangi cüretle o kutuyu bulup içindekileri ortaya saçabilir ki, ve ne hakla!

Belki başka bir şey yapmayı deniyorlardır.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Müslümanların Masumiyeti'

Markar Esayan 17.09.2012

"Müslümanların Masumiyeti" denen **"şey"**in bu kadar ciddiye alınması, Müslüman olmadığım hâlde nedense beni incitti. Doğu'nun paradigma üretmedeki zayıflığının mı, komplekslerinin mi, ya da bu kadar hassas olmaya öfke aczdir yerleşik hâllerin tamamı mı nedir bilmiyorum bu hissiyatımın nedeni. Ama üzücü olduğu kesin.

Danimarka kökenli karikatür krizinde de benzeri bir ayaklanmalar zinciri ateşlenmişti. Bu son olay daha karanlık ve kötücül görünüyor doğrusu. Hesaba katılması gereken bir sürü şey var. Arap Baharı'nın Ortadoğu'daki etkisi ve alabileceği türlü biçimlerin belirsizliği, kasımdaki ABD seçimleri, neo-conlar ve bir sürü şey daha. Ancak bunlar her zaman var ve Doğu'nun öfke ve başkaldırı görünümlü Batı'ya teslim ettiği bu vesayet sürdükçe, her zaman işlevsel ve manipüle edilebilir olacak.

Aslında İslam'ı konuşmuyoruz burada. Birçok din âliminin, bu şiddetin İslami olmadığını söylediği ortada. Kuran'da birçok ayette ve hadislerde, kendi hakkını korurken masum insanların canına, malına kast etmenin Müslümanlıkla ilgisi olmadığı ve yasaklandığı bilinir. Bu tam da İslam'ın kötücül bir din olduğunu ima eden veya açıkça söyleyen bu tür provokasyonların teyidi değil mi? Demek ki, ortalama din bilgisi olan bir müminin bırakın şiddete başvurmasını, inancı adına eziyet gördüğü için daha olgun olması beklenir. Mümin özgüveni bunu gerektirir.

Arada şunu da söylemeden geçemeyeceğim. Yanlış hatırlamıyorsam 2005 yılıydı. Misyoner tezgâhının tepe yaptığı, Diyanet'in de "garip" hutbelerle kendi AK Parti'nin kuyusunu kazdığı günlerde **Ceviz Kabuğu** programında yargılandığı için adını vermeyeyim **bizim Kitab-ı Mukaddes'e o kişi "Porno kitabı" demişti**. Öfkelenmemek mümkün mü? Ama beş dakika sürmüştü, sonra gülüp geçmiştim.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ayrılmayı bile beceremeyiz

Markar Esayan 20.09.2012

İnsanların her konuda kaldırılabileceği bir yük var. Bu sınır ihlal edildiğinde, insan hayatta kalmak için iki türlü yol deniyor. Ya güçlü davranarak o sorunları çözmeye çalışıyor ve mesafe kat ederek "ferahlıyor", ya da o sorunlar karşısındaki duyarlılığını, insani özelliklerini kurban etmeyi tercih ediyor. Bu şablon sürekli aynı şekilde kendisini tekrarlıyor. Oysa doğru ve güçlü davranmak da mümkün. Mümkünden ziyade yaşamın bir zorunluluğu. Normali bu, anomali bu bahsettiğim çaresizliktir.

Son dönemde herkesin yüzünde bir mutsuzluk, öfke ve çaresizlik okuyorum. **90'lı yılların sonuna kadar uğursuz rakam 33 idi. 33 asker, 33 köylü, böyle giderdi insan kayıpları.** Normal bir insan bunu taşıyamaz. Ya bu ölümlere karşı duyarsızlaşmak zorundasınız, ya da çözmek. **Şimdi de bir 8-10 rakamıdır gidiyor. Sekiz polis Bingöl'de öldürülüyor,** derken o yerin 20 kilometre kadar yakınında 200 silahsız askeri taşıyan konvoyu roketatarlı saldırı yapılıyor. **Şu anki kayıp sayısı 10 asker.** Aynı gün **Çankırı Ilgaz'da tek bir trafik kazasında 10 kişi ölüyor.** Bunları anlamaya, sindirmeye çalışmak gerçekten zor. Bu kâbus döneminin, açılımların ertesinde gelmesi, barış ümitlerinin tepe yaptığı noktadan bu kadar diplere düşmek, insanı da toplumu da, siyaseti de hasta eder. Ve tuz tadını yitirirse, tuzu nasıl tatlandıracaksınız tekrar?

Evet, herkeste bir karamsarlık var ve çoğu kişi neyin nasıl çözüleceği konusunda pusulasını kaybetmiş gibi. Bu ruh durumunu paylaşmayı reddetmenizi tavsiye ediyorum. Sonuna kadar barışın mümkün olduğunu iddia ederken, iddianın ayaklarının yere basmasını sağlamakla yükümlüyüz. Barışın neden gerçekleşmediğini emek harcayarak, anlamak, öğrenmek, hataları ayıklamak ve yeniden yeniden denemek zorundayız.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

36,5 °C...

Markar Esayan 23.09.2012

İnsan istemediklerini de yapan bir varlıktır. İnsan olmanın çelişkili hâlleri...

Sürekli o replik tekrarlanıyor. "İyi misin?", "İyiyim, her şey yolunda..." "Şşş... geçti bebeğim."

Ama iyi değiliz pek.

İnsan istemediklerini de yapan bir varlıktır.

Çok ilginç; bu aslında "insan olmak için kendimi reddediyorum" demek. İnsan olmanın tüm kapasitelerini iğdiş ederken, trajedi...

Asla yok edilemeyecek, yokluğu ile var olacak şekilde. Yok ettikçe daha güçlü geri dönecek şekilde, duygularımız...

Reddettikçe güçleniyormuş gibi hissetmek, övgüler bile alıyoruz, benzerlerimizden:

"Ne kadar mantıklısınız, ne kadar güçlüsünüz, ne kadar cesursunuz, ne kadar öngörölüsünüz! Her şeyi yok edebilirsiniz, hayranız size!"

Süper, harika, müthiş!

Ya ancak onların içinden geçerken alacağımız o değerli çizikler...

Vaktinde açılmış, zamanında iyileşmiş yaralar... ve belli olmaz, bazen de işler yolunda gider, işte türlü türlü ihtimaller...

Kestaneyi ateşe koymadan bıçakla çizmek gibi...

Bizi patlamadan, ateş üzerinde —hayatta— tutacak olan, çizikler, duygularımız.

Kafa karıştıran şey, korkunun da insanı insan yapan duygu mönüsünde yer alması.

Korku, tüm duyguları bastıran insani bir mevhum değil mi? O zaman bunda bir paradoks yok mu? Bir tercih mi bekliyor bizden, o göz, bizi hep izleyen?

Ya hep, ya hiç.. ortası yok, mu?

İkisi de insani nasıl olsa. İçime benden habersiz konan duyguları nasıl sigaya çekebilirim ki! Seçebilir, içlerinden bazılarını tercih edebilirim ancak, öyle mi?

"İnsanlık mönüsüne buyurmaz mıydınız? Nasıl bir insan tercih ederdiniz? Ana malzemeleri seçtikten sonra, istediğiniz ilavelerle zenginleştirebilirsiniz kendinizi.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AK Parti, paradigma ve kör alan sendromu

Markar Esayan 04.10.2012

Sayın Cumhurbaşkanı ve Sayın Başbakan'ın konuşmalarını dinledim. Bu konuşmalar hakkında yapılan yorumları da okudum. Tatilimin bir kısmı bu önleyemediğim gönüllü mesai ile geçti. "Neden" diye sorarsanız, bunun sadece mesleki iştahtan kaynaklanmadığını, hatta şimdi söyleyeceğim nedenin gölgesinde kaldığını söyleyebilirim. O da şu: Ben, ülkemin henüz yaşarken bize insani konforumuzu sunmasını istiyorum: İyi, özgür ve onurlu yaşamak... Bu sadece benim bunlara erişebilmem ile de tamamlanmıyor. Tüm yurttaşların bu şekilde yaşayabilmesi ile benim haklarım ancak garanti altına alınmış olacaktır.

O nedenle 2002 yıllarından itibaren taze AK Parti hükümetini AGOS'ta analiz etmeye çalışır ve bolca hedef olurken, "Bu partide bir potansiyel var, söylem ve icraatları ekseriyetle uyumlu-olumlu, kişilere, kurumlara, tabanlarına ontolojik kibirle yaklaşmayın, eylemlerine bakın. İnsanların samimiyetini, niyetini, gizli ajandalarını tahmin etmek yerine icraatlarını analiz edin. O zaman eleştirilerinizin de bir kıymeti harbiyesi olur. En azından oyunda etkili olursunuz" diyordum; bu ilkeyi tereddütsüz benimsiyorum. Aynı ilkeyi uygulamak bu sefer bazı AK Partilileri ve sevenlerini kızdırıyor. Garip mi, hayır, son derece alışıldık.

Ama yine de ontolojiden kendimizi kurtaramıyoruz.

Türkiye'de garip bir davranış biçimi ve buna münasip bir insan tipi var. Mağdur edeni ve mağduru özdeş bir karaktere sıkıştırmış. Girişimlerin hep açmazlara toslaması, kanlı bıçaklı olanlarda dahi aynı paradigmanın kıskançlıkla paylaşılması nedeniyle... Konuşmalarda isimlerin üzerini kapatın, öznesini tahmin edemezsiniz. Büyük bir haksızlığa uğramışlık hissi, hemen yanında öfke ve öç alma dürtüsü, onun edevatı olan şiddete eğilim, kibir, alaycılık, ataerkillik, acelecilik, sorunların büyüklüğüne orantılandığında cüce bir emek bakiyesi.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

100 °C

Markar Esayan 07.10.2012

Lisede fizik dersinde hoca, "Öyle bir kuvvet vardır ki" demişti, "kaynayan bir suya, o çok hassas hesaplanmış F kuvvetini uyguladığınızda kaynayan su aniden donar".

O zaman scanner icat edilmemişti ama, bir fotokopi makinesi gibi her şeyi kaydediyordum. Hani şu video kayıt cihazlarında yanıp sönen kırmızı REC yazısı vardır ya, beynimin köşesinde bir yerde o sürekli yanar dururdu.

Bu bilgi, bana çok ilginç gelmişti. Bir süre düşündüm. Zıtlıklar ilgimi çekiyordu. Zıtlıkların, yani doğalarında "birbirini sıfırlayan" özellikler taşıyan şeylerin yan yana geldiğinde birbirini yok ettiği iddiası... Bu temelsiz şey

o zaman da kanmadım. Bu kadar basit olamazdı. Hâliyle zıtlıkların varlıklarını birbirlerinden aldıkları savına da uzak durdum. Bundan daha öte, bağımsız bir ilişki-çelişki olmalıydı aralarında.

Mesela, insan doğasında bir sürü zıtlığın bulunduğunu, bunların belirli bir duyarsızlık, hikmet veya acı karşılığında uzlaşabildiğini gördüm. Onlarla bir hayat sürmek pekâlâ mümkündü, bunun sizi bir aziz veya hödük yapması beklenebilirdi, ama bu azizliği veya hödüklüğü tüm doğallığıyla taşıyan insanları da öyle rahatça tasnif edemiyordunuz. Sürüsüyle durum vardı. Hem bir başkasını yargılama, övme veya mahkûm etme yetkisini kim vermişti ki bize! Üstelik amaç aziz veya hödük değil, insan olmaktı, bir insan.

Bir de tüm bu zıtlıkların sürtüşmesinden acı duyan insanlar vardı. İnsanları gözlemliyordum. Acı çeken insanlar vardı. Boşuna acı çeken insanlar vardı. Acı çekmeyen insanlar vardı. Acı çekmemesinin ne anlama geldiğini bilen-bilmeyen insanlar vardı. Acılarına âşık olanlar, ama kendilerini aşağılayan, cezalandıranlar da vardı. Acılarını kendilerini tanımak için kullanabilen, savrulmaların bir lütuf olabileceğini bilen insanlar vardı. Ama bunun altını çizmek tehlikeliydi. Tasavvufa giriyor, bu değerlendirmeleri yapanların ortodoks camialarda pek tekin karşılanmadığını biliriz.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Suriye sorunu ve tercüme

Markar Esayan 08.10.2012

Yine her şey çok karmaşık. Ve yine birbirine girmiş birçok şeyi birbirinden ayırıp onlara tek tek bakmak zorundayız. Yani karmaşadan gerçekliğe tercüme şart. Bu da bizim demokratikleşme çabamızın dilemması olmalı.

Suriye meselesi mesela...

Defalarca yazdım. **R2P** BM tarafından kabul edilmiş bir doktrindir. **“Koruma sorumluluğu”** adını taşır ve **Ruanda, Bosna** utançlarından sonra Birleşmiş Milletler’in olumlu bir çıktısıdır. Milyonlarca insan öldükten, uluslararası hukukun Birinci Dünya Savaşı’ndan itibaren getirdiği olgunluğun belirli bir güçle tahkim olmasıyla BM’ye kabul ettirilmiştir. Buna göre, bir ülkede sivil halka karşı katliamlar başlamışsa, o ülke yönetimi güçsüzlüğü veya kötücül iradesi nedeniyle bunu önlemiyor, önleyemiyor hatta kendi yönetiyorsa, devletler bu ülkeye müdahale eder ve sonra verdiği zararı telafi ederek oradan ayrılır. Ruanda’da yapılmayan budur. Üç ayda 800 bin Tutsi ve muhalif Hutu’nun palalarla kesildiği, on binlerce kadının tecavüze uğradığı **Ruanda Soykırımı**’nda... Bosna’ya ise “şeytan” Amerika müdahale etmeseydi, belki soykırım Ruanda boyutlarına ulaşacaktı. Yani **“ne Esed ne savaşı” demek aslında Esed katliamlarına devam etsin demekten öteye bir şey değil**. Bunu sterilizmi eleştirmek de hadi savaşa demek değil. Çünkü arada konuşacak yapılacak o kadar çok şey var ki, eğer niyetliysek tabii.

R2P Doktrini’ni hayata geçirmek BM Genel Kurulu’nda antidemokratik iki ülkenin, Rusya ve Çin’in çabasıyla mümkün olmadı, ok. Ama onların bu çabası olmasa seçimlere giden, İhvan’dan ve El Kaide’den çekinen ABD buna yeltenecek miydi bu da ayrı bir sorudur. ABD’nin sadece bu yararcılık nedeniyle değil, Suriye işinin ulaşabileceği boyutlarını bizden daha iyi anladığı için de bu yolu tercih ettiği söylenebilir. Çünkü Suriye ne Irak, ne de Libya’dır. Suriye önce Ortadoğu, sonra da dünyanın kalbinde pimi çekilmiş bir bombadır.

Hükümetin bu konudaki baştaki tavrı doğrudur.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Başbakan'a iman ve eleştiri

Markar Esayan 11.10.2012

Şu AK Parti ve Başbakan Erdoğan tartışmasının "gözünüze gözlük" seviyesine indirilmesine üzüldüm doğrusu. Tabii bu üslup, düşünce ve muhakemenin tamamı hakkında da bir fikir veriyor. O zaman aynı hataya düşmemek ve üslup konusunda bu kadarla kifayet etmek en doğrusu olacak.

Aklıma bir süre evvel açmaya çalıştığım ve birkaç yazı değerli fikir adamları Osman Can ve Mümtaz'er Türköne'nin de katıldığı reformlar-demokratikleşme üzerinden AK Parti ve taban analizi tartışması geldi. Zaten değerli yazarımız Hidayet Şefkatli Tuksal da,

AK Parti kongresi ve Başbakan'ın konuşması üzerinden yazdığı son makalesi "Tek adamlığın vebali" ile dikkatimi yine bu konuya çekmişti. AK Parti'nin siyasi icraatlarının değerlendirilmesi, gereğinde takdir edilmesi, gereğinde eleştirilmesi gerektiği ortada. Bu bir yandan sürsün, sürmeli de. Ancak bu neden böyle bir tıkanmaya doğru gidiyor, üslup neden böyle bozuluyor, neden gazetenin de facto ombudsmanı kendi siyasi tercihi üzerinden okuru Taraf 'ı hizaya sokmak üzere kampanyaya çağırıyor, eski ve yeni Erdoğanları yaratan nedenler nedir ve biz bu sorunu nasıl tartışabiliriz konusu da bunun kadar önemli. Sayın Tuksal'ın tek adamlıktan bahsetmesi ve sonrasında "İyi de bu tek adamlığı kabul eden ve yücelten parti kadrosu ve halk açısından söylenecek bir şey yok mu" sorusu da öyle. Çünkü Sayın Erdoğan'ı yaratan ve ona gücünü böyle hoyratça, kibirli ve riskli şekilde kullanmasını sağlayan bir parti ve bir taban yapısı da var.

Kısaca neden daha hızlı demokratikleşemiyoruz sorusu bu. Belli ki, benim de aralarında bulunduğum bir grup daha hızlı demokratikleşebileceğimizi, ama bunu yapmadığımızı ve bilakis Uludere ve F-4 gibi ciddi-karanlık hataların yapıldığını düşünüyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Aslanla karşılaşmak...

Markar Esayan 14.10.2012

Kusursuzluk...

Kusursuz bir kelime gibi görünür ama, pek öyle değil.

Bir arkadaşım gördüğü bir analiz seansını anlatmıştı bir gün bana. Uzun uzun durumunu izah ettiği psikiyatrı ona şöyle demiş:

“Sana bir örnekle anlatayım. Yolda gidiyorsun, karşına birden bir aslan çıkıyor, ne yaparsın?”

Ben de size sorayım, ne yaparsınız?

Arkadaşım düşünmüş ve sizin verdiğiniz cevabı vermiş, “Ya donakalır, ya da kaçmaya çalışırım...”

Güzel...

Öyle değil ama, arkadaşım ve çoğumuz böyle cevap vermekle birlikte doğruyu söylemiyoruz. Aslında kendimizce doğruyu söylüyoruz da, durumumuzu doğru idrak etmediğimizden, cevabımız ile yapacağımız şey birbirini tutmuyor.

Psikiyatrı ona “Sen yaşarken karşılaştığın olaylar, zorluklar karşısında, kendine öyle bir misyon yüklemişsin ki, karşına çıkan aslanın üzerine atlamayı, onu paramparça etmeyi bekliyorsun kendinden. Bunu yapamadığın için kendine saygını yitiriyorsun. Özdeğerin zarar görüyor.”

Bireyleşememiş toplumlar, mükemmeliyetçi olur. Tek başlarına ayakta duramayan insanlar sürü hâlinde yaşar ve bu sıkışıklıkta birbirlerine öyle sert sürtünürler ki, her yerleri yara bere içinde kalır. Sağlıklı bir toplumsallık, sosyalleşme değildir bu. Geçmişte veya hayali bir gelecekte yaşarlar, bugünü hiç tutturamazlar.

Aile, bu temel bozukluk yüzünden devreleri ters bağlanmış bir alet gibi işlevini yerine getiremez, kumaşı çocukları yırtarak ve biçimsiz diker. Yavrucaklar yara bere içinde büyür, ödünç elbiseler giyenler gibi orasını burasını çekiştirerek, hayatı boyunca nedenini bilmediği bir utançla yaşarlar. Babalar çocukları uyuyunca öper, uyandıklarında o öpücük, enseye şaplağa dönüşür. İyi aileler ve ideal örnekler her zaman var. Ancak Türkiye toplumuna şöyle bir baktığımızda, şiddet dili ve tüm keskinliklerimizle, elimizdeki enstet dâhil tüm verilerin yakıcılığında, el üstünde tuttuğumuz aile kurumunun durumu pek parlak gözüküyor doğrusu.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Siyaset bu değil

Markar Esayan 15.10.2012

AK Parti tartışması devam ediyor. Gayet de iyi oluyor. Dün bir dostumuz, “*Taraf* bu konuda da Türkiye’ye yeni bir şey gösteriyor” dedi. Ben de öyle düşünmüştüm. Bir gazete içinde, böyle sert ve zor bir tartışmanın açılması, bunun dünyanın sonu olmadığını görmek, beni endişelendiren değil, ferahlatan bir şey. O nedenle *Taraf*’ta yarıma, çatlama, patlama düşünceleri olanlar bence öncelikle bu bakışın kendi alışkanlıklarından kaynaklandığını fark etmeliler. O kadar tektipçi, ataerkil ve totaliter eğilimliyiz ki, bu türden fikir ayrılıklarının aynı çatı altında yer almasının mümkün ve sağlıklı olmadığını düşünüyoruz. *Taraf*’ı sevenler ise, ne gerek var kendi içinizde bölünmeye ve kavga etmeye diye üzülüyorlar. Orada da sorun var. Bu teklik ve birlik eğilimi ne kadar da içimize sızmış! Düşünce çeşitliliğini ve ifade özgürlüğünü tehdit görür hâle geliyoruz. Bu nedenle *Taraf*’ın bence de bu tartışmaya zemin olmakla ülkeye verdiği ve vereceği çok şey var. Promosyon veremiyoruz ama, en azından böyle hizmetlerimiz var. Bu da teletabi dağıtmaktan daha faydalı olsa gerek.

Tartışmanın AK Parti’ye karşı *Taraf*, Başbakan Erdoğan’a karşı Ahmet Altan eşitlemesinde yaşanması başlı başına bir sorun. Ülkenin güçlü bir iktidar partisi var ama parti tek adam Erdoğan’dan soruluyor. Karşısına bir gazete ve bir genel yayın yönetmeni konmuş. Darbeci, JİTEMci askerlerle kavga eder ve onları yenerken, *Taraf*

bu payeyi ister istemez kazandı. Çok güçlü görünüyoruz. Bunu cesur ve ilkeli yayın çizgimizden aldık. Şimdi diyorlar ki, bu ilkede odak kaybına uğradınız. Nasıl çıkacağız bu işin içinden? Sadece gazetecilik mi yapsak?

Asla eşitlenemeyecek, eşitlenmesinin haksızlık olacağı bu iki kurumu birbirine denk gören bir zihin yapısına sahibiz.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

–1'deki tartışmaya doğru...

Markar Esayan 18.10.2012

Sanırım işin en “faydalı” kısmına yavaş yavaş ve umarım yaklaştık. Olumlu bulduğum şey, Türkiye’de son dönemlerde yaşananların, kutuplaşmaların, çatlamaların, ittifakların ve tartışmaların asıl meseleye girdiğimizi bana düşündürmüş olması. Bunun çok değerli olduğunu, Türkiye toplumunun değişim sürecine girdiğini düşünüyorum. Türkiye, 21. yüzyıla, sivil demokrasiye ve özgürlüklere intibak etmenin sancılarını yaşıyor, bir yok oluşun değil. Kolay olacağını da kimse söylemedi.

Yüzeyde herkesin daha çok ilgilendiği bir tartışma var. Burada neyin olgu, neyin temenni veya gerçek-sahte olduğu tartışılıyor. Tartışma bu seviyede bir AK Parti tartışması olarak görünüyor. Bu seviyede doğru bir tesbit. Evet, bu ülkeyi AK Parti 11 yıldır yönetiyor ve güçlü bir lideri var. Bu partinin ve lideri Sayın Erdoğan’ın tercihleri, bugünkü hayat kalitemiz ile yakından ilgili. Ciddi bir Kürt hakları sorununuz ve PKK terörü meselesi var sonra. Bu doğrudan AK Parti’ye zimmetlendi. Fazla laf kalabalığına gerek yok, hükümet Kürt ve PKK sorununda tek başına kaldı, farklı katkılarla beslenemedi, bunu istemedi de belki, sonra ağır yükte büküldü ve kırıldı. Şimdi de rehabilitasyonu, güvende hissedeceği milliyetçi-mukaddesatçı, yani tanıdık baba evine dönerek geçirmeye çalışıyor.

Üslup meselesinde çok takılmanın, bu seviyedeki tartışma için, yoldaki cebe girerek lastik değiştirme gibi soluk aldırıcı ve keyifli fonksiyonları olabilir. Ama açıkçası tartışmanın bu noktada kendini tekrarlama riski taşıdığını ve bize yeni bir şey katmayacağını düşünüyorum. AKP “şunu şunu yanlış yapıyor” demenin, buna karşılık da “AK Parti yanlış yapmıyor veya yapıyor da sorun bir bakalım neden yapıyor” diye açıklamanın, bunu farklı farklı şekilde, farklı metaforlarla tekrarlamanın bir istiap haddi var. Tartışmayı uzun soluklu hâle getirmekte biraz daha derine inmenin ve emek vermenin gerektiğini düşünüyorum.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Alfa erkeği ve biz

Markar Esayan 21.10.2012

Ben kadını bol bir evde büyüdüm.

Annem dışında beş tane harika kız kardeşim var. Biri benden küçük diğerleri ise büyük. Karakterli kadınlardan bahsediyorum. Erkek olmanın bizim toplumdaki “ayrıcılık” konforunu babamın bütün çabasına rağmen bana

yaşatmadılar sağ olsunlar. Zaten toplumdaki bu erkek egemen kast sisteminin "avantajlarını" o yaşlarda bilemeyeceğimden benim için bu "yoksunluk" yıkıcı olmadı. Bilmediğiniz bir ayrıcalığı da yitirmiş olmuyorsunuz nitekim. Böylelikle en azından ergenliğe kadar önce erkek değil, önce insan (adayı) olarak gelebildim. Babamın "Aslan oğlum benim" dediği, kayırmaya çalıştığı çok oluyordu ama, bunun icraatta "canım kızım" ile karşılığı birbirine uzak değildi çok. Babamın erkek çocuk sevdasının bu şekilde dengelenmiş olması büyük bir şans. Kendimi kadını bol bir evde ve çevrede büyümüş olmaktan ötürü hep iyi hissettim. Böylelikle koyu ataerkil bir toplumda küçük vahamızda normal bir çocukluğum oldu, en azından toplum beni işgal edene kadar. Tabii bu hikâyeyi bir de kız kardeşlerimden dinlemek lazım, onu da şerh olarak buraya düşüyorum.

Kadınların bu ülkede çok sorunları var. Şiddet, aşağılanma ve tehdit altında yaşıyorlar. Bu duruma "ama"lı cümle kuracak hâlim yok. Bir erkek olarak önce insan olmaya ve payıma düşen erkek sorumluluğunu reddetmemeye çalışıyorum. Bunun da övülecek bir yanı yok. Çünkü bu şiddetin bir ekonomisi var. Öldürülen, başörtüsü veya şu bu yüzünden çalışamayan, kadın olduğu için işinde erkeklere geçilen her kadının varlığı, erkeğe giden bir haklar havuzuna akıyor. O havuzdan da tüm erkekler olarak yararlanıyoruz. Yararlandıkça meşrulaştırıyor ve normalleştiriyoruz.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Açlık grevleri ve PKK sorunu

Markar Esayan 22.10.2012

Genç bir çocuğun Dicle'nin sularına veya Mardin'in masalsı o güzelim evlerine bakarak kendisini Öcalan için yakmasını veya hapisanelerdeki Kürt siyasi mahkûmların belki yaşamlarına veya hayat boyu sakat kalmalarına neden olacak açlık grevlerine katılmalarını anlamak önemli bir düşünce emeğini talep ediyor. Çok kolay olduğunu kimse söyleyemez. Kürt halkının devletten kaynaklanan sorunları, yaşadıkları ve hâlâ yaşamaya devam ettikleri travma ve haksızlıklar o kadar çok katmanlı-karmaşık bir Kürt sosyolojisi üretmiş ki, bunun mesela AK Parti'nin palyatif-pragmatik siyaset algısının içinde anlaşılması çok zor. Zaten o karmaşık durumu biraz anlatmaya çalışan Diyarbakır Emniyet Müdürü Recep Güven'in üzerine gidilmesi de bu nedenle oldu. Hükümet bu durumu anlasa bile, bunu kamuoyuna gösterme cesaretine sahip değil. Bu da bizi yine anlamamanın sonuçlarına götürüyor. Ancak şunu söyleyebilirim ki, Türkiye'yi çok şiddetli günler bekliyor ve bu asla PKK ile sınırlı bir mesele değil.

Kürt coğrafyasında o kadar büyük bir mağduriyet dinamizmi var ki, bizi en az PKK kadar, bu gençlerin üreteceği şiddet de ürkütmeli. Gündüz taş atan, akşam yaşamak için suç işleyen, gece de evde Kur'an okuyan, bu bölünmüş-karmakarışık ruh hâlini taşıyan binlerce genç var sokaklarda. Fakir, öfkeli, umutsuz ve en önemlisi son derece enerjikler. Ben onlarla çokça karşılaştım, konuştum. Sonra devlete, topluma baktım ve bu ülke bu sorunu nasıl anlayıp da çözecek diye düşündüm.

Açlık grevlerine katılan insanları itibarsızlaştırmak, ya da onları görünmez kılmak ne sorunu yok ediyor, ne de insani. Oradaki dinamizmin kimyasını anlamak için devlet bir şeyler yapıyor mu, hiç sanmıyorum. O mağduriyet dinamizmini harcamak üzere en elverişli aracı PKK veriyor hâlâ, bunu hiç düşündüler mi? PKK sorununun ve Kürt vatandaşların hak taleplerinin kesiştiği nokta burası. Kürtlerin enerjisi, PKK denen bir araçta yakılıyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Demokratik sakinlik...

Markar Esayan 25.10.2012

BugünTaraF 'ın dış haberler sayfasında okuyacağınız bir haber var. ABD'nin en prestijli dergilerinden biri olanThe New Yorker, son başyazısında başkanlık seçimlerinde destekleyeceği adayı ilan etti. O aday Obama... Çok sevdiğim bir dostumun kullandığı bir motto var, Nietzsche'nin, "Kendinden bahsetmemek çok soylu bir ikiyüzlülüktür" diye. İnsan olmak doğrudan siyasi bir durumdur. İnsan kendisini ilgilendiren her şey hakkında fikir üretir, tercih yapar ve taraf olur. Ama bunu yapmanın bir yöntemi ve ilkesi olması gerekir. Steril kalan statükoya hizmet eder. O ilkeyi anlamak üzere The New Yorker 'ın başyazısına dönelim.

Gerekçesini açıklarken şöyle diyor dergi: "Başkan belki kaçınılmaz olarak en tutkulu destekçilerini hayal kırıklığına uğrattı. Hayal kırıklığının bir parçası ise ona bağladıkları olağanüstü umutlar nedeniyle doğdu. Kimileri gayet anlaşılır bir şekilde başarısız politikalarından (Guantanamo, iklim değişikliği ve bireysel silahlanma gibi) memnun değil, kimileri ise sürekli İHA'lara başvurulmasını ahlaki açıdan sorguluyor. Ancak ilerici, yetkin, mantıklı, saygın ve zaman zaman vizyon sahibi bir Başkan'ın yeniden seçilmesi son derece ciddi bir meseledir."

Şimdi size soruyorum. Böyle bir başyazının bizde bir gazetede çıkmasının ihtimali nedir?

"Demokratik sakinlik" diye bir terim uydurmak istiyorum izninizle. Türkiye'de olmayan bir durumu anlatmak için kısa bir yol arıyorum. 12 Haziran 2011 seçimlerinden önce "Oyumu AK Parti'ye vereceğim çünkü" diye bir yazı yazmıştım. Tahmin edeceğiniz gibi olağanüstü tepkiler aldım o yazı üzerine. Hâlbuki o yazım,The New Yorker 'ın başyazısındaki mantıkla, övgüleri, eleştirileri ve beklentileri içeren bir makaleydi.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Üçgen, kare ve daire...

Markar Esayan 28.10.2012

Sanırım bayram günleri, yaşattığı tüm olumlu duyguların yanında, melankoli ve kronik depresyondan mustarip modern insanlarımız için ciddi bir risk içeriyor. Bizim neslin pazar günleriyle yaşadığı kan davası gibi... Bir arkadaşım bu yaygın insan tipini "Haz ve hız odaklı yaşayan analjezi toplumu" diye tanımlamıştı. Hayat gailisi ve kıyasıya süren rekabette voltaj birden düşünce sudan çıkmış balık gibi oluyoruz. Bize dair irili ufaklı sorular karşımıza dikiliveriyor. Küçük cinler gibi küstahça ortaya çıkıp oramızı buramızı ısıırıyorlar.

Bazen kendinden kaçamayacağın bir köşeye sıkışırsın. Ya kendini ezip geçer ya da oturur müzakere edersin.

Kendimizle karşılaşmak iyi güzel ve sanırım gerekli de. Ama işin ölçüsünü kaçırmamak lazım. Geçmiş ve gelecek arasında, olan âna oluyor çünkü. Bir yerde kendimizle yollarımızı ayırmak gerekir. Bu hesaplama işinde durulacak yeri kaçırmak da bir hayat biçimi hâline gelebilir çünkü. Zaten toplumun büyük kısmı çocukluğunu görünmez-ağırlıksız hayaletler olarak geçirdikleri için narsistik. Kendi kendiyile oyuncak gibi

oynamaya pek müsait bir altyapımız var. Kendini fetişleştirmek ve dünyada ne oluyorsa onu ancak bizim merkezimizde ise anlamlı bulmak... Peki, edindiğimiz o tecrübeleri, bilgileri ne zaman kullanıp da yaşayacağız?

O cinlerin en çok fısıldadığı yalanlardan birisi; geçmişe dairdir. "Çok fazla vakit kaybettin. Çok hata yaptın, haksızlığa uğradın ve artık tren kaçtı. O yaşlara asla geri dönemeyeceksin. Bundan sonra ancak ölümü bekleyebilirsin, çünkü hiçbir şeyi değiştiremezsin" türünden şeyler bunlar.

İtiraf edeyim çok sağlam, okkalı bir koçbaşı bu, ruhumuzu delecek türden. Sağlam yalanlara karşı sağlam durmak gerekir.

Gerçekten insanlar eşit şartlara doğmuyorlar.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ankara'daki tutulma...

Markar Esayan 29.10.2012

Geçenlerde KONDA Genel Müdürü Bekir Ağırdır *Akşam* gazetesinden Şenay Yıldız'a verdiği mülakatta "2015'e kadar Kürt meselesini çözemezsek, küresel sorun hâline gelecek. Böyle devam edemeyiz. Şu anda bizim problemimiz, bizim kararımız. İkincisi AB ile bir ayağımız içeride bir ayağımız dışarıda sürdürülemez artık. 'Tamam ya da devam' noktasına hızla yaklaşıyoruz. Kürt sorunu, AB ve Kıbrıs'ta çözümsüzlük başka sorunlar üretir. Dünya buna katlanamaz. Kendi dengelerini dayatmadan bunlara formül bulmak gerek" diyordu.

Bekir Ağırdır çok doğru söylüyordu. Yalnız aynı söyleşide karşımıza bir paradoks çıkartacak yine şu doğru tesbitte de bulunuyordu: "2015 genel seçimlerinden sonra bugüne göre yönetimindeki karar sahibi kişilerin dörtte üçü değişmiş olacak. O kadroların misyonları geleceği belirlemek açısından çok önemli."

Bu iki tesbiti birleştirdiğimizde, 2015'e kadar çok kritik karar ve uygulamaları, var olan bu hükümetten bekliyor olacağımız ortaya çıkıyor. Yani 2015 sonrası kadroları, bu hükümetin tercihleri üzerinden oluşmuş bir ülke devralacaklar. Her hâliyle 2015'e kadarki süre çok hayati ve önemli. Belki de önümüzdeki elli yılın nasıl olacağına dair kararların önümüzdeki bu birkaç yıl içinde alınması gerekiyor.

Mesela PKK sorunu ve Kürt vatandaşların hak taleplerinin uluslararası bir mesele olacağı, dünyanın bize çözüm dayatacağı bir kaos ile kendi barışımızı kuracağımız ve yüzlerce, belki binlerce gencimizin ölmeyeceği kadar yakıcı bir fark var arada.

Hemen bugüne geldiğimizde ise, 700'ü aşkın insanın açlık grevlerinin 50. gününe geldiğini görüyoruz. Bir ateş topu çığ gibi üzerimize geliyor. Siyasi duruşunuzdan ve reçetelerinizden bağımsız olarak, 700 insanın hayatının hemen bugün doğru yöntemle kurtarılmasının gerektiği ve bunun 2015'te Kürt konusunun nerede olacağı ile ilgili menfi müspet ciddi bir etkisi olacağı gerçeğini kim reddedebilir?

Ancak siyasete baktığınızda, bununla ilgili derli toplu bir girişimin olduğuna dair bir emare göremiyoruz.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Clooney'i ihbar ediyorum

Markar Esayan 01.11.2012

Geçenlerde önce asparagas olduğunu düşünüp inanmadığım haberde, Trabzon Sümela Manastırı'ndaki aziz fresklerinden birisinin Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'e çok benzediği için inceleme başlatıldığı yazıyordu. Duyarlı bir karı koca, aziz freskinin Abdullah Gül'e çok benzemesini kuşkulu bularak Köşk'e mektup yazmıştı. Hadi onlar yazmıştı, Köşk Genel Sekreterliği de inceleme talimatı vermişti. Bu kısmı, böyleydi. Ben şu iş ne oldu bakalım derken *Radikal* bizden hızlı davranmış, haberini yapmış: Dünkü sayısında incelemenin tamamlandığı, 9 ile 17. yüzyıl arasında yapılan fresklere hiçbir müdahale olmadığı sonucuna varıldığı yazıyordu. Raporda durumun "Algı yanıltması"ndan kaynaklandığı da belirtildi.

Bir diğer olay ise sanal dünyadan... Malum hükümetin "Ne yapmalıyız ki, üzerimizde oluşan otoriterlik algısı şöyle iyice bir pekişsin, bindiğimiz dalı yavaş kesiyoruz, bu hızla ülke 2014'e kadar karışmayabilir" temasıyla icat ettiği 29 Ekim yürüyüş yasağı ile ilgili... Facebook'ta ben de görmüş ve aynı fresk olayında olduğu gibi "Yok canım bu kadarı da olmaz" demiştim. İlkinde yanıldım ama ikincisinde haklı çıktım. Bir çevik kuvvet polisi, elinde Türk bayrağı olan dört beş yaşındaki bir oğlan çocuğunu kovalıyor. Aralarında birkaç adım var. Polisin elinde cop da var.

Meğer bir fotomontaj hilesiymiş. *Habertürk* de bunu Face-Paragas diye haber yaptı. İki gazeteye de tebrikler. Çocuk İspanya'da ünlü San Fermin boğa güreşi festivalinde koşuyor aslında. O çocuğu alıp polisin kovaladığı siyah bereli göstericinin yerine monte etmişler. Tabii polis bereliyi niye kovalıyor, o da ayrı mesele. Ama kimse bacak kadar çocuğu kovalayan bir polis fotoğrafının AK Parti'nin imajına yönelik amaçlanan kışkırtıcılığın başarısını inkâr edemez.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Prospektüs...

Markar Esayan 04.11.2012

Rahmetli babam, çocukken çok ciddi fakirlik çekmiş; öyle böyle değil, şimdi burada örneklendirerek stabil ruh durumumu, sizin de pazar gününüzün keyfini bozmak istemiyorum. Anlattığı ve her birisinden bir Dickens romanı çıkabilecek hikâyeleri genellikle hatırlamak istemem. Kötü şeyleri öyle sürekli hatırlamanın çok matah bir şey olduğunu da zannetmiyorum. Sanırım yazı da buna benzer bir temanın etrafında dolaşacak.

Uzun süre susuz kalmış birinin ilk olarak dudaklarının ıslatılması gerekir. Kana kana su içerse vücut susuzluğa göre ayarlandığı için elektroliz dengesi altüst olur ve o kişi zarar görebilir. Bir şeyin aniden ve şiddetli bir şekilde hayatınızdan sökülmesinden sonra, bünye bu durumla baş etmek için önlemler alır. Su alan yerleri gözden çıkarır, batmamak için; kapaklarını kapatır o bölmelerin, ilişkisini keser bütünle. Bünye kendi kendini ameliyat ediyordur o sıra. Kesme biçme işidir bu. Kaybın öznesi ile ilgili tüm duyguların, artık giderilmeyecek olan ihtiyaçların kesilip atılması gerekir. Çok kanlı bir ameliyattır bu. Sızısı uzun sürer. Ama bir gün gelir ve unutulur. Artık yokluğu ile var olacaktır hayatınızda. Dışınıza açılan penceredeki tülün gerisinde, belirli belirsiz, içeride bir dışarıklık, tanıdık bir yabancı, tekin olmayan bir yakın gibi.

Travmanın kendisi ve insanın travmaya karşı korunma taktikleri birbirine yapışır sanki. Kayıp giderildiğinde, kayıp geri döndüğünde, aynı yatağı bulamayacaktır. Ona yer açmak gerekir. İkinci ameliyat... Yine o soğuk odaya girmek, her şeyi yeniden yaşamak, yaranın kanatılması, kabuğun sökülmesi... Bazen de bunu istemezsiniz. Artık onsuz yaşamayı tercih edersiniz. İkisi de yanlış değildir. İkisinin de doğru olmadığı gibi.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Suikastı çağırmak...

Markar Esayan 05.11.2012

Geçen hafta merhum Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın mezarından çıkartılan naaşında yüksek dozda zehir bulunduğu dair *Bugün* gazetesinin haberi gündeme bomba gibi düştü. Adli Tıp zehrin tipini reddetti ve haberi yalanladı ama, "bazı bulgulara ulaşıldığını" da ifade etti. Açıklamanın bu tarafı muğlâk olduğu için ilk elden henüz kesin bir bilgiye sahip olamadık. Ancak gazeteler haberlerine devam ettiler. Zehrin ismi o olmayabilirdi ama, yüksek dozda zehir bulunmuş, toprak analizleri yapılmış, toprakta ise bu zehre rastlanmamıştı. Önümüzde nihai raporun savcılığa ulaşmasına az bir vakit var. Umarım kamuoyu hızlı ve kâfi miktarda bilgilendirilir. Çünkü bu, hem derin devlet yargılamalarını, hem de derin devletin hâlâ gölgede kalan yapısını bize net olarak gösterecek önemli bir adım olacak.

Biliyorsunuz Özal ölmeden hemen önce bir Orta Asya gezisine çıkmıştı. Ziyaretin son gününde, Kazakistan'da babasıyla yaptığı bir görüşmeden bahsetti Ahmet Özal. "Bana, risk alarak aktif siyasete döneceğini, ülkenin en önemli meselesinin Kürt sorunu ve PKK olduğunu, bu sorunu kesinlikle çözeceğini söylemişti" diyor. ANAP hükümetinin Çalışma Bakanı İmren Aykut da bu tesbiti başka bir televizyon programda doğruluyordu. "Bana Kürt meselesinin ülkenin en öncelikli sorunu olduğunu ve çözülmesi gerektiğini söylediğinde anlam verememiştim. Çünkü Kürt sorunu o dönemde bu kadar öncelikli bir konu değildi" diyor.

Özal eğer zehirlenerek öldürülmüşse, bunun 1988 yılındaki suikast girişiminin devamı olduğu, aynı odakların yarım kalan işi tamamladığı da kolayca söylenebilir. Özal'ın bu suikast işinin üzerine gitmemesi, tıpkı zamanında Ecevit'in kontrgerillayı fark ettiği ve üzerine gidemediği gibi, bu odağın devletin içinde ve çok güçlü olduğu sonucuna bizi ulaştırıyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Vitesi geri takmak mümkün mü

Markar Esayan 08.11.2012

Başbakan Erdoğan'ın salı günü grup konuşması önemliydi. Çünkü yardımcısı ve üslup olarak çoğunlukla sağduyulu bir yerde duran Bülent Arınç açlık grevlerine katılanlara insani bir çağrı yapmakla kalmamış, taleplerin karşılanması ile ilgili de konuşarak bu kavrayıcı insani çağrının altını doldurma gayreti göstermişti. Başbakan Erdoğan'ın talimatıyla Adalet Bakanı Sadullah Ergin'in Kürtçe savunma konusunda yaptığı çalışma da sonuç verme aşamasına gelmişti. Ancak, idam tartışmasını ortaya atan, açlık grevi yoktur diyerek cezaevlerinde

hareketlenmeye yol açan Başbakan'ın oluşan bu olumlu atmosfere nasıl bir "katkı" yapacağı da merakla bekleniyordu.

Ben Başbakan'ın konuşmasında bu sürece zarar vermeme kaygısı göttüğünü gördüm. Sanırım açlık grevlerinin ciddiyeti anlaşılmış vaziyette. Tüm grup konuşması içinde hamasi kısımları bir kenara bırakırsanız bir cümle benim çok dikkatimi çekti. Bunu önemsedim. Başbakan **"Bu eylemler tamamen dışarıda siyasi faaliyet olarak yürütülmesi gereken bir mücadelenin, cezaevlerindeki genç bedenlere yüklenmesinden ibarettir"** dedi.

Yani Erdoğan, anadilde eğitim, anadilde savunma, Öcalan'ın statüsü ve barınma koşulları gibi konuları, meşru siyaset zemininde kazanılacak haklar olarak görüyor. Bunu siyasetin üstlenmesi gerektiğini ima ederken, mücadelenin kendisini meşru gördüğü ortaya çıkıyor. Çünkü aslında bu sorunu çözmek dışında bir şansın olmadığını, çözüm aşamasında da rakip siyasetin güçlü olmasının kendi işini de kolaylaştıracağını gören bir akıl da orada belirliyor.

Ancak Başbakan'ın söylemi ile hükümetin icraatları arasında, en azından açlık grevlerinin sonlandırılması bağlamında ciddi bir fark var.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yağmursuzluk özlemi...

Markar Esayan 11.11.2012

Kış ve yağmurlar yasaklanmalı diye düşündük.

Yaş almak mı, yoksa kendini keşfetmek mi bilemedim, ama loş havaları, hüznü ve karanlık kış günlerini sevdiğini varsaydığım ben, son yağmurlarda kansız bir darbe yaptı Ben'e karşı. Kansız demek sert olmadığı anlamına gelmemeli. Oldukça sertti, çünkü hâlâ yağmura ve hüzne bağlı birlikler direnişlerini sürdürüyordu. Battal güllerden kopardıkları sivri dikenleri ve kötü kokan solmuş orkideleri, çok çaresiz kaldıklarında ise, kem nazarlarını atıyorlardı birbirlerinin üzerine. Lakin oldukça kibardılar. Mücadeleyi kazanan yaz ve güneş cuntası, teşekkür konuşmasında, Ben ile Ben'in sağladığı çeşitliliğin kişisel kuruluş tarihimde bana kattıklarını övdü ve kutladı. İçimdeki tüm ötekiler Türküyle, Kürdüyle, Çerkesi, Lazı, Mıhallemisi, Ermenisi, Alevisi, solcusu, dindarı, ateisti, kadını, heteroseksüeli ve eşcinseliyle bu zarafeti çılgınca alkışladılar. Herkes gıptayla izledi bu durumu.

Ben'in zafer konuşmasına göre, tok ve güçlüysem bunu demokratik ruhsal dengeme ve çok çeşitli duygularıma, matruşka gibi iç içe geçmiş kimliklerime, bu çeşitliliğe sağladığım eşit yaşama ve adil yarışma imkânına borçluymuşum. Bu durumda her duygu yan yana barış içinde yaşayabiliyorlar, kavga edebiliyorlar, ama birarada olmaktan mutlu olabiliyorlardı. En azından ötekilerin varlığından rahatsız değillermiş.

Ama artık değişim zamanı. Değişimi yadsımak çürüme demek. Yani hâlâ kışı ve yağmuru sevmediği hâlde, her kışın o en uzun gününde, hüznü mabedine kağıt yürütmek daha ne kadar tatmin edebilir ki insanı, bile bile. Cumhuriyet, halkın kendi kendini aldatması mıdır?

Ama yağmur da yağıyordu, kış da geliyordu işte.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Anlamak, eleştiri ve yöntem

Markar Esayan 12.11.2012

Çinlilerin “Tuhaf zamanlarda yaşayasın” bedduasını bilirsiniz. Ben bunun beddua olduğuna katılmam pek. Hem tuhafıkları düşüncemi kışkırttığı için severim, hem de dünya tarihinde her zaman diliminin zaten yeterince tuhaf olduğunu düşünürüm. Bu ülkede doğdum ve geçmişle çok ilgilendim. İnsan hikâyeleri topladım ve tarih okudum. Karşılaştığım her şey çok tuhaftı. Lakin genel olarak ülke ve şahsi geçmişime baktığımda, sevdiğim ama yaşamaktan mutlu olmadığım bir geçmiş görüyorum. Demek ki tuhafıkların olumsuz biçimlerini daha çok yaşamışız.

Türkiye’nin içinden geçtiği bu son çalkantılı dönem de “şimdi” gerçekleştiği için tüm gelişmeleri ile bizi hâliyle derinden etkiliyor. Oysa geçmişle mukayese ettiğinizde, mesela Kürt konusunun ve PKK sorununun daha iyi bir noktada olduğu bir gerçek. Ama bu gerçeğin sadece bir parçası. Çünkü bu sorunlar dünkü değil, bugünkü bizi etkiliyor. Hem beklentilerimiz, hem standartlarımız, hem de bizler değiştik çünkü. Dünkü dünyada ve Türkiye’de, dünkü bizle yaşamıyoruz. Artık Diyarbakır’da Beyaz Toroslar Kürt avlamadığı için seviniyor olabiliriz, ama bu, Kürtçe anadil ve savunma taleplerini 1990’ları işaret ederek nankörlük olarak görmeyi gerektirmiyor.

Etyen Mahçupyan dünkü “Çamurlu yollarda” yazısında AK Parti eleştirisini iki ana gruba ayırır ve ikincisine, kısaca “anlama” modeline yakın olduğunu anlatırken, “Oysa AKP ve onun tabanı açısından gerçek dünya, sözkonusu eleştirilerin varsaydığından çok daha karmaşık” diyordu. Bu tesbitin önemli olduğunu düşünüyorum.

Gerçekten de bu düşünce süreçlerine katılması gereken bir saptama. Ama nasıl? Bu tesbiti doğru varsayıyorsak, onu nasıl kullanacağız? Başbakan’ı ve AK Parti’nin söylem ve icraatlarını anlamaya çalışırken, tabanı da hesaba katarak bu karmaşıklığı hesaplamalı.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Barışa açlık çekmek

Markar Esayan 15.11.2012

Başbakan her ne kadar açlık grevlerinin gündeme yerleşmesini kasıtlı ve kötü niyetli görse ve böyle telaffuz etse de, kriz soğukkanlı ve doğru yönetilemediği için durum Türkiye sınırlarını aşmış durumda. Avrupa Parlamentosu Başkanı Schulz ve dün Türkiye’ye gelen Avrupa Birliği Raportörü Oomen-Ruijten bu konuda önemli çağrılar yaptı. Grevcilerin iyi muamele gördüklerinden emin olmak istiyor ve krizin bitmesi için iki tarafa da çağrı yapıyorlar. Schulz grevcilere “Eylemi bitirin, siyasi diyaloga girin” derken, hükümete de “Eylemcilerin kaygılarını dikkate alın” diye seslendi.

Bir an evvel çözülememesi ve insanlar hayatını kaybetmeye başlaması durumunda, krizin daha da derinleşeceği, siyasetin zaten darlaşan imkânlarının iyice kısıtlanacağını öngörmek için medyum olmaya gerek yok. Başbakan bu olasılığın kullanılmasını “şantaj” olarak değerlendiriyor. Evet, bu bir şantaj, ama karşılığı olan güçlü bir şantaj. Bunun karşısına Türkiye’ye siyasi paradigma değiştirecek “idam” kartını koymak teraziyi

eşitlemekten ziyade, açlık grevcilerini duygusal olarak tahkim ve tahrik ediyor. Ölümü göze alan insanları hangi tehdit ve restle korkutabilirsiniz ki! Soğukkanlı siyasetçi, beliren tehlikeyi görerek, şantajın amacına uygun hareket etmez.

Açlık grevleriyle ilgili iki tür analiz yapılabilir. İlki genel PKK stratejisi içindeki yeri, anlamı ve etkisi. Diğeri de, meşruiyeti ve etkisi ne olursa olsun yüzlerce kişinin ölüm riskinin şu anki yakıcı gerçekliği üzerinden rasyonel çözüm arama yöntemleridir.

Açlık grevi, bir insanın çaresiz kaldığı bir durum karşısında, hayatından vazgeçerek, yani "bu şartlarda yaşamayı" reddederek yapabileceği en etkili eylem biçimi. Burada güçlü muhatap karşısında başka yol kalmamış olması ve yaratılacak etkinin ne kadar meşru olduğu kriterleri önemli.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Büyükler...

Markar Esayan 18.11.2012

Sizde nasıl oldu bilmiyorum; ileriye doğru attığım her adımın faydasını gördüm. Şaşıracaksınız ama, yanlış adımların, sonu kötü gelenlerin dahi, sonrasında bana kattığı çok şey oldu. Kötü iyiye döndü. Ama durup beklemenin hiçbir faydasını göremedim.

Hayatın başında, içine doğduğum ülkenin olumsuz şartları ile de ilgili olsa gerek, bu hayatın çok zor geçeceğini düşünmüştüm. Hangi büyüğümle konuşsam, bana hayatın ne kadar acımasız ve insanların ne kadar güvenilmez olduğundan bahsediyordu. Özel konuşmalarda ise kadınların aslında en iyisinin bile bir şeytan olduğu tenbihlenirdi. Bir kadınla "doğru" bir ilişki kurmak isteyen erkek önce onu "etkisiz" hâle getirmeliydi. Kadına güvenmemek ilişkinin temeli, bu alışverişin patronu da erkek olmalıydı. Etkisiz hâle getirilmemiş bir kadının bir erkeği mahvetmemesi mümkün değildi. En iyisi bile olsa, doğaları gereği fırsatını ilk bulduklarında bunu yapacaklardı.

Sonra dostlar vardı... Dostluk, güven, paylaşmak iyiydi, hem ne de olsa bir kâğıda imza atılmıyor ve kurtulmak çok kolay. Ama iyi bir dost bulmak çok ender başa gelen bir şeydi. Bir başka büyüğüm ise etrafta çok büyüğünüz olması iyi mi kötü mü bilemedim şöyle demişti: "Eğer hayatın boyunca bir dost edinirsen çok şanslısın. İki dost edinen Allah'ın sevgili kuludur. Üç dost edinen ise bir mucize yaşamıştır. Ama 'dört tane dostum var' diyen kişinin mahvoluşu yakındır; çünkü bu mümkün değildir."

Çok havalı cümleler değil mi?

Hani iş ilişkilerini, rekabeti ve bunun keskinliğini anlıyordum da; bu kadın, dost meselesinde içime sinmeyen bir şeyler kalıyordu hep. O yaşta sadece sorular sorabiliyordum.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir saniyede cehennemden cennete

Markar Esayan 19.11.2012

Sevinmemek elde mi? Yüzlerce kişinin her an ölümüne yaklaştığı ve her an zincirleme ölüm haberlerini duymayı beklediğimiz anda sahneye “Deus ex machina” olarak Öcalan indi ve sorunu bir cümlesi ile çözdü. Gülelim mi, ağlayalım mı bu hâlimize, yoksa insanların ölmesi engellendiği için her hâlükârda şükür mü edelim? Gelin hepsini birarada yapmaya ve anlamaya çalışalım.

Açlık grevlerine katılanlar Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarıydı. Maalesef bazıları için bunu kabul etmek zor ama, onlar PKK’lı da olsa, hatta aralarında insan canı almış olanlar da olsa bizimle —en azından kâğıt üzerinde— eşit vatandaşlar. Suç işlemiş ve cezalarını çekiyor olmaları, vatandaşlık ve insan hakları listesinden düştükleri anlamına gelmiyor. Yani onlar, insanaltı varlıklar değil. Bu nedenle insanların yaşamasını sağlamak, bu krizin ilk önceliği olmalıydı. Bu ne derece oldu, yorumu size bırakıyorum. Ancak burada Başbakan’ın “sahnedeyse seyircilere urgan fırlattığı” tüm “performansına” rağmen, Başbakan Yardımcısı Bülent Arınç, Adalet Bakanı Sadullah Ergin, BDP ve sanırım MİT’in krizin çözülmesinde önemli katkıları oldu.

Bana görünen tablo şu: hükümet bu krizi başarılı biçimde yönetemedi. Ama nasıl? Başbakan’ın savrukluğu bir tarafa, bu savrukluğun nedeni aslında krizin zaten çıkmasının öngörülmemiş ve bu “şantaj”ın gelmesinin engellenmemiş olunmasıydı. Kriz çıktıktan sonra kendi kendini köşeye sıkıştıran hükümetin başka türlüünü yapması pek beklenemezdi. Bu şu demek; Kürt vatandaşların hak taleplerinde AK Parti’nin “zamana hükmeden” tavrı, pragmatizmi ve yavaşlığı devam ettikçe, hükümet sık sık bu tür krizlerle karşı karşıya kalacak. Hele hele 2014’e kadar böyle idare edilmesi planlanıyorsa, sadece Kürt ve PKK konularında değil, dış politika dâhil birçok konuda “şantajvari” darboğazların içinde bulacak Türkiye kendisini.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Siyaset akıllanıyor mu

Markar Esayan 22.11.2012

Açlık grevlerinin bitişi ile içine girdiğimiz sürecin eskinin devamı mı yoksa yeni bir dönem mi olacağına dair işaretleri izleme dönemindeyiz. Hani hep soruyorum ya, acaba yaşananlardan tecrübe ediniyor muyuz diye, işte onu test edeceğimiz günler yaşayacağız bu dönemde. Açlık grevlerinin bitirilmesi sürecinde bir görev dağılımı yapılmış gibi gözüküyor. Başbakan Erdoğan tüm şiş kebablı, idamlı söylemine rağmen, sonuçta arkada devam eden sürecin de başında olan kişiydi; bunu unutmamak gerekir. Anadilde savunma konusunu Adalet Bakanlığı’nda uzmanların sabahlara kadar çalışarak hazırladıklarını biliyoruz. Başbakan’ın sert söylemini ise yardımcısı Bülent Arınç gerçekten çok yapıcı bir dille onarıyordu. Bu onarma görevinin de Başbakan’ın onayı veya itirazı olmadan sürmesi beklenebilir miydi bilmiyorum. Nitekim Arınç’ın sözlerinin Başbakan’a gazetecilerce sorulduğunu ve olumlandığını biliyoruz.

Bu ise Türkiye’de pek alışıldık olmadığımız şeyler. Hapisteki PKK’lılara veya devletin düşman olarak bellettiği kesimlere yönelik üst düzey isimlerin “Kardeşlerim amacınıza ulaştınız, istirahat ediyorum bizi üzmeyin” türünden bir dili ben pek hatırlamıyorum. Sorunun çözülmesinde bu üslubun önemli rol oynadığını sadece ben düşünmüyorum. Leyla Zana da bu konuda Arınç’a teşekkür etti. Öte yandan iki önceki grupta Başbakan Erdoğan açlık grevlerini eleştirir ve şantaj olarak nitelerken, bir yandan da açlık grevcilerinin taleplerini siyasi mücadele olarak kazanılması gereken haklar olarak telaffuz etti. Bunun da altını geçen yazımda çizmiştim.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İlişmek...

Markar Esayan 25.11.2012

Birilerinin beni aşkın, sevginin, sevdanın, adı ne ise, bunun olmadığına ikna etmesi çok zor. Bunun iyimserlikle ilgisi yok. Ben bir aşk çocuğuyum çünkü, nedeni bu. Babam anneme, annem de babama âşıktı. 1960'larda milliyetçi ve yaralı bir Ermeni adam, yetim bir Çerkes kadınına neden tutulsun ki! Annem yıllar sonra, "Aslında Markar" demişti, "Aklımın köşesinden bile geçmezdi bir Ermeni ile hayatımı birleştireceğim." Öyle basit bir mücadeleden bahsetmiyorum. Burada ayrıntılarına da girmek istemiyorum. Sadece akrabasız büyüdüğümüzü söylemem yeterli olacaktır.

Son bir sahne hatırlıyorum...

Daha doğrusu sadece o sahne kazınmış görsel hafızama. Babam ilk felcini geçirmiş. Osmanbey'deki büyük evdeyiz. Yıl 1994 olsun. Annem babamı bebekler gibi giydirmiş, salonda, o eskiden oturup saatlerce kahve içip sohbet ettikleri berberlerindeler yine, karşılıklı... Ben salonu gören Amerikan mutfakta çay dolduruyorum. İşe gitmek üzereyim. Gözüm onlara takılıyor bir an. Babam hâlâ çekici. Erkekliğinin şıklığından hiç taviz vermiyor. Bunu bildiğim için dükkâna gelen özel berberini eve getirtmeye devam ediyorum.

Annem ile babam göz gözeler, görüyorum.

Beni fark etmeleri mümkün değil. Mahcup da olsam birkaç dakika onları izliyorum. Kocaman adam olmuşum. Yine de bu muhabbetleri bana huzur veriyor. Kendimi çok, nasıl derler, "iyi" hissediyorum. Kahvelerini içiyorlar. Babamın suratında muzip bir gülümseme var. Ona hep öyle bakar. Annem ona bir şeyler söylüyor ara ara. O da onun söylediklerini ne kadar önemseydiğini belli etmek için (konuşamıyor ve doktorlarından biliyorum ki aslında anlamıyor da) sanki duyduklarına çok şaşırmış gibi başını aşağı yukarı sallarken, "hmm, hmm" diye sesler çıkarıyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Fazıl Say metninin kısa analizi

Markar Esayan 26.11.2012

Fazıl Say'ın Taraf 'taki halka seslenişini okurken küskün, öfkeli, yalnız hisseden bir çocuğu izlemiş hissine kapıldım. Açıkçası tüm bu tartışmalar, bilinçli veya içgüdüsel bir piar çalışması gibi de geliyor. Öte yandan bu müzik insanının işlerini dinleyip, "kafasından geçirdiklerini" tabakta bırakma arzum ağır basıyor. Bende ikisi birbirini etkiliyor çünkü. Kişi ile ürününü birbirinden kolay ayıramıyorum. Her zaman mümkün olmadığını bildiğim hâlde, kişi ile sanatının aynı olgunlukta olmasını bekleyenlerdenim. Mesela Orhan Pamuk'un, Adalet Ağaoğlu'nun romanlarını içim rahat okuyorum. İnsani duruşları ile eserlerinin başarısı arasında aklım bir tür bağlantı kuruyor. Fazıl Say ve örneğin Atilla İlhan'da böyle bir şansa sahip değilim. Şüphesiz tamamen benim

penceremden gözükten durum bu, sübjektif. Aynı nedenle Pamuk'u okuyamayan, ama Say'a ideolojik olarak yakın ve bu durumun, onun sanatını takdir etmekte bonus sağladığı bir sürü örnek vardır. Onları yargılama hakkını kimden alabilirim ki! Hem sıkça tekrarladığım bir söz var; saygı duymuyor olmam, saygı göstermeyeceğim anlamına gelmez.

Say'a kızıp, gözü kara bir arabesk savunucusu olacak değilim. Çünkü gereksiz. Yüksek lisansım Kültürel İncelemeler üzerine ve küçük bir sır vereyim, dünya yüksek-alçak kültür tartışmalarını çoktan geride bıraktı. Hatta fazlaca ayıp bulunuyor böyle yaklaşımlar. Gençliğim korolarda, Mozart, Charpentier, Verdi, Gomidas dinleyerek ve söyleyerek geçti. Malum biz doğar doğmaz kilise korosuna yazdırılırız. Klasik müzik dinleyicisiyim. Orhan Baba'yı da çok severim.

Ama Say'ın meselesi de, ona yönelen tepki de bunlardan öte bir şey barındırıyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Başörtüsü yasakları kalkmalı

Markar Esayan 29.11.2012

Türk tipi modernleşme şekilsel olduğu ve bir derinlik üretemediği için, hâliyle giyim kuşam gibi, aslında insanın özelinde kalacak bir olgu her zaman merkezî, ideolojik bir öneme haiz oldu. Mustafa Kemal'in Şapka İnkılâbı, toplumun hemen değiştiğini görmek isteyen bir acelecilik dışında, temel olarak insana ve tarihe saygısızlığı da şiddet eşliğinde sergileme merakındaydı. Osmanlı'daki modernleşme çabaları da aslında dünya ile birleşme, dünyadan değer alırken ona da bir şeyler katma düşüncesinden ziyade, çöken devletin ordusunun modernizasyonu ihtiyacından neşet etmişti.

Şimdi Bakanlık bir yönetmelik değişikliğine giderek kıyafette tek-tip formaya son verdi. Okullarda mini bir referandum yapılarak eğer yüzde atmış oranı yakalanırsa formaya devam edilebilecek. Ama asıl sorun İHL, İHO'larda ve tüm okulların seçmeli Kur'an-ı Kerim derslerinde başörtüsü takmanın serbest bırakılmış olması. *Cumhuriyet* gazetesi dün bu haberi "Bunun sonu çarşaf" diye vermiş.

İşler ne zaman bu noktaya dayansa, sadece *Cumhuriyet*, *Sözcü* ve CHP çizgisinde değil, laik hassasiyete sahip çoğu kesimlerde alarm zilleri çalıyor. Üniversitede başörtüsü özgürlüğüne destek veren demokrat kesimlerde bile kafalar karışıyor. 18 yaşını geçen bir kişinin kıyafet seçimi özgür bırakılmalı, hele hele hak kaybına müsaade edilmemeli ama, henüz kendi hayatı hakkında karar veremeyecek çocukların, üstelik kamu alanında başörtüsü takması, çoğunluğa göre zararlı bir durum. "Laiklikle ve modernlikle" de çelişkili. Karanlık çağların başlangıcı.

İdeal olan durum, Türkiye'de tarikatların özgür bırakılması, din okullarının açılması ve çocuklarına dinî bir eğitim vermek isteyen geniş kesimlerin bu ihtiyacının karşılanmasıdır.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Fırtınanın gözüne bakmak

Markar Esayan 02.12.2012

Geçenlerde bizim *Etraf* ekinin psikanaliz dosyasında okuduğum o cümle kafama kazınmış. İlgili uzman “herkes hastadır” diyordu. Ben de bu konuyla ilgilendiğimden beri bunun böyle olduğunu düşünmüştüm. Hasta olmak.. ideal durumda olmamak, istenen noktaya uzak düşmek.. hassasiyetimiz olan konularda incinmiş ve zayıf hissetmek. İyi hissetmemek, endişe ve korku dolu olmak. Güven eksikliği.. sevmeyi becerememekten çok, sevildiğini seçememek, hazmedememek, iyi olma ihtimalleri belirdiğinde, o ihtimalin mekânına enlem ve boylam olarak en uzak noktaya kaçma dürtüsüne kapılmak, sonra kaçmak, bazen donup kalmak. Ömür boyu bir eksik duygusuyla boğuşmak, o eksiğin adını bir türlü çıkaramamak. Hatta çıkarma ihtimalleri belirdiğinde onu yok saymak, alıştığını yaşamaya eğilimli olmak. Bir sürü bir sürü kapaklar, zırhlar edinmek. Onların otomatik olarak devreye gireceği düzenekleri ruhumuzun derinliklerine Patriotlar gibi yerleştirmek. Öyle ki hiçbir şey bizi hazırlıksız yakalamasın.

Aslında, bildiğiniz yaşamak bu. Doğmak hastalanmak demek. İyi olmaya çalışmak kadar insani.

Sabahları gözlerimi açtığımda, haliyle önce odamın beyaz tavanını görüyorum. Tabula Rasa’yı çağrıştıran bir sembol. O sırada sanırım bilinçdışım ön belleğe hayatımın devamlılığını sağlayacak bilgileri yüklüyor. Dünkü gecede hangi noktada kalmışsam... Önce kim olduğumu hatırlıyorum. Sonra nerede yaşadığımı, uyandığım bu odanın hangi ülke, hangi semt ve hangi caddede olduğunu ayırıyorum. Peki, hangi çağlardayız? Tarih ne? Hızlı bir envanter çıkarmak lazım. Yerinde bulduklarınıza bir tik atıyorsunuz, eksilenlerin yanına bir kısa yatay çizgi. Ortaya son hâliniz çıkıyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ombudsman’a saygı...

Markar Esayan 03.12.2012

Yanlış! Mehmet Nihat Ömeroğlu istifa etmemeli. Yerinde kalmalı. Sayın Ömeroğlu’nun, beş yardımcısından sadece birisini kendisi gibi Hrant Dink’in cezalandırılması yönünde oy kullanan hâkimlerden seçmiş olması ise affedilemez. Beşini de o 16 Yargıtay hâkimi arasından seçmeliydi. Hatta bu zorunlu tutulmalıydı Meclis tarafından. Ombudsmanlık seçimini düzenleyen uyum kanununda “Ombudsman ve yardımcıları, kamuoyunda ses getirmiş en milli davada, en milli kararları alarak, devletin ve Türklüğün bölünemez bütünlüğü yönünde hüküm veren hâkimler arasından seçilir” denmeliydi.

36 başvuru yapılıyor mesela şu ombudsmanlık işine. Süreci hiç mi tahlil etmediniz? İçlerine Durmuş Yılmaz gibi parlak kariyeri ile “kafa karıştırıcı” isimler de sızmış. Ama o akıl var ya, o İttihat’tan beri sarsılmadan, şaşmadan duran, ne istediğini iyi bilen, vakur, Türklükle onurlandırılmış, o olmadı Osmanlılıkla muhteşemlendirilmiş o akıl, hiç şaşmıyor. Gidiyor en muhteşemini, kendine göre en mükemmelini tanıyor, buluyor ve seçiyor. Akıl, akıl yetmezse ulusal sağduyu. Merkez Bankası’nı iyi yönetmek mi, yoksa Türklüğü Hrant Dink gibi tehlikelerden korumak mı? Şimdi siz şu on senede biraz gevşediniz belki, muhtemelen yanlış yanıtlar verebilirsiniz. Ama o akıl vermiyor. Doğrusunu biliyor. Devletin bekasının hangi kritik noktada, nasıl korunacağını iyi biliyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Makas...

Markar Esayan 09.12.2012

İngiltere’de yüzyıl başında yaşam ortalaması 50’ymiş. Türkiye’de o sırada kaçtı bilmiyorum ama, sanırım bir on yıl eksiltmek çok abartılı sayılmaz. Bugün ortalama yaşam süresi İngiltere’de 78 civarında, Türkiye’de ise 75’e dayandı. Bu, nüfus planlamacıları, emeklilik fon yöneticileri ve yaşlanan nüfuslarını nasıl besleyeceklerini düşünen devletler için sıkıntılı bir durum olsa da, bizim için herhalde iyi bir haber. Yüz yıl gibi kısa bir sürede yüzde ellilik bir artış hiç de fena değil. Hele hele seksenine merdiven dayamış Robert Redford’un dinçliğini görüp, “en güzel yıllarımı yaşıyorum” sözlerini duyduktan sonra.

Bu durumda hayatı yeniden programlamak gerektiğinden bahsediyordu bu bilgileri edindiğim televizyon programındaki uzman. Hayatı 25’lik üç dilime ayırmak ve buna göre programlama yapmak gerekmiş. İlk yirmi beş yıl zaten eğitim ve hayata hazırlıkla geçiyor. Kendimiz için kararları başkalarının aldığı bir ülke ve kültürde yaşıyoruz. Bir tür çağdaş kölelik. Aile, devlet vesayeti altında hayata başlamak. Sonra bir patrona, komutana veya kocaya devrolunmak. Erkeklerin ayrı, kadınların apayrı sorunları var. Ben eminim ki, okuma şansına sahip olanlarımızın bile büyük çoğunluğu kendini tanımadan, kendisini tartmadan yaptığı tercihlere göre üniversite, bölüm seçtiler. Bir kısmı bölümünü sevdi, bir kısmı iş seçerken bu yanlış düzeltme imkânı buldu.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yeni bir dönem başladı

Markar Esayan 10.12.2012

3 Kasım 2002’de AK Parti’nin iktidar olması, 28 Şubat darbesi sonrası yaşananların Türkiye’de aslında halk nezdinde çoktan başlamış değişimin siyaseten konsolidasyonuydu. Bu türden büyük değişimleri, depremin oluş anı gibi değerlendirmek mümkün. Faylarda uzun bir hazırlık ve değişim birikimi sözkonusuydu. 28 Şubat’ta olan da, mütedeyyin sosyolojisindeki enerjinin siyasi zeminde açığa çıkmasını sağlayan bir kırılmaydı. Bunu sağlayan pek çok etken mevcuttu. Bu etkenleri öncesinden izlememiş veya görmek istememiş olanlar için ise her şey çok çabuk gelişti ve travmatik oldu. Hâliyle bu ciddi bir panik yarattı. Büyük Ortadoğu Projeleri, İsrail, uzaylılar ve türlü komplo teorileri havada uçuştı ve uçuşmaya da devam ediyor.

Oysa olan, bu ülkede en az bir yüzyıldır yaşananların doğal bir sonucuydu. Hatta gecikmiş bile sayılabilirdi. Soğuk Savaş 90’larda değil 80’lerde bitmiş olsaydı, belki o dönemde böyle bir radikal döneme girebilirdik. 24 Ocak Kararları’nın amacı-etkisi ile 12 Eylül 1980 Darbesi’nin dışta bulunduğu desteğin, komünizm tehlikesinden ziyade (Batı SSCB’nin çökmekte olduğunu çoktan görmüştü, ne tehlikesi!) ikâme ekonomisini kırmak ve Türkiye’yi bir Arnavutluk olmaktan “kurtarma” vizyonlu olduğu, her zaman darbenin vahşi hikâyesi altında mahbupça görmezden gelinmiştir. Bunları ihmal ettiğinizde, ortada sadece şeytan Amerika ve gözü dönmüş darbeci paşalar kalır. Oysa her tarihî olayın bir rasyonalitesi vardır. Bunu anlamaya çalışmak taraf olmak değildir.

Yani tarih tek bir olayın tek bir görüngüsünden oluşmuyor. Zaten tüm tartışma veya tartışmanın yüzeyselliği ki bu, zamanı ve toplumu da anlayamamak demek bu tek tip bakma alışkanlığı ve emeksizlikten kaynaklanıyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Cumhurbaşkanı Gül'ün korktuğu...

Markar Esayan 13.12.2012

Dikkatlerimizden kaçmış. Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, geçen mayıs ayının sonunda Sayıştay'ın 150. kuruluş yıldönümünde ilginç bir konuşma yapmış. Özetle şunları demiş:

"Sayıştay'ı ayak bağı olarak görmememiz lazım, malî ve idarî konularda hesap vermemek diktatörlerde ve oligarşik yönetimlerde sözkonusu. Demokrasi ile idare edilen ülkelerde yeri geldiğinde hesap verilecektir. Yeni Sayıştay Yasası 2010 yılında çıktı. Bunun yeteri kadar sahiplenilmediği kanaatindeyim. En köklü reformlardan biridir. İlk defa kamu harcamalarının bütün alanlarda sivil, askerî, milli istihbarat, kitler, belediye şirketleri dâhil devletin bir kuruluşunun bile harcandığı yerler Sayıştay denetimi içine alındı. Bu Türkiye'yi gelişmiş ülkelerin standardına taşımıştır. O zaman bu yasaya sahip çıkmamız gerektiği kanaatindeyim. Yolsuzluklar minimize edilecektir, kamu kaynakları etkin kullanılacaktır ve kimsenin şüphesi olmayacaktır. Son adımın TBMM Sayıştay Komisyonu'nun kurulmasından geçtiğini hatırlatmak isterim. Değerli Meclis Başkanı'ndan bu konuda içtüzük çalışmalarının biran önce başlatılmasını rica edelim."

6085 Sayılı Sayıştay Kanunu, Sayın Gül'ün ifade ettiği ideale yakın hâliyle 3 Aralık 2010 tarihinde yasalaşmış, uyum mevzuatı çalışmaları nedeniyle uygulanmaya 2011 yılında başlanmıştı. Gül'ün uyarılarından bir ay kadar sonra, 2012'nin temmuz ayının başında, Meclis'in bir torba kanun görüşmesine Sayıştay ile ilgili bir değişiklik eklendi. İlgili ilgisiz yasaların içine doldurulduğu bu türden uygulamalara Torba Yasa adı veriliyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Artık barışa hazır mıyız

Markar Esayan 03.01.2013

Başbakan Erdoğan'ın "İmralı ile görüşülüyor" çıkışından sonra yeni bir sürece girilmiş görülüyor. PKK sorununun 2013 yılında sona ereceğine dair birtakım güçlü-olumlu bilgilerle desteklenen bir iklim gündeme hâkim olmaya başladı. Buradan, yansıtıldığı kadar somut bir ilerleme olmasa dahi, olumlu bir iklim yaratılmak istendiğini seziyorsunuz. Bunun zaman kazanmaya dair bir hamle olması gerçekten bir felaket olur. Vatandaşlarda açılımın ilk döneminde olduğu gibi beklentiyi yüksek tutarak bu aslında sorunu ciddiye almamak demek ikinci bir hayal kırıklığı yaratmak bu işe sorumluluk ve ahlakla yaklaşan hiç kimsenin arzu edeceği bir durum olmaz.

Açılımın ilk dönemlerinde artık bıkip usandığımız, canımızı çok yakan bu sorundan kurtulma olasılığının heyecanına hep birlikte kaptırdık kendimizi. Barış bugün yarın geliyor derken, Silvan saldırısı ile birdenbire savaşın göbeğinde bulduk yine ülkeyi. Ardından TSK'nın büyük kayıplar verdiren karşı saldırıları oldu. PKK

psikolojik olarak üstünlüğü yitirdiği anda Uludere faciası yaşandı. Bu, örgüte adeta hayat öpücüğü oldu. Bu kuşkulu katliamın sır perdesi hâlâ çözülebilmüş değil. Hükümet ise, "bir kriz nasıl kötü yönetilir" in adeta uygulamalı dersini verdi bir yıl boyunca. Gerçekten ibret vericiydi. Umarım ders alınmıştır.

Bu kadar kısa sürede cehennemden cennete, sonra cennetten cehenneme girip girip çıkmayı kaldırmak kolay değil. Buna rağmen, bunca milliyetçi jargondan, havada uçuşan idam iplerinden sonra, "İmralı ile görüşüyoruz" açıklamasının temkinli olma hâlimize kurban gitmemesi, küçümsenmemesi gerekiyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Masumiyetin telafisi

Markar Esayan 06.01.2013

Ang Lee'nin son filmi *Pi'nin Yaşamı*'na yılın son günü gittim. Ang Lee gerçekten üç boyutun tüm imkânlarından yararlanarak görsel bir şölen sunmuş. "Bu benim yönetmenim" diyeceğim bir isim değil Lee ama, hiçbir filminden de hayal kırıklığı ile ayrılmadım bugüne kadar.

Filmin kahramanı Pi (Asıl adı Piscine Molitor Patel olan Hintli genç, adını Paris'teki bir yüzme havuzundan almaktadır ve Pi sayısı ile sonsuzluğu temsil eder) başından geçen talihsiz bir deniz kazasını bir yazara anlatmaktadır. Bir anlatıcı ve bir dinleyici... Bir yönetmeni oldukça kısıtlayacak bu sadelik Ang Lee'yi hiç korkutmamış. Hikâyenin gerçeküstülüğü, görsel şölenle birlikte basit bir anlatımdan izleyiciyi büyüleyen bir bütünlüğe ulaşmayı sağlamış.

Pi, deniz kazasında sahibi oldukları hayvanat bahçesindeki hayvanlarla Amerika'ya göçen ailesinin tüm fertlerini kaybetmiştir. Tesadüf o ya, kurtarma botuna Pi'nin dışında bir Bengal kaplanı, bir sırtlan, bir zebra, bir şempanze ve bir de fare binmiştir. Aslında burada bir Nuh'un Gemisi göndermesi var ama, Ang Lee, daha baştan postmodern bir müdahale ile hayatın acı gerçeklerini kurduğu masalsı anlatımın yere basan öğeleri olarak hikâyeye ekliyor. Şiddet ve ölüm... Şempanze ve zebra sırtlan tarafından öldürülüyor. Sonra brandanın altındaki kaplan birden ortaya çıkıyor ve sırtlanı öldürüyor. Pi kendisini kurtarmak için fareyi kaplanın ağzına fırlatıyor. Sonra kaplan ile hem ortak bir hayatta kalma mücadelesini, hem de Pi'nin denizden ve kaplandan kendini koruma gayretini izliyoruz. 227 gün boyunca devam edecek sarsıcı bir serüven bu.

Kırkly yaşlara gelmiş olan Pi Batılı yazara hikâyesini anlatırken, bu ölümcül mücadelede kaplanın bottaki varlığının, onun hayatta kalmasını sağlayan en önemli neden olduğunun altını özellikle çiziyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Barişın üç ayağı

Markar Esayan 07.01.2013

PKK sorununun çözülmesi yönünde Başbakan Erdoğan'ın yaptığı "İmralı ile görüşülüyor" açıklamasının ardından BDP heyetinin Ada'ya gitmesi ülke gündemini aniden değiştirdi. Defalarca okuduğunuz bilgileri

tekrarlamayı gereksiz buluyorum. Ekim ayından beri zemini oluşturulmaya çalışılan bir süreç var. Kandil'in örgütlediği açlık grevleri krizini bitirmeye yönelik tavrı ile Silvan saldırısı ile adeta "ipi çekilen" Öcalan sahneye tekrar dönüş yaptı. Bu olumlu işlev, hükümetin Öcalan'a uyguladığı tecrit ve cezalandırma döneminin sonunu getirdi. Aslında, Silvan'dan sonra da Öcalan ile görüşmelerin tamamen kesilmediğini söylemek mümkün. Ancak açlık grevlerindeki olumlu tavır, Öcalan'ın merkezinde olduğu yeni dönemin başlamasının en önemli nedeni oldu.

Başbakan'ın "İmralı ile görüşülüyor" sözlerinin, sadece bu görüşmelerin yapılıyor olduğuyula kısıtlı bir açıklama olduğunu düşünmek anlamsız. Bu görüşmelerin somut bir noktaya geldiği konusunda ciddi emareler ve sızan bilgiler var. Öcalan'ın çatışmasızlık çağrısı, görüşmeden sonra Kandil, Avrupa ve BDP içinde değerlendiriliyor. BDP bu konuda muhtemelen en geç salı günü bir açıklama yapacak ve resim daha net ortaya çıkacak. Şu anda Öcalan'ın çağrısına cevaplar dört koldan toplanıyor. Bu çağrının da bir ön zemin hazırlığının olmadığını düşünmek saflık olur. Ancak İmralı merkezli, BDP'nin sürece aktör olarak dâhil olduğu, Kandil'de Murat Karayılan'ın desteğinin alındığı, Avrupa kanadının ikna edildiği bir durumun yeni ve çok önemli olmasıyla birlikte, provokasyonlara hâlâ açık olduğu ortada. Bu nedenle hükümetin temkinli dili buna yorulmalı.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Deli gömleğinden kurtulmak

Markar Esayan 10.01.2013

2013'ün hareketli olacağı belliydi ama yılın ilk günlerinden itibaren çok ciddi bir dönemin içine girdik. PKK sorunu konusunda her şey 4 ocaktaki görüşme ile başlamadı tabii ki. Başbakan Erdoğan'ın "yeni süreç" sıfatına itirazı bu yönüyle haklı. 2009'dan beri gelen bir açılım süreci var. Tüm eksikleri ve provokasyonların yanında, ciddi bir çözüm iradesi de kendisini aradan sıyrıp başarıya ulaşmak için varlığını güçlendirmeye çalışıyor. Geçen yazılarımda belirttim. 2009 miladından Habur ve Silvan'a gelen ve maalesef kesilen sürecin kendisini bir kayıp olarak görmek doğru değil. Her şeyden önce Kürt realitesini tamamen reddetmiş, bununla da kalmayarak Kürt vatandaşlara karşı keskin bir şiddet uygulamış bir devlet pespayeliğinden, inkâr zihniyetinden ayrılma iradesini gösteren umutlu bir döneme girdik. Kürtlerde tamamen travma ve güvensizlik üzerine kurulu devlet algısının tamiri o hızda olmadı, olamazdı. Bunun için sağlam adımların varlığına ihtiyaç vardı. Nitekim Uludere gibi facialara yönelik soğuk tavrı eleştirmemiz de bu nedenleydi. Çünkü güven zemininin inşa edilmesi için, devletin gerçekten değiştiğinin ispatlanması, psikolojik engelleri aşmakta en önemli manivela olacaktı.

Öte yandan Kürtlerin BDP kanadında da bu güveni sağlayacak adımların küçümsenmesi, yok sayılması veya özne olma konumuna gelme isteksizliği süreçte ciddi boşluk yarattı. BDP'nin hiç olmazsa "kolaylaştırıcı" olmaktan kaçınmaması gerekiyordu. Bu da olmadı. BDP'nin KCK tutuklamaları devam eder, şiddet de sürerken başka türlü davranamayacağı, davranmaması gerektiği bir gerçek olarak kabullenildi. BDP kendisinden beklenen olumlu sürprizi yapamadı.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Koleksiyoncu

Markar Esayan 13.01.2013

İnsan doğuştan koleksiyoncu bir varlık. İçimizde sürekli bir şeyleri kaydeden ve toplayan bir mekanizma var. Bilgi toplumu denen yeni sayılabilecek bir kavram var. Ben ise aslında insanlığın ortaya çıkış ânından beri bir bilgi toplumu olduğumuzu düşünürüm. Kendi dışındaki her şeye ilgi duyan, aslında hayatta kalmak için ilgi duymak zorunda da hisseden bir akıl çalıştırma biçimine mahkûmuz adeta. Tanıyarak, deşifre ederek kendi hayat alanını açan, bunu türlü yöntemlerle yapan bir insan davranışı var ve bu sadece insanın kendisini kurmasıyla değil, uygarlığı yaratmasıyla da sonuç vermiş, sürekli, kesintisiz, alternatifsiz bir oluş biçimi.

Birey boyutunda ise, insanın aslında hayatı boyunca kendisini biriktirdiğini, yaptığı en merkezî işin kendisi olduğunu görüyorum. Ortaya konan tüm ürünler, iyisi, doğrusu, kötüsü ve zararlısı ile, insanın kendini nasıl, ne yönde ve ne kadar biriktirdiği ile ilgili.

İnsanın içinde ne varsa dışarı o yansıyor. Yürek sıkıntılı ve çekişmeli ise, ağızdan hoş bir şey çıkması zor. Davranışların yapıcı olması da. Bu o son andaki bir tesadüfî seçim değil. Bir hayat boyunca topladığımız şeylerin bir özeti. Hayatın kırılma anları vardır. O kırılma anlarına çoğu zaman hazırlıksız yakalandığımızı varsayar, hatta ısrarla öyle olduğunu iddia ederiz. Çok ani olmuştur, çok keskindir. Adı üstünde kırılma. Geldiğinden gerçekten de haberdar olmayabiliriz. İşaretler fark edemeyeceğimiz kadar belirsiz de olabilir. O kırılma anlarındaki seçimlerimiz, davranış biçimlerimiz, ani kararların sonucu gibi görünür. Çoğunluk, eğer başarısız bir deneyim yaşar ve hayatımızı etkileyecek hatalar yaparsak da “Elimden gelen bir şey yoktu, çok ani ve adaletsizdi her şey” der ve bu önemli deneyimden bir şey çıkarma şansını da kaçıırız.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Suikast devletinden kurtulmak

Markar Esayan 14.01.2013

Türkiye 2013’ün hemen başında Başbakan’ın sözleri ile işaretlerini veren BDP’li Türk ve Akat’ın İmralı ziyareti ile yeni bir döneme girdi. Her kesimden gelen olumlu açıklamalar umudumu arttırıyor. İyimserliğim, bunun bir tecrübenin sonucu elde edilmiş somut bir kazanım olmasından ötürü. PKK sorununun çözümünün, sadece hükümetin değil, tüm siyasi ve toplumsal kesimlerin katkısı ile sağlanması gerektiğine dair varılan bu konsensus çok değerli. Şiddetin böyle mahkûm ediliyor olması, barış söyleminin ağırlığını hissedilir şekilde arttırması, çözüme giden yolda en çok ihtiyacımız olan şeydi.

Paris’te üç kadının hunharca öldürülmesi öncesinde herkesin provokasyonlara dikkat edilmesi konusunda yaptığı uyarılar bu olgunluğun bir işaretiydi. Paris katliamından sonra gelen tepkileri çok dikkatle izledim. Tepkilerin şekli, yeni sürecin nasıl ilerleyeceğini ve gerçekten “yeni ve sağlam” bir şeylere sahip olup olmadığımızı da gösterecekti çünkü. Başbakan Erdoğan’ın, Başbakan Yardımcısı Bülent Arınç’ın sözleri çok önemliydi. Olayın vahşet, ölenlerin de önce insan oldukları gerçeğinin altının çizilmesi Türkiye’de bir ilk. Başbakan’ın dağdaki gençlere yönelik empati dolu sözleri de öyle. Bunların Kürtler ve Türklerde nasıl bir sağalma sağladığını, tesadüfî sarf edilmediğini görmek gerekir. Bu yeni söylemin, sürecin önemli, planlanmış bir parçası olduğunu iddia etmek mümkün.

Geçen yazımda öngördüğüm “melezleşerek netleşme” süreci kendini belli etmeye başladı. Yani hangi siyasi partiden veya hangi ideoloji, sınıf ve kesimden olursa olsun, bundan böyle yaşanacak bir provokasyonda iki

melez kesim kendini gösterecek. Provokatif şiddet eylemine karşı ortak ve kararlı bir barış sesi ile bu eylemi kullanarak barışı sabote etmek isteyenler.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Dink cinayeti, devlet ve tahammül

Markar Esayan 17.01.2013

Hrant Dink'i aramızdan koparmalarının üzerinden altı yıl geçmiş. "Daha dün gibi" diyeceğim ama, bunun nedeni Hrant Dink'in benim için ifade ettiği derin anlam kadar, adaletin yerine gelmemiş olması ile ilgili. Adalet yerine gelmediğinde, zaman duruyor. Türkiye'de her kesimin geçmişte yaşamasının bir nedeni de bu. Geçmişte canlarına kast edilmiş binlerce, yüzbinlerce huzursuz ruhla birlikte yaşıyoruz. Herkes kendi acısını biliyor. Biraz biraz, şu on yıldır karanlık geçmişe dair bilgimiz artınca, diğerlerinin de acısına vâkıf olduk. Baktık ki, aynı karanlık eller tarafından öldürülmüş, buna seyirci kalmış, korkup sinmiş, çoğu zaman "evden gönderilen kardeşin malına ortak edilerek" suç ortağı olmuşuz. Kimyamızla oynanmış, ahlakımız bozulmuş. Gerçekten kötücül ama çok kurnaz bir "akıl" suçu eğip bükerek, milli, dinî bir hadise hâline getirerek, ama bir yandan da ekonomisini paylaşarak herkeste bir suskunluk yaratmış.

Şimdi Kürd'ün, Alevi'nin, Müslüman'ın, Ermeni'nin hâlinde biraz daha iyi anlıyoruz. İçine tıklandığımız cemaatler kompartımanında, safları ve acıları sıklaştırarak karanlıkta oturur ve sadece bize yansıtılan gerçeğin simülasyonunu izlerken, kapıların birden aralanmasıyla içeriye ışık sızdı. İçimizdeki meraklılar, Shamalayan'ın *Village* filminde olduğu gibi, yasak çizgiyi geçerek o kapıdan başını uzattı, sağına soluna baktı, diğer kompartımanlardan başını uzatmış olanları gördü. Sonra arada muhabbet başladı. Herkes kendi derdini anlattı, kendi haklılığını kutsadı önce. Ermeni'yi Türk öldürmüştü, Alevi'yi ise Sünni... Şeriatçılar laikliği yıkmak istiyordu, ordu ise bin yıl yerine on yıl kaybetmeyi göze alıp kanlı darbeler yapıyordu. Başörtülü onbinlerce kızın üniversiteye gidememesi kötüydü ama, İran olmaya da yeğdi. Hayat kurban isterdi.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Duygusal olmayan bir yazı

Markar Esayan 20.01.2013

Doğrusu Hrant Dink hakkında duygusal bir yazı yazmak istemiyorum. Duygusallığın bir zayıflık emaresi olarak görüldüğü, ağlamanın, duygularını göstermenin, yani çıplak kalmanın insanları ölümüne korkuttuğu bir coğrafyada yaşadığımızdan değil bu. O noktaları çoktan geçtik.

19 Ocak 2007'de çoğu endişelerim, toplumun, cemaatimin eğiliminin aksine tuzla buz oldu bende. Birkaç saniyelik bir şeydi. En kötüsü ölmek, öldürülmekse... "O birkaç saniyeden kaçmak için, insanın hayatı boyunca kendisini saklaması, kılıktan kılığa girmesi ne kadar feci bir şey" diye düşündüm. Hrant da endişelenmişti herhalde. Gidebilecekken gitmemişti ama... Gitmesinin bir çare olmadığını, aslında giderse gerçekten "yok

edilmiş" olacağını biliyordu sanırım. Kendisi olmaktan vazgeçmedi. Kendisini terk etmedi. Bu yüzden Hrant Dink o.

Duygusal bir yazı yazmama isteğim, sanırım kızgın olmaktan kaynaklanıyor. Hrant'ın öldürülebilmiş olduğu kendi ülkemde hâlâ dert anlatma, bunu da "Ermeni olmayanların" hassasiyetlerine dokunmadan yapma, yani Hrant'ı mümkün olduğunca "yerli" ve "bizden" gösterme çabasını çok itici buluyorum. Buna mecbur kalma hâllerini de... Ama ne yapalım ki, böyle bir ülkem var. Sabretmek ve kaybın ne kadar bize dair olduğunun anlaşılmasını beklemek, hatta buna katkı da sunmak durumundayım. Ama ben bunu bu yolla yapmadım, yapmayacağım da. Hrant'ın acısını ayakkabısının deliğinden görebilen bir ülkede yaşamak kolay değil. Hrant Dink yoksulluktan geliyordu ama, yoksul değildi. Çok başarılı bir işadımıydı aynı zamanda. Buna bile lades dedik.

Altını hep çizdim; Hrant Dink'in öldürülmesi bir milattır. Gözümüze sokulmuş bir "yeniden doğuş fırsatı" veya "artık kötü ecdatları suçlayamayacağımız bir kötülüğü bilinçli seçme"nin yol ayrımıdır.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ergenekon Üstü Yapı ve suikastlar

Markar Esayan 21.01.2013

İlginç bir şekilde medyada görmezden gelindi. Belki de Paris suikastlarının gölgesinde kaldı. MİT'in Özel Harp Dairesi hakkında Meclis Darbeleri Araştırma Komisyonu'na gönderdiği rapordaki ciddi iddialardan bahsediyorum. Ankara muhabirimiz Arzu Yıldız'ın bu haberleri evvelki haftalarda *Taraf*'ta geniş yer tuttu. Sonrasında birkaç gazete daha küçük küçük bu haberleri girmeye başladı. Ancak ilgi yine kesildi. Meclis Komisyonu'nun raporuna ekleyecek kadar önemli gördüğü, bu ülkenin istihbarat kurumunun imzasını taşıyan ve Ergenekon Mahkemesi'ne de ulaşan resmî bir rapordan bahsediyoruz.

Rapor, Özel Kuvvetler'de çalışan bir subayın altı adet ihbar mektubuna dayanıyordu. Bu ihbar mektupları, dönemin MİT Müsteşarı Emre Taner'e hitaben yazılmıştı. İddialar ise çok vahimdi.

Özel Harp Dairesi, yani bildiğiniz Genelkurmay Seferberlik Tetkik Kurulu bünyesinde AK Parti'yi devirmek üzere birtakım harekât planları hazırlanmıştı. Buna göre AK Parti'ye karşı kapatma davası açılması sağlanacak, kapatma davası açıldıktan sonra, Başbakan Erdoğan'ın ev ve işyerine yerleştirilecek dinleme cihazlarıyla Yargıtay Başsavcısı hakkında konuşmaları ya da kapatma davasına ilişkin yorumları kaydedilecekti. Kaydedilen bu bilgiler internet ortamında paylaşılacak, Başsavcı'ya yönelik "dindar" görünümlü yürüyüşler tertiplenecek, daha sonra da Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı öldürülecekti. Bunun dışında ülkede kaos ortamı yaratılması için Atatürkçü kimliği ile bilinen Türkan Saylan, Tuncay Özkan gibi isimlere suikast düzenlenecek, "Bir sağdan, bir soldan" anlayışıyla Bülent Arınç ve ismi tutanağa geçmeyen CHP'li bir vekil daha suikasta uğrayacaktı.

Bülent Arınç'a yönelik bir suikast planı olduğunu, AK Parti'ye kapatma davası açıldığını biliyoruz.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kim kral çıplak diyecek

Markar Esayan 24.01.2013

AK Parti'nin iktidara gelişi ile 2002 yılından itibaren vesayete karşı verilen mücadelede geçmişe nazaran önemli bir fark yaşandı. Başbakan Erdoğan'ın 1994 yılında İstanbul Büyükşehir Belediye başkanlığını kazanmasıyla hedefe alındığını, bir şiir yüzünden hapse atıldığını, başbakanlığının önünün kesilmeye çalışıldığını biliyoruz. 28 Şubat bin yıl süremeyip beş yılda tıknefes olunca, AK Parti tek başına ve "beklenmedik" bir biçimde iktidara geldi. Gelir gelmez de TSK içindeki cuntalar, aslında 1913'teki Bâb-ı Âli baskını ile başlamış, yok Bayrak, yok, CÇG, yok BÇG, yok Sarıkız, Ayışığı veya Balyoz adını alan, ama mantığı hiç değişmeyen darbe planlarını uygulamaya koydular. 1997'ye kadar hiç sektirmemişlerdi. Her zaman başarılı ve sonuç alan darbeler yapmışlardı. Dolayısıyla, bunun verdiği bir kibir ve savrukluyla hareket ediyorlardı. Çünkü onlara hiç dokunulmamıştı.

Bu kibir ve savruklu, dünyanın da, Türkiye'nin de değişmiş olduğunu darbeci paşaların görmesini engelledi. İlk defa bir hükümet bir muhtıra karşısında halkan aldığı destekle dik durdu ve darbeyi geri püskürttü. Gladyolara destek veren dünya düzeni artık darbecileri tasfiye etme taraftarıydı. Üstelik TSK bünyesindeki subaylar da değişiyordu. Demokrasiye ve sivil siyasete saygı duyan binlerce subay da bu girişimleri ve kurumlarının suç işlemesini tepkiyle karşılıyordu. TSK'nın bulaştığı suçlara tanık olan ve isyan eden birçok namuslu subay olduğunu tahmin ediyorum.

Ancak TSK'nın kurumsal yapısı, ideolojik temeli, aygıtın ne amaçla kurulduysa o amaç için otomatik olarak harekete geçmesini sağlıyordu.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Aşk

Markar Esayan 27.01.2013

Yaşlılık, yalnızlık, birliktelik ve her iki durumda da, ister yalnız, ister hayat arkadaşımızla olalım, bir noktada yüzleşmek zorunda olduğumuz ölüm. Haneke'nin son filmi *Aşk'ı* (*Amour*) izlerken kafamda oluşan ana kavramlar bunlar oldu.

Haneke'nin akıl ve sert karşılaşmalarla Batı insanlarını yeniden duyguya, aslında beden ve ruhun yeniden birleşmesine çağırması beni her zaman etkilemiştir. Akıllı kutsallaştıran, pozitivist, yüksek kültür kurmakla daima gururlanmış, bireyselliğin hükümraniği içinde bir süre zafer turları attıktan sonra, o aklın soykırımlara, atom bombalarına ve birkaç milyar aç insanın varlığına da yol açtığına, modern devlet ile faşizm ve Hitler gibi mahvoluş için ileri teknikler kullanan diktatörleri de yarattığına tanık olan Batı uygarlığı...

Şimdi, Haneke gibileri sayesinde yine o aklın içinden geçerek insanın bütünlüğüne ulaşmaya çalışılıyor. Akıllı etkilemeden, o katılığı kırmanın bir imkânı kalmamıştır diye düşünüyor olmalılar. Aklı yok sayan premodern insanla, ruhu idam eden modern insanın birbirine ısınma, birleşme çabaları, son elli yılın alttan alta giden en önemli meselesi olabilir mi?

Birlikte yaşılanan Anne ve Georges'un hazin hikâyesi... Bu hikâye Batı'da ancak böyle yaşanabilirdi. Batı uygarlığının her şeyi ölçen, biçen, öngören, düzenli, estetik ama mutlaka fonksiyonel küçük bir modelini bize sunan, iyi konumdaki geniş odalı evlerinde, aslında birlikte huzur içinde ölmek için her şeye sahiptir yaşlı çift. Ev geçmişten geleceğe, aydınlanmanın başladığı tarihlerden Batı'nın son keşfi aletlere kadar Batı'nın bir özeti gibidir.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Samatya'da yaşananların anlamı

Markar Esayan 28.01.2013

1915'te baba tarafımızın yarısını katliamlarda kaybetmişiz. Sivas ve Tokat arasını mesken tutmuş, değirmencilik yapan Markar Ağa, yani büyükbabam, stratejik bir ürün olan un tedariki ve ekmek yapımı işiyle uğraştığı için hayatta bırakılmış. Büyüklerin anlattığına göre, kâhyalığını yaptığı Halis Ağa'nın da bunda katkısı olmuş. 1915'ten sonra Mustafa Kemal o meşhur inkılâplar döneminde muhalifleri astırırken, Halis Ağa da idam edilivermiş. Bunun üzerine endişeye kapılan büyükbabam, tası tarağı toplayıp Ermenistan'a göçmüş. İşin bu kısmı çok uzun. Ermenistan'da tutunamayıp geri dönmüşler, ama Sivas'a değil, İstanbul'a. Daha güvenli olduğu ve Sivas'taki malvarlıklarını yitirdikleri için. Babam İstanbul'a indikleri gün doğmuş. Yıl 1929, aylardan mayıs.

Büyükbabam saf bir taşra adamı olarak tüm parasını etrafını saran dalkavukların dolandırıcılık maksatlı iş girişimlerinde yitirmiş. Kurtuluş'ta kapıcılık yaptığı dairede babam altı yaşındayken büyük bir sefalet içinde ölmüş. Babamın hayatı, altı yılda çok zengin bir ailenin, bir ağanın oğlu olmaktan bir yoksul yetime doğru hızlı biçimde çizilmiş.

Babam sonra epey zengin oldu, tırnağıyla kazıya kazıya yaptı bu serveti. Ama okuyamamış olmanın ona verdiği acı ve fakirken çektiği sıkıntıları hiç unutmadı. Bu arada iş hayatında Ermeni olmaktan ve Aram Esayan olarak kendini eğmeden bükmeden ortaya koymaktan ötürü büyük bedeller ödedi. Çoğu Ermeni iş yaparken adını değiştirmek zorunda kalıyordu o zamanlar. Hâlâ da biraz öyledir. Bunu da derin devlet yapmıyordu tabii. Ama devletin Ermeni kelimesine duyduğu öfke ve Vakıflar Genel Müdürlüğü, Yargıtay ve Ermeni Masaları gibi kurumlar üzerinden yaptığı azınlık malları talanı, "kötü" komşularımıza da epey olanak ve ilham veriyordu.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

CHP gerçeğini doğru okumak

Markar Esayan 31.01.2013

İzmir Milletvekili Birgül Ayman Güler'in anadilde savunma yasa tasarısı Genel Kurul'da görüşülürken sarf ettiği sözler, partide ulusalcı olarak bilinen kesimin İmralı sürecine verilen destekten çok rahatsız olduklarını gösterdi. Yani kırılmanın ana eksen, CHP Lideri Kemal Kılıçdaroğlu'nun bu sürece kendi deyimiyle "kredi açması" oldu. Güler'in çıkışı ilginç bir güne denk gelmişti. Yalçın Doğan'ın yazdığına göre aynı gün otuz CHP'li hukukçu milletvekili CHP Grup Başkanvekili Emine Ülker Tarhan başkanlığında anadilde savunma tasarısı hakkında

partinin görüşünü belirlemek üzere toplanıyor ve tasarının “Adil yargılanma hakkı çerçevesinde ele alınması” kararlaştırılıyordu. Benim anladığım, CHP bu tasarıya destek veriyordu.

Ancak anadilde savunma tasarısı, İmralı sürecinde devletin attığı bir iyi niyet adımı olarak yasalaşacaktı. Yani kendi içeriğinin dışında bir fonksiyona sahipti. Barış sürecinde bir aşama kaydedilecekti.

Türk Sorunu’nun ana fay hattı

Anadilde savunma yasa tasarısı, İmralı sürecinin içinde atılan bir adım olmasaydı, Güler bu çıkışı yine de yaparmıydı bilemeyiz. Ama sanırım bu küçük bir ihtimal. Güler’in çıkışı, onu destekleyen ulusalcı kanadın görüşünü yansıtıyor ve çözüm sürecinin bu şekilde ilerlemesinden rahatsızlar. Türk’ün kurucu ve başat unsur olmasından feragat ederek, bu ülkede herkesin eşit olması fikri, Kürt sorununu yaratan Türk Sorunu’nun ana fay hattı. Eşitlik normatif bir kavram olarak herkesin üzerinde ittifak ettiği bir konudur.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Amok Koşucusu

Markar Esayan 03.02.2013

Stefan Zweig’in *Amok Koşucusu* diye bir hikâyesi vardır. Malezyalılara özgü bir hastalık olarak anlatır hikâyenin doktor kahramanı bu durumu. Kişi sakın bir şekilde otururken, birden ayaklanıyor, bir başka kişi oluyor adeta. Hançerini çıkararak koşturup başlıyor. Önüne gelen her şeyi kesip biçerken koşturup devam ediyor. Yörede bu hastalık iyi bilindiğinden, geçtiği sokaklar ve köylerde büyük bir panik yaşanıyor. Herkes kaçışıyor, çünkü Amok Koşucusu’nun durdurulamayacağı düşünülüyor. Ancak, o, normal bir insanın asla gidemeyeceği bir uzaklıkta, ağzından köpükler saçarak yere çöküp bayılıyor veya ölüyor.

Doktorun kendisi de bu duruma benzer bir şeyi yaşıyor hikâyede. Ancak onun verdiği zarar bir yerli çocuğu tokatlamaktan ve etrafa rezil olmaktan öteye geçmiyor. Ama Zweig, bence daha çok onu ve eşini sona götüren hikâyenin kahramanını, yani Batı’yı anlatıyor. İkinci Dünya Savaşı ve insanlığa yeryüzünde cenneti vaat eden Batı uygarlığının tüm dünyayı bir kan gölüne yuvarlaması... Zweig, dünyanın öteki tarafına kaçtıysa da, aslında kendisinin de o uygarlığın bir parçası olduğunu bilerek bu yükü kaldıramadı. Tüm hikâyelerinde, aslında kendi sonunu anlattığını hissedersiniz.

Doğu’da her şey görünürde çok daha vahşi yaşanırken, verdiği zarar veya neden olduğu olumsuz sonuç Batı’nın estetik ve gizli kahrediciliğinden çok daha asgaridir. Bu konuda kıyaslama yapmanın çok doğru olmadığını biliyorum.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Devrimin son sahnesi silah bırakma

Markar Esayan 04.02.2013

Türkiye'nin 20. yüzyılını 1950'den ikiye bölersek, Demokrat Parti'nin iktidarından itibaren halk, kemalizmi sona erdirmeye sürecini başlatmıştı. CHP'nin Bülent Ecevit ile iktidar olduğu ve yükselişe geçtiği dönem ise, halkçı politikalara yönelimle mümkün olmuştu. Menderes olsun, Demirel olsun, Ecevit olsun, derinde ülkeyi asıl yönetenler olan vesayete ya büyük hatalar yaparak yenildiler, ya da Demirel gibi onun devşirmesi oldular. Ecevit, Doğan Öz'ün önüne koyduğu kontrgerilla ve Özel Harp Dairesi raporunun gereğini yapmayarak tercihini vesayetten yana kullanmış oldu. Ecevit çifti son olarak piyasaya Ergenekon kaynaklı, "misyonerler ülkeyi bastı" gazını verme hâllerine kadar düştü.

Özal ise farklı ve parlak bir siyasi figür olarak ayrı durur hep. Müthiş zekâsı ve keskin öngörülerine rağmen, Özal aslında çok yalnız bir liderdi. Aile özellikleri ve yolsuzluk sorunları onu daha da yalnızlaştırdı. Ancak ağır çekim devrim 1950'den beri böyle ağır aksak, çelişkili ve melez hâlleriyle devam etti.

Final, PKK'nın silah bırakması

2002'den sonrası ise, bu hikâyedeki tüm kazanımların konsolide edildiği bir son sahne gibi. Sahnenin kapanışı PKK'nın silah bırakması ile gerçekleşecek. Bunun, kurucu iradenin ırkçı ideolojisi ile ülkeye giydirilmiş bir deli gömleği olduğunun Başbakan Erdoğan da farkında. "Bu sorun çözüldüğünde ülke pik yapacak" derken bunu kastediyor. Çünkü İttihatçı-Ergenekoncu zihniyet, yuvalandığı en önemli kalesini kaybederek iyice tarihe gömülecek.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Erken zamanlar

Markar Esayan 10.02.2013

İnsan sürekli olarak kendisini temize çıkaran, sonra ise suçlayan bir mekanizmayla yaşıyor. Aslında insan denen şey, bir mekanizmalar bütünü gibi değil mi? Et, kemik, akıl, düşünce ve ruhtan müteşekkil bir sistemiz işte. Hayatımızın ilk dönemini, üzerinde düşünme imkânı ve seçme hakkına pek de sahip olmadığımız bir sürü bilginin saldırısı altında geçiriyoruz. O bilgiler bizim algılarımız üzerine iri dolu taneleri gibi düşüyor. Algılarda açılan kraterler karakterimizi oluşturuyor. Heyecanlı ama hazırlıksız. Yaşama adapte olmaya ve bir yerinden bu karmaşık dünyaya eklemelenmeye çalışıyoruz aslında.

Aile kuluçkamız. Ailenin varlığı bizi çok rahatlatıyor. Doğru ya, anne, baba ve kardeşlerimiz, bizim iyi olmamızı isteyen bize en yakın insanlar. Onların varlığı ne kadar da önemli. Bu zor hayatta onlar olmasa ne yapardık! Ama trajik olarak ilk ciddi yaraları da o kuluçka içinde büyürken alıyoruz. Yakın ilişkilerin sürtünme katsayısı yüksek olduğu için bıraktığı hasar da yüksek oluyor. Hele aile güçsüz veya büyük sorunlarla boğuşuyor durumdaysa... Şu miras hikâyelerinde ortaya çıkan ölçsüz öfkenin sadece bir para meselesi olduğunu mu düşünüyorsunuz?

Oysa onların da (bilinmezler denizine düşen herkes gibi) bize benzer bir hikâyeden geldiğini erken zamanlarda tahmin etmemiz çok zor. Hele bizimki gibi, dayanışmanın çok baskın bir motif olduğu toplumlarda,

özgürlüğümüzün önemli bir kısmını aileye, topluma devretmek durumundayız.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Başbakan'ın yargıyı ziyareti

Markar Esayan 11.02.2013

Başbakan Erdoğan'ın bir süredir yargı, tutukluluk ve tutukluluk süreleri üzerine yaptığı açıklamalardan sonra, Balyoz davasından 18 yıl hapis cezası almış olan emekli Orgeneral Ergin Saygun'u önce araması, sonra da hastanede ziyaret etmesi kafaları yine karıştırdı. Belli ki Başbakan kafaları karıştırmayı iyi beceriyor ve bundan hoşlandığı da seziliyor.

Erdoğan dünyanın en şanslı liderlerinden. Çoğu işi rast gidiyor. Dünya, bölge ve ülke konjonktürü Erdoğan'a adeta "Yürü ya kulum" demiş vaziyette. Bunun doğaüstü bir tarafı yok. Doksan yıldır ertelenmiş tüm doğrular, onlara paralel yapılmış dev bir yanlış yığını ile onun önüne yığıldı. Yapılan her doğru hareket halkın hayat kalitesini arttırdı. Dünyadan takdir gördü. Ekonomi, Şubat 2000 krizindeki dip noktasından bugün herkesin takdir ettiği bir noktaya geldi. Vicdanı hiçe sayan yanlışların tashihi, Erdoğan'ın başarı hanesine yıldızlı pekiyiler olarak eklendi.

Ziyaretin nedeni ne olabilir

Dün Yıldırım Oğur güzel bir toparlama yapmıştı. Saygun ziyaretinin Cemaat ile varsayılan kavgadan, toplumdaki kutuplaşmaya son vermeye, başkanlığa daha güçlü yürüme isteğinden, İmrallı sürecinin bir parçası ile ilgili olduğuna dair iyi bir özetti bu. Oğur son seçeneği daha akla yakın buluyordu. Bir yanda PKK silah bırakır ve şiddete bulaşmamış PKK'lılara af getirirken, bir yandan da PKK'lılarla savaşan askerlerin hapiste kalmasının mümkün olmadığını, Erdoğan'ın aslolarak bu yüzden yargıya cephelendiğini söylüyordu.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ya barış olursa sendromu

Markar Esayan 14.02.2013

PKK'nın silah bırakması meselesi ilk defa bu kadar meşru ve sağlam bir zeminde ilerliyor. Bundan ötürü canı sıkılanların olduğu gerçek ama, barış söylemi çok ciddi bir çoğunluk tarafından sahiplenilince bu sesler eskisi gibi toplumu infiale sürüklemeye, yaratılan hengâme içinde barış imkânını boğma "yeteneğinden" mahrum kalıyor. Zaten barış da böyle bir sürecin sonunda gelmekte. Çatışmalarda hayatını kaybeden asker ve PKK'lıların ailelerine kadar barışa verilen destek çok net. Bunu arkasına alan siyasi iradenin gücü o oranda artmakta. Zaten hepimizin ümitli olmasının altında yatan neden de, bu yüksek toplumsal destek.

Başbakan Erdoğan ise, bugüne kadar hiçbir siyasinin gösteremediği bir netlikle İmralı ile yapılan görüşmelerin arkasında duruyor. Son olarak dün BDP heyetinin bu veya önümüzdeki hafta İmralı'ya ziyarete gideceğini açıkladı. Bu ziyaret kritik, çünkü Öcalan'ın örgüte çekilme çağrısını bu heyet aracılığıyla yapması bekleniyor. Erdoğan ondan önceki gün ise "Kanın durması için ne gerekiyorsa yaparım. Siyaset umurumda değil. Siyasi hayatımın biteceğini de bilsem, öleceğimi de bilsem bu zehri içerim. Yeter ki terör bitsin" demişti.

Olgulara bakmak

Bu sözlerle samimiyet testi yapmaya gerek yok. Bizim için önemli olan barış konusunda siyasetin attığı adımlar ve sarf ettikleri sözler ile altına girdikleri yükümlülükler olmalı.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Şarlatanın şehveti

Markar Esayan 17.02.2013

İnsanın kendi üzerine düşünmesi oldukça riskli bir iş. Kantarın topuzunu kaçırma olasılığı çok yüksek çünkü. Bir süre sonra kendini fetişleştirmek gibi bir yere sürüklenmemek zor, çünkü "kendi üzerine düşünmenin şehveti" nedeniyle ustalıklı gizlenme maharetine sahip. Sorunlarından, geçmişinden, arzularından ve amaçlarından kaçmak ile, bunları düşünme işini sonu gelmeyen bir kazımaya dönüştürme arasında bir orta yol olmalı sanki. Geçmişe ve kendine "takık" olma ile esen rüzgâra göre sürüklenme hâlleri, aslında insanın kendini yönetememe sorununun iki yüzü. İkisinde de insan mutsuz ve huzursuz oluyor.

Evimizin filozofu Montaigne'nin o çok tekrarladığım sözünü hatırlatmak istiyorum yine. İnsanların kendisine ne iş yaptığını sorduklarında verdiği tepki "Yaşıyorum ya! Bundan âlâ iş mi var?" oluyor ya.

Yazdığım bu yazıların da, hem sizler hem de benim için böyle bir riski var. İnsanı kendi üzerine düşünmeye çağıran yazılar mı bunlar, bilmiyorum. Ona siz karar verin. Ama eğer öyleyse, bu düşünme işinin çok değerli olduğunu teslim ederek, işi tadında bırakıp, hayata dönmenin sürecin bir parçası olduğunu da hatırlamakta fayda var. Eğer gerçekten yaşama dâhil değilsek, yaşama dâhil olmak için yaptığımız hazırlıkların ne anlamı var? Bavulu toplayıp, uçak biletini alıp evde oturmaya devam etmek gibi.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tarih her şeyi yazarken barış ihtimali

Markar Esayan 18.02.2013

Dün yazıyı yazmaya oturduğum sırada Başbakan Erdoğan'ın İmralı'ya gidecek isimlerin kendilerine iletilişi ve akşam Ankara döndüklerinde isimlerin netleşeceği açıklaması düşmüştü ajanslara. Bugün Adalet Bakanı Ergin'e resmen iletilecek isimlerin Selahattin Demirtaş, Ahmet Türk ve Pervin Buldan olduğu biliniyordu. Hükümetin bu

isimlere vereceği tepki ne olacak şu an için belli değil. BDP'nin beklentisi onay göreceği yönünde. Siz bu yazıyı okurken bu konu netleşmiş olabilir.

Erdoğan'ın en geç bu hafta heyetin İmralı'ya gideceğini kesin dille belirttiğini biliyoruz. Bunun dışında Selahattin Demirtaş bir hafta önce "İmralı sürecini BDP olmadan da sürdürebiliriz gibi bir yaklaşım varsa, sürecin İmralı boyutunu dışarıdan destekleyebiliriz" diyerek "BDP İmralı'ya gitmezse her şey biter demedik, demiyoruz" ifadesini kullanmıştı. Bu olumlu yaklaşıma göre, isim konusunda bir tıkanma yaşanmayacağı, bu hafta İmralı'ya bir heyetin gitme olasılığının yüksek olduğunu varsayabiliriz. Süreci dışarıdan bile destekleyecek kadar önemseyen BDP, isim konusunda haklı bile olsa bir kriz yaşanmasının önüne de geçecektir. Siyasetin imkânları bunu sağlamakta.

BDP Muş Milletvekili Sırrı Sakık da Bursa'da yaptığı konuşmada "Devletin geldiği noktayı önemsiyoruz. Evet, doğru adreste doğru görüşmeler yapıyorsunuz. Biz bunun bedellerini ağır ödedik ama doğru olmanız bizi sevindiriyor, bizi yüreklendiriyor" diyor ve ekliyordu: "PKK bu barış görüşmelerini engellerse biz PKK'nın yakasına yapışırız."

Şimdi biraz da kitabın ortasından konuşalım. Çok açık ki Silvan provokasyonu, açılımı, ama doğrudan Öcalan'ın meşruiyetini hedef alan bir saldırıydı. Bir süre için 'başarılı' da oldu. Öcalan'a tecrit ağırlaştırıldı, şiddetin hâlâ masada olması, süreci çöktürmüştü. Ardından Uludere faciası yaşandı. Uludere, AK Parti hükümetinin iktidarı boyunca cevap veremediği, bocaladığı belki de tek ve en büyük krizdir. Sanırım Silvan Öcalan, Uludere ise Erdoğan için yeni İmralı sürecini mümkün kılan bir "Gestalt switch" niteliğinde oldu.

Bu süreci mümkün ve değerli kılan, Öcalan'ın eskisinden farklı olarak örgütün şiddet potansiyelini masadan bir pazarlık unsuru olarak kaldırmasıdır. Erdoğan'daki fark ise, işin riskinin aslında ne kadar büyük olduğunun kavranması, görüşmelerin şeffaf ve denetlenebilir olmasının başarı için şart olduğu, toplumsal desteğin de bu şeffaflıkla daha yüksek düzeye çekilebileceğinin görülmesidir. Nitekim böyle de olmuştur. Bugün savaşın devamından yana olanlar, seslerini yüksek sesle çıkartamayacakları bir barış baskısı altındadır.

Kitabın ortasından konuşmaya devam edelim. Kandil, Avrupa, BDP ve Kürt olmayan "ilgili" çevrelerden Öcalan'a gelen "toplu destek", Öcalan'ın bu pozisyonundan herkesin memnun olduğu anlamına gelmiyor. Öcalan'ın süreci sekteye uğratan Paris saldırısını tartmak ve anlamak istemesi de bundan. BDP'nin ve Kandil'in olumlu açıklamaları ortadayken, geline noktanın çok gerisinde kalan "Sorun Öcalan'la değil, BDP ile çözülür" tezleri, kamuoyundaki olumlu havaya yönelik "PKK terör örgütü değildir" "Asker çıkamıyor, biji Apo serbest" çıkışları, Erdoğan ve Öcalan'a rağmen konuşamayanları tercüme etmek için ortaya dökülüyor. Diyarbakır'da üç Kürt kadının cenaze töreninde Öcalan posterlerinin açılmaması, 4 ocakta Ada'ya giden heyetin Öcalan'dan duyduklarını açıklama görevinin Başbakan'a düşmesi ve mesela evvelki gün Lale Kemal'in yazdığı gibi, Öcalan'ın "Kürtçe anadil konusunda kriz yaratmayın, bu ilerde çeşitli düzenlemelerle hallolur" gibi mesajlarının ise dolaşıma hiç sokulmamasından bu rahatsızlığı anlayabiliyoruz.

Barış hamlesinin yöntemine, içeriğine, stratejisine itirazlar tabii ki olabilir. Eminim Kürtler ve Türklerde buna dair itirazları olanlar vardır. Ama barışın kendisini risk olarak görmek ve bugüne kadar atılmış en önemli barış adımının değerini seyletmeye çalışmak pek ahlaki değil. Bu süreçte rol alanları sevebilir, onlara alerji duyabilir veya güvenemeyebilirsiniz. Ancak net olmakta fayda var. Sürece itirazı olan bunu net söylemeli ve gerekçelendirmeli ki, barışa ola ki bir katkısı olsun.

Bu anlamda CHP lideri Kemal Kılıçdaroğlu'na da önemli bir görev düşüyor. Son Baykal hamlesinden sonra 5N1K'ya verdiği "Devletin İmralı ile görüşmesine karşıyım, âkil adamlar görüşsün" demeci dikkatimi çekti. Bu, darbenin amacına ulaştığını mı gösteriyor, yoksa Kılıçdaroğlu yine durumu idare mi etmeye çalışıyor göreceğiz.

Yüksek toplumsal destek sizi yanıltmasın, İmralı süreci ciddi risk altında yürüyor ve bu süreci sırtlananlar görüldüğünden çok daha yalnız.

mesayan@markaresayan.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Milliyetçiliğin detoksu ve Erdoğan

Markar Esayan 21.02.2013

Türkiye bir süredir bu ülkenin kuruluşundaki hataları tashih etmek üzere önemli bir değişim süreci içinde. Eski rejimin sorun yaratan, hâliyle o sorunların çözümünde de direnen devlet yapısı ve zihniyetini tasfiye etmeye çalışıyor. Bu değişim talebinin ardında iki büyük kitlenin, yani Müslümanlar ve Kürtlerin olması sürpriz değil. Bu iki kesim otoriter Kemalizm karşısında doğal müttefikler. Tabii onlara liberaller, özgürlükçü solcular ve çeşitli STK'lar da eşlik ediyorlar. Ancak Kemalist statükoya parlamenter rejim kuralları içerisinde denge sağlayabilecek, hatta son on yılda olduğu gibi iktidarı onlardan söküp alabilecek bir halk desteğine ancak dindarlar sahipti. Yaşanan somut gerçek bu tesbiti doğruluyor.

Dindarlardaki bu hareketlenme, 28 Şubat kırılmasının AK Parti gibi bir siyasi parti üretmesi ile mümkün oldu. 1970'lerde Erbakan'ın başlattığı ve evlerin içine giren taban hareketinin üzerine Özal deneyimi eklendi ve yapılan hataların ciddi bir özeleştirisi ile birlikte güçlü bir iktidar yürüyüşü başladı. Türkiye'nin en büyük sorunu, anayasalarına ve devlet kurumlarına yansıyan, merkeze konmuş Türk etnisitesi ve diğer halkların Türkleştirilmesi projesiydi. Türk kelimesinin bir üst kimlik olduğu hep iddia edildi ama bu, uygulamada hiç böyle olmadı. Bu anlayış yüzünden Kürtler başta olmak üzere Türk olmayan Türkiyeliler çok acı çekti, bedel ödedi.

Ancak sorun sadece Türk olmakla da bitmiyordu ki! Mezhep dayatması da vardı, dil dayatması da, ideoloji dayatması da. Aleviler Türk olmakla kurtulamamışlar, büyük bedeller ödemişlerdi. Zihniyet, şiddete ve ayrımcılığa dayandığı için, küçük bir elit dışında bu ülkede kimse mutlu olamadı. Türkler de bu sorundan nasiplerini aldılar. Ülke hep kardeş kavgasına, fakirliğe mahkûm oldu. Aslında Türk-İslam sentezine oturan Atatürk milliyetçiliği diye yutturulan şeyden, bu ülkede kimseye hayır gelmedi.

Yeni İmralı süreci ile birlikte, milliyetçilik de ciddi anlamda tartışmaya açıldı. Ortak yaşam ve toplumsal barışın içine bir Truva atı gibi sokulan milliyetçiliği içimizden söküp atmadan, sadece Kürt ve PKK konusunu değil, hiçbir sorunu tam olarak çözmek mümkün değil. Ancak milliyetçiliğin zihinlerimize taktığı prangalardan kurtulabilirsek yılanmış bu sorunları aşabiliriz. Düşünsenize, darbeciler bir anayasa yapıyor ve ona "değiştirilemez, değiştirilmesi bile teklif edilemez" maddeler ekliyorlar. Bu akıllı ve değişimi hiçe sayan saçmalığı savunanlar ise Türk milliyetçiliğinden dem vuruyorlar.

Başbakan Erdoğan, İmralı süreci ile birlikte sık sık etnik milliyetçilik üzerine konuşuyor. Mardin'den sonra salı günü grup konuşmasında da milliyetçiliği yerden yere vurdu. Şöyle ki: "13 yıl önce yola çıkarken, etnik, bölgesel ve dinsel milliyetçiliğe karşı olduğumuzu söyledik. Biz Kürt milliyetçiliğini de ayaklarımızın altına alıyoruz. Laz, Türk ve Arap milliyetçiliğini de ayaklarımızın altına alıyoruz. Hepsini ayaklarımızın altına alıyoruz. Çünkü değerler silsilesi içerisinde böyle ırki, kavmiyete dayanan milliyetçilik yoktur. Bu şeytandandır."

Başbakan aslında İmralı sürecini de sonuca götürecektir çok önemli bir piar çalışmasına girişmiş durumda. İmparatorluk çökerken içimize giren bu virüsün sökülüp atılması için, Başbakan'ın meşruiyetine ve karizmasına sahip bir liderin bu kadar kararlı ve kesin konuşması, bunu sürekli olarak tekrarlamasını çok değerli ve etkili bulduğumu söylemeliyim. Onun bu sözlerine MHP ve CHP'den tepki gelmesi normal. MHP etnik bir milliyetçilik üzerinden varlığını sürdürmeye çalışıyor, CHP ise tam da bu ülkenin Kemalist kurucu ideolojisi bu olduğu için, yani bu türden bir milliyetçiliğin tasfiyesinin kendi tasfiyesi de olduğunu bildiğinden tepki veriyor.

Her hâlükârda zaman doğru yapanı ödüllendiriyor.

mesayan@markaresayan.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kırmızı ayakkabı

Markar Esayan 24.02.2013

Geçen pazar kendimize yaptığımız haksızlıklardan bahsetmiştim. Gerçekten de öyle. Çok haksızlık yapıyoruz kendimize. Kendimizin en büyük işkencecisi yine biziz. En büyük mahkûmiyetleri verip, en gaddar şekilde cezalandırıyoruz kıyasıyla. Bunun türlü nedenleri var. Ama sanırım yetiştirilme tarzımızın da bunda payı büyük. Geçenlerde *Vatan* gazetesinde Özge Cığit'in haberinde okudum. Yaşar Üniversitesi Psikoloji Bölümü Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Elif Durgel Jagtap Hollanda'da 4,5 yıl araştırma yaparak Avrupalı ve Türkiyeli annelerin çocuk yetiştirme alışkanlıklarıyla ilgili bir tez hazırlamış. Avrupalı anneler ile Türkiyeli anneler arasındaki farklar ise şöyle:

Türkiyeli anneler: İtaatkâr ve gelenekçi bireyler yetiştiriyor. Çocuklarının saygın bir iş sahibi olmasını istiyor. Çocuğunun gözünün önünde olmasını istiyor. Çocukları ağlamaya başladığında fikrini değiştiriyor. Ceza yöntemini kullanıyor. Hava kötü olduğunda çocuğunu dışarı çıkartmıyor. Yeme, içme ve uyku saatlerini esnetiyor. Çocuklarına kitap okuma alışkanlıkları zayıf. Koruma hissi aşırı.

Avrupalı anneler: Özgür bireyler yetiştiriyor. Meslek seçimine karışmıyor. Çocuklarının kendi başına odasında yalnız vakit geçirmeleri gerektiğini düşünüyor. Çocukları bir şeyi ısrarla isteyince "hayır" dıyorsa bir daha fikrini değiştirmiyor. Cezaya çok az başvuruyor. Her gün yürüyüşe çıkarıyor. Yeme, içme ve uyku saatlerinde titiz davranıyor. Çocuğuna düzenli olarak her gün kitap okuyor. Rahat davranıyor.

Tabii bu sonuçtan yola çıkıp bütün mutsuzluk ve travmalarımızın yükünü Türkiyeli annelerimizin sırtına yüklemiyoruz. Bu bir toplum ve kültür modeli. Bu model böyle biçimlenmiş ve insanlar buna göre davranıyorlar. Başka türlüünü bilmiyorlar. Binlerce yıllık şiddet, itaat ve dayanışma ile hayatta kalma kültürü, bunun üzerine eklenen yoksulluk ve savaşlarla ortaya çıkan bir bakiyenin üstündeyiz. Burada her şey kötü de değil. Önemli bir direnç göstererek iyi değerlerimizi de bu zorlu hikâyenin içinden sürükleyerek geçirmişiz. Üstelik tarih devam ediyor ve bizim toplumumuz da hızla özgürleşiyor. Komplekslerimizden hızla kurtularak kendimizi buluyoruz.

Dönelim kendimize... Herkesin biraz sonra anlatacağım hikâyeye benzer bir tecrübesi olmuştur. Babanız veya anneniz sizi alışverişe götürür. Ayakkabı alacaksınız. Çok güzel bir kırmızı ayakkabı beğenirsiniz. Önce anneniz ve babanız daha "uygun" başka bir model için sizi ikna etmeye çalışır. Sonra pandomima kopar. Unutmayın, daha çocuksunuz ve "doğalsınız". Travmalarınız az. İstediginizi yaptırır, kırmızı ayakkabınızı alırsınız.

Sonra o ayakkabının başına, her ayakkabının başına gelenler gelir, eskir ve yırtılır. Anneniz ve babanız size muhtemelen onların önerdiği ayakkabıyı almanız durumunda böyle olmayacağını söyler. Onlar söylemese bile, siz zaten böyle düşünmeye eğilimli hâle getirilmişsinizdir.

Basit bir deneyim, bir travmaya dönüşmüştür. Tekrarlanan bu travmalar size bir hayat modeli olarak geri döner. Artık kendi isteklerinizin peşinde gitmekte zorlanacaksınız, böyle yaptığınız zaman cezalandırılacağınıza inanacaksınız. Karar verirken bir tasdik makamına ihtiyacınız olacak. Tercihlerinizi belirleyecek olan artık sığındığınız hamiler veya korkularınız oldukça özgürlüğünüz ve kendine güveniniz zarar görecektir.

Bu hep böyle gitmek zorunda mıdır? Bu bizim, bizden ayrı düşünemeyeceğimiz, derimiz hâline gelmiş bir karakter midir? Bu yapıdan kurtulabilir mi insan? Yoksa artık her şey bitmiş midir?

Şüphesiz hayır. Bunlar öğrenilmiş yanlış bilgilerin sonucu gelişen yanlış modeller. Üstelik insan bu durumundan memnun olmadığı için her zaman “sıkıntı” olarak ortaya çıkan bir değişim arzusu içinde oluyor, değil mi? Tıpkı bilgisayara girmiş virüs gibi, tabii ki bu yanlış bilgiler tesbit edilebilir ve doğruları ile değiştirilebilir. Bunu bir uzman yardımı ile, inancımızla veya içbilgimizle geliştirdiğimiz formüllerle yapabiliriz.

Yeter ki farkına varalım ve ümitsizliğe kapılmayalım.

mesayan@markaresayan.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Baydar'ın endişesi ve barışı tatlandırırmak

Markar Esayan 28.02.2013

Adı ister İmralı, ister çözüm süreci olsun, kamuoyuna 1. BDP heyetinin Öcalan'ı ziyaretiyle yansıyan sürecin önceki barış denemelerinden farklı olduğunu herkes kabul ediyor. Çözüm sürecinin üç aşamayı içerdiği, Öcalan'ın devletle üzerinde mutabakata vardığı yol haritasının da üç mektup hâlinde BDP, Kandil ve örgütün Avrupa kanadına gittiği veya gideceğini biliyoruz. Mektupların çok uzun olmayan bir zaman aralığında değerlendirilip, Öcalan'a aynı heyetle ulaştırılacağı da teyit edilen bilgilerden. Buna göre Newroz'da Öcalan'ın barış deklarasyonunu yapmak istediği, çekilmenin mayısta başlayacağı, örgütün kuruluş tarihi olan 15 temmuzda da bir konferansla barışın ilan edileceği edindiğimiz bilgiler arasında.

Bu arada devletin de atması gereken adımlar olduğu biliniyor. 4. Yargı Paketi ve anayasa bu adımların merkezinde bulunuyor. Herkesin aklında bu sürecin sorunsuz ilerleyip ilerlemeyeceğine dair sorular var. “Hükümet üzerine düşenleri yapar mı”, “Kandil ile Avrupa, Öcalan ve planına karşı bir hareket geliştirir mi”, “Bu arada provokasyonlar yaşanabilir mi” gibi sorular bunlar.

Elimizde ne olduğuna dair

Nitekim Oya Baydar *Taraf*'taki “Bal bal demekle ağız tatlanmaz” başlıklı ilk yazısında “eleştirilmeyi” göze alarak, hükümetin çözüm önerisi hakkında varsayımlardan, iyimser niyet okumalardan başka bir şey bilinmediğini iddia ediyordu. Dolayısıyla Kürt tabanının çoğunluğunun yaşadığını varsaydığı endişeyi satırlarına taşıyordu.

Baydar'a göre, Kürtlerin kaygısı bölgeyi çok iyi bilen, çok iyi koklayanlara dayandırılıyor bu bilgi anayasal haklar, talepler karşılanmadan, eşitsiz bir çözümle "teslim olunması"... Türkleri ve hepimizi de "onlarla" empati yapmaya çağırıyor. Çünkü zaten iki taraf da barışa mecbur oldukları için bu süreç yaşanıyor. Benim bu çıkarımdan anladığım, mümkün olsa savaşıma devam edecek devlet de PKK da, ama edemedikleri bir noktada barışa razı olmuş durumdalar. O zaman daha da endişelenebiliriz. Çünkü savaşmak isteyen ama mecburen barışan tarafları izlemekteyiz. Öte yandan Öcalan'ın da içi boş bir anlaşmaya evet dediğini veya kandırılmış ya da "ikna edilmiş" olduğunu varsaymalıyız tabii.

Boş yere teslim olmak

Endişelenen şey, hükümetin sözlerini tutmadan PKK'nın teslim olması, silah bırakması. O zaman anlıyoruz ki, silahın hakların alınmasıyla ilgili bir işlevi var. "Teslim olunursa" bu haklar alınamayacak çünkü. O zaman hepsini almadan teslim olmak, Kürtlerin kandırılmış olması demek. Kaygı böyle tarif ediliyor.

Kürtlerin Türkiye'de etkin bir siyasi partileri ve güçlü STK'ları var. Geniş halk kesimleri de Kürtlere yapılan haksızlıklar konusunda ikna olmuş durumda. Öcalan'ın "silah devri bitti siyaset yapın" dediği, hükümetle ülkenin demokratikleşmesi "sürecinde" anlaştığı bir noktada, kaygılı olduğu varsayılan Kürtlerin, Sayın Baydar ve onun gibi düşünenlerin PKK'nın "teslim olmasından" endişelenmelerine gerek yok. Tarih barıştan sonra da devam edecek ve bir günde Türkiye istenen noktaya gelmeyecek. Süreç içinde hükümet sözlerini yerine getirmek, adımlarını atmak zorunda. Yoksa süreç kesintiye uğrar. Ama bu böyle olmazsa, AK Parti çok şeytani-kötücül olağanüstü bir planla herkesi kandırsa dahi, Allah aşkına Kürtlerin PKK'nın silah bırakmasından ne kaybı olur?

Mükemmel âni kollamak

Baydar'ın böyle düşünmediğini, şiddete kategorik olarak karşı çıktığını biliyorum. Devlete olan güvensizlik, anakronizm, fazla empati ve öznenin AK Parti olması şu anki süreçte olan bitenin farkını anlamakta insanları zorluyor olabilir. Ama artık Türkiye 1993'lerin ülkesi gibi davranamayız. Barış fırsatlarını "mükemmel âni" bekleyerek harcayamayız.

Açık konuşayım; ben son on yılda Kürtlerin elde ettiği ve bundan sonra elde edeceği hakların hiçbirisinin PKK şiddeti sayesinde kazanıldığını düşünmüyorum. Bu tamamen Kürtlerin başını çektiği demokratik koalisyonun sivil çabalarının sonucu, dünyanın ve ülkenin konjonktürü ile ilgili bir zorunluluktur. 40 bin ölümün travması üzerinden hareket etmiyor olsaydık çok daha kolay ilerlenebilirdi. Hatta hakların bir kısmı ta Özal döneminde kazanılmış olabilirdi. Acı ama bence gerçek bu. Zaten tam da "yıllar boyunca boşuna ölüp öldürdüğümüz için" bugün barışıyoruz.

Bir adım daha ileri gideyim. Bence zamanı doğru okuyan bir insanın talebi, hükümet hiçbir sözünde durmasa bile PKK'nın silahları bırakması ve örgütü siyasi mücadeleye çağırarak olmalı. Çünkü örgüt ancak böyle tarih dışı kalmaktan ve o çok sarf edilen onurlu barış fırsatını kaçırmaktan kurtulabilir. Sanırım Öcalan da bunu anladığı için bu süreç şu an yaşanıyor.

Bu vesileyle aramıza tekrar hoş geldiniz Oya Baydar.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Exodus...

Markar Esayan 03.03.2013

Geçen hafta içinde bizim gazetede de yer alan haber beni adeta can evimden vurdu. Almanya’da yapılan bir araştırmaya göre, karamsarlar daha uzun yaşıyordu. Bilim insanları yaptıkları araştırma sonucunda büyük iyimserliklerin yüksek oranda hastalık ve ölüm riskine yol açtığını tesbit etmişti. Özellikle gelecekle ilgili beklentilerini yüksek tutan yaşlı hastalarda ölüm riski yüzde on artmıştı. Diğer bir sonuca göre, kötümserlik yaşla birlikte artıyordu. Gençler oldukça iyimser, orta yaşlılar gerçekçi, yaşlılar ise kötümserliğe daha yatkındılar. Kişi geleceği konusunda ne kadar kötümserse, sağlığı ve geliri o kadar istikrarlı oluyordu.

İlk şaşkınlığım geçince üzerinde düşündüm bu konunun. Karamsarlık, gerçekçilik ve onunla sık karışan kötümserliğin nedenlerini bir kez daha gözden geçirdim. Sonucun böyle çıkması, eylemin doğru olduğu anlamına gelir mi diye sordum kendime? İhtiyatlı olmak ile karamsarlık arasındaki farkları da koydum önüme. Araştırma doğru veya yanlış olabilir ama denek sayısı kadar bir gerçeği ifade ediyordu. Yani bizlerde de bir karşılığı vardı.

Karamsarlığın temkinli olmak durumu ile, yani daha az karar verme, varolan durumu koruma ile karıştırılabileceğini düşündüm. Gençken bir şeyler yapmak durumundayız, hamleye ihtiyacımız var. Tam da bu yüzden bir şeye sahip olabiliyor ve kendimizi geliştiriyoruz. Yaşlandıkça bunları koruma ve yaşlılığımızı iyi yaşama endişesinin öne çıkması çok normal.

Ama hayatın amacı nedir? Daha uzun yaşamak mı, yoksa yaşadığın hayattan ve kendinden memnun olmak mı? Ya da istikrar mı? Memnuniyetsizliğin istikrarlı hâle gelmesi mi? Diyelim ki bir oyuğunuz var, o oyukta güvende hissediyorsunuz kendinizi. Ama o oyukta olmaktan mutlu değilsiniz. Depresif ve kaygılı hâlleriniz var. Zaman zaman oradan fırlayıp çıkmak istiyorsunuz, ama riskleri hesaplayarak hep geri duruyorsunuz. Bu geri durma durumu sizi daha da depresif hâle getiriyor. Geri durdukça enerjiniz azalıyor, kendine güveniniz törpüleniyor. Gittikçe bir kontrol delisi hâline geliyorsunuz.

Araştırmanın ortaya koyduğu “dışarı çıkma” riski yüzde on. Bana göre düşük bir oran. Yüzde doksanlık bir memnuniyetsizliği yüzde onluk bir riske tercih etmek çok da çılgınca değil. Üstelik iyi bir planlama ve yönetimle, aceleci ve panikle hareket etmeden değişimin şansını arttırma kabiliyetine de sahibiz. Diyelim ki işinizi değiştireceksiniz. Çok mutsuzsunuz. Ama cesaret edemiyorsunuz. Ya aç açıkta kalır ve rezil olursanız? Bir hayat boyu kazandığınız saygınlık ve birikiminiz çar-çur olursa?

Bunlar haklı kaygılar. Öyle maceraya atılır gibi, saman alevi gibi parlayıp sönen arzularla radikal kararlar almak olmaz. Hem gerçekten oyuğunuzda mutsuz musunuz, gelip geçici sıkıntıları mı büyütüyorsunuz? Yani gerçekçi bir durum tesbitine ihtiyacınız var.

Aklıma İsrailoğulları’nın Mısır’dan çıkış hikâyesi geliyor. Mısır’da firavununun idaresi altındaydılar. Hz. Yusuf’un güzel günleri geride kalmıştı. Köle olarak, aşağılanma ve ağır şartlar altında yaşıyorlardı ama, bunun karşılığında bir evleri ve az da olsa yiyecekleri vardı. Musa’nın önderliğinde çöle çıktıklarında, hemen sızlanmalar başladı. Çünkü artık özgürdüler. Özgürlüğün bedeli ise gününbirlik yaşamak, belirsizlikleri göğüslemek ve yeni bir düzen kurmanın talep ettiği zorlu çabaydı. Sık sık Musa’ya başkaldırdılar. “Mısır’da hiç olmazsa doyuyorduk” dediler. Eski tanrılarına dönerek altın buzağıya tapanlar oldu.

Ne kadar benzer bir insan durumu değil mi? Oyuk ve esaret, değişim ve özgürlük...

Belki biraz da hislere güvenmek gerekir. Bazen hissedersiniz; değişim zamanı gelmiştir. İşaretler çoğalır. "Hayat, hadi hadi" der. Bazen de ortaya çıkan riskler karşısında ölümüne direnir o pozisyonunuzu koruma içgüdüleriyle dolarsınız.

Her hâlükârda, yaşlılığımızda, bize lazım olan şey, aile, mal mülk olduğu kadar, o hayatın içimize ne kadar sinip sinmediği olacak. (**Exodus**: Çıkış.)

mesayan@markaresayan.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yol haritası mı, tutanaklar mı

Markar Esayan 04.03.2013

Savaş, can çekişen, kocamış, yatalak bir hasta gibi. Barış ise yavaş yavaş ergenlik çağına geliyor, sesi kalınlaşıyor, atlattığı her tecrübe ile kendine güven kazanıyor. Paris suikastlarından sonra en önemli sarsıntıyı yaratan İmralı tutanaklarının yayımlanması, bence olabilecek en hasarsız şekilde atlatıldı. Barış girişimlerine zarar verebilecek bu türden tecrübeler veya sürecin doğasındaki zorlukları ve savaş paradigmasından henüz çıkamayan zihniyet dirençlerini aştıkça, bu aşma hâlinin barışın zaten kendisi olduğunu anlayacağız. Barış bir anlaşma, bir kâğıt parçası değildir sadece. Barış, toplumsal, siyasi, iradi bir tercih ve olgunlaşma hâlidir. Bu tercihleri bugün barış yönünde yaptığımız içindir ki, engeller ve zorluklar süreci sona erdirmiyor. Hatta, başarısız olmaya mahkûm edilen her provokasyon veya yol kazası, siyasetin de, halkın da barışa olan inancını ve kendine güvenini arttıracaktır. Tıpkı zayıflatılmış virüsün aşı olarak vücudu o hastalığa karşı güçlendirdiği gibi.

Gök kubbe yerinde duruyor

Nitekim bu riski yüksek durum, çözüm yolunda bir avantaja dönüştü. Toplum, içinde saçma sapan bir sürü hedef gösterme ve ırkçılığın da olduğu Öcalan'ın konuşmalarını öğrendi ve gök kubbe hâlâ yerinde duruyor. Başbakan, medyayı hedef almakla gölgelense de, konuşmasında barış sürecine aynen devam mesajını verdi. Dün *Star*'a konuşan Tarhan Erdem, kamuoyunun nabzını tutan tecrübeli bir isim olarak halkın bu sorunun aşılması için Öcalan'ın önemli bir enstrüman olduğunu anladığını söylüyor ve ekliyordu: Sızma sonrası Taksim'de, Fatih'te protestoların olmaması bunu gösteriyor.

Provokasyonları yapanlar veya yapacak olanların fark edemediği şey ise, halkın eski rejimin kırmızıçizgilerini çoktan aştığı ve güncel siyasetin bile ötesine geçtiği. Eski Türkiye'nin eski reflekslerine göre plan yapanlar, bugün MHP'nin ve hatta CHP'nin tabanının bile önemli oranda barışa destek verdiklerini fark edememiş olmalılar. Tarhan Erdem süreçle ilgili sürekli kamuoyu yoklamaları yapıldığını söylüyor. Ama doğru soruyu sormanın da sonucun sıhhati için önemli olduğunu ekliyor. Halka "Öcalan'la konuşmak iyi midir, kötü müdür" diye sormakla, "Akan kanın durması lazım. Bunun için Öcalan'la görüşmek doğru mudur" diye sormak arasında yüzde yüz fark olacaktır. Ve bunu Başbakan halka çok iyi anlatıyor. Süreci gerçekten iyi yönetiyor, duygu ve

niyeti halka yüksek başarıyla aktarıyor.

BDP işin ciddiyetini anlamalı

BDP Eşbaşkanı Selahattin Demirtaş'ın "Baldıran zehri içerim diyen bir Başbakan'a sabotaj yapmayız" açıklamasının olumlu olduğunu ilave etmeden geçmeyelim. BDP tarihî bir rolün hemen yanında duruyor. Öcalan'ın planında içlerine sinmeyen noktalar varsa, bunu kamuoyuna açıkça söylemeliler, arkasında durmalılar. Yok, "Öcalan liderimizdir, onun kararlarının arkasındayız" deniyorsa, sorumluluklarının ciddiyetini anlayarak sürece maksimum katkı yapmak durumundalar.

Şunu görmemek için kör olmak lazım. Öcalan'ın devletle görüştüğü yol haritasının içeriğine katılmayan bir kesim var. Öcalan'ın geldiği nokta ile "Bunca yıldır boşuna mı öldük, öldürdük" zihniyeti arasında ciddi bir makas var. Belki Öcalan'ın atıp tuttuğu o sohbeti bunu yumuşatma yönünde bir taktik olarak görmek de mümkün. Bence bu süreçte en büyük engel de bu. Bunları da doğal karşılamak, ama hazır olmak lazım. 30 yıllık savaşın verdiği güvensizlik ve kurulan statükoların yerle bir olduğu bir kırılmada herkesin ayakta kalması beklenemez.

Bu mu Kürtlerin eşitliği

Cengiz Çandar dünkü yazısında "Gazetede yayımlanan değil, devletin elindeki metin geçerlidir" üzerinden kopartılan gürültüyü "Kürtleri eşit görememek, Kürtlerle eşit taraf olmayı içine sindirememek" olarak tarif edip, adını da "Türk problemi" olarak koymuş. Çözümün önündeki en büyük engel buymuş.

Oysa, tutanak meselesinde yapılan tek doğru itiraz aslında buydu. Üzerinde anlaşılmış, somut adımlara bağlı olarak takvime bağlanmış bir metin orada dururken, bu metin tam da Kürtlerin eşitliği üzerine bina edilmişken, içinde bir sürü zırvalamaların da bulunduğu sohbeti "yok hükmünde" saymanın Kürtlerin eşitliğini içine sindirememek olarak görülmesini anlayamadım. Öcalan'ın kendisi bile, o sohbette söylediği ırkçı hedef göstermeleri toplum içinde açıkça savunamaz. Bu metin mi Kürtlerin eşitliğini savunan, yoksa yol haritası mı?

Neyse, PKK sorununun çözümü, 1923, 1940, 1980 ve 1990'larda takılıp kalmış olanları 2013'e getirme potansiyeli ile de çok değerli olacak. Millet olmanın bir kriteri de neden "aynı zamanda" yaşamak olmasın ki?

mesayan@markaresayan.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Başbakan'ın iki önemli hatası

Markar Esayan 07.03.2013

Başbakan Erdoğan'ın kendini olduğu gibi gösteren "gerçek" bir insan olduğu konusunda epey genel sayılabilecek bir konsensüs var. Halkın bunu büyük sempatiyle karşıladığı da sıkça dillendiriliyor. Ben de bu

fikre katılıyorum. Tabii bir özelliğin getirileri olduğu kadar bir maliyeti de vardır. Herhalde kişinin kendisini iyi yönetebilmesinin en önemli kriteri de, olumlu ve olumsuz yönlerini iyi kontrol edebilmektir.

Türkiye gerçekten çok sıkışık, çok hassas bir dönemden geçiyor. PKK'nın silah bırakması hayati bir önem arz ediyor ve hükümet bu yakıcı konuda geçmiş hükümetlerin almadığı kadar büyük bir riski üstlenmiş durumda. Hükümet tabii ki bu sorun üzerine bu kadar cesaretle gitmenin gücünü ülkenin 10 yıldır içinde bulunduğu değişim sürecinden, toplumun sorunun çözülmesini şiddetle istemesinden ve zamanın ruhundan alıyor. Ancak, oy, hatta iktidarı kaybetme riskini göze alarak çözüm yönünde irade göstermenin değeri de azımsanmamalı. Bunu takdir etmek için AK Parti'li olmak gerekmiyor. Vicdanlı olmak yeterli.

Medyayla kavga ve başkanlık

Başbakan bence bu süreçte iki önemli hata yapıyor. İlki medya ile girdiği kavga. Medya tarafından yeteri kadar desteklenmediğini, hatta çözümü istemeyenlerin medya üzerinden kendisine operasyon yaptığını düşünüyor. *Milliyet*'i ve Hasan Cemal'i hedef alan sert sözleri bunu gösteriyor. Anlaşılmama, takdir görmemenin getirdiği öfke yanında, alınan riskin büyüklüğü ile doğru orantılı bir şekilde herkesin itirazsız kendisiyle aynı fikirde olmasını bekliyor.

Peki, kimin samimi eleştiri, kimin ise bir odağın tetikçiliğini yaptığını nasıl ayırt edeceksiniz?

Başbakan grupta yaptığı konuşmada "milli yayıncılık" çağrısı yapıyor. *Milliyet*'in yaptığı yayıncılığın ise gayri milli olduğunu söyleyerek, aslında MHP'nin partisine çözüm süreciyle ilgili yaptığı insafsız "hainlik" suçlamasını daha üslupluca bir gazeteye yansıtıyor. Sonra ne oluyor? Bu konuşmalardan hemen sonra *Milliyet*'in patronu, durumdan vazife çıkararak yazarları işten atmaya kalkıyor. Ertesi gün ise *Taraf* dışında kimse korkudan gün boyu ortalığı birbirine katan bu haberi göremiyor. *Milliyet* dâhil.

Bu asla onaylanacak bir durum olmadığı gibi, en büyük zararı Türkiye'ye ve çözüm sürecine vermekte. Başbakan konuşmasında belirttiğinin aksine, asla yazarlarla kendisini eşit görmemeli, "Onlar yazıyorsa ben de cevabını veririm, bu benim hakkımdır" dememeli. Güçlü bir liderin ağzının içine bakan gazete patronlarının olduğu bir ülkede, insanların işlerini kaybetmelerinden dolayı sorumluluğu başkasına devredemezsiniz. Dünyaya da, kimseye de bunu anlatamazsınız.

Karmaşa değil, sadeleştirme şart

Diğer önemli hata ise, Türkiye'nin en büyük sorunu olan PKK şiddetini çözerken, bu süreci başkanlık tartışmalarıyla gölgelemektir. Ben başkanlık sistemine kategorik olarak karşı olanlardan değilim. Bu ayrı bir yazı konusu. Ama Türkiye'nin gündemine Başbakan'ın arzusuyla sokulan bir konunun, yeni anayasa ve çözüm sürecinin tam göbeğine oturtulması, barışı istemeyenlerin en büyük kozuna dönüşecektir. Tersinden de, başkanlık sistemine haklı argümanlarla karşı olanlar sanki çözüm sürecine karşıymış gibi anlaşılabilecek, başkanlık sistemi asla sağlıklı bir ortamda tartışılmayacak, tepeden inme, demokrasi dışı müdahale olarak görülecektir.

Lafı dolandırmaktan hoşlanmam. Başbakan ve hükümetin çözüm sürecindeki aldığı riski ve inisiyatifi çok önemsiyorum. Tutanakların yayımlanması değil ama, sızma mantığının da kuşkulu olduğunu düşünüyorum. Ancak medyayı şeytanlaştırmanın, başkanlıkta ısrar etmenin, bu tarihî fırsatı heba edeceğinden korkarım.

Başbakan bu zorlu süreçte çok sakin olmalı ve menzile varılana kadar soğukkanlılığını korumalı. Irkçılık ile ilgili yaptığı konuşmaların olumlu etkisi ortada. Bunun tersinin de ne kadar yıkıcı olabileceğini buradan yola çıkarak hesaplayabilir.

Kimse merak etmesin. Tarih her şeyi kaydediyor. Hiçbir şey saklı kalmıyor. Biraz sükûnet, biraz sabır yeterli.

mesayan@markaresayan.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Taş ve pasta...

Markar Esayan 10.03.2013

Seçmediğin sürece her şey mümkün olarak kalır.

Birkaç sene evvel seyrettiğim *Mr. Nobody* (*Bay Hiçkimse*) filminden aklımda kalan bir cümle bu.

Karar vermek, vermemek, verdiğin karardan memnun olmak, kuşku duymamak, hatalı karar verdiğini düşünmek. Aynı seçimin önce kötü, sonra iyi, sonra tekrar kötü olduğunu düşünmek. Seçim yapmadan bu seçimin sonuçlarını onlarca değişik alternatifler hâlinde fantezinde canlandırmak. Farklı birçok hayatın içine girer çıkar gibi yapmak. Girer çıkar gibi yaparken, bir parçanın orada kaldığını hissetmek. Onların tercihlerini not etmek. Kendimizle kıyaslamak.

Kıskançlık öyle kenara atılacak basit bir duygu değil. Daha "iyinin" mümkün olduğunu hissetmek ve bu iyinin başkaları, hatta çok yakın başkaları tarafından yaşandığından kuşkulanmak. Başkalarının başına gelen kötü olaylarda bir yanda gerçekten üzülmürken, diğer yanda, "iyi ki bu kötü olay benim başıma gelmedi"nin çok ötesinde, "kötücül" bir haz da duymak. Doğru olmadığını bildiğin hâlde "pastada payım arttı" hissine kapılmak. Bunu kendinden bile saklamak, utanmak, gizlice.

Seçmediğin sürece her şey mümkün olarak kalır.

Geçmişteki kararlarını düşünmek. Öyle karar vermenin sonuçlarını yaşar ve bilirken, "öyle değil de böyle karar vermiş olsaydım, hayatım nasıl şekillenirdi" diye düşünmek. Mühendislik değil de, heykel okusaydınız mesela, ikinci çocuğu yapmakta acele etmeseydiniz veya keşke çocuk yapsaydınız. Aklınıza gelen o harika fikri evinizi satarak gerçekleştirseydiniz. Gerçekten dünya çapında bir girişimci olur muydunuz, yoksa bugün kirada oturmuyor olmanızı, o gün kendinizi zapt etmenize mi borçlusunuz? Hiç bilemeyeceksiniz.

Seçmediğin sürece her şey mümkün olarak kalır.

Başkaları tüm bu karmaşık şeyler hakkında neler düşünüyor, neler hissediyorlar, nasıl başa çıkıyorlar, ne kadar da merak ediyorsunuz? Neden onca film seyredip, o kadar roman okuyorsunuz ki zaten! Herkesin dedikodulara, başka hayatların pornografisine bu kadar meraklı olması neden zannediyorsunuz?

Şu karar verme ânınızda, sizin yerinizde sizden çok daha zeki olduğunu düşündüğünüz arkadaşınız Bay X veya Bayan Y nasıl davranırdı acaba? Kimse de tam olarak böyle şeyleri birbirine sor-a-mıyor değil mi? En samimi ânımızda bile, o kadar da çıplak değiliz. Söylenmemiş bir cümle hep var, belki de gerekli. Âdem ve Havva'nın

çıplaklığını gizlemek istemesinin bilinci, yani karar vermenin tüm sorumluluğunu yüklenmek. Bilincimize bir yaprak örtmek sonra.

O cümleyi, ağızınıza kadar gelen o cümleyi, o çok geçmişte kalan, şimdi size çağlar öncesinde kalmış gibi gelen o günde söylemiş olsaydınız hayatınız acaba nasıl değişecekti? Değişecek miydi gerçekten? Değişmese de, içinde bir anıt gibi gittikçe yükselecek ve senin ile sen arasında bir Berlin Duvarı'na dönüşecek o ayrılık yine de yaşanacak mıydı? Yoksa siz zaten kırılacaktınız da, kırıldığınız âna denk gelen hatırayı mı anıtlıştırdınız? Neden mi bu kadar önemsiyorsunuz o ânı? Siz öyle tanımladığınız için o bir taş kadar katı ve gerçek. Midenizde bazen hissettiğiniz o taş var ya, işte o taş o.

Seçmediğin sürece her şey mümkün olarak kalır.

Her şey neden mi bu kadar karmaşık? Belki de karışık değildir. Belki bu basitliktir bizi ürküten. Aslında taş yoktur. İnsanın kendisini bulması için kendisine doğru bir yaşam boyu yürümesi gerekir, belki. Kendisine bir ömür sonrasına randevu vermek gibi. Hayatın sonunda demeyelim, ama yeteri kadar yaşam ve tecrübe tükettiğimiz o günlere ulaştığımızda, o zaman bir his bekliyor olacak mı bizi? Bir memnuniyet veya bir rahatsızlık hissi? Tüm o yıllar kaydedilmiş ve jüriniz ise vicdanınız. Vicdan, kendinize dair bir vakanüvistir ve hiç beklemediğiniz anda önünüze tüm gerçekliği ile bir mahkeme koyar. O güne kadar bastırılmış veya ertelemiş olmanızı dinlemez. Çünkü o vicdan, size ait değildir aslında. O sizin içinize yerleştirilmiş bir karakutudur.

Seçmediğin sürece her şey mümkün olarak kalır.

Ama mümkün kalan hiç yaşanmamış olandır da. Beden yaşlanır ama ruh olgunlaşır. Bugün yaşadığınız, dün yaşamış olduklarınızın bir devamıdır. Yaşam size bilgelik getirmiyorsa, sizden yaşamı götürüyor demektir.

Ve bilgelik yaşamaktır. Mümkün olan tüm hayatlar içinde, yaşamış olduğunuz hayat elinizdeki tek gerçektir.

Çıkarın atın o taşı midenizden!

mesayan@markaresayan.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Samatya cinayeti ve ırkçılık

Markar Esayan 11.03.2013

Kolay değil, kıtalara hâkim olmuş bir imparatorluk oldukça kısa sayılabilecek bir sürede parçalanıyor. Rönesans'ta Batı'da atılan paradigma değişiminin temeli, modernizm olarak tüm dünyayı hükmü altına alıyor. Direnmek mümkün değil. Doğu'nun en kudretli temsilcisi Osmanlı bile Balkan Savaşı sonrasında Anadolu'ya sıkışıyor. Yüzlerce yıllık oturmuş kimya altüst oluyor. Osmanlı'daki modernleşme çabaları kifayetsiz, hatta bu kimyayı daha da bozuyor. Batı, cenneti ve cehennemi yeryüzüne indirmenin sihrini bilimsel gelişmeler ve ona tekabül eden toprak kazanımlarıyla her gün biraz daha parlatıyor. Artık o hâle geliyor ki, Batılı olmayan her şeyin kötü, yani Doğulu olduğuna, bu ikiliğin dışında da başka bir gerçekliğin olamayacağına herkes ikna oluyor.

Bu işin bizim coğrafyaya tahvili ise şöyle: Öteki boyuttaki dünya, yani Batı'da olan biten her şey Hristiyanlıkla özdeşleştiriliyor. Devlet ve toplumdaki kimyanın bozulmasıyla, Balkan ve Rus soykırımlarından kaçan yüz binlerce Müslüman'ın Anadolu'ya sığınmasıyla çok tehlikeli karşılaşmalar yaşanıyor. Doğu'nun Müslümanları nefret duyar, Hristiyanları da bir medet umarken, Batı'yı hâlâ Hristiyan zannediyorlar. Oysa Rönesans ve Aydınlanma Hristiyan-Musevi köklerinden faydalansa da, aslında artık dini rafa kaldırmıştır. Hatta ilerlemesinin ana nedenini de dini tasfiye etmesi olarak belirlemiştir. 1893'te Fransa'da Hristiyanlığın bir süre yasaklandığını kaç kişi bilebilir ki o tarihlerde?

Ama artık Doğu'da yaşayan tüm gayrimüslimler Doğu'yu, Müslümanları dize getiren, esir eden ve aşağılayan Batı'nın birer iç uzantısı hâline gelmişlerdir. Oysa Doğu'lu gayrimüslimlerin Doğu'lu Müslimanlardan hiçbir farkı yoktur. Hatta anlattığım nedenlerden ötürü çok daha dezavantajlıdır. Nitekim bu topraklardan kazınmayla sona erecektir hikâye. Batı'nın günahını böylelikle Doğu'nun Hristiyanları ödemiştir denebilir.

Bu bakıştan hâlâ kurtulabilmiş değiliz tam olarak. Epey de sürecektir bu önyargıların temizlenmesi. Son olarak Samatya cinayetinin katil zanlısının yakalanması üzerine yapılan haberlerin mantığı ve dilini analiz ederken bu uzunca girişin gerekli olduğunu düşündüm. Samatya ile ilgili daha önce bir yazı yazmış ve şöyle demiştim:

"O nedenle, Samatya'daki ruh hâlini önemseyiniz. O yaşlı Ermeni kadınların yataklarında huzurla ölme arzusunu yerine getirmeyen bir devlet devlet değildir. 85 yaşındaki Maritsa Küçük'ün boğazının kesilerek ölmesinin, diğer yaşlı kadınların darp edilmesinin nedeni ne olursa olsun, Ermeni olmanın bu ülkedeki her Ermeni için hâlâ ne kadar tehlikeli ve yakıcı bir şey olduğunu görün. Kaldı ki, Ermenilerin sığındığı bir semtte, aynı cadde üzerinde aynı yaşlarda Ermeni kadınlar hedef alınıyorsa, bunun valinin temennisi dışında ırkçı bir yönü olmadığını düşünmek biraz zor gibi. Birey veya derin devlet, fark eder mi? Siz suçluları bulun önce."

Katil zanlısı Ermeni çıkınca, bu olayın öncesinde "İrkçi bir cinayet değil" diye savunmaya geçen gazeteler, bu sefer de "Katil Ermeni çıktı" diye boy boy haber yaptılar. Acaba yeni anayasaya "katiller de etnik kimlikleri ne olursa olsunlar eşit birer Türkiye Cumhuriyeti vatandaşıdır" fıkrası mı eklense?

İrkçilik konusundaki hassasiyeti anlıyorum da, bu hassasiyetin kendisinin katil Ermeni çıkınca ötekileştirmeye dönüşmesini pek anlayamıyorum. İrkçilik dünyanın her ülkesinde var olan, derin devletlerin derin amaçları için ürettikleri ve kullandıkları önemli bir silahtır. Başbakan Kürt ve PKK sorununun çözülmesinin toplumsal zeminini sağlamak için her konuşmasında neden ırkçılık detoksu yapıyor o zaman? Demek ki böyle bir sorumuz var ve sorunların çözümü önünde en büyük engel bu önyargılarımız.

Birbirimizi Türk, Kürt ve Ermeni olarak görmeden önce ne zaman sadece insan olarak görmeye başlayacağız? Hrant Dink'in, Hristiyanların daha dün öldürüldüğü bir ülkede, sadece Ermeni yaşlı kadınların hedef alındığı bir şiddet olayında, akla derin devletin ve ırkçılığın gelmemesi mümkün mü?

Katil zanlısının Türk çıkması hâlinde, onun Türk olması cinayeti ırkçı yapmayacağı gibi, ırkçı bir cinayeti bir Türk'ün işlemesi de Türkleri ırkçı yapmaz.

Şiddetin ve ırkçılığın milleti olmaz.

mesayan@markaresayan.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Barişın şıklık sorunu

Markar Esayan 14.03.2013

Ve nihayet PKK'nın elinde tuttuğu sekiz kamu görevlisi yuvalarına sağ salim kavuştu. Ailelerin sevincini tahmin bile edemiyorum. İşte bariş böyle bir şey. Savaş yakar yıkarken, bariş insanları hayatta tutuyor, toplumun özgüvenini yükseltiyor. Çözüm sürecinde küçük ama etkisi büyük olacak önemli bir kavşakđ geçtik. Başbakan'ın büyük bir risk alarak sorumluluğunu üstlendiği çözüm sürecinin eski tecrübelerden farkı, karşılıklı kurulan güven zeminine bağlı olması. Bu güven zemininin kırılmaması çok önemli. Çünkü yüksek toplum desteği tam da bu güven zemininin güçlenmesiyle artmaya devam edecek ve çözümü sağlayacak özgüvenli adımlar bu şekilde atılacak. Otuz yıldır savaş paradigmasının yarattığı tahribatı hızla onarmak, barişin ruh hâlini ve özgüvenini giyinmek zorundayız.

Burada tabii en büyük görev siyasete düşüyor. Maalesef Kemal Kılıçdaroğlu baştaki olumlu pozisyonunu koruyamayarak çözüm sürecinin karşısına geçti. Süreç hakkında daha fazla bilgilendirilseydi, sonuç değiştir miydi bilmiyoruz. Barişin AK Parti'yi ne kadar güçlendireceği ve Erdoğan'ın önünün ne kadar açılacağı ile ilgili hesaplar belli ki bu çark etmenin mantığını oluşturuyor. Diğer yandan süreç çökerse, hem sorumluluk almamış olmak, hem de AK Parti'nin olabildiğince yıpranması yapılan hesaplar arasında.

Ancak genel yargının aksine, süreç çökerse bile bundan hükümet varsayıldığı gibi olumsuz etkilenmeyecek. Bu tesbit-temenni gerçekçi değil. Çözüm sürecini kamuoyunu ikna ederek yürütmüş, yakın gelecekte güçlü bir rakibinin ufukta bile görünmediği bir iktidar partisinin bariş imkânlarını zorladığı için cezalandırılacağını düşünenler bence yanılıyorlar.

Buradaki asıl risk, hükümetin sürecin çökmesi durumunda bu geçersiz önermeyi ciddiye alarak, yani kendine güvenini kaybederek milliyetçi ve sert söyleme savrulması olur. Sürecin ağır bir provokasyonla hedef alınması hâlinde, yapılması gereken, tüm bariş bileşenlerinin savaş lobisine karşı çıkması ve süreci ayakta tutması olacaktır. Ben bunun böyle olacağını da öngörüyorum. Çünkü kral artık çıplak. Bariş vazgeçilecek, rafa kaldırılacak bir afakî amaç olmaktan çıktı. Söylemden somut bir gerçekliğe dönüştü. Bu somut gerçekliğin ağırlığı hiçbir hükümetin ihmal edeceği bir olgu değildir.

Hâsılı, ağır bir provokasyona engel olunamasa bile, sürecin çökeceği tedirginliğini herkesin üzerinden atması gerekiyor. AK Parti'nin barişin sorumluluğunu aldığı için cezalandırılacağı öngörüsü ne kadar hatalıysa, sürecin provokasyonlarla çökeceği korkusu da o kadar abartılı. Bu hâlâ eski alışkanlıklarımız ve korkularımızla hareket ediyor olmamızdan kaynaklanıyor. Süreç çökerse provokasyonlarla değil, bu korkuyla baş edemediğimiz için çökecek. Öğrenilmiş çaresizliğe teslim olduğumuzdan.

Türkiye barişini kendi verili şartlarında arıyor. Barişin, demokrasi Türkiye'de tüm kurumları ve pratikleriyle oturmadan gelmesinin mümkün olmadığını varsaymak da, hayatın akışını hesap dışı bırakan bir yanılgıdan kaynaklanıyor. Bilakis, eğer bu süreçte çözüm olursa, evet iki güçlü liderin kararlılığı, risk alması ve bu liderlerin toplum nezdindeki etkisi ve itibarıyla olacak. Kulağa pek demokratik ve şık gelmiyor, biliyorum, ama şıklık endişesiyle bariştan da vazgeçilmez ki!

Barişta destek iki güçlü lideri daha da güçlü mü kılar? Onları kontrol edilemez hâle mi getirir? Çok demokratik bir ülkedik de dengemiz bariş olası hâle gelince mi bozuldu? Demokrasi mücadelesini oluk oluk kan dökülür ve milliyetçi söylem halkı esir alırken mi vermek daha kolay, yoksa silahların sustuğu, sakinleşmiş bir ülkede mi? Tabii burada AK Parti'ye yönelik üstenci bakışı sorunsallaştırmıyorum bile.

Başbakan'ın yaptığı en büyük hata, başkanlık sistemi tartışmasını bu sürecin omurgası olan yeni anayasa yapımının merkezine oturtması oldu. Bu bir düğmeyi atlayarak önünü iliklemek demek. Başkanlık sisteminin barışın bir parametresi olarak algılanması endişelere yol açtı. Sızdırmanın mantığı da kamuoyuna bu rahatsızlığın ajite edilmesi idi. Akıllı siyaset, başkanlık ısrarını bu hassas süreçte rafa kaldırmaktır. PKK sorununu çözdükten sonra, bu konu daha sakin bir ortamda tartışılır. Baldıran zehri içmeyi göze alan Başbakan'ın bunu yapabilme samimiyeti olduğunu düşünüyorum.

Bugün güzel bir gün. Emeği geçenlere teşekkür borcumuz var.

mesayan@markaresayan.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bulutlar ve kırlar

Markar Esayan 17.03.2013

Küçükken kırlara giderdik...

Babam pazar günü sabah altıda kalkar ve tüm evi "canlandırır". İçeriden babamın kahkahalarının sesi ve annemin pişirdiği yumurtalı ekmeklerin kokusu gelirdi. Böyle hoş bir girizgâh yaptığıma bakmayın. Ben ve iki kardeşim bu erken uyanma işinden çok ama çok mustarıptık. Babam saat ilerledikçe hâlâ kalkmamış olan bizleri cebren veya hile ile uyandırmak için elinden geleni ardına koymazdı çünkü. Radyonun sesi sonuna kadar açılır, babam şarkılar söyler, annem de bizim tarafımızı tutuyormuş gibi yaparken aslında bu sabah neşesine içtenlikle katıldığını gizleyemezdi. Aile biraz da böyle bir şeydir.

Pazar günü, o zaman pek moda olduğu üzere piknik günüydü. Biz çocuklar ise daha çok denize gitmek isterdik. Peynirli börekler, tüp, çaydanlık ve tüm piknik malzemeleri arabanın bagajına, ayak diplerimize, arka camın oradaki boşluklara tikiş tikiş sıkıştırılır. Son kalan yerler de Sarıyer veya Bahçeköy'de alacağımız domates ve mangalda tütecek ete ayrılırdı. Önde yüzleri gülen, birbirlerine şarkı söyleyen, sonra aralarına ehemmiyetsiz bir konuda küçük bir tartışma tiradı giren anne ve baba. Arkada ise uykulu, yüzleri somurtan üç tane güzel çocuk.

Belgrad ormanlarında birkaç gözde piknik yerimiz vardı. Biz çocuklar tabii ki o demirden kayık salıncakların olduğu geniş kırlık alanı tercih ederdik. Ama babam piknik yerinin mutlaka bir çeşme ihtiva etmesi ve dönüşte boş bidonların ağzına kadar doldurulmasının şart olduğunu düşünürdü. O sular dağlardan iniyordu ve insana şifa veriyordu çünkü. Bu replik hep tekrarlanırdı.

Tabii, pazar günleri bizimle aynı hisleri paylaşan onbinlerce neşeli ebeveyn ve somurtkan çocuk daha vardı yollarda. Kayıklı o alana geç kalıp uygun piknik yeri bulamayınca babam söylenir, "Sizin yüzünüzden geç kaldık, yerleri kaptırdık" diye bizi azarlardı. Aslında bu onunu işine gelir, çeşmesi gür olan daha ağaçlıklı diğer piknik yerine gider ve vaziyet alırdık. Biz çocukların görevi, annemiz piknik yerimizi düzenlerken hemen çeşme başına koşturmak ve su sırasına girmektir. Nasıl bir eziyetti o tanrım! Saatlerce beklediğimiz olurdu. Öğle yemeğine kadar suyun masada olmasına çalışırdık. Bu arada çeşme başında ciddi kavgalar da çıkardı tabii.

Sanırım kır hayatına alerjim bu hikâyenin bir sonucudur.

En rahat zamanlar öğle yemeği sonrası, piknik şehvetinin artık düşüşe geçtiği zamanlar olurdu. Erkenciler kalkıp gider, piknik yeri biraz tenhalaşır, yer kapma, su alma, bir an evvel mangalda kömür olmuş veya çığ kalmış etleri midelere indirme telaşı dinmiş olurdu. Ben de o zaman, babamın uyuklamasından, annemin de toparlanma telaşından faydalanıp biraz uzaklaşır, o kırık alana giderdim.

Sık ağaçların arasından kıvrılan patikada ilerlemek, ormanın loş bölgelerinde içimin ürpermesini hissetmek ve derken, birden karşıma çıkan papatyalarla bezeli geniş kırık alanı kucağımda bulunca her defasında şaşımak.

Papatyaların ve uzun otların arasına uzanır, göz alabildiğine uzanıp giden gökyüzüne bakar ve bulutları saymaya başlardım. Bu bulutlar nereye gider, otların arasına uzanmış kaç çocuğun daha hayallerini süsler, kaç çocuğun bilançosuna girerdi?

Yıllar geçti. Neredeyse her şey değişti. Yüzler, evler, insanlar, konuştuğumuz dil, arabalar, yollar, köprüler, meydanlar ve hayat, değişti; ama gökyüzü ve bulutlar hep aynı kaldı. O zamanlar da gökyüzüne güvenmenin iyi bir fikir olduğunu hissetmiştim. Çünkü bulutlar özgürdü. Bizim üzerimizden zorunlu oldukları için değil, gerçekten istedikleri için geçiyorlardı. Bu özgürlük, bu endişesizlik benim onlarla kurduğum ilişkiyi sonsuz kılan bir rahatlıktı. Bulutları hep sevdim, çünkü beni hiç zorlamadılar. Sadece tepemden geçerken bana gülümsediler, ben de onlara.

Mutsuzluğu tahakküm sevgiyi ise özgürlük üretir.

mesayan@markaresayan.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

CHP’de sonun başlangıcı

Markar Esayan 18.03.2013

Herkes CHP’deki yenilikçi veya sol kanat olarak adlandırılan, CHP’nin yeni anayasa ve barış süreci ile ilgili daha olumlu bir siyaset yapmasını isteyen grubun sayısını, etkisini merak ediyor. Yenilikçi kanadın talebiyle cumartesi günü olağanüstü toplanan Parti Meclisi (PM) toplantısının sonucu bu etkinin ölçülmesi anlamına da geldi. Çıkan sonuç, *Taraf*’ın manşetine de yansıdığı üzere barış sürecine adeta muhtıra şeklinde oldu. Art arda sıralanan dört madde, Genelkurmay’ın yakın geçmişte verdiği muhtıraların tarzına da, terminolojisine de çok benziyordu. Partinin içinin kaynadığı, barış ve anayasa sürecinin CHP’de taşları belli oranda oynattığı ortaya çıktı. PM toplantısından barış ve anayasa sürecine katılım açıklaması bekleyen yenilikçiler, ulusalcıların sert duvarına çarptı. Çıkan sonuç ortada: “Anayasa’da değiştirilemez maddeler kalmalı, Türklük tanımı korunmalı, barışı hedeflediğinden kuşku duyulan İmralı görüşmeleri hukuksuz” şeklinde özetlenebilecek bir duruşu tescilledi CHP.

Böylelikle, sürecin başında hükümete kredi veren Kılıçdaroğlu’nun önü de alınmış oldu. Birgül Ayman Güler’in “Türk ve Kürt eş, eşit olamaz” çıkışı, CHP’nin bu duruşunu “düzeltmek” içindi. Daha sonra partideki ulusalcılar Muharrem İnce’nin sözcülüğünü yapacağı bir karşı bildiri hazırlığına girdi. Konu Baykal’ın itirazına takıldı. Baykal daha sonra grupta bir konuşma yaparak bu sert çıkışı partiyi zor durumda bırakacağı için dengeledi, Kılıçdaroğlu’na “destek çıkmış” oldu. Ancak o desteğin karşılığı, PM’de CHP’nin aldığı barış karşıtı pozisyon oldu.

Şimdi yenilikçilerin nasıl tepki vereceği merak konusu. Bu onların etkisi ve gücünü de gösterecek. Parti bölünür mü, yoksa yine pozisyon beklentileri nedeniyle sessizlik mi galip gelir kestirmek güç. Ancak CHP'nin sorunu yenilikçilerin sayısından, etkisinden, tasfiye edilmeleri veya etkisizleştirilmelerinden çok daha öte. Yenilikçilerin görece zayıf pozisyonlarından çok daha önemli olan, CHP'nin üzerindeki değişim ve zamanın ruhu baskısıdır. Hiçbir strateji de CHP'yi bunun etkisinden kurtarmaya yetmez. CHP'liler bunu dilemez mutlaka ama, CHP'yi bu hâliyle biraz daha ayakta tutacak şey, ancak barış sürecinin çökmesi olacaktır. CHP'nin varlığının barış olasılığı ile tehlikeye giriyor olması gerçekten de çok hazin. Bu paradoksal denklemi kuranlar da kendileri.

Kandil'den "Silahı bırak" uyarısı alan bir CHP'nin, Dersimlilerden "Barışa destek ver" çağrısı alan Kılıçdaroğlu'nun hele barış bu süreçle gerçekleşirse, cumartesi günü muhtıranın hesabını nasıl vereceği şüpheli. Tüm hesaplar ister istemez, sürecin çökmesine bağlıyor. Ancak bu böyle olsa bile, barış gecikmeli de olsa daha güçlü bir şekilde yine kendini dayatacak. "CHP'nin devlet değil âkil adamlar görüşsün" teklifi ise sadece bir boş gösteren. Yapılacak başka bir teklifin olmamasına bağlı mahcup bir dolgu malzemesi. Dünyanın her yerinde bu tür sorunlar savaşı tarafların görüşmesiyle mümkün olmuş. Sanki araya böyle bir karbon kâğıdı koyduğunuzda iki tarafın görüşmesine gerek kalmayacak ve sorun hop diye çözülecek.

CHP'nin muhtırasında Erdoğan'a uyarı kısmındaki üstü örtülü tehdit ise, devletle Öcalan görüşmelerinin "hukuki" olmadığı. İma edilen şu: "Süreç çöker ve devran dönerse, bunu yaptığın için Yüce Divan'da yargılanacaksın." CHP'nin savaş pozisyonu aldığına dair kanaat bu söylemde billurlaşıyor. Buradaki kabul, geriye sararak eski Türkiye'ye ulaşmak ve eski Türkiye'nin zelim kurallarıyla barışı isteyenleri, bunun için risk alanları cezalandırmak. Bu böyle olmayacak, ama zihniyeti ortaya koyması açısından gerçekten hazin ve ürkütücü.

Bir süre daha CHP diye bir gerçeğimiz olacak. Umarım CHP'den özgürlükçü bir hareket farklılaşır ve AK Parti'nin 28 Şubat'tan sonra yaptığı gibi bir özeleştiri ve yüzleşmeden geçerek anlamlı, güncel bir siyasi harekete dönüşür. Çünkü kanımca, 16 Mart 2013 ulusalcı CHP'nin kendini tasfiye ettiği gün olmuştur. Bunu bir kenara not ediniz. Ulusalcı CHP zihniyeti, tıpkı 28 Şubat'ta DYP ve ANAP örneğinde olduğu gibi, kendi tasfiyesinin geri sayımını başlatmıştır.

mesayan@markaresayan.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hasan Cemal, barış, aydınlar ve medya

Markar Esayan 21.03.2013

"Başbakan'ın iki hatası" başlıklı yazımda, barış sürecine başkanlık sistemi tartışmalarını katmanın ve medya ile kavga etmenin iki önemli yanlış olduğunu söylemiş ve Hasan Cemal'in hedef alınmasını eleştirmiştim. Bugünkü yazıyı yazarken ise Hasan Cemal'in *Milliyet*'te yazamadığı bir ortamda yazmanın üzüntüsü ile doluyum. Aynı yazıda, Yalçın Akdoğan'ın reddettiği üzere, doğrudan bir talimat olmasa bile, gazete patronları- iktidar ilişkisinin böyle olduğu bir ülkede, en büyük sorumluluğun hükümete ait olacağını belirtmiştim.

Hükümetin, faydacı bir noktadan baksa bile, bu ayıbı üstlenmiş olmakla alınan hasarın, Hasan Cemal'in *Milliyet*'te yazamamasından doğacak "faydadan" büyük olduğunu fark etmesi lazım. Üstelik, yine faydacı bir noktadan bakılsa bile, John Stuart Mill'in altını çizdiği gibi, bastırılan fikir, doğru ve yanlışlığından bağımsız

olarak dokunulmazlık kazanır. İktidar gücünü sırtına alan veya yasaklanarak dokunulmazlık kazanan karşıt fikirlerin ise özgür bir tartışma ortamını sağlamayacağı açıktır.

Eleştiriye tam yapmak

Hasan Cemal olayında tabii ki sorumluluk sadece hükümetin değil. Özgürlükler ve haklar sadece iktidarın yanlışı kendiliğinden fark etmesini bekleyerek genişletilebilir mi? Hangi maddi kayıp ve hangi endişe, Hasan Cemal'in yazısının yayımlanmamasının sorumluluğunu almaya eşdeğerdir? Peki, ilk sayfada, Cemal'in işten çıkarılmış değil de, kendisi ayrılmış gibi olayı çarpıtan bilgi notunun sorumluluğunun altına girmek nasıl açıklanabilir? *Milliyet*'in övünerek ilan ettiği basın etiği ilkelerinin neresine denk geliyor bu tavır? Peki, sus pus kalarak çiçek böcek yazan, Cemal'in *Milliyet*'teki meslektaşlarına ne demeli?

Barış da gelir, ayıp da kalır

Nitekim, PKK'nın bugün Öcalan'ın çağrısıyla silahları bırakacak olmasına dair süreçte yaşanan tartışma da sağlıklı bir mecrada ilerleyemedi. Hasan Cemal olayı ile birlikte artık daha zor tartışacağız. Ama bu zoru başarmak, demokrasi ihlallerini eleştirirken, barış sürecine de destek olmak durumundayız. Burada birbiri içine sokulan kavramların ayıklanması şart. Bunun için de bir üslup standardına ihtiyacımız var. Niyet okumalar, lümpen, çoluk çocuk, suçlamaları, tartışmanın anlamının içini boşaltan bir tutum.

Demokrasi olmadan barış gelmeyeceği, Hasan Cemal'in yazamadığı bir ülkede barışın kurulamayacağı savları kulağa çok çekici gelse de doğru değil. Ne iyi ki hayat daha karmaşık. Bunu savunanlar içine düştükleri paradoksu aşamıyorlar. Barışı "mükemmel bir demokrasi ânına" endekslemek, bu olmadan mümkün olan barışın sahilliğinden kuşkulananmak, sosyolojik tüm kuralları gözden geçiriyor. Şiddeti sona erdirmeye iradesine kavuşmanın kendisi bile demokrasiye hizmet eder. PKK silah bıraktığında da mükemmel bir demokrasiye kavuşmayacağız. Ancak önemli bir eşik atlanacak. Bu bakışı eleştirirken kimsenin gözüne barış pankartı sokma, insanları Ergenekoncu ilan etme gibi bir niyetim olmadı. Ancak bunu iddia etmek de, başka türlü bir sansür uygulamak demek. Kendisini kutsallaştıran, eleştirilemez bulan bir aydın kibri de artık günümüzde iyice sırtıyor. Bunların hepsi kısa zamanda değişecek. Siyaseti, aydınları, toplumu ile zırlı zırlı ataerkil, totaliteryenizme, gerontokrasiye eğilimli, faydacı ve kompleksliyiz. Bu süreçte bunları da fark ederek değişeceğiz umarım.

Birgül Ayman Güler'in cevabı

Aşağıda CHP'de sonun başlangıcı başlıklı yazıma Sayın Birgül Ayman Güler'den gelen itiraz var. Sarf ettiği söz kamuya mal olduğu için bilindiğini farz ederek kısaltarak kullanmıştım. Arada nüans olduğu konusunda Sayın Güler haklı. Olduğu gibi yayımlıyorum.

Sayın Markar Esayan

Taraf Yazarı

Yazınızda, doğru olmayan sonuçlar yaratan iki nokta vardır: İlki, "Birgöl Ayman Güler'in "Türk ve Kürt eşit olamaz" çıkışı..... cümlemlerle ilgilidir. Sözün doğrusu şudur: "Türk ulusu (milleti) ile Kürt milliyeti eşdeğer görülemez". İki söz dizimi arasındaki fark, ilkinde insan temelinde karşılaştırma; ikincisinde anayasal - siyasi kuruluş karşılaştırması yapılması nedeniyle çok büyüktür. Söz konusu konuşma, anayasa değişiklikleri ile ilgilidir; TBMM konuşma metnine bakarsanız, bu özelliği açıkça görebilirsiniz.

İkincisi, "Daha sonra partideki ulusalcılar Muharrem İnce'nin sözcülüğünü yapacağı bir karşıbildiri hazırlığına girdi. Konu Baykal'ın itirazına takıldı. Baykal daha sonra grupta bir konuşma yaparak bu sert çıkışı partiyi zor durumda bırakacağı için dengeledi....." sözlerinizle ilgilidir. Sayın Baykal'ın grup konuşması 12 Şubat 2013, Sayın Muharrem İnce'nin açıklaması 28 Şubat 2013 tarihli. Bu iki konuşma arasında "itiraz", "itiraza takılma", "dengeleme" gibi hiçbir bağlantı yoktur. İlgilerinize sunarım.

Birgöl Ayman Güler,

İzmir Milletvekili.

mesayan@markaresayan.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yolda...

Markar Esayan 24.03.2013

Hayatı, parçalı algılamaya alışmışız. Olayları ve zamanı bölerek algılıyoruz. Bu bağlantı kopukluğu ümitsizliği beraberinde getiriyor. Geleceğin kaygıları "şimdi"nin üzerine biniyor, sonra o ikisi geçmişi "an"dan koparıp insanı bir hücreye kapatıyor. "Geçmiş için bir şey yapılamaz. Şimdiki an, geleceğin felaketlerini önlemek için feda edilmelidir" kanısı buradan geliyor.

Yani elimizde olan iki şeyi, geçmişi yanlış hatırlayarak, şimdi'yi ise geleceğin korkutucu beklentilerine kurban ederek etkisizleştiriyoruz.

Mesela ölüm... Yitirdiğimiz sevdiklerimiz... Ayrılıklar sonra... Artık bizden uzak olanlar, bizim uzaklaştıklarımız. Hep o son anda donar yaşadıklarımız. Anılar hep o son yaşanan kırılmaya dair olur.

Hayatlarının sonbaharında aşkı yakalamış bir çiftin hikâyesini anlatan o filmi hatırlıyorum. Her şey rüya gibi yaşanırken, kadın kanser olmuştu. Ölümün yakın olduğunu ikisi de biliyordu. Adam tüm soğukkanlılığına rağmen yıkılmıştı. Amerikalı kadının o hep görmeyi arzu ettiği saklı vadiye gittiler. Yağmur bastırdı. Yeşil çayırın arasında, büyüleyici bir doğanın kucağında, ölümün hemen yanlarında olduğunu bilen birbirine âşık iki insan. Erkek çok üzgün. Kadın ise çok daha bilgeydi. Çoğunluk öyle olmaz mı zaten?

Bir kulübeye sığındılar. Kadın ağlayan yaşlı adamın ellerini tuttu; "Ben öldüğümde çok üzülme. Ölümümün ibaret olmasın sendeki hatıram. Çünkü, o ölüm, bizim güzel günlerimizin, şimdi çekilen acı da, geçmişte yaşadığımız mutlulukların doğal bir parçası."

Kadın aslında, ölümün verdiği bilgelikle, adamın parçalanmış algısını ve yüzeyselliğini tamir ediyordu. Bir türlü yastan çıkamayan, daha doğrusu bir türlü yasa giremeyen insanlardaki o algı parçalanması.

Ölüleri rahat bırakmak. Terk edenleri, terk edilenleri, tüm kayıpları rahat bırakmak.. saygının gereğidir bu, şifanın da... Yoksa, yaşanan tüm güzellikler de hayattan çıkarılmış, insana ve her şeye haksızlık edilmiş olur. Bu hayatı durdurur, iyi şeyler yaşamayı engeller. Yaslar tutulmalı, yaslar bitmeli ve hayata devam etmeli.

Ama bunun olması için, "şeyleri" hayatımızda doğru yerlere yerleştirmek gerek.

Sevmenin bir ahlakı ve kuralı vardır. Çoğu insan dertlerine deva olsun diye sevmeye çalışıyor. Eşlerini, sevdiklerini, dostları, dertlerin ve kaygıların çöp tenekesi gibi kullanıyorlar. İnsanlar bir misyonla girebiliyorlar ancak hayatlarına. Onlara deva olmak için. Kendileriyle ilgili şu yanlış kanaati değiştirse insanlar; saf kurbanlar olmadıklarını, hesapçı ve bencil beklentilerle dolu oldukları gerçeğini fark etseler. Bir hayali insanlara en baştan giydirip, sonra hayal kırıklığına uğramak. Sevginin bu hesapların içinde ezilip gitmesi. Aranılan şeyler değil, yöntem yanlış sanki.

Ölene kızılır mı mesela? Kızıyoruz. Hayatımızda üstlendiği görevleri eksik bıraktığını ve aslında bizim düşmanımız olduğunu düşünüyoruz. Bir sürü projenin yarım kalmasına duyulan bir öfke...

Sevmek doğuştan getirdiğimiz doğal bir özellik değil. İlk zamanlarda hissettiğiniz ve sonra tükenen o şey de sevgi değil. Olsa olsa doğanın insana verdiği bir başlangıç sermayesi. Ondan geçici bir tutku yaratmak da, emek verip sevgiyi ortaya çıkarmak da insanın elinde.

Sevgi karşındakini işgal etmek değildir. Sevgi karşındakini merak etmektir. Sevgi beklentisizliktir. Sevgi bu beklentisizliğin suladığı filizin büyüdüğünü izlemek ve ne çok şey kazandığımıza şaşırmaktır.

Sevgi davete gönlü boş gitmemektir. Kendini yavaş yavaş sunmak, karşındakini de acele ettirmemektir. Sevgi mülkiyet hakkı değildir. Sevgi bazen yitirmeyi göze almaktır. Sevgi yalnızlıktan korkmanın şifası da değildir. Yalnızlık insanın kendisiyle karşılaşma korkusudur, içsel bir meseledir. Severek iyileşebilirsiniz, ama sizi iyileştirecek olan sevdiğiniz kişiden beklentileriniz değil, birlikte yaptığınız yolculukta başınıza gelenlerdir.

Maddeye kütlesini veren Tanrı Parçacığı ise, insana anlamını veren sevgidir.

mesayan@markaresayan.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Karayılan endişeleri gideriyor

Markar Esayan 25.03.2013

Hasan Cemal, iyi bir gazetecinin şu veya bu gazetede çalışıp çalışmamasının iyi gazetecilik yapmaya engel olmadığını gösterdi. KCK Yürütme Konseyi Başkanı Murat Karayılan'la üçüncü görüşmesini yaptı ve T24'te yayınladı. Yine ilkeli bir duruşla, durumu olduğundan daha pozitif veya negatif gösterme gayretine girmeden, resmin bütününe ortaya çıkarmaya çalışarak, haberin kendisini en öne koyarak yaptı işini. Nitekim, Karayılan nicedir söylediklerini tekrarlasa da, ortaya çok değerli bir gazetecilik işi çıktı. Çünkü bu söyleşi Kandil'in bir numarası ile, PKK'nın resmen ateşkes çağrısını yaptığı günde gerçekleştirildi. Yani Karayılan sözleri artık fiilen

adımların atılmaya başlandığı bir dönemin içinde olmakla daha önemli hâle geliyor. Tebrikler Hasan Cemal.

Karayılan da "öyle değil" diyor

Bir süredir Taraf 'ta da devam eden barış süreci ile demokrasi arasındaki ilişkiye dair tartışmaya cevap niteliğinde o can alıcı soruyu Cemal büyük bir ustalıkla bakın nasıl soruyor: "Türkiye'de bazı çevreler diyorlar ki; bu defa Kürtler Türkleri satacak ve kendi istediklerini alırken, Erdoğan'ı da başkan baba yapacaklar; yani Kürtler kendi haklarını elde ederken Türkiye'de otoriter bir rejime kapıyı açacaklar."

Karayılan'ın yanıtı: **"Asla böyle bir durum sözkonusu değildir... Tam tersidir. Kürt sorunu ile demokrasi sorunu etle tırnak gibi iç içedir. Kürt sorununun çözümü demek, Türkiye'nin demokratikleşmesi demektir. Türkiye'de yaşayan bütün etnik ve dinsel kimlikleri reddeden değil, kabul eden bir demokratik uzlaşmayı geliştiren bir perspektifi olumlu buluyoruz biz. Ve yeni anayasada üç şey önemlidir bizim için. Yeni vatandaşlık tanımı... Kimliklerin tanımı... Türkiye ulusunun tanımı..."**

Cemal sormaya devam ediyor: Murat Karayılan'a Apo'nun Nevruz çağrısındaki şu sözlerini hatırlatıyorum: "Zamanın ruhunu okuyamayanlar, tarihin çöp sepetine giderler. Suyun akışına direnenler uçuruma sürüklenirler." Karayılan'ın yanıtı: **"Doğrudur, Aynen katılıyorum."** Son olarak diyorum ki Karayılan'a: "Parmakların tetikten çekildiği, yani dağdan silah seslerinin gelmediği bir ortamda sorunu sabırla zamana yayarak ve düğümleri kolayından zoruna doğru sıraya koyarak barışa doğru yürümek mi?" Karayılan: **"Doğru yöntem budur."**

PKK tercihini yapmış, saygı duymalı

Süreci farklı, güvenilir ve değerli kılan can alıcı noktayı ise Karayılan şöyle özetliyor: **"Savaşarak mı sonuca gideceğiz? Yoksa sonuç, yani barış demokratik çözüm yoluyla mı gelecek? Aramızda tartıştık ve ikincisinde karar kıldık."**

"Biz bu arada önderliğimizin koyduğu perspektifin daha değerli, daha stratejik olduğu noktasına geldik. Çünkü bir yön tayini, bir başka deyişle Türk-Kürt ittifakını öngördüğü için onun bu perspektifinin daha değerli olduğunda karar kıldık. Bu nedenle bazı taktik avantajları değil, stratejik eksenini öne aldık. Türkiye'den koparak değil, birlikte sonuca gitme kararı aldık. Türkiye'yle ittifak temelinde Kürt sorununu çözmek ve Kürtlerle Türkler arasında ortak yaşamı tesis etme kararıdır bu..."

Karayılan, lider kadrosu içinde de Öcalan'ın barış stratejisine tam destek olduğunu söylüyor. Ama örgütün savaşan orta kademesinde soru işaretleri olduğunu ve onlarla ikna toplantıları yaptıklarını izah ediyor. Öcalan'ın da PKK'nın endişelerini bırakması uyarısını hatırlatıyor bu sözler.

Zenci bir başbakan çözüyor

Evet, Hürriyet 'in 15 sene evvel hakkında "Muhtar bile olamaz" diye manşet attığı "Zenci" Erdoğan, kendilerinden sadece savaşmaları, ölmeleri ve öldürmeleri beklenen Öcalan ve Kandil'dekiler, fena hâlde ezber

bozuyorlar. Üstelik demokrasimiz hâlâ sorunluyken yapıyorlar bunu. Kendi kişisel hesapları için bu ortaklaşmaya gittikleri iddiaları da büyük bir haksızlık. Çözümün dindar bir partinin zenci Başbakan'ından geliyor olmasına yönelik sınıfsal bir tepki. Çünkü Erdoğan, çözüm riskini almadan da güçlü bir liderdi. Hangi sistemde otoriter bir başkan olmak daha kolaydır? Milliyetçi söylemin tavan yaptığı, şiddetle mücadelenin tüm reformların önüne geçtiği güvenlikçi bir düzende mi, yoksa barışın sağlandığı daha huzurlu bir ülkede mi?

Öcalan'ın Newroz'da okunan çağrısının ve Hasan Cemal'in Murat Karayılan röportajının süreçten samimiyetle endişe duyanların içini ferahlattığını ümit ediyorum.

mesayan@markaresayan.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sevag, adalet ve Türkiye için

Markar Esayan 28.03.2013

Sevag, doğumunu bildiğim dünyalar tatlısı bir yakınımdı. Uzun yıllar altlı üstlü komşuluk yaptık Balıkçı ailesiyle. Sevag gözümüzün önünde serpilip büyüdü. Bu sözleri, onu bir cinayete kurban verdiğimiz için sarf etmiyorum. Sevag gerçekten çok iyi bir gençti. Balıkçı ailesi, sağlam değerler ve iyi bir ailenin tüm nimetleriyle üzerine titreyerek büyüttü Sevag'ı. Buna yakından şahit olmak, Sevag'ı bu kadar yakından tanımak, bu cinayet karşısındaki dehşetimizi ister istemez arttırıyor.

Ama bu cinayet davasının 12 bölümlük meddahlıkla temize çıkarılmasına karşı çıkmak için ne Ermeni olmak, ne de Sevag'ı tanımak gerekiyor. 2011 yılında bu ülkede yaşanan ırkçı bir cinayetin adalet getirmesi beklenen davası, çelişkili komutan raporları, yine sanık Kıvanç Ağaoğlu'nun ve baskı altında ifade veren tanıkların çelişkili ifadeleriyle "Bilinçli taksirle adam öldürme" utancına kadar ulaştı. Mahkeme müdahil avukatların soruşturmanın genişletilmesi talebini de reddederek, "Sevag'ın Ermeni olduğu için Paskalya gününe denk gelen 24 Nisan tarihinde öldürüldüğü" şüphesini aydınlatmaktan imtina etti. Belli ki ülkemiz hâlâ bu gerçeğe yüzleşmeye hazır değildi. Hazır olamadığı için de, hepimiz hâlâ bir saatli bombanın üzerinde oturuyoruz.

Ancak Türkiye mahkemede sergilenen bu zihniyetten ibaret değil. Dink Davası da yargı safahatında örtbas edildi ama, toplum vicdanında mahkûm oldu. Sevag'ın davası da gerçek ortaya çıkana kadar kapanmayacak. Bu tüm faili meşhurlar için geçerli. Sevag'ın Ermeni olması, cinayetin hikâyesinde merkezî bir rol oynuyor; ama hak ve adalet arayışlarımızda ırkların, dinlerin ve cinsiyetlerin hiçbir önemi yok. Umudum ise, bu bilincin Türkiye halkları arasında gittikçe kökleşiyor olmasından kaynaklanıyor.

Şimdi ise olayı çok dahi iyi anlatan Sevag'ın annesi Sayın Ani Balıkçı'nın mahkeme heyetine gönderdiği mektuba yer vermek istiyorum.

Sayın Hâkim ve Savcılar,

İki yıldır, öldürülen oğlumun peşi sıra size güvenerek, gerçekleri göreceğiniz ümidiyle burada hazır bulunduk.

Gidiş gelişlerimizde yolu ve coğrafyanın doğusunu sorun etmedik. Çünkü insan canının parçasının ölüm haberini aldığı ilk anda kilitleniyor. Bu yollar her defasında altımızdan akıp gitti ama bizim için zaman, oğlumuzun ölüm haberini aldığımızda donmuştu zaten.

Cinayetin kimin tarafından işlendiğini biliyor olmakla birlikte, "Neden" sorusunun cevabını bulacağımızı umut ettik. Maalesef bizi tatmin edecek bir yanıt verilmedi. Şayet verilseydi, bu toplumda bir Ermeni olarak değil toplumun geniş kesimine ait bir birey olarak hissedecektik. Aslında bize deniyor ki; sizin oğlunuz 24 Nisan'da, hem Paskalya Bayramı olan, hem de Soykırım anma gününde öldürüldü ama haşa, Ermeni olduğu için öldürülmedi. Keşke bu ülkede buna inanabileceğimiz bir zemin olsa. Keşke bu ülkede sırf Ermeni olduğu için birilerini öldürüp 'kahraman' olacağını zanneden zihniyet son bulsa. Bizim çocuklarımız da askere kimliğinden dolayı ezilme, aşağılanma, ötekileştirme, fişlenme tedirginliği olmadan gidebilse.

Bu sürede canımın parçası oğlumun yaşam hakkını elinden alan şahısla aynı havayı soluduk. Kâh o tetiği çeken elleri gözümüze takıldı, kâh salon dışında gayet mutlu gülen yüzü bizi oldukça rahatsız etmesine rağmen soğukkanlılığımızı elden bırakmamaya çalışarak duruşmaları takip ettik. Eğer baba, amca veya dayı iseniz biraz empati yapmanız, bizi anlamanıza yardımcı olacaktı sanırım.

Bir insan suçsuzsa, kazara bir insanın canına kıydıysa neden şahitleri etki altına alır ki? Etki altında olmadan verilen ilk ifadeler neden göz ardı edilir? Bu cinayeti 'kaza' olarak nitelendirip, "görevimiz bitti" diyebilir misiniz? Bunları anlamakta zorlanıyoruz.

Neticede anladığım asıl suçlu oğlum; o tüfeğin önünde neden durmuş ki? Durursan, o gün de tesadüf ise, bu cinayetin adına da ister 'kaza', ister 'ecel', ister 'kader' der geçeriz.

Bizi, 'vatanımızı', uluslararası platformlarda zorda bırakacak kararlara imza atabilecek organizasyonlara başvurmak zorunda bırakanlar utansın diyerek soruyorum:

Bu ülkede; emeğiyle, sanatıyla, sevgisiyle yaşayan, burada doğup büyüyen bizler mi daha çok vatanseveriz, yoksa bu ülkeyi başka ülkelere rezil eden mi?

Kamuoyu bunu her 24 Nisan'da, bir buçuk milyon artı ikinci kişiyi Kıvanç Ağaoğlu'nun öldürdüğünü bizzat kendisine ve onun gibi düşünenlere hatırlatacaktır.

Sayenizde Sevag birdi, bin oldu.

Beş gün sonra doğum günü olan oğluma hediyesini götürürken, sizin 'hediye'nizden de bahsetmekten çekinmeyeceğime emin olabilirsiniz.

Bu karardan sonra sizlerle ilgili tek dileğim; çocuklarınıza sarılırken Sevag'ın, annenize sarılırken benim gözlerim aklınızdan çıkmasın.

Sevag, tel örgülerden hâlâ şaşkın; "Abi neden?" diyerek bize bakmaya devam edecek.

mesayan@markaresayan.com

Küçük hayatlar

Markar Esayan 31.03.2013

Bugün biz Ermeni Doğu Ortodoksların (Gregoryen değil) Zadik'i. Paskalya veya Diriliş yortusu olarak da kulağınıza çalınmış olabilir. Müslümanların Kurban veya Ramazan bayramları neyse, anlam ve önem olarak ona denk gelir. Bu günlerde Ermenilerin çoğu mutlaka kiliseye gider. İnancı olmalarına gerek yoktur. Hatta kilise, din ve inançla ilgili ciddi itirazları olan Ermeniler de bu günlerde kiliseye uğrar. Tıpkı Noel, yani Dzununt yortusunda olduğu gibi.

Aslında Zadik bir günden ibaret değildir. Avak Şapat, yani Büyük Hafta denen altı günün sonunda gelir Zadik (Diriliş). Büyük Oruç'un sürdüğü elli gün boyunca, kilisedeki sunağın perdesi kapalıdır. Bu biraz da Allah'ın ve onun tüm lütuflarının olmadığı bir dünyayı anlayabilmek ve insanın varlığını sorgulaması için düşünülmüş sembolik bir çağrıdır. İnsanlar bu iki ay boyunca ya oruç ya da perhiz tutarlar. Oruç, perhiz tutmak zorunlu değildir. Hâliyle mahalle baskısı da pek olmaz. Ama bu durum bayramlarda, bu gibi özel günlerde oluşan kolektif ruh hâlini de ister istemez azaltır. Bunun iyi tarafı da vardır, olumsuz yanları da. Zaten kiliseye gelen herkes de bu birliktelik hâlini tatmayı ister. Ne de olsa, artık hayatı pek etkileyemeyen, topluma kendi rengini çok katamayan kritik sayılara gerilemişsinizdir. Bunu özel günlerde, dar alanlarda, konsantre hâlde tatmak nostaljik bir tat verir insana.

Babam bir hayırsever olduğu için kendimi bildiğimden beri cemaat hayatının içinde oldum. Babam hangi vakfın, kilisenin, mezarlığın yönetici olsa, biz de orada olurduk. Pazar günleri erkenden kalkar, babam yukarıda toplantı yaparken, ben bacak kadar boyumla, "Şabik" denen boyumdan büyük kalın kumaştan yapılmış göğsünde ve sırtında sarı yaldıza boyanmış haçlar olan on kiloluk entarinin içine girer, dünyanın en uzun ayini boyunca ayakta durmak zorunda kalırdım. Annem Çerkes olduğu için anadilim Türkçeydi ve Ermeniceyi henüz başladığım okulda öğrenmeye çalışıyordum. Üstelik ayin, "Krapar" denen eski Ermenice ile yapılırdı. Yani hiçbir şey anlamazdım. Ancak tören o kadar sembolik bir ritüele sahip, duvarları süsleyen resimler o kadar başarılıydı ki, yine de hiç sıkılmazdım. Ayinin Komünyon kısmından sonra dağıtılan "Mas" denen hamursuz ekmek geldiğinde, bu bizim için ziyafet gibi olurdu. O kadar aç olurduk ki!

Benim gibi birçok çocuk da, dışarıdan bakıldığında komik, bir o kadar da sempatik ayin giysileriyle fıkır fıkır kaynar, mugannilerden sık sık da azar yerd. Biz "Tas" denen aşağıdaki kısımda olur, yaşça büyükler de "Khoran" denen Sunak'a çıkar, görev alırlardı. Bir de Büyük Hafta da, İsa'nın 12 havarisinin ayağını yıkamasına gönderme yapan özel bölümde, 12 küçük çocuk seçilirdi. Ben de bazen onların arasında olurum. İki Patrik'e ayağımı yıkatmışlığım var. Bu az şey değil.

Demin bahsettiğim üzere, babam kendisini inancı olarak tanıtan bir adam değildi, ama cemaatte önemli görevler üstleniyordu. Babam politik biri de değildi. Yani inancını mesela solcu cemaat baskısı yüzünden saklamıyordu. Sonra anladım ki, onun aslında Allah'la ciddi bir kavgası vardı. Allah'ın onu ve milletini terk ettiğini düşünmüş ve ilişkisini kesmişti. Bir kere sanırım şu soykırım tasarılarının gündeme geldiği ve Ermenilere gazetelerde küfredildiği bir günde, evde kendinden geçmiş ve Allah'a küfretmişti. Annem "Aram yapma, çarpılacaksın" diye uyardı onu. O da "Daha ne kadar çarpılabiliriz ki" diye söylenerek odasına kapandı. Ne yaptı bilmiyorum. Hayatımda onu ağlarken hiç görmedim.

Bunları niçin yazdım net bir cevabım yok. Bugün Paskalya, Diriliş günü. Bahar geliyor. Ülkede iyi şeyler oluyor. Hayat devam ediyor. İnancı inançsız, Ermeni, Kürt Türk birarada yaşamak ne güzel diye içime hüzünlü bir

sevinç doldu. Hüzün de çok değerli ve bence cennetten kovulan duygulardan değil. Belki, yeniden karşılaştığımız, kaynaşmaya çalıştığımız, yaralarımızı sardığımız bu günlerde, öteki küçük hayatlarda neler oluyor bitiyor okumak hoşunuza gider, bir katkısı olur diye düşündüm, sanırım.

Ya da sadece içimde tutamadım diyelim.

mesayan@markaresayan.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Barişa alışmak

Markar Esayan 01.04.2013

Tarafa tan Sümevra Tansel çok başarılı bir gazetecilik yaparak, Gökçeada ve Bozcaada'da Rumca eğitimi yasaklayan bir kanunun hâlâ varolduğunu ortaya çıkardı. 1927 yılında, Lozan Anlaşması'nı çiğnemek pahasına çıkarılan "Bozcaada ve İmroz Kazalarının Mahalli İdareleri Hakkındaki Kanun"un 14. maddesi'ne göre adada Rumca tedrisat yasakmış. Bu acı gerçeği hayırlı bir gelişme vesilesiyle öğreniyoruz. Gökçeada Rum İlkokulu Milli Eğitim Bakanlığı tarafından verilen izinle yenileniyor ve eğitim vermeye hazırlanıyor. Ancak Tek Parti döneminden kalan bir hayalet bu hayırlı gelişmeyi gölgeliyor. Yasakçı kanun 1951 yılına kadar yürürlükte. Menderes hükümeti bu kanunu kaldırıyor, ancak 1964'te Kıbrıs krizi ile Yunanistan'la gerilen ilişkilerle, yasak tekrar uygulanmaya başlıyor. Tabii aynı yıl binlerce Yunanlı ve Rum vatandaşın yanlarına 20 dolar alarak 24 saat içinde sınır dışı edilmesi gibi daha vahim olaylar da var.

Herhalde bakanlık bu konuya bir çözüm bulacak. Adada açılan okula gidecek Rum çocuğunun bulunmaması, bu girişimin göz boyama amaçlı yapıldığı anlamına gelmemeli. Bu gelişmeleri, Kültür Bakanı Ömer Çelik **"Geçmişte azınlıklara karşı yapılan bazı yanlışlıklar artık sözkonusu değil. Türkiye, tüm kimlikleri, tarihsel mirası koruyan bir demokrasi hâline gelmiştir"** diyerek yaptığı dönün çağrısı ile birlikte **okumak lazım. Evet, bugün Gökçeada'da okula gidecek Rum öğrenci yok. Ama neden geri dönüşlerle burada yeniden bir Rum popülasyonu oluşmasın? Nitekim** Gökçeada'da doğan ve okulun kurucusu olan Anna Koçumal okulun açılıyor olmasını şöyle değerlendirmiş: *"Bu okulda altı yıl okudum. Çok seviyorum bu köyü fakat böyle olmasaydı daha iyi olurdu. İnsanlar birdir. Ayrım olmaması gerekir. Allah birdir. Olan şeyleri geçtik. Şimdi hayırlı, uğurlu olsun. Okulumuz açılıyor. İnşallah yakın zamanda talebeleri de bulacağız. Okulun eğitime başlayacak olması, gençleri Gökçeada'ya döndürür. İleride ortaokul ve lise de olur inşallah. Burada yaşayan herkes birarada yaşar. Bize bu izni verdiği için Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'ne çok teşekkür ediyoruz. Tam 49 yıl sonra eğitim-öğretim başlayacak."*

Okul diyerek geçmeyin. Bu Tek Parti zihniyetinin azınlıkları göçertme projesinin önemli bir stratejisiydi. Adalarda sözkonusu kanunu uygulanmaya başladıktan sonra, çocuklarına Rumca eğitim aldıramayan Rumlar kısa sürede adaları terk etti. Dolayısıyla bu yasaktan vazgeçilmesi bir yana, dönüşün şartlarının oluşturulmaya çalışılması, Tek Parti zihniyetinden ciddi bir kopuşu ima ediyor. Belki Türkiye eskisi gibi yüzbinlerce Rum, Ermeni, Süryani ve Musevi'nin yaşadığı bir yer olmayacak, ancak bu iradenin kendisi, Türkiye demokrasisine çok önemli bir katkıda bulunacak.

Çok değil, 2008'de Brüksel'de konuşan dönemin Milli Savunma Bakanı Vecdi Gönül *"Bugün eğer Ege'de Rumlar ve Türkiye'nin pek çok yerinde Ermeniler devam etseydi, bugün acaba aynı milli devlet olabilir miydi"* diye

soruyordu. Bu söylem, zihniyetin sadece ulusalcı-kemalist zihinlerde yer bulmadığı, siyaset ve toplumun önemli bir bölümüne sirayet ettiğini de gösteriyordu. PKK ve Kürt sorununun çözülme aşamasına gelmesi, bu zihniyetin terk edilmesiyle mümkün olurken, barış süreci ilerledikçe, zihniyetin kendisini de daha hızlı evirme gücüne kavuşacak. Yani çift geçişli bir süreç bu. Sorunu, sorunlu paradigmayı terk ederek çözerken, çözüm sürecinin kendisi de o zemine geri dönüşün mümkün olmadığı farklı bir zihniyeti ülkenin ana zemini hâline getiriyor. Yani demokrasi olmadan barış mümkün değil tezi, birbirinin içine geçerek, özneleri değiştirerek, öznelerin kendisini şekillemesine de izin vererek, içine hayatın akışını, çelişkilerini de katarak ilerleyen bu gerçekliği kaçırıyor. Söylem çok gösterişli, ancak hayatta bir karşılığı yok.

Savaş paradigmasından barış paradigmasına geçmek kolay değil. Eski alışkanlıklar, hiç değişmeyeceğine inandığımız dengeler, statükolar, mertebeler sarsılıyor. Bu ülkede iyi bir şey olmayacağına, bu ülkenin halklarının da iyi bir şey üretemeyeceğine, başlarında hep iyi bilen eli sopalı mürebbiyelerin olması gerekliliğine dair o üstenci bakış da hayatta kalmaya çalışıyor.

mesayan@markaresayan.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

CHP'de sürece destek %40

Markar Esayan 03.04.2013

 CHP'de sürece destek %40 3 Ocak'ta başlayan çözüm sürecinde halkın hükümetin barış çabalarına verdiği destek merak konusu oldu. Son olarak AKP MYK'sında ANAR'a yaptırılan kamuoyu yoklamasında, halkın yüzde 57.7'sinin çözüm sürecini desteklediği açıklandı. Bu ankete göre kararsızlar dağıtıldığında bu oran yüzde 64'e ulaşıyordu. Çözüm sürecinin başarıya ulaşmasında kamuoyunun sürece vereceği desteğin hayati olması, aynı zamanda süreci yürüten AK Parti ve BDP'nin oy oranlarına da doğrudan etkide bulunacağı anlamına geliyor. Aynı ankette, AKP'nin oy oranı, yüzde 50.2, CHP 23.2, MHP'nin oy oranı 14.6, BDP'nin ise yüzde 7.8 olmuştu.

Ancak daha çok merak edilen, çözüm sürecine başta verdiği desteği geri çeken Kemal Kılıçdaroğlu liderliğindeki CHP'nin ve bu projeye "vatana ihanet" suçlaması ile cephe alan Devlet Bahçeli liderliğindeki MHP tabanının çözüm sürecini nasıl değerlendirdiği idi.

Birkaç haber kaynağımdan teyit ettirdiğim ve oldukça saygın bir araştırma şirketinin yaptırdığı mart ayı kamuoyu yoklamasında, bu önemli sorunun cevabı da vardı. AKP, CHP ve MHP'nin de üye olduğu şirketin mart ayı anketi oldukça şaşırtıcı bilgiler içeriyor. Buna göre, CHP'nin tabanı, yüzde 40 oranında çözüm sürecine destek veriyor. Kılıçdaroğlu'nun İmralı ziyaretlerinin başladığı ocak ayı başında "Sürece kredi açtık" yaklaşımı, yerini "devlet İmralı ile görüşmemeli" noktasına gelse de, bu söylem değişikliğine rağmen, CHP tabanının neredeyse yarıya yakını PKK'nın silah bırakması ve kalıcı barış için yapılan İmralı görüşmelerini destekliyor. Üstelik, bu oranın artma eğiliminde olduğuna yönelik işaretler bulunmakta. "Vur de vuralım, öl de ölelim" sloganlarına "Onun da sırası gelecek" diyen Devlet Bahçeli'nin MHP'sinde ise durumlar bu söylemi pek desteklemiyor. Bahçeli sürece karşı söylemini gittikçe siyasi dilin dışına taşırsa ve sürecin aktörlerini PKK ile birlikte ülkeyi terk etmeye davet etse de, mart ayı yoklamasına göre MHP tabanında yüzde yirmilik bir kesim barışa destek veriyor. Yani her beş MHP'liден biri çözüm sürecinden yana.

Kaynağının değerlendirmesine göre, araştırmada asıl dikkati çeken unsur ise, sürecin başından itibaren geçen üç aylık zamanda kamuoyunun desteğinin yükseliş trendinde olması. Ocak ayından itibaren, aslında asıl adımlar henüz atılmamış olmasına rağmen, kararsızlar, yani gri alanda bulunan kesimler barışa destek verir hale geldiler. "Sürece karşı olan beton blok", "süreci destekleyenler" ve "gri alan" diye tanımlanabilecek üç ana eğilimde asıl değişiklik gri alanın tamamen destek pozisyonuna geçmesi oldu. Nitekim, AK Parti tabanı içinde de sürece destek verme oranı son bir haftada tam yüzde 10 oranında arttı. Aynı kamuoyu şirketinin elindeki verilere göre, şu anda sürece hayır diyenlerle, destek verenler arasındaki oran eşitlenmiş durumda. Yani yüzde elliye elli.

Diğer bir önemli nokta ise, çözüm sürecine karşı görünen beton bloktaki varolan sessizlik. Kaynağım bu durumun da çok ilginç olduğunun altını çizdi ve nisan ayı yoklamalarında beton blokta bu sessizliğin ne yönde kırılacağına çok önemli olduğunu söyledi. İzleme ve anlama pozisyonundaki bu sessiz blokun, eğer adımlar olumlu ve hızlı atılırsa, sürece destek verme pozisyonuna geçmesi olası. Aynı durumun, CHP ve MHP tabanındaki destek oranlarını da pozitif yönde etkilemesi bekleniyor.

Bu araştırma bugün tüm partilerin önünde. Veriler, mutlaka parti yönetimlerince değerlendirilecek ve partilerin hayat kaynağı olan oy kitlesinin öncelikleri sanırım dikkate alınacak.

mesayan@markaresayan.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

75 milyon âkil insan

Markar Esayan 04.04.2013

Bir âkil insanlar tartışmasıdır gidiyor. Kimse kimsenin listesini beğenmiyor. Olayın magazin boyutu, âkil insanların görev tanımının önemini iskalayacak şekilde öne geçmiş durumda. Yapılan itirazların arasından sürece açıkça yapılamayan kategorik reddediş kendisini açık ediyor. Sürecin bir AK Parti projesi olarak algılanması, AK Parti ile sıkıntısı olan kesimlerin kimyasını bozmuş durumda. AK Parti'ye karşı Kürtleri kaybediyor olmanın verdiği bu sıkıntı, tıpkı derin devlete verilen mücadelede olduğu gibi, ideolojik hesaplaşma üzerinden çakılı lakin tarih dışı pozisyonlar üretiyor. Zaten bu tür süreçlerin zor olmasının en önemli nedeni, ideolojik kavranın her türlü hayatîyetin önüne geçmesi.

Doğal müttefikler Müslümanlar ve Kürtler

Ne ki, çözüm verili bu şartlara rağmen zorlanmak ve üretilmek durumunda. AK Parti, tarihin ve hayatın doğal akışının verdiği rolü üstlenerek, doğrusu ve eğrisiyle, sıradan bir siyasi parti olmanın çok ötesinde buldu kendisini. AK Parti, tıpkı 1920 ve 30'larda CHP'nin olduğu gibi, aslında bir kurucu parti. Bu kuruluş, eski kuruluşa rağmen ve onun imtiyaz kesimlerinin aleyhine ilerliyor görünüyor. Öfkeyi arttıran bir yanılsama bu. Bu öfkeye, dünün akıl verilen, ellerinden tutulan, "aşağı kasttan" iki kesimin PKK ve Kürt sorununu çözecek olmasına duyulan sınıfsal aydın tepkisi de ekleniyor.

İlk kuruluştta dışlanan ve hakları yenen, ancak buna rağmen ayakta kalabilen iki büyük toplumsal kesim, Müslümanlar ve Kürtler, PKK sorununun çözümü üzerinden son büyük engeli aşıyor gözükmekte. İmtiyazlı kesimin aleyhine bulunduğu mesele de, aslında imtiyazların kaybı, yani tüm kesimlerin eşit vatandaşlık üzerinden devleti ve ülkeyi birlikte yönetmeleri. Ama bu hâlâ hazmedilebilmiş değil.

İşleri yoluna koyan kadim kural

Lakin hayat devam ediyor. İnsanlar daha iyi ve aşağılanmadan yaşamak istiyorlar. Çocuklarını askere gönderirken korkmamak, artık anlamsızlığı iyice aşikâr olan bir çatışmaya gençlerini kurban etmemek istiyorlar. Buna dönük çözüm teklifi ve iradesi nereden geliyorsa, canları en çok yanan ve bedeli asıl ödeyenler olarak oraya doğal bir eğilim içine giriyorlar. "Sıradan insanların" ahkâm kesme, uzmanlık alanlarının, statülerinin endişesine kapılma veya hayalî kavgalara girme lüksü yok. Bu da hayatın zamanı gelince her şeyi yerli yerine oturtan kadim kurallarından birisi.

CHP'nin yüzde kırkı çözümden yana

Nitekim, saygın bir araştırma kuruluşunun mart ayı anketinden, CHP tabanının henüz ortada sadece niyet beyanlarının olduğu ilk üç aylık sürede, çözüm sürecine yüzde kırklık bir destek verdiğini öğreniyoruz. Söylemini artık siyasi etik kurallarının ve vicdan sınırlarının iyice dışına taşıran Bahçeli'nin MHP'sinde bile yüzde yirmi oranında sürece destek var.

Çözümün olmazsa olmazı toplumsal destek, AK Parti'nin araştırmasında olduğu gibi yüzde 57,7 değil. Aynı araştırma, bu oranın yüzde elliye elli eşit olduğunu gösteriyor. Ancak bu da oldukça önemli bir oran. Çünkü ilk üç aylık süreçte, kararsız gri alanın tamamen destek pozisyonuna geçtiği gözleniyor. Bu eğilim, işin kamuoyu ayağında yapılanların doğru istikamette olduğunun bir işareti.

Asıl reçete demokratik kültür

PKK ve Kürt vatandaşların hakları sorunlarının çözülmesi karmaşık ve zor bir konu. Bu sadece devletin değil, bizlerin de demokratik kültürümüzü geliştirmemizi talep ediyor. Çünkü hepimiz totaliter bir şiddet ve menfaat kültürünün ürünleriyiz. Bu sürecin, yeni anayasa ve demokratikleşme çabalarına hız verilerek devam etmesi, toplumun bu sürecin ana dinamosu olması, bizatihi, Kürtler kadar bu ülkenin tüm insanlarına yeni bir hayat vaat ediyor.

Böyle zor süreçlerde tavsiye edilen, sadeleştirmedir. Kavramlarda ve hedefte sadeleştirmeye gitmek, ama ama'lardan kurtulmak önemlidir. Barışı arzu etmek ve buna yönelik çabanın kendisi bizatihi demokratiktir. Hâliyle böyle bir sadelikten sürece yapılan eleştiriler de daha değerli olur.

Hâsılı, barış, eşitlik ve refah arayışı, bir partinin veya 49 kişinin sırtına yüklenecek yük değil. 75 milyon âkil insanın desteğini talep eder.

Eşlikçi

Markar Esayan 07.04.2013

İtiraf edeyim, doğaya güzellemlerle ve insanın doğanın o anda gözlenen durumuyla analogi kuran ağır metafor soslarıyla başlayan yazıları itici bulmuştumdur hep. *"Sabah çiyinin, ısınan havalarla yeni yeni baş kaldıran defneyapraklarından süzüldüğü gibi, ruhumdan fışkıran yeni başlangıçların rayihaları tenime doğru süzülüyordu, 'işte yeni bir aşktı bu' diye seslendim alacakaranlıkta ilk öğünlerinin peşine düşmüş sabahın cevval kuşlarına"* gibi bir cümle, bende "arkanı dön ve kaç" hissini uyandırır hep. Katı bir gerçekçi olduğumdan değil. Hayal kurmanın çok önemli bir meziyet olduğunu düşünürüm ama, "Hayalleri olmayan insanların geleceği de olmaz" vecizesi, "Türk şoförü en asil duyguların insanıdır" gibi boş bir söz de gelir bana.

Çocukken hayal dünyam o kadar gelişkindi ki, haytalık aklımı çelmemişse, okuldan eve döner, hemen kitaplarıma kapanırdım. Enid Blyton'ın *Gizli Yediler*, o seriyi bitirince o kadar da sevmediğim *Afacan Beşler*, o seri de tükenince *Şeytan Üçler*'e kendimi kaptırır, o maceraların içinde kaybolurdum. Daha sonra, ergenlikle birlikte hayallerim de değişti. Artık bir rock yıldızıydım çünkü. Mark Knopfler, beni Paris konserinde sahneye çağırarak, *Money For Nothing*'i bana söyletmekte, Sting hemen yanımda durmakta ve bana hayranlıkla bakmaktadır. 38 kez filan seyrettiğim *The Wall*'da "Daddy's gone, across the ocean" cümlesi eşliğinde loş kilisede elinde uçak uçuran o yetim çocuk Pink, tabii ki bendim.

Sonra beynim hayallerime dar gelmeye başladı. Bizim cemaatin, disipliniyle Cizvit okullarına taş çıkartan lakin en başarılı okullarından birisinde okumaktayız. Öğlen yemek müziği çalan bir ses sistemi var. Tenha zamanlarda terastaki yemekhaneye çıkar, benim evde kız tavlama için *"Teleskop"* radyo programından bin bir emekle doldurduğum karışık kaseti teybe koyar ve bire bir canlandırma yapardık. Meğerse, farkında olmadan karaokeyi o çağlarda keşfetmişiz. İşte hayal kurmak böyle faydalı bir şeydir.

Hadise özetle şuydu: Babam için bir veliahttım. Rahmetli, oğlana denk gelmek için altı çocuk yapmış, birinde başarılı olmuştur. Bin bir zorlukla kurduğu ticari işletmeyi bir holding yapacak star ise benim. Ama bakıyor ki bende işler onun istediği gibi gitmiyor. Çatışmaya başlıyoruz. Dik kafalı olduğumu bildiği için bana Foucault okumuş gibi, gizli iktidar uyguluyor. Dikte ettirmeden özendirmek, onun hayallerini kendi hayallerim zannetmek filan gibi şeyler. O zehir, ben ondan zehir. Hafta sonları dükkâna gidiyor, iyi çocuğu oynuyor, akşam evde gizli gizli güzel sanatlar sınavına çalışıyor, deli gibi resim yapıyorum. Babam suçüstü yapmak isterken, ben de baskın kariyer peşindeyim. Doğan görünümlü bir şahin gibi davranıyorum. Bu arada yazdığım sekiz yüz bin şiiri kuytularda saklıyorum. Her an Mustafa Kemal'in matematik hocasının ikna ediciliğinde babam tarafından şiirden uzaklaştırılabilirim. "Şiir yazan adam yumuşar, ticaret adamı olmaz oğul" dense, pandomima kopacak, kesin.

İrfan Vurandamar... Beni keşfeden çılgın resim dâhisi hocamız, Allah rahmet eylesin. Bana özel kür uyguluyor. Özel ödevler veriyor. Maçka Parkı'nda envaiçeşit taş, yaprak, börtü böcek toplayıp, onların rengini suluboyayla buluyorum. Mezbahaya gidip dev bizon butlarını yumruklayan Rocky gibiyim. Tek fark *"Eye of the Tiger"*ı değil, Alan Parsons Project'den *"Eye in the Sky"*ı dinliyorum.

Yani "Şişli'de bir apartıman" da doğmuş olmama rağmen, gördüğünüz gibi doğaya karşı hiç de boş değilim. Dağılan yazıyı, giriş paragrafına nasıl ustalıkla bağladığımı takdir etmiyorsanız, böyle de bir ülkeye barış asla

gelmez, uyarayım.

Ama yazı dağılmıştır bir kere. Bu yazarın hiç umurunda değildir. Karadeniz'e kapak yapmayacağını farkında yazar. Hayatın akışı gibi, yazının akışında da hiçbir şeyi aslında baştan öngöremeyeceğimizi, tayin edici kibrinden sıyrılıp, "eşlik eden insan" olmanın o kadar da kötü bir şey olmadığını fark eder gibidir.

"Başımızın üzerinden geçen, kimbilir kaç kış, kaç bahar görmenin kadim bilgeliği ile 'Durun insanlar, güneşin altında bu telaşınız yeli kavramaya benzer' diye seslenen bulutları dinliyorum."

Yok, daha fazla devam etmeyeceğim. Hikâyenin sonu belli, ressam olamadım, ama hayal kurmayı hiç bırakmadım.

Önümüzdeki hafta sonu Londra'da Kasabian'la *"Days Are Forgotten"*ı söyleyeceğim. Beklerim.

mesayan@markaresayan.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Üzgünüm, savaş bitti

Markar Esayan 08.04.2013

PKK'nın kurucu kadrolarında yer alan Ali Haydar Kaytan, geçenlerde özetle şu anlama gelecek bir cümle kuruyordu: "PKK'nın kuruluş ve işleyiş zihniyetini bilmiyorlar. PKK bir önderlik hareketidir. Öcalan çekil derse çekilir. Önderlik ne derse o olur."

PKK'nın savaştırılması üzerinden kendisine göre menfaati olanların, hükümetle sadece demokratikleşme zemini üzerinden barışa evet demesine duydukları öfke ile Öcalan'a yönelik bir itibarsızlaştırma kampanyasında oldukları gözleniyor. Öcalan'ı hedef almaları, Ali Haydar Kaytan'ın ifade ettiği örgüt yapısını anlamamalarından mı, yoksa yapacak fazla bir şey kalmadığından mı kaynaklanıyor bilinmez; ancak "kötü" haberi vereyim: "Öcalan PKK'ya çekilin ve silahlı mücadeleye son verin" dedi, örgüt buna "tamam" dedi, nokta. Bunun silahla mı silahsız mı, yasayla mı yasadışı mı olacağı, sadece teknik meseleler. Bu hususların kendi içindeki önemini yadsımıyorum. Söylemek istediğim şu; bu savaş bitti. Aksamalar, gecikmeler, provokasyonlar olsa bile, bu artık geri döndürülemez bir süreç. Tekrar edeyim, bu savaş bitti. Taraflar anlaştı... Taraflar anlaştı, çünkü savaş paradigmasını zihinlerinde mahkûm ettiler. Bu savaş bitti, çünkü bu savaş ekonomik, konjonktürel, varsa vicdani ve ahlaki ömrünü tamamladı. Bu üç kelimeyi hazmetmeli artık.

PKK'ya ne verildi, hükümet bunun karşılığında ne aldı, Öcalan'ın İmralı şartları nasıl değişecek gibi sorular tabii ki kamuoyunu etkilemeye yönelik. Yani öyle kötücül bir pazarlık olmalı ki, karşılığında üç aydır hiçbir insanın ölmemiş olması, bundan sonra da gençlerimizin ölmeyecek olması, bu kötücül pazarlığın yanında ehemmiyetini kaybetsin. Hani şu, "ülke şeriatla bin yıl geri gideceğine, darbe ile 10 yıl kaybetsin" mantığı. Peki, bu kuşklarımızı nasıl giderebiliriz? Öneri? Çare? O da yok.

Yazının haber kısmı

Örgüt sınır dışına çıkmak üzere. 1 mayısta çekilme başlayacak. Örgüt çekilmenin başladığını resmen ilan edecek. 15 hazirana yetişmese bile, en geç 15 ağustosta çekilme tamamlanacak. Çekilme geceleri yapılacak. Güzergâhlar belli. Size son bir haber daha: Örgütün sınır içindeki üst ve değerli kadroları, bir aydır ülkeyi terk etmiş durumda. Eylül gibi, yani çekilme ve silah bırakma tamamlandığında toplanacak Kongre ile, bu durum örgütün tüm kesimlerine ortaklaştırılacak, tescillenecek. Bu tarihe kadar, Esed’le savaş pozisyonuna geçen Kürtlerin Suriye’deki durumu da netleşmek üzere olacak.

Belli ki, “AKP’ye karşı savaştan” PKK’nın silahı bırakması ve anti-siyasetten, siyasete dönen bir BDP, bu kesimler için kullanım ömrünü tamamlamış gözüküyor. Kürtlerin öldüğü müddetçe değerli görülmeleri ne hazin. Peki ya Kürtlerin barışı sağlayan bir duruşu inşa etmekte böylesi bir mahareti göstermelerinin aşağılanması? Aslında yıllardır hepimizin çözüm olarak işaret ettiği, demokratik bir ülkede eşit ve özgür yaşama konseptinin, taraflar bunda anlaştığı anda kötücül bir tuzağa terfi etmesi, barışın arkasında pazarlıklar aranması da çok hazin değil mi?

Muhalf aydınının kutsal paradoksu

Devlet kötüdür, öyleyse devletin sahibi olduğu kudret, iyi bir amaç için de kullanılamaz. Devletin ışığına kanan aydın yandaş veya aptaldır. Hele âkil hiç değildir. Hükümet barış için adım atıyorsa, daha büyük bir savaşı başlatmak üzere bizi kandırıyordur. Yani Etyen Mahçupyan’ın dediği gibi, “demokrasi olmadan Kürt sorunu çözülemez, ama Kürt sorunu çözülmeden de demokrasi olamaz” paradoksu. Muhalf demokrat olmak için de, kötücül devlet ve bizim demokrat duruşumuz zaman ve koşullardan bağımsız olarak sabit olmalıdır. Buralarda bir değişim emaresi görülüyorsa, bundan kuşku duyularak bu sabitlik korunur. Ama toplum “hayır ölmeyeceğim, bu barışa bir şans vereceğim” dediği zaman her daim muhالف ve steril aydınımız yalnız kalır, melankoliye düşer, safları sıklaştırır, diğerlerine, “barışa kurban ettikleri Ceylan’ları, Uludere’leri işaret eder. Gerçek sorumlular bulunmaz, ülkede nükleer santraller kurulurken, nasıl olur da bunun barış olduğuna ikna olurlar? Hani, “barış da olsun, Ceylan ve Uludere’nin hesabını da soralım” pozisyonu yeteri kadar muhالف değildir.

Ne diyorum biliyor musunuz? Bazıları için savaş hiç bitmeyecek.

mesayan@markaresayan.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

CHP’nin ‘direnme hakkı’

Markar Esayan 10.04.2013

Malum, CHP’nin anayasa teklifinin dibacesine koyduğu bir maddeydi bu. “Gelecek kuşakların özgürlüğü, huzur, refah ve mutluluğu için meşruiyetini yitirmiş herkese karşı direnme hakkını” CHP anayasada görmek istiyor. Bu teklif nasıl hazırlandı, CHP’nin ne kadarını temsil ediyor çok önemli değil. Teklife yansıyan bu ve “Ne olacak bu CHP’nin hâli” sorusunun cevabını öngörmek için önemli bir işaret. Çünkü ben, genellikle iyi niyetten kaynaklanan bir beklentiyle, CHP’nin yanlış algılandığını ve yanlış çıkarımlar yapıldığını düşünüyorum. Üstelik bu iyi niyetli analizlerin CHP’ye haksızlık olduğunu da... CHP, devlet partisi olma hüviyetinden kurtuluyor. Bunu

kendi istemedi. Vesayeti elinden geldiği kadar da destekledi. Ancak gücü buna yetmedi. İktidarı altın tepside CHP'ye sunacak bir darbe gerçekleşemedi. Ergenekon 2003-2007 arasında bütün gücüyle AK Parti'nin devrilmesini sağlayacak kaos eylemlerine abandı ama, bunlar da muvaffak olmadı. 12 Eylül Anayasa değişikliği en önemli milatlardan biri oldu. Bundan sonra vesayetin gücü kırıldı. CHP de siyaset yapma mecburiyeti ile karşı karşıya kaldı. Anti siyasetten, bürokrasi sözcülüğünden siyasete dönmek ise o kadar kolay olmayacaktı tabii.

AK Parti, eksik fazla taşıdığı reformcu parti kimliği ile ülkede son on yıldır bir kurucu parti işlevi görüyor. Cumhuriyet'in kuruluşunda yapılan hataları telafi etmeye yönelik bir siyasetle halk kitlelerini arkasından sürüklüyor. Başbakan'ın Âkil İnsanlarla Dolmabahçe'de bulunduğu toplantıda yaptığı konuşma bunun önemli ipuçlarını veriyordu. Bir cumhuriyet tarihi boyunca yapılmış hataları sayarak, bunlardan artık vazgeçtiğini ifade ediyordu. PKK sorununu çözmek de zaten bu anlayışla mümkün oluyordu. Eski rejimin yarattığı sorunları, eski rejimin paradigmasından çıkarak çözebilirdiniz. Hükümet bunu yapıyor ve doğal olarak eski rejimin devamından yana olan iki parti, CHP ve MHP buna direniyorlar. Tabanları onları desteklediği müddetçe de var olacaklar, buna hakları da olacak.

Dolayısıyla, CHP'nin, PKK silah bıraktığı ve Kürt vatandaşların hak taleplerinin karşılandığı şu süreçte çatlayıp patlayacağını, çözüm sürecine takoz koyan CHP ve MHP'nin un ufak olacağını, ya da bu partilerin içinden özgürlükçü hareketlerin bir güneş gibi doğacağını düşünenler yanılıyorlar. Bu böyle olmayacak. Birkaç kişi bu partiyi terk eder, çözüm gerçekleşirse oy oranları düşer o kadar. Ama olması gereken başka bir şey olacak. CHP, asıl çizgisine oturacak, son kararını verecek. Ulusalçı ve statükocu bir parti olarak siyasetini tıpkı Baykal döneminde olduğu gibi netleştirecek. Artık CHP'nin ne söylediğini anlayabileceğiz. Partinin başında Kemal Kılıçdaroğlu'nun veya bir başkasının olmasının çok bir şey fark ettirmediğini Silivri baskınlarıyla görmüş olmalıyız.

Hükümet ve onu destekleyen demokratik koalisyon, bu iki partiyi değişimin önünde cırtlıçıplak bıraktı. Burada onlardan beklenebilecek iki şey vardı. Ya değişimi kabullenip bu alanda AK Parti ile yarışmak, ya da buna karşı bir mücadele başlatmak. Anlaşılır olarak iki parti de, ikinci yolu seçti. Çünkü birinci alanın tabanda bir karşılığı olmadığı gibi, olsa dahi, AK Parti bu konuda CHP ve MHP'yi siyasetten silecek kadar güçlü ve başarılı. Haliyle, ikinci yolu seçmekte, Ergenekon mahkemelerine çıkarma yapıp, PKK sorununun çözülmesine takoz koymakta ahlaki değil ama, sonuna kadar tutarlı bir politika izlemekteler.

Tabanda karşılığı olan her siyasi hareketin Meclis'te bir temsilcisi olmalı. CHP'yi destekleyen kesimler, darbe, Ergenekon davalarının, Kürt ve PKK sorunlarının çözülmesinin Kemalist-ulusalçı eski rejimin yıkılması anlamına geldiğini biliyorlar. Bu doğru da... Eski rejim yıkılıyor. Ama bu insanların bundan hazzetmeme hakları var. Bunun Meclis'te daha uzun süre temsil edileceğine emin olabilirsiniz. Üstelik bu sağlıklı da bir şey.

Türkiye'de özgürlükçü bir sol partinin, yeni bir sağ merkez partisinin kurulması için, sosyolojik süreçler tamamlanmış değil. CHP ve MHP vuruşa vuruşa çekilme kararı almış gözüküyor. Taban desteği, değişimi hazmetme, yas tutma ve gerçek hayata dönme süreçleri gerçekleşene kadar azalarak devam edecek. Yeni partiler ise, sanırım tabandaki bu normalleşmeye bağlı olarak en az bir on sene sonra karşımıza çıkacaklar.

Evet, Başbakan'ın dediği gibi CHP ve MHP'yi barışa direndikleri için tarih affetmeyecek. Ama bu hikâyenin sonu da başka türlü olamazdı sanki.

Yeni anayasa ve yeni cumhuriyet

Markar Esayan 11.04.2013

Salı günü Meclis Genel Kurulu'nda yaşanan trajikomik hadise, zamandan ve halktan kopuk siyasetin sadece retorikle ancak bu noktalara varabileceğini gösteriyor. CHP, tam keskin bir tornistan yapmaya hazırlanırken, bir sene evvel verdiği komisyon önergesini AK Parti'ye kaptırarak çözüm sürecine "fiilen" dâhil oldu. Eğer, CHP Baykal dönemindeki gibi "istikrarlı bir statüko partisi" olmaya devam etseydi, önergeyi bir yıl evvel veren Sezgin Tanrıkulu gibi yenilikçi isimler bu partiye sokulmayacağı gibi, CHP de en başından çözüm sürecine MHP gibi cephe alacak, bu yine eleştirilecek ama, kendi içinde de tutarlı olacaktı. Ancak bu kararsız durum, CHP'yi sürekli açığa düşürmeye devam edecek gibi.

Şimdi önümüzde bir anayasa süreci var. Şüphesiz ideal olan, Meclis'teki tüm partilerin bu ilk sivil toplumsal sözleşmeyi birlikte çıkarabilmeleri. Ama bu gerçekçi değil. Değişimin iki doğal müttefiki AK Parti ve BDP ile statükonun müttefikleri CHP ve MHP bu alanda karşı karşıya gelecekler. Meclis Anayasa Uzlaşma Komisyonu'nun uzlaşıyla bir anayasa ortaya çıkarması imkânsız. Hükümet de masada kalarak bu sürecin sonuçsuz kalmasının sorumluluğunu almaktan kaçınıyor. Çünkü halkın ciddi bir anayasa talebi var. Bu tavrın bir diğer nedeni de, hükümetin daha sonraki hamlelerine meşruiyet kazandırmak. Halka, "tüm yolları denedik, elimizden geleni yaptık, şimdi sıra sizde" demek.

Muhtemelen CHP ve MHP ile uzlaşma turları yapılacak. Bundan bir sonuç alınamayacak. Mustafa Şentop'un *Radikal*'den Ömer Şahin'e tekrar ettiği üzere, uzlaşılan maddeler ayrı tutularak, her partinin anayasa maddelerinin referanduma sunulması formülü, işin varacağı yeri tayin eder gibi. Bu formülü uygulamak, CHP ve MHP'nin buna da direnmesi ile o kadar kolay değil. Çünkü bunun için de bir maddede uzlaşma gerekiyor. Neden değil derseniz, halk oylamasında CHP ve MHP'nin öneri paketlerinin kazanması mümkün gözüküyor. AK Parti'nin kazan kazan oyununa razı gelmeyecekleri ortada.

Ama statüko partilerinin engelleme güçleri bir yere kadar etkili olabilir. Muhtemelen, formül ne olursa olsun, AK Parti ve BDP'nin tayin edeceği ve referandumla nihayetlenecek bir anayasa sürecinden geçeceğiz. Burada, geçen günlerde Etyen Mahçupyan'ın da yazdığı gibi, AK Parti'nin yoktan yarattığı "başkanlık kartı" çok işlevsel olacak. Hükümetin birbirine göbeğinden bağlı olan anayasa ve çözüm sürecini başkanlık ısrarı ile riske atmayacağını öngörüyorum. Ancak başkanlık kartından vazgeçmek, bir kaldırıcı vazifesi görerek muhalefeti ve endişeli kesimlerin itirazlarını havada asılı bırakacak. Zaten Mustafa Şentop da, referandum modeli için başkanlık ısrarından vazgeçeceklerini söylüyor.

Şimdi biraz durup şu önemli tesbiti yapmak gerekli. Yeni anayasa, mükemmel bir metin olmayacak. Olamaz da. Böyle bir beklentiye girmek gerçekçi değil. Öncelikle, 12 Eylül kurumlarından ve ruhundan sıyrılmış ilk halk anayasasını ortaya çıkarabilmek çok önemli bir milat olacak. Daha sonra ihtiyaç hissedildiğinde bu metin sürekli tadil edilebilecek.

Şunu görmek aydınlatıcı olabilir. Çözüm süreci bu periyotta başarıyla nihayetlense de, talihsiz bir kesinti de yaşansa, yeni düzenin kurucu oyuncularını AK Parti ve BDP olacak. Bu, yeni anayasa için geçerli olduğu gibi, bundan sonraki tüm süreçler bu iki partinin potansiyelleri ile belirlenecek. Bu gerçeği yaratan bize özgü kısa tarihimiz. Tabii ki gönül, tüm partiler reformlarda, özgürlüklerde yarışsın istiyor. Ama içinde bulunduğumuz günlerin motifi bu temenniye desteklemiyor. Türkiye'de statüko kırılırken yaşadığımız dönemi sıradan siyasi bir süreçmiş gibi okuyamayız.

Burada yine en önemli sorumluluk AK Parti ve BDP'ye düşüyor. CHP ve MHP'ye oy veren kitleler de bu ülkenin eşit yurttaşları. Şu anda güçlü bir biçimde temsil edilmiyor olmaları, onların değişim sürecinden dışlanmasını gerektirmiyor. Şu Emek Sineması veya Taksim projelerinin "Ben yaptım oldu" anlayışıyla yapılması bile, yanlışlığı bir yana, bu kesimlerin kendi partileri tarafından körüklenen korkularını diri tutuyor. Bu anlamda, çok iyi bir anayasa teklifi veren BDP'nin önemli bir fonksiyon üstlenebileceğini düşünüyorum.

Birinci cumhuriyetin iki öteki kesimi Müslümanlar ve Kürtler kendilerine yapılan haksızlıkları bertaraf ederken, başka ötekiler yaratmamaya özen göstermeli.

mesayan@markaresayan.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hangisi daha kolay

Markar Esayan 14.04.2013

Bana göre, Dante'nin *İlahi Komedya*'sında, Cennet bölümü, Cehennem ve Araf'a göre daha renksizdir. Çünkü cehennem bizim pratiklerimize daha uygundur, daha bilindiktir. İnsan, insan adayının içinde kıvrandığı çelişkiler kuluçkasını çok daha bildik bir yerden, içeriden tasvir eder. Şiddet, kötücüllüğün tüm tezahürleri, insanın beş duyusuna çok daha çabuk ulaşır. Gösterisi çok daha çarpıcı gibidir kötü eylemlerin. Nedeni ne diye sorarsanız, türlü cevapları olabilir tabii ki. Ama bence en önemlisi, şiddet ve kötülük eylemleri, sonucunu daha hızlı elde eder gibidir. Bir şeyi yaşatmak için verilen emek, uzun vadede sonuç verir. Tıpkı toprağa atılıp unutulmuş minnacık tohum gibi. Siz onu unutursunuz. Geceler gündüzleri, yağmurlar, kurak günleri kovalar ve ortaya çıkan henüz gösterişsiz minnacık bir filizdir. Bir sürü gösterişsiz minnacık filizlerden onlarca yıl sonra bir orman ortaya çıkar. İşte o muhteşem bir görüntü sunar size.

Ama o muhteşem ormanın yanıp kül olması, Kurosawa filmlerine benzer sarsıcı görüntüler eşliğinde yok olması birkaç saat sürer. Yüzlerce yıllık kadim kültürler, toplumlar çok kısa sürede yok edilebilirler. Bu zamansallıktaki dramatik fark, kötünün gücünü dev aynasına taşır. İyiliğin hantallığı ve naifliği karşısında, kötünün cevvalliği ve kesif yıkıcılığı hep galebe çalar gibidir. Ama karşımızda bir de soru vardır. Madem kötülük arayış bu kadar açma kabiliyetine ve zamansal avantaja sahip, neden galibiyetini kesinleştiremez? Neden varoluşun kökünü tamamen kazıyamaz ve neden dünya tam olarak bir cehenneme dönüşmez veya yok olmaz?

Sorunun cevabını vermiştim aslında. Çünkü insanın kötülüğü eylemseldir, iyilik ise varoluşsal. Varoluşun çürüme prensibi, yani her varlığın doğduğu anda ölmeye başlaması ve hayatın çaba gerektirmesi kötülüğün avantajı gibi dursa da, öyle değildir. Bilakis, doğa da, doğaya hâlâ tabi insanlar da, varoluşlarının devamı için varlıksal olan iyi eylemleri yapmak mecburiyetindedirler. Mekanizma böyle kurulmuştur ve bu mekanizma herkesi kapsar. Doğada, bir aslanın henüz doğmuş dünyalar tatlısı ceylan yavrusunu öldürüp yemesi, aslanın doğasındaki kötülükle açıklanamaz. Eylemi de kötü olmaz. İrade esastır. O nedenle insan hukukunda da, iradesiyle eyleyemeyen insanlar, cezadan muaf tutulmuşlardır.

Bu zorunlu varolma eylemi, yaşam toprağına sürekli gelecek eker. Bir yandan ölüm kol gezerken, bir yandan da yaşamın hasadı yetişir. Hatta bazen, yanan ormanların üzerinden daha gür ormanlar boy gösterir. Ölüm hayata

gübre olur. Buradan daha çok öldürelim sonucu çıkmaz tabii. Sadece yaşam ölümü doğada boyunduruğu altına almıştır aslında.

Lakin artık insanın doğaya hükmettiği çağlarda yaşıyoruz. İnsanların seçimleri güçlü bir değişken olarak devrede... 20. yüzyıl boyunca tüm insanlık tarihinde vermediğimiz zararı verdik doğaya. Doğanın tamir etme gücünün çok ötesinde bir yıkıcılıkla tüketiyoruz dünyanın kaynaklarını. Yani ciddi ciddi, doğanın metafiziğine bir oyuncu olarak girmiş durumda insanlık. Eylemsel kötülük, varlıksal iyilik ile dengedeki mücadelesinde insanın koyduğu ağırlıkla öne geçiyor gibidir.

O zaman çare nedir? Doğanın içimize yerleştirdiği mekanizmadan kendi irademizle çıktığımıza ve dünyamızı yok edecek eylemleri çoğalttığımıza göre bundan yeni bir kanun çıkar mı? Sorun iradi olduğu için, çözüm de iradi olacaktır. Yani sorun, insanın eylemsel kötülüğünü fark ederek, iradesini bundan vazgeçme, vazgeçmeyenlerle mücadele etme üzerine koymasıyla çözülebilecektir. Tekrar doğanın kanunlarına tabi olabilir miyiz? Zannetmiyorum. Sanırım masumiyetimizi yitirdik. Ancak, bu masumiyet yitimini, hesapçı davranarak, yani kendi menfaatimizi düşünerek kullanabiliriz. Malum, böyle giderse yok olacağız.

Hawking yeni bir gezegen bulmamızı tavsiye etmiş. Huxley de, "Bu dünya, belki de başka bir gezegenin cehennemidir" demişti. Hangisi daha kolay bilemedim. Yeni bir dünya bulmak mı, yoksa ahlakını yitirmiş insanı tamir etmek mi?

mesayan@markaresayan.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Büyük karşılaşma

Markar Esayan 15.04.2013

İçinde bulunduğumuz bir alt-üst olma ve yeniden bir düzene oturma döneminde, amaçlara, mesela PKK'nın silah bırakması ve yeni anayasa gibi ulaşmaya çalışırken, sürecin içinde yaşadıklarımız çok kıymetli fırsatlar ihtiva ediyor. Dile kolay, tarihimizde ilk kez çok önemli bir meseleyi, dayak atıp dayak yemeden, hak taleplerini şiddetle bastırıp, bu şiddete karşı mağdurun şiddetini kutsallaştırmadan uzlaşıyla çözeceğiz. Bununla ilgili siyasi ve toplumsal dinamikler oldukça güçlü. CHP tabanının çözüm sürecine desteğinin ülke ortalamasının neredeyse üzerine çıkması bunun olumlu işaretlerinden. İlk defa, değişim ve çözüm iradesi tabandan yükselerek tepeyi yönlendiriyor. Bunun kısa adı demokrasi. Siyaset, bu taban eğilimlerini en işlevsel ve en özgürlükçü şekilde yönettiği ölçüde süreç sağlıklı ilerleyecek ve demokrasi kültürümüz konsolide olacak, boyut atlayacak.

Dolayısıyla, herkesin kendi algı ayarlarını yeniden gözden geçirmesi ve güncellemesi gerekiyor. Bu "herkes" lafını sarf ederken genellikle bizim dışımızda kalanları ima ederiz. Ama benim kast ettiğim, "onlar" değil, "bizler". Yıllardır sürekli aynı şablonun tekrar etmesiyle zihinlerimize yerleşen mutlaklaşmış kanaatler artık bugünün Türkiye'sini açıklamaya yeterli mi? Sanmam. Bunu en çok Müslümanların değişimin ana eksenini olması ve o ekseninde siyaset yapan AK Parti değerlendirmelerinde gördük. Kabaca ulusalcı-statükocu diye tanımlanan çevreler, bu kesimler sanki bu ülkenin eşit haklara sahip vatandaşları değillermiş gibi, onların merkeze yürümesini korku ve kibirle karşıladılar. "Nereden çıktı bu başörtülü kadınlar, inşallahlı maşallahlı konuşan insanlar" diye söylendiler. Hâlbuki "onlar" hemen yanı başımızdaydı. Sorun artık evin temizlikçisi, apartmanın

kapıcısı olmaktan çıkıp, hâkim de olmak isteyen, Çankaya'yı da hedefleyen ve bunu siyasetle yapar hâle gelen insanlar olmalarıydı.

Bu büyük karşılaşmanın sancısız olması beklenemezdi. Ama ben yine de bu işin oldukça iyi kotarıldığını düşünüyorum. Yılmaz Özdillerin, Emin Çölaşanların, Ertuğrul Özköklerin artık ciddiye bile alınmaması, birer yitik fenomen gibi ortalıkta dolanmaları değil sadece. Bunun karşılığında, Hasan Celal Güzel'in temsil ettiği "öteki taraftaki" fenomenler de aynı akıbete uğruyor, bizzat kendi mahallelerinde espri konusu oluyorlar. Kürt ve PKK sorunlarının çözülmesi için gayret gösteren aydınları hedefe koyan *Akit* gazetesi, bugün PKK'lıların anneleri ile empati yapıyor, ilk sayfalarında barışı destekleyen haberlerden geçilmiyor. Hasan Karakaya, Âkil İnsanlar Komisyonu'nda yüz yüze baktığı insanları zamanında hedef yaptıkları için nedamet getiriyor.

Diğer taraftan geçmişin tüm yoksunluklarının içinde, demokrat veya solcu görünümlü aydınların cilaları dökülüyor. Çözüm süreci "Türk işçinin sefaletiyle, Kürt işçinkini eşitleyecekse, batsın bu barış" demeye getirdikten sonra, İzmirli kızlar ile Diyarbakırlı delikanlıları baş göz ederek sorunu çözme teklifi yapar hâle geliyorlar. Zamanında AK Partili Rize Belediye Başkanı Halil Bakırcı çözüm için Türklerin kendilerine ikinci bir Kürt kadını almasını salık verdiğinde ortalık birbirine girmişti. Lümpenliğin sağlı sollu tezahürleri...

Bunun hemen çaprazında, sevgili Gürbüz Özeltinli'nin son yazısında değindiği üzere bizler de diğer mahalleye yönelik ezberci bir noktada duruyor olabilir miyiz? Açıkçası ben CHP analizlerimde, değişimin tabandaki hazma doğru orantılı yaşanacağını öngörüyorum. Yani kısa vadede partide bir kırılma yaşanacağını söyleyenlerle hemfikir değilim. Hatta olası bir kırılmanın ulusalcılığa doğru yaşanması daha kuvvetli ihtimal görünüyor. Ancak, gerçekte CHP tabanında ne yaşandığına dair varsayımlarımız ve bunlardan çıkardığımız sonuçlar o kadar da güvenilir olmayabilir. Belki bizler de bir parça CHP antipatisi ile malul olabiliriz.

Örneğin, CHP tabanının yüzde 63'ünün çözüm sürecini destekliyor olduğu gerçeği, bu haberi ilk yapan kişi olarak beni şaşırttı. Martta yüzde 40 olan destek nisan yoklamalarında yüzde 63'e çıkmıştı. CHP hakkında yazılan çizilenler partinin kendisi için doğru olabilir, ancak belli ki CHP tabanını öngörmekte kifayetsiz. Demek ki, CHP yönetimi ile tabanı arasında ciddi bir tutarsızlık var. Bu tutarsızlık, kısa vadede siyasi bir sonuca yol açmayabilir, ama tabanın canlı olduğunu gösterir.

Hükümetin kurucu parti olarak, sıradan bir siyasi partiden öte avantajları olduğu kadar, sorumluluk ve yükleri de var. Normalleşmiş bir ülkede siyasi partiler belli kesimlere hitap eder ve iktidara geldiğinde, muhafazakâr veya sosyal demokrat bir partinin neler yapacağı ana hatlarıyla bellidir. Ancak bu dönemde, AK Parti'ye oy verenlerin dışındaki kesimlerin beklenti ve endişelerinin çok ciddiye alınması ve özenli olunması önemli bir husus. Çünkü bu kesimler çok güçlü bir iktidar ve halk hareketi karşısında kendilerini temsiliyetsiz ve korunmasız hissediyorlar. Güçlü temsil edilmiyor olmaları ile o kesimlerin ülkenin yeniden düzenlenmesinde yer almaması gelecekte yeni sorunlara yol açabilir. O nedenle uzlaşma kültürü ve barışçı dilin önemi büyük.

Geçen yazıda dediğim gibi, yeni ötekiler yaratmaktan mutlaka kaçınmalı.

mesayan@markaresayan.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kalyoncu ne demek istedi

Sözcü gazetesi, haberin kıymetini geç fark etmiş olacak ki, Jandarma Genel Komutanı Bekir Kalyoncu'nun tesbitlerini bir gün gecikmeyle sürmanşetine taşıymıştı. "Parçalanma tehdidi var" başlıklı haber, Kalyoncu'nun 2012 Jandarma Komutanlığı Faaliyet Raporu'na eklenen değerlendirmesine dayandırılıyordu. Kalyoncu şöyle demişti ilgili bölümde: *"Ülke bütünlüğünün parçalanmasına yönelik tehditlerin, içte ve dışta artan yoğunlukta güç kazanma çabası karşısında, iç güvenliğinin sağlanması ve korunması öncelik kazanmıştır."* Sözcü de Kalyoncu'nun bu değerlendirmesini Çözüm Süreci kapsamında yapılan açılımlara bağlayarak *"AKP'nin açılım çalışmaları sürerken, Jandarma Genel Komutanı Orgeneral Bekir Kalyoncu'dan uyarı gibi bir mesaj geldi, komutan ülkenin getirildiği hali tesbit etti"* diyordu.

Uzun zamandır sahalarda görmeyi unuttuğumuz siyasete asker müdahalesi ile karşı karşıya mıydık acaba? Malum Sözcü'ye bakarsanız her şeyi eğmek bükmek mümkün. Sözcü, AKP alerjili kesimlere kâğıt satmaya çalışan bir ticari işletme. Kutuplaşmanın yarattığı bir tür sivilce gibi, zamanın söndüreceği bir anomali. Kalyoncu'nun teknik bir değerlendirmesi ters yüz edilerek kullanılmaya müsait bir hâle mi getirilmişti acaba diye düşünmek görev oluyor hâliyle.

Lakin komutanın açıklaması pek de tereddüde yer bırakmıyor. İçişleri'ne bağlı ve iç güvenlikte görev yürüten bir kurumun en tepesindeki isim, hadi dış tehlikeleri anladık diyelim, ülke içinde yoğunlaşan tehlikeler ile parçalanma tehlikesinin arttığını bir değerlendirme hâlinde resmî bir rapora ekliyor. Raporun tarihi 15 Nisan 2013. Yani Sayın Kalyoncu'nun endişeleri düne değil, tam da bugüne ait. Peki, "bugün" Türkiye'de neler oluyor? Türkiye, 30 yıllık çok acı bir çatışma tarihini sonlandırmak üzere, aklın ve vicdanın birleştiği çok önemli bir çözüm sürecini yaşıyor. Neredeyse üç aydır bu çatışma yüzünden hiçbir ülke yurttaşının burnu kanamıyor. Bir hafta içinde Öcalan'dan ve sonrasında Karayılan'dan çekilme çağrısı yapılacağı manşetleri süslüyor. Ülke içinde CHP tabanının bile yüzde 63'ü Çözüm Süreci'nde yapılanlara destek veriyor. Kamuoyu yoklamalarında, her geçen gün toplumda sürece desteğin arttığı ortaya çıkıyor. İlk defa, ülkenin doğusu ve batısı, Türk'ü ve Kürd'ü de aşarak, bu sorunu insan temelinde ele alıyor, empati yapıyor, acılar ve umutlar ortaklaşıyor. Savaşın zehirli dilinden hızla uzaklaşıyoruz. MHP lideri Devlet Bahçeli'nin akıl ve vicdan almaz tahrikleri, toplumda tarih dışı hayaletlerin feveranları gibi garipseniyor.

Ama sanırım Sayın Bekir Kalyoncu bu konuda aynı fikirde değil. Elindeki verileri merak ediyoruz hâliyle. Ülkenin içinde arttığını ileri sürdüğü ve parçalanmaya giden tehditleri hangi parametrelere dayandırıyor acaba? Doğru ya, sözkonusu çoktan lağvedilmesi gereken bir yapı olsa da, ülkenin iç güvenliğinden sorumlu bir komutanlığın faaliyet raporu bu. Hangi verilerden yola çıkarak ülkenin parçalanmaya gittiğini ileri sürüyor sayın komutan? Kastettiği, Sözcü'nün de anladığı üzere Çözüm Süreci'nde yapılanlar mı? Çözüm Süreci'nin ülkeyi parçalanmaya götürdüğünü mü düşünüyor?

Eğer öyleyse, burada ciddi bir sorun var. Kalyoncu'nun bu değerlendirmesine açıklık getirmesi ve bizleri endişeden kurtarması şart. Ya parçalanma alametlerini bir veriler bütünü olarak ortaya koymalı, ya da Çözüm Süreci'ni parçalanma riski olarak görüyorsa, bunun nedenlerini açıklamalı. Çünkü malum, kurumu çekilmenin yaşanacağı bölgelerde faaliyet gösteren bir güvenlik yapısı ve bu yapı Çözüm Süreci'ni yürüten hükümetin bir organı.

Sayın komutan, eğer bu uyarıyı teknik bir veriler silsilesi sonucunda yapmıyorsa, siyaset yapıyor demektir. O zaman da bu uyarı bir mesleki görevden çok, siyasete müdahale anlamına gelir. Sayın Kalyoncu'nun bu değerlendirmesine, bağlı olduğu İçişleri Bakanlığı da açıklık getirmelidir.

Jandarma Genel Komutanı parçalanma riskimizin arttığı konusunda uyarı yapıyorsa bu her hâlükârda önemli bir hadisedir. Görmezden gelinemez.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kendine Ait Bir Oda

Markar Esayan 21.04.2013

Virginia Woolf, bu kitabını kadınlar için yazmıştı ama, her okuduğumda bir erkek (ordinary man) olan bana dair de birçok şey buldum. Erkek kibri her özgürlük talebine, "Madem kendinizi erkeklerle eşit görüyorsunuz, neden bir Shakespeare çıkaramadınız" diye zavallıca cevap verirken, Woolf bunu mesele edinmiş ve cevabı basit bir somut gerçeğe bağlamıştı: *"Çünkü kadınların kendilerine ait bir odası yoktu, zaman yaratıp o odaya çekilme imkânlarına sahip olamadılar"* dedikten sonra kadınlara dönerek *"Para kazanın, kendinize ait ayrı bir oda ve boş zaman yaratın. Ve yazın, erkekler ne der diye düşünmeden yazın!"* öğüdünü verdi.

Woolf'un bu tesbiti ve önerdiği çıkış yolu aslında kadınları da aşan bir çoğunluğa imkân açıyordu. Toplumsal cinsiyet denen kavram (gender) daha sonraları keşfedildi ve görüldü ki, en eski tahakküm mağduru olan kadınlar üzerinde tecrübe edilen kadim yöntemler, tüm tahakküm hedeflerinin üzerinde aynen uygulanıyordu. Yoksunlaştırmak, çevrelemek, gözden düşürmek, fethetmek ve sömürmek. En eski ve en büyük sömürge olan kadınların üzerinde uygulanan tüm formüller, kadınsılaştırılan sömürgelere de uygulandı. Kolonyaların Doğu'ya bakışı ile, erkeğin kadına bakışı arasında müthiş bir benzerlik vardı. Doğu cazip kaynakları ile çekici, bir yandan düşkün ama bir yandan da korkutucu şekilde tekinsizdir. Batı, Doğu'ya sahip olmak ister, bunun için gerekçeler yaratacak efsaneler üretir. Doğulu vahşi, miskin, ahlaksız ve kendi başına bırakılamayacak kadar bilinçsizdir. Ona Batı'nın sahiplik etmesi elzemdir. Doğu ancak Batı tarafından ehlileştirilip itaat ederse anlamlı bir hayata kavuşur.

Ancak Doğu, varlıksal bölünüşü ve vahşiliği ile buna direnir. Onun iyiliği için bu iki özelliği Batı'nın tedip edici şiddeti ile şifa bulmalıdır. Bu anlamda, azınlıklar, sömürgeler, zayıf toplumsal kesimlerin tamamı "kadın" muamelesi görür. Çünkü onların da kendilerine ait bir odası, parası ve boş zamanı yoktur ve olmamalıdır da.

Türkiye ve dünyadaki kadına yönelik şiddet sürekli kafamı kurcalıyor. Tabii ki, şiddet haberleri hem toplumun, hem de medyanın daha duyarlı olmasıyla daha görünür hâle geldi. Ancak bu şiddeti üreten kimyanın, yukarıda eksik fazla izah etmeye çalıştığım erkek-kadın arasındaki kadim ve zelil dengenin sarsılmaya başlamış olmasıyla da yakın bir ilgisi olduğunu, yani dönüştüğünü düşünüyorum. Boşanma oranları Türkiye'de hızla artıyor. Bunun nedeni nedir diye bakmak lazım. Bu veri tek başına olumsuz bir gelişme olarak mı yorumlanmalı? Aile birliği ve değerlerin aşınması yüzünden mi, yoksa birer esaret sözleşmesine mahkûm edilen insan onuruna aykırı hayatlara karşı çıkışın bir ifadesi mi?

Kadınlar genellikle artık boşanmak istediklerinde şiddet görmeye veya maalesef öldürülmeye başladılar. Bu, kendine ait bir oda isteyen kadınların artık harekete geçtiği anlamına gelir mi? Eski düzen ve iktidar kurallarının teklediğini hisseden erkekler, tıpkı özgürlük hareketlerini kanla bastıran hegemonlar gibi, şiddete mi yöneliyorlar? Bir erkek, karısının dişlerini neden penseyle söker, 19 yaşındaki bir kız çocuğu ailenin erkekleri tarafından neden vahşice öldürülür? Bu aşkın öfkeyi sadece psikopatlıkla açıklayabilir miyiz?

Biz erkekler, artık kadınlarla eşit olmayı hazmetmeliyiz. İnanın, bu bizim için de iyi olacak. Erkekler olarak o kadar zavalı bir durumdayız, o kadar büyük yüklerimiz var ki, hayatımızın bir yerinde mutlaka çatlayıp patlayıp

saçmıyor ve bu tahakküm ilişkisinden iyi bir şey çıkacağını zannediyoruz. O ipin ucunu artık bırakmak gerek. İpin ucundaki, aslında bizim bir parçamız ve kendimizi çekiştiriyoruz bir yandan. Tahakküm üzerine kurulan şey ilişki değil, çelişkidir. Bir deli gömleğidir. Sürekli aslında hiç sahip olamayacağımız bir iktidarın peşinden koşmak yerine, dünyayı ve hayatı paylaşsak ve artık kadının ruhundan da, bedeninden de, hayatından da çekilsek diyorum.

mesayan@markaresayan.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

1915 ve helalleşme

Markar Esayan 22.04.2013

Türkiye, akıllıca ve ahlaki bir tercih yaparak Kürt vatandaşların sorunlarını ve PKK meselesini demokratikleşme, inkârın son bulması ve yüzleşme formülü üzerinden çözme yoluna girdi. Bu yol uzun ve sadece PKK'nın sınır dışına çekilmesi ile bitmiş bir konu olmayacak. Demokratikleşme hamlelerinin, yani aslında yeni kuruluşun kritik adımlarının mutlaka atılmaya başlanması ve çözüm sürecinin tüm artılarının kumbaraya girmesi gerekiyor. İlla ki aldatma, samimiyetsizlik ve kurnazlık gerekmiyor, zamanlamada bir hata bile çok önemli bir imkânın kaçırılması anlamına gelebilir. Açık konuşalım, Türkiye geleceğini satın alıyor ve ciddi bir bölünme riskini sıfırlıyor. Eski hâlinde gitmesi durumunda, Türkiye'nin bölünmemesi için mucizelere ihtiyaç duyacaktık ki o mucizeler pek olmuyor. Hükümetin bu işteki en önemli motivasyonunun bu gerçeği görmüş olmasıdır diye düşünüyorum.

PKK ve Kürt vatandaşların hakları sorunu, ana eksen olarak görülse de, zehirli bir devlet mantığını toptan terk etmeye çalışıyoruz. Bu devlet mantığından herkes nasibini aldı. Yanlış bir yere gittiğini düşündüğüm Siyah-Beyaz Türkler ayrımı meselesinde ortaya çıkan algının aksine, Türkler de bu devlet mantığının kurbanıdır ve görünen o ki, böyle yönetilen bir devletten küçük bir azınlık dışında kimseye hayır gelmemiştir. İşte, keşke CHP ve MHP statükoya sarılmak yerine değişime bu noktayı tabanlarına anlatarak eklemlenebilse ve hem yükü, hem de barışın onurunu paylaşabilselerdi. Yine de ümidi kesmemek gerek. Çünkü tabanları partileriyle aynı noktada gözükmüyor.

Bence yakın geçmişin en önemli kırılmalarından birisi, Başbakan Erdoğan'ın Dersim katliamları için özür dilemesi ve bu yüzleşme sürecinde kendisini devletten ayırmasıydı. Yaşanan son on yılda, vesayete verilen müthiş mücadelenin paralelinde Ergenekon ve Balyoz gibi davalarla devlet suçları deşifre edilmeye başlandı. Geriye doğru gidildiğinde, darbelerin, 6-7 Eylül'lerin, siyasi suikastların aslında suikast devleti tarafından organize edildiğini öğrendik ve daha da yolun başındayız. Helalleşmeyi konuşabilmemizin en önemli nedeninin "gerçeği" görerek birbirimizin acılarına vâkıf olmak ve bu acıların bir daha yaşanmaması için tek yolun Türk, Kürt, Müslüman, Hristiyan demeden demokrasi kültürümüzü geliştirmek olduğunu her gün daha iyi anlıyoruz.

Birkaç gün sonra 24 Nisan 1915'in 98. yıldönümünü idrak edeceğiz. Kürt, Alevi, Müslüman vatandaşların sorunları gibi, 1915 inkârcılığı da bu meselenin bir parçası ve belki de kırılmanın başlangıç noktası. 1913'te Osmanlıcılara karşı darbe yaparak suikast devletinin temelini atan İttihat ve Terakki zihniyeti, yeni cumhuriyetin kuruluşunda da yer aldı ve aynı yöntemler, kemalistler tarafından uygulandı. Hepimiz toplu bir inkâr çukuruna atıldık. İçinde bulunduğumuz yüzleşme- helalleşme sürecinde, 1915'i nasıl karşılayacağımız ve onunla nasıl bir

ilişki kuracağımız ise hâlâ pek belli değil. Toplumda derin bir vicdan hareketlenmesi 1915'e bugün çok daha insani bir yerden bakıyor ve bunun büyük bir kazanım olduğunu düşünüyorum. Çünkü bir Ermeni olarak benim derdim, birarada yaşadığım komşularımın bu acımı paylaşmak ve bu olmadığı için başlamayan yasıma girip bitirmek. Bugüne kadar Kürt'ü, Alevi'yi, Müslüman'ı reddeden mantık, bu acıyı da yok saydı ve Ermeniler 1915 metrelik kuyunun dibinde debelendi durdu. Öfke karşılıklı radikallikleri besledi, konu siyasi bir malzeme hâline geldi.

Konunun hukuki tanımı üzerindeki tartışmalar benim için lüks. Ancak, mesela Türkiyelilerin, Bosna'da 10 bin masum insanın öldürülmesine, Filistin, Sudan, Arakan ve diğer yerlerdeki katliamlara soykırım derken, Ermeni tehcirinde duraksayıp duraksamadıklarını merak ediyorum. "Bir masumu öldüren insanlığı öldürmüştür", "Arabin Aceme üstünlüğü yoktur" diyen bir inanca gönül veren komşularım, konu Ermeni olduğunda acaba nasıl bir durum yaşıyorlar? Konu Dersim olunca özür dileyebilen bir Başbakan, mesele Ermeni'ye döndüğünde "Benim atalarım soykırım işlemiş olamaz" diyor mu hâlâ?

Konu atalardan açılmışken, ahlaki sorumluluk üzerine de birkaç laf edeyim. Başbakan bu sözü "Soykırım işleyenler zaten benim atalarım olamaz" mantığıyla söylemiş olabilir. Sanırım da öyle. Suç bireyseldir ve hiçbir millet bir suçtan ötürü soykırımcı ilan edilemez. Bu ırkçılıktır. "Türkler, Kürtler soykırımcıdır" diyenler açıkça ırkçılık yapıyorlar.

Biraz empati yapalım. 28 Şubat türünden kararlarla kamudan dışlanan başörtülü onbinlerce kadın, YAŞ'ta ordudan kovulan müteedeyin askerler, hakları yenen Kürtler, solcular, ülkücüler ve Aleviler... Onlar kamudan böyle kovulurken onların yerini, işini, hakkını kimler aldı?

Söyleyeyim, bizler, geride kalanlar. Bu kararları biz almadık, biz uygulamadık. Hepsine de çoğunlukla karşıydık ve acı da çektik. Ama düzene tabiydik. Tıpkı bir milyon Ermeni'nin yüzlerce milyar dolarlık malı mülkü, seçilen güzel kadınların ve çocuklarının bu ülkede kaldığı gerçeği gibi. Etyen Mahçupyan "Pasif İçicilik" yazısında bunu mükemmelce anlatmış, tavsiye ederim.

Bu nedenle reddettiğimiz atalarımızın suçlarına ortak olmayabiliriz, ama helalleşme görevi bizlere düşüyor. Bu ise yeni bir ahlaki çağırma, daha doğrusu eski ahlaksızlığı terk etmekle mümkün. Paradan, maldan veya tazminattan asla bahsetmiyorum. Bahsettiğim, içinde bulunduğumuz yüzleşme- helalleşme sürecinin, çok daha derin bir sorgulamayı gerektirdiği.

Bunu da başaracağımıza güvenim tam. Çünkü ben Türkiyeliyim, bu ülkeyi iyi bilirim.

mesayan@markaresayan.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tarihî günler...

Markar Esayan 25.04.2013

Türkiye müthiş bir dönemden geçiyor. Her açıdan tarih bu dönemi çok özel günler olarak kayda geçecek. Dile kolay, 88 yıllık bir devlet geleneği terk ediliyor. Kürt vatandaşların haklarının iadesi, PKK'nın silah bırakması bu kırılmanın ana fay hattını oluşturuyor. Kırılma bu noktada olduğu için, en büyük mücadele de bu seviyede oluyor ve olacak. Bunun bir benzerini darbe ve Ergenekon davaları sürecinde yaşadık. Davalar üzerinden ciddi

bir kutuplaşma ve kamplaşma yaşandı. Çünkü bu davaların, kendilerini de aşan bir anlamı vardı. En yalın deyimle, vesayet güçlerinin iktidardan uzaklaştırılması ve yerine sivil siyasetin geçmesi, bir tür rejim değişikliğini ima ediyordu. Bu değişime rezistans kaçınılmazdı.

PKK'nın silah bırakması konusunda da tarihî günler yaşanıyor. Çekilme bugün muhtemelen örgütün açıklamasıyla resmen başlıyor. Resmen diyorum, çünkü muhtemelen çekilme "Örgütün üst kadrolarının" daha evvel harekete geçmesiyle başladı. Silahlı ve silahsız güçlerin Kandil yakınlarına çekilmesiyle, bu kez dağdan inişin ve silahın tamamen bırakılması sürecinin başlamasını bekliyoruz. Belli oluyor ki, süreç üzerinde taraflar kurallara genel olarak riayet ediyor ve süreç kesintisiz sürüyor. Örgütün şahinlerinden Duran Kalkan'ın dahi "Çekiliyoruz" diyerek süreci teyit ettiği bir durumdan bahsediyoruz.

Şunda sanırım herkes hemfikir; PKK'nın silahı bırakması, bunun kamuoyu önünde gerçekleşen bir süreçte gerçekleşmesi, toplumsal desteğin oldukça yüksek olması, AK Parti ve BDP arasında bu konuda bir ortaklaşmanın yaratılması, Öcalan'ın kendi şartları, çekilmenin silahlı-silahsız olması gibi "teferruat" gördüğü noktalarda sürecin önünü açacak güvenceleri örgüte vermesi, sadece sınır dışına çıkma değil, silahı bırakma ve dağdan inme süreçlerinde de bir eşgüdüm ve anlaşma olduğunu gösteriyor. Bu konuda, tarafların birbirine güvendiği ortada. Çünkü artık süreci akamete uğratan tarafın, kamuoyuna bunu anlatabilme lüksü pek yok. Kaldı ki, zaten tamamlanmayan bir sürecin iki taraf için de olumlu hiçbir anlamı yok. Hatta riskleri taşınamayacak kadar fazla.

Son periyodunda 40 bin can alan bir çatışmanın çözüm yoluna girmesi sadece Türkiye için değil, dün Başbakan Erdoğan'ın da ifade ettiği gibi, Ortadoğu ve komşu bölgelerin paradigmasını da kökten etkileyecek bir gelişme olacak. Türkiye, eğer bu en köklü ve en acı verici sorununu barışçı yöntemlerle çözmeyi başarabilirse, bölgesinde bir rol model olmak bir yana, istikrar etkileri ile oyun kurucu bir ülke olacak.

PKK'nın silah bırakması ve bu sorunun artık tarihe karışması, Türkiye'nin eski rejimin zihniyetini terk etme yönünde en tarihî adım olacak. Denebilir ki, 1913 yılında Bâb-ı Âli baskısıyla açılan bu zehirli parantez, yüzüncü yılında kapanıyor olacak. Bunun sadece Türkiye'yi ilgilendiren bir konu olmadığını, yaşanan ve yaşanacak şeyin tüm dünya tarafından yakından izlendiğini bilmek ve dikkatli olmak lazım. Bir paradigma değişimi yaşanıyor ve bu yeni bir Türkiye, yeni bir Ortadoğu ve ötesi demek. Bu tesbiti, olayın etkisinin ne kadar büyük ve yapılacak yanlışların bedelinin de ne kadar ağır olacağını anlatmak için tekrarlıyorum.

Hâsılı, demokratikleşme adımları, yeni anayasa ve Kürt vatandaşların hak taleplerinin gecikmeden karşılık bulması, süreçte hiçbir açık bırakılmaması gerekiyor. Sanırım bunu Sayın Başbakan da, hükümet de çok iyi biliyor. Ancak yolun sonunda da, gerçekten yeni ve aydınlık bir Türkiye bizi bekliyor. En az yüzyıllık bir özlemde bahsediyoruz. İşte bu heyecanı, toplumun AK Partili olmayan kesimlerine de geçirmek, barışın kaybedeninin olmayacağını anlatabilmek, ideolojik korkuları depreştirmeden, bu korkulara şifa vermek lazım. Özellikle de Alevi vatandaşların süre kaybetmeden rahatlatılmaları gerekiyor.

Daha önce sıkça yazdım; AK Parti tarihin ona verdiği görevle kurucu parti işlevi üstlenmiş durumda. O yüzden, normal bir ülkede olabileceği gibi "Ben mütedeyyin oylara talibim, buna göre siyaset yaparım" deme lüksü yok. AK Parti, muhalefetin bu etkisiz durumunda, CHP ve MHP tabanını da kendi tabanı gibi görmek, onların taleplerini ve endişelerini de üstlenmek ve çok yapıcı, kuşatıcı ve sakin bir siyaset sergilemek durumunda.

Tüm bunların da en genel ifadesi, demokratikleşmenin evrensel standartlarının gösterdiği yolda ilerlemek.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)